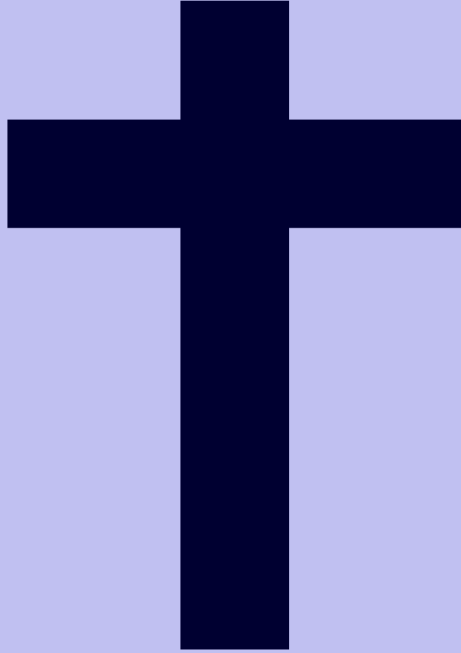

Ñ'oom xco na tqueⁿ ty'oots'om cantxja 'naa'

Jesucristo

New Testament in Amuzgo, Guerrero (MX:amu:Amuzgo, Guerrero)

Ñ'oom xco na tqueⁿ ty'oots'om cantxja 'naa' Jesucristo
New Testament in Amuzgo, Guerrero (MX:amu:Amuzgo, Guerrero)

copyright © 1999 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Amuzgo, Guerrero

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Amuzgo, Guerrero

amu

Mexico

Copyright Information

© 1999, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Amuzgo, Guerrero

© 1999, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 23 Aug 2023 from source files dated 29 Jan 2022
f19bf10d-b9f4-54f8-aa78-06ee36e6a7cd

Contents

Mateo	1
Marcos	62
Lucas	100
Juan	159
Hechos	206
Romanos	259
1 Corintios	283
2 Corintios	306
Gálatas	321
Efesios	329
Filipenses	337
Colosenses	343
1 Tesalonicenses	349
2 Tesalonicenses	354
1 Timoteo	357
2 Timoteo	364
Tito	369
Filemón	372
Hebreos	374
Santiago	392
1 Pedro	398
2 Pedro	405
1 Juan	409
2 Juan	415
3 Juan	416
Judas	417
Apocalipsis	419

Ñ'oom naya cantyja 'naaⁿ Jesucristo na seiljeii Mateo

*Nn'aⁿ tsjaaⁿ na tuiiñe Jesucristo
(Lc. 3:23-38)*

¹ Luaa ñ'oom na matseijndaa'ñena' tsjaaⁿ nn'aⁿ na tuiiñe Jesucristo, na wjaac'oomna' David ñequio Abraham na jndyowicantyjoo' joona na tue'cañoomna' jom.

² Abraham, jom tsotye Isaac, Isaac tsotye Jacob, Jacob tsotye Judá ñequio ntyjee tsaⁿñeeⁿ. ³ Judá ñequio yuscu na jndyu Tamar, ndana Fares ñequio Zara. Fares tsotye Esrom, Esrom tsotye Aram. ⁴ Aram tsotye Aminadab, Aminadab tsotye Naasón, Naasón tsotye Salmón. ⁵ Salmón ñequio yuscu Rahab, ndana Booz, Booz ñequio scoom'm Rut, ndana Obed, Obed tsotye Isaí. ⁶ Isaí tsotye David tsaⁿ na tyoluiiñe rey, David to'ñoom scuu' ts'oo Urías, t'oom ndana Salomón.

⁷ Salomón tsotye Roboam, Roboam tsotye Abías, Abías tsotye Asa. ⁸ Asa tsotye Josafat, Josafat tsotye Joram, Joram tsotye Uzías. ⁹ Uzías tsotye Jotam, Jotam tsotye Acáz, Acáz tsotye Ezequías. ¹⁰ Ezequías tsotye Manasés, Manasés tsotye Amón, Amón tsotye Josías. ¹¹ Josías tsotye Jeconías ñequio ntyjee tsaⁿñeeⁿ. Joona tuiindyena tiempo quia ty'e nn'aⁿ Israel na praso ndyuaa Babilonia nc'e na ticanaⁿndye nn'aⁿ Israel ndia' ñ'eⁿ nn'aⁿ ndyuaa'ñeeⁿ. Ty'echo naⁿñeeⁿ joona na tyondye'ntjomtyeⁿna.

¹² Jnda teinom na ty'echo nn'aⁿ Babilonia nn'aⁿ Israel ndyuaana, tuiiñe jnda Jeconías ndyuaa'ñeeⁿ. Jndyu tsaⁿñeeⁿ Salatiel, Salatiel jom tsotye Zorobabel. ¹³ Zorobabel tsotye Abiud, Abiud tsotye Eliaquim, Eliaquim tsotye Azor. ¹⁴ Azor tsotye Sadoc, Sadoc tsotye Aquim, Aquim tsotye Eliud. ¹⁵ Eliud tsotye Eleazar, Eleazar tsotye Matán, Matán tsotye Jacob. ¹⁶ Jacob tsotye José, José saa' María. Ndo' María'ñeeⁿ na seincueⁿ Jesús na cwiluiiñe Cristo.

¹⁷ Jnda^a canchoo'ñequiee ndii' tsjaaⁿ na jndyowicantyjoo', jnaⁿna' Abraham, tue'cañoomna' hasta David. Ndo' cwiicheⁿ canchoo'ñequiee ndii' tsjaaⁿ na jndyowicantyjoo', jnaⁿna' David, tue'cañoomna' tiempo quia na ty'e nn'aⁿ Israel na praso ndyuaa Babilonia. Ndo' cwiicheⁿ canchoo'ñequiee ndii' tsjaaⁿ na jndyowicantyjoo', jnaⁿna' quia ty'echo nn'aⁿ Babilonia nn'aⁿ Israel, tue'cañoomna' hasta xjeⁿ na tuiiñe nquii na cwiluiiñe Cristo.

*Luaa waa na tuiiñe Jesús
(Lc. 2:1-7)*

¹⁸ Luaa waa na tuiiñe Jesucristo. Quia waacheⁿ ñomcaa' tsoñeeⁿ María ñequio José, ndo' cwii tjoocheⁿ na nntjomndyena, teitquioo' na majndeiñe María cantyja najndei Espíritu Santo. ¹⁹ Ndo' José, tsaⁿ na nluiiñe saa' María, jom ts'aⁿ na ñequii'cheⁿ tyocantyjaa' ts'om na nts'aa yuu na maty'iomyana'. Tical'ue ts'oom na nlui'jnaaⁿñe tsaⁿñeeⁿ, jo' chii seitioom na cwe' ñemaaⁿ nntyuii' ñomca. ²⁰ Yocheⁿ na luaa' matseitioom, tsoom'm ndaa na teitquioo'ñe cwii ángel cwentaa' Ty'oqots'om nnoom. Tso tsaⁿñeeⁿ:

—'U José na cwiluiindyⁿ tsjaaⁿ David na jndyowicantyjoo' tinty'ue' na nnco'ñom' María na nluiiñe scu'. Ee cantyja najndei Espíritu Santo jo' na jndeiñe. ²¹ Nntseincueⁿ cwii yu'ndaa na tsaⁿs'a. Ndo' 'u nntseicajndyu' juu Jesús. Ee na tseixmaaⁿ na nncwji'n'maaⁿñe nn'aⁿ na m'aⁿ cantyja 'naaⁿaⁿ. Nntseicanoom'm jnaⁿ na la'xmaⁿ naⁿñeeⁿ.

²² Cha'tso nmeiⁿ tuii cha catseicandaa'ñena' ñ'oom na seineiⁿ Ty'oqots'om ñequio ñ'oom 'ndyoo profeta. ²³ Tso tsaⁿñeeⁿ:
Queⁿyo' cwentá, ndeiñe cwii yuscundyua.
Nntseincueⁿ cwii tyochjoo ndo' njndyu Emanuel.

Ñ'oom Emanuel matsona': Ty'oots'om m'aañ ñ'e'ndyo jaa.

²⁴ Jnda na lcwii ts'om José na tsoom'm ndaa, quia jo' seicanaa ñ'oom na sa'ntjom ángel cwentaa' Ty'oots'om, to'ñoom María na scoom'm. ²⁵ Saa ticatjomndyena na mandiñoom' hasta quia jnda seincuii scoom'm yu'ndaa'ñeeñ. Quia jo' José seicajñoom yu'ndaa'ñeeñ Jesús.

2

Nn'a' na jndo' n'om ty'ena Belén

¹ Ncuae na tyom'aañ Herodes rey, tuiñe Jesús tsjoom Belén ts'ondaa Judea. Luaa tuii, tqwie'cañom nn'a' na jndo' n'om Jerusalén, na jna' jo ndo' na macalui' ñe'quoom'.

² Tyota'x'eendyena:

—¿Yuu m'aañ nqueñ na tuiñe rey cwentaañ nn'a' judíos? Ee já jnda nty'iaayâ na teitquioo'ñe caxjuu cwentaañ na ndicwañ m'aañyâ ndyuaayâ jo ndo' yuu na macalui' ñe'quoom'. Jo' na tquiogyâ na nlat'maañndyô jom.

³ Quia na jndii Herodes ñ'oomwaa', jeeñ seiñ'eeññena' jom ndo' mati cha'tso nn'a' Jerusalén. ⁴ Jo' chii seitjoom cha'tso ntyee na cwiluiitquiendye, ñequio nn'a' na m'a' tsjoom'ñeeñ na cwi'tmoqñ ljeii na tqueñ Moisés. Ndo' tax'eeñe ndaañ nañ'ñeeñ yuu tsona' na nluiñe juu na cwiluiñe Cristo. ⁵ Nañ'ñeeñ jluena nnoom:

—Ndi', matso ljeii na tsjoom Belén ts'ondaa Judea, jo' jo' nluiñe. Ee luaa waa na seiljeii profeta:

⁶ O nn'a' tsjoom Belén, ts'ondaa Judá, mei'chjoo ticju'cjena' tsjom'yo' quii'ntaañ njoom nt'mañ cha'waa ts'ondaa Judá. Ee quii'ntaañyo' nlui' cwii ts'a' na nluiitquieñe na nnteix'ee nn'aañya Israel.

⁷ Quia jo' cwe' nty'iu tqueeññe Herodes nn'a' na jndo' n'om na jna' jo ndo' na macalui' ñe'quoom'. Tcuu tcuu tax'eeñe ndaañ ñeeñ xjeññeeñ na tei'tquioo'ñe caxjuu. ⁸ Jnda jo' jñoom joona na c'oona tsjoom Belén. Tsoom ndaañ:

—Catsa'yo', ndo' cata'x'ee'jndaa'ndyo' yuu m'aañ tyochjoo'ñeeñ. Ndo' quia na jnda jliu'yo' jom, quiola'candii'yo' ja, cha mati ja nncjo, nntseit'maañndyo jom.

⁹ Nañ'ñeeñ, quia na jnda jndyena ñ'om'ndyoo rey Herodes'ñeeñ mana ty'ena. Ndo' juu caxjuu na tei'tquioo'ñe ndaañ na ndicwañ m'a'na ndyuaana jo ndo' na macalui' ñe'quoom', tjajndyena' jo ndaañ hasta tue'cañoomna' ndyeyu yuu na m'aañ tyochjoo'ñeeñ. ¹⁰ Jeeñ tjawee' n'omna quia nty'iaannanda'na caxjuu'ñeeñ. T'mañ tquiaana' na neii'na. ¹¹ Quia ty'equie'na naquii' w'aa, nty'iaana juu tyochjoo ñequio tsoñeeñ María. Ty'ecata'na cantyena na tyola't'maañndyena jom. Tjeii'na 'na' na jnda na cwilei'chona. L'ana naya jom s'om cajan' ñ'eñ suu ndo' ñ'eñ nasei cachi na tuiina' ñ'eñ ntsuee' ts'oom mirra. ¹² Jnda chii cwiicheñ nato ty'elcwee'na ndyuaa tsjoomna ee s'aa Ty'oots'om na tsoona ndaa, jo' na seijndo'na' n'omna na tic'oolcwee'na na m'aañ Herodes'ñeeñ.

Cwilei'nomna, cwi'oona ndyuaa Egipto

¹³ Jnda na jlui' nañ'ñeeñ, teitquioo'ñe cwii ángel cwentaa' Ta Ty'oots'om nnom José xjeñ na tsoom'm ndaa. Tso ángel'ñeeñ nnoom:

—Quicantyja', cja'ñ'oom' tyochjoo ñequio tsoñeeñ. Calei'nom'yo', catsa'yo' ndyuaa Egipto, ndo' jo' jo' c'om'yo' hasta xjeñ na nntseicandiiya. Ee nl'ue Herodes tyochjoo na nntseicueñ'eñ juu.

¹⁴ Quia jo' teicantyjaañ, ndo' cwe' natsjom tjañ'oom tyochjoo ñequio tsondyee. Ty'ena Egipto. ¹⁵ Jo' jo' t'omna hasta na tue' Herodes. Na tuii na luaa' seicandaaññena' ñ'oom' Ty'oots'om na tyoñequiaa profeta. Matsona': “Tjeii'a Jndaaya na m'aañ ndyuaa Egipto.”

Herodes sa'ntjoom na cwje tyocanch'u

¹⁶ Juu Herodes, jnda na ljeiiⁿ na joo nn'aⁿ na jndo' n'om ticala'ñ'oom'ndyena jom, seiw'iiyayaaⁿ. Jñoom sondaro tsjoom Belén ndo' cha'waa ndiocheⁿ yuu na m'aⁿ nn'aⁿ. Sa'ntjoom na cala'cwjee na'ñeeⁿ cha'tso tyonch'u na we ndyuu ndo' na cjeti m'aⁿ. Ee laa'ti' tjeiiⁿeⁿ cwenta cwanti xuee na teitquioo'ñee jndyee caxjuu'ñeeⁿ cantyja 'naaⁿ ñ'oom ndyuee nn'aⁿ na jndo' n'om. ¹⁷ Ndo' na luaa' s'aaⁿ, seicandañ'ñena' ñ'oom' Ty'oots'om na seiljeii profeta Jeremías. Ee seineiiⁿ ñ'oom tjañoom' chiuu seichjoo'na' n'om yolcu judías tsjoom Belén na jla'cwjee sondaro ndana. ¹⁸ Tsoom: Teic'uaa naquii' tsjoom Ramá na cwityuee lonyee yocanch'u. Jndeii cwila'xuaana, cwityueena cantyja 'naaⁿ ndana meiⁿ taleiquiaana' na nnjoomna, ee tja ndana.

¹⁹ Jnda na tue' Herodes, quia jo' teitquioo'ñennda' ángel cwentaa' Ty'oots'om nnom José xjeⁿ na tsoom'm ndaa. Ndicwaⁿ m'aⁿna ndyuaa Egipto.

²⁰ Tso nnoom:

—Quicantya', cja'ñ'oom' tyochjoo ñequio tsoñeeⁿ. Tsalcwe'yo' ndyuaa nn'aⁿ Israel. Ee jnda tja nn'aⁿ na ñel'uee'ndye na ñe'cala'cuee' jom.

²¹ Quia jo' teicantyaⁿ, tjañ'oom tyochjoo ñ'eⁿ tsondyee. Ty'elcwee'na ndyuaana ndyuaa Israel. ²² Joo ncuee'ñeeⁿ m'aaⁿ Arquelao ts'iaaⁿ ts'ondaa Judea yuu na tyotsa'ntjom tsotyeeⁿ Herodes. Saa quia na jndii Joséna ljo', t'oom na nquia'aⁿ na nncjaⁿ Judea. Mati s'aannda' Ty'oots'om na tsoom'm ndaa na tancjaⁿ jo' jo'. Jo' chii tjaaⁿ cwiicheⁿ ntyja, ts'ondaa Galilea. ²³ Tjaaⁿ cwii tsjoom na jndyu Nazaret. Jo' jo' ljoo'ñê. Na tuii na luaa' seicandañ'ñena' ñ'oom' Ty'oots'om na tyoñe'quia profetas na nntseicajndyuna' Jesús ts'aⁿ Nazaret.

3

Juan mañequiaaⁿ ñ'oom ndaa nn'aⁿ jo ndo' yuu tjaa nn'aⁿ c'om

(Mr. 1:1-8; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

¹ Tue'ntyjo xuee na teitquioo'ñee Juan, too'qⁿ na tyotseits'oomñê nn'aⁿ. Tyoñequiaaⁿ ñ'oom ndaana ts'ondaa Judea jo ndo' yuu tjaa nn'aⁿ c'om. ² Tyotsoom:

—Calcwe' n'om'yo' ee juu na matsa'ntjom Ty'oots'om mandyocwje'cañoomna' 'o.

³ Cantyja 'naaⁿ Juan'ñeeⁿ na tyotseineiⁿ profeta Isaías, tsoom:

M'aaⁿ cwii ts'aⁿ jo ndo' yuu tjaa nn'aⁿ c'oom na jndeii matseineiⁿ ndaana. Matso tsaⁿñeeⁿ:

“Calajndaa'ndyo' naquii' n'om'yo' cha'cwijom cwii nato na juu jo' nndyocwje'cañoom nquii na cwiluiiñee na nntsa'ntjom 'o.

Cata'ndyo'xcwe'yo' cha'cwijom na cwilayo'yo' nato na nñoom.”

⁴ Juan'ñeeⁿ tyocweⁿ liaa na tuii ñequio soo' camello. Tyochu'tyeⁿ tsiaⁿaⁿ ñequio cwii tjaⁿ. Ndo' nantquie na tyocwaaⁿaⁿ calcaa ntyue' ñequio tsiom' jndaa. ⁵ Ndo' jndye nn'aⁿ tsjoom Jerusalén ñequio nn'aⁿ na m'aⁿ cha'waa ts'ondaa Judea ndo' mati nn'aⁿ na m'aⁿ cantsu 'ndyoo jndaa Jordán, tyo'oon na m'aaⁿ. ⁶ Seits'oomñê joona ts'om jndaa Jordán jnda na lcwe' n'omna jnaaⁿna.

⁷ Saa quia na nty'iaaⁿaⁿ na jndye nn'aⁿ fariseos ñequio saduceos tquiona na m'aaⁿ na ñe'cwits'oomndyena, quia jo' tsoom ndaana:

—'O cwiluiindyoy' cha'na canduu na cwilei'nom'yo' na nquiaayo' na nnt'uiiwi'na' jooyo'. Ee 'o cwinquio'yo' na m'aaⁿya na nquia'yo' na nntseiw'ii Ty'oots'om 'o. ¿Ñeeⁿ t'moⁿ ndaa'yo' na waa na nndañ nluin'maa'ndyo' nawi' na quia nndyo? ⁸ Ca'ndye'yo' na tis'a ndo' cal'a'yo' yuu na ya, quia jo' m'moⁿna' na mayuu'cheⁿ cwilcwe' n'om'yo'. ⁹ Meiⁿ ticalas'andyo' che'ncjo'yo' naquii' n'om'yo' na nndu'yo': “Jaa tjaa na teincuu' nacjooya ee Abraham cwiluiiñê weloo welooya.” Candye'yo' nntsjo, meiiⁿ cwe' ljo'meiiⁿ nndañ nntseicwaqueⁿ Ty'oots'om na nluiindyena' tsjaaⁿ Abraham na jndyowicantyyoo', quia

jo' n'ndiina' 'o. ¹⁰ 'O matseijomna' cha'cwijom n'oom na tis'a tā cwil'a. Ndo' manquiu'yo' n'oom na tical'a tā naya, maxjeⁿ nnt'uana'. Ndo' xeⁿ jndā t'ua n'oom'ñeeⁿ nntioom nn'aⁿ joona' quii' chom. Maluaa' matseijomna' nnts'aa Ty'oōts'om ñ'eⁿndyo' 'o xeⁿ tical'a'yo' yuu na ya. ¹¹ Ja mayuu' matseits'oōⁿndyo' 'o ñequio ndaatoo ee na cwilcwe' n'om'yo'. Saa mandyontyo nqueⁿ na nntseits'oomñê 'o ñequio Espíritu Santo naquii' n'om'yo' ndo' ñequio chom. Nqueⁿ t'maⁿti tseixmaaⁿ, nchiiti ja. Meiⁿ ticatseixmaⁿya na cwe' ja nnt'uiya lcoom'm na ñnequiaya joona' na ññoom. ¹² Jndā jaawindyoo' na nntu'xeⁿndyo' ee laxmaⁿyo' cha'cwijom lqueeⁿ na ndicwaⁿ cwajndii. Luaa ts'iaaⁿ cantyja 'naaⁿ lqueeⁿ. Matseicueeñe ts'aⁿ lqueeⁿ hasta na nlju'ñ'eⁿ. Jndā chii nntseiweeⁿ lqueeⁿ na ya naquii' w'aa. Saa nchuaa'na' njñoom chom. Maluaa' matseijomna' na nnts'aa Ty'oōts'om. Nn'aⁿ na ya cwil'a maco'ñoom joona saa nn'aⁿ na tis'a cwil'a, nntseicoom joona ñequio chom na tijoom canduu'.

Teits'oomñe Jesús

(Mr. 1:9-11; Lc. 3:21-22)

¹³ Quia jo' jnaⁿ Jesús ts'ondaa Galilea, tjaaⁿ jndaa Jordán na nntseits'oomñe Juan jom. ¹⁴ Saa tiñe'nquiaaⁿ Juan na caluii na ljo'. Tsoom:
—Cwa jndā tyje'cañoom' ja na catseits'oomndyo 'u meiiⁿ na matsona' na 'u catseits'oomndyu' ja.

¹⁵ T'o Jesús, matsoom nnom:

—Je' quiaandyu'to' na caluii na ljo'. Ee macaⁿna' na laa'ti' calacandaaⁿndyo cha'tso cantyja na maty'iomyana'.

Ndo' tancuee' Juan. ¹⁶ Jndā na teits'oomñe Jesús, jlueeⁿeⁿ quii' ndaa. Ndo' se-icanaaⁿñena' tsjo'luee. Nty'iaaⁿaⁿ Espíritu na cwiluiiñe Ty'oōts'om ndyocue cha'cwijom catu'. Jndyocaljo nacjoom'm. ¹⁷ Ndo' nandye cañoom'luee teic'uaa na seineiⁿ Ty'oōts'om. Tsoom:

—Luaaⁿ Jndaaya na jeeⁿ candya' ts'oōⁿ. Cantyja 'naaⁿ jom mañequiaana' na neiⁿya.

4

Ñe'queⁿ tsaⁿjndii xjeⁿ Jesús

(Mr. 1:12-13; Lc. 4:1-13)

¹ Jndā jo' tjañ'oom Espíritu Santo Jesús jo ndo' yuu tjaa nn'aⁿ c'om. Jo' jo' tyoqueⁿñe tsaⁿjndii na nnts'aa xjeⁿ jom.

² Tyom'aaⁿ wen'aaⁿ xuee ndo' wen'aaⁿ tsjom tícwaaⁿaⁿ, jndā chii jndyo na ñejnoom'm.

³ Ndo' tyje'cañoom tsaⁿjndii na mach'ee xjeⁿ nn'aⁿ. Tso nnoom:

—Xeⁿ mayuu'cheⁿ cwiluiindy' Jnda Ty'oōts'om, cwa catsaⁿntjom' ljo'meiiⁿ na catseicwaqueⁿna' tyoo' joona' na nlcwa'.

⁴ T'o Jesús:

—Ja xocats'aa na ljo' ee waa ljeii 'naaⁿ Ty'oōts'om na matsona': “Nchii cwe' cantyja 'naaⁿ tyoo' na wando' ts'aⁿ, saa cantyja 'naaⁿ cha'tso ñ'oom na mañequiaa Ty'oōts'om.”

⁵ Jndā jo' tjañ'oom tsaⁿjndii Jesús Jerusalén tsjoom na lju' cwentaa' Ty'oōts'om. Tqueeⁿ juu xqueⁿ tsiu' wats'om t'maⁿ. ⁶ Tsoom nnom Jesús:

—Xeⁿ mayuu'cheⁿ cwiluiindy' Jnda Ty'oōts'om, cwa cju'ndyu' jo nacje. Ee luaa matso ñ'oom 'naaⁿaⁿ:

Nquii Ty'oōts'om ñnequiaaⁿ 'u luee ángeles cwentaaⁿaⁿ na cal'ana cwent'a 'u.

Ndo' nntyjee' lueena 'u

cha tincjaacañjom ljo' nc'e'.

⁷ Quia jo' t'o Jesús nnom, tsoom:

—Ja tijoom cats'aa cha'na mats' luaa' ee mati waa cwiicheⁿ ljeii 'naaⁿ Ty'oōts'om na matsona': “Tintsa' xjeⁿ Ta Ty'oōts'om cwent'a’.”

⁸ Jnda chii tjañ'oom tsaⁿjndii Jesús cwii sjo nandye. Jo' jo' t'mooⁿ nnom cha'tsoti n'iaaⁿ t'maⁿ na m'aⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue, ñequio na t'maⁿ matseit'maaⁿñena' joo. ⁹ Ndo' tsoom nnom:

—Cha'tso nmeiⁿ nntioo l'o' xeⁿ nlco' xtye' na nntseit'maaⁿndyu' ja.

¹⁰ Ndo' t'o Jesús nnoom, tso:

—Quindyoo' nacañomya 'u Satanás, ee ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii matsona': “Cat-seit'maaⁿndyu' nquii Ta Ty'oots'om cwenta', ndo' macandā nnom nqueⁿ candi'ntjom'.”

¹¹ Quia jo' 'ndii tsaⁿjndii jom. Ndo' tquie'cañom ángeles, tyondye'ntjomna nnoom.

Mato' Jesús ts'iaaⁿ 'naaⁿ'aⁿ ts'ondaa Galilea

(Mr. 1:14-15; Lc. 4:14-15)

¹² Quia jndii Jesús na jnda mam'aaⁿ Juan praso, tjalcweeⁿeⁿ ts'ondaa Galilea. ¹³ Tjaaⁿ tsjom'm Nazaret, saa taticaljooñê jo' jo'. Tjaaⁿ na nljooñê tsjoom Capernaum na m'aaⁿna' 'ndyoo ndaaluee. Jo' jo' ndyuaa cwentaa nn'aⁿ tmaaⁿ Zabulón ñequio Neftalí.

¹⁴ Ndo' joo ndyuaa'ñeeⁿ tyom'aaⁿ cha nntseicandaa'ñena' ñ'oom na seiljeii profeta Isaías, matsona':

¹⁵ Nntseixueeñena' jo ndaa nn'aⁿ na m'aⁿ ndyuaa cwentaa' Zabulón ndo' jo ndaa nn'aⁿ na m'aⁿ ndyuaa cwentaa' Neftalí.

Nntseixueeñena' jo ndaa nn'aⁿ na m'aⁿ ndyuaa 'ndyoo ndaaluee,

ñequio ndyuaa xndyaa' jndaa Jordán,

ñequio ts'ondaa Galilea yuu na m'aⁿ nn'aⁿ na nchii nn'aⁿ judíos.

¹⁶ Naⁿñeeⁿ m'aⁿna nacje 'naaⁿ najaaⁿñe,

saa je' je' jnda teitquioo' cwii na jeeⁿ caxueeñe jo ndaana.

Ndo' mati m'aⁿna na manchjena' joona na wi' cwitjoomna,

saa je' jnda seicaxueeñena' jo ndaana.

¹⁷ Xjeⁿñeeⁿ jnaⁿna' na to' Jesús na tyoñequiaaⁿ ñ'oom. Tsoom:

—Calcwe' n'om'yo', ee juu na matsa'ntjom Ty'oots'om mandyocwje'cañoomna' 'o.

Ma'maⁿ Jesús ñequiee nn'aⁿ na cwitjeii' calcaa

(Mr. 1:16-20; Lc. 5:1-11)

¹⁸ Xjeⁿ na mawinom Jesús 'ndyoo ndaaluee Galilea, ljeiiⁿ we nn'aⁿ na ñenquii ts'aⁿ ntseinda, Simón, tsaⁿ na jndyu Pedro ñequio Andrés tyjee tsaⁿñeeⁿ. Cwituee'na tsqui' 'naaⁿna ts'om ndaaluee ee nn'aⁿ cwitjeii' calcaa joona. ¹⁹ Tso Jesús ndaana:

—Quiolajomndyo' ñ'eⁿndyo ndo' ja nnts'aa na nla'tjom'yo' nn'aⁿ tachii cwe' calcaa.

²⁰ Joona mañoom' 'ndyena nlqui' 'naaⁿna, ty'ela'jomndyena ñ'eⁿñê.

²¹ Ndo' na tja tjatyeeⁿ ljeiiⁿ cwiicheⁿ we ts'aⁿ, ntseinda Zebedeo naⁿñeeⁿ, Jacobo ñ'eⁿ tyjeeⁿ Juan. Ñjomndyena ts'om w'aandaa. Cwila'yona nlqui' 'naaⁿna ñequio tsotyena Zebedeo. Quia jo' t'maⁿ Jesús joona. ²² Ndo' mañoom' 'ndyena w'aandaa ñ'eⁿ tsotyena, ty'elajomndyena ñ'eⁿñê.

Jesús ma'mooⁿ ndaa jndye nn'aⁿ

(Lc. 6:17-19)

²³ Tyomanom Jesús cha'waa ts'ondaa Galilea. Tyo'mooⁿ ndaa nn'aⁿ naquii' lan'om 'naaⁿna. Tyoñequiaaⁿ ñ'oom naya cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om. Ndo' tyot-sein'maaⁿ nn'aⁿ cha'tso nnom ntycu na wiina. ²⁴ Ndo' t'om ñ'oom cantyja 'naaⁿna cha'waa ndyuaa Siria. Naⁿñeeⁿ tquiochona cha'tso nn'aⁿwii na m'aaⁿ na cwitjoom jndye nnom ntycu ñequio na maquiina' joo. Mati ñ'eeⁿ nn'aⁿ na cwilei'cho jndyetia joo, ñ'eeⁿ nn'aⁿ na maleiñ'oom tycuwee', ndo' ñ'eeⁿ nn'aⁿ na cwitjoom tycutqueeⁿ. Sein'maaⁿ joona. ²⁵ Jo' chii t'maⁿ ntmaaⁿ nn'aⁿ ty'entyjo naxeeⁿeⁿ. Jnaⁿ naⁿñeeⁿ ts'ondaa Galilea, ñ'eⁿ nn'aⁿ ndyuaa njoom Decápolis, ñ'eⁿ tsjoom Jerusalén, ñ'eⁿ ts'ondaa Judea, ndo' xndyaa' jndaa Jordán.

5

Jesús mañequiaa' ñ'oom na wacatyee' cjoo' ta

¹ Quia na nty'iaa' Jesús na jndye nn'a'n, tjawaa' cwii ta. Jnda na tjacjom, ty'entyja' nn'a'n na cwila'jomndye ñ'e'ñê. ² Toq'no' na t'moo' ndaana.

Nmeii' mañequiaana' na neii' nn'a'

(Lc. 6:20-23)

³ Tsoom:

—Mañequiaana' na neii' nn'a'n na cwila'no' na nty'iaandye jo nnom Ty'oots'om, ee na'ñee' cwila'jomndyena cantyja na matsa'ntjoom.

⁴ 'Mañequiaana' na neii' nn'a'n na chjoo' n'om cantyja jnaa'na, ee quia ñequiaa Ty'oots'om na t'ma' n'omna.

⁵ 'Mañequiaana' na neii' nn'a'n na cwituee'ndyecje jo nnom Ty'oots'om ee ndaana na nnc'omna tsjoomnancue xco.

⁶ 'Mañequiaana' na neii' nn'a'n na m'a'na cha'cwijom na ñe'jndo'na ndo' ñe'cwena ee na ntyjaa' n'omna na ndaa' n'ana yuu na maty'iomyana'. Ee canda'ya ñequiaa Ty'oots'om na cwicantyyaa' n'omna.

⁷ 'Mañequiaana' na neii' nn'a'n na m'a' na wi' n'om nc'iaa, ee nnc'oom Ty'oots'om na wi' ts'oom joona.

⁸ 'Mañequiaana' na neii' nn'a'n na lju' naquii' n'om, ee nnty'iaa ndaana nquii Ty'oots'om.

⁹ 'Mañequiaana' na neii' nn'a'n na cwita'ya nc'iaa na cwila'ntja'ndye, ee nntseicajndyu Ty'oots'om joona ntseinaa'.

¹⁰ 'Mañequiaana' na neii' nn'a'n na cwintyjo nc'iaana joona nc'e na m'a'na cantyja na maty'iomyana', ee la'xma' na'ñee' cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om.

¹¹ 'Mañequiaana' na nei'yo' quia na cwila'jnaa' nn'a' 'o, ndo' quia cwita'wi'na 'o ndo' cwituee'na cha'tso nnom ñ'oomwi' nacjo'yo' na cwe' cantu nc'e na m'a'yo' cantyja 'na'ya. ¹² C'om'yo' na t'ma' n'om'yo' ndo' catseicwaljoo'tina' na nei'yo' ee t'ma' naya cwenta'yo' cwiwiwe cañoom'luee. Ee malaa'ti' tyolei'ntyjo nn'a' profetas na tyoñe'quia ñ'oom' Ty'oots'om tandyo xuee, cwii tjooche' na nntjom' 'o nawi'ñee'.

Cwiluiindyō tsjaa'chje' ndo' chom

(Mr. 9:50; Lc. 14:34-35)

¹³ 'O cwiluiindyō' tsjaa'chje', saa' xe' na jnda jlui' na chje'na', ¿ljo' ñ'e' cwii nleichje'nda'na? Mei'chjoo' tjaa' yuu cwii nleil'uena', jo' chii cwe' cwitye'nquiee' nn'a' ndo' cwicandyuena' joona'.

¹⁴ 'O cwiluiindyō' chom na cwiwixuee' jo ndaa' nn'a' tsjoomnancue. Cwii tsjoom na wacatyee' xque' ta, xocanda' nncwenty'iu juuna'. ¹⁵ Mati xotseicw'aa' ts'a' cwii xjocanti' ndo' nncwjaa'ñeyom juuna' nacjee' ts'oom castom. Maxje' nntseintyja' ts'a' juuna' cha'ya nntseixueena' ndaa' cha'tso nn'a' na m'a' naquii' w'aa. ¹⁶ Malaa'ti' c'om' 'o na calaxueendyo' ndaa' nn'a' cha' nla'no'na na cwila'yo' cha'tso nnom na maty'iomyana'. Ndo' cantyja 'na'yo' nla't'maa'ndyena Tsotye'yo' na m'aa' cañoom'luee.

Ma'mo' Jesús cantyja 'naa' ljeii na matsa'ntjomna'

¹⁷ Mati tso Jesús:

—Ticala'tiuu'yo' na jndyoo' na nntseityuii'a chiuu waa na t'ma' ljeii na tque' Moisés, mei' ñ'oom' Ty'oots'om na tyoñe'quia profetas. Jndyoo' na nntseicandaya' joona' cha' nlei'tquiao' chiuu waa na mayuu'che' ñe'cat'moo'na'. ¹⁸ Ee mayuu'che' ndye'yo' nntsjo, yoche' na ndicwa' waa tsjo'luee ñequio' tsjoomnancue, xoca'ndiina' mei'cwii ljeii cachjoo' na ndii'na' naquii' ljeii na tque' Moisés, hasta xje' jnda jlui'ljuu'ñ'e'na'. ¹⁹ Nc'e na luaa', mei'cwi'ñee'che' ts'a' na titseicanda' cwii ñ'oommeii' na cachjoona', ndo' ma'moo' ndaa' nc'iaa'na' ya meii' tila'candana' juuna', tjaa' yuu l'ueñe' cantyja

na matsa'ntjom Ty'ooots'om. Saa 'ñeeⁿ juu na matseicanda ñ'oommeiiⁿ ndo' naljo' ma'moⁿ na cal'a nc'iaa', juu matseijndaa'ñena' na t'maⁿ l'ueñe cantyja na matsa'ntjom Ty'ooots'om. ²⁰Jo' chii candye'yo' nntsjo^o, xeⁿ tilacanda^andyo'ti'yo' jo nnom Ty'ooots'om, nchiiti na cwil'a nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ na cwit'mo^o ljeii na tqueⁿ Moisés, quia jo' xonnda^a ntsaquiee'ndyo' cantyja na matsa'ntjoom. Macaⁿna' na 'o nncwinom'ti'yo' na ya nl'a'yo' nchiiti cha'na cwil'a naⁿñeeⁿ.

Ma'moⁿ Jesús na tila'wjaaya nc'iaaya

(Lc. 12:57-59)

²¹'O jnda jndye'yo' ñ'oom na tyolue nn'aⁿ ndaa^a welooya na matsona': "Tintseicue' x'ia' ndo' meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nnts'aa na ljo', maxjeⁿ nnt'uiityeⁿna' juu." ²²Jo' chii ndye'yo' nntsjo^o, meiiⁿ cwe' na nntseiw'ii ts'aⁿ x'iaa' maxjeⁿ nnt'uiityeⁿna' jom. Ndo' meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseineiⁿ ñ'omjnaaⁿ nnom x'iaa', maxjeⁿ nntu'xeⁿ nn'aⁿ na cwiluiitquiendye wats'om t'maⁿ juu. Ndo' meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nntseijoom'ñe quioo' x'iaa', maxjeⁿ matsona' na nntioomñê juuna' naquii' chom b'io.

²³'Jo' chii quia na ma'tioo' 'naⁿ jo nnom tio na mañequiaa' cwentaa' Ty'ooots'om, ndo' xeⁿ juu xjeⁿñeeⁿ macjaañjoom' ts'om' na tiya m'aaⁿ x'ia' ñ'eⁿndyu', ²⁴quia jo' ca'ndii' 'naⁿ jo' jo', chii cja', catsa'jndyee' na caljoyaandyo' ñ'eⁿ x'ia'. Ndanquia, chii candyo'nnda' na nñequiaa' cwentaa' Ty'ooots'om.

²⁵'Yocheⁿ na ndicwaⁿ wanaaⁿ, queⁿndyu' na caljondyo'ya'yo' ñ'oom na maleichuuna' 'o ñ'eⁿ x'ia' cha tints'aana' na juu ts'aⁿ na m'aⁿntiaa'ndyo' ñ'eⁿñe nntseiquioom 'u l'o jwe. Ndo' jwe'ñeeⁿ nñequiaa' cwentaa' luee sondaro, Ndo' joona mana nntuee'na 'u w'aancjo.

²⁶Mayuu'cheⁿ matsjo^o njom', xocalui' jo' jo', hasta quia na jnda tiom'nchaa'ndyu'.

Tiya na matseiqueeⁿ ts'om ts'aⁿ x'iaaⁿaⁿ

²⁷'O jnda jndye'yo' ñ'oom na tyoñequiaa' quia nn'aⁿ na matsona': "Tijoom xuee nnc'oom'ya' ñ'eⁿ cwiicheⁿ ts'aⁿ." ²⁸Saa ndye'yo' nntsjo^o, meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na cwe' manty'iaa' cwii yuscu na matseiqueeⁿ ts'oom juu, maxjeⁿ matsona' na mam'aaⁿyaaⁿ ñ'eⁿñe ee na luaa' matseitoom.

²⁹'Macwe' jo' xeⁿ cantyja na manty'ia' wjaañ'oomna' 'u na matsei'tjoondyu' nnom Ty'ooots'om, queⁿ cheⁿnncu' xjeⁿ cha'cwijom na macwji' ts'om njom' ndo' matquie' juuna' cha taxocatseitjoondyu'ti'. Ee ñecuaa meiiⁿ na tacanda^andyu' saa nncu' nlui'n'maaⁿndyu'. Ndo' xeⁿ tiñe'queⁿ cheⁿnncu' xjeⁿ cantyja 'naⁿ, meiiⁿ na canda^andyu' ñe'c'oom', meiⁿchiuucheⁿ b'io nncju'na' 'u. ³⁰Ndo' xeⁿ wjaañ'oomna' 'u na matsei'tjoondyu' nnom Ty'ooots'om jnaaⁿ ts'o' ntyjaya, queⁿ cheⁿnncu' xjeⁿ cha'cwijom na matyjee' ndo' matquie' juuna' cha xotseitjoondyu'ti'. Ee ñecuaa meiiⁿ na tacanda^andyu' saa nncu' nlui'n'maaⁿndyu'. Ee xeⁿ tiqueⁿ cheⁿnncu' xjeⁿ cantyja 'naⁿ, meiiⁿ na canda^andyu' ñe'c'oom', maxjeⁿ nncju'na' 'u b'io.

Ticatoⁿndye nn'aⁿ na jnda t'unco

(Mt. 19:9; Mr. 10:11-12; Lc. 16:18)

³¹'Mati waa ñ'oom na tyoñequiaa' Moisés na meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseityuii' ljeii 'naaⁿ ñ'eⁿ scuu', tsaⁿñeeⁿ nnoom'm na nluii ljeii cantyja na matoⁿñê ñ'eⁿ scoom'm.

³²Saa je' candye'yo' ñ'oom na nntsjo^o nnc^o. Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseityuii' ljeii 'naaⁿ ñ'eⁿ scuu', cwii na meiⁿnquia na s'aa scoom'm na nchii ñet'oomya ñequio cwiicheⁿ ts'aⁿ, cha'cwijom nqueⁿ mach'eeⁿ na c'oomya scoom'm ñ'eⁿ cwiicheⁿ ts'aⁿ. Ndo' meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nncoco ñ'eⁿ yuscu'ñeeⁿ, matsona' na cwe' m'aⁿyana.

Ma'moⁿ Jesús na tintjeii'a ñ'oom jii' Ty'ooots'om

³³'Mati jnda jndye'yo' ñ'oom na tyolue nn'aⁿ teiyo ndaa^a welooya na matsona': "Tilqueⁿtyeⁿ ñ'oom na ntyji'ya' na xonda^a nntseicanda^andyu', saa ñ'oom na jnda tqueⁿtyeⁿ, catseicanda^andyu' juuna' nnom Ta Ty'ooots'om." ³⁴Saa je' nnc^o matsjo^o ndye'yo': Meiⁿcwii ñ'oom tilqueⁿtyeⁿyo' na nntjei'yo'yo' ñ'oom jii' Ty'ooots'om. Ee

jom tjacantyja na t'maⁿ cwiluiiñê. Mati meiⁿcwii ñ'oom tilqueⁿtyeⁿyo' na nntjei'yo'yo' ñ'oom na ntyjii cañoom'luee, ee juuna' cwiluiiñena' ndio 'naaⁿaⁿ, ndo' na ljo' nndu'yo' matseijomna' na cwindu'yo' jii' Ty'o^ots'om. ³⁵ Meiⁿcwii ñ'oom tilqueⁿtyeⁿyo' na nntjei'yo'yo' ñ'oom na ntyjii tsjoomnancue, ee juuna' m'aaⁿna' nacje 'naaⁿ Ty'o^ots'om. Ndo' na nndu'yo' naljo', matseijomna' na cwindu'yo' jii' Ty'o^ots'om. Ndo' meiⁿcwii ñ'oom tilqueⁿtyeⁿyo' na nntjei'yo'yo' ñ'oom na ntyjii tsjoom Jerusalén, ee tsjoom'ñeeⁿ cwiluiiñena' tsjoom' nquii Ty'o^ots'om na matsaⁿntjom. Ndo' na nndu'yo' naljo' matseijomna' na cwindu'yo' jii' Ty'o^ots'om. ³⁶ Ndo' meiⁿcwii ñ'oom tilqueⁿtyeⁿ cjo' nncu' ee 'u tjaa ljo' tseixmaⁿ na nntsa' na nleicanchii' oo nleintom meiiⁿ ñe'cwii sooxqueⁿ. Macandā nquii Ty'o^ots'om nndaā nnts'aⁿ na ljo'. Jo' chii na nntsu' ñ'oom'ñeeⁿ matseijomna' na matsu' jii' Ty'o^ots'om. ³⁷ Quia na macwji'yuu'ndyu' cwii ñ'oom ndo' matsu' na mayuu' juuna', cats'aana' na mayuu' ñ'oom'ñeeⁿ. Ndo' quia na matsu' na tiyuu', cats'aana' na tiyuu' ñ'oom'ñeeⁿ. Ee cantyjati ñ'oom na nntseicwaljo'ti' na nntseijndeii' 'ndyo' hasta nntseitiuu' na nntsu' jii' Ty'o^ots'om, ñ'oom'ñeeⁿ cwinaⁿna' na m'aaⁿ nquii tsaⁿjndii.

Tical'ueendyo na nnjoom na cwita'wi' nn'aⁿ jaa
(Lc. 6:29-30)

³⁸ 'O jnda jndye'yo' ñ'oom na tyolue nn'aⁿ teiyo na matsona': "Cwaaⁿ cwii nnom nawi' mach'ee ts'aⁿ ñ'eⁿ x'iaaⁿaⁿ, mati nleijndaa' na nntjom jom. Aa ts'omnnom x'iaaⁿaⁿ seiquiee'ñê, mati catjom jom. Aa tsei'n'om x'iaaⁿaⁿ tcoom, maxjeⁿ mati jom majo'ti catjoom." ³⁹ Saa je' nncō matsjōō nndye'yo': Til'ueendyu' na nnjoom quia na maco'wi' ts'aⁿ 'u. Ee meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na mmeiⁿ nda' ntsmaⁿ ntyjaya, mati ntyjatymaaⁿ quiaa' na mmeiⁿeⁿ nda'. ⁴⁰ 'Ñeeⁿ juu na maqueⁿ ñ'oom nacjo' na ñe'cuae' ñ'oom 'u wats'iaaⁿ ñe'cwjeeⁿeⁿ cotom', mati quiaa' na nncjaañ'oom liaaso'. ⁴¹ 'Ñeeⁿ juu na mach'ee na jndeina' cja' ñ'eⁿñê na ncja'chu' xuu 'naaⁿaⁿ cwii kilómetro, cja' meiiⁿ we. ⁴² Ts'aⁿ na macaⁿ 'naⁿ njom', quiaa' nnoom, ndo' ts'aⁿ na macōⁿ, nchii nntsa' ndoo' ticandi'.

C'oōⁿya na wi' n'oōⁿya nn'aⁿ na jndoo jaa
(Lc. 6:27-28, 32-36)

⁴³ Mati 'o jnda jndye'yo' ñ'oom na tyolue nn'aⁿ teiyo, na matsona': "Catsa' na wi' ts'om' x'ia' ndo' catseitaa' ts'om' ts'aⁿ na jndoo' 'u." ⁴⁴ Saa je' nncō matsjōō nndye'yo': Cal'a'yo' na wi' n'om'yo' nn'aⁿ na jndoo' 'o. Ndo' calanei'yo' nnom Ty'o^ots'om cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na cwita'wi' 'o. ⁴⁵ Quia jo' nluindyō' ntseinda Tsotye'yo' na m'aaⁿ cañoom'luee. Ee jom mach'eeⁿ na manty'iaa' ñe'quioom' 'naaⁿaⁿ nn'aⁿ na ya nn'aⁿndye ndo' mati nn'aⁿ na wi'ndye. Ndo' matseicuaa'aⁿ yuu na m'aⁿ nn'aⁿ na cwil'a na maty'iomyana', ndo' nn'aⁿ na cwil'a na ticaty'iomyana'. ⁴⁶ Ee xeⁿ macandā nn'aⁿ na wi' n'om' 'o, cwil'a'yo' na wi' n'om'yo', ¿aa cwila'tiuu'yo' na cjaawee' ts'om Ty'o^ots'om? ¿Aa nchii majo'ti cwil'a nn'aⁿ na cwito'ñoom s'om cwentaa' gobiernom? ⁴⁷ Ndo' xeⁿ cwe' ncjoondyo' cwiñe'quia'yo' na xmaⁿndyo', ¿yuuwaa na jeeⁿ ya cwil'a'yo'? Ee malaa'ti' m'aⁿ nn'aⁿ na tyoola't'maaⁿndye Ty'o^ots'om. ⁴⁸ C'om'yo' na candaā' na wi' n'om'yo' nn'aⁿ cha'xjeⁿ nquii Tsotye'yo' na m'aaⁿ cañoom'luee, candaā' m'aaⁿ na candya' ts'oom joona.

6

Ma'moⁿ Jesús na cal'aaya jndye nnom naya

¹ 'Queⁿyo' cwentā quia na nl'a'yo' cwii nnom na maty'iomyana', nchii nl'a'yo' cwe' cha na canty'iaa nn'aⁿ, ee xeⁿ na ljo', tjaa'naⁿ naya 'naⁿyo' jo nnom Tsotye'yo' na m'aaⁿ cañoom'luee. ² Cwe' nc'e jo' quia mache' naya cwii ts'aⁿ, catsa' na ñenncu' ntyji', tintseixuaandyu'. Ee m'aⁿ nn'aⁿ na cwe' cwil'aya na ya nn'aⁿndye. Cwi'oona lan'om ñequio n'om nantaa c'uaa ndyueena na cwil'ana naya ndyeñeeⁿ, cha queⁿ nn'aⁿ

cwenta ndo' cala't'maa'ndye nn'a' joona. Mayuu'che' nntsjoō ndye'yo', cwe' tomti juu cantyja na cwila't'maa'ndye nn'a' joona, jo' na cwita'ntjomna. ³ Saa 'u je', quia na mache' naya ts'a', tica'mo' na nljei cwiiche' ts'a', meii' ts'a' na jee' ya ñ'oom ñ'e'ndyu'. ⁴ Cats'aana' na ñenncu' ntyji' naya na mache'. Ndo' nquii Tsotye' na manty'iaa'na ljo' mache' na cwe' nty'iu, jom nntseinoomñê ljo' na matseitjoōna' 'u.

Ma'mo' Jesús chiuu nlanaa'ya nnom Ty'oōts'om
(Lc. 11:2-4)

⁵ 'O quia na cwilane'yo' nnom Ty'oōts'om, tal'a'yo' cha'na joo nn'a' na cwe' cwil'aya na ya nn'a'ndye. Ee joona jee' ya nquiuna na jndoo'che' nn'a' cwimeinty-jee'na, cwila'nei'na nnom Ty'oōts'om naquii' lan'om ndo' jo nqui nantaa. Mayuu'che' ndye'yo' nntsjoō, cwe' tomti juu na cwila't'maa'ndye nn'a' joona jo' na cwita'ntjomna. ⁶ Saa 'u je', quia matsei'nei' nnom Ty'oōts'om, cja'quie' naquii' wa', catseicu' 'ndyoots'a', ndo' catseinei' nnom Tsotye' na m'aa' na titquioo'ñe. Ndo' jom na noom'm meii' titquioo'ñê, nntseinoomñê ljo' na matseitjoōna' 'u.

⁷ 'Quia na cwilane'yo' nnom Ty'oōts'om, tandu'yo' ñ'oom na ñejuu ñejuuna', cha'xje' quil'a nn'a' na ticata'jnaa' Ty'oōts'om. Ee joona cwila'tiuuna na jndye ndii' cwiluena, jo' na mañee'. ⁸ 'O je' til'a'yo' cha'na cwil'a joona. Ee Tsotye'yo' ntyjiijndaa'ñê cwaa' 'na' na maca'na' 'o cwii tjoōche' na cwita'yo' nnoom. ⁹ Quia na cwilane'yo' nnom Ty'oōts'om, luaa candu'yo':

Tsotyaayâ na m'aa' cañoom'luee,
ñequi'che' catseit'maa'ñena' xue'.

¹⁰ Candyo cantyja na matsa'ntjom'.

Caluii cantyja na l'ue ts'om' nnom tsjoomnancue cha'xje' na macwiluii cañoom'luee.

¹¹ Quiaa' nantquie 'na' na maca'na' jâ xuee je'.

¹² Catseit'ma' ts'om' jâ natia na jnda l'aayâ cha'xje' jâ cwilat'ma' n'oōyâ nn'a' na cwila'tjoōndye ndaayâ.

¹³ Cateijndei' na ticjaachuuna' jâ na nl'aayâ yuu na ticatsa'ntjomna'.

Ndo' catseicandyaandyu' jâ cantyja 'naa' juu natia.

Ee cha'waa na yo na cwii wjaana' 'u cwiluiindy' na matsa'ntjom', ndo' cwiluiindy' najndu',

ndo' tseixma' na catseit'maa'ñena' 'u. Amén.

¹⁴ 'Xe' 'o cwilat'ma' n'om'yo' nn'a' na cwila'tjoōndye ndaa'yo', quia jo' mati Tsotye'yo' na m'aa' cañoom'luee, nntseit'ma' ts'oom 'o na cwila'tjoōndyo' nnoom. ¹⁵ Saa xe' 'o ticalat'ma' n'om'yo' nc'iaa'yo' na cwila'tjoōndye ndaa'yo', quia jo' mati Tsotye'yo' xocatseit'ma' ts'oom 'o jna'yo' na waa.

Cantyja na nntsei'cwejndo'ñe ts'a'

¹⁶ 'Quia na cwila'cwejndo'ndyo', til'a'ya'yo' na taquiomya ndaa'yo' cwe' cha na caliu nn'a' na ljo' cwil'a'yo'. Ee m'a' nn'a' na cwe' cwil'ayana taquiomya ndaana, cha ca'mo'na' ndaa' nn'a' na cwila'cwejndo'ndyena. Mayuu'che' ndye'yo' nntsjoō, cwe' tomti juu na cwila't'maa'ndye nn'a' joona, jo' na matseinoomñena' na cwila'cwe'jndo'ndyena. ¹⁷ Saa 'u je' quia matsei'cwejndo'ndyu', cwjaa'ndyu' nche' xque', cama' njom', ¹⁸ cha ticwitquioo' jo ndaa' nn'a' na matsei'cwejndo'ndyu', macanda' nquii Tsotye' na m'aa' na titquioo'ñê nlquee' cwenta. Ndo' jom na noom'm meii' titquioo'ñê, nntio'naa'ñê 'u.

Jee' jnda naya 'naa' ts'a' cañoom'luee
(Lc. 12:33-34)

¹⁹ 'Tilatjom'yo' 'na' na jndana' nnom tsjoomnancue yuu m'a' canty'ua na nla'ndaa' joona', ndo' yuu na nlquii ch'mei', ndo' yuu na ndaa' nnc'ooquie' na'canty'ue na nnt-jeii'na joona'. ²⁰ Saa joo naya 'na'yo' na quit'ma' n'om'yo' calatjom'yo' joona' jo nandye

cañoom'luee yuu na xocwa' canty'ua, meiⁿ na nlquii ch'meiⁿ ndo' meiⁿ na nnc'ooquie' naⁿcanty'ue na nntjeii' joona'. ²¹ Ee yuu na cwila'we'yo' naya na cwilatjom'yo', jo' jo' ntyjaa' n'om'yo'.

Ts'om nnom ts'aⁿ tseixmaⁿna' lámpara
(Lc. 11:34-36)

²² 'Quia na mandi' ñ'oom na mayuu', matseijomna' 'u cha'na ts'aⁿ na tquioo'ya na xuee manty'iaa'. Ee quia matsei'noⁿ ñ'oom na mayuu'ñeeⁿ quia jo' mateijndeina' cha'waa na m'aaⁿ. ²³ Saa xeⁿ tiñe'candi' ñ'oom na mayuu', matseijomna' 'u cha'na ts'aⁿ na tis'a n'omnnom na m'aaⁿ na nchjaaⁿ. Ee meiⁿ na mandi' ñ'oom'ñeeⁿ saa xeⁿ tixocatsei'noⁿ na mayuu' juuna', naquii' ts'om' matsei'xmaⁿ cha'cwijom na jaaⁿñeñ'eⁿ.

Xondaq nndya'ntjoo'ya ndaa we patrom
(Lc. 16:13)

²⁴ 'Tjaa'naⁿ 'ñeeⁿ juu na nndaq nndi'ntjomtyeⁿ nnom we patrom na ñejom. Ee nnc'oom ts'aⁿ na ticuee' ts'oom cwii patrom'ñeeⁿ, ndo' nnc'oom na wi' ts'oom cwiicheⁿ. Oo nnts'aana' na nntseit'maaⁿñê cwii naⁿñeeⁿ, ndo' cwiicheⁿ til'ueñe. Xeⁿ na jeeⁿ cwiqueⁿndyo' na nla'tjom'yo' 'naⁿ na nleityandyo' xocju'naaⁿñena' na nla't'maaⁿndyo' Ty'oots'om, ee we ntyja nmeiⁿ xondaq nndye'ntjom'yo' na ñejom.

Ty'oots'om mach'eeⁿ cwenta ntseinaaⁿ
(Lc. 12:22-31)

²⁵ 'Cwe' nc'e jo', nndye'yo' nntsjoq: Tanc'om'yo' na jeeⁿ jndye m'aaⁿ n'om'yo' na cwitando'yo' tsjoomnancue, ljo' na nlcwa'yo' oo na nncwe'yo', ndo' lia'yo' chiuu nleit-saaⁿndyo'. Ee Ty'oots'om mantyjeeⁿ cantyati na cwitando'yo' majndeiticheⁿ na cwe' nantquie na cwicwa'yo'. Mantyjeeⁿ hasta cha'waandyo' 'o, majndeiticheⁿ na cwe' liaa na cwicwee'yo'. ²⁶ Queⁿyo' cwenta cantyja 'naaⁿ cantsaa na ma'ntyja jo nandye. Jooyo' tjaa ljo' cwinomyo' na nntyjeendyeyo' na nla'weyo' nantquie na nleil'ue 'io cha. Saa meiⁿ na ljo', nquii Tsotype'yo' na m'aaⁿ cañoom'luee mañequiaaⁿ na cwicwa' jooyo'. Ndo' 'o cajndandyo'ti'yo' ntyjeeⁿ, nchiiti cantsaa. ²⁷ Mati ¿cwaaⁿ cwiindyo' 'o nndaq nnts'aa na nleitcooñeti cwe' na jeeⁿ jndye matseituu?

²⁸ 'Quia jo' ¿chiuu na jeeⁿ jndye m'aaⁿ n'om'yo' cantyja chiuu na nleitsaaⁿndyo'? Queⁿyo' cwenta, n'oom ljaa' quii' jndaq, ya cwiwijndana'. Neiⁿncoo' cwiwaa' ljaa'. Tiquil'ana' ts'iaaⁿ, meiⁿ tiquil'ana' tsaⁿ na nluii liaana'. ²⁹ Saa nndye'yo' nntsjoq: Juu rey Salomón meiⁿ jeeⁿ tyañê, ndo' tjacantyja na ya 'naⁿ na tyoleichom, saa tîcatseijomna' na neiⁿncoo' liaⁿan cha'na neiⁿncoo' cwii ljaa'meiⁿ. ³⁰ Ndo' xeⁿ laa'ti' matseichjoomñe Ty'oots'om ljaa' quii' jndaq na niomna' xuee je' ndo' 'io cha nlcona', majndeiticheⁿ ntyjeeⁿ chiuu nlcwee'yo' liaa, 'o nn'aⁿ na ticala'yuy'ya n'om'yo'. ³¹ Jo' chii tanc'om'yo' na jeeⁿ jndye m'aaⁿ n'om'yo' na ndu'yo': “¿Chiuu nl'aayoo na nlcwaa'a ndo' na nncwaaaya?” oo ndu'yo': “¿Chiuu nl'aayoo na nleijndaa' liaaya?” ³² Ee ñenquii'cheⁿ nmeiⁿ cwil'uee'ndye nn'aⁿ na tic'om nacje 'naaⁿ Ty'oots'om. Saa nqueⁿ na cwiluiiñê Tsotype'yo' na m'aaⁿ cañoom'luee mantyjeeⁿ na tjoondyo' cha'tso nmeiⁿ. ³³ Saa najndyee quiandyo' na nntsantjom Ty'oots'om 'o. Ndo' cal'a'yo' yuu na maty'iomyana' cha'xjeⁿ na l'ue ts'oom, quia jo' ññequiaaⁿ cha'tso nmeiⁿ na macaⁿna' 'o. ³⁴ Jo' chii tinc'om'yo' na jeeⁿ jndye m'aaⁿ n'om'yo' cantyja 'naaⁿ 'naⁿ na nlcaⁿna' 'o xuee na cwii wjaana'. Ee xuee 'io waanquia ñ'omtiuu cwentaa'na'. Xuee je' malei'tyeⁿ nawi' na chuuna' cwenta'yo'.

7

Til'uee'ndyo' jnaaⁿ nn'aⁿ
(Lc. 6:37-38, 41-42)

¹ 'Til'uee'ndyo' jnaaⁿ nn'aⁿ na cwe' xjeⁿto 'o cha ticu'xeⁿ Ty'oots'om 'o. ² Ee mañejuuti ñ'oom na cwil'ue'yo' nacjoo nc'iaa'yo', majuuna' nleil'uee'ñe Ty'oots'om na nncu'xeⁿna'

'o. Ndo' cha'xjeⁿ na cwitjei'yo' cwentā na cat'uiina' nc'iaa'yo', malaa'ti' nnts'aa' ñ'e'ndyo'. ³ ¿Chiuu na jeeⁿ maqueⁿ cwentā meiiⁿ chjoowi' ljo' mach'ee x'ia'? Ndo' man-ncu'ti' tiqueⁿ cwentā na t'maⁿ matsei'tjoondyu'. Mach'eena' cantyja 'naⁿ cha'cwijom jeeⁿ ndo' ntquioo' jnda na njom ts'omnnom x'ia', saa meinchjoo tiqueⁿ cwentā ts'oom tscaa' na njom ts'omnjom' nncu'. ⁴ ¿Aa nntsu'yu' nnom x'ia': "Cwa, quiaa' na nncwjii'a ntquioo' jnda na njom ts'omnjom'?" Ndo' 'u je' ndicwaⁿ njom ts'oom tscaa' ts'omnjom'. ⁵ 'U ts'aⁿ na we waa na matseixmaⁿ cwji'jndyee' ts'oom tscaa' na njom ts'omnjom' nncu' quia jo' tquio'ya' na nncwji' ntquioo' jnda na njom ts'omnnom x'ia'.

⁶ 'Tiñe'quia'yo' 'naⁿ na lju' la'xmaⁿ na ndaa nn'aⁿ na ticala'ñ'oom'ndye Ty'oots'om na ticala'xmaⁿ na nnto'ñoom joona'. Ee xeⁿ na luaa' nl'a'yo' matseijomna' cha'cwijom cwiñe'quia'yo' 'naⁿ na ya na la'xmaⁿ na cwentaa' Ty'oots'om ndaa calue'. Ndo' calue'ñeeⁿ nnta'que'yo' na nntquiiyo' 'o. Meiⁿ tiñe'quia'yo' 'naⁿ na jnda ndaa naⁿñeeⁿ, ee xeⁿ na ljo' nl'a'yo', matseijomna' cha'cwijom cwitue'yo' ts'uaa ta' na jeeⁿ jnda ndaa calcu. Ndo' calcu'ñeeⁿ cwe' nntyueyo' joona'.

Cataⁿyo' nnom Ty'oots'om, quia jo' nnto'ñoom'yo'
(Lc. 11:9-13; 6:31)

⁷ Ñequii'cheⁿ cataⁿyo' nnom Ty'oots'om quia jo' nda'yo' juu na cwitaⁿyo'. Ñequii'cheⁿ cal'ue'yo' chiuuya jo nnoom quia jo' nliu'yo'. Ñequii'cheⁿ ca'maⁿyo' jom quia jo' nnaaⁿ cha'cwijom 'ndyoots'a jo ndaa'yo'. ⁸ Ee cwii ts'aⁿ na waa na macaaⁿ nnom Ty'oots'om, maxjeⁿ nnc'oñoom juuna'. Ndo' mati ts'aⁿ na mal'ue yuu na l'ue ts'om Ty'oots'om, maxjeⁿ nljeiⁿ. Ndo' juu ts'aⁿ na ma'maⁿ, maxjeⁿ nntseicanaaⁿñe Ty'oots'om cha'cwijom 'ndyoots'a jo nnom.

⁹ ¿'Ñeeⁿ cwiindyo' 'o na m'aaⁿ yucachjoo jnda, ndo' xeⁿ macaaⁿ tyoo' njom', aa ññequiaa'yu' tsjo' nnoom? Tjaa'naⁿ 'ñeeⁿ nnts'aa na ljo'. ¹⁰ Ndo' xeⁿ macaⁿ yucachjoo jnda' cwii catscaa njom', ¿aa ññequiaa'yu' catsuu nnoom? Xocatsa' na ljo'. ¹¹ Quia jo' 'o nn'aⁿ na tia nn'aⁿndyo', xeⁿ manquiu'yo' na ññe'quia'yo' 'naⁿ na ya ndaa nda'yo', majndeiticheⁿ nquii Tsotye'yo' na m'aaⁿ cañoom'luee ññequiaaⁿ 'naⁿ na yaticheⁿ ndaa nn'aⁿ na cwitaⁿ nnoom.

¹² 'Quia jo' meiⁿnquia na l'ue n'om'yo' na cal'a nn'aⁿ ñ'e'ndyo' majo'ti cal'a 'o ñ'e'ndye joona. Ee laa'ti' matsa'ntjom ljeiⁿ na tqueⁿ Moisés ñequio ñ'oom' Ty'oots'om na tyoñe'quia profetas tandyo xuee.

Catsaquiqa'a 'ndyoots'a na cantuu
(Lc. 13:24)

¹³ 'O catsaqui'e'yo' 'ndyoots'a cantuu na nnc'om'yo' natoo' Ty'oots'om. Ee waa 'ndyoots'a tmeiⁿ na matseicanaaⁿñena' nato t'maⁿ. Juuna' wjaañ'oomna' ts'aⁿ na nntsuuñe ndo' jndye nn'aⁿ cwi'ooquie' jo' jo'. ¹⁴ Saa 'ndyoots'a cantuu matseicanaaⁿñena' nato cajneiⁿ. Nato'ñeeⁿ wjaañ'oomna' ts'aⁿ na ticantycwii na nncwando' saa tijndye nn'aⁿ cwiliu juuna'.

Ñ'oom tjañoom' cantyja 'naaⁿ taa' ts'oom
(Lc. 6:43-44)

¹⁵ 'Cal'a'yo' cwentā ñequio joo nn'aⁿ na tiyuu' ñ'oom cwiñe'quia. Cwiquie'cañomna 'o na ndoo' jeeⁿ nioom' n'omna cha'na nioom' ts'om catsmaⁿ saa naquii' n'omna laxmaⁿ na wi'ndyena cha'cwijom lobo. ¹⁶ Nnta'jnaⁿyo' 'ñeeⁿ joona quia cwiqueⁿyo' cwentā chiuu cwil'ana. ¿Aa nnts'aacheⁿna' na nntseicjoo ts'aⁿ tauva l'oñoom? Oo ¿aa nntseicjoo ts'aⁿ tahigos ts'oom nioom? Xocats'aana' na ljo'. ¹⁷ Ee ticwii cwii ts'oom na ya, cwiwe' ta' na ya, ndo' ticwii cwii ts'oom na tis'a, cwiwe' ta' na tis'a. ¹⁸ Ts'oom na ya xocue' ta' na tis'a, ndo' ts'oom na tis'a xocue' ta' na ya. ¹⁹ Ticwii cwii ts'oom na ticats'aa ta' na ya, cwit'uana', jnda chii cwituee' nn'aⁿ juuna' quii' chom. ²⁰ Luaa' waa na nnta'jnaⁿyo'

naⁿñeeⁿ, ee m'moⁿna' na tiyuu' ñ'oom na cwiñe'quia na nleitquioo' chiuu waa na cwil'ana.

Ticha'tsondye nn'aⁿ laxmaⁿna cantyja na matsa'ntjom Ty'o^ots'om

(Lc. 13:25-27)

²¹ 'Majndye nn'aⁿ cwilue nnooⁿ Ta, saa ticha'tsondyena nnc'ooquiee'ndyena cantyja na matsa'ntjom Ty'o^ots'om. Ñequii'cheⁿ joo nn'aⁿ na cwil'a ljo' na l'ue ts'om Tsotyaya na m'aaⁿ cañoom'luee, naⁿñeeⁿ nnc'ooquiee'ndye cantyja na matsa'ntjoom. ²² Xuee na nncue'ntyjo na nntu'xe'ndye nn'aⁿ, majndye nn'aⁿ nluena nooⁿ: "Jeeⁿ 'u Ta, ¿aa nchii jnda tquiaayâ ñ'oom naya 'naⁿ ñequio najndeii na matsei'xmaⁿ ndo' tjeii'â jndyetia naquii' n'om nn'aⁿ, ndo' l'aayâ jndye 'naaⁿ ñequio najndu' nncu' na tixocaluiina' cantyja najndeii na matseixmaⁿ ts'aⁿ?" ²³ Quia jo' nnc'oya ndyuee naⁿñeeⁿ, nntsjo^o: "Meiⁿchjoo ticwajnaⁿa 'ñeeⁿ 'o. Quindy^o'yo' nacañomya, 'o nn'aⁿ na tia nn'aⁿndyo'."

Chiuu waa na tjaluii we w'aa

(Lc. 6:47-49; Mr. 1:22)

²⁴ 'Ticwii cwii ts'aⁿ na mandii ñ'oom na matsjo^o nmeiiⁿ ndo' matseicanda joona', matseijomna' tsaⁿñeeⁿ cha'na cwii ts'aⁿ na jndo' ts'om na s'aa waa' nacjoo' tsjo't'maⁿ na tyeⁿ wacatyeeⁿ. ²⁵ Jnaⁿna' tua', tyjee' jndaa, tiao jndye jndeii, teicaljoona' w'aa'ñeeⁿ, saa tiquioona' ee na t'uiityeⁿna' nacjoo' tsjo'ñeeⁿ. ²⁶ Saa ticwii cwii ts'aⁿ na mandii ñ'oom na matsjo^o ndo' titseicanda joona', matseijomna' tsaⁿñeeⁿ cha'na cwii ts'aⁿ na tijndo' ts'om na s'aa waa' nacjoo' tei'. ²⁷ Jnaⁿna' tua', tyjee' jndaa, tiao jndye jndeii, teicaljoona' w'aa'ñeeⁿ, mana tioona'. Ndo' mat'maⁿ tsuu cantyja 'naaⁿ w'aa'ñeeⁿ.

²⁸ Quia na jnda jnda seineiⁿ Jesús cha'tso ñ'oommeiⁿ, nn'aⁿ na jndyendye jeeⁿ tjawee' n'omna ñ'oom na t'mooⁿ ndaana. ²⁹ Ee tyo'mooⁿ na waa najndeii na matseixmaaⁿ, nchii cha'na cwit'mooⁿ nn'aⁿ na jndo' n'om cantyja 'naaⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés.

8

Sein'maⁿ Jesús ts'aⁿ na chuu tycu lepra

(Mr. 1:40-45; Lc. 5:12-16)

¹ Quia na jndyocue Jesús ta na tjaaⁿ, jndyendye nn'aⁿ tquiontyjo naxeeⁿeⁿ. ² Tyjee'cañoom cwii ts'aⁿ na chuu tycu lepra, tjatseicandyoo'ñe, tco' xtye jo nnoom, tso: —Ta, ntyjii na 'u ndaaⁿ nntsein'maⁿ ja, xeⁿ l'ue ts'om'.

³ Ndo' Jesús seintyjo^o ts'o^on, tyenquioom'm tsaⁿñeeⁿ, matsoom nnom:

—L'ue ts'o^on. Can'maⁿ!

Ndo' mañoom' n'maⁿ tsaⁿñeeⁿ, mana tsu tycu lepra. ⁴ Quia jo' tso Jesús nnoom:

—Ndi' nntsjo^o, meiⁿcwii ts'aⁿ ticatsu' nnom chiuu waa na tuii. Saa cja', cja'tseica'moⁿndyu' nnom tyee, ndo' quiaa' quioo' nnoom na tseixmaⁿ cwentaa' Ty'o^ots'om cha'xjeⁿ na sa'ntjom Moisés. Luaa' catsa' cha calui'yuu'na' ndaaⁿ nn'aⁿ na jnda n'maⁿ!

Sein'maⁿ Jesús mosoo' capeitaⁿ, ts'aⁿ romano

(Lc. 7:1-10)

⁵ Xjeⁿ na mawjaaquiee' Jesús tsjoom Capernaum, cwii capeitaⁿ na matsa'ntjom cwii siaⁿto sondaro seicandyoo'ñe nacañom'm. S'aa ty'oo nnoom. ⁶ Tso:

—'U Ta, moso 'naⁿya macanda cwe' waaⁿ na waa w'aya, tei'caljoo tycutqueeⁿ jom. Jeeⁿ cwajndii maquiina' jom.

⁷ Tso Jesús nnom:

—Nncjo, nntsein'maⁿya jom.

⁸ Saa t'o capeitaⁿ, tsoom:

—'U Ta, ticatseixmaⁿya na nncja'quie' naquii' w'aya. Mantyjii meiiⁿ cwe' ñ'oom catsu', mana nn'maⁿ moso 'naⁿya. ⁹ Ee mati ja m'aaⁿya nacje 'naaⁿ nn'aⁿ na cwitsa'ntjom. Ndo'

mati nncō m'aⁿ sondaro na matsa'ntjoⁿ. Quitsjoo nnom cwii joona: “Cja' luaa’”, ndo' wjaa. Quitsjoo nnom cwiicheⁿ: “Candyo' luaa’”, ndo' ndyo. Quitsjoo nnom cwii cwii moso 'na'ya: “Catsa' ts'iaa'waa’”, ndo' nts'aa.

¹⁰ Jeeⁿ tjawee' ts'om Jesús quia na jñeeⁿ ñ'oom 'ndyoo tsaⁿñeeⁿ. Tsoom ndaa nn'aⁿ na cwi'oontyjo naxeeⁿeⁿ:

—Mayuu'cheⁿ nndye'yo' nntsjo^o, meiⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ Israel tyooljei cwii ts'aⁿ na matseyu'ya ts'om cha'na tsaⁿm'aaⁿ. ¹¹ Candye'yo' nntsjo^o, jndye nn'aⁿ na nchii nn'aⁿ Israel nnaⁿ naⁿñeeⁿ jo ntyja na macalui' ñe'quoom' ñequio ntyja na mawjaacue ñe'quoom'. Ndo' yuu na m'aⁿ Abraham ñ'eⁿ Isaac ñ'eⁿ Jacob yuu na matsa'ntjom Ty'oots'om, ñequio na neiiⁿna nncwindyuaandyena na nlcwa'na ñ'eⁿ naⁿñeeⁿ. ¹² Saa nguiee nn'aⁿ judíos na qui na cwentaana cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om, nncwji'na' joona jo' jo'. Nncju'na' joona yuu na tjacantya na jaaⁿñe. Jo' jo' nnc'omna na nla'xuaana na matsei'ndaa'na' n'omna. Ndo' nnteinquiena ndei'n'omna na maquiina' joona.

¹³ Quia jo' tso Jesús nnom capeitaⁿñeeⁿ:

—Cha'xeⁿ na jnda seiyu', maxjeⁿ jo' nluii. Cja'lcwe' na waa wa'.

Ndo' mañejuu xjeⁿñeeⁿ n'maⁿ mosoo' tsaⁿñeeⁿ.

Sein'ma' Jesús staxeeⁿ Simón Pedro

(Mr. 1:29-31; Lc. 4:38-39)

¹⁴ Tjaquiee' Jesús waa' Pedro. Ljeiⁿ na waa staxeeⁿ tsaⁿñeeⁿ cjoo' jnduu. Matseicona' juu. ¹⁵ Tyenquoom'm ts'o tsaⁿñeeⁿ ndo' mañoom' tjameintyjee' na matseicona' juu. Teicantya, to' na mandi'ntjom ndaana.

Sein'ma' Jesús jndye nn'aⁿwii

(Mr. 1:32-34; Lc. 4:40-41)

¹⁶ Quia na jnda tmaaⁿya, tqiucho nn'aⁿ jndye nc'iaana na cwilei'cho jndyetia na m'aaⁿ Jesús. Ñe'cwii sa'ntjoom na calui' jndyetia, quia jo' jlui'na naquii' n'om naⁿñeeⁿ. Ndo' sein'maaⁿ cha'tso nn'aⁿwii. ¹⁷ Luaa' tuii cha calui'ljuu' ñ'oom' Ty'oots'om na tyoñequiaa profeta Isaías. Tso tsaⁿñeeⁿ: “Manquiiyeeⁿ teijneiⁿ jaa cantyja na tijndeii' n'oqⁿya. Ndo' mati sein'maaⁿ jaa cha'tso ntycu na ñejleichuuna' jaa.”

Nn'aⁿ na ñe'c'oontyjo naxeⁿ Jesús

(Lc. 9:57-62)

¹⁸ Quia na nty'iaa' Jesús na jndyendye nn'aⁿ m'aⁿ nacañom'm, tsoom ndaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñe na cala'jndaa'ndyena w'aandaa na nnc'oona xndyaa' ndaaluee.

¹⁹ Ndo' tjantya' cwii ts'aⁿ na ma'moⁿ ljei na tqueⁿ Moisés. Matso nnoom:

—Maestro, nncjontyjo naxeⁿ meiⁿyuucheⁿ na wja'.

²⁰ T'o Jesús nnom, tsoom:

—Joo canndye maniom lue'w'aayo' ndo' cantsaa na cwima'ntyja mati maniom can-tquiaayo', saa ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee meiⁿ yuu na nncwajndya, tjaa'naⁿ.

²¹ Cwiicheⁿ ts'aⁿ na matseijomñe ñ'eⁿñe, matso nnoom:

—Ta, quiaa' ñ'om' na nndi'ntjontya nnom tsotyā, hasta xeⁿ jnda ty'iuya jom, quia jo' yuu' je' nñ'aⁿya ñ'eⁿndyu'.

²² T'o Jesús nnom, matsoom:

—Jndye nn'aⁿ m'aⁿ na tyootando' cantyja 'na'ya. M'aⁿna cha'cwijom l'oo. Ca'ndii' na joona caty'iuundy ntyjeena. Saa 'u je', candyo'tseijomndyu' ñ'eⁿndyo.

Seicheⁿ Jesús jndye ñ'eⁿ nmōⁿ ndaaluee

(Mr. 4:35-41; Lc. 8:22-25)

²³ Quia jo' tuqōⁿ ts'om w'aandaa, mandi ñ'eeⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñe.

²⁴ Luaa tuii, tyoowijndye 'oona, tioo cwii jndye t'maⁿ jndei nnom ndaaluee, mawaa

na wjaanchjeeñe nmoⁿ w'aandaa. Ndo' jom watsom. ²⁵ Ndo' ty'entyjaa' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê jla'nlcwina jom, jluena:

—Jeeⁿ 'u Ta, cwji'n'maa'ndyu' jaa, manncwjaaya.

²⁶ Quia jo' tsoom ndaana:

—'O nn'aⁿ na ticala'yu'ya n'om'yo' ñ'eⁿ Ty'o^oots'om, ¿chiiu na cwilacatyuendyo'?

Ndo' teicantyjaaⁿ, seitiaaⁿ aⁿ jndye'ñeeⁿ ñequio ndaaluee, mana teicheⁿñ'eⁿna'. ²⁷ Cwe' seiñ'eeⁿtona' naⁿñeeⁿ, jluena:

—¿Ñeeⁿ cwiluiiñe tsaⁿm'aaⁿ na jeeⁿcheⁿ ndya' waljoo'? Jnda'jom meiiⁿ jndye, meiiⁿ ndaaluee cwila'candana' ñ'oom na matsa'ntjoom.

Nn'aⁿ Gadara na la'xmaⁿ naⁿjndii naquii' n'om

(Mr. 5:1-20; Lc. 8:26-39)

²⁸ Jnda jo' jlui'na cwiicheⁿ xndyaa' ndaaluee, ndyuaa nn'aⁿ gadarenos, we nn'aⁿ na la'xmaⁿ naⁿjndii ty'ecatjomndye jom. Jlu'na yuu niom ndei'luaa, jeeⁿcheⁿ ndya' wjeena hasta leicandaⁿ nncwinom ts'aⁿ nato'ñeeⁿ. ²⁹ Luaa tuii, jndei' jla'xuaana, jluena:

—¿Ljo' nntsa' ñ'eⁿndyô, 'u Jesús, Jnda Ty'o^oots'om? ¿Aa jnda jndyo' na nlco'wi' jâ, meiiⁿ tyoowe'ntyjô xjeⁿ na nntu'xeⁿndyô?

³⁰ Jo' jo' chjooti matquiô^oti m'aⁿ cwii tmaaⁿ t'maⁿ calcu na cwicwa'. ³¹ Ndo' naⁿjndii'ñeeⁿ jla'ty'oondyena nnoom jluena:

—Xeⁿ na nncwji' jâ naquii' n'om naⁿm'aⁿ, quiaa' ñ'om' na nntsaquiaⁿâ naquii' n'om calcu na m'aⁿ luaa'.

³² Quia jo' tsoom ndaana:

—Cwa, catsa'yo'.

Mana jlui'na, ty'equie'nomna naquii' n'om calcu'ñeeⁿ. Ndo' cha'waa tmaaⁿ calcu'ñeeⁿ tmaⁿnquioyo', mana tei'tyu'yo' 'ndyoo ndaaluee. Tjâyo' quii' ndaa.

³³ Ndo' nn'aⁿ na cwijndoo' jooyo', jlei'nomna, ty'equie'na quii' tsjoom. Tcuu tcuu tyola'candiina chiiu waa na tjoomna ñ'eⁿ calcu'ñeeⁿ ñequio chiiu waa na n'maaⁿ we naⁿñeeⁿ na tyolei'cho naⁿjndii. ³⁴ Quia jo' cha'tso nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ jlui'na, ty'ena na m'aaⁿ Jesús. Ndo' quia na tjomndyena jom, l'ana ty'oo nnoom na calueeⁿeⁿ ndyuaana.

9

Sein'maⁿ Jesús ts'aⁿ na ntjeiⁿ nc'ee

(Mr. 2:1-12; Lc. 5:17-26)

¹ Quia jo' tuonnda' Jesús ts'om w'aandaa ñequio nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. Tei'ty'ioo'na ndaaluee. Mana tquiena tsjoom yuu na mac'eⁿ Jesús. ² Ndo' tquiôn'om nn'aⁿ cwii ts'aⁿwii' na m'aaⁿ, cwe' ñ'eⁿ tsuee. Tsaⁿñeeⁿ tycutqueeⁿ tei'ljoo jom mana teintjeiⁿ nc'eeⁿ. Quia na nty'iaa' Jesús na t'maⁿ cwila'yu'ya n'om naⁿñeeⁿ, tsoom nnom tsaⁿwii':

—'U jndaaya, c'om' t'maaⁿndyu' ts'om'. Ja jnda seit'maⁿ ts'o^onya 'u cha'tso jnaⁿ na waa.

³ Quia jo' cwanti nn'aⁿ na cwit'mo^o ljeii na tqueⁿ Moisés tyom'aaⁿ n'omna, cwiluena: “Tsaⁿm'aaⁿ ñ'oom ntjeiⁿ matseineiⁿ ee mach'eeⁿ na ljo'yu cwiluiiñê ñ'eⁿ Ty'o^oots'om.”

⁴ Jesús maxjeⁿ mantyjeeⁿ na luaa' cwila'tiuuna. Jo' chii tsoom ndaana:

—¿Chiiu na ticuaaya nquiu'yo' ñ'eⁿndyô? ⁵ ¿Cwaaⁿ ñ'oom cwila'tiuu'yo' na tijndei'tina' na nntsjo^o nnom tsaⁿm'aaⁿ, aa nchii cha'na jnda tsjo^o nnoom na matseit'maⁿ ts'o^onya jnaaⁿ na waa? Oo ¿aa nchii nquiu'yo' na jndei'tina' na nntsjo^o quicantyjaaⁿ, cjaacaⁿ?

⁶ Queⁿyo' cwenta, ja na cwiluiindyô tsaⁿ na jnaⁿ cañoom'luee m'mo^onya ndaa'yo' na waa na jndo na matseixmaⁿya tsjoomnancuewaañe na nntseit'maⁿ ts'o^onya jnaaⁿ nn'aⁿ.

Quia jo' tsoom nnom ts'aⁿ na ntjeiⁿ nc'ee:

—'U re, quicantyja', catseilcwiindy' tsuee 'na'. Cja'to' wa'.

⁷ Ndo' teicantyjaaⁿ, mana tjaaⁿ waⁿaⁿ. ⁸ Ndo' tmaaⁿ! nn'aⁿ na nty'iaa na luaa', tyueneiⁿna ndo' tyola't'maaⁿndyena Ty'o^oots'om na tquiaaⁿ najneiⁿ nnom Jesús na nnteijndeinaⁿ nn'aⁿ.

Ma'maⁿ Jesús Mateo

(Mr. 2:13-17; Lc. 5:27-32)

⁹ Jlui' Jesús jo' jo', mana tjaaⁿ. Ndo' ljeiⁿ ja na jndyuya Mateo. Wacatyāⁿ w'aa yuu cwitioom nn'aⁿ ts'iaaⁿndaana cwentaa' gobiernom. Tsoom nqoⁿ:

—Candyo'tseijomndyu' ñequio ts'iaaⁿ na mats'aa.

Mañoom' teicantyjaya, tjotseijomndyo ñequioñê.

¹⁰ Luaa tuii, wacatyeeⁿ Jesús nacañoom' meiⁿsa w'aya. Ndo' naⁿcwito'ñoom ts'iaaⁿndaā nn'aⁿ cwentaa' gobiernom ñ'eⁿ nn'aⁿ na cwila'tjoondye nnom Ty'o^oots'om cantyja na nquiu nn'aⁿ fariseos, ñeⁿnaaⁿ! meindyuaandyena ñ'eⁿñê ñequio nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. ¹¹ Saa quia na nty'iaa nn'aⁿ fariseos na luaa' mach'eeⁿ, ta'x'eena ndāā nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê, jluena:

—¿Chiuu na macwa' maestro 'naⁿyo' ñequio naⁿcwito'ñoom ts'iaaⁿndaā nn'aⁿ cwentaa' gobiernom ndo' ñequio nn'aⁿ na cwila'tjoondye nnom Ty'o^oots'om?

¹² Quia na jndii Jesús na luaa' cwiluena, tsoom:

—Nn'aⁿ na tiwii titjoondyena ts'aⁿ na mach'ee nasei. Saa nn'aⁿ na wii tjoondyena tsaⁿñeeⁿ. ¹³ Waa ñ'oom' Ty'o^oots'om na luaa' matsona': "Ja cajndati ntyjii na nnc'om'yo' na wi' n'om'yo' nc'iaa'yo' nchiiti na cwiñe'quia'yo' quioo' na cwila't'maaⁿndyo' ja."

Tsoti Jesús:

—Catsa'yo' ndo' cala'nqⁿyo' ljo' ñe'ca'mqⁿ ñ'oomwaa'. Ee ja nchii na jndyo^o na nncwaⁿya nn'aⁿ na cwil'a na maty'iomyana', saa jndyo^o na nncwaⁿya nn'aⁿjnaⁿ na calcwe' n'omna.

¿Aa macaⁿna' na nla'cwejndo'ndye nn'aⁿ?

(Mr. 2:18-22; Lc. 5:33-39)

¹⁴ Quia jo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na mañequiaa Juan, tyquie'cañomna Jesús. Tyola'ncjoo'ndyena, jluena:

—¿Chiuu na jâ ñequio nn'aⁿ fariseos jndye ndii' cwila'cwejndo'ndyô, saa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿndyu' tiquila'cwejndo'ndyena?

¹⁵ T'o Jesús ndāā naⁿñeeⁿ, seineiⁿ ñ'oom tjañoom':

—Joo nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ nquii ts'aⁿ na macoco, ¿aa nnc'omna na chjoo' n'omna yocheⁿ na cwiwit'maaⁿ! na ndicwaⁿ m'aaⁿ tsaⁿñeeⁿ quii'ntaaⁿna? Xocats'aana'. Saa nncue'ntyjo xuee na nncwji'na' juu ts'aⁿ na macoco quii'ntaaⁿna. Quia ljo'cheⁿ nnc'omna na chjoo' n'omna ndo' nla'cwejndo'ndyena.

¹⁶ Quia jo' seineiⁿti Jesús ñ'oom tjañoom' cantyja 'naaⁿ ñ'oom xco na jndyoñ'oom. Tsoom:

—Ticaty'iomyana' na nntseyo^o ts'aⁿ liaa ntsaa ñ'eⁿ cwii taⁿ! liaa xco na tyootmaⁿ. Ee xeⁿ na ljo' nnts'aa, nncjaateiⁿ liaa xco, nnc'ioo'ñena' liaa ntsaa ndo' liaa ntsaa cwajndiiti njndii'ñena'. ¹⁷ Meiⁿ xocatiom ts'aⁿ winom xco ts'om tjaⁿ na jnda teil'ue, ee xeⁿ na luaa' nts'aa ts'aⁿ, nty'ioo' tjaⁿ, mana cwiwindaa'ñ'eⁿ juuna' ndo' mati nlcwe' winom. Maxjeⁿ nntiom ts'aⁿ winom ts'om tjaⁿ xco ndo' laa'ti' meiⁿ tjaⁿ xocwi'ndaa' meiⁿ winom.

Yuscuchjoo jnda Jairo

(Mr. 5:21-43; Lc. 8:40-56)

¹⁸ Yocheⁿ na matseineiⁿ Jesús ñ'oommeiⁿ, tyje'cañoom cwii ts'aⁿ na cwiluiitquieñe wats'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos. Tco' xtye jo nnoom, tso:

—Je'ndyo tue' nomjndaaya. Saa xeⁿ wja' na nntio' ts'o' nacjoom'm, nncwando'nnaaⁿaⁿ. Cwa cja', catio'ya' ts'o' nacjoom'm, quia jo' nncwando'xcoom.

¹⁹ Ndo' teicantyja Jesús, tjantyjo^o naxeⁿ! tsaⁿñeeⁿ ñequio jâ nn'aⁿ na cwilajomndyô ñ'eⁿñê. ²⁰ Luaa tuii, jndyontyjo cwii yuscu naxeⁿ! Jesús na nioom wii'. Yuscuñeeⁿ jnda

canchoo'we chu na tyoocameintyjee' na cwicaa nioom'm. Jndyotseicandyoo'ñê, t'uee'n 'ndyoo liaa' Jesús. ²¹ Ee seitioom naquii' ts'oom: "Xe'n cwe' na nndaā ñnequiuu'a lia'a'n, quia jo' nn'ma'ya." ²² Taque'n Jesús nty'iaa'a'n yuscu'ñee'n. Tsoom nnom:

—'U jndaaya, c'om' t'maa'ndyu' ts'om'. Nc'e na matseyu'ya ts'om' ñ'e'ndyo, jnda n'ma'.

Ndo' mañejuu xje'ñee'n n'ma'.

²³ Jnda tuee' Jesús waa' Jairo'ñee'n, tjaque'n'e'n naquii' w'aa. Nty'iaa'a'n nn'a'n na cwtijo' nmaa'n, ñequio jndye nt'omche'n nn'a'n na tacwaxua ndyuee. ²⁴ Tsoom ndāā na'ñee'n:

—Calui'yo', ee nchii na jnda tue' yuscuchjoom'aa'. Cwe' watsoo.

Sāā cwe' teinconajom. ²⁵ Jnda na tjeii'e'n na'ñee'n ch'e'n, tjaque'n'e'n yuu ndii' ts'oochjoo, t'uee' ts'o. Teintya yu'ñee'n. ²⁶ Cha'waa ts'ondaa'ñee'n t'om ñ'oom na tuii na luaa'.

Sein'ma' Jesús we na'nchjaa'

²⁷ Na mawjaati Jesús ty'entyjo we na'nchjaa'n naxee'n'e'n. Jndei tyola'xuaana, tyoluena:

—Ta, 'u na cwiluiindy' tsjaa' 'naa' David na jndyowicantyjo', c'oom' na wi' ts'om' já.

²⁸ Quia na tjaque'n'e'n quii' w'aa, ty'entyjo na'nchjaa'ñee'n naxee'n'e'n. Tsoom ndāāna:

—¿Aa cwilayu'yo' na nndaā nnts'aaya na nnty'ia'yo'?

T'oona nnoom jluena:

—Ta, cwilayuu'â na nndaā nntsa'.

²⁹ Quia jo' tyenquoom'm lua'ndaāna, tsoom:

—Cats'aana' cha'xje' na cwilayu'ya n'om'yo'.

³⁰ Mana tco'yana' n'omndaā na'ñee'n. Ndo' tque'ntye'n Jesús ñ'oom ndāāna, tsoom:

—Cal'a'yo' cwenta na mei'cwii ts'a'n ticalanei'yo' nnom 'ñee'n sein'ma' 'o.

³¹ Sāā yuu waa, jlui' na'ñee'n jo' jo', to'na, tyot'oomna ñ'oom ya cantyja 'naa'a'n cha'waa ts'ondaa'ñee'n.

Sein'ma' Jesús ts'a' na tileicatseinei'

³² Xje' na cwi'oo na'ñee'n, luaa tuii, tquion'om nn'a'n cwii ts'a'n na m'aa'n Jesús. Tile-icatseinei' na malei'ñoom jndyetia juu. ³³ Quia na jnda tjeii'e'n jndyetia naquii' ts'om tsa'ñee'n, jnaa' na matseinei'. Tyueneii' nn'a'n, jluena:

—Mei' cha'waa ndyuaaya ndyuaa Israel, tijoom ñenty'iaaya cwii nnom cha'na luaa'.

³⁴ Sāā nn'a'n fariseos tuee'na ñ'oom nacjoo' Jesús, jluena:

—Cantyja najndei' nquii na cwiluitquieñe ndāā na'jndii, jo' na macwjee'n'e'n na'jndii naquii' n'om nn'a'n.

Wi' ts'om Jesús nn'a'

³⁵ Tyomanom Jesús cha'tso njoom t'ma' ñequio njoom nch'u ts'ondaa Galilea. Tyo'moo' ndāā nn'a'n naquii' lan'om. Tyoñequiaa' ñ'oom naya cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om. Tyotsein'maa' nn'a'n ticwii cwii nnom tycu na wiina, ñ'e'n ticwii cwii nnom na tajndei' n'omna na maquiina'. ³⁶ Quia na nty'iaa'a'n nn'a'n na jndyendye, t'oom na wi' ts'oom na'ñee'n ee cwe' m'a'ntjei'ntona ndo' tjaa 'ñee'n na nnteijndei' joona. Laxma'na cha'cwijom cwii tmaa' canma' na tjaa 'ñee'n juu na ya nnteix'ee. ³⁷ Quia jo' toon'lon na ma'moo' na jndye nn'a'n mam'a'n na ndye ñ'oom' Ty'oots'om sāā tijndye nn'a'n na nntjei'yuu'ndye ndāāna. Tsoom ñ'oom tjañoom' ndāā nn'a'n na cwila'jomndye ñ'e'ñê:

—Jee' ya jnda tue' ntjom, sāā na'ntjom tijndyendyena. ³⁸ Jo' chii cala'ty'oondyo' nnom Ty'oots'om na jom cwenta'a'n ntjom'ñee'n, na cajñoom nn'a'n na c'oocatyjeendye ntjom'm.

10

*Macwjii'ñe Jesús canchoo'we nn'a' nluindy apóstoles
(Mr. 3:13-19; Lc. 6:12-16)*

¹ Jesús tqúeeⁿñê já nn'aⁿ canchoo'we. Tquiaaⁿ cantyja najndeii na matseixmaaⁿ ndaayâ na catjeii'â jndyetia naquii' n'om nn'aⁿ, ndo' na cala'n'maaⁿyâ nn'aⁿ cha'tso nnom ntycu na wiina ñequio cha'tso nnom na tajndeii' n'omna na maquiina'.

² Nmeiiⁿ ncúee canchoo'wendyô apóstoles na jñoom ts'iaaⁿ 'naaⁿ'aⁿ. Najndyee Simón, na mati jndyu Pedro, jnda we tyjeeⁿ Andrés, jnda jo' Jacobo ñequio tyjeeⁿ Juan ntseinda Zebedeo, ³ Felipe ñequio Bartolomé, Tomás ñequio ja Mateo na ñeto'ñ^o ts'iaaⁿndaⁿ nn'aⁿ, ndo' Jacobo jnda Alfeo ñequio Lebeo, tsaⁿ na cwiluena Tadeo, ⁴ Simón, ts'aⁿ na ndii'ñe tmaaⁿ nn'aⁿ partido cananista, ndo' ñ'eⁿ Judas Iscariote, tsaⁿ na tqúiaa cwenta Jesús.

Majñom Jesús nn'aⁿ canchoo'wendye

(Mr. 6:7-13; Lc. 9:1-6)

⁵ Ndo' canchoo'wendyô já jñom Jesús, jnda tqúiaaⁿ ñ'oom ndaayâ, tsoom:

—Tintsaquie'yo' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na nchii nn'aⁿ judíos ndo' tintsaquie'yo' naquii' meiⁿcwii tsjoom 'naaⁿ nn'aⁿ samaritanos. ⁶ Saa catsa'yo' na m'aⁿ nn'aaⁿya, nn'aⁿ Israel na cwiluiindyena cha'cwijom canmaⁿ na jnda tsuundye. ⁷ Ndo' yochē na tsaco'ndii'ndyo', quia'yo' ñ'oom, candu'yo' na jnda tue'ntyjo na nntsa'ntjom Ty'oōts'om naquii' n'om nn'aⁿ. ⁸ Calā'n'maⁿ'yo' nn'aⁿwii ñequio nn'aⁿ na cho tycu lepra. Calān-cwi'yo' l'oo. Catjei'yo' na jndii naquii' n'om nn'aⁿ. Cha'xjeⁿ na jnda 'o na cwe'yu naya na matseixmaⁿ Ty'oōts'om, malaa'ti' quia' 'o na ndaa nt'omcheⁿ.

⁹ 'Tintsacho'yo' s'om cajan, meiⁿ s'om xuee, meiⁿ s'om wee na ñjom chetsja' na ntyjaandyo'. ¹⁰ Meiⁿ chetsja' tintsacho'yo' na tsa'yo' nato, ñecwii ljo liaa, meiⁿ lloom, meiⁿ ts'ooml'eii. Ee ts'aⁿ na mandi'ntjom nnom Ty'oōts'om, tseixmaaⁿ na co'ñoom na nleil'uee'ñê na macaⁿna' jom.

¹¹ 'Ndo' meiⁿyuucheⁿ na nntsaquie'yo', meiiⁿ tsjoom t'maⁿ, meiiⁿ tsjoom chjoo, jo' jo' cal'uee'ndyo' 'ñeeⁿ juu tseixmaⁿ na ya ts'aⁿñe. Waa' tsaⁿñeeⁿ jo' caljoo'ndyo' hasta quia na nlui'yo' tsjoom'ñeeⁿ. ¹² Quia na cwitsaquie'yo' naquii' w'aa'ñeeⁿ, candu'yo' ndaaⁿ nn'aⁿ na Ty'oōts'om matio'naaⁿñê joona. ¹³ Ndo' xeⁿ w'aa'ñeeⁿ m'aⁿ nn'aⁿ na ya nn'aⁿndye, quia jo' nluii cha'xjeⁿ na cwindu'yo' na catio'naaⁿñe Ty'oōts'om joona. Saa xeⁿ tic'omna na ya nn'aⁿndyena, quia jo' tixocaluii cha'xjeⁿ na cwindu'yo'. ¹⁴ Ndo' xeⁿ nnts'aana' na m'aaⁿ 'ñeeⁿ juu na tiñe'catseiljo 'o, oo tiñe'candii ñ'oom na cwindu'yo', quia na cwicalui'yo' w'aa'ñeeⁿ oo tsjoom'ñeeⁿ cala'quia'yo' ts'ojndaⁿ na chuu' nc'ee'yo'. Ee na nl'a'yo' na luaa' cwicalui'yuu'na' na joona tiñe'cato'ñoomna ñ'oom' Ty'oōts'om na cwiñe'quia'yo'. ¹⁵ Mayuu'cheⁿ ndye'yo' nntsjoo, juu xuee na nncu'xeⁿ Ty'oōts'om nn'aⁿ, mat'maⁿti nlco'wi'na' nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ yuu na tícato'ñoom nn'aⁿ ñ'oom naya, nchiiti na nlco'wi'na' nn'aⁿ ndyuua Sodomā ñequio Gomorra na teiyo seityuii Ty'oōts'om cwii cwii tsjoomna nc'e na wi'ndye naⁿñeeⁿ.

Nlco'wi'na' 'o

¹⁶ 'Queⁿ'yo' cwenta, majñooⁿya 'o quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na wi'ndye. Cwiluiindyō cha'cwijom canmaⁿ na m'aⁿ quii'ntaaⁿ lobo. Cwe' jo' c'om'c'eendyo' cha'na catsuu cha tiquiu'nn'aⁿna' 'o. Ndo' c'om'yo' na tjaa mayaⁿ'yo' cha'na catu'. ¹⁷ Matsjoo cal'a'yo' cwenta naⁿñeeⁿ ee nnc'oochona 'o ndaa naⁿmaⁿ'naaⁿ ndo' nla'sei'na 'o meiiⁿ naquii' lan'om 'naaⁿna. ¹⁸ Ndo' nnc'oochona 'o jo ndaa gobiernom ñequio jo ndaa nn'aⁿ na cwiluiit'maⁿndyeti nc'e cwila'xmaⁿ'yo' cwentaya. Jo' na ññequiaana' na wanaaⁿ na nntjei'yuu'ndyo' cantyja 'naⁿya ndaa naⁿñeeⁿ ndo' mati ndaa nn'aⁿ na tyoocandaa ñ'oom' Ty'oōts'om. ¹⁹ Saa tinc'om'yo' ñ'omtiuu ñ'oom na nntjei'yuu'ndyo' oo chiuuya nlanchu'yo' ñ'oom. Ee nquii Ty'oōts'om m'mooⁿ naquii' n'om'yo' cwaaⁿ ñ'oom na nndu'yo' quia na je' mamacaⁿna' na nntjei'yuu'ndyo'. ²⁰ Ee ñ'oom na nndu'yo' nchii na jndo' n'om' ncjo'yo' ee nquii Espíritu na cwiluiiñe Ty'oōts'om nntseijnooⁿñ^o n'om'yo' cwaaⁿ ñ'oom nnt'o'yo'.

²¹ 'Ee ntseinda ts'aⁿ ññequiana cwenta tyjeena na nla'cuee' na'maⁿ'iaaⁿ juu. Ndo' ñ'eeⁿ nn'aⁿ na ññequiana cwenta ndana na cwje. Ndo' nda nn'aⁿ nla'wendyena nacjoo tyendyeena cha cwje na'ñ'eeⁿ. ²² Ndo' cha'tsondye nn'aⁿ nnc'omna na jndoono 'o, nc'e na cwilaxmaⁿ'yo' cantyja 'naⁿya. Saa juu ts'aⁿ na tyeⁿ cwiljoo'ñe ñ'eⁿndyo hasta na macanda, tsaⁿ'ñeeⁿ nlui'n'maaⁿ'ñe. ²³ Quia cwita'wi'na 'o na m'aⁿ'yo' cwii tsjoom, calui'yo' jo' jo', catsa'yo' cwiicheⁿ tsjoom. Ee ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjoo, tyoolui'ñ'eⁿ njoom ndyuua Israel na nntjei'yuu'ndyo' ndaa nn'aⁿ ndo' ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee nncwjannnda'a.

²⁴ Tsoti Jesús ñ'oom tjañoom' ndaa jā nn'aⁿ na cwilajomndyō ñ'eⁿñê. Tsoom:

—Juu ts'aⁿ na matsei'naaⁿ ticaluiit'maⁿ'ñê, ee nquii maestro 'naaⁿ'aⁿ cwiluiit'maⁿ'ñeti nchiiti jom. Ndo' mati juu ts'aⁿ na mandi'ntjom ticaluiit'maⁿ'ñê, ee nquii patrom 'naaⁿ'aⁿ t'maⁿ'ti cwiluiiñe nchiiti jom. ²⁵ Juu ts'aⁿ na matsei'naaⁿ matsona' na catjoom cha'xjeⁿ na matjom maestro 'naaⁿ'aⁿ. Ndo' mati juu ts'aⁿ na mandi'ntjom maty'iomna' na cjaawinoom cha'xjeⁿ na mawinom ts'aⁿ na mandi'ntjoom nnom. Ndo' nquii ts'aⁿ na cwiluiitquieñe cwii w'aa, xeⁿ nlue nn'aⁿ na cwiluiiñê tsaⁿ'jndiitquiee, majndeiticheⁿ tinluena ñ'oomwi' nacjoo nn'aⁿ waⁿ'aⁿ.

*'Ñeeⁿ juu laxmaaⁿya na c'ooⁿya na nquiaaya
(Lc. 12:2-9)*

²⁶ 'Quia jo' tintyue'yo' ljo' na nl'a nn'aⁿ 'o. Ee cha'tso na wanty'iuu' m'aaⁿ'na' je', maxjeⁿ nleitquioo'. Ndo' meiⁿ tjaa'naⁿ cwii na cwe' nty'iu tuii na tixocwitquioo'na'. ²⁷ Cwe' jo' joo ñ'oom tjañoom' na matseinaⁿya ndaa'yo', 'o calaneiⁿ ndyeyu'yo' ndaa nn'aⁿ. Ndo' ñ'oom na matseinaⁿya ndaa'yo' na ñencjo'yo', candu'yo' na candye cha'tso nn'aⁿ. ²⁸ Tinc'om'yo' na nquia'yo' joo nn'aⁿ na cwila'cwjee nc'iaa ee tixondaa nla'catsuuna añmaaⁿ nn'aⁿ. 'O je' c'om'yo' na nquia'yo' nquii Ty'oōts'om ee jom waa najneiⁿ na nncjoom'm ts'aⁿ quii' b'io, na nntsuuñe añmaaⁿ ts'aⁿ na macanda.

²⁹ 'O manqui'yo' na mei'chjoo ticajnda cwiwil'ua we cantsaa nch'u. Saa nquii Tsotyeyo' Ty'oōts'om mach'eeⁿ cwenta jooyo'. Mei'cwiindyeyo' xocue' na ticaljeii'. ³⁰ Mati ticwii cwii soonqueⁿ'yo' majndaa' ntyjeeⁿ ljo' joona'. ³¹ Cwe' jo' tilacatyuendyo' ee jndandyo'ti'yo' ntyjeeⁿ nchiiti cantsaa nch'u.

*Catjei'yuu'ndyō cantyja 'naaⁿ' Jesucristo
(Lc. 12:8-9)*

³² 'Ndo' mei'cwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nncwji'yuu'ñe cantyja 'naⁿya jo ndaa nn'aⁿ, ja nncwji'yuu'ndyō na mawajnaⁿ'a jom jo nnom Tsotyaya na m'aaⁿ cañoom'luee. ³³ Saa 'ñeeⁿ ts'aⁿ na nncwji'ñe cantyja 'naⁿya jo ndaa nn'aⁿ, mati ja nncwji'yuu'ndyō na ticwajnaⁿ'a jom jo nnom Tsotyaya na m'aaⁿ cañoom'luee.

*Cantyja 'naaⁿ' Jesús matōⁿ'na' nn'aⁿ
(Lc. 12:51-53; 14:26-27)*

³⁴ 'Ticala'tiuu'yo' na jndyōō tsjoomnancue na ya nnc'om nn'aⁿ ñ'eⁿ nc'iaana. Ee ja nchii na jndyōō na caljoya n'om nn'aⁿ ñequio nc'iaana. Ee cantyja 'naⁿya nnc'om nn'aⁿ na jndoondye ntyjeena. ³⁵ Ee cantyja 'naⁿ ja nntōⁿ'na' tsaⁿ's'a ñ'eⁿ tsotyeeⁿ, mati tsaⁿ'scu ñ'eⁿ tsoñeeⁿ, ndo' tsaⁿ'nntsa ñ'eⁿ staxeeⁿ'eⁿ. ³⁶ Cwe' jo' cwii cwii ts'aⁿ na matseyu' ñ'eⁿndyō, nquiee nn'aⁿ waⁿ'aⁿ nla'jndoono jom.

³⁷ 'Ñeeⁿ juu ts'aⁿ na jndati ntyjii tsotyeyo, tsondyee, nchiiti ja, tsaⁿ'ñeeⁿ titseixmaaⁿ na nnc'oomñê cwentaya. Mati juu ts'aⁿ na jndati ntyjii ñ'eⁿ ti'jnda, oo nomjnda, nchiiti ñ'eⁿndyō ja, tsaⁿ'ñeeⁿ ticatsona' na nnc'oomñe cwentaya. ³⁸ Ndo' mei'cwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nntseijomñe cantyja na mats'aa, xeⁿ tiljoya ts'om nawi' na matjom cantyja 'naⁿya, meiiⁿ cue', tsaⁿ'ñeeⁿ ticatsona' na nntseixmaaⁿ cwentaya. ³⁹ Ee mei'cwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na mañequiaaⁿ na catjom ljo' na nntjom nc'e na m'aaⁿ cantyja 'naⁿya, nlui'n'maaⁿ'ñe

tsaⁿñeeⁿ. Ndo' meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na mal'uee'ñe cheⁿnquii chiuu nlui'n'maaⁿñê, majo'to jo' nntsuuñê.

Naya na cwicandaa nn'aⁿ
(Mr. 9:41)

⁴⁰ 'Meiⁿquia ts'aⁿ na matseiljo 'o, mati ja matseiljo tsaⁿñeeⁿ. Ndo' juu ts'aⁿ na matseiljo ja, mati matseiljo tsaⁿñeeⁿ Tsotyaya na jñom ja. ⁴¹ Meiⁿquia ts'aⁿ na matseiljo cwii profeta na mañequiaa ñ'oom' Ty'oots'om, juu naya na macandaa' cwii profeta, majo'ti nndaa' tsaⁿñeeⁿ. Ndo' meiⁿquia ts'aⁿ na matseiljo cwii ts'aⁿ na m'aaⁿ cantyja na maty'iomyana', nc'e na manty'iaaⁿ'aⁿ na ya mach'ee tsaⁿñeeⁿ, mañejuu naya na macandaa' ts'aⁿ na ya mach'ee, majo'ti nnda' tsaⁿñeeⁿ. ⁴² Ndo' meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na mach'ee naya meiiⁿ ñe'chjoowi' ndaatoo teiⁿ na nnc'uu cwii ts'aⁿ na tit'maⁿ cwiluiñe nc'e na matseijomñe ñ'eⁿndyo, ñ'oom na mayuu' na matsjoo ndaa'yo', tsaⁿñeeⁿ waa naya 'naaⁿ'aⁿ.

11

Juan jñoom nn'aⁿ na m'aaⁿ Jesús
(Lc. 7:18-35)

¹ Quia na jnda t'moⁿ Jesús ñ'oommeiⁿ ndaaⁿ ja nn'aⁿ na canchoo'wendye na cwilajom-ndyô ñ'eⁿñê, quia jo' jlueeⁿ'eⁿ jo' jo'. Tjaaⁿ na m'mooⁿ ndo' na ñnequiaaⁿ ñ'oom naquii' njoom ndyuaa'ñeeⁿ.

² Juan tsaⁿ na tyotseits'oomñe nn'aⁿ, m'aaⁿ w'aancjo quia na jñeeⁿ ñ'oom cantyja 'naaⁿ ts'iaaⁿ na tyoch'ee Cristo. Jñoom we nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê na c'oota'x'ee cwii ñ'oom 'ndyoo Jesús. ³ Jluena:

—¿Aa 'u cwiluiindy' Cristo na nncwjee'cañoom tsjoomnancue, oo aa nncwindoo'â cwiicheⁿ?

⁴ T'o Jesús ndaaⁿ naⁿñeeⁿ, tsoom:

—Catsa'yo' ndo' candu'yo' nnom Juan cantyja ñ'oom naya na cwindye'yo' ndo' na cwinty'ia'ndaa'yo' na jndye nn'aⁿ cwin'maaⁿ. ⁵ Ndo' candu'yo' nnoom nn'aⁿ na ñet'om na nchjaaⁿ jnda teitquiao. Nn'aⁿ na ñet'om na ntjeiⁿ nc'ee' je' ya cwi'ooca'. Nn'aⁿ na ñecho tycu lepra, je' jnda ljuu'ndye. Nn'aⁿ na ñet'om na cantaa, je' ya cwindye. Ndo' nn'aⁿ na jnda tja, je' jnda cwita'ndo'xcona. Ndo' joo nn'aⁿ na nty'iaandye jnda macwindyena ñ'oom naya na macwji'n'maaⁿñe Ty'oots'om joona. ⁶ Ndo' neiiⁿ ts'om ts'aⁿ na ñe'cwii matseitiuu cantyja 'naⁿya ee juu xotseijnaaⁿ'aⁿ.

Ñ'oommeiⁿ seineiⁿ Jesús ndaaⁿ nn'aⁿ na jñom Juan.

⁷ Quia na jnda ty'elcwee' naⁿñeeⁿ, to' Jesús na matseineiⁿ ndaaⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ nacañom'm cantyja 'naaⁿ Juan. Tsoom:

—¿Chiuu waa na saacanty'ia'yo' na sa'yo' na m'aaⁿ Juan jo ndo' yuu tjaa nn'aⁿ c'om? ¿Aa nty'ia'yo' na jom ts'aⁿ na we waa na matseineiⁿ cha'cwijom cwii tsmaaⁿ na maleiñ'oomñe jndye? Ntyjii nchii jo'. ⁸ Quia jo' ¿chiuu waa na saacanty'ia'yo' na sa'yo'? ¿Aa nty'ia'yo' cwii ts'aⁿ na cwee liaa na jnda? Ntyjii nchii jo'. Ee 'o nquiu'yo' na macandaaⁿ nn'aⁿ na tjacantyja na t'maⁿ n'iaaⁿ, joona cwicwee'na liaa jnda ñequio nn'aⁿ w'aana. ⁹ Quia jo' ¿chiuu waa na saacanty'ia'yo'? ¿Aa nty'ia'yo' cwii profeta? Ja ntyjii na jo'. Ndo' jom t'maⁿti cwiluiñe nchiiti nt'omcheⁿ profeta. ¹⁰ Ee ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om matseineiⁿ'na' cantyja 'naaⁿ'aⁿ. Luaa matsona':

Ja majñooⁿñetyaya cwii moso 'naⁿya na wjaajndyee jo njom'.

Jom nncwji'yuu'ñê cantyja 'naⁿ, cha nnc'omc'eendye nn'aⁿ quia na nncue'cañoom'.

¹¹ Ndo' tsoticheⁿ Jesús:

—Mayuu'cheⁿ nndye'yo' nntsjo, tijoom ñeteitquiao'ñe cwii ts'aⁿ na t'maⁿti cwiluiñe quii'ntaaⁿ cha'tsondye nn'aⁿ cha'na juu Juan, ts'aⁿ na tyotseits'oomñe nn'aⁿ. Saa meiiⁿ

na ljo', meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na jnda tjaquiee'ñe cantyja na matsa'ntjom Ty'o^oots'om, meiⁿ tit'maⁿ cwiluiiñe, saa t'maⁿti cwiluiiñe, nchiiti Juan.

¹² Ndo' seineiⁿti Jesús, tsoom:

—Quia na to' Juan na tyotseits'oomñe nn'aⁿ teitquioo' na cwila'jnda nn'aⁿ na nnc'ooquiee'ndyena cantyja na matsa'ntjom Ty'o^oots'om hasta xjeⁿ je'. Ndo' naⁿñeeⁿ cwiqueⁿ n'omna na nnaⁿjndana cha nndaⁿ nla'xmaⁿna cantyja 'naaⁿ juuna'. ¹³ Cha'tso ñ'oom' Ty'o^oots'om na tyotjeii'yuu'ndye profetas ñequio ljeii na tqueⁿ Moisés tjoom' t'mooⁿna' cantyja na matsa'ntjom Ty'o^oots'om. Ndo' quia na tyjee' Juan, jom t'mooⁿ na jnda tue'ntyjo na mamatsa'ntjom Ty'o^oots'om. ¹⁴ Toom cwe' nlayu'yo' na Juan matseinoomñe cwentaa' profeta Elías tsaⁿ na waa ñ'oom na ndyondaa'. ¹⁵ Ñeeⁿ juu na niom lue' n'om lua'qui na nndii, candii.

¹⁶ '¿Ljo' ñ'oom na nntseijooⁿa cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ tiempomeiiⁿ? Joona matseijomna' cha'na yocanch'u na cwinquioo' naquii' tsjoom. ¹⁷ Cwila'xuaana ndaa nc'iaana, cwiluena: “Ñetjoo'â tsmaaⁿ juu som na cwitjo' na toco ts'aⁿ saa 'o ticala'jnom'yo'. Jnda chii ñetjoo'â som ts'oo, saa 'o ticalyuee'yo'.” ¹⁸ Maluaa' matseijomna' na cwil'a nn'aⁿ na m'aⁿ tiempomeiiⁿ. Ee tyje'cañoom Juan quii'ntaaⁿyo', t'oom cha'cwijom ts'aⁿ na chjoo' ts'om. Tîcwaaⁿaⁿ nantquie na ya, meiⁿ tîc'om winom. Saa 'o cwindu'yo' tsaⁿjndii matseixmaaⁿ. ¹⁹ Jnda jo' tyjacañoⁿ nnc^o na cwiluiindy^o ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee. Ja matseijomndy^o ñ'eⁿ nn'aⁿ, macwa'a ñ'eⁿndyena. Saa 'o cwindu'yo' cantyja 'na'ya: “Luaa' ts'aⁿ jeeⁿ cwa', jeeⁿ 'uu. Juu jeeⁿ ya matseix'iaa'ñe ñ'eⁿ nn'aⁿ na cwila'tjoondye nnom Ty'o^oots'om ñequio nn'aⁿ na cwito'ñoom ts'iaaⁿndaa nn'aⁿ cwentaa' gobiernom.” Saa tints'aa, ee cwiwitquioo' na jndo' ts'om Ty'o^oots'om ee cha'tso na matseijndaa'ñe ma'moⁿna' na ljo'.

Njoom na m'aⁿ nn'aⁿ na tiñe'cala'canda

(Lc. 10:13-15)

²⁰ Jnda chii to' Jesús na matseitaaⁿaⁿ nn'aⁿ njoom yuu na jndyeti ts'iaaⁿ s'aaⁿ na ma'moⁿna' na tseixmaaⁿ najndei Ty'o^oots'om ee na ticalcwe' n'om naⁿñeeⁿ. Matsoom:

²¹ —Jee jndo'cheⁿyo' 'o nn'aⁿ tsjoom Corazín. Jee jndo'cheⁿyo' 'o nn'aⁿ tsjoom Betsaida. Ee quii'ntaaⁿyo' jndye ts'iaaⁿ t'maⁿ s'aa saa ticalcwe' n'om'yo'. Xeⁿ s'aa ts'iaaⁿmeiⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ tsjoom Tiro ñ'eⁿ Sidón, tyuaa'ti jnda tcwee'na liaa tsja' ndo' jnda tioona tsjaa' nqueⁿna na cwit'mooⁿna na cwilcwe' n'omna. ²² Nndye'yo' nntsjo^o, xuee na nncu'xeⁿ Ty'o^oots'om nn'aⁿ t'maⁿti nlco'wi'na' 'o nchiiti nn'aⁿ tsjoom Tiro ñ'eⁿ Sidón. ²³ Ndo' 'o nn'aⁿ tsjoom Capernaum, ¿aa cwila'tiuu'yo' na cañoom'lueecheⁿ nntseiwendyena' 'o cwe' ee na jndye ts'iaaⁿ s'aaya quii'ntaaⁿyo'? Maxjeⁿ nntiom Ty'o^oots'om 'o yuu na meindoo' l'oo. Mana ntsuuñ'eⁿ tsjom'yo' Capernaum. Xeⁿ nn'aⁿ na ñet'om tsjoom Sodoma nty'iaana ts'iaaⁿ t'maⁿ cha'na s'aaya quii'ntaaⁿyo', ndicwaⁿ waa tsjoomna xjeⁿ je'cheⁿ. ²⁴ Nndye'yo' nntsjo^o xuee na nncu'xeⁿ Ty'o^oots'om nn'aⁿ t'maⁿti nlco'wi'na' 'o nchiiti nn'aⁿ na ñet'om ndyuaa tsjoom Sodoma.

Quio'yo' na m'aa'ya ndo' nliu'yo' na nnta'jndyee'yo'

(Lc. 10:21-22)

²⁵ Ndo' majuu xjeⁿñeeⁿ to' Jesús na matseineiⁿ nnom Ty'o^oots'om, tsoom:

—Matseit'maaⁿndy^o 'u Tsotyaya na cwiluiindy^o na matsa'ntjom' cañoom'luee ñequio nnom tsjoomnancue. Ee 'u jnda tanty'iuu'ndy^o ñ'oommeiⁿ ndaa nn'aⁿ na jndo' n'om ñequio nn'aⁿ na jeeⁿ t'maⁿ cwila'n^o, saa jnda seicanooⁿ joona' ndaa nn'aⁿ na cje cwil'a.

²⁶ Mayuu' Ta, ee luaa' waa na tjawee' ts'om'.

²⁷ Tsonnda' Jesús ndaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñe:

—Cha'tso na cwila'xmaⁿ najnda, Tsotyaya Ty'o^oots'om jnda tquiaaⁿ joona' l'ooya. Tjaa 'ñeeⁿ tsei'n^o chiuu tseixmaⁿya na cwiluiindy^o Jnaaⁿ, macanda nqueⁿ ntyjeeⁿ. Meiⁿ tjaa 'ñeeⁿ tsei'n^o chiuu tseixmaⁿ Tsotyaya, macanda ja na cwiluiindy^o Jnaaⁿ

mantyjiya. Mati meincwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na l'ue ts'oqⁿ na nntsei'noⁿ chiuu tseixmaⁿ Tsotyaya mañequia na nntsei'noⁿ. ²⁸ Quio'yo' na m'aaⁿya cha'tsondyo' na jnda tei-jndya'yo' cantya 'naaⁿ jna'yo' na joona' matseijaa'ñena' nacjo'yo' cha'cwijom xuu na tileicana'yo' ndo' ja ññequiaya na nnta'jndyee'yo'. ²⁹ Calajomndyo' ñ'eⁿndyo cha'na cwila'jomndye quioo'ndyo na ljoyu cwil'a ts'iaaⁿ. Ndo' quiaandyo' na nnta'jna'yo' cantya 'naⁿya. Ee ja tinc'uaa' ts'oqⁿya ndo' m'aaⁿya na wi' ts'oqⁿya 'o. Ndo' nliu'yo' na nnta'jndyee añmaa'yo'. ³⁰ Ee na nlax'iaa'ndyo' ñ'eⁿndyo xocanchjena' 'o cha'na manchje ts'oom na ljo cantya' quioo'ndyo. Ndo' ñ'oom na maquaⁿya ndaa'yo' cwe' na ya ya xjeⁿ jnda'yo'.

12

Ty'ioo'ndyena xu'lqueeⁿ xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ
(Mr. 2:23-28; Lc. 6:1-5)

¹ Luaa tuii cwii xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ. Mawinom Jesús yuu waa ntjom lqueeⁿ trigo. Ndo' ja nn'aⁿ na cwilajomndyo ñ'eⁿñê na ñe'jndoo'â, toq'â tyotyaaⁿ xu'lqueeⁿ. Tyoty'ueendyo, tyotquiaⁿ joona'. ² Ndo' nn'aⁿ fariseos quia na nty'iaana na luaa' cwil'aayâ, jluena nnom Jesús:

—Queⁿ cwenta, nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿndyu' cwil'ana yuu na ticaty'iomna' xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ.

³ T'oqⁿ ndaa na'ñeeⁿ, tsoom:

—'O, ¿aa tyoola'na'yo' ñ'oom chiuu s'aa David ñequio nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñê na ñe'jndo'na? Saa tyoolancjoo'ndyo' cantya 'naaⁿaⁿ. ⁴ Ee tjaqueⁿeⁿ wats'om cwentaa' Ty'oqts'om, tcaaⁿ ntyoo' nnom tyee. Tcwaan'aⁿ joona' ndo' mati tquiaaⁿ na tcwa' nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñê. Ndo' ntyoo'ñeeⁿ na jnda tqueⁿ nn'aⁿ joona' nnom Ty'oqts'om, ticwanaaⁿ na nlcwa' meincquia ts'aⁿ. Macanda nquiee ntyee wanaaⁿ na nlcwa'na. ⁵ Ndo' cwaan'ti jnda jla'na'yo' naquii' ljei na tqueⁿ Moisés na matsona' na nquiee ntyee jndye ts'iaaⁿ cwil'ana naquii' wats'om t'maⁿ na cwindye'ntjomna juu xuee na cwita'jndyaaya. Saa tjaa jnaaⁿ na ljo' cwil'ana. ⁶ Je' ndye'yo' nntsjoo, ljo jnda tyacañoⁿya naquii' ntaa'yo' na t'maⁿti cwiluiindyō nchiiti juu wats'om t'maⁿ na jeeⁿ cwila't'maa'ndyo'. ⁷ 'O tyoola'no'yo' ljo' ñe'catso ñ'oomwaa na tso Ty'oqts'om: “Ja cajndati ntyjii na nnc'om'yo' na wi' n'om'yo' nc'ia'yo' nchiiti na cwiñe'quia'yo' quioo' na cwila't'maa'ndyo' ja.” Xeⁿ jla'no'yo' ñ'oomwaa' tixoque'yo' xjeⁿ nn'aⁿ na tjaa jnaaⁿ. ⁸ Nc'e na luaa' waa, ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jna' cañoom'luee waa na matseixmaⁿya na nntsjoo ljo' cal'a nn'aⁿ xuee na cwita'jndyaaya.

Sein'maⁿ Jesús ts'aⁿ na ntjeiⁿ ts'o
(Mr. 3:1-6; Lc. 6:6-11)

⁹ Jnda chii jlui' Jesús jo' jo'. Tjaaⁿ, tjaqueⁿeⁿ wats'om 'naaⁿna. ¹⁰ Ndo' jo' jo' m'aaⁿ cwii tsaⁿs'a na ntjeiⁿ ts'o. Ndo' nn'aⁿ fariseos na m'aⁿ wats'om'ñeeⁿ jeeⁿ tyol'ueendyena chiuu nl'ayoona na ññequiana cwenta Jesús. Ta'x'leena nnoom, jluena:

—Juu xuee na cwita'jndyaaya ¿aa maty'iomna' na nntsein'maⁿ ts'aⁿ ts'aⁿwii', oo aa tis'a?

¹¹ T'o Jesús ndaana, matsoom:

—Cala'tiuu'yo', xeⁿ m'aaⁿ cwiindyō 'o na m'aaⁿ catsmaⁿ tsmeiⁿ, ndo' xeⁿ nncju'na' juuyo' ts'om tsue'tsjoom, ¿aa nchii nntseityua' na wja'cwji' juuyo' meiiⁿ juu xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ? ¹² Nquii Ty'oqts'om jndati ntyjeeⁿ cwii ts'aⁿ nchiiti cwe' catsmaⁿ. Jo' chii maty'iomna' na cateijndeii ts'aⁿ x'iaaⁿaⁿ nawi' na matjom, meiiⁿ juu xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ.

¹³ Quia jo' tsoom nnom ts'aⁿwii':

—Catseiliuu' ts'o'.

Mana seiliuu ts'ò. Mañoom' tco'yana' cha'xjeⁿ cwiicheⁿ ts'òòⁿ. ¹⁴ Ndo' fariseos'ñeeⁿ jlui'na. Jla'tjomndyena, to'na tyo'maⁿna chiuu nl'ayoona na nla'cuee'na Jesús.

Ñ'oom na tyoñequiaa Isaías cantya 'naaⁿ Jesús

¹⁵ Saa sei'noⁿ Jesús na luaa' ñecal'ana ñ'eⁿñê. Jo' chii jlueeⁿeⁿ jo' jo' ndo' jndye nn'aⁿ ty'entyjona naxeeⁿeⁿ. Sein'maaⁿ cha'tso nn'aⁿwii. ¹⁶ Ndo' tqueⁿtyeeⁿ ñ'oom ndaana na ticat'oomna ñ'oom 'ñeeⁿ cwiluiñê. ¹⁷ Ndo' na luaa' tsoom, seicandaa'ñena' ñ'oom na seiljei profeta Isaías, na matsona':

¹⁸ Luaa ts'aⁿ na jnda tjei'ndyo cwentaya na cwiluiñê na mandi'ntjoom nooⁿ.

Jnda ntyjiya jom ndo' jeeⁿ neiⁿya cantya 'naaⁿaⁿ.

Nñequiaya Espíritu Santo na juu nnc'oomñe ñ'eⁿñê.

Ndo' nñequiaaⁿ ñ'oomya chiuu waa na maty'iomyaⁿ ndaa nn'aⁿ na nchii judíos.

¹⁹ Jom xocatseintja'ñê, meiⁿ xocatseijndei' ñom. Ndo' xocaljei' jom ts'om nataa na macwjaa'ñê tia' nn'aⁿ.

²⁰ Xoco'weeⁿeⁿ ts'aⁿ na tityeⁿ matseyu' na juu matseijomna' cha'na tsmaaⁿ na jnda tomndyaa.

Ee jom jaateijndeiityeeⁿ tsaⁿñeeⁿ.

Meiⁿ xotseicanduu'ñ'eeⁿ cantya 'naaⁿ ts'aⁿ na tixuee naquii' ts'om na juu matseijomna' cha'na chom canti na ncuecue canduu'.

Ee jom nñequiaatyeⁿ naxuee naquii' ts'om tsaⁿñeeⁿ.

Jo' chii nnts'aaⁿ na nnaⁿjndei' cantya na maty'iomyaⁿ naquii' n'om nn'aⁿ.

²¹ Ndo' nn'aⁿ na nchii judíos nla'cantyaa' n'omna jom.

Cwilueyoona na Jesús tsaⁿjndiitquiee matseixmaaⁿ

(Mr. 3:19-30; Lc. 11:14-23; 12:10)

²² Tquioñ'omna cwii ts'aⁿ na m'aaⁿ Jesús na jnda tuo naⁿjndii naquii' ts'om. Tsaⁿñeeⁿ nchjaaⁿaⁿ ndo' tileicatseineiⁿ l'a naⁿjndii'ñeeⁿ. Sein'maⁿ Jesús jom. Quia jo' toqⁿoⁿ na matseineiⁿ ndo' teitquioo'nnaaⁿaⁿ. ²³ Nto' cha'tso nn'aⁿ na nty'iaa na luaa' tuii, jeeⁿ tjawee' n'omna. Jluena:

—¿Aa nts'aacheⁿna' na tsaⁿm'aaⁿ cwiluiñê nguii na meindoo'a na nluiñe tsjaaⁿ David na jndyowicantyoo'?

²⁴ Ndo' nn'aⁿ fariseos, quia jndyena ñ'oomwaa', tyoluena:

—Tsaⁿs'am'aaⁿ matseixmaaⁿ najndei' Beelzebú nguii tsaⁿjndiitquiee. Jo' chii cwicandaa macwjeeⁿeⁿ naⁿjndii naquii' n'om nn'aⁿ.

²⁵ Sei'noⁿ Jesús ñ'oom na tyom'aaⁿ n'omna. Tsoom ndaana:

—Xeⁿ m'aaⁿ cwii gobiernom na cwitoⁿndye nn'aⁿ 'naaⁿaⁿ, nt'om cwi'oo nacjoom'm ndo' nt'om cwila'jomndye ñ'eⁿñê, ndo' na luaa' waa xocaljoo'ñetyeeⁿ ts'iaaⁿ. Ndo' cha'na nn'aⁿ na ñecwii tsjoom oo nn'aⁿ na ñe'cwii w'aa, xeⁿ cwila'ntja'ndyena, maxjeⁿ nntoⁿndyena. Ndo' na ljo' cwila'tyuii'ndye cheⁿnquieena. ²⁶ Ee xeⁿ na mayuu' cha'na cwindu'yo' na nguii tsaⁿjndiitquiee macwjeeⁿeⁿ ntyje naⁿjndiñê naquii' n'om nn'aⁿ, quia jo' ma'moⁿna' na matseyuii'ñe cheⁿnqueⁿ. ¿Chiuu nnts'aayom na nljotyeⁿ cantya najneiⁿ na matsa'ntjoom? ²⁷ 'O cwindu'yo' na ja cwe' cantya najndei' Beelzebú jo' na macwjii'a naⁿjndii naquii' n'om nn'aⁿ. Xeⁿ na mayuu' na ljo', quia jo' mati nc'iaa'yo', ñequio najndei' jom cwitjei'na naⁿjndii naquii' n'om nn'aⁿ. Saa nc'e na tiyuu' na ljo', cantya na cwil'a nquieena cwilui'yuu' na tixcwe cwitjei'yo' cwenta. ²⁸ Saa nc'e ja ñequio najndei' Espíritu na cwiluiñe Ty'ooots'om, jo' na macwjii'a naⁿjndii naquii' n'om nn'aⁿ, jo' chii ma'moⁿna' juu na matsa'ntjom Ty'ooots'om, jnda tyjee'cañoomna' 'o.

²⁹ 'Cwii tsaⁿcanch'ue xondaa nncjaaqueⁿeⁿ waa' ts'aⁿ na waa najndei' na nncwjeeⁿeⁿ 'naaⁿ. Saa xeⁿ nntseyenⁿñeeⁿ tsaⁿñeeⁿ quia jo' ndaa na nncwji'ñ'eeⁿ 'naaⁿ.

³⁰ 'Ñeeⁿ juu na tic'oomñe cantyja 'naⁿya, maxjeⁿ m'aaⁿ nacjoya. Ndo' 'ñeeⁿ juu na ticatseitjom nn'aⁿ ñ'eⁿndyo, jom mach'eeⁿ na matseilcwe'na' nn'aⁿ na ticala'yu'na ñ'eⁿndyo.

³¹ 'Jo' chii matsjoo ndaa'yo', Ty'oots'om nntseit'maⁿ ts'oom cha'tso jnaⁿ na cwila'xmaⁿ nn'aⁿ ñequio cha'tso ñ'omntjeiⁿ na cwiluena. Saa meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseineiⁿ ñ'oom wi' nacjoo' Espíritu Santo, tsaⁿñeeⁿ xocatseit'maⁿ ts'om Ty'oots'om. ³² Ndo' meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseineiⁿ ñ'oom wi' nacjo ja na cwiluiindyö ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, ndaaⁿ nntseit'maⁿ ts'om Ty'oots'om tsaⁿñeeⁿ. Saa meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matsoyuu na cwiluii ts'iaaⁿ 'naⁿya cwe' cantyja najndeii tsaⁿjndii, tsaⁿñeeⁿ matseineiⁿ ñ'oom wi' nacjoo' Espíritu Santo. Ndo' na ljo' tijoom nntseit'maⁿ ts'om Ty'oots'om tsaⁿñeeⁿ, meiiⁿ tiempomeiiⁿcheⁿ ndo' meiiⁿ ncuee na jnda ntycwii tsjoomnancue.

Ñ'oom tjañoom' cantyja 'naaⁿ taa' ts'oom

(Lc. 6:43-45)

³³ 'Quia jo' seineiⁿ Jesús cwii ñ'oom tjañoom' na macaⁿna' na catjeii'na cwenta cantyja 'naaⁿaⁿ. Seijoom'ñe nqueⁿ cha'cwijom cwii ts'oom na ya taa'na'. Tsoom:

—Xeⁿ cwinty'ia'yo' na ya ta na ntyja cwii ts'oom, cwila'nqⁿyo' na mati nquii ts'oom cwiluiiñena' ts'oom na ya. Ndo' xeⁿ cwinty'ia'yo' na tis'a ta na ntyja cwii ts'oom, cwila'nqⁿyo' na mati tis'a ts'oom'ñeeⁿ. Ee cantyja chiuu waa ta na mach'ee cwii cwii ts'oom jo' nnta'jnaⁿyo' cwaaⁿ ts'oom na ya ndo' cwaaⁿ ts'oom na tis'a. ³⁴ Cha'na catsu-utsja jeeⁿ wjee ndaa'ndyooyo', maluaa' matseijomna' 'o. Chiuu nl'a'yo' na nlaneiⁿyo' ñ'oom ya ndo' naquii' n'om'yo' too'cheⁿ natia. Ee cantyjati na matseituu ts'aⁿ naquii' ts'oom, mantyja jo' ñ'oom na cwicalui' 'ñom. ³⁵ Juu ts'aⁿ na ya ts'aⁿñe matseineiⁿ ñ'oom ya ee naquii' ts'oom cwinaⁿ naya na matseitoom. Saa juu ts'aⁿ na tia ts'aⁿñe matseineiⁿ ñ'oom tia ee naquii' ts'oom cwinaⁿ natia na matseitoom. ³⁶ Nndye'yo' nntsjo, juu xuee na nncu'xeⁿ Ty'oots'om nn'aⁿ, quia jo' ñnequiana cwenta nnoom cantyja 'naaⁿ cwii cwii 'ndyo ñ'oom na cwe' ts'iaaⁿndyo na ñeja'neiⁿna. ³⁷ Ee cantyjati ñ'oom na cwilaneiⁿyo', Ty'oots'om nncu'xeeⁿ 'o. Ñ'oom na ya na cwindu'yo' nncwañoom'na' 'o. Ndo' ñ'oom tia na cwindu'yo' nnt'uiityeⁿna' 'o.

Cwitaⁿ nn'aⁿ na cats'aaⁿ cwii 'naaⁿ

(Mr. 8:12; Lc. 11:29-32)

³⁸ Quia jo' nt'om nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ na cwit'moqⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés jluena nnom Jesús:

—Cwa, Maestro, l'ue n'oqⁿyâ na m'moⁿ cwii 'naaⁿ na t'maⁿ na nnty'iaayâ.

³⁹ T'o Jesús ndaana:

—Nn'aⁿ na m'aⁿ je' jeeⁿ tia nn'aⁿndye, jnda 'ndyena Ty'oots'om. Jo' chii cwitaⁿna 'naaⁿ na t'maⁿti na nnty'iaandaana cha nnta'jnaaⁿna 'ñeeⁿ cwiluiindyö. Saa tax-oa'moqⁿya. Macanda nnty'iaana cwii 'naaⁿ na nntseijomna' cha'na tjom profeta Jonás. ⁴⁰ Ee Jonás tyom'aaⁿñe ndyee xuee ndo' ndyee tsjom ts'om tsiaa' catscaa t'maaⁿ. Maluaa' matseijomna' na nntjoⁿ ja na cwiluiindyö ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee. Ee ndyee xuee ndo' ndyee tsjom nljoo'ndyo naquii' tsei'tsua. ⁴¹ Xuee na nncu'xeⁿ Ty'oots'om nn'aⁿ na jnda tja, nlcwinnda' nn'aⁿ tsjoom Nínive. Mati nn'aⁿ na m'aⁿ je' na quia nnc'oowje, nntando'nnda'na quia ljo'. Ndo' nnt'uiityeⁿna' joona cwe' cantyja na yati l'a nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ. Ee naⁿñeeⁿ ntyja lcwe' n'omna quia na jndyena ñ'oom' Ty'oots'om na tyoñequiaa Jonás. Ndo' queⁿyo' cwenta, ja jnda tyja quii'ntaaⁿyo' na cwiluii'tmaⁿndyotyā, nchiiti Jonás. ⁴² Ndo' xuee na nntu'xeⁿndye nn'aⁿ na jnda tja, mati nlcwinnda' juu yuscu na tyotsa'ntjom nn'aⁿ ndyuaa jo ndo' na macalui' caxjuu ts'oom'naaⁿ. Mati nn'aⁿ na m'aⁿ je' na quia nncwje, nntando'nnda'na quia ljo'. Ndo' nnt'uiityeⁿna' joona cwe' cantyja na xcwee'ti ts'om yuscu'ñeeⁿ. Ee jom jeeⁿ ndya' tquia

jnaaⁿ, jñoom na ñe'cañeeⁿ ñ'oom 'ndyoo Salomón, ts'aⁿ na jndo'ti ts'om. Ndo' quen'yo' cwenta, ja jnda tyja quii'ntaa'yo' na cwiluii'tma'ndyotyā, nchiiti Salomón.

Na qui'oolcwee' na'jndii naquii' ts'om ts'aⁿ

(Lc. 11:24-26)

⁴³ Cwii tsa'jndii quia na jnda tjei'na' jom naquii' ts'om ts'aⁿ, cwe' manomtoom jo ndo' yuu na tjaa nn'aⁿ c'om na mal'ueeⁿ yuu na njoo'ñê. Saa na tîcaljeiiⁿ jo', seitoom naquii' ts'oom, tsoom: ⁴⁴ “Je' jonlcwā'nnda'a naquii' ts'om ts'aⁿ yuu na tjei'na' ja.” Ndo' quia na nncueⁿ jo' jo' nljeiiⁿ naquii' ts'om tsa'ñeeⁿ cha'cwijom naquii' w'aa na tjaa'na' ts'aⁿ candii'. Saa jnda taa lju' ndo' jnda teijndaa'ya. ⁴⁵ Quia jo' tjacachoom ntquiee' na'jndii na wi'ndyeti nchiiti jom. Ty'equie'na naquii' ts'om tsa'ñeeⁿ ndo' mana ljoo'ndyetye'na jo' jo'. Ndo' na jnda we luaa', manioomti matjom tsa'ñeeⁿ nchiiti na ñetjomjñeeⁿ. Maluaa' nntjoom nn'aⁿ na m'aⁿ je' na jeeⁿ tia nn'a'ndye.

Jesús tquie ntyjeeⁿ ñ'eⁿ tsoñeeⁿ

(Mr. 3:31-35; Lc. 8:19-21)

⁴⁶ Ndicwaⁿ matseineiⁿ Jesús ndaa tmaaⁿ nn'aⁿ quia na tquie'cañom ntyjeeⁿ ñequio tsoñeeⁿ. Ñe'cala'nei'na ñ'eⁿñê saa ljoo'ndyena ch'eⁿ. ⁴⁷ Seicandii cwii ts'aⁿ Jesús, tso:

—Aa ndi' Ta, jnda tyje'cañoom tso'ndyo' ñ'eⁿ ndyenty'iu' na ñe'cala'nei'na ñ'eⁿndyu'.

⁴⁸ Saa jom t'ooⁿ nnom tsa'ñeeⁿ, tsoom:

—Candi' nntsjoō njom' 'ñeeⁿ juu cwiluiiñe tsondyo ndo' 'ñeeⁿ joo cwiluiindyē ndyentyjo.

⁴⁹ Quia jo' seiloom ts'ooⁿ, t'mooⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê, tsoom:

—Na'm'aⁿ cwiluiindyena tsondyo ñequio ndyentyjo. ⁵⁰ Ee mei'cwi'ñee'cheⁿ ts'aⁿ na mach'ee ljo' na l'ue ts'om Tsotyāya na m'aaⁿ cañoom'luee, tsa'ñeeⁿ cwiluiiñe ti'tyjo ndo' nomtyjo, ndo' tsondyo.

13

Ts'aⁿ na tjacju' lqueeⁿ trigo

(Mr. 4:1-9; Lc. 8:4-8)

¹ Tjawiuiuu'ti majuu xuee'ñeeⁿ jlui' Jesús naquii' w'aa, tjaaⁿ, tjacjom 'ndyoo ndaaluee. ² Ndo' jeeⁿ jndye nn'aⁿ tjomndye na m'aaⁿ. Jo' chii tjacuooⁿ ts'om w'aandaa na mantyjoch'e'na' nnom ndaaluee. Jo' jo' tjacjom saa cha'tsondye na'ñeeⁿ ljoo'ndyena, meintyjee'na tyuaatcwii 'ndyoo ndaaluee. ³ Quia jo' tōō'ōⁿ na matseineiⁿ ndaa na'ñeeⁿ. Jndye ñ'oom t'mooⁿ ndaana ñequio ñ'oom tjañoom'. Tsoom:

—Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ na mach'ee ts'iaaⁿ jnda. Tjaaⁿ, tjacjoom'm tsjaaⁿ lqueeⁿ trigo.

⁴ Ndo' yoch'eⁿ na majoom'm lqueeⁿñeeⁿ nt'om tquiaa ts'om nato. Mañoom' tquie'cañom cantsaa, tcwa'yo' lqueeⁿñeeⁿ. ⁵ Ndo' nt'om lqueeⁿ tquiaana' yuu na jeeⁿ ljo', yuu na tita m'aaⁿ ts'o. Tyuaa' t'oomna' ee tita m'aaⁿ ts'o. ⁶ Saa quia na jnda teijmeiⁿ na manty'iaa' ñe'quioom', t'uaana', tjacaa'na' ee na tinjoom ty'e nch'ioo'na'. ⁷ Ndo' nt'om lqueeⁿ tquiaana' yuu na too' nda' l'oonioom. Tyuaa'ti tjawindyē l'oonioom'ñeeⁿ, jla'canto'ndyena' nacjoo' ntjom. ⁸ Saa nt'om lqueeⁿ tquiaana' yuu na ya ts'o, jeeⁿ ya tue'na'. Cwii taⁿ tjei'na' ñequiee xuu lqueeⁿ trigo na cwii ts'oom lqueeⁿ tjacju' ts'a'ñeeⁿ. Ndo' cwii taⁿ tjei'na' we xuu waljoo' xcwe na cwii ts'oom lqueeⁿ tjacjoom'm. Ndo' cwiicheⁿ cwii taⁿ tjei'na' cwii xuu waljoo' yom ts'oom na cwii ts'oom lqueeⁿ tjacjoom'm.

⁹ Ñeeⁿ juu na niom lue' n'om lua'qui na nndii, candii.

Luaa ts'iaaⁿ na quitseineiⁿ Jesús ñ'oom tjañoom'

(Mr. 4:10-12; Lc. 8:9-10)

¹⁰ Nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús ty'entyjaa'na jom. Ta'x'eena nnoom:

—Ticala'nōōⁿâ chiuu na cwe' ñ'oom wjaañoom' matsei'neiⁿ ndaa nn'aⁿ.

¹¹ T'ooⁿ ndaana:

—Luaa waa na mach'ee Ty'ooots'om, mañequiaaⁿ na 'o caliu'yo' ñ'oom na wanty'iuu' m'aaⁿna' cantyja na matsa'ntjoom. Saa nt'omcheⁿ nn'aⁿ tinguiaaⁿ na nla'noⁿna. ¹² Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na maco'ñom ñ'oom na ma'mooⁿya, ññequiaa Ty'ooots'om na nntsei'noⁿtyeeⁿ. Saa meiⁿquia ts'aⁿ na tico'ñom ñ'oom na ma'mooⁿya, nnts'aana' na cwe' ts'iaaⁿndyo cantyjaⁿ chjoowi' na matsei'nooⁿoⁿ. ¹³ Jo' chii ñ'oom tjañoom' matseinaⁿya ndaaⁿ nn'aⁿ. Ee meiiⁿ ñequii'cheⁿ cwinty'iaana ts'iaaⁿ na mats'aa saa maxjeⁿ tixoqueⁿna cwenta. Ndo' meiiⁿ cwindyena ñ'oom na mañequia saa m'aⁿna cha'cwijom na tyoondyena, meiⁿ ticala'noⁿna ljo' cwindyena. ¹⁴ Cantyja 'naaⁿ naⁿñeeⁿ matseicandaaⁿñena' ñ'oom na seiljeii profeta Isaías, tsoom:

Meiiⁿ na jndye na cwindye'yo' saa tixocala'noⁿyo',
ndo' meiiⁿ na jndye cwinty'ia'ndaaⁿyo', saa tixoqueⁿyo' cwenta.

¹⁵ Ee naⁿm'aⁿ jnda jla'quie' n'omna,
cha tico'xcwena' cantyja na cwila'tiuuna.
Ndo' tañe'quiandyena na nndyena
cha tints'aana' na nla'noⁿna.
Ndo' cwil'a nquieena cha'cwijom ticaⁿjndoo'na
cha ticaⁿna' na nlqueⁿna cwenta.
Joona cwil'ayana nmeiⁿ cha ticalcwe' n'omna,
tincwji'n'maaⁿndyo joona.

¹⁶ Seineiⁿti Jesús ndaaⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. Tsoom:

—Saa jeeⁿ matio'naaⁿñe Ty'ooots'om 'o na cwinty'ia'ndaaⁿyo' ts'iaaⁿ na mats'aa ndo' mati ñ'oom na cwindye'yo' cwila'noⁿyo' juuna'. ¹⁷ Mayuu'cheⁿ nndye'yo' nntsjoq, jndye profetas na tyoñe'quia ñ'oom' Ty'ooots'om tandyo xuee ñequio jndye nn'aⁿ na tyom'aⁿ cantyja na maty'iomyana', jeeⁿ tyocantyyaa' n'omna na nnty'iaandaana ljo' na cwinty'ia' 'o ndo' na nndyena cha'na cwindye' 'o saa tîcanty'iaana meiⁿ tîcandyena.

Luaa ma'moⁿna' na tjacju' ts'aⁿ lqueeⁿ trigo
(Mr. 4:13-20; Lc. 8:11-15)

¹⁸ 'Candyeyo' luaa ma'moⁿ ñ'oom tjañoom' cantyja na tjacju' ts'aⁿ tsjaaⁿ lqueeⁿ trigo. ¹⁹ Nt'om lqueeⁿ na tquiaa ts'om nato na tcwa' cantsaa, jo' jo' nn'aⁿ na cwindye ñ'oom' Ty'ooots'om. Ee meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na mandii ñ'oom cantyja na matsa'ntjom Ty'ooots'om saa ticatsei'nooⁿoⁿ, maxjeⁿ macwje'cañoom tsaⁿjndii na nncwji' ñ'oom naya naquii' ts'oom. ²⁰ Ndo' nt'om lqueeⁿ na tquiaa yuu na jeeⁿ ljo', mann'aⁿ na cwindye ñ'oom' Ty'ooots'om ndo' ñequio na neiiⁿna cwito'ñoomna juuna'. ²¹ Saa naⁿñeeⁿ cha'cwijom ntjom na tinjoom tye nch'ioo'na', na tyuaa' tcaaⁿna'. Ee quia na maco'wi'na' joona oo cwilei'ntyjo nn'aⁿ joona cantyja 'naaⁿ ñ'oom naya, mantyya cwi'ndyena. ²² Ndo' lqueeⁿ na tquiaa yuu na too' nda' l'oonioom, mann'aⁿ na cwindye ñ'oom naya. Saa naⁿñeeⁿ jeeⁿ m'aⁿna ñomtiuu chiuu na cwii 'oom'aⁿyoona, ndo' chiuu ya nleityandyetina. Jo' chii tileicanaⁿndyena na nl'ana yuu na matsona'. Ee ñ'omtiuu'ñeeⁿ matseicu'na' na nla'candana nnom Ty'ooots'om cha'xjeⁿ l'a joo l'oonioom na jla'canto'ndyena' nacjoo' ntjom. ²³ Saa lqueeⁿ na tquiaa yuu na jeeⁿ ya ts'o mann'aⁿ na cwindye ñ'oom naya. Cwila'noⁿna juuna' ndo' cantyja na cwil'ana cwiwitquoo' na cwinaⁿndyena chiuu waa na matsona'. Nt'om naⁿñeeⁿ tjacantyya na ya cwil'ana. Matseijomna' joona cha'na cwii ts'oom lqueeⁿñeeⁿ na tjei'na' ñequiee xuu. Ndo' nt'om naⁿñeeⁿ xcweyandyo cwil'ana yuu na ya. Matseijomna' joona cha'na cwii ts'oom lqueeⁿñeeⁿ na tjei'na' we xuu waljoo' xcwe. Ndo' nt'om naⁿñeeⁿ tiqueⁿndyena na cwil'ana yuu na ya. Jo' chii matseijomna' joona cha'na cwii ts'oom lqueeⁿñeeⁿ na tjei'na' ñe'cwii xuu waljoo' yom ts'oom.

Lqueeⁿ jndaa ñequio lqueeⁿ trigo

²⁴ Ndo' seineiⁿ Jesús cwiicheⁿ ñ'oom tjañoom'. Tsoom ndaana:

—Juu na matsa'ntjom Ty'oots'om, matseijomna' juuna' cha'na cwii ts'a'na na tja na waa tyuaa', tjacjoom'm lquee' tsjaa' na ya. ²⁵ Saa cwii teijaa' yoche' na watsom ñequio nn'a'na wa'a'na tyje'cañoom cwii ts'a'na na jndoo' jom. Tjatseĩñ'ee'ñe tsa'ñee' lquee' jndaa quii'ntaa' lquee' trigo. Jnda chii tja. ²⁶ Tjawindyẽ jnda lquee', tja'meii'ndyena', quia jo' chii teitquoo' na ñ'ee' lquee' jndaa naquii' ntjom'ñee'. ²⁷ Na'ntjom 'naa' tsa'ñee' tque'na cwentã na nmeii' niom. Ty'entyjaa'na jom, jluena nnoom: “Ta, aa nchii ñequii'che' lquee' na ya tja'cju', quia jo' çchiuu na cwiwitquoo' lquee' jndaa quii'ntaa' jnda lquee' 'na'?” ²⁸ T'oqo' ndaa na'ñee', tsoom: “Ts'a'na jndoo' ja s'aa na luaa'.” Ndo' ta'x'ee na'ntjom'ñee' nnoom: “çAa l'ue ts'om'na nntsaacatjeii'ndyô joona' naquii' ntjom 'na'?” ²⁹ T'oqo' ndaa na'ntjoom'm, tsoom: “Til'a'yo' na ljo' ee xe' nntjeii'ndyo' joona', nnts'aache'na' na mati nnc'oomna' ntjom na ya. ³⁰ Ca'ndye'yo' na ñejom c'oowijndana' hasta na mma'jndyena'.” Quia jo' nntsjoqo ndaa nn'a'na na nntyje: “Catyje'jndyee'yo' jnda lquee' jndaa, cal'a'yo' cantsaa' joona' ee na nlcona'. Ndanquia catyje'yo' jnda lquee' na ya na nnc'oocuena' ts'om tsã' 'na'ya.”

Ñ'oom tjañoom' cantyja 'naa' lquee' mostaza
(Mr. 4:30-32; Lc. 13:18-19)

³¹ Seinei'tiche' Jesús cwiiche' ñ'oom tjañoom' na ma'mo'na' na maxje' nlei-jndyendyeti nn'a'na na nntsa'ntjom Ty'oots'om naquii' n'om. Tsoom ndaana:
—Juu na matsa'ntjom Ty'oots'om matseijomna' cha'na cwii lquee' mostaza. Tjatseic'oom ts'a'na juuna' naquii' ntjoom'm. ³² Lquee' mostaza jee' cajndaana' saa xe' jnda teijndei ts'oom, nleindyena', nncwinom'na' nt'om n'oom ntjom na tiquiwindye. Juuna' nleit'ma'tina' hasta nndaã nna' l'o ts'oom'ñee' cantquiaa cantsaa.

Ñ'oom tjañoom' cantyja 'naa' ndaaljo'
(Lc. 13:20-21)

³³ Jnda chii cwiiche' ñ'oom tjañoom' seinei' Jesús ndaa na'ñee', tsoom:
—Juu na matsa'ntjom Ty'oots'om matseijomna' juuna' cha'na ndaaljo' na seitjoom' yuscu ñ'e' ndyee tsua'xjo jndaã tyoo'. Seicandei'na' cha'waa tsquee' tyoo'.

Ñequii'che' ñ'oom tjañoom' na seinei' Jesús
(Mr. 4:33-34)

³⁴ Ñequii'che' ñ'oom tjañoom' seinei' Jesús na tyo'moo' ñ'oommei' ndaa nn'a'. Mei'cwii ñ'oom tĩcatseinei' ndaana na nchii ñ'oom tjañoom'. ³⁵ Jo' chii seicandaã ñena' ñ'oom 'ndyoo profeta, tsoom:
Ja nntseinã'ya ñ'oom tjañoom' ndaa nn'a'.
Nntseicanqo'ya ñ'oom na wanty'iuu' m'aa'na' ndaa nn'a' cantyjati na jna' tsjoomnancue.

Luaa ma'mo' ñ'oom cantyja 'naa' lquee' jndaã ñequio lquee' trigo

³⁶ Jnda na jñom Jesús nn'a'na na c'oolcwee'na, quia jo' tjaque'na naquii' w'aa. Ndo' jã nn'a'na na cwilajomndyô ñ'e'ñe santlyjaa'â jom. L'uuyã nnoom:

—Catsu' ndaayã ljo' ñe'ca'mo' ñ'oom tjañoom' cantyja 'naa' lquee' jndaã na t'oomna' naquii' ntjom na ya.

³⁷ T'oqo' ndaayã, tsoom:

—Ts'a'na na tjacju' lquee' tsjaa' na ya, jo' jo' nncq na cwiluiindyô ts'a'na na jna' cañoom'luee. ³⁸ Ndo' tyuaa 'naa' tsa'ñee', jo' jo' tsjoomnancue. Lquee' tsjaa' na ya, jo' jo' nn'a'na na cwila'jomndye cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om. Ndo' lquee' tsjaa' jndaã, jo' jo' nn'a'na na m'a' cantyja 'naa' tsa'jndii. ³⁹ Juu ts'a'na na wi'ñe na tjatseĩñ'ee'ñe tsjaa' lquee' jndaã, jo' jo' nguii tsa'jndii. Ndo' xuee na jnda tma' ntjom na ty'ecatyje na'ntjom, jo' jo' xuee na cwintycwii tsjoomnancue. Joo na'ntjom na ty'ecatyje lquee', jo' jo' ángeles cwentaa' Ty'oots'om. ⁴⁰ Ndo' cha'xje' l'a na'ntjom cantsaa' jnda lquee'

jndaa na nlcona' quii' chom, maluaa' matseijomna' na nluii xuee quia na cwintycwii tsjoomnancue. ⁴¹ Ee ja na cwiluiindyō ts'a' na jna' cañoom'luee njñōō'ya ángeles cwentaya na nntjeii'ndyona nn'a' na wi'ndye ñequio nn'a' na cwila'jndo' n'om nc'iaa na cal'a na'ñee' natia. ⁴² Ndo' ángeles nntuee'na na'ñee' naquii' chom b'io. Jo' jo' nndyuee na'ñee' ndo' nnteinquiena ndei'n'omna na wi' cwitjoomna. ⁴³ Saa nn'a' na cwila'candaa'ndye cha'xje' na matsa'ntjom Ty'oōts'om, nts'aana' na caxueendyena cha'na xuee nnom ñe'quoom'. 'Ñee' juu na niom lue' n'om lua'qui na nndii, candii.

Ñ'oom tjañoom' cantyja 'naa' s'om na wanty'iu quii' tyuaa

⁴⁴ 'Juu na matsa'ntjom Ty'oōts'om matseijomna' cha'na castom na ñjom s'om caja' na wanty'iuna' quii' tyuaa. Ljeii cwii ts'a' castom'ñee' saa tanty'iunnaa'a' juuna'. Tjaa' na jee' neii'e', tjacajnaa' cha'tso 'naa'a' na niom. Jnda chii seijnaa' tyuaa'ñee' yuu na ndii' castom.

Ñ'oom tjañoom' cantyja 'naa' tã perla

⁴⁵ 'Juu na matsa'ntjom Ty'oōts'om mati matseijomna' cha'na cwii ts'a' na matseijnda ndo' majndaa tã' na ñequii'che' mal'uee' tã' perlas na yati. ⁴⁶ Quia na ljeii' cwii tã' perla na jee'che' ndyaa' ya ndo' jndana', tja tsa'ñee' tjacajnaa' cha'tso 'naa'a', jnda chii seijnaa' tã' perla'ñee'.

Ñ'oom tjañoom' cantyja 'naa' tsqui'

⁴⁷ 'Juu na matsa'ntjom Ty'oōts'om mati matseijomna' cha'na cwii tsqui' t'ma' na tuee' nn'a' ts'om ndaaluee. Jndye nnom calcaa matseit'uena'. ⁴⁸ Quia na jnda too' tsqui' na ñjomndye calcaa, 'oocantyjaandye nn'a' juuna' tyuaatcwii. Meindyuaandyena, cwitjeii'ndyena calcaa na yati. Cwitioomna jooyo' n'om lquiee saa calcaa na cwantindyo cwitye'quiee'na jooyo'. ⁴⁹ Malaa'ti' nnts'aana' xuee quia na cwintycwii tsjoomnancue. Nñequiocue ángeles na nntjeii'ndyena nn'a' na wi'ndye quii'ntaa' nn'a' na m'a' cantyja na maty'iomyana'. ⁵⁰ Ndo' nntioomna nn'a' na wi'ndye naquii' chom b'io. Jo' jo' nndyuee na'ñee' ndo' nnteinquiena ndei'n'omna na wi' cwitjoomna.

Jee' jnda la'xma' ñ'oom xco ñequio ñ'oom tqiue

⁵¹ Quia jo' tax'ee Jesús ndaa' jã nn'a' na cwila'jomndyô ñ'e'ñê, tsoom:

—¿Aa cwila'nō'yo' cha'tso ñ'oommei'?

T'ōōyâ nnoom, l'uuyâ:

—Mayuu', Ta, macwila'nōō'â.

⁵² Quia jo' tsoom ndaayâ:

—Je' jnda jla'nō'yo' ljo' ñe'cat'mōō' ñ'oom tjañoom'mei'. Nndye'yo' nntsjoō, ticwii cwii ts'a' na jnda teijndo' ts'om chiuu t'ma' ljeii na tque' Moisés ndo' mati jnda sei'nō' cantyja 'naa' juu na matsa'ntjom Ty'oōts'om, tsa'ñee' matseijomna' jom cha'na ts'a' na cwiluiitquieñe cwii w'aa. Ee ts'a' na cwiluiitquieñe matseil'uee'ñê 'na' na tqiue ndo' matseitjoom 'na' na xco. Quia jo' mei'quia xje' na maca'na' cwii nmei' mawaac'eena' na nleil'uee'ñê.

Tja Jesús tsjoom Nazaret

(Mr. 6:1-6; Lc. 4:16-30)

⁵³ Quia na jnda seinei' Jesús ñ'oommei' na tjañoom', jluee'ena' jo' jo'. ⁵⁴ Tjalcwee'ena' ndyuaa tsjom'm. Jo' jo' tyotseinei' ndaa' nn'a' naquii' wats'om. Ndo' cha'tsondye nn'a' jee' tjawee' n'omna ñ'oom na seinei'. Tyoluena:

—Tsa'm'aa' ¿chiuu s'aayom na jee' jndo' ts'oom? Ndo' ¿yuu jna' najnei' na mach'ee' ts'iaa' t'ma' na tyoonty'iaaya? ⁵⁵ ¿Aa nchii tsa'm'aa' jnda ts'a' na macuuñe n'oom? Ndo' ¿aa nchii tsoñee' jndyu María? Ndo' ntyjee', ¿aa nchii Jacobo, José, Simón ñequio Judas? ⁵⁶ Ndo' mati ntyjee' na yolcu m'a'na quii'ntaa'ya. Quia jo' ¿chiuu waa na jee' jndo' ts'oom ndo' cwe' ts'a' tsjoom ñjaa' jom?

⁵⁷ Cwe' jo' ticalañ'oom'ndyena Jesús. Jo' chii tsoom ndaana:

—Meiⁿquiayucheⁿ na wjaa cwii profeta, nla't'maaⁿndye nn'aⁿ jom. Saa joo nn'aⁿ ndyuaaⁿaⁿ ñequio nn'aⁿ waⁿaⁿ, xocala't'maaⁿndyena jom.

⁵⁸ Ndo' tijndye ts'iaaⁿ t'maⁿ s'aaⁿ jo' jo', nc'e na ticala'yu' naⁿñeeⁿ ñ'eñê.

14

Tue' Juan, tsaⁿ na tyotseits'oomñe nn'aⁿ

(Mr. 6:14-29; Lc. 9:7-9)

¹ Majoo ncuee'ñeeⁿ tyom'aaⁿ Herodes ts'iaaⁿ ts'ondaa Galilea. Jñeeⁿ ñ'oom cantyja 'naaⁿ jndye nnom ts'iaaⁿ t'maⁿ na mach'ee Jesús. ² Tsoom ndaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eñê:

—Tsaⁿm'aaⁿ, maxjeⁿ Juan, ts'aⁿ na tyotseits'oomñe nn'aⁿ. Jnda wando'xcoom jo' chii cwiwitquioo' ts'iaaⁿ t'maⁿ na mach'eeⁿ.

³⁻⁴ Ee luaa waa na tuii. Herodes tyom'aaⁿ ñequio Herodías, scuu' tyjeeⁿ Felipe. Ndo' tso Juan nnoom na ticaty'iomyana' na m'aaⁿ ñ'eⁿ scuu' tyjeeⁿ. Jo' chii saⁿntjoom na cala'tyeⁿna Juan, catuee'na juu w'aancjo.

⁵ Ndo' Herodes, meiiⁿ na ñe'catseicueⁿeⁿ Juan saa nquiaⁿaⁿ nn'aⁿ. Ee jndye nn'aⁿ nquiuna na Juan cwiluiñe ts'aⁿ na mañequiaa ñ'oom' Ty'oots'om. ⁶ Quia na jla't'maaⁿndye nn'aⁿ na tuee' xueechuu' Herodes, quia jo' yuscundyua jnda Herodías seijnom jo ndaa nn'aⁿ. Ndo' Herodes jeeⁿ tjawee' ts'oom cantyja na nty'iaaⁿaⁿ. ⁷ Tjoom'm ñ'omtyeⁿ cjoom'm na tsoom nnom yuscundyua'ñeeⁿ na ñnequiaaⁿ meiⁿquia ljo' na nlcaⁿ nnoom. ⁸ Ndo' yuscundyua'ñeeⁿ seijndo' tsoñeeⁿ ts'oom na caaⁿ xqueⁿ Juan. Quia jo' tsoom nnom Herodes:

—Luaa macaⁿa. Quiaa' cwii xio ñjaaⁿ na njom xqueⁿ Juan, tsaⁿ na ñeseits'oomñe nn'aⁿ.

⁹ Ndo' na luaa' tsoom, seichjoo'na' ts'om Herodes, saa cwe' nc'e ñ'omtyeⁿ na tjoom'm nacjoom'm ndo' nc'e na ndyecheⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eñê, jo' chii tsoom na quiana ljo' na macaⁿ yuscundyua'ñeeⁿ. ¹⁰ Quia jo' saⁿntjoom na cjaacan^on xtyo' Juan naquii' w'aancjo. ¹¹ Jnda tuii na ljo', jndyoñ'oom ts'aⁿ xqueⁿ Juan na njomna' ts'om xio. Chii tquiaa juuna' nnom yuscundyua'ñeeⁿ ndo' jom tjañ'oom jo' na m'aaⁿ tsoñeeⁿ.

¹² Jnda jo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na tyoñequiaa Juan tquie'cañomna, ty'eñ'omna sei'ts'o 'naaⁿaⁿ. Ty'ecaty'iuuna jom, jnda chii ty'ela'candiina Jesús ñ'oommeiⁿ.

Tquiaa Jesús na tcwa' 'om meiⁿ naⁿnom

(Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

¹³ Jnda na jndii Jesús na jnda tue' Juan, jlueeⁿeⁿ jo', tuqoⁿ ts'om w'aandaa ñ'eⁿ já nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eñê. Saayâ cwii joo yuu na tjaa'naⁿ nn'aⁿ. Quia jliu nn'aⁿ na jnda tja Jesús na nncwity'ioom ndaaluee, quia jo' jlui'na njoomna, ty'eca'na, ty'enquiandyena 'ndyoo ndaaluee na ty'entyjona naxeeⁿeⁿ. ¹⁴ Quia na jnda jluii'ñe w'aandaa ts'om ndaaluee, ljeii Jesús na teijndyendye nn'aⁿ jnda tquie'cañom jo' jo'. Tioo na jeeⁿ wi' ts'oom joona. Sein'maaⁿ nn'aⁿwii na tquiochona. ¹⁵ Quia na jnda tmaaⁿ, já nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eñê saantyyaa'â jom, l'uuyâ nnoom:

—Jnda tmaaⁿ je' ndo' yuu na m'aaⁿya ñjaaⁿñe cwe' jnda. Cajñom' naⁿm'aⁿ na c'oona njoom nch'u na ndyoo' na nla'jndana na nlcwa'na.

¹⁶ Tso Jesús ndaayâ:

—Meiⁿ ticaⁿna' na nnc'oona. 'O quia'yo' na nlcwa'na.

¹⁷ T'ooyâ nnoom, l'uuyâ:

—Tjaa'naⁿ na cwilei'ñ'ooyâ ñjaaⁿ, macanda ñe'om taⁿ tyoo' ñequio we catscaa.

¹⁸ Tsoom ndaayâ:

—Quiocho'yo' joona' ñjaaⁿñe.

¹⁹ Sa'ntjoom na cwindyuaandye nn'a'n nacjoo' jnda nch'u. Quia jo' t'uee'n 'om ta'n tyoo' ñequio we catscaa'ñee'n, nty'iaa'n'a'n cañoom'luee ndo' tquiaa'n na quianl'uaa' Ty'ooots'om cantyja 'naa'n joona'. Jnda chii tyjee'n ndo' tquiaa'n joona' ndaa' já nn'a'n na cwila'jomndyô ñ'e'nñê. Ndo' já tquiaayâ joona' ndaa' nn'a'n na jndyendye. ²⁰ Ndo' cha'tsonde nn'a'n na jndyendye tcwa' tjacjoo. Jnda chii jla'tjoo'yâ nta'n ntyoo' ñequio calcaa na 'ndiina'. Too' canchoo'we tsquiee. ²¹ Nn'a'n na tcwa' tue'ntyjô cha'na 'om mei'n na'nom, mei'n tîcatu'nchondye na'lcu ñequio yocanch'u.

Tjaca Jesú nnom ndaaluee

(Mr. 6:45-52; Jn. 6:16-21)

²² Jnda tuii na luaa' jñom Jesús já nn'a'n na cwila'jomndyô ñ'e'nñê na cuonndaa'â ts'om w'aandaa, na cwity'ioo'jndyaayâ na nntsquiaayâ xndyaa' ndaaluee. Saa jom ljoo'ñetyee'n na njñoom nn'a'n na jndyendye. ²³ Ndo' jnda na jñoom na'ñee'n na c'oolcwee'na, quia jo' tjawaa'n cwii ta na ñenque'n na nntseinei'n nnom Ty'ooots'om. Quia tjawijaa'n ndicwa'n m'aa'nñê jo' jo' na ñenque'n. ²⁴ Ndo' w'aandaa na ñjomndyô jnda tuee' xcwe na wjaana' saa leicjaana' ee na jndeii maqui'ljoo nmo' ndo' matseilcwe'tya' jndye juuna'. ²⁵ S'aana' cha'na ñequiee na cwitsjoom jndyotseicandyoo'ñe Jesús na m'aa'yâ, jndyoca'n nnom ndaaluee. ²⁶ Quia na nty'iaayâ na mandyoca'n nnoom ndaaluee, jee'n ndyaa' tyuaayâ. Jlaxuaayâ na nquiaayâ, l'uuyâ:

—Jee'n sa, jndii luaa'.

²⁷ Saa mañoom' t'ma'n Jesús já, tsoom:

—C'om' t'maa'ndyo' n'om'yo'. Maja luaa.

²⁸ Ndo' t'ô Pedro 'ndyoo Jesús, tsoom:

—Ta, xe'n na manncu'ti', cwe' catsu' na cjôca nnom ndaatoo na jôcatjomndyô 'u.

²⁹ Tso Jesús nnoom:

—Candyo'.

Jo' chii jlui' Pedro ts'om w'aandaa, toon'ôn na mawjaaca'n nnom ndaatoo na mawjaa-catjomñê Jesús. ³⁰ Saa quia na nty'iaa'n'a'n na jee'n jndeii m'aa'n jndye, s'aana' na nquia'n'a'n. Jna'na' na nchjeeñena' jom. Quia jo' seixua'n, tsoom:

—Ta, cwji'n'maa'ndyu' ja.

³¹ Mañoom' seicjaa l'ô Jesús jom, tsoom nnom:

—'U re, cwa tit'ma'n matsei'yu'ya' ts'om', ¿chiiu na tiñecwii matsei'tiuu'?

³² Ndo' quia jnda tuona ts'om w'aandaa, mañoom' teiche'n jndye. ³³ Ndo' já na maxje'n ñjomndyô ts'om w'aandaa'ñee'n taa'â cantyaayâ, jla't'maa'ndyô jom. L'uuyâ nnoom:

—'U mayuu'che'n cwiluiindyu' Jnda Ty'ooots'om.

Sein'ma' Jesú nn'a'wii ndyuaa Genesaret

(Mr. 6:53-56)

³⁴ Quia na jnda tei'ty'ioo'â, jluii'â ndyuaa Genesaret. ³⁵ Jnda na ta'jnaa'n nn'a'n ndyuaa'ñee'n jom, jla'cwanomna ñ'oom cha'waa ndioche'n ndyuaa'ñee'n. Ndo' tqiuocho nn'a'n cha'tso nn'a'wii na m'aa'n. ³⁶ Tyola'ty'oondyena nnoom na ññequiaa'n ñ'oom'm na nnt'uena meii'n cwe' 'ndyoo lia'n'a'n. Ee ticwii cwii ts'a'n na tyenquiuu' lia'n'a'n, n'ma'n.

15

Waa na mach'eena' na cwajndii naquii' ts'om ts'a'n

(Mr. 7:1-23)

¹ Quia jo' cwanti nn'a'n fariseos ñequio nn'a'n na cwit'moo' ljeii na tque'n Moisés, jna'na Jerusalén, tque'cañomna Jesús. Ta'x'eena nnoom:

² —Nn'a'n na cwila'jomndye ñ'oom na mañequiaa', ¿chiiu na cwiwincje'na ñ'oom na tque'n welooya ndaaya? Que'n cwenta tiquindyuu'na quia na nlcwa'na.

³ Ndo' t'ô Jesús ndaana, tsoom:

—Ndo' 'o je', ¿chiiu na cwiwincje'yo' ñ'oom na sa'ntjom Ty'oots'om cwe' ñ'e'catsantyjo'yo' ñ'oom na tque' lotyaaya? ⁴ Ee ñ'oom' Ty'oots'om luaa matsona': "Catseit'maa'ndyu' tsotye' ñ'e' tso'ndyo'." Ndo' matsotina': "Ñee' juu na matso ñ'oom wi' nacjoo' tsotye, tsondyee tsa'ñee' matsona' na maxje' cala'cuee' nn'a' juu." ⁵ Saa 'o cwindu'yo'yo' na wanaa' na nntso ts'a' nnom tsotyeen, tsoñee': "Catseit'ma' ts'om', taxocandaa nnteijndeiya 'u 'na' na tjoondyu', ee cha'tso na matseixma'ya jnda tquaa'ya joona' cwentaa' Ty'oots'om." ⁶ Ndo' na luaa' cwila'tiuu'yo' jo' chii cwit'mo'yo' taca'na' na nntseit'maa'ñe ts'a' tsotyeen, tsoñee'. Cwil'a'yo' na tajndei ñ'oom' Ty'oots'om ee na cwila't'maa'ndyo'ti'yo' ñ'oom na tque' lotye'yo'. ⁷ O nn'a' na we waa na cwil'a'yo', jee' xcwe m'aa' ñ'oom na tyoñequiaa profeta Isaías cantya 'na'yo'. Luaa matsona':

⁸ Na'm'a' cwe' ñequio ntja'ndyueena cwila't'maa'ndyena ja, saa t'ma' waa na tixcwee' n'omna ñ'e'ndyo.

⁹ Cwe' ts'iaa'ndyo na cwila't'maa'ndyena ja, ee cwit'moo'na ñ'oom na cwe' cwil'ueendye nn'a', tachii ñ'oomya.

¹⁰ Quia jo' t'ma' Jesús nn'a' na jndyendye, tsoom:

—Candy'e'yo' ñ'oom na nntsjo ndo' cala'no'yo'. ¹¹ Nantquie na macwa' ts'a', xocats'aana' na til'ueñe ts'a' jo nnom Ty'oots'om. Saa ñ'oom na matseinei' ts'a', joona' cwil'ana' na til'ueñe ts'a' jo nnom Ty'oots'om.

¹² Quia jo' ja nn'a' na cwila'jomndyô ñ'e' Jesús, saantyyaa'â jom, l'uuyâ nnoom:

—¿Aa ntyji' quia na jndye nn'a' fariseos ñ'oom na tsu' luaa', s'aana' na ticjaawee' n'omna?

¹³ T'oo'ndaayâ cwii ñ'oom tjañoom', tsoom:

—Tsotyaya na m'aa' cañoom'luee, ticwii cwii ts'oom ntjom na nchii nque' tcoom'm, maxje' nñquee' juuna'. ¹⁴ Jo' chii ca'ndye'yo' na'm'a'. Ee matseijomna' joona cha'na na n'chjaa' na cwit'moo'na nato ndaa ntyjenchjaa'na. Ndo' manqui'u'yo' tsa'nchjaa' quia na wjaañ'oom tyjenchjaa'a', wendyena nntiomna' tsue'tsjoom.

¹⁵ Quia jo' tso Pedro nnom Jesús:

—Ca'mo'ndaayâ ljo' ñecatso ñ'oom tjañoom'waa'.

¹⁶ T'o Jesús nnom, matsoom:

—¿Aa mati 'o ndicwa' tjooche' na nla'no'yo'? ¹⁷ Aa ticaliu'yo' na cha'tso nantquie na macwa' ts'a', cwi'oocuena' ts'om tsiaa' nchii naquii' ts'om. Ndo' jnda chii nntei' juuna'. ¹⁸ Saa ñ'oom na matseinei' ts'a' cwinaa' naquii' ts'om, ndo' joona' cwil'ana' na tilju'ñe jo nnom Ty'oots'om. ¹⁹ Ee naquii' ts'om ts'a' cwinaa' ñ'oom na tia na matseituu na nntseicue'ñe x'iaa'a', na nnc'oomyaa' ñequio cwiiche' ts'a', oo na nnc'oomyaa' ñequio s'andyua oo scundyua, oo na nnch'uee' naa' ts'a', oo na nntseinei' cantu oo ñ'oom jnaa'. ²⁰ Cha'tso nmei' cwil'ana' na tilju' naquii' ts'om ts'a' jo nnom Ty'oots'om. Saa na nlcwa' ts'a' na cwe' na ticañoom'm cha'xje' ñ'oom na cwique' nn'a' fariseos, xocatsei'ndaa'na' jom jo nnom Ty'oots'om.

Cwii yuscu na nchii ts'a' judío seiyyu' ñequio Jesús

(Mr. 7:24-30)

²¹ Quia jo' jlui' Jesús jo' jo' ndi ñ'aayâ ñ'e'ñê, tjaa' jo ndyuaa tsjoom Tiro ñ'e' Sidón.

²² Ndo' cwii yuscu tsjaa' nn'a' cananita na mac'e' ndyuaa'ñee' jndyotseicandyoo'ñê na m'aa' Jesús, c'uaa seinei', seity'ooñê tsoom:

—U Ta, na cwiluiindy' tsjaa' David na jndyowicantyjo', c'oom' na wi' ts'om' ñ'e'ndyo. M'aa' nomjndaaya na jee' cwajndii matjoom. Malei'ñ'oom jndyetia jom.

²³ Saa Jesús mei'cwii ñ'oom tic'oo'. Quia jo' ja saantyyaa'â jom, jla'ty'oondyô nnoom, l'uuyâ:

—Cwa cajñom' yuscum'aa', ee jee' c'uaa 'ñom ndyontyjo' nanquaa'a.

²⁴ Quia jo' tso Jesús:

—Macandā na m'aⁿ nn'aⁿ ndyuaa Israel na jñom Ty'oots'om ja. Ee joona cwiluiindyena cha'cwijom canmaⁿ na jndā tsuundye.

²⁵ Ndo' tyje'cañoom yuscu'ñeeⁿ jom, tco' xtye jo nnoom, tso:

—Jeeⁿ 'u Ta, cateijndei' ja.

²⁶ Saa t'oqⁿ nnom yuscu'ñeeⁿ, tsoom:

—Ticatsona' na nncwji' ts'aⁿ tyoo' cwentaa yocanch'u ndo' nncju'yom juuna' ndaa calue' nch'u.

²⁷ Tso yuscu'ñeeⁿ nnoom:

—Mayuu' Ta, saa meiiⁿ na ljo', cwicwa' calue' nch'u nacaajndaa na cwiquiaa nacjee' mei'sa 'naaⁿ nty'oyo'.

²⁸ Quia jo' t'oqⁿ nnom yuscu'ñeeⁿ, tsoom:

—'U yuscu, t'maⁿ waa na matsei'yu'ya' ts'om'. Cats'aana' cha'xjeⁿ na l'ue ts'om'.

Ndo' xjeⁿñeeⁿ mañoom' n'maⁿ nomjnda yuscu'ñeeⁿ.

Sein'maⁿ Jesús jndye nn'aⁿwii

²⁹ Jndā jlui' Jesús jo' jo' ndi ñ'aaⁿyâ ñ'eⁿñê, tjaaⁿ 'ndyoo 'ndyoo ndaaluee Galilea. Tjawaaⁿ cwii ta, tjacjom jo' jo'. ³⁰ Ndo' tquie'cañom jndyendye nn'aⁿ na m'aaⁿ. Tquiochona nt'om nn'aⁿ na ntjeiⁿ nc'ee', nn'aⁿ nchjaaⁿ, nn'aⁿ na tileicala'neiⁿ, nn'aⁿ na ticandaa'ndye ndo' ñequio jndye nt'omcheⁿ nn'aⁿwii. Tyotsa'na nn'aⁿwii'ñeeⁿ nacañoom' Jesús, ndo' sein'maaⁿ na'ñeeⁿ. ³¹ Jndyendye nn'aⁿ nty'iaana na cwila'neiⁿ nn'aⁿ na tileicala'neiⁿ, ndo' tco'yana' nn'aⁿ na ticandaa'ndye, ndo' cwi'ooca' nn'aⁿ na ntjeiⁿ nc'ee', ndo' ya cwinty'iaa nn'aⁿ na nchjaaⁿ. Jo' chii s'aana' na jeeⁿ tjawee' n'omna. To'na na tyola't'maaⁿndyena nquii Ty'oots'om na cwila't'maaⁿndye nn'aⁿ Israel.

Tquiaa Jesús na tcwa' ñequiee meiⁿ naⁿnom

(Mr. 8:1-10)

³² Quia jo' t'maⁿ Jesús jâ nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿñê. Tsoom ndaayâ:

—Jeeⁿ wi' ts'oqⁿya tmaaⁿ nn'aⁿm'aⁿ!, ee jndā ndyee xuee na m'aⁿna ñ'eⁿndyô ndo' tatjaa'na' ljo' cwii cwilei'ñ'omtina na nlcwa'na. Tical'ue ts'oqⁿ na njñooⁿ joona na c'oona l'aana na ñe'jndo'na, tints'aana' na tajndei' n'omna na 'oona nato.

³³ Quia jo' l'uuyâ nnoom:

—Ñjaaⁿñe m'aaⁿya jo jndaa tjaa'naⁿ yuu ya nliuuyâ nantquie na jndye na ndaa' nncjaacjoo nn'aⁿ na jndyendye.

³⁴ Tax'ee Jesús ndaayâ:

—¿Cwanti tyoo' cwilei'ñ'om'yo'?

T'oqyâ nnoom, l'uuyâ:

—Ntquiee' taⁿ tyoo' ndo' ñ'eⁿ cwantindye calcaa nch'u.

³⁵ Quia jo' sa'ntjoom na cwindyuaandye nn'aⁿ nomtyuaa. ³⁶ To'ñoom ntyoo'ñeeⁿ ñequio calcaa ndo' tqiaaⁿ na quianl'uaa' Ty'oots'om cantyja 'naa'na'. Jndā jo' tyjeeⁿ ndo' tqiaaⁿ joona' ndaayâ na cwila'jomndyô ñ'eⁿñê. Ndo' jâ t'oqⁿyâ joona' ndaa cha'tsondye nn'aⁿ. ³⁷ Cha'tsondye na'ñeeⁿ tcwa'tjacjoona. Ndo' jla'catoo'â ntquiee' tsquiee ñequio ntaⁿ ntyoo' ñequio calcaa na 'ndiiche'na'. ³⁸ Nn'aⁿ na tcwa' quia jo' tuee' cha'na ñequiee meiⁿ naⁿnom. Meiⁿ t'catu'nchondye na'lcu ñequio yocanch'u. ³⁹ Quia na jndā t'maⁿ Jesús nn'aⁿ ee mana cwitoⁿndyena, quia jo' tuooⁿ ts'om w'aandaa. Saayâ, squiaayâ ndyuaa Magdala.

16

Cats'aa Jesús cwii 'naaⁿ na cwe' ts'aⁿ xocandaa nnts'aa

(Mr. 8:11-13; Lc. 12:54-56)

¹ Nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ saduceos tquie'cañomna na m'aaⁿ Jesús. Ñe'cal'ana xjeⁿ jom, jo' na taⁿ na nnoom na cats'aaⁿ cwii 'naaⁿ na nnty'iaana na m'moqⁿ na na Ty'o^oots'om jñom jom. ² Saa t'o Jesús ndaa naⁿ ñeeⁿ, tsoom:

—Quia na jnda tmaaⁿ cwinty'ia'yo' na jeeⁿ tmaaⁿ nchquiu, cwindu'yo': "Matsein-maaⁿ ñeyana'." ³ Ndo' quia na cwitsjoom cwinty'ia'yo' na jeeⁿ neiⁿ ncoo' nchquiu 'ndaa, cwindu'yo': "Je' maxjeⁿ nncua'." 'O nn'aⁿ na tiñecwii m'aaⁿ n'om'yo', jeeⁿ ya cwila'noⁿyo' 'naaⁿ na cwit'moqⁿ nchquiu na m'aⁿ tsjo'luee saa tileicala'noⁿyo' ljo' cwii ndyoch'eetina' cantyja na cwit'moqⁿ ts'iaaⁿ t'maⁿ na cwinty'ia'yo' na mats'aa. ⁴ Nn'aⁿ na m'aⁿ je' jeeⁿ tia nn'aⁿ ndye, jnda 'ndyena Ty'o^oots'om saa meiiⁿ na ljo', cwitaⁿ na cwii 'naaⁿ t'maⁿ na ñe'canty'iaana. Saa xonquiaya na nnty'iaana cwii 'naaⁿ na t'maⁿ. Macanda cala'noⁿ na ljo' ñe'ca'moⁿ na juu na tjom Jonás.

Mana tjaaⁿ, ñeeⁿ joona.

Ndaaljo' 'naaⁿ nn'aⁿ fariseos

(Mr. 8:14-21)

⁵ Quia jo' saanndaa'â cwiicheⁿ xndyaa' ndaaluee. Ndo' quia na squiaayâ jo' jo' ñeⁿ Jesús jliuuyâ na tjaa'naⁿ nantquie cañ'eⁿ, jnda tsuu' n'oqⁿya juuna'. ⁶ Tso Jesús ndaayâ:

—C'omc'eendyo' na cal'a'yo' cwenta cantyja 'naaⁿ ndaaljo' 'naaⁿ nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ saduceos.

⁷ Ndo' já na cwila'jomndyô ñeⁿ ñeⁿ toqⁿâ na cwilanaaⁿ cheⁿ ncjooyâ. L'uuyâ:

—Macwjeeⁿ ñ'oomwaa' ndaaya nc'e na tjaa'naⁿ tyoo' cwilei'ñ'oqⁿya.

⁸ Ndo' sei'noⁿ Jesús na m'aaⁿ n'oqⁿya cantyja 'naaⁿ tyoo' ñeⁿ ndaaljo'. Tsoom ndaayâ:

—'O nn'aⁿ na tit'maⁿ cwila'yuya n'om'yo', ¿chiiu na jeeⁿ jndye m'aaⁿ n'om'yo' na tjaa'naⁿ tyoo' cwilei'ñ'om'yo'? ⁹ ¿Aa maxjeⁿ ticala'noⁿyo' ñ'oom na tsjoqⁿ luaa'? ¿Aa ticjaañjoom' n'om'yo' 'om taⁿ tyoo' ñeeⁿ na tyjaya na tcwa' 'om meiiⁿ nn'aⁿ, ndo' na jndye tsquiee tyoo' jla'we'yo' na seicwaljoo'na'? ¹⁰ Ndo' ¿aa meiiⁿ ticjaañjoom' n'om'yo' cwiicheⁿ ntquiee taⁿ tyoo' na tyjaya na tcwa' ñequiee meiiⁿ nn'aⁿ, ndo' mati lojoo tsquiee ntaⁿ tyoo' jla'we'yo' na seicwaljoo'na'? Ndaa nnts'aa na nleijndaa' nantquie na nlcwa'yo'. ¹¹ Jo' chii ¿chiiu na tiqueⁿyo' cwenta na nchii matseinaⁿya cantyja 'naaⁿ tyoo'? Ja tsjoqⁿ na cal'a'yo' cwenta cantyja 'naaⁿ ndaaljo' 'naaⁿ nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ saduceos.

¹² Quia ljo'cheⁿ jla'noqⁿâ na nchii cantyja 'naaⁿ ndaaljo' na cwiluii tyoo' na cal'aayâ cwenta, saa tañe'quiandyô cantyja 'naaⁿ ñ'oom na cwit'moqⁿ nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ saduceos.

Macwji'yuu'ñe Pedro na Jesús cwiluiñê Cristo

(Mr. 8:27-30; Lc. 9:18-21)

¹³ Quia jo' tja Jesús ndaatyuaa tsjoom Cesarea Filipino. Jnda squiaayâ jo' jo' tax'eeⁿ ndaa já nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñeⁿ ñeⁿ, tsoom:

—Ja na cwiluiindyô ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee ¿ñeeⁿ cwilue nn'aⁿ na cwiluiindyô?

¹⁴ T'oqⁿya nnoom l'uuyâ:

—M'aⁿ nn'aⁿ na cwilue na 'u Juan, ts'aⁿ na tyotseits'oomñe nn'aⁿ. Ndo' nt'om cwilue Elías 'u, nt'om cwilue na Jeremías oo cwiicheⁿ profeta.

¹⁵ Tso Jesús ndaayâ:

—Ndo' 'o je', ¿ñeeⁿ cwindu'yo' na cwiluiindyô?

¹⁶ T'o Simón Pedro nnoom, tso:

—'U cwiluiindyú' nquii Cristo, Jnda Ty'o^oots'om na wando'.

¹⁷ Tso Jesús nnom:

—'U Simón, jnda Jonás, t'maⁿ waa na matio'naaⁿ ñe Ty'o^oots'om 'u na luaa' matsei'noⁿ. Ee nchii cwe' ts'aⁿ na t'moⁿ ñ'oommeiⁿ njom'. Nquii Tsotyaya na m'aaⁿ cañoom'luee tquiaaⁿ na matsei'noⁿ cantyja 'naⁿya. ¹⁸ Mati matsjoqⁿ njom' na 'u jndyu' Pedro, ñ'oom na ma'moⁿ na tsjo'. Nacjoo' juu tsjo'waañe nlquaaⁿya tmaaⁿ nn'aⁿ na macwjii'ndyô cwentaya. Ndo' meiiⁿ na jndii na m'aⁿ quii' b'io na jeeⁿ jnda cwila'xmaⁿna,

xocana'jndana nacjoo' tmaa' nn'a' na cwjii'ndyo cwentaya. ¹⁹ Ja ñnequiaya na t'ma' nntseixma' quii'ntaa' nn'a' na m'a' cantyja 'naa' nque' na matsa'ntjoom cañoom'luee. Ñ'oom na nntsu' na ticaty'iomna' na cal'a nn'a' na m'a' tsjoomnancuewaa, ñ'oom'ñee' nntseix'iaa'ñena' ñequio ñ'oom na ntyjii Ty'oots'om. Ndo' ñ'oom na nntsu' na wanaa' na cal'a nn'a' mati nntseix'iaa'ñena' ñequio juu ñ'oom na ntyjii Ty'oots'om.

²⁰ Quia jo' Jesús tque'ntyeen ñ'oom ndaayâ na mei'cwii nnom ts'a' ticat'moonyâ na jom cwiluiñê Cristo.

Matseicandii Jesús cantyja na nncuee'ne

(Mr. 8:31-9:1; Lc. 9:22-27)

²¹ Xje'ñee' to' Jesús na ma'mooyâ ndaa' jâ nn'a' na cwila'jomndyô ñ'e'ñê na jndei'na' na nncja' Jerusalén. Jo' jo' t'ma' nawil' nntjoom nl'a' nn'a' na cwiluiitquiendye, ñequio ntyee na cwiluiitquiendye, ñequio nn'a' na cwit'mooyâ ljeii na tque' Moisés. Na'ñee' nla'cuee'na jom, saa' xuee' jnda' ndyee nncwando'xcoom. ²² Quia jo' tjañ'oom Pedro Jesús cwii ntyja, tooyâ na matsoom nnom na ticatsa'ntjomna' na nntjom na luaa'. Tsoom:

—Tijoom quiaa' Ty'oots'om na nntjom' na luaa'. Tixoquiaa' na nluii naljo'.

²³ Teique' Jesús tsoom nnom Pedro:

—Quindyoo' nacañomya 'u Satanás. Ñe'catseitsa' ja. 'U ñe'catsei'nnda' ts'oonyâ ee ñ'oom na matsei'tiuu' jna'na' cwe' cantyja na cwila'tiuu' nn'a', nchii cha'xje' na l'ue ts'om Ty'oots'om.

²⁴ Jnda' chii tso Jesús ndaayâ:

—Mei'cwi'ñee'che' ts'a' na l'ue ts'om na nncw'aa'ñe ja, cwji'ñê ljo' na matseitiuu nque'. Caljoya ts'oom nawil' na matjoom meii' cuee'ne. Ndo' candyontyjooyâ cantyja na mats'aa. ²⁵ Ee mei'cwi'ñee'che' ts'a' na mañequiaañe na catjom ljo' na nntjom, nc'e na m'aa' cantyja 'na'ya, tsa'ñee' nlui'n'maa'ñê. Ndo' mei'cwi'ñee'che' ts'a' na mal'uee'ñe che'nquii chiuu nlui'n'maa'ñe, majo'to jo' nntsuuñe. ²⁶ Meii' cha'waa tsjoomnancue cuaana' cwentaa' ts'a' saa' yuu waa na mateijndeina' tsa'ñee' ee xoc'ona' ñ'e'ñê na ticatsuu aña'aa'na. Ndo' ¿aa' ndaa' nntiom'ua ts'a' na nlui'n'maa'ñe aña'aa'na? ¿Cwaa' ndaa'? ²⁷ Ja na cwiluiindyô ts'a' na jna' cañoom'luee nncwjacañoo'nda'a tsjoomnancue ñequio ángeles cwentaa' Tsotyaya. Quia ljo' nntseit'maa'ñena' ja cha'xje' na matseit'maa'ñena' nquii Tsotyaya. Ndo' nnts'aa na nnc'oñom ticwii cwii ts'a' cantyjati na ñes'aa, aa na ya, aa na tis'a. ²⁸ Ñ'oom na mayuu' matsjooyâ ndaa'yo', mam'a' nn'a' ljooyâ na tixocwjena hasta na jnda' nty'iaanda'ana ja na cwiluiindyô ts'a' na jna' cañoom'luee na macwjacañoo' na nnts'a'ntjonyâ.

17

Na seichuii'na' Jesús

(Mr. 9:2-13; Lc. 9:28-36)

¹ Jnda' teinom yom xuee, quia jo' tjañ'oom Jesús Pedro ñequio Jacobo ñequio Juan tyjee Jacobo'ñee'. Tjachom joona cwii sjo' nandye yuu na ñenqueena. ² Xcwe na cwinty'iaana ndo' seichuii'na' jom jo nda'ana. S'aana' na jee' caxuee' nnoom cha'cwijom nnom ñe'quoom'. Ndo' seicwaque'na' lia'na' na canchii' cha'na nnty'iaa' ts'a' chom lámpara. ³ Ndo' juu xje'ñee' nacañom'm teitquioo'ndye we nn'a' na ñet'om teiyo, juu Moisés ñ'e' Elías. Cwila'nei'na' ñ'e'ñê. ⁴ Quia jo' tso Pedro nnoom:

—Ta, jee' ya nquiuuyâ na m'aa'ya' ñjaa'. Xe' cjaawee' ts'om', nluii ndyee xquie' ñjaa'ñe, cwii cwentaa' nncu', cwii cwentaa' Moisés ndo' cwiiche' cwentaa' Elías.

⁵ Ndicwa' matseinei' Pedro ndo' jndyoquioo' cwii nchquiu na jee' canchii' caxuee' juuna'. Seicata'na' joona ndo' teic'uaa na seinei' Ty'oots'om naquii' nchquiu'ñee', tsoom:

—Luaañe ti'Jndaaya na jee' candya' ts'oonyâ. Cantyja 'naa' jom ñequi'che' mañequiaana' na nei'ya. Candyeyo' ñ'oom na matseinei'.

⁶ Ndyee naⁿñeeⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús, jnda na jndyena ñ'oomwaa', ty'eta'nquiona xjeⁿ nomtyuaacheⁿ ee jeeⁿ t'maⁿ jla'catyuendyena. ⁷ Quia jo' seicandyoo'ñe Jesús nacañoomna. Tye'nquioom'm joona, tsoom ndaana:

—Quicantyja'yo'. Talacatyuendyo'.

⁸ Jlundaandyena. Meiⁿcwii ts'aⁿ tîcanty'iaana macanda ñenquii Jesús.

⁹ Ndo' yocheⁿ na tquiocuena sjo'ñeeⁿ, saⁿtjom Jesús joona, tsoom:

—Yocheⁿ na ndicwaⁿ wando'a, ticandu'yo' nnom meiⁿcwii ts'aⁿ 'naⁿ na nty'ia'yo' je'. Ja na cwiluiindyô ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee nnc'ioⁿ ndo' nncwando'xcô, quia ljo'cheⁿ wanaaⁿ na nndu'yo' cantyja na nty'iandaⁿyo'.

¹⁰ Quia jo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê, ta'x'eenaa nnoom, jluena:

—Nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, cwit'mooⁿ na macaⁿna' na cwjee'jndyee Elías. Ñe'candyaayâ ¿chiuu na luaa' cwit'mooⁿna?

¹¹ T'ooⁿ ndaana:

—Mayuu' na mandyocwjee'cañoom Elías, ndo' tseixmaaⁿ na nntseijndaa'ñê cha'tso,

¹² saa candye'yo' nntsjoô na jnda tyjee' Elías saa tîcala'noⁿ nn'aⁿ cantyja 'naaⁿa'. L'ana cha'xjeⁿ na l'ue n'omna ñ'eⁿñê. Ndo' malaa'ti' nl'ana ñ'eⁿndyo ja na cwiluiindyô ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee.

¹³ Quia ljo'cheⁿ jla'noⁿna na seineiiⁿ ndaana cantyja 'naaⁿ Juan, tsaⁿ na tyot-seits'oomñe nn'aⁿ.

Sein'maⁿ Jesús cwii tyochjoo na cwe' cwiquiooñeto

(Mr. 9:14-29; Lc. 9:37-43)

¹⁴ Quia na jnda tquienda'na yuu na m'aⁿ nn'aⁿ na jndyendye, jndyotseicandyoo'ñe cwii tsaⁿs'a na m'aaⁿ Jesús. Tcoom'm xtyeeⁿ jo nnom, tsoom:

¹⁵ —Ta, c'oom' na wi' ts'om' ñ'eⁿ ti'jndaaya. Ee maleiñ'oom jndyetia jom ndo' jeeⁿ cwajndii matjoom. Jndye ndii' mach'eenaa' na cwiquiooñê naquii' chom ndo' naquii' ndaa. ¹⁶ Ndo' jndyoñ'oⁿya jom na m'aⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿndyu' saa tileicandaⁿ na nla'n'maⁿna jom.

¹⁷ T'o Jesús, tsoom ndaayâ:

—'O nn'aⁿ na ticalayu'ya n'om'yo', ndo' jeeⁿ tixcwe cwila'tiuu'yo', ¿cwanti yo cwii macaⁿna' na nljoo'ndyo ñ'eⁿndyo' na m'mooⁿtya ndaa'yo'? ¿Cwanti xuee cwii nndaⁿ nntseiquii ts'oⁿya ñ'eⁿndyo'? Quioñ'om'yo' ti'chjoom'aaⁿ ñjaaⁿñe.

¹⁸ Quia jo' seitia' Jesús jndyetia'ñeeⁿ, jo' chii jlui' naquii' ts'om tyochjoo. Mañoom' n'maⁿ juu.

¹⁹ Jnda tuui na luaa', quia jo' jâ nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿñê jluii'â cwii ntyja na ñencjooyâ ñ'eⁿñê. Ta'x'aayâ nnoom, l'uuyâ:

—¿Chiuu na jâ tîcandaⁿ nntjeii'â jndyetia'ñeeⁿ?

²⁰ T'o Jesús ndaayâ, tsoom:

—Nc'e na ticala'yu'ya n'om'yo' jo' chii tîcandaⁿ l'a'yo'. Saa candye'yo' nntsjoô, mayuu'cheⁿ meiiⁿ na cachjoo cwilayu'ya n'om'yo' cha'na cachjoo lqueeⁿ mostaza saa mat'maⁿ ts'iaaⁿ nndaⁿ nl'a'yo'. Meiiⁿ waa cwii na jeeⁿ jndei'na' cwiwinom'yo' hasta matseijomna' cha'na cwii sjondye nquii'yo', saa nndaⁿ nl'a'yo'. Nnts'aana' cha'cwijom na nndu'yo' nnom sjowaa': “Quindyô' ñjaaⁿ, cja' la'ñeⁿ”, ndo' nleindyooⁿna'. Ee tjaa'naⁿ cwii na xocandaⁿ nl'a'yo' xeⁿ na mayuu' cwilayu'ya n'om'yo'. ²¹ Saa cantyja 'naaⁿ jndyetameiⁿ cwicalui'nc'uaa'ndyena, jo' chii macaⁿna' na catseicwejnndo'ñe ts'aⁿ ndo' catseineiⁿ nnom Ty'oⁿts'om cha nndaⁿ nnts'aaⁿ.

Matseicandiinda' Jesús na nncueeⁿeⁿ

(Mr. 9:30-32; Lc. 9:43-45)

²² Ndo' yocheⁿ na tyoma'nooⁿyâ ts'ondaa Galilea, tso Jesús ndaayâ na jom na cwiluiiñê ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, mam'aaⁿ ñeeⁿ juu na ñnequiaa cwenta jom luee nn'aⁿ. ²³ Ndo'

nla'cuee' nn'aⁿ jom, saa xuee jnda ndyee ñnequiaa Ty'ooots'om na nncwando'xcoom na tueeⁿeⁿ. Quia na jndyaayâ na luaa', s'aana' na jeeⁿ tia nquiuyâ.

Tioomna ts'iaaⁿndaana cwentaa' wats'om t'maⁿ

²⁴ Tuee' Jesús tsjoom Capernaum ñequio já nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿñê. Ndo' nn'aⁿ na cwito'ñoom s'om ts'iaaⁿndaá nn'aⁿ judíos cwentaa' wats'om t'maⁿ ty'entyjaa'na Pedro, jluena nnoom:

—Tsaⁿ na ma'moⁿ ndaa'yo', ¿aa tiquitioom s'om ts'iaaⁿnnoom cwentaa' wats'om t'maⁿ?

²⁵ T'o Pedro, matsoom:

—Quitioom ts'iaaⁿnnoom.

Tyoowiquiuu' na tuii na luaa', tjaquiee' Pedro quii' w'aa. Tyuaa'ti to' Jesús na matseineiⁿ nnom Pedro. Tsoom:

—¿Chiuu m'aaⁿ ts'om' 'u, Simón? Joo nn'aⁿ na m'aⁿ n'iaaⁿ, ¿ñeeⁿ matsei'tiuu' na cwiqueⁿna xjeⁿ na catioom ts'iaaⁿndaá? ¿Aa nn'aⁿ w'aana oo aa nt'omcheⁿ nn'aⁿ?

²⁶ T'o Pedro nnoom, tso:

—Nt'omcheⁿ nn'aⁿ cwitioom ts'iaaⁿndaá, saa nn'aⁿ w'aana tiquitioom.

Tso Jesús nnom Pedro:

—Quia jo' naⁿñeeⁿ ma'ndiina' nn'aⁿ w'aana. ²⁷ Saa meiiⁿ na ljo' cha tila'teincuu'ndye nn'aⁿ na cwito'ñoom s'om, nntiooⁿya cwanti na l'ue n'omna. Jo' chii cja'cju' tsei'nchquia ndaaluee. Catscaa na nncwji'jndyee', catooⁿndyu' 'ndyooyo', jo' jo' nljei' cwii tsjo'ñjeeⁿ na nleijndeina' ts'iaaⁿndaaya. Cja'ñoom', ñnequiaa' juuna' ndaana cwentaa'.

18

¿'Ñeeⁿ nnc'oom na t'maⁿñeti?

(Mr. 9:33-37; Lc. 9:46-48)

¹ Ndo' xjeⁿñeeⁿ já nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿ Jesús squiaacañooyâ jom. Ta'x'aayâ nnoom, l'uuyâ:

—¿'Ñeeⁿ juu nnc'oom na t'maⁿñeti yuu na matsa'ntjom Ty'ooots'om?

² Quia jo' t'maⁿ Jesús cwii tyochjoo, tqueeⁿ juu xcwe quii'ntaaⁿyâ. ³ Ndo' tsoom ndaayâ:

—Mayuu'cheⁿ ndye'yo' nntsjo, xeⁿ tilcwe' n'om'yo' jna'yo' ndo' c'om'yo' cha'na yocanch'u na tiqueeⁿ n'om na nluiit'maⁿndyena, quia jo' xondaá nntsaquiee'ndyo' cantyja na matsa'ntjom Ty'ooots'om. ⁴ Cwe' jo' ts'aⁿ na maju'ñecje ndo' tical'uee'ñe na nluiit'maⁿñe, matseijomna' tsaⁿñeeⁿ cha'na tyochjoom'aaⁿ. Ndo' na ljo' cwiluiit'maⁿñe cantyja na matsa'ntjom Ty'ooots'om. ⁵ Ndo' mei'cwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na neiiⁿ cwii yuchjoo cha'na tyochjoom'aaⁿ, maja neiiⁿ tsaⁿñeeⁿ.

Quaaⁿya cwentaa' tical'aaya natia

(Mr. 9:42-48; Lc. 17:1-2)

⁶ Mei'cwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseijndo' ts'om cwii yucachjoo na cats'aa natia, tsaⁿñeeⁿ yati xeⁿ cju'na' jom ts'om ndaaluee na chu'tyeⁿ xtyoom'm cwii tsjo'suu t'maⁿ. ⁷ Jeeⁿ wi' cwitjoom nn'aⁿ tsjoomnancue na jndye nnom nei'ncoo' niom na macjaachuuna' joona na cwila'tjoondyena. Saa tjaa chiuu ya ee maxjeⁿ niomna'. Saa nnt'uiiwi'na' ts'aⁿ na matseijndo' ts'om x'iaa' na cats'aa yuu na tia.

⁸ 'Xeⁿ na wjaañ'oomna' 'u na matsei'tjoondyu' nnom Ty'ooots'om jnaaⁿ ts'o' oo x'e', catsa' xjeⁿ joona' cha'cwijom catyjee', catyenquie' joona' cha tintsei'tjoondyu'ti'. Ee yati na nndaá nntseixmaⁿ na ticantycwii na wando' añmaaⁿ meiiⁿ cha'cwijom na ticandaá'ndyu', nchiiti na candaá'ndyu' ndo' nncju'na' 'u quii' chom na tijoom canduu'. ⁹ Ndo' xeⁿ cwe' cantyja na manty'ia' wjaañ'oomna' 'u na matsei'tjoondyu' nnom Ty'ooots'om, catsa' xjeⁿ cha'cwijom na cwji' ts'omnjom' ndo' catquie' juuna' cha tintsei'tjoondyu'ti'. Ee yati na nndaá nntseixmaⁿ na ticantycwii na wando' añmaaⁿ meiiⁿ cha'cwijom ñe'cwii ts'omnjom', nchiiti na we ts'omnjom' ndo' nncju'na' 'u quii' chom b'io.

Cala'noqⁿa cantyja 'naaⁿ catsmaⁿ na tsuuñe
(Lc. 15:3-7)

¹⁰ 'Cal'a'yo' cwentá na tinc'om'yo' na ticuee' n'om'yo' meincwii yucachjoo. Ee nndye'yo' nntsjoq jo nandye m'aⁿ ángeles na cwil'a cwentá yocanch'u. Ndo' ángeles'ñeeⁿ meincwii xjeⁿ cwila'neiⁿ na nnom Tsotyaya na m'aaⁿ cañoom'luee. ¹¹ Ee ja na cwilui-indyo ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee jndyoq na nncwji'n'maaⁿndyo nn'aⁿ na cwiitsuundye.

¹² ¿Chiuu m'aaⁿ n'om'yo'? Xeⁿ m'aaⁿ cwii ts'aⁿ na m'aⁿ cwii siaⁿto canmaⁿ ntsmeiiⁿeⁿ ndo' cwiindye jooyo' nntsuuñe, aa nchii n'ñeeⁿ ñequieen'aaⁿ nchoo' qui nchoo' ñjeeⁿ jooyo' cjoo' tyue' ndo' wjaacal'ueeⁿ juu quioo' na tsuuñe. ¹³ Ndo' xeⁿ na nljeiiⁿ juuyo', nndye'yo' nntsjoq, mayuu'cheⁿ t'maⁿti ñnequiaana' na neiiⁿeⁿ cantyja 'naaⁿ catsmaⁿñeeⁿ nchiiti cantyja 'naaⁿ cha'tsondye nt'om canmaⁿ na tyootsuundye. ¹⁴ Cala'noⁿ'yo' na nquii Tsotyeyo' na m'aaⁿ cañoom'luee malaa'ti jeeⁿ xueeⁿ 'o. Til'ue ts'oom na nntsundye meincwiindye jo nn'aⁿ na tit'maⁿti cwiluiindye.

Maty'iomna' na calat'maⁿ n'oqⁿya nc'iaaya
(Lc. 17:3)

¹⁵ Xeⁿ m'aaⁿ cwii x'ia' na matseyu' na matsei'tjoqñê njom', cwa cja'cwaⁿ'ya' jom. Catsei'noqⁿ'oⁿ yuu matseitjoqñê njom' ndo' calantycwii'yo' ñ'oom na ñe'wendyo'. Ndo' xeⁿ na ñeeⁿ ñ'oom na matsu' quia jo' jnda teijndeí' x'ia' na tco'xcwena' jom. ¹⁶ Saa xeⁿ tiñe'cañeeⁿ ñ'oom na matsu' quia jo' cjaañ'eⁿ cwii oo we ts'aⁿ ñ'eⁿndyu' cha joo naⁿñeeⁿ nndyena ñ'oom na cwi'maⁿ'yo' ñ'eⁿ x'ia' ndo' na ljo' nquiujndaa'ndyena chiuu t'maⁿ'yo'. ¹⁷ Saa xeⁿ tiñe'cañeeⁿ ñ'oom na nlue naⁿñeeⁿ quia jo' ca'moⁿ' ñ'oom'ñeeⁿ ndaaⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ na macwjii'ndyo cwentaya. Ndo' xeⁿ meincwii ticañeeⁿ ñ'oom na nlue cha'tso naⁿñeeⁿ quia jo' tjaa chiuu ya. Caliu'yo' na jom cwiluiñê cha'cwijom ts'aⁿ na tyootseit'maaⁿñe Ty'oqts'om oo cha'cwijom tsaⁿco'ñom ts'iaaⁿndaaⁿ nn'aⁿ cwentaa' gobiernom na tia ts'aⁿñe.

¹⁸ 'Mayuu'cheⁿ nndye'yo' nntsjoq, meincwii'cheⁿ na cwindu'yo' na ticaty'iomna' na cal'a nn'aⁿ na m'aⁿ tsjoomnancuewaa, ñ'oom'ñeeⁿ nntseix'iaa'ñena' ñequio ñ'oom na ntyjii Ty'oqts'om. Ndo' meincwii'cheⁿ na cwindu'yo' na wanaaⁿ na cal'a nn'aⁿ, mati nntseix'iaa'ñena' ñequio ñ'oom na ntyjii Ty'oqts'om.

¹⁹ 'Mati candye'yo' nntsjoq, xeⁿ wendyo' 'o ñe'cwii m'aaⁿ n'om'yo' ñ'oom na cwitaⁿ'yo' nnom Tsotyaya Ty'oqts'om na m'aaⁿ cañoom'luee, quia jo' ñeeⁿ ndo' ñnequiaaⁿ ñ'oom na cwitaⁿ'yo'. ²⁰ Ee meincwii'cheⁿ na m'aⁿ we ndyee nn'aⁿ na cwiitomndye ñequio xueya, majo' jo' m'aaⁿya quii'ntaaⁿna.

²¹ Quia jo' tjatseindyoo'ñe Pedro na m'aaⁿ Jesús. Tsoom nnom:

—Ta, cwii x'iaaya na matseitjoqñê noqⁿ, ¿cwanti ndii' na macaⁿna' na catseit'maⁿ ts'oqⁿya jom? ¿Aa nncue'ntyjo hasta ntquiee' ndii'?

²² T'o Jesús nnoom:

—Ticatsjoq na ñe'ntquiee' ndii'. Matsjoq na catseit'maⁿ ts'om' jom ndyeeⁿaaⁿ nchoo' qui ndii' na ntquiee' ntquiee'. Maxjeⁿ ñequii'cheⁿ catseit'maⁿ ts'om' jom.

Moso na tiñe'catseit'maⁿ ts'om x'iaa'

²³ 'Cwe' jo' cala'noⁿ'yo' cantyja 'naaⁿ nqueⁿ na matsaⁿntjoom cañoom'luee. Matsei-jomna' jom cha'na cwii patrom na seitioom na nntyjoqⁿ mosoom'm na cho'jnaⁿ nnoom.

²⁴ T'oqⁿ'oⁿ na macwjeeⁿeⁿ cwentá ndo' tquioñ'omna cwii ts'aⁿ na chujnaⁿ jndye meinyom s'om. ²⁵ Quia na nty'iaa' patrom'ñeeⁿ na meincwii tsjo'ñjeeⁿ tîcandaaⁿ nntiom mosoom'm, quia jo' saⁿntjoom na nleil'uañe tsaⁿñeeⁿ na nncjaaquiee'ñe na nndi'ntjomtyeⁿ, ndo' mati scuu' tsaⁿñeeⁿ ñequio ndana ñequio cha'tso 'naaⁿna, cha nnc'ioo'ñe na chujnaⁿ.

²⁶ Quia jo' moso'ñeeⁿ tcoom'm xtyeeⁿ nnom patrom 'naaⁿaⁿ, t'maⁿ ty'oo s'aa nnom tsaⁿñeeⁿ. Tsoom: “Ta, macaⁿ'a ñ'omt'maⁿ ts'om njom' na nncwindo'ya' ndo' nntioqⁿñ'aⁿ na chojnaⁿ njom'.” ²⁷ Quia jo' patrom'ñeeⁿ ty'oom na wi' ts'oom mosoom'm. Seit'maⁿ

ts'oom juu cha'waa na chujnaⁿ ndo' seicandyaanê juu. ²⁸ Tyoowiquiuu' na jlui' moso'ñeeⁿ naquii' w'aa ndo' tjomñê cwii x'iaaⁿ'aⁿ na matyjemosoñê. Chujnaⁿ tsaⁿ'ñeeⁿ nnoom cwii siaⁿ'nto s'om. Ndo' seicjaa l'ooⁿ tsaⁿ'ñeeⁿ, tyonchjeeⁿ xtyo'. Tsoom nnom: “Catiom' na chujnaⁿ nooⁿ.” ²⁹ Ndo' tco' x'iaaⁿ'aⁿ xtye jo nnoom. S'aa ty'oo nnoom, tso: “Macaⁿ'a ñ'omt'maⁿ ts'om njom' na nncwindo'ya' ndo' nntiooⁿ na chojnaⁿ njom'.” ³⁰ Saa jom tîcwinom'm, matjaqueeⁿ ñ'oom. Tjoom'm tsaⁿ'ñeeⁿ w'aancjo hasta na nntiom na chujnaⁿ nnoom. ³¹ Ndo' ntyjemosondyena, quia na nty'iaana na luaa' s'aaⁿ, jeeⁿ t'maⁿ sei'ndaa'na' nquiuna. Ty'entyjaa'na patrom 'naaⁿ na ndo' jluena cha'tso na jnda tuii. ³² Quia jo' patrom'ñeeⁿ tqueeⁿ'ñê mosoom'm, tsoom nnom: “Cwa jeeⁿ ndya' wi'ndyu', 'u mosoya. Ja jnda seit'maⁿ ts'ooⁿ'ya cha'tso na chujnaⁿ ee na jeeⁿ seinty'iaa'ndyu' nooⁿ.” ³³ Ndo' mati 'u matsona' na c'oom' na wi' ts'om' x'ia' cha'xjeⁿ t'ooⁿ na wi' ts'ooⁿ ñ'e'ndyu' 'u.” ³⁴ Quia jo' jeeⁿ t'maⁿ seiw'ii patrom'ñeeⁿ. Tqueeⁿ ñ'oom na catuee'na mosoom'm w'aancjo na cata'wi'na juu hasta na nntiomñ'eⁿ cha'waati na chujnaⁿ nnoom.

³⁵ Seicandā Jesús ñ'oom tjañoom'meiⁿ!. Tsoom:

—Maluaa' nnts'aa Tsotyaya na m'aaⁿ cañoom'luee ñ'e'ndyo' 'o, xeⁿ nchii na xcwee' n'om'yo' nla't'maⁿ n'om'yo' nc'iaa'yo' na cwila'tjoondye ndaa'yo'.

19

Ticatsona' na nntyuii' ljeii na toco ts'aⁿ

(Mr. 10:1-12; Lc. 16:18)

¹ Jnda jnda seineiⁿ Jesús ñ'oommeiⁿ!, quia jo' jlueeⁿ'eⁿ ts'ondaa Galilea, tjaaⁿ ts'ondaa Judea, xndyaa' jndaa Jordán. ² Jndyendye nn'aⁿ ty'entyjo naxeeⁿ'eⁿ. Ndo' sein'maaⁿ cha'tso nn'aⁿwii jo' jo'.

³ Quia jo' jla'candyoo'ndye nn'aⁿ fariseos na m'aaⁿ na ñecal'ana xjeⁿ jom. Ta'x'eena nnoom:

—¿Aa wanaaⁿ na nntseityuii' ts'aⁿ ljeii na tocoom ñ'eⁿ scoom'm nc'e meiⁿnquia na seitjoñê tsaⁿ'ñeeⁿ nnoom?

⁴ T'o Jesús ndaana:

—Cwaⁿti jnda jla'naⁿ'yo' ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om na matseineiⁿna' chiuu to'jñeeⁿ na tqueeⁿ cha'tso. Matsona': “S'aaⁿ tsaⁿ's'a ñ'eⁿ tsaⁿ'scu.” ⁵ Mati matso ljeii'ñeeⁿ: “Macwe' jo' n'ndii tsaⁿ's'a tsotyeeⁿ, tsoñeeⁿ ndo' nnc'oomtyeeⁿ ñ'eⁿ scoom'm. Wendye naⁿ'ñeeⁿ ñ'e'cwii sei' nla'xmaⁿna.” ⁶ Jo' chii tacala'xmaⁿna na we ts'aⁿ. Ndo' nc'e na luaa' seijndaa'ñe Ty'oots'om, jo chii ticatsona' na cwe' ts'aⁿ nntseityuii' cantya na m'aⁿna.

⁷ Ndo' ta'x'eena nnoom:

—Quia jo' ¿chiuu na sa'ntjom Moisés na wanaaⁿ na nntyuii' ljeii 'naaⁿ ts'aⁿ ñ'eⁿ scoom'm, jnda jo' ya na ca'ñeeⁿ juu?

⁸ T'ooⁿ ndaa naⁿ'ñeeⁿ:

—Nc'e na 'o jeeⁿ quie' n'om'yo', jo' chii tquiaa Moisés na wanaaⁿ na nntyuii' ljeii 'naⁿ'yo' ñ'eⁿ lcuu'yo'. Saa nchii laa'ti' teijndaa' najndyee. ⁹ Ja matsjo ndaa'yo', juu tsaⁿ's'a na nntseityuii' ljeii na toco ñ'eⁿ scuu' ndo' nncoco ñ'eⁿ cwiicheⁿ yuscu, matsona' na cwe' m'aaⁿya ñ'eⁿ yuscu'ñeeⁿ. Wanaaⁿ na nntseityueeⁿ'eⁿ ljeii 'naaⁿ'aⁿ ñ'eⁿ scoom'm xeⁿ na m'aaⁿ tsaⁿ'ñeeⁿ ñ'eⁿ cwiicheⁿ tsaⁿ's'a. Ndo' meiⁿ'cwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nncoco ñ'eⁿ cwii yuscu na jnda tyuii' ljeii 'naaⁿ ñ'eⁿ saa', tsaⁿ'ñeeⁿ matseijndaa'ñena' na cwe' m'aaⁿyaaⁿ ñ'eⁿ yuscu'ñeeⁿ.

¹⁰ Já nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿ Jesús l'uuyâ nnoom:

—Xeⁿ luaa' waa na nntseityeⁿna' ts'aⁿ ñ'eⁿ scoom'm, quia jo' yati na tincoco ts'aⁿ.

¹¹ Tso Jesús ndaayâ:

—Ticha'tsondye nn'aⁿ ndaa nla'candana ñ'oomwaa'. Cwe' ñejndaa' nn'aⁿ na ndaa nla'candā nc'e na jnda tquiaa Ty'oots'om na ljo'. ¹² Ee m'aⁿ nn'aⁿ na ticunco nc'e maxjeⁿ tuiindyena na titjoondyena yuscu, ndo' nt'omcheⁿ ticunco nc'e na tuii nasei joona cha titjoondyena yuscu. Saa m'aⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwila'jndaa'ndye cheⁿnquiee na

ticunco ee ñe'candye'ntjomna nnom Ty'ooots'om na m'aañ cañoom'luee. 'Ñeeñ juu ts'añ na matsei'noñ' ndo' nndañ nntseicandā ñ'oomwaa', catseicanaññ.

Matio'naaññe Jesús yonch'u

(Mr. 10:13-16; Lc. 18:15-17)

¹³ Tquiocho nn'añ yonch'u na m'aañ Jesús na nntioom ts'oqñ nacjoona ndo' na nntseineiñ nnom Ty'ooots'om cantyja 'naañna. Saa jā nn'añ na cwila'jomndyô ñ'eññê jla'tiaa'â nn'añ na tquiocho yonch'u'ñeeñ. ¹⁴ Quia jo' tso Jesús:

—Ca'ndye'yo' na quiontyjaa' yonch'u ja. Tilantycwi'yo' joona, ee matseijomna' joona cha'na nn'añ na cwiñe'quiandye na matsa'ntjom Ty'ooots'om naquii' n'om.

¹⁵ Ndo' tiom l'oqñ nacjoo yonch'u'ñeeñ, jnda chii jlueeñ'eñ jo' jo'.

Matseineiñ tsa'ntya ñ'eñ Jesús

(Mr. 10:17-31; Lc. 18:18-30)

¹⁶ Cwiicheñ xuee jndyotseicandyoo'ñe cwii ts'añ na titquieeñe na m'aañ Jesús. Tax'ee tsañ'ñeeñ nnoom:

—'U Maestro na ya ts'añndyu', ¿aa waa cwii nnom na yati na tseixma'ya na cats'aa cha nnco'ñqñ na ticantycwii na wando'a?

¹⁷ T'o Jesús nnom:

—¿Chiuu na matsu' na ya ts'añndyo ja? Tjaa 'ñeeñ c'oom na jeeñ ya ts'aññe macandā nquii Ty'ooots'om. Saa 'u je', xeñ ñe'cja'quiee'ndyu' cantyja na ticantycwii na wando' maca'na' na catseicandā' chiuu t'mañ ljeii na matsa'ntjomna' na tqueñ Ty'ooots'om.

¹⁸ Tso tsañ'ñeeñ nnoom:

—¿Cwaañ ljeii?

T'o Jesús nnom, tsoom:

—Tintseicue' ts'añ. Tinc'om'ya' ñ'eñ cwiicheñ ts'añ. Tinch'uee' 'naañ' ts'añ. Tintseineiñ cantu nacjoo' ts'añ. ¹⁹ Catseit'maañndyu' tsotye' ñ'eñ tso'ndyo'. Ndo' c'oom' na wi' ts'om' nc'ia' cha'xjeñ na jnda ntyji' ñequio nncu'.

²⁰ Tso tsañ'ñeeñ nnoom:

—Cha'tso ñ'oommeiñ' matseicandāya xjeñ na cachjoondyochañ. ¿Aa waa na matseijootina' ja na cats'aa?

²¹ T'o Jesús nnom, tsoom:

—Xeñ 'u ñe'catseicandā'ñ'eñ, quia jo' cja', cajndañ cha'tso 'nañ' na niom. Quiaa' s'om'ñeeñ ndaā ndyeñeeñ quia jo' nnc'oom' na tyandyu' cañoom'luee. Ndo' can-dyo'tseijomndyu' ñequio ts'iaañ na mats'aa.

²² Jnda na jndii tsañ'ñeeñ ñ'oommeiñ', mana tjaañ na chjoo' ts'oom ee jeeñ ndya' tyañê.

²³ Quia jo' tso Jesús ndaā jā nn'añ na cwila'jomndyô ñ'eññê:

—Nndye'yo' nntsjoq na mayuu'cheñ jeeñ jndei'na' ncju'cjeñe cwii tsa'ntya na nntsā'ntjom Ty'ooots'om jom. ²⁴ Mati matsjootya ndaā'yo', jndei'tina' na nncju'cjeñe cwii tsa'ntya na nntsā'ntjom Ty'ooots'om jom, nchiiti na nncwicandii'ñe quioo' camello tsue' x'ee tsei'nchquia.

²⁵ Quia na jndyaayâ ñ'oomwaa', jeeñ seiñ'eeñ'na' jā. Tyotax'aayâ ndaā ntyjaayâ, l'uuyâ:

—¿Quia jo' 'ñeeñ ts'añ nndañ nlui'n'maaññe?

²⁶ Nty'iaa' Jesús ndaayâ, tsoom:

—Tijoom candañ nncwji'n'maaññe cheñquii ts'añ. Saa Ty'ooots'om cha'tso nndañ nnts'aañ.

²⁷ Ndo' tso Pedro nnoom:

—Ta, canty'ia', jā jnda 'ndyaayâ cha'tso cha ndaā nla'jomndyô ñequio ts'iaañ 'nañ'. ¿Aa waa naya 'naañyâ?

²⁸ T'o Jesús ndaayâ, tsoom:

—Nndye'yo' nntsjoō, mayuu'cheⁿ quia na nncue'ntyjō xjeⁿ na nncuaaxco tsjoomnan-cue, mati ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee nncjōcayma^{ny}a ndio 'na^{ny}a yuu na nntseit'maaⁿñena' ja. Ndo' 'o na jnda macwila'jomndyo' ñe'ndyoⁿ mati maniom canchoo'we ndio 'na^{ny}yo' na nntsaacwindyuaandyō' na nntu'xeⁿyo' canchoo'we ntmaaⁿ nn'aⁿ ntseinda Israel. ²⁹ Ndo' ticwii cwii ts'aⁿ na jnda 'ndii waa' oo ti'nguio oo ndyencjo oo tsotyee oo tsondyee oo scuu' oo ntseinda oo ndyuaa' nc'e na jnda jndyoquiee'ñe cantyja 'na^{ny}a, tsaⁿñeeⁿ cwii siaⁿnto ndii' nncō'ñoom na nleinoom cantyja na jnda 'ñeeⁿ. Ndo' nnaaⁿaⁿ na ticantycwii na wanoom'm. ³⁰ Ee majndye nn'aⁿ m'aⁿ je' na cwila'tiuu nquiee na t'maⁿ cwiluiindyee, sãã nncue'ntyjō na mancju'cjena' joona. Ndo' jndye nn'aⁿ m'aⁿ je' na maju'cjena' joona, sãã ndanquia nntseiwendyena' joona.

20

Ñ'oom tjañoom' cantyja 'naa' na'ntjom

¹ Seineiⁿti Jesús ñ'oom tjañoom', tsoom:

—Juu na matsa'ntjom Ty'oots'om cañoom'luee, matseijomna' juuna' cha'na cwii patrom na waa ntjom'. Cwitsjoom tjacal'ue patrom'ñeeⁿ na'ntjom na nnc'ooquie' ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ. ² T'maⁿna ñ'eⁿ na'ntjom 'naaⁿaⁿ na nnto'ñoomna cwii denario na cwii xuee cha'xjeⁿ cwita'ntjom nn'aⁿ. Jnda chii jñoom joona na waa ntjom'm. ³ Cha'na ñjeeⁿ na cwitsjoom tjaaⁿ xcwe quii' tsjoom, jo' jo' ljeiiⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwe' mandi'. ⁴ Tsoom ndaana: “Cwa catsa'yo' na waa ntjom 'na^{ny}a na nl'a'yo' ts'iaaⁿ. Ja nntioml'uaya 'o cha'xjeⁿ na matsona'.” Mana ty'e na'ñeeⁿ. ⁵ Cha'na quiajmeiⁿ matjannda' patrom'ñeeⁿ quii' tsjoom. Ljeiiⁿ nt'omcheⁿ na'ntjom. Ndo' majo'ti s'aaⁿ cha'na ndyee na matmaaⁿ. ⁶ Manncuee' na 'om na matmaaⁿ, tjannaaⁿaⁿ quii' tsjoom. Mañoomcheⁿ na ljeiiⁿ na cwe' m'aⁿcheⁿ. Tsoom ndaana: “¿Chiuu na meiiⁿchaa' xuee ñjaaⁿ m'aⁿyo' na tjaa ts'iaaⁿ cwil'a'yo'?” ⁷ Jluena nnoom: “Mayuu', ee tjaa 'ñeeⁿ cotsa'ntjom jâ.” Tsoom ndaana: “Cwa catsa'yo', nl'a'yo' ts'iaaⁿ 'na^{ny}a na waa ntjommya. Ja nntioml'uaya 'o cha'xjeⁿ na matsona'.” Ndo' mati ty'e na'ñeeⁿ. ⁸ Quia na jnda tmaaⁿncue tso patrom nnom moso tqúiee 'naaⁿaⁿ: “Cwaⁿ na'ntjom m'aⁿ ndo' cationl'lua' joona. Cato'jndyee' ñequio joo nn'aⁿ na ty'equie' na macanda. Tcuu cjaana' hasta nncuee'cañoomna' nn'aⁿ na ty'equie'jndyee.” ⁹ Quia jo' tquiontyjaa' nn'aⁿ na ty'equie' ts'iaaⁿ cha'na 'om na matmaaⁿ. Ticwii cwii joona to'ñoomna cwii denario cha'xjeⁿ na nncwantjom ts'aⁿ na cwii xuee. ¹⁰ Ndo' quia tuee'cañoomna' nn'aⁿ na ty'equie'jndyee ts'iaaⁿ, jla'tiuuna na joona jndyeti nnta'ntjomna. Sãã mati ticwiindyee joona to'ñoomna cwii denario. ¹¹ Jnda na to'ñoomna s'om'ñeeⁿ to'na na tyola'ncjoo'ndyena nacjoo' patrom 'naaⁿna. ¹² Jluena: “Joo na'm'aⁿ na ty'equie'na ts'iaaⁿ na macanda, ñecwii hora l'ana ts'iaaⁿ, sãã 'u ñe'cwii xjeⁿ mache' ñe'ndye joona cha'xjeⁿ ñe'ndyô jâ. Ndo' jâ tyolajndaayâ meiiⁿchaa' xuee, tyolaquii n'oo^{ny}â meiiⁿ jeeⁿ jmeiⁿ nquiuuyâ.” ¹³ T'o patrom nnom cwii joo na'ñeeⁿ, tsoom: “'U re, tjaa'naⁿ na seitjoondyo njom'. ¿Aa nchii t'maa^{ny}a ñe'ndyu' na cwii denario nncwantjom' cha'xjeⁿ quita'ntjom nn'aⁿ? ¹⁴ Co'ñom' s'om 'naⁿ, cja'to' wa'. Nncō ntyjii xeⁿ ljo'yu nntioml'uaya 'u ñequio cwiicheⁿ tsa'm'aaⁿ na teinoom' tjaquiee' ts'iaaⁿ. ¹⁵ ¿Aa ticatseituu' na wanaaⁿ na nnts'aa cha'xjeⁿ na l'ue ts'ooⁿ ñequio s'om 'na^{ny}a? ¿Aa matsei'candya' ts'om' s'om na ja titseintycwi'a?” ¹⁶ Jo' chii luaa ñe'ca'moⁿ ñ'oom tjañoom'waa'. Nn'aⁿ na ticala'tiuu na t'maⁿ cwiluiindyee ljo'yu nntseit'maaⁿñe Ty'oots'om joona cha'xjeⁿ matseit'maaⁿñe nt'omcheⁿ. Ndo' nn'aⁿ na cwila'tiuu nquiee na t'maⁿ cwiluiindyee, quia nleitquioo' na ljo'yu la'xmaⁿna jo nnom Ty'oots'om ñequio meiⁿquia nn'aⁿ.

Matseicandiinnda' Jesús na nncueeⁿeⁿ
(Mr. 10:32-34; Lc. 18:31-34)

¹⁷ Yocheⁿ na njom Jesús nato na wjaⁿ Jerusalén, tjachom já na canchoo'wendyô cwii ntyja na ñencjooyâ. Tsoom ndaayâ:

¹⁸ —Queⁿyo' cwentâ, je' tsawaaya Jerusalén. Ndo' ja na cwiluiindyô ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, jo' jo' ñnequiaa ts'aⁿ cwentâ ja luee ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés. Naⁿñeeⁿ nl'ana na nnt'uiityeⁿna' ja na nnc'io.

¹⁹ Nñe'quiana cwentâ ja luee nn'aⁿ na nchii judíos na nla'jnaaⁿ naⁿñeeⁿ ja. Nntjaa'na ja ndo' nnty'ioomna ja ts'oom'naaⁿ na nnc'io, saa xuee jndâ ndyee nncwando'xco.

Tsondyee Jacobo ñ'eⁿ Juan tcaaⁿ cwii naya

(Mr. 10:35-45)

²⁰ Scuu' Zebedeo ñequio ntseinaaⁿ Jacobo ñ'eⁿ Juan tquiola'candyoo'ndyena na m'aaⁿ Jesús. Tcoom'm xtyeeⁿ jo nnom na tcaaⁿ cwii naya. ²¹ Tso Jesús nnoom:

—¿Ljo' l'ue ts'om'?

T'ô yuscu'ñeeⁿ nnom, tsoom:

—Quia na nncue'ntyjo na nntsa'ntjom', quiaa' ñ'om' na we ntseindaaya nmeiiⁿ nluiit'maⁿndyena ñ'eⁿndyu'. Cwii joona nnc'oom ts'ô' ntyjaya ndo' cwiicheⁿ nnc'oom ts'ô' ntyjatymaaⁿ.

²² Saa t'ô Jesús ndaa we naⁿñeeⁿ, tsoom:

—'O ticala'noⁿyo' ljo' cwitaⁿyo'. Juu nawi' na nncwinooⁿ, ¿aa nndaⁿ nnaⁿndyo'? Ndo' ¿aa nndaⁿ nljoya n'om'yo' na nncwje'yo' cha'xjeⁿ na jndâ ljoya ts'ooⁿ na nnc'io?

T'ooⁿna nnoom, jluena:

—Nndaⁿ.

²³ Jom tsoom ndaana:

—Mayuu' juu nawi' na nncwinooⁿya, nncwinom'yo'. Ndo' cha'xjeⁿ na cwiljoya ts'ooⁿ na nnc'io mati macaⁿna' na caljoya n'om'yo' na nla'cwjee nn'aⁿ 'o. Saa titseixmaⁿya na nntseijndaa'ndyo 'ñeeⁿ juu nncwacatyeeⁿ ntyjaa'a ntyjaya oo ntyjatymaaⁿ. Nquii Tsotyaya ñnequiaaⁿ naya'ñeeⁿ ndaa joo nn'aⁿ na jndâ seijndaa'ñê na nnto'ñoom juuna'.

²⁴ Ndo' cwiicheⁿ quindyô já na cwila'jomndyô ñ'eⁿ Jesús, quia na jndyaayâ ñ'oom na tcaⁿ yuscu'ñeeⁿ, jeeⁿ tyola'wjaayâ nacjoo we nn'aaⁿyâ naⁿñeeⁿ. ²⁵ Ndo' naljo', tqueeⁿ Jesús cha'tsondyô na m'aaⁿ. Tsoom ndaayâ:

—'O manquiⁿyo' na nquiee nn'aⁿ na cwiluiitquiendye cwii cwii ndyuaa cwila's'andyena ndaa nn'aⁿ na cwitsa'ntjomna. Ndo' nn'aⁿ na cwiluiit'maⁿndye cwiqueⁿna xjeⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ nacje 'naaⁿna. ²⁶ Saa quii'ntaaⁿ 'o ticatsona' na luaa' nl'a'yo'. Ee meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ 'o na ntyjaa' ts'om na nnc'oom na t'maⁿñe naquii'ntaaⁿyo', tsan'ñeeⁿ matsona' na catseixmaaⁿ ts'aⁿ na mandi'ntjom ndaa nc'iaa'. ²⁷ Ndo' 'ñeeⁿ cwiindyô 'o na maqueⁿ ts'om na nlco'nnomna' juu jo ndaa'yo', tsan'ñeeⁿ matsona' na c'oom cha'cwijom moso 'naⁿyo'. ²⁸ Maluaa' na jndyoo ja na cwiluiindyô ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee. Jndyoo na nndi'ntjoⁿya ndaa nn'aⁿ nchii na nndye'ntjom nn'aⁿ nooⁿ. Ndo' jndyoo na ñnequiaandyô na c'io na nntiooⁿya jnaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye, cha nndyaandyena na nnt'uii jnaaⁿna joona.

Sein'maⁿ Jesús we tsaⁿnchjaaⁿ

(Mr. 10:46-52; Lc. 18:35-43)

²⁹ Quia na saacaluii'â naquii' tsjoom Jericó, tquiontyjo cwii tmaaⁿ nn'aⁿ naxeⁿ Jesús. ³⁰ Jo' jo' 'ndyoo nato meindyuaandye we naⁿnchjaaⁿ. Quia na jndyena ñ'oom na juu Jesús mawinoom jo' jo', jla'xuaana, jluena:

—'U Ta, na cwiluiindyⁿ jndacantyjo David, c'oom' na wi' ts'om' ñ'eⁿndyô já.

³¹ Saa nn'aⁿ na m'aⁿ jo' jo' jla'tia'na naⁿnchjaaⁿñeeⁿ. Ñe'cala'cheⁿna naⁿñeeⁿ, saa yacheⁿ jndeiⁿ tyola'xuaa, jlué:

—'U Ta, na cwiluiindyⁿ jndacantyjo David, c'oom' na wi' ts'om' ñ'eⁿndyô já.

³² Tjameintyjee' Jesús, t'maaⁿ naⁿñeeⁿ. Tsoom ndaana:

—¿Ljo' l'ue n'om'yo' na nnts'aaya 'o?

³³ T'oo na'nchjaa'ñee' nnoom, jluena:

—Jee' 'u ta, toom cwe' ndaa nnty'iaayâ.

³⁴ Quia jo' Jesús ty'oom na wi' ts'oom joona. Tye'nquioom'm lua'ndaana. Mañoom' teitquioona. Ty'entyjona naxee'ne.

21

Tjaquiee' Jesús Jerusalén

(Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

¹ Quia na jnda teindyoo'â Jerusalén, na ndyoo' ta na jndyu Olivos, squiaayâ tsjoom Betfagé. Jñom Jesús we nn'a' na cwila'jomndye ñ'e'ñê. ² Tsoom ndaana:

—Catsaquie'yo' tsjoom chjoo ndyeyu jo ndaa'yo'. Jo' jo' mantya nliu'yo' cwii snomxquie na ñjomyo', mati ñ'e' jndayo'. Calacana'yo', quiocho'yo' jooyo' na m'aa'ya ñjaa'. ³ Ndo' xe' nncwax'ee ts'a' ndyue'yo' chiuu na cwitsacho'yo' quioo' ntsmeii'ne, luaa candu'yo' nnoom: “Nquii Ta tjoñê jooyo'.” Quia jo' mañoom' ñnequia ts'a' na nquiocho'yo' jooyo'.

⁴ Luaa' tuu cha catseicandaa'ñena' ñ'oom na seinein' profeta, luaa seiljei':

⁵ Candu'yo' ndaa nn'a' tsjoom Sión:

“Que'yo' cwentá macwjee'cañoom nquii rey na cwiluiñe na matsa'ntjom 'o, ticatseit'maa'ñe che'nquen, ee cwe' snom wa'ljoom.

Snom chjoo, quioo' na maxje' ts'iaa' na nnchuu xuu.”

⁶ Quia jo' we na'ñee' na cwila'jomndye ñ'e' Jesús, ty'ena, l'ana cha'xe' ñ'oom na tsoom ndaana. ⁷ Tquie'ñ'omna snomxquie'ñee' ñequio jndayo'. Ndo' tioona liaana nanque' quioo'ñee', chii tjawa'ljoom. ⁸ Jndyendye nn'a' ty'eñ'ee'na ñ'e' Jesús. Nt'om na'ñee' tyola'n'meii'na liaana ts'om nato yuu na wja'. Ndo' nt'om nn'a' tyotyje luee n'oom, ts'a'na joona' ts'om nato. ⁹ Nn'a' na 'oojndyee ñequio nn'a' na 'oontyjo to'na tyola'xuaana, tyoluena:

—Matseit'maa'ñena' nquii rey na cwiluiñe jndacantyjo David. Matio'naa'ñena' nque' na macwjee'cañoom ts'iaa' naa' Ta Ty'oos'om. Matseit'maa'ñena' jom nandyee cañoom'luee.

¹⁰ Quia na tjaquiee' Jesús Jerusalén jee' t'ma' seits'eina' naquii' n'om cha'tsondyee nn'a' tsjoom'ñee'. Tyoluena ndaa nc'iaana:

—¿Ñee' ts'a' tsa'm'aa'?

¹¹ T'oo nn'a' na ñ'ee' ñ'e'ñê, jluena:

—Tsa'm'aa' jñoom Jesús. Cwiluiñe profeta na jnaa' tsjoom Nazaret ts'ondaa Galilea.

Macwji' Jesús nn'a' naquii' wats'om t'ma'

(Mr. 11:15-19; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹² Tjaquiee' Jesús wats'om t'ma', jleintyjoon cha'tso nn'a' na cwindaa ndo' na cwila'jnda 'na' jo' jo'. Seicantquee' meisa' naa' nn'a' na cwila'jndyoondye s'om ndo' majo'ti s'aa' ñequio ntsula' naa' nn'a' na cwindaa cantu'. ¹³ Tsoom ndaa na'ñee':

—Waa ljeii 'naa' Ty'oos'om na matsona': “W'aya jndyuna' w'aa yuu na cwila'nei' nn'a' nnom Ty'oos'om”, saa 'o cwil'a'yo' juuna' cha'cwijom tsue'tsjo' yuu na cwica-too'ndye na'canty'ue.

¹⁴ Ndo' na'nchjaa' ñ'ee' nn'a' na tileic'ooca', tquie'cañomna wats'om t'ma' na m'aa' Jesús. Sein'maa' joona. ¹⁵ Saa ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'a' na cwit'moo' ljeii na tque' Moisés nty'iaana ts'iaa' t'ma' na matsein'maa' nn'a'. Ndo' mati tyondyena na tyolaxuaa yocanch'u na tyolue: “Matseit'maa'ñena' nquii rey na cwiluiñe jndacantyjo David.” Quia jo' t'ma' jla'wjee na'ñee' jom. ¹⁶ Jluena nnoom:

—¿Aa ticandi' ljo' cwilue yocanch'um'a'?

T'o Jesús ndaana, tsoom:

—Mandiya. Ndo' 'o, aa tijoom ñeja'na'yo' ljei' naa' Ty'oqots'om na matsona':

'U jnda seijndaa'ndyu' na yonch'u ñequio yo'ndaa na ndicwa' cwindei'
joona nla't'maa'ndyena ja ñequio na xcwee' n'omna.

¹⁷ Mana 'ndii Jesús joona, jluee'n' tsjoom Jerusalén, tjaa' tsjoom chjoo Betania. Jo' jo' ljoo'ñê natsjom.

Tju' Jesús ñ'oomwi' nacjoo' ts'oom higuera

(Mr. 11:12-14, 20-26)

¹⁸ Teincoo cwiiche' xuee wjaalcwee'n' tsjoom Jerusalén. Jndyo na ñejnoom'm.

¹⁹ Nty'iaa'na' cwii ts'oom higuera na meintyjee' 'ndyoo nato. Tjatseicandyoo'ñê saa ljei' na mei'cwii ta higo tjaa na cantyja, macanda tso na ntyjoo. Tso Jesús nacjoo' ts'oom'ñee'n:

—Tajom xuee cwii nntsa'nnda' ta.

Mañoom' tjacaa' ts'oom higuera'ñee'n. ²⁰ Ndo' ja nn'a' na cwilajomndyô ñ'e'n Jesús, quia na nty'iaayâ na tuii na luaa', jee' tjawee' n'oqnyâ. Tax'aayâ nnoom:

—¿Chiuu waayuu na mañoom' tjacaa' ts'oom higuera'waa'?

²¹ T'o Jesús ndaayâ, tsoom:

—Mayuu'che' ndye'yo' nntsjo, xe' na cwilayu'ya n'om'yo' ndo' tic'om'yo' na we waa na cwila'tiuu'yo', ndaa' nl'a'yo' cha'na s'aaya ñ'e'n ts'oom higuera'waa'. Ndo' nchii macanda jo' saa mei'nquia na nqui'yo' na jee' jndei'na' ndaa' nl'a'yo'. Nnts'aana' cha'cwijom na nndu'yo' nnom sjowaa': "Quindyô' ñjaa'. Cju'na' 'u ts'om ndaaluee," maxje' ndaa' nna'ndyo'. Meii' waa cwii na jee' jndei'na' na cwiwinom'yo', hasta matseijomna' cha'na cwii sjo t'ma' nqui'yo' saa ndaa' nna'ndyo' ñ'e'n juuna'. ²² Ee cha'tso na cwita'yo' na cwilane'yo' nnom Ty'oqots'om, xe' tye' cwilayu'yo', maxje' nnto'ñoom'yo' cha'xe' na cwita'yo'.

Waa najndei' na matseixma' Jesús

(Mr. 11:27-33; Lc. 20:1-8)

²³ Tjaquiee'nnda' Jesús wats'om t'ma'. Yoche' na ma'moo' ndaa' nn'a' jo' jo', ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'a' na cwiluiitquiendye jo ndaa' nn'a' judíos tquiontyjaa'na jom. Ta'x'leena nnoom, jluea:

—¿Ñee' najndei' ñ'e'n na mache' na nmei'ni? Ndo' ¿ñee' juu tquiaa na matsei'xma' najndu'?

²⁴ T'o Jesús ndaa' na'ñee'n, tsoom:

—Mati ja nncwax'aya cwii ñ'oom ndaa'yo'. Xe' nnt'o'yo' juuna' quia jo' mati ja nntsjo ndaa'yo' 'ñee' juu tquiaa najndu' na nmei'ni mats'aa.

²⁵ Quia jo' tax'ee' ndaana, tsoom:

—Na tyotseits'oomñe Juan nn'a', ¿yuu jna' najndei' na tyotseixmaa'? ¿Aa na m'aa' Ty'oqots'om jna'na' oo aa nn'a' jlue na ljo' cats'aa'?

Quia jo' to'na, tyo'ma' che'nquieena ñ'e'n nc'iaana, tyoluena:

—Jee' sa ¿chiuu nnt'oqyoo na luaa' mawax'ee'? Ee xe' nl'uuya na jna'na' cantyja 'naa' Ty'oqots'om, quia jo' majo'to nntsoom ndaaya: "¿Chiuu na ticalayu'yo' ñ'oom na tso Juan?"

²⁶ Saa xe' nl'uuya na jna'na' cwe' cantyja 'naa' nn'a', ndaa' nlco'wi'na' jaa nl'a' nn'a' na jndyendye, ee cha'tsondye joona cwila'yu'na na Juan cwiluiiñê ts'a' na tyoñequiaa ñ'oom' Ty'oqots'om.

²⁷ Jo' chii t'oona nnom Jesús, jluea:

—Jee' ticaliuuyâ.

Tso Jesús ndaana:

—Aa ya, mati ja xocatsjo ndaa'yo' yuu jna' najndei' na matseixma'ya na s'aaya nmei'ni.

N'oom tjañoom' cantyja 'naa' we ntseinda ts'a'

²⁸ Quia jo' tsoti Jesús ndaa naⁿñeeⁿ:

—C'oom' n'om'yo' cantyja 'naa' ñ'oomwaa na tjañoom' na manntsjo. T'oom cwii ts'aⁿ. Tyom'aⁿ we ntseinaaⁿ yonom. Tjantyjaa'aⁿ ts'aⁿ na tuiiñejndyee, tsoom nnom: “U re jndaaya, cja' je' catsa' ts'iaaⁿ na waa ntjoomya.” ²⁹ T'o tsaⁿñeeⁿ, “Ja, ta, maxjeⁿ ticjo.” Saa jnda je' seichuii'na' na seitiuu, tja tjacats'aa ts'iaaⁿ. ³⁰ Jnda chii tjantyjaa'aⁿ cwiicheⁿ jnaaⁿ. Majo'ti tsoom nnom tsaⁿ na jnda we. T'o tsaⁿñeeⁿ nnoom: “Aa ya, ta, joya.” Saa ticjaa. ³¹ Ndo' tax'ee Jesús, tsoom:

—Candu'yo' je', ¿Cwaaⁿ cwii na wendye joona s'aa yuu na l'ue ts'om tsotyena?

Jlue naⁿñeeⁿ:

—Juu jnaaⁿ na tjantyjaa'ñeeⁿ.

Quia jo' tso Jesús ndaaⁿ:

—Mayuu'cheⁿ ndye'yo' nntsjo, na nquiee naⁿcwito'ñoom s'om ndo' mati lculjaa' tyuaa'ti ñe'quiandyena na nntsa'ntjom Ty'ooots'om naquii' n'omna, nchiiti 'o. ³² Ee tyjee'cañoom Juan quii'ntaa'yo' na tyoñequiaaⁿ ñ'oom cantyja na maty'iomyana' saa 'o maxjeⁿ ticala'yu'yo' ñ'oom na tyoñequiaaⁿ. Nn'aⁿ na cwito'ñoom s'om ñequio lculjaa', joona jla'yu'na ñ'oom na tyoñequiaaⁿ. 'O tqueⁿyo' cwenta na ljo' saa chaa' l'uu l'we' n'om'yo' na nlayu'yo' ñ'oom na tjei'yuu'ñe.

Nn'a' na tyol'a cwenta l'oontjom

(Mr. 12:1-12; Lc. 20:9-19)

³³ 'Candye'yo' je' cwiicheⁿ ñ'oom tjañoom': Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ na t'maⁿ ndyuaa' niom. Tcoom'm l'oo uva. S'aaⁿ tiom ndiocheⁿ. S'aaⁿ peila na nnc'oocue ndaa na jnda 'ndiindyena tauva. Mati s'aaⁿ cwii tatsiaⁿndye na nljo ts'aⁿ na nnts'aa cwenta ntjom'ñeeⁿ. Jnda chii tiom cwenta ntjom'ñeeⁿ luee nn'aⁿ na nl'ayana ts'iaaⁿ. Quia na ncue' taa' ntjom, nnc'oñoom na tseixmaⁿna' cwentaⁿaⁿ. Jnda na seijndaa'ñe cha'tso nmeiⁿ, tjaaⁿ cwiicheⁿ ndyuaa. ³⁴ Ndo' quia tue'ntyjo xjeⁿ na jnda tquie ta, jñoom mosoom'm na m'aⁿ naⁿñeeⁿ na c'oocachona ta na tantjom tyuaa'aⁿ. ³⁵ Saa nn'aⁿ na cwil'a ts'iaaⁿ jo' jo' jla'cjaa lueena moso'ñeeⁿ. Cwii tsaⁿñeeⁿ tjaa'na jom. Cwiicheⁿ tsaⁿñeeⁿ jlacuee'na jom. Ndo' cwiicheⁿ tsaⁿ na jnda ndyee tyojñomna ljo'. ³⁶ Quia na jndii patrom na luaa', majndyeti mosoom'm jñomnaa'aⁿ na m'aⁿ naⁿñeeⁿ. Saa majo'ti tjoomna l'a naⁿñeeⁿ.

³⁷ 'Na cwii macanda jñoom jnda nqueⁿ ee seitoom naquii' ts'oom: “Ti'jndaaya luaa, nla't'maa'ndyena juu.” ³⁸ Saa nn'aⁿ na cwil'a ts'iaaⁿ quia nty'iaana jnda nquii patrom'ñeeⁿ, jluea ndaa nc'iaana: “Luaa' jnda nquii patrom. Tsa'm'aa' nnaa'aⁿ tyuaawaa. Cwa nlacuaa'a jom cha nljo 'naa'aⁿ luaa jaa.” ³⁹ Ndo' t'uena jom, tjeii'na jom nnom ntjom. Jo' jo' jla'cuee'na jom.

⁴⁰ Quia jo' tax'ee Jesús ndaa naⁿñeeⁿ, tsoom:

—Quia na nncwjee'nnda' nquii ts'aⁿ na 'naa' ntjom'ñeeⁿ, ¿ljo' cwilatuu'yo' na nnts'aa' ñequio nn'aⁿ na cwil'a ts'iaaⁿ nnom tyuaa'aⁿ?

⁴¹ Jluea nnoom:

—Xoc'oom na wi' ts'oom naⁿñeeⁿ, maxjeⁿ nntseicwjeⁿ naⁿñeeⁿ na jeeⁿ tia nn'aⁿndyena. Ndo' ñnequiaaⁿ ntjom'm luee nt'omcheⁿ nn'aⁿ na joo ñne'quia na tantjom tyuaa'aⁿ quia na nncue' ntjom.

⁴² Quia jo' seineinti Jesús ndaa naⁿñeeⁿ cwii ñ'oom na seijoom'ñe cheⁿnqueⁿ na tsjo' na ya jom. Tsoom:

—¿Aa tijoom ñe'jla'na'yo' ljeii 'naa' Ty'ooots'om na matsona'?:

Majuuto tsjo' na tixocwil'ue nquiu luañe na cwil'a tsia'ntsjo',

jnda mawacatyee'na' nqui tsia'ntsjo'.

Nquii Ta Ty'ooots'om seijndaa'ñe na ljo'.

Ndo' jeeⁿ cwijaawee' n'ooⁿya na cwinty'iaaya na luaa' tuii.

⁴³ Jo' chii candye'yo' nntsjo, juu na laxma'yo' cantyja 'naa' na matsa'ntjom Ty'oots'om, nncwjee'n naya'ñee' luee'yo', ndo' ñequiaa' na nt'omche' nn'a' n'laxma'na juuna'. ⁴⁴ Ndo' mati cantyja 'naa' tsjo'waa' na sein'ya ndaa'yo', mei'cwi'ñee'che' ts'a' na tileicatsei'no' cantyja 'na'ya, nlco'wi'na' ts'a'ñee' cha'cwijom ts'a' na toomñe na tiooñe nacjoo' tsjo'. Saa ts'a' na tiñe'catseyu' ñ'e'ndyo maxje' nlco'wi'na' jom quia na nncue'ntyjo xje' na nncu'xe' Ty'oots'om nn'a'. Quia jo' nntseijomna' ts'a'ñee' cha'cwijom ts'a' na tioo cwii tsjo' t'ma' nacjoo' na seituuujndaana' juu.

⁴⁵ Ndo' ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'a' fariseos, jnda na jndyena ñ'oom tjañoom'mei' na seinei' Jesús, jla'no'na na cantyja 'naa'na tjei'ñ'e' ñ'oomwaa'. ⁴⁶ Jo' chii seijmei'na' joona na ñe'cat'uena jom. Saa nquiaana nn'a' na jndyendye. Ee na'ñee' cwitjei'na cwentana jom cwiluiiñe' profeta.

22

Ñ'oom tjañoom' cantyja na toco ts'a'

¹ Cwiiche' cwii ndii' seinei'nn'da' Jesús ndaa' ntyee na cwiluiitquiendye ñequio ndaa' nn'a' fariseos. Tsoom ndaana:

² —Juu na matsa'ntjom Ty'oots'om nandye cañoom'luee, matseijomna' juuna' cha'na cwii rey na t'ma' xuee s'aa na ncoco ti'jnda. ³ Jñoom mosoom'm na 'ooca'ma'na cha'tso nn'a' na jnda jndye na nnquiola'jomndye. Saa na'ñee' tiñe'quiontyjaa'na.

⁴ Jñomnaa'na' nt'omche' mosoom'm, tsoom ndaana: “Candu'yo' ndaa' nn'a' na jnda t'maa'yâ na nla'jomndyena na jnda maya waa. Jnda seicwja quioo'ndyo ñequio nt'om quioo' na jnda seica'ma'. Cha'tso jnda teiñ'oom', jo' chii quiona na nla'jomndyena na macoco ti'jndaaya.” ⁵ Saa na'ñee' na ty'ecwa' mosoom'm ticalan'oom'ndyena jom. Ty'ena ts'iaa' 'naa'na. Cwii ts'a'ñee' tjaa' ranchoom'm. Cwiiche' ts'a'ñee' tjaa', tjacajnaa' 'na'. ⁶ Ndo' nt'om na'ñee' t'uena mosoom'm, cwajndii tjaa'na joo hasta jla'cwjeena moso'ñee'. ⁷ Jnda na jndii rey'ñee' chiuu tjoom mosoom'm jee'che' ndyaa' seiloo'ñe. Jñoom sondaro 'naa'na' na c'oola'cwjee nn'a' na l'a nata' mosoom'm. Ndo' nla'cona tsjoom na'ñee'. ⁸ Ndo' tsoom ndaa' nt'om mosoom'm: “Jnda teijndaa'ya cha'tso cantyja na nleit'maa' na nncoco ti'jndaaya saa nn'a' na jnda tquaa'na na nla'jomndye ñ'e'ndyo, tacatsona' na cwii nntseit'maa'ndyo joona. ⁹ Je' catsa'yo' nqui nantaa nt'ma', jo' jo' ca'ma'yo' ticwii cwii ts'a' na nliu'yo', candu'yo' ndaana na quiontyjaa'na ja na macoco ti'jndaaya.” ¹⁰ Quia jo' jlui' moso'ñee' tyo'oona nqui nantaa. Jla'tjomna cha'tso nn'a' na jliuna. Ñ'ee' nn'a' na tia nn'a'ndye ndo' ñ'ee' nn'a' na ya nn'a'ndye. Ndo' laa'ti' seicatoo'na' w'aa ñequio nn'a' na jla'jomndye na toco jnda rey'ñee'.

¹¹ Jnda chii tjaquiee' rey quii'ntaa' nn'a' na nncwaa' joona. Ljei' ñ'e' cwii ts'a' na ticwee liaa cha'xe' liaa cwicwee' nn'a' na cwila'jomndye quia na macoco ts'a'. ¹² Tsoom nnom ts'a'ñee': “U re, ¿chiu tuiyuu na jndyo'tsei'jomndyu' ndo' ticwe' liaa cha'xe' na cwicwee' nn'a' quia na macoco ts'a'?” Saa tîcandaa' nnc'o ts'a'ñee'. ¹³ Quia jo' nquii rey tsoom ndaa' mosoom'm: “Calaty'e'yo' nc'ee' ñequio l'o'o'. Catjei'yo' jom ch'e' yuu na jaa'ñe. Jo' jo' nnty'ioom ndo' nnei'n'quee' ndei'n'oom.”

¹⁴ Seintycwii Jesús ñ'oom, luaa tsoom:

—Majndyendye nn'a' m'a' na macwa' Ty'oots'om, saa tijndye nn'a' na macwjii'ñe' cwentaa'na'.

Cwita'x'eena ñ'ee' nnom ñe'quiana ts'iaa'ndaana

(Mr. 12:13-17; Lc. 20:20-26)

¹⁵ Quia jo' ty'e nn'a' fariseos, tyo'ma' che'nquieena chiuu ya nl'ana na nnc'omna jom ñequio ñ'oom na matseinei'. ¹⁶ Jo' chii jñoomna nn'a' 'naa'na ñequio nt'om nn'a' 'naa' Herodes na c'oota'jndoondyena Jesús. Ty'e na'ñee', jluena:

—'U Maestro, manquiuuyâ na 'u ts'a^n na xcwee' ts'om', ndo' tiquiquiu'nn'a^n ñ'oom na ma'moq^n cantyja 'naa^n natoo' Ty'oqts'om. Ndo' mati mei^n tjaa na coch'eena' 'u ljo' cwila'tiuu nn'a^n oo mei^n ljo'che^n na cwiluiindyena. ¹⁷ Catsu' nndyaayâ. Chiuu matsei'tiuu': ¿Aa maty'iomna' na catioq^ya ts'iaa^ndaaya nnom tsa^mats'iaa^n t'ma^n tsjoom Roma, oo aa ticaty'iomna'?

¹⁸ Saa Jesús sei'noq^n natia na cwila'tiuuna. Tsoom ndaana:

—¿Chiuu na ñe'cal'a'yo' xje^n ja, 'o nn'a^n na tixcwe cwitsam'a^n'yo'? ¹⁹ Cat'mo^n'yo' noq^n tsjo'ñjee^n na cwitiom'yo' ts'iaa^ndaay'yo'.

Quia jo' tjei'na cwii denario, t'moq^n na juuna' nnoom. ²⁰ Jnda na nty'iaa^n'a^n, tsoom ndaana:

—¿Ñee^n 'ndyoonnom ñoom nacjoo' tsjo'ñjee^n waa ndo' 'ñee^n xuee' ljeimeii'?

²¹ T'oqna nnoom, jluena:

—'Ndyoonnom tsa^mats'iaa^n luaa' ndo' xue^n'e^n ñoom.

Quia jo' tso Jesús ndaana:

—Catiom'yo' ts'iaa^ndaay'yo' nnom tsa^mats'iaa^n yuu na tseixma^n na nnc'o'ñoom. Ndo' quia'yo' cwentaa' Ty'oqts'om yuu na tseixma^n na cwentaa' nque^n.

²² Jnda na jndyena na luaa', jee^n che^n ndyaa' tjawee' n'omna. Mana 'ndyena jom, ty'ena.

Cwita'x'eena cantyja na nntando'nnda' nn'a^n

(Mr. 12:18-27; Lc. 20:27-40)

²³ Mañejuu xuee'ñee^n tquie'cañom nn'a^n saduceos na m'aa^n Jesús. Nn'a^n saduceos cwila'yu'tye^n na xocatando'nnda' nn'a^n na jnda tjā. Jo' chii jluena cwii ñ'oom nnoom:

²⁴ —'U Maestro, waa ñ'oom na 'ndii Moisés luaaya na matsona' xe^n tue' cwii tsa^n's'a ndo' tjaa'na^n ntseinaa^n, quia jo' tyjee ts'oo'ñee^n cocoom ñ'e^n scuu' xioom. Nnc'om ntseinaa^n ñ'e^n yuscu'ñee^n cha nntseinoomñe na tjaa ntseinda xioom t'om. ²⁵ Ndo' quii'ntaa^n jā tyom'a^n ntquiee' na^n nom na ñenquii ts'a^n ntseinda. Juu tsa^ntquiee tocoom, ndo' tyuaa' tuee^n'e^n. Tjaa'na^n ntseinaa^n ñ'e^n scoom'm. Quia jo' ljoñe scoom'm l'o ti'tyjee^n. ²⁶ Saa majo'ti tjom ts'a^n na jnda we, tjaa'na^n ndana ñ'e^n yuscu'ñee^n ndo' tuee^n'e^n. Mati tjom ts'a^n na jnda ndyee ndo' malaa'ti' hasta ts'a^n na jnda ntquiee'. ²⁷ Ndo' jnda tjā cha'tsondye na^n ñee^n mati tue' yuscu. ²⁸ Jo' na ñe'cata'x'aayâ njom', Ta, quia na nntando'xco nn'a^n na jnda tjā, ¿cwaa^n cwii na ntquiee'ndye joona scuu' jom? Ee jom ñet'oom scuu cha'tsondye na^n ñee^n.

²⁹ Tso Jesús ndaana:

—'O tixcwe cwitjei'yo' cwentā, ee meii^n na cwila'na^n'yo' ljeii 'naa^n Ty'oqts'om na waa saa ticala'no^n'yo' ljo' ma'mo^n na mei^n cantyja 'naa^n najndeii na matseixmaa^n. ³⁰ Ee quia na nntando'xco nn'a^n na jnda tjā, taxocunconnda'na, mei^n na^n nom, mei^n na^n lcu. Ee quia jo' nla'xma^n na cha'na ángeles na m'a^n cañoom'luee. ³¹ Ndo' cantyja 'naa^n na nntando'xco nn'a^n na jnda tjā, ¿aa tijoom ñe'jla'na^n'yo' ljeii 'naa^n Ty'oqts'om? Luaa matsoom: ³² “Ja cwiluiindy Ty'oqts'om cwentaa' Abraham, ndo' Isaac, ndo' Jacob.” Jo' chii caliu'yo' na cwita'ndo' na^n ñee^n ee jom cwiluiiñe Ty'oqts'om cwentaa nn'a^n na cwita'ndo', nchii cwentaa l'oo.

³³ Ndo' nn'a^n na jndyendye, quia na jndyena ñ'oommei^n na t'moq^n, jee^n tjawee' n'omna.

Ñ'oom na t'ma'ti na matsa'ntjom Ty'oqts'om

(Mr. 12:28-34)

³⁴ Jnda na jndye nn'a^n fariseos na jnda seiche^n Jesús nn'a^n saduceos, quia jo' jla'tjomndyena. ³⁵ Ndo' cwiindy joona, ts'a^n na ma'mo^n ljeii na tque^n Moisés ta'x'ee^n cwii ñ'oom nnom Jesús cha cat'uiina' juu. Tsoom:

³⁶ —'U Maestro, naquii' ljeii 'naa^n Ty'oqts'om na tque^n Moisés, ¿cwaa^n ñ'oom na t'mati cwiluiiñena'?

³⁷ T'o Jesús nnom tsaⁿñeeⁿ, tsoom:

—“C'oom' na candya' ts'om' Ta Ty'oqots'om cwenta', ñequio na xcwee'ya ts'om', ñequio cha'waa na jnda ntyji', ndo' ñequio cha'waa na jndo'ya ts'om'.” ³⁸ Ñ'oomwaa' jndati tseixmaⁿna' ndo' t'maⁿti matsaⁿntjomna'. ³⁹ Ndo' ñ'oom na jnda we matseijomna' ñ'oom'ñeeⁿ, luaa matsona': “C'oom' na wi' ts'om' x'ia' cha'xjeⁿ na jnda ntyji' ñequio nncu'.” ⁴⁰ We ñ'oommeiⁿ laxmaⁿna' x'ee cha'tso ñ'oom' Ty'oqots'om na tqueⁿ Moisés ñequio ñ'oom na tyoñe'quia profetas.

Cristo cwiluiñê Jnda Ty'oqots'om

(Mr. 12:35-37; Lc. 20:41-44)

⁴¹ Yocheⁿ na tyoot'oom'ndye nn'aⁿ fariseos, tax'ee Jesús cwii ñ'oom ndaana. ⁴² Tsoom:

—¿Chiuu cwila'noⁿyo' cantya 'naaⁿ nquii na cwiluiñê Cristo? ¿Ñeeⁿ jnda jom?

T'oona nnoom, jluena:

—Nluiñê tsjaaⁿ David na jndyowicantyyoo'.

⁴³ Tsoom ndaana:

—Mayuu'. Ndo' nquii David, nc'e na t'moⁿ Espíritu Santo naquii' ts'oom seiljeiⁿ cwii ñ'oom cantya 'naaⁿ Cristo. Tsoom na juu cwiluiñê na matsaⁿntjom jom. ¿Ljo' ma'moⁿna' na luaa' tsoom? ee seiljeiⁿ:

⁴⁴ Nquii Ta Ty'oqots'om tsoom nnom juu Ta na matsaⁿntjom ja:

“Cajmaⁿ ntyjaa'a ntyjaya yuu na matseit'maaⁿñena' 'u hasta xjeⁿ na jnda tsa'a nn'aⁿ na jndoo 'u na c'omna nacje 'naⁿ.”

⁴⁵ Nc'e na luaa' matso ljeii'ñeeⁿ, jo' mawax'aya ndaa'yo': “¿Chiuu waayuu na cwiluiñê Cristo tsjaaⁿ David na jndyowicantyyoo' ee manquiti David tsoom na juu cwiluiñê Ta na matsaⁿntjom jom?”

⁴⁶ Saa meiⁿcwiindye joona tîcandaa nnc'o 'ñom meiⁿ ñe'cwii 'ndyoo ñ'oom. Ndo' xuee na tja tjatina' meiⁿcwii ts'aⁿ tîcandaa' ts'om na nncwax'eeti ñ'oom 'ñom.

23

Matseitia' Jesús nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés

(Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

¹ Quia jo' seineiⁿ Jesús ndaa nn'aⁿ na jndyendye ñequio ndaa já nn'aⁿ na cwilajomndyô ñ'eñê, tsoom:

² —Nquiee nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés ñequio nn'aⁿ fariseos to'ñoomna ts'iaaⁿ na ñeseixmaⁿ Moisés na cwit'mooⁿna ljeii 'naaⁿ Ty'oqots'om na matsaⁿntjomna'.

³ Jo' chii queⁿyo' cwenta ñ'oom na cwit'mooⁿna. Ndo' cal'a'yo' cha'tso na cwitsaⁿntjomna na cal'a'yo'. Saa tintsantyyo'yo' cha'na cwil'ana, ee joona ya ñ'oom cwiñe'quiana saa nquieena ñoomñoom na cwil'ana. ⁴ Ee joona cwiqueⁿna ñ'oom na jndei'na' na catseicandaa'ñe ts'aⁿ. Matseijomna' cha'cwijom cwila'tyeⁿna cwii xuu na jaa' na cwitioona cantya' na'ñeeⁿ. Saa nquieena nchaa' l'uu nntii'ndyena meiiⁿ ñe'cwii ndaa lueena na nntei'jndeiina na'ñeeⁿ. ⁵ Cha'tso na cwil'ana l'ue n'omna na canty'iaa nn'aⁿ. Ee cwil'ana na jeeⁿ ntmeiⁿ ntjaⁿ na chuu' ljeii 'naaⁿ Ty'oqots'om na cwiwityeⁿ cantaana ñequio lueena. Ndo' mati teincoti nmaⁿ 'ndyoo liaateincoo na cwicwee'na nchiiti liaa nt'omcheⁿ nn'aⁿ. ⁶ Cwiqueⁿ n'omna na nquieena nncwindyuaandyena nacañoomticheⁿ quia na cwiwee' ncuee. Ndo' naquii' lan'om cwila'yuundaana ntsula nacañoomcheⁿ yuu na nntseit'maaⁿñetina' joona. ⁷ Jeeⁿ cjaawee' n'omna na nla't'maaⁿndye nn'aⁿ joona quia cwiwincwindyena ts'om nataa yuu na jndoo' nn'aⁿ. Ndo' l'ue n'omna na nlue nn'aⁿ na maestro joona.

⁸ 'Saa 'o tical'ueendyo' na nlue nn'aⁿ na maestro 'o ee cha'tsondyo' ñecwii tmaaⁿ cwilaxmaⁿyo' ndo' ñecwii na cwiluiñê Maestro 'na'yo', juu Cristo. ⁹ Meiⁿcwii ts'aⁿ tsjoomnancue ticalat'maaⁿndyo' na nndu'yo' nnom na tsotye'yo' juu cha'na quindu'yo' na Tsotye'yo' Ty'oqots'om. Ee ñe'cwii m'aaⁿ na cwiluiñê Tsotye'yo', nqueⁿ na m'aaⁿ

cañoom'luee. ¹⁰ Ndo' meiⁿ tiñe'quiandyo' na nlue nn'aⁿ na 'o cwitsajndyee'yo' ee ñecwii m'aaⁿ na wjaajndyee jo ndaa'yo', nquii Cristo. ¹¹ Juu ts'aⁿ na cwiluiit'maⁿñeti quii'ntaa'yo', tsaⁿñeeⁿ maxjeⁿ matsona' na candi'ntjoom ndaa'yo'. ¹² Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseiwendyeñe cheⁿnquii, maxjeⁿ nntseiquioo Ty'o^oots'om juu. Ndo' 'ñeeⁿ juu na maju'ñecje, maxjeⁿ nntseiw Ty'o^oots'om tsaⁿñeeⁿ.

¹³ 'O nn'aⁿ fariseos ñ'eⁿ 'o nn'aⁿ na cwit'moⁿ'yo' ljeii na tqueⁿ Moisés, nnt'uiiwi'na' 'o cwe' cwil'a'ya'yo' na jeeⁿ ya nn'aⁿndyo' ee cwila'ñ'eeⁿndyo' nn'aⁿ cha xocandaa nnc'ooquiee'ndyena cantyja na matsa'ntjom Ty'o^oots'om. Ncjo'yo' tiñe'catsaquiee'ndyo' na jom nnts'a'ntjoom 'o, meiⁿ tiñe'quia'yo' na nnc'ooquiee'ndye nt'om nc'ia'yo' cantyja na matsa'ntjoom.

¹⁴ 'O nn'aⁿ fariseos ñ'eⁿ 'o nn'aⁿ na cwit'moⁿ'yo' ljeii na tqueⁿ Moisés, nnt'uiiwi'na' 'o ee cwe' cwil'a'ya'yo' na jeeⁿ ya nn'aⁿndyo'. 'O mantyjo'yo' 'naaⁿ l'oo na cwe' ñe'catjei'to'yo' luee yolcu na jnda tja s'aa. Saa majuu xjeⁿñeeⁿ teincoo ñ'oom cwilanei'yo' nnom Ty'o^oots'om cha tica'moⁿ'na' na wi'ndyo'. Cwe' jo' na t'maⁿti nlco'wi'na' 'o quia na nncu'xeeⁿ 'o.

¹⁵ 'O nn'aⁿ fariseos ñ'eⁿ 'o nn'aⁿ na cwit'moⁿ'yo' ljeii na tqueⁿ Moisés, nnt'uiiwi'na' 'o ee cwe' cwil'a'ya'yo' na jeeⁿ ya nn'aⁿndyo'. 'O jeeⁿ tquia ma'nom'yo' hasta ndaaluee cwiwity'ioo'yo' na cwil'ue'yo' meiⁿ ñe'cwii ts'aⁿ na nntseijomñe ñ'eⁿndyo'. Ndo' xeⁿ jnda jndaa l'a'yo' na wjaantyjoⁿ cha'na cwil'a'yo' quia jo' wjaañ'oomna' jom na cwajndiiti nnts'aaⁿ. Ndo' na ljo', t'maⁿti nlco'wi'na' jom quii' b'io, nchiiti 'o.

¹⁶ 'Ndo' 'o nn'aⁿ na cwit'moⁿ'yo' ndaa nc'iaa'yo', mati nnt'uiiwi'na' 'o ee laxmaⁿ'yo' cha'cwijom nchjaa'yo'. Cwindu'yo' tityeⁿ ñ'oom na maqueⁿtyeⁿ ts'aⁿ nacjoom'm quia na macwjeeⁿ xuee' wats'om t'maⁿ. Saa tyeⁿti ñ'oom na nncwji' ts'aⁿ xuee' s'om cajan na ñ'eⁿ teichjoomna'. ¹⁷ 'O jeeⁿcheⁿ ndyaa' ntjei'ndyo', laxmaⁿ'yo' nn'aⁿ na nchjaa'yo'. ¿Cwaan cwii na we nmeiⁿ t'maⁿti tseixmaⁿ'na'? ¿Aa s'om cajan na ñ'eⁿ teichjoom wats'om oo aa nquii wats'om? Juu wats'om t'maⁿti tseixmaⁿ'na' ee cantyja 'naaⁿ juuna' maqueⁿlju'na' s'om cajan'ñeeⁿ. ¹⁸ Mati cwindu'yo' na tityeⁿ ñ'oom na cwe' xuee' tio naquii' wats'om nncwji' ts'aⁿ. Tyeⁿti ñ'oom cwindu'yo' quia na nncwji' ts'aⁿ xuee' sei quioo' na cwitioo nn'aⁿ jo' jo' cwentaa' Ty'o^oots'om. ¹⁹ 'O jeeⁿcheⁿ nchjaa'yo'. ¿Cwaan na we nmeiⁿ t'maⁿti tseixmaⁿ'na'? ¿Aa sei quioo' na cwitioo nn'aⁿ nacjoo' tio, oo aa juu tio? T'maⁿti tseixmaⁿ nquii tio yuu na cwicantyjo sei'ñeeⁿ ee nc'e juuna' maqueⁿlju'na' sei' na nndaa nnc'oñom Ty'o^oots'om. ²⁰ Ee ts'aⁿ na maqueⁿtyeⁿ cwii ñ'oom nacjoo' nquii na macwji' xuee' tio naquii' wats'om t'maⁿ, nchii macandā cantyja 'naaⁿ tio'ñeeⁿ maqueⁿtyeⁿ ñ'oom, maxjeⁿ maw'at'mantona' cha'tso 'na' na cwicantyjo nacjoo'na'. ²¹ Ndo' juu ts'aⁿ na maqueⁿtyeⁿ cwii ñ'oom nacjoo' nquii na macwji' xuee' wats'om t'maⁿ, nchii macandā cantyja 'naaⁿ juuna' maqueⁿtyeⁿ ñ'oom, maxjeⁿ mañ'oomna' nquii Ty'o^oots'om ee jom mac'eeⁿ jo' jo'. ²² Ndo' juu ts'aⁿ na maqueⁿtyeⁿ cwii ñ'oom nacjoo' nquii na macwji' xuee' cañoom'luee nchii macandā cwe' cantyja 'naaⁿ cañoom'luee maqueⁿtyeⁿ ñ'oom, maxjeⁿ mañ'oomna' nquii Ty'o^oots'om ñequio tio yuu na mawacatyeeⁿ.

²³ 'O nn'aⁿ fariseos ñ'eⁿ 'o nn'aⁿ na cwit'moⁿ'yo' ljeii na tqueⁿ Moisés, nnt'uiiwi'na' 'o ee cwe' cwil'a'ya'yo' na jeeⁿ ya nn'aⁿndyo'. Ee cwiñe'quia'yo' diezmo cwentaa' Ty'o^oots'om na cwiwe' ntjoom'yo' hasta meiⁿ cwe' tscojñom ts'oomjndya ñequio tscolcoo ñequio lqueeⁿ cameiⁿnom saa ticalacandā'yo' ñ'oom na t'maⁿti naquii' ñ'oom na tqueⁿ Moisés. Ñ'oom'ñeeⁿ ma'moⁿ'na' chiuu na c'om'yo' cantyja na maty'iomyana' ndo' c'om'yo' na wi' n'om'yo' nc'iaa'yo' ndo' calacandā'yo' ñ'oom na cwindu'yo'. Maxjeⁿ maty'iomyana' na cwiñe'quia'yo' diezmo saa mati calacandā'yo' ñ'oommeiⁿ na t'maⁿti na sa'ntjom Moisés. ²⁴ Matseijomna' 'o cha'na nn'aⁿ na cwila'cw'aaⁿndye ndaatoo na cwiwe cha ca'ndiina' quioo' na cajndaa saa tiqueⁿna cwentā na jo nandye njom cwii quioo' t'maaⁿñe na jaato'. Ee jeeⁿ cwiqueⁿndyo' na ñe'cala'candā'yo' ñ'oom na niom

nch'unch'u saa tiñe'cala'canda'yo' ñ'oom na t'ma'nti na maca'na'. Jo' chii 'o laxma'nyo' nn'a'na na cwit'mo'nyo' nato ndaa nc'ia'yo' saa ncjo'yo' cha'cwijom na nchjaa'nyo' na tiñe'catsa'jndyee'yo' nato'ñee'.

²⁵ 'O nn'a'na fariseos ñ'e'na 'o nn'a'na na cwit'mo'nyo' ljeii na tque'na Moisés nnt'uiwi'na' 'o ee cwe' cwil'a'ya'yo' na jee'na ya nn'a'ndyo' ee yaya cwilalju'yo' naxe'na waso ñequio xio na cwiwil'uee'ndyo' saa ts'omna' cwajndii. Ee nantquie na cwicwa'yo' cwicañjom jo', la'xma'na' 'naa' nc'iaa'yo' na cwinty'uee'yo' ee na tiñe'que'na che'ncjo'yo' xje'na na cwilaquee'na n'om'yo'. ²⁶ 'O nn'a'na fariseos cwiluiindy'yo' cha'cwijom na nchjaa'na. Cata'ndyo'xcwe'yo' jo nnom Ty'oots'om quia jo' nnts'aana' cha'cwijom na cwilalju'yo' ts'om waso ñequio xio. Ndo' na ljo' nntseiljoyuna' na lju' ts'omna' ñ'e'na naxe'na'.

²⁷ 'O nn'a'na fariseos ñ'e'na 'o nn'a'na na cwit'mo'nyo' ljeii na tque'na Moisés nnt'uiwi'na' 'o ee cwe' cwil'a'ya'yo' na jee'na ya nn'a'ndyo'. Matseijomna' 'o cha'na ndei'luaa na jee'na canchii' l'a nn'a'na, na cwe' nacjoo'na' nnty'iaa' ts'a'na na jee'na nei'ncoo' saa naquii'na' too' ndeii nn'a'na ñequio cha'tso nnom na ts'iaa'na. ²⁸ Maluaa' matseijomna' cantyja 'na'nyo' ee jo ndaa nn'a'na ndoo' xe'na maty'iomyana' ljo' cwil'a'yo', saa naquii' n'om'yo' ñenquii'che'na na we waa na cwil'a'yo' ndo' too'ñ'e'na m'aa'na natia.

²⁹ 'O nn'a'na fariseos ñ'e'na 'o nn'a'na na cwit'mo'nyo' ljeii na tque'na Moisés nnt'uiwi'na' 'o ee cwe' cwil'a'ya'yo' na jee'na ya nn'a'ndyo'. Ee cwil'a'yo' ndei'luaa profetas ndo' cwilachjoomndyo' ndei'luaa 'naa'nn'a'na na ñel'a cantyja na maty'iomyana'. ³⁰ Jnda chii cwindu'yo': "Xe'na jaa mam'aa'ya ncuee na ñet'om welooya teiyo, tixocalajomndyo na jla'cwjeena profetas." ³¹ Ndo' na luaa' cwindu'yo' cwitjei'yuu'ndyo' che'ncjo'yo' ñ'oom nacjo'yo' na 'o cwiluiindy'yo' tsjaa'na 'naa'na nquiee nn'a'na na tyola'cwjee profetas. ³² Jo' chii calacanda'yo' chiuu waa na to' jndyee nn'a'na tsjaa'na na tuiindy'yo'.

³³ 'O cwiluiindy'yo' cha'cwijom na canduulja na jee'na tia cwil'a'yo'. Chiuu nl'a'yo'yo' na ndaa nluii'ndyo' nawi' na cwitjoom nn'a'na na cwi'oo b'io. ³⁴ Que'nyo' cwenta, ja njñoo'ya profetas na nnc'om naquii'ntaa'nyo' ndo' na nla'nei'na cantyja na jndo' ts'om Ty'oots'om ndo' na nnt'moo'na ñ'oom na matsa'ntjoom. Saa 'o nla'cwje'yo' cwantindye na'ñee'na. Ndo' nt'om na'ñee'na nnty'iom'yo' n'oom'naa'na. Ndo' nt'om nntja'yo' naquii'lan'om 'na'nyo'. Ndo' nt'omndye joona nlei'ntyjo'yo' cwii ndo' cwii tsjoom. ³⁵ Jo' chii cho'nque'nyo' jna'na cantyja nawi' na nntjoom na'ñee'na, ndo' mati cantyja na tja cha'tso nn'a'na na nchii jnaa'na hasta xje'na na tuii tsjoomnancue. Nna'na'na na waa jna'nyo' xje'na na seicuee' Caín tyjee'na Abel, tsa'na na tyotseixma'na na maty'iomyana', ndyowana' hasta na tue' Zacarías jnda Berequíás l'a welo'yo' xcwe quii'ntaa'na tio t'ma'na ñequio ta wats'om. ³⁶ Nndye'yo' nntsjo, mayuu'che'na nnt'uiina' 'o nn'a'na na m'a'nyo' je' cantyja cha'tso nawi'mei'na na tjoom na'ñee'na.

*Maty'ioo Jesús cantyja 'naa'nn'a'na Jerusalén
(Lc. 13:34-35)*

³⁷ 'O nn'a'na Jerusalén, cwilacwje'yo' nn'a'na na cwiñe'quia ñ'oom' Ty'oots'om ndo' cwijñom'yo' ljo' nn'a'na na majñoom na m'a'nyo'. Majndye ndii' ñentyjaa' ts'oo'na na nntseitjo'ya 'o na nnc'om'yo' cwentaya cha'xje'na matseitjom caxtixquie ntseinaa'na nace'na ntsquee'na. Saa 'o cwaa'na tquiandy'yo'. ³⁸ Que'nyo' cwenta, ma'ndii Ty'oots'om 'o. Taxoc'oomñe' wats'om t'ma'na 'na'nyo'. ³⁹ Nndye'yo' nntsjo na taxocanty'ia'yo' ja hasta na nncue'ntyjo xuee na nndu'yo': "Matio'naa'ñena' nquii'na na macwjee'cañoom ñequio najndeii na matseixma'na Ta Ty'oots'om."

24

*Matso Jesús na nntyuii' wats'om t'ma'na
(Mr. 13:1-2; Lc. 21:5-6)*

¹ Jlu'i Jesús wats'om t'maⁿ na mawjaⁿ. Ndo' já nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿñê squie'cañooⁿyâ jom. Too'â na cwit'mooⁿyâ chiuu waa na jeeⁿ neiⁿncoo' l'aa cwentaa' wats'om t'maⁿ. ² Saa jom t'ooⁿ ndaayâ, tsoom:

—¿Aa cwinty'ia'yo' na jeeⁿ ya cha'tso nmeiⁿ? Candye'yo' nntsjoo na mayuu'cheⁿ tixoca'ndiina' cwii tsjo' nacjoo' x'iaa'na'. Nntyuii'ñ'eⁿ l'aameiⁿ.

'Naaⁿ na cwit'mooⁿna' na manndyoo' na nntycwii

(Mr. 13:3-23; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

³ Quia jo' saayâ ta na jndyu Olivos. Ndo' quia jnda tacatyeeⁿ Jesús jo' jo' já nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿñê saantyjaa'â jom cha ndaa nlanaaⁿyâ ñ'eⁿñê na ñencjooyâ. L'uuyâ:

—Catsu' ndaayâ cwaaⁿ nluii na nmeiⁿ. Ndo' ¿cwaaⁿ 'naaⁿ na nleitquioo' na m'moⁿna' na manndyo'ndda' ndo' na nntycwii tsjoomnancue?

⁴ T'o Jesús ndaayâ, tsoom:

—Cal'a'yo' cwentaa na tjaa ñeeⁿ nnquiu'nn'aⁿ 'o cantyja 'naaⁿ ñ'oommeiⁿ. ⁵ Ee jndye nn'aⁿ ñnequiona ñequio xueya na nluena: “Ja cwiluiindyô nquii Cristo”, na ñne'quio'nn'aⁿ na nn'aⁿ. ⁶ Ee nnty'ia'yo' na ndyocwjee'cañoom ntia' ndo' nleic'uaa ñ'oom na cwiluii ntia' cwiicheⁿ ntyja. Saa tiñe'quiandyo' na nlacatyundyô ee maxjeⁿ jndei'na' na nmeiⁿ cwinomjndyee. Saa ndicwaⁿ tjoocheⁿ na nntycwii tsjoomnancue. ⁷ Nla'wendye nn'aⁿ cwii ndyuaa nacjoo nn'aⁿ cwiicheⁿ ndyuaa. Ndo' cwii tsaⁿmats'iaaⁿ t'maⁿ nntseiweñê nacjoo' cwiicheⁿ tsaⁿmats'iaaⁿ. Jndye joo nnc'oom jndo' t'maⁿ ndo' nnconom ntycu na wjaatcuuñena' ndo' jndye jo jndei nnts'eii. ⁸ Cha'tso nawi'meiⁿ cwe' we'yandyo la'xmaⁿna'. Quia nlquie'ntyjo nt'omcheⁿ nawi' na jaa'ti.

⁹ Jndye nn'aⁿ hasta ndiocheⁿ tsjoomnancue nnc'omna na jndoona 'o nc'e na m'aⁿ'yo' cantyja 'na'ya. Jo' na nla'quioo nn'aⁿ 'o luee nn'aⁿ na nnta'wi'na 'o, ndo' nla'cwjeena 'o. ¹⁰ Jndye nn'aⁿ nntjeii'ndyena cantyja na cwila'yu'ya n'omna. Nnc'omna na jndoondye ntyjeena hasta na nl'uee'ndyena ñ'oom na nnt'uiina' nc'iaana. ¹¹ Ndo' jndye nn'aⁿ nluena na profeta joona saa tiyuu' ñ'oom cwiñequiana. Ndo' jndye nn'aⁿ ñne'quio'nn'aⁿna. ¹² Ndo' nc'e na nncjaanty'ee nncjaanty'ee natia, juuna' nnts'aana' na tawi' n'omndye ntyjeena. ¹³ Saa juu ts'aⁿ na tyeⁿ cwiljoo'ñe cantyja 'na'ya hasta na macanda, tsaⁿ'ñeeⁿ nlui'n'maaⁿñê. ¹⁴ Cha'waa tsjoomnancue nnc'oo nn'aⁿ na ñne'quiana ñ'oom nayawaañe cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om. Juuna' nncwji'yuu'ñena' chiuu cal'a nn'aⁿ cwii cwii ndyuaa, quia ljo'cheⁿ nncue'ntyjo na nntycwii tsjoomnancue.

¹⁵ 'Ñeeⁿ juu ts'aⁿ na matsei'naaⁿ ñ'oommeiⁿ, catsei'noⁿ ljo' ñecatsona'. Juu profeta Daniel, seiljeiⁿ ñ'oom cantyja 'naaⁿ juu na jeeⁿcheⁿ ndyaa' tiaa' na nntseyuii' cha'tso. Quia na nnty'ia'yo' na jnda mam'aaⁿ naquii' wats'om t'maⁿ yuu na lju'ti na cwiluiiñena' cwentaa' Ty'oots'om, ¹⁶ quia jo' cha'tsondyo' na m'aⁿ'yo' ts'ondaa Judea catsalei'nom'yo' quii' ntsjo. ¹⁷ Juu xjeⁿ'ñeeⁿ ñeeⁿ ts'aⁿ na ljo nacjoo' waa' ticandyocueeⁿ na nncjaaqueⁿ'eⁿ jo' na nncwjeeⁿ'eⁿ 'naaⁿna'. ¹⁸ Ndo' ts'aⁿ na m'aaⁿ jo jnda, na mach'ee ts'iaaⁿ, ticjaal-cweeⁿ'eⁿ na nncjaacachoom liaⁿna'. ¹⁹ Ndo' joo ncuee'ñeeⁿ jeeⁿ wi' nntjoom yolcu na ndeiindy ñequio yolcu na 'ndaandy ndana. ²⁰ Cal'a'yo' ty'oo nnom Ty'oots'om na nchii xcwe ncuee na teiⁿ, meiⁿ nchii xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ na nlcaⁿna' na calei'nom'yo' nawi'ñeeⁿ. ²¹ Ee quia ljo'cheⁿ nnquioo cwii nawi' na t'maⁿticheⁿ na mei'jom ndii' tyootjoom nn'aⁿ cantyjati xjeⁿ na tuii tsjoomnancue hasta je'. Ndo' xuee na cwii wjaatina', meiⁿ tajom cwii nluiinnda' cwiicheⁿ nawi' cha'na juuna'. ²² Ndo' xeⁿ ticats'aa Ty'oots'om na tijndyeti xuee na nnc'oom nawi'ñeeⁿ quia jo' meiⁿcwii ts'aⁿ xocalui'n'maaⁿñe cantyja 'naaⁿna'. Saa nc'e na wi' ts'oom nn'aⁿ na jnda tjeii'ñê cwentaaⁿna', nnts'aaⁿ na tijndyeti xuee na nnc'oom nawi'ñeeⁿ.

²³ Jo' chii xeⁿ nntso cwii ts'aⁿ ndaa'yo': “Canty'ia'yo' ljo m'aaⁿ nquii na cwiluiiñe Cristo”, oo nntso ts'aⁿ: “Canty'ia'yo', la'ñeeⁿ m'aaⁿ”, tilayu'yo' ñ'oom'ñeeⁿ. ²⁴ Ee maxjeⁿ

nlquie'cañom nn'aⁿ 'o na nluena joona cwiluiindyena Cristo. Ndo' nluena na profeta joona saꝓ tiyuu' ñ'oom na cwiñe'quiana. Nl'ana jndye nnom 'naaⁿ t'maⁿ ñequio jndye nnom ts'iaaⁿ t'maⁿ na nncjaawee' n'om nn'aⁿ cha xeⁿ na ndaaꝓ nl'ana na nñequio'nn'aⁿ na nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿ aⁿ. ²⁵ Matyuaa'ti matseicandiiya 'o cwii tjoocheⁿ na nluii joona' cha cal'a'yo' cwentaaⁿ. ²⁶ Quia jo' xeⁿ nlue nn'aⁿ ndaaꝓ'yo': "Queⁿyo' cwentaaⁿ, la'ñeⁿ m'aaⁿ ndyuuaa yuu tjaa nn'aⁿ c'oom", tintsa'yo' jo' jo'. Ndo' xeⁿ na nluena: "Canty'ia'yo', luaa' m'aaⁿ naquii' w'aa", tilayu'yo' na ljo'. ²⁷ Ee ja na cwiluiindyꝓ tsaⁿ na jnaⁿ cañoom'luee quia na nndyoꝓnnda'a nleitquioo'ndyoꝓ ndaaꝓ nn'aⁿ na cha'waa tsjoomnancue, cha'xjeⁿ na cwiwixuee chomtsuee yuu na macalui' ñe'quioom' hasta wjaantycwiina' ntyja na majaacue ñe'quioom'. ²⁸ Saꝓ nawl'ñeeⁿ na jnda tsjoꝓ na nntjom'yo', maxjeⁿ ticwinom'na' ee queⁿyo' cwentaaⁿ, meiⁿyuucheⁿ na meindyuaa 'naⁿ to', jo' jo' nntjomndye cant'eiⁿ.

Nmeiiⁿ nnts'aana' quia na nndyonnda' Jesús

(Mr. 13:24-37; Lc. 21:25-33; 17:26-30, 34-36)

²⁹ 'Quia na jnda teinomncue nawl' t'maⁿ ncuee'ñeeⁿ, nleijaaⁿñe ñe'quioom', ndo' mati chi' taxocwixueeñe. Nntquiaandye cancjuu. Ndo' cha'tso na cwila'xmaⁿ najnda na m'aⁿ tsjoꝓ'luee nntyuii'. ³⁰ Quia jo' ja na cwiluiindyꝓ tsaⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, nleitquioo' 'naaⁿ cantyja 'naⁿya. Ndo' nntseity'ioona' cha'tsondye nn'aⁿ na m'aⁿ tsjoomnancue. Ee nnty'iaana ja, tsaⁿ na jnaⁿ cañoom'luee na nluii'a jo' jo'. Nndyoꝓua naquii' nchquiu ñequio najndei na matseixmaⁿya ndo' ñequio na neiⁿncoo' nacaxuee na cwiluii'tmaⁿndyoꝓ. ³¹ Ndo' njñooⁿya ángeles 'naⁿya na jndei ntjo'na ndu na nnc'oona cha'waa tsjoomnancue, na nla'tjomna nn'aⁿ na jnda tjeii'ndyoꝓ cwentaya.

³² 'Cala'noⁿ'yo' 'naaⁿ na ma'moⁿna' ndaaꝓ'yo' cantyja 'naaⁿ ts'oom higuera. Quia na cwinty'ia'yo' na cwinnteil'ona' ndo' cwicalui' tsc'o'ndaa juuna', quia jo' cwila'noⁿ'yo' na majnda jaawindyoo' ncueesua'. ³³ Ndo' majo'ti quia na cwinty'ia'yo' na cwiluii cha'tso nmeiⁿ na jnda tsjoꝓ ndaaꝓ'yo', quia jo' cala'noⁿ'yo' na jnda teindyoo' m'aaⁿna'. Manncwjacañooⁿnda'a. ³⁴ Candye'yo' nntsjoꝓ, mayuu'cheⁿ na xocwjeñ'eⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ je' hasta xjeⁿ na jnda seicandaaⁿñena' cha'tso ñ'oommeiⁿ. ³⁵ Tsjoꝓ'luee ñ'eⁿ tsjoomnancue nntycwiiñ'eⁿna' saꝓ ñ'oom 'naⁿya tijoom xuee nnts'aana' na xotseicandaaⁿñena'.

³⁶ 'Saꝓ meiⁿcwii ts'aⁿ ticaljeii cwaaⁿ xuee ndo' ñeeⁿ xjeⁿ na nluii cha'tso nmeiⁿ. Meiⁿ nquiee ángeles na m'aⁿ cañoom'luee ticaliuna, meiⁿ ja na cwiluiindyꝓ Jnda Ty'oots'om ticaljeiia. Macanda ñenquicheⁿ Tsotyaya ntyjeeⁿ.

³⁷ 'Cha'xjeⁿ na tyom'aⁿ nn'aⁿ ncuee quia ñet'oom Noé, maluaa' matseijomna' na nl'a nn'aⁿ quia na nncwjacañooⁿya na cwiluiindyꝓ ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee. ³⁸ Ee ncuee'ñeeⁿ cwii tjoocheⁿ na seicatsuu ndaalua'nty'a tsjoomnancue tyom'aⁿ nn'aⁿ. Tyocwa'na, tyowena, tyowuncona, tyoñe'quiana ndana na nnc'unco hasta juu xuee quia na tjaquiee' Noé w'aandaa t'maⁿ. ³⁹ Saꝓ tiqueⁿna cwentaaⁿ na waa na teincuu' hasta mats'ia jo' tyjee' ndaalua'nty'a. Tyjee' candaa, tjachuuna' cha'tsondye naⁿñeeⁿ. Maluaa' matseijomna' na nntjoom nn'aⁿ quia na nncwjacañooⁿ ja na cwiluiindyꝓ ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee. ⁴⁰ Ee juu xuee'ñeeⁿ nntseijomna' m'aⁿ we nn'aⁿ na cwil'a ts'iaaⁿ jo jndaꝓ. Cwii tsaⁿñeeⁿ wjaañ'oomna' jom na m'aaⁿya ndo' cwii ma'ndiina'. ⁴¹ Nntseijomna' m'aⁿ we yolcu na cwitua. Cwii tsaⁿñeeⁿ wjaañ'oomna' jom na m'aaⁿya ndo' cwii ma'ndiina'.

⁴² 'Jo' chii ñequii'cheⁿ c'om'c'eendyo' ee na ticaliu'yo' cwaaⁿ xuee nncwjee'cañoom nqueⁿ na matsa'ntjoom 'o. ⁴³ Ñ'oomwaa cala'noⁿ'yo': Xeⁿ ntyjii ts'aⁿ cwaaⁿ nlquie naⁿcanty'ue waⁿlaⁿ, tixocatsom meiⁿ xonquiaaⁿ na nnc'ooquie'na na nntjeii'na 'naⁿ. ⁴⁴ Jo' chii mati 'o c'om'c'eendyo' ee juu xjeⁿ na ticala'tiuu'yo', majuuto xjeⁿñeeⁿ nncwjacañooⁿ ja na cwiluiindyꝓ ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee.

Moso na matseicanda ñequio moso na tiñe'tseicanda

(Lc. 12:41-48)

⁴⁵ 'Cal'uu m'aaⁿ cwii moso na jndō' ts'om ndo' matseicanda, jom nlco'jndyee patrom 'naaⁿ'aⁿ na catsa'ntjoom cha'tso nt'omcheⁿ moso w'aa'ñeeⁿ na ññequiaaⁿ nantquie ndaana quia na mawe'ntyjo xjeⁿ. ⁴⁶ Quia na nncwjee' patrom 'naaⁿ'aⁿ na tja cwii joo ndo' nljeii na jeeⁿ ya cwenta mach'eeⁿ, t'maⁿ ññequiaana' na neiiⁿ. ⁴⁷ Candye'yo' nntsjo, mayuu'cheⁿ na cha'tso 'naⁿ na matseixmaⁿ patrom'ñeeⁿ, nntioom cwenta l'o mosoom'm. ⁴⁸ Saa cal'uu na juu moso'ñeeⁿ cwiluiiñê na tia ts'aⁿñê ndo' nntseitioom naquii' ts'oom na taxocwjee' patrom 'naaⁿ'aⁿ na tyuaa', ⁴⁹ ndo' nntoqⁿoⁿ na nncwjaaⁿ'aⁿ ntyjemosoñe na m'aⁿ nacje 'naaⁿ'aⁿ. Nlcwa'jndoo'ñê ndo' nntseijomñê nnc'om ñequio naⁿcandyee. ⁵⁰ Mats'ia jo' nncwjee' patrom 'naaⁿ'aⁿ cwii xuee na tic'omc'eⁿ ndo' hora na ticatseitioom na nncwjee'. ⁵¹ Cwajndii nntseisei' patrom jom, jnda nncju' ts'aⁿñeeⁿ jom yuu na m'aⁿ nn'aⁿ na cwe' cwil'aya na ya nn'aⁿndye. Jo' jo' nnty'ioom ndo' nnei'nqueeⁿ ndei'n'oom.

25

Ñ'oom tjañoom' cantyja 'naaⁿ qui yolcundyua

¹ 'Seinei'ti Jesús ñ'oom tjañoom' cantyja na matsa'ntjom Ty'oqots'om cañoom'luee. Tsoom:

—Tyom'aⁿ qui yolcundyua ty'echona xjocanti 'naaⁿ'na na ntyjo chom na cwico seitye. Jluina, ty'ecatjomndyena juu ts'aⁿs'a na macoco. ² 'Omndye joona tijndo' n'omna ndo' 'omndye naⁿñeeⁿ majndo' n'omna. ³ Joo yolcu na tijndo' n'om quia na ty'echona xjocanti 'naaⁿ'na, tatic'oochotina seitye na nlco. ⁴ Saa yolcu na jndo' n'om ty'echona xjocanti 'naaⁿ'na na ntyjo chom ndi ñ'eeⁿ lioo na ñjomti seitye. ⁵ Ndo' yocheⁿ na meindoo'na nquii ts'aⁿs'a na macoco, jnaⁿ'na na ma'oondana ndo' mana jndana. ⁶ Quia tuee' xcwe tsjom, teic'uaa na matseixuaa ts'aⁿ. Matso: "C'om'c'eendyo', macwjee'cañoom ts'aⁿ na macoco. Quio'yo' na nlajomndyo' ñ'eⁿñê." ⁷ Quia jo' tei'cantyja yolcu'ñeeⁿ. Jla'yona nmaⁿ na ntyjo chom xjocanti 'naaⁿ'na. ⁸ Ndo' joo yolcu na tijndo' n'om jluena ndaa nc'iaana na jndo' n'om: "Jeeⁿ 'o leii, cateijndei'ya'yo' seitye na cwilei'ñ'om'yo' ee majaanduu' chom 'naaⁿ'yâ." ⁹ Saa yolcu na jndo' n'om t'oona ndaa naⁿñeeⁿ: "Xonda, ee xeⁿ nnts'aacheⁿ'na' na xocwijndei na nleil'uee'ndyo ncjooyâ ndo' mati 'o. Yati catsala-jnda'yo' na nleil'uee'ndyo'." ¹⁰ Ndo' yocheⁿ na ty'ela'jnda naⁿñeeⁿ seitye, tyjee'cañoom nquii ts'aⁿs'a na macoco. Quia jo' joo yolcu na m'aⁿc'eendye ty'equie'na quii' w'aa ñ'eⁿñê yuu na nleit'maaⁿ na macocoom. Jnda jo' ta' ndyueel'a. ¹¹ Jnda chii mati tquie'cañom nt'omcheⁿ yolcundyua'ñeeⁿ. Jluena: "Aa ndi' ta, catseicanaaⁿndyu' 'ndyoots'a. Aa ndi' ta." ¹² T'o ts'aⁿñeeⁿ ndaana: "Mayuu'cheⁿ matsjo ndaa'yo' ticwajna'a 'o."

¹³ Ndo' tso Jesús ndaayâ:

—Cala'nqⁿ'yo' na ñ'oommeiⁿ cwit'moqⁿ'na' na c'om'c'eendyo', ee ticaliu'yo' cwaaⁿ xuee ndo' cwaaⁿ hora na ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee nncwjacañooⁿ'ya 'o.

Ñ'oom tjañoom' cantyja 'naaⁿ s'om na to'ñoom ndyee moso

¹⁴ 'Nntseinaⁿ'tya nndaⁿ'yo' cwiicheⁿ ñ'oom tjañoom' cantyja 'naaⁿ' na matsa'ntjom Ty'oqots'om cañoom'luee. Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ na seijndaa'ñe na wjaa cwiicheⁿ tsjoom-nancue na tquia. Tqueeⁿñê mosoom'm ndo' tquiaaⁿ tsjo'ñjeeⁿ 'naaⁿ'aⁿ ndaana na nl'ana ts'iaaⁿ ñ'eⁿ joona'.

¹⁵ 'Nnom cwii joo naⁿñeeⁿ tquiaaⁿ 'om meiⁿ s'om. Nnom cwiicheⁿ tquiaaⁿ ñe'we meiⁿ ndo' nnom cwiicheⁿ ñe'cwii meiⁿ cwii tquiaaⁿ. Tquiaaⁿ nnom cwii cwii joona cantyjati na sei'noqⁿoⁿ na ndaa nnts'aa. Jnda jo' jlueeⁿ, tjaaⁿ cwiicheⁿ tsjoomnancue. ¹⁶ Juu ts'aⁿ na to'ñom 'om meiⁿ s'om mantyjacheⁿ tyoch'eeⁿ ts'iaaⁿ ñ'eⁿ joona'. Ndo' tantjomtyeeⁿ cwiicheⁿ 'om meiⁿ. ¹⁷ Mati juu ts'aⁿ na to'ñom we meiⁿ, tyoch'eeⁿ ts'iaaⁿ ñ'eⁿ joona' ndo' tantjoom cwiicheⁿ we meiⁿ. ¹⁸ Saa juu ts'aⁿ na ñecwii meiⁿ to'ñom, tjaaⁿ tjaca'ñeeⁿ quii' tyuaa, jo' jo' tany'ioom s'om 'naaⁿ' patrom 'naaⁿ'aⁿ.

19 'Majndye xuee tjacaana' ndo' tyjee'nnda' patrom 'naa'na. Seijndaa'ñê na nncwjee^{le} cwentá ñ'e^{ndyena} cwanti tue'ntyjō ta'ntjomna ñ'eⁿ s'om 'naa'na. 20 Tyjee'cañoomjndyee juu ts'aⁿ na to'ñom 'om meiⁿ s'om. Maleichuuñ'eeⁿ s'om'ñeeⁿ, mandi ñ'eⁿ 'om meiⁿ na tantjoom. Tquiaaⁿ joona' nnom patrom 'naa'na. Tsoom: “U ta, tquiaaⁿ 'om meiⁿ s'om noqⁿ. Canty'iaⁿ je' luaa cwiicheⁿ 'om meiⁿ na jnda tantjō^{nya}.” 21 Tso patrom nnoom: “U moso 'na'ya, ya sa'. Tquioo' na tjoo' ts'om' ndo' na seicanda'. Meiiⁿ cwe' cwii ts'iaaⁿ na cachjoo saa 'u seicanda'. Je' nlquaa^{nya} 'u na t'ma^{nti} ts'iaaⁿ nntseixmaⁿ. Ndo' na luaa' wendyō nnc'oo^{nya} na neii^{nya}.” 22 Jnda chii tyjee'cañoom juu ts'aⁿ na to'ñom we meiⁿ s'om. Tsoom: “U ta, tquiaaⁿ we meiⁿ s'om noqⁿ. Canty'iaⁿ je' luaa cwiicheⁿ we meiⁿ na jnda tantjō^{nya}.” 23 Tso patrom nnoom: “U moso 'na'ya, ya sa'. Tquioo' na tjoo' ts'om' ndo' na seicanda'. Meiiⁿ cwe' cwii ts'iaaⁿ na cachjoo saa 'u seicanda'. Je' nlquaa^{nya} 'u na t'ma^{nti} ts'iaaⁿ nntseixmaⁿ. Ndo' na luaa' wendyō nnc'oo^{nya} na neii^{nya}.” 24 Quia jo' na macanda tyjee'cañoom juu moso na ñe'cwii meiⁿ s'om to'ñom. Tsoom nnom patrom 'naa'na: “U ta, mantyjiiya na 'u ts'aⁿ na jeeⁿ majñoom' 'ndyo' moso 'naⁿ. 'U cwe' matsei'we' cantyja na cwiwe' ntjom 'naⁿ, meiⁿ na nnom', meiⁿ na nntseicueendyu'. Macanda nencjooyâ moso 'naⁿ jeeⁿ cwilajndaayâ. 25 Cwe' na nquiaya 'u, jo' chii tjo, tjocaty'iuya s'om 'naⁿ quii' tyuaa. Luaa juuna', co'ñom'.” 26 Ndo' t'ō patrom 'naa'na nnoom: “U re moso na tia ts'a^{ndyu} ndo' na nchqueⁿ, cwa maxjeⁿ ntyji' na matseiwaya ntjom meiiⁿ nchii nncō jnoq^{na}, ndo' mawantjō^{nya} meiiⁿ nchii nncō matseicatsuundyo. 27 Cwe' nc'e jo' yati xeⁿ 'u seiwe' s'om 'na'ya w'aa banco yuu na cwileiweya s'om 'naaⁿ nn'aⁿ, quia jo' to'ñōⁿ s'om 'na'ya ñequio ts'iaaⁿ nnomna' quia na tyja.” 28 Ndo' tso patrom ndaa nt'omcheⁿ mosoom'm: “Catjei'yo' cwii meiⁿ waa' l'ooⁿ ndo' quia'yo' juuna' l'ō juu ts'aⁿ na maleiñ'oom qui meiⁿ. 29 Ee cantyjati na matseixmaⁿ ticwii cwii ts'aⁿ, xeⁿ ya ts'iaaⁿ mach'eeⁿ ñ'eⁿ juuna' quia jo' nncō'ñomtyeeⁿ na nleil'uee'ñê. Saa juu ts'aⁿ na tis'a ts'iaaⁿ mach'ee, nlui' cantyjati chjoowi' na maleiñ'oomtyeeⁿ. 30 Cwe' jo' catue'yo' moso nchqueeⁿ m'aaⁿ ch'eⁿ yuu na jaaⁿñe. Jo' jo' nnty'ioom ndo' nneiⁿ nqueeⁿ ndeiⁿ n'oom.”

Cha'tso nn'aⁿ tsjoomnancue nntu'xeⁿndyena

31 'Ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, nndyoqonnda'a ñequio cha'tso ángeles 'na'ya, na nntsā'ntjō^{nya}. Quia jo' nntseit'maaⁿ ñena' ja na nncjocajmaⁿ ntio 'na'ya na jeeⁿ neiⁿ ncoo' caxuee na nncu'xa^{nya} nn'aⁿ. 32 Ndo' nn'aⁿ na cha'waa tsjoomnancue nntjomndyena jo noqⁿ. Quia jo' nntōⁿ a joona cha'xeⁿ na matōⁿ cwii pasto canmaⁿ ñequio canch'ioo ntsmeiiⁿ eⁿ. 33 Nnts'aaⁿ na nncwintyjee' canmaⁿ ntyjaaⁿ aⁿ ntyjaya ndo' canch'ioo nnts'aaⁿ na nncwintyjee' ntyjatymaaⁿ. 34 Maluaa' nnts'aa ja na cwiluiindyō na matsā'ntjō^{nya}. Nntsjoō ndaa nn'aⁿ na m'aⁿ ntyjaa'a ntyjaya: “Quio'yo' 'o nn'aⁿ na jnda jnda'yo' na matio'naaⁿ ñe Tsotyaya 'o. Cato'ñoom'yo' naya na mañequiaaⁿ na mati 'o cwilajomndyo' ñequio na matsā'ntjoom. Ee luaa' teiyoti seijndaa'ñê cwentā'yo' quia na tqueeⁿ tsjoomnancue. 35 Ee tyom'aa^{nya} na ñejndo'a ndo' tquia'yo' na tcwaa'a. Tyom'aa^{nya} na ñe'c'ua ndaa ndo' tquia'yo' na t'ua. Tyoma'noo^{nya} cwii cwii tsjom'yo' yuu na ticata'jnaaⁿ nn'aⁿ ja ndo' to'ñoom'yo' ja naquii' l'a'yo'. 36 Tyom'aa^{nya} na ntsaandyō ndo' 'o jla'tsaaⁿ ndyo' ja. Tyom'aa^{nya} na wii'a ndo' 'o tyotsacajndo'yo' ja. Tyom'aa^{nya} praso ndo' tyotsantya'yo' ja.” 37 Quia jo' nn'aⁿ na m'aⁿ ntyjaa'a ntyjaya na la'xmaⁿ na cantyja na maty'iomyana' nnt'oo^{na}, nluena: “Ta, ¿cwaaⁿ nty'iaayâ 'u na ñe'jndo' ndo' tquiaayâ na tcwa', oo nty'iaayâ 'u na ñe'c'ua' ndaa ndo' ñetquiaayâ ndaatioo na t'ua'? 38 ¿Cwaaⁿ nty'iaayâ 'u na tyoma'noom' yuu na ticata'jnaaⁿ nn'aⁿ 'u ndo' to'ñoo^{nya} 'u quii'ntaa^{ya}, oo na nty'iaayâ 'u na ntsaandyu' ndo' jla'tsaaⁿ ndyô 'u? 39 ¿Cwaaⁿ nty'iaayâ 'u na wi' oo na m'aaⁿ praso ndo' sacajndoqô'â 'u?” 40 Quia jo' ja na cwiluiindyō na matsā'ntjō^{nya} nntsjoō ndaa na'ñeeⁿ: “Mayuu'cheⁿ matsjoō ndaa'yo', meiⁿ quia na l'a'yo' na teijndeiyō' cwii nn'a^{nya} nmeiiⁿ na tit'maⁿ cwiluiñe, nncō teijndeiyō'.”

⁴¹ Jnda chii, ja na matsa'ntjo^{ny} nntsjo^o ndaa nn'aⁿ na m'aⁿ ntyjaa'a ntyjatymaaⁿ: “Quindyoo^{yo} nacañomya 'o nn'aⁿ na jnda tso Ty'oots'om na cat'uiiwi'na' 'o. Je' je' nntsa'yo' quii' chom na tijoom canduu' na juu jo' seijndaa'ñe Ty'oots'om cwentaa' tsa'jndii na nlco'wi'na' jom ñequio ángeles 'naaⁿaⁿ. ⁴² Ee tyom'aa^{ny} na ñe'jndo'a saa tñquia'yo' na nlcwaa'a. Tyom'aa^{ny} na ñe'c'ua ndaatoo saa tñquia'yo' na nnc'ua. ⁴³ Tyoma'nqo^{ny} yuu na ticata'jnaaⁿ nn'aⁿ ja saa tícato'ñoom'yo' ja. Tyom'aa^{ny} na ntsaandyo saa tícata'lsaⁿndyo' ja. Tyom'aa^{ny} na wii'a saa tícatsajndo'yo' ja. Tyom'aa^{ny} na praso saa tícatsantyja'yo' ja.” ⁴⁴ Quia jo' nnt'oo naⁿñeeⁿ nqoⁿ, nluena: “Ta, ¿cwaaⁿ ñenty'iaayâ 'u na ñe'jndo', oo na ñe'c'ua' ndaa, oo na ñeto'noom' yuu na ticata'jnaaⁿ nn'aⁿ 'u, oo na ñet'oom' na ntsaandyu', oo na ñeteiwi', oo na ñet'oom' praso saa tícatei'jndeiiyâ 'u?” ⁴⁵ Quia jo' nntsjo^o ndaa naⁿñeeⁿ: “Mayuu'cheⁿ matsjo^o ndaa^{yo}, nc'e na tícatei'jnde'yo' nn'a^{ny} nmeiiⁿ na tit'maⁿ cwiluiindy^e, maty'iomna' nncq tícatei'jnde'yo'.” ⁴⁶ Ndo' nnc'oo naⁿñeeⁿ yuu na tijoom cantycwii na nlco'wi'na' joona. Saa nn'aⁿ na m'aⁿ cantyja na maty'iomyana' nnto'ñoomna na tijoom cantycwii na nnta'ndo'na.

26

Cwi'maⁿ na na nnt'uena Jesús

(Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

¹ Jnda na seineiⁿ Jesús cha'tso ñ'oommeiⁿ, seineiiⁿ ndaa já nn'aⁿ na cwilajomndyô ñ'eⁿñê. ² Tsoom:

—'O nquiu'yo' na we xuee cwii tjo^o ndo' nncuee' xuee pascua. Ndo' ja na cwiluiindy^o ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee maquialjo' ññe'quia nn'aⁿ cwent^a ja luee nn'aⁿ na nnty'ioomna ja ts'oom'naaⁿ.

³ Ndo' ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye naquii' tsjoom, mañejuu xjeⁿñeeⁿ tjomndyena tach'eeⁿ w'aa t'maⁿ, waa' tyee na cwiluiitquieñe na jndyu Caifás. ⁴ Tyo'maⁿ na ñ'eⁿ nc'iaana chiuu nl'ayoona na ññequio'nn'aⁿna Jesús cha nt'uena jom, ndo' na nla'cuee'na jom.

⁵ Jla'tiuuna, jluena ndaa nc'iaana:

—Saa ticat'ua^{ny} jom xcwe ncuee cha ticala'wendye nn'aⁿ nacjooya.

Tu'nquio cwii yuscu ncheⁿ xqueⁿ Jesús

(Mr. 14:3-9; Jn. 12:1-8)

⁶ Tyom'aaⁿ Jesús tsjoom Betania waa' Simón, tsaⁿ na ñechuu tycu lepra. ⁷ Wacatyeeⁿ nacañoom' mei'nsa ndo' tuee'cañoom cwii yuscu na maleiñ'oom cwii tsioo na tuiina' ñ'eⁿ tsjo' canchii' na jndyu alabastro. Tsioo'ñeeⁿ ñjom ncheⁿ cachi na jeeⁿ jnda. Tu'nquioom joona' xqueⁿ Jesús. ⁸ Ndo' já nn'aⁿ na cwilajomndyô ñ'eⁿñê, quia na nty'iaayâ na luaa', jla'lloo'ndyô, l'uuyâ:

—Jeeⁿcheⁿ ndyaa' cwe'chi tsuu ncheⁿ. ⁹ Yati xeⁿ teil'uana' ee jndye s'om nncwji'na' na nluii naya ndyeñeeⁿ.

¹⁰ Quia sei'nqⁿ Jesús na luaa' cwil'uuyâ, tsoom ndaayâ:

—¿Chiuu na cwila'lloo'ndyo' ñ'eⁿ yuscu'm'aaⁿ? ee jeeⁿ tjacanjoom' nayawaa' na s'aaⁿ ñ'eⁿndyo. ¹¹ Ee ja nchii ñequii'cheⁿ nnc'oo^{ny} ñ'eⁿndyo' saa ndyeñeeⁿ ñequii'cheⁿ m'aⁿna quii'ntaa^{ny}yo'. ¹² Yuscu'm'aaⁿ na tu'nquioom ncheⁿ nacjoya, matseijndaa'ñena' na nncjaacanty'iuu'ndyo. ¹³ Mayuu'cheⁿ nndye'yo' nntsjo^o, mei'yuucheⁿ na ññe'quia nn'aⁿ ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'oots'om na cha'waa tsjoomnancue, maxjeⁿ nla'nei'na cantyja 'naaⁿ naya na s'aa yuscu'm'aaⁿ cha ticatsuu ñ'oom cantyja 'naaⁿaⁿ.

Judas mañequiaaⁿ cwent^a Jesús luee ntyee

(Mr. 14:10-11; Lc. 22:3-6)

¹⁴ Ndo' cwii jâ nn'aⁿ na canchoo'wendyô, juu tsaⁿ na jndyu Judas Iscariote, tjaaⁿ na m'aⁿ ntyee na cwiluiitquiendye. ¹⁵ Tsoom ndaana:

—¿Cwanti nncwantjôⁿ nl'a'yo', nñequia cwenta Jesús luee'yo'?

Jla'jndaa'ndyena, tquiana ntquiuu nchoo' qui s'om xuee. ¹⁶ Ndo' xjeⁿñeeⁿ tooⁿoⁿ, tyol'uee'ñê chiuu ya nnts'aaⁿ na nñequiaaⁿ cwenta Jesús lueena.

Sa'ntjom Jesús na cuaa Cena

(Mr. 14:12-25; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

¹⁷ Tuee' xuee na cwiwityeⁿ ncuee na cwicwa' nn'aⁿ tyoo' na tjaa ndaaljo' tjaquiee'. Jâ nn'aⁿ na cwilajomndyô ñ'eⁿ Jesús jla'candyoo'ndyô na m'aaⁿ, l'uuyâ:

—¿Yuu l'ue ts'om' na nntsalajndaa'ndyô cantyja 'naaⁿ xuee pascua na nleiñ'oom' na nlqui' catsmaⁿ?

¹⁸ T'ooⁿ ndaayâ, tsoom:

—Catsaquié'yo' quii' tsjoom, candu'yo' nnom juu ts'aⁿ na nliu'yo': “Ndi' matso Maestro ts'aⁿ na ma'mooⁿ ndaayâ na majnda jaawe'ntyjô xjeⁿ na nlco'wi'na' jom. L'ue ts'oom na nnteijndei' wa' na nleijsndaa' na nlcwaaⁿaⁿ, nlqueeⁿ catsmaⁿ na nntseit'maaⁿñê xuee pascua ñequio jâ nn'aⁿ na cwilajomndyô ñ'eⁿñê.”

¹⁹ Ndo' l'aayâ cha'xjeⁿ na tsoom. Jla'jndaa'ndyô na nlcwaa'â natmaaⁿ xuee pascua.

²⁰ Jnda na teincqoⁿ ncue, tjawacatyeeⁿ Jesús nacañoom' meiⁿsa ñequio jâ na canchoo'wendyô. ²¹ Ndo' yocheⁿ na cwicwaa'â tooⁿoⁿ, seineiiⁿ ndaayâ, tsoom:

—Mayuu'cheⁿ ndye'yo' nntsjoo, cwiindyô 'o nñequiaa cwenta ja luee nn'aⁿ.

²² Ñ'oomwaa' jeeⁿ ndyaa' seichjoo'na' n'ooⁿyâ. Tooⁿâ cwii ndo' cwiindyô ta'x'aayâ nnoom, l'uuyâ:

—Ta, ¿aa nnts'aacheⁿna' na ja?

²³ T'ooⁿ ndaayâ, tsoom:

—Cwii ts'aⁿ na jnda tjoom xiowaa ñ'eⁿndyô, tsaⁿñeeⁿ nñequiaaⁿ cwenta ja. ²⁴ Ndo' maxjeⁿ nlco'wi'na' ja na cwiluiindyô ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee cha'xjeⁿ na matso ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om. Saa jeeⁿ nty'iaa'ñe juu ts'aⁿ na nñequiaa cwenta ja luee nn'aⁿ. Yati xeⁿ tîcaluiiñe tsaⁿñeeⁿ.

²⁵ Quia jo' t'o Judas, tsaⁿ na nñequiaa cwenta jom. Tso:

—'U Maestro, ¿aa nnts'aacheⁿna' na ja?

T'o Jesús nnoom:

—Majo'ndyô cha'xjeⁿ jnda tsu'.

²⁶ Yocheⁿ na cwicwaa'â to'ñom Jesús tyoo', seit'maaⁿñê Ty'oots'om cantyja 'naaⁿna'. Tyjeeⁿ juuna', tquiaaⁿ ndaayâ. Tsoom:

—Cato'ñoom'yo' cwa'yo' tyoo'waa, ee cwiluiiñena' seii'a.

²⁷ Mati to'ñoom cwii waso na ñjom ndaa winom, tqiaaⁿ na quianl'uaa' Ty'oots'om. Jnda chii tqiaaⁿ juuna' ndaayâ, tsoom:

—Luaa cwe'yo'. Calui' cjaana'. ²⁸ Ndaa winomwaa cwiluiiñena' nioom'a na ñequio juuna' maquaⁿtyaⁿya ñ'oom xco cha ndaa ntseit'maⁿ ts'om Ty'oots'om jnaaⁿ jndyendye nn'aⁿ. ²⁹ Nndye'yo' nntsjoo, xuee na cwii wjaatina' taxoc'uannda'a ndaa winom hasta quia jnda tue'ntyjô na mamatsa'ntjom Tsotyâ. Quia ljo'cheⁿ nnc'uaxco juuna' ñ'eⁿndyô' yuu na matsa'ntjom.

Jesús matseicañeeⁿ na nncwji'ñe Pedro

(Mr. 14:26-31; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

³⁰ Taayâ cwii luantsa, jnda chii jluii'â jo' jo'. Saayâ ta na jndyu Olivos. ³¹ Quia jo' tso Jesús ndaayâ:

—Tsjom je' cha'tsondyô 'o nntjei'ndyô' ñ'eⁿndyô. Ee ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om matsona': “Nla'cueeⁿ nn'aⁿ juu ts'aⁿ na mach'ee cwenta canmaⁿ. Ndo' canmaⁿ ntsmeiiⁿeⁿ nnt'oom'ndyeyo'.”

³² Ndo' tsotyeeⁿ ndaayâ:

—Ja quia na jnda mawando'xcō na jnda ty'io, nncjoindyaa ts'ondaa Galilea, xeⁿ jnda nntsantyjo'yo'.

³³ Ndo' t'ō Pedro nnoom, tso:

—Meiiⁿ cha'tsondye na^m'aⁿ nntjeii'ndyena ñ'eⁿndyu' saa ja tijoom cwji'ndyo ñ'eⁿndyu'.

³⁴ T'ō Jesús nnoom, tso:

—Mayuu'cheⁿ matsjoo njom', tsjom je', cwii tjoocheⁿ na nntseixuaa caxtijndyo, saa 'u jnda ndyee ndii' macwji'ndyu' ñ'eⁿndyo.

³⁵ Tso Pedro nnoom:

—Meiiⁿ na nncju'na' na c'io ñ'eⁿndyu' saa tijoom cwji'ndyo cantyja 'naⁿ.

Ndo' majuu ñ'oom t'ōyâ na cha'tsondyō na cwilajomndyō ñ'eⁿ Jesús.

Matseineiⁿ Jesús nnon Ty'oōts'om quii' ntjom Getsemani

(Mr. 14:32-42; Lc. 22:39-46)

³⁶ Ndo' squiaayâ cwii joo na jndyuna' Getsemani. Tsoom ndaayâ:

—Cwindyuaandyo' ñjaaⁿñe yochē na jo luaa' na nntseinaⁿya nnom Ty'oōts'om.

³⁷ Quia jo' tjatyeē, tjañ'oom Pedro ñequio we ntseinda Zebedeo. Jnaⁿna' na t'maⁿ matsei'ndaa'na' ntyjeeⁿ, ndo' jeeⁿ matseichjoo'na' ts'oom. ³⁸ Tsoom ndaana:

—Jeeⁿcheⁿ ndyaa' matseichjoo'na' ts'ōōⁿ hasta jom ndyowe' ts'ōōⁿ. Caljoo'ndyo' ljoo. C'om'c'eendyo', calajomndyo' ñ'eⁿndyo, nchii cwinda'yo'.

³⁹ Quia jo' tjatjatyeē chjoowi'. Tjawanquioom na matseit'maaⁿñê Ty'oōts'om. Ty-och'eeⁿ ty'oo nnom, tsoom:

—Tsotyaya, xeⁿ aa waa na ndaaⁿ nluii, quiaa' na tincwinōōⁿya nawi'waa na matseijomna' cwii na jeeⁿ ja. Saa meiiⁿ na luaa' macaⁿ'a, caluii cha'xjeⁿ na l'ue ts'om' nncu', nchii cha'xjeⁿ na l'ue ts'ōōⁿ ja.

⁴⁰ Jnda jo' jndyolcweeⁿ'eⁿ na m'aⁿ ndyee naⁿñeeⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. Ljeiiⁿ na cwindana. Tsoom nnom Pedro:

—'U Pedro, ¿aa tīcandaa nlaquii n'om'yo' meiiⁿ ñe'cwii hora na ticanda'yo' na nlajomndyo' ñ'eⁿndyo? ⁴¹ Cha'tsondyo' c'om'c'eendyo' na calaneiⁿ'yo' nnom Ty'oōts'om cha ticjaachuuna' 'o xjeⁿ 'naaⁿna' quia wi' cwitjom'yo'. Mayuu', jeeⁿ m'aaⁿc'ee' ts'om ts'aⁿ na nnts'aa yuu na macaⁿna' saa nc'e na ts'aⁿ tseixmaaⁿ, tileicanaⁿñê.

⁴² Jnda jo' tjannaaⁿ'aⁿ na jnda we ndii' na nntseineiⁿ nnom Ty'oōts'om. Tsoom:

—Tsotyaya, xeⁿ xocandaa na nncwinom'na' nawi' na nntjoⁿya, ñecuaa, caluii cha'xjeⁿ na l'ue ts'om' nncu'.

⁴³ Jndyonnaaⁿ'aⁿ na m'aⁿ naⁿñeeⁿ. Ljeiiⁿ maxjeⁿ cwindana, ee jeeⁿ tyeⁿ maleichuu tsaⁿtsjom joona. ⁴⁴ Quia jo' 'ñeeⁿ joona, tjannaaⁿ'aⁿ na seineiiⁿ nnom Ty'oōts'om na jnda ndyee ndii'. Mañejooti ñ'oom tyotseity'ooñê. ⁴⁵ Tyjee'cañoomnaaⁿ'aⁿ naⁿñeeⁿ, tsoom ndaana:

—¿Aa maxjeⁿ ndicwaⁿ cwinda'yo'? Ya na mañjom cwita'jndyee'yo'. Cwa je' c'om'c'eendyo', ee jnda tue'ntyjo xjeⁿ cantyja 'naⁿya na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee. Je' mañequiaa ts'aⁿ cwenta ja luee nn'aⁿ na wi'ndye. ⁴⁶ Quicantyja'yo', cjaaya. Canty'ia'yo' luaa' mandyocwjee'cañoom juu ts'aⁿ na mañequiaa cwenta ja luee nn'aⁿ.

T'uena Jesús

(Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

⁴⁷ Ndicwaⁿ matseineiⁿ Jesús ndo' tyjee'cañoom Judas, cwii jâ nn'aⁿ na canchoo'wendyō. Jndyochom jndye nn'aⁿ na m'aⁿ cantyja 'naaⁿ ntyee na cwiluiitquiendye ndo' cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na cwiluiitquiendye naquii' tsjoom. Cwilei'cho naⁿñeeⁿ ncjo espadas ñequio n'oom nch'io. ⁴⁸ Ndo' Judas, tsaⁿ na tqiaa cwenta Jesús, jnda t'mōōⁿ 'naaⁿ chiuu waa na nnts'aaⁿ. Tsoom:

—Ts'aⁿ na nnc'ua ntsmaⁿl maxjeⁿ juu na cwil'ue'yo'. Mana cat'ue'yo' jom.

⁴⁹ Mañoom' tyjee'cañoom nacañoom' Jesús. Tsoom nnom:

—Xmaⁿndyu' Maestro.

Ndo' t'om ntsmaⁿl Jesús. ⁵⁰ Tso Jesús nnoom:

—Xmaⁿndyu'. Ts'iaaⁿ na jndyo', mana catseicandaa'ndyu'.

Quia jo' tquie'cañom naⁿñeeⁿ Jesús, t'uena jom. Jla'tyeⁿna jom.

⁵¹ Ndo' cwiindyô já na ñ'aaⁿyâ ñ'eⁿ Jesús, tjei'ñoomñe xjoo'. Tyjee tsua'qui mosoo' tyee na cwiluiitquieñe. ⁵² Quia jo' tso Jesús nnoom:

—Cwjaa'ndyu'nnda' xjo' naquii' tjaⁿwaa'na'. Ee juu ts'aⁿ na mach'ee nata' quio xjo mañequio jo' nncueeⁿeⁿ. ⁵³ ¿Aa ticatseitiuu' na ndaaⁿ nlcaaⁿa nnom Tsotyaⁿ ndo' jom mañoom' njñoom meiⁿcheⁿ ntmaaⁿl ángeles na nntei'jndeiina ja? ⁵⁴ Saaⁿ xeⁿ na nmeiⁿl nnts'aa, ¿chiiuu nntseicandaaⁿñeyuuna' ljeii 'naaⁿaⁿ na matsona' na tseixmaⁿya na catjoⁿya na luaa'?

⁵⁵ Ndo' tso Jesús ndaaⁿ cha'tso nn'aⁿ:

—Jnda'jom ñ'eⁿ ncjo espadas ñ'eⁿ n'oom nch'io tquiocat'ue'yo' ja cha'cwijom tquio'yo' nacjoo' cwii tsaⁿcanch'ue. 'Io ndii 'io ñeta'catyaⁿ naquii' wats'om t'maⁿ na ñet'mooⁿ ndaaⁿyo', saaⁿ tîcat'ue'yo' ja. ⁵⁶ Saaⁿ cha'tso na matjoⁿ nmeiiⁿ cwicalui'yuu' ñ'oom ndyuee profetas.

Quia jo' cha'tsondyô na cwilajomndyô ñ'eⁿ Jesús jlei'nqooⁿyâ, 'ndyaayâ jom na ñenqueⁿ.

'Ooqueⁿna Jesús luee nn'aⁿ na cwiluiitquiendye

(Mr. 14:53-65; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵⁷ Quia jo' nquiee nn'aⁿ na t'ue Jesús, ty'eñ'omna jom waa' Caifás, juu tyee na cwiluiitquieñe. Jo' jo' jndaⁿ tjomndye nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye naquii' tsjoom. ⁵⁸ Ndo' Pedro tquiacheⁿ tquia tjantyjoⁿ naxeⁿl Jesús. Tueⁿeⁿ waa' tyee na cwiluiitquieñe. Tjaqueⁿeⁿ tach'eeⁿl w'aa'ñeeⁿ. Tjacjom quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na cwil'a cwenta wats'om, cha nnty'iaaⁿaⁿ chiiuu nncjaaju'yuuⁿa' cantyja 'naaⁿl Jesús.

⁵⁹ Ndo' ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye naquii' tsjoom ñequio cha'tsondye nt'omcheⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ n'iaaⁿ, tyoll'ueena nn'aⁿ na calue ñ'oom cantu nacjoo' Jesús cha ndaaⁿ nleijndaa' jnaaⁿaⁿ na cueeⁿeⁿ. ⁶⁰ Saaⁿ meiiⁿ na jndye nn'aⁿ jlue ñ'oom cantu nacjoom'm na waa jnaaⁿaⁿ maxjeⁿ ticalui'yuu' ñ'oom'ñeeⁿ. Jndaⁿ chii wendye naⁿñeeⁿ tjoom' cantu jluea:

⁶¹ —Tsaⁿm'aaⁿl ñetsoom jom nntseityueeⁿeⁿ wats'om t'maⁿ cwentaa' Ty'ooots'om, ndo' ñendyee xuee na nnts'aaxcoom cwiicheⁿ.

⁶² Quia jo' nquii tyee na cwiluiitquieñe teintyjeeⁿeⁿ, tsoom nnom Jesús:

—¿Aa maxjeⁿ meiⁿcwii ñ'oom tic'oⁿ? ¿Chiiuu waayuu na nmeiiⁿ ñ'oom cwitjei'yuu'ndye naⁿm'aⁿl nacjo'?

⁶³ Saaⁿ Jesús meiⁿcwii ñ'oom tic'oⁿ. Quia jo' nquii tyee na cwiluiitquieñe tso nnoom:

—Ñequio xuee' Ty'ooots'om na wando', tyeeⁿ matsaⁿntjoⁿya 'u, catsu' ñ'oom na mayuu'. Catsu'ndyeyu' ndyaayâ, ¿aa 'u cwiluiindyu' Cristo, Jnda Ty'ooots'om?

⁶⁴ T'o Jesús nnoom:

—Majo'ndyo ñ'oom na matsu'. Ndo' mati matseicandiiya 'o na 'io cha xuee na cwii wjaatina' nnty'ia'ndaaⁿyo' ja na cwiluiindyô ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee na m'aaⁿndyoⁿ yuu na matseit'maaⁿñena' ja ntyjaa' Ty'ooots'om ntyjaya. Jom tseixmaaⁿ cha'tso najnda. Ndo' nnty'ia'yo' ja na nnaaⁿ cañoom'luee na ndyocuannda'a ñequio nchquiu.

⁶⁵ Quia jo' tyee na cwiluiitquieñe jndii'ñê liaⁿaⁿ na lioom'm, tsoom:

—Tsaⁿm'aaⁿ jndaⁿ seineiiⁿ ñ'omntjeiⁿ nacjoo' Ty'ooots'om. Ticaⁿtina' 'ñeeⁿ na nncwji'yuu'ñe nacjoom'm. 'O cwindye'yo' ñ'omntjeiⁿ na tsoom. ⁶⁶ ¿Ljo' cwilatuu'yo' je' ñ'eⁿñê?

T'oⁿ nn'aⁿ nnoom, jluea:

—Tsaⁿm'aaⁿ maxjeⁿ tseixmaaⁿ na cueeⁿleⁿ.

⁶⁷ Ndo' tyojñomna ndaajnaⁿ nnoom. Tyotioona nda' jom ndo' nt'om tyotmeiiⁿ nda' watmeiⁿ nnoom. ⁶⁸ Ndo' jluena nnoom:

—'U na cwiluiindy^u Cristo na jñom Ty'oöts'om, cwa cjaawee' 'ndyo' 'ñeeⁿ tmeiⁿ nda' 'u.

Macwji'ñe Pedro cantyja 'naa' Jesús

(Mr. 14:66-72; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Yocheⁿ na cwiluii na nmeiiⁿ, Pedro wacatyeeⁿ tach'eⁿ ndo' tyjee'cañoom cwii yuscu na mandi'ntjom jo' jo'. Tso tsaⁿñeeⁿ nnoom:

—'U maxjeⁿ ñeñ'eⁿ ñ'eⁿ Jesús, tsaⁿ na jnaⁿ Galilea.

⁷⁰ Saa Pedro tjei'ñe ñequio na ndye cha'tsondye naⁿñeeⁿ. Tsoom:

—Mei'chjoo ticaljeii ñ'oom na mats^u!

⁷¹ Jnda chii tjaaⁿ na waa 'ndyoots'a t'maⁿ ndo' cwiicheⁿ yuscu na mandi'ntjom jo' jo' ljeii jom. Tso tsaⁿñeeⁿ ndaa nn'aⁿ na m'aⁿ na nndyoo':

—Tsaⁿm'aaⁿ maxjeⁿ ñeñ'eeⁿ ñ'eⁿ Jesús, tsaⁿ na jnaⁿ Nazaret.

⁷² Cwiicheⁿ cwii ndii' tjei'ñe Pedro mana tjei'yom xuee' Ty'oöts'om. Tsoom:

—Ntyjii Ty'oöts'om na ticwajnaⁿa tsaⁿm'aaⁿ!

⁷³ Tyoowiquiuu' ndo' nt'omcheⁿ nn'aⁿ na meintyjee' jo' jo' ty'entyjaa'na jom. Jluena nnoom:

—Mayuu'cheⁿ na 'u cwii joo nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ tsaⁿm'aaⁿ! Ee ñ'oom na matsei'neiⁿ ma'moⁿna' na Galilea jnaⁿ!

⁷⁴ Quia jo' tq' Pedro na tju' cheⁿnqueⁿ ñ'omwi' nacjoom'm. Tsoom na ntyjiicheⁿ Ty'oöts'om na mayom'm. Tsoom:

—Ja maxjeⁿ ticwajnaⁿa tsaⁿm'aaⁿ!

Ndo' majo'to xjeⁿñeeⁿ seixuaa caxtijndyo. ⁷⁵ Mañoom' tjañjoom' ts'om Pedro juu ñ'oom na jnda tso Jesús nnoom: “Cwii tjoocheⁿ na nntseixuaa caxtijndyo saa 'u jnda ndyee ndii' macwji'ndyo' ñ'eⁿndyo.” Mana jlueeⁿeⁿ ch'eⁿ. Sei'ndaa'ñ'eⁿna' ntyjeeⁿ, tyoty'ioom.

27

'Ooñ'omna Jesús na m'aa' Pilato

(Mr. 15:1; Lc. 23:1-2; Jn. 18:28-32)

¹ Quia na jnda teincoo cha'tso ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye quii' tsjoom ndaa nn'aⁿ judíos ñe'cwii jla'tjoom'na ñ'oom na t'maⁿna cue' Jesús. ² Jla'tyeⁿna jom, ty'eñ'omna jom. Ty'ecatioona cwenta jom l'o nquii Poncio Pilato na juu cwiluiiñe gobiernom.

Cantyja na tue' Judas

³ Ndo' Judas, ts'aⁿ na tquiaa cwenta Jesús luee naⁿñeeⁿ, quia na nty'iaaⁿaⁿ na jnda teijndaa' na nncue' Jesús, tioo na jeeⁿ tia ntyjeeⁿ cantyja na s'aaⁿ. Tjatseilcweeⁿeⁿ ntquiuu nchoo' nqui s'om xuee ndaa ntyee na cwiluiitquiendye ñequio ndaa nn'aⁿ na cwiluiitquiendye quii' tsjoom. ⁴ Tsoom ndaa naⁿñeeⁿ:

—T'maⁿ jnaⁿya waa na seiquiooya cwii ts'aⁿ luee'yo' na tjaa'naⁿ jnaⁿ tseixmaⁿ.

T'oö naⁿñeeⁿ nnoom, jluena:

—¿Ljo' mach'eena' ja na ljo'? Cando' nncu'!

⁵ Quia jo' Judas tyeⁿnqueeⁿeⁿ s'om xuee'ñeeⁿ naquii' wats'om t'maⁿ. Jnda jo' jlueeⁿeⁿ, tjaaⁿ. Tjatseintyjañe, seicuee'ñe cheⁿnqueⁿ.

⁶ Ntyee na cwiluiitquiendye jla'xcwiina s'om'ñeeⁿ. Jluena:

—S'ommeiiⁿ jnda njoml'ua na nncue' ts'aⁿ. Jo' chii ticaty'iomyana' na nlatjooⁿa joona' ñequio s'om na cwiquioo cwentaa' Ty'oöts'om.

⁷ Jnda na jla'tjoom'na ñ'oom ñ'eⁿ nc'iaana, jla'catsuuna s'om'ñeeⁿ. Tioml'uana cwii taⁿ tyuaa na jndaa ts'aⁿ na mach'ee ncuaa. Jo' jo' l'ana wats'om tyue' yuu na

nnc'oocaty'iuuna l'oo, nn'aⁿ na cwe' cwiquieya tsjoomna. ⁸ Cwe' jo' hasta xuee je' jndyu tyuaa'ñeeⁿ Tyuaa Niom'. ⁹ Ndo' na luaa' tui seicandaa'ñena' ñ'oom 'ndyoo profeta Jeremías, tsoom: “Nn'aⁿ Israel jla'jndaa'ndyena na njoml'uañe ts'aⁿ ntquiuu nchoo' nqui s'om xuee. Jnda chii to'ñoomlcwe'na s'om'ñeeⁿ. ¹⁰ Ñequio joona' jla'jndana cwii taⁿ tyuaa' ts'aⁿ na mach'ee ncuaa cha'xjeⁿ na t'moⁿ Ty'oots'om nooⁿ na maxjeⁿ nluui.”

Tyomeintyjee' Jesús jo nnom Pilato

(Mr. 15:2-5; Lc. 23:3-5; Jn. 18:33-38)

¹¹ Ty'eñ'omna Jesús, tyomeintyjeeⁿen jo nnom gobiernom Pilato. Tax'ee tsaⁿñeeⁿ nnoom:

—¿Aa 'u cwiluiindy' Rey cwentaa nn'aⁿ judíos?

T'o Jesús, tsoom:

—Maxjeⁿ jo' ja, cha'na matsu'.

¹² Ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye quii' tsjoom tquiana jnaaⁿaⁿ nnom Pilato. Ndo' meiiⁿ na cwiqueⁿna ñ'oom nacjoom'm saa jom meiiⁿcwii ñ'oom tíc'oqⁿ. ¹³ Jo' chii tso Pilato nnoom:

—¿Aa maxjeⁿ ticandi' ñ'oommeiiⁿ na cwitjei'yuu'ndyena nacjo'?

¹⁴ Saa meiiⁿcwii 'ndyoo ñ'oom tíc'oqⁿ cantyja ñ'oom na tuee'na nacjoom'm. Jo' chii s'aana' na jeeⁿ tjawee' ts'om Pilato na tíc'o Jesús.

Cwiwijndaa'tyeⁿ na nncue' Jesús

(Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

¹⁵ Ndo' ticwii chu na nncue' xuee pascua tyowaa costumbre na nquii gobiernom nntseicandyaañê meiiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ praso na nntaⁿ nn'aⁿ. ¹⁶ Ndo' quia jo' tyom'aaⁿ cwii praso na jndyu Barrabás w'aancjo na t'maⁿ ñ'oom waa nacjoom'm. ¹⁷ Ndo' quia na tjomndye nn'aⁿ, tax'ee Pilato ndaana, tsoom:

—Je' candu'yo', ¿ñeeⁿ juu l'ue n'om'yo' na nntseicandyaandyo? ¿Aa juu Barrabás, oo ¿aa Jesús na cwilue nn'aⁿ na cwiluiiñe Cristo?

¹⁸ Ee sei'nqⁿ Pilato na cwe' na jndoona Jesús jo' chii jla'quioona juu l'oqⁿ nchii ee na waa jnaaⁿ tsaⁿñeeⁿ.

¹⁹ Ndo' yocheⁿ na wacatyeeⁿ na nncu'xeeⁿ ñ'oom'ñeeⁿ seicwanom scoom'm cwii ñ'oom na m'aaⁿ. Tso: “Ticatii'ndyu' ñ'oomwaa' ee tsaⁿm'aaⁿ matseixmaaⁿ cantyja na maty'iomyaana'. Ee tsjom teincooquiuu' jeeⁿ ñeseicachjuu tsaⁿtsjom ja cantyja 'naaⁿaⁿ.”

²⁰ Ndo' ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye quii' tsjoom ty-ola'jndo'na n'om nn'aⁿ na cataⁿ naⁿñeeⁿ na candyaañe juu Barrabás ndo' Jesús cueeⁿeⁿ.

²¹ Jo' chii tax'eennda' Pilato ndaa nn'aⁿ na jndyendye, tsoom:

—Cwa candu'yo', ¿cwaaⁿ cwii na wendye joona l'ue n'om'yo' na catseicandyaandyo?

Joona t'oqⁿna, jluena:

—Juu Barrabás.

²² Tax'eennda' Pilato ndaana. Tsoom:

—Xeⁿ juu Barrabás ndyaañê quia jo' ¿chiiu nnts'aayo ñequio Jesús na cwindu'yo' na cwiluiiñe Cristo?

Cha'tsondye naⁿñeeⁿ t'oqⁿna nnoom, jluena:

—Caty'ioom' jom ts'oom'naaⁿ.

²³ Quia jo' tax'ee Pilato ndaana, tsoom:

—¿Ljo' jnaⁿ tseixmaaⁿ nquiu'yo'?

Saa majndeiti jla'xuaa naⁿñeeⁿ, jluena:

—Caty'ioom' jom ts'oom'naaⁿ.

²⁴ Jnda na nty'iaa' Pilato na tícanaⁿñê ñ'oom'ñeeⁿ hasta manndyo na nla'wendyena nacjoom'm, quia jo' tcaaⁿ ndaatioo, jñoom'm na jndoo' cha'tsondye naⁿñeeⁿ. Tsoom:

—Je' mandyuu'a cha calui'yuu'na' na ticachoo jnaⁿ xeⁿ nlacue'yo' tsaⁿm'aaⁿ na tjaa jnaaⁿ. Jo' chii, cajndo' ncjo'yo'.

²⁵ Saa t'oo cha'tsondye naⁿñeeⁿ, jluena:

—Ljo' ch'eeⁿ! jâ. Ncjooyâ nnchoonquaaⁿyâ jnaⁿ ñequio ndaayâ na nncue' tsaⁿm'aaⁿ!

²⁶ Jo' chii Pilato seicandyaañê Barrabás cha'xjeⁿ na taⁿ nn'aⁿ. Ndo' sa'ntjoom na cala'sei' sondaro 'naaⁿaⁿ Jesús. Jnda jo' tquiaaⁿ juu lueena na caty'iroomna juu ts'oom'naaⁿ.

²⁷ Jnda jo' ty'eñ'om sondaro'ñeeⁿ Jesús naquii'cheⁿ wats'iaaⁿ. Jo' jo' jla'tjomndye cha'tso ntmaaⁿ! sondaro nacañom'm. ²⁸ Tjeii'na liaⁿaⁿ ndo' jla'cweena cwii'cheⁿ liaa jom, liaatco colo wee juuna'. ²⁹ Ndo' jla'tyjoondyena n'oomnioom cwii tsei. Tioomna juuna' xqueeⁿ cha'cwijom corona. Ndo' tjaa'ndyena cwii tsmaaⁿ ts'ooⁿ ntyjaya cha'cwijom ts'ooml'eii' tsaⁿmats'iaaⁿ t'maⁿ. Jnda chii tyota'na cantyena jo nnoom na cwe' cwincona jom. Tyoluena:

—Cwila't'maaⁿndyô 'u Rey cwentaa nn'aⁿ judíos.

³⁰ Mati tyotuee'na ndaajnaⁿ cjoom'm. Tjeii'ndyena tsmaaⁿ na ndii' ts'ooⁿ, tyot-meii'na juuna' xqueeⁿ. ³¹ Jnda tjacjoona na cwincona jom, quia jo' tjeii'na liaatco'ñeeⁿ, jla'cweennda'na liaⁿaⁿ jom. Jnda chii ty'eñ'omna jom na nnty'iroomna jom ts'oom'naaⁿ.

Cwity'iroomna Jesús ts'oom'naaⁿ

(Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

³² Xjeⁿ na ma'oocalui'na quii' tsjoom, tjomndyena cwii ts'aⁿ tsjoom Cirene na jndyu Simón. L'ana na jndei'na' na cjaañ'oom ts'oom'naaⁿ na ñoom Jesús.

³³ Tquiena cwii joo na jndyu Gólgota. Ñ'oomwaa' ñecatsona' Ta Tsei'xqueⁿ Ts'oo.

³⁴ Tquiana winom na nnc'om na tjoom'na' ñequio cwii nasei na ja. Saa tatic'om quia ljeii'na tjoom' nasei'ñeeⁿ.

³⁵ Ndo' quia jnda ty'iroom sondaro jom ts'oom'naaⁿ, tyo'oona x'iaa na nnty'iaana 'ñeeⁿ nleijnoom' cwii cwii liaⁿaⁿ. Ndo' na luaa' tui seicandaa'ñena' ñ'oom na seiljeii profeta. Tso: “Tyo'oona x'iaa na nnty'iaana 'ñeeⁿ joona nleijnoom' cwii cwii liaya.” ³⁶ Jnda chii ty'ecwindyuaandye sondaro'ñeeⁿ na cwil'ana cwentaa Jesús. ³⁷ Ndo' jo ndyeyu ts'om xqueeⁿ ty'iroomna ljeii na t'moⁿna' jnaaⁿaⁿ. Tsona': “Luaañe juu Jesús na cwiluiiñe Rey cwentaa nn'aⁿ judíos.”

³⁸ Mati jo' jo' ty'iroomna we naⁿcanty'ue n'oom'naaⁿ, cwii tsaⁿñeeⁿ ñoom ts'oom'naaⁿ na meintyjee' ntyjaa' Jesús ntyjaya. Ndo' cwii'cheⁿ tsaⁿñeeⁿ ñoom ts'oom'naaⁿ na meintyjee' ntyjatymaaⁿ. ³⁹ Ndo' nn'aⁿ na tyowinom jo' jo' tyoluena ñ'omwi' nacjoo' Jesús. Tyola'caandyena nqueⁿna. ⁴⁰ Tyoluena:

—'U ts'aⁿ na matsu' na nntseyui' wats'om t'maⁿ ndo' ñendyee xuee nntseiwe'nnda' juuna', cwa je' cwji'n'maaⁿndyu' cheⁿnncu'. Xeⁿ mayuu' na cwiluiindy' Jnda Ty'oots'om, cwa candyocue' ts'oom'naaⁿwaa'.

⁴¹ Ndo' ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, ñequio nn'aⁿ tmaaⁿ! fariseos, ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye naquii' tsjoom cha'tsondye naⁿñeeⁿ mati maluaa' tyola'jnaaⁿna Jesús. Tyoluena:

⁴² —Jeeⁿ ya ñetjei'n'maaⁿñê nt'omcheⁿ saa tileicandaaⁿ nncwji'n'maaⁿñe cheⁿnqueⁿ. Xeⁿ mayuu' na cwiluiiñe Rey cwentaa jaa nn'aⁿ Israel, cwa candyocueeⁿ na ñoom ts'oom'naaⁿ quia jo' nlayuu'a ñ'eⁿñê. ⁴³ Jom matseicantyyaa' ts'oom ñequio Ty'oots'om ee tsoom ndaaya na jom cwiluiiñe Jnda Ty'oots'om. Jo' chii xeⁿ na mayuu' na jnda ntyjii Ty'oots'om ñ'eⁿñe, cwji'n'maaⁿñê juu.

⁴⁴ Ndo' mati naⁿcanty'ue na ñom n'oom'naaⁿ ñ'eⁿ Jesús, tyotuee'na ñ'omwi' nacjoom'm.

Tquiaañe Jesús na tueeⁿeⁿ

(Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

⁴⁵ Quia na tuee' na quiajmeiⁿ!, teijaaⁿ cha'waa tsjoomnancue hasta na ndyee na matmaaⁿ. ⁴⁶ Juu xjeⁿñeeⁿ jndei seixuaa Jesús, tsoom:

—Elí, Elí, lama sabactani.

(Ñ'oomwaa' matsona': Tsotyaya Ty'oqots'om, ¿chiiu na ma'ndii' ja?)

⁴⁷ Cwantindye joo nn'aⁿ na m'aⁿ ndyoo' quia na jndyena ñ'oommeiⁿ, jluena:

—Tsaⁿm'aaⁿ macwaaⁿ profeta Elías.

⁴⁸ Ndo' mantya jleinom cwii ts'aⁿ, tjac'oom cwii 'naⁿ na ya maw'ana' ndaa. Nchjeeñê juuna' naquii' winom na ta, tioom juuna' nnom tsmaaⁿ cha ndaa nncue'cañoomna' 'ndyoo Jesús na nnc'uu. ⁴⁹ Saa nt'omcheⁿ nn'aⁿ tyoluena:

—Ca'ndii' jom. Ñe'canty'iaayâ aa nncwje'cañoom Elías na nncwji'n'maaⁿñe jom.

⁵⁰ Quia jo' seixuaannda' Jesús jndei, mana tueeⁿeⁿ. ⁵¹ Ndo' xjeⁿñeeⁿ liaatco na ntyjaty'io wats'om t'maⁿ jndii'tcona' hasta xjeⁿ nomtyuaacheⁿ. Jndei s'eii tyuaa ndo' tiuu ljo'. ⁵² Mati jnaaⁿ ndei'luaa ndo' jndye nn'aⁿ na jnda tja na tyola'yu' ñequio Ty'oqots'om tando'nnda'na xjeⁿñeeⁿ. ⁵³ Quia na jnda tando'nnda' Jesús, mati naⁿñeeⁿ jlui'na naquii' ndei'luaana, ty'equie'na quii' tsjoom Jerusalén. Jo' jo' teitquioo'ndyena ndaa jndye nn'aⁿ.

⁵⁴ Ndo' juu capeitaⁿ ñequio sondaro 'naaⁿaⁿ na cwil'a cwenta Jesús quia na nty'iaana na s'eii ndo' tqueⁿna cwenta cha'tso na tuii, jeeⁿ ndya' tyuena. Jluena:

—Mayuu'cheⁿ tsaⁿm'aaⁿ tyoluiiñê Jnda Ty'oqots'om.

⁵⁵ Ndo' jo' jo' m'aⁿ jndye yolcu na cwe' cwindy'iaatquiiana ljo' cwiluii. Jnaⁿ naⁿñeeⁿ ts'ondaa Galilea, tquiontyjona naxeⁿ Jesús na cwindye'ntjomna nnoom. ⁵⁶ Quii'ntaaⁿ yolcu'ñeeⁿ ñ'eⁿ María Magdalena ñequio María tsondyee Jacobo ñ'eⁿ José, ndo' ñequio tsondyee ntseinda Zebedeo.

'Oocaty'iuuna Jesús

(Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁵⁷ Quia tuee' na tmaaⁿ, cwii tsantya na jndyu José na jnaⁿ tsjoom Arimatea, cwiluiiñê ts'aⁿ na matseijomñe ñ'oom na t'moⁿ Jesús, ⁵⁸ tjaaⁿ na m'aaⁿ Pilato, tjacaaⁿ ts'oo Jesús. Ndo' tquiaa Pilato ñ'oom'm na ñe'quia sondaro sei'ts'o 'naaⁿ Jesús nnom José. ⁵⁹ Quia jo' tjaco'ñom José Jesús, seityjooñê liaa sábana na lju' juu ts'oo'ñeeⁿ. ⁶⁰ Jnda chii tjaa'ñê ts'oo'ñeeⁿ naquii' tsue'tsjo' xco na jnda tuiiya na tseixma'na' tsei'tsuaa 'naaⁿaⁿ. Jnda jo' seicuu'ñê 'ndyoo tsei'tsuaa ñequio cwii tsjo' t'maⁿ, mana tjaaⁿ. ⁶¹ Ndo' María Magdalena ñequio cwiicheⁿ María nty'iaacheⁿna na luaa' s'aaⁿ. Ty'ewindyuaandyena ndyeyu 'ndyoo tsei'tsuaa'ñeeⁿ.

Cwil'a sondaro cwenta tsei'tsuaa

⁶² Xuee na tuii na luaa', maxuee na cwila'jndaa'ndye nn'aⁿ 'naⁿ na nlca'na' joona ee na 'io xuee na nnta'jndyena. Quia na teincoo cwiicheⁿ xuee, ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ fariseos, ñecwii tmaaⁿ ty'ena na m'aaⁿ Pilato. ⁶³ Jluena nnoom:

—U ta gobiernom, cwijaañjoom' n'oqnyâ ñ'oom na tyotso tsaⁿcantu'ñeeⁿ quia ndi wanoom'm. Tsoom na xuee jnda ndyee nncwando'xcoom jnda na tueeⁿeⁿ. ⁶⁴ Cwe' jo' l'ue n'oqnyâ na catsa'ntjom' sondaro 'naⁿ, na c'oocal'ana cwenta tsei'tsuaaⁿaⁿ hasta xe'jnda teinom ndyee xuee cha nntseicu'na' na joo nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê nlquie'cañomna ndo' nnty'ueena sei'ts'o 'naaⁿaⁿ, jnda jo' nluena ndaa nn'aⁿ na jom jnda mawando'xcoom na tueeⁿeⁿ. Ndo' juu cantuwaa' t'maⁿti ñequiu'nn'aⁿna' nn'aⁿ nchiiti ñ'oom na ñeseineiⁿ xjeⁿ na ñetanoom'm.

⁶⁵ T'o Pilato ndaana, tsoom:

—Nmeiiⁿ sondaro na mañequia luee'yo'. Cwa catsa'yo' ñ'eⁿndyena. Ya ya cwenta cal'a'yo' tsei'tsuaa'ñeeⁿ.

⁶⁶ Quia jo' ty'e naⁿñeeⁿ. Ty'ela'cu'tyeⁿna tsei'tsuaa. Ty'ioomna sayo yuu na ntjom 'ndyoo tsue'tsjo' quio tsjo' t'maⁿ cha nnoqⁿ xeⁿ nntseicanaaⁿñe ts'aⁿ. Jnda chii 'ndyena sondaro na nl'a cwenta tsei'tsuaa.

28

*Tando'xco Jesús**(Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)*

¹ Jnda teinom xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ judíos ndo' jnda jaawixuee xuee najndyee smanaⁿ, quia jo' tja María Magdalena ñequio cwiicheⁿ María, ty'ecajndoo'na tsei'tsuaa. ² Mats'ia jo' jndei s'eii. Ee cwii ángel cwentaa' Ty'oots'om jnaaⁿ cañoom'luee, jndy-ocueeⁿ na waa tsei'tsuaa. Teiñoqⁿ tsjo' na ta' ndyoo tsei'tsuaa'ñeeⁿ, tjacjom nacjoo'na'. ³ Cha'waañê caxueñê cha'cwijom chomtsuee. Ndo' canchii' liaⁿaⁿ cha'na canchii' tsaaⁿ. ⁴ Ndo' sondaro na cwil'a cwentaa' tsei'tsuaa, quia na nty'iaana ángel'ñeeⁿ ty-oteindyena, tquiaandyena nomtyuaa, cha'cwijom l'oo joona. ⁵ Quia jo' seineiⁿ ángel ndaa yolcu'ñeeⁿ, tsoom:

—Tilacatyundyoy'. Ee mantyjiiya na Jesús cwil'ue'yo', nquii tsaⁿ na ty'ioom nn'aⁿ ts'oom'naaⁿ. ⁶ Je' tac'oomñê ñjaaⁿ, ee na jnda mawando'xcoom na tueeⁿeⁿ cha'xjeⁿ ñ'oom ñetsoom. Quiocanty'ia'yo' yuu ñetacatyeeⁿ. ⁷ Jnda jo' calatyua'yo', catsalacandii'yo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê na jnda mawando'xcoom. Ndo' candu'yo' na maw-jaañetyeeⁿ ts'ondaa Galilea, jnda jo' catsantjo'yo'. Jo' jo' nleicwindyo' ñ'eⁿñê. Ñ'oommeiiⁿ jndyocatsjooya ndaa'yo'.

⁸ Ndo' yolcu'ñeeⁿ, jndei jluina tsei'tsuaa, jeeⁿ tyuena ndo' neiiⁿna. Jla'tyuaa'na na nla'candiina nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê na luaa' jndyena. ⁹ Ndo' mats'ia jo' tjomndyena Jesús. Tquiaaⁿ na xmaⁿndyena. Ndo' ta'na cantyena, ta'xcweendyena nc'eeⁿ na tyola't'maaⁿndyena jom. ¹⁰ Ndo' tso Jesús ndaana:

—Tilacatyundyoy'. Catsa'yo', tsalacandii'yo' nn'aaⁿya na c'oon ts'ondaa Galilea. Jo' jo' nnty'iaana ja.

Ñ'oom na tyolue sondaro

¹¹ Yochēⁿ na 'oo yolcu'ñeeⁿ, nt'om sondaro na tyol'a cwentaa' tsei'tsuaa ty'equie'na quii' tsjoom Jerusalén, ty'ela'candiina ntyee na cwiluiitquiendye cha'tso na tuii. ¹² Ndo' ntyee'ñeeⁿ jla'tjoom'na ñ'oom ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye naquii' tsjoom, mat'maaⁿ tsjo'ñjeeⁿ tquiana ndaa sondaro'ñeeⁿ. ¹³ Ndo' jluena ndaa na'ñeeⁿ:

—Candu'yo' ndaa nn'aⁿ na cwe' natsjom tquie'cañom nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús. Tquiocanty'ueena sei'ts'o 'naaⁿaⁿ xjeⁿ na cwindu'yo'. ¹⁴ Tinc'om'yo' ñ'omtiuu tjaa ljo' nntjom'yo', ee xeⁿ nndii gobiernom ñ'oomwaa', já manquiuiyâ chiuu nlui'ljuu' ñ'oom 'naⁿyo' luaa'.

¹⁵ Ndo' to'ñoom sondaro tsjo'ñjeeⁿñeeⁿ. To'na, tyot'oomna ñ'oom cha'xjeⁿ na jnda jndyena na caluena. Cwe' jo' hasta je'cheⁿ ndicwaⁿ cwila'neiⁿ nn'aⁿ judíos na ty'ecanty'uee nn'aⁿ sei'ts'o 'naaⁿ Jesús.

*Jesús majñoom nn'aⁿ na c'oonquiiana ñ'oom'm**(Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)*

¹⁶ Quia jo' já na canchoo'cwiindyô saayâ ts'ondaa Galilea. Saawaayâ cwii ta yuu na jnda seicandii Jesús na catsaayâ. ¹⁷ Xjeⁿ na nty'iaayâ jom tyolat'maaⁿndyô jom. Saa ñ'eeⁿ cwantindyô na tijndaa' nquiuuyâ aa mayuu' na jom. ¹⁸ Quia jo' seicandyoo'ñê nacañoomyâ. Tsoom ndaayâ:

—Nandyee cañoom'luee ñequio tsjoomnancue, cha'waa matseixmaⁿya najndo, ¹⁹ jo' chii catsa'yo' na m'aⁿ nn'aⁿ ticwii cwii ndyuaa. Nñe'quia'yo' ñ'oom naya ndaana cha nla'yu'na ñ'eⁿndyô. Calats'oomndyo' joona ñequio xuee' Tsotyaya, ñequio xuee Ja na Jnaaⁿ, ndo' ñequio xuee' Espíritu Santo. ²⁰ Cat'moⁿ'yo' na cala'candana cha'tso ñ'oom na jnda tquiaya ndaa'yo'. Ndo' cjaañjoom' n'om'yo' na m'aaⁿya ñ'eⁿndyo' ticwii xuee, hasta na nntycwii tsjoomnancue. Amén.

Ñ'oom naya cantyja 'naaⁿ Jesucristo na seiljeii Marcos

*Tyoñequiaa Juan ñ'oom ndyuaa na tjaa nn'aⁿ c'om
(Mt. 3:1-12; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)*

¹ Luaa waa na jnaⁿ ñ'oom naya cantyja 'naaⁿ Jesucristo, Jnda Ty'oqts'om.

² Jnda seicandaa'ñena' ñ'oom na seiljeii profeta Isaías, matsona':
Majñooñetyaya cwii moso 'naⁿya na wjaajndyee jo njom'. Jom nncwji'yuu'ñê cantyja
'naⁿ,
cha mam'aⁿc'eendye nn'aⁿ quia na nncue'cañoom'.

³ Jom ts'aⁿ na jndei matseineiⁿ ndaa nn'aⁿ jo ndo' yuu tjaa nn'aⁿ c'om.

Matsoom: "Calajndaa'ndyo' naquii' n'om'yo' cha'cwijom cwii nato na juu jo' ndyocw-
jee'cañoom nguui na nntsā'ntjom 'o.

Cata'ndyo'xcwe'yo' cha'cwijom cwilayo'yo' nato na ñoom."

⁴ Ñ'oommeiⁿ seicandaa'ñena' quia na to' Juan na tyotseits'oomñê nn'aⁿ ndyuaa yuu
tjaa nn'aⁿ c'om. Tyoñequiaaⁿ ñ'oom na calcwe' n'omna jnaaⁿna cha nntseit'maⁿ ts'om
Ty'oqts'om joona ndo' nleits'oomndyena. ⁵ Jndye nn'aⁿ ty'e na m'aaⁿ na jnaⁿna cha'waa
ts'ondaa Judea ñequio tsjoom Jerusalén. Jnda na lcwe' n'omna jnaaⁿna, seits'oomñê
joona ts'om jndaa Jordán.

⁶ Juan'ñeeⁿ tyocweⁿ liaa na tuiina' ñ'eⁿ soo' camello. Chi'tyeⁿ xcweeⁿleⁿ cwii tjaⁿ.
Tyocwaaⁿaⁿ calcaa ntyue' ndo' tyo'om tsiom' jndaa. ⁷ Luaa ñ'oom na tyoñequiaaⁿ ndaa
nn'aⁿ, tyotsoom:

—Mandyontyjo nqueⁿ na t'maⁿti tseixmaaⁿ, nchiiti ja. Ticatseixmaⁿya na cwe' ja
nndi'ntjoⁿya nnoom na nntseicanaⁿa lcoom'm. ⁸ Ja matseits'oomndyo' 'o ñequio ndaa-
tioo, saa nqueⁿ nntseits'oomñê 'o ñequio Espíritu Santo.

*Na teits'oomñê Jesús
(Mt. 3:13-17; Lc. 3:21-22)*

⁹ Tiempo'ñeeⁿ jnaⁿ Jesús tsjoom Nazaret, ts'ondaa Galilea. Tyje'cañoom Juan ndyuaa
yuu na tjaa nn'aⁿ c'om. Ndo' seits'oomñê Juan jom ts'om jndaa Jordán. ¹⁰ Quia na
jlueeⁿleⁿ naquii' ndaa mantyjacheⁿ nty'iaaⁿaⁿ na seicanaaⁿñena' tsjo'luee. Jndyocue
Espíritu Santo cha'cwijom catu'. Jndyocaljo nacjoom'm. ¹¹ Ndo' teic'uaa na seineiⁿ
Ty'oqts'om cañoom'luee. Matso:

—'U cwiluiindyⁿ Jndaaya na jeeⁿ candya' ts'oqⁿya. Cantyja 'naⁿ 'u ñequii'cheⁿ
mañequiaana' na neiⁿya.

*Ñe'queⁿ tsaⁿjndii xjeⁿ Jesús
(Mt. 4:1-11; Lc. 4:1-13)*

¹² Ndo' mantyjacheⁿ tjañ'oom Espíritu Santo Jesús cwiicheⁿ ntyja yuu tjaa nn'aⁿ c'om.

¹³ Jo' ljoo'ñê wen'aaⁿ xuee. Tyoqueⁿñê tsaⁿjndii na nlqueⁿ xjeⁿ jom. Mati tyom'aaⁿ Jesús
quii'ntaaⁿ quioo' wjee. Ndo' tquie'cañom ángeles na tyondye'ntjomna nnoom.

*Mato' Jesús ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ ts'ondaa Galilea
(Mt. 4:12-17; Lc. 4:14-15)*

¹⁴ Jnda na tju' Herodes Juan w'aancjo, quia jo' tja Jesús ts'ondaa Galilea. Jo' jo'
tyoñequiaaⁿ ñ'oom naya ndaa nn'aⁿ cantyja na matsā'ntjom Ty'oqts'om. ¹⁵ Tyotsoom:

—Jnda tue'ntyjo xjeⁿ na ñe'quiandyo' na nntsā'ntjom Ty'oqts'om 'o. Calayu'yo' ñ'oom
naya 'naaⁿaⁿ ndo' calcwe' n'om'yo'.

Ma'maⁿ Jesús ñequíee nn'aⁿ na cwitjeii' calcaa
(Mt. 4:18-22; Lc. 5:1-11)

¹⁶ Yocheⁿ na mawinom Jesús 'ndyoo ndaalúee Galilea, nty'iaaⁿaⁿ Simón ñequio tyjee tsaⁿñeeⁿ Andrés. Cwituéeⁿna tsqui' 'naaⁿna ts'om ndaalúee ee joona ts'iaaⁿ 'naaⁿna na cwitjeii'na calcaa. ¹⁷ Quia jo' tso Jesús ndaana:

—Quio'yo' ñ'eⁿndyô ndo' ja nnts'aa na nlatjom'yo' nn'aⁿ tachii cwe' calcaa.

¹⁸ Joona mañoom' 'ndyena lqui' 'naaⁿna. Ty'ena ñ'eⁿñê.

¹⁹ Tjatjatyeen chjoowi' 'ndyoo ndaalúee. Tuee'cañoom Jacobo ñ'eⁿ tyjee tsaⁿñeeⁿ na jndyu Juan. Joona ntseinda Zebedeo. M'aⁿna ts'om w'aandaa, cwila'yona lqui'tsaⁿ 'naaⁿna. ²⁰ Mantya tqueeⁿñê joona, quia jo' 'ndyena tsotyena Zebedeo ts'om w'aandaa ñequio naⁿntjoom'm. Ty'ena ñequio Jesús.

Tsaⁿ na tyoleiñ'oom jndyetia
(Lc. 4:31-37)

²¹ Ty'ena tquiena tsjoom Capernaum. Quia na tue'ntyjô xúee na cwita'jndyee nn'aⁿ judíos quia jo' tjaquíee' Jesús naquii' wats'om. Toqⁿoⁿ na tyo'moqⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ. ²² Ndo' ñ'oom na tyoñequiaaⁿ, jeeⁿ tjawee' n'omna. T'moⁿna' ndaana na waa najndeii na matseixmaaⁿ, ee ñ'oom na tyo'moqⁿ cajndatina', nchii cwe' cha'na ñ'oom na cwit'moqⁿ nn'aⁿ na jndo' n'om chiuu t'maⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés. ²³ Ndo' naquii' wats'om'ñeeⁿ tyje'cañoom cwii ts'aⁿ na maleiñ'oom jndyetia juu. Jndeii tyotseixuaa tsaⁿñeeⁿ ñ'oom ndyúee jndyetia'ñeeⁿ.

²⁴ Tsoom nnom Jesús:

—¿Ljo' l'ue ts'om' ñ'eⁿndyô já, 'u Jesús na jnaⁿ Nazaret? ¿Aa jndyo' na jndyo'tsei'tyui' na laxmaaⁿyâ najndaayâ? Já macwitajnaaⁿâ 'ñeeⁿ cwiluiindyú'. Nncu' cwiluiindyú' na lju' ts'om' na jnaⁿ na m'aaⁿ Ty'oqts'om.

²⁵ Quia jo' seitia' Jesús jndyetia'ñeeⁿ. Tsoom:

—Catseicheⁿ. Calui' naquii' ts'om tsaⁿm'aaⁿ.

²⁶ Ndo' s'aa jndyetia'ñeeⁿ na seicantyeenⁿñe tsaⁿñeeⁿ ndo' tyoteiñe. S'aaⁿ na seixuaa jndeii, jnda jo' jlúeeⁿeⁿ naquii' ts'om tsaⁿñeeⁿ. ²⁷ Ndo' cha'tso nn'aⁿ na nty'iaa na luaa' tuii jeeⁿ tyuena. Tyota'x'eena ndaa nc'iaana, tyoluena:

—¿Ljo' ma'moⁿna' na luaa' tuii? Cwa cwii ñ'oom xco cwindyaaya je'. Ee tsaⁿm'aaⁿ waa najneiⁿ na matsaⁿntjoom meiⁿ jndyetia ndo' cwila'candana ñ'oom na matsoom.

²⁸ Mañoom' t'om ñ'oom cantya 'naaⁿ Jesús cha'waa ts'ondaa Galilea.

Sein'maⁿ Jesús staxeeⁿ Simón Pedro
(Mt. 8:14-15; Lc. 4:38-39)

²⁹ Ndo' jnda na jlui'na wats'om, ty'ena waa' Simón ñ'eⁿ Andrés, ndi ñ'eⁿ Jacobo ñ'eⁿ Juan. ³⁰ Tquiena. Ndo' jo' jo' m'aaⁿ staxeeⁿ Simón. Waa cjoo' jnduu na matseicona' juu. Mañoom' jla'candii nn'aⁿ Jesús na wii' yuscu'ñeeⁿ. ³¹ Quia jo' tjantyjaa' Jesús tsaⁿñeeⁿ, t'ueeⁿ ts'o, seiweeⁿ juu. Mañoom' ntquiuuñe na matseicona' juu. Mana tq' na mandintjom ndaana.

Sein'maⁿ Jesús jndye nn'aⁿwii
(Mt. 8:16-17; Lc. 4:40-41)

³² Majuu tmaaⁿñeeⁿ jnda na tjacue ñe'quioom', tquie'cho nn'aⁿ nn'aⁿwii ñ'eⁿ nn'aⁿ na maleichuu jndyetia na m'aaⁿ Jesús. ³³ Manndyo ndyuendye nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ na tquiena na cwe' 'ndyoots'a w'aa'ñeeⁿ. ³⁴ Xjeⁿñeeⁿ sein'maaⁿ jndye nn'aⁿwii cha'tso nnom ntycu na cwitjoomna. Mati jndye jndyetia tjeiiⁿeⁿ naquii' n'om nn'aⁿ. Meiⁿ tñquiaaⁿ na nla'neiⁿ jndyetia'ñeeⁿ meiⁿcwii ñ'oom ee tical'ue ts'oom na ndye nn'aⁿ cantya 'naaⁿaⁿ. Ee jndyetia'ñeeⁿ manquiuna 'ñeeⁿ cwiluiñê.

Jesús mañequiaaⁿ ñ'oom ts'ondaa Galilea
(Lc. 4:42-44)

³⁵ Teincoo cwiicheⁿ xuee ndicwaⁿ jaaⁿcheⁿ teicantyjaaⁿ, tjaaⁿ cwii joo yuu na ñenqueⁿ. Jo' jo' tyotseineiiⁿ nnom Ty'oots'om. ³⁶ Ndo' Simón ñequio nc'iaaⁿaⁿ ty'entyjona naxeⁿ! Jesús na cwil'ueena jom. ³⁷ Jnda na jliuna jom, jluena nnoom:

—Jndye nn'aⁿ jeeⁿ cwil'uee 'u.

³⁸ Tsoom ndaana:

—Cjaaya nt'omcheⁿ njoom na nndyoo' cha mati jo' ñnequiaya ñ'oom naya na nndye nn'aⁿ. Ee maxjeⁿ ts'iaaⁿwaa' na qui na jndyooⁿ.

³⁹ Quia jo' tyomanoom cha'waa ts'ondaa Galilea. Tyoñequiaaⁿ ñ'oom naya naquii' lan'om 'naaⁿ naⁿñeeⁿ cwii cwii joo. Ndo' tyocwjeeⁿeⁿ jndyetia naquii' n'om nn'aⁿ.

Sein'maⁿ Jesús ts'aⁿ na chuu tycu lepra

(Mt. 8:1-4; Lc. 5:12-16)

⁴⁰ Tyjee'cañoom cwii ts'aⁿ na m'aaⁿ Jesús na chuu tycu lepra. Tco'xtye jo nnoom, s'aa ty'oo, tso:

—Ta, ntyjii 'u nndaⁿ nntsein'maⁿ ja, xeⁿ wajnaⁿ na maty'iomna'.

⁴¹ Jesús t'oom na wi' ts'oom tsaⁿñeeⁿ. Seiloom ts'ooⁿ, tyeⁿnquoom'm juu. Tsoom nnom:

—Maxjeⁿ maty'iomna' na ljo'. Can'maⁿ!.

⁴² Mantya tsu tycu lepra. Mana ljuu' tjaaⁿaⁿ cha'waañê. ⁴³ Jnda jo' jñom Jesús tsaⁿñeeⁿ, tyeⁿ ñ'oom tsoom nnom:

⁴⁴ —Meiⁿcwii ñ'oom ticatsu' ndaa nn'aⁿ chiuu tuii na n'maⁿ. Saa cja', cja'tseica'moⁿndyu' nnom tyee. Ndo' quiaa' quioo' nnoom na matseit'maaⁿndyu' Ty'oots'om cha'xeⁿ na tyotsaⁿntjom Moisés. Ee laa'ti' nncwji'yuu'ñena' ndaa nn'aⁿ na jnda n'maⁿ!.

⁴⁵ Saa quia na tja tsaⁿñeeⁿ, toqⁿoⁿ na tyotseineiiⁿ, tyotsoñ'eeⁿ chiuu waa na n'maaⁿ. Jo' chii mañoom' t'om ñ'oom ndiocheⁿ. Cwe' jo' seicu'na' na nncjaaquiee' Jesús meiⁿnquia tsjoom ee jeeⁿ jndye nn'aⁿ nnc'oontyjaa'na xeⁿ nliuna jom. Jo' chii ljoo'ñê yuu tjaa nn'aⁿ c'oom ndo' tquie'cañom nn'aⁿ na m'aaⁿ na jndye joo jnaⁿna.

2

Sein'maⁿ Jesús ts'aⁿ na ntjeiⁿ nc'ee

(Mt. 9:1-8; Lc. 5:17-26)

¹ Jnda na teinom cwantindyo xuee, tue'cañoomnda' Jesús tsjoom Capernaum. Ndo' teic'uaa ñ'oom na jnda tyjeeⁿeⁿ, m'aaⁿ waa' cwii ts'aⁿ. ² Jndye nn'aⁿ tjomndyena jo' jo' hasta tileicwiiijndeiⁿ w'aa. Meiⁿ cwe' 'ndyoots'a tîcandaa nlquie'cañomna. Ndo' tyoñequiaaⁿ ñ'oom Ty'oots'om ndaana. ³ Ndo' jo' tquie'cañom ñequiee nn'aⁿ na m'aaⁿ Jesús. Tquioñ'omna cwii ts'aⁿ na ntjeiⁿ nc'ee. ⁴ Quia na nty'iaana na tîcandaa nnc'oontyjaa'na na m'aaⁿ ee na jeeⁿ tyeeⁿ m'aⁿ nn'aⁿ, quia jo' ty'ewana xqueⁿ w'aa. Jla'canaaⁿndyena ndyeyu na meintyjee' Jesús. Jla'c'oⁿna tsuee na ndii' ts'aⁿwii'. ⁵ Quia na nty'iaa' Jesús na cwila'yuya n'om naⁿñeeⁿ, tsoom nnom nquii ts'aⁿ na wii':

—U jndaaya, jnda seit'maⁿ ts'ooⁿya 'u cha'tso jnaⁿ na niom.

⁶ Ndo' nt'om nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljei na tqueⁿ Moisés na teindyuaandye jo' jo', jndye ñ'oom tyola'tiuuna naquii' n'omna na ticuee' n'omna Jesús. ⁷ Jla'neiⁿ cheⁿnquieena naquii' n'omna, jluena: “Tsaⁿm'aaⁿ ¿chiuu na luaa' matsoom? Cwa ñ'oom ntjeiⁿ matseineiiⁿ nacjoo' Ty'oots'om ee macanda jom nndaⁿ nntseit'maⁿ ts'oom jnaaⁿ nn'aⁿ.”

⁸ Ndo' ntyjii Jesús na luaa' m'aaⁿ n'omna. Tsoom ndaana:

—¿Chiuu na ticuaaya nquiu'yo' ñ'eⁿndyo? ⁹ ¿Cwaaⁿ ñ'oom cwila'tiuu'yo' na tijndei'tina' na nntsjoⁿ nnom tsaⁿwii'm'aaⁿ? ¿Aa nchii cha'na jnda tsjoⁿ nnoom na matseit'maⁿ ts'ooⁿya jnaaⁿaⁿ na waa? Oo ¿aa nchii jndei'tina' nquiu'yo' na nntsjoⁿ na quicantyjaaⁿ, catseilcwiñê tsuee 'naaⁿaⁿ ndo' cjaacaⁿ? ¹⁰ Queⁿ'yo' cwenta, ja na cwiluiindyⁿ tsaⁿ na jnaⁿ cañoom'luee nntsjoⁿ juu ñ'oom na nquiu' 'o na jndei'tina'. Quia jo' quia na jnda

tco'yana' tsa'm'aa'n nla'no'yo' na majndeitiche' ja waa najndo nnom tsjoomnancue na nnda nntseit'ma' ts'o'o'ya jnaa' nn'a'.

¹¹ Quia jo' tsoom nnom ts'a' na ntjei' nc'ee:

—'U re, matsjooya njom', quicantyja'. Catseilcwiindy' tsuee 'na'. Cja'to' wa'.

¹² Ndo' mantya teicantyja tsa'ñee', seilcwiiñê tsuee 'naa'a'. Jluen'e' na jndoo' cha'tsondye na'ñee'. Jee' tjawee' n'omna na luaa' tuui. Tyola't'maa'ndyena Ty'oots'om, tyoluena:

—Mei'jom ndii' tyoonty'iaaya na nlui na luaa'.

Ma'ma' Jesús Leví na mati jndyu Mateo

(Mt. 9:9-13; Lc. 5:27-32)

¹³ Jnda' tuui na luaa', tja Jesús cwiiche' cwii ndii' 'ndyoo ndaaluee ndo' jndye nn'a' ty'entyjaa'na jom. Tyo'moo' ndaana. ¹⁴ Cwii xuee mawinoom yuu na cwitioom nn'a' ts'iaa'ndaana cwentaa' gobiernom. Jo' jo' noom'm cwii ts'a' na jndyu Leví jnda Alfeo. Wacatyee' tsa'ñee' na maco'ñoom s'om na cwitioom nn'a'. Tso Jesús nnoom:

—Candyotseijomndyu' ñequio ts'iaa' 'na'ya.

Ndo' teicantyja tsa'ñee', tjatseijomñe ñ'e' Jesús.

¹⁵ Cwii xuee m'aa' Jesús waa' Leví ñequio nn'a' na cwila'jomndye ñ'e'ñê. Jo' jo' wacatyee' nacañoom' mei'sa ñequio na'ñee' na cwicwa'na. Ndo' mati majndye nn'a' na cwito'noom ts'iaa'ndaana nn'a' cwentaa' gobiernom ñequio nn'a' na cwila'tjoondye nnom Ty'oots'om cantyja na nquiu nn'a' fariseos, teindyuaandyena ñ'e'ñê. Ee jndye nn'a' ty'entyjona naxee'e'. ¹⁶ Saa' nn'a' fariseos ñequio nc'iaana na cwit'moo' ljei na tque' Moisés, quia na nty'iaana na macwa' Jesús ñequio nn'a' na cwila'tjoondye nnom Ty'oots'om ndo' ñequio nn'a' na cwito'ñoom s'om cwentaa' gobiernom, ta'x'eena ndaa' nn'a' na cwila'jomndye ñ'e'ñê, jluena:

—¿Chiuu waayuu na macwaa'na' ñ'e' nn'a' na cwito'ñoom s'om ndo' ñ'e' nn'a' na cwila'tjoondye nnom Ty'oots'om?

¹⁷ Jnda' na jndii Jesús na luaa' cwiluena, tsoom ndaana:

—Nn'a' na tiwii titjoondyena ts'a' na mach'ee nasei. Saa' nn'a' na wii, tjoondyena tsa'ñee'. Ja nchii na jndyoo na nncwa'ya nn'a' na m'a' cantyja na maty'iomyana', ja jndyoo na nncwa'ya nn'a'jna'.

¿Chiuu na tyoola'cwejndo'ndye nn'a' na cwila'jomndye ñ'e' Jesús?

(Mt. 9:14-17; Lc. 5:33-39)

¹⁸ Nn'a' na cwila'jomndye ñ'oom na tyoñequiaa Juan tsa' na tyotseits'oomñe nn'a' ñequio nn'a' na cwila'jomndye ñ'oom na cwila'naa' nn'a' fariseos, m'a'na na cwila'cwejndo'ndyena cwii xuee. Ndo' nt'omndye joona ty'entyjaa'na Jesús, ta'x'eena nnoom, jluena:

—Nn'a' na cwila'jomndye ñ'oom na mañequiaa Juan cwila'cwejndo'ndyena ndo' majo'ti cwil'a nn'a' fariseos, saa' nn'a' na cwila'jomndye ñ'oom na mañequiaa', tyoola'cwejndo'ndyena. ¿Chiuu na tyool'ana?

¹⁹ T'o Jesús cwii ñ'oom na cwe' tjañoom' cantyja 'naa' nque'. Tsoom ndaa' na'ñee':

—Nn'a' na cwila'jomndye na macoco ts'a' ¿aa maty'iomna' na nla'cwejndo'ndyena yoch'e' na ndii ñ'e' tsa's'a'ñee' ñ'e'ndyena? Cantyati xuee na m'aa' ñ'e'ndye na'ñee' na cwiwit'maa' na tocoom, ticatsona' na nla'cwejndo'ndyena. ²⁰ Saa' manncue'ntyjo xuee na nncwji'na' jom quii'ntaa'na, quia ljo'che' nla'cwejndo'ndyena.

²¹ Seinei'tiche' Jesús cwii ñ'oom na tjañoom' cantyja 'naa' ñ'oom xco na ma'moo' ndaana. Tsoom:

—Ts'a' na matseyo liaa, ticaty'iomna' na nncwjaa'ñê cwii ta' liaa xco na tyootma' na nntseyoo' liaa ntsaa. Ee na ljo' nnts'aa', quia nntma' liaa tquie quia jo' nncjaatei' liaa xco, nntyjaa'ñena' liaa ntsaa, ndo' cwajndiiti nnc'ioo'ñena' liaa ntsaa'ñee'. ²² Mati ts'a' na mach'ee winom tijoom nntioom juuna' tja' na jnda teijndyo. Ee xe' na ljo' nnts'aa' ts'a'

nn't'ioo' tjaⁿñeeⁿ, mana cwiwi'ndaa'na', ndo' mati nlcwe' winom. Jo' chii maty'iomna' na ts'om tjaⁿ xco nnc'oocuenta'.

Cwit'ioo'ndyena xu'lqueeⁿ xuee na cwita'jndye nn'aⁿ
(Mt. 12:1-8; Lc. 6:1-5)

²³ Cwii xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ judíos, mawinom Jesús yuu na niom ntjom lqueeⁿ trigo. Ndo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê, yocheⁿ na cwiwinomna jo' jo', to'na na cwit'ioo'ndyena meiⁿ ndyee xu'lqueeⁿ. ²⁴ Nt'om nn'aⁿ fariseos jluena nnom Jesús:

—Queⁿ cwenta naⁿm'aⁿl, ¿chiiu na cwil'ana cwii na ticatsa'ntjomna' xuee na cwita'jndyaaya?

²⁵ T'o Jesús, tsoom ndaana:

—'O, ¿aa nchii jnda jla'naⁿyo' ñ'oom chiiu s'aa David quia na seitjoona' na nlcwaaⁿaⁿ? Saa tyoolancjoo'ndyo' cantya 'naaⁿaⁿ. Jom t'oom na ñejnoom'm ndo' mati nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñê. ²⁶ Tjaqueⁿeⁿ naquii' wats'om 'naaⁿl Ty'o^ots'om ndo' tcaaⁿ tyoo' nnom Abiatar tyee na cwiluiitquieñe. Jnaaⁿaⁿ ntyoo'ñeeⁿ. Tcwaaⁿaⁿ joona' ndo' mati tquiaaⁿ na tcwa' nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñê. Ndo' ntyoo'ñeeⁿ na jnda tquia nn'aⁿ nnom Ty'o^ots'om, ticwanaaⁿ na nlcwa' mei'nquia ts'aⁿ, macanda ntyee wanaaⁿ na nlcwa'na juuna'.

²⁷ Tsoticheⁿ Jesús ndaana:

—Tqueⁿ Ty'o^ots'om xuee na nnta'jndyee nn'aⁿ cha na nnteijndeiina' joona, nchii seijsdaa'ñê na nnts'aana' xjeⁿ 'o na nndu'yo' na jeeⁿ t'maⁿ xuee tseixmaⁿna'. ²⁸ Jo' chii ja na cwiluiindy^o ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee waa na matseixmaⁿya na nntsjo^o ljo' wanaaⁿ na cal'a nn'aⁿ xuee na cwita'jndyaaya.

3

Sein'maⁿ Jesús ts'aⁿ na jnda tjateii cwii ts'o
(Mt. 12:9-14; Lc. 6:6-11)

¹ Cwiicheⁿ cwii ndii' tjaquiee' Jesús naquii' wats'om. Jo' jo' m'aaⁿ cwii tsaⁿs'a na jnda tjateii cwii ts'o. ² Jeeⁿ tyoqueⁿ nn'aⁿ fariseos cwenta ljo' nnts'aaⁿ, aa nntsein'maaⁿ tsaⁿñeeⁿ juu xuee na cwita'jndyena, ee jeeⁿ queeⁿ n'omna na nnda^a nlqueⁿna ñ'oom nacjoom'm. ³ Quia jo' tsoom nnom ts'aⁿ na jnda tjateii ts'o:

—Quicantya', cwintye' xcwe quii'ntaaⁿ naⁿm'aⁿ.

⁴ Ndo' tsoom ndaa^a nn'aⁿ na m'aⁿ jo' jo':

—Ja mawax'aya ndaa^ayo', xuee na cwita'jndyaaya ¿aa wanaaⁿ na cateijndei ts'aⁿ x'iaaⁿaⁿ na wi' matjom, oo aa ticateijneiⁿ juu? ¿Aa cwji'n'maaⁿñê x'iaaⁿaⁿ na ticue', oo aa ca'ñeeⁿ na cue'?

Saa joona yacheⁿ jla'cheⁿna. ⁵ Quia jo' nty'iaaⁿaⁿ ndaa^a nn'aⁿ ndiocheⁿ, seiloo'ñê ñ'eⁿndyena. Tquiaana' na chjoo' ts'oom ee sei'nooⁿl'qⁿ na jeeⁿ quie' n'omna. Tsoom nnom tsaⁿs'a'ñeeⁿ:

—Catseiliuu' ts'o'.

Seiliuu tsaⁿñeeⁿ ts'o^ooⁿ ndo' mana tco'yana' jom. ⁶ Saa nn'aⁿ fariseos mantya jluina, tyo'maⁿna ñequio nn'aⁿ 'naaⁿl Herodes chiiu nl'ayoona na nla'cuee'na Jesús.

Jndye nn'aⁿ tjomndye 'ndyoo ndaaluee

⁷ Quia jo' tjanda' Jesús 'ndyoo ndaaluee ñequio nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. Cwii tmaaⁿl nn'aⁿ ty'entyjo naxeeⁿeⁿ na jnaⁿna ts'ondaa Galilea. ⁸ Ndo' mati nt'omcheⁿ nn'aⁿ tyondyena cantya 'naaⁿ jndye nnom ts'iaaⁿ t'maⁿ na tyoch'eeⁿ. Quia jo' jndyendyena jnaⁿna ts'ondaa Judea ñequio tsjoom Jerusalén, ñequio ndyuaa Idumea, ñequio xndyaa' jndaa Jordán, ndo' ñequio ndiocheⁿ tsjoom Tiro ñ'eⁿ Sidón. Ty'entyjaa'na jom. ⁹ Jo' chii sa'ntjoom nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê na cala'jndaa'ndyena cwii w'aandaa chjoo na nleil'uee'ñê cha tints'aana' na 'oontquieena jom ee tyeeⁿ na jeeⁿ jndye nn'aⁿ m'aⁿ nacañom'm. ¹⁰ Ee nc'e na jnda sein'maaⁿ jndyendye nn'aⁿ, jo' chii cha'tso nt'omcheⁿ nn'aⁿ na ndicwaⁿ chona ntycu, tyola'canto'ndyena nacañom'm na ñe'nquio'na jom cha

nn'maa^{na}. ¹¹ Ndo' jndyetia na m'aⁿ naquii' n'om nn'aⁿ, meiⁿyuucheⁿ na nty'iaana jom, l'ana naquii' n'om naⁿñeeⁿ na cata'na cantyena jo nnoom. Tyola'xuaana, tyoluena:

—'U cwiluiindy^u Jnda Ty'o^ots'om.

¹² Saa Jesús jndei'na' tyotsaⁿntjoom na ticat'mo^ona 'ñeeⁿ cwiluiiñê.

Ma'maⁿ Jesús canchoo'we nn'aⁿ na nla'jomndye ñ'oom 'naaⁿaⁿ
(Mt. 10:1-4; Lc. 6:12-16)

¹³ Tjawa Jesús cwii ta, ndo' tqueeⁿñê nn'aⁿ na macwjii'ñê cwentaaⁿaⁿ na c'oona na m'aaⁿ. ¹⁴ Tqueeⁿ canchoo'wendyena na nñ'eeⁿna ñ'eⁿñê ndo' na njñoom joona na nñe'quiaana ñ'oom naya 'naaⁿaⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ. Matseicajndyuna' joona apóstoles. ¹⁵ Tquiaaⁿ cantyja najndeiⁱ na tseixmaaⁿ na nla'xmaⁿna cha nndaⁿ nla'n'maaⁿna nn'aⁿ ndo' nndaⁿ nntjeiⁱna jndyetia naquii' n'om nn'aⁿ. ¹⁶ Nmeiⁿ ncuee nchoo'we nn'aⁿ na tjeiⁱñê Jesús cwentaaⁿaⁿ: Simón, tsaⁿ na seicajñoom Pedro, ¹⁷ Jacobo ñequio tyjeeⁿ Juan, ntseinda Zebedeo, joona seicajñoom Boanerges, ñ'oomwaa' ma'moⁿna' na jeeⁿ chona ndyueena, ¹⁸ Andrés, Felipe, Bartolomé, Mateo, Tomás, Jacobo jnda Alfeo, Tadeo, Simón, tsaⁿ na matii'ñê ñ'oom ñ'eⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ cananista. ¹⁹ Ndo' ñ'eⁿ Judas Iscariote, ts'aⁿ na tquiaa cwentaa Jesús.

Cwilueyoona na Jesús tsaⁿjndiitquiee matseixmaaⁿ
(Mt. 12:22-32; Lc. 11:14-23; 12:10)

²⁰ Jnda jo' tja Jesús yuu na mac'eeⁿ, ndi ñ'eeⁿ naⁿñeeⁿ. Ndo' tjomndyennda' cwii tmaaⁿ nn'aⁿ yuu na m'aaⁿ hasta tileinquiaana' na nlcwaaⁿaⁿ ñ'eⁿ nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñê. ²¹ Jnda na jndye nn'aaⁿ nqueⁿ na luaa' matjoom, ty'ec'omna jom na jndei'na' ee cwilue nn'aⁿ na jnda seintjeiⁿna' jom.

²² Nt'om nn'aⁿ na cwit'mo^o ljeiⁿ na tqueⁿ Moisés na jnaⁿ Jerusalén, tyoluena:

—Tsaⁿm'aaⁿ matseixmaaⁿ Beelzebú, juu tsaⁿjndiitquiee. Nc'e najndeiⁱ na matseixmaⁿ, jo' na macwjeeⁿ jndyetia naquii' n'om nn'aⁿ.

²³ Tqueeⁿñê Jesús naⁿñeeⁿ ndo' seineiⁿ ñ'oom tjañoom' ndaⁿana. Tsoom:

—¿Chiuu nnts'aayuuna' na nquii Satanás mawjaⁿ nacjoo' nqueⁿ na macwjeeⁿ jndyetia ñequio ntyjenaⁿjndiñê naquii' n'om nn'aⁿ? ²⁴ Xeⁿ m'aaⁿ cwii gobiernom na cwit'oⁿndye nn'aⁿ 'naaⁿaⁿ, nt'om cwi'oo nacjoom'm ndo' nt'om cwila'jomndye ñ'eⁿñê, tsaⁿñeeⁿ xocaljoo'ñetyeeⁿ ts'iaaⁿ. ²⁵ Ndo' mati nn'aⁿ na m'aⁿ cwii w'aa xeⁿ cwila'ntja'ndyena, xoc'omna na ñe'naaⁿ, maxjeⁿ nnt'oom'ndyena. ²⁶ Ndo' majo'ti cantyja 'naaⁿ Satanás, xeⁿ na matseiwēñê nacjoo' ntyjenaⁿjndiñê quia jo' xocaljotypeⁿ cantyja najneiⁿ na matsaⁿntjoom joona. Ee xeⁿ na luaa' mach'eeⁿ, quia jo' matseinty-cwiiñê cheⁿnqueⁿ.

²⁷ 'Tjaa'naⁿ ts'aⁿ na nndaⁿ na cwe' nncjaaquiee'to waa' ts'aⁿ na jeeⁿ jndeiⁱ na nncwjiⁱ 'naaⁿ tsaⁿñeeⁿ. Saa xeⁿ nntseityeⁿñeeⁿ tsaⁿñeeⁿ quia ljo'cheⁿ nndaⁿ nncwjiⁱñ'eeⁿ 'naaⁿ. Maluaa' matseijomna' ñ'eⁿndyo ja quia macwjii'a naⁿjndii ñ'eⁿ jndyetia naquii' n'om nn'aⁿ.

²⁸ 'Mayuu'cheⁿ candye'yo' nntsjo^o, nndaⁿ nntseit'maⁿ ts'om Ty'o^ots'om cha'tso nnom na cwila'tjo^ondye nn'aⁿ ñequio meiⁿnquia ñ'oom wi' na ntjeiⁿna' na cwiluena. ²⁹ Saa meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matsoyuu na cwiluii ts'iaaⁿ 'naⁿya cwe' cantyja najndeiⁱ tsaⁿjndii, tsaⁿñeeⁿ matseineiⁿ ñ'oom ntjeiⁿ nacjoo' Espíritu Santo. Ndo' na ljo' tijoom nntseit'maⁿ ts'om Ty'o^ots'om tsaⁿñeeⁿ. Jnaⁿwaa' tijoom cantycwiina'.

³⁰ Luaa' tsoom ndaaⁿ naⁿñeeⁿ na cwit'mo^o ljeiⁿ na tqueⁿ Moisés. Ee joona tyoluena na jom tseixmaaⁿ tsaⁿjndiitquiee.

Jesús, tquie ntyjeeⁿ na m'aaⁿ ñ'eⁿ tsoñeeⁿ
(Mt. 12:46-50; Lc. 8:19-21)

³¹ Tquiecañom ntyjee Jesús ñequio tsoñeeⁿ yuu na m'aaⁿ saa ch'eⁿ ljoo'ndyena nc'e na jeeⁿ tyeeⁿ m'aⁿ nn'aⁿ. Cwe' jla'cwanomna ñ'oom na calueeⁿeⁿ ch'eⁿ. ³² Jo' chii nn'aⁿ na meindyuaandye nacañom'm jluena nnoom:

—Aa ndi', jnda tyjee' tso'ndyo' ñ'eⁿ ndyenty'iu'. M'aⁿna ch'eⁿ, cwil'ueena 'u.

³³ Saa t'ooⁿ ndaana tsoom:

—Nndye'yo' nntsjoō ndaa'yo' 'ñeeⁿ cwiluiiñe tsondyo ndo' ndyentyjo.

³⁴ Jnda chii nty'iaaⁿaⁿ ndiocheⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ na meindyuaandye nacañom'm, tsoom ndaana:

—Queⁿyo' cwenta, ncjo'yo' cwiluiindyoy' tsondyo ñequio ndyentyjo. ³⁵ Ee meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na mach'ee yuu na l'ue ts'om Ty'oōts'om, tsaⁿñeeⁿ cwiluiiñe ti'tyjo, ndo' nomtyjo, ndo' tsondyo.

4

Ts'aⁿ na tjacju' lqueeⁿ trigo

(Mt. 13:1-9; Lc. 8:4-8)

¹ Cwiicheⁿ cwii ndii' tquie'cañom cwii tmaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye na m'aaⁿ Jesús 'ndyoo ndaaluee. Toōⁿoⁿ na ma'moōⁿ ndaana. Ndo' jeeⁿ ndya' tyola'canto'ndyena nacañom'm. Jo' chii tjacuōōⁿ ts'om w'aandaa chjoo na meintye'cheⁿna' ts'om ndaaluee. Tjacjom ts'omna' ndo' cha'tsondye nn'aⁿ ljoo'ndyena 'ndyoowi' ndaaluee tyuaatcwii. ² Jndye ñ'oom tjañoom' teil'uee'ñê na tyo'moōⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ. Tue'cañoomna' na tsoom ñ'oomwaa:

³ —Candye'yo' ñ'oomwaa: Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ, tjacjoom'm lqueeⁿ trigo. ⁴ Ndo' yocheⁿ na majoom'm lqueeⁿñee, nt'om tquiaa ts'om nato. Ndo' tquie cantsaa, tcwa'yo' joona'. ⁵ Nt'om lqueeⁿ tquiaana' tyuaa na jeeⁿ ljo' yuu na tita m'aaⁿ ts'o. Lqueeⁿñeeⁿ tyuaa' t'oomna' ee tita tiona' ts'o. ⁶ Saa na jeeⁿ jmeiⁿ tyonty'iaa' ñe'quoom', t'uaana'. Tjacaana' ee na tinjoom ty'e nch'ioo'na'. ⁷ Nt'om lqueeⁿ tquiaana' yuu na meintyjee' nda' l'ooⁿ nioom. Tyuaa'ti tjawindye l'ooⁿ nioom'ñeeⁿ, tco'na' ntjom, nc'e naljo' tjaa'na' ljo' tue' l'a lqueeⁿñeeⁿ. ⁸ Saa nt'om lqueeⁿ tquiaana' yuu na ya ts'o. T'oomna', ty'ewijndana', jndye lqueeⁿ tue'. Nt'om tjei'na' cwii xuu waljoo' yom ts'oom lqueeⁿ trigo na cwii ts'oom lqueeⁿ tjacju' tsaⁿñeeⁿ. Ndo' nt'om tjei'na' we xuu waljoo' xcwe na cwii ts'oom lqueeⁿ tjacjoom'm. Ndo' nt'om tjei'na' ñequiee xuu na cwii ts'oom lqueeⁿ na tjacjoom'm.

⁹ Quia jo' tso Jesús ndaana:

—'Ñeeⁿ juu na niom lue' n'om lua'qui na nndii, candii.

Luaa ts'iaaⁿ ñ'oom tjañoom'

(Mt. 13:10-17; Lc. 8:9-10)

¹⁰ Jnda na tju'na' na ñenquii Jesús ñequio nn'aⁿ canchoo'wendye ndo' ñequio nt'om nn'aⁿ na mati cwicañ'eeⁿtyeⁿ ñ'eⁿñê, ta'x'leena ljo' ñe'ca'moⁿ ñ'oom tjañoom'ñeeⁿ. ¹¹ Ndo' tsoom ndaana:

—Mañequiaa Ty'oōts'om na 'o cala'noⁿyo' ñ'oom na tyooliu nn'aⁿ cantyja na matsa'ntjoom. Saa nn'aⁿ na tyoola'jomndye ñ'eⁿndyo, ñenquii' ñ'oom tjañoom' mat-seinaⁿya ndaana. ¹² Jo' chii mach'eena' na mayuu'cheⁿ meiiⁿ na jndye ndii' nndyena ñ'oom na mañequiaya, saa xocala'noⁿna. Ndo' meiiⁿ na jndye ndii' nnty'iaana ts'iaaⁿ na mats'aa saa tixoqueⁿna cwenta. Ee cwil'ayana na nmeiiⁿ cha tilcwe' n'omna, tintseit'maⁿ ts'om Ty'oōts'om jnaaⁿna.

Luaa ma'moⁿ ñ'oom na tjacju' ts'aⁿ lqueeⁿ trigo

(Mt. 13:18-23; Lc. 8:11-15)

¹³ Quia jo' tsoom ndaana:

—¿Aa maxjeⁿ ticala'noⁿyo' ñ'oom tjañoom'waa'? ¿Chiuu nl'aa na nla'noⁿyo' nt'omcheⁿ ñ'oom tjañoom'? ¹⁴ Juu ts'aⁿ na tjacju' lqueeⁿ trigo, jo' ts'aⁿ na mañequiaa ñ'oom' Ty'oōts'om. ¹⁵ Lqueeⁿ na tquiaa ts'om nato, jo' nn'aⁿ na cwindye ñ'oom' Ty'oōts'om

na mañequiaa ts'aⁿ, saa mantya macwji' Satanás ñ'oom'ñeeⁿ naquii' n'omna. ¹⁶ Ndo' lqueeⁿ na tquiaa yuu na jeeⁿ ljo' tyuaa, jo' nn'aⁿ na ya cwindye ñ'oom' Ty'o^ots'om. Neiiⁿna cwito'ñoomna juuna'. ¹⁷ Saa tiyo cwindyena ee matseijomna' joona cha'na jnda lqueeⁿñeeⁿ na tinjoom ty'e nch'ioo'na'. Ndo' quia na maco'wi'na' joona oo cwila'wjee nn'aⁿ joona nc'e na cwila'yu'na, mantya cwi'ndyena. ¹⁸ Lqueeⁿ na tquiaa naquii' l'o^o nioom, jo' nn'aⁿ na ya Cwindye ñ'oom' Ty'o^ots'om. ¹⁹ Saa naⁿñeeⁿ jeeⁿ m'aaⁿ n'omna chiuu cwii 'oom'aⁿtina. Maquiu'nn'aⁿna' joona na ñe'cwityandyena, ndo' jeeⁿ cwila'queeⁿ n'omna na ñe'calei'chona cha'tso nnom 'na'. Cha'tso nmeiⁿ matseicatsuuna' ñ'oom' Ty'o^ots'om naquii' n'omna. Jo' chii tileicana'jndeina' na nl'ana yuu na cjawee' ntyjii Ty'o^ots'om. ²⁰ Saa m'aⁿ nn'aⁿ na ya cwindye ñ'oom' Ty'o^ots'om. Cwila'ljona juuna' naquii' n'omna. Cwiqueⁿndyena na cwil'ana yuu na ya. Matseijomna' joona cha'na lqueeⁿ na tquiaa yuu na jeeⁿ ya ts'o. Nt'om naⁿñeeⁿ matseijomna' cantya 'naaⁿna cha'na cwii ts'oom lqueeⁿñeeⁿ na tjei'na' cwii xuu waljoo' yom ts'oom. Ndo' nt'omndyena matseijomna' cha'na cwii ts'oom lqueeⁿñeeⁿ na tjei'na' we xuu waljoo' xcwe. Ndo' nt'omndye naⁿñeeⁿ matseijomna' joona cha'na cwii ts'oom lqueeⁿñeeⁿ na tjei'na' ñequiee xuu.

Ñ'oom tjañoom' cantya 'naa' xjocanti

(Lc. 8:16-18)

²¹ Jnda jo' seineiⁿtyeeⁿcheⁿ ndaana:

—¿Aa nnts'aacheⁿna' na nntseicw'aa ts'aⁿ xjocanti ndo' nncwjaa'ñeyom juuna' nacjee' ts'oom maquila, oo na nlcoom'm juuna' nacjee' jnduu? ¿Aa nchii ndye nntseintyaaⁿ juuna'? ²² Cha'tso na mats'aa je' na ticaliu cha'tsondye nn'aⁿ, mancjo'yo' nlacanooⁿyo' ndaana. Ndo' cwii cwii ñ'oom wjaañoom' na matseinaⁿya je' maxjeⁿ nncueⁿntyjo na nla'noⁿ nn'aⁿ meiⁿnquiayuucheⁿ. ²³ Ñeeⁿ juu na niom lue' n'om lua'qui na nndii, candii.

²⁴ Ndo' mati tsoom ndaana:

—Queⁿyo' cwenta cantya 'naaⁿ ñ'oommeiⁿ na cwindye'yo'. Ee cha'xjeⁿ na cwiqueⁿndyo' na cwindye'yo', malaa'ti' ñnequiaa Ty'o^ots'om na nla'noⁿyo'. Ndo' nnts'aaⁿ na nntsaaⁿla'noⁿti'yo' nc'e na cwiqueⁿyo' cwenta. ²⁵ Ee meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na mayuu' matseiljo ñ'oomya naquii' ts'om, m'mooⁿtyaya nnom. Saa ts'aⁿ na ticatseiljo ñ'oomya naquii' ts'om, tsaⁿñeeⁿ mach'eenⁿ cwe' ts'iaaⁿndyo cantyjati chjoowi' ñ'oom na mantyiityeeⁿ.

Ñ'oom tjañoom' cantya na 'oowijnda lqueeⁿ trigo

²⁶ Mati tsonnda' Jesús ndaana:

—Juu na matsaⁿntjom Ty'o^ots'om, matseijomna' cha'xjeⁿ na cwiluii quia na maju' ts'aⁿ lqueeⁿ trigo nomtyuaa. ²⁷ Jnda na tjoom'm lqueeⁿ wjaⁿ. Nntsom, nneiⁿncooñê, mmaaⁿñê, cwe' laa'ti' cwiwinom jndye xuee, jndye tsjom. Ndo' lqueeⁿñeeⁿ nnc'oomna', wjaawindyena' saa tsaⁿñeeⁿ ticatsei'nooⁿoⁿ chiuu cwiluiiyuu na cwi'oowijndana'. ²⁸ Ee tyuaa ticaⁿna' ts'aⁿ na nnteijndei na nnc'oom ntjom. Najndyee cwi'oom jnda, ndo' 'oowindyena'. Ndo' cwiwaa' xu'lqueeⁿ. Jnda jo' macwjaa'ñena' n'om lqueeⁿ. ²⁹ Ndo' quia na jnda tmaⁿ lqueeⁿ, 'oocatyje nn'aⁿ joona' ee na jnda tueⁿntyjo xjeⁿ na nnoⁿna'.

Ñ'oom tjañoom' cantya 'naa' lqueeⁿ mostaza

(Mt. 13:31-32; Lc. 13:18-19)

³⁰ Ndo' mati tsoom:

—Juu na matsaⁿntjom Ty'o^ots'om, ¿ljo' ñ'eⁿ matseijomna'? Ndo' ¿ljo' ñ'eⁿ nlajoⁿna' na m'moⁿna' chiuu jaawit'maⁿ cantya na matsaⁿntjoom? ³¹ Matseijomna' cha'na cwii lqueeⁿ mostaza na nnom' ts'aⁿ. Tjaa'naⁿ cwiicheⁿ lqueeⁿ na cachjooti na cwinom nn'aⁿ. ³² Jnda na jnom' ts'aⁿ lqueeⁿñeeⁿ cwi'oomna', wjaawindyena', mawinom'na' cha'tso ntjom na tiquiwindye. Cwileitana' hasta cantsaa na cwi'oontya cwita'jndyeeyo' ncwaⁿ l'o ts'oom'ñeeⁿ.

*Ñequii'cheⁿ ñ'oom tjañoom' seineiⁿ Jesús quia t'mooⁿ ndaa nn'aⁿ.
(Mt. 13:34-35)*

³³ Jndye nt'omcheⁿ ñ'oom tjañoom' teil'uee'ñe Jesús quia tyotseineiⁿ ndaa tmaaⁿ naⁿneeⁿ, cantyati na ndaa nla'noⁿna. ³⁴ Cha'tso ñ'oom na tyotseineiⁿ ndaana, ñenquii'cheⁿ ñ'oom tjañoom'. Ndo' jndanquia quia na tju'na' na ñenqueⁿ ñequio nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eñê, quia jo' seineiⁿndyeyoom ñ'oom'ñeeⁿ ndaana.

*Seicheⁿ Jesús jndye ñ'eⁿ nmoⁿ ndaaluee
(Mt. 8:23-27; Lc. 8:22-25)*

³⁵ Mañejuu xuee'ñeeⁿ quia na jnda tmaaⁿ, tsoom ndaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eñê: —Cjaaya xndyaa' ndaaluee, ntyjawa'ñeeⁿ.

³⁶ Quia jo' 'ndyena nn'aⁿ na jndyendye. Tuona ts'om w'aandaa na maxjeⁿ njom Jesús. Ty'eñ'omna jom. Mati ty'ela'jomndye nt'omcheⁿ l'aandaa. ³⁷ Xjeⁿñeeⁿ jndeiⁿ tioo jndye nnom ndaaluee tyontquiena' nmoⁿ ts'om w'aandaa hasta wjaatoo'na' wjaatiomna' ndaatoo. ³⁸ Saa nquii Jesús watsom jo ts'aaⁿ w'aandaa, wantyeeⁿ cwii liaa ndyaa. Joona jla'nlcwina jom, jluena nnoom:

—'U Maestro, ¿aa maxjeⁿ tjaa na coch'eena' 'u meiiⁿ na nncwjaaya?

³⁹ Quia jo' teicantyja Jesús, seitiaaⁿaⁿ jndye. Seineiⁿ nnom ndaaluee, tsoom:

—Cuacheeⁿ, cjameiⁿntyje'.

Quia jo' teicheⁿ jndye ndo' su s'aana' nnom ndaaluee. ⁴⁰ Ndo' tsoom ndaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eñê:

—¿Chiuu na jeeⁿcheⁿ tyue'yo'? ¿Aa maxjeⁿ tjocheⁿ na nlayu'ya n'om'yo'?

⁴¹ Saa joona yacheⁿ tyocatyuena. Tyoluena ndaa ntyjeena:

—¿Ñeeⁿ cwiluiñe tsaⁿm'aaⁿ? Jnda'jom meiiⁿ jndye, meiiⁿ ndaaluee cwila'candana' ñ'oom na matsa'ntjoom.

5

*Ts'aⁿ Gadara na maleiñ'oom jndyetia
(Mt. 8:28-34; Lc. 8:26-39)*

¹ Tquiena xndyaa' ndaaluee, ndyuua Gadara. ² Quia na jlui' Jesús ts'om w'aandaa mantya jnaⁿ cwii ts'aⁿ wats'omtyue' na m'aaⁿ jndyetia naquii' ts'om. Jndyocatjomñe Jesús. ³ Ñequii' mac'eⁿ tsaⁿñeeⁿ yuu niom ndei'luaa. Ndo' meiⁿcwii ts'aⁿ taticandaa nntseityeⁿ jom, meiiⁿ ñ'eⁿ l'uaancjo. ⁴ Ee jndye ndii' jnda ñejla'tyeⁿ nn'aⁿ nc'eeⁿ ñequio l'ooⁿ ñ'eⁿ l'uaancjo. Saa jom tyoc'ioo'ñê l'uaancjo'ñeeⁿ nch'u nch'u ntaⁿ. Tjaa meiⁿ cwii ts'aⁿ na ndaa nlqueⁿ xjeⁿ jom. ⁵ Naxuee, natsjom ñequii'cheⁿ tyomanoom quii'ntaaⁿ ndei'luaa ndo' quii' jndaa. Matseixuaⁿ jndeiⁿ ndo' matseiquiee'ñe cheⁿnqueⁿ ñequio ljo'. ⁶ Quia na nty'iaa'tquiaaⁿ Jesús, jndyoleinoom, tjantyjaaⁿaⁿ tcoom'm xtyeeⁿ jo nnom. ⁷⁻⁸ To' Jesús na matseineiⁿ nnom jndyetia, tsoom:

—'U jndyetia, calui' naquii' ts'om tsaⁿm'aaⁿ!

Jo' chii t'o tsaⁿñeeⁿ. Jndeiⁿ seineiⁿ tso:

—¿Ljo' nntsa' ñ'eⁿndyo ja, 'u Jesús na cwiluiindyua' Jnda Ty'oqts'om na m'aaⁿ nandyeticheⁿ? Ñequio xuee' Ty'oqts'om, mats'aa ty'oo njom' na tilco'wi' ja.

⁹ Ndo' tax'ee Jesús 'ndyoo tsaⁿñeeⁿ, tsoom:

—¿Chiuu jndyu'?

T'o jndyetia, tso:

—Ja jndyuya Jndye Meiⁿ, ee na jndye meiⁿ caya.

¹⁰ Quia jo' jndye ty'oo tyoch'ee tsaⁿñeeⁿ na tincwji' Jesús joo jndyetia ndyuua'ñeeⁿ.

¹¹ Ndo' jo' jo' ndyoo' waa cwii ta yuu na m'aaⁿ cwii tmaaⁿ calcu na cwicwa'. ¹² Joo jndyetia'ñeeⁿ tyol'ana ty'oo nnom Jesús, jluena:

—Cwe' na cajñom' já yuu na m'aⁿ calcu. Quiaa' ñ'om' na nncuooyâ naquii' n'om' jooyo'.

¹³ Quia jo' tquiaa Jesús ñ'oom'm na ljo' cal'ana. Jo' chii jlui'na, ty'equie'na naquii' n'om calcu'ñee'. Jleinomyo', teityu'yo' yuu na nty'a 'ndyoo ndaaluee. Mana nchjeeñena' jooyo' quii' ndaa. Ndo' tmaa' calcu'ñee' tuee' cha'na we me' jooyo'.

¹⁴ Quia jo' nn'a' na tyojndoo' calcu'jla'tyuaa'na, ty'ela'candiina nn'a' quii' tsjoom ndo' jo jnda' na luaa' tuii. Jlui' nn'a', tquiocanty'iaana chiuu waa na tuii. ¹⁵ Tquiena na m'aa' Jesús. Jliuna ts'a' na jee' cwajndii ñetjom, jnda' macwe' liaa ndo' jnda' tco'yañ'e'na' jom. Jee' ndya' seicaty'uena' joona. ¹⁶ Ndo' nn'a' na nty'iaandaa' chiuu waa na tuii, tcuu tcuu jla'nei'na ndaa' nn'a' na tquiocanty'iaa. Jla'candiina chiuu waa na n'ma' ts'a' na ñejlei'ñ'oom jndyetia ndo' chiuu na tjoom calcu'ñee'. ¹⁷ Quia jo' cha'tso nn'a' to'na na tyota'na nnom Jesús na caluee'ndyuaa tsjoomna.

¹⁸ Xje' na majaacuonna' ts'om w'aandaa, tjatseicandyoo'ñe juu ts'a' na ñeseixma' jndyetia naquii' ts'om, maca' na wjaa ñ'e'ñê. ¹⁹ Saa Jesús ticwancue'ne. Tsoom nnom tsa'ñee'.

—Cja'lcwe' wa' na m'a' nn'a'. Catsu' ndaana cwanti na jee' t'ma' naya na s'aa Ty'oqts'om ñ'e'ndyu', ndo' chiuu na ty'oom na wi' ts'oom 'u.

²⁰ Quia jo' tja tsa'ñee' ndyuaa na m'a' njoom Decápolis. Toon' on na tyotseicañee' nn'a' cantyja 'naa' naya na s'aa Jesús ñ'e'ñê. Ndo' cha'tsondye nn'a' ndyuaa'ñee' jee' tjawee' n'omna.

*Yuscuchjoo jnda Jairo ndo' yuscu na tyenquiuu' liaa' Jesús
(Mt. 9:18-26; Lc. 8:40-56)*

²¹ Teixndyaañennda' Jesús ndaaluee ñequio w'aandaa. Quia na tue'ne' mantyja ty'entyjaa' cwiiche' cwii tmaa' nn'a' jom. ²² Cwii ts'a' na jndyu Jairo na cwiluiitquieñe cantyja 'naa' wats'om 'naa' nn'a' judíos, tyje'cañoom tsa'ñee' jo' jo'. Quia na ljeii' Jesús, tcoom'm xtyee' jo nnom. ²³ S'aa' ty'oo, tsoom:

—Nomjndaaya mañe'cuee'ne. ¿Aa tijoom nntsa' cwii naya'ñee' na nncja', cja'catioo' l'o' nacjoom'm cha na nn'maa' na nncwando'tyee'?

²⁴ Ndo' tja Jesús ñ'e' tsa'ñee'. Mati jndye nt'omche' nn'a' ty'entyjo, jo' chii s'aana' na jee' tyee' wja'. ²⁵ Ndo' na quii'ntaa' na'ñee' ñ'e' cwii yuscu na jee' nioom wi' na jnda' canchoo'we chu na tyoojaameintyjee' na cwicaa nioom'm. ²⁶ Jee' wi' ñetjoom na jndye nnom nasei tyol'a nn'a' jom. Ndo' cha'tso 'naa' jnda' seicatsoom. Saa tjaa'na' na teijndeina' jom, yache' nioomti matjoom. ²⁷ Jnda' ñejñee' ñ'oom cantyja 'naa' Jesús, jo' chii tjantjoo' naxe' quii'ntaa' nn'a' ndo' tyenquioom'm liaa'. ²⁸ Ee na jnda' seitioom naquii' ts'oom: “Xe' cwe' na ndaa' ñequiuu'a lia'a', quia jo' nn'ma'ya.” ²⁹ Ndo' jnda' na tyenquioom'm, mantyja taa'. Ntyjiichee' na jnda' n'maa' tycu na wee'ne. ³⁰ Saa Jesús sei'noon' on na n'ma' cwii ts'a' ñequio najndei na matseixmaa'. Quia jo' taquee', nty'iaa'na' ndaa' cha'tso nn'a'. Tax'eeñê ndaana:

—¿Ñee' cwii 'o tyenquiuu' liaya?

³¹ Nn'a' na cwila'jomndye ñ'e'ñê jlueña nnoom:

—Jee' 'u Ta, jee' tyee' m'a' nn'a' nacañom'. Ndo' na mawaxe' ndaayâ, xocandaa nl'uuyâ 'ñee' tyenquiuu' lia'.

³² Saa manty'iaa'na' ndioche' nacañom'm cha nljeii' 'ñee' juu tyenquiuu' lia'a'. ³³ Ndo' juu yuscu'ñee', jee' cwiteñê na macaty'uee' ee na ntyjiichee' na jom jnda' tco'ya'na'. Seicandyoo'ñê, tcoom'm xtyee' jo nnom Jesús. Tjei'yuu'ñê na jom tyenquioom'm. ³⁴ Tso Jesús nnoom:

—'U nomjndaaya, nc'e na matsei'yu' ñ'e'ndyo, jo' na jnda' n'ma'. Jnda' jndyaandyu' tycu na ñetjom'. Cja'to' wa'. Ty'oqts'om cjaa ñ'e'ndyu'.

³⁵ Yoche' na ndicwa' matseine' Jesús nnom yuscu'ñee', tquie'cañom nn'a' na jna' waa' Jairo, juu ts'a' na cwiluiitquieñe wats'om 'naa' nn'a' judíos. Jluena nnoom:

—Jnda' tue' nomjnda'. ¿Ljo' nntsa' na cwimatseicachjuu'ti' Maestrom'aa'?

³⁶ S'aa Jesús ndoo' ticañee' ñ'oom na jlue na'ñee'. Tsoom nnom ts'a' na cwiluiitquieñe cantyja 'naa' wats'om:

—Tinty'ue'. Macandā na catseyu' ñ'e'ndyo ja.

³⁷ Mei' tatinquiaa' na nnc'oola'jomndye nt'omche' nn'a' ñ'e'ñê na wja' waa' tsa'ñee'. Macandā tjañ'oom Pedro, ñequio Jacobo ñ'e' Juan, tyjee Jacobo'ñee'. ³⁸ Jnda na tquiena waa' ts'a' na cwiluiitquieñe cantyja 'naa' wats'om, jndyena na jee' c'uaa cam'a' nn'a' najndeii cwila'xuaa na cwityuee. ³⁹ Jnda na tjaque'ñee' quii' w'aa, tsoom ndaa' na'ñee':

—¿Chiuu na jee' c'uaa m'a'yo' na cwityuee'yo'? Yuscuchjoom'aa' nchii na jnda tuee'ñee'. Cwe' na watsom.

⁴⁰ Saa joona cwe' cwincona jom. Quia jo' tjeii'ñee' cha'tsondye na'ñee' ch'e'. Jnda jo' tjañ'oom tsotyee yuscuchjoo ñ'e' tsondyee, mati ndyee na'ñee' na ñ'ee' ñ'e'ñê. Ty'equie'na na m'aa' ts'oo chjoo. ⁴¹ T'uee' ts'oo chjoo. Tsoom nnom:

—Talita, cumi. (Ñ'oomwaa' matsona': 'U leii, matsjoo njom', quicantya'.)

⁴² Mañoom' teicantya yuscuchjoo'ñee'. Toq'ñee' na manoom ee ts'a' na canchoo'we chuu' jom. Ndo' nn'a' na m'a' jo' jo' mañoom' tquiaana' na jee' tjawee' n'omna, hasta tyuenei'na. ⁴³ Quia jo' Jesús seicoom'm ndyueena na ticaluena nnom mei'cwii ts'a' ljo' tuii. Ndo' tsoom na quiana na nlcwa' yuscuchjoo'ñee'.

6

Tja Jesús tsjoom Nazaret (Mt. 13:53-58; Lc. 4:16-30)

¹ Jlu' Jesús tsjoom'ñee', tjalcwee'ñee' ndyuaa tsjom'm. Ndo' nn'a' na cwila'jomndye ñ'e'ñê ty'ena ñ'e'ñê. ² Quia na tuee' xuee na cwila'jndyee nn'a' judíos, tjaquiee' Jesús naquii' wats'om 'naa'na, toq'ñee' na tyo'moo' ndaana. Ndo' jndye nn'a' na tyondye ñ'oom na tyoñequiaa' jee' tjawee' n'omna. Jluena:

—¿Yuu chuu tsa'm'aa' cha'tso ñ'oommei' na jee' yana'? Ndo' ¿yuu jna' na jee' jndo' ts'oom? ¿Chiuu waayuu na jee' jndye nnom ts'iaa' t'ma' mach'ee' na tiquinty'iaaya?

³ Ndo' tsa'm'aa', ¿aa nchii cwe' ts'a' na macuue' n'oom? ¿Aa tiyuu' na jom jnda María? Ndo' ntyjee', ¿aa nchii Jacobo ñequio José ndo' Judas ñequio Simón? Ndo' mati yolcu ntyjee' m'a'na quii'ntaa'ya.

Jo' chii t'omna na tinei'na jom. ⁴ Quia jo' tso Jesús ndaana:

—Majndye nn'a' m'a' na cwila't'maa'ndye profeta. Saa macandā nn'a' ndyuaa'ñee' ñequio nn'a'ñee' ñequio nn'a' wa'ñee' tixocala't'maa'ndyena jom.

⁵ Macwe' jo' tjaa'na' ts'iaa' t'ma' na s'aa' quii'ntaa'na. Macandā tioom l'oo' nacjoo cwantindye nn'a'wii na sein'maa' joona. ⁶ Ndo' s'aana' na jee' jnda ntyjee' na tile-ica'la'yu' na'ñee'. Jnda chii tjawinoom njoom nch'u na ndyoo' tsjom'm. Tyo'mo'ntyee' ndaa' nn'a'.

Majñom Jesús nn'a' canchoo'wendye (Mt. 10:5-15; Lc. 9:1-6)

⁷ Quia jo' t'maa' nn'a' canchoo'we na cwila'jomndye ñ'e'ñê. Tquiaa' najndeii na tseixmaa' na nla'xma'na cha ndaa' nntjeii'na jndyetia naquii' n'om nn'a'. Ndo' toq'ñee' na majñoom we wendyena ts'iaa' 'naa'na. ⁸ Ndo' sa'ntjoom na mei'cwii 'na' tic'ooñ'omna nato, mei' chetsja', mei' tyoo', mei' tsjo'ñee'. Macandā ts'oom l'eii wanaa' na nnc'ooñ'omna, ⁹ ñequio l'oom na ñjoomna. Ndo' mandā liaa na cwee'na na cwi'oona.

¹⁰ Mati tsoom ndaana:

—Mei'yuuche' waa' ts'a' na nntsquie'yo', caljoo'ndyo' jo' jo' hasta xje' na nlui'yo' tsjoom'ñee'. ¹¹ Saa xe' nntsquie'yo' cwii tsjoom na tiñe'cato'ñoom nn'a' 'o, mei' tiñe'candyena ñ'oom ndyue'yo', quia na nlui'yo' tsjoom'ñee', calaquia'yo' ts'ojndaa na chuu' nc'ee'yo' cha na nncwji'yuu'ñee' nacjoo na'ñee' na t'icato'ñoomna ñ'oom'

Ty'oots'om. Mayuu'cheⁿ nndye'yo' nntsjo^o, xuee na nncu'xeⁿ Ty'oots'om nn'aⁿ, t'maⁿti nawi' nntjoom nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ, nchiiti na nntjoom nn'aⁿ tsjoom Sodoma ñ'eⁿ Gomorra.

¹² Ndo' jlui' nn'aⁿ na jñom Jesús. Ty'enquiana ñ'oom na calcwe' n'om nn'aⁿ jnaaⁿna.

¹³ Mati majndye jndyetia tyotjeii'na naquii' n'om nn'aⁿ. Tyoty'oomndyena seitye nacjoo nn'aⁿ wii na tyola'n'maⁿna naⁿñeeⁿ.

Cantyja na tue' Juan, tsaⁿ na tyotseits'oomñe nn'aⁿ

(Mt. 14:1-12; Lc. 9:7-9)

¹⁴ Ndo' Herodes, ts'aⁿ na matsaⁿntjom, jñeeⁿ cantyja 'naaⁿ Jesús ee cha'waa ndyuuaⁿñeeⁿ jnda t'oom' ñ'oom'ñeeⁿ. Saa luua seitioom cantyja 'naaⁿ Jesús, tsoom:

—Tsaⁿm'aaⁿ! ¿aa nchii juu Juan, ts'aⁿ na tyotseits'oomñe nn'aⁿ? ¿Aa nchii jom jnda wando'xcoom na tueeⁿeⁿ, jo' chii waa na matseixmaaⁿ na cwicandaⁿ mach'eeⁿ ts'iaaⁿ t'maⁿmeiⁿ?

¹⁵ Saa nt'omcheⁿ nn'aⁿ tyolue:

—Profeta Elías luuaⁿ!

Ndo' nt'omcheⁿ tyolue:

—Luuaⁿ profeta cha'na joo profeta na tyom'aⁿ tandyo xuee.

¹⁶ Quia na jndii Herodes ñ'oommeiⁿ na cwilue nt'omcheⁿ, tsonnaaⁿaⁿ:

—Maxjeⁿ Juan luuaⁿ, ts'aⁿ na saⁿntjoⁿ na catyjena xtyo'. Jnda wando'xcoom na tueeⁿeⁿ.

¹⁷⁻¹⁹ Ee Herodes ñequio tsaⁿ na jndyu Felipe joona cwii nquieendyena. Saa Herodes m'aaⁿ ñ'eⁿ scuu' tyjeeⁿ. Herodías jndyu yuscu'ñeeⁿ. Ndo' tyotso Juan nnoom:

—'U ticatsaⁿntjomna' na mañ'oom' scuu' t'iu'.

Jnaaⁿ ñ'oomwaa' na jeeⁿ ndya' jndoo' yuscu Herodías Juan. Jo' chii seincjoo'ñe yuscu'ñeeⁿ nnom Herodes ndo' jom je' seiyoom'm, saⁿntjoom na cala'tyeⁿna Juan, chii catuee'na juu w'aancjo. Herodías queeⁿ ts'oom Juan hasta l'ue ts'oom na calacuee'na juu saa tileicandaⁿ. ²⁰ Ee Herodes nquiaⁿaⁿ juu. Sei'nqoⁿ na tseixmaⁿ Juan cantyja na maty'iomyana' ndo' na jnda tqueⁿlju' Ty'oots'om naquii' ts'om tsaⁿñeeⁿ. Jo' chii tyowañom'm juu cha ticats'aa yuscu'ñeeⁿ nawi' ñ'eⁿñe. Ñequio na xcwee' ts'oom tyoñeeⁿ ñ'oom na tyoñe'quiaa tsaⁿñeeⁿ saa tijndye sei'nqoⁿ ñ'oom na tyotseineiⁿ Juan. ²¹ Saa tue'ntyjo xjeⁿ na juu Herodías ljeiiⁿ chiuu ya na nndaⁿ nnts'aaⁿ. Ee tuee' xueechuu' Herodes, tyola't'maaⁿndyena jom. Tquiaaⁿ nantquie na tcwa' nn'aⁿ na cwiluiitquiendye cantyja 'naaⁿaⁿ, ñequio nn'aⁿ na cwitsaⁿntjom sondaro, ndo' ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ts'ondaⁿ Galilea. ²² Quia jo' tjaquiee' yuscundyua jnda Herodías yuu cwicwa' naⁿñeeⁿ, seijnom jo ndaⁿana. Jeeⁿ tjawee' ts'om Herodes ndo' mati nn'aⁿ na jla'jomndye ñ'eⁿñê. Tsoom nnom yuscundyua'ñeeⁿ:

—Caⁿ cantyjati na l'ue ts'om' nqoⁿ, ndo' ja ññequia.

²³ Seityeⁿtyeeⁿ ñ'oom, tsoom:

—Meiⁿnquia na nlcaⁿ nqoⁿ, ññequia hasta meiⁿ xcwe cantyja na matsaⁿntjoⁿ.

²⁴ Jlui' yuscu'ñeeⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ, tax'eeⁿ nnom tsoñeeⁿ:

—Naⁿ, ¿jo' nlcaaⁿa?

T'o tsaⁿñeeⁿ nnom jnaaⁿ:

—Caⁿ xqueⁿ Juan, tsaⁿ na tyotseits'oomñe nn'aⁿ.

²⁵ Mantya seityuaaⁿaⁿ, tjaquiee'nnaaⁿaⁿ na m'aaⁿ rey Herodes, tsoom:

—Ja l'ue ts'oqⁿ na maje'ndyo quiaa' nqoⁿ cwii xio na njom xqueⁿ Juan, tsaⁿ na tyotseits'oomñe nn'aⁿ.

²⁶ Na luua' tso tsaⁿñeeⁿ, jeeⁿ seichjoo'na' ts'om Herodes. Saa nc'e na jnda tqueⁿtyeeⁿ ñ'oom'm ñequio na ndyecheⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê, jo' chii tñcandaⁿ ts'oom na nntseichueeⁿeⁿ ñ'oom. ²⁷ Mantya jñoom cwii sondaro 'naaⁿaⁿ, saⁿntjoom na cjaac'oom tsaⁿñeeⁿ xqueⁿ Juan. ²⁸ Quia jo' tja sondaro'ñeeⁿ w'aancjo, tjacatyjeeⁿ xtyo' Juan. Jnda chii jndyoñ'oom juuna' ts'om cwii xio. Tquiaaⁿ nnom yuscu'ñeeⁿ ndo' juu tquiaa nnom tsondyee.

²⁹ Jndā na jndye nn'aⁿ na tyocañ'eeⁿ ñ'eⁿ Juan, quia jo' ty'ec'omna sei'ts'o 'naaⁿaⁿ. Ty'ecat'iuuna jom.

Tquiaa Jesús na tcwa' 'om meiⁿ naⁿnom
(Mt. 14:13-21; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

³⁰ Nn'aⁿ na jñom Jesús ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ tjomndyennda'na na m'aaⁿ. Tyoluena nnoom cha'tso ts'iaaⁿ na jndā ñel'ana ndo' cha'tso ñ'oom na jndā ñet'moqⁿna. ³¹ Quia jo' tsoom ndaana:

—Čjaaya, nntsaaya cwii joo yuu na ñencjo^o jo jndā na nnta'jndyaaya.

Ee yuu na tyom'aⁿna jndye ts'aⁿ, nn'aⁿ na cwi'quie ndo' nn'aⁿ na cwi'oo, meiⁿ tile-icju'naa'ñena' na nlcwa'na. ³² Jo' chii jlui'na na ñenquieena ñ'eⁿ w'aandaa na 'oona cwii joo yuu na tjaa'naⁿ nn'aⁿ. ³³ Saā jndye nn'aⁿ nty'iaatquia na cwi'oona ndo' ta'jnaaⁿ naⁿñeeⁿ joona na 'oowinomna. Ndo' jla'tyuaa'ti naⁿñeeⁿ, jnaⁿna njoomna ty'eca'na, ty'enquiandyena 'ndyoo ndaaluee. Joona tquiejndyeena yuu na wjaa Jesús ñequio nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. ³⁴ Quia jlueeⁿeⁿ ts'om w'aandaa nty'iaaⁿaⁿ na jeeⁿ jndye nn'aⁿ jndā tjomndye jo' jo'. Ty'oom na jeeⁿ wi' ts'oom naⁿñeeⁿ ee cwe' m'aⁿtona cha'cwijom cwii tmaaⁿ canmaⁿ na tjaa 'ñeeⁿ juu na ya nnteix'ee. Quia jo' toqⁿ na jndye ñ'oom tyo'moqⁿ ndaana. ³⁵ Quia na jndā tmaaⁿ, nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê ty'entyjaa'na jom, jluena nnoom:

—Je' jndā tmaaⁿ ndo' tjaa'naⁿ l'aa meiⁿ rancho 'naaⁿ nn'aⁿ. ³⁶ Cajñom' naⁿm'aⁿ na nnc'oona ranchoo nn'aⁿ oo njoom nch'u na ndyoo' ndyoo' cha jo' jo' nndaā nla'jndana na nlcwa'na. Ee joona tjaa'naⁿ na c'omna na nlcwa'na.

³⁷ T'o Jesús ndaana, tsoom:

—'O quia'yo' na nlcwa'na.

Quia jo' jluena nnoom:

—¿Cwaaⁿ nndaā nleijndei meiⁿ nntsalajndaayā cha'na we siaⁿto s'om denario tyoo' na ññe'quiaayā na nlcwa' naⁿm'aⁿ?

³⁸ Tax'eeⁿ ndaana, tsoom:

—¿Cwanti tyoo' cwileiñ'om'yo'? Canty'ia'yo' cwanti na mawaa.

Jndā na l'ueena, jluena nnoom:

—Ñe'om taⁿ tyoo' ñ'eⁿ we catscaa cwilein'oqⁿyā.

³⁹ Quia jo' saⁿntjoom na cal'a nn'aⁿ cwii cwii tmaaⁿ ndo' cwindyuaandyena nacjoo' jndā nch'u. ⁴⁰ Nt'om naⁿñeeⁿ ty'emeindyuaandyena cwii siaⁿto na cwii cwii tmaaⁿ, ndo' nt'om naⁿñeeⁿ l'ana wen'aaⁿ nchoo' nqui na cwii cwii tmaaⁿ joona. ⁴¹ Jndā na to'ñoom 'om taⁿ tyoo' ñequio we catscaa, quia jo' jlundañê cañoom'luee. Tquiaaⁿ na quian'l'uaa' Tsotyeen. Jndā jo' tyjeeⁿ tyoo'ñeeⁿ, tquiaaⁿ joona' ndaā nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê cha joona nnt'oomna joona' ndaā nn'aⁿ na meindyuaandyen. Majo'ti s'aaⁿ ñ'eⁿ we catscaa. ⁴² Tcwa' cha'tsondyen nn'aⁿ hasta tjacjoona. ⁴³ Ndo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê jla'tjomna ntaⁿ ntyoo' ñ'eⁿ calcaa na 'ndiina'. Too' canchoo'we tsquiee. ⁴⁴ Ndo' jndye nn'aⁿ na tcwa' ntyoo' na tyot'oom naⁿñeeⁿ. Tue'ntyjo cha'na 'om meiⁿ na cwe' naⁿnom.

Tjacaa Jesús nnom ndaaluee
(Mt. 14:22-27; Jn. 6:16-21)

⁴⁵ Quia jo' mantya jñom Jesús nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê na cuona ts'om w'aandaa, c'ooñetina, nncwit'ioo'na xndyaa' ndaaluee na nlquiena tsjoom Betsaida. Jom nljoo'ñetyeeⁿ yocheⁿ na majñoom nn'aⁿ na jndyendye. ⁴⁶ Ndo' jndā na jñoom naⁿñeeⁿ, tjawaaⁿ cwii joo quii' jndaā yuu na ñenqueⁿ na nntseineiⁿ nnom Tsotyeen. ⁴⁷ Quia na jndā teincqⁿ, juu w'aandaa'ñeeⁿ mam'aaⁿna' xcwe ts'om ndaaluee, ndo' Jesús ñenqueⁿ cwii m'aaⁿ tyuaatcwii. ⁴⁸ Nty'iaaⁿaⁿ na jeeⁿ wi' cwitjoom naⁿñeeⁿ na ñjomndye w'aandaa, ee matseilcwe'tya' jndye juuna'. Jeeⁿ cwila'jndāna na cwicantyjaandyena

n'oom pala' cwentaa' w'aandaa'ñeeⁿ. Cha'na ñequiee na cwitsjoom jnaaⁿ tjacaⁿ nnom ndaaluee. Tuee'cañoom na m'aⁿna, ndoo' cwe' nncwinoom'm joona. ⁴⁹ Quia nty'iaana na mawjaacaⁿ nnom ndaaluee, jla'tiuuna jndii cwinty'iaana. Jndei tyola'xuaana. ⁵⁰ Jeeⁿ ndya' tyuena ee cha'tsondyena nty'iaana jom. Mantya t'maaⁿ joona, tsoom ndaana: —C'om'yo' na t'maⁿ n'om'yo'. Mannco luaa. Tilacatyendyo'.

⁵¹ Quia jo' tuqoⁿ ts'om w'aandaa yuu na ñjomndyena, mana teicheⁿ jndye. Jo' chii jeeⁿ seiñ'eeⁿñena' joona cantya 'naaⁿaⁿ. ⁵² Ee tila'noⁿna cantya 'naaⁿ ts'iaaⁿ t'maⁿ na s'aa Jesús ñequio ntyoo' na tcwa' nn'aⁿ. Ndo' ndicwaⁿ tileiqueⁿna cwenta 'ñeeⁿ cwiluiñê.

*Sein'ma' Jesús nn'aⁿwii ndyuua Genesaret
(Mt. 14:34-36)*

⁵³ Quia na jnda tei'xndyaandyena ndaaluee, tquiena ndyuua Genesaret. Jo' jo' teicjoomna w'aandaa 'ndyoo ndaaluee. ⁵⁴ Quia jlui'na w'aandaa mañoom' ta'jnaaⁿ nn'aⁿ ndyuua'ñeeⁿ Jesús. ⁵⁵ Jla'tyuua'na, ty'ena cha'waa ndyuua'ñeeⁿ, tyo'oochona nn'aⁿwii cwe' ñ'eⁿ nduu meiⁿyuucheⁿ joo na ndyena na mawee' Jesús. ⁵⁶ Ndo' meiⁿyuucheⁿ na tueⁿeⁿ, meiiⁿ njoom nch'u, meiiⁿ njoom t'maⁿ, meiiⁿ jo ndo' jnda, tyotsa'na nn'aⁿwii ts'om nato. Ndo' joo nn'aⁿwii'ñeeⁿ tyola'ty'oondyena nnoom na ñnequiaaⁿ meiiⁿ cwe' 'ndyoo liaⁿaⁿ na ñne'quio'na. Ndo' cha'tso nn'aⁿ na tye'nquio' 'ndyoo liaⁿaⁿ n'maaⁿ.

7

*Waa na mach'eena' na til'ueñe ts'aⁿ jo nnom Ty'oots'om
(Mt. 15:1-20)*

¹ Nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, jnaⁿna Jerusalén, tquiena na m'aaⁿ Jesús. ² Ee jnda tqueⁿna cwenta chiuu cwil'a nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê na cwicwa' na tyootjei'ljuu'ndyena cha'xjeⁿ costumbre na waa ee tyoondyuu'na cha'xjeⁿ nquiu naⁿñeeⁿ na maca'na'. Jo' chii tyola'ncjoo'ndye naⁿñeeⁿ nacjoona. ³ Ee nn'aⁿ fariseos ñequio cha'tso nn'aⁿ judíos, jeeⁿ cwiqueⁿndyena na cwila'candana costumbre na tqueⁿ nn'aⁿ na tyoluiitquiendye ndaana. Jo' chii mati ticwa'na xeⁿ nchii na nndyuu'jndyeena cha'xjeⁿ na matso costumbre'ñeeⁿ. ⁴ Ndo' quia na cwinquiolcwee'na na ty'ena ts'ua ticwa'na xeⁿ nchii na cwiqueⁿlju'ndyejndyeena. Mati jndye nt'omcheⁿ costumbre cwila'wena na matseijndaa'ñena' chiuu waa na nntmaaⁿ waso, ñequio ca-seito, ñequio xjo casuela, ñequio jnduu. ⁵ Quia jo' nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, ta'x'eena nnom Jesús, jluea:

—Nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿndyu' ¿chiuu na ticala'candana costumbre na tqueⁿ nn'aⁿ na tyoluiitquiendye ndaaya na cwicwa'na na ndicwaⁿ m'aⁿna na tiqueⁿlju'ndyena?

⁶ T'o Jesús ndaana, tsoom:

—O nn'aⁿ na we waa cwila'tiuu'yo', jeeⁿ teixcwe ñ'oom tjei' profeta Isaías cantya 'naⁿyo' quia na seiljeiⁿ ñ'oom na matsona':

Naⁿm'aⁿ ndoo' na jeeⁿ cwila't'maaⁿndyena ja, saa t'maⁿ waa na tixcwee' n'omna ñ'eⁿndyo.

⁷ Cwe' ts'iaaⁿndyo na cwila't'maaⁿndyena ja ee cwit'mooⁿna ñ'oom na cwe' cwiqueⁿ nn'aⁿ, tachii ñ'oomya.

⁸ Ndo' tsoti Jesús ndaana:

—O yacheⁿ cwit'ndye'yo' ñ'oom na sa'ntjom Ty'oots'om ndo' cwitsantyjo'yo'yo' costumbre na cwe' nn'aⁿ tqueⁿ. Joo costumbre'ñeeⁿ cwit'mooⁿna' chiuu waa na nntmaaⁿ caseito, ñequio waso, ndo' jndye nt'omcheⁿ ñ'oom na laa'ti' maca'na' na calacanda'yo'.

⁹ Ndo' tsotyeeⁿ ndaa naⁿñeeⁿ:

—O jeeⁿ cwil'a'yo' na til'ue ljeii na sa'ntjom Ty'oots'om, cha ndaa nntsantyjo'yo' costumbre na cwil'uee'ndyo' ncjo'yo'. ¹⁰ Ee matso Moisés: “Catseit'maaⁿndyu' tsotye'

ñ'eⁿ tso'ndyo'", ndo' mati matsoom: "Ñeeⁿ juu na matso ñ'oomwi' nacjoo' tsotyee oo tsondyee, cala'cuee' nn'aⁿ juu." ¹¹ Saa 'o cwindu'yo' wanaaⁿ na nntso ts'aⁿ nnom tsotyeeⁿ oo tsoñeeⁿ: "Catseit'maⁿ ts'om' taxocandaa nnteijndeiya 'u 'naⁿ na tjoondyu' ee cha'tso 'na'ya na niom la'xma'na' Corbán." (Ñ'oomwaa' ma'mo'na' na cha'tso 'naaⁿ ts'aⁿ jnda tqueeⁿ joona' cwentaa' Ty'o^oots'om). ¹² Ndo' quia na luaa' cwindu'yo' cwil'a'yo'yo' na taca'na' na cateijndei ts'aⁿ tsotyeeⁿ oo tsoñeeⁿ. ¹³ Ndo' laa'ti' cwil'a'yo' na til'ue ñ'oom na tqueⁿ Ty'o^oots'om ee cwilacanda'yo' costumbre na tqueⁿ nn'aⁿ. Mati jndye nt'omcheⁿ nnom na cwil'a'yo' cha'na nmeiⁿ'.

¹⁴ Cwiicheⁿ cwii ndii' t'maⁿ Jesús nn'aⁿ na jndyendye na m'aaⁿ, tsoom ndaana:

—Candye'yo' cha'tsondyo' ndo' cala'no'yo': ¹⁵ Tjaa'naⁿ cwii nantquie na macwa' ts'aⁿ na nnts'aana' na til'ueñê jo nnom Ty'o^oots'om. Saa ñ'oom na cwinaaⁿ naquii' ts'oom nl'ana' na til'ueñê. ¹⁶ Ñeeⁿ juu na niom lue' n'om lua'qui na ndii, candii.

¹⁷ Quia jo' 'ndii Jesús nn'aⁿ na jndyendye, tjaqueⁿeⁿ quii' w'aa. Ndo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê ta'x'eendyena cantyja 'naaⁿ ñ'oom tjañoom' na seineiⁿ. ¹⁸ Quia jo' tsoom ndaana:

—¿Aa maxjeⁿ mati 'o tila'no'yo'? ¿Aa tiqueⁿ'yo' cwentaa' na tjaa'naⁿ cwii nnom nantquie na cwicwa' nn'aⁿ na juuna' nnts'aana' na til'ueñê ts'aⁿ jo nnom Ty'o^oots'om? ¹⁹ Ee nchii naquii' ts'om ts'aⁿ nncuee'na'. Maxjeⁿ ts'om tsiaⁿ'aⁿ nncuee'na', jnda chii nnteieⁿeⁿ juuna'.

Luaa' tsoom na ma'mo^o na ya nlcwa' ts'aⁿ cha'tso nnom nantquie. ²⁰ Jnda chii tsoom ndaana:

—Joo na cwinaaⁿ naquii' ts'om ts'aⁿ cwil'ana' na til'ueñê jo nnom Ty'o^oots'om. ²¹ Ee cantyjati na tseixmaⁿ naquii' ts'om ts'aⁿ jo' na cwiwitquiao' natia na matseitiuu cha'na cwe' nnc'oomya ts'aⁿ ñ'eⁿ x'iaaⁿ'aⁿ, oo ñ'eⁿ sculjaa', cha'na nntseicuee' ts'aⁿ x'iaaⁿ'aⁿ, ²² cha'na nnch'uee ts'aⁿ, cha'na nntseiqueeⁿ ts'om ts'aⁿ 'naaⁿ x'iaaⁿ'aⁿ, cha'na nnc'oom ts'aⁿ na wi'ñe, cha'na cwe' ñequiu'nn'aⁿ ts'aⁿ, cha'na meiⁿ cwe' tajnaaⁿ'to ts'aⁿ, cha'na nntseitaⁿ ts'om ts'aⁿ, cha'na nntio'ñ'oom ts'aⁿ x'iaaⁿ'aⁿ, cha'na nntseis'añe oo nntseiscuñe ts'aⁿ, oo cha'na nntseintjeiⁿñe cheⁿquii' ts'aⁿ. ²³ Cha'tso natiameiⁿ cwinaaⁿ'na' naquii' ts'om ts'aⁿ ndo' joona' cwil'ana' na tjaa yuu l'ueñê jo nnom Ty'o^oots'om.

Cwii yuscu na seiyyu' ñequio Jesús

(Mt. 15:21-28)

²⁴ Jluu' Jesús jo' jo', tjaaⁿ ndyuaa Tiro ñ'eⁿ Sidón. Jo' tjaqueⁿeⁿ quii' w'aa ee tical'ue ts'oom na ndye nn'aⁿ na jo' m'aaⁿ. Saa tîcandaa nncwanty'ioom. ²⁵ Mañoom' jndii cwii yuscu na jo' m'aaⁿ. Tyje'cañoom jo' jo' ndo' tco' xtye jo nnom Jesús. Ee m'aaⁿ yuscuchjoo jnda yuscu'ñeeⁿ na maleiñ'oom jndyetia. ²⁶ Ndo' jom nchii ts'aⁿ judío. Jom ts'aⁿ sirofenicia. S'aa ty'oo nnom Jesús na cwji' tsaⁿ'ñeeⁿ jndyetia naquii' ts'om yuscuchjoo jnaaⁿ. ²⁷ Saa tso Jesús nnoom:

—Matsona' na nlcwa'jndyee yocanch'u, ee ticaty'iomna' na nntjeii'a na cwicwa'na na ñe'quiaayoo joona' ndaa calue' nch'u.

²⁸ Yuscu'ñeeⁿ t'o^onnom Jesús. Tsoom:

—Jeeⁿ mayuu', 'u Ta, saa canty'ia', calue' nch'u ndya' cwicwa'yo' meiⁿ cwe' nacajndaa na cwiquiaa nacjee' meiⁿsa na jla'quiaa yocanch'u.

²⁹ Quia jo' tso Jesús nnom yuscu'ñeeⁿ:

—Jeeⁿ majo'ndyo ñ'oom na tsu'. Ya xeⁿ wja'to' wa'. Jnda jluu' jndyetia naquii' ts'om yuscuchjoo jnda'.

³⁰ Tja tsaⁿ'ñeeⁿ ndo' quia na tueⁿeⁿ waⁿ'aⁿ, ljeiⁿ na mawaacheⁿ yuscuchjoo cjoo' jnduu. Mayuu' na jnda jluu' jndyetia naquii' ts'om.

Sein'maⁿ Jesús cwii ts'aⁿ na tileicatseineiⁿ

³¹ Tjalcwe' Jesús na ñet'loom jo' jo'. Tjawinoom ndyuaa Tiro, ndo' ndyuaa Sidón ñequio ndyuaa jo ndo' njoom Decápolis. Tueⁿeⁿ ndaaluee chjoo ts'ondaa Galilea. ³² Ndo' tquioñ'om nn'aⁿ cwii ts'aⁿ na cantaa' ndo' canchee'ñe. L'ana ty'oo nnom Jesús na catioom ts'ooⁿ nacjoo' tsaⁿñeeⁿ. ³³ Quia jo' tjei'ñooⁿ tsaⁿñeeⁿ quii'ntaaⁿ naⁿñeeⁿ, ty'ena yuu na ñe'wendyena. Tjaa'ñê ndaal'ooⁿ n'om lua'qui tsaⁿñeeⁿ, seicanaⁿ'aⁿ nomts'ooⁿ ñ'eⁿ ndaajnaaⁿ'aⁿ, quia jo' tyenquoom'm nomtsaa tsaⁿñeeⁿ. ³⁴ Jnda jo' nty'iaaⁿ'aⁿ cañoom'luee, ndo' tcom ts'oom na jnda ntyjeeⁿ, tsoom:

—Efata. (Ñ'oomwaa' matsona': Catseicanaaⁿñena'.)

³⁵ Mantya jnaaⁿ n'om lua'qui tsaⁿñeeⁿ ndo' mati x'ee tsaa. Ndo' mana jnaⁿ'na' na ya matseineiⁿ. ³⁶ Quia jo' seicu' Jesús ndyuee naⁿñeeⁿ na ticaluena nnom meiⁿ'cwii ts'aⁿ cantya na tuii. Saa meiⁿ na ñenquii'cheⁿ tyotsoom ndaana na ticaluena, joona yacheⁿ jndyeti tyola'neiⁿ'na ndaa nc'iaana. ³⁷ Ndo' jeeⁿ tjawee' n'om naⁿñeeⁿ, tyola'neiⁿ'na, tyoluena:

—Jesús jeeⁿ ya mach'eeⁿ ee nn'aⁿ na cantaa, mach'eeⁿ na ya cwindyena. Ndo' nn'aⁿ na tileicala'neiⁿ mach'eeⁿ na ya cwilaneiⁿ'na.

8

Tquiaa Jesús na tcwa' ñequiee meiⁿ nn'aⁿ
(Mt. 15:32-39)

¹ Joo ncuee'ñeeⁿ tjomndyennda' cwii tmaaⁿ' nn'aⁿ na jndyendye. Ndo' tjaa'naⁿ na cwileiñ'om naⁿñeeⁿ na nlcwa'na. Jo' chii t'maⁿ Jesús nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê, tsoom ndaana:

² —Wi' ts'ooⁿya tmaaⁿ' nn'aⁿm'aⁿ', ee je' jnda ndyee xuee na m'aⁿ'na ñ'eⁿndyo ndo' tatjaa'naⁿ ljo' cwii cwileiñ'omna na nlcwa'na. ³ Ndo' xeⁿ njñooⁿya joona na c'oolcwee'na l'aana na ñe'jndo'na, quia jo' nato m'aⁿ'na nntycwii na jndeiⁿ' n'omna ee ñ'eeⁿ nt'omndye joona na tquia jnaⁿ'na.

⁴ Quia jo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê jluena nnoom:

—Tjaa'naⁿ chiuu ya na nnts'aa ts'aⁿ na ñequiaaⁿ na nlcwa' naⁿm'aⁿ' na jndyendyena, ee ljoo na m'aaⁿ'ya jo jnda.

⁵ Tax'eeñê ndaana:

—¿Cwanti tyoo' cwilei'ñ'om'yo'?

T'ooⁿna, jluena:

—Ntquiee' taⁿ' tyoo'.

⁶ Quia jo' saⁿntjoom na c'oocwindyuaandye nn'aⁿ nomtyuaa. To'ñoom ntquiee' taⁿ' tyoo'ñeeⁿ, tquiaaⁿ na quianl'uaa' Ty'oots'om, jnda jo' tyjeeⁿ joona'. Tquiaaⁿ joona' ndaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê ndo' joona tquiana joona' ndaa nn'aⁿ. ⁷ Mati cwileiñ'omna cwantindyo calcaa nch'u. Jnda na tquiaaⁿ na quianl'uaa' Ty'oots'om, tsoom na quiana jooyo' ndaa nn'aⁿ. ⁸ Ndo' cha'tsondye naⁿñeeⁿ tcwa' tjacjoona. Too' ntquiee' tsquiee na jla'tjomna ntaⁿ' ntyoo' ñequio ntaⁿ' calcaa na 'ndiina'. ⁹ Ndo' joo nn'aⁿ na tcwa' jo' tuee' cha'na ñequiee meiⁿ joona. Quia jo' t'maⁿ Jesús naⁿñeeⁿ na c'ootona. ¹⁰ Jnda chii tuooⁿ ts'om w'aandaa ñ'eⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. Ty'ena ndyuaa Dalmanuta.

Nn'aⁿ fariseos cwitaⁿ'na cwii 'naaⁿ na nnty'iaana
(Mt. 16:1-4; Lc. 12:54-56)

¹¹ Tquie'cañom nn'aⁿ fariseos na m'aaⁿ Jesús, toⁿ'na na cwila'ncjoo'ndyena ñ'eⁿñê. Ndo' cha na nlqueⁿ'na xjeⁿ jom, taⁿ'na na ca'mooⁿ ndaana cwii 'naaⁿ na nnaⁿ'na' na m'aaⁿ Ty'oots'om. ¹² Jesús jeeⁿ tcom ts'oom na chjoo' ts'oom, tsoom:

—Naⁿm'aⁿ' cwitaⁿ'na cwii 'naaⁿ na nnty'iaana na nnaⁿ'na' cañoom'luee. Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjoo ndaa'yo', maxjeⁿ xonquia na nnty'iaana meiⁿ'cwii 'naaⁿ meiⁿ na cwitaⁿ'na.

¹³ Quia jo' tjaaⁿ. 'Ñeeⁿ naⁿ'ñeeⁿ. Tuonnaaⁿ'aⁿ ts'om w'aandaa, teixndyaañê cwiicheⁿ nantya ñequio nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê.

Ndaaljo' na la'xmaⁿ nn'aⁿ fariseos
(Mt. 16:5-12)

¹⁴ Ndo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús ñecwii taⁿ tyoo' cwileiñ'omtina ts'om w'aandaa ee tsuu' n'omna na nnc'ooñ'omna na nlcwa'na. ¹⁵ Quia jo' seijnooⁿ'oⁿ n'omna na ticjaañ'oomna' joona cantya 'naaⁿ ñ'oom na cwi't'mooⁿ nn'aⁿ fariseos. Ndo' seijoom'ñê ñ'oom'ñeeⁿ ñequio ndaaljo' na cwilui tyoo'. Tsoom ndaana:

—C'om'c'eendyo' na cal'a'yo' cwenta cantya 'naaⁿ tyoo' 'naaⁿ nn'aⁿ fariseos ñequio Herodes ee ndaaljo' 'naaⁿ na tis'a laxmaⁿna'.

¹⁶ Quia jo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús to'na na cwilaneiⁿ na ndaa nc'iaana cantya 'naaⁿ ñ'oomwaa'. Jluena:

—Luaa' matsoom cwe' ee tjaa'naⁿ tyoo' tquiochooya.

¹⁷ Sei'noⁿ Jesús na ljo' cwila'tiuuna. Tsoom ndaana:

—¿Chiuu na jeeⁿ matseiñ'eeⁿ'ñena' 'o cwe' jnaaⁿ na tjaa'naⁿ tyoo' tquiocho'yo'? ¿Aa maxjeⁿ ndicwaⁿ ticala'noⁿ'yo' ndo' na tileicjo ñ'oom naquii' n'om'yo'? ¿Aa maxjeⁿ tileiqueⁿ'yo' cwenta? ¹⁸ 'O na niom n'omndaⁿ'yo', ¿aa maxjeⁿ ticajndo'yo'? Ndo' 'o na niom lue' n'om lua'qui'yo', ¿aa maxjeⁿ ticandye'yo'? ¿Aa tacjaanjoom' n'om'yo' ljo' s'aaya quia na seitjoona' na nlcwa' nn'aⁿ? ¹⁹ Quia na tyjaya 'om taⁿ tyoo' na tcwa' 'om meⁿ nn'aⁿ, ¿cwanti lquiee na ñjom tyoo' 'ndiina' na jla'we'yo'?

T'oona, jluena nnoom:

—Canchoo'we lquiee 'ndiina'.

²⁰ —Ndo' cwiicheⁿ cwii ndii' quia na tyjaya ntquiee' taⁿ tyoo' na tcwa' ñequiee meⁿ nn'aⁿ, ¿cwanti lquiee na 'ndiina'?

Joona t'oona nnoom, jluena:

—Ntquiee' 'ndiina'.

²¹ Quia jo' matsoom ndaana:

—¿Aa maxjeⁿ hasta je' ticala'noⁿ'yo'?

Sein'maⁿ Jesús cwii tsaⁿnchjaaⁿ tsjoom Betsaida

²² Quia na jnda tquiena tsjoom Betsaida tquioñ'om nn'aⁿ cwii tsaⁿnchjaaⁿ na m'aaⁿ Jesús. Tyoll'ana ty'oo na catioyaaⁿ ts'oqⁿ nacjoo' tsaⁿ'ñeeⁿ na catsein'maaⁿ juu. ²³ Quia jo' t'ueeⁿ ts'o tsaⁿnchjaaⁿ. Tjañ'oom juu nnom tsjoom. Ty'oomñê ndaajnaaⁿ'aⁿ lua'nnom ndo' tyenquiom'm lua'nnom tsaⁿ'ñeeⁿ, jnda chii tax'eeⁿ nnom, tsoom:

—¿Aa waa ljo' manty'ia'?

²⁴ Sein'meiⁿ' tsaⁿnchjaaⁿ'ñeeⁿ lua'nnom, tsoom:

—Manty'ia nn'aⁿ ndoo' ntyjii cha'cwijom n'oom joona, saa cwi'ooca'na.

²⁵ Cwiicheⁿ cwii ndii' tionnda' Jesús l'oqⁿ cjoo' lua'nnom tsaⁿ'ñeeⁿ. Quia jo' nquiee nty'iaa' tsaⁿnchjaaⁿ ndo' mana n'maaⁿ, xueeya nty'iaaⁿ'aⁿ. ²⁶ Jnda chii jñom Jesús jom. Tso nnoom:

—Cja'to', cja'ndye'yu' wa'. Ticwinoom' quii' tsjoom, meⁿ tintsu' nnom meⁿ cwii ts'aⁿ chiuu tuii.

Macwji'yuu'ñe Pedro na Jesús cwiluiñê Cristo
(Mt. 16:13-20; Lc. 9:18-21)

²⁷ Jnda chii jlui' Jesús tsjoom Betsaida ñequio nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. Ty'ena njoom nch'u ndyuaa tsjoom Cesarea Filipo. Ndo' xcwe na ñjomndyena nato, tax'eeⁿ ndaana, tsoom:

—¿'Ñeeⁿ cwilue nn'aⁿ na cwiluiindyó?

²⁸ Naⁿ'ñeeⁿ t'oona, jluena:

—Nt'om nn'aⁿ cwilue na 'u Juan, ts'aⁿ na tyotseits'oomñe nn'aⁿ. Ndo' nt'omcheⁿ cwilue Elías 'u. Saa nt'omcheⁿ cwilue na 'u cwii profeta na jnda wando'xco'.

²⁹ Quia jo' tax'leennaaⁿ aⁿ ndyueena, tsoom:

—Ndo' 'o je', ¿ñeeⁿ juu cwindu'yo' na cwiluiindyó?

T'ó Pedro, tso:

—'U maxjeⁿ nquii Cristo cwiluiindyu'.

³⁰ Jesús ñecwii ñ'oom sa'ntjoom na ticaluena nnom meiⁿ cwii ts'aⁿ na cwiluiiñê na ljo'.

Matseicandii Jesús cantya na nncueeⁿ eⁿ

(Mt. 16:21-28; Lc. 9:22-27)

³¹ Quia jo' tōōⁿ qⁿ na tyo'mōōⁿ ndaana cantya 'naaⁿ nqueⁿ na cwiluiiñê ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee. Tsoom jndye nawi' tseixmaaⁿ na catjoom. Ndo' tyo'mōōⁿ na xocato'ñoom nn'aⁿ judíos na cwiluiitquiendye jom, meiⁿ ntyee na cwiluiitquiendye, meiⁿ nn'aⁿ na cwiit'mōōⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés. Maxjeⁿ nla'cuee'na jom saa xuee jnda ndyee, nncwando'nnaaⁿ aⁿ na nncueeⁿ eⁿ. ³² Ndyeyu seineiiⁿ ñ'oommeiⁿ ndaana. Ndo' Pedro tjañ'oom Jesús cwii ntyja. Tōōⁿ qⁿ na matseitaaⁿ aⁿ juu na nmeiⁿ matso na nluii. ³³ Teiqueⁿ Jesús, nty'iaaⁿ aⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. Seitaaⁿ aⁿ Pedro, tsoom:

—Quindyōō' nacañomya 'u na matseijomndyu' ñ'eⁿ Satanás. Ee ñ'oom na matsei'tiuu' jnaⁿ na' cwe' cantya na cwila'tiuu nn'aⁿ, nchii cantya na l'ue ts'om Ty'ōots'om.

³⁴ Quia jo' t'maaⁿ cwii tmaaⁿ nn'aⁿ yuu na m'aaⁿ ñequio nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. Tsoom ndaana:

—Meiⁿ cwi'ñeeⁿ cheⁿ ts'aⁿ na l'ue ts'om na nncw'aa'ñe ja, cwji'ñê cantya na matseitiuu nqueⁿ. Caljoya ts'oom nawi' na matjoom, meiⁿ cueeⁿ eⁿ. Ndo' candyontyjoōⁿ cantya na mats'aa. ³⁵ Ee meiⁿ cwi'ñeeⁿ cheⁿ ts'aⁿ na mañequiaaⁿ ñe na catjom ljo' na nntjom ee na m'aaⁿ cantya 'na'ya ñequio ñ'oom naya, juu tsaⁿ ñeeⁿ nlui'n'maaⁿ ñê. Ndo' meiⁿ cwi'ñeeⁿ cheⁿ ts'aⁿ na mal'uee'ñe cheⁿ nquii chiuu nlui'n'maaⁿ ñe, majo'to jo' nntsuuñe. ³⁶ Meiⁿ cha'waa tsjoomnancue cuaana' cwentaa' ts'aⁿ, saa ¿yuu waa na mateijndeina' juu ee xoc'ona' ñ'eⁿñê na ticatsuuñe añaⁿ aⁿ? ³⁷ ¿Aa nndaⁿ nnts'aa ts'aⁿ na nnjoml'ua na nlui'n'maaⁿ ñe añaⁿ aⁿ? Cwaaⁿ nndaⁿ. ³⁸ Tiempo je' laxmaⁿ nn'aⁿ na ticala'yuya n'omna ñ'eⁿ Ty'ōots'om ndo' la'xmaⁿ na jnaⁿ, xeⁿ jnaaⁿ na ja ñequio ñ'oom naya na mañequia, mati ja na cwiluiindyó ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, quia na nndyōnda'a ñequio na matseit'maaⁿ ñena' Tsotyā ñequio ángeles na lju' n'om, nnc'ōōⁿ na jnaaⁿ aⁿ na ñeeⁿ.

9

¹ Mati tso Jesús ndaana:

—Mayuu'cheⁿ nndye'yo' nntsjoō, m'aⁿ nn'aⁿ ñjaaⁿ na xocwjena hasta xeⁿ jnda nty'iaandaana na matsa'ntjom Ty'ōots'om ñequio cha'tso najnda na matseixmaaⁿ.

Seichuii'na' Jesús

(Mt. 17:1-13; Lc. 9:28-36)

² Jnda na teinom yom xuee, tjañ'oom Jesús Pedro ñ'eⁿ Jacobo ñ'eⁿ Juan. Ty'ena cwii sjo nandye yuu na ñenqueena. Ndo' jo' jo' seichuii'na' jom jo ndaana. ³ S'aana' na caxuee liaⁿ aⁿ, canchii'tina' cha'na tsaaⁿ. Meiⁿ tjaa'naⁿ cwii ts'aⁿ na nndaⁿ mmaⁿ cwii liaa na nleicanchii'ti juuna' cha'na liaⁿ aⁿ. ⁴ Ndo' xjeⁿ ñeeⁿ teitquioo'ñe Elías ñ'eⁿ Moisés na cwila'neiⁿ na ñ'eⁿ Jesús. ⁵ Quia jo' tso Pedro nnom Jesús:

—Jeeⁿ ndya' ya na m'aaⁿ ya ñjaaⁿ. Cwa, nl'aayâ ndyee xquie' ncwaⁿ. Cwii cwentaa' nncu', cwii cwentaa' Moisés, ndo' cwii cwentaa' Elías.

⁶ Ñ'oommeiⁿ tsoyom cwe' nc'e na seiñ'eeⁿ ñ'eⁿ na' jom ee na jeeⁿ ndya' cwigatyuena.

⁷ Quia jo' jndyocue cwii nchquiu na seincwaaⁿ ñena' nacjoona. Ndo' teic'uaa na seineiⁿ Ty'ōots'om naquii' nchquiu'ñeeⁿ, tsoom:

—Luaañe Jndaaya na jeeⁿ candya' ts'ooⁿya. Candye'yo' ñ'oom na matseineiⁿ.

⁸ Mats'iaa jo' quia jleity'iomndaana, jliuna cwa tac'oomñe Elías ñ'eⁿ Moisés ñ'eⁿndyena. Macandā ñenquii Jesús cwim'aaⁿ.

⁹ Yocheⁿ na cwinquiocuenta sjo'ñeeⁿ, saⁿntjom Jesús na meiⁿcwii ñ'oom ticaluena ndaa nn'aⁿ chiuu waa na nty'iaana na seichuii'na' jom. Ñequii'cheⁿ na nla'neiⁿna ñ'oomwaa' quia jnda mawando'xcoom xeⁿ jnda jla'cuee' nn'aⁿ jom. ¹⁰ Ndo' tyola'wena ñ'oom'ñeeⁿ ñequio na jeeⁿ xcwee' n'omna. Tyota'x'eendye cheⁿnquieena ndaana ljo' ñecatso ñ'oom na tsoom na quia nncwando'xcoom na nncueeⁿeⁿ. ¹¹ Quia jo' jluena nnoom:

—Nquiee nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés cwilue macaⁿna' na Elías nddyojñeeⁿ.

—¿Chiuu na luaa' cwilue naⁿñeeⁿ?

¹² Ndo' t'o Jesús ndaana tsoom:

—Mayuu' na ncwjee'jndyee Elías na nntseijndaa'ñê cha'tso. Saa ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, ¿chiuu waa na matso ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om cantya 'naⁿya? Matsona' na jndye nawi' catjoⁿ ndo' nnc'om nn'aⁿ na ticuee' n'omna ja. ¹³ Saa matsjoo ndaa'yo' na nquii na cwiluiñe Elías, jnda tyjeeⁿeⁿ, ndo' tyol'a nn'aⁿ cha'xjeⁿ na l'ue n'omna ñ'eⁿñê ee luaa' matso ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om na tseixmaaⁿ na catjoom.

Sein'maⁿ Jesús cwii tyochjoo

(Mt. 17:14-21; Lc. 9:37-43)

¹⁴ Jnda na tquiennnda'na yuu ljoo'ndye nt'omcheⁿ nc'iaana, quia jo' nty'iaana na jnda tquie'cañom cwii tmaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye nacañoom naⁿñeeⁿ. Ñ'eeⁿ nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, na cwila'ñ'eeⁿ ndyueena ñ'eⁿ naⁿñeeⁿ. ¹⁵ Ndo' nn'aⁿ tmaaⁿñeeⁿ quia na nty'iaana jom, t'omna na jeeⁿ tjawee' n'omna. Jla'tyuua'na, ty'ecatjomndyena jom. Tquiana na xmaⁿñê. ¹⁶ Quia jo' tax'eeⁿ ndaana, tsoom:

—¿Ljo' ñ'oom na jeeⁿ cwilañ'eeⁿ ndyuee'yo'?

¹⁷ Cwii ts'aⁿ na m'aaⁿ naquii' tmaaⁿ naⁿñeeⁿ, t'ooⁿ. Tsoom:

—Maestro, jndyōñ'oⁿya ti'jndaaya ñjaaⁿ, ee maleiñ'oom jndyetia jom ndo' mach'ee na tileicatseineiⁿ. ¹⁸ Ndo' meiⁿyuucheⁿ na m'aaⁿñê quia jnda jnaⁿna' maxjeⁿ matseiquioo jndyetia jom nomtyuua. Cwilui'chom' ñom, mati manqueeⁿ ndei'n'oom, ndo' cwileiqui-ñê. Ma'ndiina' jom na tajneiⁿ. Ndo' jnda s'aa ty'oo ndaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿndyu' na catjeii'na jndyetia'ñeeⁿ, saa tîcandaa l'ana.

¹⁹ Quia jo' tso Jesús:

—O nn'aⁿ na ticala'yu'ya' n'om'yo' ñ'eⁿ Ty'oots'om, ¿cwanti yo macaⁿna' na cwii nljoo'ndyō ñ'eⁿndyo' na m'mooⁿtya ndaa'yo'? ¿Cwanti xuee cwii ndaa nntseiquii ts'ooⁿya ñ'eⁿndyo'? Quio'ñ'om'yo' tyochjoom'aaⁿ ñjaaⁿñe.

²⁰ Quia jo' tquioñ'omna tyochjoo na m'aaⁿ Jesús. Ndo' quia nty'iaa' jndyetia Jesús, s'aana' na tyocoñoomñena' tyochjoo'ñeeⁿ. Tiooñê nomtyuua, tyotseicantyeenñê ndo' tyocalui'chom' ñom. ²¹ Ta'x'ee Jesús nnom tsotye tyochjoo, tsoom:

—¿Cwanti xuee na luaa' matjoom?

T'o tsotyeen, tso:

—Xjeⁿ na cachjooñêcheⁿ jnaⁿna'. ²² Ndo' teijndye ndii' matseiquioona' jom quii'chom ndo' quii' ndaa, cha cueeⁿeⁿ. Jo' chii c'oom' na wi' ts'om' ñ'eⁿndyō xeⁿ waa na ndaa nntsa', cateijndei'jâ.

²³ Tso Jesús nnom:

—Matsu' xeⁿ ndaa nts'aa. Cha'tso ndaa nluii quia na matseyu' ts'aⁿ ñ'eⁿ Ty'oots'om.

²⁴ Quia jo' jndei seineiⁿ tsotye tyochjoo, tso:

—Ja matseyu'a. Cateijndei' ja na nntseyu'yatya.

²⁵ Quia na nty'iaa' Jesús na ntyjantyja jaawijndyendye nn'aⁿ nacañom'm, quia jo' seitiaaⁿna' jndyetia'ñeeⁿ, tsoom:

—'U jndyeta na mache' na cantaa nn'aⁿ ndo' na tileicala'neiⁿna, matsa'ntjoⁿ na calui' ndo' tajom nncja'quie'nnⁿda' naquii' ts'om tyochjoom'aaⁿl.

²⁶ Quia jo' jndei seixuaa jndyeta. S'aaⁿ na jeeⁿ tyoco'ñoomñena' tyochjoo, mana jlueeⁿeⁿ. 'Ndiina' juu cha'cwijom ts'oo. Jo' chii majndyeta nn'aⁿ jluena na jnda tue' tyochjoo. ²⁷ Saa Jesús t'ueeⁿ ts'o tyochjoo'ñeeⁿ, seiweeⁿ juu. Mañoom' teintyjee'.

²⁸ Jnda jo' tjaquiee' Jesús quii' w'aa. Tju'na' na ñenqueⁿ ñ'eⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. Ndo' ta'x'eena ñ'oom'ñeeⁿ 'ñom, jluena:

—¿Chiuu waayuu na já tîcandaa nntjei'â jndyeta'aaⁿl?

²⁹ Quia jo' tsoom ndaana:

—Cha'na jndyeta'aaⁿl, tjaa'naⁿ 'neeⁿ ndaana nncwji' joona xeⁿ nchii na nntseineiⁿ ts'aⁿ nnom Ty'oots'om ndo' na nntseicwejndo'ñe.

Matseicandiinna' Jesús na nncueeⁿeⁿ

(Mt. 17:22-23; Lc. 9:43-45)

³⁰ Jnda na jlui' Jesús jo' jo' ñ'eⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê, ty'ena, teinomna ts'ondaa Galilea. Saa tical'ue ts'oom na nliu nn'aⁿ na jo' wjaⁿ. ³¹ Ee ma'mooⁿ chiuu waa na nntjoom na cwiluiñê ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee na ñnequiaa ts'aⁿ cwenta jom luee nn'aⁿ ndo' nla'cuee' jom saa xeⁿ jnda ndyee xuee na tueeⁿeⁿ maxjeⁿ nncwando'xcoom.

³² Saa joona ticala'nⁿna ñ'oom na tsoom ndo' nquiaana na nnta'x'eena nnoom ljo' ñe'ca'moⁿna'.

¿Ñeeⁿ na t'maⁿti cwiluiñe?

(Mt. 18:1-5; Lc. 9:46-48)

³³ Tquierna Capernaum. Ndo' quia na jnda mam'aⁿna quii' w'aa, quia jo' tax'eeⁿ ndaana, tsoom:

—¿Cwaaⁿ ñ'oom ñejla'ncjoo'ndyo' ndaa ntyjee'yo' xjeⁿ na ñetquiiooya nato?

³⁴ Saa joona yacheⁿ jla'cheⁿna, ee mayuu' xjeⁿ na ñeñjomndyena nato tyola'ncjoo'ndyena 'ñeeⁿ cwii joona t'maⁿti cwiluiñe. ³⁵ Jnda na tjacjoo Jesús, tqueeⁿñê canchoo'wendye joona na c'oontyjaa'tina. Tsoom ndaana:

—'Ñeeⁿ juu ts'aⁿ na maqueⁿ ts'om na nlco'nnomna' juu jo ndaa'yo', tsaⁿ'ñeeⁿ matsona' na cju'ñecjeeⁿ ndo' candi'ntjoom ndaa cha'tso nc'iaaⁿaⁿ.

³⁶ Quia jo' t'ueeⁿ cwii tyochjoo, tcoom'm juu xcwe quii'ntaaⁿna. Jnda chii ty'oom juu ndo' tsoom ndaana:

³⁷ —Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na maco'ñom cwii yucachjoo ñequio xueya cha'na yucachjoom'aaⁿ, ja maco'ñom tsaⁿ'ñeeⁿ. Ndo' ts'aⁿ na maco'ñom ja, nchii macanda ñennco maco'ñom. Mati maco'ñom nqueⁿ na jñoom ja.

Ts'aⁿ na m'aaⁿ cantyja 'naaⁿl Jesús

(Mt. 10:42; Lc. 9:49-50)

³⁸ Tso Juan nnom Jesús:

—Maestro, nty'iaayâ cwii ts'aⁿ na macwji' jndyeta naquii' n'om nn'aⁿ ñequio xue'. Juu tsaⁿ'ñeeⁿ tyootseijomñê ñ'eⁿndyo jaa. Jo' chii jla'tsaaⁿndyô jom.

³⁹ Saa tso Jesús ndaana:

—Tala'tsaaⁿndyo' jom ee meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na mach'ee ts'iaaⁿ t'maⁿ ñequio xueya, xocats'aana' na ndanquia nntso cwii ñ'oom wi' nacjoya. ⁴⁰ Ee ts'aⁿ na tic'oom nacjoya, cwiluiñe ts'aⁿ na m'aaⁿ cantyja 'naⁿya. ⁴¹ Ndo' meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na ñnequiaa meiⁿ ñechjoowi' ndaatoo na nncwe'yo' nc'e na cwilaxmaⁿ'yo' cantyja 'naⁿ nncô na cwiluiindyô Cristo, mayuu'cheⁿ waa naya 'naaⁿl tsaⁿ'ñeeⁿ.

Quaaⁿya cwenta na tical'aya natia

(Mt. 18:6-9; Lc. 17:1-2)

⁴² 'Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nts'aa na catseitjooñe cwii ts'aⁿ na cachjoo matseyu' ñ'eⁿndyo, juu tsaⁿ'ñeeⁿ yati xeⁿ cwityeⁿ cwii tsjo'suu xtyoom'm, ndo' catuee' nn'aⁿ jom

ts'om ndaaluee. ⁴³ Xeⁿ na wjaañ'oomna' 'u na matsei'tjoondyu' nnom Ty'oots'om jnaaⁿ cwii ts'o', catsa' xjeⁿ juuna' cha'cwijom na catyjee' juuna' cha tintsei'tjoondyu'ti'. Ee yati nntseixmaⁿ na ticantycwii na nncwando' meiiⁿ cha'cwijom na ticandaa' we ts'o' nchiiti na candaa'ndyu' ndo' nncju'na' 'u quii' b'io yuu na tijoom canduu' chom. ⁴⁴ Yuu tijoom cwje canti meiⁿ na nnduu' chom. ⁴⁵ Ndo' xeⁿ wjaañ'oomna' 'u na matsei'tjoondyu' nnom Ty'oots'om jnaaⁿ cwii x'e', catsa' xjeⁿ cha'cwijom na catyjee' juuna' cha tintsei'tjoondyu'ti'. Ee yati nntseixmaⁿ na ticantycwii na nncwando' meiiⁿ cha'cwijom ticandaa' we nc'e' nchiiti na candaa'ndyu' ndo' nncju'na' 'u quii' b'io yuu na tijoom canduu' chom. ⁴⁶ Ndo' tijoom cwje canti meiⁿ na nnduu' chom. ⁴⁷ Ndo' xeⁿ cwe' cantyja na manty'ia' wjaañ'oomna' 'u na matsei'tjoondyu' nnom Ty'oots'om, catsa' xjeⁿ cha'cwijom na cwji' ts'omnjom' cha tintsei'tjoondyu'ti'. Ee yati na nncja'quie' cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om meiiⁿ cha'cwijom na nchjaⁿ nchiiti na candaa' we n'omnjom' ndo' nncju'na' 'u quii' b'io ⁴⁸ yuu na tijoom cwje canti ndo' meiⁿ na nnduu' chom.

⁴⁹ 'Ee ticwii cwii ts'aⁿ nleichjeⁿñê ñequio chom. Cwila'chjeⁿ nn'aⁿ sei quioo' na cwiñe'quiana na cwila't'maaⁿndyena Ty'oots'om. ⁵⁰ Jeeⁿ l'ue tsjaaⁿ saa xeⁿ jnda jlui' na chjeⁿna', tjaa yuu cwii nl'ue juuna'. Jo' chii 'o c'om'yo' cha'na tsjaaⁿ na xocalui' na chjeⁿna' quia jo' ñenquii'cheⁿ nleil'uendyo' quii'ntaaⁿ nc'ia'yo' ndo' tjoom' ñ'oom nnc'om'yo' ñ'eⁿndyena.

10

Tintseityuii' ts'aⁿ ljeii na tocoom (Mt. 19:1-12; Lc. 16:18)

¹ Cwiicheⁿ cwii ndii' jnaⁿ Jesús Capernaum, tjaaⁿ, tueⁿeⁿ ts'ondaa Judea. Teinoom cwiicheⁿ nantyjaa' jndaa Jordán. Tjomndyennda' cwii tmaaⁿ nn'aⁿ yuu na m'aaⁿ. Quia jo' t'mooⁿ ndaana cha'xjeⁿ na quich'eeⁿ. ² Majuu xjeⁿñeeⁿ tquie'cañom nn'aⁿ fariseos na m'aaⁿ na ñe'cal'ana xjeⁿ jom. Ta'x'eena nnoom:

—¿Aa matsa'ntjomna' na tsaⁿs'a nntseityueeⁿeⁿ ljeii na tocoom ñ'eⁿ scoom'm?

³ Jom t'ooⁿ, tsoom ndaana:

—Juu ñ'oom na tqeeⁿ Moisés, ¿ljo' matsona' na cal'a'yo'?

⁴ Quia jo' jlueⁿ:

—Moisés tquiaaⁿ na wanaaⁿ na nntyuii' ljeii na toco tsaⁿs'a ñequio scoom'm. Ndo' tsaⁿscu nnc'o'ñoom cwiicheⁿ ljeii na matsona' na macanda cwitoⁿndyena ñ'eⁿ saaⁿaⁿ.

⁵ T'o Jesús ndaana, tsoom:

—Cwe' ee na 'o jeeⁿ quie' n'om'yo', jo' na seiljeii Moisés ñ'oomwaa'. ⁶ Saa cantyjati xuee na t'o Ty'oots'om na tqeeⁿ cha'tso, s'aaⁿ tsaⁿs'a ñ'eⁿ tsaⁿscu. ⁷ Ndo' tsoom: “Macwe' jo' na n'ndii tsaⁿs'a tsotypeⁿ, tsoñeeⁿ, cha tyeⁿ nnc'oom ñ'eⁿ scoom'm, ⁸ ndo' wendyena ñe'cwii sei' nla'xmaⁿna.” Jo' chii meiiⁿ na we ts'aⁿ ñe'jla'xmaⁿna saa je' ñecwii ts'aⁿ cwiluiindyena. ⁹ Ndo' nc'e na luaa', seijndaa'ñe nquii Ty'oots'om na ñecwii ts'aⁿ cwiluiindyena, jo' chii ticatsona' na cwe' ts'aⁿ nntseityuii' na luaa' cwiluiindyena.

¹⁰ Ndo' quia na tquiennda'na na waa w'aa, nquiee nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús jla'lcwii'ndyennda'na juu ñ'oomwaa'. ¹¹ Tsoom ndaana:

—Ñeeⁿ juu ts'aⁿ na nntseityuii' ljeii na toco ñ'eⁿ scuu' ndo' nncoco ñ'eⁿ cwiicheⁿ yuscu, tsaⁿñeeⁿ waa jnaaⁿ nnom scuu' nc'e na matsona' cantyja 'naaⁿ na cwe' m'aaⁿya ñequio cwiicheⁿ yuscu. ¹² Ndo' mati xeⁿ m'aaⁿ cwii yuscu na nntseityuii' ljeii na toco ñ'eⁿ saa' ndo' nncoco ñ'eⁿ cwiicheⁿ tsaⁿs'a, majo'ti matseijndaa'ñena' na waa jnaaⁿ na m'aaⁿ ñ'eⁿ cwiicheⁿ tsaⁿs'a.

Matio'naa'ñe Jesús yocanch'u (Mt. 19:13-15; Lc. 18:15-17)

¹³ Ndo' tyonquiocho nt'om nn'aⁿ yocanch'u na m'aaⁿ Jesús na catioom l'ooⁿ nacjoona. Saa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê jla'tia'na nn'aⁿ na tquiocho yocanch'u'ñeeⁿ. ¹⁴ Quia nty'iaa' Jesús na ljo' cwil'ana, seiloo'ñê ñ'eⁿndyena. Tsoom ndaana:

—Ca'ndye'yo' na quiontyjaa' yocanch'um'aⁿ ja. Tilacu'yo' joona, ee yuu na matsa'ntjom Ty'oots'om macanda nnc'ooquiee'ndye nn'aⁿ na ntyjaandye ja cha'na cwil'a yocanch'u. ¹⁵ Ñ'oom na mayuu' matsjoo ndaa'yo', meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na ntyjaañe Ty'oots'om cha'na ntyjaandye yocanch'u ja, ndo' mañequiaañe na matsa'ntjom Ty'oots'om juu, tsaⁿñeeⁿ ndaa nncjaaquiee'ñê cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om.

¹⁶ Quia jo' to'ñoom yocanch'u'ñeeⁿ naquii' l'ooⁿ. Tioom l'ooⁿ nacjoona na tio'naa'ñê joona.

Matseineiⁿ tsaⁿtya ñ'eⁿ Jesús

(Mt. 19:16-30; Lc. 18:18-30)

¹⁷ Tjatjati Jesús nato. Ndo' cwii tsaⁿs'a maleinom na jndyontyjaa' jom. Jndyoco' xtye jo nnoom. Tso:

—'U Maestro na ya ts'aⁿndyu', ¿ljo' macaⁿna' na cats'aa cha nntseixmaⁿya na ticanty-cwii na nncwa'ndo'a?

¹⁸ Ndo' tso Jesús nnom:

—¿Chiuu na matsu' na ya ts'aⁿndyo ja? Macanda nquii Ty'oots'om cwiluiñê na ljo'. ¹⁹ 'U mantyi' ljeii naqui na matsa'ntjoom. Matsona': "Tinc'om'ya' ñ'eⁿ cwiicheⁿ ts'aⁿ. Tintsei'cue' ts'aⁿ. Tinch'uee' 'naaⁿ ts'aⁿ. Tintseineiⁿ ñ'oom na cwe' cantu nacjoo' ts'aⁿ. Tiñenquiu'nn'aⁿ ts'aⁿ. Catseit'maaⁿndyu' tsotye' ñ'eⁿ tso'ndyo'."

²⁰ Tsaⁿñeeⁿ tsoom nnom Jesús:

—Maestro, cha'tso ñ'oommeiⁿ matseicandaya xjeⁿ na cachjoondyochaⁿ.

²¹ Jesús nty'iaaⁿ nnom tsaⁿñeeⁿ. S'aana' na jeeⁿ wi' ts'oom juu. Tsoom nnom:

—Cwii waa na matseitjoona' 'u. Cja', cajndaa' cha'tso 'naⁿ. S'om'ñeeⁿ quiaa' ndaa ndyeñeeⁿ. Quia jo' nnc'oom' na tyandyu' nandye cañoom'luee. Ndo' caljoya ts'om' nawl' na nntjom' hasta meiiⁿ xeⁿ nntseicuee'na' 'u. Candyo'tsei'jomndyu' ñ'eⁿndyo.

²² Jnda na jñeeⁿ ñ'oomwaa' quia jo' jeeⁿ sei'ndaa'na' ntyjeeⁿ. Tjaaⁿ na chjoo' ts'oom ee jeeⁿ jndye 'naaⁿ niom.

²³ Quia jo' taqueⁿ Jesús ndaa nn'aⁿ na m'aⁿ nacañom'm na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. Tsoom ndaana:

—Nn'aⁿ na tyandye jeeⁿ ndya' jndei'na' na ññe'quiandyena na nntsa'ntjom Ty'oots'om joona.

²⁴ Jnda na jndyena ñ'oomwaa', seitsaⁿna' joona. Quia jo' tsonnaaⁿ ndaana:

—'O nn'aⁿya, joo nn'aⁿ na quit'maⁿ n'om 'naⁿ jeeⁿ jndei'na' na ññe'quiandyena na nntsa'ntjom Ty'oots'om joona. ²⁵ Jndei'tina' na nncju'ñecje cwii tsaⁿtya na nntsa'ntjom Ty'oots'om jom, nchiiti na nncwicandii'ñe quioo' camello tsue' x'e tsei'nchquia.

²⁶ Jnda na jndyena ñ'oomwaa' yacheⁿ seiñ'eeⁿñ'eⁿna' joona. Ta'x'eendye cheⁿnquieena ndaa ntyjeena, jluena:

—Quia jo' ¿ñeeⁿ ts'aⁿ ndaa nlui'n'maañe?

²⁷ Nty'iaa' Jesús ndaana, tsoom:

—Tijoom canda nncwji'n'maañe cheⁿnquii ts'aⁿ. Macanda nquii Ty'oots'om ndaa nncwji'n'maañê ts'aⁿ. Ee tjaa'na' cwii na xocanda nnts'aaⁿ.

²⁸ Ndo' tso Pedro nnom Jesús:

—Aa ndi' Ta, jâ jnda 'ndyaayâ cha'tso 'naaⁿyâ na cwitsaantyjooyâ naxeⁿ.

²⁹ Tso Jesús ndaana:

—Candye'yo' nntsjo ñ'oom na mayuu'cheⁿ. Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na ma'ndii waa', oo ti'nquio oo ndyencjo, oo tsotye, oo tsondyee, oo scuu' oo ntseinda, oo ndyuaa' nc'e na matseijomñe ñ'oom na mañequia na macwji'n'maañe Ty'oots'om nn'aⁿ, ³⁰ juu tsaⁿñeeⁿ tiempomeii'ñe nncol'ñoom siaⁿnto ndii'cheⁿ l'aⁿaⁿ, ti'nquioom, ndyencjoom,

loñeeⁿ, ntseinaaⁿ, ndyuaaⁿ'aⁿ ñequio na nnta'wi' nn'aⁿ jom. Saa ncuee na cwii ndyona', ticantycwii na nncwanoom'm. ³¹ Ee jndye nn'aⁿ m'aⁿ na cwila'tiuu nquiee na t'maⁿ cwiluiindy, saa nncue'ntyjo na nncju'cjena' joona. Ndo' jndye nn'aⁿ m'aⁿ na maju'cjena' saa ndanquia nntseiwendyena' joona.

Matseicandiinnda' Jesús na nncueeⁿ'eⁿ
(Mt. 20:17-19; Lc. 18:31-34)

³² Jesús ñequio nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê, ñjomndyena nato na cwi'oona Jerusalén. Jom wjaajñeeⁿ jo ndaana. Jeeⁿ matseñ'eeⁿ'na' joona ndo' cwicatyena na cwi'oontyjona naxeeⁿ'eⁿ. Quia jo' tjei'ñoⁿ nn'aⁿ na canchoo'wendye, toⁿoⁿ na matseineiiⁿ ndaana chiuu waa na nntjom nqueⁿ. ³³ Tsoom:

—Queⁿ'yo' cwenta, macwitsaawaaya Jerusalén. Ndo' ja na cwiluiindy ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee ñnequiaa ts'aⁿ cwenta ja luee ntyee na cwiluiitquiendye, ñequio nn'aⁿ na cwi'tmoⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés na nla'jndaa'ndyetyeⁿ na na nnc'ioⁿ ndo' ñne'quiana cwenta ja luee nn'aⁿ na nchii judíos. ³⁴ Ndo' naⁿ'ñeeⁿ nneiⁿ'ncona ndo' njñomna ndaajnaⁿ ja. Nntjaa'na ja ñ'eⁿ tjaⁿtsei' ndo' nla'cuee'na ja. Saa xuee jnda ndyee nncwa'ndo'xco.

Jacobo ñ'eⁿ Juan cwitaⁿ'na cwii naya
(Mt. 20:20-28)

³⁵ Quia jo' ntseinda Zebedeo, Jacobo ñ'eⁿ Juan tquiontyjaa'na Jesús, jluena:

—Aa ndi' Ta, l'ue n'ooⁿyâ na ñnequiaa' cwii naya na cwitaaⁿyâ njom'.

³⁶ Tsoom ndaana:

—¿Ljo' l'ue n'om'yo' na cats'aa 'o?

³⁷ T'oona nnoom, jluena:

—Quia jnda mam'aaⁿ yuu na matseit'maaⁿ'ñena' 'u, quiaa' na cwii ja nncwacatyeeⁿ ntyja' ntyjaya ndo' cwiicheⁿ ja nncwacatyeeⁿ ntyjatymaaⁿ.

³⁸ Quia jo' matso Jesús ndaana:

—'O maxjeⁿ ticala'nqⁿ'yo' ljo' cwitaⁿ'yo' noⁿ. Na wi't'maⁿ na nncwinooⁿ, ¿aa nndaⁿ nnaⁿndyo'? ¿Aa nndaⁿ njoya n'om'yo' na nla'cwjee nn'aⁿ 'o cha'xjeⁿ na jnda ljoya ts'ooⁿ na nla'cuee'na ja?

³⁹ Joona t'oona, jluena:

—Nndaⁿ.

Tsoom ndaana:

—Mayuu' macaⁿ'na' na mañejuu nawi' na nncwinooⁿya, nncwi'nom'yo'. Ndo' macaⁿ'na' na caljoya n'om'yo' na nla'cwjee nn'aⁿ 'o cha'na cwiljoya ts'ooⁿ na nla'cuee'na ja. ⁴⁰ Saa nchii nncⁿ tseixmaⁿya na nntseijndaa'ndyo ñeeⁿ juu nncwacatyeeⁿ ntyjaa'a ntyjaya oo ntyjatymaaⁿ. Nquii Ty'oⁿots'om ñnequiaaⁿ naya'ñeeⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ na jnda seijndaa'ñê na nnto'ñoom juuna'.

⁴¹ Ndo' joo nquindy naⁿ'ñeeⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús tq'na tyola'wjeena we nc'iaana Jacobo ñ'eⁿ Juan. ⁴² Jo' chii Jesús tcwaaⁿ joona, tsoom ndaana:

—'O manquiu'yo' nn'aⁿ na cwiluiitquiendye cwii cwii tsjoomnancue cwila's'andyena ndaaⁿ nn'aⁿ na cwi'saⁿntjomna. Ndo' nn'aⁿ na cwiluiit'maⁿndye cwiqueⁿ'na xjeⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ nacje 'naaⁿna. ⁴³ Saa nchii laa'ti' nl'a'yo' quii'ntaaⁿ'yo'. Ee meⁿ'cwi'ñeeⁿ'cheⁿ 'o na ntyjaa' ts'om na nnc'oom na t'maⁿ'ñeeⁿ quii'ntaaⁿ'yo', tsaⁿ'ñeeⁿ matsona' na jom candi'ntjoom ndaaⁿ'yo'. ⁴⁴ Ndo' 'ñeeⁿ juu quii'ntaaⁿ'yo' na maqueⁿ ts'om na juu nlco'nnomna' jo ndaaⁿ'yo', matsona' na cateijndeii 'o. ⁴⁵ Ee ja na cwiluiindy ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee jndyoⁿ na nndi'ntjoⁿya ndaaⁿ nn'aⁿ, nchii na ndyee'ntjom nn'aⁿ noⁿ. Ndo' jndyoⁿ na ñnequiaandy na c'ioⁿ na nntioⁿya jnaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye cha nndyaandyena jnaaⁿ na waa.

Matsein'ma' Jesús tsaⁿ'nchjaaⁿ' na jndyu Bartimeo
(Mt. 20:29-34; Lc. 18:35-43)

⁴⁶ Ndo' tquiena tsjoom Jericó. Jnda jo' majaacalui' Jesús ñequio nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê ndo' ñequio cwii tmaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye. Juu xjeⁿñeeⁿ wacatyeeⁿ tsaⁿnchjaaⁿ Bartimeo 'ndyoo nato. Jom jnda Timeo. Macaaⁿ ljo' na nleil'uee'ñê. ⁴⁷ Quia na jñeeⁿ na mawinom Jesús ts'aⁿ Nazaret, tōōⁿōⁿ na matseixuaⁿ, tsoom:

—'U Jesús, na cwiluiindyū' tsjaaⁿ David na jndyowicantyjoō', c'oom' na wi' ts'om' ja.

⁴⁸ Jndye nn'aⁿ jla'tia'na jom na catseicheeⁿ, sãã jom yacheⁿ tyotseixuaatyeeⁿ, tsoom:

—'U, na cwiluiindyū' tsjaaⁿ David na jndyowicantyjoō', c'oom' na wi' ts'om' ñ'eⁿndyō.

⁴⁹ Jesús tjameintyjeeⁿeⁿ, tsoom:

—Cwaⁿyo' jom.

Quia jo' tcwaⁿna tsaⁿnchjaaⁿ, jluena nnoom:

—C'om't'maaⁿndyū' ts'om'. Quicantyja' ee macwaaⁿ 'u.

⁵⁰ Ndo' jom cwe' tju'toom liaa na wanjoom'ñê, teicantyjaaⁿ, tjaaⁿ na m'aaⁿ Jesús.

⁵¹ Tax'ee Jesús nnoom:

—¿Aa waa na nntsa' ja?

T'ō tsaⁿnchjaaⁿ, tsoom:

—Jeeⁿ 'u Ta, l'ue ts'ōōⁿ na nleitquioya.

⁵² Tso Jesús nnoom:

—Cja'to'. Jnda n'maⁿ nc'e na matsei'yu' ñ'eⁿndyō.

Mañoom' teitquioom'm. Tjantyjoōⁿ naxeⁿ Jesús na ty'ety'etina nato.

11

Tjaquiee' Jesús Jerusalén

(Mt. 21:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

¹ Jnda ty'ewindyooⁿ Jerusalén na ndyoo' tsjoom Betfagé ñequio Betania. Tquiena ndyeyu ta Olivos, quia jo' jñom Jesús we nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê na c'oona l'aa.

² Tsoom ndaana:

—Catsaaquie'yo' tsjoom chjoo la'ñeeⁿ. Quia na jnda squie'yo' mantyjacheⁿ nliu'yo' cwii snom xcoo na ñjom. Juuyo' quioo' na mei'jom ndii' tyooljo ts'aⁿ. Cala'na'yo' ndo' quio'ñ'om'yo' juuyo' luaa. ³ Xeⁿ m'aaⁿ 'ñeeⁿ juu na nntso ndaa'yo' chiuu na luaa' cwil'a'yo', candu'yo' nnom na nquii tsaⁿ na matsa'ntjom 'o tjoōñê snom'ñeeⁿ ndo' mantya nntseicwanomnnaaⁿaⁿ juuyo'.

⁴ Quia jo' ty'ena, jliuna snom xcoo na ñjomyo' 'ndyoots'a waa' ts'aⁿ 'ndyoo nato. Ndo' jlacanaⁿ na juuyo'.

⁵ Jlu nt'om nn'aⁿ na meintyjee' jo' jo':

—¿Ljo' cwil'a'yo'? ¿Chiuu na cwilacana'yo' snom xcoom'aaⁿ?

⁶ Joona t'ōōna ndaaⁿ na'ñeeⁿ cha'xjeⁿ na jnda tso Jesús na caluena. Quia jo' 'ndye na'ñeeⁿ na c'oona. ⁷ Ty'eñ'omna snom xcoo na m'aaⁿ Jesús. Tioona liaana naxe'yo', jnda jo' tjaljoom juuyo'. ⁸ Jndye nn'aⁿ tyotsa'na liaana ts'om nato na wjaⁿ, ndo' nt'om tyotyje tso, tyotsa' joona' ts'om nato'ñeeⁿ.

⁹ Ndo' nn'aⁿ na cwi'oojndyee ñequio nn'aⁿ na cwi'oontyjo, ñequii'cheⁿ tyola'xuaana, tyoluena:

—Matseit'maaⁿñena' tsa'm'aaⁿ. Matio'naaⁿñena' jom na macwjee'cañoom ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ta Ty'oōts'om. ¹⁰ Matio'naaⁿñena' jom na nntsa'ntjoom cha'xjeⁿ na ñesa'ntjom welooya David tiyo. Matseit'maaⁿñena' Ty'oōts'om nandye cañoom'luee.

¹¹ Tjaquiee' Jesús naquii' tsjoom Jerusalén. Tjaaⁿ wats'om t'maⁿ. Ndo' quia jnda nty'iaaⁿaⁿ ndiocheⁿ naquii' wats'om quia jo' tjalcweeⁿeⁿ Betania ñ'eⁿ nn'aⁿ na canchoo'wendye ee na jnda tmaaⁿ.

Ñ'oomwi' tju' Jesús nacjoo' ts'oom higuera

(Mt. 21:18-19)

¹² Teincoo cwiicheⁿ xuee quia na m'aⁿna nato na jnaⁿna Betania, jndyo na ñe'jndo' Jesús. ¹³ Nty'iaa'tquiaaⁿ cwii ts'oom higuera na niom tscoo'na'. Seicandyoo'ñê, tja-canty'iaaⁿaⁿ aa nljeiiⁿ tã na nlqueeⁿ. Saa quia na tue'cañoom, cwe' tsco ljeiiⁿ ee tjoocheⁿ na nncue' tã. ¹⁴ Tsoom nnom ts'oom'ñeeⁿ:

—Tajom xuee nntsa'nnda' tã na nlquii ts'aⁿ.

Ndyecheⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê na luaa' ñ'oom tsoom.

Macwji' Jesús nn'aⁿ na wi'ndye naquii' wats'om t'maⁿ

(Mt. 21:12-17; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹⁵ Jnda na tquiennnda'na Jerusalén, quia jo' cwiicheⁿ cwii ndii' tjaquiee' Jesús naquii' wats'om t'maⁿ. Jo' jo' niom jndye nnom 'naⁿ ñ'eⁿ quioo' na cwindaaⁿ nn'aⁿ ndo' cwila'jnda nn'aⁿ na maca'na' joona na cwila't'maa'ndyena Ty'oots'om. To' Jesús na tyocwjeeⁿeⁿ na'ñeeⁿ ch'eⁿ. Tyotseicantqueeⁿ mei'sa 'naaⁿ nn'aⁿ na cwila'jndyoondye s'om, ñequio ntsulã 'naaⁿ nn'aⁿ na cwindaaⁿ cantu'. ¹⁶ Meiⁿ tatinquiaaⁿ na nncwinom nn'aⁿ tach'eeⁿ wats'om t'maⁿ na cwilei'chona 'naⁿ. ¹⁷ T'mooⁿ ndaaⁿ na'ñeeⁿ, tsoom:

—Aa nchii mawaa ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om na matsona': "W'aya tseixmaⁿna' w'aa yuu cha'tso nn'aⁿ tsjoomnancue cwila'neiⁿna nnom Ty'oots'om." Saa 'o cwil'a'yo' juuna' cha'cwijom tsue'tsjõ' yuu na cwicatoo'ndye na'canty'ue.

¹⁸ Ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, quia tyondyena na luaa' matso Jesús, tyol'ueendyena chiuu ya nl'ana na nla'cuee'na jom. Saa nquiaana na nnt'uena jom ee na cha'tsondye nn'aⁿ jeeⁿ tjawee' n'om ñ'oom na tyo'mooⁿ ndaaⁿ. ¹⁹ Ndo' ticwii tmaaⁿ tyocalui' Jesús Jerusalén.

Tcaa' ts'oom higuera

(Mt. 21:20-22)

²⁰ Teincoo cwiicheⁿ xuee tei'nomnnda'na x'ee ts'oom higuera'ñeeⁿ. Nty'iaana na jnda tcaa'ñ'eⁿna' xjeⁿ quii' nch'ioo'na'. ²¹ Quia jo' tjañjoom' ts'om Pedro, tsoom nnom Jesús:

—Canty'ia' Maestro, ts'oom na tju'wi' ñ'oom nacjoo' jnda tcaa'ñ'eⁿna'.

²² T'o Jesús, tsoom:

—C'om'yo' na cwilayu'ya n'om'yo' ñ'eⁿ Ty'oots'om. ²³ Mayuu'cheⁿ ndye'yo' nntsjoo, mei'cwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na ñe'cwii waa na matseitiuu ndo' matseyoom'm naquii' ts'oom na nluii cha'xjeⁿ na matsoom, nntsoom nnom sjowaa': "Quicantyja', cja', cju'ndyu' ts'om ndaaluee." Ndo' nluii cha'xjeⁿ na matsoom. ²⁴ Cwe' jo' matsjoo ndaa'yo', cha'tso na cwitaⁿ'yo' quia na cwilaneiⁿ'yo' nnom Ty'oots'om, calayu'yo' na cwito'ñoom'yo' joona', quia jo' nnto'ñoom'yo' na cwitaⁿ'yo'. ²⁵ Ndo' quia xcwe na matsei'neiⁿ nnom Ty'oots'om xeⁿ waa na mach'eena' 'u ñ'eⁿ x'ia', catseit'maⁿ ts'om' jom, cha mati Tsotye' na m'aaⁿ cañoom'luee, nndaaⁿ nntseit'maⁿ ts'oom 'u jnaⁿ na waa. ²⁶ Ee xeⁿ 'u tiñe'catseit'maⁿ ts'om' x'ia', mati Tsotye' na m'aaⁿ cañoom'luee xocatseit'maⁿ ts'oom 'u juu na matsei'tjoondyu'.

Cantyja 'naaⁿ najndeii na matseixmaⁿ Jesús

(Mt. 21:23-27; Lc. 20:1-8)

²⁷ Quia jo' cwiicheⁿ ndii' tquiennnda'na Jerusalén. Ndo' yocheⁿ na matseicaañe Jesús nomch'eⁿ wats'om t'maⁿ ty'entyjaa' ntyee na cwiluiitquiendye jom, ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ndaaⁿ nn'aⁿ judíos.

²⁸ Ta'x'eena nnoom:

—¿Ñeeⁿ najndeii ñ'eⁿ na tjei' na'ñeeⁿ wats'om? Ndo' ¿ñeeⁿ tquiaa na matsei'xmaⁿ juuna'?

²⁹ Tso Jesús ndaana:

—Mati nncwax'a ja cwii ñ'oom ndaa'yo'. Cat'o'yo' nooⁿya quia jo' mati ja nntsjoo ndaa'yo' 'ñeeⁿ juu tquiaa najndeii na matseixmaⁿya na s'aaya na ljo'. ³⁰ Juu na tyot-seits'oomñe Juan nn'aⁿ, ¿yuu jnaⁿ najndeii na tyotseixmaaⁿ? ¿Aa na m'aaⁿ Ty'oots'om? oo ¿aa nn'aⁿ jlue na ljo' cats'aaⁿ? Cat'o'yo'.

³¹ Quia jo' to'na na tyola'neiⁿ cheⁿnquieena, tyola'ñ'eeⁿ ndyueena. Jluena:
—¿Chiuu l'uuyoo? Xeⁿ nl'uuya juu najndeii na tyotseixmaaⁿ jnaⁿna' na m'aaⁿ
Ty'oots'om, quia jo' majo'to nntso Jesús ndaaya: “¿Chiuu na ticalayu'yo' ñ'oom na
tyoñequiaaⁿ?” ³² Ndo' xeⁿ nl'uuya na jnaⁿna' cwe' ee na nn'aⁿ jlue na ljo' cats'aaⁿ, ¿chiuu
nntjooⁿyoo?

Luaa' jla'tiuuna na nquiaana nn'aⁿ na jndyendye. Ee cha'tsondye nn'aⁿ cwila'yu' na
mayuu'cheⁿ Juan cwiluiñê profeta. ³³ Jo' chii t'oona nnom Jesús, jluena:

—Aa jâ maxjeⁿ ticaliuuyâ.

Tsoom ndaana:

—Mati ja xocatsjoo ndaa'yo' ñ'eeⁿ tquiaa najndeii na matseixmaⁿya na mats'aa
ts'iaaⁿmeiⁿ.

12

*Nn'aⁿ na tyol'a cwenta l'oontjom
(Mt. 21:33-46; Lc. 20:9-19)*

¹ Quia jo' to' Jesús na tyotseineiⁿ ñ'oom tjañoom' ndaa na ñ'eeⁿ. Tsoom:

—Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ. Jnoom'm l'oo tauva nnom tyuaaⁿaⁿ. S'aaⁿ tiom ndiocheⁿ nnom
ntjoom'm. Mati s'aaⁿ cwii peila na nnc'oocue ndaa na jnda 'ndiindyena ta'ñeeⁿ. Na
macanda s'aaⁿ cwii tatsiaⁿndye yuu na nnts'aa ts'aⁿ cwenta ntjoom'm.

'Ndo' teijneiⁿ tyuaaⁿaⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ na nl'a ts'iaaⁿ, jnda jo' tjayaaⁿ cwiicheⁿ ndyuaa.

² Quia na jnda tquie ntjom, jñoom cwii mosoom'm yuu m'aⁿ nn'aⁿ na cwil'a ts'iaaⁿ
tyuaaⁿaⁿ na ñ'ee'quia na ñ'eeⁿ ta na tseixmaⁿ cwentaaⁿaⁿ. ³ Saa joona yacheⁿ t'uena
moso'ñeeⁿ, cwajndii tyotjaa'na juu. Jñoomna juu na meiⁿcwii tjaa ljo' tjañoom. ⁴ Quia
jo' jñomnaaⁿaⁿ cwiicheⁿ mosoom'm. Juu tsaⁿñ'eeⁿ jñomna ljo'. Jla'quiee'ndyena xqueⁿ
ndo' tyola'jnaaⁿna juu. ⁵ Saa ts'aⁿ na 'naaⁿ tyuaa jñomnaaⁿaⁿ cwiicheⁿ mosoom'm,
tsaⁿñ'eeⁿ jla'cuee'na jom. Ndo' malaa'ti' l'ana ñequio jndye nt'omcheⁿ mosoom'm na
jñoom. Tjaa'na nt'om na ñ'eeⁿ ndo' nt'om jla'cwjeena.

⁶ Ñecwii ts'aⁿ cwii m'aaⁿ na matseitoom na njñoom, nquii jnaaⁿ jo', na jeeⁿ candya'
ts'oom. Tsaⁿñ'eeⁿ jñoom na macanda, ee luaa seitoom: “Matsona' na nla't'maaⁿndyena
ti'jndaaya.” ⁷ Saa nquiee nn'aⁿ na cwil'a ts'iaaⁿ tyuaaⁿaⁿ, tyoluena ndaa ntyjeena: “Juu
tsaⁿm'aaⁿ nljo ntjomwaañe l'ooⁿ ee jom jnda nquii ts'aⁿ na 'naaⁿ tyuaawaa. Chiuu
ticala'cuaa'a tsaⁿm'aaⁿ cha jaa nljona' 'naaⁿya.” ⁸ Jo' chii t'uena tsaⁿñ'eeⁿ, jla'cuee'na
jom. Ty'ecatquiee'na jom tquia nnom ntjom'ñeeⁿ.

⁹ Quia jo' tax'ee Jesús ndaana, tsoom:

—Nquii ts'aⁿ na 'naaⁿ tyuaaⁿñ'eeⁿ, ¿chiuu nnts'aaⁿ? Maxjeⁿ nñoom, nntseicwjeⁿ na ñ'eeⁿ
ndo' ñ'equiaaⁿ tyuaaⁿaⁿ ndaa nt'omcheⁿ nn'aⁿ na nl'a ts'iaaⁿ.

¹⁰ ¿Aa tyoola'na'yo' ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om na matsona'?

Majuuto tsjo' na tixocwil'ue nquiu luañeⁿ na cwil'a tsiaⁿtsjo',
jnda mawacatyeeⁿna' nqui tsiaⁿtsjo'?

¹¹ Nquii Ta Ty'oots'om seijndaa'ñê na ljo' ndo' jeeⁿ cwijaawee' n'ooⁿya na cwindy'iaaya
na luaa' tuii.

¹² Ndo' nn'aⁿ na tyondye ñ'oommeiⁿ tyoqueⁿndyena na nnt'uena Jesús, ee jla'nqⁿna
na cjoo joona seiineiⁿ ñ'oom tjañoom'waa'. Saa nquiaana nn'aⁿ na jndyendye, cwe' jo'
'ndyena jom, mana ty'ena.

*¿Ñeeⁿ nnom ñ'ee'quiana ts'iaaⁿndaana?
(Mt. 22:15-22; Lc. 20:20-26)*

¹³ Jndanquia nn'aⁿ fariseos jñoomna cwantindye nc'iaana ñequio nn'aⁿ 'naaⁿ Herodes
na m'aaⁿ Jesús. Na ñ'eeⁿ nnc'omna cwenta ñ'oom na matseineiⁿ cha nndaⁿ nnt'uiina'
jom cantyja 'naaⁿna'. ¹⁴ Jnda na tqiuna na m'aaⁿ, jluena nnoom:

—Maestro, nquiuyâ na maxjeⁿ ñ'oom na mayuu' matsei'neiⁿ ndo' ñecwii xjeⁿ mache' ñequio meiⁿ nquia nn'aⁿ ee titseñ'oom'ndyu' ljo' waa na cwiluiindyena. Mayuu' ñ'oom na ma'mo^o cantyja 'naaⁿ natoo' Ty'o^ots'om. ¿Aa matsaⁿntjomna' na nntio^oya ts'iaaⁿnda^aya nnom César, oo aa ticatsaⁿntjomna'? ¿Aa laxmaaⁿya na catio^oya jo' oo aa ticalaxmaaⁿya?

¹⁵ Ndo' sei'noⁿ Jesús na cwe' cwilueyana. Tsoom nda^ana:

—¿Chiuu na ñe'cat'ue'yo' ja? Quia'yo' cwii tsjo'ñjeeⁿ denario na nnty'iaa.

¹⁶ Tquiana cwii denario ndo' jnda na nty'iaaⁿaⁿ tsoom nda^ana:

—¿Ñeeⁿ 'ndyoo nnom luaa? Ndo' ¿ñeeⁿ xuee' teiljeii luaa?

Ndo' t'o^ona, jluea:

—Tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ, César.

¹⁷ Ndo' tsoom:

—Catiom'yo' ts'iaaⁿnda^ayo' nnom César yuu na tseixmaⁿna' cwentaaⁿaⁿ. Ndo' mati quia'yo' cwentaa' Ty'o^ots'om yuu na tseixmaⁿna' cwentaa' nqueⁿ.

Tjawee' n'omna ñ'oom na t'o^o sa^a tiya nquiuna na ticat'uiina' jom.

Cwita'x'eena cantyja na nntando'nda' nn'aⁿ

(Mt. 22:23-33; Lc. 20:27-40)

¹⁸ Jnda jo' tquio nt'om nn'aⁿ saduceos na m'aaⁿ Jesús. Naⁿñeeⁿ ticala'yu'na na nnta'ndo'xco nn'aⁿ na jnda tja. Ta'x'eena nnoom, jluea:

¹⁹ —Maestro, waa ljeii na 'ndii Moisés lua^aya na matsona' xeⁿ tue' cwii tsaⁿs'a ndo' 'ndiina' scuu' na ñenquii, tjaa'naⁿ ndana, quia jo' tyjee ts'oo'ñeeⁿ cocoom ñ'eⁿ scuu' xioom. Nnc'om ntseinaaⁿ ñ'eⁿ yuscu'ñeeⁿ cha nntseinoomñê na tjaa ntseinda xioom t'om. ²⁰ Tyom'aⁿ ntquiee' naⁿnom na ñenquii ts'aⁿ ntseinda. Juu tsantquiee tocoom sa^a tyuaa' tueeⁿeⁿ, tjaa'naⁿ ndana ñ'eⁿ scoom'm. ²¹ Quia jo' tsaⁿ na jnda we tocoom ñ'eⁿ scuu' xioom sa^a mati jom tueeⁿeⁿ ndo' tjaa'naⁿ ndana ñ'eⁿ yuscu'ñeeⁿ. Mati tsaⁿ na jnda ndyee tocoom ñ'eⁿ scuu' xioom ndo' majo'ti tjoom. ²² Malaa'ti' cha'tso ntquiee'ndye naⁿnom'ñeeⁿ tuncona ñequio yuscu'ñeeⁿ ndo' majo'ti quia tjana, tjaa'naⁿ ndana ñ'eⁿñe. Ndo' na macandâ tue'to yuscu'ñeeⁿ. ²³ Ñe'cata'x'a^ayâ njom', Ta, quia na nnta'ndo'xco cha'tso nn'aⁿ na jnda tja, quia jo' ¿ñeeⁿ cwiindyee joona na nluii scuu' yuscu'ñeeⁿ? Ee jom ñet'oom scuu' cha'tso na ntquiee'ndye naⁿñeeⁿ.

²⁴ Matso Jesús nda^ana:

—Aa nchii ñ'oomwaa' matseicanooⁿna' na tixcwe cwitjei'yo' cwentâ, ee meiiⁿ na cwila'naⁿyo' ljeii 'naaⁿ Ty'o^ots'om sa^a ticala'noⁿyo' ljo' ma'moⁿna'. Meiⁿ cantyja 'naaⁿ najndeii na matseixmaaⁿ. ²⁵ Ee quia na nnta'ndo'xco nn'aⁿ na jnda tja taxoc'unconnda' meiⁿ naⁿnom, meiⁿ naⁿlcu ee nnc'omna cha'na ángeles na m'aⁿ cañoom'luee. ²⁶ Sa^a cantyja 'naaⁿ ñ'oom na nnta'ndo'xco nn'aⁿ na jnda tja, ¿aa chii jnda ñe'jla'naⁿyo' libro na seiljeii Moisés yuu na matseineiⁿna' cantyja 'naaⁿ ts'oom nioom na nty'iaaⁿaⁿ? Jo' jo' xcwe naquii' ntsaachom na cwico ts'oom'ñeeⁿ, teic'uaa na matseineiⁿ Ty'o^ots'om nnoom, tso: “Ja cwiluiindy Ty'o^ots'om cwentaa' Abraham, Isaac ndo' Jacob.” ²⁷ Jo' chii caliu'yo' na cwita'ndo' naⁿñeeⁿ ee jom nchii cwiluiñê Ty'o^ots'om cwentaa' l'oo. Jom cwiluiñê Ty'o^ots'om cwentaa' nn'aⁿ na cwita'ndo'. Cwe' jo' ma'moⁿna' na 'o meiⁿchjoo ticala'noⁿyo'.

Ñ'oom na matsaⁿntjom Ty'o^ots'om na t'maⁿti tseixmaⁿna'

(Mt. 22:34-40)

²⁸ Cwii ts'aⁿ na ma'moⁿ ljeii na tqeeⁿ Moisés tyjee'cañoom na m'aⁿ nn'aⁿ saduceos'ñeeⁿ. Tyondiiñecheeⁿ cha'tso ñ'oom na tyola'neiⁿna ndo' tyoqueeⁿ cwentâ na jeeⁿ xcwe ñ'oom t'o Jesús nda^ana. Tax'eeⁿ nnom Jesús, tsoom:

—Quii'ntaaⁿ cha'tso ñ'oom' Ty'o^ots'om na matsaⁿntjomna', ¿cwaaⁿ cwii joona' na t'maⁿti tseixmaⁿna'?

²⁹ T'o Jesús, tsoom:

—Luaa matso ñ'oom na t'maⁿti: “Candye'yo', 'o nn'aⁿ Israel. Nquii Ta Ty'o^ots'om cwentaaya, macandā ñenqueⁿ cwiluiiñê na matsā'ntjoom. ³⁰ C'oom' na candya' ts'om' Ta Ty'o^ots'om cwenta' ñequio na xcwee'ya ts'om', ñequio cha'waa na jnda ntyji', ñequio cha'waa na jndo'ya ts'om', ndo' ñequio cha'waa najndu'.” Luaa' ñ'oom na t'maⁿti na matsā'ntjomna'. ³¹ Ndo' ñ'oom na jnda we matseijomna' ñ'oom'ñeeⁿ. Luaa matsona': “C'oom' na wi' ts'om' nc'ia' cha'xjeⁿ na jnda ntyji' ñequio nncu'. Tjaa'naⁿ cwiicheⁿ ñ'oom na t'maⁿti na matsā'ntjomna' cha'na ñ'oommeiⁿ!”

³² Quia jo' t'o tsaⁿñeeⁿ na ma'moⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, tsoom:

—Maxjeⁿ ya, 'u Maestro. Luaa' ñ'oom na mayuu' matsu' na ñecwii Ty'o^ots'om. Tjaa'naⁿ cwiicheⁿ na matsā'ntjom, macandā jom. ³³ Ndo' na nnc'oom ts'aⁿ na candya' ts'oom Ty'o^ots'om ñequio na xcwee'ya ts'oom, ñequio cha'waa na jndo'ya ts'oom, ñequio cha'waa na jnda ntyjeeⁿ, ndo' ñequio cha'waa najneiⁿ, ndo' mati na nnc'oom na wi' ts'oom nc'iaaⁿ'aⁿ cha'xjeⁿ jnda ntyjii nqueⁿ, cha'tso nmeiⁿ l'ueti nchiiti quioo' na nlco na mañequiaa ts'aⁿ nnom Ty'o^ots'om ñequio meiⁿnquia nt'omcheⁿ na cwiñe'quia nn'aⁿ na cwila't'maaⁿndyena jom.

³⁴ Jnda na nty'iaa' Jesús na jndo' ts'om tsaⁿñeeⁿ ñ'oom na t'o, tsoom nnom:

—Jnda teindyoo' na ññequiaandyu' na nntsā'ntjom Ty'o^ots'om 'u.

Jnda jo' tjaa'naⁿ 'ñeeⁿ cwii jndaā' ts'om na nncwax'eti.

Cristo cwiluiiñê Jnda Ty'o^ots'om

(Mt. 22:41-46; Lc. 20:41-44)

³⁵ Cwiicheⁿ ndii' na tyom'aaⁿ Jesús naquii' wats'om t'maⁿ na tyo'mo^oñ ndaaⁿ nn'aⁿ, tsoom:

—Nquiee nn'aⁿ na cwit'mo^oñ ljeii na tqueⁿ Moisés cwiluena na nquii Cristo cwiluiiñê tsjaaⁿ David na jndyowicantyjo'. ³⁶ Saa manquiti David cantyja na t'moⁿ Espíritu Santo nnom tsoom na Cristo cwiluiiñê Ta na matsā'ntjom jom. Tsoom:

Nquii Ta Ty'o^ots'om tsoom nnom juu Ta na matsā'ntjom ja:

“Cajmaⁿ ntyjaa'a ntyjaya yuu na matseit'maaⁿñena' 'u

hasta xjeⁿ na jnda tsā'a nn'aⁿ na jndoo 'u na c'omna nacje 'naⁿ!”

³⁷ Cwe' jo' mawax'aaya ndaa'yo' ¿chiiu waayuu na cwiluiiñê Cristo tsjaaⁿ David na jndyowicantyjo' ee manquiti David tsoom na juu cwiluiiñê Ta na matsā'ntjom jom?

Ndo' jndyendye nn'aⁿ ñequio na neiiⁿna tyondyena ñ'oom na seineiiⁿ.

Matseitia' Jesús nn'aⁿ na cwit'mo^oñ ljeii na tqueⁿ Moisés

(Mt. 23:1-36; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

³⁸ Naquii' ñ'oom na tyo'mo^oñ, tsoom:

—Cal'a'yo' cwenta nn'aⁿ na cwit'mo^oñ ljeii na tqueⁿ Moisés ee joona jeeⁿ cjaaweeⁿ n'omna na nnc'o'nomna na cwee'na liaa jnda na tel'ncoo ndo' na nntaⁿ nn'aⁿ lueena na nla't'maaⁿndye joona ñequio na jndoo'cheⁿ nn'aⁿ. ³⁹ Joona jeeⁿ ñe'cwindyuaandyena ntsula nacañoomticheⁿ naquii' lan'om ndo' majo'ti cwil'ana quia na cwicwa'na na waa xuee. ⁴⁰ Mati cwitjeii'na 'naaⁿ yolcu na jnda ljondye na tja s'aa, ndo' cha nntseicu'na' na luaa' la'xmaⁿna, jeeⁿ yo cwila'neiⁿna nnom Ty'o^ots'om. Jo' t'maⁿti nnt'uiiweeⁿeⁿ joona.

Tsjo'ñjeeⁿ na tquiaa yuscu na jñeeⁿñê

(Lc. 21:1-4)

⁴¹ Cwii xuee wacatyeeⁿ Jesús ndyeyu na meintyjee' castom na cwituee' nn'aⁿ s'om cwentaa' wats'om t'maⁿ. Nty'iaa'cheeⁿ na cwitioom nn'aⁿ s'om ts'om castom ndo' na jndye naⁿtya t'maaⁿ s'om cwitioomna. ⁴² Mati tyje'cañoom cwii yuscu na jnda ljoñe. Jeeⁿcheⁿ ndya' jñeeⁿñê. Tjacjoom'm we tsjo'ñjeeⁿ chjoo s'om wee na meiⁿchjoo tit'maaⁿ.

⁴³ Chii t'maⁿ Jesús nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eñê. Tsoom ndaana:

—Na mayuu'cheⁿ ndye'yo' nntsjo̯o, yuscum'aaⁿ ts'aⁿ na jnda tue' saa' ndo' jeeⁿ ñeeⁿñê, saa t'maaⁿti tjoom'm ts'om castom, nchiiti cha'tso nt'omcheⁿ. ⁴⁴Ee cha'tsondye naⁿm'aⁿ tiomna s'om na cwe' waljoo' na cwilei'chona, saa jom meiiⁿ na jeeⁿcheⁿ nty'iaa'ñê, tju'ñ'eeⁿ cha'waati na maleiñ'oom na nntseijnaaⁿ na nlcwaaⁿaⁿ.

13

Matso Jesús na nntyuii' wats'om t'maⁿ

(Mt. 24:1-2; Lc. 21:5-6)

¹Xjeⁿ na jaacalui' Jesús na waa wats'om t'maⁿ seineiⁿ cwii ts'aⁿ na matseijomñe ñ'eⁿñê, tso nnoom:

—Maestro, canty'ia', jeeⁿ tjacanjoom' ts'iaaⁿ na tuii ñ'eⁿ ljo'meiⁿ ndo' jeeⁿ neiⁿncoo' l'aameiⁿ.

²Tsoom nnom tsaⁿñeeⁿ:

—Mayuu' na jeeⁿ neiⁿncoo' l'aa na manty'ia'. Saa queⁿ cwenta, ljo'meiⁿ xocaljoo'tyeⁿna' nacjoo nc'iaana'. Maxjeⁿ nntyuii'ñ'eⁿna'.

'Naaⁿ na cwit'moqⁿna' na manndyoo' na nntycwii

(Mt. 24:3-28; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

³Ty'ena ta na jndyu Olivos ndyeyu yuu na meintyjee' wats'om t'maⁿ. Jo' jo' tjacjoo Jesús. Ndo' Pedro ñ'eⁿ Jacobo, ñ'eⁿ Juan ñ'eⁿ Andrés ty'entyjaa'na jom cha nnda̯a nla'neiⁿna ñ'eⁿñê na ñenqueena. Ta'x'eena nnoom, jluena:

⁴—Catsu' nda̯ayâ, ¿cwaaⁿ nncue'ntyjo na nluii nmeiⁿ? Ndo' ¿cwaaⁿ 'naaⁿ m'moqⁿna' na manndyoo' nluii nmeiⁿ?

⁵Quia jo' to' Jesús tyotseineiⁿ nda̯ana:

—Cal'a'yo' cwenta na meiⁿcwii ts'aⁿ tinguu'nn'aⁿ 'o cantyja 'naaⁿ ñ'oommeiⁿ. ⁶Ee nleitquioo'ndye nn'aⁿ cwii cwii ntyja na nla'cajndyundyena xueya ee nluena na joona cwiluiindyena Cristo. Ndo' jndye nn'aⁿ ññe'quio'nn'aⁿna na ljo' nl'ana.

⁷'Nnty'ia'yo' na ndyocwje'cañoom ntia' ndo' nleic'uaa ñ'oom na cwiluii ntia' cwiicheⁿ ntyja, saa tiñe'quiandyo' na nlacatyuendyo', ee maxjeⁿ jndei'na' na nmeiⁿ nncwinomjndyee. Saa tyoowe'ntyjo xjeⁿ na nntycwiiñ'eⁿ. ⁸Nla'wendye nn'aⁿ cwii ndyuua nacjoo nn'aⁿ cwiicheⁿ ndyuua. Ndo' cwii tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ nntseiweñe nacjoo' cwiicheⁿ tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ. Jndye joo nnts'eii ndo' nnc'oom jndo' t'maⁿ ndo' t'maⁿ nntseiñ'eeⁿna' nn'aⁿ. Saa cha'tso nawi'meiⁿ cwe' we'yandyo la'xmaⁿna'. Quia nnquioo nt'omcheⁿ nawi' na jaa'ti.

⁹'Saa 'o c'om'c'eendyo', ee m'aⁿ nn'aⁿ na ññe'quia cwenta 'o luee nn'aⁿ na cwilui-itquiendye naquii' lan'om ndo' joona nntsa'ntjomna na catjaa' nn'aⁿ 'o naquii' lan'om. Mati nl'a nn'aⁿ na jndei'na' nncwintyje'jna'yo' jo nda̯a gobiernom ñequio jo nda̯a nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwitsa'ntjom nc'e na laxmaⁿ'yo' cantyja 'na'ya. Ndo' na luaa' nntjom'yo', ññequiaana' na 'o nntjei'yuu'ndyo' ñ'oom naya 'na'ya nda̯a naⁿñeeⁿ. ¹⁰Ee cwii tjoocheⁿ na nntsuu tsjoomnancue ññe'quia nn'aⁿ ñ'oom cantyja na macwji'n'maaⁿñe Ty'oqts'om nn'aⁿ na cha'waa tsjoomnancue. ¹¹Ndo' quia na nnt'uena 'o na ññe'quiana cwenta 'o, tinc'om'yo' ñomtiuu cwaaⁿ ñ'oom na nndu'yo' nda̯a naⁿman'iaaⁿ. Ee xjeⁿñeeⁿ m'moqⁿ Ty'oqts'om cwaaⁿ ñ'oom na nnt'o'yo'. Ee nchii nlanei'yo' ñ'oom na nquiu' ncjo'yo' saa nquii Espíritu Santo nnts'aaⁿ naquii' n'om'yo' ljo' ñ'oom na nndu'yo'. ¹²Maxio ts'aⁿ ññequiaa cwenta jom na cueeⁿeⁿ. Ndo' majo'ti nnts'aa ts'aⁿ ñ'eⁿ ntseinaaⁿ. Ndo' nda nn'aⁿ nla'wendyena nacjoo lotyena, londyeena, nl'ueendyena chiuu nncwje naⁿñeeⁿ. ¹³Ndo' cha'tsondye nn'aⁿ nla'jndoona 'o nc'e na m'aⁿ'yo' cantyja 'na'ya. Saa juu ts'aⁿ na tyeⁿ cwiljoo'ñe ñ'eⁿndyo hasta na macanda, tsaⁿñeeⁿ nlui'n'maaⁿñê.

¹⁴'Ñeeⁿ juu ts'aⁿ na matsei'naaⁿ ñ'oommeiⁿ, catsei'noⁿ ljo' ñecatsona'. Juu profeta Daniel, seiljeiⁿ ñ'oom cantyja 'naaⁿ tsaⁿ na jeeⁿcheⁿ ndya' tiaa' na nntseityuii' cha'tso.

Quia na nnty'ia'yo' na jnda mameintyjeeⁿ naquii' wats'om t'maⁿ yuu na meiⁿchjoo ticatsaⁿtjomna' na nnc'oom, quia jo' 'o na m'aⁿ'yo' ts'ondaa Judea catsaaleiⁿnom'yo' quii' ntsjo. ¹⁵ Ndo' majuu xjeⁿ'ñeeⁿ, ts'aⁿ na ljo nacjoo' waa' yuu na su, ticandyocueeⁿ na nncjaaqueⁿ na nncwjeeⁿ 'naaⁿaⁿ. Catseityuaaⁿaⁿ, caleiⁿnoom. ¹⁶ Ndo' ts'aⁿ na m'aaⁿ jo jndaa na mach'ee ts'iaaⁿ tyuaa', ticjaalcweeⁿ na nncjaacachoom liaⁿaⁿ. ¹⁷ Juu xjeⁿ'ñeeⁿ jeeⁿ wi' nntjoom yolcu na ndeiindyee ñequio joo yolcu na 'ndaandye nda. ¹⁸ Cataⁿ'yo' nnom Ty'ooots'om na nchii xcwe ncuee na teiⁿ na nlcaⁿna' na caleiⁿnom'yo' nawi'ñeeⁿ. ¹⁹ Ee quia ljo'cheⁿ nnguioo cwii nawi' na t'maⁿticheⁿ na meiⁿjom ndii' tyootjoom nn'aⁿ cantyati na tqueⁿ Ty'ooots'om tsjoomnancue hasta je'. Ndo' xuee na cwi-wjaatina' meiⁿ tajom cwinluiiⁿnda' cwiicheⁿ nawi' cha'na juuna'. ²⁰ Xeⁿ nchii nquii Ta Ty'ooots'om tqueeⁿ na tijndyeti xuee nnc'oom nawi'ñeeⁿ, meiⁿcwii ts'aⁿ xocaluiⁿ'maañe cantyja 'naaⁿna'. Saa nc'e na wi' ts'oom joo nn'aⁿ na jnda tjeii'ñe cwentaaⁿaⁿ, jo' chii nnts'aaⁿ na tijndyeti xuee nnc'oom nawi'ñeeⁿ.

²¹ 'Ndo' xeⁿ quia ljo' nntso cwii ts'aⁿ ndaa'yo': "Canty'ia'yo', ljo m'aaⁿ Cristo", oo nntso: "Canty'ia'yo', laa'ñeeⁿ m'aaⁿ", ticalayu'yo'. ²² Ee maxjeⁿ nlquie'cañom profetas na tiyuu' ñ'oom cwiñequia ñequio nn'aⁿ na nlue na joona cwiluiindyena Cristo. Nl'ana jndye nnom 'naaⁿ t'maⁿ ñequio ts'iaaⁿ t'maⁿ na nncjaaweeⁿ n'om nn'aⁿ hasta nquiee nn'aⁿ na macwji' Ty'ooots'om cwentaaⁿaⁿ ñequio'nn'aⁿ ts'iaaⁿ'ñeeⁿ joona xeⁿ na nddaaⁿ nl'ana. Saa Ty'ooots'om tixonquiaaⁿ na nddaaⁿ nl'ana. ²³ Cha'tso nmeiⁿ jnda tsjoo ndaa'yo' cwii tjoocheⁿ na nluii cha cal'a'yo' cwentaaⁿ.

Luaa nncuaa quia na ndyonnda' Jesús

(Mt. 24:29-35, 42-44; Lc. 21:25-36)

²⁴ 'Ncuee quia na jnda teinom nawi' t'maⁿ'ñeeⁿ, quia jo' nleijaaⁿñe ñe'quioom', ndo' taxocwixueeⁿ chi'. ²⁵ Nntquiaandye cancjuu. Ndo' cha'tso najnda na matseixmaⁿ tsjo'luee nntyuii'. ²⁶ Quia ljo'cheⁿ nnty'iaa nn'aⁿ ja na cwiluiindyoo tsaⁿ na jnaⁿ cañoom'luee na macwjacañooⁿnda'a tsjoomnancue. Nndyoo naquii' nchquiu ñequio najndeii na matseixmaⁿya ndo' ñequio na neiⁿncoo' nacaxuee na matseit'maaⁿ'ñena' ja. ²⁷ Njñooⁿya ángeles 'naⁿya na c'oona cwii cwii ntyjaa' tsjoomnancue ndo' mati ndiocheⁿ cañoom'luee na nla'tjomna nn'aⁿ na jnda tjeii'ndyoo cwentaya.

²⁸ 'Cala'nqⁿ'yo' 'naaⁿ na ma'moⁿna' ndaa'yo' cantyja 'naaⁿ ts'oom higuera. Quia na cwinty'ia'yo' na cwintei' l'ona' ndo' cwicandei' tsc'oⁿdaa juuna', quia jo' cwila'nqⁿ'yo' na jaawindyoo' ncueesua'. ²⁹ Majo'ti quia na cwinty'ia'yo' na cwiluii cha'tso nmeiⁿ na jnda tsjoo ndaa'yo', quia jo' cala'nqⁿ'yo' na jnda teitsioo' m'aaⁿna'. Mawaa mawaa xjeⁿ nncwjacañooⁿnda'a. ³⁰ Candye'yo' nntsjo, mayuu'cheⁿ na xocwjeñⁿeⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ je' hasta xjeⁿ na jnda seicandaaⁿ'ñena' cha'tso ñ'oommeiⁿ. ³¹ Tsjo'luee ñ'eⁿ tsjoomnancue nntycwiiñⁿeⁿna' saa ñ'oom 'naⁿya maxjeⁿ nntseicandaaⁿ'ñena'.

³² 'Saa meiⁿcwii ts'aⁿ ticaljeii cwaaⁿ xuee ndo' 'ñeeⁿ xjeⁿ na nluii cha'tso nmeiⁿ. Meiⁿ ángeles na m'aⁿ cañoom'luee ticaliuna, meiⁿ ja na cwiluiindyoo Jnda Ty'ooots'om ticaljeiia cwaaⁿ. Macandaa ñenquiicheⁿ Tsotyaya ntyjeeⁿ.

³³ 'Jo' chii c'om'c'eendyo' ndo' queⁿ'yo' cwentaaⁿ. Ndo' calaneiⁿ'yo' nnom Ty'ooots'om, ee ticaliu'yo' cwaaⁿ nncue'ntyjo tiempo'ñeeⁿ. ³⁴ Nmeiⁿ matseijomna' cha'na mach'ee cwii ts'aⁿ na wjaa cwii ndyuaa na tquia. Cwii tjoocheⁿ na nnaaⁿ waⁿaⁿ, nnty'ioom ts'iaaⁿ mosoom'm, cwii cwii nnom ts'iaaⁿ na cwii cwiindyena. Ndo' nnts'aⁿtjom ts'aⁿ na mach'ee cwentaaⁿ 'ndyoots'a na ñe'quii'cheⁿ cats'aa cwentaaⁿ. ³⁵ Malaa'ti' matseijomna' 'o ee na ticaliu'yo' 'ñeeⁿ xjeⁿ na nncwjeeⁿ nquii na mats'aⁿtjom 'o. ¿Aa nncwjeeⁿ natmaaⁿ, oo aa nateijaaⁿ? ¿Aa nncwjeeⁿ xcwe tsjom, oo aa na jaancoo? Jo' chii c'om'c'eendyo'. ³⁶ Ee ticatsona' na mats'ia jo' nncwjeeⁿ ndo' nljeiiⁿ 'o cha'cwijom na cwindaa'yo'. ³⁷ Ñ'oom na jnda tsjoo luaa' ndaa'yo', juuna' matsjoo ndaa'yo' na cha'tsondyo', ñe'quii'cheⁿ c'om'c'eendyo'.

14

Cwi'maⁿna na nnt'uena Jesús

(Mt. 26:1-5; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

¹ We xuee cwii tjoo na nncuee' xuee pascua ñequio xuee na cwicwa' nn'aⁿ ntyoo' na tjaa ndaaljo' tjaquiee'. Ndo' ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, tyol'ueendyena chiuu nl'ayoona na ññe'quio'nn'aⁿna Jesús cha nnt'uena jom, ndo' na nla'cuee'na jom. ² Jla'tiuuna, jluena ndaa ntyjeena:

—Saa ticat'uaaya jom xcwe ncuee, tints'aana' na nla'wendye nn'aⁿ nacjooya.

Tu'nquio María ncheⁿ nacjoo' Jesús

(Mt. 26:6-13; Jn. 12:1-8)

³ Tyom'aaⁿ Jesús tsjoom Betania, waa' Simón, ts'aⁿ na ñechuu tycu lepra. Yocheⁿ na meindyuaandyena nacañoom' meiⁿsa, tue'cañoom cwii yuscu na malei'ñ'oom cwii tsioo na tuii ñ'eⁿ tsjo' canchii' na jndyu alabastro. Ñjom ncheⁿ na jndyu nardo na jeeⁿ cachi, ndo' jeeⁿ jndana'. Tyjeeⁿ yuu na ta'tyeⁿ tsioo'ñeeⁿ, chii tu'nquioom ncheⁿñeeⁿ xqueⁿ Jesús. ⁴ Nt'om nn'aⁿ na m'aⁿ jo' jo' jla'lloo'ndyena nacjoo' yuscu'ñeeⁿ. Jluena ndaa ntyjeena:

—Jeeⁿ ndya' cwe'chi ncheⁿ 'naaⁿaⁿ na seicatsoom. ⁵ Yati xeⁿ teil'uana' ee nncwinom ndyee siaⁿto denarios nncwji'na'. S'om'ñeeⁿ nnluii naya ndyeñeeⁿ.

Jnaaⁿ luaa' na tyola'wjeena yuscu'ñeeⁿ.

⁶ Saa tso Jesús:

—Ca'ndye'yo' tsaⁿm'aaⁿl'. ¿Chiuu na cwila'lloo'ndyo' ñ'eⁿñê? Ee jeeⁿ tjacañjoom' nayawaa' na s'aaⁿ ñ'eⁿndyo. ⁷ Ee ja nchii ñequi'cheⁿ nnc'ooⁿya ñ'eⁿndyo'. Saa ndyeñeeⁿ ñequi'cheⁿ na m'aⁿna quii'ntaaⁿ'yo' ndo' quia na ñe'cal'a'yo' naya joona, wanaaⁿ. ⁸ Yuscum'aaⁿl' s'aaⁿ cwanti na ndaa nnts'aaⁿ. Jom tu'nquioom ncheⁿ nacjoya cwii tjoocheⁿ na nnt'iuu nn'aⁿ ja. ⁹ Na mayuu'cheⁿ ndye'yo' nntsjo, mei'yuucheⁿ na ññe'quia nn'aⁿ ñ'oom cha'waa tsjoomnancue na macwji'n'maaⁿñe Ty'oots'om nn'aⁿ, maxjeⁿ nla'neiⁿna cantyja 'naaⁿl' naya na s'aa yuscum'aaⁿl' cha ticatsuu ñ'oom cantyja 'naaⁿl'aⁿ.

Judas mañequiaaⁿ cwenta Jesús luee ntyee

(Mt. 26:14-16; Lc. 22:3-6)

¹⁰ Jnda tuii na luaa', quia jo' Judas Iscariote, cwindye nn'aⁿ na canchoo'wendye, tjaaⁿ na m'aⁿ ntyee na cwiluiitquiendye na nntseijndaa'ñê ñequio joona na ññequiaaⁿ cwenta Jesús lueena. ¹¹ Jnda na jndye na'ñeeⁿ na ljo' nnts'aaⁿ tquiaana' na jeeⁿ neiiⁿna. T'maⁿna na ññe'quiana s'om nnoom. Quia jo' Judas tyol'uee'ñetyeeⁿ chiuu ya nnts'aaⁿ na ññequiaaⁿ cwenta Jesús lueena.

Seijndaa'ñe Jesús na nncuaa Cena

(Mt. 26:17-29; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

¹² Quia jo' xuee na cwiwityeⁿ ncuee na cwicwa' nn'aⁿ judíos tyoo' na tjaa ndaaljo' tjaquiee', mañejuu xuee na cwila'cwjeena canmaⁿ nch'u, nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús ta'x'eena nnoom, jluena:

—¿Yuu l'ue ts'om' na nntsaalajndaa'ndyô cantyja 'naaⁿl' xuee pascua, na nleiñ'oom' na nlqui' catsmaⁿ chjoo?

¹³ Ndo' jñoom we nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê cwii l'aa. Tsoom ndaana:

—Catsa'quie'yo' quii' tsjoom. Jo' jo' nliu'yo' cwii tsaⁿs'a na maleiñ'oom cwii tsjoo ndaatoo. Catsaantyjo'yo' naxeeⁿe. ¹⁴ Yuu na nncjaaqueⁿeⁿ candu'yo' nnom ts'aⁿ na waa': "Luaa matso nqueⁿ na matsa'ntjoom jaa: ¿yuu waa cuarto na nlcwaa'a na nntseit'maaⁿndyo xuee pascua ñequio nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿndyo?" ¹⁵ Juu tsaⁿñeeⁿ m'mooⁿ cwii cuarto t'maⁿ w'aa nandye teicantyjo'. Maniom candaa' 'naⁿ na macaⁿna' na nncuaa xuee. Jo' calajndaa'ndyo' nantquie na nlcwaa'a ñ'eⁿndyo'.

¹⁶ Ndo' ty'e we naⁿñeeⁿ. Quia na tquiena tsjoom'ñeeⁿ jliuna cha'xjeⁿ na jnda tsoom ndaana. Jo' jo' jla'jndaa'ndyena nantquie na nlcwa'na na nla't'maa'ndyena xuee pascua.

¹⁷ Cwe' tmaaⁿya, xjeⁿ na tyje'cañoom Jesús ñequio nn'aⁿ canchoo'we na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. ¹⁸ Yocheⁿ na meindyuaandyena nacañoom' meiⁿsa na cwicwa'na, tso Jesús ndaana:

—Mayuu'cheⁿ candye'yo' nntsjoō, cwiindyō 'o na macwa' ñ'eⁿndyō ñnequiaa cwenta ja luee nn'aⁿ.

¹⁹ Ñ'oomwaa' jeeⁿ ndya' seichjoo'na' n'omna. To'na cwii ndo' cwiindyena ta'x'eena nnoom, jluea:

—¿Aa ndya' nnts'aana' na ja?

²⁰ Quia jo' tsoom ndaana:

—Cwii 'o na canchoo'wendyō, cwii ts'aⁿ na cwinchjeendyō tyoo' ñ'eⁿñe ts'om xio jom ñnequiaaⁿ cwenta ja. ²¹ Ee na mayuu'cheⁿ, ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, maxjeⁿ wjaañ'oomna' ja na nnc'io cha'xjeⁿ na matso ljeii 'naaⁿ Ty'oōts'om. Saa jeeⁿ nty'iaa'ñe ts'aⁿ na mañequiaa cwenta ja, yaticheⁿ xeⁿ ticaluiiñe tsaⁿñeeⁿ.

²² Yocheⁿ na cwicwa'na, to'ñom Jesús tyoo', tquiaaⁿ na quianl'uaa' Ty'oōts'om. Jnda jo' tyjeeⁿ juuna', tquiaaⁿ ndaana. Tsoom:

—Cato'ñoom'yo', cwa'yo' tyoo'waa, ee cwiluiiñena' seii'a.

²³ Mati to'ñoom cwii waso na ñjom ndaa winom. Jnda na tquiaaⁿ na quianl'uaa' Ty'oōts'om, quia jo' tquiaaⁿ juuna' ndaana, cha'tsondyena tana. ²⁴ Ndo' tsoom ndaana:

—Ndaa winomwaa cwiluiiñena' nioom'a na nnquioo na nncwji'n'maa'ndyō jndyendye nn'aⁿ. Ñ'eⁿ juuna' maquaⁿtyaⁿya ñ'oom xco. ²⁵ Candye'yo' nntsjoō na mayuu'cheⁿ taxoc'uannda'a winom hasta juu xuee na nnc'uaxco juuna' quia na nntsā'ntjom Ty'oōts'om.

Jesús matseicañeeⁿ na nncwji'ñe Pedro

(Mt. 26:30-35; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

²⁶ Ndo' jnda na tana luantsa, jlui'na jo' jo'. Ty'ena ta Olivos. ²⁷ Quia jo' tso Jesús ndaana:

—Tsjom je' cha'tsondyō 'o nntjei'ndyō' ñ'eⁿndyō. Ee ljeii 'naaⁿ Ty'oōts'om matsona': “Nntseicua'a ts'aⁿ na mach'ee cwenta canmaⁿ, ndo' canmaⁿ ntsmeiiⁿeⁿ nnt'oom'ndyeyo'.”

²⁸ Saa tso Jesús:

—Ndo' ja quia jnda na mawando'xco nncjojndyaa ts'ondaa Galilea, xeⁿ jnda nntsaan-tyjo'yo'.

²⁹ Quia jo' tso Pedro nnoom:

—Meiiⁿ cha'tsondye naⁿm'aⁿ nntjeii'ndyena ñ'eⁿndyū', saa ja tijoom cwji'ndyō ñ'eⁿndyū'.

³⁰ T'o Jesús, tsoom nnom:

—Ñ'oom na mayuu' matsjoō njom', tsjom je' cwii tjoocheⁿ na ndaa' we ndii' na matseixuaa caxtijndyō, saa 'u xjeⁿñeeⁿ jnda ndyee ndii' jnda tjei'ndyū' ñ'eⁿndyō.

³¹ Saa Pedro yacheⁿ jndeiⁿ ñ'oom t'oōⁿ:

—Meiiⁿ c'io ñ'eⁿndyū', saa tijoom cwji'ndyō cantyja 'naⁿ.

Ndo' cha'tso nc'iaaⁿ'aⁿ majo'ti jluea.

Getsemaní matseineiⁿ Jesús nnom Ty'oōts'om

(Mt. 26:36-46; Lc. 22:39-46)

³² Quia jo' tquiena cwii joo na jndyū Getsemaní. Tsoom ndaana:

—Cwindyuaandyō' ñjaaⁿñe yocheⁿ na jo luaa' na nntseinaⁿya nnom Ty'oōts'om.

³³ Jo' chii tjatyeen, tjañ'oom Pedro ñ'eⁿ Jacobo ñ'eⁿ Juan. Ndo' jnaⁿna' na t'maⁿ matsei'ndaa'na' ntyjeeⁿ ndo' jeeⁿ matseichjoo'na' ts'oom. ³⁴ Tsoom ndaaⁿ naⁿñeeⁿ:

—Jeeⁿ matseichjoo'na' ts'ooⁿ hasta jom ndyowe' ts'ooⁿ. Caljoo'ndyo' ljoofne. C'om'c'eendyo', nchii cwinda'yo'.

³⁵ Quia jo' tjatatyee'cheⁿ, tjacwanquoom nomtyuaa. Tyocaaⁿ nnom Ty'oots'om xeⁿ wanaaⁿ tintjoom nawi' na mei'ndoo'na' jom juu xjeⁿñeeⁿ. ³⁶ Tsoom:

—Tsotyaya, 'u cha'tso nndaⁿ nntsa'. Catseicandyaandyu' ja na ticwinooⁿya nawi'waa. Saa catsa' cha'xjeⁿ na l'ue ts'om' nncu' nchii cha'xjeⁿ na l'ue ts'ooⁿ ja.

³⁷ Quia jo' jndyolcwe' Jesús na m'aⁿ ndyee naⁿñeeⁿ. Ndo' ljeiiⁿ na cwindana. Tsoom nnom Pedro:

—Aa ndi' Simón, ¿aa wa'tsu'? ¿Aa maxjeⁿ tîcandaⁿ nntsa' na ticatsu' meiⁿ ñe'cwii hora?

³⁸ Ñequii'cheⁿ c'om'c'eendyo' na calanei'yo' nnom Ty'oots'om cha ticjaachuuna' 'o quia na ñe'cats'aana' xjeⁿ 'o. Jeeⁿ m'aa'c'ee' ts'om ts'aⁿ na nnts'aa yuu na ya, saa nc'e na ts'aⁿ tseixmaⁿ, tileicanaaⁿñe na nnts'aa na ljo'.

³⁹ Jnda jo' cwiicheⁿ ndii' tjannaaⁿaⁿ. Mañejooti ñ'oom seineiiⁿ nnom Ty'oots'om.

⁴⁰ Quia na jndyolcwe'nnaaⁿaⁿ na m'aⁿna, majo'ti ljeiiⁿ na cwindana, ee jeeⁿ tyeⁿ waa na maleichuu tsa'ntsjom joona. Ndo' meiⁿ cwe' ticaliuna ljo' nluena nnoom. ⁴¹ Tjannaaⁿaⁿ na nntseineiiⁿ nnom Ty'oots'om ndo' quia tyjeeⁿeⁿ na jnda ndyee ndii' na m'aⁿna, tsoom ndaana:

—Cwa ndicwaⁿ cwinda'yo' na cwita'jndyee'yo'. Malei'tyeⁿ. Jnda tue'ntyjo xjeⁿ 'na'ya. Je' mannt'ue nn'aⁿ na wi'ndye ja na cwiluiindyö ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee.

⁴² Quicantyja'yo'. Cjaaya. Luaa' mandyocwjee'cañoom juu ts'aⁿ na tjacatio cwenta ja luee nn'aⁿ.

T'uena Jesús

(Mt. 26:47-56; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

⁴³ Ndicwaⁿ matseineiⁿ Jesús ndo' tyjee'cañoom Judas, cwii joo nn'aⁿ na canchoo'wendye. Ñ'een cwii tmaaⁿ nn'aⁿ ñ'eñê na cwilei'cho ncjo espadas ñequio n'oom nch'io. Naⁿñeeⁿ nn'aⁿ 'naaⁿ ntyee na cwiluiitquiendye, ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye naquii' tsjoom. ⁴⁴ Ndo' Judas, ts'aⁿ na tquiaa cwenta jom luee naⁿñeeⁿ, jnda t'mooⁿ 'naaⁿ ndaana chiuu nnts'aaⁿ. Tsoom:

—Juu ts'aⁿ na nnc'ua ntsmaⁿ, majom jo'. Tyeⁿ cat'ue'yo' jom ndo' tsaañ'om'yo' jom. Cal'a'yo' cwenta na ticalacanom'yo' jom.

⁴⁵ Ndo' quia tquie'cañomna Jesús, mantya seicandyoo'ñê, tsoom nnom Jesús:

—Xmaⁿndyu' Maestro.

Ndo' t'om ntsmaⁿ tsaⁿñeeⁿ. ⁴⁶ Quia jo' jla'cjaa lueena Jesús. Tyeⁿ t'uena jom.

⁴⁷ Cwii ts'aⁿ na matseijomñe ñ'eⁿ Jesús na meintyjee' jo' tjeiiⁿeⁿ xjo espada 'naaⁿaⁿ. Tiom juuna' mosoo' nquii tyee na cwiluiitquieñe. Jnoⁿ tsua'qui. ⁴⁸ Ndo' tso Jesús ndaana:

—Jnda'jom tquio'cat'ue'yo' ja cha'cwijom tquio'yo' nacjoo' cwii tsa'canch'ue na cho'yo' ncjo espadas ñ'eⁿ n'oom nch'io. ⁴⁹ 'Io ndii 'io ñet'ooⁿya quii'ntaa'yo' na ñet'mooⁿya ndaa'yo' naquii' wats'om t'maⁿ saa tîcat'ue'yo' ja. Ñecuaa ee cwiluii na luaa' cha catseicandaⁿñena' ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om na waa.

⁵⁰ Quia jo' cha'tsondye nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús, jlei'nomna, 'ndyena jom na ñenqueⁿ.

Cwii tsa's'andyua na jleinom

⁵¹ Ndo' jo' jo' m'aaⁿ cwii tsa's'andyua na tjantyyooⁿ naxeⁿ Jesús. Macanda chu'tyjoonê cwii sávana. Mati jom t'ue naⁿñeeⁿ. ⁵² Saa jom je' jluii'ñê naquii' sávana 'naaⁿaⁿ, 'ñeeⁿ juuna', jlei'noom na ñecasei'ñê.

'Ooqueⁿna Jesús luee na'man'iaaⁿ cwentaa nn'aⁿ judíos

(Mt. 26:57-68; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵³ Quia jo' ty'eñ'omna Jesús jo nnom nquii tyee na cwiluiitquieñe ndaa ntyjentyeeñe. Jo' jo' tjomndye cha'tsonde ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'a'n na cwiluiitquiendye naquii' tsjoom ñequio nn'a'n na cwit'mooñ ljeii na tqueñ Moisés. ⁵⁴ Ndo' Pedro tquiacheñ tquia tjantyjoñ. Macandã tuee'tyeeñ tach'eeñ waa' tyee na cwiluiitquieñe. Jo' jo' tjacjom nacañoom nn'a'n na cwindye'ntjom wats'om t'ma'n. Tyotseiwiñê 'ndyoo chom.

⁵⁵ Quia jo' ntyee na cwiluiitquiendye ñequio cha'tsonde na'man'iaa' cwentaa nn'a'n judíos tyol'ueena nn'a'n na calue ñ'oom cantu nacjoo' Jesús cha nndañ nleijndaa' jnaa'a'n na cueeñ'eñ. Saa tileicaliuna. ⁵⁶ Ee majndye nn'a'n ty'enquia ñ'oom na cwe' cantu saa tiñecwii ñ'oom tquiiana jo' chii ticalui'yuu' ñ'oom'ñeeñ nacjoom'm. ⁵⁷ Jnda jo' tei'cantya nt'omcheñ nn'a'n na tquia cwiicheñ ñ'oom na tiyuu' nacjoom'm, jluena:

⁵⁸ —Jâ jndyaayâ na tso tsa'm'aa' na jom nntseytyeeñ'eñ wats'om t'ma'waa na l'a nn'a'n, ndo' ñendyye xuee nnts'aaxcoom cwiicheñ na nchii nn'a'n nl'a.

⁵⁹ Saa meiiñ jluena ñ'oomwaa', maxjeñ ticatjoom' ñ'oom.

⁶⁰ Quia jo' teintyjee' nquii tyee na cwiluiitquieñe xcwe quii' ntaa'na, tax'eeñ 'ndyoo Jesús, tsoom:

—¿Aa maxjeñ mei'cwii ñ'oom tic'o'? ¿Chiuu waayuu cantya 'naa' ñ'oom na cwituee'na nacjo'?

⁶¹ Saa Jesús ñemaa'cheeñ m'aa'n. Mei'cwii ñ'oom tic'oñ. Quia jo' juu tyee na cwiluiitquieñe tax'eeñnaa'a'n, tsoom:

—¿Aa 'u cwiluiindy' Cristo, Jnda nquii Ty'oos'tom na cwila't'maa'ndyô?

⁶² T'o Jesús, tsoom:

—Mayuu' na jo' ja. Ndo' nnty'ia'yo' ja na cwiluiindy' ts'a'n na jna' cañoom'luee na nncwa'catyañ ntyjaa' Ty'oos'tom ntyjaya na jom matseixma'ñ'eeñ cha'tso nnom najnda na ndyocuaaya, na nnaa' cañoom'luee ñequio nchquiu.

⁶³ Quia jo' juu tyee na cwiluiitquieñe jndii'ñê tsca'nnoom na lioom'm, tsoom:

—¿Aa cwimaca'tina' 'ñeeñ nñequiotjei'yuu'ndyeti jnaa'a'n? ⁶⁴ 'O macwindye'yo' ñ'oom ntjei' na matseineii' nacjoo' Ty'oos'tom. ¿Chiuu cwilatuu'yo' ñ'eñê?

Ndo' cha'tsondyena ñe'cwii jla'jomndyena na waa jnaa'a'n ndo' tseixmaa' na cueeñ'eñ.

⁶⁵ Cwantindyena to'na na tyojñomna ndaajna' jom. Jla'cata'na nnoom, tyotmeii'na nda' jom, jluena:

—Cjaawee' 'ndyo' 'ñeeñ tquiaa 'u.

Mati nn'a'n na cwil'a cwentã wats'om tyoñe'quiiana nda' watmeii' nnoom.

Macwji'ñe Pedro cantya 'naa' Jesús

(Mt. 26:69-75; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-29)

⁶⁶ Yochē na m'aa' Pedro jo nacje, tach'eñ w'aa'ñeeñ, tjantyjaa' cwii yuscu jom na mandi'ntjom nnom tyee na cwiluiitquieñe. ⁶⁷ Quia na ljeii' Pedro na matseiwiñe 'ndyoo chom, quiee tyonty'iaa'a'n tsa'ñ'eeñ. Tsoom:

—'U mati ñeñ'eñ' ñ'eñ Jesús, ts'a'n tsjoom Nazaret.

⁶⁸ Saa tjei'ñe Pedro, tsoom:

—Ja ticwajna'a tsa'ñ'eeñ. Mei'chjoo ticaljeiia ñ'oom na mats'u luaa'.

Jnda jo' teiñoñ nacañoom nn'a'n, tjaañ yuu waa 'ndyoots'atom. Xje'ñeeñ mana seixuaa caxtijndyo. ⁶⁹ Ndo' majuu yuscu na mandi'ntjom, cwiicheñ cwii ndii' nty'iaa'nnaa'a'n Pedro. Toñoñ na tsonnaa'a'n ndaañ nn'a'n na m'a'n jo' jo':

—Tsa'm'aa' maxjeñ cwiindyē joona jom.

⁷⁰ Ndo' Pedro tjei'ñenna'a'n. Ndo' tiyocheñ majluennda' nn'a'n na meintyjee' jo' jo' nnoom:

—Mayuu'cheñ cwiluiindy' cwii joona. Ts'a'n Galilea 'u ee ljo'yu ñ'oom na matsei'nei' cha'na cwila'nei' joona.

⁷¹ Quia jo' tooñ'oñ na tju' cheñqueñ ñ'omwi' nacjoom'm, ndo' tsoom na ntyjiicheñ Ty'oos'tom na mayom'm. Tsoom:

—Meiⁿchjoo ticwajnaⁿa ts'aⁿ na cwindu'yo' luaa'.

⁷² Ndo' mañoom' seixuaa caxtijndyo na jnda we ndii'. Quia jo' tjañjoom' ts'om Pedro ñ'oom na tso Jesús nnoom: “Cwii tjoocheⁿ na nntseixuaa caxtijndyo we ndii', saa 'u je' jnda ndyee ndii' macwji'ndyu' cantyja 'naⁿya.” Ndo' quia tjañjoom' ts'oom ñ'oommeiⁿ', jeeⁿ ndya' tyoty'ioom.

15

'Ooñ'omna Jesús na m'aaⁿ Pilato

(Mt. 27:1-2, 11-14; Lc. 23:1-5; Jn. 18:28-38)

¹ Ndo' na jaawixuee ntyee na cwiluiitquiendye tjomndyena ñequio nn'aⁿ na cwilui-itquiendye naquii' tsjoom ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés ñequio cha'tso naⁿman'iaaⁿ cwentaa nn'aⁿ judíos. Jla'jndaa'ndyena. Jnda jo' jla'tyeⁿna Jesús, ty'eñ'omna jom. Ty'ecatioona cwenta jom l'o Pilato. ² Ndyeyu tax'ee Pilato nnoom, tso:

—¿Aa 'u cwiluiindyⁿu' rey cwentaa nn'aⁿ judíos?

Ndo' t'ooⁿ:

—Majo'ndyo cha'xjeⁿ na matsu'.

³ Ndo' ntyee na cwiluiitquiendye jndye jnaaⁿaⁿ tquiana. ⁴ Quia jo' tax'eennda' Pilato nnoom, tso:

—¿Aa maxjeⁿ meiⁿcwii ñ'oom xoc'oⁿ? Queⁿ cwenta na jndye jnaⁿ cwiluena nacjo'.

⁵ Saa tjaa na t'oti Jesús hasta tquiaana' na jeeⁿ tyom'aaⁿ ts'om Pilato.

Cwiwijndaa'tyeⁿ na nncue' Jesús

(Mt. 27:15-31; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

⁶ Ndo' ticwii chu na cwiwee' xuee pascua waa costumbre na matseicandyaañe Pilato meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ praso na l'ue n'om nn'aⁿ. ⁷ Quia ljo'cheⁿ m'aaⁿ cwii ts'aⁿ na jndyu Barrabás w'aancjo ñequio nt'omcheⁿ praso. Joona jla'wendyena nacjoo' gobiernom, ndo' jla'cwjeena nn'aⁿ. ⁸ Ty'entyjaa' cwii tmaaⁿ nn'aⁿ na m'aaⁿ Pilato. To'na na tyotaⁿna na cats'aaⁿ cha'xjeⁿ quich'eeⁿ na nntseicandyaañe cwii ts'aⁿ. ⁹ Quia jo' tso Pilato ndaana:

—¿Aa l'ue n'om'yo' na catseicandyaandyⁿo juu rey cwenta 'o nn'aⁿ judíos?

¹⁰ Luaa' tsoom ee jnda sei'nooⁿl'oⁿ na joo ntyee na cwiluiitquiendye taaⁿ n'omna Jesús, jo' na ty'ecatioona tsaⁿñeeⁿ l'ooⁿ. ¹¹ Ndo' joona tyola'jndo'na n'om nn'aⁿ na jndyendye na cataⁿna nnom Pilato na catseicandyaañe Barrabás, nchii Jesús. ¹² Quia jo' tax'eennda' Pilato ndaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye, tsoom:

—Ndo' ¿ljo' l'ue n'om'yo' na cats'aaya ñ'eⁿ juu ts'aⁿ na cwindu'yo' na cwiluiiñe rey cwenta' 'o nn'aⁿ judíos?

¹³ Tacwaxua ndyueena, jluena:

—Caty'iom' jom ts'oom'naaⁿ.

¹⁴ Tax'ee Pilato ndaana:

—¿Ljo' jeeⁿ tis'a s'aaⁿ nquiu'yo'?

Saa joona ñe'quii'cheⁿ najndeii tyola'xuaana, jluena:

—Caty'iom' jom ts'oom'naaⁿ.

¹⁵ Quia jo' Pilato, cwe' ee na l'ue ts'oom na calue nn'aⁿ na ya ts'aⁿñe, jo' na seican-dyaañe Barrabás. Ndo' saⁿntjoom na catjaa' sondaro Jesús ñ'eⁿ tjaⁿtsei'. Jnda jo' tquiaaⁿ juu lueena na caty'ioomna juu ts'oom'naaⁿ.

¹⁶ Ndo' ty'eñ'om sondaro'ñeeⁿ Jesús naquii'cheⁿ wats'iaaⁿ cwentaa' gobiernom. Jo' jo' tjomndye cha'tso nc'iaana. ¹⁷ Jla'cweena cwii liaa colo catsioo' jom. Tyola'tyjoondyena l'ooⁿ nioom, l'ana cwii tsei, tioomna juuna' xqueeⁿ. ¹⁸ Jnda jo' to'na, ndoo' na cwila't'maaⁿndyena jom, jluena:

—Catseit'maaⁿñena' 'u na cwiluiindyⁿu' rey cwentaa nn'aⁿ judíos.

¹⁹ Ndo' tyotmeiiⁿna ts'oom xqueeⁿ. Tyojñomna ndaajnaⁿ jom, tyota'na cantyena jo nnoom cha'cwijom cwila't'maaⁿndyena jom. ²⁰ Quia na jnda jla'jnaaⁿñ'eⁿna jom,

quia jo' tjeii'na liaa catsioo'. Jla'cweennda'na jom lia'aⁿ. Jnda jo' ty'eñ'omna jom na nnty'ioomna jom ts'oom'naaⁿ.

Cwity'ioomna Jesús ts'oom'naaⁿ

(Mt. 27:32-44; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

²¹ Xcwe na cwi'oocalui'na naquii' tsjoom ndo' tjomndyena ts'aⁿ tsjoom Cirene na jndyu Simón na jnaⁿ jndaa. Jom tsotye Alejandro ñequio Rufo. L'a sondaro na jndei'na' cjaañ'oom ts'oom na ñoom Jesús.

²² Quia jo' ty'eñ'omna Jesús Gólgota. Ñ'oomwaa' ma'moⁿna' cwii ta na jndyuna' Tsei'xqueⁿ Ts'oo. ²³ Ndo' tquiana winom na nnc'om na tjoom'na' ñequio mirra. Saa jom tîco'ñoom juuna'. ²⁴ Jnda chii ty'ioomna jom ts'oom'naaⁿ. Ndo' sondaro tyo'oona x'iaa, cha nnty'iaana cwaaⁿ lia'aⁿ nleijnoom' cwii cwii joona. Laa'ti' t'oomna lia'aⁿ.

²⁵ Jnda tuee' cha'na ñjeeⁿ nacwitsjoom quia ty'ioomna jom ts'oom'naaⁿ. ²⁶ Ndo' jnaa'aⁿ na teiljeii luaa matsona': "Rey cwentá nn'aⁿ judíos." ²⁷ Mati ty'ioomna we naⁿcanty'ue nacjoo noom'naaⁿ. Cwii tsaⁿñeeⁿ ntyjaa'aⁿ ntyjaya ndo' cwiicheⁿ tsaⁿñeeⁿ ntyjatymaaⁿ. ²⁸ Ndo' na l'ana na ljo', seicandaa'ñena' na matso ljeii 'naaⁿ Ty'ooots'om: "Seicañ'eⁿyuuna' jom quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na wi'ndye."

²⁹ Nn'aⁿ na tyowinom jo' jo', tyola'jnaaⁿna jom. Tyola'caandyena nqueⁿna, tyoluena: —Uje', na nntseityui' wats'om t'maⁿ 'naaⁿyâ ndo' ñendyee xuee nntseiwe'nda' juuna', ³⁰ cwji'n'maaⁿndyu' cheⁿnnacu'. Candyo'cue' na ñoom' ts'oom'naaⁿwaa'.

³¹ Mati ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés malaa'ti' tyola'jnaaⁿna jom. Jluena:

—Jeeⁿ ya ñetjei'n'maaⁿñe tsaⁿm'aaⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ saa tileicandaaⁿ nncwji'n'maaⁿñe cheⁿnqueⁿ. ³² Jom na matsoom na cwiluiiñê Cristo ndo' Rey cwentaa jaa nn'aⁿ Israel, cwa candyocueeⁿ na ñoom ts'oom'naaⁿ cha nnty'iaaya quia jo' nlayuu'a ñ'eⁿñê.

Ndo' mati we nn'aⁿ na ñom noom'naaⁿ ñ'eⁿñê tyola'jnaaⁿna jom.

Tquiaañe Jesús na tueeⁿ'eⁿ

(Mt. 27:45-56; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

³³ Quia na jnda tuee' na quiajmeiⁿ, teijaaⁿñe tsjoomnancue hasta na ndyee na matmaaⁿ. ³⁴ Juu xjeⁿñeeⁿ jndeiⁿ seixuaa Jesús, tsoom:

—Eloi, Eloi, ¿lama sabactani? (Ñ'oommeiiⁿ matsona': Ty'ooots'omya, Ty'ooots'omya, ¿chiiuu na ma'ndii' ja?)

³⁵ Nt'om nn'aⁿ na meintyjee' nddyoo' nacañom'm, quia jndyena na seixuaⁿ, jluena:

—Aa ndye'yo', macwaaⁿ profeta Elías.

³⁶ Quia jo' jleinom cwii ts'aⁿñeeⁿ, jndyoñ'oom cwii 'naⁿ na ya maw'ana' ndaa. Nch-jeñê juuna' naquii' winom na ta. Tjaa'ñê juuna' nnom cwii ts'oom, chii ty'ioom juuna' 'ndyoo Jesús na catei'ñe. Tsoom:

—Cwa je' nnty'iaaya aa nncwjee'cañoom Elías na nncwjii'ñe jom na ñoom ts'oom'naaⁿ.

³⁷ Jnda na seixuaa Jesús jndeiⁿ mana tueeⁿ'eⁿ. ³⁸ Ndo' liaa na ntyjaty'io na matseicu'na' yuu na lju'ti naquii'cheⁿ wats'om t'maⁿ, jndii'tcona' hasta xjeⁿ nomtyuaacheⁿ. ³⁹ Juu capeitaⁿ na meintyjee' ndyeyu jo nnom Jesús, quia jñeeⁿ na seixuaa ndo' nty'iaa'aⁿ na luaa' tuui na tue' tsaⁿñeeⁿ, quia jo' tsoom:

—Mayuu'cheⁿ tsaⁿm'aaⁿ cwiluiiñê Jnda Ty'ooots'om.

⁴⁰ Mati jo' jo' meintyjee'tquia nt'om yolcu na jeeⁿ cwinty'iaa na ljo' tuui. Quii'ntaaⁿ joona m'aaⁿ María Magdalena ñequio Salomé ñequio cwiicheⁿ María, tsondyee José ñ'eⁿ Jacobo, tsaⁿ na titquieñeti. ⁴¹ Joo yolcum'aⁿ tyocañ'eeⁿna ñ'eⁿ Jesús quia ñet'oom ts'ondaa Galilea. Tyondye'ntjomna nnom. Ndo' mati jo' jo' meintyjee' jndye nt'omcheⁿ yolcu na jnaⁿ Galilea na ñencwi tquiowana Jerusalén ñ'eⁿ Jesús.

*'Oocat'iuuna Jesús**(Mt. 27:57-61; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)*

⁴² Tmaaⁿndye nn'aⁿ jo' jo'. Ndo' juu xjeⁿñeeⁿ xuee na cwila'jndaa'ndye nn'aⁿ jndíos 'naⁿ na nlcaⁿna' joona ee jnda jnaⁿna' xuee na nnta'jndyeena. ⁴³ Mati jo' jo' m'aaⁿ cwii ts'aⁿ tsjoom Arimatea na jndyu José. Jom t'maⁿ cwiluiiñê naquii' tmaaⁿ naⁿman'iaaⁿ cwentaa nn'aⁿ judíos. Jeeⁿ meinom'm xuee na nnty'iaa'nnoom na matsa'ntjom Ty'oots'om. Ndo' nc'e na jnda jaamaaⁿ chii tjaaⁿ na m'aaⁿ Pilato. Ty'oomt'maaⁿñê ts'oom tjacaaⁿ sei'ts'o 'naaⁿ Jesús nnom tsaⁿñeeⁿ. ⁴⁴ Jeeⁿ seitsaⁿna' Pilato quia na jñeeⁿ na tyuaa' tue' Jesús. Ee ntyjeeⁿ yo cwiñom nn'aⁿ noom'naaⁿ ndo' cwiwjena. Jo' chii tqueeⁿñê capeitaⁿ, tax'eeñê 'ndyoo tsaⁿñeeⁿ aa maxjeⁿ jnda tue' Jesús. ⁴⁵ Ndo' quia na jñeeⁿ ñ'oom 'ndyoo capeitaⁿ na mayuu' na ljo', quia jo' tquiaaⁿ ñ'oom'm na cjaañ'oom José sei'ts'o 'naaⁿ Jesús. ⁴⁶ Quia jo' tjatseijnda José cwii sábara ya, jnda jo' tjacatyjeeñê sei'ts'o 'naaⁿ Jesús, seityjooñê liaa'ñeeⁿ juu, ndo' tjacaty'ioom juu naquii' tsue'tsjo' na tuiya. Jnda chii seicuu'ñê 'ndyoo tsue'tsjo' ñequio cwii tsjo' t'maⁿ. ⁴⁷ Ndo' María Magdalena ñequio María, tsondyee José, nty'iaana na tjacant'iuu'ñê Jesús.

16*Cantyja na tando'xco Jesús**(Mt. 28:1-10; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)*

¹ Jnda na tjacue ñe'quioom' juu xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ judíos, tja María Magdalena ñequio Salomé ñequio María, tsondyee Jacobo, ty'ela'jndana ncheⁿ cachi na nnc'oocaty'oomndyena sei'ts'o 'naaⁿ Jesús. ² Ndo' cwitsjoomya xuee najndyee smanaⁿ manlui'nom ñe'quioom', ty'ena yuu waa tsei'tsuaa' Jesús. ³ Nato ñjomndyena tyoluecheⁿnquieena ndaa ntyjeena:

—¿Ñeeⁿ ya nnteijndeii jaa na nnquindyō tsjo' 'ndyoo tsei'tsuaa'?

⁴ Saa quia na jnda tquiena jo', jleinty'iaana, jliuna cwa jnda teindyō tsjo'. Ndo' juuna' jeeⁿ t'maⁿna'. ⁵ Ndo' jnda na ty'equie'na quii' tsei'tsuaa'ñeeⁿ, nty'iaana cha'cwijom cwii tsaⁿs'andyua wacatyeeⁿ ntyjaya. Cweⁿ cwii liaatco, liaa canchii'. Jeeⁿ ndya' nioom tyuena. ⁶ Tso tsaⁿñeeⁿ ndaana:

—Tintyue'yo'. 'O cwil'ue'yo' Jesús na jnaⁿ Nazaret, jom na ty'ioom nn'aⁿ ts'oom'naaⁿ. Jnda tando'xcoom na tueeⁿeⁿ. Tac'oomñê ñjaaⁿ. Canty'ia'yo' yuu na tqueⁿna jom. ⁷ Je' catsa'yo' na m'aaⁿ Pedro ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús. Calacandii'yo' joona na nncjaañeeⁿ Galilea, jndanquia nnc'oontyjoⁿa. Jo' jo' nleicwindyena ñ'eⁿñê cha'xjeⁿ jnda tsoom ndaa'yo'.

⁸ Quia jo' jlui'na naquii' tsei'tsuaa. Jndeii ty'elcwee'na ndo' cwiteindyena, ndoo' nquiuna na tanchii joona. Ndo' cwe' na jeeⁿ tyuena, jo' na seitsaⁿna' joona, meiⁿ ticaluena nnom meiⁿcwii ts'aⁿ chiuu tuii.

*Teitquioo'ñe Jesús nnom María Magdalena**(Jn. 20:11-18)*

⁹ Mañejuuti cwitsjoom xuee najndyee smanaⁿ quia na jnda tando'xco Jesús, najndyee teitquioo'ñê nnom María Magdalena, tsaⁿ na tjeiiⁿeⁿ ntquiee' jndyetia naquii' ts'om. ¹⁰ Ndo' María'ñeeⁿ tjatseicañeeⁿ nquiee nn'aⁿ na tyocañ'eeⁿ ñ'eⁿ Jesús. Xjeⁿñeeⁿ jeeⁿ xcwe na m'aⁿna na chjoo' n'omna ndo' cwityueena. ¹¹ Saa quia jndyena na Jesús jnda mawa'ndo'xcoom, ndo' juu yuscu'ñeeⁿ jnda nty'iaa'nnom jom, maxjeⁿ ticala'yu'na.

*Teitquioo'ñe Jesús ndaa we nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê**(Lc. 24:13-35)*

¹² Jndanquia teitquioo'ñe Jesús ndaa we nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê na cwi'oo nato jndaa, s'aana' na cwiicheⁿ ljo waaⁿ. ¹³ Ndo' ty'elcwee' naⁿñeeⁿ Jerusalén, ty'ela'candiina nc'iaana. Saa meiiⁿ ñ'omndyuee joona, tjaa 'ñeeⁿ seiyu'.

Majñom Jesús nn'aⁿ na c'oonquiiana ñ'oom'm
(Mt. 28:16-20; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁴ Jnda jo' teitquioo'ñê ndaa canchoo'cwii nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eñê yochē na cwimeindyuaandyena nacañoom' meiⁿsa na cwicwa'na. Nc'e na tiñe'cala'yu'ya n'omna, jo' na seitiaaⁿ joona na quie' n'omna. Ee tîcala'yu'na na jnda wando'xcoom meiiⁿ na jla'candii nn'aⁿ na jnda nty'iaandaa jom. ¹⁵ Xjeⁿñeeⁿ tsoom ndaana:

—Catsa'yo' cha'waa tsjoomnancue, ññe'quia'yo' ñ'oom naya ndaa cha'tso nn'aⁿ na macwji'ñ'maaⁿñe Ty'oōts'om joona. ¹⁶ Juu ts'aⁿ na nntseyu' ndo' nleits'oomñe, nlui'n'maaⁿñe. Saa juu ts'aⁿ na ticatseyu', maxjeⁿ nnt'uiityeⁿna' juu cantyja jnaaⁿ.

¹⁷ Ndo' nn'aⁿ na cwila'yu' jndye ts'iaaⁿ t'maⁿ nl'ana. Ñequio xueya nntjeii'na jndyetia naquii' n'om nn'aⁿ, ndo' nla'neiⁿna nt'omcheⁿ nnom ñ'oom na tjachuii'. ¹⁸ Xeⁿ nnt'uena canduu ñequio lueena oo xeⁿ nncwena nasei wjee, tjaa'naⁿ ljo' nntjoomna. Ndo' quia na nntioona lueena nacjoo nn'aⁿwii, nn'maaⁿ naⁿñeeⁿ.

Tjawa Jesús cañoom'luee
(Lc. 24:50-53)

¹⁹ Quia na jnda teinom na seineiⁿ Ta Jesús ndaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eñê, tjañ'oomna' jom cañoom'luee. Tjacjom ntyjaa' ts'o Ty'oōts'om ntyjaya yuu na mat-seit'maaⁿñena' jom. ²⁰ Quia jo' jnaⁿ naⁿñeeⁿ ty'ena, tyoñe'quiiana ñ'oom naya ndaa nn'aⁿ meiⁿyuucheⁿ na ty'ena. Ndo' manquiiti Ta Jesús tyoteijneiⁿ joona. Tquiaaⁿ na tyocandaa tyol'ana ts'iaaⁿ t'maⁿ na tjei'yuu'ndyena' na mayuu' ñ'oom na tyoñe'quiiana. Amén.

Ñ'oom naya cantyja 'naaⁿ Jesucristo na seiljeii Lucas

Seijndaa'ñe Lucas na seiljeiⁿ ñ'oom naya

¹ Na m'aaⁿ 'u Teófilo, na jeeⁿ ya ts'aⁿndyu', matseiljeiya ñ'oommeiiⁿ. Majndye nn'aⁿ jnda jla'ljeii ñ'oom cantyja 'naaⁿ Jesús chiuu waa na mayuu'cheⁿ na jnda tuii quii'ntaaⁿyâ. ² Jla'ljeiina ñ'oom'ñeeⁿ cha'xjeⁿ ñ'oom na to'ñooⁿyâ na tquia nn'aⁿ na nty'iaandaaⁿ chiuu waa na tuii xjeⁿ na jna'cheⁿna'. ³ Jaach'ee xuee mañjom ts'ooⁿya cha'tso na tuii. Je' mach'eena' ts'ooⁿ na mati ja nntseiljeitcuundyö ñ'oomwaa na nntsei'naⁿ, ⁴ cha catsei'noⁿ na mayuu' ñ'oom na jnda t'mooⁿ nn'aⁿ njom'.

Seicandii ángel na nluiñe Juan

⁵ Ncuee quia tyom'aaⁿ Herodes tsa'ma'nts'iaaⁿ t'maⁿ ts'ondaa Judea, tyom'aaⁿ cwii tyee cwentaa nn'aⁿ judíos na jndyu Zacarías. Jom tyocañ'eeⁿ ñ'eⁿ tmaaⁿ ntyee na seicajndyuna' Abías. Scoom'm jndyu Elisabet, cwii ts'aⁿ tsjaaⁿ Aarón. ⁶ Wendye joona, tyol'ana na maty'iomyana' jo nnom Ty'oots'om. Mei'cwii na cha'tso ñ'oom na matsa'ntjom Ta Ty'oots'om tícwi'nom'na, tyola'candana juuna'. ⁷ Saa tjaa'naⁿ ndana ee Elisabet tíc'oom jnaaⁿ. Ndo' jeeⁿ jnda tquiendyena.

⁸ Quia na tue'cañoomna' tmaaⁿ ntyee na ñ'eⁿ Zacarías na ndye'ntjomna jo nnom Ty'oots'om naquii' wats'om t'maⁿ, ⁹ cha'xjeⁿ na waa ñ'oom ndaaⁿ ntyee, tyo'oona x'iaa, 'ñeeⁿ nleijnoom' na nncjaaquiee' naquii' wats'om t'maⁿ cwentaa' Ty'oots'om. Zacarías teijnoom'm na nncjaaqueⁿeⁿ na nnts'aaⁿ tsioom suu. Quia jo' tjaqueⁿeⁿ ndo' ttooⁿoⁿ na matseicoom suu. ¹⁰ Yocheⁿ na mach'eeⁿ tsioom suu jndye nn'aⁿ m'aⁿ tach'eeⁿ wats'om t'maⁿ na cwila'neiⁿ nnom Ty'oots'om. ¹¹ Xjeⁿñeeⁿ teitquioo'ñe cwii ángel cwentaa' Ty'oots'om nnoom. Meintyjee' ángel'ñeeⁿ ntyjaa' tio ntyjaya yuu na cwico suu. ¹² Seii'eeⁿna' Zacarías quia na nty'iaaⁿaⁿ juu. Jeeⁿ seicaty'uena' jom. ¹³ Saa tso ángel nnoom:

—Tinty'ue', Zacarías. Majnda jndii Ty'oots'om ñ'oom na macaⁿ. Ndo' scu' Elisabet nntseincueⁿ yu'ndaa nda'yo'. Ndo' nntseicajndyu' juu Juan. ¹⁴ Cantyja 'naaⁿ juu ññequiaana' na jeeⁿ neiⁿ ndo' nncjaa'wee' ts'om'. Mati jndye nn'aⁿ nnc'omna na jeeⁿ neiiⁿna na nluiñê. ¹⁵ Ee jom t'maⁿ nntseixmaaⁿ jo nnom Ty'oots'om. Tixoc'om winom meiⁿ nta na wjeeti. Ndo' cha'waa naquii' ts'oom nnc'oom Espíritu Santo meiiⁿ na ndi njoom ts'om tsiaa' tsoñeeⁿ. ¹⁶ Cantyja 'naaⁿ jom jndyendye nn'aⁿ tsjaaⁿ Israel nlcwe' n'omna jo nnom Ta Ty'oots'om cwentana. ¹⁷ Jom ndyoyñeeⁿ jo nnom Ta Jesucristo cwii tjoocheⁿ na ndyo. Ndo' nndi'ntjoom nnom ñequio najndeii na ñejndi'ntjom Elías. Nnts'aaⁿ na caljaya n'om nn'aⁿ ñ'eⁿ ndana cha nn'aⁿ na cwila'quie' n'om, nnquioo' n'omna cantyja na jndo' n'om nn'aⁿ na cwil'a yuu na maty'iomyana'. Luaa' nnts'aaⁿ cha nntseijndaa'ñeyana' naquii' n'om nn'aⁿ na nnc'om cwentaa' Ta Ty'oots'om.

¹⁸ Quia jo' tso Zacarías nnom ángel:

—¿Chiuu nnts'aayuuna' na luaa' nluii? Ee ja luaa jnda tquiendyoⁿ ndo' mati scuya jnda tquieñê.

¹⁹ T'o ángel nnoom, tso:

—Ja jndyuya Gabriel na mandi'ntjoⁿya nnom Ty'oots'om. Jom jñoom ja na catse-icandiiya 'u ñ'oom nayameiiⁿ. ²⁰ Saa queⁿ cwentaa, je' nnta' na matsei'neiⁿ jnaaⁿ na ticatseyu' ñ'oom na matsjoo njom'. Ndo' nnaaⁿnda' na nntseineiⁿ juu xuee quia na nntseicandaa'ñena' ñ'oomwaa'.

²¹ Ndo' joo nn'aⁿ na tyomeindoo' Zacarías, jeeⁿ tyom'aaⁿ n'omna chiuu waa na jeeⁿ yo tjaqueⁿeⁿ naquii' wats'om t'maⁿ. ²² Saa quia na jlueeⁿeⁿ taleicatseineiⁿ, jo' na jla'noⁿna

na waa na tco'na' nty'iaaⁿ'aⁿ naquii' wats'om. Cwe' tyots'oo l'ooⁿ ndaana. Ee jnda ta' na matseineiⁿ.

²³ Quia na jnda jndaa' xuee na mandi'ntjoom naquii' wats'om t'maⁿ, tjalcweenⁿ'eⁿ waⁿ'aⁿ. ²⁴ Jndaⁿquia teitquoo' na jndeiⁿne scoom'm Elisabet. Tyom'aaⁿcheⁿ tsaⁿ'neeⁿ w'aana cwii 'om chi'. ²⁵ Quia jo' tso juu Elisabet: “Luaa naya mach'ee Ta Ty'oots'om ñ'eⁿndyo. Seijndaa'ñe na cantycwii na cwicalui'jnaaⁿ'ndyo jo ndaa nn'aⁿ na tjaa'naⁿ jndaaya.”

Seicandii ángel na nluiiñe Jesús

²⁶ Jo' jo' chi' na jnda yom na teitquoo'ñe ángel Gabriel nnom Zacarías, ndo' majñomnnda' Ty'oots'om jom cwiicheⁿ tsjoom na jndyu Nazaret, ts'ondaa Galilea ²⁷ na m'aaⁿ cwii yuscundyua na jndyu María, tsaⁿ'neeⁿ mawaa ñomcaaⁿ'aⁿ ñequio cwii tsaⁿ's'a na jndyu José tsjaaⁿ David. ²⁸ Jnda tjaquiee' ángel yuu na m'aaⁿ, tso nnoom:

—Xmaⁿndyu', 'u na t'maⁿti naya na macanda'. Nquii Ty'oots'om m'aaⁿñe ñ'eⁿndyu'. Quii'ntaaⁿ cha'tso ntyjelcu', 'u matio'naaⁿ'ñetyeeⁿ.

²⁹ Ndo' María quia na jñeeⁿ ñ'oommeiⁿ', jeeⁿ seiñ'eeⁿ'ñena' jom ndo' jeeⁿ tyom'aaⁿ' ts'oom ljo' ma'moⁿ ñ'oommeiⁿ'. ³⁰ Quia jo' tso ángel nnoom:

—María, tinty'ue'. Ee 'u t'maⁿ naya jnda teijnom' na macanda' jo nnom Ty'oots'om.

³¹ Luaa nluii, ndeiindyⁿ' ndo' nntseincui' cwii tyochjoo ndo' nntseicajndyu' juu Jesús. ³² Jom nluiit'maⁿñe. Nntseicajndyuna' jom Jnda nquii Ty'oots'om na m'aaⁿ nandyeticheⁿ. Ndo' ñequiaaⁿ na nluiiñe rey cha'xjeⁿ ñeseixmaⁿ David na tyotsa'ntjom.

³³ Maxjeⁿ nljotyeⁿ na nntsa'ntjoom ntseindacantyjo Jacob, ndo' tijoom cantycwii cantyja na nntsa'ntjoom.

³⁴ Tso María nnom ángel:

—¿Chiuu nnts'aayuuna' na nluii na luaa'? Ee tyoom'aaⁿya ñ'eⁿ tsaⁿ's'a.

³⁵ Quia jo' t'o ángel nnoom, tso:

—Juu Espíritu Santo nnts'aaⁿ cwii ts'iaaⁿ t'maⁿ ñ'eⁿndyu'. Ndo' juu na jndei na matseixmaⁿ nquii Ty'oots'om na m'aaⁿ nandyeticheⁿ, nnc'oomna' ñ'eⁿndyu'. Ee jo' na nluiiñe yu'ndaa na lju' ts'om, ndo' nntseicajndyuna' juu Jnda nquii Ty'oots'om. ³⁶ Ndo' queⁿ' cwentá, mati nomnn'aⁿ Elisabet meiiⁿ na jnda tquieñe majndeiñe cwii tyochjoo. Je' chi' na jnda yom na jndeiñe. Ndo' jom ts'aⁿ na cwilue nn'aⁿ na tileic'oom jnda. ³⁷ Ee tjaa'naⁿ cwii nnom na xocandaa nnts'aa Ty'oots'om.

³⁸ Ndo' tso María nnom ángel:

—Ja ts'aⁿ mandi'ntjomtyeⁿ nnom Ta Ty'oots'om. Cats'aana' ñ'eⁿndyo cha'xjeⁿ ñ'oom na jnda tsu'.

Quia jo' mana jlui' ángel na m'aaⁿ.

Wjaacando' María xjoom Elisabet

³⁹ Jnda jo' seijndaa'ñe María, seityuaaⁿ'aⁿ tjaaⁿ. Tjaaⁿ cwii tsjoom naquii' ntsjo ts'ondaa Judá. ⁴⁰ Tueⁿ'eⁿ waa' Zacarías. Tjaqueⁿ'eⁿ ndo' tquiaaⁿ na xmaⁿñe Elisabet. ⁴¹ Jnda na jndii Elisabet jndyee' María na tquiaa na xmaⁿñe, quia jo' seijndei yu'ndaa ts'om tsiaⁿ'aⁿ. Ndo' xjeⁿ'ñeeⁿ tjaquiee' Espíritu Santo cha'waa naquii' ts'oom. ⁴² Ndo' jndei seineiⁿ, tsoom:

—Quii'ntaaⁿ cha'tsondye tyjaalcuuya, 'u na matio'naaⁿ'ñeti Ty'oots'om. Ndo' matio'naaⁿñe yu'ndaa na njom ts'om tsia'. ⁴³ Saa ja, ¿ñeeⁿ cwiluiindyⁿ na jnda'jom nncu' na cwiluiindyⁿ tsondyee quii Ta na matsa'ntjom ja tyjee'cañoom' jndyocando' ja? ⁴⁴ Ee quia na jndiia na matsu' na xmaⁿndyo, quia jo' mantyjacheⁿ seijndei yu'ndaa ts'om tsiaya na neiⁿ'eⁿ. ⁴⁵ Matio'naaⁿñe Ty'oots'om 'u. Ee matsei'yⁿ' na nntseicandaa'ñena' ñ'oom na seicañeeⁿ 'u, na tso ángel njom'.

⁴⁶ Quia jo' tso María:

Ñequio na xcwee' ts'ooⁿ matseit'maaⁿ'ndyo Ta Ty'oots'om,

47 ndo' neii' ts'oo'ya jom, ee cwiluiñê na macwji'n'maañê ja.

48 Ee ty'oom na wi' ts'oom ñ'e'ndyo, meii' ts'a' na cwe' cwantindyo ja na mandi'ntjo'tya' nnoom.

Ndo' je' je', xuee na cwii wjaana', cha'tsondye nn'a' tsjaa' na wjaawicantyjoo' nluena na matio'naañê ja.

49 Ee nque' na cha'tso najndeii matseixmaa', t'ma' naya jnda s'aa' ñ'e'ndyo.

Jom lju' cwiluiñê, ndo' maxje' jo' jo' xue'e'.

50 Cha'waa na ndyowana', m'aa' na wi' ts'oom cha'tsoti nn'a' na cwii wjaawicantyjoo' na cwila't'maa'ndye jom.

51 Ee cantyja na s'aa', t'mo'na' chiuu waa najndeii na matseixmaa'.

S'aa' na t'oom'ndye nn'a' na cwila't'maa'ndye che'nquiee cantyja na cwila'tiuu.

52 Tyotseit'maa'ñê nn'a' na cwe' cwantindyo

ndo' tjeii'e' nn'a' na waa najnda na m'a' n'iaa'.

53 Teijnei' nn'a' na nquiu na tjoondye jom.

Saa' nn'a' na nquiu na tjaa ljo' cotseitjoona' joo, ticateijnei' na'ñee'.

54 Tyoteijnei' welooya, nn'a' Israel na tyondye'ntjom nnoom,

cha ca'mo'na' na mañjom ts'oom na nntseicandañê ñ'oom na tsoom ndaana na nnts'aa'.

55 Ee tsoom na tijoom cantycwii na wi' ts'oom cha'tsondye nn'a' tsjaa' Israel,

majuu Abraham ñequio nn'a' na tuiindy'e tsjaa' tsa'ñee'.

56 Ndo' ljoo'ñe María cha'na ndyee chi' ñequio Elisabet. Jnda chii tjalcwee'e' wa'a'.

Cantyja na tuiñe Juan

57 Tue'ntyjo xje' na nntseincuii Elisabet, quia jo' seincue' cwii tyochjoo. 58 Ndo' nn'aa'a' ñequio nn'a' na m'a' ndyoo' jndyena na jee' wi' ts'om Ty'oqts'om jom. Jo' chii t'omna na neii'na ñ'e'ñê. 59 Xuee na jnda ñee' na tuiñe yu'ndaa, tjomndyena na nla'candañdyena costumbre na waa jo ndaana na cwil'ana ñ'e' yo'ndaa na na'nom. Ndo' tyol'ana na nla'cajndyuna jom xuee' tsotyee', Zacarías. 60 Saa' t'o tsoñee', matso:

—Nchii jo', maxje' Juan njñoom.

61 Jluena nnoom:

—¿Chiuu na luaa'? ndo' tjaa'na' cwii nn'a'yo' na luaa' jndyu.

62 Quia jo' s'oo' lueena nnom tsotype yu'ndaa na cwitax'eena chiuu l'ue ts'oom na njndyu jnaa'. 63 Ndo' jom tcaa' cwii tsom ndaana. Seiljei' nacjoo'na': "Juan xuee' yu'ndaam'aa'." Ndo' cha'tsondyena jawee' n'omna. 64 Mañejuu xje'ñee', jnaa' na matseinei' Zacarías, seit'maa'ñê Ty'oqts'om. 65 Jee' ndyaa' tyueneii' cha'tsondye nn'a' na m'a' ndyoo' ñ'e'ndyena. T'om ñ'oom cha'waa naquii' ntsjo ts'ondaa Judea cantyja na nmeii' tuii. 66 Ndo' cha'tso nn'a' na tyondye ñ'oommei', jee' tyola'wena ñ'oom'ñee' naquii' n'omna. Jee' tyom'aa' n'omna, tyota'x'eena ndaa ntyjeena:

—¿Ljo'to cwiluiñe yu'ndaam'aa'?

Ee jla'nq'na na Ty'oqts'om m'aa' ts'o nacjoo' yu'ndaa'ñee'.

Matseit'maa'ñe Zacarías Ty'oqts'om

67 Ndo' Zacarías, tsotype yu'ndaa, too' quii' ts'oom m'aa' Espíritu Santo. Tyoñequiaa' ñ'oom na tquiaa Ty'oqts'om naquii' ts'oom. Tsoom:

68 Catseit'maa'ñena' nquii Ta Ty'oqts'om cwentaa jaa nn'a' Israel,

ee jnda jndyoteijnei' jaa nn'aa'a' ndo' tioml'uaa' jnaa'ya.

69 Quii'ntaa' jaa jnda tquee' nquii na tjacantyja cwiluiit'mañe na macwji'n'maañe nn'a'.

Cwiluiñe tsjaa' David na jndyowicantyjoo' na ñejndi'ntjom nnoom.

70 Teiyo tsoom na luaa' nnts'aa' ñequio ñ'oom ndyuee profetas cwentaa'a' na lju' n'om.

71 Na nncwjii'ñê jaa luee nn'a' na jndoo jaa,

ndo' ñequio luee nn'a' na ticuee' n'om jaa.

⁷² Ndo' nnc'oom na wi' ts'oom welooya na ñet'om teiyo.

Macañjom ts'oom ñ'oom'ñee' na seijndaa'ñetyee' na lju' tseixma'na'.

⁷³ Juu ñ'oom'ñee' tsoom na nnts'aa' nnom welooya Abraham na ñet'oom teiyotiche'.

⁷⁴ Jo' na nntseicandyaañê jaa luee nn'a' na jndoo jaa cha ndya'ntjoo'ya nnoom ñequio na ti'maa' n'oo'ya.

⁷⁵ Ndo' cha'waati xuee na cwii m'aa'tyaaya, nnc'oo'ya naquii' na jnda tque'ljoom'm jaa. Nndya'ntjoo'ya nnoom cantyja na maty'iomyana'.

⁷⁶ Ndo' 'u jndaaya, nluiindy' profeta cwentaa' nquii Ty'oots'om na m'aa' nandyetiche'. Ee 'u nncja'jndyee' jo nnom Ta na nncwji'yuu'ndyu' cantyja 'naa'a' cha'cwijom ts'a' na matseijndaa'ñe nato,

cha mam'a'c'eendye nn'a' quia nncuee'cañoom.

⁷⁷ 'U ñnequiaa' na nla'no' nn'a' na m'a' cwentaa'a' na macwilui'n'maa'ndyena nc'e na matseit'ma' ts'oom jnaa'na.

⁷⁸ Nc'e na tjacantyja na wi' ts'om Ty'oots'om jaa, juu na nna' nandyetiche', njñoom juu na nntseixueeñe jo ndaaya.

⁷⁹ Juu nntseixueeñe ndaa' nn'a' na m'a' nacje 'naa' najoo'ñe na manchjena' joo na wi' na cwitjoom.

Ndo' nncjaachom jaa nato na ya nnc'oo'ya jo nnom Ty'oots'om.

⁸⁰ Tjawijndei tyochjoo Juan. Tjawijndo' ts'oom cantyja najndei na matseixma' Ty'oots'om. Ndo' quia na tue'ntyjo na tsa's'a jom, tyom'aa' jo ndo' yuu tjaa nn'a' c'oom hasta xje' na seica'mo'ñê ndaa' nn'a' Israel.

2

Cantyja na tuiñe Jesús

(Mt. 1:18-25)

¹ Joo ncuee'ñee' tque' Augusto César ñ'oom na nleiljei ncuee cha'tso nn'a' na cha'tso ndyuaa na matsa'ntjoom. ² Luaa' najndyee na teiljei ncuee nn'a'. Maquialjo' tyom'aa' Cirenio gobiernom ndyuaa Siria. ³ Jo' chii cha'tsondyee nn'a' tyo'oona tsjoomna na nleiljei ncueena. ⁴ Jo' jna' José tsjoom Nazaret, ts'ondaa Galilea. Tjawaa' ts'ondaa Judea, tsjoom' David na jndyu Belén. Ee juu José cwiluiñê tsjaa' David. ⁵ Tjaa' ñequio María, tsa' na waa ñomca ñ'eñê na nleiljei ncueena. Ndo' juu majndeiñe, jnda teinndyoo' na nntseincuii. ⁶ Ndo' yoch'e na m'a'na Belén, tue'ntyjo xuee na nntseincuii María. ⁷ Seincue' jnaa' na cwe' jndyee. Tyochjoo juu. Seityjooñê liaa juu, chii tquee' juu ts'om 'na' na quicanjom na cwicwa' quioo'. Ee ticwanaa' l'aa yuu na cwe' cwiquieya nn'a'.

Teitquioo'ndye ángeles ndaa' nn'a'

⁸ Ndyoo' tsjoom Belén jo ndo' jndaa', tyom'a' nn'a' na cwil'a cwentaa' quioo' njmei' nat-sjom. ⁹ Ñejomto teitquioo'ñe cwii ángel cwentaa' Ta Ty'oots'om jo ndaana, ndo' juu nacax-uee na matseixmaa' seixueeñena' nacañoomna. Ndo' t'ma' waa na jla'catyuendyena.

¹⁰ Ndo' tso ángel ndaana:

—Tila'catyuendyo', mañequiaya ñ'oom na jee' ya ndaa'yo'. Juuna' nnts'aana' na jee' neii' cha'tsondyee nn'a' tsjoomnancue. ¹¹ Ee tsjom je' naquii' tsjoom' David tuiñe cwii ts'a' na nncwji'n'maa'ñe 'o. Majuu Cristo na cwiluiñê na matsa'ntjoom. ¹² Luaa' waa na ndaa' nnta'jna'yo' jom. Nliu'yo' yu'ndaa'ñee' na chu'tyjooñê liaa ndo' njoom yuu cwicwa' quioo'.

¹³ Ndo' mats'ia jo' teitquioo' cwii tmaa' ángeles ñequio ángel'ñee'. Cwilcwii'na Ty'oots'om. Cwiluena:

¹⁴ Catseit'maa'ñena' nquii Ta Ty'oots'om na m'aa' nandyetiche'.

Cats'aana' na tjaa ñomtiuu c'om nn'aⁿ tsjoomnancue jo nnoom, ee jeeⁿ cjaawee' ts'oom joona.

¹⁵ Jnda jo' ty'elcwee' ángeles'ñeeⁿ cañoom'luee. Quia jo' nn'aⁿ na cwil'a cwenta quioo' njmeiⁿ jluena ndaa nc'iaana:

—Cjaaya Belén. Tsaacanty'iaaya chiuu waa na jnda tuii na luaa' ma'moⁿ Ta Ty'oots'om ndaaya.

¹⁶ Ndo' jla'tyuaa'na, ty'ena. Quia na tquiena, jliuna María ñequio José ñ'eⁿ yu'ndaa na njoom yuu cwicwa' quioo'. ¹⁷ Jnda na nty'iaana na luaa', jla'canooⁿna chiuu waa na jnda jndyena cantyja 'naaⁿ yu'ndaa'ñeeⁿ. ¹⁸ Cha'tso nn'aⁿ na jndye ñ'oom na jluena, s'aana' na jeeⁿ tjawee' n'om. ¹⁹ Ndo' María jeeⁿ tyoqueeⁿ cwenta cha'tso na tuii. Wjaawa, wjaacue na tyotseitoom. ²⁰ Quia na ty'elcwee' nn'aⁿ na cwil'a cwenta quioo' njmeiⁿ, tyola't'maaⁿndyena Ty'oots'om. Tyolcwii'na jom cantyja cha'tso na jnda jndyena ndo' na jnda nty'iaana cha'xeⁿ na tso ángel ndaana.

Ty'equena yu'ndaa Jesús l'o Ty'oots'om

²¹ Jnda jndaⁿ ñeeⁿ xuee na tuiiñe yu'ndaa, quia jo' chii jla'candaⁿndyena costumbre na waa jo ndaana na cwil'a nn'aⁿ judíos ñ'eⁿ yo'ndaa na naⁿnom. Ndo' jla'cajndyuna jom Jesús. Ee luaa' jnda tqeeⁿ ángel xueⁿeⁿ cwii tjoocheⁿ na nndeiñe María jom.

²² Jnda teinom wen'aaⁿ xuee na seincuii María, tue'ntyjo xjeⁿ na nntjei'ljuu'ndyena cha'xeⁿ na matsa'ntjom ljeii na tqeeⁿ Moisés. Quia jo' ty'ena Jerusalén, ty'eñ'omna Jesús na nlqueⁿna juu l'o Ta Ty'oots'om. ²³ Ee luaa tso ljeii 'naaⁿaⁿ: “Ticwii cwii tyochjoo na nluiiñe jndyee, queⁿ tsotypeⁿ, tsoñeeⁿ jom cwentaa' Ta Ty'oots'om.” ²⁴ Jo' chii ty'ena na ññe'quiana quioo' cwentaa' Ty'oots'om. Quioo'ñeeⁿ nla'cwjee ntyee cha'xeⁿ na t'maⁿ ljeii 'naaⁿaⁿ. Tsona': ññequiana cwii ljo xencoo oo we cantu' ndyua.

²⁵ Tyom'aaⁿ cwii tsaⁿs'a na jndyu Simeón tsjoom Jerusalén. Tsaⁿñeeⁿ tyom'aaⁿ cantyja na maty'iomyana' ndo' jeeⁿ xcwee' ts'oom ñ'eⁿ Ty'oots'om. Ñequio na ntyjaa' ts'oom tyomeinom'm na nnty'iaaⁿaⁿ nquii na nntseinjoom' n'om nn'aⁿ Israel. Ndo' tyom'aaⁿ Espíritu Santo ñ'eⁿñê. ²⁶ Jnda t'moⁿ Espíritu Santo nnoom na xocueeⁿeⁿ cwitjoocheⁿ na nnty'iaaⁿaⁿ nquii Cristo na tqeeⁿ Ta Ty'oots'om na nndyo. ²⁷ S'aa Espíritu Santo naquii' ts'oom na nncjaⁿ wats'om t'maⁿ. Ndo' maxjeⁿñeeⁿ nn'aⁿ na nda yu'ndaa Jesús ty'eñ'omna juu jo' jo' na nluii ñ'eⁿñê cha'xeⁿ waa costumbre na matsa'ntjom ljeii na tqeeⁿ Moisés. ²⁸ Quia jo' to'ñom Simeón yu'ndaa, tei'caljoom juu l'ooⁿ. Tyolcweeⁿeⁿ Ty'oots'om. Tsoom:

²⁹ Ta, juu ñ'oom na jnda tsu' nooⁿ, jnda seicandaⁿñena'.

Je' ja na cwiluiindyⁿ moso 'naⁿ, quiaa' na nnc'ioⁿ na meiⁿcwii ñomtiuu tic'ooⁿya.

³⁰ Ee na jnda mamanty'ianooⁿ nquii na nncwji'n'maaⁿñe nn'aⁿ.

³¹ Majuu na jnda tqeeⁿ jo ndaa cha'tsondye nn'aⁿ.

³² Juu cwiluiiñe naxuee na m'moⁿ ñ'oom na mayuu' ndaa nn'aⁿ na nchii judíos.

Ndo' cha'tsondye nn'aⁿ 'naⁿ, nn'aⁿ Israel, nnts'aaⁿ na nluii't'maⁿndyena cantyja 'naaⁿaⁿ.

³³ José ñequio tsondyee Jesús jeeⁿ tjawee' n'omna cha'tso ñ'oom na seineiⁿ Simeón cantyja 'naaⁿ Jesús. ³⁴ Ndo' Simeón seit'maaⁿñê joona, tsoom nnom María, tsondyee Jesús:

—Queⁿ cwenta, yu'ndaam'aaⁿ, maqueⁿ Ty'oots'om jom na nt'om nn'aⁿ Israel nntsu-undyena nc'e na ticala'yu'na ñ'eⁿñê. Ndo' nt'om nn'aⁿ Israel nlui'n'maaⁿndyena nc'e na nla'yu'na ñ'eⁿñê. M'mooⁿ chiuu waa na maty'iomyana' na cal'a nn'aⁿ. Saa ñ'eeⁿ nn'aⁿ nntio'ñ'oomna jom. ³⁵ Ndo' na luaa' nl'ana, nntseicanooⁿna' ñ'omtiuu 'naaⁿna. Ndo' 'u je', quia na nnty'ia' na ljo', nntsei'ndaa'na' ntyji' cha'cwijom na nncwicandi' espada 'u.

³⁶ Ndo' jo' jo' tyom'aaⁿ cwii yuscu na jndyu Ana, jom cwiluiiñe ts'aⁿ na tyoñequiaa ñ'oom' Ty'oots'om. Tsaⁿñeeⁿ jnda Fanuel, tsaⁿ na cwiluiiñe tsjaaⁿ na jndyowicantyjoo' Aser. Xjeⁿ na scundyua jom tocoom, t'oom ñequio saaⁿaⁿ ntquiee' chu, ³⁷ jnda chii

ljoñê na tue' saa'n^a. Ndo' jnda tquieñê, jnda ñequieen'aaⁿ nchoo' ñequiee choom'm. Ndo' ticaluee'n^e naquii' wats'om t'maⁿ. Tyondi'ntjoom nnom Ty'oots'om naxuee ndo' natsjom. Tyotseicwejndo'ñê ndo' tyotseineiⁿ nnom Ty'oots'om. ³⁸ Majuu xje'ñeeⁿ na matseineiⁿ Simeón, seicandyoo'ñe Ana nacañoomna. Tquiaaⁿ na quianl'uaa' Ty'oots'om cantyja 'naaⁿ yu'ndaa Jesús. Jnda chii tyotseineiⁿ cantyja 'naaⁿ juu ndaa cha'tsondye nn'aⁿ Jerusalén ñequio nn'aⁿ nt'omcheⁿ njoom na cwimeindoo' na nndyaandye na cwilaxmaⁿ jnaⁿ.

Ty'elcwee'na tsjoom Nazaret

³⁹ José ñeⁿ María quia na jnda jla'candaa'ndyena cha'tsoti na matso ljeii na tqueⁿ Ty'oots'om, ty'elcwee'na tsjoomna Nazaret, ts'ondaa Galilea. ⁴⁰ Tjawijndeii tyochjoo'ñeeⁿ, tjawitquioo' na wando' ts'oom ndo' candaa'ya tjawijndo' ts'oom. Ndo' t'maⁿ waa na matseixmaaⁿ naya 'naaⁿ Ty'oots'om.

Ljoo'ñe tyochjoo Jesús wats'om t'maⁿ

⁴¹ Ticwii chu tyocaa José ñeⁿ María Jerusalén quia cwiwee' xuee pascua. ⁴² Ndo' quia na jndaa' canchoo'we chuu' Jesús, ty'ewana ñeⁿñê Jerusalén cha'xjeⁿ waa cos-tumbre na qui'oona xuee pascua'ñeeⁿ. ⁴³ Jnda teinom xuee, José ñequio tsondyee Jesús macwi'oolcwee'na. Saa tiqueⁿna cwenta na ljoo'ñe tyochjoo Jesús Jerusalén. ⁴⁴ Jla'tiuuna na ñeeⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na macwi'oolcwee' na ty'e xuee. Meii'chaa' xuee tyocañjomndyena nato. Jnda chii to'na, tyol'ueena jom quii'ntaaⁿ nn'aaⁿna ñequio nn'aⁿ na ta'jnaaⁿna. ⁴⁵ Saa na ticaliuuna jom, jo' chii ty'elcwee'nda'na Jerusalén, na cwil'ueena jom.

⁴⁶ Xuee na jnda ndyee, ndo' jliuna jom naquii' wats'om t'maⁿ. Wacatyeeⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na jndo' n'om na cwit'mooⁿ ñ'oom na tqueⁿ Moisés. Maqueeⁿ cwenta ñ'oom na cwila'neiⁿ na'ñeeⁿ ndo' mawax'eeⁿ ndaana. ⁴⁷ Cha'tsondyena na tyondyena ñ'oom na tyotseineiⁿ, jeeⁿ tyojaawee' n'omna na cjee matsei'nooⁿqⁿ ndo' majo'ndyo ñ'oom matseilcweeⁿna ndaana. ⁴⁸ Ndo' nn'aⁿ na nda jom quia na nty'iaana, jeeⁿ seiñ'eeⁿna' joona. Tso tsoñeeⁿ nnoom:

—'U jndaaya, ¿chiiu na luua' sa'? Ja ñeⁿ tsotye' ñequio na chjoo' n'ooⁿyâ cwil'uaayâ 'u.

⁴⁹ Quia jo' tsoom ndaana:

—¿Chiiu waa na cwil'ue'yo' ja? ¿Aa ticaliu'yo' na tseixmaⁿya na c'ooⁿya naquii' waa' Tsotyā?

⁵⁰ Saa ticala'noⁿna ñ'oom na seilcweeⁿna ndaana.

⁵¹ Quia jo' tjalcweeⁿna ñeⁿndyena tsjoom Nazaret. Ndo' tyom'aa'ñê na ndyaañê ndaana. Jeeⁿ tyocañjom ts'om tsoñeeⁿ cha'tso na tuii. ⁵² Jesús tjawijndo'ti ts'oom ndo' tjawijndeiiⁿtyeeⁿ. Tjawee' ts'om Ty'oots'om ñeⁿñê ndo' mati nn'aⁿ.

3

Juan mañequiaaⁿ ñ'oom ndaa nn'aⁿ yuu tjaa nn'aⁿ c'om

(Mt. 3:1-12; Mr. 1:1-8; Jn. 1:19-28)

¹ Chu na jnda quin'oom na m'aaⁿ Tiberio César tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma, quia jo' tyom'aaⁿ Poncio Pilato gobiernom ts'ondaa Judea. Ndo' Herodes tyom'aaⁿ gobiernom ts'ondaa Galilea. Tyjeeⁿ Felipe tyom'aaⁿ gobiernom ts'ondaa Iturea ñequio ts'ondaa Traconite. Lisania tyom'aaⁿ gobiernom ts'ondaa Abilinia. ² Ndo' Anás ñequio Caifás, joona ntyee na tyoluiitquiendyena ndaa ntyee quia jo'. Ndo' Juan jnda Zacarías, xje'ñeeⁿ tquiaa Ty'oots'om ñ'oom nnoom quia na m'aaⁿ yuu tjaa nn'aⁿ c'om. ³ Tyomanoom cha'waa ndyuaa na nndyoo' jndaa Jordán. Tyoñequiaaⁿ ñ'oom na calcwe' n'om nn'aⁿ jnaaⁿna cha nntseit'maⁿ ts'om Ty'oots'om joona, ndo' nleits'oomndyena. ⁴ Tuii na luua' cha'xjeⁿ na matso ljeii libro na chuu ñ'oom 'ndyoo profeta Isaías. Matso ljeii'ñeeⁿ: M'aaⁿ ts'aⁿ na matseineiⁿ ndaa nn'aⁿ yuu tjaa nn'aⁿ c'om. Matso tsaⁿñeeⁿ:

“Cala'jndaa'ndyo' naquii' n'om'yo' cha'cwijom cwii nato na juu jo' nndyocwjee'cañoom nquii na nntsa'ntjom 'o.

Cata'ndyo'xcwe'yo' cha'cwijom cwilayo'yo' nato na nñoom.

⁵ Maxjeⁿ nntseicatoo'na' ticwii cwii cantmaⁿ

ndo' ticwii cwii sjo ñequio ta nleisuna'.

Nanto na canc'eeⁿ, nntseiliuuna',

ndo' nanto na cwajndii nntseyona'.

⁶ Quia jo' nnty'iaa cha'tsondye nn'aⁿ Nquii na maqueⁿ Ty'ooots'om na nncwji'n'maaⁿñê joo.”

⁷ Jndyendye nn'aⁿ tyo'oontyjaa'na Juan na nntseits'oomñê joona. Quia jo' tyotsoom ndaana:

—'O tsjaaⁿ canduulja, ¿'ñeeⁿ t'moⁿ ndaa'yo' na calei'nom'yo' na nndyocwjee'cañoom na nntseiwi' Ty'ooots'om 'o? ⁸ C'om'yo' na ndyaandyo' cha m'moⁿna' na mayuu'cheⁿ cwilcwe' n'om'yo'. Ndo' ticala's'andyo' che'ncjo'yo' naquii' n'om'yo' na nndu'yo': “Jaa cwiluiindyō tsjaaⁿ Abraham.” Nndye'yo' nntsjoō, meiiⁿ cwe' ljo'meiiⁿ nndaā nntseicwaqueⁿ Ty'ooots'om na nluiindyena' tsjaaⁿ Abraham, quia jo' n'ndiina' 'o. ⁹ 'O matseijomna' cha'cwijom n'oom na tis'a tā cwil'a. Ndo' manquiu'yo' n'oom na tical'a tā na ya, maxjeⁿ nnt'ua'na'. Ndo' xeⁿ jnda nntioom nn'aⁿ joona' quii' chom. Maluaa' matseijomna' na nnts'aa Ty'ooots'om ñ'e'ndyo' 'o xeⁿ tical'a'yo' yuu na ya.

¹⁰ Quia jo' ta'x'ee na'ñeeⁿ nnoom:

—¿Chiuu macaⁿna' na cal'aayâ xeⁿ yuu' na ljo'?

¹¹ T'oqoⁿ ndaana, tsoom:

—Ts'aⁿ na maleiñ'oom we cotoom, quiaa cwii nnom ts'aⁿ na tjaa na cuaa. Ndo' 'ñeeⁿ na waa nantquie, cats'aa naya ts'aⁿ na tjaa'naⁿ chiuu ya.

¹² Mati nn'aⁿ na cwito'ñoom s'om cwentaa' gobiernom tquiona nam'aaⁿ na nleits'oomndyena. Jluena nnoom:

—Ta, ¿chiuu macaⁿna' na cal'aayâ?

¹³ T'oqoⁿ ndaana:

—Tancwinom'yo' na cwitjei'yo' ts'iaa'ndaā nn'aⁿ. Cataⁿ'yo' tomti na matsona' na nntioomna.

¹⁴ Mati ta'x'ee sondaro nnoom:

—Ndo' jâ je', ¿chiuu macaⁿna' na cal'aayâ?

T'oqoⁿ ndaana:

—Talacaty'ue'yo' nn'aⁿ, ndo' talaco'yo' cantu joona cwe' cha na nndaā nntjei'yo' s'om 'naaⁿna. Caljoya n'om'yo' cwanti na cwitantjom'yo'.

¹⁵ Cha'tsondye nn'aⁿ jeeⁿ tyocantyjaa' n'omna na nncwjee' juu Cristo. Jo' chii tyom'aaⁿ n'omna cantyja 'naaⁿ Juan, ¿aa nnts'aacheⁿna' na jom cwiluiñê Cristo? ¹⁶ Jo' chii t'oqoⁿ ndaā cha'tsondyena, tsoom:

—Ja matseits'oqoⁿndyo 'o ñequio ndaatioo, saa mandyontyjo nqueⁿ na nntseits'oomñê 'o na ñequiaaⁿ Espíritu Santo naquii' n'om'yo'. Saa nt'omndyo' 'o nnts'aana' cha'cwijom nntseits'oomñê 'o ñequio chom ee na nnt'uiityeⁿna' 'o cantyja jnaⁿyo'. Nqueⁿ t'maⁿti cwiluiñê nchiiti ja. Meiⁿ ticatseixmaⁿya na cwe' ja na nntseicanaⁿa lcoom'm. ¹⁷ Jnda wjaawindyoo' na nntu'xe'ndyo'. Ee 'o la'xmaⁿyo' cha'cwijom lqueeⁿ na ndicwaⁿ cwajndii. Luaa ts'iaaⁿ cantyja 'naaⁿ lqueeⁿ. Matseicueeñe ts'aⁿ lqueeⁿ trigo, cha ya ya nlju'na'. Quia na jnda lju'ya lqueeⁿñeeⁿ, mana nntseiweeⁿ joona' ts'om tsa'. Saa lqueeⁿ lue' ñ'eⁿ to' njñoom chom jo'. Maluaa' matseijomna' na mach'ee Ty'ooots'om. Nn'aⁿ na ya cwil'a maco'ñoom joona saa nn'aⁿ na tis'a cwil'a, nntseicoom joona ñequio chom na tijoom canduu'.

¹⁸ Nmeiⁿ ñ'oom na tyotseijndo' Juan n'om nn'aⁿ ñequio jndye nt'omcheⁿ ñ'oom na tyotseicañeeⁿ joona ñ'oom naya. ¹⁹ Herodes, tsaⁿ na m'aaⁿ gobiernom ts'ondaa Galilea, jom cwe' m'aaⁿyaaⁿ ñ'eⁿ Herodías, scuu' tyjeeⁿ Felipe. Jo' na seitia' Juan jom na

ticatsa'ntjomna' na ljo' mach'eeⁿ ndo' ñequio cha'tso natia na jnda ñes'aa tsa'ñeeⁿ.
²⁰ Luaa seicwaljoo'tyeeⁿ nacjoo cha'tso natia na s'aaⁿ, na tjoom'm Juan w'aancjo.

Cantyja na teits'oomñe Jesús

(Mt. 3:13-17; Mr. 1:9-11)

²¹ Quia na jnda teits'oomndye jndye nn'aⁿ, mati teits'oomñe Jesús, xcwe na matseineiiⁿ nnom Ty'oots'om ndo' seicanaa'ñena' tsjo'luee. ²² Jndyocue Espíritu Santo nacjoom'm cha'cwijom catu'. Ndo' teic'uaa na seineiⁿ Ty'oots'om cañoom'luee, matso:

—U cwiluiindy^u Jndaaya na candya' ts'oq^{ya}. Jeeⁿ nei^{ya} 'u.

Tsjaaⁿ na tjawintyjoo' na tuiñe Jesucristo

(Mt. 1:1-17)

²³ Ndo' Jesús cha'na ntqui^{uu} nchoo' qui choom'm quia na too^{n'o} ts'iaaⁿ na jñom Ty'oots'om jom. Tyolue nn'aⁿ jnda José jom. Ndo' José jnda Elí, ²⁴ Elí jnda Matat, Matat jnda Leví, Leví jnda Melqui, Melqui jnda Jana, Jana jnda José, ²⁵ José jnda Matatías, Matatías jnda Amós, Amós jnda Nahum, Nahum jnda Esli, Esli jnda Nagai, ²⁶ Nagai jnda Maat, Maat jnda Matatías, Matatías jnda Semei, Semei jnda José, José jnda Judá, ²⁷ Judá jnda Joana, Joana jnda Resa, Resa jnda Zorobabel, Zorobabel jnda Salatiel, Salatiel jnda Neri, ²⁸ Neri jnda Melqui, Melqui jnda Adi, Adi jnda Cosam, Cosam jnda Elmodam, Elmodam jnda Er, ²⁹ Er jnda Josué, Josué jnda Eliezer, Eliezer jnda Jorim, Jorim jnda Matat, ³⁰ Matat jnda Leví, Leví jnda Simeón, Simeón jnda Judá, Judá jnda José, José jnda Jonán, Jonán jnda Eliaquim, ³¹ Eliaquim jnda Melea, Melea jnda Mainán, Mainán jnda Matata, Matata jnda Natán, ³² Natán jnda David, David jnda Isaí, Isaí jnda Obed, Obed jnda Booz, Booz jnda Salmón, Salmón jnda Naasón, ³³ Naasón jnda Aminadab, Aminadab jnda Aram, Aram jnda Esrom, Esrom jnda Fares, Fares jnda Judá, ³⁴ Judá jnda Jacob, Jacob jnda Isaac, Isaac jnda Abraham, Abraham jnda Taré, Taré jnda Nacor, ³⁵ Nacor jnda Serug, Serug jnda Ragau, Ragau jnda Peleg, Peleg jnda Heber, Heber jnda Sala, ³⁶ Sala jnda Cainán, Cainán jnda Arfaxad, Arfaxad jnda Sem, Sem jnda Noé, Noé jnda Lamec, ³⁷ Lamec jnda Matusalén, Matusalén jnda Enoc, Enoc jnda Jared, Jared jnda Mahalaleel, Mahalaleel jnda Cainán, ³⁸ Cainán jnda Enós, Enós jnda Set, Set jnda Adán, Adán jnda Ty'oots'om.

4

Ñe'queⁿ tsaⁿjndii xjeⁿ Jesús

(Mt. 4:1-11; Mr. 1:12-13)

¹ Mawjaalcwe' Jesús ts'ondaa Galilea na jnaaⁿ jndaa Jordán. Ndo' cha'waañ'eⁿ naquii' ts'oom too' m'aaⁿ Espíritu Santo. Tjañ'oom Espíritu jom cwii joo yuu na tjaa nn'aⁿ c'oom. ² Jo' jo' wen'aaⁿ xuee tyol'uee'ñe tsaⁿjndii chiuu nnts'aaⁿ cha catseitjooñe Jesús. Cha'waati xueewaa' meiⁿchjoo ticwa' Jesús, jnda chii tyjee' na ñe'jnoom'm. ³ Quia jo' tso tsaⁿjndii nnoom:

—Xeⁿ mayuu' 'u cwiluiindy^u Jnda Ty'oots'om, cwa catsa'ntjom' tsjo'waa' na catse-icwaqueⁿna' tyoo'.

⁴ T'o Jesús nnom, toom:

—Ja xocats'aa na ljo' ee waa ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om na matsona': “Nchii cwe' cantyja 'naaⁿ nantquie na wando' ts'aⁿ, saa cantyja 'naaⁿ cha'tso ñ'oom na mañequiaa Ty'oots'om.”

⁵ Jnda chii tjañ'oom tsaⁿjndii jom xqueⁿ cwii sjo nandye. Ndo' mantyjacheⁿ t'moⁿ nnoom cha'tsoti n'iaaⁿ nt'maⁿ na m'aⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue. ⁶ Ndo' tso nnoom:

—L'o' 'u nntioq cwenta cha'tso najndanmeiⁿ na cwila'xmaⁿ na'maⁿn'iaaⁿ nt'maⁿ ñequio cha'tso na cwiluiit'maⁿndyena. Ee l'ooya jnda ljona' ndo' ñeeⁿ juu na l'ue ts'oqⁿ

nñequiaya joona' nnom. ⁷ Xeⁿ 'u nlco' xtye' na nntseit'maaⁿndyu' ja, quia jo' cha'tso joona' ma'naⁿ.

⁸ T'o Jesús nnom, tsoom:

—Quindyoo' nacañomya, 'u Satanás. Ja tijoom nntseit'maaⁿndyo 'u ee waa ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om na matsona': “Macandā nquii Ta Ty'oots'om cwenta' catseit'maaⁿndyu' ndo' macandā nnom jom nndi'ntjom'.”

⁹ Jnda jo' tjañ'oom tsaⁿjndii Jesús tsjoom Jerusalén ndo' tqueⁿ jom xqueⁿ tsiu' wats'om t'maⁿ. Tso nnoom:

—Xeⁿ 'u cwiluiindy' Jnda Ty'oots'om, cwa cju'ndyu' jo nacje, ¹⁰ ee waa ljeii 'naaⁿaⁿ na matsona':

Nñequiaa Ty'oots'om 'u luee ángeles cwentaaⁿaⁿ na cal'ana cwenta 'u.

¹¹ Ndo' nntyjee' lueena 'u cha tincjaañjom ljo' nc'e'.

¹² Saa t'o Jesús nnom, tsoom:

—Ja tijoom cats'aa cha'na matsu' luaa' ee mati waa cwiicheⁿ ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om na matsona': “Tintsa' xjeⁿ Ta Ty'oots'om cwenta'.”

¹³ Quia jndaa' cha'tso nnom na tyoch'ee tsaⁿjndii na nnts'aaⁿ xjeⁿ Jesús, 'ñeeⁿ juu hasta jndanquiacheⁿ nnty'iaaⁿaⁿ aa ndaaⁿ nnts'aaⁿ.

Mat'o Jesús ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ

(Mt. 4:12-17; Mr. 1:14-15)

¹⁴ Ndo' tjalcwe' Jesús ts'ondaa Galilea. Juu najndeii na matseixmaⁿ Espíritu Santo, candaⁿñ'eⁿ tyotseixmaaⁿ jo'. Ndo' t'om ñ'oom cantyja 'naaⁿaⁿ cha'waa ndyuaa'ñeeⁿ.

¹⁵ Tyo'mooⁿ ndaa nn'aⁿ naquii' lan'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos, ndo' cha'tso nn'aⁿ jeeⁿ tyola't'maaⁿndyena jom.

Tja Jesús tsjoom Nazaret

(Mt. 13:53-58; Mr. 6:1-6)

¹⁶ Tjaaⁿ Nazaret yuu na tjawijneiⁿ. Xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ, tjaaⁿ wats'om cha'xjeⁿ na quich'eeⁿ. Ndo' teicantyyaaⁿ na nntsei'naⁿaⁿ. ¹⁷ Quia jo' tquiana ljeii l'ooⁿ na seiljeii profeta Isaías, seicanooⁿñ'ooⁿ ljeii'ñeeⁿ ndo' tue'cañoom yuu na matsona':

¹⁸ Nquii Espíritu cwentaa' Ta Ty'oots'om m'aaⁿñe ñ'eⁿndyo.

Ee nqueⁿ jnda tqueⁿñ'ooⁿ ja na nñequiaya ñ'oom naya ndaaⁿ nn'aⁿ na nty'iaa'ndye.

Ndo' jnda jñoom ja na jndyooⁿ na catseinjooⁿaⁿ nn'aⁿ na chjoo' n'om.

Ndo' catseicandiiya nn'aⁿ na matseicandyaandyo joona jnaaⁿna na waa.

Ndo' cats'aaya na nleitquioo nn'aⁿ na nchjaaⁿ.

Ndo' catseicandyaandyo nn'aⁿ na manchje nawi'.

¹⁹ Ndo' catseicandiiya cantyja 'naaⁿ tiempo na tqueⁿ Ty'oots'om na nlui'n'maaⁿndye añmaaⁿ nn'aⁿ.

²⁰ Jnda jo' seilcwiiñe Jesús tsom na chuu ljeii'ñeeⁿ ndo' seilcweeⁿeⁿ juuna' nnom ts'aⁿ na mandi'ntjom. Jnda chii tjacwacatyeeⁿ. Ndo' cha'tso nn'aⁿ na too'ndye wats'om'ñeeⁿ jeeⁿ tyonty'iaana nnoom. ²¹ Quia jo' tooⁿñ'ooⁿ tyotseineiⁿ ndaana. Ndo' tsoom:

—Maxuee je' matseicandaa'ñena' ljeiiwaa' yocheeⁿ na cwindye'yo' na matsei'naⁿya juuna'.

²² Cha'tso nn'aⁿ tyolue ñ'oom ya cantyja 'naaⁿaⁿ. Tjawee' n'omna na jeeⁿ cajnda ñ'oom na tyotseineiⁿ. Tyoluena:

—Cwa cwe' jnda José tsaⁿm'aaⁿ.

²³ Tso Jesús ndaana:

—Je' je' ndu'yo' nooⁿ ñ'oomwaañe na cwe' wjaañoom' na matsona': “'U ts'aⁿ na mach'ee nasei, catsein'maⁿndyu' cheⁿnncu'.” Ndo' cwaaⁿti ndu'yo' nooⁿ: “Ts'iaaⁿ na cwindyaayâ na ñesa' tsjoom Capernaum, mati catsa' joona' ñjaaⁿñe ndyuaa tsjom'.”

²⁴ Quia jo' tsotyeencheⁿ ndaana:

—Mayuu'cheⁿ matsjoo ndaa'yo', tixocala'ljo nn'aⁿ cwii profeta na mañecwii ndyuaana ñ'eⁿñe na mañequiaa ñ'oom' Ty'o^oots'om. ²⁵ Ñ'oom na mayuu' matsjoo ndaa'yo', jndye yolcu na jnda ljondye tyom'aⁿ ndyuaa Israel joo ncuee na ñet'oom Elías. Ncuee'ñeeⁿ ndyee chu waljoo' xcwe tícua', ndo' teijndo' cha'waa ndyuaa'ñeeⁿ. ²⁶ Saa nchii na m'aaⁿ cwii joo na'lcu'ñeeⁿ jñom Ty'o^oots'om Elías, jñomyom juu na m'aaⁿ cwii yuscu na jnda ljoñe tsjoom Sarepta ndyuaa Sidón. ²⁷ Ndo' mati jndye nn'aⁿ na tyolei'cho ntycu lepra tyom'aⁿ ndyuaa Israel joo ncuee na tyom'aaⁿ profeta Eliseo. Saa mei'cwiindy^e na'ñeeⁿ ticatsein'maaⁿ, macanda quii Naamán, ts'aⁿ ndyuaa Siria.

²⁸ Saa quia jndyena na luaa' tso Jesús, quia jo' cha'tso nn'aⁿ na too'ndye wats'om, jee'cheⁿ ndya' jla'wjeena. ²⁹ Jla'tyuaa'na, tjeii'na jom nnom tsjoom. Ty'eñ'omna jom xqueⁿ ta yuu waa tsjoomna cha nla'cwatyu'na jom. ³⁰ Saa jom jluii'ñê quii'ntaa'na, mana tjaaⁿ yuu na wjaⁿ.

Tsa's'a na tseixma' na'jndii naquii' ts'om

(Mr. 1:21-28)

³¹ Tjacue Jesús Capernaum, cwii tsjoom ts'ondaa Galilea. Jo' jo' tyo'mooⁿ ndaa nn'aⁿ judíos xuee na cwita'jndyeena. ³² Ndo' jeeⁿ tjawee' n'omna ñ'oom na tyotseineiiⁿ, ee tyo'moⁿna' na waa najndeii na matseixmaaⁿ.

³³ Naquii' wats'om'ñeeⁿ tyom'aaⁿ cwii tsa's'a na m'aaⁿ jndyetia naquii' ts'om. Jndei seixuaⁿ ñ'oom 'ndyoo jndyetia'ñeeⁿ. ³⁴ Tsoom:

—Ca'ndii' jâ 'u Jesús ts'aⁿ Nazaret. ¿Ljo' nntsa' ñ'eⁿndyô jâ? ¿Aa jndyo' na nntseityuii' jâ? Mawajna'a 'ñeeⁿ cwiluiindy^u'. 'U cwiluiindy^u' Jnda Ty'o^oots'om na lju' ts'om'.

³⁵ Seitia' Jesús juu, matsoom:

—Catseicheⁿ ndo' calui'yo' naquii' ts'om tsa'm'aaⁿ.

Ndo' jnda na seiquioo jndyetia juu quii'ntaaⁿ nn'aⁿ, mana jlui' jndyetia ñ'eⁿ na'jndii naquii' ts'om. Ndo' mei'cwii nata' tical'ana ñ'eⁿñe. ³⁶ Jeeⁿ tyue cha'tsondy^e nn'aⁿ na ljo' s'aa Jesús. Jluena ndaa nc'iaana:

—Ñ'oommeiⁿ cwit'mooⁿna' na cwiluiiñê ts'aⁿ na maqueⁿ xjeⁿ. Ee waa najndeii na matseixmaaⁿ na matsa'ntjoom meiiⁿ jndyetia, meiiⁿ na'jndii, cwicalui'.

³⁷ Tjanty'ee ñ'oom cantya 'naa'aⁿ cha'waa ndiocheⁿ ndyuaa'ñeeⁿ.

Sein'ma' Jesús staxee' Simón Pedro

(Mt. 8:14-15; Mr. 1:29-31)

³⁸ Quia jo' teicantyyaaⁿ, jlueeⁿeⁿ naquii' wats'om'ñeeⁿ. Tjaqueⁿeⁿ waa' Simón. Ndo' Simón'ñeeⁿ jeeⁿ nioom matseicona' staxeeⁿeⁿ. L'ana ty'oo nnom Jesús na catsein'maaⁿ juu. ³⁹ Jo' chii tjantyyaa'aⁿ tsa'ñeeⁿ, sa'ntjoom na ca'ndii tycu'ñeeⁿ juu. Ndo' mañoom' tco'yana' tsa'ñeeⁿ. Mana teicantyya, seiñ'oom'ñe na tcwa'na.

Sein'ma' Jesús jndye nn'aⁿ wii

(Mt. 8:16-17; Mr. 1:32-34)

⁴⁰ Quia na jnda tmaaⁿ na manndyoo' wjaacue ñe'quioom', cha'tsondy^e nn'aⁿ na m'aⁿ nn'aa'na na jndye nnom ntycu cwitjoom, tquiochona joo na m'aaⁿ Jesús. Tioom l'o^o nacjoo ticwii cwii joo na'ñeeⁿ, mana n'maaⁿ. ⁴¹ Mati jndyendye nn'aⁿ sa'ntjoom na calui' jndyetia naquii' n'om. Tyola'xuaa jndyetia'ñeeⁿ, tyolue:

—'U cwiluiindy^u' Jnda nquii Ta Ty'o^oots'om.

Saa jom seitiaa'aⁿ jndyetia, tinguiaaⁿ na nla'neiⁿ, ee manquiuna na jom cwiluiiñê Cristo.

Mañequiaa Jesús ñ'oom naya ts'ondaa Galilea

(Mr. 1:35-39)

⁴² Quia jndā teincoo jlueeⁿeⁿ quii' tsjoom. Tjaaⁿ yuu na wataaⁿ quii' jndā. Ty'ecal'uee nn'aⁿ jom ndo' jliuna yuu m'aaⁿ. Ñe'cala'tsaaⁿndyena jom na wjaatyeeⁿ, cha tica'ñeeⁿ joona. ⁴³ Saa tsoom ndaana:

—Mati macaⁿna' na ñnequiaya ñ'oom naya cantyja na matsaⁿntjom Ty'o^ots'om ndaa nn'aⁿ nt'omcheⁿ njoom. Ee maxjeⁿ jo' ts'iaaⁿ na jñoom ja.

⁴⁴ Ndo' tyojaanquiaaⁿ ñ'oom'ñeeⁿ naquii' lan'om ts'ondaa Galilea.

5

Jndye calcaa tjeii'na

(Mt. 4:18-22; Mr. 1:16-20)

¹ Cwii ndii' tyom'aaⁿ Jesús 'ndyoo ndaaluee chjoo na jndy Genesaret. Jeeⁿ tyonch-jena' jom na jla'canto'ndye nn'aⁿ nacañom'm cha nndaⁿ ndyena ñ'oom' Ty'o^ots'om.

² Nty'iaaⁿaⁿ we w'aandaa 'ndyoo ndaaluee'ñeeⁿ. Saa nn'aⁿ na cwitjeii' calcaa jndā jlui'na jo' jo'. Macwitmaaⁿna nlqui' 'naaⁿna. ³ Quia jo' tjacu^oq^on ts'om cwii w'aandaa'ñeeⁿ. W'aandaa 'naaⁿ Simón jo'. Tcaaⁿ na cjaañ'oomti tsaⁿñeeⁿ juuna' chjoowi' cha n'ndiina' tyuaatcwii. Ndo' tjacjom. Tquiaaⁿ ñ'oom ndaa nn'aⁿ xjeⁿ na wacatyeeⁿcheⁿ ts'om w'aandaa. ⁴ Quia na jndā jndā seineiiⁿ, tsoom nnom Simón:

—Catsañ'om'yo' w'aandaawaa, wjaawjaatyaaya yuu na njoomti. Ndo' catue'yo' nlqui' 'na'yo' na nntjei'yo' calcaa.

⁵ T'o Simón nnoom:

—Ta, meiiⁿchaa' tsjom ñel'aayâ ts'iaaⁿ ndo' meiⁿcwii catscaa tîcatjeii'â. Saa cantyja ñ'oom 'ndyo' 'u nncju'nnda'a tsqui'.

⁶ Jndā na l'ana na ljo', jeeⁿ jndye calcaa ty'oomna' ts'om tsqui' 'naaⁿna hasta ñe'caty'ioo'na'. ⁷ Jo' chii s'o^o lueena ndaa nt'omcheⁿ nc'iaana na ñjomndye cwiicheⁿ w'aandaa na quioⁿteⁿi'ndeii na'ñeeⁿ joona. Tquio na'ñeeⁿ. Ndo' jla'catoo'na we w'aandaa ñ'eⁿ calcaa, hasta ncuencue na c'u'na' joona'. ⁸ Quia jndā nty'iaa' Simón Pedro na luaa', tcoom'm xtyeeⁿ jo nnom Jesús. Tsoom:

—Ta, ticaty'iomyana' na ññ'eⁿ ñ'eⁿndyo, ee ja ts'aⁿjnaⁿ.

⁹ Ee jeeⁿ ndya' seicaty'uena' jom ñequio nt'omcheⁿ nc'iaaⁿaⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñê cantyja 'naaⁿ calcaa na tjeii'na. ¹⁰ Majo'ti tjom Jacobo ñequio Juan, ntseinda Zebedeo. Joona mañecwii t'maⁿ ts'iaaⁿ cwil'ana ñequio Simón. Quia jo' tso Jesús nnom Simón:

—Tinty'ue', je' mamanaⁿtona' na nn'aⁿ nntseitjom' na nla'jomndyena ñ'eⁿndyo, tachii cwe' calcaa.

¹¹ Jndā na tqiiena tyuaatcwii ñ'eⁿ l'aandaa, mana 'ndyena ts'iaaⁿ 'naaⁿna. Ty'elajomndyena ñ'eⁿ Jesús.

Sein'maⁿ Jesús ts'aⁿ na chuu tycu lepra

(Mt. 8:1-4; Mr. 1:40-45)

¹² Quia na tyom'aaⁿ Jesús cwii tsjoom, tyjee'cañoom cwii tsaⁿs'a na cha'waañe chuu tycu lepra. Quia na nty'iaaⁿaⁿ Jesús, tjacwanquoom nomtyuaa, s'aaⁿ ty'oo, tsoom:

—Ta, ntyjii na 'u nndaⁿ nntsein'maⁿ ja, xeⁿ l'ue ts'om'.

¹³ Quia jo' Jesús seintyjo^on ts'o^on tyeⁿnquoom'm tsaⁿñeeⁿ. Tsoom nnom:

—Maxjeⁿ l'ue ts'o^on na can'maⁿ'.

Ndo' mantyjacheⁿ n'maⁿ tsaⁿñeeⁿ. ¹⁴ Jndā chii tsoom nnom:

—Tintseineiⁿ nnom meiⁿcwii ts'aⁿ na luaa' tuui. Saa cja', catseica'moⁿndyu' nnom tyee ndo' quiaa' quioo' na nncue' cantyja na jndā n'maⁿ cha'xjeⁿ na saⁿntjom Moisés. Na nntsa' na luaa' nlui'yuu'na' ndaa nn'aⁿ na jndā n'maⁿ'.

¹⁵ Saa tjanty'etii ñ'oom cantyja 'naaⁿ Jesús. Ndo' jndyendye nn'aⁿ tyo'oontyjaa' na ndye ñ'oom na tyoñequiaaⁿ. Mati ñe'can'maaⁿna ntycu na wiina. ¹⁶ Saa jom teiñ^ooⁿ, tjaaⁿ jo yuu na ñenqueⁿ. Jo' jo' tyotseineiⁿ nnom Ty'o^ots'om.

Sein'maⁿ Jesús ts'aⁿ na ntjeiⁿ nc'ee

(Mt. 9:1-8; Mr. 2:1-12)

¹⁷ Cwii xuee'ñeeⁿ ma'moⁿ Jesús ndaaⁿ nn'aⁿ. Jo' jo' meindyuaandye nt'om nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés. Na'ñeeⁿ jnaⁿna cha'tso njoom nch'u ts'ondaa Galilea ñequio Judea ndo' mati tsjoom Jerusalén. Ndo' juu najndeii na matseixmaⁿ Ty'oots'om m'aaⁿna' ñ'eⁿ Jesús na matsein'maaⁿ nn'aⁿwii. ¹⁸ Mañejuu xjeⁿñeeⁿ tquie'cañom nt'om naⁿnom na chona tsuee na ndii' ts'aⁿ na jnda teintjeiⁿ nc'ee na tei'caljoo tycutqueeⁿ. Tyol'uee'ndyena chiuu ya na nnc'ooñ'omna tsaⁿñeeⁿ naquii' w'aa na nlqueⁿna jom jo nnom Jesús. ¹⁹ Saa ticaliuna chiuu ya nl'ana ee na jeeⁿ jndye nn'aⁿ. Jo' chii ty'ewana nacjoo' w'aa, tjoona nguioo, jla'c'oⁿna jom na njoom tsuee. Tqueⁿna jom quii'ntaaⁿ nn'aⁿ jo nnom Jesús. ²⁰ Quia na nty'iaa' Jesús na cwila'yu'ya n'om na'ñeeⁿ, tsoom:

—'U re, matseit'maⁿ ts'oqⁿya jnaⁿ na matseixmaⁿ.

²¹ Quia jo' nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés ñequio nn'aⁿ fariseos to'na na tiya nquiuna ñ'eⁿñê. Tyola'tiuuna naquii' n'omna: “¿Ñeeⁿ cwiluiiñe tsaⁿm'aaⁿ na ti'maaⁿ ts'oom na matseineiⁿ ñ'oom na wjaana' nacjoo' Ty'oots'om?”

²² Sei'noⁿ Jesús ñ'omtiuⁿ 'naaⁿna. Tsoom ndaana:

—¿Chiuu na ticuaaya nquiyo' ñ'eⁿndyo? ²³ ¿Cwaaⁿ ñ'oom na tijndeit'ina' na catsjooya? ¿Aa na nntsjo: “Matseit'maⁿ ts'oqⁿya cha'tso jnaⁿ”, oo aa na nntsjo: “Quicantya', cja'ca'”? ²⁴ Saa cha caliu'yo' na cwiluiindyⁿ tsaⁿ na jnaⁿ cañoom'luee ndo' na waa najndeii na matseixmaⁿya nnom tsjoomnancuewaa na catseit'maⁿ ts'oqⁿya jnaaⁿ nn'aⁿ, quia jo' tsoom nnom ts'aⁿ na ntjeiⁿ nc'ee:

—'U re, matsjooya njom', quicantya', catseilcwiindyⁿ tsue' cja'to' wa'.

²⁵ Mañoom' teicantya tsaⁿñeeⁿ na jndoo' cha'tso nn'aⁿ. Seilcwiñê tsuee 'naaⁿan na ñetuaaⁿ. Mana tjaaⁿ waⁿan. Jeeⁿ matseit'maaⁿñê Ty'oots'om. ²⁶ Ndo' tyueneiiⁿ cha'tsondye nn'aⁿ. Tyola't'maaⁿndyena Ty'oots'om. Jluena ñequio na tyueneiiⁿna:

—Xuee je' nty'iaa ndaaya cwii na jeeⁿ t'maⁿ, na mei'jom tiquinty'iaaya.

Ma'maⁿ Jesús Leví

(Mt. 9:9-13; Mr. 2:13-17)

²⁷ Jnda tuu na luaa', jlui' Jesús jo' jo'. Ljeiiⁿ cwii tsaⁿco'ñom s'om na jndyu Leví. Watatyeen tsaⁿñeeⁿ w'aa yuu na cwi'oocatioom nn'aⁿ s'om ts'iaaⁿndaana cwentaa' gobiernom. Quia jo' tsoom nnom tsaⁿñeeⁿ:

—Candyo'ntyjo' naxaⁿa.

²⁸ Mantya teicantya Leví, tjei'ñê cantya 'naaⁿ ts'iaaⁿñeeⁿ, chii tjatseijomñê ñ'eⁿ Jesús.

²⁹ Ndo' seiñ'oom'ñê cwii nantquie t'maⁿ waⁿan cwentaa' Jesús. Seitjoom jndye nc'iaaⁿan na ñequio ñeto'ñoom s'om ts'iaaⁿndaⁿ nn'aⁿ cwentaa' gobiernom. Teindyuaandye nacañoom' mei'sa ñ'eⁿñê ndo' ñ'eⁿ Jesús ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ.

³⁰ Ndo' nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés tyola'ncjoo'ndyena nacjoo nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús. Jluena ndaaⁿ na'ñeeⁿ:

—¿Chiuu na cwicwa'yo' ndo' cwiwe'yo' ñequio nn'aⁿ na cwito'ñoom s'om cwentaa' gobiernom, ndo' ñequio nn'aⁿ na cwila'tjoondyena nnom Ty'oots'om?

³¹ T'o Jesús ndaana, tsoom:

—Nn'aⁿ na tiwii titjoondyena ts'aⁿ na mach'ee nasei, saa nn'aⁿ na wii tjoondyena jom.

³² Ja nchii jndyooya na nncwa'ya nn'aⁿ na cwila'jomndye cantya na maty'iomyana'. Ja jndyooya na nncwa'ya nn'aⁿjnaⁿ na calcwe' n'omna.

Cantya 'naaⁿ na nntseicwejndo'ñe ts'aⁿ

(Mt. 9:14-17; Mr. 2:18-22)

³³ Quia jo' tyoluena nnom Jesús:

—Nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Juan, jndye ndii' cwila'cwejndo'ndyena ndo' cwila'neiⁿna nnom Ty'o^ots'om. Ndo' majo'ti cwil'a nn'aⁿ tmaaⁿl fariseos. Saa joo nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿndyu' cwicwa'na ndo' cwiwena. ¿Chiuu na luaa' cwil'ana?

³⁴ T'o^o ndaana:

—¿Aa ndya' nndu'yo' ndaa nn'aⁿ na tquiola'jomndyena na macoco ts'aⁿ na cala'cwejndo'ndyena yochēⁿ na ndicwaⁿ m'aaⁿ nquii tsaⁿs'a na macoco quii'ntaaⁿna? ³⁵ Saa nncue'ntyjo xuee na nncwji'na' jom quii'ntaaⁿna, ncuee'ñeeⁿ nla'cwejndo'ndyena.

³⁶ Mati seineiⁿ ndaana ñ'oom na wjaañoom' cantyja 'naaⁿl ñ'oom xco na ma'mo^o ndaana. Tsoom:

—Tjaa'naⁿ 'ñeeⁿ nntyjee cwii taⁿl liaa', liaa xco na nntseiyo liaa ntsaa ñ'eⁿ juuna'. Ee xeⁿ luaa' nnts'aa ts'aⁿ, nntsei'naaⁿl' liaaⁿl' liaa xco'ñeeⁿ ndo' nchii macandā jo', mati tixocatseix'iaa'ñena' ñequio liaa ntsaa'ñeeⁿ. ³⁷ Meiⁿ tjaa 'ñeeⁿ juu nntiom winom xco n'om ntjaⁿ teindyō. Ee xeⁿ na ljo' nnts'aa ts'aⁿ, nnty'ioo'na' nl'a winom xco'ñeeⁿ, mana cwiwi'ndaa' winom ndo' mati ntjaⁿñeeⁿ. ³⁸ Jo' chii macaⁿna' na nnc'oocue winom xco n'om ntjaⁿ xco cha meiⁿ ntjaⁿ xco'ñeeⁿ ticwi'ndaa'na' ndo' meiⁿ winom. ³⁹ Ee ts'aⁿ na ma'uu winom tquie, meiⁿchjoo tica'naⁿ ntyjii winomxco. Ee matsoom na joo winom tquie, jo' ca'naⁿti.

6

Ty'ioo'ndyena xu'lqueeⁿ xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ

(Mt. 12:1-8; Mr. 2:23-28)

¹ Luaa tuui cwii xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ judíos. Mawinom Jesús yuu na niom ntjom lqueeⁿ trigo. Ndo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê, ty'ioo'ndyena xu'lqueeⁿ. Ty'uee'ndyena joona' n'om lueena jndā chii tquiina. ² Quia jo' nt'om nn'aⁿ tmaaⁿl fariseos jluena:

—¿Chiuu na cwil'a'yo' cwii na ticatsā'ntjomna' xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ?

³ T'o Jesús, tsoom ndaana:

—O, ¿aa tyoola'na'yo' ñ'oom chiuu s'aa David quia na t'oom na ñe'jnoom'm, ndo' mati nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñê? ⁴ Tjaqueⁿl' wats'om cwentaa' Ty'o^ots'om, tcaaⁿ ntyoo' na jndā tqueⁿ nn'aⁿ jo nnom Ty'o^ots'om. Ndo' ntyoo'ñeeⁿ macandā ntyee wanaaⁿ na nlcwa'na joona'. Saa tcwa' David joona' ndo' mati tquiaaⁿ na tcwa' nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñê.

⁵ Quia jo' tsoom ndaana:

—Ja na cwiluiindyō tsaⁿ na jnaⁿ cañoom'luee waa na jndō na nntsjoō ljo' cal'a nn'aⁿ meiiⁿ xuee na cwita'jndyaaya.

Sein'maⁿ Jesús ts'aⁿ na jndā tjateii ts'o

(Mt. 12:9-14; Mr. 3:1-6)

⁶ Cwiicheⁿ xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ, tjaquiee' Jesús wats'om chjoo. Tyo'mo^o ndaa nn'aⁿ. Ndo' jo' jo' m'aaⁿ cwii tsaⁿs'a na jndā tjateii ts'o ntyjaya. ⁷ Ndo' nn'aⁿ na cwit'mo^o ljeii na tqueⁿ Moisés ñequio nn'aⁿ fariseos, jeeⁿ tyoqueⁿna cwentā xeⁿ na nntsein'maⁿ Jesús ts'aⁿwii' xuee na cwita'jndyena, cha quia jo' ndaa ñe'quiāna jnaaⁿl. ⁸ Saa mantyjeeⁿ chiuu cwila'tiuuna, jo' chii tsoom nnom ts'aⁿ na jndā tjateii ts'o:

—Quicantya', cwintyje' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ.

Ndo' teicantya' tsaⁿñeeⁿ, teintyjeeⁿl' xcwe. ⁹ Jndā jo' tso Jesús ndaana:

—Nncwax'a cwii ñ'oom ndaa'yo', xuee na cwita'jndyaaya, ¿aa wanaaⁿ na cateijndeii ts'aⁿ x'iaaⁿl' na wi' matjom oo aa ticateijneiⁿ juu? ¿Aa cwji'n'maaⁿñê x'iaaⁿl' cha ticue' oo aa ca'ñeeⁿ na cue'?

¹⁰ Jndā chii nty'iaaⁿl' ndaa cha'tsondye nn'aⁿ, tsoom nnom ts'aⁿwii':

—Catseiliuu' ts'o'.

S'aa tsaⁿñeeⁿ na ljo' ndo' tco'ya'ñ'eⁿna' ts'ooⁿ. ¹¹ Jnaaⁿ jo' jeeⁿ jla'wjeena Jesús. Ndo' tyo'maⁿna ñ'eⁿ nc'iaana ljo' nnda^a nl'ana jom.

Macwjiñe Jesús canchoo'we ts'aⁿ cwenta^a'aⁿ

(Mt. 10:1-4; Mr. 3:13-19)

¹² Joo ncuee'ñeeⁿ tjawa Jesús cwii ta naquii' jnda^a na nntseineiiⁿ nnom Ty'oots'om. Ndo' meiiⁿnchaa' tsjom tyotseineiiⁿ nnom. ¹³ Quia na jnda teixuee, tcwaaⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. Quii'ntaaⁿna tjeii'ñê canchoo'wendye nn'aⁿ na seicajñoom joona apóstoles, nn'aⁿ na majñom Ty'oots'om ts'iaaⁿ 'naaⁿ. ¹⁴ Nmeiiⁿ ncueena: Simón, tsaⁿ na seicajñoom Pedro, ñequio tyjee tsaⁿñeeⁿ, Andrés, ñ'eⁿ Jacobo ñequio Juan, ñ'eⁿ Felipe ñequio Bartolomé, ¹⁵ ñ'eⁿ Mateo ñequio Tomás, ñ'eⁿ Jacobo jnda Alfeo, ndo' ñ'eⁿ Simón na cwiluena cananista, ¹⁶ ñ'eⁿ Judas jnda Jacobo ñequio Judas Iscariote, ts'aⁿ na tquiaa cwenta Jesús.

Ma'moⁿ Jesús ñ'oom ndaa jndye nn'aⁿ

(Mt. 4:23-25)

¹⁷ Jndyocue Jesús ñequio cha'tso nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. Ty'emeintyjee'na cwii su. Jo' jo' jnda tquie'cañom nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na mañequiaaⁿ ñequio jndyendye nn'aⁿ na jnaⁿ cha'waa Judea ñequio Jerusalén ñequio 'ndyoo ndaaluee na ndyoo' tsjoom Tiro ñ'eⁿ Sidón. Naⁿñeeⁿ tquiona na ndyena ñ'oom na mañequiaaⁿ, ndo' na nntsein'maaⁿ joona ntycu na cwtjoomna. ¹⁸ Mati sein'maaⁿ nn'aⁿ na jeeⁿ cwajndii tyoleichuu jndyetia. ¹⁹ Cha'tsondye nn'aⁿ tyol'uee'ndyena chiuu ya cha ndaa ññe'quio'na jom, ee waa najneiⁿ na nn'maⁿ ts'aⁿ xeⁿ nnda^a ññequiuu' jom. Jo' chii cha'tsondyena n'maaⁿna.

Nmeiiⁿ mañequiaana' na neiⁿ'yo' ts'aⁿ

(Mt. 5:1-12)

²⁰ Quia jo' nty'iaaⁿ'aⁿ ndaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na mañequiaaⁿ, tsoom ndaana:

—'O nn'aⁿ na nty'iaandyo', mañequiaana' na neiⁿ'yo', ee cwilaxmaⁿ'yo' cantyja na matsaⁿntjom Ty'oots'om.

²¹ 'O nn'aⁿ na cwiwel'jndo'yo' je', mañequiaana' na neiⁿ'yo' ee quia ññequiaa Ty'oots'om cha'cwijom na jnda tjacjo'yo'.

'O nn'aⁿ na cwityuee'yo' je', mañequiaana' na neiⁿ'yo' ee macwji' Ty'oots'om na chjoo' n'om'yo'.

²² 'Mañequiaana' na neiⁿ'yo' quia na cwila'jndoo nn'aⁿ 'o na cwilei'ntyjona 'o, na cwila'jnaaⁿna 'o, ndo' na cwill'ana na ticuee' n'omna 'o nc'e na m'aⁿ'yo' cantyja 'naⁿ ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee. ²³ Manmeiiⁿ tyota'wi' weloo naⁿñeeⁿ profetas na tyoñequia ñ'oom' Ty'oots'om tandyo xuee. Jo' chii c'om'yo' na t'maⁿ n'om'yo' xuee na cwtjom'yo' nawi'meiⁿ. Ee t'maⁿ naya 'naⁿ'yo' cwiwiwe cañoom'luee.

²⁴ 'Saa nnt'uiiwi'na' 'o nn'aⁿ na cwiluiit'maⁿndyo' na quit'maⁿ n'om'yo' juu na tyandyo'. Ee cwe' cantyjaⁿ je' na mañequiaana' na t'maⁿ n'om'yo' na jeeⁿ l'ue m'aⁿ'yo'.

²⁵ 'Nnt'uiiwi'na' 'o nn'aⁿ na cwicwa'jaacjo'yo' je'. Ee nncue'ntyjō xuee na nnc'om'yo' cha'cwijom na ñejndo'yo'.

'Nnt'uiiwi'na' 'o nn'aⁿ na jeeⁿ neiⁿ'yo' je'. Ee nncue'ntyjō xuee na nntyuee'yo' ndo' nla'xua'yo' na chjoo' n'om'yo'.

²⁶ 'Nnt'uiiwi'na' 'o nn'aⁿ na je' jndye nn'aⁿ cwtjeii'yana 'o. Ee maluaa' ñel'a weloo naⁿñeeⁿ. Tyoluena ñ'oom ya cantyja 'naaⁿ joo profetas na cwe' tyonquio'nn'aⁿ joona.

C'ooⁿya na wi' n'ooⁿya nn'aⁿ na jndoo jaa

(Mt. 5:38-48; 7:12)

²⁷ 'Saa matsjooya ndaa' 'o nn'aⁿ na cwindye'yo' ñ'oom na mañequiaa: C'om'yo' na wi' n'om'yo' nn'aⁿ na jndoo 'o. Ndo' cal'a'yo' na ya nn'aⁿndyo' ñ'eⁿ nn'aⁿ na ticuee' n'om

'o. ²⁸ Cata'yo' na catio'naa'ñe Ty'oots'om nn'a' na cwituee' ñ'oom wi' nacjo'yo'. Ndo' calanei'yo' nnoom cantyja 'naa' nn'a' na cwila'jnaa'na 'o. ²⁹ 'Ñee' na mmei' nda' ntsma', mati cwiiche' ntyja quiaa' na mmei' nda'. Ndo' 'ñee' na nncwji' liaatco 'na', mati quiaa' cotom' na nncjaañ'oom. ³⁰ Mei'ñee'che' ts'a' na maca' cwii 'na' njom', quiaa'. Ndo' xe' tjañ'oom ts'a' 'na' ndo' tiñe'catseilcwee' juuna', tintseincjoo'ndyu' na calcwe'na'. ³¹ Cha'xje' na l'ue n'om'yo' na cal'a nn'a' ñ'e'ndyo', majo'ti cal'a 'o ñ'e'ndye joona.

³² 'Xe' m'a'yo' na wi' n'om'yo' cwe' tomti nn'a' na mati wi' n'om 'o, quia jo' ¿yuu waa na yatiche' cwil'a'yo'? Ee nn'a' na tyoola't'maa'ndyena Ty'oots'om m'a'na na wi' n'omna nc'iaana na wi' n'om joona. ³³ Xe' cwil'a'yo' na ya nn'a'ndyo' cwe' tomti ñ'e' nn'a' na mati cwil'a na ya nn'a'ndyena ñ'e'ndyo', ¿yuu waa na jee' ya cwil'a'yo'? Ee mati nn'a' na cwila'xma' jna' majo'ti cwil'ana. ³⁴ Ndo' xe' cwitei'jnde'yo' 'na' nn'a' na nqui'yo' na mati joo nntei'jndei' 'o, quia jo' ¿yuu waa na yatiche' cwil'a'yo'? Ee mati nn'a' na cwila'xma' jna' cwitei'jndei'ina 'na' ndaa' nc'iaana ee manquiuna na nnjoom jo'. ³⁵ Saa 'o je' c'om'yo' na wi' n'om'yo' nn'a' na jndoo 'o. Cal'a'yo' na ya nn'a'ndyo' ñequio cha'tsondye nn'a'. Catei'jnde'yo' 'na' na cwilei'ñ'om'yo' nn'a', meii' ticantyjaa' n'om'yo' na nla'lcwe'na. Quia jo' t'ma' naya nda'yo' cañoom'luee. Ndo' nlaxma'yo' ntseinda Ty'oots'om na m'aa' nandyetich'e'. Ee mati jom m'aa' na wi' ts'oom meii' nn'a' na l'o meii' mach'ee' ya joona. Ndo' wi' ts'oom nn'a' na wi'ndye. ³⁶ C'om'yo' na wi' n'om'yo' cha'tsondye nn'a' cha'xje' nqui' Tsotye'yo' m'aa' na wi' ts'oom cha'tsondye nn'a'.

Tintu'xqa'ya nn'a'

(Mt. 7:1-5)

³⁷ Tintu'xe'yo' nn'a' na cwe' xje'to 'o, cha meii' tincu'xe' Ty'oots'om 'o. Tintio'yo' nn'a' l'o nawi' cha tintioom 'o l'o nawi'. Cala't'ma' n'om'yo' nn'a' cha mati nntseit'ma' ts'oom 'o. ³⁸ Quia'yo' na catei'jndei'ina' nn'a', quia jo' mati nnto'ñoom'yo' na nntei'jndei'ina' 'o. Ee Ty'oots'om ñequiaa' na nnto'ñoom'yo' cwii na canda' tu'xe'na'. Jo' jo' matseijomna' cha'cwijom cwii 'na' na teincwii'na', tye' ty'ecuen'a' hasta too' wantyjo. Ee cantyati xje' na cwiñe'quia'yo' ndaa' nn'a', majo'ti nntseilcwe' Ty'oots'om na cwii nnjoom ndaa'yo'.

³⁹ Mati seinei' Jesús ndaa'na cwii ñ'oom na tjañoom', tsoom:

—¿Aa ndaa' nncjaañ'oom tsa'nchjaa' cwiiche' tyjenchjaa'na? ¿Aa nchii wendyena nntiomna' ts'om tsue'tsjoom? ⁴⁰ Xocats'aana' na ts'a' na matsei'naa' cwiluut'ma'ñetyee', nchiiti ts'a' na ma'mo' nnoom. Saa quia na jnda sei'naa'ñ'ee' cha'tso na t'mo' tsa'ñee' nnoom, quialjo'che' nntseijomna' jom cha'na ts'a' na t'mo' nnoom.

⁴¹ '¿Chiuu na jee' ndo' jnda na njom ts'omnnom x'ia', saa tique' cwent'a ts'oom tscaa' na njom ts'omnjom' nncu'? ⁴² ¿Chiuu na jee' ñe'catseijndaa'ndyu' jnaa' x'ia'? ¿Aa nntsu'yu' nnoom: “Cwa 'u nn'a'ya, quiaa' na nncwji'a ntquioo' jnda na njom ts'omnjom'”, saa manncu' tique' cwent'a ts'oom tscaa' na njom ts'omnjom'? 'U ts'a' na mache' na matseicanda'ndyu' cha canty'iaa' nn'a', najndyee cwji' ts'oom tscaa' na njom ts'omnjom' nncu', quia jo' tquio'ya' na nncwji' ntquioo' jnda ts'omnnom x'ia'.

Taa' ts'oom ma'mo'na' ljo' ts'oom juuna'

(Mt. 7:17-20; 12:34-35)

⁴³ 'Ticwii cwii ts'oom na ya xocats'aana' ta na tis'a. Ndo' ts'oom na tis'a meii' xocats'aana' ta na ya. ⁴⁴ Ticwii cwii ts'oom, taa'na' ma'mo'na' ljo' ts'oom juuna'. Ee tijoom nntseicjoo ts'a' ta higo ts'oom nioom. Mei' tijoom nntseicjoo ts'a' tauva cwii ts'oo nioom. ⁴⁵ Maluaa' matseijomna' nn'a' cha'na n'oom ntjom. Juu ts'a' na ya ts'a'ñe, mach'ee' yuu na ya, ee naquii' ts'oom cwina' na ya na matseitoom. Saa ts'a' na wi'ñe, mach'ee' yuu na tis'a, ee naquii' ts'oom cwina' nawi' na matseitoom. Ticwii cwii ts'a' cantyati na matseituu naquii' ts'om, maxje' jo' matseinei'.

*We nnom tsiaⁿtsjo^l**(Mt. 7:24-27)*

⁴⁶ ¿Chiuu na cwindu'yo' na Ta ja quia na cwi'maⁿyo' ja ndo' tiñe'calacanda'yo' ñ'oom na matsjo^o ndaa'yo'? ⁴⁷ Ticwii cwii ts'aⁿ na macwjee'cañoom ja na mandii ñ'oom na matsjo^o nmeiiⁿ, ndo' matseicanda' joona', m'mooⁿya ndaa'yo' chiuu matseijomna' tsaⁿñeeⁿ. ⁴⁸ Matseijomna' jom cha'cwijom cwii ts'aⁿ na jndo' ts'om na s'aa waa'. Tyoca'ñeeⁿ njoom, tyeⁿ tqueeⁿ tsiaⁿtsjo^l cha jndeiⁿ w'aa. Quia na tyjee' jndaa, tcoona' tyuaatcwii, jndeiⁿ tyocjaacameiiⁿñena' ndaa w'aa'ñeeⁿ. Saa tîcats'eiina' ee na tyeⁿ tjaluiina' nacjoo' tsiaⁿtsjo^lñeeⁿ. ⁴⁹ Saa juu ts'aⁿ na cwe' mandii ñ'oom na matsjo^o ndo' titseicanda' joona', tsaⁿñeeⁿ matseijomna' cha'cwijom cwii ts'aⁿ na tijndo' ts'om na s'aa waa' na cwe' jnaⁿtona' nomtyuaa. Tjaa'naⁿ niaⁿljo' tuii. Quia na tyjee' jndaa ndo' jndeiⁿ tyocjaacameiiⁿñena' w'aa'ñeeⁿ, mantya tmeiⁿna' juuna'. Ndo' t'maaⁿ tsuu cantya' naaⁿna'.

7*Sein'maⁿ Jesús mosoo' capeitaⁿ, ts'aⁿ romano**(Mt. 8:5-13)*

¹ Jnda na seineiⁿ Jesús cha'tso ñ'oommeiⁿ na tyondye nn'aⁿ, quia jo' tjaaⁿ tsjoom Capernaum. ² Tsjoom'ñeeⁿ m'aaⁿ cwii capeitaⁿ na matsaⁿntjom cwii siaⁿto sondaro. Ndo' m'aaⁿ cwii mosoom'm na jeeⁿ wi' ts'oom, mañe'cue' na nioom wii'. ³ Quia na jñeeⁿ ñ'oom cantya' naaⁿ Jesús, jñoom nt'om nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ndaaⁿ nn'aⁿ judíos na c'oocal'ana ty'oo na candyoya Jesús na nntsein'maⁿ tsaⁿñeeⁿ mosoom'm.

⁴ Jnda tquiena na m'aaⁿ Jesús, ñequio ñ'oom ty'oo tyoluena nnoom:

—Ts'aⁿ na jñom jâ, ya ts'aⁿñe, jo' chii maty'iomna' na catseñ'oom'ndyu' jom. ⁵ Ee jeeⁿ wi' ts'oom jaa nn'aⁿ tsjaaⁿ Israel, ndo' s'aaⁿ wats'om 'naaⁿyâ.

⁶ Quia jo' tja Jesús ñ'eⁿ naⁿñeeⁿ. Quia ma'ooquiena waa' capeitaⁿ, jñom tsaⁿñeeⁿ nt'om nn'aⁿ na ya ñ'oom jom ñ'eⁿndye na c'oocaluena nnom Jesús:

—Ta, ndi' matso ts'aⁿ na wii' mosoo' ticatseixmaaⁿ na nncja'quie' naquii' waⁿaⁿ, jo' chii tiñe'tseicachjuutyeeⁿ 'u. ⁷ Meiⁿ cwe' na ndyocatjomñê 'u, ticatseixmaaⁿ. Ndo' ntyjeeⁿ na meiiⁿ cwe' ñ'oom na nntsu', nn'maⁿ mosoom'm. ⁸ Ee jom m'aaⁿ nacje 'naaⁿ ts'aⁿ na matsaⁿntjom jom. Ndo' mati m'aⁿ sondaro nacje 'naaⁿaⁿ. Quia na nntsoom nnom cwii joona: “Luaa' cja”, wjaa tsaⁿñeeⁿ. Ndo' quia na nntsoom nnom cwiicheⁿ: “Candyo' luaa”, ndyo. Mati quitsoom nnom cwii cwii mosoom'm: “Catsa' luaa”, ndo' nnts'aa.

⁹ Quia na jndii Jesús ñ'oomwaa', jeeⁿ tjawee' ts'oom cantya' naaⁿ tsaⁿñeeⁿ. Taqueeⁿ nty'iaaⁿaⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ na 'oontyjo^o naxeeⁿeⁿ, tsoom:

—Candyeyo' nntsjo^o, meiⁿ cwii ts'aⁿ tyooljeiya quii'ntaaⁿ jaa nn'aⁿ Israel, na t'maⁿ matseyu'ya ts'om cha'na tsaⁿm'aaⁿ.

¹⁰ Quia na jnda ty'elcwee' nn'aⁿ na jñom capeitaⁿ, jliuna na jnda n'maⁿ moso na wii'.

Seilcwinnda' Jesús ts'oo

¹¹ Jnda tuii na luaa', tja Jesús tsjoom na jndyu Naín. Ndo' jndye nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na mañequiaaⁿ ty'ena ñ'eⁿñê ñequio jndye nt'omcheⁿ nn'aⁿ. ¹² Quia na jnda teindyooⁿ 'ndyoots'a tatiom nnom tsjoom, jliuna na cwicalui' nn'aⁿ na 'oocaty'iuu ts'oo, tsaⁿs'a jnda cwii yuscu na jnda ljoñe. Tsaⁿs'a'ñeeⁿ macanda' ñenquii tuiiñe. Jndye nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ ty'ela'jomndye ñ'eⁿ yuscu'ñeeⁿ. ¹³ Jnda na nty'iaa' Ta Jesús yuscu'ñeeⁿ tioo na jeeⁿ wi' ts'oom juu. Tsoom nnom:

—Tanty'ioo'.

¹⁴ Quia jo' tjantyjaaⁿaⁿ, tyeⁿnquoom'm yuu na njom ts'oo. Ndo' nn'aⁿ na cho juuna', ty'emei'ntyjee'na. Matsoom nnom ts'oo'ñeeⁿ:

—Aa ndi' sa, matsjo^o njom': Quicantya'.

¹⁵ Ndo' teicantyja ts'aⁿ na jnda tue', to^on^o na matseineiⁿ. Tquiaa Jesús jom l'o tsoñeeⁿ.
¹⁶ Jeeⁿ ndya' seicaty'uena' cha'tso nn'aⁿ. Tyola't'maaⁿndyena Ty'o^ots'om, tyoluena:
 —Jnda teitquioo'ñe cwii profeta quii'ntaaⁿya na t'maⁿ tseixmaaⁿ.
 Ndo' mati tyoluena:
 —Ty'o^ots'om jnda tyjee'cañoom na mateijneiⁿ jaa na cwiluiindy^o cwentaaⁿaⁿ.
¹⁷ Ndo' tjanty'ee ñ'oom cantyja 'naaⁿ na luaa' s'aa Jesús cha'waa ts'ondaa Judea ñequio njoom na niom ndiocheⁿ jo' jo'.

Juan majñoom nn'aⁿ na m'aaⁿ Jesús

(Mt. 11:2-19)

¹⁸ Nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na mañequiaa Juan, jla'candiina jom cha'tso ñ'oommeiⁿ. Quia jo' t'maaⁿ wendye naⁿñeeⁿ. ¹⁹ Jñoom joona na c'oota'x'ena 'ndyoo Jesús, ¿aa jom cwiluiñê nquii na nncwjee'cañoom tsjoomnancue oo aa nncwindoo'na cwiicheⁿ? ²⁰ Ndo' quia na jnda tquie'cañom naⁿñeeⁿ Jesús, jluena nnoom:

—Juan tsaⁿ na matseits'oomñe nn'aⁿ, jom jñoom jâ na m'aaⁿ na cata'x'aayâ njom': “¿Aa 'u cwiluiindy^u nquii na nncwjee'cañoom tsjoomnancue, oo aa nncwindoo'â cwiicheⁿ?”

²¹ Juu xjeⁿñeeⁿ tyotsein'maⁿ Jesús jndye nn'aⁿ na wii ñequio ntycu na tcuu wjaana'. Mati tyotsein'maaⁿ nn'aⁿ na maleichuu jndyetia, ndo' s'aaⁿ na nty'iaa nn'aⁿ na nchjaaⁿ.

²² Jnda chii tsoom ndaaⁿ nn'aⁿ na jñom Juan:

—Catsa'yo', cala'candii'yo' Juan ljo' na jnda jndye'yo', ndo' na jnda nty'ia'ndaa'yo' jndye nn'aⁿ n'maaⁿ. Nn'aⁿ na nchjaaⁿ jnda teitquioo. Ndo' nn'aⁿ na ntjeiⁿ nc'ee', je' ya cwi'ooca'. Nn'aⁿ na cho tycu lepra, je' jnda n'maaⁿ. Nn'aⁿ na candaa, je' ya cwindye. Nn'aⁿ na jnda tja, jnda cwitando'nnda'. Ndo' ndyeñeeⁿ jnda macwindye ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'o^ots'om. ²³ Ndo' mañequiaana' na neiiⁿ meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na ticwji'ñe cantyja 'naⁿya.

²⁴ Jnda na ty'elcwee' nn'aⁿ na jñom Juan, to' Jesús na matseineiⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ nacañom'm cantyja 'naaⁿ Juan. Matsoom:

—¿Chiuu waa saacanty'ia'yo' na sa'yo' ndyuaa na tja nn'aⁿ c'oom yuu na tyom'aaⁿ Juan? ¿Aa nty'ia'yo' jom cha'cwijom cwii tsmaaⁿ na maleiñ'oomñe jndye? Ntyjii nchii jo'. ²⁵ Quia jo' ¿chiuu waa na saacanty'ia'yo'? ¿Aa nty'ia'yo' jom na cweⁿ liaa na jeeⁿ jnda? Ntyjii nchii jo'. Queⁿyo' cwentaa, nn'aⁿ na cwicwee' liaa na jnda, joona jeeⁿ l'ue m'aⁿna ndo' ya cwic'eeⁿna quii' lan'iaaⁿ nt'maⁿ. ²⁶ Quia jo' ¿chiuu waa na saacanty'ia'yo' na sa'yo'? ¿Aa nty'ia'yo' na cwiluiñê profeta? Mayuu' na jo' jom. Ndo' t'maⁿti matseixmaaⁿ, nchiiti meiⁿnquia profeta. ²⁷ Ee waa ljeii na matseineiⁿna' cantyja 'naaⁿaⁿ. Matsona': Ja majñooⁿñetyaya cwii moso 'naⁿya na wjaajndyee cantyja na nncja' na wjaañ'oom ñ'oomya.

Jom nncwji'yuu'ñe cantyja 'naⁿ cha nnc'omc'eendye nn'aⁿ quia na nncue'cañoom'.

²⁸ Candye'yo' nntsjo^o, quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ tsjoomnancue, tijoom ñet'oom cwii profeta na t'maⁿti cwiluiñê cha'na Juan. Saa meiiⁿ na ljo', ts'aⁿ na cjeti mach'ee, juu t'maⁿti cwiluiñê yuu na matsa'ntjom Ty'o^ots'om, nchiiti Juan.

²⁹ Cha'tso nn'aⁿ na jndye ñ'oom na seineiⁿ Juan mandiiⁿeeⁿ nn'aⁿ na cwito'ñoom s'om ts'iaa'ndaaⁿ nn'aⁿ cwentaa' gobiernom, ñequio cha'tso nt'omcheⁿ nn'aⁿ, teits'oomndyena s'aa Juan ee jla'nqⁿna na xcwe mach'ee Ty'o^ots'om. ³⁰ Saa nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, l'ana na ticwil'ue ñ'oom na seijndaa'ñe Ty'o^ots'om na nlui'n'maaⁿndyena, jo' chii tñquandyena na nntseits'oomñe Juan joona. ³¹ Quia jo' tso Jesús ndaana:

—¿Ljo' nntseijoom'ndy^o cantyja 'naⁿyo' ñequio cha'tso nt'omcheⁿ nc'iaa'yo' na m'aⁿ je'? Ndo' ¿'ñeeⁿ matseijomna' 'o? ³² Matseijomna' 'o cha'na yocanch'u na tileicatjoom' na cwinquioo' na meindyuaandye ts'om nataa. Cwila'xuaana ndaaⁿ nc'iaana, cwiluena: “Cwitjo^oâ tsmaaⁿ na macoco ts'aⁿ saa 'o tiñe'cala'jnom'yo'. Cwitaayâ som ts'oo saa mati tiñecatyuue'yo'.” ³³ Ee tyjee'cañoom Juan, ts'aⁿ na ñeseits'oomñe nn'aⁿ, jom tñwaaⁿaⁿ

nantquie na ya, meiⁿ winom tîc'om. Saa 'o cwindu'yo': "Tsaⁿjndii matseixmaaⁿ." ³⁴ Ndo' ja na cwiluiindyô ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, jnda tyjacañooⁿya 'o. Ja matseijomndyo ñ'eⁿ nn'aⁿ, macwa'a ndo' ma'ua. Saa 'o cwindu'yo' na ja cwiluiindyô ts'aⁿ na jeeⁿ cwa', jeeⁿ 'uu. Ndo' mati cwindu'yo' na ja matseix'iaa'ndyo ñ'eⁿ nn'aⁿ na cwito'ñoom s'om cwentaa' gobiernom ñequio nn'aⁿ na cwila'tjoondye nnom Ty'ooots'om. ³⁵ Saa tints'aa ee cha'tso ljo' na mach'ee Ty'ooots'om cwit'mooⁿna' na jndo' ts'oom.

Tja Jesús waa' Simón, ts'aⁿ fariseo

³⁶ Cwii ts'aⁿ fariseo tqueeⁿñê Jesús waⁿaⁿ na nlcwa'na. Ndo' tjaquiee' Jesús quii' waa' fariseo'ñeeⁿ ndo' tjacjom nacañom' meiⁿsa. ³⁷ Cwii yuscu tsjoom'ñeeⁿ na cwe' luaa' m'aaⁿ ñ'eⁿ naⁿnom, quia na jñeeⁿ na wacatyeeⁿ Jesús nacañom' meiⁿsa waa' fariseo, jndyoñ'oom cwii tsioo na tuiina' ñ'eⁿ tsjo' canchii' na njom ncheⁿ cachi. ³⁸ Jndyomeintyjeeⁿeⁿ nacañom' nc'ee Jesús. Toqⁿoⁿ na maty'ioom ndo' cwiquiaa ndaannoom nacjoo' nc'ee Jesús. Ñequio sooxqueeⁿ tyowee'ñê nc'ee Jesús. Tyo'om nc'ee ndo' tyoñ'oomñê ncheⁿ cachi'ñeeⁿ. ³⁹ Ndo' juu ts'aⁿ fariseo na tqueeⁿñê Jesús na catseijomñê ñ'eⁿñê, nty'iaaⁿaⁿ na luaa'. Quia jo' seitioom naquii' ts'oom: "Tsaⁿm'aaⁿ, xeⁿ mayuu' cwiluiiñê profeta, jnda sei'nooⁿoⁿ ñeeⁿ yuscum'aaⁿ na manquiu' jom, ndo' ljo' mayaaⁿ. Ee tsaⁿm'aaⁿ, ts'aⁿ na cwe' luaa' m'aaⁿ ñ'eⁿ naⁿnom." ⁴⁰ Quia jo' tso Jesús nnom fariseo'ñeeⁿ:

—Aa ndi', Simón, waa cwii na ñe'catsjoo njom'.

T'o Simón, tsoom:

—Ta, catsu' nndii.

⁴¹ Tso Jesús:

—Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ na teijndei s'om nn'aⁿ. Ndo' t'om we nn'aⁿ na tyocacho'jnaⁿ nnoom. Cwii tsaⁿñeeⁿ tyocachujnaaⁿ 'om siaⁿto denarios. Ndo' cwicheⁿ tsaⁿñeeⁿ tyocachujnaaⁿ ñewen'aaⁿ nchoo' qui denarios. ⁴² Ndo' naⁿñeeⁿ tîcandaa nntioomna, saa meiiⁿ na ljo', wendyena seit'maⁿ ts'oom. Quia jo' ¿cwaaⁿ cwii na wendye naⁿñeeⁿ nnc'oom na jndati ntyjii ñ'eⁿñê?

⁴³ T'o Simón, matsoom:

—Matseitiuuya ts'aⁿ na t'maaⁿti chujnaⁿ nnoom, juu tsaⁿñeeⁿ jndati ntyjii jom.

Quia jo' matso Jesús nnoom:

—Majo'ndyo macwji' cwent.

⁴⁴ Jnda jo' taqueeⁿ, nty'iaaⁿaⁿ yuscu'ñeeⁿ, matsoom nnom Simón:

—¿Aa manty'ia' yuscum'aaⁿ? Ja jndyoquia'a wa', tînquiaa' ndaa na nntmaⁿ nc'a saa tsaⁿm'aaⁿ je', jnda tmaaⁿ nc'a ñequio ndaannoom. Ndo' jnda tyuee'ñê nc'a ñequio sooxqueeⁿ. ⁴⁵ 'U tîc'ua' ntsmaaⁿa cha'na waa costumbre, saa tsaⁿm'aaⁿ cantyjati na jndyoquia'a wa', tyocjaameintyjeeⁿeⁿ na ma'om nc'a. ⁴⁶ 'U tîcwjaa'ndyu' seitye xquaaⁿ saa tsaⁿm'aaⁿ jnda ty'oomñê ncheⁿ cachi nc'a. ⁴⁷ Jo' chii matsjoo njom' cha'tso na matseitjooñê jnda seit'maⁿ ts'oⁿ, jo' na jeeⁿ jnda ntyjeeⁿ ja. Saa juu ts'aⁿ na m'aaⁿ ts'om nquii na tit'maⁿ matseitjooñê, meiiⁿ na matseit'maⁿ ts'oⁿ juu, maxjeⁿ ticuee' na jnda ntyjii ñ'eⁿndyo.

⁴⁸ Jnda chii matsoom nnom yuscu'ñeeⁿ:

—Jnda seit'maⁿ ts'oⁿya cha'tso jnaⁿ.

⁴⁹ Nn'aⁿ na meindyuaandye ñ'eⁿñê nacañom' meiⁿsa, to'na na cwiluena ndaa nc'iaana:

—¿Ñeeⁿ cwiluiiñê tsaⁿm'aaⁿ na mati matseit'maⁿ ts'oom jnaaⁿ nn'aⁿ?

⁵⁰ Saa matsoom nnom yuscu'ñeeⁿ:

—Nc'e na matsei'yu'ya ts'om' ñ'eⁿndyo, jo' na jnda jlui'ya'. Cja' na meiⁿcwii ñomtiuu tanc'oom'.

8

Yolcu na tei'jndeii Jesús

¹ Jnda jo' tja Jesús cha'tso njoom nt'maⁿ ñequio njoom nch'u na tyoñequiaaⁿ ñ'oom. Tyotseicañeeⁿ nn'aⁿ ñ'oom naya cantyja na matsa'ntjom Ty'oōts'om. Ndo' ñ'eeⁿ nn'aⁿ na canchoo'we ñ'eⁿñê. ² Mati ty'e ñ'eeⁿ yolcu na jnda sein'maaⁿ na ñejleichuu jndyetia. Ndo' ñ'eeⁿ nt'omcheⁿ yolcu na jnda sein'maaⁿ cwii cwii nnom ntycu na ñetjoom. Cwii joona jndyu María Magdalena, tsaⁿ na jnda tjei' Jesús ntquiee' naⁿjndii naquii' ts'om. ³ Ndo' ñ'eⁿ Juana, jom scuu' Chuza, ts'aⁿ na mando' ts'iaaⁿ 'naaⁿ Herodes. Ndo' mati ñ'eⁿ Susana, ñequio jndyendye nt'omcheⁿ yolcu. Tyocaljondyena s'om na tyotei'jndeiiina Jesús 'naⁿ na macaⁿna' jom ñ'eⁿ nn'aⁿ canchoo'we.

*Ts'aⁿ na tjacju' lqueeⁿ trigo**(Mt. 13:1-9; Mr. 4:1-9)*

⁴ Tjomndye cwii tmaaⁿ t'maⁿ nn'aⁿ nacañoom' Jesús, na jnaⁿna cwii cwii njoom. Tyotseineiⁿ ñ'oom na tjañoom' ndaana. ⁵ Matsoom:

—Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ na tyoch'ee ts'iaaⁿ jnda. Tjaaⁿ, tjacjoom'm lqueeⁿ trigo. Ndo' yocheⁿ na tyojoom'm lqueeⁿñeeⁿ, nt'om jo' tquiaa ts'om nato. Joona' ndyue nn'aⁿ ndo' nt'om tcwa' cantsaa. ⁶ Ndo' nt'om lqueeⁿñeeⁿ tquiaana' yuu na jeeⁿ ljo'. Quia jnda t'oomna', mantya tjacaaⁿna' ee titeiiⁿ tyuaa. ⁷ Ndo' nt'om lqueeⁿñeeⁿ tquiaana' yuu na too' nda' l'oo nioom. Ñe'naaⁿ ty'ewijndana', saa l'oo nioom'ñeeⁿ tco'na' joona'. ⁸ Ndo' nt'om tsjaaⁿ lqueeⁿñeeⁿ tquiaana' yuu na ya ts'o. T'oomna' ndo' l'ana' cwii cwii siaⁿto lqueeⁿ na cwiina'.

Jnda na tsoom ñ'oommeiⁿ, seineiⁿ na c'uaati, matsoom:

—Ñeeⁿ juu na niom lue' n'om lua'qui na nndii, candiia.

*Luaa ts'iaaⁿ ñ'oom tjañoom'**(Mt. 13:10-17; Mr. 4:10-12)*

⁹ Ndo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê ta'x'eena nnoom chiuu ma'moⁿ ñ'oom tjañoom'waa'. ¹⁰ T'o Jesús matsoom:

—Ndaa' 'o mañequiaa Ty'oōts'om na caliu'yo' ñ'oom wanty'iuu' cantyja 'naaⁿ na matsa'ntjoom. Saa ndaa nt'omcheⁿ nn'aⁿ matseinaⁿya ñ'oom na wjaañoom', cha meiiⁿ na cwinty'iaa ndaana saa tixoqueⁿna cwenta ndo' meiiⁿ na cwindyena saa xocala'noⁿna.

*Luaa ma'moⁿ ñ'oom cantyja na tjacju' ts'aⁿ lqueeⁿ trigo**(Mt. 13:18-23; Mr. 4:13-20)*

¹¹ Luaa ma'moⁿ ñ'oom tjañoom'waa'. Lqueeⁿ trigo na tjacju' ts'aⁿ, ñ'oom' Ty'oōts'om jo'. ¹² Lqueeⁿ na tquiaa ts'om nato, jo' jo' nn'aⁿ na cwindye ñ'oom' Ty'oōts'om. Mantya ndyo tsaⁿjndii, macwjeeⁿñeeⁿ ñ'oom'ñeeⁿ naquii' n'omna cha tila'yu'na, tilui'yana. ¹³ Lqueeⁿ na tquiaa yuu na jeeⁿ ljo', jo' jo' nn'aⁿ na cwindye ñ'oom' Ty'oōts'om. Cwila'yu'na cwantindyo xuee saa quia na mandyo cwii na maco'wi'na' joona, cwi'ndyena. ¹⁴ Ndo' lqueeⁿ na tquiaa yuu na too' nda' l'oo nioom, mati nn'aⁿ na cwindye ñ'oom' Ty'oōts'om. Saa joona, jeeⁿ m'aⁿna ñ'omtiuu chiuu na cwii 'oom'aⁿtina. Ñe'cuua 'naaⁿna, ndo' ñe'c'omna cantyja na neiⁿnco tsjoomnancue. Jo' chii tjaaⁿna' cwii nnom na cwiwitquiao' cantyja 'naaⁿna na cwila'ñ'oom'ndyena ñ'oom' Ty'oōts'om. ¹⁵ Ndo' tsjaaⁿ na tquiaa yuu na ya ts'o, mant'omcheⁿ nn'aⁿ na cwindye ñ'oom' Ty'oōts'om. Ñequio na xcwee' n'omna cwila'wena ñ'oom na cwindyena naquii' n'omna. Tica'ndyenc'uaa'ndyena meiiⁿ nawi' cwiitjoomna. Cantyja na cwil'ana cwiwitquiao' na cwinaⁿndyena yuu na matsona'.

*Ñ'oom tjañoom' cantyja 'naaⁿ lámpara**(Mr. 4:21-25)*

¹⁶ Seineiⁿ Jesús cwiicheⁿ ñ'oom na tjañoom'. Tsoom ndaana:

—Tjaa'na' ñee' juu na nntseicw'aa lámpara jnda chii nntseicoom'm juuna' ñ'e' xuaa oo nncwjaa'ñe juuna' nacjee' jnduu. Maxje' nntseintya ts'a' juuna' cha na xuee nnty'iaa nn'a' na nnc'ooquie'. ¹⁷ Cha'tso na mats'aa je' na ticaliu cha'tsonde nn'a', mancjo'yo' nlacanqo'yo' joona' ndaana. Ndo' cwii cwii ñ'oom wjaañoom' na matseina'ya je' maxje' nncue'ntyjo na meinquiyuuche' nla'no' nn'a' juuna'. Maxje' nncuaa tyenquiona'.

¹⁸ 'Jo' chii que'ya'yo' cwenta joo ñ'oommeii' na matseina'ya ndaa'yo'. Ee juu ts'a' na mamaleiñ'oom nlo'ñomti saa ts'a' na tjaa ljo' coleiñ'oom, nlui'ñ'e' mandíñ'e' ljo' na matseitoom na niom naquii' l'oo'.

Tquie ntyjee Jesús ñ'e' tsondyena

(Mt. 12:46-50; Mr. 3:31-35)

¹⁹ Tsondyee Jesús ñequio ntyjee' tquie'cañomna, saa tîcandaa nnc'oontyja'na jom ee jee' jndye nn'a'. ²⁰ Ndo' seicandii ts'a' jom, tso:

—Ch'e' m'aa' tso'ndyo' ñequio nty'iu'. Ñe'cala'nei'na ñ'e'ndyu'.

²¹ T'oo' tsoom:

—Joo nn'a' na cwindye ñ'oom 'naa' Ty'oots'om ndo' cwila'candaa juuna', na'ñee' cwiluiindy tsondyoya ndo' ntyjya.

Seiche' Jesús jndye ñ'e' nmq' ndaaluee

(Mt. 8:23-27; Mr. 4:35-41)

²² Cwii xuee'ñee' tuq Jesús ts'om cwii w'aandaa ñequio nn'a' na cwila'jomndye ñ'oom'm. Tsoom ndaana:

—Cjaaya xndyaa' ndaaluee.

Quia jo' jna'na ts'ondaa Galilea, to'na na 'oowity'ioo'na juuna'. ²³ Yoche' na cwiwi'ty'ioo'na, tsoo Jesús. Ndo' jndei tío jndye nnom ndaaluee'ñee'. Tiomna' ndaa ts'om w'aandaa. Waa na teincuu' na nnc'u'na' juuna'. ²⁴ Ndo' ty'entyja'na jom, jla'nlcwina jom, jluena:

—'U Maestro, manncwjaaya.

Jnda na lcwee', seitiaa'na' jndye ñequio nmq' ndo' jla'che'na'. S'aana' na wachee' nnom ndaaluee'. ²⁵ Quia jo' tsoom ndaana:

—¿Yuu waa na ma'mo'na' na cwilayu'ya n'om'yo'?

Saa joona jla'catyuendyena ndo' tjaawee' n'omna. Tyoluena ndaa nc'iaana:

—¿Ñee' cwiluiñe tsa'm'aa' na matsa'ntjoom meii' jndye, meii' ndaaluee ndo' cwila'candana' ñ'oom na matsoom?

Ts'a' Gadara na ñjomndye na'jndii naquii' ts'om

(Mt. 8:28-34; Mr. 5:1-20)

²⁶ Jnda jo' jlui'na xndyaa' ndaaluee, ndyuaa tsjoom nn'a' Gadara na waa ndyeyu ts'ondaa Galilea. ²⁷ Jnda na jlui' Jesús tyuaatcwii, jndyocatjomñe cwii ts'a' tsjoom'ñee' jom. Tsa'ñee' jnda s'aa xuee na matseixmaa' na'jndii naquii' ts'oom. Tacocwe' liaa ndo' tacoc'ee' na waa w'aa. Mac'e'nyom yuu na cwijaacanty'iuu'ndye l'oo. ²⁸ Quia na nty'iaa'na' Jesús, jndei seixua' s'aa jndyetia. Tcoom'm xtyee' jo nc'ee Jesús. Jndei seineii', tsoom:

—¿Ljo' nntsa' ñ'e'ndyo, 'u Jesús, Jnda Ty'oots'om na m'aa' nandyetiche'? Mats'aaya ty'oo njom', na tilco'wi' ja.

²⁹ Tsoom ñ'oomwaa' ee jnda sa'ntjom Jesús na calui' jndyetia naquii' ts'om tsa'ñee'. Teijndye xuee maleiñ'oom jndyetia juu. Tyolatye' nn'a' l'uaancjo l'oo' ndo' nc'ee'. Saa tyoc'ioo'ñe joona' ndo' tyowjaañ'oom jndyetia'ñee' jom yuu na tjaa nn'a' c'oom. ³⁰ Quia jo' tax'ee Jesús nnom, matsoom:

—¿Ljo' jndyu'?

T'o' ñom, tso:

—Ja jndyuya Jndye Mei'.

Luua' tsoom ee jeeⁿ jndye naⁿjndii jnda tuo naquii' ts'oom. ³¹ Ndo' tyola'ty'oondye naⁿjndiiⁿñeeⁿ nnom Jesús na ticajñoom joona yuu na wi' nntjoomna. ³² Jo' jo' tyom'aⁿ cwii tmaaⁿ calcu quii' jnda na cwicwa'. Naⁿjndiiⁿñeeⁿ tyol'ana ty'oo nnoom na quiaaⁿ na nnc'ooquie'na naquii' n'om calcuⁿñeeⁿ. Quia jo' tquiaaⁿ na wanaaⁿ. ³³ Ndo' jnda na jlui' jndyetia ñ'eⁿ naⁿjndii naquii' ts'om tsaⁿñeeⁿ, ty'equie'na naquii' n'om calcu. Ndo' tmaaⁿ calcuⁿñeeⁿ jlei'nomyo', tei'tyu'yo' yuu na nty'a 'ndyoo ndaalueeⁿñeeⁿ, mana nchjeeñena' jooyo' quii' ndaa.

³⁴ Nn'aⁿ na cwritei'x'ee calcuⁿñeeⁿ, jnda na nty'iaana na luua' tuii, jlei'nomna, tyola'neiⁿna ñ'oomwaa' naquii' tsjoom ndo' jo jnda. ³⁵ Quia jo' ty'e nn'aⁿ, ty'ecanty'iaa ljo' tuii. Tquie'cañoomna Jesús ndo' jliuna ts'aⁿ na jnda jlui' naⁿjndii naquii' ts'om, wacatyeeⁿ nacañoom' Jesús. Macweⁿ liaa ndo' jnda tco'yañ'eⁿna' jom. Ndo' naⁿñeeⁿ, jeeⁿ tyuena. ³⁶ Joo nn'aⁿ na jndoo' chiuu tuii na n'maⁿ ts'aⁿ na ñeseixmaⁿ naⁿjndii, jla'neiⁿna ndaa nn'aⁿ na ty'ecanty'iaa. ³⁷ Ndo' cha'tso nn'aⁿ na m'aⁿ cha'waa ndyuua Gadara, l'ana ty'oo nnom Jesús na calueeⁿeⁿ quii'ntaaⁿna, ee joona jeeⁿ nguiaana. Jo' chii tuonnda' Jesús ts'om w'aandaa mana tjalcweeⁿeⁿ ts'ondaa Galilea. ³⁸ Juu ts'aⁿ na jnda jlui' naⁿjndii naquii' ts'om, tyoch'ee ty'oo nnom Jesús na quiaa tsaⁿñeeⁿ ñ'oom' na nñ'eⁿ ñ'eⁿñê, saa sa'ntjom Jesús na caljoo'ñê. ³⁹ Tsoom nnom:

—Cja'lcwe' na waa wa', catseineiⁿ ndaa nn'aⁿ cwanti t'maⁿ naya jnda s'aa Ty'ooots'om ñ'eⁿndyu'.

Ndo' tja tsaⁿñeeⁿ, tyotseineiⁿ ndaa nn'aⁿ cha'waa quii' tsjoom na t'maⁿ naya s'aa Jesús ñ'eⁿñê.

Yuscuchjoo jnda Jairo

(Mt. 9:18-26; Mr. 5:21-43)

⁴⁰ Teity'ionnda' Jesús ndaaluee. Quia na jlueeⁿeⁿ w'aandaa, jndyendye nn'aⁿ to'ñoomna jom ñequio na neiⁿna, ee cha'tsondyena mamei'ndoo'na jom. ⁴¹ Tyjee'cañoom cwii ts'aⁿ na jndyu Jairo. Jom cwiluiitquieñê naquii' wats'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos. Tcoom'm xtyeeⁿ jo nc'ee Jesús, s'aaⁿ ty'oo na cjaa tsaⁿñeeⁿ waⁿaⁿ. ⁴² Ee m'aaⁿ jnaaⁿ na yuscu, na macanda juu. Cha'na canchoo'we chuui' yu'ñeeⁿ ndo' mañe'cue'. Yocheⁿ na njom Jesús nato na mawjaⁿ waa' tsaⁿñeeⁿ, s'aana' na jeeⁿ tyeeⁿ nacañom'm na jeeⁿ jndye nn'aⁿ.

⁴³ Ndo' quii'ntaaⁿna m'aaⁿ cwii yuscu na jnda canchoo'we chu wii' tycu na cwicaa nioom'. Jnda seicatsoom cha'tso 'naaⁿaⁿ ñequio nn'aⁿ na cwil'a nasei. Saa mei'cwiindye joona tîcandaa nntsein'maⁿ jom. ⁴⁴ Tjatseicandyoo'ñê jo naxeⁿ Jesús ndo' tyenquiom'm 'ndyoo liaatco na cwee Jesús. Mañoom' tjameintyjee' na cwicaa nioom'm.

⁴⁵ Quia jo' tax'e Jesús, tsoom:

—¿Ñeeⁿ juu tyenquiuu' ja?

Cha'tsondye nn'aⁿ jlue ticaliu. Ndo' tso Pedro ñequio nc'iaaⁿaⁿ:

—Ta, jndyendye nn'aⁿ jnda seicanto'na' nacañom' hasta manchjena' 'u cwil'ana, ndo' mawaxe': “¿Ñeeⁿ juu tyenquiuu' ja?”

⁴⁶ T'o Jesús, tsoom:

—M'aaⁿ 'ñeeⁿ juu na wii' tyenquiuu' ja. Ee ntyjiiya na jnda teil'ue juu najndeii na matseixmaⁿya na n'maⁿ ts'aⁿ.

⁴⁷ Jnda na ljeii yuscuⁿñeeⁿ na xocandaa nncwanty'iuu'ñê, ñequio na cwriteiñê jndyocoom'm xtyeeⁿ jo nnom Jesús. Ndo' ñequio na ndye cha'tsondye nn'aⁿ tjei'yuu'ñê chiuu na tyenquiom'm liaa' Jesús ndo' na mañoom' n'maaⁿ. ⁴⁸ Quia jo' tso Jesús nnoom:

—U jndaaya, nc'e na matsei'yu'ya' ts'om' ñ'eⁿndyo jo' na jnda n'maⁿ. Cja' na meiⁿncwii ñomtiu tanc'oom'.

⁴⁹ Ndicwaⁿ matseineiⁿ ndo' tyjee' ts'aⁿ na jnaⁿ waa' Jairo, ts'aⁿ na cwiluiitquieñê wats'om. Matso tsaⁿñeeⁿ:

—Tantseicachjuu'ti' Tam'aaⁿ ee jnda tue' nomjnda'.

⁵⁰ Jnda na jndii Jesús ñ'oomwaa', tsoom nnom Jairo:

—Tinty'ue', macanda na catseyu' ñ'e'ndyo, quia jo' nn'ma' nomjnda'.

⁵¹ Ndo' jnda na tue'n'e' na waa w'aa, mei'cwii ts'a' tñquiaa' na nncjaaquiee' ñ'e'ñê, macanda Pedro ñequio Juan ñequio Jacobo, ndo' tsotye yuscuchjoo ñ'e' tsondyee.

⁵² Cha'tso nn'a' indeii cwila'xuaana, cwityueena cantyja 'naa' ts'oochjoo. Saa matso Jesús ndaana:

—Tantyyee'yo' ee tyoowee'n'e', cwe' watsom.

⁵³ Saa joona, cwe' tyoncona Jesús ee manquiuyana na jnda tue' tsa'ñee'. ⁵⁴ Quia jo' t'uee' ts'o, seineii' indeii, tsoom:

—Yuscuchjoo, quicantya'.

⁵⁵ Mantya tando'nnda' ndo' mañoom' teicantya. Sa'ntjom Jesús na quiana na nlcwa' yuscuchjoo'ñee'. ⁵⁶ Nn'a' na nda tsa'ñee' t'omna na jee' t'ma' tjawee' n'omna, saa Jesús sa'ntjoom na ticaluena nnom mei'cwii ts'a' chiuu tuii.

9

Majñom Jesús nn'a' canchoo'wendye

(Mt. 10:5-15; Mr. 6:7-13)

¹ Quia jnda seitjom Jesús canchoo'we nn'a' na cwilajomndye ñ'e'ñê, tquiaa' na cala'xma'na najnei' cha nnda' nntjeii'na na'jndii, ndo' na nnda' nla'n'ma'na nn'a' wii. ² Jñoom joona na c'oonquiana ñ'oom cantyja na matsa'ntjom Ty'oqots'om ndo' na nla'n'ma'na nn'a'wii. ³ Tsoom ndaana:

—Mei'cwii tjaa ljo' catsaañ'om'yo' na nleil'uee'ndyo' nato, mei' ts'ooml'eii, mei' 'na' na cwicañjom s'om, mei' nantquie, mei' tsjo'ñjee', manda liaa na cwee'yo'. ⁴ Mei'nquia w'aa yuu na nntsquie'yo', jo' caljoo'ndyo'. Ndo' majo' nlui'yo' na nntsa'tsa'ti'yo'. ⁵ Mei'nquia tsjoom na tiñe'cato'ñoom nn'a' 'o, quia na cwicalui'yo' tsjoom'ñee', calaquia'yo' ts'ojnda' na chuu' nc'ee'yo'. Luaa' nl'a'yo' cha calui'yuu' nacjoo na'ñee' na t'icato'ñoomna ñ'oom' Ty'oqots'om.

⁶ Quia jo' jlui'na, ty'ena cha'tso njoom nch'u, tyoñe'quiana ñ'oom chiuu na nlui'n'ma'ndye nn'a' ndo' tyola'n'ma'na nn'a' wii.

Tileicatsei'no' Herodes cantyja 'naa' Jesús

(Mt. 14:1-12; Mr. 6:14-29)

⁷ Jndii Herodes, ts'a' na m'aa' gobiernom, cha'tso na tyoch'ee Jesús. T'ma' seiñ'ee'na' jom na tyolue nt'om nn'a' na Juan jnda wando'nnda'. ⁸ Nt'om tyolue na Elías jnda teitquiao'ñee'nda'. Ndo' nt'om tyolue na jnda wando'nnda' cwii profeta na teiyo tyoñequia ñ'oom' Ty'oqots'om. ⁹ Saa tso Herodes:

—Nncō sa'ntjo' na catyjena xtyo' Juan. Quia jo' ¿ñee' luaa' na teijndye ñ'oom mandii cantyja 'naa'?

Ndo' tyojoo' ts'oom na nnty'iaa'na' juu.

Tquiaa Jesús na tcwa' 'om mei' na'nom

(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Jn. 6:1-14)

¹⁰ Jnda na lcwee'nnda' nn'a' na canchoo'we ts'iaa' na jñom Jesús joona, jla'candiina jom cha'tso na jnda l'ana. Quia jo' tjachom joona, ty'ena cwii ntyja jo jnda' nndyoo' tsjoom Betsaida. ¹¹ Quia na jliu nn'a' na ljo', ty'entyjona naxee'n'e'. To'ñoom joona ndo' tyotseineii' ndaana cantyja na matsa'ntjom Ty'oqots'om. Ndo' sein'ma'na nn'a' wii.

¹² Jnda na jaamaa', ty'entyjaa' nn'a' na canchoo'wendye jom. Jluena:

—Cajñom' nn'a' na c'oona njoom nch'u oo jo ranchoo nn'a' nmei' ndioche' na nl'ueena yuu nlquiena ndo' cha nliuna na nlcwa'na, ee ñjaa' tjaa chiuuya, tjaa ljo' quiom.

¹³ Saa matsoom ndaana:

—'O quia'yo' na nlcwa'na.

T'oq naⁿñeeⁿ nnoom, jluena:

—Macandā ñe'om taⁿ tyoo' ñequio we catscaa cwileiñ'oq^{nyâ}. ¿Ljo'ti nntso luaa'? Macandato xeⁿ tsaalajndaayâ nantquie na nlcwa' cha'tsondye na^maⁿl.

¹⁴ Ndo' naⁿñeeⁿ na cwe' tomti naⁿnom, cha'na 'om meiⁿndyena. Quia jo' tsoom ndaa nn'aⁿ canchoo'we:

—Candu'yo' ndaa na^maⁿl na cwindyuaandyena xjeⁿ ntmaaⁿl na wen'aaⁿ wen'aaⁿ nchoo' qui na cwii cwii tmaaⁿl.

¹⁵ Ndo' l'ana na ljo', teindyuaandye cha'tsondye nn'aⁿ. ¹⁶ Jnda jo' to'ñoom 'om taⁿ tyoo' ñequio we catscaa'ñeeⁿ. Jlundaañê cañoom'luee, tquiaaⁿ na quianl'uaa' Ty'oqts'om. Jnda chii tyeeⁿ joona', tquiaaⁿ ndaa nn'aⁿ na t'maaⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê ts'iaaⁿ na mach'eeⁿ na cat'oom naⁿñeeⁿ joona' ndaa nn'aⁿ na jndyendye. ¹⁷ Cha'tsondye naⁿñeeⁿ tcwa' tjacjoona. Ndo' 'ndiicheⁿna' na tîcandyue lcwa'na. Quia na jnda jla'tjomna jo', too' canchoo'we tsquiee.

Macwji'yuu'ñe Pedro na Jesús cwiluiñê Cristo

(Mt. 16:13-19; Mr. 8:27-29)

¹⁸ Cwii xuee'ñeeⁿ m'aaⁿndyo Jesús cwii ntyja na matseineiiⁿ nnom Ty'oqts'om. Mañ'eeⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. Tax'eeⁿ ndaana, matsoom:

—¿Ñeeⁿ juu cwilue nn'aⁿ na cwiluiindyó?

¹⁹ Joona t'oqna nnoom:

—Nt'om nn'aⁿ cwilue 'u Juan, ts'aⁿ na tyotseits'oomñe nn'aⁿ. Ndo' nt'omcheⁿ cwilue 'u Elías. Ndo' nt'omcheⁿ cwilue na 'u cwii profeta na tyoñequia ñ'oom' Ty'oqts'om tandyo xuee na jnda wando'nnda'.

²⁰ Ndo' tsoom ndaana:

—Ndo' 'o je', ¿ñeeⁿ juu cwindu'yo' na cwiluiindyó?

T'o Pedro, tsoom:

—'U cwiluiindyó nquii Cristo na jnaⁿl na m'aaⁿ Ty'oqts'om.

Matseicandii Jesús na nncueeⁿeⁿ

(Mt. 16:20-28; Mr. 8:30-9:1)

²¹ Quia jo' sa'ntjoomtyeeⁿ na meiⁿcwii ts'aⁿ ticaluena nnom na ljo'. ²² Matsoom:

—Ja na cwiluiindyó ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee maxjeⁿ tseixmaⁿya na jndye nawi' catjoⁿ. Nn'aⁿ na cwiluiitquiendye, ñequio ntyee na cwiluiitquiendye, ñequio nn'aⁿ na cwit'moqⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés nnc'omna na ticueeⁿ n'omna ja. Nla'cueeⁿna ja, saa xuee jnda ndyee nncwa'ndo'xco.

²³ Jndanquia tsoom ndaa cha'tsondyena:

—Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na l'ue ts'om na nncw'aa'ñe ja, cwji'ñê cantyja na matseitiuu nqueⁿ. Caljoya ts'oom nawi' na matjoom ticwii xuee, ndo' candyontyjoqⁿ cantyja na mats'aa, meiiⁿ quio jo' cueeⁿeⁿ. ²⁴ Ee meiⁿnquia ts'aⁿ na mañequiaañe na catjom ljo' na nntjom nc'e na m'aaⁿ cantyja 'naⁿya, ts'aⁿñeeⁿ nluin'n'maaⁿñê. Saa meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na mal'uee'ñe cheⁿnquii chiuu nluin'n'maaⁿñê, majo'to jo' nntsuuñe. ²⁵ Quia jo' yuu waa je' na mateijndeina' ts'aⁿ meiiⁿ cha'waa tsjoomnancue cuaana' na 'naaⁿaⁿ xeⁿ nntsuu añaⁿaⁿl ndo' matseityuii'ñe cheⁿnqueⁿ. ²⁶ Ndo' meiⁿnquia ts'aⁿ na m'aaⁿ na jnaaⁿl cantyja 'naⁿya ñequio ñ'oom naya 'naⁿya, ja na cwiluiindyó ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee nc'oq^{nyâ} na jnaaⁿaⁿ ts'aⁿñeeⁿ quia nndyoonnda'a na matseit'maaⁿñena' ja, ñequio na matseit'maaⁿñena' Tsotyā ndo' ñequio ángeles na lju'ndye. ²⁷ Saa mayuu'cheⁿ, ndye'yo' nntsjoq, nt'om nn'aⁿ na m'aⁿ ñjaaⁿ xocwjena hasta xeⁿ jnda nty'iaandaana cantyja na matsa'ntjom Ty'oqts'om.

Seichuii'na' Jesús

(Mt. 17:1-8; Mr. 9:2-8)

²⁸ Jnda̱ cha'na ñeeⁿ xueendyo na seineiiⁿ ñ'oommeiⁿ!, tjawaaⁿ cwii ta na nntseineiiⁿ nnom Ty'oots'om. Tjañ'oom Pedro ñequio Juan ñ'eⁿ Jacobo. ²⁹ Ndo' yochēⁿ na matseineiiⁿ nnom Ty'oots'om, seichuii'na' nnoom. Ndo' s'aana' na jeeⁿcheⁿ ndya' canchii' liaⁿaⁿ, jnda'jom maco'na' lui'. ³⁰ Ndo' teitquioo'ndye we naⁿnom na cwila'neiⁿ ñ'eⁿñê, Moisés ñ'eⁿ Elías jo'. ³¹ Seixueeñena' ndiocheⁿ nacañoomna, ndo' jla'neiⁿna ñ'eⁿñê cantyja na nla'cuee' nn'aⁿ jom quia na nncjaⁿ Jerusalén. ³² Ndo' Pedro, jeeⁿ seijaa'ñe tsaⁿtsjom nacjoom'm ñequio nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñê s̱a̱ jnda̱ l'ana na ṯcandana. Jo' chii nty'iaana nacaxuee na matseixmaⁿ Jesús ndo' nty'iaa nda̱ana we naⁿnom'ñeeⁿ na teitquioo'ndye ñ'eⁿñê. ³³ Juu xjeⁿ na cwitoⁿ'ndye naⁿñeeⁿ ñ'eⁿ Jesús, tso Pedro nnoom:

—Ta, jeeⁿ ya na m'aaⁿyâ ñjaaⁿ. Cwa nl'aayâ ndyee xquie'ncwaⁿ!, cwii cwenta' 'u, cwii cwentaa' Moisés ndo' cwii cwentaa' Elías.

S̱a̱ ticatsei'noⁿ Pedro ljo' na tsoom. ³⁴ Yochēⁿ na matseineiiⁿ na ljo', jndyocue cwii nchquiu na seicata'na' joona. Ndo' jeeⁿ nioom tyuena na tjaa'ñena' joona naquii' nchquiu'ñeeⁿ. ³⁵ Ndo' teic'uaa jndyee' Ty'oots'om naquii' nchquiu'ñeeⁿ, matso:

—Luaañe Jndaaya na jeeⁿ candya' ts'ooⁿya. Candye'yo' ñ'oom 'ñom.

³⁶ Jnda̱ na teicheⁿ na seineiⁿ Ty'oots'om, jliuna ñenquii Jesús cwii m'aaⁿ. Ndo' xuee na cwityom'aⁿtina, meiⁿcwii ts'aⁿ ṯcaluena nnom chiuu waa na nty'iaana.

Sein'maⁿ Jesús tyochjoo

(Mt. 17:14-21; Mr. 9:14-29)

³⁷ Cwiicheⁿ xuee quia na jnda̱ tquiocuena sjo'ñeeⁿ, tjacatjomñe cwii tmaaⁿ t'maⁿ nn'aⁿ joona. ³⁸ Naquii' tmaaⁿñeeⁿ seixuaa cwii ts'aⁿ, tso:

—Ta, mats'aaya ty'oo njom' na canty'ia' ljo' matjom ti'jndaaya, ee ñenqueⁿ tuiiñê.

³⁹ Luaa matjoom, mat'uii jndyetia jom, ndo' mach'ee na jndei matseixuaⁿ. Cwiteiñê ndo' cwicalui' chom' 'ñom. Nc'uaa' ma'ndii jom xeⁿ jnda̱ seity'uiiñe jom. ⁴⁰ Ndo' jnda̱ seity'oondyo nda̱ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿndyu' na catjei'na jndyetia s̱a̱ ṯcandaa l'ana.

⁴¹ T'o Jesús, matsoom:

—'O nn'aⁿ na tiñe'cala'yu'yo' ndo' quie' n'om'yo', hasta cwanti yo na macaⁿna' na c'ooⁿya ñ'eⁿndyo' ndo' na matseiquii ts'ooⁿya quiondyo'.

Jnda̱ jo' tsoom nnom tsotye tyochjoo'ñeeⁿ:

—Candyo'ñ'oom' ti'jnda' ñjaaⁿ.

⁴² Ndo' yochēⁿ na mandyotseicandyoo'ñe tyochjoo, seiquioo tsaⁿjndii jom ndo' s'aa na jndei tyoteiñê. S̱a̱ seitia' Jesús tsaⁿjndii. Sein'maaⁿ tyochjoo jnda̱ chii tquiaaⁿ juu nnom tsotye. ⁴³ Cha'tso nn'aⁿ na nty'iaa na luaa', jeeⁿ tjawee' n'omna cantyja na t'maⁿ najndei na matseixmaⁿ Ty'oots'om.

Matseicandiinna' Jesús na nncueeⁿeⁿ

(Mt. 17:22-23; Mr. 9:30-32)

Ndo' ncuee'ñeeⁿ jndyendye nn'aⁿ jeeⁿ tyojaawee' n'omna cha'tso na tyoch'ee Jesús. Ndo' seineiiⁿ nda̱ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na mañequiaaⁿ. ⁴⁴ Tsoom:

—Quiandyo' na cjo ñ'oommeiiⁿ n'om lua'qui'yo'. Ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee maxjeⁿ ññequiaa ts'aⁿ cwenta ja luee nn'aⁿ.

⁴⁵ S̱a̱ joona ṯcala'noⁿna ñ'oommeiⁿ ee seicu'na na nliuna joona'. Ndo' nquiaana na nnta'x'eena 'ñom chiuu ma'moⁿna'.

¿Ñeeⁿ t'maⁿti cwiluiiñe?

(Mt. 18:1-5; Mr. 9:33-37)

⁴⁶ Joo nn'aⁿ canchoo'we tyola'ñ'eeⁿ ndyueena 'ñeeⁿ cwii joona nnc'oom na t'maⁿti nntseixmaⁿ. ⁴⁷ Jnda̱ na sei'noⁿ Jesús chiuu waa na m'aaⁿ n'omna, quia jo' to'ñoom cwii yucachjoo, tqeeⁿ juu nacañom'm. ⁴⁸ Tsoom nda̱ana:

—Meiⁿnquia ts'aⁿ na maco'ñom yucachjoom'aaⁿ nc'e xueya, ja maco'ñom tsaⁿñeeⁿ, ndo' meiⁿnquia ts'aⁿ na maco'ñom ja, mati maco'ñom tsaⁿñeeⁿ nquii na jñom ja. Nc'e na luaa', ts'aⁿ na cjeti cwiluiiñe quii'ntaaⁿyo', tsaⁿñeeⁿ cwiluiit'maⁿñetyeeⁿ.

Nn'aⁿ na m'aⁿ cantyja 'naⁿya

(Mr. 9:38-40)

⁴⁹ Quia jo' t'o Juan, tsoom:

—Ta, nty'iaayâ cwii ts'aⁿ na macwji' naⁿjndii naquii' n'om nn'aⁿ ñequio xue'. Ndo' l'uuyâ nnoom ticwanaaⁿ ee nchii ñ'eⁿ jaa matseijomñê.

⁵⁰ Saa Jesús tsoom nnom:

—Tindu'yo' na ticwanaaⁿ ee juu ts'aⁿ na tic'oom nacjooya, maxjeⁿ matseijomñê ñ'eⁿndyo jaa.

Matseitia' Jesús Jacobo ñ'eⁿ Juan

⁵¹ Quia na jnda jaawe'ntyjo xjeⁿ na nnco'ñom Ty'oqots'om jom cañoom'luee, quia jo' ñe'cwii seijndaa'ñê na wjaⁿ Jerusalén. ⁵² Ndo' jñomjñeeⁿ nn'aⁿ na c'oo cwii tsjoom chjoo, tsjoom nn'aⁿ samaritanos. Ty'e naⁿñeeⁿ na nla'jndaa'ndyena cantyja na nncuee'cañoom ñequio nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñê. ⁵³ Saa nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ tical'ue n'omna na nljoo'ñê tsjoomna ee jla'noⁿ na na Jerusalén wjaⁿ. ⁵⁴ Quia jo' we nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom'm, Jacobo ñ'eⁿ Juan, quia na nty'iaana na luaa', jluea:

—Aa ndi' Ta, ¿aa nncwancue' na nl'aayâ cha'na s'aa Elías? Nntaaⁿyâ na quioo chom na nnaⁿ cañoom'luee nacjoo naⁿm'aⁿ cha nntseicwjeena' joona.

⁵⁵ Saa jom taqueeⁿ, seitiaaⁿaⁿ joona, tsoom:

—'O ticala'noⁿyo' ljo' cwii nnom cwilaxmaⁿyo'. ⁵⁶ Ee ja na cwiluiindyö ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee tîcandyö na nncwjii'a na cwita'ndo' nn'aⁿ. Ja jndyö na nncwji'n'maaⁿndyö joona.

Mana ty'ety'etina cwiicheⁿ tsjoom chjoo.

Nn'aⁿ na ñe'calajomndyena ñ'eⁿ Jesús

(Mt. 8:19-22)

⁵⁷ Yocheⁿ na ñjomndyena nato, tso cwii ts'aⁿ nnoom:

—Ta, ja nntseijomndyö ñ'eⁿndyu' meiⁿyuucheⁿ na wja'.

⁵⁸ T'o Jesús nnom, tsoom:

—Candy majndaa' lue'l'aayo', ndo' cantsaa majndaa' cantquiaayo', saa ja na cwilui-indyö ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, meiⁿ yuu na nncwajndya, tijndaa'.

⁵⁹ Ndo' tsoom nnom cwiicheⁿ ts'aⁿ:

—Candyotseijomndyu' ñ'eⁿndyö.

Saa tso tsaⁿñeeⁿ nnoom:

—Jeeⁿ sa 'u Ta, quiaa' na wanaaⁿ na caty'iujndyaa tsotyä, quia jo' yuu' je', nñ'aⁿya ñ'eⁿndyu'.

⁶⁰ Ndo' tso Jesús nnom tsaⁿñeeⁿ:

—Ca'ndii' nmeiⁿ. M'aⁿ nt'om nn'aⁿ na ticata'ndo' cantyja 'naⁿya, la'xmaⁿna cha'cwijom l'oo. Joona caty'iuundye ntyjeena. Saa 'u cja'quiaa' ñ'oom cantyja na matsa'ntjom Ty'oqots'om ndaa cha'tso nn'aⁿ.

⁶¹ Tso cwiicheⁿ ts'aⁿ nnoom:

—Ta, nntseijomndyö ñ'eⁿndyu', saa quiaa' ñ'om' na jocwaⁿjndyaa nn'aⁿ w'aya na majo.

⁶² T'o Jesús nnom, matsoom:

—Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na mato' na matseijomñê ñ'eⁿndyö, aa tixcwee' ts'om, ñenquii'cheⁿ ñjom ts'om cantyja na jnda 'ndii, matseijomna' tsaⁿñeeⁿ cha'cwijom ts'aⁿ na mat'uii ts'oomsnda saa mawaqueⁿxen', tsaⁿñeeⁿ ticatsona' na nncjaaquiee'ñe cantyja na matsa'ntjom Ty'oqots'om.

10

Majñom Jesús ndyeen'aa' nchoo' qui nchoo' we nn'a'

¹ Jnda teinom nmeiⁿl, tjeii'ñe Jesús nt'omcheⁿ nn'aⁿ, ndyeen'aaⁿ nchoo' qui nchoo' wendyena. Jñoom we we, we wendyena na c'oojndyeena ticwii tsjoom ndo' ticwii joo yuu na quia nncjaa nqueⁿ. ² Tsoom ndaana:

—Jndye nn'aⁿ m'aⁿ na tyoondye ñ'oom naya. Matseijomna' naⁿñeeⁿ cha'cwijom lqueeⁿ na jnda tmaⁿ. Saa naⁿntjom na nntyje lqueeⁿ, meiⁿchjoo tijndye. Cwe' jo' cataⁿ'yo' nnom Ta Ty'o^ots'om na cajñomtyeeⁿ nt'omcheⁿ naⁿntjom na nntei'jndeii 'o na nntjei'yuu'ndyo' ñ'oom naya ndaa naⁿñeeⁿ.

³ Ndo' tsotyeeⁿcheⁿ ndaana:

—Catsa'yo'. Queⁿ'yo' cwenta, majñooⁿya 'o quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na wi'ndye. Matseijomna' 'o cha'cwijom canmaⁿ na m'aⁿ quii'ntaaⁿ lobo. ⁴ Tintsaañ'om'yo' 'naⁿ na cwicañjom s'om, meiⁿ chetsja', meiⁿ lloom. Ndo' nchii na nla'chjuundyo' na nlaneiⁿ'yo' ñ'eⁿ nn'aⁿ nato. ⁵ Meiⁿnquia w'aa na nntsquie'yo', candu'jndyee'yo' ndaa nn'aⁿ w'aa'ñeeⁿ: “Quiaa Ty'o^ots'om na ya m'aⁿ'yo' ñ'eⁿ ntyjee'yo'.” ⁶ Ndo' nn'aⁿ w'aa'ñeeⁿ xeⁿ cwila'xmaⁿ na cato'ñoom naya'ñeeⁿ, quia jo' caljona' quiondyena, saa xeⁿ na ticala'xmaⁿ na nnto'ñoomna juuna', quia jo' calcwe'nnda'na' ñ'eⁿndyo'. ⁷ Ndo' w'aa yuu na nntsquie'yo', jo' caljoo'ndyo'. Nchii cwe' cwii ndo' cwii w'aa nnc'om'yo'. Cwa'yo' ndo' cwe'yo' nantquie na ñe'quiana ndaa'yo'. Ee tsaⁿntjom maxjeⁿ tseixmaaⁿ na co'ñoom na mawan-tjoom. ⁸ Meiⁿnquia tsjoom na nntsquie'yo' ndo' nnto'ñoomna 'o, cwa'yo' meiⁿnquia nantquie na ñe'quiana ndaa'yo'. ⁹ Calan'maⁿ'yo' nn'aⁿwii na m'aⁿ jo' jo' ndo' candu'yo' ndaana: “O nn'aⁿ, juu na matsaⁿ'ntjom Ty'o^ots'om nn'aⁿ, matseindyoo'ñena' jo ndaa'yo'.” ¹⁰ Saa meiⁿnquia tsjoom na nntsquie'yo' na tiñe'cala'ljo nn'aⁿ 'o, calui'yo' ts'om nataa ndo' candu'yo': ¹¹ “Cwilaquiaayâ ts'o jnda na niom tsjom'yo' na chuu' nc'aa'â. Nmeiiⁿ cwil'aayâ na cwit'mooⁿya na 'o tiñe'cato'ñoom'yo' ñ'oom' Ty'o^ots'om. Saa cala'noⁿ'yo' juu na matsaⁿ'ntjoom nn'aⁿ matseicandyoo'ñena' na m'aⁿ'yo'.”

¹² Quia jo' tsotyeeⁿcheⁿ ndaana:

—Nndye'yo' nntsjo^o quia na nncue'ntyjo xuee na nncu'xeⁿ Ty'o^ots'om nn'aⁿ, nlco'wi'tina' nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ, nchiiti nn'aⁿ tsjoom Sodoma.

Njoom na m'a' nn'a' na tiñe'la'canda

(Mt. 11:20-24)

¹³ Wi' nntjom'yo' 'o nn'aⁿ tsjoom Corazín. Mati 'o nn'aⁿ tsjoom Betsaida, ee xeⁿ jo ndaa nn'aⁿ tsjoom Sidón ñ'eⁿ Tiro t'mooⁿya juu najndeii na matseixmaⁿya cha'xjeⁿ t'mooⁿya ndaa' 'o, tyuaa' jla'candaⁿndye naⁿñeeⁿ na teindyuaandyena na tcwee'na liaa na taa ndo' tioona tsjaa' nqueⁿna na cwit'mooⁿna na cwilcwe' n'omna. ¹⁴ Cwe' jo', xuee na nntu'xeⁿndye nn'aⁿ, t'maⁿti nlco'wi'na' 'o nchiiti nn'aⁿ tsjoom Tiro ñ'eⁿ Sidón. ¹⁵ 'O nn'aⁿ tsjoom Capernaum, ¿aa ndya' cwilatuu'yo' na cañoom'lueecheⁿ nntseiwendyena' 'o, cwe' ee na jndye ts'iaaⁿ s'aaya quii'ntaaⁿ'yo'? Maxjeⁿ nntiom Ty'o^ots'om 'o yuu na njoomticheⁿ na maco'wi'na' nn'aⁿ.

¹⁶ Ts'aⁿ na mandii ñ'oom na cwiñe'quia'yo', mañ'oomya jo' mañeeⁿ. Saa 'ñeeⁿ na nts'o^o 'o, maja mach'ee tsaⁿ'ñeeⁿ na nts'o^o. Ndo' 'ñeeⁿ na nts'o^o ja, nquii na jñom ja mach'ee tsaⁿ'ñeeⁿ na nts'o^o.

Na lwee' ndyeen'aa' nchoo' qui nchoo' we nn'a'

¹⁷ Quia na jnda tquiennada' ndyeen'aaⁿ nchoo' qui nchoo' we naⁿñeeⁿ na jñom Jesús, ñequio na neiiⁿna jluena:

—Ta, hasta naⁿjndii tuee'ndyecje ndaayâ ñequio xue'.

¹⁸ Tso Jesús ndaana:

—Ntyjiya na jnda tyuii' najndeii na ñeseixmaⁿ Satanás. Ñejomto tiooñê cha'cwijom tioo chom tsuee. ¹⁹ Ja jnda tquiaya najnda'yo', cha meiiⁿ candyue'yo' canduu ñ'eⁿ caljo,

meiⁿchjoo tjaa ljo' nntjom'yo'. Ndo' nnaⁿndyo' ñequio cha'tso najndeii na matseixmaⁿ Satanás na m'aaⁿ nacjo'yo'. Meiⁿcwii nmeiⁿ xocal'a nata' 'o. ²⁰ Saa tinc'om'yo' na neiⁿ'yo' cwe' cantyja na cwituee'ndyecje naⁿjndii ndaa'yo'. C'om'yo' na neiⁿ'yo' nc'e na jnda teiljeii ncue'yo' cañoom'luee.

Jesús ma'mooⁿ na neiiⁿ'eⁿ
(Mt. 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Mañejuuti xjeⁿñeeⁿ, tioo na neiiⁿ! Jesús nc'e Espíritu Santo. Toqⁿ'oⁿ na matseineiⁿ nnom Ty'oⁿots'om, tsoom:

—Matseit'maaⁿndyo 'u Tsotyaya na cwiluiindyⁿ na matsa'ntjom' cañoom'luee ñequio nnom tsjoomnancue. Ee jnda tanty'iuu'ndyu' ñ'oommeiⁿ ndaa nn'aⁿ na cwe' jndō'to n'om ñequio nn'aⁿ na jeeⁿ t'maⁿ cwila'nōⁿ! Ndo' jnda seicanooⁿ joona' ndaa nn'aⁿ na cje cwil'a. Mayuu' Ta, ee luaa' waa na tjawee' ts'om'.

²² Jnda jo' seineiⁿnnda' Jesús ndaa nn'aⁿ na cwindye, tsoom:

—Nquii Tsotyaya Ty'oⁿots'om cha'tso nnom jnda tioom l'ooya. Tjaa 'ñeeⁿ matsei'nōⁿ chiuu tseixmaⁿya na cwiluiindyō Jnaaⁿ, macandā nqueⁿ ntyjeeⁿ. Meiⁿ tjaa 'ñeeⁿ matsei'nōⁿ chiuu tseixmaⁿ Tsotyaya, macandā ja na cwiluiindyō Jnaaⁿ mantyjiiya. Ndo' mati meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na l'ue ts'oōⁿ na nntsei'nōⁿ chiuu tseixmaⁿ Tsotyaya, mañequia na nntsei'nōⁿ.

²³ Quia jo' taqueeⁿ, nty'iaaⁿaⁿ ndaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê, tsoom ndaana na ñenquieena:

—Jeeⁿ neiiⁿ nn'aⁿ na cwinty'iaandaa ts'iaaⁿ na cwinty'ia'yo' na mats'aaya.

²⁴ Candye'yo' nntsjoō, jndye profetas ñequio reyes na tyotsa'ntjom, jeeⁿ tyocantyjaa' n'omna na nnty'iaandaaⁿ ts'iaaⁿmeiⁿ na cwinty'ia' 'o na mats'aa ndo' na ndyena ñ'oom na cwindye' 'o na mañenquia, saa tîcanty'iaana meiⁿ tîcandyena.

Naya na s'aa ts'aⁿ samaritano

²⁵ Teintyjee' cwii ts'aⁿ na ma'mōⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés. Tax'ee nnom Jesús na cwe' ñe'canty'iaa' chiuu nnts'aaⁿ. Matso:

—Ta, ¿cwaaⁿ na tseixmaⁿya na cats'aa cha na nndaya na ticantycwii na nncwa'ndō'a?

²⁶ T'o Jesús nnom, tsoom:

—¿Chiuu t'maⁿ ljeii na mawaa? ¿Chiuu matsei'nōⁿ na matsei'naⁿ juuna'?

²⁷ T'o tsaⁿñeeⁿ, matso:

—Ljeii'ñeeⁿ luaa matsa'ntjomna': "C'oom' na candya' ts'om' Ta Ty'oⁿots'om cwenta' ñequio na xcwee'ya ts'om', ñequio cha'waa na jnda ntyji', ñequio cha'waa na jndu' ndo' ñequio cha'waa na jndō'ya ts'om'." Ndo' mati matsona': "C'oom' na wi' ts'om' x'ia' cha'xjeⁿ na jnda ntyji' ñequio nncu'."

²⁸ Quia jo' tso Jesús nnom:

—Majo'ndyo ñ'oom na t'o'. Catseicandā' nmeiⁿ, quia jo' nnda' na nncwando'.

²⁹ Saa tsaⁿñeeⁿ na ñe'cwji'yañe cheⁿnqueⁿ tax'eennaaⁿaⁿ 'ndyoo Jesús, tsoom:

—¿Ñeeⁿ juu cwiluiiñe x'iaya?

³⁰ T'o Jesús, tsoom:

—Ndi', t'oom cwii tsaⁿs'a. Jnaaⁿ Jerusalén na wjaacueeⁿ tsjoom Jericó ndo' tioondye naⁿcanty'ue cjoom'm. Tjeii'na 'naaⁿaⁿ, jla'quiee'ndyena jom, 'ndyena jom na ma-jaaweeⁿeⁿ. ³¹ Ndo' seijomna' na wjaacue cwii tyee cwentaa nn'aⁿ judíos juu nato'ñeeⁿ. Ndo' quia na ljeiiⁿ juu ts'aⁿ na tqiee'ñe, tjanquiaañê, chii teinoom'm. ³² Majo'ti s'aa cwii ts'aⁿ levita. Jnda na mawjaawiñoom'm jo' jo' ndo' ljeiiⁿ juu, majo'ti tjanquiaañê chii teinoom'm. ³³ Saa cwii ts'aⁿ ndyuua Samaria na wja nato'ñeeⁿ, quia na tjawiñoom'm tsaⁿñeeⁿ ndo' na nty'iaaⁿaⁿ juu tioo na jeeⁿ wi' ts'oom. ³⁴ Tjantyjaaⁿaⁿ juu. Tioom seitye ñ'eⁿ winom yuu na tqiee'ñe, jnda chii seityeeⁿ liaa. Jnda jo' tei'caljoom juu quioo' na ñeljoom. Tjañ'oom juu w'aa na cwe' cwiquieya nn'aⁿ. Jo' jo' teix'eeⁿ juu. ³⁵ Cwiicheⁿ xuee

quia na mawjaⁿ, tjeiiⁿeⁿ we tsjo'ñjeeⁿ s'om denarios, tquiaaⁿ joona' nnom ts'aⁿ na waa' w'aa'ñeeⁿ. Tsoom nnom: “Cateix'ee' jom ndo' xeⁿ nlcaⁿtina' s'om, quia ndyolcwā'a, ntseicandaā'ndyo.” ³⁶ Quia jo' tax'ee Jesús 'ndyoo tsaⁿ na matsei'naaⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, tsoom: “¿Chiuu matsei'tiuu', 'ñeeⁿ cwii na ndyeendye naⁿ'ñeeⁿ cwiluiiñe x'iaa' ts'aⁿ na tioondye naⁿcanty'ue nacjoo'?”

³⁷ T'o tsaⁿ'ñeeⁿ, matso:

—Juu ts'aⁿ na ty'oom na wi' ts'om ñ'eⁿñê cwiluiiñe x'iaaⁿ'aⁿ.

Ndo' tso Jesús nnom:

—Cja', ndo' majo'ti catsa'.

Tja Jesús na m'aaⁿ Marta ñ'eⁿ María

³⁸ Tjatjati Jesús ñequio nn'aⁿ na cwi'oo ñ'eⁿñê. Tquiena cwii tsjoom chjoo. Ndo' cwii yuscu na jndyu Marta, seiljo joona waa'. ³⁹ M'aaⁿ tyjee tsaⁿ'ñeeⁿ na jndyu María, juu tjacjoo cwii ntyjaa' Jesús na mandii ñ'oom na matseineiⁿ. ⁴⁰ Saa Marta, tileicalui'ñê na jeeⁿ matsein'oom'ñê. Tjantyjaaⁿ'aⁿ Jesús, tsoom nnom:

—Ta, ¿aa mando' na ñenco ma'ndii nomtyjo na catsei'n'ooⁿ'ndyo? Catsu' nnoom na cateijneiⁿ ja.

⁴¹ T'o Jesús, tsoom nnom:

—'Uleii, Marta, t'maⁿ matseiñ'eeⁿ'na' 'u na jndye ñ'omtiuu m'aaⁿ'. ⁴² Saa ñecwii waa na macaⁿ'na', ndo' nomty'iu' María jnda tjeii'ñê cwii na yati cwentaaⁿ'aⁿ, na mañeeⁿ ñ'oom naya. Ndo' tjaa 'ñeeⁿ nncwji' na matseixmaaⁿ juuna'.

11

Ma'moⁿ Jesús chiuu nlanāqⁿya nnom Ty'oots'om

(Mt. 6:9-15; 7:7-11)

¹ Tyom'aaⁿ Jesús cwii joo na matseineiⁿ nnom Tsotypeⁿ. Quia na jnda jnda seineiⁿ, cwiindye joo nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê, tso nnoom:

—Ta, ca'moⁿ' ndaayâ chiuu nlanāqⁿya nnom Ty'oots'om, cha'xjeⁿ na t'moⁿ Juan ndaa nn'aⁿ na tyola'jomndye ñ'eⁿñê.

² Tsoom ndaana:

—Quia na cwilanei'yo' nnom Ty'oots'om, candu'yo':

Tsotyāyâ na m'aaⁿ' cañoom'luee

ñequi'cheⁿ catseit'maaⁿ'ñena' xue'.

Candyo cantyja na matsa'ntjom' naquii' n'ooⁿyâ.

Caluii cantyja na 'u l'ue ts'om' nnom tsjoomnancue cha'xjeⁿ na cwiluii cañoom'luee.

³ Quiaa' na nlcwaa'â ticwii xuee.

⁴ Ndo' catseit'maⁿ ts'om' jâ jnaaⁿyâ,

ee mati cwila't'maⁿ n'ooⁿyâ cha'tso nn'aⁿ na cwila'tjoondye ndaayâ.

Cateijndei' na tincjaachuuñena' jâ na nl'aayâ yuu na ticatsa'ntjomna'.

Ndo' catseicandyaandyu' jâ l'o juu natia.

⁵ Mati tsoom ndaana:

—Cal'uuya xeⁿ cwiindyo' 'o ya ñ'oom ñequio cwii ts'aⁿ, ndo' xcwe tsjom nncja' na m'aaⁿ tsaⁿ'ñeeⁿ na nntsu' nnoom: “Aa ndi', cateijndei'ya' ndyee taⁿ' tyoo' ja. ⁶ Ee je'ndyo tyjee' cwii ts'aⁿ na ya ñ'oom ja ñ'eⁿñê w'aya na cwe' mawinomyaaⁿ, tquia quia wjaatyeeⁿcheⁿ. Ndo' ja tjaa'naⁿ ljo' ya na nlcwaaⁿ'aⁿ.” ⁷ Quia jo' naquii' w'aacheⁿ nnc'ooⁿ, nntsoom: “Jeeⁿ sa 'u, tañe'quicantyja, ee jnda seicu'tyaⁿ 'ndyoots'a, ndo' jnda mawaya cjoo' jnduu. Mati ntseindaaya jnda jdana. Jo' chii xondaā na nnteijndei na macoⁿ'.” ⁸ Candye'yo' nntsjoo, meiiⁿ na ts'aⁿ na ya ñ'oom 'u ñ'eⁿñê, xoquintyjaⁿ na nnteijneiⁿ 'u. Cwe' ee na jndeiⁿ 'ndyo', jo' na nnuicantyjatoom na ñnequiaaⁿ cha'tso na macaⁿ'na' 'u. ⁹ Jo' chii ja matsjoo ndaa'yo': Cataⁿ'yo' nnom Ty'oots'om quia jo' ñnequiaaⁿ. Cjoo'ya n'om'yo' na cal'uee'ndyo' chiuu ya jo nnoom, quia jo' nliu'yo'. Macwe' na ca'maⁿ'yo' ndo' nnaaⁿ

cha'cwijom cwii 'ndyoots'a jo ndaa'yo'. ¹⁰ Ee meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na waa na macaⁿnnom Ty'o^ots'om, maxjeⁿ nlo'ñom. Ndo' ts'aⁿ na mal'ue, maxjeⁿ nljeii. Ndo' ts'aⁿ na ma'maⁿ, maxjeⁿ nnaaⁿ jo nnom.

¹¹ Aa ndya' m'aaⁿ cwiindyo' 'o xeⁿ nlcaⁿ jnda' tyoo' njom', ¿aa cwe' tsjo' ñequiaa'yu' nnoom? Oo xeⁿ nlcaaⁿ catscaa njom', ¿aa catsuu ñequiaa' nnoom? ¹² Oo xeⁿ nlcaaⁿ tsei'caxti njom', ¿aa ñequiaa'yu' catsjo nnoom? ¹³ Jo' chii xeⁿ na 'o na tia nn'aⁿndyo' nquiu'yo' na ñequia'yo' 'naⁿ na ya ndaa nda'yo', majndeiticheⁿ nquii Tsotye'yo' na m'aaⁿ cañoom'luee ñequiaaⁿ Espíritu Santo naquii' n'om nn'aⁿ na cwitaⁿ juu nnoom.

Cwilueyoona na Jesús tsa'jndiitquiee matseixmaaⁿ

(Mt. 12:22-30; Mr. 3:19-27)

¹⁴ Tjei' Jesús tsa'jndii naquii' ts'om ts'aⁿ na tileicatseineiⁿ. Jnda na jlui' tsa'jndii, quia jo' tco'yana' tsaⁿñeeⁿ, ya seineiⁿ. Ndo' jeeⁿ tjawee' n'om nn'aⁿ. ¹⁵ Saa cwantindye joona tyoluena:

—Tsaⁿm'aaⁿ macwjeeⁿ na'jndii naquii' n'om nn'aⁿ cwe' nc'e na matseixmaaⁿ najndeii tsa'jndiitquiee Beelzebú.

¹⁶ Ndo' nt'omcheⁿ cwe' na ñe'cal'a xjeⁿ jom, tyotaⁿ cwii 'naaⁿ cha ca'moⁿna' na cañoom'luee cwinaⁿ najneiⁿ. ¹⁷ Saa jom na mantyjeeⁿ ñ'omtiuu 'naaⁿna, tsoom ndaana:

—Xeⁿ cwitoⁿndye nn'aⁿ ndyuua yuu na matsa'ntjom cwii gobiernom, maxjeⁿ nntyuii' cantyja na matsa'ntjoom. Ndo' nn'aⁿ na m'aⁿ cwii w'aa, xeⁿ titjoom' cwi'maⁿ, maxjeⁿ cwila'tyuii'ndye cheⁿnquieena. ¹⁸ Mati Satanás xeⁿ matoⁿñe cheⁿnqueⁿ, quia jo' ¿chiiu nnts'aayuuna' na nljotyeⁿ cantyja na matsa'ntjoom? Luaa' matsjooya ee 'o cwindu'yo' na ja macwjii'a na'jndii naquii' n'om nn'aⁿ nc'e Beelzebú. ¹⁹ Ee xeⁿ mayuu' na ja macwjii'a na'jndii ñequio najndeii na matseixmaⁿ Beelzebú, quia jo' mati nc'iaa'yo', ñequio najndeii jom cwitjeii'na na'jndii naquii' n'om nn'aⁿ. Saa nc'e na tiyuu' na ljo', jo' chii cantyja na cwil'a joona macwji'yuu'ñena' na tixcwe cwitjei'yo' cwenta. ²⁰ Ee xeⁿ ja ñequio najndeii na matseixmaⁿ Ty'o^ots'om macwjii'a na'jndii naquii' n'om nn'aⁿ, ma'moⁿna' na juu na matsa'ntjom Ty'o^ots'om nn'aⁿ, jnda tyee'cañoomna' 'o.

²¹ 'Manquiu'yo' ts'aⁿ na maleichuu l'o ts'iaaⁿ cwentaa' tia', waa najneiⁿ. Jo' na ya mach'eeⁿ cwenta waⁿaⁿ. Ndo' tjaa'na' ljo' nntjoom 'naaⁿaⁿ na niom. ²² Saa quia nncwjee'cañoom cwiicheⁿ ts'aⁿ na jndeiti, nchiiti jom, quia jo' taxocana'jneiⁿ ñ'eⁿ tsaⁿñeeⁿ. Cha'tsol'o ts'iaaⁿ na quit'maⁿts'oom, nncwji' tsaⁿñeeⁿ ndo' nleil'uee'ñe 'naaⁿaⁿ na niom.

²³ 'Ñeeⁿ juu na tic'oomñe cantyja 'naⁿya, maxjeⁿ m'aaⁿ nacjoya. Ndo' 'ñeeⁿ juu na ticatseitjom nn'aⁿ ñ'eⁿndyo, matseilcweeⁿ nn'aⁿ cha ticala'yu'na ñ'eⁿndyo.

Cwi'oolcwee' na'jndii naquii' ts'om ts'aⁿ

(Mt. 12:43-45)

²⁴ 'Cwii tsa'jndii quia na jnda tjei'na' jom naquii' ts'om cwii ts'aⁿ, cwe' manom-toom yuu na tjaa'naⁿ ndaa, mal'ueeⁿ yuu nncwajñeeⁿ. Ndo' na ticaljeii' jo', seitioom: “Jonlcwā'nnda'a naquii' ts'om ts'aⁿ yuu na jluii'a.” ²⁵ Quia na nncueⁿeⁿ jo' jo', nljeiiⁿ na jnda taa ndo' jnda teijndaa'ya. ²⁶ Jo' chii nncjaacachoom nt'omcheⁿ ntquiee' na'jndii na wi'ndyeti, nchiiti jom. Nnc'ooquie'na naquii' ts'om tsaⁿñeeⁿ ndo' jo' jo' nnc'omna. Tsaⁿñeeⁿ manioomti ntjoom na jnda we.

Nn'aⁿ na mayuu'cheⁿ na neiiⁿ

²⁷ Xjeⁿ na matseineiⁿ Jesús ñ'oommeiⁿ, cwii yuscu quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye, seiwe jndyee' ndo' tso nnoom:

—Matio'naaⁿñe Ty'o^ots'om ts'aⁿ na seincuii 'u ndo' seicatei' 'u.

²⁸ Saa jom t'o^o nnom, tsoom:

—Mat'maⁿti matio'naaⁿñe nn'aⁿ na cwindye ñ'oom'm ndo' cwila'canda joona'.

'Naaⁿ cantyja 'naaⁿ Jonás
(Mt. 12:38-42; Mr. 8:12)

²⁹ Jnda tjawijndyetyi nn'aⁿ na cañoom' Jesús, toqⁿoⁿ na matsoom ndaana:

—Nn'aⁿ na m'aⁿ je', jeeⁿ ndya' tia nn'aⁿndye. Cwitaⁿna na caluii cwii 'naaⁿ na nnty'iaana na xocanda^a nnts'aa na cwe' ts'aⁿ, saa taxocaluii na cwitaⁿna, macanda nluii 'naaⁿ cha'xjeⁿ na tjom Jonás. ³⁰ Ee juu Jonás tyotseixmaaⁿ 'naaⁿ jo ndaa nn'aⁿ tsjoom Nínive nc'e na jlui'n'maaⁿñê ts'om tsiaa' catscaa t'maaⁿ xuee jnda ndyee na tioyo' jom. Maluaa' ja na cwiluiindyô ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee nntseixmaⁿya 'naaⁿ jo ndaa nn'aⁿ na m'aⁿ je'. ³¹ Xuee quia na nncu'xeⁿ Ty'oqts'om nn'aⁿ, nncwando'nnda' yuscu na tyotsa'ntjom nn'aⁿ ndyuua jo ndo' na macalui' caxjuu ts'oom'naaⁿ. Ndo' ñequeiaaⁿ jnaaⁿ nn'aⁿ na m'aaⁿ je', ee jeeⁿ ndya' tquia jnaaⁿ na ñe'cañeeⁿ ñ'oomjndo'ts'om na tyotseineiⁿ Salomón. Ndo' ljo m'aaⁿya je' na t'manti cwiluiindyô, nchiiti Salomón, saa tiñecandye'yo' ñ'oom na mañequia. ³² Xuee na nncu'xeⁿ Ty'oqts'om nn'aⁿ na jnda tja, nnta'ndo'nnda' nn'aⁿ tsjoom Nínive, mandiñ'eeⁿ nn'aⁿ na m'aaⁿ je' na quia nnc'oowjee. Ndo' nnt'uiityeⁿna' joona nc'e na yati l'a nn'aⁿ Nínive. Ee joo naⁿñeeⁿ lcwe' n'omna quia na tyoñequiaa Jonás ñ'oom' Ty'oqts'om ndaana. Ndo' 'o je', ja jnda tyja quii'ntaaⁿyo' na cwiluiit'maⁿndyotyâ, nchiiti Jonás, saa nchaa' l'uu ñe'calcwe' n'om'yo'.

Ts'omnnom ts'aⁿ tseixmaⁿna' cha'cwijom lámpara
(Mt. 5:15; 6:22-23)

³³ Tso Jesús:

—Tjaa'naⁿ ts'aⁿ na ntseicw'aa lámpara, jnda jo' nncwjaa'ñeyom juuna' yuu na wanty'iuu' oo nacjee' castom. Maxjeⁿ nntseintyjaⁿ juuna' yuu na ndye cha xuee nnc'ooquie' nn'aⁿ. ³⁴ La'xmaⁿ n'omnnom ts'aⁿ cha'cwijom lámpara cwentaa' cha'waañe ts'aⁿ. Xeⁿ na ya n'omnjom' quia jo' cha'waandyu'ñ'eⁿ m'aaⁿ na xueeñe. Saa xeⁿ tis'a n'omnjom' quia jo' cha'waandyu'ñ'eⁿ m'aaⁿ na jaañe. ³⁵ Quia jo' catsa' cwentaa' na juu na cwiluiiñe naxuee cantyja 'naⁿ, tintseicwaqueⁿna' jo' najaañe. ³⁶ Xeⁿ cha'tso cantyja 'naⁿ matsei'xmaⁿ naxuee ndo' tjaa yuu candii' najaaⁿ, quia jo' nntseijomna' cantyja 'naⁿ cha'cwijom lámpara na matseixueeñe chom ndaa nn'aⁿ.

Matseicanooⁿ Jesús jnaaⁿ nn'aⁿ fariseos
(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 20:45-47)

³⁷ Quia na jnda seineiⁿ Jesús, cwii ts'aⁿ fariseo tso nnoom na cjaⁿ, nlcwaaⁿaⁿ waa'. Jnda tueⁿeⁿ, tjaqueⁿeⁿ quii' w'aa ndo' ty'ewindyuaandyena nacañoom' meiⁿsa. ³⁸ Juu fariseo'ñeeⁿ, jeeⁿ ticjaawee' ts'om quia nty'iaa' na ticandyuu' Jesús cwii tjoqcheⁿ na nlcwaaⁿaⁿ cha'xjeⁿ costumbre cwil'a joona. ³⁹ Tso Ta Jesús nnom:

—'O nn'aⁿ fariseos, jeeⁿ cwilalju'yo' nacjoo watso ñ'eⁿ nquio saa n'omna' ndicwaⁿ cwajndii. Maluaa' matseijomna' naquii' n'om'yo' ee too'cheⁿ m'aaⁿ ñomtiuu chiuu ndaa nnty'uee'yo' 'naⁿ ñequio nt'omcheⁿ natia na cwil'a'yo'. ⁴⁰ Ntjeiⁿndyo' 'o. Manquiu'yo' na Ty'oqts'om seijndaa'ñê nacjoo' ts'aⁿ, mati seijndaa'ñê naquii' ts'om ts'aⁿ. ⁴¹ Cal'a'yo' naya ndyeñeeⁿ, quia jo' m'moⁿna' na lju' cwiluiindyô' naquii' n'om'yo'.

⁴² 'Nnt'uiiwi'na' 'o nn'aⁿ fariseos, meiiⁿ jeeⁿ cwilacanda'yo' na cwiñe'quia'yo' diezmo cwentaa' Ty'oqts'om hasta meiiⁿ cwe' ñequio tscøjñom ts'oomjndya ñequio tscô na ja, ndo' cha'tso nt'omcheⁿ nnom tscô na cwicwa'yo', saa tquia cwi'ndye'yo' na nl'a'yo' yuu na maty'iomyana' ñequio nc'iaa'yo'. Mati meiⁿchjoo ticajnda nquiu'yo' Ty'oqts'om. Nmeiⁿ macaⁿna' na calacanda'yo' ndo' titaawi'ntyje'yo' na cwiñe'quia'yo' diezmo cwentaa' Ty'oqts'om.

⁴³ 'Nnt'uiiwi'na' 'o nn'aⁿ fariseos, ee 'o cwilayuunda^ayo' ntsulâ na cañoomticheⁿ naquii' lan'om. Ndo' jeeⁿ l'ue n'om'yo' na cala't'maaⁿndye nn'aⁿ 'o quia cwiwincwindyo' nataa cha canty'iaa nn'aⁿ.

⁴⁴ 'Nnt'uiiwi'na' 'o nn'aⁿ na cwit'moⁿyo' ljeii na tqueⁿ Moisés ñequio 'o nn'aⁿ fariseos na cwil'a'ya'yo' na jeeⁿ yann'aⁿndyo' cwe' cha queⁿ nn'aⁿ cwenta. Cantyja 'naⁿ 'o jndye nn'aⁿ wjaachuuñena' na meiⁿchjoo ticaliuna na tis'a cwil'ana. Matseijomna' 'o cha'na ndei'luaa na jndaⁿ tsu. Meiiⁿ cwico' nn'aⁿ nacjoona' saa ticaliuna na ndei'luaa jo'."

⁴⁵ T'o cwiindye naⁿñeeⁿ na ma'moⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés. Tso nnoom:

—Jeeⁿ 'u Ta, ñ'oom na matsu' luaa', mati matseijnaaⁿna' jâ.

⁴⁶ Quia jo' tsoom nnom tsaⁿñeeⁿ:

—Mati 'o nn'aⁿ na cwit'moⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés nnt'uiiwi'na' 'o na cwila'jnda'yo' na cala'candaⁿ nn'aⁿ ñ'oom na jeeⁿ jndei'na' cha'cwijom na cwity'iom'yo' xuu nn'aⁿ saa ncjo'yo', nchaa' l'uu nntii' luee'yo'.

⁴⁷ 'Nnt'uiiwi'na' 'o ee cwil'a'xco'yo' ndei'luaa 'naaⁿ profetas na tyola'cwje welo'yo' tandyo xuee, cha canty'iaa nn'aⁿ na jeeⁿ cwila't'maaⁿndyo' naⁿñeeⁿ. Ndo' manquieeti welo'yo' na ñet'om quia ljo' jla'cwjeena naⁿñeeⁿ. ⁴⁸ Ndo' na luaa' cwil'a'yo', cwilui'yuu' na cwilajomndyo' na luaa' l'ana. Ee joona jla'cwjeena naⁿñeeⁿ ndo' 'o je' cwil'a'xco'yo' ndei'luaa naⁿñeeⁿ.

⁴⁹ Jo' chii cantyja na jndo' ts'om Ty'oots'om, jo' na tsoom: "Quii'ntaaⁿ nn'aⁿ njñooⁿya profetas ñequio apóstoles. Nt'omndye joona nla'cwjee nn'aⁿ, ndo' nt'omcheⁿ nlei'ntyjona." ⁵⁰ Jo' chii, nn'aⁿ na m'aⁿ je' nnts'aa Ty'oots'om na chojnaⁿna nioom cha'tso profetas na tyola'cwjee nn'aⁿ xjeⁿ na jnaⁿcheⁿ tsjoomnancue. ⁵¹ Wjaac'oomna' na tioo nioom' Abel na seiquioo Caín hasta na macandaⁿ na tioo nioom' Zacarías, ts'aⁿ na jla'cuee' nn'aⁿ quii'ntaaⁿ tío t'maⁿ ñequio ta wats'om. Nndye'yo' nntsjoⁿ, maxjeⁿ nntioomndye nn'aⁿ na m'aⁿ je'.

⁵² 'Nnt'uiiwi'na' 'o nn'aⁿ na cwit'moⁿyo' ljeii na tqueⁿ Moisés. Ee jndaⁿ jla'cu'yo' ñ'oom na mañequiaana' na wjaatseijndo'na' n'om nn'aⁿ. Mancjo'ti'yo' ticjoo' n'om'yo' na nla'noⁿyo' ñ'oom'ñeeⁿ meiⁿ tiñe'quia'yo' na nnc'ooliu nn'aⁿna queen' n'om na ñecala'noⁿna juuna'.

⁵³ Jndaⁿ na seineiⁿ Jesús ñ'oommeiⁿ ndaana, quia jo' nn'aⁿ na cwit'moⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés ñequio nn'aⁿ fariseos, to'na na t'maⁿ tyola'ncjoo'ndyena ñ'eⁿñê. To'na na tyola'líoo'na jom na jndye ñ'oom tyota'x'eena nnoom. ⁵⁴ Tyoqueⁿna cwenta xeⁿ nntsoom cwii ñ'oom na ññequiaana' na nt'uiina' jom.

12

Ma'moⁿ Jesús na tinc'oⁿyo' na we waa cwilatiuuya

¹ Yochenaⁿ na luaa', jndye meiⁿ nn'aⁿ tjatjomndye hasta tyotei'caljoondye ntyjeena na tyeeⁿ m'aⁿna. Toⁿoⁿ na tyotseineiⁿñeeⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. Matsoom:

—Cal'a'yo' cwenta ñ'oom na cwit'moⁿ fariseos, ee we waa cwila'tiuuna. Ndo' ñ'oom'ñeeⁿ wjaanty'eena' cha'na cwiwicandi' ndaaljo' naquii' tsqueeⁿ tyoo'. ² Tjaa'naⁿ cwii na cwe' wanty'iuu' waa na xocanoⁿ ndo' tjaa'naⁿ meiⁿcwii na cwe' nty'iu na xocaliu nn'aⁿ. ³ Cwe' nc'e jo', cha'tso na ñejndu'yo' yuu najaaⁿñe, maxjeⁿ nleitquioo' ñ'oom'ñeeⁿ yuu na xuee. Ndo' ñ'oom na jndaⁿ jlaneiⁿyo' na ñemaaⁿ ñemaaⁿ naquii' l'aa na tã', maxjeⁿ nleic'uaana' ch'eⁿ.

Ñeeⁿ juu laxmaaⁿ na c'oⁿ na nquiaaya

(Mt. 10:28-31)

⁴ 'O nn'aⁿ na ya ñ'oom ja ñ'eⁿndyo', nndye'yo' nntsjoⁿ, tinc'om'yo' na nquia'yo' nn'aⁿ na cwila'cwjee nn'aⁿ ee tjaa ljo' cwii ndaaⁿ nl'atina ñ'eⁿndyo'. ⁵ Ja m'moⁿ ñeeⁿ na nnc'om'yo' na nquia'yo'. C'om'yo' na nquia'yo' nquii Ty'oots'om. Ee jom waa najneiⁿ na nncjoom'm 'o naquii' b'io quia na jndaⁿ tjeiiⁿeⁿ na cwitando'yo'. Mayuu' matsjoⁿ ndaa'yo', jom c'om'yo' na nquia'yo'.

⁶ 'Om cantsaa nch'u ¿aa nchii ñewe tsjo'ñjeeⁿ cwileil'uandyeyo'? Saa meiiⁿ na ljo', meiⁿcwiindye jooyo' tyootsuu' ts'om Ty'oots'om. ⁷ Majndeiticheⁿ 'o. Hasta ticwii cwii

soonquen'yo', jnda tei'nchona'. Jo' chii tintyue'yo', ee 'o jndandyo'ti'yo' nchiiti cantsaa nch'u na jndyendye.

Catjei'yuun'ndyo cantyja 'naa' Jesucristo
(Mt. 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ 'Nndye'yo' nntsjoq, meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na macwji'yuun'ñe cantyja 'naⁿya jo ndaa nn'aⁿ, mati ja na cwiluiindyö ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee nncwji'yuun'ndyo na mawajnaⁿa tsaⁿñeeⁿ jo ndaa ángeles cwentaa' Ty'oöts'om. ⁹ Saa juu ts'aⁿ na macwji'ñe cantyja 'naⁿya jo ndaa nn'aⁿ, mati ja nntsjoq na ticwajnaⁿaⁿ tsaⁿñeeⁿ jo ndaa ángeles cwentaa' Ty'oöts'om.

¹⁰ 'Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matso cwii ñ'omntjeiⁿ nacjo ja na cwiluiindyö ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, Ty'oöts'om nndaa nntseit'maⁿ ts'oom tsaⁿñeeⁿ. Saa ts'aⁿ na nncju' ñ'omwi' nacjoo' Espíritu Santo, taxocatseit'maⁿ ts'om Ty'oöts'om juu.

¹¹ 'Quia na nnc'oocho nn'aⁿ 'o jo ndaa nn'aⁿ na cwitu'xeⁿ ñ'oom naquii' lan'om nch'u, oo jo ndaa naⁿmaⁿn'iaaⁿ, xjeⁿñeeⁿ tinc'om'yo' ñ'omtiuu cwaaⁿ ñ'oom nla'lcwe'yo' ¹² ee xjeⁿñeeⁿ nguui Espíritu Santo m'moqⁿ ndaa'yo' cwaaⁿ ñ'oom nndu'yo'.

Maquiu'nn'a'na' ts'a' na tyañe

¹³ Quia jo' cwii ts'aⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye, tso:

—Ta, catsu' nnom ti'xiqo na catqoⁿqⁿ 'naⁿ na 'ndii tsotyayâ, nlo'ñⁿya na tseixmaⁿna' cwentaya.

¹⁴ T'o Jesús nnom, matsoom:

—'U re, ja nchii cwiluiindyö na cu'xaⁿya ñ'oom 'naⁿyo' oo na catqoⁿa 'naⁿyo'.

¹⁵ Jnda jo' tsoom ndaa cha'tsonde nn'aⁿ:

—¿Aa jndo'yo'? Nmeiiⁿ quich'eena'. Queⁿndyo' cwentaa na tilaqueeⁿ n'om'yo' 'naⁿ. Ee na wando' ts'aⁿ nchii manaⁿna' cwe' na jndye 'naaⁿaⁿ niom.

¹⁶ Quia jo' mati seineiⁿ cwii ñ'oom na cwe' tjañoom', tsoom:

—Tyom'aaⁿ cwii tsaⁿtya na ya tyuaaⁿaⁿ ndo' jeeⁿ ya tyowe' ntjoom'm. ¹⁷ Tyotseitioom naquii' ts'oom, matsoom: “Chiuu chiuu nnts'aayo ee tjaa'naⁿ yuu ya nntseiwaya 'naⁿ na tue'.” ¹⁸ Seineiⁿ cheⁿnqueⁿ, tsoom: “Ntyjii chiuu nnts'aa, nntseityuii'a nda' yuu na cwicañjom na cwiwe' ndo' nnts'aa nt'omcheⁿ na nt'maⁿti. Jo' jo' nntseiwā cha'tso na tue' ñequio nt'omcheⁿ 'naⁿya. ¹⁹ Ndo' nntsjoqcheⁿnco noqⁿ: Je' je' yuu'a, jndye 'naⁿya jnda seiwā na nleijndeina' jndye ndyu. Je' nncwajndya, nlcwaa'a ndo' nnc'ua. Nnc'oqⁿ na neiⁿnco ts'oqⁿ.” ²⁰ Saa tso Ty'oöts'om nnoom: “Ntjeiⁿndyu' 'u. Tsjom je' nnc'io' ndo' cha'tso 'naⁿ na jnda seiwe', ¿ñeeⁿ nljona' l'o?” ²¹ Maluaa' nntjom ts'aⁿ na tomti ñjom ts'om na matseit'ue 'naaⁿ. Saa jo nnom Ty'oöts'om tseixmaⁿ na jñeeⁿñe.

Mach'ee Ty'oöts'om cwentaa ntseinaa'
(Mt. 6:25-34)

²² Ndo' tso Jesús ndaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñe:

—Cwe' jo' na matsjoq ndaa'yo', tanc'om'yo' na jeeⁿ jndye m'aaⁿ n'om'yo' cantyja 'naⁿ na macaⁿna' 'o tsjoomnancue, yuu nlui' na nlcwa'yo' ndo' na nlcwee'yo'. ²³ Ee t'maⁿti tseixmaⁿ na cwitando'yo' nchiiti nantquie na cwicwa'yo'. Ndo' cajndandyo'ti'yo' nchiiti lia'yo'. ²⁴ Queⁿyo' cwentaa candyaa, tiquinomyo', meiⁿ tiquila'weyo' ntjom na cwiwe', meiⁿ l'aa yuu na nla'weyo' nantquie tjaa'naⁿ, ndo' meiⁿ nda' 'naaⁿyo' tjaa'naⁿ saa Ty'oöts'om mateix'eeⁿ jooyo'. 'O cajndandyo'ti ntyjeeⁿ, nchiiti cwe' candyaa. ²⁵ ¿Ñeeⁿ cwii 'o nndaa nnts'aa na nleitcoñeti meiiⁿ ñe'chjoowi', cwe' na jeeⁿ jndye matseitiiu? ²⁶ Quia jo' xeⁿ xondaⁿ nl'a'yo' meiⁿ ñechjoowi' luaa', cwe' ts'iaaⁿ na jeeⁿ jndye cwilatiiu'yo' cantyja 'naaⁿ nt'omcheⁿ na majndeiticheⁿ jo' xondaⁿ nl'a'yo'.

²⁷ 'Queⁿyo' cwentaa chiuu waa na neiⁿncoo' l'jaa' canchii'. Tiquil'ana' ts'iaaⁿ, meiⁿ tiquil'ana' canduu na nluii liaana'. Saa nndye'yo' nntsjoq, meiⁿ nguui rey Salomón, xcwe xjeⁿ na tjacantyja na tyañe ticue'ntyjo na neiⁿncoo' liaⁿaⁿ cha'na neiⁿncoo' cwii

ljaa' canchii'ñeeⁿ. ²⁸ Xeⁿ luaa' waa na mach'ee Ty'ooots'om, na neiⁿncoo' ljaa' tscojndaa, ndo' 'io cha nlcona', aa nchii majndeiticheⁿ ntyjeeⁿ chiuu nlcwee' 'o liaa, 'o nn'aⁿ na ticalayu'ya n'om'yo' ñ'eⁿ jom. ²⁹ Nc'e jo' tanc'om'yo' na jaawa jaacue m'aaⁿ n'om'yo' na nlcwa'yo' ndo' na nncwe'yo'. Tanc'om'yo' na jeeⁿ chjoo' n'om'yo' cantyja 'naaⁿ nmeiⁿ'. ³⁰ Ee ñenquii'cheⁿ nmeiⁿ cwil'uee nn'aⁿ cha'waa tsjoomnancue. Saa nguui Tsotye'yo', mantyjeeⁿ na tjoondyo' cha'tso nmeiⁿ'. ³¹ Jo' chii 'o, cal'ue'yo' cantyja na matsa'ntjom Ty'ooots'om ndo' nto'ñoom'yo' cha'tso 'naⁿmeiⁿ'.

Naya 'naaⁿ ts'aⁿ na waa cañoom'luee

(Mt. 6:19-21)

³² 'O nn'aⁿ tmaaⁿ chjoo cwentaya, tila'catyuendyo', ee cjaawee' ntyjii Tsotye'yo' na nlaxma'yo' cantyja na matsa'ntjoom. ³³ Canda'a'yo' 'naⁿyo' na niom ndo' cal'a'yo' naya ndyeñeeⁿ. Xeⁿ luaa' nl'a'yo', cañoom'luee nlat'ue'yo' 'naⁿyo' yuu na xocandyue ee jo' jo' xocanda'a nncjaaquiee' tsa'canch'ue meiⁿ candiu tixocala'ndaa'yo' joona'. ³⁴ Ee yuu na cwilawe'yo' naya 'naⁿyo', jo' jo' quit'maⁿ n'om'yo'.

C'omc'eendyo

³⁵ Seineiⁿ Jesús chiuu nnts'aana' quia na nncwjee'nnaa'aⁿ. Tsoom:

—C'omc'eendyo' na cwime'i'ndo'yo' ja. C'om'yo' cha'na nn'aⁿ na m'aⁿ moso na ñequii'cheⁿ xuee chom lámpara 'naaⁿna. ³⁶ Cwime'i'ndoo'na patrom 'naaⁿna na nncwjeeⁿeⁿ na tjaaⁿ yuu toco ts'aⁿ. Quia na m'maaⁿ 'ndyoots'a, m'aⁿc'eendyena na nla'canaa'ndyena. ³⁷ Matseineiⁿñe patrom mosoom'm quia na nncwje'cañoom na nljeiiⁿ na ya cwenta cwil'ana. Mayuu'cheⁿ matsjoo ndaa'yo', nntseijndaa'ñe na nntseii'oom'ñe ljo' nlcwa'na. Ndo' nnts'aaⁿ na cwindyuaandyena nacañoom' meiⁿsa na nndi'ntjoom ndaana. ³⁸ Maxjeⁿ matio'naa'ñena' moso'ñeeⁿ xeⁿ nljeiiⁿ na m'aⁿc'eendyena, meiiⁿ aa nncwjeeⁿeⁿ xcwe tsjom oo jaancoo. ³⁹ Ndo' cala'nq'nyo' ñ'oomwaa, juu ts'aⁿ na cwiluiitquieñe naquii' w'aa, xeⁿ ntyjeeⁿ ljo' xjeⁿ nncwjee' tsa'cach'ue, quia jo' nnc'oomic'eeñe ndo' tixonquiaaⁿ na nncjaaquiee' tsa'ñeeⁿ naquii' w'aa. ⁴⁰ Mati 'o c'omc'eendyo', ee ja na cwiluiindyö ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee majuuto xjeⁿ na ticalatiuu'yo' na nncwja, majo'to xjeⁿñeeⁿ nncwja'cañoöⁿ.

Moso na matseicanda ñequio moso na ticatseicanda

(Mt. 24:45-51)

⁴¹ Quia jo' tso Pedro nnoom:

—Aa ndi' Ta, ¿aa cwe' ndaa já matsei'neiⁿ ñ'oom tjañoom'waa', oo aa mati ndaa cha'tsondye nn'aⁿ?

⁴² T'o Jesús, tsoom:

—¿Ñeeⁿ juu jo' matseitiuu' na cwiluiiñe moso tq IEEE na cjee matseinqⁿ ndo' na matseicanda? Tsaⁿñeeⁿ nnty'iom patrom ts'iaaⁿ na cando' tsaⁿñeeⁿ ntyje mosoñe na ñnequiaa nantquie na nlcwa' naⁿñeeⁿ quia cwiwee' xjeⁿ. ⁴³ Mañequiaana' na neiiⁿ moso'ñeeⁿ quia na nncwje'cañoom patrom 'naaⁿaⁿ na nljeii na ya mach'eeⁿ. ⁴⁴ Mayuu'cheⁿ matsjoo ndaa'yo', l'o juu ñnequiaa patrom cha'tso 'naaⁿaⁿ na niom na cateix'ee joona'. ⁴⁵ Saa xeⁿ mosotquiee'ñeeⁿ nntseitoom: “Tjoocheⁿ na nncwjee' patrom 'na'ya.” Ndo' jo' na nntoqⁿoⁿ na nncwjaaⁿaⁿ cha'tso ntyjemosoñe, naⁿnom ndo' naⁿlcu. Nlcwa'jndoo'ñe, nnc'om ndo' ñeeⁿ. ⁴⁶ Majuuto xuee na tic'oomc'eⁿ ndo' na taqueⁿtoom cwenta, nncwje'cañoom patrom 'naaⁿaⁿ, quia jo' cwajndii nnchoom'm. Jnda jo' nncju'na' jom yuu na m'aⁿ nn'aⁿ na ticala'yu' ñ'eⁿ Ty'ooots'om.

⁴⁷ 'Ee moso'ñeeⁿ mantyjeeⁿ ljo' l'ue ts'om patrom 'naaⁿaⁿ na cats'aaⁿ saa t'icatseijndaa'ñe, meiⁿ t'icatseicanaaⁿ yuu na l'ue ts'om tsaⁿñeeⁿ, jo' chii jeeⁿ jndye nnchoom'm. ⁴⁸ Saa moso na seitjooñe cwe' ticatsei'nqⁿ ljo' nnts'aa, meiiⁿ na nnchuu' saa tijndye. Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na t'maⁿ ts'iaaⁿ maco'ñom, jndye nlcaⁿna' na cats'aaⁿ. Ndo' ts'aⁿ na t'maⁿ xuu jnda ty'iom ts'aⁿ juu, majndyeti nnom ñnequiaaⁿ cwenta.

*Matōⁿna' nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ Jesús
(Mt. 10:34-36)*

⁴⁹ Ja jndyoo na jndyocwjaa'ndyō chom quii'ntaaⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue. Ndo' toom cwe' na cwiluii naljo'. ⁵⁰ Waa cwii na jndei'na' na catjōⁿya, na nnc'ioya. Ndo' jeeⁿ matsei'ndaa'na' ntyjii hasta xuee na nntseicandaa'ñena' jo'. ⁵¹ Ticala'tiuu'yo' na jndyoo tsjoomnancue na caljoyaandye nn'aⁿ ñ'eⁿ nc'iaana. Ja jndyoo na jndyocwjaa'ndyō tia' nn'aⁿ. ⁵² Ee je' xuee na cwii wjaatina', nn'aⁿ na ñe'cwii w'aa nntōⁿndyena, ndyeendye naⁿñeeⁿ nnc'omna nacjoo we, ndo' wendye naⁿñeeⁿ nnc'omna nacjoo ndyee. ⁵³ Maxjeⁿ nntōⁿndye nn'aⁿ. Tsotye ts'aⁿ wjaⁿ nacjoo' ti'jnaaⁿ, ndo' ti'jnaaⁿ wjaⁿ nacjoom'm. Tsondyee ts'aⁿ wjaⁿ nacjoo' nomjnaaⁿ ndo' nomjnaaⁿ wjaⁿ nacjoom'm. Ndo' wjaⁿ nacjoo' nomnntsaaⁿ na' ndo' nomnntsaaⁿ na' wjaⁿ nacjoom'm.

*'Naaⁿ na ma'mōⁿna' cantyja na macwiluii
(Mt. 16:1-4; Mr. 8:11-13)*

⁵⁴ Mati tso Jesús ndaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye:

—Quia na cwinty'ia'yo' na cwicalui' nchquiu ntyja na majaacue ñe'quioom', mantyja quindu'yo' na manncua', ndo' mayuu' na ljo'. ⁵⁵ Ndo' quia na cwinty'ia'yo' na manaⁿ jndye ntyja na macalui' caxjuu tsoom'naaⁿ, quindu'yo': “Je' nleijmeiⁿ”, ndo' mayuu' na ljo'. ⁵⁶ O nn'aⁿ na cwe' cwil'a'ya'yo' na jeeⁿ cwilacandaa'ndyō' cwe' cha canty'iaa nn'aⁿ, jeeⁿ jndō' n'om'yo' na cwiliu'yo' cantyja na cwichuii' nnom tsjoomnancue ñequio tsjō'luee. Saa ¿chuii na tileicala'nōⁿyo' cantyja na mats'aaya quii'ntaaⁿyo' je'?

*Caljoya n'ooⁿya ñequio nn'aⁿ na jndoo jaa
(Mt. 5:25-26)*

⁵⁷ Tsoticheⁿ Jesús ndaana:

—¿Chuii na ticatjei'yo' cwenta yuu waa na maty'iomyana'? ⁵⁸ Quia na nlqueⁿ ts'aⁿ na quio matseintja'ndyu' ñ'oom nacjo', yochēⁿ na ñjomndyō' nato na tsa'yo' na nntjomndyō' wats'iaaⁿ, queⁿndyu' na cwaⁿya' jom, cha tints'aana' na nleñ'oomtscoō'ñē 'u ñ'eⁿ ñ'oom jo nnom jwe. Ndo' jwe'ñeeⁿ ññequiaaⁿ cwenta 'u luee sondaro. Ndo' joona nntuee'na' 'u w'aancjo. ⁵⁹ Nndi' nntsjoō, taxocalui' jo' jo' hasta na jnda tiom'nchaa'ndyu'.

13

Jeeⁿ t'maⁿ ñ'oom na calcwe' ts'om ts'aⁿ

¹ Maxjeⁿñeeⁿ tquie'cañom nn'aⁿ na jla'candiina Jesús na sa'ntjom Pilato na cwje nt'om nn'aⁿ galileos xcwe xjeⁿ na cwila'cwjeena quioo' na cwila't'maaⁿndyena Ty'loots'om. Seitjoom'na' nioomna ñequio nioom quioo'ñeeⁿ. ² T'ō Jesús ndaana, matsoom:

—¿Aa cwila'tiuu'yo' na luaa' tjoomna ee na t'maⁿti jnaaⁿna waa, nchiiti cha'tso nt'omcheⁿ nc'iaana ndyuaa'ñeeⁿ? ³ Nndye'yo' nntsjoō, meiⁿchjoo nchii jo'. Ee mati xeⁿ ticalcwe' n'om'yo', cha'tsondyō' nntsuundyō' cha'xjeⁿ na tsuundye joona. ⁴ Ndo' joo quin'oom nchoo' ndyee nn'aⁿ na tja quia na tioo w'aandye nacjoona nndyoo' peila Siloé, ¿aa cwilatiuu'yo' na naⁿñeeⁿ t'maⁿti tyola'tjoondyena, nchiiti cha'tsondyē nn'aⁿ na tyom'aⁿ Jerusalén? ⁵ Nndye'yo' nntsjoō, meiⁿchjoo nchii jo', ee mati meiiⁿ 'o xeⁿ ticalcwe' n'om'yo', cha'tsondyō' maluaa' nntsuundyō' cha'xjeⁿ na tsuundye joona.

Ts'oom higuera na tjaa'na' tã coch'ee

⁶ Quia jo' seineiiⁿ ñ'oomwaa na tjañoom' na ma'mōⁿna' na macaⁿna' na calcwe' n'om nn'aⁿ. Matsoom:

—Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ, tyomeintyjee' ts'oom higuera naquii' ntjoom'm. Ndo' tjacal'ueeⁿ taa' ts'oom'ñeeⁿ saa tjaa ljo' ljeiiⁿ. ⁷ Jo' chii tsoom nnom ts'aⁿ na mach'ee cwenta ntjoom'm: “Canty'ia', ts'oom higueraawaañe, jnda ndyee chu na mandyooⁿcal'ua taa'na' ndo' tjaa ljo' coljeiya. Cwa c'ua' juuna' ee cwe' ts'iaaⁿ matseityeeⁿñena' nomtyuaa.” ⁸ Saa t'ō tsaⁿñeeⁿ nnoom, tso: “Ta, ca'ndii'ya' juuna' meiiⁿ cwe' chuwaⁿ hasta na jnda ñaaⁿ

ndiocheⁿ x'eenan' ndo' nntioqⁿ ts'o to'. ⁹ Xeⁿ nnts'aana' ta, ya. Ndo' xeⁿ tjaa'naⁿ, quia ljo'cheⁿ c'ua' juuna'."

Sein'maⁿ Jesús yuscu na tcom jndyew'ii naxeⁿ

¹⁰ Cwii xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ tyo'moⁿ Jesús naquii' wats'om chjoo. ¹¹ Jo' jo' tyom'aaⁿ cwii yuscu na jnda quin'oom nchoo' ndyee chu na tei'caljoo jndyew'ii naxeⁿ. Jeeⁿ ntyjo tyojaacaⁿ ndo' meiⁿchjoo tileicwintyjeeⁿenⁿ nayuu. ¹² Quia na nty'iaa' Jesús tsaⁿñeeⁿ, t'maaⁿ juu, tsoom nnom:

—'U nomxjoo, je' jnda jndyaandyu' tycu na wi'.

¹³ Quia jo' tioom l'ooⁿ nacjoo', mantya jliuu naxeⁿ. Ndo' tyotseit'maaⁿñe Ty'oots'om. ¹⁴ Saa juu ts'aⁿ na cwiluiitquieñe wats'om'ñeeⁿ, seiw'eeⁿ na sein'maⁿ Jesús tsaⁿñeeⁿ xuee na cwita'jndyeeⁿ. Tsoom ndaaⁿ nn'aⁿ:

—Yom xuee wanaaⁿ na cal'a'yo' ts'iaaⁿ. Joo ncueemeiⁿ quio'yo' na nn'maaⁿyo', nchii xuee na cwita'jndyaaya.

¹⁵ Ndo' t'o Jesús nnom, tsoom:

—'O nn'aⁿ na cwe' cwil'a'yo' na ndoo' na jeeⁿ cwilacandaa'ndyo', ¿aa meiⁿcwindyo' 'o tiquila'cana'yo' quioo'jndyo oo snom njmeiⁿyo' yuu na macwa'yo' ndo' na nntsaala'c'u'yo' ndaa juuyo' xuee na cwita'jndyaaya? ¹⁶ Ee yuscum'aaⁿ, na cwiluiiñe tsjaaⁿ 'naaⁿ Abraham na jnda quin'oom nchoo' ndyee chu na maco'wi' Satanás jom, ¿aa ticaty'iomna' na ndyaañe nawii'waa' xuee na cwita'jndyaaya?

¹⁷ Yocheⁿ na matseineiⁿ ñ'oommeiⁿ, tioo na jeeⁿ jnaaⁿ cha'tso nn'aⁿ na jndoo jom. Saa nn'aⁿ na jndyendye, s'aana' na jeeⁿ neiiⁿ na nc'e cha'tso ts'iaaⁿ na cajnda na tyoch'eeⁿ.

Cala'nooⁿa cantya 'naaⁿ lqueeⁿ ts'oom mostaza

(Mt. 13:31-32; Mr. 4:30-32)

¹⁸ Jnda chii tsotyeeⁿcheⁿ ndaana:

—Juu na matsa'ntjom Ty'oots'om, ¿ljo' ñ'eⁿ matseijomna' cantya 'naaⁿna'? ¹⁹ Juuna' matseijomna' cha'na lqueeⁿ ts'oom mostaza na jeeⁿ cajnda. Seic'oom ts'aⁿ juuna' naquii' ntjoom'm. Tyuaa' tjawijndeina', tue'ntyjo na teit'maⁿna' hasta tyol'a cantsaa cantquiaayo' naquii' l'ona'.

Cala'nooⁿa cantya 'naaⁿ ndaaljo'

(Mt. 13:33)

²⁰ Ndo' tsonnaaⁿaⁿ ndaana:

—¿Ljo' cwiicheⁿ na nntseijooⁿa juu na matsa'ntjom Ty'oots'om? ²¹ Juuna' matseijomna' cha'na ndaaljo' na tjaa'ñe cwii yuscu naquii' ndyee tsua' xjeⁿ jnda tyoo'. Ndo' seicandeii'na' cha'waa tsqueeⁿ tyoo'ñeeⁿ.

'Ndyoots'a na cantuu

(Mt. 7:13-14, 21-23)

²² Quia jo' tjawinom Jesús njoom nt'maⁿ ndo' njoom nch'u na tyo'mooⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ yocheⁿ na tyocanjoom nato na wjaⁿ Jerusalén. ²³ Cwii ts'aⁿ tax'ee nnoom, tso:

—Ta, ¿aa tijndye nn'aⁿ na nlui'n'maaⁿndye?

²⁴ T'ooⁿ, matsoom ndaana:

—'Ndyoots'a cantya na matsa'ntjom Ty'oots'om, cantuuna'. Calajnda'yo' na ntsaaquie'yo' juuna'. Ee jndye nn'aⁿ na ñe'c'ooquie' jo' jo', saa xocandaa nl'ana. ²⁵ Ee quia na jnda teicantya nquii ts'aⁿ na waa' w'aa'ñeeⁿ na nntseicu'tyeeⁿ 'ndyoots'a, quia jo' 'o na m'aⁿyo' ch'eⁿ nnto'yo' na ncwaⁿyo'. Nndu'yo': "Ta, catseicanaaⁿndyu' na ntsaquiaa'â." Saa jom nnc'ooⁿ nndyue'yo', nntsoom: "Ticaljeii yuu nn'aⁿ 'o." ²⁶ Quia jo' nnto'yo' na nndu'yo' nnoom: "Jâ tsuu, tyocwaa'â ñ'eⁿndyu' ndo' tyo'mooⁿ ndaayâ xcwe naquii' tsjoomyâ." ²⁷ Saa jom nnc'ooⁿ, nntsoom: "Jnda tsjoo ndaa'yo' na ticaljeii yuu nn'aⁿ 'o. Quindyoyoy' ñjaaⁿ, 'o nn'aⁿ na cwil'a'yo' natia." ²⁸ Jo' jo' nnc'om'yo' na

nlaxua'yo' na matsei'ndaa'na' nquiu'yo' ndo' nntei'nquie'yo' ndei'n'om'yo' na maqui-ina' 'o. Ee nnty'ia'yo' Abraham, Isaac, Jacob ndo' ñ'ee' cha'tso profetas, na m'a'na yuu na matsa'ntjoom, saa 'o jnda 'ndiina' ch'e'. ²⁹ Quia ljo' nlquie nn'a' na nna' ndioche' tsjoomnancue. Ñequio na neii' na ñ'ee' nncwindyuaandyena nacañoom' mei'sa yuu na matsa'ntjom Ty'oos'tom na nlcwa'na. ³⁰ Que'yo' cwenta, m'a' nn'a' je' na cwilatiuu'yo' na maju'cjena' joona. Saa ndanquia nntseiwendyena' joona. Ndo' m'a' nn'a' je' na cwila'tiuu nquiee na t'ma' cwiluiindy, saa nncue'ntyjo na nncju'cjena' joona.

Maty'ioo Jesús cantyja 'naa' nn'a' Jerusalén

(Mt. 23:37-39)

³¹ Majuuti xuee'ñee', tquie'cañom nt'om nn'a' fariseos Jesús, jluena nnoom:

—Calui' ñ'jaa', cja' cwiiche' joo ee ñe'catseicuee' Herodes 'u.

³² Tsoom ndaana:

—Catsa'yo', candu'yo' nnom cajndye'ñee': “Que' cwenta, ja manncwjii'tyaya na'ndii naquii' n'om nn'a'. Ndo' nntsein'ma'tyaya nn'a'wii 'io cha luaa'. Ndo' tajndye cwii tjoo na nntseicandaa'ndyo ts'iaa' na jndyooya.” ³³ Saa jndei'na' na je', 'io ndo' cha jojotyā cantyja 'naa' ts'iaa' na mats'aaya, ee ticatsona' na nchii Jerusalén na nncue' cwii profeta.

³⁴ 'O nn'a' Jerusalén na cwilacwje'yo' profetas ndo' majñoom' ljo' nn'a' na majñoo'ya na m'aa'. Jndye ndii' ñentyjaa' ts'oo' na nntseitjo'ya ntseinda' cha'xje' matseitjom caxtixquie ntseinaa' nacjee' ntsquee'. Saa 'u cwaa' tquiaandyu'. ³⁵ Que'yo' cwenta, Ty'oos'tom ma'ñee' 'o. Taxoc'oom wats'om t'ma' na'yo'.

Quia jo' seineii' ndaa' nn'a', tsoom:

—Nndye'yo' nntsjoo na taxocanty'ia'yo' ja hasta na nncue'ntyjo xuee na nndu'yo': “Matio'naa'ñena' nque' na mañoom ñequio xuee' Ta Ty'oos'tom.”

14

Sein'ma' Jesús ts'a' na ndii' tcoo'

¹ Cwii xuee na cwita'jndyee nn'a', tjatseijomñe Jesús waa' ts'a' na cwiluiitquieñe cantyja 'naa' nn'a' fariseos, na nlcwaa'na' jo' jo'. Ndo' ñ'ee' nn'a' fariseos na tyoque' cwenta ljo' nnts'aa'. ² Jo' jo' tjameintyjee' cwii ts'a' na wi' jo nnoom na ndii' tcoo'. ³ Ndo' tax'ee' ndaa' nn'a' na cwit'moo' ljeii na tque' Moisés ñequio nn'a' fariseos, tsoom:

—¿Aa maty'iomyana' na nntsein'ma' ts'a' tsa'wii' xuee na cwita'jndyee nn'a', oo aa ticaty'iomna'?

⁴ Saa joona yache' jla'che'na. Quia jo' to'ñoom ts'a'wii', sein'maa' juu ndo' tsoom nnom:

—Ya xe' na wja'to' wa'.

⁵ Jnda jo' tsoom ndaa' fariseos'ñee':

—¿Aa m'aa' cwiindyoy' 'o na xocatseicjee' na nncwji' snom oo quio'jndyo tsmei' na tju'na' ts'om tsue'tsjoom, meii' na juu xuee na cwita'jndyee nn'a'?

⁶ Saa ticat'oona 'ñom.

Nn'a' na 'oo yuu na macoco ts'a'

⁷ Ndo' na'ñee' na tquee' ts'a' fariseo na nlcwa' ñ'e'ñê, tque' Jesús cwenta ljo' l'ana. Jla'yuu ndaana ntsulā nacañoom'tiche' nacañoom' mei'sa. Jo' chii seineii' ñ'oom tjañoom' ndaana. ⁸ Tsoom:

—Quia na maquee' ts'a' 'u na catseijomndyu' na macoco jnaa', tincja'cajma' sula nacañoom'tiche'. Ee xe' nntseijomna' tquee'ñê cwiiche' ts'a' na t'ma'ti cwiluiñe, nchiiti 'u, ⁹ quia jo' jom na tquee'ñê 'o, nncjaantyjaa'na' 'u, nntsoom njom': “'U quiaa' na tsa'm'aa' nncjom yuu na wacatyee'.” Quia jo' nlui'jnaa'ndyu' na nncja'cajma' sula na macanda. ¹⁰ Jo' chii, quia na maquee'ñe ts'a' 'u, cja'cajma' sula na we'yandyo, cha quia na nncjaantyjaa' ts'a' na tquee'ñe 'u, nntsoom njom': “'U x'iaya, cwinoom'

nacañoomcheⁿ.” Quia jo' nntseit'maaⁿñena' 'u jo ndaa cha'tso nn'aⁿ na meindyuaandye nacañoom' meiⁿsa ñ'eⁿndyu'. ¹¹ Ee meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseiwendyeñe cheⁿnquii, maxjeⁿ nntseiquioo Ty'oots'om juu. Ndo' meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na maju'ñecje, maxjeⁿ nntseiwendye Ty'oots'om tsaⁿñeeⁿ.

¹² Mati tso Jesús nnom ts'aⁿ na tqueeⁿñe jom:

—Quia na maqueeⁿ nn'aⁿ na cala'jomndye na nlcwa'yo' na quiajmeiⁿ oo natmaaⁿ, tilqueⁿ nc'ia', meiⁿ nn'aⁿ nncu', meiⁿ nn'aⁿ na jnda teitquioo', meiⁿ nantya na m'aⁿ ndyoo'. ¿Ee aa nchii nncuee' xuee na majo'ti nl'a joona, cha nnjoom cha'xjeⁿ na sa' 'u?

¹³ Jo' chii quia na nntsa' nantquie na t'maⁿ na nlcwa' nn'aⁿ, queⁿ ndyeñeeⁿ ñ'eⁿ nn'aⁿ na ticandaa' luee, nc'ee', ndo' nn'aⁿ na tileic'ooca' ñequio nn'aⁿ na nchjaaⁿ. ¹⁴ Quia jo' nnc'oom' na neiⁿ na luaa' nntsa'. Ee joona xocandaa' nl'ana na nnjoom ljo' na sa', saa 'u nnc'oñom' na nnjoom quia na nnta'ndo'nnda' nn'aⁿ na ñel'a yuu na maty'iomyana'.

Nantquie t'maⁿ natmaaⁿ

¹⁵ Cwii ts'aⁿ na ñ'eⁿ meindyuaandyena nacañoom' meiⁿsa, quia na jndii na luaa', tso nnom Jesús:

—Ññequiaana' na neiiⁿ ts'aⁿ na nntseijomñe nantquie t'maⁿ yuu na matsa'ntjom Ty'oots'om.

¹⁶ T'o Jesús cwii ñ'oom na tjañoom'. Ma'moⁿna' na nchii cha'tsondye nn'aⁿ nnc'ooquieeⁿndye yuu na matsa'ntjom Ty'oots'om. Tsoom:

—Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ, jom jnoom'm cwii nantquie t'maⁿ ndo' tqueeⁿñe jndye nn'aⁿ.

¹⁷ Quia na tuee'ntyjo xjeⁿ na nlcwa'na natmaaⁿ jñoom mosoom'm na cjaacatso ndaa nn'aⁿ na maqueeⁿñe: “Aa ndye'yo', cjaaya, ee cha'tso jnda maya waa.” ¹⁸ Saa cha'tsondye naⁿñeeⁿ cwii cwii nnom jla'cajñoom'ndyena. Tsaⁿ najndyee tso: “Catsa' cwii naya'ñeeⁿ na catsu' nnom patrom 'naⁿ na catseit'maⁿ ts'oom ja, ee jnda seijndaya cwii taⁿ tyuaa ndo' macaⁿna' na cjocandoo'a juuna.” ¹⁹ Ndo' tso cwiicheⁿ ts'aⁿ nnom moso: “Ja jnda seijndaya 'om ljo quioo'ndyo na nl'a ts'iaaⁿ ndo' je' jocanty'ia aa ndyaa' ya nl'ayo'. Jo' chii catsa' cwii naya'ñeeⁿ na catsu' nnoom na catseit'maⁿ ts'oom ja.”

²⁰ Ndo' cwiicheⁿ tso: “Cwe' xcondyo na tmaⁿco, jo' na xocandaa' nncjo.” ²¹ Tjalcwe' moso tjatseicañeeⁿ patrom 'naaⁿan cha'tso ñ'oommeiⁿ. Ndo' seiloo'ñe patrom. Tsoom nnom mosoom'm: “Catseityua', cja' jo ts'ua ndo' n'om nantaa naquii' tsjoom ndo' candyo'chu' ndyeñeeⁿ ñequio nn'aⁿ na ticandaa' luee, nc'ee', nn'aⁿ na ntjeiⁿ nc'ee' ñequio nn'aⁿ na nchjaaⁿ.” ²² Jnda chii seicandii moso'ñeeⁿ, tsoom: “Ta, jnda tuui cha'xjeⁿ na sa'ntjom' saa ndicwaⁿ wanaaⁿti.” ²³ Quia jo' tso patrom nnoom: “Cja' jo n'om nato nt'maⁿ ñequio cha'tso nato cajneiⁿ. Catsa' na jndei'na' na ññequio nn'aⁿ cha na nntoo' w'aya. ²⁴ Je' nndye'yo' nntsjo na meiⁿcwiindye nn'aⁿ na tquaaⁿndyojndyaa xocaljeii chiuu waa nantquie t'maⁿ na mandoo'a.”

Jeeⁿ jndyaa' na wjaantyjo ts'aⁿ naxeⁿ Cristo

²⁵ T'maⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ ty'e ñ'eⁿ Jesús. Quia jo' taqueeⁿ, tsoom ndaana:

²⁶ —Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nndyo ñ'eⁿndyo xeⁿ tic'oom na jndati ntyjeeⁿ ñ'eⁿndyo, nchiiti tsotyeⁿ, tsoñeeⁿ, scoom'm, ntseinaaⁿ, ti'nquioom ñequio ndyencjoom, hasta cantyja na wando' nqueⁿ, tsaⁿñeeⁿ xocandaa' nntseijomñe ñ'eⁿndyo. ²⁷ Ndo' meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nndyontyjo cantyja na mats'aa, xeⁿ tic'oom na cwiljoya ts'oom nawi' na matjoom cantyja 'na'ya meiⁿ cueeⁿeⁿ, tsaⁿñeeⁿ xocandaa' nntseijomñe ñ'eⁿndyo. ²⁸ Xeⁿ cwiindyo' 'o ñe'cats'aa w'aandye, ¿aa nchii nncjaacjoindyee, nntseitiuuya chiuuxjeⁿ nlcaⁿna' cha ntyjii aa nleiñdeii cwanti na maleiñ'oom hasta na nndaⁿ w'aa'ñeeⁿ? ²⁹ Xeⁿ ticats'aaⁿ na ljo', jnda s'aaⁿ tsiaⁿtsjo' ndo' nljeiⁿ na taticatquii nnts'aaⁿ, quia jo' cha'tso nn'aⁿ na nnty'iaa na ljo', nnto'na na nla'jnaaⁿ na jom. ³⁰ Nluena: “Tsaⁿm'aaⁿ toqⁿqⁿ cwii ts'iaaⁿ saa cwe' ts'iaaⁿ taⁿ. Títseicandaa'ñe.”

³¹ Mati cwii rey na tseixmaⁿ qui meiⁿ sondaro, ¿aa nts'aacheⁿna' na nncjaacatjomñe

cwiicheⁿ rey na nndyocats'aa tia' nacjoom'm na matseixmaⁿ ntquiuu meiⁿ sondaro? ¿Aa chii nncjaacjoojñeeⁿ na nntseitiuuyaaⁿ, aa nndaⁿ nnts'aaⁿ? ³² Ndo' xeⁿ nnty'iaaⁿ na tixocandaⁿ nnts'aaⁿ, quia jo' nntseicwanoom ñ'oom ñequio ts'aⁿ 'naaⁿ na nntseity'ooñê na cwitsaaⁿ tia', cwii na ndicwaⁿ tquia ndyo tsaⁿñeeⁿ. ³³ Jo' chii meiⁿ cwi'ñeeⁿ cheⁿ 'o na ticaⁿ ndii cha'tso na matseixmaⁿ nquii, xocandaⁿ nntseijomñê ñ'eⁿ ndyo.

Til'ue tsjaaⁿ xeⁿ na jndaⁿ jlui' na chjeⁿ na'

(Mt. 5:13; Mr. 9:50)

³⁴ 'Jeeⁿ l'ue tsjaaⁿ, saa xeⁿ nlui' na chjeⁿ na', ¿ljo' ñ'eⁿ cwii nleichjeⁿ nnda' na'? ³⁵ Taxocwil'uena', meiⁿ quio tyuaa, meiⁿ ñ'eⁿ to'. Cwe' quiityeⁿ quiee' nn'aⁿ joona'. Maluaa' matseijomna' 'o, m'aⁿ yo' cha'cwijom tsjaaⁿ na til'ue xeⁿ tyootel'jndeⁿ yo' nt'omcheⁿ nn'aⁿ. 'Ñeeⁿ juu na niom lue' n'om lua'qui na nndii, candiia.

15

Cantyja 'naaⁿ catsmaⁿ na tsuuñe

(Mt. 18:10-14)

¹ Cha'tsondye nn'aⁿ na cwito'ñoom s'om cwentaa' gobiernom Roma ñequio nn'aⁿ na cwila'tjoondye nnom Ty'oqots'om cantyja na nquiu nn'aⁿ fariseos, jla'candyoo'ndyena nam'aaⁿ Jesús na nndyena ñ'oom na nntseineiⁿ. ² Nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés tyotio'ñ'oomna jom. Jluena:

—Tsaⁿ m'aaⁿ ya ñ'oom jom ñ'eⁿ nn'aⁿ na cwila'tjoondye nnom Ty'oqots'om ndo' macwaaⁿ ñ'eⁿ ndyena.

³ Quia jo' seineiⁿ ñ'oom na tjañoom' ndaⁿana, tsoom:

⁴ —Xeⁿ cwiindyoy' 'o m'aaⁿ cwii siaⁿto canmaⁿ ntsmeiⁿ ndo' xeⁿ nntsuuñe cwii jooyo', ¿aa nchii n'ndiyyaaⁿ ñequieen'aaⁿ nchoo' qui nchoo' ñjeeⁿ quioo'ñeeⁿ yuu na cwicwa'yo' ndo' nncjaacal'ueeⁿ juu catsmaⁿ na tsuuñe hasta xjeⁿ na nljeiiⁿ cheⁿ? ⁵ Xeⁿ jndaⁿ ljeiiⁿ catsmaⁿ ñeeⁿ, nlei'caljoom juuyo' xtyoom'm ñequio na neiiⁿ eⁿ. ⁶ Ndo' quia na nncueⁿ leⁿ waⁿ aⁿ, nntseitjoom nc'iaaⁿ aⁿ ñequio nn'aⁿ na m'aⁿ ndyoo' waⁿ aⁿ. Nntsoom ndaⁿana: “C'oqoⁿ ya na neiiⁿ ya, ee catsmaⁿ tsmāⁿ aⁿ na tsuuñe jndaⁿ ljeiⁿ nda'a juuyo'.” ⁷ Luaa nntsjoⁿ ndye'yo', maluaa' na t'maⁿ ti neiiⁿ Ty'oqots'om na m'aaⁿ cañoom'luee cantyja 'naaⁿ cwii ts'aⁿ jnaⁿ na cwilcwe' ts'om, nchiiti ñequieen'aaⁿ nchoo' nqui nchoo' ñjeeⁿ ts'aⁿ na mamach'ee yuu na maty'iomyana' na ticaⁿ na' na nlcwe' ts'om.

Tsjo'ñjeeⁿ na tsuu

⁸ 'Oo cal'uu na m'aaⁿ cwii yuscu na maleiñ'oom qui xjeⁿ s'om xuee, ndo' xeⁿ nntsuuñe cwii joona' naquii' w'aa, ¿aa nchii nntseicanaaⁿ ñê chom, ndo' ya ya nlcaaⁿ ñe, tcutcuu nl'ueeⁿ juuna' hasta xjeⁿ na nljeiiⁿ cheⁿ? ⁹ Ndo' xeⁿ jndaⁿ ljeiiⁿ, nntseitjoom nc'iaaⁿ aⁿ ñequio nn'aⁿ na m'aⁿ ndyoo' waⁿ aⁿ ndo' nntsoom ndaⁿana: “C'oqoⁿ ya na neiiⁿ ya, ee jndaⁿ ljeiya tsjo'ñjeeⁿ na tsuu.” ¹⁰ Luaa nntsjoⁿ ndye'yo', maluaa' jeeⁿ cwila'neiiⁿ ndye ángeles cwentaa' Ty'oqots'om cantyja 'naaⁿ cwii ts'aⁿ jnaⁿ na cwilcwe' ts'om.

Seit'maⁿ ts'om ts'aⁿ jnaaⁿ

¹¹ Seineiⁿ ticheⁿ Jesús, tsoom:

—Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ, tyom'aⁿ we ntseinaaⁿ na naⁿ nom. ¹² Juu tsaⁿ chee tsoom nnom tsotyeeⁿ: “Ta, quiaa' 'naⁿ na tseixmaⁿ ya na nnc'oñⁿ.” Quia jo' toⁿ tsotyeeⁿ 'naⁿ na niom, tquiaa nnoom. ¹³ Tyoowijndye xuee na tuui na ljo', seitjoom cha'tso 'naaⁿ aⁿ, tjaaⁿ tquia cwiicheⁿ ndyuaa. Jo' jo' seicoⁿ cha'tso 'naaⁿ aⁿ cwe' luaa'. ¹⁴ Jndaⁿ na ndyueñ'eⁿ seicatsoom, seijomna' jndyo cwii jndo' t'maⁿ tyuaaⁿ ñeeⁿ. Jnaⁿ na' na tco'wi'na' jom na tjaaⁿ na' ljo' cwii ya nleil'ueeⁿ ñê. ¹⁵ Quia jo' tjaaⁿ, tjaquieeⁿ toom na nnts'aaⁿ ts'iaaⁿ moso 'naaⁿ cwii ts'aⁿ ndyuaaⁿ ñeeⁿ. Jñom tsaⁿ ñeeⁿ jom na nnteix'eeⁿ calcu jo jndaⁿ. ¹⁶ Jeeⁿ ñe'cwaaⁿ aⁿ meiiⁿ cwe' nlcwa jndaⁿ na cwicwa' calcu. Saa meiⁿ cwii tjaaⁿ ñeeⁿ tquiaa ljo'

nlcwaaⁿaⁿ. ¹⁷ Quia jo' tjañjoom' ts'oom, seitioom: “Jndye moso m'aⁿ waa' tsotyā, hasta ma'ndiina' nantquie na cwicwa'na. Ndo' ja ñjaaⁿ m'aaⁿya, mañe'c'ioya na ñe'jndo'a. ¹⁸ Je' yuu' nlui'a ljoo, nncjolcwa'nda'a m'aaⁿ tsotyāya, ndo' nntsjoō nnoom: Ta, jnda seitjoondyo nnom Ty'oots'om ndo' njom' 'u. ¹⁹ Tacatseixmaⁿya na nntsu' na jnda' ja. Catsa' cwe' cha'na cwii moso' ja.” ²⁰ Quia jo' mana tjalcweeⁿeⁿ na m'aaⁿ tsotyeeⁿ.

’Tquia ndicwaⁿ wjaanoom, ljeii tsotyeeⁿ jom. Tioo na jeeⁿ jnda ntyjii ñ'eⁿñê. Jleinom, tjacatjomñe jom. Taxcweeñe ndo' t'uu ntsmaaⁿaⁿ. ²¹ Quia jo' tso jnaaⁿ nnoom: “Ta, jnda seitjoondyo nnom Ty'oots'om ndo' njom' 'u. Tacatseixmaⁿya na nntsu' na jnda' ja.” ²² Jnda tquiena na waa w'aa, tso tsotyeeⁿ ndaa mosoo': “Cwa queⁿndyo' quia'yo' liaa na yati, ndo' cala'cwe'yo' joona' jom. Ndo' catjaa'ndyo' tsei'x'ii ts'oōⁿ cala'ñjom'yo' lloom jom. ²³ Ndo' mati tsaac'om'yo' quioo'jndyo chjoo na t'meiñe. Calacue'yo' juuyo'. Nlcwaa'a ndo' nl'aaya xuee. ²⁴ Ee ti'jndaaya luaa, cha'cwijom jnda tueeⁿeⁿ ndo' wando'nnaaⁿaⁿ, tsuuñê ndo' teijndaa'ñennaⁿaⁿ.” Quia jo' to'na na tyola't'maaⁿndyena.

²⁵ Saa jnaaⁿ tsantquiee, tic'oomñe, jndaa tja. Quia na jnda tyjee' ndyowindyoo' na waa w'aana, jndii na cwitjo' ndo' cam'aaⁿ jnoom. ²⁶ Tcwaaⁿ cwii mosoona, tax'eeⁿ 'ndyoo ljo' cwiluii. ²⁷ T'o tsaⁿñeeⁿ nnoom: “Ti'ty'iu' jnda tyjeeⁿeⁿ jo' na seicuee' tsotyē quioo'jndyo chjoo na t'meiñe ee ya tyjeeⁿeⁿ, tiweeⁿeⁿ.” ²⁸ Saa tsaⁿñeeⁿ seiw'eeⁿ, meiⁿ quii' w'aa ti'cjaaqueⁿeⁿ. Jo' chii jlui' tsotyeeⁿ ndo' s'aa ty'oo nnoom na cjaaqueⁿeⁿ. ²⁹ Saa jom t'oōⁿ nnom tsotyeeⁿ, tsoom: “Queⁿ cwenta, teijndye ndyu mandi'ntjoⁿya njom' meiⁿ tyootseiquie' ts'oōⁿya yuu na matsa'ntjom' ja. Saa meiⁿcwii ndii' tyooñequiaa' meiiⁿ cwe' canch'ioo ndyua na nntseicua'a na nnc'oōⁿya na neiⁿya ñequio nc'iaya. ³⁰ Saa je' na tyjee' ti'jnda' luaa' na tjatseicooⁿ 'naⁿ ñequio lculjaa', jnda'jom quio'jndyo chjoo na t'meiñe jnda seicue' cwentaⁿaⁿ.” ³¹ Ndo' t'o tsotyeeⁿ nnoom, tso: “U jndaaya, maxjeⁿ m'aaⁿ ñ'eⁿndyo ndo' cha'tso 'naⁿya 'u 'naⁿ. ³² Saa maty'iomna' na cal'aaya xuee ndo' c'oōⁿya na neiiⁿya ee ti'ty'iu' luaa' cha'cwijom jnda tueeⁿeⁿ ndo' wando'nnaaⁿaⁿ, jnda tsuuñê saa teijndaa'ñennaⁿaⁿ.”

16

Mosotquiee na seitjoqñe

¹ Mati seineiⁿ Jesús ndaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê, tsoom:

—Tyom'aaⁿ cwii tsaⁿtya ndo' t'oom cwii mosotquiee 'naaⁿaⁿ. Jla'candii nn'aⁿ jom na cwe' matseicatsuuto tsaⁿñeeⁿ 'naaⁿaⁿ. ² Quia jo' tqueeⁿñê juu, tsoom nnom: “¿Chiuu waayuu ñ'oom na mandi' cantyja 'naⁿ? Quiaa' cwenta ts'iaaⁿ na mache' ee ma'ndiina' 'u na m'aaⁿ mosotquiee.” ³ Quia jo' seituu mosotquiee naquii' ts'oom: “¿Chiuu nnts'aayo na cwii nncwantjoⁿ? Ee patrom 'naⁿya macwjeeⁿeⁿ ja na m'aaⁿya mosotquiee. Ee tijndo na nnts'aa ts'iaaⁿ jndaa ndo' jnaaⁿa na cwe' ndaa nn'aⁿ nlcaaⁿa ljo' na macaⁿna' ja. ⁴ Mantyjii chiuu nnts'aa cha nnto'ñoom nn'aⁿ ja l'aana xen jnda 'ndiina' ja na mosotquiee.” ⁵ Quia jo' tqueeⁿñê cwii ndo' cwii nn'aⁿ na cho'jnaⁿ nnom patrom 'naaⁿaⁿ. Tax'eeⁿ nnom ts'aⁿ najndyee: “¿Cwanti t'maaⁿ chujnaⁿ nnom patrom 'naⁿya?” ⁶ T'o tsaⁿñeeⁿ nnoom, tso: “Ja chojnaⁿ cwii siaⁿnto ncjo seitye.” Ndo' tsoom nnom: “Luaa co'ñom' tsom na teiljeii cwanti chujnaⁿ. Queⁿndyu', cajmaⁿ, catseiljei'xco' na ñe'wen'aaⁿ nchoo' qui ncjo chujnaⁿ.” ⁷ Jnda jo' tax'eeⁿ nnom cwiicheⁿ, tsoom: “Ndo' 'u je', ¿cwanti chujnaⁿ?” T'o tsaⁿñeeⁿ nnoom: “Ja chojnaⁿ cwii siaⁿnto xuu lqueeⁿ trigo.” Quia jo' tsoom nnom: “Luaa co'ñom' tsom na chuuna' cwanti chujnaⁿ. Catseiljei'xco' na ñe'ñequieen'aaⁿ xuu lqueeⁿ trigo chujnaⁿ.” ⁸ Ndo' tjawee' ts'om tsaⁿtya na luaa' s'aa moso tiaa'ñeeⁿ, ee na jndo' ts'oom ts'iaaⁿ na s'aaⁿ. Ee nn'aⁿ na m'aⁿ cantyja 'naaⁿ tsjoomnancuewaa, jndo'ti n'omna quii'ntaaⁿ nc'iaana, nchiiti nn'aⁿ na la'xmaⁿ cantyja 'naaⁿ naxuee.

⁹ 'Candye'yo' ntsjoo, cwil'uee'ndyo' 'na'yo' na niom tsjoomnancue na quio nla'jndyeendyo' nn'a' na nljoya ñ'oom ñ'endyo'. Quia jo' quia na nntycwii 'na'yo' jo', m'a' ñee' nnto'ñoom 'o jo nandye cañoom'luee.

¹⁰ 'Ts'a' na ya matseicandā ñ'oom na tit'ma', mati ntseicanaā ñ'oom na t'ma'. Ndo' ts'a' na titseicandā meii' ñ'oom na ti't'ma' tseixma'na', majndeitiche' ti'xotseicanaā ñ'oom na t'ma'. ¹¹ Saa xe' 'o ticalacandā'yo' ñequio 'na'yo' na waa tsjoomnancue-jna'waa, tjaa 'ñee' juu ñnequiaa na nnto'ñoom'yo 'na' na mayuu'che' na jnda matseixma'. ¹² Ndo' xe' 'o tis'a cwentā cwil'a'yo' ñequio 'na' na nchii 'na'yo' joona', mei' tjaa 'ñee' juu na ñnequiaa naya luee'yo' na nla'xma'na' cwentā'yo'.

¹³ 'Tjaa'na' moso na ndāā nndi'ntjom nnom we patrom. Ee nnc'oom na ticuee' ts'oom cwii, ndo' cwiiche' nncjaawee' ts'oom. Oo na nncjaañ'oomñe' ñ'e' cwii, saa cwiiche' nntseijnaa'na'. 'O xocandāā nndye'ntjom'yo' nnom Ty'oōts'om ndo' mati ndāā s'om.

¹⁴ Nn'a' fariseos na m'a' jo' jo', tyondyena cha'tso ñ'oommei' na seinei' Jesús. Ndo' tyola'jnaa'na jom, ee jee' cwila'candya' n'omna s'om. ¹⁵ Saa tsoom ndāāna:

—'O cwitjei'yandyo' che'ncjo'yo' jo ndāā nn'a' saa Ty'oōts'om wajna'na' naquii' n'om'yo'. Cha'tso nnom na jee' nei'ncōo' nquiu nn'a' na cwila't'maa'ndyena, Ty'oōts'om jnoom'm nmei'.

Xocantycwii ñ'oom' Ty'oōts'om

¹⁶ 'Tyola'nei' nn'a' ñ'oom' Ty'oōts'om na tque' Moisés, ñequio ñ'oom ndyuee profetas hasta quia na tyjee' Juan. Quia ljo'che' jna'na' na cwiwinei' ñ'oom cantyja 'naa' na matsa'ntjom Ty'oōts'om nn'a'. Ndo' je' je' jnda tue'ntyjo xje' na ticwii cwii ts'a' matseijndeii cha ndāā nncjaaquee'ñe cantyja 'naa'na'.

¹⁷ 'Tijndeitina' na nntsuu tsjo'luee ñequio tsjoomnancue, nchiiti na titseicandāā ñena' meii' ñe'cwii ljeii cachjoo na quio teiljeii ñ'oom' Ty'oōts'om na matsa'ntjomna'.

Ticatsona' na nntyuii' ljeii cantyja na toco ts'a'

(Mt. 19:1-12; Mr. 10:1-12)

¹⁸ 'Mei'ñee'che' ts'a' na nntseityuii' ljeii 'naa' ñ'e' scuu' ndo' nncoco ñ'e' cwiiche' yuscu, tsa'ñee' mach'eena' na cwe' m'aa'nyaa' ñ'e' yuscu'ñee'. Ndo' mati mei'ñee'che' ts'a' na nncoco ñ'e' yuscu na jnda tyuii' ljeii 'naa' ñ'e' saa', mati tsa'ñee' mach'eena' na cwe' m'aa'nyaa' ñ'e' yuscu'ñee'.

Tsa'ntya ñequio tsa'ñee' Lázaro

¹⁹ 'Tyom'aa' cwii tsa'ntya na ñequii'che' tyocwe' liaa na jee' ya ndo' jndana' na tuiina' ñ'e' tsa' lino. Ndo' 'io ndii 'io tyocwaa'na' nantquie na yatiche'. ²⁰ Jo 'ndyoots'a tiom waa' tsa'ntya'ñee' tyowacatyee' cwii tsa'ñee' na jndyū Lázaro. Cha'waañe' chom ntyje'. ²¹ Tyocantyyaa' ts'oom na nlcwaa'na' meii' cwe' na cajndāā na cwiqiaa nacjee' mei'sa 'naa' tsa'ntya. Ndo' calue' tyonquiocatyueendyeyo' ntyje' na chom. ²² Tue'ntyjo xuee na tue' tsa'ñee', ndo' ty'eñ'om ángeles añmaa'na' paraíso na m'aa' Abraham. Mati tue' tsa'ntya ndo' tjacanty'iuu'ñe. ²³ Tyom'aa'ñe' yuu na ñjomndye l'oo. Jlundāñe, nty'iaa'tquiaa' na m'aa' Lázaro nacañoom' Abraham. ²⁴ Quia jo' seixua', tsoom: "Tsotyāya, Abraham, c'oom' na wi' ts'om' ja. Cajñom' Lázaro na canchjeeñe nomts'oō' naquii' ndaatoo cha nntseicana'na' tsaya. Ee jee' t'ma' wi' matjō'ya naquii' chomwaa." ²⁵ Saa tso Abraham nnoom: "Jndaaya, cjaañjoom' ts'om' cha'tso na ya na ñeto'ñom' xje' na ñetando', ndo' Lázaro wi' ñetjoom. Saa je' je' jom ljoo mawajñee' ndo' 'u je', wi' matjom'. ²⁶ Ndo' nchii macandā cwe' jo'. Quii'ntaa' jā ñ'e'ndyo' 'o waa cwii tsue'tsjoom na tjaa yuu cwintycwii na njoom, cha 'ñee' jā na ñe'c'oo na m'a' 'o, xocandāā nncwinom. Ndo' mei' nn'a' nam'a' yuu jo' xocandāā nncwinom ntyjawaa." ²⁷ Quia jo' matso tsa'ntya: "Ta, mats'aa ty'oo njom', cwa cajñom' jom waa' tsotyā, ²⁸ ee jo' jo' m'a' 'om ti'ntyjo. Cjaanquiaa' ñ'oom ndāāna cha ticandyochuuna' joona ljooñe yuu na jee' wi'." ²⁹ Saa tso Abraham nnoom: "Joona macwilei'ñ'omna ñ'oom na tyoñequiaa

Moisés ñequio profetas. Ñ'oommei' candyena.” ³⁰ Saa jom tsoom nnom Abraham: “Tiyuu' ta, xe' cwii joo nn'a' na jnda tja wjaa na m'a'na, maxje' nlcwe' n'omna.” ³¹ Ndo' t'o Abraham nnoom: “Xe' tiñe' candyena ñ'oom na tyoñequiaa Moisés ñequio profetas, mati xocandyena ñ'oom 'ndyoo cwii ts'a' meii' na nncwando'nda' na jnda tue'.”

17

Waa na teincuu' na nntseiquioo jna' ts'a'

(Mt. 18:6-7, 21-22; Mr. 9:42)

¹ Tso Jesús ndaa nn'a' na cwila'jomndye ñ'oom'm:

—Tijoom jaawintyjee'na' na ñe'catseiquiaana' nn'a' na cal'ana jna', saa nnt'uiwi'na' ts'a' na jnaa' juu nncjaachuuna' nn'a' na mati nl'ana jna'. ² Yati xe' cwitye' cwii tsjo'suu xtyo' tsa'ñee' ndo' catuee' nn'a' jom ts'om ndaaluee nchiiti na nntseiquioona' cwii joo nn'a' na tyoowijndaya cantyja na cwila'yu'. ³ Que'yo' cwent cantyja 'na'yo'.

'Xe' cwii nn'a' na matseyu' matseitjooñê njom', cwa'ya' jom. Ndo' xe' cwilcwe' ts'oom, catseit'ma' ts'om' jom. ⁴ Ndo' meii' matseitjooñê njom' ntquiee' ndii' na cwii xuee, ndo' cwii cwii ndii' nncjaacatsoom njom': “Catseit'ma' ts'om' ja, cwilcwe' ts'oqo'”, maxje' ñequi'che' catseit'ma' ts'om' jom.

Na matseyu'ya ts'om ts'a', t'ma' najndeii matseixma'na'

⁵ Apóstoles jluena nnom Ta Jesús:

—Quiaa' na t'manti nlayu'ya n'oqo'ya.

⁶ Tsoom ndaana:

—Meii' na jee' cachjoo cwilayu'ya n'om'yo' cwe' cha'na cachjoo cwii ts'om lquee' mostaza, ndaa ndu'yo' nnom ts'oom sicómorowaa': “Catyendyu' ndo' co'na' 'u ts'om ndaaluee.” Ndo' maxje' nntseicandana' ñ'omndyue'yo'.

Ts'a' na mandi'ntjom maca'na' na catseicanqa'

⁷ 'Cal'uu cwiindy'o' 'o m'aa' mosoo' na matseindyaa oo na mach'ee cwent quioo' jo jnda, ndo' quia jnda tyjee' tsa'ñee' na jna' jnda, ¿aa mantyja nntsu' nnom: “Cwinoom' luaa, cajma' na nlcwa'”? ⁸ ¿Aa nchii najndyee nntsu' nnoom?: “Cwa catseijndaa'ndyu' je', catseiñ'oom'ndyu' na nlcwaa'a. Xe' jnda tcwaa'a ndo' jnda t'ua, quia ljo'che' nlcwa' ndo' nnc'ua'.” ⁹ ¿Aa nnts'aache'na' na ñe'quiaa' na quianl'uaa' moso' nc'e na seicanaa' ñ'oom na sa'ntjom' jom? Matseitiuu xocatsa' na ljo'. ¹⁰ Mati 'o, quia na jnda l'a'yo' cha'tso na matsa'ntjomna' na cal'a'yo', quia jo' candu'yo': “Jâ cwiluiindyô moso na tjaa yuu l'uendye. Ee cwe' tomti na laxmaa'yâ na cal'aayâ jnda ñel'aayâ.”

Sein'ma' Jesús qui ts'a' na chuu tycu lepra

¹¹ Quia jo' tjatjati Jesús na mawja' Jerusalén, teinoom tyencoo' ts'ondaa Samaria ñequio ts'ondaa Galilea. ¹² Cha'na tjaque' en' cwii tsjoom chjoo, jlui'nom qui nn'a' na cho tycu lepra, tquia ty'emei'ntyjee'na. ¹³ Jndeii jla'xuaana, jluena:

—'U Jesús na ma'moqo' ñ'oom' Ty'oqots'om ndaa nn'a', c'oom' na wi' ts'om' jâ.

¹⁴ Quia na nty'iaa' Jesús joona, tsoom ndaana:

—Catsala'ca'mo'ndyo' ndaa ntyee.

Ndo' yoche' na cwi'oona, jliuna cwa jnda ljuu'ndyena tycu'ñee'. ¹⁵ Ndo' cwii tsa'ñee', quia na ljeii' na jnda n'maa', tjalcwee' en', c'uaa' ñom na matseit'maa'ñe Ty'oqots'om.

¹⁶ Tcoom'm xtyee' jo nnom Jesús, tquiaa' na quianl'uaa'. Ts'a' samaritano tsa'ñee'.

¹⁷ Quia jo' tso Jesús:

—¿Aa nchii quindyee nn'a' na ljuu'ndye? Ndo' nt'omche' ñjee' je' ¿yuu m'a'? ¹⁸ Macanda juu tsa'm'aa' na nchii ts'a' judío, jndyotseit'maa'ñe Ty'oqots'om.

¹⁹ Quia jo' tso Jesús nnom:

—Quicantyja', cja'to'. Nc'e na matsei'yu'ya ts'om' ñ'e'ndyo jnda n'ma'.

Luua waa na nncwjee'cañoom na matsa'ntjom Ty'oots'om
(Mt. 24:23-28, 36-41)

²⁰ Tyota'x'ee nn'aⁿ fariseos nnom Jesús cwaaⁿ nncwjee'cañoom juu na matsa'ntjom Ty'oots'om. T'oqⁿ ndaana, tsoom:

—Xocala'noⁿyo' aa jnda tue'ntyjo juuna' cwe' cwii 'naaⁿ na nleitquioo'. ²¹ Tjaa ñeeⁿ ndaa nntso: “Luua' m'aaⁿ”, oo “La'ñeeⁿ m'aaⁿ na matsa'ntjoom”, ee jnda ma-matsa'ntjom Ty'oots'om naquii' n'om'yo'.

²² Tsoom ndaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom'm:

—Manncue'ntyjo xuee na nntseiqueeⁿna' n'om'yo' na ñe'canty'ia'nda'yo' ja na cwiluiindy^o nquii na jnaⁿ cañoom'luee, saa taxocanty'ia'yo' ja. ²³ Nluena ndaa'yo': “Luua' jom”, oo “Luua.” Saa tintsantyja'yo'. Meiⁿ tintsantyjo'yo'. ²⁴ Ee cha'xjeⁿ na maco' tsueechom matseixueena' cwii ntyjaa' tsjo'luee xjeⁿ cwiicheⁿ ntyjaa'na', maluaa' nntseijomna' quia na ndyoonnda'a na cwiluiindy^o ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee. ²⁵ Saa najndyee maca'na' na t'maⁿ nawil' catjoⁿ ndo' mati cal'a nn'aⁿ na m'aⁿ je' na ticuee' n'omna ja. ²⁶ Cha'xjeⁿ na tyol'a nn'aⁿ xjeⁿ na tyom'aaⁿ Noé, maluaa' nntseijomna' nl'a nn'aⁿ xjeⁿ na manndyoonnda'a na cwiluiindy^o ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee. ²⁷ Ee quia ljo'cheⁿ tyocwa'na, tyowena. Tyo'uncona, tyoñequiana ndana na nnc'unco hasta xuee quia na tuo Noé ts'om w'aandaa. Quia jo' jna'na' na tua'nty'a, tja cha'tsonde na ñeeⁿ. ²⁸ Ndo' majo'ti tuii quia na tyom'aaⁿ Lot, tyocwa'na, tyowena. Tyola'jndana, tyondaana. Tyonomna ntjom, tyol'ana l'aa. ²⁹ Saa juu xuee na tjei' Ty'oots'om Lot tsjoom Sodoma, tua' ndaaluaa' chom ñequio ljo' sufra na jna'na' tsjo'luee. Ndo' seicwjeena' cha'tso nn'aⁿ tsjoom' ñeeⁿ. ³⁰ Maluaa' nnts'aana' xuee na nleitquioo'ndy^o ja na cwiluiindy^o ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee.

³¹ 'Majuu xuee'ñeeⁿ, ts'aⁿ na m'aaⁿ ch'eⁿ, tintseicandya' ts'oom 'naaⁿaⁿ na nnc-jaaqueⁿeⁿ naquii w'aa na nncwjeeⁿeⁿ joona'. Ndo' majo'ti ts'aⁿ na m'aaⁿ jo jnda tindyolcweeⁿeⁿ na ndyochoom 'naaⁿaⁿ. ³² Cjaañjoom' n'om'yo' cantyja 'naaⁿ scuu' Lot. ³³ Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na ñe'cwji'n'maaⁿñe cheⁿnquii, majo'to jo' nntsuiñe. Saa meiⁿquia ts'aⁿ na mañequiaaⁿ na catjom ljo' na nntjom, tsaⁿñeeⁿ nlui'n'maaⁿñe.

³⁴ 'Candy'e'yo' nntsjoo, juu teijaaⁿñeeⁿ quia na ndyoonnda'a, we nn'aⁿ maⁿ cjoo' jnduu, cwii tsaⁿñeeⁿ wjaañ'oomna' jom na m'aaⁿya, ndo' cwiicheⁿ ma'ndiina'. ³⁵ We yolcu ñe'naaⁿ cwitua, cwii tsaⁿñeeⁿ wjaañ'oomna' jom na m'aaⁿya, ndo' cwiicheⁿ ma'ndiina'. ³⁶ We nn'aⁿ m'aⁿ jo jnda na cwil'a ts'iaaⁿ, cwii tsaⁿñeeⁿ wjaañ'oomna' jom na m'aaⁿya, ndo' cwiicheⁿ ma'ndiina'.

³⁷ Quia jo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñe, ta'x'eena nnoom, jluena:

—¿Yuu cwii jom jo', Ta?

T'oqⁿ ndyueena cwii ñ'oom na tjañoom' na ma'moⁿna' na maxjeⁿ nntu'xeⁿndye na ñeeⁿ. Tsoom:

—Yuu na meindyuaa 'naⁿ to', jo' jo' nntjomndye cant'eiⁿ.

18

Yuscu na jnda ljoñe ndo' jwe

¹ Mati seineiⁿ Jesús cwiicheⁿ ñ'oom na tjañoom'. Ma'moⁿna' na ñe'quii'cheⁿ cala'neiⁿ nn'aⁿ nnom Ty'oots'om, tincwintqueeⁿna. ² Tsoom ndaana:

—Tyom'aaⁿ cwii jwe cwii tsjoom. Juu tsaⁿñeeⁿ meiⁿ Ty'oots'om tinquiaⁿaⁿ, meiⁿ nn'aⁿ tiquitseit'maaⁿñe. ³ Mati tyom'aaⁿ cwii yuscu tsjoom'ñeeⁿ na jnda ljoñe na tue' saa'. Juu yuscu'ñeeⁿ ñequii'cheⁿ na tyocaa na m'aaⁿ jwe'ñeeⁿ na catseijndaaⁿñe ñ'oom 'naaⁿaⁿ. Tyotsoom nnom: “Cwañom' ja ñ'oom cantu na s'aa ts'aⁿ nacjoya.” ⁴ Jndye xuee t'icatsein'oom'ñe jwe yuscu'ñeeⁿ, saa jnda jo' seitoom naquii' ts'oom: “Meiⁿ na tinquiaa Ty'oots'om ndo' meiⁿ na ticatseit'maaⁿndy^o nn'aⁿ, ⁵ saa cwe' ee na jeeⁿ matseiloo' yuscum'aaⁿ ja, nncwañoⁿto jom cwitjocheⁿ nntycwii na t'maⁿ ts'oqⁿ ñ'eⁿñe.”

⁶ Tso Ta Jesús:

—Jwe'ñeeⁿ meiiⁿ na wi'ñe saã Ɂaa cwiqueⁿyo' cwentā na tsoom na nncwañom'toom yuscu'ñeeⁿ? ⁷ Majndeiticheⁿ nguii Ty'oōts'om, Ɂaa nchii nncwañom'm nn'aⁿ na jnda tjeil'ñê cwentaaⁿaⁿ, na cwilcwii'na jom naxuee ndo' natsjom? Xocats'aaⁿ na mayo ticatseiñ'oom'ñê joona. ⁸ Nndye'yo' nntsjoō, jom mantya nntseiñ'oom'ñê. Saã quia na nndyoōnnda'a, ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, Ɂaa ndya' cwii nljei na m'aⁿ nn'aⁿ na cwila'yu'ya n'om ñ'eⁿ Ty'oōts'om?

Ts'aⁿ fariseo ndo' tsaⁿquiñom s'om

⁹ Mati seineiⁿ Jesús ñ'oom tjañoom'waa ndaã nn'aⁿ na cwitjeii' cheⁿnquiee cwentā na jeeⁿ ya cwil'a, saã m'aⁿna na ticuee' n'omna nt'omcheⁿ nn'aⁿ. Tsoom:

¹⁰ —Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ fariseo ndo' mati tyom'aaⁿ cwii tsaⁿquiñom s'om cwentaa' gobiernom. We naⁿñeeⁿ mañejuu xjeⁿ ty'ena wats'om t'maⁿ na nla'neiⁿna nnom Ty'oōts'om. ¹¹ Juu fariseo teintyjeeⁿeⁿ, luaa waa ñ'oom na tsoom nnom Ty'oōts'om: “U Ta Ty'oōts'om, mañequiaya na quianl'ua' na ticatseixmaⁿya cha'na nt'omcheⁿ nn'aⁿ, cha'na nn'aⁿ na canty'uendye, nn'aⁿ na quil'a yuu na ticaty'iomyana', nn'aⁿ na cwe' m'aⁿya ñ'eⁿ nc'iaa, mati meiiⁿ nchii cha' tsaⁿm'aaⁿl, tsaⁿquiñom s'om. ¹² Ja we ndii' matseicwejndo'ndyō na cwii smaⁿna, ndo' cha'tso na mawantjōⁿ mañequiaya diezmo.” ¹³ Saã juu tsaⁿquiñom s'om, tquia tjameintyjeeⁿeⁿ, meiⁿ na nlu'ndaãñê tsjo'luee. Macanda tyomeiiⁿeⁿ nda' tsei'jñaaⁿ na tyotseinty'iaa'ñê, tsoom: “U Ty'oōts'om, c'oom' na wi' ts'om' ja ts'aⁿjnaⁿ.” ¹⁴ Candye'yo' nntsjoō, tsaⁿquiñoom s'om tjalcweeⁿeⁿ waⁿaⁿ na jnda seit'maⁿ ts'om Ty'oōts'om jom, nchiiti cwiicheⁿ tsaⁿñeeⁿ. Ee meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseiwendyeñe cheⁿnguii, maxjeⁿ nntseiquioo Ty'oōts'om juu. Ndo' ts'aⁿ na maju'cjeñe, maxjeⁿ nntseit'maaⁿñeeⁿ Ty'oōts'om tsaⁿñeeⁿ.

Matio'naaⁿñe Jesús yocanch'u

(Mt. 19:13-15; Mr. 10:13-16)

¹⁵ Tquiocho nn'aⁿ yocanch'u na m'aaⁿ Jesús na nntioom l'oqⁿ nacjoona. Ndo' quia na nty'iaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê na luaa', jla'tia'na nn'aⁿ na tqquiocho yocanch'u'ñeeⁿ. ¹⁶ Quia jo' tqueeⁿñe Jesús yocanch'u ndo' tsoom ndaã nn'aⁿ:

—Ca'ndye'yo' na ññequio yocanch'u na m'aaⁿya, tila'ntycwi'yo' joona ee yuu na matsa'ntjom Ty'oōts'om, juuna' matseixmaⁿna' cwentaa nn'aⁿ na ntyjaandye ja cha'na quil'a yosanch'um'aⁿ. ¹⁷ Mayuu'cheⁿ matsjoō ndaãyo', meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na ticantyyaa' ts'om na nntsa'ntjom Ty'oōts'om juu cha'na ntyjaa' ts'om cwii yucachjoo, tsaⁿñeeⁿ xocandã nncjaaquiee'ñe jo' jo'.

Matseineiⁿ tsaⁿtya ñ'eⁿ Jesús

(Mt. 19:16-30; Mr. 10:17-31)

¹⁸ Cwii ts'aⁿ judío na cwiluiitquieñe tax'ee nnoom:

—U Ta na ma'moqⁿl ñ'oom' Ty'oōts'om ndaã nn'aⁿ na ya ts'aⁿndyu', Ɂchiiu ya nnts'aa cha nndaya na ticantycwii na nncwa'ndo'a?

¹⁹ T'q Jesús nnom:

—Matsu' na ja ya ts'aⁿndyō, macanda nguii Ty'oōts'om cwiluiiñê na ljo'. ²⁰ U mantyji' ñ'oom na matsa'ntjoom na matsona': “Tinc'oom'ya' ñ'eⁿ cwiicheⁿ ts'aⁿ. Tintseicue' ts'aⁿ. Tinch'uee' 'naaⁿl ts'aⁿ. Tintseineiⁿ cantu nacjoo' ts'aⁿ. Catseit'maaⁿndyu' tsotye' ñ'eⁿ tso'ndyo'.”

²¹ Tso tsaⁿñeeⁿ nnoom:

—Cha'tso ñ'oommeiⁿl matseicanda xjeⁿ na cachjoondyō.

²² Quia na jndii Jesús na luaa', tsoom nnom:

—Cwii waa na cwii matsei'tjoō'. Cajndã cha'tso na maleichu' ndo' quiaa' ndaã ndyeñeeⁿ. Quia jo' nnc'oom' na tyandyu' cañoom'luee. Jnda jo' candyotseijomndyu' ñequiondyō.

²³ Saa quia na jndii tsaⁿñeeⁿ na luaa', seichjoo'na' ts'oom ee jeeⁿ tyañê. ²⁴ Quia na nty'iaa' Jesús na jeeⁿ chjoo' ts'oom, tso:

—Jeeⁿ ndya' jndei'na' na ññe'quiandye naⁿtya na nntsá'ntjom Ty'oöts'om joona.

²⁵ Tijndei'tina' na nncwicandii'ñe quioo' camello tsue' x'ee tsei'nchquia nchiiti na nncjaaquiee' cwii tsaⁿtya ntyja na matsá'ntjom Ty'oöts'om.

²⁶ Ndo' nn'aⁿ na jndye ñ'oomwaa', tyolue:

—¿Quia jo' 'ñeeⁿ juu ndaaⁿ nlui'n'maaⁿñe?

²⁷ Tso Jesús ndaana:

—Yuu na xocandaⁿ nl'a nn'aⁿ, nquii Ty'oöts'om ndaaⁿ nnts'aaⁿ.

²⁸ Tso Pedro:

—Canty'ia', já jnda 'ndyaayâ cha'tso 'naaⁿya na cwilajomndyô ñ'eⁿndyu'.

²⁹ Tso Jesús ndaana:

—Mayuu'cheⁿ matsjooⁿ ndaaⁿ'yo', meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na ma'ndii waa' oo scuu', ntyjee, tsotye, tsondyee, oo ntseinda nc'e na matseijomñe cantyja 'naaⁿ na matsá'ntjom Ty'oöts'om, ³⁰ tsaⁿñeeⁿ jndyeti nmeiⁿ nncô'ñoom tiempomeiiⁿ, ndo' xuee na cwii ndyotina' nnc'oom na ticantycwii na wanoom'm.

Matseicandiinnda' Jesús na nncueeⁿeⁿ

(Mt. 20:17-19; Mr. 10:32-34)

³¹ Quia jo' tjei'ndyô Jesús nn'aⁿ canchoo'wendye. Tsoom ndaana:

—Queⁿ'yo' cwenta, je' macwitsaawaaya Jerusalén. Jo' jo' nntseicandaⁿñena' cha'tso ñ'oom' Ty'oöts'om na jla'ljeii profetas cantyja 'naⁿya na cwiluiindyô ts'aⁿ na jna' cañoom'luee. ³² Ee ññe'quia nn'aⁿ cwenta ja luee nn'aⁿ gentiles, nla'jnaaⁿna ja, cwajndii ñ'oom na nluena cjoya ndo' njñomna ndaajnaⁿ ja. ³³ Mati nntjaa'na ja, ndo' xeⁿ jnda nla'cuee'na ja, saa xuee jnda ndyee nncwando'xco.

³⁴ Saa naⁿñeeⁿ tîcala'nqⁿna ljo' cwit'mooⁿ ñ'oommeiⁿ ee tyootseicanooⁿ Ty'oöts'om joona' ndaana. Jo' chii tîleicala'nqⁿna.

Matsein'maⁿ Jesús cwii tsaⁿnchjaaⁿ

(Mt. 20:29-34; Mr. 10:46-52)

³⁵ Luaa tuii. Quia na ty'ewindyoona tsjoom Jericó, jo' wacatyeeⁿ cwii tsaⁿnchjaaⁿ 'ndyoo nato, macaaⁿ ljo' tjooñê ndaaⁿ nn'aⁿ. ³⁶ Quia na jñeeⁿ na jndyendye nn'aⁿ cawi'nom, tax'eeⁿ ljo' cwiluii. ³⁷ Jluena nnoom:

—Jesús na jnaⁿ Nazaret jom luaa' mawinoom.

³⁸ Quia jo' seixuaⁿ, tsoom:

—Jesús, 'u na cwiluiindyu' tsjaaⁿ 'naaⁿ David na jndyowicantyjoo', c'oom' na wi' ts'om' ja.

³⁹ Nn'aⁿ na 'oojndyee jla'tia'na jom, jluena catseicheeⁿ, saa jom yacheⁿ jndeiⁿ seixuaⁿ:

—'U na cwiluiindyu' tsjaaⁿ 'naaⁿ David na jndyowicantyjoo', c'oom' na wi' ts'om' ja.

⁴⁰ Quia jo' tjameintyjee' Jesús, sa'ntjoom na quioñ'omna tsaⁿñeeⁿ na m'aaⁿ. Quia tuee'cañoom tsaⁿñeeⁿ, tax'eeⁿ nnom, matsoom:

⁴¹ —¿Ljo' l'ue ts'om' na cats'aa ñ'eⁿndyu'?

T'ô tsaⁿñeeⁿ nnoom:

—Jeeⁿ 'u Ta, l'ue ts'oöⁿ na nleitquioya.

⁴² T'ô Jesús nnom:

—Cwitquio'. Nc'e na matsei'yu'ya ts'om' ñ'eⁿndyô, jo' na jnda n'maⁿ.

⁴³ Mañoom' teitquioom'm. Tjantyjooⁿ naxeⁿ Jesús, tyotseit'maaⁿñê Ty'oöts'om. Ndo' mati nn'aⁿ na jndyendye, quia nty'iaana na luaa', tyola't'maaⁿndyena Ty'oöts'om.

¹ Quia na jnda tjaquiee' Jesús tsjoom Jericó, tjawinoom quii' tsjoom. ² Jo' jo' tyom'aaⁿ cwii tsaⁿtya na jndyu Zaqueo. Tsaⁿñeeⁿ cwiluiitquieñê jo ndaa nn'aⁿ na cwito'ñoom s'om cwentaa' gobiernom. ³ Tyoqueⁿñê na nncwajnaⁿaⁿ 'ñeeⁿ jo' na Jesús, saa tileicandaa ee jeeⁿ jndye nn'aⁿ ndo' na cat'aa'ñê. ⁴ Jo' chii jleinoom, tjañetyeeⁿ, tjawaaⁿ cwii ts'oom sicómoro na nnty'iaaⁿaⁿ Jesús ee na jo' jo' nncwinom tsaⁿñeeⁿ. ⁵ Quia na tue'cañoom Jesús jo' jo', jlundaañê, tsoom nnom:

—Zaqueo, catseityuaa', candyo'cue' ee xuee je' macaⁿna' na caljoo'ndyo wa'.

⁶ Quia jo' seityuaaⁿaⁿ jndyocueeⁿ. Ñequio na neiiⁿeⁿ seiljoom Jesús waⁿaⁿ. ⁷ Saa quia na nty'iaa nn'aⁿ na luaa', cha'tsondyena tyola'ncjoo'ndyena, jluena:

—Cwa jndaa' tjaqueⁿeⁿ na nljoo'ñê waa' ts'aⁿ na matseitjooñe nnom Ty'ooots'om.

⁸ Ndo' teintyjee' Zaqueo, tsoom nnom Jesús:

—Aa ndi', Ta, xcwe 'naⁿya na niom manñequiaya ndaa ndyeñeeⁿ ndo' xeⁿ na x'uaya 'naaⁿ ts'aⁿ, je' manntseilcwā'a ñequiee ndii' cha'xjeⁿ na tjeii'a.

⁹ Tso Jesús nnoom:

—Xuee je' juu na macwji'n'maaⁿñe Ty'ooots'om nn'aⁿ, jnda tyjee'na' w'aawaa. Ee mati tsaⁿm'aaⁿ cwiluiiñê ts'aⁿ tsjaaⁿ Abraham. ¹⁰ Ee ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee jndyocal'uaⁿ ndo' jndyocwji'n'maaⁿndyo nn'aⁿ na cwitsuundye añmaaⁿ.

'Ndi ts'aⁿ s'om luee mosoom'm

¹¹ Nn'aⁿ na tyondye ñ'oommeiⁿ jla'tiuuna tyuaa' nleitquioo' cantyja na matsa'ntjom Ty'ooots'om, ee manndyoo' m'aaⁿ Jesús tsjoom Jerusalén. Jo' chii, tsotyeeⁿ ñ'oom na tjañoom' ndaana. ¹² Tsoom:

—Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ na t'maⁿ cwiluiiñe. Tjaaⁿ tquia cwiicheⁿ ndyuaa na nnc'o'ñoom ts'iaaⁿ na nntseixmaaⁿ rey, ndo' xeⁿ jnda nddyolcween^e. ¹³ Cwii tjoocheⁿ na nncjaⁿ, tqeeⁿñê qui nn'aⁿ na cwindye'ntjomtyeⁿ nnoom. T'maⁿ s'om teijndeiyyaaⁿ nnom cwii cwii tsaⁿñeeⁿ. Tsoom ndaana: “Cal'ueendyo' chiuu nl'a'yo' ts'iaaⁿ na nntantjom'yo' ñ'eⁿ joona' yochē na ja nncwja.” ¹⁴ Saa nn'aⁿ ndyuaa tsjom'm, jndoonā jom. Jo' jñoomna nn'aⁿ ndyuaa yuu na tjaaⁿ, ty'ecalue naⁿñeeⁿ: “Jā tical'ue n'ooⁿyā na tsaⁿm'aaⁿ nluiiñê rey cwentaaya.” ¹⁵ Jnda na to'ñom tsaⁿñeeⁿ n'iaaⁿ na nnc'oom, jndyolcween^e. Tqeeⁿñê nn'aⁿ na tquiaaⁿ s'om 'naaⁿaⁿ ndaa. Ee ñe'caljeiiⁿ cwanti jnda ta'ntjom cwii cwiindyē naⁿñeeⁿ. ¹⁶ Tyjee' tsaⁿ najndyee, tso nnoom: “Nmeiiⁿ s'om 'naⁿ, ta, qui ndii' cha'xjeⁿ na to'ñōⁿ jnda tantjōⁿ ñ'eⁿ juuna'.” ¹⁷ Quia jo' tsoom nnom: “Ya sa', 'u mosoya, meiiⁿ cachjoo na to'ñom' saa seicanda'. Jo' chii je' maquaⁿya 'u nnc'oom' ts'iaaⁿ, nntsa'ntjom' qui tsjoom.” ¹⁸ Ndo' tyjee' tsaⁿ na jnda we, tso nnoom: “Nmeiiⁿ s'om 'naⁿ, ta, 'om ndii' cha'xjeⁿ na to'ñōⁿ jnda tantjōⁿya ñ'eⁿ juuna'.” ¹⁹ Quia jo' majo'ti tsoom nnom: “Je' maquaⁿya 'u nnc'oom' ts'iaaⁿ, nntsa'ntjom' 'om tsjoom t'maⁿ.” ²⁰ Tyjee' cwiicheⁿ ts'aⁿ, tso nnoom: “Luaa s'om 'naⁿ, ta, na seiwā naquii' payom. ²¹ Ee ja jeeⁿ nquiaya 'u na jeeⁿ jnda ñ'oom tseineiⁿ. Ee 'u maco'ñom' yuu na nchii cwenta', ndo' quitsei'we' yuu na nchii 'u jnom'.” ²² Quia jo' tsoom nnom: “'U moso 'naⁿya na tia matseituu', majuuti ñ'oom 'ndyo' nnts'aaya na nncu'xeⁿna' 'u. Xeⁿ ntyji' na ja ts'aⁿ na jeeⁿ jnda ñ'oom tseineiⁿ ndo' na maco'ñōⁿ yuu na nchii cwentaya ndo' na quitseiwāya yuu na nchii nncō jnōōⁿa, ²³ quia jo' ¿chiuu na tícja'ca'ndii' s'om 'naⁿya banco yuu na nncwantjomna' cha quia na nddyoōnnda'a, nncōñōⁿ s'om 'naⁿya mandiñ'eeⁿ ts'iaaⁿndaana'?” ²⁴ Ndo' tsoom ndaa nt'omcheⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ nacañom'm: “Catjei'yo' s'om 'naⁿya l'ōōⁿ ndo' quia'yo' juuna' nnom tsaⁿm'aaⁿ na tantjom qui ndii'.” ²⁵ T'ōō naⁿñeeⁿ, jluena: “Ta, ¿chiuu ndo' mamaleiñ'oom qui ndii' na laa'ti'?” ²⁶ Candye'yo' nntsjoō, meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na maniom na maleichuu, nlo'ñomti. Saa ts'aⁿ na tjaa'naⁿ na cuaa l'ō, nluiñ'eⁿ cwanti na maleiñ'oom. ²⁷ Mati joo nn'aⁿ na jndoo ja, na tical'ue n'om na nntsa'ntjōⁿya joo, quiocho'yo' joona ñjaaⁿñe ndo' ñequio na ndōō'a catyje'yo' cantyo'na.

*Tjaquiee' Jesús Jerusalén**(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Jn. 12:12-19)*

²⁸ Jnda seineiⁿ Jesús ñ'oomwaa', tjatjatyeenⁿ na nncueⁿeⁿ Jerusalén. ²⁹ Ndo' quia na tjawiñoom'm tsjoom Betfagé ñequio tsjoom Betania nndyoo' yuu waa ta na jndyu Olivos, jñoom we nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê na c'oona l'aa. ³⁰ Tsoom ndaana:

—Catsa'yo' juu tsjoom chjoo na m'aaⁿ ndyeyu jo ndaa'yo', ndo' cha'na nntsaaquie'yo' jo', nliu'yo' cwii snom chjoo na ñjom. Juu quioo'ñeeⁿ meiⁿcwii ndii' tyoowa'ljoo ts'aⁿ. Calacana'yo', nguioñ'om'yo' juuyo' ñjaaⁿ. ³¹ Ndo' xeⁿ m'aaⁿ 'ñeeⁿ juu na nncwax'ee ndaa'yo' chiuu na cwilacana'yo' juuyo', luaa candu'yo' nnom: “Nquii Ta na matsa'ntjom jâ tjoñê juuyo'.”

³² Quia jo' ty'ena l'aa na jñoom joona ndo' jliuna cha'xjeⁿ na tsoom. ³³ Yocheⁿ na cwila'cana'na snom, jlue nn'aⁿ na njmeiⁿ juuyo':

—¿Chiuu na cwilacana'yo' snomm'aaⁿ?

³⁴ Quia jo' t'oona:

—Nquii Ta tjoñê juuyo'.

³⁵ Mana ty'eñ'omna snom'ñeeⁿ na m'aaⁿ Jesús. Jnda tioona liaana naxeⁿyo', tei'caljoona jom. ³⁶ Yocheⁿ na mawjaawinoom, tyotsa' nn'aⁿ liaateincoo 'naa'na ts'om nato. ³⁷ Quia na jnda 'oowindyooⁿ tsjoom Jerusalén yuu na wjaacue nato ta na jndyu Olivos, cha'tsondye nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom'm, to'na na jndeiⁿ tyola'xuaana. Tyola't'maaⁿndyena Ty'oots'om cantyja cha'tso ts'iaaⁿ t'maⁿ na nty'iaana na tyoch'ee Jesús. ³⁸ Jluena:

—Tsaⁿm'aaⁿ cwiluiñê Rey na matsa'ntjoom jaa. Macwje'cañoom ñequio xuee' nquii na tjacantyja cwilui t'maⁿñe. Jom catio'naaⁿñe Ty'oots'om na m'aaⁿ cañoom'luee. Cwiljoya ts'oom ñequio nn'aⁿ. Catseit'maaⁿñena' nqueⁿ na m'aaⁿ nandyeticheⁿ.

³⁹ Nt'om nn'aⁿ fariseos na ñ'eeⁿndye quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye jluena:

—'U na ma'mooⁿ ñ'oom' Ty'oots'om ndaaⁿ nn'aⁿ, catseitia' na'm'aⁿ na cwila'jomndye ñ'om'.

⁴⁰ T'oona ndaana, tsoom:

—Candye'yo' nntsjoⁿ, xeⁿ na'm'aⁿ nla'cheⁿna, quia jo' joo ljo' nla't'maaⁿndyena' ja.

⁴¹ Quia tueⁿeⁿ nnom tsjoom'ñeeⁿ, ndo' quia nty'iaaⁿaⁿ juuna', ty'ioom cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ jo' jo'. ⁴² Tyotseineiⁿ cha'cwijom ndaaⁿ na'ñeeⁿ, tsoom:

—Toom cwe' xuee je' cwila'noⁿyo' ljo' na maca'na' cha nndaⁿ ljoya ts'om Ty'oots'om ñ'eⁿndyo'. Saa je' cwe' wanty'iuu' m'aa'na' jo ndaa'yo'. ⁴³ Ee nncue'ntyjo xuee na joo nn'aⁿ na jndoo 'o nl'ana tiomtsjo' ndiocheⁿ nnom tsjom'yo' na nncwafñoom'na' joona. Ndo' nnta'na 'o meiⁿnquia ntyja. ⁴⁴ Nla'tyuii'ñ'eⁿna 'o ndo' nla'cwjeena nda'yo'. Ndo' nla'tyuii'na nia'ljjo' tsjom'yo'. Meiⁿcwii tsjo' taxoca'ndyena nacjoo' x'iaa'na', cwe' nc'e na ticalañ'oom'ndyo' ja na jñom Ty'oots'om cha nndaⁿ nlui'n'maaⁿndyo'.

*Macwji' Jesús nn'aⁿ naquii' wats'om t'maⁿ**(Mt. 21:12-17; Mr. 11:15-19; Jn. 2:13-22)*

⁴⁵ Jnda jo' tjaquiee' Jesús wats'om t'maⁿ, toqⁿoⁿ tjeiiⁿeⁿ nn'aⁿ ch'eⁿ, joo nn'aⁿ na cwindaaⁿ ndo' nn'aⁿ na cwila'jnda jo' jo'. ⁴⁶ Tsoom ndaana:

—Waa ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om na matsona': “W'aya cwiluiñena' w'aa yuu na cwila'neiⁿ nn'aⁿ nnom Ty'oots'om.” Saa 'o cwil'a'yo' juuna' cha'cwijom tsue'tsjo' yuu na cwica-too'ndye na'canty'ue.

⁴⁷ Ndo' ticwii xuee tyo'mooⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ naquii' wats'om t'maⁿ. Saa nn'aⁿ na cwilui-itquiendye ndaaⁿ ntyee ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés, ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye naquii' tsjoom, tyol'uee'ndyena chiuu ya nl'ana na nla'cuee'na jom.

⁴⁸ Saa meiⁿchjoo tileicaliuna chiuu ya nl'ana ee cha'tsondye nn'aⁿ tyocantyjaa' n'om ñ'oom na tyotseineiⁿ ndaana.

20

*Najndeii na matseixmaⁿ Jesús**(Mt. 21:23-27; Mr. 11:27-33)*

¹ Tju'na' cwii xuee'ñeeⁿ na ma'moⁿ Jesús ndaa nn'aⁿ naquii' wats'om t'maⁿ. Mañequiaaⁿ ñ'oom naya na macwji'n'maaⁿñe Ty'oots'om nn'aⁿ, ndo' xjeⁿñeeⁿ tquie'cañom ntyee na cwiluiitquiendye ndaa ntyee ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye quii' tsjoom. ² Jlué naⁿñeeⁿ nnoom:

—Catsu' ndaayâ, ¿yuu ty'om' najndu' na mache' nmeiiⁿ? Ndo' ¿ñeeⁿ tquiaa na matseixmaⁿ na luaa'?

³ Quia jo' t'o Jesús ndaana:

—Mati ja mawax'a cwii ñ'oom ndaa'yo'. Cat'o'yo' ndii. ⁴ Na tyotseits'oomñe Juan nn'aⁿ, ¿yuu jnaⁿ najneiⁿ? ¿Aa nam'aaⁿ Ty'oots'om oo aa cwe' ñ'om ndyuee nn'aⁿ?

⁵ Quia jo' tyola'neiⁿ cheⁿnquieena ñ'eⁿ nc'iaana, tyoluena:

—Xeⁿ nl'uuya na m'aaⁿ Ty'oots'om jnaⁿna', quia jo' nntsoom: “¿Chiuu na tîcala'yu'yo' ñ'eⁿñê?” ⁶ Saa xeⁿ nl'uuya nam'aⁿ nn'aⁿ jnaⁿna', nla'cwjee nn'aⁿ jaa ñ'eⁿ ljo', ee cwilayu'yana na Juan cwiluiiñê profeta.

⁷ Jo' chii t'oona nnoom:

—Jâ ticaliuuyâ yuu jnaⁿyuu najndeii Juan na tyotseits'oomñê nn'aⁿ.

⁸ Quia jo' tso Jesús ndaana:

—Meiⁿ ja, xocatsjoo ndaa'yo' 'ñeeⁿ mañequiaa najndo na mats'aa nmeiiⁿ.

*Nn'aⁿ na tyol'a cwenta l'oontjom**(Mt. 21:33-44; Mr. 12:1-11)*

⁹ Toon'oⁿ na tyotseineiⁿ ñ'oom tjañoom'waa ndaa nn'aⁿ, tsoom:

—Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ. Tcoom'm l'oo uva tyuaaⁿaⁿ. Jnda jo' teijndeiyaⁿ joona' nn'aⁿ na nl'a ts'iaaⁿ jo' jo' ndo' jndye xuee tjaaⁿ cwiicheⁿ ntyja. ¹⁰ Quia na tue'ntyjo xjeⁿ na tquie ntjom'ñeeⁿ, jñoom cwii mosoom'm na m'aⁿ naⁿñeeⁿ na nñe'quiana na tseixmaⁿ cwentaⁿaⁿ. Saa tyotjaa' naⁿñeeⁿ juu, jñoomna juu na tjaa ljo' tjachuu. ¹¹ Jo' chii jñomnaaⁿaⁿ cwiicheⁿ mosoom'm. Mati tsaⁿñeeⁿ tyotjaa'na ndo' tyolajnaaⁿna juu, jnda chii jñoomna juu na tjaa ljo' tjachuu. ¹² Jñomnaaⁿaⁿ cwiicheⁿ moso na jnda ndyee. Juu tsaⁿñeeⁿ jla'quiee'ndyena, jnda chii tjeii'na juu naquii' ntjom'ñeeⁿ.

¹³ 'Quia jo' tso ts'aⁿ na ntjoom' jo': “¿Chiuu chiuu nnts'aayo? Luaa nnts'aa, njñooⁿ nquii ti'jndaa na jeeⁿ candya' ts'ooⁿ. Nnts'aache'ndyo quia na nnty'iaana jom, nla't'maaⁿndyena jom.” ¹⁴ Saa nn'aⁿ na cwil'a ts'iaaⁿ tyuaaⁿaⁿ, quia na nty'iaana na nquii jnaaⁿ jo', tyoluena ndaa nc'iaana: “Luaa' ts'aⁿ na cwiljo ntjom l'o. Cwa nla'cuaa'a jom cha jaa nljo ntjom luaaya.” ¹⁵ Jo' chii, tjeii'na jom nnom ntjom ndo' jla'cuee'na jom.

Tax'ee Jesús ndaa nn'aⁿ, tsoom:

—Nquii ts'aⁿ na ntjoom' jo', ¿ljo' nts'aaⁿ quio naⁿñeeⁿ? ¹⁶ Nñoom ndo' nntseicwjeⁿ joona. Ndo' nñe'quiaaⁿ ntjom 'naaⁿaⁿ ndaa nt'omcheⁿ nn'aⁿ.

Jnda na jndyena na seineiⁿ Jesús ñ'oommeiⁿ, jluena:

—Tijoom cwancuee' Ty'oots'om na caluii na luaa'.

¹⁷ Saa Jesús nquiee nty'iaaⁿaⁿ ndaana. Tjeii'eⁿ cwii ñ'oom na seijoom'ñe cheⁿnqueⁿ na tsjo' na ya jom. Tsoom:

—Quia jo' ¿ljo' ñe'ca'moⁿ ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om na mawaa na matsona'?:

Majuu tsjo' na tîcwil'uee'ndye luañeⁿ na cwil'a tsiaⁿtsjo', jnda mameiⁿntyjee'na' nqui tsiaⁿtsjo'.

¹⁸ Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na tileicatsei'noⁿ cantyja 'naⁿya, maju'wi'na' juu cha'cwijom ts'aⁿ na toomñe na tiooñe nacjoo' tsjo'. Saa ts'aⁿ na tiñe'catseyiu' ñ'eⁿndyo, maxjeⁿ nlco'wi'na' jom. Nntseijomna' tsaⁿñeeⁿ cha'cwijom ts'aⁿ na tioo cwii tsjo' t'maⁿ nacjoo', na seitiuujndaana' juu.

'Ñee" nnom ññe'quiaana ts'iaa"ndaana
(Mt. 21:45-46; 22:15-22; Mr. 12:12-17)

¹⁹ Nquiee ntyee na cwiluiitquiendye ndaa ntyee ñequio nn'a" na cwit'moo" ljeii na tque" Moisés, mañejuu xje"ñee" tyola'jndana na nnt'uena Jesús, ee jla'no"na na nacjoo joona seineii" ñ'oom na tjañoom'waa'. Saa nquiaana nn'a" na jndyendye, ²⁰ jo' chii jñoomna nn'a" na ty'equen cwenta ñ'oom na matseineii". Tyol'a na"ñee" na ya nn'a"ndyena, cha nnty'iaana aa nntseineii" ñ'oom na quio majuutina' nnda nla'quioona jom l'o gobiernom na cu'xe" tsa"ñee" jom. ²¹ Joo na"ñee" ta'x'ee nnoom:

—'U Maestro na ma'moo" ñ'oom' Ty'oots'om ndaa nn'a", nquiuuyâ na ndyeyu matsei'nei" ndo' ya ma'moo" mei" tyooche' na cwe' jndaa' 'ñee" nei". Ñe'quii'che" ñ'oom na mayuu' ma'moo" cantyja 'naa" natoo' Ty'oots'om. ²² Ndo' je' Ta, ñe'candyaayâ, ¿aa matsona' na ññe'quiaayâ ts'iaa"ndaayâ nnom César, oo aa ticatsa'ntjomna'?

²³ Saa jom sei'noo"q" cwe' na ñe'c'omna cwenta jom. Tsoom ndaana:

—¿Chiuu na ñe'cal'a'yo' na cat'uiina' ja? ²⁴ Cat'mo"yo' cwii tsjo'ñjee" noo". ¿'Ñee" 'ndyoonnom luaa ndo' 'ñee" xuee' ljeiiwaa?

Jlue na"ñee":

—Nquii César, tsa"ma"ts'iaa" t'ma" tsjoom Roma.

²⁵ Quia jo' tsoom ndaana:

—Catiom'yo' ts'iaa"ndaay'yo' nnom César yuu na tseixma"na' cwentaa'a", ndo' quia'yo' cwentaa' Ty'oots'om yuu na tseixma"na' cwentaa' nque".

²⁶ Tîcandaa nnc'omna jom ñ'e" ñ'oom na matseineii". Yache" jla'che"na na tjawee' n'omna ñ'oom na t'oq".

Cwita'x'eena cantyja na nnta'ndo'nnda' nn'a"
(Mt. 22:23-33; Mr. 12:18-27)

²⁷ Jnda jo' tquie'cañom nt'om nn'a" saduceos nam'aa" Jesús. Joona nn'a" na cwilue na xocata'ndo'nnda' nn'a". ²⁸ Ta'x'eena nnoom, jluea:

—'U Maestro na ma'moo" ñ'oom' Ty'oots'om ndaa nn'a", 'ndii Moisés ñ'oom luaayâ na matsona' xe" nncue' cwii tsa"s'a ndo' nljoñe scoom'm na tjaa'na' ntseinda, quia jo' tyjee ts'oo'ñee" cocoom ñ'e"scuu' xioom. Nnc'om ntseinaa" ñ'e"yuscu'ñee" cha nntseinoomñê na tjaa ntseinda xioom t'om. ²⁹ Luaa tuii. Tyom'a" ntquiee' na"nom ñenquii ts'a" ntseinda. Juu tsantquiee tocoom ndo' tyuaa' tuee"e", tjaa ndana ñ'e" scoom'm. ³⁰ Jnda chii tsa" na jnda we tocoom ñ'e"scuu' xioom, ndo' mati jom tuee"e", tjaa ntseinaa" ñ'e" yuscu'ñee". ³¹ Quia jo' tsa" na jnda ndyee tocoom ñ'e" yuscu'ñee". Ndo' majo'ti cha'tso ntquiee'ndyena cwii ndo' cwiindyena to'ñoomna jom na scuuna ndo' tjana. Mei"cwii ndana tjaa'na' ñ'e"ñê. ³² Ndo' na cwiimacanda tue' yuscu'ñee". ³³ Quia jo' quia na nnta'ndo'xco nn'a" na jnda tja, ¿'ñee" cwiindyene joona na saa'a"? Ee cha'tso ntquiee'ndye na"ñee" scuuna jom.

³⁴ T'o Jesús ndaana, tsoom:

—Nn'a" tsjoomnancue cwi'unco ndo' cwiñe'quia nda na cwi'unco. ³⁵ Saa m'a" nn'a" na majnda majndaa'ya na la'xma" na nnta'ndo'xcona na jnda tja. Ndo' la'xma"na na nnc'omna tiempo na nncuaaxco tsjoomnancue. Na"ñee" taxoc'uncona, mei" na"nom, ndo' mei" na"lcu. ³⁶ Mei" taxocwjennda'na ee nntseijomna' joona cha'na ángeles. Ndo' nc'e na cwicandaana na nnta'ndo'xcona, jo' chii matseijomna' na cwita'ndo'na cha'na wando' nquii Ty'oots'om. ³⁷ Saa cantyja 'naa" na nnta'ndo'xco nn'a" na jnda tja, maquiiti Moisés t'moo" na ljo' ñequio ñ'oom na seiljei" cantyja 'naa" ts'oom nioom zarza. Naquii' ñ'oom'ñee" tsoom na Ta Ty'oots'om cwiluiiñê Ty'oots'om cwentaa' Abraham, Isaac, ndo' Jacob. ³⁸ Ee jom nchii cwiluiiñê Ty'oots'om cwentaa' l'oo, jom cwentaa' nn'a" na cwita'ndo'. Jo' chii maxje" ma'mo"na' na cha'tso nn'a" cwita'ndo'na cantyja 'naa'a".

³⁹ Cwantindye nn'a" na cwit'moo" ljeii na tque" Moisés t'oona nnoom, jluea:

—'U Maestro na ma'mooⁿl ñ'oom' Ty'oots'om ndaa nn'aⁿ majo'ndyo ñ'oom matsu'.

⁴⁰ Ndo' taticandaaⁿ n'om nn'aⁿ saduceos na cwii nnta'x'eetina nnoom.

¿Ñeeⁿ jnda cwiluiñe Cristo?

(Mt. 22:41-46; Mr. 12:35-37)

⁴¹ Tso Jesús ndaa cha'tso nn'aⁿ:

—¿Chiuu na cwilue nn'aⁿ na Cristo cwiluiñe tsjaaⁿ David na jndyowicantyjoo'? ⁴² Ee naquii' libro na chuu Salmos, maquiti David tsoom:

Nquii Ta Ty'oots'om tsoom nnom juu Ta na matsa'ntjom ja:

“Cajmaⁿ ntyjaa'a ntyjaya yuu na matseit'maaⁿñena' 'u,

⁴³ hasta xjeⁿ na jnda tsa'a nn'aⁿ na jndoo 'u na c'omna nacje 'naⁿ.”

⁴⁴ Cwe' jo' mawax'aya ndaa'yo':

—¿Chiuu nnts'aayuuna' na cwiluiñe Cristo tsjaaⁿ David na jndyowicantyjoo' ee man-quiti David matsoom na juu cwiluiñe Ta na matsa'ntjom jom?

Matseitia' Jesús nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54)

⁴⁵ Luaa ñ'oom na tsoom ndaaⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê, ñequio na ndye cha'tsondye nn'aⁿ:

⁴⁶ —Que'ndyo' cwentá na til'a'yo' cha'na cwil'a nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, ee joona jeeⁿ neiiⁿna na nnc'o'nomna na cwee'na liaa na jnda na tei'ncoo. Ndo' l'ue n'omna na nla't'maaⁿndye nn'aⁿ joona na quia naⁿñeeⁿ na xmaⁿndyena ñequio na jndoo' jndye nn'aⁿ. Mati na nncwindyuaandyena yuu na matseit'maaⁿñetina' joona naquii' lan'om. Ndo' na nncwindyuaandyena yuu na yati cwiwiñ'oom' na waa xuee.

⁴⁷ Ndo' cwinty'uetyeⁿnquiona 'naaⁿ yolcu na jnda ljondye na tja noom. Juu xjeⁿ na cwil'ana na ljo', jeeⁿ teincoo ñ'oom cwila'neiⁿna nnom Ty'oots'om cha tinooⁿ na ljo' cwila'xmaⁿna. T'maⁿti lco'wi'na' naⁿñeeⁿ nnts'aa Ty'oots'om.

21

Tsjo'ñjeeⁿ na tquiaa yuscu nnom Ty'oots'om

(Mr. 12:41-44)

¹ M'aaⁿ Jesús wats'om t'maⁿ, ndo' jleinty'iaaⁿ naⁿtya na cwiñe'quia ofrendas cwen-taa' Ty'oots'om. Cwitiomna joona' ts'om castom. ² Mati nty'iaaⁿ naⁿ cwii yuscu na jnda ljoñe, na jeeⁿ jñeeⁿñe. Tsaⁿñeeⁿ tjacjoom'm we tsjo'ñjeeⁿ na ticajndana' jo' jo'. ³ Tso Jesús:

—Mayuu'cheⁿ ndye'yo' nntsjo^o, yuscum'aaⁿ na jnda ljoñe, ndo' jñeeⁿñê, saa t'maaⁿti tquiaaⁿ cwentaa' Ty'oots'om, nchiiti na tquia cha'tsondye nt'omcheⁿ. ⁴ Ee cha'tso naⁿm'aⁿ cwe' na waljoo' tuee'na na cwiñe'quiana nnom Ty'oots'om, saa yuscum'aaⁿ meiiⁿ na jñeeⁿñê, tju'ñ'eeⁿ mandi cantyja na nlcwaaⁿ naⁿ.

Matso Jesús na nntyuii' wats'om t'maⁿ

(Mt. 24:1-2; Mr. 13:1-2)

⁵ Tyola'neiⁿ nt'om nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ wats'om t'maⁿ na jeeⁿ chjoomna' ñequio ljo' na nei'ncoo' ndo' ñequio 'naⁿ na ya na cwiñe'quia nn'aⁿ. ⁶ Tsoom:

—Cha'tso na cwinty'ia'yo' nmeiⁿl, manncue'ntyjo xuee na nntyuii'ñ'eⁿna'. Taxocaljoo' cwii tsjo' nacjoo' x'iaa'na'.

'Naaⁿ na nluii cwitjoocheⁿ na nntsuu

(Mt. 24:3-28; Mr. 13:3-23)

⁷ Quia jo' ta'x'eena nnoom:

—'U Maestro na ma'mooⁿl ñ'oom' Ty'oots'om ndaaⁿ nn'aⁿ, ¿cwaaⁿ nluii na luaa'? Ndo' ¿cwaaⁿ cwii 'naaⁿ m'moⁿna' na jnda teinndyoo' nluii nmeiⁿl?

⁸ Tsoom ndaana:

—Queⁿyo' cwenta cha tinguio'nn'aⁿ nn'aⁿ 'o. Ee jndye nn'aⁿ nlquie'cañom na nlue na joona cwiluiindyena Cristo. Nluena: “Ja cwiluiindyō Cristo”, ndo' nluena: “Je' jnda tue'ntyjō xjeⁿ.” Saa 'o tilajomndyo' ñequio naⁿñeeⁿ. ⁹ Meiⁿ tila'catyuendyo' quia na cwindye'yo' na nndyocwje'cañoom ntia' ndo' cwila'wendye nn'aⁿ nacjoo gobiernom 'naaⁿna. Ee jndei'na' na nmeiⁿ cwinomjndyee, saa tyoowe'ntyjō xjeⁿ na nntsuu tsjoomnancue.

¹⁰ Ndo' tsotyeeⁿcheⁿ ndaana:

—Nla'wendye nn'aⁿ cwii ndyuua nacjoo nn'aⁿ cwiicheⁿ ndyuua. Ndo' cwii tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ nntseiweñe nacjoo' cwiicheⁿ tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ. ¹¹ Jndye joo jndei nnts'eii ndo' nnc'oom jndo' nt'maⁿ ñequio ntycu na wjaatcuuñena'. Ndo' t'maⁿ nla'catyuendye nn'aⁿ na nnty'iaana jndye 'naaⁿ t'maⁿ na nleitquioo' tsjō'luee.

¹² 'Saa cwii tjōocheⁿ na nluii cha'tso nmeiⁿ, nnt'ue nn'aⁿ 'o nawi' ndo' nlei'ntyjona 'o ndo' mati ñe'quiana cwenta 'o ndaa nn'aⁿ naquii' lan'om nch'u ndo' nntioomna 'o l'aancjo. Ndo' nnc'oochona 'o jo ndaa nn'aⁿ na cwitsa'ntjom ñequio naⁿmaⁿn'iaaⁿ t'maⁿ, cwe' cantyja 'naaⁿ xueya. ¹³ Quia na nntjom'yo' nmeiⁿ nncju'naaⁿñena' na nntjei'yuu'ndyo' cantyja 'naⁿya. ¹⁴ Calajndaa'ndyo'ya'yo' na tinc'oom' n'om'yo' cwaaⁿ ñ'oom na nnt'ō'yo' cha nncwañoom'na' 'o, ¹⁵ ee xjeⁿñeeⁿ nncō nncwjaa'ndyo' ñ'oom quii' ndyue'yo' ndo' ñequia na jndō' n'om'yo' hasta meiⁿcwiindyē joo nn'aⁿ na jndoo 'o xondaā nluena na til'ue ñ'oom na nndu'yo' meiⁿ na nluena na tiyuu'na'. ¹⁶ Mati lotye'yo', londyee'yo', ntyjee'yo', nn'aⁿyo', nn'aⁿ na ya ñ'oom 'o ñ'eⁿndye, ñe'quiana cwenta 'o luee nn'aⁿ ndo' nt'omndyo' nla'cwjee naⁿñeeⁿ. ¹⁷ Cha'tsondyē nn'aⁿ nnc'omna na ticuee' n'omna 'o cwe' nc'e na m'aⁿyo' cantyja 'naaⁿ xueya. ¹⁸ Saa xoca'ndiya na nntsuundyo'. Hasta meiⁿ cwe' cwii soonqueⁿyo' xocatsuuna' ñ'eⁿndyo'. ¹⁹ Ndo' nc'e na tica'ndyenc'uaa'ndyo' nnto'ñoom'yo' na ticantycwii na nntando'yo'.

Nntyuii' tsjoom Jerusalén

²⁰ 'Saa quia na nnty'ia'yo' na cwiitjaa'ndye sondaro tsei ndiocheⁿ Jerusalén, quia jo' cala'noⁿyo' na jnda tue'ntyjō xjeⁿ na nntyuii' tsjoom'ñeeⁿ. ²¹ Quia ljo' nn'aⁿ na m'aⁿ ts'ondaa Judea, c'ooleinomna, c'oona quii' ntsjō. Ndo' nn'aⁿ na m'aⁿ quii' tsjoom'ñeeⁿ calui'na jo' jo'. Ndo' nn'aⁿ na m'aⁿ jo jndaā tinc'oolcwe'na tsjoom'ñeeⁿ. ²² Ee quia jo' ncuee na cwitioomndye nn'aⁿ cantyja na wi'ndyena cha nntseicandaāñena' cha'tso ñ'oom' Ty'ōots'om na jnda teiljeii. ²³ Nty'iaandye yolcu na ndeiindyē joo ncuee'ñeeⁿ ñequio yolcu na 'ndaandye nda. Ee nnquioo cwii nawi' t'maⁿ nacjoo nn'aⁿ tyuaawaa ndo' jeeⁿ t'maⁿ nawi' na nnt'uiina' joona. ²⁴ Nncwjena ñ'eⁿ xjo ndo' nt'om nnc'oocho nn'aⁿ praso na ticwii cwii ndyuua. Ndo' nn'aⁿ na nchii judíos nlco'na tsjoom Jerusalén jndye xuee, hasta nncuee' xjeⁿ na jnda seijndaa'ñe Ty'ōots'om na nncjaawintyjee' na cwiluii na ljo'.

Luaa nnts'aana' quia na nndyonnda' Jesús

(Mt. 24:29-35, 42-44; Mr. 13:24-37)

²⁵ 'T'maⁿ 'naaⁿ nleitquioo' nnty'iaa nn'aⁿ nnom ñe'quioom' ñ'eⁿ chi' ñ'eⁿ cancjuu. Ndo' nnom tsjoomnancue t'maⁿ nntsei'ndaa'na' n'om nn'aⁿ. Nntseiñ'eeⁿna' joona quia na nndyena na jeeⁿ c'uaa manquiuu' nmōⁿ ndaaluee, nntseicatyuena' joona. ²⁶ Nnts'aana' na tajndei' n'omna nc'e na cwicatyuena ñequio na m'aaⁿticheⁿ n'omna chiuu cwii wjaach'eetina' nnom tsjoomnancue. Ee nntseicwachuu'ñena' cha'tso 'naⁿ najnda na matseixmaⁿ tsjō'luee. ²⁷ Quia ljo'cheⁿ nnty'iaana ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee na macwjacañōōⁿnda'a tsjoomnancue. Nndyōō naquii' nchquiu ñequio najndei' na matseixmaⁿya ndo' ñequio na neiⁿncoo' nacaxuee na cwiluiit'maⁿndyō. ²⁸ Quia na jnda jnaⁿna' na cwiluii cha'tso nmeiⁿ, c'omt'maaⁿndyo' n'om'yo', c'om'c'eendyo' ee jnda teindyoo' na nluin'maaⁿndyo'.

²⁹ Mati seineiiⁿ ñ'oom na tjañoom' ndaana, tsoom:

—Cala'noⁿyo' cantyja 'naaⁿ ts'oom higuera ndo' cha'tso nt'omcheⁿ n'oom. ³⁰ Quia cwinty'ia'yo' na jnda macwicalui' tscoo'na', cwila'noⁿyo' na jnda teindyoo' ncueesua'. ³¹ Mati quia na cwinty'ia'yo' na cwiluii cha'tso nmeiⁿ, cala'noⁿyo' na jnda teindyoo' m'aaⁿna' na nntsa'ntjom Ty'oots'om.

³² 'Candye'yo' nntsjo^o, mayuu'cheⁿ na xocwjeñ'eⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ je' hasta xjeⁿ na jnda seicandaa'ñena' cha'tso ñ'oommeiⁿ. ³³ Tsjo'luee ñ'eⁿ tsjoomnancue nntycwiiñ'eⁿna' saa juu ñ'oom 'naⁿya tijoom cwinom'na' juuna'.

³⁴ 'Cal'andyo' cwenta na tincjaachuna' 'o na ñoomñoom na nl'a'yo', oo na nnc'om'yo' na candye'yo', oo na nncuaa ñ'omtiuu 'na'yo' 'naⁿ na maca'na' 'o. Cha tints'aana' na tic'omc'eendyo' ndo' majndeiito nncwjee'cañoom xuee'ñeeⁿ 'o. ³⁵ Tintjom'yo' cha'cwijom na nnquioo cwii teinco' ee nnt'uiina' nn'aⁿ na m'aⁿ cha'waa nnom tsjoomnancue. ³⁶ Jo' chii c'om'c'eendyo' cha'waa xuee na m'a'yo'. Ndo' calaty'oondyo' nnom Ty'oots'om cha nnc'oom jndei' n'om'yo' na ndaa nna'ndyo' nawi' na quia nndyo, ndo' ndaa nncwintyje'tye'yo' jo no^o na cwiluiindy^o ts'aⁿ na jna' cañoom'luee.

³⁷ Naxuee tyo'moⁿ Jesús ndaa nn'aⁿ naquii' wats'om t'maⁿ. Ndo' quia tmaaⁿ tyocalueeⁿeⁿ, tyocaⁿ ta na jndyu Olivos. ³⁸ Ndo' cha'tso nn'aⁿ cwitsjoom tyoquiena wats'om t'maⁿ na nndyena ñ'oom na ñnequiaaⁿ.

22

Cwi'maⁿna na nnt'uena Jesús

(Mt. 26:1-5, 14-16; Mr. 14:1-2, 10-11; Jn. 11:45-53)

¹ Majnda jaawindyoo' nncuee' xuee pascua na cwicwa' nn'aⁿ judíos tyoo' na tjaa ndaaljo' tjaquiee'. ² Ndo' ntyee na cwiluiitquiendye ndaa ntyee ñequio nn'aⁿ na cwit'mo^o ljeii na tqueⁿ Moisés, cwe' nty'iu tyol'ueendyena chiuu ya cha ndaa nla'cuae'na Jesús, ee nquiaana nn'aⁿ na neiiⁿ jom.

³ Xjeⁿñeeⁿ tuo Satanás naquii' ts'om Judas, tsaⁿ na mati jndyu Iscariote. Jom cwii joo nn'aⁿ na canchoo'wendye. ⁴ Tjaaⁿ na m'aⁿ ntyee na cwiluiitquiendye ndaa ntyee quii'ntaaⁿ nn'aⁿ judíos, ñ'eⁿ nn'aⁿ na cwijndoo' ts'iaaⁿ na cwiluii wats'om. Tjatsei-jndaa'ñê chiuu ya nnts'aaⁿ na ñnequiaaⁿ cwenta Jesús lueena. ⁵ Ndo' naⁿñeeⁿ jeeⁿ jla'neiiⁿndyena, tjoom' t'maⁿna na ñne'quiiana s'om nnoom. ⁶ Mati jom seijomñê na ljo'. Tyol'ueeⁿ cwaaⁿ nncju'naaⁿñena' na ñnequiaaⁿ cwenta Jesús lueena xjeⁿ na ticajndoo' nn'aⁿ.

Seijndaa'ñe Jesús na cuaa Cena

(Mt. 26:17-29; Mr. 14:12-25; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

⁷ Tue'ntyjo ncuee na cwicwa' nn'aⁿ judíos tyoo' na tjaa ndaaljo' tjaquiee'. Ncuee'ñeeⁿ maca'na' na cala'cwjeena canmaⁿ cantyja 'naaⁿ ncuee pascua. ⁸ Ndo' jñom Jesús Pedro ñequio Juan, tsoom ndaana:

—Catsa'yo', nlajndaa'ndyo' yuu na nlcwaa'a cantyja 'naaⁿ ncuee pascua.

⁹ Ta'x'eena nnoom:

—¿Yuu l'ue ts'om' na nlajndaa'ndyô?

¹⁰ T'o^o ndaana:

—Quia na jnda saaquie'yo' naquii' tsjoomwa'ñeeⁿ, nntjomndyo' cwii tsaⁿs'a na ñ'oom tsjo na ñjom ndaa. Catsaantyjo'yo' naxeeⁿeⁿ hasta na nncueⁿeⁿ w'aa yuu na nncjaaqueⁿeⁿ. ¹¹ Jo' jo' candu'yo' nnom ts'aⁿ na waa' w'aa'ñeeⁿ: “Nquii ts'aⁿ na ma'moⁿ ndaaya mawax'eeⁿ: ¿Yuu waa cuarto na nlcwaa'â cwentaa' xuee pascua ñequio nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿndyo?” ¹² Quia jo' juu tsaⁿñeeⁿ m'mo^o ndaa'yo' cwii cuarto t'maⁿ, w'aa nandy na maniomcandaa' 'naⁿ. Jo' jo' calajndaa'ndyo'ya'yo'.

¹³ Ty'ena ndo' jliuna cha'xjeⁿ na tsoom. Ndo' jla'jndaa'ndyena na nlcwa'na, nntquiina catsmaⁿ.

¹⁴ Quia na jnda tmaaⁿ, tue'cañoom Jesús, tjacjom nacañoom' meiⁿsa ñequio canchoo'we nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. ¹⁵ Tsoom ndaana:

—Jeeⁿ ntyjaa' ts'ooⁿya na nlcwaa'a nantquie pascuawaa ñ'eⁿndyo' cwii tjoocheⁿ na nnc'io. ¹⁶ Ee candye'yo' nntsjo, taxocwa'nnda'a juuna' hasta xjeⁿ na jnda se-icandañ'ñena' yuu na matsa'ntjom Ty'oots'om.

¹⁷ Jnda jo' to'ñoom cwii waso, jnda chii tqiaaⁿ na quianl'uaa' Ty'oots'om ndo' tsoom ndaana:

—Cato'ñoom'yo' wasowaa, calui' cjaana' cwii ndo' cwiindyo', cwe'yo'. ¹⁸ Ee candye'yo' nntsjo, je' na cwii wjaatina', taxoc'ua ndaawinom hasta quia nncue'ntyjo xjeⁿ na nnts'a'ntjom Ty'oots'om.

¹⁹ Ndo' to'ñoom tyoo', tqiaaⁿ na quianl'uaa' Ty'oots'om, jnda chii tyjeeⁿ juuna', tqiaaⁿ ndaana. Tsoom:

—Tyoo'waa cwiluiñena' seii'a na mañequiaandyo na nnc'io. Luaa' nntsaal'a'yo' na cwicañjom n'om'yo' ja.

²⁰ Jnda na tcwa'na tyoo'ñeeⁿ, majo'ti s'aaⁿ, to'ñoom waso. Tsoom:

—Juu ndaa winom na ñjom wasowaa tseixmaⁿna' ñ'oom xco na maquaⁿtyaⁿ ñequio nioom'a na nnquioo cwenta'yo'.

²¹ 'Saa queⁿ'yo' cwenta, ñe'cwii meiⁿsa na cañom' meindyuaandyo ñequio ts'aⁿ na mañequiaa cwenta ja. ²² Ndo' ja na cwiluiindyo ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, mayuu'cheⁿ manntjoⁿ cha'xjeⁿ na jnda teijndaa' cantyja 'naⁿya, saa nnt'uiwi'na' juu ts'aⁿ na mañequiaa cwenta ja.

²³ Quia jo' to'na na tyota'x'eendyena ndaana, 'ñeeⁿ cwiindye joona na nnts'aa na ljo'.

¿'Ñeeⁿ cwiluiit'maⁿñeti?

²⁴ Mati jla'ñ'eeⁿ ndyueena 'ñeeⁿ cwiindye joona na nnc'oom na t'maⁿñeti. ²⁵ Saa jom tsoom ndaana:

—Nn'aⁿ na m'aⁿ n'iaaⁿ tsjoomnancuewaa ñequio nn'aⁿ na cwitsa'ntjom, cwinchjeena nn'aⁿ na cwindye'ntjom ndaana, saa cwila'cajndyu yo'ñeeⁿ joona nn'aⁿ na ya cwil'a.

²⁶ Saa quii'ntaaⁿ 'o nchii luaa' nncuaa. Ee juu ts'aⁿ na cwiluiitquieñeti c'oom cha'na ts'aⁿ na cje tseixmaⁿ. Ndo' ts'aⁿ na matsa'ntjom c'oom cha'na ts'aⁿ na mandi'ntjom. ²⁷ Ee ¿'ñeeⁿ cwiluiit'maⁿñeti, aa juu ts'aⁿ na wacatyeeⁿ nacañoom' meiⁿsa, oo aa juu ts'aⁿ na mandi'ntjom jo' jo'? ¿Aa nchii maxjeⁿ juu ts'aⁿ na wacatyeeⁿ nacañoom' meiⁿsa? Saa queⁿ'yo' cwenta, ja m'aaⁿya quii'ntaaⁿ'yo' na mandi'ntjoⁿ.

²⁸ 'O ñequi'cheⁿ ñ'eⁿ'yo' ñ'eⁿndyo cha'tsoti na maqueⁿna' xjeⁿ ja. ²⁹ Jo' chii cha'xjeⁿ na tqueⁿtyeⁿ Tsotyaya ñ'oom na ja nnts'a'ntjoⁿ, malaa'ti' maquaⁿ na 'o nnts'a'ntjom'yo'.

³⁰ Yuu na nnts'a'ntjoⁿya, jo' ñnequiaya na nlcwa'yo' ndo' nncwe'yo' ñ'eⁿndyo cañoom' meiⁿsa 'naⁿya. Ndo' nncwindyuaandyo' ntio yuu na nntu'xeⁿ'yo' canchoo'we ntmaaⁿ nn'aⁿ Israel.

Matseicandii Jesús na nncwji'ñe Pedro

(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Jn. 13:36-38)

³¹ Tso ta Jesús:

—'U Simón, queⁿ cwenta, jnda tcaⁿ Satanás ñ'oom na nntseitei'ncweeⁿ'en 'o cha'na matseicueeñe ts'aⁿ lqueeⁿ trigo, ³² saa ja jnda ñes'aa ty'oo nnom Ty'oots'om cantyja 'na' cha tintseintycwiina' na matsei'yu'ya' ts'om'. Ndo' xeⁿ jnda tco'ndyu'xcwe'nnda', quiaa' ñ'oom t'maⁿ ts'om ndaa nn'aⁿ nmeiⁿ na cwila'yu'.

³³ T'o Simón nnoom, matso:

—Ta, m'aaⁿc'eendyo na nncjo w'aancjo ñ'eⁿndyu'. Ndo' tints'aa meiⁿ na nnc'io ñ'eⁿndyu'.

³⁴ Tso Jesús nnoom:

—Aa ndi', Pedro, njom' matsjo, cwii tjoocheⁿ na nntseixuaa caxtijndyo je'je'cheⁿ, saa 'u xjeⁿ'ñeeⁿ jnda ndyee ndii' macwji'ndyu' na ticwajnaⁿ ja.

Nntseicandaa'ñena' ljeii na mawaa

³⁵ Tso Jesús ndaana:

—Quia na jñoo^{ya} 'o na saanguia'yo' ñ'oom 'na^{ya}, tsjo^o na tîcatsañ'om'yo' tsjo'ñjeeⁿ, meiⁿ chetsja', meiⁿ lloom, ¿aa waa na seitjoona' 'o?

Jluena nnoom:

—Meiⁿcwii tjaa'naⁿ.

³⁶ Tsotyeeⁿcheⁿ ndaana:

—Saa je', ñeeⁿ juu na maleiñ'oom 'naⁿ na cwicañjom s'om, cjaañ'oom juuna' ndo' mati chetsja'. Ndo' ñeeⁿ juu na tjaa'naⁿ xjo espada, cajndaa liaatco 'naaⁿ, chii c'oom xjo^ol.

³⁷ Ee candye'yo' nntsjo^o, maxjeⁿ indei'na' na catseicandaa'ñena' ljeii na mawaa cantyja 'na^{ya} na matsona': “Tjeii'na cwenta na ljo'yu wi'ñê cha'xjeⁿ nn'aⁿ na wi'ndye.”

³⁸ Jluena nnoom:

—Ta, canty'ia', luaa mawaa we xjo espadas.

T'ooⁿ ndaana, tsoom:

—Malei'tyeⁿ luaa'.

Matseineiⁿ Jesús nnom Ty'ooots'om

(Mt. 26:36; Mr. 14:32-42)

³⁹ Quia jo' jlueeⁿeⁿ w'aa yuu na tcwa'na, tjaaⁿ ta na jndyu Olivos yuu na maxjeⁿ quicaⁿ. Ndo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom'm, mandi'ntyjona naxeeⁿeⁿ. ⁴⁰ Quia na tquiena jo' jo', tsoom ndaana:

—Calaneiⁿyo' nnom Ty'ooots'om cha juu na ñequeⁿna' xjeⁿ 'o tincwantjomna' 'o.

⁴¹ Ndo' teiñooⁿ nacañoomna, tjaaⁿ cha'na tquia na nncju' ts'aⁿ cwii tsjo'. Tcoom'm xtyeeⁿ ndo' seineiⁿ nnom Ty'ooots'om. ⁴² Tsoom:

—Tsotyaya, xeⁿ 'u l'ue ts'om', catseicandyaandyu' ja nawi'waa. Saa ticaluii ljo' na l'ue ts'ooⁿ ja, caluii ljo' na l'ue ts'om' nncu'.

⁴³ Ndo' xjeⁿñeeⁿ tyje'cañoom cwii ángel nacañom'm na jnaⁿ cañoom'luee na tyoñequiaa najneiⁿ. ⁴⁴ Yocheⁿ na tyotsei'ndaa'na' ts'oom, tyoqueⁿñetyeeⁿ na tyotseineiⁿ nnom Ty'ooots'om ñequio cha'waa najneiⁿ. Ndo' ndaatmeiⁿeⁿ tyotseijomna' cha'na t'maⁿ ndaateiⁿ niom', ñecwii ndii' cwi'iuuna' xjeⁿ nomtyuaacheⁿ.

⁴⁵ Quia na jnda teicantyyaaⁿ na seineiⁿ nnom Ty'ooots'om, tjantyyaaⁿaⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê ndo' ljeiiⁿ na cwindana. Ee tîcanaⁿndyena na jeeⁿ chjoo' n'omna.

⁴⁶ Tsoom ndaana:

—¿Chiuu na cwind'a'yo'? Quicantyya'yo', calaneiⁿyo' nnom Ty'ooots'om cha juu na ñe'queⁿna' xjeⁿ 'o, tincjaachuuna' 'o.

T'uena Jesús

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Jn. 18:2-11)

⁴⁷ Ndicwaⁿ matseineiⁿ Jesús ndo' tquie'cañom nn'aⁿ na jndyendye. Jo ndaa naⁿñeeⁿ wjaajndyee Judas, cwii joo nn'aⁿ na canchoo'we. Seicandyoo'ñê nacañoom' Jesús na nnc'om ntsmaⁿl. ⁴⁸ Tso Jesús nnoom:

—U Judas, ja na cwiluiindy^o ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, ¿aa ma'tioo' cwenta ja luee nn'aⁿ ñequio na ma'ua' ntsmaaⁿa?

⁴⁹ Ndo' nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñê, quia na nty'iaana chiuu wjaach'eena', jluena nnoom:

—Ta, ¿aa mañejom nntuaa'a xjo?

⁵⁰ Ndo' cwii joona mañoom' seiquiee'ñe mosoo' tyee na cwiluiitquieñe. Tyjee tsua'qui tsaⁿñeeⁿ ntyjaya. ⁵¹ Quia jo' tso Jesús ndaana:

—Maya, ca'ndye'yo'.

Ndo' tyenquoom'm tsua'qui tsaⁿñeeⁿ, sein'maaⁿ juu. ⁵² Ndo' nn'aⁿ na tqurio nacjoom'm, joo ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwijndoo' ts'iaaⁿ cwentaa' wats'om, ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye naquii' tsjoom, tsoom ndaa naⁿñeeⁿ:

—Jnda'jom ñequio ncjo espadas ndo' ñ'e'n n'oom nch'io na tqúio'yo' nacjoya. Ndo'o' na tqúioc'om'yo' cwii tsa'canch'ue. ⁵³ 'Io ndii 'io tyom'aa'ya quii'ntaa'yo' naquii' wats'om t'ma' mei'n tîcat'ue'yo' ja. Saa' je' je' jnda' tue'ntyjô na juu na jaa'ñe maque'na' xje'n.

Macwji'ñe Pedro cantyja 'naa' Jesús

(Mt. 26:57-58, 69-75; Mr. 14:53-54, 66-72; Jn. 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Jnda' na t'ue na'ñee'n jom, ty'eñ'omna jom waa' tyee na cwiluiitquieñe. Ndo' Pedro tjantyjo'o' tquiache'n tquia. ⁵⁵ Jo' jo' jla'ntjoomndye nn'a'n chom tach'e'n, ty-omeindyuaandyena ndioche'n nacañoom' chom. Ndo' mati Pedro tjacjom quii'ntaa'na. ⁵⁶ Cwii yuscu na mandi'ntjom ljeii jom na wacatyee'n 'ndyoo chom, jee'n nquiee nty'iaa' nnoom ndo' tso:

—Mati tsa'm'aa'n ñeñ'ee'n ñ'e'n tsa'm'aa'n!

⁵⁷ Saa' jom tjei'ñê, tsoom:

—Jee'n 'u yuscu ticwajna'n'a tsa'm'aa'n!

⁵⁸ Tyoowiquiuu' ljeii cwiiche'n ts'a'n jom, tso nnoom:

—'U, maxje'n cwiindyee joona.

Saa' t'oo'n:

—Nchii jo' ja.

⁵⁹ Jnda' tjawiquiuu'tiche'n, cha'na cwii hora, cwiiche'n ts'a'n tyotseijndei' 'ndyoo, tso:

—Tsa'm'aa'n, mayuu'che'n ñeñ'ee'n ñ'e'n tsa'm'aa'n ee ts'a'n ts'ondaa Galilea jom.

⁶⁰ T'o Pedro nnom:

—Ja re, mei'chjoo ticaljeii ñ'oom na matsui'.

Ndicwa'n matseinei' ñ'e'n tsa'ñee'n ndo' seixuaa caxtijndyo. ⁶¹ Quia jo' taque'n Ta Jesús ndyeyu jo ndo' na m'aa'n Pedro ndo' nty'iaa' nnoom. Ndo' mañoom' tjañjoom' ts'oom ñ'oom na jnda' tso nnoom: “Cwii tjooche'n na nntseixuaa caxtijndyo je'je'che'n saa' xje'ñee'n 'u jnda' ndyee ndii' macwji'ndyu' ñ'e'ndyo.” ⁶² Quia jo' mana jlui' Pedro quii'ntaa'n na'ñee'n. Jee'che'n ndya' tyoty'ioom na jnda ntyjee'n.

Cwila'jnaa'na Jesús

(Mt. 26:67-68; Mr. 14:65)

⁶³ Nn'a'n na tyol'a cwenta Jesús, tyola'jnaa'na ndo' tyotjaa'na jom. ⁶⁴ Mati tyola'tye'na liaa nnoom, tyotmeii'na nda' nnoom ndo' tyoluena:

—Cjaawee' 'ndyo' 'ñee'n juu macwja' 'u.

⁶⁵ Ndo' jndye ñ'oom ticuee' ts'om tyoluena nacjoom'm.

'Ooque'na Jesús luee nn'a'n na cwiluiitquiendye

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Jn. 18:19-24)

⁶⁶ Quia na jnda' teixuee, tjomndye ntyee na cwiluiitquiendye ndaa' ntyee ñequio nn'a'n na cwijndoo' ts'iaa'n wats'om t'ma' ñequio nn'a'n na cwit'moo'n ljeii na tque'n Moisés. Ty'eñ'omna Jesús na m'a'n nn'a'n na cwiluiindyena n'iaa'n ndaa' nn'a'n judíos. Jlué na'ñee'n nnoom:

⁶⁷ —Catsu' ndaayâ, ¿aa' 'u cwiluiindyui' Cristo?

Jom t'oo'n ndaana:

—Meii' xe'n na nntsjo'o' ndaa'yo', saa' xocala'yu'yo'. ⁶⁸ Ndo' meii' xe'n na cwax'aya ndaa'yo', 'o xocat'o'yo' 'ndyo, xocalacandyaandyo' ja. ⁶⁹ Saa' je' xuee na cwii wjaana', ja na cwiluiindyui' ts'a'n na jna' cañoom'luee nncjocajma'n ntyjaa' Ty'ooots'om ntyjaya yuu na matseit'maa'ñetina' ja. Jo' jo' nntseijomndyo ñ'e'ñê cha'tso najndei' na matseixmaa'n.

⁷⁰ Cha'tsondyena ta'x'eena:

—Quia jo' ¿aa' 'u cwiluiindyui' Jnda Ty'ooots'om?

T'oo'n ndaana:

—Mancjo'ti'yo' jnda' macwindu'yo'.

⁷¹ Quia jo' jlue'na:

—¿Ljo' cwii maca'tina' na nlui'yuu' nacjoom'm? Ee mancjootyaa jnda jndyaaya ñ'oom ñom.

23

Ty'eñ'omna Jesús na m'aa'n Pilato

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Jn. 18:28-38)

¹ Quia jo' cha'tsondye nn'a'n na tjomndye jo' jo', tei'cantyjana, ty'eñ'omna Jesús na m'aa'n Pilato. ² To'na na tyoñequiana jnaa'n'a'n. Jluena:

—Tsa'm'aa'n' jnda jliuuyâ na matsei'na'n'a'n n'om nn'a'n ndyuaayâ. Ee quitsoom na ticwanaa'n na ñe'quiaayâ ts'iaa'ndaayâ nnom César. Ndo' manquityeen matsoom na cwiluiñê Cristo ndo' rey jom.

³ Quia jo' ta'x'ee Pilato nnoom, tso:

—¿Aa 'u cwiluiindy' rey na catsa'ntjom nn'a'n judíos?

T'o Jesús nnom:

—Maxje'n jo' ja, cha'xje'n na matsu'.

⁴ Ndo' tso Pilato ndaa ntyee na cwiluiitquiendye ndaa ntyee ñequio nn'a'n na jndyendye:

—Ja mei'cwii jnaa'n' tsa'ns'am'aa'n' ticaljeiya.

⁵ Saa na'ñee'n jla'jndei' ndyueena, jluena:

—Ñ'oom na ma'moo'n matseijmei'na' nn'a'n cha'waa ts'ondaa Judea. Tyoch'ee'n na ljo' ts'ondaa Galilea, ndo' mati ñjaa'n.

Ty'eñ'omna Jesús na m'aa'n Herodes

⁶ Jnda na jndii Pilato ñ'oom cantyja 'naa'n' Galilea, tax'ee'n:

—¿Aa ts'a'n ts'ondaa Galilea tsa'ns'am'aa'n'?

⁷ Quia na ljeijndaa'ñê na jna'n Jesús ts'ondaa Galilea yuu na matsa'ntjom Herodes, quia jo' seicwanoom Jesús na m'aa'n Herodes'ñee'n na tsa'ñee'n cu'xee'n Jesús. Ee tyjee' tsa'ñee'n Jerusalén quia jo'. ⁸ Ndo' jee'n neii'e'n quia na nty'iaa'n'a'n Jesús ee jaach'ee xuee na jee'n ñe'cwajna'n'a'n juu ndo' na jndye ñ'oom jnda jñee'n cantyja 'naa'n'. Jo' jee'n quee'n ts'oom na nnty'iaa'n'a'n na nnts'aa Jesús cwii ts'iaa'n na xocandaa nnts'aa na cwe' cwii ts'a'n. ⁹ Ndo' jndye ñ'oom tyowax'ee'n, saa mei'cwii ñ'oom tic'o Jesús. ¹⁰ Ndo' ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'a'n na cwit'moo'n ljei na tque'n Moisés, mati ty'ena na m'aa'n. Tyoque'ya n'omna na tyoñequiana jnaa'n' Jesús. ¹¹ Ndo' mati Herodes ñequio sondaro 'naa'n'a'n, cwe' tyoncona Jesús ndo' tyola'jnaa'n'na jom. Jla'cweena jom cwii liaa na jnda, jnda chii jla'cwanomnnda'na jom na m'aa'n Pilato. ¹² Juu xuee'ñee'n ljoyaañe Pilato ñ'e'n Herodes, ee ñet'omntiaa'ndyena.

Cwiwijndaa'tye'n na cue' Jesús

(Mt. 27:15-26; Mr. 15:6-15; Jn. 18:39-19:16)

¹³ Quia jo' seitjom Pilato ntyee na cwiluiitquiendye ndaa ntyee ñequio nn'a'n na la'xma'n n'iaa'n ñequio nn'a'n na jndyendye. ¹⁴ Tsoom ndaana:

—'O tquion'om'yo' tsa'ns'am'aa'n na cwindu'yo' matseijmei'e'n nn'a'n judíos. Saa que'yo' cwenta, jo ndaa cha'tsondyo' jnda tcaa'a ñ'oom nnoom, ndo' mei'cwii jnaa'n'a'n ticaljei na cha'tso ñ'oom na cwique'yo' nacjoom'm. ¹⁵ Mei'n Herodes ticaljei jnaa'n'a'n, jo' na seicwanomnnda' tsa'ñee'n jom na m'aa'ya. Que'yo' cwenta, mei'cwii tyootseitjoñê na matsa'ntjomna' na cuee'e'n. ¹⁶ Jo' chii nnchuu'jñee'n xe'n jnda nntseicandyaandyo jom.

¹⁷ Ndo' waa costumbre na jndei'na' na catseicandyaañe Pilato cwii praso jo ndaa nn'a'n xcwe na waa xuee. ¹⁸ Saa cha'tso nn'a'n na jndyendye, ñe'cwii ñ'oom jla'xuaana, jluena:

—Quindyoo' luaa' ñjaa'ñe ndo' catseicandyaandyu' Barrabás.

¹⁹ Tsaⁿñeeⁿ tueeⁿ na jom w'aancjo ee teijndaa' jnaaⁿ aⁿ na seiweñê nacjoo' gobiernom. Ndo' seicueⁿ eⁿ ts'aⁿ. ²⁰ Ndo' Pilato nc'e na ñe'catseicandyaañê Jesús, seineiⁿ nnaaⁿ aⁿ ndaaⁿ nⁿ aⁿ. ²¹ Saa joo naⁿ ñeeⁿ jndeiiti jla'xuaannda' na, jluena:

—Caty'iom' jom ts'oom'naaⁿ. Caty'iom' jom ts'oom'naaⁿ.

²² Tsoom ndaana na jnda ndyee ndii':

—¿Ljo' jeeⁿ cheⁿ tis'a s'aaⁿ? Meiⁿ cwii jnaaⁿ aⁿ ticaljeiya na matsaⁿ ntjomna' na cueeⁿ eⁿ. Jo' chii nnchuu' jñeeⁿ, xeⁿ jnda nntseicandyaandyo jom.

²³ Saa naⁿ ñeeⁿ jndeiiti ndyueena, jndeiiti tyola'xuaana, tyotaⁿ na na cañoom ts'oom'naaⁿ. Ndo' ñ'oom'ñeeⁿ na tyoluena ñequio ntyee na cwiluiitquiendye ndaaⁿ ntyee jnaⁿ jndeiina'.

²⁴ Jo' chii Pilato tquiaañetoom ñ'oom na caluii cha'xeⁿ na cwitaⁿ na. ²⁵ Seicandyaañê ts'aⁿ na tyotaⁿ na na m'aaⁿ w'aancjo, meiiⁿ na tyotseiweñê nacjoo' gobiernom ndo' seicueeⁿ ts'aⁿ. Ndo' tquiaaⁿ Jesús lueena na cal'ana chiuu na l'ue n'omna.

Cwity'ioomna Jesús ts'oom'naaⁿ

(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Jn. 19:17-27)

²⁶ Xjeⁿ na ty'eñ'om sondaro Jesús na nnty'ioomna jom ts'oom'naaⁿ, t'uena cwii ts'aⁿ na jnaⁿ jnda, ts'aⁿ tsjoom Cirene na jndyu Simón. Jla'cachuuna jom ts'oom'naaⁿ tyojaantyjoⁿ naxeⁿ Jesús ñ'eⁿ juuna'.

²⁷ Ndo' cwii tmaaⁿ t'maⁿ nⁿ aⁿ ty'entyjo naxeⁿ Jesús, ndii ñ'eeⁿ yolcu na jeeⁿ cwityuee ndo' cwila'xuaa na matsei'ndaa' na' n'om na cwinty'iaa na luaa' matjoom. ²⁸ Saa taqueⁿ Jesús, tsoom:

—'O yolcu Jerusalén, tandyuee'yo' cantyja 'naⁿ ja luaa, catyuee'yo' cantyja 'naⁿ ncjo'yo' ñ'eⁿ nda'yo'. ²⁹ Ee queⁿ yo' cwenta, manncue'ntyjo xuee na nlue nⁿ aⁿ: “Jeeⁿ teijnoom yolcu na tileic'om nda, na tîcandeiindy, meiⁿ tjaa yo'ndaa jla'cantei'.”

³⁰ Ncuee'ñeeⁿ nnto' nⁿ aⁿ na nluena ndaaⁿ ntsjo: “Catquiaandyo' nacjooyâ”, ndo' nluena ndaaⁿ nta: “Cala'catã'yo' jâ.” ³¹ Ee xeⁿ nmeiiⁿ macwil'a nⁿ aⁿ ñ'eⁿ ndyo ja na tjaa jnaⁿ tseixmaⁿ ya, cwanti na t'maⁿ ti nawi' nntjoom naⁿ ñeeⁿ na waa jnaaⁿ na.

³² Ndo' mati ty'echna we nⁿ aⁿ na wi'ndye na nnty'ioomna n'om'naaⁿ. ³³ Quia na tquiena cwii joo na jndyu Ta Tsei'xqueⁿ Ts'oo, ty'ioomna jom ts'oom'naaⁿ jo' jo' ñequio naⁿ ñeeⁿ na wi'ndye, cwii tsaⁿ ñeeⁿ ntyjaaⁿ aⁿ ntyjaya ndo' cwiicheⁿ tsaⁿ ñeeⁿ ntyjaaⁿ aⁿ ntyjatymaaⁿ. ³⁴ Tsoom:

—Tsotyaya, catseit'maⁿ ts'om' joona, ee ticala'nqⁿ na ljo' cwil'ana ñ'eⁿ ndyo.

Ndo' tyo'oo sondaro x'iaa na nnty'iaana ñeeⁿ nleijnoom' cwii cwii liaⁿ aⁿ. ³⁵ Jo' jo' jndye nⁿ aⁿ na cwe' ty'ecanty'iaa na luaa'. Saa naⁿ maⁿ n'iaaⁿ jeeⁿ ticuee' n'omna jom, tyoluena:

—Jeeⁿ ya tjei'n'maaⁿ ñê nt'omcheⁿ nⁿ aⁿ, je' cwji'n'maaⁿ ñê cheⁿ nqueⁿ xeⁿ mayuu' cwiluiiñê nquii Cristo tsaⁿ na tjeii'ñê Ty'oots'om na catsaⁿ ntjom.

³⁶ Mati tyola'jnaaⁿ sondaro Jesús. Ty'entyjaa' na na ññe'quiana winom na ta na nnc'om. ³⁷ Jluena:

—Xeⁿ 'u cwiluiindy' Rey na catsaⁿ ntjom' nⁿ aⁿ judíos, cwji'n'maaⁿ ndyu' cheⁿ nncu'.

³⁸ Ndo' jo ndyeyu ts'om xqueeⁿ ty'ioomna ljeii ñ'oom griego, latyeⁿ, ñ'eⁿ hebreo. Matsona': “Luaañe Rey cwentaa nⁿ aⁿ judíos.”

³⁹ Cwii joo naⁿ ñeeⁿ na wi'ndye na ñoom ñ'eⁿ ñê, seijnaaⁿ jom. Tso:

—¿Aa nchii Cristo cwiluiindy'? Cwa cwji'n'maaⁿ ndyu' cheⁿ nncu' ndo' mati jâ.

⁴⁰ Saa t'o cwiicheⁿ tsaⁿ ñeeⁿ, seitiaaⁿ aⁿ x'iaaⁿ aⁿ, tsoom:

—Cwa tîquia' Ty'oots'om. Ndo' 'u jnda t'uiityeⁿ na' na maxjeⁿ nnc'io'. ¿Aa ticando' mañejo'ti matjom' cha'xeⁿ matjom jom? ⁴¹ Ndo' wendyo jaa nmeiiⁿ mayuu'cheⁿ maty'iomyaⁿ na catjoⁿ ya na luaa ee cwitioⁿ ndyo cantyja na ñel'aaya. Saa juu Tam'aaⁿ meiⁿ cwii nawi' tîcats'aaⁿ.

⁴² Quia jo' tsoom nnom Jesús:

—'U Ta, cjaañjoom' ts'om' ja quia na ndyo' na nntsaⁿ ntjom'.

⁴³ Tso Jesús nnom tsaⁿñeeⁿ:

—Mayuu'cheⁿ matsjo^o njom', xuee je' nnc'oom' ñ'eⁿndyo^o jo paraíso yuu na m'aaⁿ nquii Ty'oots'om.

Tquiaañe Jesús na tueeⁿeⁿ

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Jn. 19:28-30)

⁴⁴ Xjeⁿ na tuee' quiajmeiⁿ, teijaaⁿ cha'waa tsjoomnancue hasta na ndyee na matmaaⁿ.

⁴⁵ Ee na teijaaⁿ ñe'quoom'. Ndo' juu liaa tco na ntyjaty'io naquii' wats'om t'maⁿ ty'ioo'xcwena'. ⁴⁶ Quia jo' jndeiⁱ seixuaa Jesús, tsoom:

—Tsotyaya, ma'ndiya cantyja na wando'a naquii' l'o'.

Jndaⁿ tsoom na luaa', mana tueeⁿeⁿ.

⁴⁷ Quia na nty'iaa' tyo na matsaⁿntjom sondaro chiuu waa na tuii, seit'maaⁿñê Ty'oots'om, tsoom:

—Mayuu'cheⁿ tsaⁿm'aaⁿ matseixmaaⁿ ts'aⁿ na lju' cwiluiiñe.

⁴⁸ Ndo' cha'tso nn'aⁿ na tjomndye na nty'iaa na ljo' tuii, quia ty'elcwee'na l'aana, tyotmeiⁿna nda' ndei'candyaana na cwit'mooⁿna na matsei'ndaa'na' nquiuna. ⁴⁹ Ndo' cha'tso nn'aⁿ na ta'jnaaⁿna Jesús ñequio yolcu na ty'entyjo^o naxeeⁿeⁿ na jnaⁿ Galilea, tyonty'iaa tqiana na luaa' tjom Jesús.

'Oocaty'iuuna Jesús

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Jn. 19:38-42)

⁵⁰ Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ na jndyu José na jnaⁿ tsjoom Arimatea ts'ondaa Judea. Tsaⁿñeeⁿ cwii joo nn'aⁿ na m'aⁿ n'iaaⁿ cwentaa nn'aⁿ judíos. Jom ya ts'aⁿñê ndo' mach'eeⁿ na maty'iomyaana'. ⁵¹ Mati tyomeinom'm juu na nntsaⁿntjom Ty'oots'om. Tîcatseijomñê ñ'oom na t'maⁿ nt'omcheⁿ nc'iaaⁿaⁿ na cue' Jesús. ⁵² Tjaaⁿ na m'aaⁿ Pilato ndo' tcaaⁿ ts'oo Jesús. ⁵³ Jndaⁿ chii tjacatyjeeñê juu. Seityjooñê liaa sábana tsaⁿ lino ndo' tjaa'ñê juu naquii' tsue'tsjo' na tuiiya. Jo' jo' mei'cwii tjaa'na' ñeeⁿ cojaaqueie'. ⁵⁴ Juu xuee'ñeeⁿ, maxuee na cwila'jndaa'ndye nn'aⁿ na nnta'jndyeena xuee sábado. Ndo' xjeⁿñeeⁿ majaawee'ya xjeⁿ cantyja 'naaⁿna'.

⁵⁵ Yolcu na tquo ñ'eⁿñê na jnaⁿna Galilea, ty'enty'iaana tsei'tsuua, tqeⁿna cwentaa chiuu waa na tjacanty'iuu'ñê. ⁵⁶ Jndaⁿ jo' ty'elcwee'na Jerusalén, ty'ela'jndaa'ndyena nasei cachi ndo' ncheⁿ. Ndo' ta'jndyeena juu xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ cha'xjeⁿ matsaⁿntjom ljeii naquii.

24

Cantyja na tando'xco Jesús

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Jn. 20:1-10)

¹ Cwitsjoomya xuee najndyee smanaⁿ, ty'ena yuu waa tsei'tsuua. Ty'echona nasei cachi na jndaⁿ jla'jndaa'ndyena. ² Jndaⁿ na tqiuna jliuna na jndaⁿ teindy^o tsjo' na ta' 'ndyoo tsue'tsjo'. ³ Quia na ty'equie'na jo' jo', taticaluuna sei'ts'o 'naaⁿ Ta Jesús. ⁴ Xcwe na matseiñ'eeⁿñena' joona na cwicatyuena, ndo' teitquioo'ndye we nn'aⁿ nacañoomna na jeeⁿ canchii', caxuee liaa. ⁵ Jeeⁿ ndya' tyuena, jla'ntyjanquioondyena nqueⁿna nomtyuua. Jluu naⁿñeeⁿ ndaⁿana:

—¿Chiuu quii'ntaaⁿ l'oo cwil'ue'yo' ts'aⁿ na wando'? ⁶ Tac'oomñê ñjaaⁿ, jndaⁿ wando'xcoom. Cjaañjoom' n'om'yo' ñ'oom na seineiiⁿ ndaa'yo' quia na ndi m'aaⁿ ts'ondaa Galilea. ⁷ Tsoom na nqueⁿna cwiluiiñê ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, nñe'quia nn'aⁿ cwentaa jom luee nn'aⁿjnaⁿ. Ndo' naⁿñeeⁿ nnty'iroomna jom ts'oom'naaⁿ. Saaⁿ xuee jndaⁿ ndyee ncwando'xcoom.

⁸ Quia jo' tjañjoom' n'omna ñ'oom na tyotseineiⁿ. ⁹ Jnaⁿna yuu na waa tsei'tsuua, ty'elcwee'na ndo' jla'candiina nn'aⁿ canchoo'cwii ñequio cha'tso nt'omcheⁿ nn'aⁿ chiuu waa na tuii. ¹⁰ María Magdalena, ñ'eⁿ Juana, ñ'eⁿ María tsondyee Jacobo, ñ'eeⁿ nt'omcheⁿ

yolcu na ñ'eeⁿ ñ'eⁿndyena, joona jla'candiina nn'aⁿ canchoo'cwii ñ'oom'ñeeⁿ. ¹¹ Saa apóstoles ndoo' nquiuna cwe' ñ'omnco jo'. Tícala'yu'na.

¹² Saa Pedro teicantyyaaⁿ, jleinoom, tjaaⁿ yuu waa tsei'tsuua. Quia na nty'iaaⁿ naquii' tsei'tsuua, cwe' liaa canchii' ljeiiⁿ. Ndo' tjalcwe'nnaaⁿ aⁿ waⁿ aⁿ, jaawa jaacue tyom'aaⁿ ts'oom cha'tso na jnda tuii.

Ñjomndye we nn'aⁿ nato Emaús

(Mr. 16:12-13)

¹³ Majuuti xuee'ñeeⁿ we nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús cwi'oona cwii tsjoom chjoo na jndyu Emaús na m'aaⁿ na' canchoo'cwii kilómetros na tquiana' ñ'eⁿ Jerusalén. ¹⁴ Ndo' cheⁿnquieena cantyya cha'tso na nmeiiⁿ tuii. ¹⁵ Yocheⁿ na luaa' jeeⁿ cwila'neiⁿna, manquiiiti Jesús tue'ntyjooⁿ joona. Ñe'cwi tjaaⁿ ñ'eⁿndyena. ¹⁶ Saa tícata'jnaaⁿ na jom ee s'aana' n'omndaana cha'cwijom na titquioona. ¹⁷ Tsoom ndaana:

—¿Ljo' ñ'oom jeeⁿ cwilaneiⁿyo' na tsa'yo' nato? Quia jo' ty'emeintyjeeⁿ na na chjoo' n'omna.

¹⁸ Ndo' cwiindye joona na jndyu Cleofas t'q nnoom, tso:

—¿Aa 'u cwii ts'aⁿ na cwe' tyje'ya Jerusalén, jo' chii ticaljei' chiuu waa na tuii wja mawena'?

¹⁹ Quia jo' t'ooⁿ ndaana:

—¿Ljo' tuii?

Joona t'ooⁿ nnoom:

—Aa, waa na tuii cantyya 'naaⁿ Jesús, ts'aⁿ tsjoom Nazaret na tyotseixmaⁿ profeta. T'maⁿ najneiⁿ ts'iaaⁿ na tyoch'eeⁿ ñequio ñ'oom na tyotseineiⁿ jo ndaa cha'tso nn'aⁿ ndo' jo nnom Ty'oots'om. ²⁰ Saa nquiee ntyee na cwiluiitquiendye ndaa ntyee ñequio naⁿmaⁿiaaⁿ cwentaayâ tquiana cwenta jom na cat'uiityeⁿna' jom na cueeⁿeⁿ, ndo' ty'ioom nn'aⁿ jom ts'oom'naaⁿ. ²¹ Ndo' jâ jeeⁿ ñentyjaa' n'ooⁿyâ na jom nluiiñê nquii na nntseicandyaane nn'aⁿ Israel. Ndo' waa cwiicheⁿ, je' jnda ndyee xuee na tuii na nmeiiⁿ. ²² Ndo' nchii macanda jo', mati joo yolcu na ñ'eeⁿ tmaaⁿ na laxmaaⁿyâ, tquioñ'omna ñ'oom na jeeⁿ seiñ'eeⁿna' jâ. Ee mateincooquiuu' ty'ena yuu waa tsei'tsuuaⁿ, ²³ saa taticaluna sei'ts'o 'naaⁿ aⁿ. Tquiolcweeⁿna, tyoluena na mati tco'na' ángeles ndaana na jlue yo'ñeeⁿ ndaana na jom wanoom'm. ²⁴ Jo' chii ty'e nt'om nc'iaayâ yuu waa tsei'tsuua ndo' jliuna na mayuu' cha'xjeⁿ na jlue yolcu'ñeeⁿ. Saa maxjeⁿ tícanty'iaana nquii Jesús.

²⁵ Quia jo' tso Jesús ndaana:

—'O nn'aⁿ na tileicala'noⁿyo' maxjeⁿ tiqueⁿyo' cwenta ndo' ticjoo' n'om'yo' na nlayu'yo' cha'tso ñ'oom na tyolue profetas. ²⁶ Aa nchii maxjeⁿ matsona' na nquii Cristo catjoom cha'tso nawi'meiⁿ cwtijoocheⁿ na nntseit'maaⁿñena' jom.

²⁷ Quia jo' tyo'mooⁿ naquii' ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om cha'tso ñ'oom na matseineiⁿna' cantyya 'naaⁿ nqueⁿ. Tooⁿñê ñequio ljeii na tqueⁿ Moisés ndo' tcuu ty'oomna' hasta xjeⁿ ljeii na tqueⁿ cha'tso profetas.

²⁸ Quia na ty'ewindyooⁿ tsjoom chjoo yuu na cwi'oona, quia jo' s'aaⁿ na ndoo' wjaatyeeⁿcheⁿ. ²⁹ Saa joona l'ana na jndei'na' na caljoo'ñê ñ'eⁿndyena. Jluena:

—Caljoo'ndyu' ñ'eⁿndyô ee je' jnda tmaaⁿ ndo' manleincqoⁿ.

Jo' chii tjaqueⁿeⁿ naquii' w'aa na nljoo'ñê. ³⁰ Ndo' quia na tjacjom nacañoⁿm' meiⁿsa ñ'eⁿndyena, to'ñoⁿm tyoo', tquiaaⁿ na quianl'uaa' Ty'oots'om cantyya 'naaⁿna', tyjeeⁿ ndo' tquiaaⁿ juuna' ndaana. ³¹ Ndo' xjeⁿñeeⁿ s'aana' joona cha'cwijom ts'aⁿ na ya teitquioo'nnda' ndo' ta'jnaaⁿna na manquii Jesús jo'. Saa jom mana tsuñê jo ndaana.

³² Tyoluena ndaa ntyjeena:

—Aa tiyuu' s'aana' jnda'jom teiiⁿ n'ooⁿya yocheⁿ na matseineiⁿ ndaaya xjeⁿ na ñjomndyo nato quia na seicanooⁿ chiuu ma'moⁿ ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii.

³³ Ndo' mañejuu xjeⁿñeeⁿ teicantyjana, ty'elcwee'na Jerusalén. Jliuna nn'aⁿ na canchoo'cwii ñe'naaⁿ m'aⁿ naⁿñeeⁿ ñequio nt'omcheⁿ nc'iaana. ³⁴ Quia jo' jlue naⁿñeeⁿ ndaana:

—Jeeⁿ sa, mayuu'cheⁿ jnda mawando'xco Ta Jesús, ee jnda teitquioo'ñê nnom Simón.

³⁵ Quia jo' joona tyola'neiⁿna chiuu waa na tuii quia na m'aⁿna nato ndo' chiuu waa na ta'jnaaⁿna jom quia na tyjeeⁿ tyoo'.

Teitquioo'ñê Jesús ndaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê

(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Jn. 20:19-23)

³⁶ Yocheⁿ na cwila'neiⁿna ñ'oommeiⁿ, teitquioo' meintyjee' Jesús xcwe quii'ntaaⁿna. Tquiaaⁿ na xmaⁿndyena. Tsoom:

—C'om'yo' na tjaañomtiuu quii' n'om'yo'.

³⁷ Saa joona nioom tyuena, ee jla'tiuuna na cwe' ncwaaⁿaⁿ jo' cwinty'iaana. ³⁸ Ndo' tsoom ndaana:

—¿Chiuu na jeeⁿ matsei'ndaa'na' nquiu'yo' ndo' na luaa' m'aaⁿ n'om'yo'?

³⁹ Canty'ia'yo' l'ooⁿya ñ'eⁿ nc'aya na manncotyā luaa. Ndo' nquio'yo' ja, ee ncwaaⁿ ts'aⁿ tjaa'na' sei' cachuuna', meⁿ ndei' cha'na cwinty'ia'yo' na cho ja.

⁴⁰ Jnda tsoom na luaa', t'mooⁿ l'ooⁿ ndo' nc'eeⁿ. ⁴¹ Saa ndicwaⁿ cwe' matseitsaⁿtona' joona na jeeⁿ neiiⁿna, jeeⁿ cjaawee' n'omna, hasta tileicalayu'na na jom. Quia jo' tsoom ndaana:

—¿Aa cwilei'ñ'om'yo' na ya nlcwa' ts'aⁿ?

⁴² Jo' chii tquiana cwii taⁿ catscaa jneiⁿ ñequio tscuu na ñjom tsiom'. ⁴³ To'ñoom ndo' tcwaaⁿaⁿ ñequio na jndoo'na. ⁴⁴ Ndo' tsoom ndaana:

—Cha'tso ñ'oom na teiljeii cantyja 'naⁿya naquii' ñ'oom na tqeⁿ Moisés ñequio profetas, ndo' mati naquii' salmos, ñ'oom'ñeeⁿ tyo'mooⁿya ndaa'yo' quia na ndicwaⁿ m'aaⁿya ñ'eⁿndyo'. Joona' wjaatseicandaa'ñena', ndo' je' macwiluii cha'xjeⁿ na tsjo.

⁴⁵ Quia jo'cheⁿ tquiaa Jesús na nla'nōⁿna ñ'oom' Ty'oōts'om na teiljeiina'. ⁴⁶ Tsoom ndaana:

—Ñ'oom' Ty'oōts'om na teiljeii, matsona' na nquii na cwiluiiñe Cristo, jndei'na' na nntjoom nawi' t'maⁿ, ndo' xuee na jnda ndyee nncwando'xcoom na tueeⁿeⁿ. ⁴⁷ Ñequio xuee' jom ññe'quia nn'aⁿ ñ'oom na calcwe' n'om nn'aⁿ jnaaⁿna cha na nntseit'maⁿ ts'om Ty'oōts'om joona. Ñ'oommeiⁿ nnaⁿna' Jerusalén, nncjaanty'eena' xjeⁿ cha'waa tsjoomnancue. ⁴⁸ Ndo' 'o la'xmaⁿyo' na catjei'yuu'ndyo' ñ'oommeiⁿ. ⁴⁹ Queⁿyo' cwenta, ja njñooⁿya nquii Espíritu Santo na jnda tso Tsotyaya na ññequiaaⁿ ndaa'yo'. Jo' chii, caljoo'ndyo' tsjoom Jerusalén hasta na nnto'ñoom'yo' juu na nnaⁿ nandy na ññequiaa najnda'yo'.

Tjawa Jesús cañoom'luee

(Mr. 16:19-20)

⁵⁰ Quia jo' jlui'na tsjoom'ñeeⁿ. Tjachom joona nddyoo' tsjoom Betania. Seintyjooⁿ l'ooⁿ nacjoona, tio'naaⁿñê joona. ⁵¹ Majuu xjeⁿ na matio'naaⁿñê joona toⁿna' jom ñ'eⁿndyena. Tjañ'oomna' jom nandy cañoom'luee. ⁵² Ndo' joona, quia jnda jla't'maaⁿndyena jom, ty'elcwee'na Jerusalén na jeeⁿcheⁿ ndya' neiiⁿna. ⁵³ Ñe'quii'cheⁿ tyom'aⁿna wats'om t'maⁿ na tyola't'maaⁿndyena Ty'oōts'om. Mantyjati luaa'ndyo.

Ñ'oom cantyja 'naaⁿ Jesucristo na seiljeii Juan

Juu na cwiluiiñe ñ'oom' Ty'oqots'om tuiiñe na ts'aⁿ jom

¹ Xjeⁿ na to' Ty'oqots'om na tqueeⁿ cha'tso, juu na cwiluiiñe ñ'oom'm maxjeⁿ m'aaⁿ ñ'eⁿñê. Ndo' cha'tso na cwiluiiñe mati juu canda^añ'eⁿ cwiluiiñe. ² Juu na cwiluiiñe ñ'oom' Ty'oqots'om m'aaⁿ ñ'eⁿñê xjeⁿ na jnaⁿjndyeecheⁿna'. ³ Cha'tso na maniom na tqueⁿ Ty'oqots'om, ñ'eeⁿ quia tqueⁿna joona'. Cwii cwii nnom na maniom, ñequii'cheⁿ na ñ'eeⁿ na tqueⁿna jo'. ⁴ Tseixmaⁿ cheⁿnqueⁿ na ticantycwii na wanoom'm. Juu jo' na matseixmaaⁿ matseijomna' cha'cwijom chom na matseixueeñena' ndaaⁿ nn'aⁿ. ⁵ Juu naxuee na matseixmaaⁿ, matseicanooⁿna' cha'tso na cw'loo nacjoo' Ty'oqots'om. Saa cha'tso joo jo' tîcanda^a nlqueⁿna' xjeⁿ 'naaⁿna' jom.

⁶ Tyom'aaⁿ cwii tsaⁿs'a na jñom Ty'oqots'om na m'aⁿ nn'aⁿ judíos. Juan jndyu tsaⁿñeeⁿ. ⁷ Jñoom na ty'iom Ty'oqots'om ts'iaaⁿ jom na nncwji'yuu'ñê cantyja 'naaⁿ Cristo na cwiluiiñe naxueeñe, tyoch'eeⁿ na ljo' cha cha'tsondye nn'aⁿ ñ'eⁿ Cristo nla'yu'na. ⁸ Nchii nqueⁿ cwiluiiñe naxueeñe saa jñoom na nncwji'yuu'ñê cantyja 'naaⁿ juu na cwiluiiñe naxueeñe. ⁹ Cristo cwiluiiñe naxueeñe na mayuu'cheⁿ, tuiiñe tsjoomnancue. Jom mañequiaaⁿ naxuee nnom ticwii cwii ts'aⁿ.

¹⁰ Nquii na cwiluiiñe ñ'oom' Ty'oqots'om, tyom'aaⁿñe tsjoomnancue, saa meiiⁿ na jom tqueeⁿ juuna', maxjeⁿ tîcala'noⁿ nn'aⁿ ñ'eeⁿ cwiluiiñe. ¹¹ Tyje'cañoom nn'aⁿ judíos na mañecwii ndyuaana ñ'eⁿñê, saa tîcato'ñoomna jom. ¹² Saa nt'omndye joona to'ñoomna jom, ndo' tyola'yu'na ñ'eⁿñê. Ndaa joona tquiaaⁿ na cwila'xmaⁿna ntseinda Ty'oqots'om. ¹³ Nchii cwiluiindyena ntseinaaⁿ cha'xjeⁿ na cwiluiindyenda nn'aⁿ. Meiⁿ nchii cwiluiindyena ntseinaaⁿ ee na queeⁿya ts'om cwii ts'aⁿ. Tomti maqueⁿna' joona ntseinaaⁿ ee nqueⁿ l'ue ts'oom.

¹⁴ Nquii na cwiluiiñe ñ'oom' Ty'oqots'om tuiiñe na ts'aⁿ, tyom'aaⁿñe quii'ntaaⁿna. Canda^aya m'aaⁿ na candya' ts'om nn'aⁿ, ndo' cwiluiiñe na mayuu'. Nty'iaandaayâ quia seit'maaⁿñe Ty'oqots'om juu. Quia tuii na ljo' saaliuuyâ na ñenquii cwiluiiñe Jnda Ty'oqots'om. ¹⁵ Juan'ñeeⁿ tyocwji'yuu'ñê cantyja 'naaⁿ juu quia seiweeⁿ jñeeⁿeⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ. Tsoom:

—Nquiu'yo' na jnda ñetsjoo na 'io cha nleitquioo'ñe cwii ts'aⁿ quii'ntaaⁿyo' na meiⁿchjoo tic'oom'na' ja ñ'eⁿñê, ee maxjeⁿ m'aaⁿ cwii tjoocheⁿ na nluindyoo. Manquii ts'aⁿ na mandyowindyoo' luaa' jo'.

¹⁶ Jom canda^añ'eⁿ naya matseixmaaⁿ. Cantyja 'naaⁿ jo' matio'naaⁿñe Ty'oqots'om cha'tsondyo. Cwii nnom na jnda to'ñooⁿya na matio'naaⁿñê jaa, jnda mañoomcheⁿ na cwito'ñooⁿya. ¹⁷ L'o Moisés tquiaa Ty'oqots'om ljeii na matsa'ntjomna'. Saa cantyja 'naaⁿ Jesucristo cwiliuuya na candya' ts'om Ty'oqots'om jaa ndo' na cwiluiiñe ñ'oom na mayuu'. ¹⁸ Tjaa'naⁿ cwii ts'aⁿ na jnda nty'iaa' Ty'oqots'om. Macandaⁿ quii Jnaaⁿ na ñecwiiñe, juu jnda t'moⁿ ndaaya chiuu cwiluiiñe.

Ñ'oom na tjei'yuu'ñe Juan tsaⁿ na tyotseits'oomñe nn'aⁿ

(Mt. 3:11-12; Mr. 1:7-8; Lc. 3:15-17)

¹⁹ Nn'aⁿ judíos na cwiluiitquiendye Jerusalén jñoomna ntyee cwentaana na m'aaⁿ Juan ñequio nt'om levitas na cwindye'ntjom naquii' wats'om. Ty'ioomna ts'iaaⁿ ntyee'ñeeⁿ na cata'x'ee naⁿñeeⁿ nnom Juan 'ñeeⁿ cwiluiiñe. ²⁰ Jom ndyeyu tjei'yuu'ñe, tsoom:

—Ja nchii Cristo cwiluiindyoo.

²¹ Jo' chii ta'x'etina nnoom:

—¿Aa profeta Elías 'u?

Jom t'ooⁿ:

—Nchii jo' ja.

Ta'x'eennda'na nnoom:

—Quia jo', ¿aa cwiluiindy' profeta'ñee' na matso Moisés na ñnequiaa ñ'oom' Ty'oqots'om ndaaya?

Saa t'oqo':

—Nchii jo' ja.

²² Jo' chii jluena nnoom:

—¿Quia jo' 'ñee' cwiluiindy'? Catsu' cha ya nnt'ooyâ ndaa nn'a' na jñoom já. ¿Chiuu matsu' che'nnncu' cantyja 'naa' ts'iaa' na matsei'xma'?

²³ Luaa ñ'oom na seilcwee'ndaa na'ñee'. Matsoom:

—Ja mats'aa cha'xje' na tso profeta Isaías quia tsoom: “M'aa' cwii ts'a' na matseiwe jndyee' jo ndo' ndyuua yuu tjaa nn'a' c'oom. Calajndaa'ndyo' na nquii na tjacantyja na cwiluiit'ma'ñe nnts'a'ntjom 'o.”

²⁴ Nn'a' na la'xma' tmaa' fariseos jñoomna na'ñee'. ²⁵ Ndo' ta'x'eendyeti na'ñee' nnoom. Jluena:

—Matsu' na 'u mei' nchii Cristo cwiluiindy', mei' Elías, mei' nquii profeta na tso Moisés na ñnequiaa ñ'oom' Ty'oqots'om ndaaya, quia jo' ¿chiuu na matseits'oomndyu' nn'a'?

²⁶ Ndo' t'o Juan ndaana. Tsoom:

—Ja matseits'oomndyo nn'a' ñequio ndaatoo, saa quii'ntaa'yo' m'aa' cwii ts'a' na ticala'no'yo' cantyja 'naa'. ²⁷ Majom na nnts'aa' ts'iaa' 'naa' Ty'oqots'om quia na jnda 'ndiina' ja, ee maxje' m'aa' cwii tjoche' na nluindy'. Ja mei' cwe' na nndi'ntjo'ya nnoom til'uendyo.

²⁸ Luaa' tuui cwii joo na jndyu Betábara, jo ntyja na macalui' ñe'quoom' xndyaa' jndaa Jordán yuu na tyotseits'oomñe Juan nn'a'.

Jesús cwiluiñê catsma' tsmei' Ty'oqots'om

²⁹ Xuee na jnda we na tuui na luaa', nty'iaa' Juan na ndyowindyoo' Jesús na m'aa'. Matsoom ndaa já na m'aa'ya ñ'e'ñê jo' jo':

—Que'yo' cwenta, luaa' ts'a' na cwiluiñê catsma' tsmei' Ty'oqots'om na juu matse-icanduu' jnaa' nn'a'. ³⁰ Mañejuu ts'a' na jnda ñetsjooya ndaa'yo' cantyja 'naa' na 'io cha nleitquoo'ñe cwii ts'a' quii'ntaa'yo' na t'ma'ti cwiluiñê, nchiiti ja. Ee m'aa' cwii tjoche' na nluindy'. ³¹ Xje' na to'a na matseits'oomndyo nn'a' ñequio ndaatoo, mei' ticatsei'no'a na jom ts'ia'a' na nntseicanoom'm jnaa' nn'a'. Saa mats'aa ts'iaa'mei' cha catseica'mo'na' ndaa nn'a' Israel na ljo' cwiluiñê.

³² Ndo' Juan tjei'yuu'ñetyee' ndaayâ. Matsoom:

—Nty'ianoo' na jna' Espíritu Santo cañoom'luee. Jndyocue cha'cwijom catu', ljoo'ñe ñ'e'ñê. ³³ Xje'ñee' mei' ticatsei'no'a 'ñee' juu na nluuiñe nquii na nntseicanduu' jnaa' nn'a'. Saa tjañjoom' ts'oq' quia jñom Ty'oqots'om ja na catseits'oomndyo nn'a', tsoom noq': “Nnty'ia'njom' na ndyocue Espíritu nacjoo' cwii ts'a', ndo' nljoo'ñe ñ'e'ñê. Juu tsa'ñee' jnda ty'io'ya ts'iaa' jom na nntseits'oomñe nn'a' ñ'e' Espíritu Santo.” ³⁴ Ndo' jnda nty'ianoo'ya na tuui na ljo' ñ'e'ñê. Jo' chii macwji'yuu'ndyo na jom cwiluiñê Jnda Ty'oqots'om.

Nn'a' na t'ma'jndyee Jesús na cala'jomndyena ñ'e'ñê

³⁵ Cwiiche' xuee meintyjee'nnda' Juan ñequio wendyô já nn'a' na cwila'jomndyô ñ'oom na mañequiaa'. ³⁶ Ndo' quia nty'iaa'a' Jesús na mawjaawinom jo' jo', matsoom ndaayâ:

—Canty'ia'yo', luaa' ts'a' na cwiluiñê catsma' tsmei' Ty'oqots'om.

³⁷ Ndo' wendyô já na cwila'jomndyô ñ'oom na tyoñequiaa', quia na jndyaayâ ñ'oomwaa', saantyjooyâ naxe' Jesús. ³⁸ Taquen Jesús ndo' nty'iaa'a' na cwitsaan-tyjooyâ naxee'e'. Tax'eeñê ndaayâ, tsoom:

—¿Aa waa na nl'a'yo' ja?

Ndo' l'uuyâ nnoom:

—Rabí, ¿cwaa' w'aa nncja'maintyje' je'? Ñ'oom rabí matsona' ts'a' na ma'mo' ñ'oom' Ty'oots'om.

³⁹ Matsoom ndaayâ:

—Quio'yo' mana nnty'ia'yo'.

Quia jo' saayâ ñ'e'ñê w'aa na tjameintyjee'n'e'. Ndo' cha'na ñequiee na matmaa' na squiaayâ ñ'e'ñê. Ljoo'ndyô ñ'e'ñê hasta na jnda teincog'.

⁴⁰ Ja Juan ñequio Andrés, tyjee Simón Pedro, já indyaayâ ñ'oom na tso Juan'ñee'n, ndo' saantyooyâ naxe'n' Jesús. ⁴¹ Juu Andrés'ñee'n tjacal'uee'n xioom Simón. Matsoom nnom:

—Jnda jliuuyâ juu na cwiluiñe Mesías. (Ñ'oomwaa' matsona' Cristo, nquii na tque'n Ty'oots'om na cwji'n'maa'ñe nn'a'.)

⁴² Quia jo' tjañ'oom Andrés xioom na m'aa'n Jesús. Nty'iaa' Jesús juu, ndo' matsoom:

—'U re, Simón, jnda Jonás 'u. Je' nntseicajndyuya 'u Cefas. (Ñ'oomwaa' matsona' Pedro.)

Ma'ma' Jesús Felipe ñequio Natanael

⁴³ Cwiiche' xuee seijndaa'ñe Jesús na nncja' ts'ondaa Galilea. Quia ljo'che' teincwiñê ñ'e'n Felipe. Matsoom nnom:

—Candyotseijomndyu' ñ'e'ndyo ts'iaa' na mats'aa.

⁴⁴ Juu Felipe'ñee'n mañe'cwii tsjom'm ñequio Andrés ñ'e'n Pedro. Joona nn'a'n tsjoom Betsaida. ⁴⁵ Ndo' tjacal'ue Felipe Natanael. Matsoom nnom:

—Jnda jliuuyâ nquii na cantya 'naa'n' seiljeii Moisés nacjoo' libro na chuuna' ñ'oom' Ty'oots'om na matsa'ntjomna'. Ndo' mati nt'omche' profetas tyola'ljeiina cantya 'naa'n' tsa'm'aa'n'. Majuu Jesús jo', ts'a'n tsjoom Nazaret, na cwilue nn'a'n na jnda José juu.

⁴⁶ Tso Natanael:

—Ndoo' ntyjii na cwe' Nazaret xocwitquioo'ñe cwii ts'a' na t'ma' nnteijnei'n nn'a'.

T'o Felipe nnoom, matso:

—Candyo' sa. Nnty'ia'njom' jom.

⁴⁷ Nty'iaa' Jesús na ndyocwje'cañoom Natanael jom. Matsoom:

—Canty'ia'yo' tsa'm'aa'n' tiqinquiu'nn'aa'n nn'a'. Jom mayuu'che' cwiluiñê ts'a'n Israel.

⁴⁸ Tax'eeñe Natanael nnoom:

—¿Chiuu ljei'yu' Ta na ljo' matseixma'ya?

T'o Jesús, matsoom nnom:

—Cwii tjoche' na nncjaacwa' Felipe 'u, nty'iaya 'u quia m'aa'n' wa' x'ee ts'oom higuera 'na'.

⁴⁹ Ndo' t'o Natanael, matsoom:

—'U ts'a' na ma'mo' ñ'oom naya ndaa' nn'a', 'u maxje' cwiluiindy' Jnda Ty'oots'om. 'U cwiluiindy' rey cwentaa já nn'a'n Israel.

⁵⁰ T'o Jesús:

—¿Aa cwe' nc'e na tsjooya na nty'iaya 'u x'ee ts'oom higuera 'na', aa cwe' jo' na matseyu' ñ'e'ndyo? Maxje' maniom na jndati la'xma'na' cantya 'na'ya na quia wja'nty'ia'.

⁵¹ Ndo' matsotyee' nnom:

—Ñ'oom na mayuu'che' matsjooya ndaa'yo'. 'O nnty'ia'yo' na nnaa' cañoom'luee. Ndo' nnty'ia'yo' na nnquiocue ángeles na m'aa' ja na cwiluiindy' ts'a' na jnaa'ya na m'aa' Ty'oots'om, ndo' na nnc'oowannda'na.

2

Toco ts'a' tsjoom Caná ts'ondaa Galilea

¹ Xuee jndā ndyee na tuii na luaa' toco cwii ts'aⁿ tsjoom Caná, ts'ondaa Galilea. Ndo' seijomñe tsondyee Jesús. ² Ndo' joo nn'aⁿ na t'unco t'maⁿna Jesús ñequio já nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿñê na mati calajomndyô ñ'eⁿndyena na cwi'uncona. ³ Jndā na ntquie' winom, tsondyee Jesús tso nnoom:

—Ticwijndeii winom.

⁴ T'ô Jesús nnom, matsoom:

—Naⁿ, ¿ljo' nntsa' ja? Tyoowe'ntyjô xjeⁿ na nnts'aa cwii nnom na tixocandaa nluii na cwe' ts'aⁿ nnts'aa.

⁵ Matso tsoñeeⁿ ndaa nn'aⁿ na cwindye'ntjom jo' jo':

—Cal'a'yo' cha'tso na nntsa'ntjoom 'o.

⁶ Maniom ñ'oom na cwiqaaⁿ jaa nn'aⁿ judíos na cwinndyuu'a ñequio na cwitmaaⁿya 'naⁿ. W'aa yuu na toco tsaⁿñeeⁿ meintyjee' yom ljo' t'maⁿ na tuiina' ñ'eⁿ ljo', na quiwil'uee'ndyena na cwila'candaaⁿndyena costumbre'ñeeⁿ. Cwiwijndeii cwii cwii tsjoo'ñeeⁿ cha'na ñequiee hasta yom xjo lata ndaa. ⁷ Seineiⁿ Jesús ndaa nn'aⁿ na cwindye'ntjom jo' jo'. Matsoom:

—Calacato'yo' ljoomeiⁿ ñequio ndaatoo.

Ndo' jla'catoo' naⁿñeeⁿ joona' hasta too' cwijomna'. ⁸ Jndā jo' matsoom ndaana:

—Je' catjei'yo' chjoowi' juuna'. Catsaañ'om'yo' na m'aaⁿ ts'aⁿ na matsa'ntjom nn'aⁿ na cwila'ñ'oom'ndye nantquie.

Jo' chii ty'eñ'omna juuna' na m'aaⁿ tsaⁿñeeⁿ. ⁹ Ndo' juu ts'aⁿ na matsa'ntjom naⁿñeeⁿ t'uu chjoowi' ndaatoo na jndā seicwaqueⁿ Jesús na winom. Ticaljeii tsaⁿñeeⁿ yuu jnaⁿna' saa nn'aⁿ na cwindye'ntjom jo' jo' nquiucheⁿ na yuu tjeii'na juuna'. Quia jo' tcwaⁿ tsaⁿñeeⁿ ts'aⁿ na macoco. ¹⁰ Matsoom nnom:

—Ticwii cwii joo na ñetjô na t'unco nn'aⁿ, najndyee tyoñe'quia nn'aⁿ winom na yaticheⁿ na nncwe nc'iaana. Ndo' quia na jndā mawjaacjoo naⁿñeeⁿ na cwiwena, quia jo' cwiñe'quiana winom na ticue'ntyjô na yana'. Saa 'u je', jndā seiljo' winom na yaticheⁿ na quia je'cheⁿ nleil'uena'.

¹¹ M'aaⁿ Jesús Caná ts'ondaa Galilea quia s'aajñeeⁿ ts'iaaⁿ na tixocaluii na cwe' ts'aⁿ nnts'aa. Ndo' na luaa' s'aaⁿ t'moqⁿ na t'maⁿ cwiluiñê. Manc'e jo' na já nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿñê, jnaⁿna' na cwilayuu'â ñ'eⁿñê.

¹² Jndā na tuii na luaa', quia jo' já nn'aⁿ na cwindyaayâ ñ'oom na mañequiaaⁿ, saayâ Capernaum ñ'eⁿñê, ñequio tsoñeeⁿ ñequio ntyjeeⁿ. Ndo' ljoo'ndyô jo' jo' cwantindyô xuee.

Tjei' Jesús nn'aⁿ quii' wats'om t'maⁿ Jerusalén

(Mt. 21:12-13; Mr. 11:15-18; Lc. 19:45-46)

¹³ Juu xjeⁿñeeⁿ jndā wjaawindyoo' nncuee' ncuee pascua quia jaa nn'aⁿ judíos cwilacwjaā canmaⁿ. Jo' chii saayâ Jerusalén ñ'eⁿ Jesús. ¹⁴ Tach'eeⁿ wats'om t'maⁿ, jo' jo' ljeiiⁿ nn'aⁿ na cwindaa quioondyo ñ'eⁿ canmaⁿ ñ'eⁿ cantu'. Ndo' mati meindyuaandye nn'aⁿ na cwila'jndyoondye s'om 'naaⁿ nn'aⁿ na cwi'ooquie' wats'om. ¹⁵ Ndo' jndā na nty'iaaⁿ na luaa', quia jo' s'aaⁿ l'uaa tsja'jneiⁿ, jndā chii jleintyjoqⁿ naⁿñeeⁿ. Tjeiiⁿ cha'tsondyee joona ch'eeⁿ tach'eⁿ wats'om'ñeeⁿ. Mati canmaⁿ ñ'eⁿ quioondyo. Ndo' seicantqueeⁿ meinsa na cwilei'cho nn'aⁿ na cwila'jndyoondye s'om jo' jo'. Seiquiaⁿ s'om 'naaⁿ naⁿñeeⁿ. ¹⁶ Ndo' ndaa nn'aⁿ na cwindaa cantu' matsoom:

—Catjei'yo' quioo'm'aⁿ ñjaañê. Tacal'a'yo' na waa' Tsotyaya na matseijomna' cha'na ts'ua.

¹⁷ Quia jo' já nn'aⁿ na t'maaⁿ na cala'jomndyô ñ'eⁿñê ts'iaaⁿ na mach'eeⁿ tjañjoom' n'ooⁿyâ ñ'oom na mawaa cjoo' libro Salmos. Matsona': "Nla'cuee' nn'aⁿ ja jnaaⁿ na queeⁿ ts'ooⁿya na nleil'uee'ndyena waa' Ty'oqots'om cha'xjeⁿ na matsa'ntjomna'."

¹⁸ Ndo' ta'x'ee nn'aⁿ judíos nnoom, jlueña:

—¿Cwaaⁿ ts'iaaⁿ nntsa' na tixocaluii juuna' na cwe' ts'aⁿ nnts'aa na m'moⁿna' ndaayâ na waa najndeii na matseixmaⁿ na nmeiiⁿ mache'?

¹⁹ T'o Jesús ndaana, matsoom:

—Calatyui'yo' wats'omwaañe ndo' ñe'ndyee xuee nntseiwanda'a juuna'.

²⁰ Ndo' t'oo nn'a^n judíos'ñee^n:

—Wen'aa^n nchoo' yom ntyu tjacaa na tuii wats'omwaañe, ndo' 'u je' ¿aa cwe' ñe'ndyee xuee nntseiw'e' juuna'?

²¹ Saa seijoom'ñe na juu seii'e^n cwiluiñena' wats'om. ²² Jo' chii jnda na tquiaa Ty'oqts'om na tando'xcoom jnda na tuee'e^n, ja nn'a^n na cwindyaayâ ñ'oom na mañequiaa^n tjañjoom' n'oo'nyâ na ljo' tsoom. Ndo' jlayuu'â ñ'oom na seineii^n ndo' mati ñ'oom' Ty'oqts'om na teiyo teiljeii.

Ntyjii Jesús chiuu waa naquii' ts'om ts'a^n

²³ Yoche^n na tyom'aa^n Jesús Jerusalén na tyowaa xuee Pascua quia jaa nn'a^n judíos cwila'wjaaya canma^n, nn'a^n na m'a^n jo' jo' tyonty'iaana jndye nnom ts'iaa^n na tyoch'ee^n na tixocandaa nluui na cwe' ts'a^n nnts'aa. Jo' chii jndyendyena tyola'yu'na na cwiluiñe Cristo. ²⁴ Saa tñquiaañe ñ'e'ndyena, ee ntyjee^n chiuu n'omna. ²⁵ Mei^n tica'na' na cwji'yuu'ñe ts'a^n nnoom cantyja ljo' la'xma^n nn'a^n, ee maxje^n mantyjee^n chiuu n'omna.

3

Tyjee'cañoom Nicodemo Jesús

¹ Tyom'aa^n cwii ts'a^n na tyoluiitquieñe quii'ntaa^n nn'a^n judíos. Tsa'ñee^n tyotseijomñe ñ'oom na quit'ma^n n'om nn'a^n tmaa^n' fariseos. Jom jñoom Nicodemo. ² Jñoom na m'aa^n Jesús cwii teijaa^n. Matsoom nnom:

—Maestro, manquiuyâ na 'u cwiluiindy' ts'a^n na jñom Ty'oqts'om na ca'mo'ñ ñ'oom naya 'naa^n'andaa. Ee xocandaa nntsa' ts'iaa'mei^n' xe^n nchii Ty'oqts'om m'aa^n ñ'e'ndyu'.

³ Jesús t'oo^n, matsoom nnom:

—Ñ'oom na mayuu'che^n matsjo'o njom', xe^n ticaluiixcoñe ts'a^n tixocandaa nntseijomñe cantyja na matsa'ntjom Ty'oqts'om.

⁴ Ndo' tax'eeñe Nicodemo nnoom, matso:

—¿Chiuu nnts'aa ts'a^n na nluiñennaa^n' na jnda tquiñe? Ee tixocandaa nncjaaquee'nnaa^n' tsiatsjaa^n' tsoñee^n ndo' na nluiñennaa^n'.

⁵ Jesús t'oo^n, matsoom nnom:

—Ñ'oom na mayuu'che^n matsjo'oya njom'. Xe^n ticaluiñe ts'a^n cantyja 'naa^n' ndaatoo ndo' ñequio Espíritu, tixocandaa nncjaaquee'ñe cantyja na matsa'ntjom Ty'oqts'om.

⁶ Nc'e na nn'a^n jaa, jo' chii mati ndaaya mann'a^n joona. Maluaa' matseijomna' ts'a^n na tuiñe cantyja 'naa^n' Espíritu Santo. Tseixma^n tsa'ñee^n cantyja 'naa^n' Ty'oqts'om.

⁷ Tinntseiñ'ee'ñena' ts'om' juu ñ'oom na matsjo'oya: “Maxje^n jndei'na' na calui-indyo'xco'yo'.” ⁸ Ndi' na c'uaa cam'aa^n jndye, saa tileicantyjo' yuu jna'na', mei^n yuu wjaana'. Malaa'ti' matseijomna' na tileicala'no' nn'a^n chiuu waa na tuiñe ts'a^n cantyja 'naa^n' Espíritu.

⁹ T'o Nicodemo, tsonnaa^n'a^n:

—Maxje^n ticatsei'no'na.

¹⁰ Matso Jesús:

—Aa ljo', ndo' 'u t'ma^n cwiluiindy' na ma'moo'ndaa nn'a^n Israel. Jo' chii ticatseitiuuya na tileicatsei'no' ñ'oommeii^n. ¹¹ Ñ'oom na mayuu'che^n matsjo'oya njom'. Matseina'ya cantyja na mantyjiya, ndo' macwji'yuu'ndyo ljo' na jnda nty'ianoo^n, saa 'o tiñe'calayu'yo' ñ'oom'ñee^n. ¹² Jnda mamatseina'ya ndaa nn'a^n cantyja 'naa^n' na niom tsjoomnancue cha cala'no'yo', saa tiñe'calayu'yo' ñ'oom'ñee^n. Quia jo', ¿chiuu ya nnts'aa cha na nlayu'yo' ñ'oom na mañequia cantyja 'naa^n' cañoom'luee?

¹³ 'Ee tjaa'na' ts'a' na jnda tjawa cañoom'luee cha nndaā nntseicandii nn'a' chiuu maca'na' na cal'ana na nlco'xcwena' ntyjii Ty'oōts'om ñ'e'ndyena. Macanda ja na cwiluiindyō ts'a' na jnaa'ya cañoom'luee ntyjiiya. ¹⁴ Quia ñet'om nn'a' judíos jo ndo' ndyuua yuu na tjaa nn'a' c'om, quia jo' ty'iom Moisés cwii xjo na tuiina' cha'na catsuu cjoo' cwii ts'oom. Maluaa' matseijomna' na nnty'ioom nn'a' ja ts'oom'naa' na cwiluiindyō ts'a' na jnaa'ya cañoom'luee. ¹⁵ Luaa' nluii cha mei'cwi'ñee'che' ts'a' na matseiyu' ñ'e'ndyō nntseixma' na ticantycwii na nncwando'.

Ty'oōts'om m'aa' na candya' ts'oom nn'a'

¹⁶ 'Nc'e Ty'oōts'om t'ma' waa na m'aa' na candya' ts'oom nn'a' tsjoomnancue, jo' chii Ja na ñennco na cwiluiindyō Jnaa' tquiaa' na tuiindyō cha ticwii cwii ts'a' na nntseyu' ñ'e'ndyō tixocatsuñe. M'aa' na ticantycwii na wando'. ¹⁷ Ja na cwiluiindyō Jnda Ty'oōts'om nchii jñoom ja quii'ntaa' nn'a' cha na cat'uiiya joona cantyja jnaa'na. Jom jñoom ja cha nndaā nlui'n'maa'ndyena.

¹⁸ 'Mei'cwi'ñee'che' ts'a' na nntseyu' ñequio ja, ticat'uii Ty'oōts'om juu cantyja 'naa' jnaa'. Saa mei'quia ts'a' na tiñe'catseyu', je' mamat'uiina' juu cantyja jnaa', ee na tiñe'catseyu' ñ'e'ndyō na macanda ja cwiluiindyō Jnaa'. ¹⁹ Jnda mamat'uiina' nn'a' na tyoolayu' ee ja na cwiluiindyō naxuee jnda tyjacanoo'ya joona, saa neii'tina' na cwila'jomndyena cantyja 'naa' na joo'ñe, ee cwil'ana yuu na ticatsantjomna'. ²⁰ Ee ticwii cwii ts'a' na mach'ee natia, jee' jnoom'm ja na cwiluiindyō naxueeñe. Tsa'ñee' tiñe'catseijomñe ñ'e'ndyō ja, ee jee' nquia'na' na nntseicanoo'ya natia na mach'ee'. ²¹ Saa juu ts'a' na mach'ee yuu na maty'iomya'na', tsa'ñee' matseijomñe ñ'e'ndyō ja na cwiluiindyō naxueeñe. Ndo' na ljo' cwiwitquioo'ya na cha'tso na mach'ee', mach'ee' nc'e Ty'oōts'om m'aa' ñ'e'ñe.

Matseinei'ti Juan cantyja 'naa' Jesús

²² Jnda jo' jlui' Jesús Jerusalén ndo' ja' nn'a' na t'maa' na cala'jomndyō ñ'e' ts'iaa' na mach'ee', mati jluii'â ñ'e'ñe. Tyoma'nqo'ya ñ'e'ñe ts'ondaa Judea. Tyom'aa'ya jo' jo' cwantindyō xuee. Ndo' jndye nn'a' tquie'cañom jom na nleits'oomndye. ²³ Mati Juan tyotseits'oomñe nn'a' cwii joo na jndyu Enón, manndyoo' Salim, ee majndye ndaatoo m'aa' jo'. Ndo' tyo'oo nn'a' na tyotseits'oomñe joona. ²⁴ Ee xje'ñee' tyooju' Herodes jom w'aancjo.

²⁵ Quia jo' nt'om nn'a' judíos na cwila'jomndye ñ'oom na mañequiaa jom, jla'ñ'ee' ndyueena ñequio nc'iaana nn'a' judíos na cwe' tquieya. Ee cwila'ntja'ndye na'ñee' ñ'e'ndyena cwaa' cwii nnom na jndati tseixma' na cwiwits'oomndye nn'a'. ¿Aa cantyja 'naa' ñ'oom na mañequiaa Juan, oo, aa cantyja 'naa' Jesús? ²⁶ Quia jo' nn'a' na cwila'jomndye ñ'oom na mañequiaa Juan ty'entyjaa'na jom. Jluena nnoom:

—'U ta na ma'mqo' cantyja 'naa' Ty'oōts'om ndaayâ, juu ts'a' na tyocañ'e' ñ'e'ndyu' xndyaa' jndaa Jordán, nquii na tjei'yuu'ndyu' cantyja 'naa' ndaayâ, canty'ia', cwiwits'oomndye nn'a' cantyja 'naa'na', ndo' cha'tsondye nn'a' cwi'oontyjo naxee'ne.

²⁷ Juan t'oqo' ndaana, matsoom:

—Tjaa na nndaā nnts'aa ts'a' xe' nchii Ty'oōts'om matseijndaa'ñe ljo' nntseixma' ts'a'. ²⁸ Mancjo'yo' nquiu'yo' na ñetsjoo cantyja 'na'ya, ja nchii Cristo cwiluiindyō. Ty'oōts'om ty'ioom ts'iaa' ja na catseijndo'a n'om nn'a' na cala'jndaa'ndyena naquii' n'omna na cala'ljona Cristo. ²⁹ 'O cwila'nqo'yo' ñ'oom na tjañoom' na juu tsa's'a na maco'ñom yuscu na macoco ñ'e'ñe, masaa' yuscu'ñee' jom. Saa juu ts'a' na matseijomñe ñ'e' tsa's'a'ñee', nchii m'aa' na lioo' na maco'ñom x'iaa' yuscu'ñee'. Nchii jo'. Cwiquioo na neii' na mandiiñe ñ'oom na matseinei' x'iaa'. Maluaa' matseijomna' na matseicandaa'ñena' na nei'ya cantyja 'naa' Jesús. ³⁰ Jo' chii jee' xcwe na jom cjaaluiit'ma'ñetyee' saa ja catseicjetina'.

Luaa nquii na jna' cañoom'luee

³¹ Tsoti Juan:

—Nc'e tsa^mm'aaⁿ jnaaⁿ cañoom'luee, t'maⁿti cwiluiiñê, nchiiti cha'tsondye nn'aⁿ. Ja na cwe' ts'aⁿ ja, matseixmaⁿya cantyja 'naaⁿ tsjoomnancue ndo' matseinaⁿya cantyja 'naaⁿna'. Saaⁿ nguii tsa^mm'aaⁿ na jnaaⁿ cañoom'luee, cwiluiit'maⁿñetyeeⁿ na cha'tso. ³² Ndo' macwji'yuu'ñê cantyja na jnda nty'iaaⁿaⁿ ñequio na jnda jñeeⁿ, saaⁿ tjaa'naⁿ 'ñeeⁿ juu ñe'co'ñom ñ'oom na macwji'yuu'ñê. ³³ Juu ts'aⁿ na maco'ñom ñ'oom na macwji'yuu'ñê, matseijomñe tsaⁿñeeⁿ na Ty'ooots'om cwiluiiñe na mayuu'. ³⁴ Ee nguii na jñom Ty'ooots'om jo ndaaⁿ nn'aⁿ, ñ'oom'm matseineiⁿ, ee candaa'ya mañequiaaⁿ Espíritu na cwiluiiñe naquii' ts'om. ³⁵ Nguii Ty'ooots'om na cwiluiiñe Tsotyaaya m'aaⁿ na candya' ts'oom Jnaaⁿ. Ndo' naquii' l'o jnda tqueeⁿ cha'tsoti na maniom. ³⁶ Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseyu' ñequio Jnda Ty'ooots'om, matseixmaⁿ na ticantycwii na wando' añmaaⁿ. Saaⁿ 'ñeeⁿ juu na ticatseiñ'oom'ñe na nntseyu' ñequio Jnaaⁿ, tsaⁿñeeⁿ xocandaa' na nncwando' añmaaⁿ. Tyeⁿ waa na matseiw'ii Ty'ooots'om juu.

4

Jesús ñequio yuscu ts'ondaa Samaria

¹ Nn'aⁿ na cwiluiindy tmaaⁿ nn'aⁿ fariseos tyondyena na majndyendyeti nn'aⁿ teits'oomndye cantyja 'naaⁿ Jesús, nchiiti cantyja 'naaⁿ Juan. ² Saaⁿ na mayuu'cheⁿ nguii Jesús t'icatseits'oomñe nn'aⁿ. Macandaⁿ já nn'aⁿ na t'maaⁿ na cala'jomndyô ñ'eⁿñê, já l'aayâ ts'iaaⁿñeeⁿ. ³ Jo' chii quia na jñeeⁿ na luaa' cwilue fariseos'ñeeⁿ, jlueeⁿeⁿ ts'ondaa Judea ñ'eⁿndyô na nntsaayâ Galilea.

⁴ Ndo' na cwitsaayâ jo' jo' majndaa' na nncwinooⁿyâ ts'ondaa Samaria. ⁵ Jo' chii squiaayâ cwii tsjoom na jndyu Sicar ts'ondaa Samaria. Tsjoom'ñeeⁿ manndyoo' m'aaⁿna' yuu waa tyuaa na jndaa' José nnom tsotyeeⁿ Jacob. ⁶ Jo' jo' tyowaa tsui' na s'aa Jacob. Ndo' Jesús, na teijñaⁿaⁿ na jñoom nato, tjacjom nacañoom' tsui'ñeeⁿ. Ndo' jnda tuee' quiajmeiⁿ!. ⁷ Xjeⁿñeeⁿ tyje'cañoom cwii yuscu Samaria jo' jo' na nncwji' ndaatoo. Matsoom nnom:

—Quiaa' ndaatoo nnc'ua.

⁸ Ndo' já nn'aⁿ na t'maaⁿ na cala'jomndyô ñ'eⁿñê, xjeⁿñeeⁿ jnda saayâ quii' tsjoom. Saalajndaayâ na nlcwaa'â ñ'eⁿñê.

⁹ Matso yuscu Samaria nnom:

—¿Chiuu na macaⁿ ndaatoo nooⁿ, ee 'u cwiluiindyu' ts'aⁿ judío ndo' ja cwiluiindyó samaritana?

Luaa' tso yuscu'ñeeⁿ nc'e nn'aⁿ judíos tiquila'tjoom'ndyena ñequio nn'aⁿ samaritanos.

¹⁰ T'o Jesús nnom, tsoom:

—Xeⁿ cwe' matsei'noⁿ na jeeⁿ jnda tseixmaⁿ naya na ñe'cats'aa Ty'ooots'om 'u, ndo' xeⁿ matsei'noⁿ 'ñeeⁿ cwiluiindyó na macaⁿa ndaatoo njom', nntseity'oondyu' nooⁿ na cateijndeiya 'u, ndo' ja jnda tquiaya cwii na matseijomna' ndaatoo na ññequiaana' na ticantycwii na wando'.

¹¹ Matso yuscu'ñeeⁿ nnom:

—Ta, tjaa'naⁿ 'naⁿ c'oom' na nncwji' ndaatoo, ndo' tsui'waa, jeeⁿ njoomna'. Quia jo' ¿yuu nnc'oom'yu' ndaatoo'ñeeⁿ na nntseixmaⁿya na ticantycwii na wando'a? ¹² ¿Aa nnts'aacheⁿna' na mache' na 'u cwiluiit'maⁿndyu'ti' nchiiti weloo welooya Jacob? Ee jom tyo'om ndaa tsui'waa, mati ntseinaaⁿ ñequio quioo' ntsmeiiⁿeⁿ, ndo' tquiaaⁿ juuna' ndaa já.

¹³ T'o Jesús nnom, matsoom:

—Cha'tso nn'aⁿ na cwiwe ndaatooomeiiⁿ ndyo na ñe'cwennda'na. ¹⁴ Saaⁿ nn'aⁿ na cwiwena ndaa na mañequia tixocats'aana' na ñecwetina ee nnts'aana' naquii' n'omna cha'cwijom ndaa na cwilei'woona' ts'om xo' na ticantquiee'na' na nnts'aana' na tijoom cantycwii na nnta'ndo'na.

¹⁵ Ndo' yuscu'ñeeⁿ matso:

—Jeeⁿ 'u Ta quiaa' ndaatioowaa' cha na tacandyo na ñe'c'uatya, meiⁿ tantseicachju-
undyo na ñequii'cheⁿ na candyocwjiia' juuna'.

¹⁶ Matso Jesús nnom:

—Cja', cwaaⁿ sa', ndo' jnda jo' quio'yo' ñjaaⁿ.

¹⁷ T'o yuscu'ñeeⁿ nnoom:

—Ja tjaa'naⁿ s'aya.

Matso Jesús nnom:

—Majo'ndyo ñ'oom na matsu' na 'u tjaa'naⁿ sa'. ¹⁸ Ee jnda ñet'oom 'om sa' ndo' juu
ts'aⁿ na m'aaⁿ ñ'e'ndyu' je', nchii sa' jom. Cantyja na luaa' waa, mayuu' ñ'oom tsu'.

¹⁹ Jnda na jndii yuscu'ñeeⁿ ñ'oomwaa', tsoom:

—Jeeⁿ 'u Ta, matsei'nqⁿa na 'u cwiluiindyⁿ profeta. ²⁰ Weloo weloo já nn'aⁿ samar-
itanos tyola't'maaⁿndyena Ty'oots'om sjowaa. Saa 'o nn'aⁿ judíos cwindu'yo' wats'om
t'maⁿ 'na'yo' Jerusalén jo' jo' cala't'maaⁿndye nn'aⁿ jom.

²¹ Matso Jesús nnom yuscu'ñeeⁿ:

—'U yuscu, catseyu' ñ'oom na matsjoⁿ njom' na manncue'ntyjo xjeⁿ na
nla't'maaⁿndye nn'aⁿ Tsotyaya mei'quiayuucheⁿ, nchii cwe' sjowaa oo Jerusalén.
²² 'O nn'aⁿ Samaria jeeⁿ cachjoo cwila'nqⁿ'yo' cantyja 'naaⁿ Ty'oots'om, ndo'
cwe' cwila't'maaⁿndyo'to'yo' jom. Saa já nn'aⁿ judíos cwila'nqⁿ'yayâ 'ñeeⁿ
cwila't'maaⁿndyô. Ee cantyja 'naa'yâ jo' na macwji'n'maaⁿñê nn'aⁿ. ²³ Saa
manncue'ntyjo xjeⁿ, ndo' je' mamawe'ntyjo na joo nn'aⁿ na mayuu'cheⁿ na
cwila't'maaⁿndye Tsotyaya, maca'na' na cala't'maaⁿndyena jom cantyja 'naaⁿ Espíritu
na cwiluiñê ndo' ñequio na mayoona. Ee l'ue ts'om Tsotyaya na luaa' cala't'maaⁿndye
nn'aⁿ jom. ²⁴ Ty'oots'om cwiluiñê Espíritu. Jo' chii joo nn'aⁿ na ñe'cala't'maaⁿndye jom,
maca'na' na c'omna nacje 'naaⁿ Espíritu Santo, ndo' ñequio na mayoona.

²⁵ Matso yuscu'ñeeⁿ nnoom:

—Ja ntyjii na nncwje'cañoom Mesías, manqueⁿ na cwiluiñê Cristo. Jom quia na
nncwjeeⁿ, nntseinchoom'm cha'tso ñ'oommeiⁿ ndaaya.

²⁶ Matso Jesús nnom:

—Manncq na matseinaⁿya ñ'e'ndyu' cwiluiindyⁿ nqueⁿ.

²⁷ Majuu xjeⁿñeeⁿ já nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'e'ñê squie'cañqⁿyâ joona. Ticjawee'
n'qⁿyâ na matseineiⁿ ñ'eⁿ cwii yuscu, saa meiiⁿ na ljo' tjaa'naⁿ na ta'x'aayâ 'ndyoo
yuscu'ñeeⁿ: “¿Ljo' l'ue ts'om'?” oo na l'uuyâ nnom Ta Jesús: “¿Cwaaⁿ ñ'oom matseineiⁿ
ñequio yuscum'aaⁿ?” ²⁸ Ndo' 'ndii yuscu'ñeeⁿ tsjoo 'naaⁿaⁿ, tjalcweeⁿ tsjoom. Tjaca-
soom ndaaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ jo' jo':

²⁹ —Quio'yo' na nntsaacanty'ia'yo' cwii tsaⁿs'a na jnda tso nqⁿ cha'tso na tijo'ndyo na
jnda ñes'aa. M'aaⁿ ts'oqⁿ na juu cwiluiñê Mesías.

³⁰ Ndo' jlui' na'ñeeⁿ tsjoomna, ty'ena yuu na m'aa'yâ ñ'eⁿ Jesús. ³¹ Yocheⁿ na
tyooquiena, já nn'aⁿ na t'maaⁿ na cala'jomndyô ñ'e'ñê l'uuyâ nnoom:

—'U Maestro, cwa sa, cwa'.

³² Saa matsoom ndaayâ:

—Ja mañ'oⁿ cwii na nlcwaa'a na 'o ticaliu'yo'.

³³ Quia jo' já na cwindyaayâ ñ'oom na mañequiaaⁿ jlanaaⁿ cheⁿncjooyâ ndaaⁿ nc'iaayâ.
L'uuyâ:

—¿Aa nnts'aacheⁿna' na jndyoñ'oom cwii ts'aⁿ na nlcwaaⁿaⁿ?

³⁴ Saa matso Jesús ndaayâ:

—Luaa waa na matseijomna' nantquie 'na'ya, na cats'aaya yuu na l'ue ts'om nqueⁿ
na jñoom ja, hasta na jnda jndaⁿ ts'iaaⁿ na ty'ioom ja. ³⁵ 'O waa ñ'oom tjañoom' na
cwindu'yo' na ñequiee chi' cwii tjoo ndo' nntyjeendye nn'aⁿ. Saa ja matsjoⁿ ndaa'yo':
Caleity'iom ndaa'yo', ndo' canty'ia'yo' ndiocheⁿ na m'aⁿ nn'aⁿ cha'cwijom ntjom na jnda

tmaⁿ na nncwantjom ts'aⁿ cwentaa' Ty'o^ots'om. Matseijomna' joona na jnda tue'ntyjo xjeⁿ na ntyjeeñe ts'aⁿ. ³⁶ Juu ts'aⁿ na matyjee ntjom na jnda tue' waa na mawantjoom ee matseitjoom nn'aⁿ na nndaana na ticantycwii na cwita'ndo'na. Ndo' na luaa' waa, juu ts'aⁿ na manom' ntjom ñecwiixjeⁿ na ñnequiaana' na neii'eⁿ cha'xjeⁿ juu ts'aⁿ na matyjee ntjom. ³⁷ Ee juu ñ'oom na cwilue nn'aⁿ na cwii ts'aⁿ manom' saa cwiicheⁿ ts'aⁿ matyjeeñe, ñ'oom na mayuu' jo'. ³⁸ Na majñooⁿya 'o naquii' ts'iaaⁿ 'naⁿya matseijomna' cha'cwijom na cwitsacatyjeendyo' yuu na nchii ncjo'yo' jla'catō'yo' ts'iaaⁿ. Nt'omcheⁿ nn'aⁿ jnda jla'nchu'na na nncuaa ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'o^ots'om naquii' n'om nn'aⁿ ndo' 'o jnda macwitsaquiē'yo' ts'iaaⁿ ñeeⁿ.

³⁹ Ndo' jndyendye nn'aⁿ samaritanos tsjoom'ñeeⁿ tyola'yu'na ñ'eⁿ Jesús, cwe' nc'e ñ'oom 'ndyoo yuscu'ñeeⁿ na tjei'yuu'ñe ndaana na matso: "Jnda t'mooⁿ nooⁿ cha'tso na tijo'ndyo na jnda ñes'aa." ⁴⁰ Jnda na tquie'cañom nn'aⁿ samaritanos'ñeeⁿ yuu na m'aaⁿ Jesús, tyotaⁿ na nnoom na caljoo'ñe ñ'eⁿndyena, ndo' ljoo'ñe tsjoomna we xuee. ⁴¹ Ndo' quia tyondyena ñ'oom na tyoñequiaaⁿ, jndyendyetina tyola'yu'na. ⁴² Ndo' tyoluena nnom yuscu'ñeeⁿ:

—Je' tachii macanda cwe' ñ'oom na tsu', jo' chii cwilayuu'â. Ee mancjootyayâ jnda jndyaayâ ñ'oom 'ñom. Je' cwila'nooⁿâ na jom mayuu'cheⁿ cwiluiiñe Cristo na macwji'n'maaⁿñe nn'aⁿ tsjoomnancue.

Sein'ma' Jesús jnda ts'aⁿ na cwiluiit'ma'ñe

⁴³ Ndo' quia na jnda teinom we xuee'ñeeⁿ jlui' Jesús jo' jo'. Saalcwaa'â ñ'eⁿñe Galilea. ⁴⁴ Ee manquiiyeeⁿ tjei'yuu'ñe na ticala't'maaⁿndye nn'aⁿ cwii profeta na mañe'cwii ndyuaaⁿ aⁿ ñ'eⁿndyena. ⁴⁵ Ndo' quia na squiaayâ Galilea ñ'eⁿñe nn'aⁿ na m'aⁿ jo' jo' jeeⁿ neiiⁿ na jom, jla'ljona jom. Ee mati joona ty'ena Jerusalén quia tuee' ncuee Pascua, ndo' nty'iaana cha'tso 'naaⁿ t'maⁿ na tyoch'eeⁿ jo' jo'.

⁴⁶ Jnda jo' saanndaa'â ñ'eⁿñe Caná ts'ondaa Galilea, yuu na seicwaqueeⁿ ndaa na s'aana' winom. Ndo' tsjoom Capernaum tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ na cwiluiit'ma'ñe cantya 'naaⁿ gobiernom. Tyochjoo, jnda tsaⁿñeeⁿ, m'aaⁿ na wii'. ⁴⁷ Quia na jndii tsaⁿñeeⁿ na jnda squiaayâ Galilea ñ'eⁿ Jesús na jnaaⁿyâ Judea, tja tsaⁿñeeⁿ na m'aaⁿyâ. S'aa ty'oo nnoom na cjaⁿ waa', na catsein'maaⁿ tyochjoo jnda, ee juu mañe'cue'. ⁴⁸ Ndo' matso Jesús nnom:

—'O maxjeⁿ tixocala'yu'yo' na waa najndoⁿ xeⁿ ticanty'ia'ndaⁿyo' na nnts'aa yuu na xocandaⁿ na nluii na cwe' ts'aⁿ nnts'aa.

⁴⁹ Nquii ts'aⁿ na cwiluiit'ma'ñe ñ'eⁿ gobiernom t'ō 'ndyoo Jesús. Tso:

—Jeeⁿ 'u Ta, maje'ndyo cja' w'aya, cwii tyoowe' ti'jndaaya.

⁵⁰ Tso Jesús nnom tsaⁿñeeⁿ:

—Cja' ee maxjeⁿ nlco'yana' tyochjoo jnda'.

Ndo' juu tsaⁿs'a'ñeeⁿ seiyoomb'm ñ'oom na tso Jesús. Tjalcweeⁿen waⁿlaⁿ. ⁵¹ Ndo' yochēⁿ na mawjaaweⁿen Capernaum, tquiocatjomndye mosoom'm. Jla'candiina jom, jluena:

—Jnda wjaaco'yana' tyochjoo jnda'.

⁵² Tax'eeⁿ ndaaⁿ naⁿñeeⁿ ljo' xjeⁿ jnaⁿna' na tjaco'yana' jnaaⁿ. Ndo' t'ōo naⁿñeeⁿ nnoom:

—Wjacheⁿ chjooti na teinom na quiajmeiⁿ 'ndii tycu na matseiconā' jom.

⁵³ Quia jo' tsotype tyochjoo'ñeeⁿ sei'nooⁿōⁿ na mañejuu xjeⁿñeeⁿ tso Jesús nnoom na nlco'yana' tyochjoo jnaaⁿ. Ndo' seiyoomb'm ñ'eⁿ Jesús, mati cha'tsondyē nn'aⁿ waⁿlaⁿ.

⁵⁴ Luaa' ts'iaaⁿ na jnda we na s'aa Jesús na tueⁿen Galilea na jnaaⁿ Judea, na juu ts'iaaⁿñeeⁿ tixocaluii na cwe' mei'nquia ts'aⁿ nnts'aa.

¹ Jnda na tuii nmeiⁿl, saayâ Jerusalén ñ^en Jesús ee tyowaa xuee na jaa nn'aⁿ judíos cwila't'maaⁿndyo. ² Nnom tsjoom Jerusalén tyowaa cwii 'ndyoots'a t'maⁿ na jla'cajndyuna 'Ndyoots'a Canmaⁿ. Manndyoo' juuna' tyowaa cwii peila t'maⁿ na ñequio ñ'oom hebreo jndyuna' Betesda. Ndiocheⁿ peila'ñeeⁿ niom 'om l'aa na cwe' wanaaⁿto. ³ Naquii' l'aa'ñeeⁿ tyomaⁿl cwii tmaaⁿl nn'aⁿwii, ñ^en nn'aⁿ na nchjaaⁿ, ñ^en nn'aⁿ na tileic'ooca', ñequio nn'aⁿ na jnda teintjeiⁿ luee, nc'ee'. Tyomeindoo'na na nleiwōō ndaatioo na ñjom peila'ñeeⁿ. ⁴ Ee tquiacheⁿ tquia mandyocue cwii ángel na matseitsja ndaatioo'ñeeⁿ. Ndo' quia na jnda tuii na ljo', juu ts'aⁿ najndyee na nncuo jo' jo', nn'maⁿ meiⁿquia tycu na matjom. ⁵ Jo' jo' tyom'aaⁿ cwii tsaⁿs'a na jnda ntquiuu nchoo' quii nchoo' ñeeⁿ chu na wii'. ⁶ Nty'iaa' Jesús juu na waa. Ndo' nc'e na ntyjeeⁿ na jnda teijndye xuee na matjom na luaa', matsoom nnom:

—¿Aa ñe'can'maⁿl?

⁷ Ndo' t'o ts'aⁿ na wii' nnoom. Matso:

—Ta, tjaa' ñeeⁿ nnnchjeeñe ja quii' ndaa quia na cwitsjana', ee yocheⁿ na matseijndo, cwiicheⁿ ts'aⁿ jnda teinom' ja.

⁸ Ndo' matso Jesús nnom:

—Quicantyja', catseilcwiindy' tsue' ndo' cja'ca'.

⁹ Mañoom' tco'yana' tsaⁿñeeⁿ, n'maaⁿ. Jnda jo' seilcwiiñê tsuee 'naaⁿaⁿ, tōōⁿoⁿ na tjacaⁿ. Ndo' xuee'ñeeⁿ xuee na jaa nn'aⁿ judíos cwita'jndyaaya. ¹⁰ Cwe' jo' nt'om nn'aⁿ judíos tyoluena nnom juu ts'aⁿ na jnda n'maⁿ:

—Je' xuee na cwita'jndyaaya. Ljeii na matsa'ntjomna' tinquiaana' na wanaaⁿ na nncja'ñ'oom' tsue'.

¹¹ T'o tsaⁿñeeⁿ ndaana:

—Nquii ts'aⁿ na sein'maⁿ ja matso nōōⁿ na catseilcwiindy' tsuee 'naⁿya ndo' cjoñ'oⁿya juuna'.

¹² Ta'x'ee na'ñeeⁿ nnoom, jluena:

—¿Ñeeⁿ juu tsaⁿñeeⁿ na matso njom' na catseilcwiindy' tsue' ndo' cja'ca'?

¹³ Saa juu ts'aⁿ na jnda n'maⁿ ticaljeii' ñeeⁿ sein'maⁿ jom. Ee nc'e jndye nn'aⁿ tyom'aⁿ jo' jo', jo' chii teindyōō Jesús. ¹⁴ Jndañquia ljeii Jesús tsaⁿñeeⁿ naquii' wats'om t'maⁿ 'naaⁿ nn'aⁿ judíos. Matsoom nnom:

—Je' queⁿ cwenta, jnda n'maⁿl, cja'meintye' na matsei'tjoōndyu' nnom Ty'oōts'om cha tintjom' cwii na cwajndiiticheⁿ.

¹⁵ Ndo' tsaⁿs'a'ñeeⁿ tjacatsoom ndaa nn'aⁿ judíos na nquii Jesús sein'maⁿ jom. ¹⁶ Cwe' nc'e jo' tyol'uee nn'aⁿ judíos'ñeeⁿ na cat'uiina' Jesús. Tyojoo' n'omna na nla'cuee'na jom, ee tyoch'eeⁿ ts'iaaⁿmeiⁿl meiⁿ xuee na cwita'jndyeena. ¹⁷ Saa Jesús t'ōōⁿ ndaana, tsoom:

—Tsotyaya ñequii'cheⁿ mach'eeⁿ ts'iaaⁿ, ndo' mati ja.

¹⁸ Jnaaⁿl ñ'oomwaa' nn'aⁿ judíos'ñeeⁿ tyojoo'ti n'omna na nla'cuee'na jom. Ee cantyja na cwitjeii'na cwenta nchii macanda na seitjōōñê cantyja 'naaⁿl xuee na cwita'jndyeena, saa mati nquiuna na seitjōōñê na tsoom na Ty'oōts'om cwiluiiñe Tsotyeen, ee na laa'ti' mach'eeⁿ na ñe'cwii cwiluiiñê ñ'eⁿñe.

Waa najndeii na matseixma' Jnda Ty'oōts'om

¹⁹ Quia jo' matso Jesús ndaa na'ñeeⁿ:

—Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matseinaⁿya ndaa'yo'. Ja na cwiluiindyō Jnda Ty'oōts'om, ticalatiuu'yo' na ñequii' cantyja na l'ue ts'ōōⁿ nnts'aa. Ja ñequii'cheⁿ cantyja na manty'ia na mach'ee Tsotyā, jo' na mats'aa. Ee ja na cwiluiindyō Jnaaⁿ, ñequii'cheⁿ mats'aa cha'xjeⁿ na manty'iaya na mach'eeⁿ. ²⁰ Ee Tsotyaya m'aaⁿ na candya' ts'oom ja na cwiluiindyō Jnaaⁿ. Ma'mōōⁿ nōōⁿ cha'tso na mach'eeⁿ. Ndo' m'mōⁿtyeeⁿcheⁿ ts'iaaⁿ na t'maⁿti na cats'aa cha cats'aana' na cjaawee'ticheⁿ n'om'yo'. ²¹ Ee cha'xjeⁿ nquii Tsotyaya mañequiaaⁿ na cwitando' l'oo, mati ja na cwiluiindyō Jnaaⁿ meiⁿquia ts'aⁿ na l'ue ts'ōōⁿ mañequia na tseixmaⁿ na ticantywii na wando'. ²² Tsotyaya meiⁿcwii ts'aⁿ

ticu'xeeⁿ. Saa l'oo ja na cwiluiindyō Jnaaⁿ jnda tquiaaⁿ cha'waati na nntu'xeⁿndye nn'aⁿ. ²³ Ee l'ue ts'oom na ñecwii xjeⁿ cala't'maaⁿndye nn'aⁿ ja na cwiluiindyō Jnaaⁿ, cha'xjeⁿ cwila't'maaⁿndyena jom. Saa meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na tiñe'catseit'maaⁿñe ja na cwiluiindyō Jnaaⁿ meiⁿ Tsotyaya ticatseit'maaⁿñe tsaⁿñeeⁿ.

²⁴ Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjoo ndaa'yo'. Ñeeⁿ juu na mandii ñ'oom 'ndyō ndo' matseyu' ñequio nqueⁿ na jñoom ja, juu tsaⁿñeeⁿ matseixmaⁿ na ticantycwii na wando', meiⁿ ticatu'xeⁿñe cantyja jnaaⁿ. Ñeseixmaⁿ na ts'oo juu saa je' matseixmaⁿ na ticantycwii na wando'. ²⁵ Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjoo ndaa'yo'. Nncue'ntyjō xjeⁿ ndo' je' mawe'ntyjōna' quia na ndye nn'aⁿ na jnda tja jndye ja na cwiluiindyō Jnda Ty'oots'om. Ndo' nn'aⁿ na cwila'yu' ñ'e'ndyō ñequia na nnta'ndo'na. ²⁶ Ee cha'xjeⁿ nquii Tsotyaya matseixmaaⁿ na wanoom'm cantyja 'naaⁿ nqueⁿ, malaa'ti' jnda tquiaaⁿ nooⁿ na cwiluiindyō Jnaaⁿ, na matseixmaⁿya na wando'a cantyja 'naⁿ nncō. ²⁷ Ndo' jnda tquiaaⁿ najndeii na matseixmaaⁿ na ja nncu'xaⁿ nn'aⁿ cantyja jnaaⁿna, nc'e cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee. ²⁸ Tacal'a'yo' na jeeⁿ cwijaawee' n'om'yo' na luaa' tsjoo ee nncue'ntyjō xjeⁿ na cha'tso l'oo na too'ndye ndei'luaa, ndyena jndyeya. ²⁹ Joo nn'aⁿ na jnda ñel'a na maty'iomyana', nntando'xcona na ticantycwii na cwita'ndo'na. Saa joo nn'aⁿ na tyoolaxmaⁿ na maty'iomyana', nntando'nnda'na na nnt'uiityeⁿna' joona.

Waa najndeii na matseixmaⁿ Jesús

³⁰ 'Tjaa na ndaa nnts'aa cantyja na matseixmaⁿ nncō. Cha'xjeⁿ na matseijndo' Ty'oots'om ts'ooⁿya, jo' na macu'xaⁿ. Ndo' macu'xaⁿya cha'xjeⁿ na maty'iomyana'. Ee nchii mal'uee'ndyō na nluii yuu na l'ue ts'ooⁿ nncō. Mal'uee'ndyō na nnts'aa yuu na l'ue ts'om Tsotyā na jñom ja quii'ntaaⁿyo'. ³¹ Xeⁿ macwji'yuu'ndyō cantyja 'naⁿya, tica jnda ñ'oom'ñeeⁿ. ³² Saa m'aaⁿ cwiicheⁿ na macwji'yuu'ñe cantyja 'naⁿya, majuu Juan. Ndo' ntyjiyaya na juu ñ'oom'ñeeⁿ tseixmaⁿna' na mayuu'. ³³ Mancjo'yo' jñom'yo' nn'aⁿ na m'aaⁿ ndo' ñ'oom na tjei'yuu'ñe cantyja 'naⁿya, ñ'oom na mayuu' juuna'. ³⁴ Saa ja ticantyyaa' ts'ooⁿ ñ'oom na cwitjei'yuu'ndye nn'aⁿ cantyja 'naⁿya. Luaa' matsjoo cha ndaa nncwji'n'maaⁿndyō 'o. ³⁵ Juan'ñeeⁿ tyoseixmaaⁿ cha'cwijom lámpara na matseixueena' jo ndaa nn'aⁿ. Ndo' 'o xjeⁿ na ñet'oom t'om'yo' na nei'yo' ee nquiu'yo' ñ'oom na tyoñequiaaⁿ cha'cwijom seixueeñena' naquii' n'om'yo'. ³⁶ Saa waa ñ'oom na macwji'yuu'ñena' cantyja 'naⁿya na t'maⁿti cwiluiñena', nchiiti ñ'oom na tjei'yuu'ñe Juan. Joo ts'iaaⁿ na tquiaa Tsotyaya na catseicandaa'ndyō na mats'aa, joona' cwitjei'yuu'ndyena' cantyja 'naⁿya na nqueⁿ jñoom ja. ³⁷ Ndo' nqueⁿ na jñoom ja quii'ntaaⁿyo' macwji'yuu'ñe cantyja 'naⁿya naquii' ñ'oom'm. 'O mei'jom ndii' tyoondye'yo' jñeeⁿen, meiⁿ na nnty'ia'yo' chiuu waaⁿ. ³⁸ Meiⁿ ñ'oom'm tic'oomna' naquii' n'om'yo', ee 'o tiñe'cala'yu'yo' ñequio ja na jñoom. ³⁹ Tcuu tcuu cwila'na'yo' ñ'oom' Ty'oots'om na teiljei teiyo ee cwila'tiuu'yo' cwe' na cwil'a'yo' na ljo', jo' na nda'yo' na ticantycwii na cwitando'yo' jo nnoom. Ndo' joona' cwitjei'yuu'ndyena' cantyja 'naⁿya. ⁴⁰ Saa tiñe'cala'jomndyō' cantyja 'naⁿya cha ndaa nlaxmaⁿyo' na ticantycwii na cwitando'yo'.

⁴¹ 'Ja ticantyyaa' ts'ooⁿ na nla't'maaⁿndye nn'aⁿ ja. ⁴² Ee matsei'noⁿa cantyja 'naⁿyo' na juu na m'aaⁿ Ty'oots'om na candya' ts'oom nn'aⁿ, ticala'xmaⁿyo' jo'. ⁴³ M'aaⁿya quii'ntaaⁿyo' ñequio xuee' Tsotyaya, saa 'o ticala'ljo'yo' ja. Saa xeⁿ cwiicheⁿ ts'aⁿ nncwjee' ñequio xuee' nquii, maxjeⁿ nla'ljo'yo' juu. ⁴⁴ 'O cwil'ue'yo' na nla't'maaⁿndye nc'ia'yo' 'o, saa tical'ue'yo' na ntseit'maaⁿñe nquii Ty'oots'om 'o. Ndo' na luaa' cwil'a'yo', tixocandaa nla'yu'yo' ñ'e'ndyō. ⁴⁵ Saa ticala'tiuu'yo' na manncotyā nntsjoō jnaⁿyo' nnom Tsotyā. M'aaⁿ cwiicheⁿ na mañequiaa jnaⁿyo', manquiti Moisés, tsaⁿ na jeeⁿ cwicantyyaa' n'om'yo'. ⁴⁶ Xeⁿ cwila'yu'yo' ñequio Moisés, quia jo' mati nla'yu'yo' ñ'e'ndyō, ee seiljeiⁿ cantyja 'naⁿya. ⁴⁷ Saa xeⁿ 'o tiñe'cala'yu'yo' ñ'oom na seiljeiⁿ, quia jo' ¿chiuu ya nla'yo' na nla'yu'yo' ñ'oom na matseinaⁿ?

6

Tquiaa Jesús na tcwa' 'om mei' nn'a'
(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17)

¹ Jnda teinom na nmei'ni, teity'ioo'â ndaaluee Galilea ñ'e' Jesús na mati jndyu juuna' Tiberias. ² Ndo' cwii tmaa'ni nn'a' na jndyendye ty'entyjona naxee'e' ee jnda nty'iaandaana ts'iaa' t'ma' na tyoch'ee' na tyotsein'maa'ni nn'a'wii. ³ Quia jo' já nn'a' na t'maa' na cala'jomndyô ts'iaa' na mach'ee', saawaayâ cwii sjo ñ'e'ñê. Jo' jo' saawindyuaandyô. ⁴ Ndo' quia ljo' manndyoo' nncuee' xuee pascua na jaa nn'a' judíos cwilacwjaaya canma'. ⁵ Ndo' Jesús jleity'iom nnoom, manty'iaa'na' jnda manquioque cwii tmaa'ni nn'a' na jndyendye. Quia jo' matsoom nnom Felipe:

—¿Yuu nla'jndaaya nantquie cha nndaá nlcwa' cha'tsondye na'm'a'ni?

⁶ Luaa' matsoom cha nleitquioo' chiuu m'aa'ni ts'om Felipe. Ee nque' mantyjiichee' ljo' nnts'aa'. ⁷ T'o Felipe nnoom, matso:

—Mei' xe' we sia'nto s'om denarios na nlacatsuuya na nla'jndaaya ntyoo', saa maxje' xocwijndeii juuna' na nlcwa' cwii cwii joona mei'ni ñe'chjoowi'.

⁸ Cwii ncjoondyô nn'a' na cwindyaaayâ ñ'oom na mañequiaa', tsa' na jndyu Andrés, tyjee Simón Pedro, matso nnom Jesús:

⁹ —Ñjaa' m'aa'ni cwii tyochjoo na malei'ñ'oom 'om ta'ni tyoo' na tuiina' ñequio jndaatyoo' lquee' cebada ñ'e' we catscaa chjoo na jnda jnei'ni saa ¿cwaa' nndaá' nmei'ni na jndyendye nn'a'ni?

¹⁰ T'o Jesús, matsoom ndaayâ:

—Candu'yo' ndaa' nn'a' na cwindyuaandyena.

Ndo' jo' jo' jndye jnda nch'u niom. Quia jo' teindyuaandyen nn'a', ndo' tuee' cha'na 'om mei'ndye na'nom. ¹¹ Quia jo' to'ñom Jesús ntyoo'ñee'. Tquiaa' na quianl'uaa' Tsotyee' cantyja 'naa' joona'. Jnda jo' tyoc'oom joona' ndaa' já nn'a' na t'maa' na cala'jomndyô ñ'e'ñê. Ndo' já t'oo'nyâ joona' ndaa' nn'a' na meindyuaandyen. Ndo' malaa'ti' s'aa' ñequio calcaa nch'u, cwanti na ñe'catquiina na cwii cwiindyena. ¹² Jnda na tjacjoona, quia jo' ndaa' já na cwila'jomndyô ñ'e'ñê tsoom:

—Cala'tjom'yo' nta'ni cajndaá na 'ndiina' cha tints'aana' na cwe' nlei'ndaa'na'.

¹³ Ndo' jlatjoo'nyâ nta'ni ntyoo' na 'ndiina' na tcwa' na'ñee' na tuiina' ñ'e' jndaatyoo' cebada. Jla'catoo'â canchoo'we tsquiee' ñ'e' joona'. ¹⁴ Ndo' na'ñee', jnda na nty'iaana ts'iaa'ñee' na s'aa' na ma'mo'na' na waa najndeii na cwiluiñê, tyoluena:

—Mayuu'che' tsa's'am'aa'ni cwiluiñê nguii profeta na mawaa ljeii na matsona' na nncwje'cañoom tsjoomnancue na ñnequiaa' ñ'oom' Ty'oots'om.

¹⁵ Ndo' sei'no' Jesús na mawaa xje' na nnquioc'om na'ñee' jom ndo' ñequio najndeina' na nlque'na jom na nluiñê rey. Cwe' jo' cwiiche' cwii ndii' tjannaa'na' na ñenque' jo sjo.

Tjacaa Jesús nnom ndaaluee
(Mt. 14:22-27; Mr. 6:45-52)

¹⁶ Ndo' quia na tuee' na jnda tmaa', já nn'a' na t'ma' Jesús na cala'jomndyô ñ'e'ñê, saacuaayâ, squiaayâ 'ndyoo ndaaluee. ¹⁷ Jo' jo' tuoo'nyâ cwii w'aandaa, na nncwity'ioo'â ndaaluee na nntsquiaayâ Capernaum. Ndo' quia tuee' na teijaa', ticando' na nncwje'cañoom já. ¹⁸ Ndo' nc'e na jndeii tío jndye tyotseiwenaa' ndaaluee'ñee'. ¹⁹ Jo' chii ñe'om oo yom kilómetros jnda tjacaa w'aandaa'ñee' na cwicantyjaandyô n'oom pala'. Xje'ñee' nty'iaayâ na mandyocaa Jesús nnom ndaaluee na matseicandyoo'ñê na m'aa'nyâ. Jee' ndya' jla'catyuendyô. ²⁰ Tsoom ndaayâ:

—Mannco luaañe, tilacatyuendyo'.

²¹ Jee' ndya' nei'nyâ s'aana' na to'ño'nyâ jom ts'om w'aandaa. Ndo' mantyjache' tue'cañoom juuna' yuu na cwiitsaayâ.

Cwil'uee nn'aⁿ Jesús

²² Ndo' teincoo cwiicheⁿ xuee, nn'aⁿ na jndyendye na ljoo'ndye xndyaa' ndaaluee yuu na tquiaa Jesús na tcwa'na, tyoqueⁿna cwent na ñe'cwii w'aandaa chjoo ñetuaa. Tjañjoom' n'omna na tícuoqⁿ juuna' ñequiondyô já nn'aⁿ na cwila'jomndyô ts'iaaⁿ na mach'eeⁿ. ²³ Saa nt'omcheⁿ l'aandaa nch'u na jnaⁿ Tiberias, tqwie'cañomna' yuu na tcwa' naⁿñeeⁿ ntyoo'ñeeⁿ na jnda tquiaa Ta Jesús na quianl'uaa' Tsotyeeⁿ. ²⁴ Quia jo' tuo naⁿñeeⁿ l'aandaa nch'u'ñeeⁿ. Ty'ena tquiena Capernaum na ty'ecal'ueena Jesús. Ee jla'nqⁿna na tac'oomñê yuu na tquiaaⁿ na tcwa'na, meiⁿ já nn'aⁿ na t'maaⁿ na cala'jomndyô ñ'eñê ts'iaaⁿ na mach'eeⁿ.

Jesús cwiluiiñê tyoo' na cwita'ndo' nn'aⁿ

²⁵ Ndo' quia na jnda jliuna Jesús cwiicheⁿ xndyaa' ndaaluee, tyoluena nnoom:

—Maestro, ¿jo' xjeⁿ jndyo' luaa?

²⁶ T'oqⁿ ndaana, matsoom:

—Ñ'oom na mayuu'cheⁿ na matsjoo ndaa'yo'. 'O cwil'ue'ya'yo' ja nchii nc'e na nty'ia'yo' ts'iaaⁿ na s'aa na tixocandaa nts'aa cwe' meiⁿquia ts'aⁿ saa cwe' nc'e na tcwa'yo' tyoo' na tquiaana' na tjacjo'yo'. ²⁷ 'O cwijoo' n'om'yo' na nleijndaa' nantquie, ndo' joona' 'naⁿ na cwilei'ndaa'. Saa ticaty'iomna' na cwil'a'yo' na ljo'. Calajnda'yo' na nliu'yo' cwii na cha'cwijom nantquie na cantyja 'naaⁿ juu jo' nla'xmaⁿ'yo' na ticantycwii na cwitando'yo'. Ja na cwiluiindyô ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee ññequia juu na matseijomna' nantquie naquii' n'om'yo' ee Tsotyaya Ty'oqts'om ma'mooⁿ na jnda tqueeⁿ ja ts'iaaⁿmeiiⁿ.

²⁸ Quia jo' nt'omndyena jluena nnoom:

—¿Ljo' macaⁿna' na cal'aayâ cha na nncjaawee' ntyjii Ty'oqts'om já?

²⁹ T'o Jesús ndaana, matsoom:

—Luaa waa na l'ue ts'oom ñ'eⁿndyo' na cala'yuy'yo' ñequio ja na jñoom.

³⁰ Jo' chii t'oqna nnoom:

—¿Cwaaⁿ cwii nnom na nntsa' nnty'iaayâ na tixocaluii na cwe' ts'aⁿ nnts'aa cha m'moⁿna' ndaayâ na waa na cwiluiindy' ndo' cha na nla'yuu'â ñ'eⁿndyu'? ³¹ Nquiee weloo welooya tyocwa'na maná quia tyom'aⁿna ndyuaa yuu na tjaa nn'aⁿ c'om, cha'xjeⁿ na matso ljeii ñ'oom' Ty'oqts'om na teiyo teiljeii: “Tquiaa Ty'oqts'om tyoo' na jnaⁿ cañoom'luee na tcwa'na.”

³² T'o Jesús ndaana, matsoom:

—Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjoo ndaa'yo'. Juu maná na tquiaa Moisés nchii cwiluiiñena' tyoo' na jnaⁿ na m'aaⁿ Ty'oqts'om. Saa nquii Tsotyaya mañequiaaⁿ juu na mayuu' na jnaⁿ na m'aaⁿ cañoom'luee na matseijomna' juu cha'na tyoo'. ³³ Juu na cwiluiiñê tyoo' na mañequiaa Ty'oqts'om, cañoom'luee jnaⁿ jndyocue. Juu mañequiaa na la'xmaⁿ nn'aⁿ na ticantycwii na cwita'ndo'na.

³⁴ Quia jo' tyoluena nnoom:

—Jeeⁿ 'u Ta, ñenquii'cheⁿ quiaa' tyoo'meiⁿ ndaayâ.

³⁵ Ndo' t'o Jesús ndaana, matsoom:

—Ja cwiluiindyô tyoo' na mañequiaya na la'xmaⁿ nn'aⁿ na ticantycwii na cwita'ndo'na. Ñ'eeⁿ juu ts'aⁿ na nntioñe l'oq, matseijomna' juu cha'cwijom ts'aⁿ na jnda tjacjoo' na macwa'. Ndo' ñ'eeⁿ ts'aⁿ na matseiyu' ñ'eⁿndyo nquioo na teiiⁿ naquii' ts'om cha'na quia ma'uu ts'aⁿ ndaa. ³⁶ Saa cha'na ñ'oom na jnda tsjooya ndaa'yo', meiiⁿ na jnda nty'ia'ndaay'yo' ts'iaaⁿ na mats'aa, maxjeⁿ tícala'yuy'yo'. ³⁷ Cha'tso nn'aⁿ na mañequiaa Tsotyaya l'oq, nntioondyena l'oq. Ndo' ñ'eeⁿ juu ts'aⁿ na nntioñe l'oqya tijoom nnts'aa na tico'ñqⁿ juu. ³⁸ Ee ja na jnaa'ya caáoom'luee nchii na jndyoo na cats'aa ljo' na l'ue ts'oqⁿ. Saa jndyoo na cats'aaya yuu na l'ue ts'om nqueⁿ na jñoom ja. ³⁹ Ndo' Tsotyaya na jñoom ja luaa waa na l'ue ts'oom na cats'aa, na cha'tsondye nn'aⁿ na jnda tquiaaⁿ l'oqya,

meiⁿcwiindy^e joona ticatsuuñe añmaaⁿl. Ndo' xuee na macandā nñequia na nnta'ndo'xco cha'tsondy^e joona. ⁴⁰ Ee Tsotyaya l'ue ts'oom na cha'tsondy^e nn'aⁿ na cwinty'iaa ja na cwiluiindy^o Jnaaⁿ na cwila'yu' ñ'eⁿndy^o nnto'ñoomna na ticantycwii na cwita'ndo'na. Ndo' xuee na macandā ja nñequia na nnta'ndo'xco joo nn'aⁿ na jndā tja.

⁴¹ Jndā na tso Jesús ñ'oomwaa', tyola'ncjoo'ndye nn'aⁿ judíos'ñeeⁿ ñ'oom na tsoom: “Ja cwiluiindy^o tyoo' na jnaaⁿya cañoom'luee.”

⁴² Ee tyoluena:

—Jesús'm'aaⁿl ¿aa nchii jnda José jom? Cwita'jnaaⁿa tsotyeeⁿ, tsoñeeⁿ. ¿Chiuu na tsoom na jnaaⁿ cañoom'luee, jndyocueeⁿ?

⁴³ T'o Jesús, matsoom ndaaⁿ na'ñeeⁿ:

—Tala'ncjoo'ndy^o cantyja 'naaⁿl ñ'oomwaa'. ⁴⁴ Ee tjaa'naⁿ cwii ts'aⁿ na nndaaⁿ nntioñe l'o^o xeⁿ nchii Tsotyā na jñoom ja nnts'aaⁿ na cats'aa tsaⁿñeeⁿ na ljo'. Ndo' xuee na macandā ja nnts'aaⁿ na nncwando'xco tsaⁿñeeⁿ. ⁴⁵ Ee profetas, waa ñ'oom na jla'ljeiina na matsona': “M'moⁿ Ty'o^oots'om ndaaⁿ cha'tso nn'aⁿ.” Luaa' ñe'catsona' na ticwii cwii ts'aⁿ na jndā jndii ñ'oom na ma'moⁿ Ty'o^oots'om ndo' jndā sei'noⁿl juuna', tsaⁿñeeⁿ nntioñe l'o^oya.

⁴⁶ Ñ'oomwaa' tica'moⁿna' na jndā nty'iaa' ts'aⁿ Tsotyaya Ty'o^oots'om. Macandā ja na jñoom quii'ntaaⁿyo', ja jndā nty'ianooⁿya jom. ⁴⁷ Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjoo ndaaⁿyo', ñeeⁿ juu na matseyu' ñ'eⁿndy^o juu matseixmaⁿ na ticantycwii na wando' añmaaⁿ. ⁴⁸ Ja cwiluiindy^o tyoo' na mañequiaya na cwita'ndo' nn'aⁿ. ⁴⁹ Weloo weloo'yo' tcwa'na maná jo ndyuaa yuu na tjaa nn'aⁿ c'om, ndo' tjāna. ⁵⁰ Ja cwiluiindy^o tyoo' na jnaaⁿya cañoom'luee. Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nlcwa', tixocatsuuñe. ⁵¹ Ja na jnaaⁿya cañoom'luee cwiluiindy^o tyoo' na mañequiaya na cwita'ndo' nn'aⁿ. Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nlcwa' tyoo'waa mamatseixmaⁿ na ticantycwii na wando'. Ndo' juu tyoo' na mañequiaya cha na nnta'ndo'na jo nnom Ty'o^oots'om, seii'a cwiluiiñe Jo'.

⁵² Ñ'oomwaa' s'aana' na jla'ncjoo'ndye nn'aⁿ judíos'ñeeⁿ ñequio nc'iaana. Tyoluena:

—Manquiuyu na xocandaaⁿ nñequiaa tsaⁿm'aaⁿl seiiⁿeⁿ na nntquiaa.

⁵³ Quia jo' tsoticheⁿ Jesús ndaana:

—Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjoo ndaaⁿyo', xeⁿ ticatquie'yo' seii' ja na cwiluiindy^o ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee ndo' na cwe'yo' nioom'a, ticala'xmaⁿyo' nn'aⁿ na tando' añmaaⁿ. ⁵⁴ Nquii ts'aⁿ na jndā tquii seii'a ndo' jndā t'uu nioom'a tseixmaⁿ na ticantycwii na wando'. Ndo' xuee na macandā nnts'aaya na nncwando'xcoom. ⁵⁵ Ee seii'a matseixmaⁿna' nantquie na tjacantyja naya ndo' nioom'a matseixmaⁿna' juu na nnc'uu ts'aⁿ na tjacantyja naya. ⁵⁶ Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na maquii seii'a ndo' ma'uu nioom'a, tyeⁿ matseitjoom'na' tsaⁿñeeⁿ ñ'eⁿndy^o, ndo' tyeⁿ matseitjoom'na' ja ñ'eⁿñê. ⁵⁷ Nquii Tsotyaya na jñoom ja quii'ntaaⁿyo', jom wanoom'm ndo' cantyja 'naaⁿaⁿl mati wando'a. Maluaa' matseijomna' ñ'eⁿ ts'aⁿ na maquii seii'a, nncwando' añmaaⁿl cantyja 'naⁿya. ⁵⁸ Matseinaⁿya cantyja 'naaⁿl nquii na cwiluiiñe tyoo' na jnaⁿ cañoom'luee. Tyoo'waa titseixmaⁿna' cha'na maná na tcwa' weloo welo'yo' ndo' tjāna. Saaⁿ ticatseijomna' cantyja 'naⁿya cha'na maná'ñeeⁿ. Ee meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nlcwa' tyoo' na matseixmaⁿya, tijoom nncue', m'aaⁿ ndo' m'aaⁿ na wando'.

⁵⁹ Ñ'oommeiⁿl seineiⁿ Jesús yocheⁿ na tyo'mooⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ quii' wats'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos tsjoom Capernaum.

Ñ'oom na ticantycwii na wando' añmaaⁿl ts'aⁿ.

⁶⁰ Majndye nn'aⁿ na tyola'jomndye ñ'oom na tyoñequiaaⁿ, quia jndyena ñ'oomwaa' jluena:

—Jeeⁿ jndei'na' ñ'oom na matseineiⁿ, tixocandaaⁿ nlajomndy^o juuna'.

⁶¹ Ntyjii Jesús naquii' ts'oom na cwila'ncjoo'ndye na'ñeeⁿ cantyja ñ'oom na seineiⁿl ndaana. Jo' chii tsoom ndaana:

—¿Aa cwila'lcwe' ñ'oommei' 'o? ⁶² Quia jo' c'oom'yaya n'om'yo' chiuu nnts'aana' 'o quia nnty'ia'nda'yo' ja na cwiluiindyō ts'a' na jna' cañoom'luee na nncjowaannda'a nandye yuu na ñet'ōō'jndyaa. ⁶³ Macandā nquii Espíritu mañequiaa' na cwita'ndo' nn'a' jo nnom Ty'oots'om. Nchii cantyja 'naa' seiina na la'xma'na na ljo'. Ñ'oom na mañequiaya cwiluiiñena' cantyja 'naa' Espíritu ndo' nc'e juuna' jo' na wando' ts'a'. ⁶⁴ Saa ndicwa' ñ'ee'ndyo' na ticalayu'yo' ñ'e'ndyo.

Luaa' matsoom ndaana ee cantyjati na tōō'ō' na mañequiaa' ñ'oom, mantyjee' ñ'ee' joo na ticala'yu' ñ'e'ñê, ndo' 'ñee' juu na ñnequiaa cwenta jom. ⁶⁵ Matsotyeen'che':

—Cwe' nc'e jo' na jnda tsjōō ndaa'yo' macandā nndaā ntseijomñe ts'a' ñ'e'ndyo quia mañequiaa Tsotyaya na caluii na ljo'.

⁶⁶ Ndo' nc'e ñ'oomwaa', majndye nn'a' na tyondyejndyeena ñ'oom na tyoñequiaa', ty'elcwee'na. Taticala'jomndyetina ñ'e'ñê. ⁶⁷ Jo' na tax'eeñê ndaa' jâ nn'a' na canchoo'we na t'maa' na cala'jomndyô ñ'e'ñê, matsoom:

—Ndo' 'o je' ¿aa mati nntō'ndyo' ñ'e'ndyo?

⁶⁸ Simón Pedro t'ōō', matsoom:

—Jee' 'u Ta, ticatsona' na nla'jomndyô ñ'e' cwiiche' ts'a', ee ñ'oom na matseinei' mañequiaana' na ticantycwii na cwitandōō'â. ⁶⁹ Ndo' jâ jnda macwila'yuu'â ndo' jnda macwila'nōō'â na 'u cwiluiindyū Cristo, Jnda Ty'oots'om na wando'.

⁷⁰ T'o Jesús, matsoom ndaayâ:

—Ja tjeii'a 'o na canchoo'wendyo'. Ndo' cwii 'o m'aa'ñe cantyja 'naa' tsa'jndii.

⁷¹ Luaa' matsoom na ma'mōō' Judas Iscariote, jnda Simón. Ee tsa'ñee' ñnequiaa cwenta jom. Mati juu cwii jâ na canchoo'wendyô.

7

Tiñecala'yu' ntyjee Jesús ñ'e'ñê

¹ Jnda tuii na nmeii' tyoma'nōō'nyâ ts'ōndaa Galilea ñ'e' Jesús. Ee jnaa' na tyoque'ndye nn'a' na cwiluiitquiendye ndaa' nn'a' judíos na ñe'cala'cuee'na jom, jo' chii tiñe'cja' Judea. ² Ndo' jaawindyoo' na nncuee' ncuee na cwila't'maa'ndye nn'a' judíos quia na quill'ana xe'nquie' ncwa' na cwijaañjoom' n'omna chiuu ñet'om weloo weloona ndyū'ñee'che'. ³ Ndo' na manncuee' xuee'ñee' tyolue ntyjee' nnoom:

—Cwa sa, calui' ñjaa'ñe. Cja' Judea cha nn'a' na m'a' la'ñe' na cwila'jomndye ñ'oom na mañequiaa' mati nnty'iaana ts'iaa' na mache'. ⁴ Ee ts'a' na matseicantyyaa' ts'om na cala'yu' nn'a' ñ'e'ñê, ticatsona' na nljoo'ñe jo jndaā. Quiaandyu' na caliu cha'tso nn'a' ts'iaa' na mache'.

⁵ Nmeii' jluena nnoom ee mei' joona ticala'yu'na ñ'e'ñê. ⁶ Quia jo' matsoom ndaana:

—Tyoo'we'ntyjō xje' na ca'mōō'ya ndaa' nn'a' na cwiluiitquiendye na cwiluiindyō nquii na macwji'n'maa'ñe nn'a'. Saa 'o mei'quia xje' na ñe'conom'yo', tjaa'na' na teincuu'. ⁷ Joo nn'a' tsjoomnancue tijndoona 'o. Saa cantyja 'na' ja luaa'ñe, ñequii'che' m'a'na na jndoona ja, cwe' nc'e na macwji'yuu'ndyō cantyja 'naa' natia na cwil'ana. ⁸ Tsa'yo' na ñencjo'yo' xueewaa', ja tjoōche' na nncjo xuee. Ee tjoōche' na nntseica'mō'ndyō na cwiluiindyō nquii na macwji'n'maa'ñe nn'a'.

⁹ Ndo' jnda na tsoom na luaa' ndaana, ljoo'ñetyee' we ndyee xuee Galilea.

Tja Jesús na tuee' xuee xe'nquie' ncwa'

¹⁰ Ndo' jnda na ty'e ntyjee' na tuee' xuee, quia jo' mati jom tjantyyōō', saa tîtseica'mō'ñê ndaa' nn'a'. Tjaa' cha'cwijom ts'a' na tical'ue ts'om na caliu nn'a' na m'aa'. ¹¹ Ndo' nn'a' judíos na ticuee' n'omna jom jee' tyol'ueena jom quii'ntaa' nn'a' na tquio ncuee. Tyota'x'eena, tyoluena:

—¿Yuu m'aa' tsa'ñee'?

¹² Ndo' t'maⁿ waa na ticatjoom' na jla'neiⁿ nn'aⁿ na jndyendye cantyja 'naaⁿaⁿ. Ee cwantindye joona tyolue: “Ya ts'aⁿñe tsa^m'aaⁿ!” Saa nt'omcheⁿ tyolue: “Tiyuu', ee manquiu'nn'aaⁿ nn'aⁿ.”

¹³ Saa cwe' nc'e na nguiaana nn'aⁿ judíos na cwiluiitquiendye ndaana, jo' na ticala'neiⁿndyeyuna cantyja 'naaⁿaⁿ.

¹⁴ Jnda na tuee' xcwe ncuee, tjaqueⁿeⁿ naquii' wats'om t'maⁿ ndo' jo' jo' tyo'mooⁿ ndaa nn'aⁿ. ¹⁵ Saa tileicala'noⁿ nn'aⁿ judíos na cwiluiitquiendye. Tyoluena:

—Nchaa' l'uu na tja tsa^m'aaⁿ scwela. Quia jo' ¿chuu na jeeⁿ ya matseitjoom'm ñ'oom?

¹⁶ T'o Jesús ndaana, matsoom:

—Nchii nncō matseijndaa'ndyo ñ'oom na ma'mooⁿya. Nqueⁿ na jñoom ja seijn-daa'ñê chiuu catsjooya. ¹⁷ Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na ñe'cats'aa cantyja na matsa'ntjom Ty'ooots'om, juu nntsei'noⁿ aa Ty'ooots'om seijndaa'ñe ñ'oom na ma'mooⁿya, oo aa cwe' ñ'oom na seituu nncō na mañequiaya. ¹⁸ Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na macwji' ñ'oom cantyja 'naaⁿ nquii, matseijndeii tsaⁿ'ñeeⁿ na caluiit'maⁿñê ndaa nc'iaaⁿaⁿ. Saa ts'aⁿ na matseijndeii na catseit'maaⁿñena' nquii na jñom jom, tsaⁿ'ñeeⁿ cwiluiiñê na mayom'm. Tiquinquiu'nn'aaⁿ.

¹⁹ 'Moisés seiljeiⁿ ñ'oom na tqeⁿ Ty'ooots'om ndaa'yo' na matsa'ntjomna'. Saa meiiⁿ na ljo', meiⁿcwiindyoy' 'o tyoola'candaⁿ'ndyo' juuna'. Ee xeⁿ cwila'canda'yo' juuna' xoqueⁿndyo' na nlacue'yo' ja.

²⁰ Nn'aⁿ na jndyendye t'oona nnoom, jluena:

—'U tsaⁿjndii matseixmaⁿ'. ¿Ñeeⁿ ts'aⁿ maqueⁿñe na nntseicuee' 'u?

²¹ T'o Jesús ndaana, matsoom:

—Xuee na cwita'jndyaaya sein'maⁿya ts'aⁿ na leicjaciaa, ndo' s'aana' na tjoom' ticala'noⁿyo'. ²² Saa cala'noⁿyo' ñ'oom na nntsjoō. Tso Moisés na cal'a'yo' costumbre yonom nda'yo' na 'ndaandye. Ndo' cwila'candaⁿ'ndyo' ñ'oom'ñeeⁿ meiiⁿ xuee na cwita'jndyaaya. Saa nchii jom seicatooⁿoⁿ costumbre'ñeeⁿ. Nquiee weloo welooya jla'catooⁿna juuna'. ²³ Nquiu'yo' na mañequiaa ljeii na tqueeⁿ na wanaaⁿ na cwil'a'yo' costumbre'ñeeⁿ meiⁿ xuee na cwita'jndyaaya. Ndo' na luaa' waa, chiuu na cwila'wjee'yo' ja nc'e na juu xuee na cwita'jndyaaya sein'maⁿya cwii ts'aⁿ na wii'. ²⁴ Jo' chii tin-tjei'yo' cwenta na cwe' tomti cantyja na cwiwitquioo'. Catjei'yo' cwenta cantyja na maty'iomyana'.

Jesús ¿aa Cristo cwiluiiñê?

²⁵ Quia jo' nt'om nn'aⁿ Jerusalén tyota'x'leena ndaa nc'iaana:

—¿Aa nchii tsaⁿs'am'aaⁿ ts'aⁿ na cwil'uee naⁿmaⁿ'iaaⁿ na nla'cuee'na? ²⁶ Saa canty'ia'yo' ñequio na jndoo' jndye nn'aⁿ matseineiⁿ, meiⁿ tjaa ljo' coluena nnoom. ¿Aa nnts'aacheⁿna' na cwila'tiuu naⁿmaⁿ'iaaⁿ cwentaaya na tsa^m'aaⁿ mayuu'cheⁿ cwiluiiñê Cristo? ²⁷ Saa nqueⁿ quia nncwjeeⁿeⁿ tjaa 'ñeeⁿ juu nntsei'noⁿ yuu jnaⁿyom. Saa tsa^m'aaⁿ manquiuuyaaya yuu jnaaⁿ.

²⁸ Jnda jndii Jesús na jluena ñ'oomwaa', seiweeⁿ jñeeⁿeⁿ. Matsoom:

—Mach'eena' na cwita'jnaⁿyo' ja ndo' manquiu'ya'yo' yuu ts'aⁿ ja. Saa nchii na jndyoo cantyja 'naⁿ nncō. Nqueⁿ na jñoom ja quii'ntaaⁿyo' cwiluiiñê na mayom'm, saa jom ticata'naⁿyo'. ²⁹ Saa ja mawajnaⁿa jom, ee jnaaⁿya jo nnoom, ndo' manquityeeⁿ jñoom ja quii'ntaaⁿyo'.

³⁰ Cwe' nc'e na tsoom ñ'oomwaa', tyoqueⁿndye naⁿmaⁿ'iaaⁿ na nnt'uena jom. Saa nc'e na tyoowe'ntyjo na ntyjii Ty'ooots'om na nncwinoom nawi' t'maⁿ, jo' chii meiⁿcwiindyena tîcat'uii jom. ³¹ Ndo' jndyendye nn'aⁿ na tyom'aⁿna jo' jo', jla'yu'na ñ'eⁿñê. Ndo' tyoluena ndaa nc'iaana:

—Quia nncwjee' nquii Cristo, ¿aa nnts'aacheⁿna' jndyeti ts'iaaⁿ nnts'aaⁿ na tixocandaⁿ na nluii na cwe' ts'aⁿ nnts'aa nchiiti na mach'ee tsa^m'aaⁿ?

Ty'ecat'uena Jesús

³² Nn'aⁿ tmaaⁿ fariseos tyondyena na nmeiiⁿ ñ'oom tyola'neiⁿ nn'aⁿ na jndyendye cantyja 'naaⁿ Jesús. Jo' chii jla'jomndyena ñequio ntyee na cwiluiitquiendye ndaa nc'iaana nn'aⁿ judíos. Jñoomna nn'aⁿ na cwil'a cwenta wats'om na c'oocat'ue naⁿ ñeeⁿ jom. ³³ Matso Jesús ndaa nn'aⁿ na jndyendye:

—Chjootindyo cwii m'aaⁿtya ñ'eⁿndyo'. Ndo' ndanquia nncjolcwa'nnda'a na m'aaⁿ nqueⁿ na jñoom ja na m'aⁿyo'. ³⁴ Quia ljo'cheⁿ nl'ue'yo' ja saa taxocaliu'yo' ja. Ndo' yuu na nnc'oqⁿya, 'o xocandaa nntsquie'cañom'yo'.

³⁵ Quia jo' nt'om nn'aaⁿya nn'aⁿ judíos tyoluena ndaa nc'iaana:

—¿Yuu nncjaayuu tsaⁿm'aaⁿ na xocandaa nliuuya jom? ¿Aa nnc'oomñê quii'ntaaⁿ nc'iaaya nn'aⁿ judíos na jnda t'oom'ndye quii'ntaaⁿ nn'aⁿ griegos, cha ndaa m'moqⁿ ndaana? ³⁶ ¿Ljo' ñe'catso ñ'oom na matseineiⁿ luaa' na nl'uaaya jom saa xocaliuuya jom? Ndo' na matsoom yuu na wjaⁿ jaa xocandaa nntsquiañom'yo' jom.

Candaa na cwiñe'quiana' na cwita'ndo' nn'aⁿ

³⁷ Xuee na cwintycwii ncuee cwil'ana na t'maⁿti xuee juuna' na cwila't'maaⁿndyena. Juu xuee'ñeeⁿ tjameintyjee' Jesús, seiweeⁿ jñeeⁿeⁿ. Tsoom:

—Ñeeⁿ juu na matseiqueeⁿna' ts'om na ñec'oomñe nacje 'naaⁿ Ty'oqots'om, candyontyjo naxaⁿa, ndo' catseyiu' ñ'eⁿndyo. ³⁸ Nnts'aana' ñ'eⁿ tsaⁿñeeⁿ cha'xjeⁿ matso ñ'oom' Ty'oqots'om na jnda teiljeii. Juu ts'aⁿ na matseyiu' ñ'eⁿndyo, nnaaⁿ quii' ts'oom cha'cwijom candaa na cwiñe'quia na ticantycwii na wando' ts'aⁿ.

³⁹ Luaa' matsoom na ma'moqⁿ cantyja 'naaⁿ Espíritu Santo na juu nnto'ñoom nn'aⁿ na cwila'yu' ñ'eⁿñê. Ee xjeⁿñeeⁿ tjoqcheⁿ na ñnequiaa Ty'oqots'om juu naquii' n'om nn'aⁿ, ee tyoowe'ntyjo xjeⁿ na nntseit'maaⁿñê Jesús.

Tiñecwii na cwilue nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ Jesús

⁴⁰ Ndo' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye quia tyondyena ñ'oommeiⁿ, tyoluena:

—Mayuu'cheⁿ tsaⁿs'am'aaⁿ cwiluiiñê nquii ts'aⁿ na waa ñ'oom na nncwje'cañoom tsjoomnancue na ñnequiaa ñ'oom' Ty'oqots'om ndaaya.

⁴¹ Ndo' jlue nt'omcheⁿ:

—Tsaⁿm'aaⁿ cwiluiiñê Cristo.

Ndo' nt'om jlue:

—Chiuu sa 'o, juu Cristo ticatsona' na nnaaⁿ Galilea. ⁴² Ee ñ'oom' Ty'oqots'om na teiljeii matsona' na juu Cristo cwiluiiñê tsjaaⁿ David na jndyowicantyyoo'. Ndo' mati jom ts'aⁿ tsjoom chjoo Belén yuu na jnaⁿ David.

⁴³ Ñ'oomwaa' toⁿna' nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ Jesús. ⁴⁴ Ee cwantindye joona ñe'cat'uena jom, saa meiⁿcwii ts'aⁿ tîcat'uii jom.

Na'maⁿiaaⁿ ticala'yu'na na Jesús cwiluiiñê Cristo

⁴⁵ Quia jo' nquiee nn'aⁿ na cwil'a cwenta wats'om ty'elcwee'na na m'aⁿ ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ tmaaⁿ fariseos. Tax'ee naⁿ ñeeⁿ ndaa nn'aⁿ na cwil'a cwenta wats'om:

—¿Chiuu na tñquio'ñ'om'yo' jom?

⁴⁶ T'oq naⁿ ñeeⁿ na cwil'a cwenta wats'om, jluea:

—Meiⁿjom ndii' tyoondyaayâ na nntseineiⁿ cwii ts'aⁿ cha'na na matseineiⁿ tsaⁿm'aaⁿ.

⁴⁷ Quia jo' fariseos'ñeeⁿ t'oqna ndaa naⁿ ñeeⁿ, jluea:

—¿Aa cha' mati 'o manquiu'nn'aⁿna? ⁴⁸ Tjaa'naⁿ cwii ts'aⁿ na matseixmaⁿ n'iaaⁿ oo cwii fariseo na matseyiu' ñ'eⁿñê. ⁴⁹ Saa naⁿm'aⁿ na cje cwil'a, ticala'nqⁿna ljeii na matsa'ntjom Ty'oqots'om. Joona la'xmaⁿna na catsuundyena.

⁵⁰ T'o Nicodemo, tsaⁿ na tyje'cañoom na m'aaⁿ Jesús cwii teijaaⁿ. Jom macañ'eeⁿ ñ'eⁿ na'maⁿn'iaaⁿñeeⁿ. ⁵¹ Tsoom:

—Ñ'oom na matsa'ntjom Ty'oots'om na teiljeiina' na cwileiñ'oo'ya, manquiuyu na matsona' na ticaty'iomyana' na nntu'xaa'ya cwii ts'a' cwii tjooche' na ndyaaya jnaa', ndo' na nliuuya ljo' s'aa.

⁵² T'oo na'ñee' nnoom, jluena:

—¿Aa maxje' mati 'u ts'a' na jna' Galilea? Tcuu tcuu catsei'na' ñ'oom' Ty'oots'om na teiljei, quia jo' nljei' tjaa'na' cwii profeta na nna' Galilea.

Jnoo' na seitjooñe cwii yuscu

⁵³ Ndo' cwii ndo' cwiindyena ty'ena w'aana.

8

¹ Saa Jesús tjaa' ta na jndyu Olivos. ² Ndo' teincoo cwiiche' xuee, lcwee'ne, tjaquiee'nnaa'na' wats'om t'ma'. Ndo' jndyendye nn'a' tquie'cañomna jom. Quia na jnda' tjacjom, tyo'moo' ndaana. ³ Ndo' juu xje'ñee' joo nn'a' na cwit'moo' ljei na tque' Moisés na matsa'ntjomna' ñequio nn'a' tmaa' fariseos tquioñ'omna cwii yuscu na m'aa'. Yuscu'ñee' jliuna juu xcwe na matseitjooñe na m'aa' ñ'e' cwii tsa'ns'a. Tquioque'na juu xcwe quii'ntaa'na. ⁴ Ndo' jluena nnom Jesús:

—'U na ma'moo' cantyja 'naa' Ty'oots'om, jliuuyâ yuscum'aa' xcwe na matseitjooñe ñ'e' cwii tsa'ns'a. ⁵ Ndo' naquii' ljei na tque' Moisés matsa'ntjomna' na catuaa'a ljo' cjoo yolcu na cwil'a na luaa'. Saa 'u je', ¿chiiu matsu'?

⁶ Luaa' jluena nnoom cwe' ee cwil'ueena na cat'uiina' jom. Saa jom je', sein-tquie'ñê, seiljei' nomtyuaa ñequio nomts'oo'. ⁷ Ndo' cwe' nc'e na tic'oowintyjee'na na cwita'x'eena ñ'oomwaa' nnoom, teintyjee'yuiñê. Matsoom ndaana:

—'Ñee' cwiindy'o 'o na tjaa jna' tseixma', juu cju'jndyee tsjo' nacjoo' yuscum'aa'.

⁸ Jnda' jo' seintquie'ñennaa'na' nomtyuaa, seiljeiityee'. ⁹ Saa quia jndye na'ñee' ñ'oomwaa', jna'na' na maco'tiana' nquiuna. Quia jo' to'na na cwii ndo' cwiindyena jlui'na jo' jo'. Nn'a' na tquiendye jlui'jndyena, jnda' jo' nn'a' na cjeti m'a'. Na macanda 'ndiina' nquii Jesús ñequio yuscu'ñee' na meintyjee' jo' nnoom. ¹⁰ Jnda' jo' teintyjee'yuu Jesús, ndo' cwe' nc'e mei'cwiindyena na'ñee' tac'oomndyena, macanda juu yuscu'ñee' cwii m'aa', jo' chii tsoom nnom:

—'U yuscu, ¿yuu m'a' nn'a' na tquicalue jna'? ¿Aa mei'ncwii ts'a' ticatseijndaa'ñe jna'?

¹¹ T'o nnoom, matso:

—Mayuu' Ta, mei'cwii ts'a' tjaljo' s'aa.

Matso Jesús nnom:

—Mei' ja ticats'aaya na cat'uiina' 'u. Cja'to', tantsa'nnda' jna'.

Jesús cwiluiñê naxuee quii'ntaa' nn'a'

¹² Ndo' seinei'nnda' Jesús ndaa' nn'a'. Matsoom:

—Ja cwiluiindy'o naxueeñe na mañequia naxuee jo' ndaa' nn'a' tsjoomnancue. Mei'cwi'ñee'che' ts'a' na matseijomñe ñ'e'ndyo, nntseixma' naxuee na mañequia na ticantycwii na wando' ts'a'. Tijoom nntseixma' cantyja 'naa' najaa'.

¹³ Quia jo' nn'a' fariseos jluena nnoom:

—'U macwji'yuu'ndyu' che'nncu' cantyja 'na'. Ndo' ñ'oom'ñee' mei' tiyuu' joona'.

¹⁴ T'o Jesús ndaana:

—Mei' na macwji'yuu'ndyo cantyja 'na'ya, saa ñ'oom na mayuu' juuna', nc'e ntyjiiya yuu jnaa'ya, ndo' ntyjiiya yuu joojo. Saa 'o ticaliu'yo' yuu jnaa'ya, mei' yuu na jo. ¹⁵ 'O cwilajndaa'ndyo' jnaa' nn'a' cantyjati na jndo' n'om nn'a' saa ja mei'cwii ts'a' ticat'uiya juu cantyja jnaa'. ¹⁶ Saa quia nncue'ntyjo xje' na nncu'xa', nncu'xa' cha'xje' na maty'iomyana'. Ee nchii m'aa'ya na ñenco na nnts'aa ts'iaa'ñee'. Nquii Tsotyā na jñoom ja, m'aa'ñê ñ'e'ndyo. ¹⁷ Naquii' ñ'oom na sa'ntjom Ty'oots'om na

teiljeiina' na cwileiñ'om'yo', waa ñ'oom na matsona': "Quia na cwitjoom' ñ'oom na cwitjei'yuun'dye we nn'a^n, maxje^n cwicalui'yuun' ñ'oom'ñee^n." ¹⁸ Jo' chii nc'e na luaa' matsona', ja cwiluiindyō cwii ts'a^n na macwji'yuun'dyō cantyja 'na'ya, ndo' Tsotyaya cwiluiiñê cwiiche^n na jnda we.

¹⁹ Quia jo' tax'eenana nnoom:

—¿Yuu m'aa^n Tsotye'?

T'ō Jesús matsoom:

—'O ticala'nō'yo' cantyja 'na'ya mei^n cantyja 'naa^n Tsotyaya. Ee xe^n cwila'nō'yo' cantyja 'na'ya mati nla'nō'yo' cantyja 'naa^n jom.

²⁰ Ñ'oommei^n seinei^n Jesús yochē^n na tyo'mōō^n naquii' wats'om t'ma^n 'naa^n nn'a^n judíos, yuu cwituee' nn'a^n s'om cwentaa' Ty'ōōts'om. Ndo' mei'cwii ts'a^n tîcat'uii jom, ee tyoowe'ntyjō xje^n na nntjoom nawi' t'ma^n.

"Yuu na jō xondaq nntsquie'yo"

²¹ Cwiiche^n cwii ndii' matso Jesús ndaana:

—Ja majo, ndo' 'o nl'ue'yo' ja, saa ndicwa^n cho'nque^n'yo' jna^n ndo' nncwje'yo'. Ndo' yuu na jō 'o xocandaq nntsquie'cañom'yo'.

²² Cwe' nc'e ñ'oomwaa', jlue nn'a^n judíos:

—¿Aa nnts'aache'na' na nntseicuee'ñe che'nque^n, na matsoom yuu na mawja^n jaa xocandaq nntsquie'cañōō'ya?

²³ Jo' chii t'ōō^n ndaana, tsoom:

—'O ticalaxma'yo' cantyja 'naa^n cañoom'luee saa ja tseixma'ya jo'. 'O laxma'yo' cantyja 'naa^n tsjoomnancuewaañe, saa ja nchii jo' tseixma'ya. ²⁴ Cwe' nc'e ñ'oomwaa' jo' na tsjōōya ndaa'yo' na ndicwa^n cho'nque^n'yo' jna'yo' ndo' nncwje'yo'. Ee xe^n ticalayu'yo' na ja cwiluiindyō nquii na jñom Ty'ōōts'om, quia jo' mei'chiuuche^n ndicwa^n cho'nque^n'yo' jna'yo' quia na nncwje'yo'.

²⁵ Quia jo' tax'eennda'na nnoom, jlueña:

—'U je', ¿'ñee^n cwiluiindyū'?

Matso Jesús ndaana:

—Majo' cha'xje^n na jnda ñetsjōō ndaa'yo' xje^n na to'a na mañequiaya ñ'oom naya.

²⁶ Nque^n na jñoom ja cwiluiiñê na mayom'm. Jndye ñ'oom tsoom nōō^n na catsjōōya ndaa'yo'. Ndo' ñequii'che^n matseiteincōō'a joo ñ'oom'ñee^n ndaa nn'a^n. Saa jndye niom na ntyjee^n ñ'e'ndyo' na maca'na' na cu'xa'ya.

²⁷ Saa na'ñee^n tîcala'nō'na na ma'mōō^n ndaana na Ty'ōōts'om cwiluiiñe Tsotyeen.

²⁸ Quia jo' matsoom ndaana:

—Ja cwiluiindyō nquii ts'a^n na jna^n cañoom'luee. Quia na jnda jla'we'yo' ja na nlacue'yo', quia ljo'che^n nla'nō'yo' na jo' cwiluiindyō, ndo' nncjaantyjōō' n'om'yo' na tjaa'na^n cwii na mats'aa cantyja na matseixma^n nncō. Cantyja ti na t'mō^n Tsotyā nōō^n, ntyjati jo'ndyo na mats'aa. ²⁹ Ndo' Tsotyā na jñoom ja m'aa'ñê ñ'e'ndyō. Tica'ñee^n ja na ñenco, ee ñequii'che^n mats'aa yuu na cjawee' ntyjee^n ñ'e'ndyō.

³⁰ Jnda na seineii ñ'oommei^n, jndye nn'a^n jla'yu' ñ'e'ñê.

Ñ'oom na mayuu' nntseicandyaañena' 'o

³¹ Ndo' matso Jesús ndaa nn'a^n judíos na jnda macwila'yu' ñ'e'ñê:

—Xe^n cwiljōō'ndyo'tye^n'yo' ñequio ñ'oom naya quia jo' mayuu'che^n na cwiluiindyō nn'a^n na cwilajomndyo' ñ'oom na mañequiaya. ³² Ndo' nla'nō'yo' cwaa^n ñ'oom tseixma'na' ñ'oom na mayuu', ndo' juu ñ'oom na mayuu'ñee^n nntseicandyaañena' 'o.

³³ Joo na'ñee^n t'ōōna nnoom, jlueña:

—Jâ cwiluiindyō tsjaa^n Abraham na jndyowicantyjōō'. Mei'jom ndii' tyoom'aanyâ moso ndaa nt'omche^n nn'a^n. ¿Chiuu na matsu' na nnc'ōō'candyaa'ndyō na m'aa'ya nacje 'naa^n cwiiche^n?

³⁴ T'ò Jesús ndaa naⁿñeeⁿ, matsoom:

—Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjooya ndaa'yo'. Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseitjooñe nnom Ty'oots'om m'aaⁿ xjeⁿ 'naaⁿ jnaⁿ. ³⁵ Ndo' ts'aⁿ na cwe' moso m'aaⁿ nndaa nnts'aana' na tixocaljoo'ñetyeⁿ na m'aaⁿ patrom 'naaⁿ, saa nquii jnda patrom ñenquicheⁿ m'aaⁿ. ³⁶ Ja na cwiluiindyò Jnda Ty'oots'om, ja nntseicandyaandyò 'o. Macwe' nc'e jo' nnc'om'yo' na candaaya na jnda jndyaandyò'. ³⁷ Mantyjiiya na 'o cwiluiindyò tsjaaⁿ Abraham na jndyowicantyjoo', saa cwiqueⁿndyo' na nlacue'yo' ja jnaaⁿ na tileicjo ñ'oom 'naⁿya naquii' n'om'yo'. ³⁸ Ljo' na jnda ñenty'iaya na ñet'ooⁿya ñequio Tsotyà, jo' matseinaⁿya ndaa'yo'. Saa 'o je', cantyja na jnda ñejndye'yo' ñ'oom 'ndyoo tsotye'yo', jo' cwil'a'yo'.

³⁹ T'oo naⁿñeeⁿ nnoom, jluena:

—Abraham cwiluiiñê tsotyaaⁿya.

Matso Jesús ndaana:

—Xeⁿ 'o na mayuu'cheⁿ cwiluiindyò ntseinda Abraham na jndyowicantyjoo', quia jo' nl'a'yo' cha'xjeⁿ s'aaⁿ. ⁴⁰ Saa je' cwijoo' n'om'yo' na ñe'calacue'yo' ja na cwiluiindyò ts'aⁿ na matseinaⁿya ñ'oom na mayuu' ndaa'yo'. Ndo' joo ñ'oom'ñeeⁿ ñequii'cheⁿ ñ'oom na jndiia 'ndyoo Ty'oots'om. Nquii Abraham tîcats'aaⁿ cha'na ñe'cal'a' o' ñ'eⁿndyò. ⁴¹ 'O cwil'a'yo' cha'xjeⁿ na mach'ee nquii tsotye'yo'.

Jluena nnoom:

—Jâ nchii na tuiindyô na tijndaa' tsotyaaⁿyâ. Jâ la'xmaaⁿyâ na ñecwii tsotyaaⁿyâ, nquii Ty'oots'om.

⁴² T'ò Jesús ndaana, matsoom:

—Xeⁿ na mayuu'cheⁿ Ty'oots'om cwiluiiñê tsotye'yo', quia jo' mati nnc'om'yo' na jnda nquii'yo' ja ee jnaaⁿya na m'aaⁿ ndo' jndyooⁿya na m'aⁿyo'. Nchii jndyoo cantyja 'naⁿ nncò, nqueⁿ jñoom ja. ⁴³ ¿Chiuu na tileicala'noⁿyo' ñ'oom na matseinaⁿ? Maxjeⁿ cwitjom'yo' na nmeiiⁿ nc'e na tiñe'calañ'oom'ndyo' ja. ⁴⁴ 'O laxmaⁿyo' cantyja 'naaⁿ tsotye'yo', juu tsaⁿjndii. Yuu na l'ue ts'om jom, jo' ñe'calacandaaⁿndyo'. Jom cwiluiiñê na matseicwjeⁿ nn'aⁿ cantyjati xjeⁿ na tuii tsjoomnancue. Jom tjaa'naⁿ ñ'oom na mayuu' catseixmaaⁿ, ee tjaa'naⁿ ñ'oom na mayuu' naquii' ts'oom. Quia matseineiⁿ cantu, matseineiⁿ cantyjati na matseixmaaⁿ, cwe' nc'e tsaⁿcantu jom, ndo' cwiluiiñê tsotye cha'tso ñ'oom na cantu. ⁴⁵ Saa ja meiiⁿ na matseinaⁿya ñ'oom na mayuu' maxjeⁿ tiñe'calayu'yo' ñ'eⁿndyò. ⁴⁶ Tjaa ñeeⁿ cwiindyò 'o nndaa nncju' jnaⁿ nacjoya. Ñ'oom na matsjoo ndaa'yo' cwiluiiñena' ñ'oom na mayuu', quia jo' ¿chiuu na tiñe'calayu'yo' ñ'eⁿndyò? ⁴⁷ Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na m'aaⁿñe cantyja 'naaⁿ Ty'oots'om mandii ñ'oom ñom. Saa cwe' nc'e na ticaluiindyò cantyja 'naaⁿaⁿ, jo' chii tiñe'candye'yo'.

Mam'aaⁿ Jesús cwii tjoocheⁿ na nnc'oom Abraham

⁴⁸ Quia jo' t'oo nn'aⁿ judíos nnoom. Jluena:

—Jeeⁿ xcwe cwil'uuyâ na 'u cwiluiindyu' ts'aⁿ Samaria. Mati m'aaⁿ tsaⁿjndii quii' ts'om' jo' na matseintjeiⁿna' 'u.

⁴⁹ Jesús t'ooⁿ ndaana. Matsoom:

—Ja tic'oom tsaⁿjndii quii' ts'ooⁿ. Ja Tsotyaya matseit'maaⁿndyò, saa 'o cwilajnaⁿyo' ja. ⁵⁰ Saa nchii mal'ueeⁿndyò na calat'maaⁿndyò ja. M'aaⁿ cwiicheⁿ na mach'ee na nluiit'maaⁿndyò, ndo' manquii nncu'xeⁿ aa cwiluii na ljo'. ⁵¹ Ñ'oom na mayuu'cheⁿ na matsjoo ndaa'yo'. Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseiñ'oom'ñe ñ'oom 'naⁿya, tijoom nntsuuñe.

⁵² T'oo nn'aⁿ judíos, jluena:

—Je' manquiujndaaⁿndyò na matsei'xmaⁿ tsaⁿjndii quii' ts'om'. Tue' Abraham, ndo' mati profetas. Saa 'u matsu': “Xeⁿ m'aaⁿ ñeeⁿ juu na matseiñ'oom'ñe ñ'oom 'naⁿ,

tijoom cue'." ⁵³ Chaa l'uu na cwiluiit'maⁿndyu'ti', nchiiti weloo welooya Abraham tsaⁿ na teiyo tue' ndo' mati jnda tja profetas. ¿Ñeeⁿ juu mache' cheⁿncu' na cwiluiindy^y?

⁵⁴ T'o Jesús, matsoom:

—Xeⁿ ñequii'cheⁿ na matseit'maaⁿndyo cheⁿncu, maxjeⁿ cwe' ts'iaaⁿndyo. Juu Tsotyaya cwiluiiñê na matseit'maaⁿiñê ja, nqueⁿ na cwiluiiñê Ty'o^oots'om na cwila't'maaⁿndyo'. ⁵⁵ Meiⁿ ticata'jnaaⁿyo' jom. Ja mayuu' mawajnaⁿa jom, ndo' xeⁿ nntsjo^o na ticwajnaⁿa jom, quia jo' nnts'aa cheⁿncu na cantundy^o cha'xeⁿ 'o. Saa mayuu'cheⁿ mawajnaⁿa jom, ndo' matseicanda^andyo ñ'oom'm. ⁵⁶ Tioo na neiiⁿ ts'om weloo'yo' Abraham tsaⁿ na ñet'oom teiyo na sei'nqoⁿ na nncuee' xjeⁿ na nluiindy^o na ts'aⁿ ja. Nty'iaaⁿa jo', ndo' tquiaana' na jeeⁿ neiiⁿeⁿ cantyja 'naaⁿ na ljo'.

⁵⁷ Ndo' jlue nn'aⁿ judíos nnoom:

—Nchaa l'uu mayuu' na jnda nty'ia' Abraham ee 'u meiⁿ cwe' wen'aaⁿ nchoo' nqui chu' tyoowee'.

⁵⁸ T'o Jesús ndaa naⁿñeeⁿ, matsoom:

—Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjo^o ndaa'yo', cwii tjo^ocheⁿ na nluiiñê Abraham, saa ja maxjeⁿ mam'aaⁿya.

⁵⁹ Quia jo' jla'xcwiina ljo' na njñomna jom. Meiⁿ tiqueⁿna cwenta teiñ^o xcwe quii'ntaaⁿna. Mana jlueeⁿeⁿ wats'om t'maⁿ 'naaⁿna.

9

Sein'maⁿ Jesús tsaⁿnchjaaⁿ

¹ Jâ nn'aⁿ na canchoo'we na t'maⁿ Jesús na calajomndyô ñ'eⁿñê tyoma'nqoⁿyâ ñ'eⁿñê. Yocheⁿ na saawi'nqoⁿyâ cwii joo, nty'iaayâ cwii tsaⁿs'a xjeⁿ na tuiiñê na nchjaaⁿ. ² Ndo' tax'aayâ nnoom, l'uuyâ:

—'U Maestro, ¿ñeeⁿ juu seitjo^oñê nnom Ty'o^oots'om, jo' na tuiiñê tsaⁿm'aaⁿ na nchjaaⁿaⁿ? ¿Aa nqueⁿ oo aa nn'aⁿ na nda jom?

³ T'o Jesús ndaayâ, matsoom:

—Meiⁿ nchii jnaaⁿ nquii na tuiiñê na nchjaaⁿ, meiⁿ nchii jnaaⁿ nn'aⁿ na nda juu. Luaa' tjom cha cantyja 'naaⁿ ca'moⁿna' na nquii Ty'o^oots'om waa najndeii na matseixmaaⁿ.

⁴ Tseixmaⁿya na cats'aaya ts'iaaⁿ 'naaⁿ nqueⁿ na jñoom ja yocheⁿ na ndicwaⁿ wando'a. Ee quia nncueⁿntyjo xjeⁿ na nncwjaaya, quia jo' xonda^a nl'aatyaaaya ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ.

⁵ Yocheⁿ na m'aaⁿya quii'ntaaⁿ nn'aⁿ, cwiluiindy^o chom na mañequiaa naxuee jo ndaana.

⁶ Jnda na tsoom na luaa', tjoom'm ndaajnaⁿ nomtyuaa. S'aaⁿ tsoo' ñequio juuna', jnda jo' ty'oomñê tsoo'ñeeⁿ lua'nnom tsaⁿnchjaaⁿ. ⁷ Ndo' tsoom nnom:

—Cja' peila na jndyu Siloé, camaⁿ n'omnjom'. Ñ'oom Siloé matsona' jñom ts'aⁿ x'iaaⁿaⁿ.

Ndo' tja tsaⁿñeeⁿ, tmaaⁿ nnoom. Ndo' quia jndyolcweeⁿeⁿ xuee manty'iaaⁿaⁿ. ⁸ Ndo' nn'aⁿ na ndyoo' m'aⁿ yuu na mac'eeⁿ ñequio nn'aⁿ na ñenty'iaana jom na ñetcaaⁿ ljo' tjo^oñê, ta'x'eena ndaa ntyjeena:

—¿Aa nchii luaa' tsaⁿnchjaaⁿ na tacatyeeⁿ na tcaⁿ ljo' tjo^oñê?

⁹ Nt'omndye joona jluena:

—Majom luaa'.

Saa nt'omcheⁿ jlue:

—Nchii jom, cwe' na jeeⁿ tseijomna'.

Saa nqueⁿ matsoom:

—Maja luaa'.

¹⁰ Jo' na ta'x'eena nnoom, jluena:

—¿Chiuu tuiiyuu na ya teitquio' je'?

¹¹ T'o^o na ndaana, tsoom:

—Juu ts'aⁿ na jndyu Jesús s'aaⁿ tsoo', ty'oomñê juuna' lua'nōōⁿ. Jnda jo' matso na cjoya Siloé na cjocamaaⁿ nōōⁿ. Ndo' tjo jo', tmaaⁿ nōōⁿ, ndo' je' xuee manty'ia^a.

¹² Quia jo' ta'x'eetina nnoom, jluena:

—¿Ndo' juu tsaⁿñeeⁿ, yuu m'aaⁿ?

T'ōōⁿ ndaana:

—Ticaljeiia.

Fariseos ñe'caliuna chiuu tuii na n'maⁿ tsaⁿnchjaaⁿ'

¹³ Quia jo' ty'eñ'omna juu ts'aⁿ na ñet'oom na nchjaaⁿ jo ndaa nn'aⁿ judíos na la'xmaⁿ tmaaⁿ fariseos. ¹⁴ Ee xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ quia s'aa Jesús tsoo' na s'aaⁿ na ya manty'iaa' tsaⁿñeeⁿ. ¹⁵ Ndo' mati nn'aⁿ fariseos'ñeeⁿ tyota'x'eena nnoom. Tyoluena:

—¿Chiuu tuiiyuu na ya manty'ia'?

T'ōōⁿ ndaa naⁿñeeⁿ, tsoom:

—Juu tsaⁿñeeⁿ ty'oomñê tsoo' lua'nōōⁿ, jnda chii tmaaⁿya lua'nōōⁿ, ndo' je' ya manty'ia^a.

¹⁶ Saa nt'om fariseos'ñeeⁿ tyoluena:

—Tsaⁿs'am'aaⁿ nchii m'aaⁿ cantyja 'naaⁿ Ty'ōōts'om, ee ticatseit'maaⁿñê xuee na cwita'jndyaaya.

Ndo' nt'om nc'iaana jlue:

—Ts'aⁿ na tseixmaⁿ jnaⁿ tixocandaa nnts'aaⁿ cwii ts'iaaⁿ t'maⁿ cha'na luaa'.

Ndo' laa'ti' tîcwijom ñ'oom na jla'neiⁿna. ¹⁷ Jo' chii ta'x'eennda'na nnom ts'aⁿ na ñet'oom na nchjaaⁿ. Jluena nnoom:

—Ndo' 'u je', ¿ljo' matsu' cantyja 'naaⁿaⁿ na s'aaⁿ na ya manty'ia'?

T'ōōⁿ, matsoom:

—Tsaⁿñeeⁿ cwiluiiñê profeta.

¹⁸ Saa nn'aⁿ judíos'ñeeⁿ maxjeⁿ tiñe'cala'yu'na na ñet'oom na nchjaaⁿaⁿ ndo' je' jnda ljoya manty'iaaⁿaⁿ. Jo' chii tqueeⁿndyena nn'aⁿ na nda jom. ¹⁹ Ndo' ta'x'eena ndaa naⁿñeeⁿ, jluena:

—Tsaⁿm'aaⁿ, ¿aa nda'yo' jom? Chiuu cwindu'yo', ¿aa mayuu' na tuiiñê na nchjaaⁿaⁿ?

²⁰ Ndo' t'ōō nn'aⁿ na nda jom. Jluena:

—Manquiuyuâ na ndaayâ jom, ndo' manquiuyuâ na tuiiñê na nchjaaⁿaⁿ. ²¹ Saa cantyja chiuu tuiiyuu na ya manty'iaaⁿaⁿ je', jo' ticaliuuyâ. Meiⁿ ticaliuuyâ 'ñeeⁿ s'aa na ya manty'iaaⁿaⁿ. Saa jnda tue'ntyjo choom'm. Jo' chii cata'x'ee'yo' 'ñom chiuu waa. Manquiityeeⁿ nntsoom chiuu tuii.

²² Luaa' ñ'oom t'ōō joo nn'aⁿ na nda jom, ee nguiaana nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ndaa nn'aaⁿna. Ee jnda jla'jomndyena xeⁿ na nncwji'yuu'ñe meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na Jesús cwiluiiñê Cristo, tixonquiiana na wanaaⁿ na nntseijomñe tsaⁿñeeⁿ xjeⁿ na cwitjomndye nn'aⁿ na nla't'maaⁿndyena Ty'ōōts'om. ²³ Cwe' na luaa' waa, jo' na jlue nn'aⁿ na nda jom: “Jnda tue'ntyjo ñoom'm. Cata'x'ee'yo' 'ñom.”

²⁴ Quia jo' jnda we ndii' tqueeⁿ nn'aⁿ judíos juu tsaⁿ na ñet'oom na nchjaaⁿ. Tyoluena nnoom:

—Ñequio na ndo' Ty'ōōts'om catseineiⁿ ñ'oom na mayuu'cheⁿ. Já cwila'nōōⁿâ na juu tsaⁿs'am'aaⁿ matseixmaaⁿ jnaⁿ.

²⁵ Ndo' t'ōōⁿ ndaana, matsoom:

—Ticaljeiia, aa jom ts'aⁿ na matseixmaⁿ jnaⁿ. Ñe'cwii waa na matsei'nōⁿa, meiiⁿ na ñet'ōōⁿ na nchjaⁿya, saa je' ya manty'ia^a.

²⁶ Quia jo' ta'x'eennda'na nnoom. Jluena:

—¿Ljo' s'aaⁿ 'u? ¿Chiuu s'aayom na ya manty'ia'?

²⁷ T'ōōⁿ ndaa naⁿñeeⁿ, matsoom:

—Majnda tsjooya ndaa'yo', saa ticalañ'oom'ndyo'. Ndo' je' ¿chiuu na ñe'candye'nnda'yo'? ¿Aa mati 'o ñe'calajomndyo' ñ'oom na mañequiaaⁿ?

²⁸ Ndo' jla'jnaaⁿ naⁿñeeⁿ ts'aⁿ na ñet'oom na nchjaaⁿ. Jluena:

—'U cwiluiindy^u ts'aⁿ na matseijomñe ñ'oom'm, saa já cwilajomndyô ñ'oom na tyoñequiaa Moisés. ²⁹ Já manquiuyuayâ na seineiⁿ Ty'oöts'om nnom Moisés, saa tsaⁿm'aaⁿ meiⁿ cwe' ticaliuuyâ yuu jnaⁿyom.

³⁰ T'o tsaⁿñeeⁿ ndaana, matsoom:

—Jeeⁿcheⁿ ndya' cjaawee' ts'oöⁿ na luaa', na 'o ticaliu'yo' yuu jnaⁿyom, ndo' jnda tquiaaⁿ na ya manty'iaa. ³¹ Cha'tsondyo manquiuyâ na Ty'oöts'om xocañeeⁿ ñ'oom ndyuee nn'aⁿ na laxmaⁿ jnaⁿ. Saa meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseit'maaⁿñe jom ndo' na mach'ee yuu na l'ue ts'oom, tsaⁿñeeⁿ nñeeⁿ ñ'oom 'ndyoo. ³² Cantyati xuee na jnaⁿ tsjoomnancue, meiⁿjom ndii' tyoondye nn'aⁿ na ñet'oom cwii ts'aⁿ na s'aa na ya manty'iaa' cwii ts'aⁿ na tuiiñe na nchjaaⁿ. ³³ Xeⁿ nchii Ty'oöts'om m'aaⁿ ñ'eⁿ tsaⁿm'aaⁿ, tjaa na ndaaⁿ nnts'aaⁿ.

³⁴ T'oöna nnoom, jluena:

—'U cha'tso na cha'tso cantyja na tuiindy^u matsei'xmaⁿ jnaⁿ. Ndo' ¿aa matseijindu' na m'moⁿ ndaa já?

Quia jo' tjeii'na jom wats'om chjoo 'naaⁿna yuu cwitjomndyena.

La'xmaⁿna cha'na nn'aⁿ nchjaaⁿ jo nnom Ty'oöts'om

³⁵ Jndii Jesús na tjeii'na tsaⁿñeeⁿ quii'ntaaⁿna. Quia ljeiiⁿ juu, matsoom nnom:

—¿Aa matseyu' ñequio Jnda Ty'oöts'om?

³⁶ T'o tsaⁿñeeⁿ, matsoom:

—Jeeⁿ 'u Ta, ¿cwaaⁿ ts'aⁿ jom cha ya nntseyu'a ñ'eⁿñê?

³⁷ Matso Jesús nnoom:

—Majnda nty'ia' jom. Mannco na matseinaⁿya njom' cwiluiindyô nqueⁿ.

³⁸ Quia jo'cheⁿ matsoom:

—'U Ta, matseyu'a ñ'eⁿndy^u.

Ndo' seit'maaⁿñê Jesús.

³⁹ Ndo' Jesús matsotyeⁿcheⁿ:

—Ja jndyoo tsjoomnancuewaañe na nntoⁿa nn'aⁿ. Nquiee nn'aⁿ na ndoo' nquiuna na cwila'noⁿna chiuu waa cantyja 'naaⁿ Ty'oöts'om nnts'aa na nnc'omna cha'cwijom ts'aⁿ na nchjaaⁿ. Ndo' joo nn'aⁿ na ndoo' nquiuna na m'aⁿna na nchjaaⁿna cantyja 'naaⁿ Ty'oöts'om, joona ñnequiaya na candaaⁿya nla'noⁿna cantyja 'naaⁿaⁿ.

⁴⁰ Ndyoo' meintyjee' cwantindye nn'aⁿ tmaaⁿ fariseos, ndo' jndyena na luaa' tso Jesús. Quia jo' ta'x'eena nnoom, jluena:

—¿Aa mati já mach'eena' na nchjaaⁿyâ?

⁴¹ T'o Jesús ndaana, matsoom:

—Xeⁿ na je' laxmaⁿyo' cha'na nn'aⁿ na ticala'noⁿ cantyja 'naaⁿ Ty'oöts'om quia jo' tjaa'naⁿ jnaⁿ na cwilaxmaⁿyo'. Saa nc'e na cwindu'yo' na 'o laxmaⁿyo' nn'aⁿ na candaaⁿya cwila'noⁿ cantyja 'naaⁿ Ty'oöts'om, jo' chii cwilaxmaⁿyo' na cho'nqueⁿyo' jnaⁿyo'.

10

Ñ'oom na tjañoom' cantyja 'naaⁿ tiom canmaⁿ

¹ Ñ'oom na mayu'cheⁿ na matsjoo ndaaⁿyo', juu ts'aⁿ na nchii 'ndyoots'a tiom wjaaqueeⁿ yuu na ñjomndye canmaⁿ, saa cwiicheⁿ joo wjaawaaⁿ juu tiom'ñeeⁿ na nncwincjeeⁿeⁿ juuna', tsaⁿñeeⁿ cwiluiiñe tsaⁿcanch'ue ndo' tsaⁿ na mawincje' tiom.

² Saa nquii ts'aⁿ na cwiluiiñe na mateix'ee canmaⁿ, xcwe 'ndyoots'a tiom nncjaaqueⁿeⁿ.

³ Ts'aⁿ na mach'ee cwenta 'ndyoots'a tiom'ñeeⁿ, matseicanaaⁿñe na nncwinoom. Ndo' joo canmaⁿñeeⁿ na mateix'eeⁿ cwita'jnaaⁿyo' jñeeⁿeⁿ. Macwjeeⁿeⁿ ncueeyo', wjaachom jooyo'. ⁴ Ndo' quia na jnda tjeiiⁿeⁿ cha'tso canmaⁿ na mach'eeⁿ cwenta, wjaajñeeⁿ jo

ndaayo', 'oontyjoyo' naxeeⁿ ee cwita'jnaaⁿyo' jñeeⁿ. ⁵ Cwii ts'aⁿ na ticata'jnaaⁿyo' na nchii ty'oyo', xoc'oontyjoyo' naxeⁿ, hasta nlei'nomyo' juu. Ee ticata'jnaaⁿyo' jndyee' cwiicheⁿ ts'aⁿ na nchii ty'oyo'.

⁶ Luaa' ñ'oom na cwe' tjañoom' na seineiⁿ Jesús ndaana. Saa ticala'noⁿna ljo' ñe'catsona'.

Jesús cwiluiiñê ts'aⁿ na candaaya mateix'ee canmaⁿ

⁷ Ndo' seineiⁿticheⁿ Jesús ndaaⁿ naⁿñeeⁿ. Tsoom:

—Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjoo ndaaⁿyo', ja cwiluiindyö 'ndyoots'a tiom na cwi'ooquie' canmaⁿ. ⁸ Cha'tso nt'omcheⁿ nn'aⁿ na jnda tquiocalue na cwiluiindyö na nntei'x'ee canmaⁿ cwii tjoöcheⁿ na jndyoo, joo naⁿñeeⁿ la'xmaⁿna naⁿcanty'ue ndo' nn'aⁿ na cwiwincje' tiom. Saa joo canmaⁿ na mayuu'cheⁿ cwiluiindyö cwentaya tñquiandyena cantyja 'naaⁿ naⁿñeeⁿ. ⁹ Ja 'ndyoots'a tiom cwiluiindyö. Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nncjaaquee' cantyja 'naⁿya, tsaⁿñeeⁿ nluin'maaⁿñê. Nntseijomna' jom cha'cwijom cwii catsmaⁿ na maljeiyo' na nlcwa' na macalui'yo' tiom'ñeeⁿ ndo' na macwjee'nnda'yo'.

¹⁰ 'Tsaⁿcanch'ue ñequi'cheⁿ na macwjeeⁿ na nnc'h'ueeⁿ nntseicueⁿ ndo' na nntsei'naⁿa. Ja jndyoo na ñequia na ticantycwii na cwita'ndo' nn'aⁿ, ndo' cha na candaaya na nla'xmaⁿna juu jo'. ¹¹ Ja cwiluiindyö ts'aⁿ na candaaya mateix'ee canmaⁿ. Juu ts'aⁿ na candaaya na mateix'ee canmaⁿ ntsmeiⁿ, mañequiaaⁿñe na cue' cwentayo'. ¹² Saa juu tsaⁿntjom na nchii cwiluiiñê ty'oyo' ee cwe' mach'eeⁿ cwentajooyo', noom'm na ndyocwjee'cañoom lobo. Quia jo' ma'ñeeⁿ canmaⁿñeeⁿ, maleinoom. Ndo' juu lobo'ñeeⁿ mantyjö ndo' mat'uii jooyo'. ¹³ Maleinom tsaⁿñeeⁿ ee cwe' tsaⁿntjom jom, jo' chii ticajnda ntyjeeⁿ canmaⁿñeeⁿ.

¹⁴⁻¹⁵ 'Ja cwiluiindyö ts'aⁿ na candaaya mateix'aya canmaⁿ. Ndo' cha'xjeⁿ wajnaaⁿ Tsotyä ja, mati ja mawajnaⁿa jom. Maluaa' matseijomna' na wajnaⁿa canmaⁿ ntsmaaⁿa, ndo' quioo' ntsmaaⁿa cwitajnaaⁿyo' ja. Ndo' mañequiaandyö na c'io cwentaa canmaⁿ ntsmaaⁿa. ¹⁶ Mati mam'aⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwiluiindyena canmaⁿ ntsmaaⁿa na tic'omna tmaaⁿwaa. Mati joona cwiluiindyö na cjocachooya, ndo' nnguiontyjona na nncwaⁿya joona. Ndo' nncuaa na ñe'cwii tmaaⁿ, ndo' ñe'cwii ts'aⁿ na nnteix'ee joona.

¹⁷ 'Nquii Tsotyä jeeⁿ candya' ts'oom ja, ee mañequiaandyö na c'io cwentaa nn'aⁿ na cwiluiindyö canmaⁿ ntsmaaⁿa cha ñequiaaⁿ na nncwando'nnda'a. ¹⁸ Tjaa'naⁿ 'ñeeⁿ juu na nndaä nntseicuee' ja na nchii ñ'oomya. Manncotya mañequiaandyö na ljo' catjöⁿ. Waa najndö na cwiluiindyö na cats'aa na ljo', ndo' mati waa na jndö na nncwando'xcö. Luaa' ñ'oom na saⁿntjom Tsotyäya na catseixmaⁿya.

¹⁹ Jnda na jndye nn'aⁿ judíos ñ'oommeiⁿ s'aana' na tîcatjoom'nnda' na jla'neiⁿna cantyja 'naaⁿa. ²⁰ Ee jndyendye joona jluea:

—Tsaⁿjndii matseixmaaⁿ, ndo' jnda teintjeiⁿñê. ¿Chiuu na cwindye'yo' ñ'oom na matseineiⁿ?

²¹ Saa nt'omndye joona jlue:

—Nchaa l'uu ñ'oommeiⁿ la'xmaⁿna' ñ'oom na nntseineiⁿ ts'aⁿ na m'aaⁿ nacje 'naaⁿ tsaⁿjndii. ¿Aa nnts'aacheⁿna' cwii ts'aⁿ na m'aaⁿ nacje 'naaⁿ tsaⁿjndii nndaä nnts'aa na nnty'iaa' ts'aⁿ na nchjaaⁿ?

Tñquiandyö nn'aⁿ judíos cantyja 'naaⁿ Jesús

²² Tsjoom Jerusalén tuee' xuee quia cwila't'maaⁿndye nn'aⁿ judíos na cwijaañjoom' n'omna xjeⁿ na tiooxconnda' weloo weloona cwentaa wats'om t'maⁿ l'ö Ty'oots'om. ²³ Ndo' xcwe ncueesua' quia tuee' xuee'ñeeⁿ. Jesús m'aaⁿ wats'om t'maⁿ 'naaⁿna. Manoom naquii' cwii w'aa cwentaa' wats'om'ñeeⁿ na cwe' wanaaⁿ ndiocheⁿ na s'aa Salomón. ²⁴ Quia jo' nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ndaaⁿ nn'aⁿ judíos tjaa'ndyena tsei Jesús. Ta'x'eena nnoom jluea:

—¿Cwanti yo na maleichu' jâ na matseĩñ'ee'ndyu' jâ? Xeⁿ na mayuu' cwiluiindy' Cristo, ntyjaju catsu' ndaayâ.

²⁵ Matso Jesús ndaana:

—Jnda tsjoo na ljo' ndaa'yo', saa maxjeⁿ ticalayu'yo'. Majoo ts'iaaⁿ na mats'aa ñequio najndeii na matseixmaⁿ Tsotyâ, joona' cwitjei'yuu'ndyena' cantyja 'na'ya. ²⁶ Saa 'o tiñe'calayu'yo' ñ'e'ndyo cwe' nc'e nchii cwiluiindy' canmaⁿ ntsmaaⁿa. ²⁷ Ee nn'aⁿ na cwiluiindy' canmaⁿ ntsmaaⁿa cwindyena jndyeya, ndo' ja mawajna'a joona, ndo' joona cwinquiontyjona naxaⁿa. ²⁸ Ja mañequia na ticantycwii na cwita'ndo'na, meiⁿ tajom catsuundyena. Ndo' tjaa meiⁿcwii ts'aⁿ na nndaⁿ nncwji' joona l'oo. ²⁹ Ee nguii Tsotyâ na tquiaaⁿ joona l'oo, jom cwiluiit'maⁿñetyeeⁿ na cha'tso, ndo' meiⁿcwii tjaa ñeeⁿ juu nndaⁿ nncwji' joona l'oo. ³⁰ Ja ñequio Tsotyâ ñe'cwii cwiluiindy' ñ'e'ñê.

³¹ Jnda na jndye nn'aⁿ judíos'ñeeⁿ na luaa' ñ'oom tso Jesús, jla'xcwiinnda'na ljo' na nntuee'na nacjoom'm. ³² Quia jo' tsoom ndaana:

—Majndye ts'iaaⁿ na ya jnda s'aaya jo ndaa'yo' ñequio najndeii na matseixmaⁿ Tsotyâ. ¿Cwaan cwii juuna' na mach'eena' na ñe'cajñom'yo' ljo' ja?

³³ Ndo' t'oo judíos'ñeeⁿ nnoom, jluea:

—Nchii ñe'cajñooⁿyâ ljo' 'u cwe' cwii ts'iaaⁿ na ya mache'. Nl'aayâ na luaa' 'u ee matseijnaⁿ Ty'oots'om. Ee 'u cwe' ts'aⁿ 'u, saa mache' na cwiluiindy' Ty'oots'om.

³⁴ Jesús t'ooⁿ ndaana, tsoom:

—Naquii' ljeii ñ'oom Ty'oots'om na cwileiñ'om'yo', manquiu'yo' na nguii Ty'oots'om matsoom: “Ndaa' 'o na cwiluiitquiendyo' jo ndaaⁿ nn'aⁿ matsjoo na matseijomna' 'o cha'na nncô.”

³⁵ Matsoticheⁿ Jesús:

—Tso Ty'oots'om ndaaⁿ nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ndaaⁿ nn'aⁿ judíos na matseijomna' joona cha'na nqueⁿ. Ndo' manquiuuya na tixocats'aana' na cwe' cantu ñ'oom na tsoom.

³⁶ Jo' chii tixcwe na cwindu'yo' na matseijnaaⁿa jom nc'e na tsjoo na cwiluiindy' Jnaaⁿ. Ee nqueⁿ ty'ioom ts'iaaⁿ ja, ndo' sa'ntjoom ja na candyoc'ooⁿndyo quii'ntaaⁿ 'o nn'aⁿ tsjoomnancue. ³⁷ Jo' chii xeⁿ nchii ts'iaaⁿ 'naaⁿ Tsotyâ mats'aa, ticalayu'yo' ñ'e'ndyo.

³⁸ Saa nc'e na mats'aa ts'iaaⁿ 'naaⁿa, jo' chii calayu'yo' cantyja 'naaⁿ mañejoo ts'iaaⁿ ñeeⁿ meiiⁿ na tiñe'calayu'yo' ñ'e'ndyo ja. Ee cantyja 'naaⁿ joona' nliu'yo' ndo' nla'nqoⁿyo' na nguii Tsotyâ ñe'cwii cwiluiiñê ñ'e'ndyo, ndo' ja ñe'cwii cwiluiindy' ñ'e'ñê.

³⁹ Quia jo' cwiicheⁿ cwii ndii' jla'jndaa'ndyena na nnt'uena jom, saa tîcandaa l'ana, tjaaⁿ.

⁴⁰ Quia jo' tei'ty'ioonndaa'â jndaa Jordán ñ'eⁿ Jesús yuu ñet'oomjndyee Juan na tyotseits'oomñê nn'aⁿ. Ndo' majndye xuee ñet'ooⁿyâ jo' jo' ñ'eⁿ Jesús. ⁴¹ Ndo' jndye nn'aⁿ tquie'cañom na m'aaⁿyâ na ñe'candyena ñ'oom na tyoñequiaaⁿ. Tyoluena ndaaⁿ nc'iaana:

—Juan meiⁿcwii ts'iaaⁿ tyooch'eeⁿ na xocandaa nluina' na cwe' ts'aⁿ nnts'aa. Saa cha'tso ñ'oom na tyoñequiaaⁿ cantyja 'naaⁿ tsa'm'aaⁿ, ñequii'cheⁿ na mayuu' joona'.

⁴² Ndo' majndye nn'aⁿ tyola'yu' ñ'eⁿ Jesús jo' jo'.

11

Na tue' Lázaro

¹ Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ wii' na jndyu Lázaro. Juu tsaⁿ ñeeⁿ tyom'aaⁿ tsjoom Betania ñequio María ñequio xjoom Marta. ² Majuu María, xjo Lázaro'ñeeⁿ, tsaⁿ na tu'nquio ncheⁿ nc'ee Jesús, ndo' ñequio sooxqueeⁿ tyuee'ñê nc'ee. ³ Ndo' joo yolcu'ñeeⁿ jla'cwanomna ñ'oom na m'aaⁿ Jesús. Jluena:

—'U Ta, juu ts'aⁿ na jeeⁿ candya' ts'om', ween'eⁿ.

⁴ Jnda na jndii Jesús ñ'oomwaa', matsoom:

—Tycuwaa' nchii macandā na cwe' nntseicuee'na' jom. Matjoom na luaa' cha caluiit'maa'ñe Ty'oots'om cantyja 'naa'a'. Ndo' mati nntseit'maa'ñê ja na cwiluiindyō Jnaa'.

⁵ Jee' wi' ts'om Jesús Marta ñequio tyjee tsa'ñee' ñequio nguii Lázaro. ⁶ Jndā na jñee' na wii' Lázaro'ñee', ljoo'ñetyee' we xuee jo' jo' yuu na m'aa'. ⁷ Jndā teinom we xuee'ñee', jâ nn'a' na t'maa' na calajomndyô ñ'e'ñê ts'iaa' na mach'ee', matsoom ndaayâ:

—Tsaanndaa'a Judea.

⁸ Jo' chii l'uuyâ nnoom:

—'U ta na ma'moo' ñ'oom' Ty'oots'om ndaayâ, tyoowijndye xuee na jla'jndaa'ndye nn'a' judíos na njñomna ljo' 'u, ndo' ¿aa jo' wja'nnda'?

⁹ T'o Jesús ndaayâ, matsoom:

—Ndicwa' waa xje' na nnts'aatyā ts'iaa' cwii tjooche' na nnt'ue nn'a' judíos ja. Ndo' na luaa' waa matseijomna' cha'cwijom na cwii xuee na candaayā canchoo'we horas na nnts'aa ts'a' ts'iaa'. Quia naxuee manom ts'a', xocwity'uee', ee ya tquioom'm nc'e na manty'iaa' ñe'quioom' tsjoomnancuewaañe. ¹⁰ Saa tixocandaayā nnts'aa ts'a' ts'iaa' natsjom. Xe' nnts'aa' na ljo' nncwity'uee', ee tjaa'na' naxuee c'oom ñ'e'ñê.

¹¹ Jndā toom na luaa' ndaayâ, tsotyee'che':

—Juu ti'x'iaaya Lázaro watsom, saa jō na nntseilcwiya jom.

¹² Quia jo' t'ooyâ, l'uuyâ:

—Jee' 'u Ta, xe' na cwe' watsom, maxje' nlco'yana' jom.

¹³ Seinei' Jesús ñ'oomwaa' ee na m'aa' ts'ooñe Lázaro, saa jâ jlatiuuyâ na ma'moo' na watsoo tsa'ñee'. ¹⁴ Quia jo' tsondyeyoom ndaayâ:

—Jndā tue' Lázaro. ¹⁵ Ndo' nei'ya na tic'ooyā jo' jo' quia na tuee'ne' cha na nlayu'yo'. Je' cjaaya na m'aa'.

¹⁶ Tomás, tsa' na cwilacajndyuuyâ catye'nquiee, juu cwii jâ nn'a' na canchoo'wendyô na t'ma' Jesús na calajomndyô ñ'e'ñê, matso ti'ñee' ndaayâ:

—Mati cjaaya cha mañejom cwjaaya ñ'e'ñê.

Tseixma' Jesús na cwita'ndo'nnda' nn'a' na jndā tja

¹⁷ Quia jo' saayâ, squiaayâ Betania. Jndā na squiaayâ jo' jo' tyolue nn'a' nnom Jesús na jndā ñequiee xuee na ndii' Lázaro tsei'tsuaa. ¹⁸ Tsjoom'ñee' cha'na we kilómetros waljoo' xcwe na tquia m'aa'na' ñ'e' Jerusalén. ¹⁹ Ndo' majndye nn'a' judíos jndā tquie'cañom Marta ñequio María. Tquiola'jomndyena na cwiñe'quiana na t'ma' n'om na'ñee' na tue' Lázaro. ²⁰ Jndā na jndii Marta na jndā wjaawindyoo'â ñ'e' Jesús, jluee'ne' na jndyocatjomñê juu yuu na m'aa'yâ. Saa María ljoo'ñê na waa w'aa. ²¹ Matso Marta nnom Jesús:

—'U Ta, toom cwe' m'aa' ñ'jaa', tîcue' ñetyjō. ²² Saa meii' na jndā tuee'ne' ntyjiiyaya na mei'cwi'ñee'che' ñ'oom na nlca' nnom Ty'oots'om, ñnequiaa'.

²³ T'o Jesús, matsoom nnom:

—Ncwando'nnda' ti'ty'iu' meii' na jndā tuee'ne'.

²⁴ T'o Marta nnoom, matso:

—Ntyjiiya na nncwando'nnda' ñetyjō xuee na macandā quia na nntseinlcwi Ty'oots'om nn'a' na jndā tja.

²⁵ Matso Jesús nnom:

—Ja cwiluiindyō na mañequia na cwita'ndo'xco nn'a', ndo' ja mañequia na ticanty-cwii na mawando' ts'a'. 'Ñee' juu na matseyu' ñ'e'ndyō, meii' na cue', maxje' nncwando'xco. ²⁶ Ndo' ticwii cwii ts'a' na matseyu' ñ'e'ndyō, ticantycwii na nncwando', ndo' mei' tijoom nntsuuñe. ¿Aa matseyu' na ljo'?

²⁷ Matsoom nnom Jesús:

—Mayuu' Ta, matseyu'a na 'u cwiluiindy' Cristo, Jnda Ty'oots'om. Ma'u jo' na tseixmaⁿ na nncwje'cañoom' tsjoomnancue.

Seichjoo'na' ts'om Jesús, ty'ioom

²⁸ Jnda na tso Marta na luaa', quia jo' tjaaⁿ, tjacwaaⁿ tyjeeⁿ María. Ñemaaⁿ matsoom nnom tsaⁿñeeⁿ:

—Jnda tyjee' nquii Maestro ndo' maqueeⁿñê 'u.

²⁹ Quia na jndii María na ljo', seityuaaⁿ'aⁿ, jndyocatjomñê Jesús yuu na m'aaⁿyâ. ³⁰ Ee xjeⁿñeeⁿ tyootsaquaa'â quii' tsjoom ñ'eⁿ Jesús. Ndi m'aaⁿyâ ñ'eⁿñê yuu na tjacatjomñê Marta já. ³¹ Ndo' joo nn'aⁿ judíos na cwila'jomndye ñ'eⁿ María na cwiñe'quia na t'maⁿ ts'oom, quia nty'iaana na seityuaaⁿ'aⁿ, teicantyjaaⁿ, jlueeⁿ'eⁿ quii' w'aa, ty'entyjona naxeeⁿ'eⁿ. Ee jla'tiuuna na wjaacaty'ioom yuu waa tsei'tsuaa.

³² Quia na tueⁿ'eⁿ na m'aaⁿyâ ñ'eⁿ Jesús, tcoom'm xtyeeⁿ jo nc'ee. Matsoom nnom:

—Jeeⁿ 'u Ta, toom cwe' m'aaⁿ ñjaaⁿñe, quia jo' tîcue' ñetyjo.

³³ Nty'iaa' Jesús na jeeⁿ maty'ioo María, ndo' jeeⁿ cwityuee nn'aⁿ judíos na tquiontyjo naxeeⁿ'eⁿ. Quia jo' jeeⁿ seichjoo'na' ts'om Jesús, ndo' sei'ndaa'na ntyjeeⁿ. ³⁴ Tax'eeⁿ ndaana, matsoom:

—¿Yuu cwijom ty'iu'yo' jom?

Jluena nnoom:

—Ta, candyo' canty'ia'.

³⁵ Ndo' Jesús ty'ioom. ³⁶ Quia jo' joo nn'aⁿ judíos jlue:

—Queⁿ'yo' cwenta na jeeⁿ wi' ts'oom ti'ts'oo.

³⁷ Saa cwantindyee joona jluena:

—Tsaⁿs'am'aaⁿ s'aaⁿ na ya nty'iaa' tsaⁿnchjaaⁿ. ¿Aa nchii mati nndaⁿ nnts'aaⁿ na tîcue' Lázaro?

Tquiaa Jesús na ta'ndo'xco Lázaro

³⁸ Sei'ndaa'nda'na' ntyjii Jesús. Saayâ ñ'eⁿñê yuu na waa tsue'tsjo' na tuui tsei'tsuaa juuna'. Cwita' tsjo' ndyoots'aa'na'. ³⁹ Tso Jesús ndaana:

—Quindyoy'yo' tsjo'waa.

Juu Marta, xjo ts'oo, matsoom:

—Jeeⁿ 'u Ta, je' jnda teic'eeñê ee jnda jndaⁿ ñequiee xuee na tueeⁿ'eⁿ.

⁴⁰ Matso Jesús nnom:

—¿Aa nchii jnda tsjoⁿ njom', xeⁿ nntseyu' nnty'ia'njom' na nntseit'maaⁿñena' Ty'oots'om?

⁴¹ Quia ljo'cheⁿ tei'ndyona tsjo' yuu na tjaa'ndyena ts'oo. Ndo' jlundañê, matsoom:

—Jeeⁿ quianl'ua' 'u Tsotyaya na mandi' ñ'oom 'ndyoya. ⁴² Ee mantyjiiya na ñequii'cheⁿ mandi' ñ'oom na matseinaⁿya njom'. Saa cwe' nc'e nn'aⁿ na jndyendye na m'aⁿna na cañomya jo' chii tsjooya ñ'oomwaa' cha cala'yu'na na 'u jñom' ja.

⁴³ Ndo' quia na jnda tsoom na luaa', seiweeⁿ jñeeⁿ'eⁿ, tsoom:

—Lázaro, calui'.

⁴⁴ Ndo' juu ts'oo Lázaro, jlueeⁿ'eⁿ na chu'tyjoo liaa na tintmeiⁿ nc'eeⁿ ndo' l'ooⁿ. Ndo' ta' nnoom payom. Matso Jesús ndaaⁿ naⁿñeeⁿ:

—Calacanoy'yo' liaameiⁿ cha nndaⁿ nncjaⁿ.

Jla'jndaa'ndye nn'aⁿ judíos na nnt'uena Jesús

(Mt. 26:1-5; Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2)

⁴⁵ Ndo' majndye nn'aⁿ judíos'ñeeⁿ quia na nty'iaana na luaa' s'aa Jesús, jla'yu'na ñ'eⁿñê. ⁴⁶ Saa nt'omndye joona ty'entyjaa'na nn'aⁿ fariseos. Tyoluena chiuu nty'iaana na s'aa Jesús. ⁴⁷ Jo' chii tjomndye nquiee ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ fariseos ñequio nt'omcheⁿ nc'iaana na m'aⁿ n'iaaⁿ. Tyoluena ndaaⁿ nc'iaana:

—¿Chiuu nl'aayoo? Ee teijndye ts'iaa' t'ma' mach'ee tsa'm'aa' na tixocaluii na cwe' ts'a' nnts'aa. ⁴⁸ Ndo' xe' cwe' n'ndyaatoo na ncjaach'eetyee' na luaa', quia jo' cha'tso nn'a' nla'yu' ñ'eñê. Ndo' na ljo' nquiee na'ma'n'iaa' nn'a' romanos nla'tyuii'na wats'om 'naa' jaa nn'a' judíos ñequio ndaandyuaa 'naa'ya.

⁴⁹ Caifás jndyu cwiindye joo na'ñee' na luaa' tso. Juu cwiluiitquieñê chu'ñee' ndaa ntyee cwentaa jaa nn'a' judíos. Matsoom ndaa na'ñee'.

—'O mei'chjoo ticala'no'yo'. ⁵⁰ Mei' ticaliu'yo' na yati xe' na cue' cwii tsa's'a cwentaa cha'tsondyee nn'a' ndyuaaya, cha tints'aa gobiernom na cwjaaya na cha'tsondyo.

⁵¹ Saa nchii cantyja na jndo' ts'om nque' na luaa' ñ'oom tjeii'e'. Jom nc'e na cwiluiiñê tyee na cwiluiit'ma'ñê ndaa jaa nn'a' judíos chu'ñee', jo' chii seijndo' Ty'oots'om ts'oom na nncue' Jesús cwentaa nn'a' judíos. ⁵² Ndo' nchii macandā cwe' cantyja 'naa' nn'a' judíos, mati nntjoom na ljo' cha cha'tsondyee nn'a' na mei'quiayuuche' na m'a' na quit'ma' n'om jom nntseitjom Ty'oots'om joona cantyja 'naa'a'. ⁵³ Jo' chii nc'e na luaa' tso Caifás, cantyati xuee'ñee' jna'na' na jla'jomndye na'ma'n'iaa'ñee' na nla'cuee'na Jesús.

⁵⁴ Cwe' nc'e jo', ticonom xcweyaa' quii'ntaa' nn'a' judíos. Jo' chii jluii'â ts'ondaa Judea ñ'eñê, saayâ cwii tsjoom chjoo na jndyu Efraín. Tsjoom'ñee' candyoo' m'aa'na' ñequio ndyuaa na tjaa nn'a' c'oom. T'oo'yâ ñ'eñê jo' jo' cwantindyo xuee.

⁵⁵ Ndo' jnda jaawindyoo' na nncuee' xuee pascua na jaa nn'a' judíos cwilacwjaaya canma'. Cwii tjoche' na nncuee' xuee pascua'ñee', jndyendye nn'a' jlui'na njoomna, ty'ena Jerusalén cha ndaa nntjei'ljuu'ndyena cantyja 'naa' ñ'oom na cwila't'maa'ndyo Ty'oots'om. ⁵⁶ Joo nn'a' na ty'e xuee tyol'ueena Jesús. Yochē na tyom'a'na wats'om, tyoluena ndaa nc'iaana:

—¿Chiuu m'aa' n'om'yo', aa nnts'aache'na' na ticañoom ncuee'?

⁵⁷ Ntyee na cwiluiitquiendye ndaa jaa nn'a' judíos ñequio nn'a' tmaa' fariseos tque'na ñ'oom na jndei'na'. Sa'ntjomna xe' m'aa' mei'cwi'ñee'che' ts'a' na ntyjii yuu m'aa' Jesús, catseicandii tsa'ñee' joona, cha na ndaa nnt'uena jom.

12

Tu'nquio María nche' cjoo' nc'ee Jesús

(Mt. 26:6-13; Mr. 14:3-9)

¹ Yom xuee cwii tjo na nla'tye' nn'a' judíos xuee pascua quia cwila'cwjeena canma', ndo' squiaayâ tsjoom Betania ñ'eñê Jesús. Squiaayâ na m'aa' Lázaro, tsa' na tquiaa' na wando' xco jnda na tue'. ² Tyola't'maa'ndyena Jesús jo' jo'. Jla'jndaa'ndyena cwii nantquie na tcwaa'â. Marta tyondi'ntjoom ndaayâ ndo' juu Lázaro'ñee' tacatyee' ñ'e'ndyô na meindyuaandyô nacañoom' mei'sa ñ'eñê Jesús. ³ Ndo' juu María maleiñ'oom cwii tsua' xjo nche' na ñequi'che' nardo. Juuna' jee' jndana'. Tu'nquoom nche'ñee' nc'ee Jesús, jnda jo' tyowee'ñê nc'ee ñequio sooxquee'. Na s'aa' na ljo' tju'na' jndye cachi cha'waa quii' w'aa. ⁴ Mañ'eñê Judas Iscariote, jnda Simón, juu mawaa xje' na ñequiaa cwenta Jesús. Tsa'ñee' cwii jâ na t'ma' Jesús na calajomndyô ñ'eñê. ⁵ Matso:

—Cwa nchii na teil'ua nche'waa' na cwii ndyee sia'nto s'om denario. Ñequio s'om'ñee' ndaa nnteijndei ts'a' ndyeñee'.

⁶ Saa nchii tsoom na luaa' nc'e na jee' wi' ts'oom ndyeñee' saa ee na jee' canch'ueñê ndo' nc'e na jom maleiñ'oom tja'che na ñjom s'om na cwileil'uee'ndyô na cha'tsondyô, ndo' xje'nto jom macwjee' s'om jo' jo'. ⁷ Saa matso Jesús:

—Ca'ndii' yuscum'aa' na luaa' mach'ee'. Matseijndaa'ñê cantyja 'naa' xuee na nnc-jaanty'iuu'ndyo. ⁸ Ee ndyeñee' ñequi'che' na m'a'na ñ'e'ndyo', saa ja nchii ñequi'che' na nnc'oo'ya ñ'e'ndyo'.

Jla'jndaa'ndye ntyee na nla'cuee'na Lázaro

⁹ Jo' chii quia na jndye nn'aⁿ na jndyendye na jo' jo' m'aaⁿ Jesús, tquie'cañomna na m'aaⁿyâ. Ee nchii macandâ nc'e na ñe'canty'iaana Jesús, sâa mati ñe'canty'iaana Lázaro, ts'aⁿ na tue' na tquiaa Jesús na tando'xco. ¹⁰ Cwe' nc'e jo', ntyee na cwiluiitquiendye ndâa nn'aⁿ judíos, mati jla'jndaa'ndyena na nla'cuee'na Lázaro. ¹¹ Ee cwe' cantyja 'naaⁿ jom majndye nn'aⁿ judíos'ñeeⁿ toⁿndye cantyja 'naaⁿ ntyee, jla'yu'na ñ'eⁿ Jesús.

Jla't'maaⁿndye nn'aⁿ Jesús quia squiaayâ Jerusalén

(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40)

¹² Teincoo cwiicheⁿ xuee nn'aⁿ na jndyendye na tquio ncuee, jndyena na manndyoo' na nntsquiaayâ Jerusalén ñ'eⁿ Jesús. ¹³ Jo' chii ty'echona njom, ty'ecatjomndyena já ñ'eⁿñê. Tyola'xuaana tyoluena:

—Caluiit'maⁿñe Ty'oots'om. Catio'naaⁿñê nquii ts'aⁿ na mandyo ñequio xuee' nquii na cwiluiiñe Rey cwentaa jaa nn'aⁿ Israel.

¹⁴ Ndo' ljeii Jesús cwii snom chjoo. Tjaljoom juuyo'. Ndo' na ljo' s'aaⁿ seicandâa'ñena' ñ'oom' Ty'oots'om na teiyo teiljeii. ¹⁵ Matsona':

'O nn'aⁿ tsjoom Jerusalén, tila'catyuendyo'.

Canty'ia'yo' macwjee'cañoom nqueⁿ na cwiluiiñê

Rey cwentaa' 'o, na waljoom snom.

¹⁶ Já nn'aⁿ na t'maⁿ Jesús na cala'jomndyô ñ'eⁿñê tîcala'nqoⁿâ ñ'oommeiⁿ najndyee. Sâa ndanquia quia na jndâ seit'maaⁿñe Ty'oots'om jom, tjañjoom' n'qoⁿyâ na teiljeii ñ'oommeiⁿ cantyja 'naaⁿaⁿ, ndo' maxjeⁿ tuui na ljo'.

¹⁷ M'aⁿ cwii tmaaⁿ nn'aⁿ judíos quia t'maⁿ Jesús Lázaro na ñejndii' quii' tsei'tsuaa. Jndâ na tquiaaⁿ na wando'xco Lázaro'ñeeⁿ, quia jo' tyotjeii'yuunⁿdye na'ñeeⁿ chiuu nty'iaana na tuui. ¹⁸ Macwe' juu ts'iaaⁿñeeⁿ na s'aa Jesús na tixocandâa nluui na cwe' ts'aⁿ nnts'aa, jo' na ty'ecatjomndye nn'aⁿ na jndyendye jom quia jndâ jndyena na ljo' s'aaⁿ. ¹⁹ Sâa joo fariseos'ñeeⁿ tyoluena ndâa nc'iaana:

—¿Aa jndo'yo' je'? Maxjeⁿ tjaa na ndâa nl'aaya. Cha'tsonⁿdye nn'aⁿ cwilajomndye ñ'eⁿñê.

Nn'aⁿ na cwila'neiⁿ ñ'oom griego cwil'ueena Jesús

²⁰ Ndo' tyom'aⁿ cwantindye nn'aⁿ na cwila'neiⁿ ñ'oom griego quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na ty'e ncuee quia cwila'cwjee nn'aⁿ judíos canmaⁿ. ²¹ Tquie'cañom na'ñeeⁿ Felipe. Jom ts'aⁿ tsjoom Betsaida, ts'ondaa Galilea. Nn'aⁿ griegos'ñeeⁿ ty'ecataⁿna cwii naya'ñeeⁿ nnoom, jluena:

—Aa re sa, l'ue n'qoⁿyâ na nlanaaⁿyâ ñ'eⁿ Jesús.

²² Quia jo' tja Felipe, matsoom na ljo' nnom Andrés, ndo' wendye joona ty'ecaluenta na ljo' nnom Jesús. ²³ Tso Jesús ndâana:

—Ja cwiluiindyô ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee. Jndâ tue'ntyjô xjeⁿ na t'maⁿ nlco'wi'na' ja, ndo' cantyja 'naaⁿ jo' Ty'oots'om nntseit'maaⁿñê ja. ²⁴ Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjooya ndâa'yo', cwii lqueeⁿ na cwiqiuo, xeⁿ ticjaaquiee'na' quii' ts'o yuu na nntseijomna' cha'cwijom na nncue'na', cwiljona' na ñenquiina'. Sâa xeⁿ nnom' ts'aⁿ juuna' quii' ts'o yuu na matseijomna' na nncue'na', quia jo' majndye nncue' nnts'aana'. ²⁵ Ñeeⁿ juu na matseicandya' ts'om cantyja na matseijndaa'ñe nquii na nncwando', jnaaⁿ jo' nntsuuñe. Sâa juu ts'aⁿ na mach'ee na jndoo' cantyja na wjaam'aaⁿ, ndaa' tsaⁿñeeⁿ na ticantycwii na nncwanoom'm. ²⁶ Ñeeⁿ juu ts'aⁿ na ñe'candi'ntjom nqoⁿ, candyontyjoⁿ naxaⁿa. Ndo' yuu na nnc'qoⁿya majo' jo' nnc'oom ts'aⁿ na mandi'ntjom nqoⁿ. Ndo' 'ñeeⁿ juu ts'aⁿ na nndi'ntjom nqoⁿ nntseit'maaⁿñe Tsotyaya tsaⁿñeeⁿ.

Matseineiⁿ Jesús na nla'cuee' nn'aⁿ jom

²⁷ 'Je' mamatsei'ndaa'na' ts'oqⁿ, ndo' ¿chiuu nntsjoô cantyja 'naaⁿ jo'? ¿Aa nntsjoô: “Tsotyaya, cwji'n'maaⁿndyu' ja juu xjeⁿ na nntjoⁿya nawi'waañe”? Sâa xocatsjoô na ljo'

ee jndā jndyōō cha na nnc'io cwentaa nn'aⁿ. ²⁸ 'U Tsotyāya, quiaa' na catseit'maaⁿñēna' 'u.

Xjeⁿñēeⁿ teic'uaa jndyee' Tsotypeⁿ cañoom'luee. T'o:

—Jndā tquia na matseit'maaⁿñēna' ja ndo' wjaatseit'maaⁿñetina' ja.

²⁹ Nn'aⁿ na jndyendye na meintyjee' nacañoomyâ jo' jo', jndyena na ljo'. Jluena ndāa ntyjeena na seixuaa tsuee. Sāa nt'om nn'aⁿ jlue:

—Cwii ángel seineiⁿ nnoom.

³⁰ Tso Jesús ndāana:

—Jndye'yo' na teic'uaa na seineiⁿ cha cateijndeiina' 'o, nchii cha cateijndeiina' ja.

³¹ Ee jndā tue'ntyjo xjeⁿ na nncu'xeⁿna' nn'aⁿ tsjoomnancue. Ndo' mati nntyuii' na matseixmaⁿ tsaⁿjndii na matsaⁿntjom quii' n'om nn'aⁿ. ³² Ndo' quia na jndā jla'we nn'aⁿ ja na nla'cuee'na ja, quia jo' nnts'aa na nntseitjomna' nn'aⁿ cantyja 'naⁿya.

³³ Ñ'oomwaa' matsoom cha ca'mōⁿna' cwaaⁿ cwii nnom na nntjoom na nncueeⁿeⁿ.

³⁴ T'oōō nn'aⁿ na jndyendye, jluena:

—Majndā macwindyāya na matso ñ'oom na saⁿntjom Ty'oōts'om na teiljeiina' na juu Cristo xocantycwii na m'aaⁿñē. Quia jo' ¿chiiu na matsu' na matsona' na nla'we nn'aⁿ juu na cwiluiiñe ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee na nla'cuee'na juu? ¿'Ñēeⁿ juu luaa' na matsu' na cwiluiiñe ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee?

³⁵ Quia jo' matso Jesús ndāana:

—Ja na cwiluiindyō naxuee quii'ntaaⁿ nn'aⁿ ndicwaⁿ m'aaⁿtyāya quii'ntaaⁿyo'. Jo' chii ñequii'cheⁿ c'om'yo' cantyja 'naⁿya yochēⁿ na cwii m'aaⁿtyāya ñ'eⁿndyo', cha tincwinom' natia 'o. Ee ts'aⁿ na m'aaⁿñē nacje 'naaⁿ natia, ticaljeii yuu wjaañ'oomna' juu. ³⁶ Yochēⁿ na m'aaⁿya na mañequia naxuee quii' n'om'yo', calayu'yo' ñequiondyō ja na cwiluiindyō naxueeñe. Ee na nl'a'yo' na ljo' nlaxmaⁿyo' cantyja 'naaⁿ Ty'oōts'om na nqueⁿ cwiluiiñē naxueeñe.

Jndā na seineiⁿ Jesús ñ'oommeiⁿl, tjaaⁿ yuu na xocaliu naⁿñēeⁿ jom.

Tiñe'calayu' nn'aⁿ jndíos ñ'eⁿ Jesús

³⁷ Meiiⁿ jndye ts'iaaⁿ na tyoch'eeⁿ jo ndāana na tixocaluii na cwe' ts'aⁿ nnts'aa, sāa tiñe'cala'yu'na ñ'eⁿñē. ³⁸ Luaa' tuii cha catseicandāñēna' ñ'oom na tyotseiljeii profeta Isaías, matso:

Ta, ¿'ñēeⁿ juu na matseyu' ñ'oom na cwiñe'quiaayâ?

Ndo' tsotypeⁿ cwiicheⁿ ñ'oom:

¿'Ñēeⁿ juu na jndā t'mōⁿ Ty'oōts'om nnom najndeiⁿ na matseixmaaⁿ?

³⁹ T'mōⁿ Isaías chiiu waa na tileicandā nla'yu' nn'aⁿ judíos, ee waa cwiicheⁿ ñ'oom na matsoom:

⁴⁰ Cha'xjeⁿ tileicanty'iaa' ts'aⁿ na nchjaaⁿl, maluaa' s'aa Ty'oōts'om quii' n'omna, ndo' tquiaaⁿ na jla'quie' n'omna jo nnoom.

Nmeiiⁿ tuii cha tixocaliuna chiiu l'ue ts'oom ñ'eⁿndyena,

meiⁿ na nla'nōⁿna quii' n'omna.

Ee xeⁿ nnc'ooliuna chiiu l'ue ts'oom ndo' nla'nōⁿna, maxjeⁿ nlcwe' n'omna ndo' nncwji'n'maaⁿñē joona.

⁴¹ Seineiⁿ Isaías ñ'oommeiⁿl quia na tco'na' nnoom na seit'maaⁿñē Ty'oōts'om Jesús, ndo' seineiⁿ cantyja 'naaⁿ juu.

⁴² Sāa meiiⁿ na luaa' tso Isaías, majndyendye nn'aⁿ na m'aⁿ n'iaaⁿ jo ndāa nn'aⁿ judíos, tyola'yu'na ñ'eⁿ Jesús. Sāa jnaaⁿl na nquiaana nn'aⁿ tmaaⁿl fariseos, jo' chii ticatjei'yuu'ndyena na ljo'. Ee xeⁿ nl'ana na ljo' tixonquia fariseos'ñēeⁿ na wanaaⁿ na nla'jomndyena xjeⁿ na cwi'oona wats'om. ⁴³ Ee joona neiiⁿtina na calue nc'iaana na ya cwil'ana, nchiiti na ntyjaa' n'omna na catso Ty'oōts'om na ya ntyjeeⁿ ñ'eⁿndyena.

Ñ'oom na mañequiaa Jesús macu'xeⁿna' nn'aⁿ

⁴⁴ Jndeiⁿ seineiⁿ Jesús. Matsoom:

—'Ñeeⁿ juu na matseyu' ñ'eⁿndyo, nchii macandā ñequio ja matseyu' tsaⁿñeeⁿ. Mati matseyu' ñequio nquii Tsotyā na jñom ja quii'ntaaⁿyo'. ⁴⁵ Ndo' 'ñeeⁿ juu na manty'iaa' ja, mati manty'iaa' tsaⁿñeeⁿ nquii na jñom ja quii'ntaaⁿyo'. ⁴⁶ Ja na cwiluiindyō naxuee, jndyōō tsjoomnancue, cha meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseyu' ñ'eⁿndyo nncwji'na' juu naquii' natia. ⁴⁷ Saa xeⁿ cwe' na mandii ts'aⁿ ñ'oom na mañequiaya, meiⁿ ticatseinda joona', nchii ja tseixmaⁿya na nncu'xaⁿ tsaⁿñeeⁿ. Ee nchii ty'iom Tsotyā ts'iaaⁿ ja na nncu'xaⁿya nn'aⁿ, ty'ioom ts'iaaⁿ ja na cwji'n'maaⁿndyo joona. ⁴⁸ 'Ñeeⁿ juu na ticuee' ts'om ja, meiⁿ tico'ñom ñ'oom na mañequiaya, waa cwii na nncu'xeⁿna' tsaⁿñeeⁿ. Ee xuee na macandā majooti ñ'oom na jndā seināⁿya, joona' nntu'xeⁿna' jom. ⁴⁹ Ticalatiuu'yo' na cwe' na jndei' 'ndyo nncō ñ'oommeiⁿ na matseināⁿ. Nquii Tsotyā na jñom ja, nqueⁿ sa'ntjoom na nmeiⁿ catseināⁿya ndo' na ca'moōⁿya joona' ndaaⁿyo'. ⁵⁰ Ndo' ntyjiya ñ'oom na matsa'ntjoom mañequiaana' na nntseixmaⁿ ts'aⁿ na ticantycwii na wando'. Jo' chii matseināⁿya cha'xjeⁿ ñ'oom na jndā tsoom nqōⁿ.

13

Tmaⁿ Jesús nc'ee' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê

¹ Cantyjati na jnaⁿna' na t'maⁿ Jesús jā na cwilajomndyō ñ'eⁿñê, t'moōⁿ na jeeⁿ candyā' ts'oom jā. Ntyjeeⁿ na jndā jaawe'ntyjō xjeⁿ na nlueeⁿeⁿ tsjoomnancuewaañe na nncjaalcwe'nnaaⁿaⁿ na m'aaⁿ Tsotyeeⁿ. Jo' chii quia majaawe'ntyjō xjeⁿ na nlatyaaⁿ jaa nn'aⁿ judíos xuee pascua quia cwilacwjaaya canmaⁿ, t'moⁿtyeeⁿ na jeeⁿ t'maⁿ waa na candyā' ts'oom jā.

² Cwicwaa'â ñ'eⁿ Jesús natmaaⁿ. Xjeⁿñeeⁿ jndā seiⁿjndō' tsaⁿjndii ts'om x'iaayâ Judas Iscariote, jndā Simón, na quiaa tsaⁿñeeⁿ cwenta jom. ³ Ndo' jom majndaa'ya ntyjeeⁿ na l'ōōⁿ jndā tquiaa Tsotyeeⁿ na meiⁿcwii tintjoom na nchii ñ'oom' nquii. Mantyjeeⁿ na jnaaⁿ na m'aaⁿ Ty'oōts'om, ndo' na majo' wjaalcweeⁿeⁿ. ⁴ Teicantyyaaⁿ yocheⁿ na cwicwaa'â natmaaⁿ. Tjeiiⁿeⁿ liaatco na cweⁿ, to'ñoom cwii liaa na cwityuee' luaayâ, seityeeⁿ juuna' tsiaⁿaⁿ. ⁵ Jndā jo' tiom ndaatioo ts'om 'naⁿ na cwicandyuu'â. Toōⁿl'ōⁿ na maaaⁿ nc'aa'â na t'maaⁿ na calajomndyō ñ'eⁿñê, jndā chii mawee'ñê nc'aa'â ñequio liaa'ñeeⁿ.

⁶ Ndo' quia na tue'cañoom yuu na wacatyeeⁿ Simón Pedro, matso tsaⁿñeeⁿ nnoom:

—Ta, ¿aa mmaⁿ nc'āya?

⁷ T'oōⁿ nnom, matsoom:

—Ts'iaaⁿ na mats'aa tileicatsei'nqōⁿ na maje'ndyo, saa ndaquiacheⁿ nntsei'nqōⁿ.

⁸ Matso Pedro nnoom:

—Xoya na mmaⁿ nc'āya.

T'o Jesús, matsoom nnom:

—Xeⁿ ticamaaⁿya nc'e' ticatseixmaⁿ cantyja 'naⁿya.

⁹ Matso Simón Pedro nnoom:

—Xeⁿ luaa'waa Ta, nchii macandā nc'ā. Mati camaⁿ l'ōōya ñequio xquaaⁿya.

¹⁰ Matso Jesús nnom:

—Cwii ts'aⁿ na jndā jndāa', ticaⁿna' na nntmaⁿñe na cha'waañe ee jndā lju'ñe, manda nc'ee macaⁿna' na nntmaⁿ. 'O laxmaⁿyo' na lju' n'om'yo' saa ticha'tsondyo'.

¹¹ Ee ntyjeeⁿ 'ñeeⁿ juu ñnequiaa cwenta jom luee ntyee. Macwe' jo' na matsoom: “Saa ticha'tsondyo' laxmaⁿyo' na lju' n'om'yo'.”

¹² Quia na jndā tmaaⁿ nc'aa'â, ndo' tcweennaaⁿaⁿ liaatco 'naaⁿaⁿ, jndā jo' tjacjoon-naaⁿaⁿ nacañoom' meiⁿsa. Matsoom ndaayâ:

—¿Aa cwila'nqōⁿyo' cantyja na s'aaya 'o? ¹³ 'O cwilacajndyū'yo' ja Maestro ndo' na cwiluiindyō na matsa'ntjōⁿya 'o. Ndo' maty'iomyaⁿ na ljo' cwindu'yo', ee maxjeⁿ jo' ja.

¹⁴ Ndo' na jndā tmaaⁿya nc'ee'yo' na cwiluiindyō na matsa'ntjōⁿya 'o ndo' na ma'moōⁿya ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'oōts'om ndaaⁿyo', mati 'o matsona' na nntue'ndyo'cye'yo' na

ndye'ntjom'yo' ndaa nc'iaa'yo'. ¹⁵ Ee jnda s'aaya cwii nnom na ma'mo'na' ndaa'yo' cha mati cal'a'yo' ñequio nt'omche' cha'xje' jnda s'aaya 'o. ¹⁶ Ñ'oom na mayuu'che' matsjooya ndaa'yo', juu ts'a' na m'aa' moso ticaluiit'ma'ñe cha'na nguii ts'a' na matsa'ntjom juu. Mati ts'a' na mawjaa ts'iaa' na jñom ts'a' juu, ticaluiit'ma'ñeti cha'xje' nguii ts'a' na jñom juu. ¹⁷ Xe' cwila'no'yo' ñ'oommei' ndo' cwil'a'yo' na ljo', nntio'naa'ñe Ty'oqots'om 'o.

¹⁸ Nchii matsjoq ñ'oomwaa' cantyja 'na'yo' na cha'tsondyo'. Mantyjiiya chiuu n'om' 'o na jnda tjeii'ndyo. Ee maxje' maca'na' na catseicandaa'ñena' ñ'oom' Ty'oqots'om na teiljeii. Matsona': "Manquii na macwa' ñ'e'ndyo malcwe' nacjoya." ¹⁹ Je' matsjooya ñ'oomwaa' ndaa'yo' cwii tjoche' na nluii na ljo', cha quia na nntseicandaa'ñena' nlayu'yo' na ja cwiluiindyō manquiti na jnda tsjoq ndaa'yo'. ²⁰ Ñ'oom na mayuu'che' matsjoq ndaa'yo'. 'Ñee' juu na matseiljo ts'a' na majñoo'ya, ja matseiljo tsa'ñee'. Ndo' ñee' juu na matseiljo ja, matseiljo tsa'ñee' nque' na jñoom ja.

Matso Jesús na ñequiaa Judas cwenta jom
(Mt. 26:20-25; Mr. 14:17-21; Lc. 22:21-23)

²¹ Jnda na tso Jesús ñ'oomwaa', sei'ndaa'na' ntyjee', ndo' ndyeyu tjei'yuu'ñe ndaayâ. Tsoom:

—Ñ'oom na mayuu'che' matsjoq ndaa'yo', cwiindyō 'o ñequiaa cwenta ja.

²² Quia jo' jâ nn'a' na cwilajomndyō ñ'e'ñe tyonty'iaa ntyjaayâ ndaayâ. Ee ticala'noq'ñâ ñee' cwiindyō jâ na matsoom na luaa' nnts'aa. ²³ Xje'ñee' ja Juan na jee' candya' ts'om Jesús, mawacatyâ nacañom'm na cwicwaa'â. ²⁴ Ndo' Simón Pedro s'oq l'oq'noq' na cwax'a' ndyoo Jesús cwaa' cwiindyō jâ na ñequiaa cwenta jom. ²⁵ Jo' chii seintjondyō jo ndo' jndya Jesús, tax'aya nnoom, tsjoq:

—Aa ndi' Ta, ¿ñee' cwii jâ na nnts'aa na ljo'?

²⁶ T'oq'noq', tsoom:

—Majuu ts'a' na nnom ñequiaa cwii ta' tyoo' xje' na jnda seicanda'a juuna'.

Ndo' quia na jnda seicana'a' tyoo'ñee' tquiaa' juuna' nnom Judas Iscariote, jnda Simón. ²⁷ Ndo' Judas, jnda na to'ñoom ta' tyoo'ñee', mana tuq Satanás quii' ts'oom. Ndo' tso Jesús nnoom:

—Que'ndyu' ts'iaa' na nntsa'.

²⁸ Saa mei'cwiindyō jâ na meindyuaandyō nacañoom' mei'sa ñ'e'ñe ticala'noq'ñâ chiuu na luaa' ñ'oom tsoom. ²⁹ Ndo' ee na manquiuuyâ na Judas malei'ñ'oom tja'che na ñjom s'om na cwiwil'uee'ndyō, jo' chii nt'omndyō jâ jla'tiuuyâ na ñecatso Jesús nnoom na catseijnaa' ljo'tindyō na maca'na' na nleil'uee'ndyō na waa xuee, oo quiaa' cwantindyō ndaa' ndye'ñee'. ³⁰ Ndo' jnda na tcwa' Judas tyoo'ñee', mañoom' jluee'ñe'. Juu xje'ñee' jnda teijaa'.

Ñ'oom xco na matsa'ntjomna'

³¹ Jnda na jlui' Judas quii'ntaayâ, matso Jesús ndaayâ:

—Je' ja na cwiluiindyō ts'a' na jna' cañoom'luee, manntseit'maa'ñena' ja. Ndo' cantyja 'naa' ljo' na manntjō'ya nntseit'maa'ñena' Ty'oqots'om. ³² Ndo' xe' nntseit'maa'ñena' jom cantyja na manntjō', quia jo' mati cantyja 'naa' jo' nntseit'maa'ñe ja na cwiluiindyō ts'a' na jna' cañoom'luee, ndo' tyuaa' nnts'aa' na ljo'. ³³ 'O ntseindaaya na jee' wi' ts'oq'ya, chjootindyō cwii m'aa'ya ñ'e'ndyo'. Nl'ue'yo' ja, ndo' cha'xje' tsjooya ndaa' nc'iaa'yo' nn'a' judíos, je' mati matsjoq ndaa' 'o: 'O xocandaa' nntsquie'cañom'yo' yuu na nncjo. ³⁴ Cwii ñ'oom xco na matsa'ntjomna' mañequiaa ndaa'yo', na c'om'yo' na wi' n'om'yo' nc'iaa'yo'. Cha'xje' na m'aa'ya na candya' ts'oq'ya 'o, malaa'ti' c'om' 'o na wi' n'om' nc'iaa'yo'. ³⁵ Na nl'a'yo' na ljo' nla'no' cha'tsondye nn'a' na 'o cwiluiindyō nn'a' na cwilajomndyō ñ'e'ndyō, xe' m'a'yo' na wi' n'om' nc'iaa'yo'.

Matso Jesús na nncwji'ñe Pedro

(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Lc. 22:31-34)

³⁶ Tax'eeñe Simón Pedro nnoom. Matso:

—Ta, ¿yuu wja'yu'?

T'o Jesús, matsoom nnom:

—Cantyja na nntjōⁿ je' 'u xocandaa nntseijomndyu', saa mati 'u nncue'ntyjō nntjom' na ljo'.

³⁷ Matso Pedro nnoom:

—Ta, ¿chiiu na xocandaa nntseijomndyo je' ljo' na nntjom'? Tints'aa meiiⁿ quio jo' c'io.

³⁸ T'o Jesús, matsoom nnom: 'U matsei'tiuu' na ñequiaandyu' na nnc'io' cantyja 'na'ya. Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjōō njom', cwii tjōōcheⁿ na nntseixuaa caxtijndyo na jaawixuee, saa 'u jndā ndyee ndii' macwji'ndyu' cantyja 'na'ya.

14

Jesús cwiluiiñê nato

¹ Tiñe'quiandyo' na nntseñ'eeⁿñena' n'om'yo'. Cala'yu'yo' ñ'eⁿ Ty'ōots'om ndo' mati cala'yu'yo' ñ'eⁿndyo ja. ² Naquii' waa' Tsotyaya jndye joo niom yuu na ya nnc'om nn'aⁿ. Xeⁿ nchii na luaa' waa, jndā tsjōō ndaa'yo'. Manncjō na nntseijndaa'ndyo joona' na nleil'uee'ndyo'. ³ Ndo' na jō na nntseijndaa'ndyo yuu na nnc'om'yo', nndyōlcwā'nda'a na nncjōchō 'o yuu na m'aa'ya, cha yuu na mac'ā'ya, majo' nnc'om'yo'. ⁴ Ndo' 'o manquiu'yo' yuu na majo ndo' mati cwita'jna'yo' nato.

⁵ Matso Tomás nnoom:

—'U Ta, ticaliuuyā yuu wja', jo' chii ¿chiiu ya na nla'nōōⁿā yuu waa nato'ñeeⁿ?

⁶ T'o Jesús, matsoom nnom:

—Ja cwiluiindyō nato, ndo' ñ'oom na mayuu', ndo' na tijoom cwintycwii na wando' ts'aⁿ. Ñequii'cheⁿ cantyja 'na' ja jo' na nndaa nncuee' ts'aⁿ na m'aaⁿ Tsotyaya. ⁷ Xeⁿ na cwila'nōⁿyo' 'ñeeⁿ cwiluiindyō, quia jo' mati nla'nōⁿyo' cantyja 'naaⁿ Tsotyā. Na je' na cwii wjaatina' nc'e na cwita'jna'yo' ja, mati cwita'jna'yo' jom, ndo' jndā nty'ia'nda'yo' jom.

⁸ Matso Felipe nnoom:

—Ta, quiaa' na nnty'iaandaayā Tsotype', quialjo'cheⁿ nljoya n'ōōⁿyā.

⁹ T'o Jesús nnom:

—Chiiu sa 'u Felipe, jaach'ee xuee m'aa'ya ñ'eⁿndyo', ¿aa maxjeⁿ ticwajnaⁿ ja? Ts'aⁿ na jndā nty'iaa' ja, mati jndā nty'iaa'aⁿ Tsotyā. ¿Chiiu na matsu': "Quiaa' na nnty'iaandaayā Tsotype'?" ¹⁰ ¿Aa ticatseyu' na ljo'yu cwiluiindyō ñequio Tsotyaya, ndo' jom ljo'yu cwiluiiñê ñ'eⁿndyo ja? Ñ'oom na matseina'ya ndaa'yo', nchii matseina'ya joona' cantyja 'naaⁿ na jndō' ts'ōōⁿ nncō. Nquii Tsotyā na ñequii'cheⁿ m'aaⁿñê ñ'eⁿndyo, nqueⁿ mach'eeⁿ ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ cantyja 'na'ya. ¹¹ Cala'yu'yo' na ljo'yu cwiluiindyō ñequio Tsotyā, ndo' Tsotyaya ljo'yu cwiluiiñê ñ'eⁿndyo ja. Xeⁿ tileicala'yu'yo' na ljo', saa quiandyo' na nla'yu'yo' ñ'eⁿndyo cantyja 'naaⁿ mañejoo ts'iaaⁿmeiiⁿ na mats'aa. ¹² Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjōō ndaa'yo', ñeeⁿ juu ts'aⁿ na matseyu' ñ'eⁿndyo, mañejoo ts'iaaⁿ na mats'aa nnts'aaⁿ. Hasta jndatichēⁿ ts'iaaⁿ nnts'aaⁿ, nc'e na majo na m'aaⁿ Tsotyaya. ¹³ Ndo' meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ñ'oom na nnta'yo' nnom Tsotyā ñequio xueya, jo' jo' ñequia cha na catseit'maaⁿñena' jom cantyja 'na' ja na cwiluiindyō Jnaaⁿ. ¹⁴ Cha'tso na cwita'yo' ñequio xueya, jo' jo' nnts'aa.

Njñom Jesús Espíritu Santo

¹⁵ Xeⁿ m'a'yo' na jnda nquiu'yo' ja, quia jo' cala'canda'yo' ñ'oom na matsa'ntjōⁿ.

¹⁶ Ndo' ja nlcaaⁿa nnom Tsotyaya na ñequiaaⁿ cwiicheⁿ na nnteijndeiⁿ 'o, nquii Espíritu na cwiluiiñê na mayuu' na ñequii'cheⁿ nnc'oomñe ñ'eⁿndyo'. ¹⁷ Nn'aⁿ na

m'aⁿ cantyja 'naaⁿ tsjoomnancue xocandaa nnto'ñoomna jom, ee tyoonty'iaana jom, meiⁿ ticata'jnaaⁿ na jom. Saa 'o cwita'jnaⁿyo' jom, ee m'aaⁿñê naquii' n'om'yo', ndo' ñequii'cheⁿ nnc'oomñê ñ'eⁿndyo'. ¹⁸ Tixoca'ndiya 'o na macanda, maxjeⁿ nncwjannda'a na m'aⁿyo'. ¹⁹ Mawaa xjeⁿ na nla'cuee' nn'aⁿ ja, ndo' jnda jo' taxocanty'iaana ja. Saa ñ'eⁿndyo' 'o ñequii'cheⁿ na nnc'ooⁿya, ee nc'e na nncwando'xco, jo' chii mati 'o nlxmaⁿyo' na ticantycwii na nntando'yo'. ²⁰ Quia na jnda tue'ntyjo xjeⁿñeeⁿ nla'nqⁿyo' na m'aaⁿya ñ'eⁿ Tsotyā, ndo' 'o m'aⁿyo' ñ'eⁿndyo, ndo' ja m'aaⁿya ñ'eⁿndyo'. ²¹ Ñeeⁿ juu na matseiljo ñ'oom na matsa'ntjoⁿ ndo' matseicandā joona', tsaⁿñeeⁿ jnda ntyjeeⁿ ja. Ndo' ñeeⁿ juu na jnda ntyjii ja, nquii Tsotyāya candyā' ts'oom juu. Ndo' mati ja candyā' ts'ooⁿya juu, ndo' m'mooⁿya cantyja 'naⁿya nnom.

²² Tsaⁿ na jndyū Judas, saa nchii Judas Iscariote, matso:

—Ta, ¿chiiu na cwe' ndaa jā m'moⁿ cantyja 'naⁿ saa ndaa nn'aⁿ tsjoomnancue xocatsa' na ljo'?

²³ T'o Jesús nnom, matsoom:

—Ñeeⁿ juu na jnda ntyjii ja maxjeⁿ nntseñ'oom'ñe ñ'oom na maquaⁿ. Nnc'oom Tsotyā na candyā' ts'oom tsaⁿñeeⁿ, ndo' nntsquiaañooⁿyā juu. Nnc'ooⁿyā ñ'eⁿñe. ²⁴ Ñeeⁿ juu na tica jnda ntyjii ja, tsaⁿñeeⁿ tiñe'catseicanaāⁿ ñ'oom na mañequiāya. Ndo' ñ'oom na matseinaⁿ ndaa'yo' nchii ñ'oom 'ndyo nncōya. Matseixma'na' ñ'oom 'ndyoo Tsotyāya ee jom jñoom ja quii'ntaaⁿyo'.

²⁵ Ñ'oommeiⁿ matseinaⁿ ndaa'yo' yocheⁿ na ndicwaⁿ m'aaⁿndyo ñ'eⁿndyo'. ²⁶ Saa ja nlcaaⁿa nnom Tsotyāya na njñoom Espíritu Santo na nnteijndeiⁿ 'o. Juu m'moⁿti ñ'oom ndaa'yo' na maca'na' na nliu'yo'. Ndo' nnts'aa na nncjaañjoom' n'om'yo' cha'tso ñ'oom na jnda ñetsjoo ndaa'yo'.

²⁷ Ja tjaa'naⁿ ñomtiuu tseixmaⁿya. Mañequiāya na cala'xmaⁿyo' juuna' naquii' n'om'yo'. Juu na mañequia na cwicanda'yo' t'maⁿti tseixma'na', nchiiti juu na tjaa ñomtiuu c'om nn'aⁿ na mañequiaa tsjoomnancue. Tiñe'quiandyo' na nntseñ'eeⁿñena' n'om'yo' ljo' cwii nntjom'yo' meiⁿ tila'catyuendyo'. ²⁸ Jnda jndye'yo' na tsjoo ndaa'yo', majo, saa ndyōnnda'a na m'aⁿyo'. Xeⁿ na mayuu' jnda nqiu'yo' ja, quia jo' ññequiaana' na neiⁿyo' meiiⁿ na tsjoo na majo ee na m'aaⁿ Tsotyāya jo. Jom t'maⁿti cwiluiiñê, nchiiti ja. ²⁹ Ndo' je' cwtjoocheⁿ na nluui na ljo' matsjooⁿya ndaa'yo', cha quia na jnda tue'ntyjo juuna' quia jo' nla'yu'yo'.

³⁰ Tajndye cwimatseinaⁿtyāya ñ'eⁿndyo', ee mandyo nquii na cwiluiitquieñe quii' n'om nn'aⁿ tsjoomnancuewaañe. Saa tjaa meiⁿcwii na matseixmaⁿya na juu jo' nndaa nleil'uee'ñe na cat'uiina' ja. ³¹ Saa cha nnc'ooliu nn'aⁿ tsjoomnancue na m'aaⁿya na candyā' ts'ooⁿya Tsotyā, ndo' na matseicandaaⁿndyo cha'tso na matsa'ntjoom ja, mañequiaandyo na nnc'io. Quicantya'yo', cjaaya, caluii'a ñjaaⁿñe.

15

Jesús cwiluiiñê ts'oo ntjom na mayuu'cheⁿ

¹ Ja cwiluiindyō ts'oo ntjom na mayuu' ndo' Tsotyāya cwiluiiñê ts'aⁿ na mateix'ee juuna'. ² Matyjeeⁿ meiⁿnquia l'o ts'ooⁿñeeⁿ na tyool'ana' tā. Saa ticwii l'o ts'ooⁿñeeⁿ na cwil'ana' tā, matyjeeⁿ nqueⁿna' cha majndyeti tā cal'ana'. ³ Mati joo ñ'oom na m'mooⁿ ndaa'yo' maqueⁿlju'na' n'om'yo' cha ya nl'a'yo' ts'iaaⁿ 'naⁿya. ⁴ Jo' chii caljoo'ndyo'tyeⁿyo' cantyja 'naⁿya, cha'xjeⁿ macwiljoo'ndyotyāⁿya ñ'eⁿndyo'. Ee cha'xjeⁿ ts'o ts'oo xondaa nnts'aa cheⁿnquiina' tā xeⁿ ticat'uiina' nquii ts'oo, majo'ti cantyja 'naⁿyo', meiⁿ xocats'aana' na nncue' tā nl'a'yo' xeⁿ ticaljoo'ndyo' cantyja 'naⁿya.

⁵ Ja cwiluiindyō x'ee ts'oo, ndo' 'o cwiluiindyō l'o ts'oo. Ñeeⁿ cwii 'o na tyeⁿ matseijomñe cantyja 'naⁿya, ndo' na cwiljoo'ndyo ñ'eⁿñe, tsaⁿñeeⁿ jndye cha'cwijom tā nncue' cantyja 'naaⁿaⁿ. Saa xeⁿ na nntoⁿñe cantyja 'naⁿya, tjaa'na' ljo' cwii nndaa

nnts'aa. ⁶ Ñeeⁿ juu na ticaljoo'ñe cantyja 'naⁿya, nntquie'na' juu cha'xjeⁿ cwityeⁿnquie' l'o ts'oo, ndo' jo' jo' cwicaaⁿna'. Jnda chii cwicajñeeⁿ nn'aⁿ l'oo'ñeeⁿ, cwitioomna joona' quii' chom.

⁷ Xeⁿ cwila'jomndyo'tyeⁿyo' cantyja 'naⁿya, meiⁿ ticatsuu' n'om'yo' ñ'oom na mañequiaya, quia jo' cataⁿyo' nnom Ty'oots'om cha'tso na l'ue n'om'yo', ndo' ñnequiaaⁿ. ⁸ Luaa waa na matseit'maaⁿñena' Tsotyāya, na cantyja 'naⁿyo' jndye tã nncue'. Ee laa'ti' m'moⁿna' na mayuu'cheⁿ cwila'xmaⁿyo' nn'aⁿ na cwila'jomndyo' ñequio ñ'oom na mañequia. ⁹ Cha'xjeⁿ juu Tsotyāya candyā' ts'oom ja, mati ja candyā' ts'ooⁿya 'o. Jo' chii caljoo'ndyo'tyeⁿyo' cantyja na m'aaⁿya na candyā' ts'ooⁿya 'o. ¹⁰ Ja matse-icandaā'ndyo ñ'oom na matsā'ntjom Tsotyā, ndo' cwiljoo'ndyo cantyja na candyā' ts'oom ja. Ñequii'cheⁿ cala'canda'yo' ñ'oom na matsā'ntjoⁿya 'o, ee na nl'a'yo' na ljo', nljoo'ndyo'tyeⁿyo' cantyja na candyā' ts'ooⁿya 'o.

¹¹ Ñ'oommeiiⁿ matseinaⁿya ndaa'yo' cha nla'xmaⁿyo' na neiⁿyo' ñ'eⁿndyo ndo' cha candaā'ya nnc'om'yo' na neiⁿyo'. Hasta quiaana' na waljoo'cheⁿ na neiⁿyo' na cwila'candaā'ndyo' yuu na matsā'ntjoⁿya. ¹² Luaa waa ñ'oom na matsā'ntjoⁿ: C'om'yo' na wi' n'om'yo' nc'iaa'yo', cha'xjeⁿ m'aaⁿya na candyā' ts'ooⁿya 'o. ¹³ Tjaa'naⁿ cwii na t'maⁿti na ma'moⁿna' na wi' ts'om ts'aⁿ nc'iaa' cha'na juu ts'aⁿ na ñnequiaaⁿñe na cue' cwentaa nc'iaa'. ¹⁴ 'O cwiluiindyoy' nc'iaaya xeⁿ cwila'candaā'ndyo' na matsā'ntjoⁿya 'o. ¹⁵ Je' tacatsjootyaya na 'o cwiluiindyoy' moso. Ee ts'aⁿ na m'aaⁿ moso ticaljeiiⁿ ljo' matseijndaa'ñe patrom 'naaⁿaⁿ. Je' matsjooya na 'o cwiluiindyoy' nn'aⁿ na ya ñ'oom ñ'eⁿndyo ee jnda tquiaya na caliu'yo' cha'tso ñ'oom na jnda jndiia 'ndyoo Tsotyāya. ¹⁶ 'O nchii tjeii'ndyo' na nla'xmaⁿyo' cantyja 'naⁿya, nncō tjeii'ndyo 'o, ndo' jnda ty'ioⁿya ts'iaaⁿ 'o na catsa'yo' ndo' cal'a'yo' yuu na ñenquii'cheⁿ nntseit'maaⁿñena' Ty'oots'om. Ee na ljo' nl'a'yo' meiⁿquia ñ'oom na ntaⁿyo' nnom Tsotyā ñequio xueya, jom ñnequiaaⁿ. ¹⁷ Luaa ñ'oom na matsā'ntjoⁿya 'o: C'om'yo' na wi' n'om'yo' nc'iaa'yo'.

Ticuee' n'om nn'aⁿ Jesús

¹⁸ 'Quia ticuee' n'om nn'aⁿ tsjoomnancue 'o, cala'noⁿyo' na ja tyuaa'ti t'omna na ticuee' n'omna. ¹⁹ Xeⁿ cwila'xmaⁿyo' cantyja 'naaⁿ tsjoomnancue, nn'aⁿ cwentaa'na' nnc'omna na neiiⁿna 'o cha'xjeⁿ na neiiⁿna nc'iaana, saa nc'e jnda tjeii'a 'o quii'ntaaⁿna, jo' chii ticala'xmaⁿyo' cantyja 'naaⁿ tsjoomnancue, ndo' jo' na jndoo nn'aⁿ 'o. ²⁰ Cjaañjoom' n'om'yo' ñ'oom na jnda ñetsjoo ndaa'yo', na juu ts'aⁿ na m'aaⁿ moso ticaluiit'maⁿñe cha'xjeⁿ nquii ts'aⁿ na matsā'ntjom jom. Nc'e na cwita'wi' nn'aⁿ ja, mati nnta'wi'na 'o. Ndo' xeⁿ cwila'candaā'ndyena ñ'oom na mañequiaya, quia jo' mati nla'candaā'ndyena ñ'oom na ñne'quia'yo'. ²¹ Cha'tso nmeiⁿ nl'ana 'o cwe' nc'e na la'xmaⁿyo' cwentaya ee ticata'jnaaⁿna nqueⁿ na jñoom ja quii'ntaaⁿna.

²² Xeⁿ nchii na jndyotseinaⁿya ndaana, quia jo' tixocwijndaa' na la'xmaⁿna jnaⁿ. Saa je' tixocandaā' nluena na ticaliuna na cwila'tjoondyena nnoom. ²³ Ee ñeeⁿ juu na jndoo' ja, mati jndoo' tsaⁿñeeⁿ nqueⁿ na cwiluiiñe Tsotyā. ²⁴ Tijoom ñes'aa cwiicheⁿ ts'aⁿ ts'iaaⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ cha'xjeⁿ ts'iaaⁿ na mats'aa. Xeⁿ na nchii ts'iaaⁿmeiⁿ mats'aa, quia jo' tixocwijndaa' na cwila'tjoondyena nnoom, saa je' meiⁿ na jnda ñenty'iaana ts'iaaⁿ na mats'aa cantyjaⁿ xjeⁿ na to'a, m'aⁿna na jndoona ja ndo' mati nqueⁿ na cwiluiiñe Tsotyā. ²⁵ Saa luaa' waa cha catseicandaā'ñena' ñ'oom na teiljeii naquii' ljeii na cwilei'ñ'omna na matsā'ntjomna', na matsona': "Jndoona ja meiⁿ tjaa'naⁿ cwii nnom cantyja 'naⁿya na matseijndaa'ñena' na nl'ana na ljo'."

²⁶ 'Ja nlcaaⁿa nnom Tsotyā na cajñoom Espíritu na cwiluiiñe na mayuu' naquii' n'om'yo'. Quia na jnda tyjeeⁿeⁿ nncwji'yuu'ñe cantyja 'naⁿya. ²⁷ Ndo' mati 'o nnt-jei'yuu'ndyo' cantyja 'naⁿya, ee m'aⁿyo' ñ'eⁿndyo xjeⁿ na to'jndyaa ts'iaaⁿmeiiⁿ.

16

¹ Matso Jesús:

—Ñ'oommeiⁿ jndā seinaⁿ cantyja 'naⁿya ndaaⁿ'yo' cha tintseiquiaanaⁿ 'o. ² Ee nntjeiiⁿ nn'aⁿ judíos 'o naquiiⁿ lan'om 'naaⁿna. Ndo' manncueⁿntyjō xjeⁿ na meiⁿquiandyō ts'aⁿ na nntseicueeⁿ cwiiⁿ 'o nntseitiuutoom na mandiⁿntjoom nnom Ty'oots'om na ljo' nnts'aaⁿ. ³ Nmeiiⁿ nl'ana cwe' nc'e ticalaⁿnoⁿna cantyja 'naaⁿ Tsotyā, meiⁿ cantyja 'naⁿ ja. ⁴ Saa jndā tsjōōya ñ'oommeiⁿ ndaaⁿ'yo' cha quia na nncueⁿntyjō xjeⁿñeeⁿ nncjaañjoomⁿ n'om'yo' ñ'oom na jndā tsjōō ndaaⁿ'yo'.

Ts'iaaⁿ na nnts'aa Espíritu Santo

'Tîcatsjōō ñ'oommeiⁿ ndaaⁿ'yo' quia na toⁿjndyaaⁿ ts'iaaⁿ na maleiñⁿoⁿya nc'e m'aaⁿya ñ'eⁿndyō'. ⁵ Saa je' majolcwa'a na m'aaⁿ nqueⁿ na jñoom ja quiiⁿntaaⁿ'yo', ndo' meiⁿcwiiⁿ 'o tyoowaxeⁿ noⁿ yuu jō. ⁶ Saa cwe' ee na tsjōō ñ'oommeiⁿ ndaaⁿ'yo', jo' na jeeⁿ ndyaⁿ chjooⁿ n'om'yo'. ⁷ Saa ñ'oom na mayuuⁿ matsjōōya ndaaⁿ'yo', maxjeⁿ nnteijndeitinaⁿ 'o xeⁿ jōya. Ee xeⁿ ticjō, nqueⁿ na nnteijneiⁿ 'o ndo' na ñnequiaaⁿ na t'maⁿ n'om'yo' tixocwjeeⁿcañoom 'o. Ndo' na nncjō, njñōōⁿya jom na ññoom na m'aⁿ'yo'. ⁸ Ee quia na jndā tyjeeⁿcañoom, nnts'aaⁿ na nlco'tianaⁿ nquiu nn'aⁿ na la'xmaⁿna jnaⁿ ndo' na calaⁿnoⁿna na c'omna cantyja na maty'iomyanaⁿ ndo' na nncuⁿxeⁿ Ty'oots'om joona. ⁹ M'mqōⁿ na la'xmaⁿ nn'aⁿ jnaⁿ cwe' nc'e na tiñe'calaⁿ'yu'na ñ'eⁿndyō. ¹⁰ Ndo' m'mqōⁿ chiuu waa na maty'iomyanaⁿ na c'omna nc'e jō na m'aaⁿ Tsotyā ndo' taxocanty'iaatina ja. ¹¹ M'mqōⁿ chiuu na nncuⁿxeⁿ Ty'oots'om nn'aⁿ ee na jndā tuⁿxeⁿñe nquii na cwilui-itquieñe tsjoomnancuewaañe.

¹² 'Ndo' niom jndye nt'omcheⁿ ñ'oom na macaⁿna' na catsjōōya ndaaⁿ'yo', saa tile-icalaⁿnoⁿ'yo' joo ñ'oomⁿñeeⁿ je'. ¹³ Saa quia na nncwjeeⁿcañoom juu Espíritu na cwiluiiñe na mayuuⁿ, juu nncjaaⁿmqōⁿndaaⁿ'yo' cha'tso ñ'oom na mayuuⁿ ee nchii nntseineiⁿ cantyja 'naaⁿ nquii, nntseineiⁿ ticwii cwii ñ'oom na mandii na matseineiⁿ Ty'oots'om. Ndo' m'mqōⁿ ndaaⁿ'yo' 'naⁿ na quia nluii. ¹⁴ Juu nntseit'maaⁿñe ja, ee nncōⁿñom cha'tso ñ'oom na ñe'catseicandiiya 'o, ndo' m'mqōⁿ joona' ndaaⁿ'yo'. ¹⁵ Cha'tso na matseixmaⁿ cwentaaⁿ Tsotyāya macwentaya joona'. Cwe' nc'e jo' na tsjōō na nncōⁿñom juu Espíritu cha'tso ñ'oom na ñe'catseicandiiya 'o ndo' m'mqōⁿ joona' ndaaⁿ'yo'.

Juu na chjooⁿ n'om'yo' nntseicwaqueⁿna' na neiⁿ'yo'

¹⁶ 'Chjootindyō cwii ñ'aⁿtyā ñ'eⁿndyō', ndo' jndā jo' taxocanty'ia'yo' ja. Ndo' ndanquia chjootindyō cwii nnty'ia'ti'yo' ja, cwe' nc'e nncjō na m'aaⁿ Tsotyā.

¹⁷ Jndā tsoom ñ'oommeiⁿ cwantindyô jâ nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿñê ts'iaaⁿ na mach'eeⁿ l'uuyâ ndaaⁿ ntyjaayâ:

—¿Chiuu ñecaⁿmqōⁿ ñ'oomwaa' na matseineiⁿ ndaayâ, na chjootindyō cwii ñ'eⁿtyeeⁿ ñ'eⁿndyō, ndo' xeⁿ jndacheⁿ taxocanty'iaa'ya jom, ndo' ndanquia jo' chjootindyō cwii nnty'iannda'a jom? Ndo' na tsoom cwe' nc'e na wjaⁿ na m'aaⁿ Tsotyeenⁿ.

¹⁸ L'uutyayâ:

—Juu ñ'oomwaa' na chjootindyō na tsoom, ¿ljo' ñe'caⁿmqōⁿna'? Ticalaⁿnoⁿâ ñ'oom na matseineiⁿ.

¹⁹ Ndo' seiⁿnoⁿ Jesús na ñe'cataⁿ'x'eendyotyayâ ñ'oomwaa' nnoom. Quia jo' matsoom ndaayâ:

—¿Aa cwitaⁿxeⁿ'yo' ndaaⁿ ntyjeeⁿ'yo' cantyja ñ'oommeiⁿ na matsjōō na chjootindyō meiⁿ taxocanty'ia'yo' ja, ndo' ndanquiacheⁿ na chjootindyō quia jo' nnty'ia'nnnda'yo' ja? ²⁰ Ñ'oom na mayuuⁿcheⁿ matsjōōya ndaaⁿ'yo', joo nn'aⁿ na m'aⁿ cantyja 'naaⁿ tsjoomnancue, ñequio na neiiⁿna nnty'iaana ljo' nntjōⁿ. 'Naⁿ na nntjōⁿ nnts'aana' na 'o nntyueeⁿ'yo' na matseichjooⁿna' n'om'yo', saa juu na chjooⁿ n'om'yo', xeⁿ jndacheⁿ nntseicwaqueⁿna' na nnc'oom'yo' na neiⁿ'yo'. ²¹ Manquiuⁿ'yo' cwii yuscu quia manntseincuii, maquiinaⁿ juu, cwe' ee jndā tueⁿntyjō xjeⁿ na nntseincuii. Saa quia na jndā tuiiñe

yu'ndaa, cwitsuu' ts'oom na tquina' jom, ee m'aa' na neii'e' na jnda tuiñe yu'ndaa. ²² Maluaa' matseijomna' 'o. Je' m'a'yo' na chjoo' n'om'yo', saa quia na nnty'iannda'a 'o, quia ljo'che' ñeiquiaana' na nei'yo'. Ndo' xje'ñee' meicwii ts'a' xocandaā nncwji' na nei'yo'.

²³ Juu xuee'ñee', taxoca'na' na nnta'xe'ti'yo' ñ'oom noo'. Ñ'oom na mayuu'che' matsjoo' ndaa'yo', cha'tso na nta'yo' nnom Tsotyaya cha catseit'maa'ñena' ja, jo' ñeiquiaa' na nda'yo'. ²⁴ Hasta xje'je'che' tyooca'na' na candu'yo' na catseit'maa'ñena' ja joo ñ'oom na nnta'yo' nnoom. Saa je' cal'a'yo' na ljo' quia jo' nnto'ñoom'yo' ñ'oom na cwilaty'oondyo', cha ñeiquiaana' na candaā'ya na nei'yo'.

Jnda jna'ndyo ñequio na matseixma' tsjoomnancue

²⁵ Jnda seinā' ñ'oommei' ndaa'yo' na cwe' tjañoom'. Saa manncue'ntyjo xje' na taxocatseinā' ndaa'yo' ñ'oom na cwe' wjaañoom', ee nntseinā' ndaa'yo' ñ'oom na ndyeyu cantya 'naa' Tsotyā. ²⁶ Ndo' juu xje'ñee', nnta'yo' nnoom ñequio xueya cha catseit'maa'ñena' ja. Ndo' quia ljo'che' me' taxoca'na' na nntseity'oondyo' nnom jom na ñeiquiaa' ñ'oom na cwita'yo', ²⁷ ee manquiti Tsotyaya m'aa' na candya' ts'oom 'o, nc'e na jnda nqui'yo' ja ndo' jnda macwilayu'yo' na jnaa'ya na m'aa'. ²⁸ Ja jnaa'ya na m'aa', tyja'cañoo'ya tsjoomnancuewaa. Ndo' je' je' ma'ndiya juuna' na manncjōlcwā'a na m'aa'.

²⁹ Quia jo' jā nn'a' na cwilajomndyō ñ'e'ñê l'uuyâ:

—Je' ndyeyu matsei'nei', nchii cwe' ñ'oom na wjaañoom'. ³⁰ Je' macwila'noo'â na 'u cha'tso ntyji' me' tica'na' na nnta'x'aatyāyâ njom'. Jo' chii cwilayu'â na mayuu' na jna' na m'aa' Ty'oōts'om.

³¹ T'o Jesús ndaāyâ, matsoom:

—Je' cwila'tiuu'yo' na cwilayu'yo'. ³² Saa manncue'ntyjo xje', ndo' je' cwiwe'ntyjona' na nnt'oom'ndyo'. Cwii ndo' cwiindyō' nntsa'yo' na waa w'a'yo' ndo' n'ndye'yo' ja na ñenco. Saa tiñenco m'aa'ya, ee nquii Tsotyaya m'aa'ñê ñ'e'ndyo'. ³³ Jnda seinā'ya ñ'oommei' ndaa'yo' cha cantya na cwilajomndyo' ñ'e'ndyo' meicwii ñomtiu tanc'oom. Ñequii' nawi' nntjom'yo' na m'a'yo' tsjoomnancue, saa c'om't'maa'ndyo' n'om'yo', ee jnda jna'ndyo ñequio juu na matseixma' tsjoomnancue.

17

Mateijndei Ty'oōts'om nn'a' na cwila'jomndye ñ'e' Jesús

¹ Jnda na seinei' Jesús ñ'oommei', jlundañê cañoom'luee. Matsoom:

—Tsotyaya, jnda tue'ntyjo na nluii cha'tso na teijndaa' cantya 'na'ya. Je' catseit'maa'ndyu' ja na cwiluiindyō Jnda', cha mati ja nntseit'maa'ndyo 'u. ² Ee 'u jnda tque' na waa na jndō na matseixma'ya jo ndaa' cha'tso nn'a' tsjoomnancue na ticwii cwii ts'a' na mañequiaa' l'ooya na ñeiquiaa' na tseixma' na ticantycwii na wando'. ³ Luaa waa na nntseixma' ts'a' na ticantycwii na wando' añmaa'a', na catsei'noo'q' na ñenncu'che' cwiluiindyū' Ty'oōts'om na mayuu' ndo' mati na ja Jesús cwiluiindyō Cristo na jñom' ja quii'ntaa' nn'a' tsjoomnancue.

⁴ Ja jnda seit'maa'ndyo 'u quii'ntaa' nn'a' tsjoomnancue. Ndo' majnda ma-mañequiaandyō na c'io cwentaa nn'a', mañejuu ts'iaa'ñee' na tquiaa' noo' na cats'aa. ⁵ Ndo' je' je' 'u Tsotyaya, catseit'maa'ndyu' ja cha'xje' na cwiluiit'ma'ndyu' yuu na m'aa', na juu jo' matseixma'ya ñ'e'ndyu' cwii tjooche' na nncuaa tsjoomnancue.

⁶ Ndaā nn'a' na m'a' tsjoomnancue na tquiaa' joona l'oō, jnda t'moo'ya chiuu cwiluiindyū'. Tyom'a'na cwentā', ndo' tquiaa' na cwila'xma'na cwentaya. Joona cwila'wena ñ'oom naya 'na' ndo' cwila'candana juuna'. ⁷ Ndo' macwila'no'na na cha'tso na cwicandaā mats'aa, ñenncu' tquiaa' na matseixma'ya na ljo'. ⁸ Ee ñ'oom na tsu' noo'ya, jnda tquia joona' ndaana. Ndo' joona jnda to'ñoomna ñ'oom'ñee'.

Cwila'nq̄'na na mayuu'che'n jnaa'ya na m'aa'n', ndo' cwila'yu'na na 'u jñom' ja quii'ntaa'n nn'a'n.

⁹ 'Maca'n'a naya njom' cantyja 'naa'na, nchii cantyja 'naa' nn'a'n tsjoomnancue. Ja maca'n'a na cateijndei' joo na jnda tquiaa' l'ooya, ee cwila'xma'na cwenta'.

¹⁰ Cha'tsondye joona na la'xma'na cwentaya, mati la'xma'na cwenta'. Ndo' joona na la'xma'na cwenta', mati la'xma'na cwentaya, ndo' matseit'maa'nñena' ja cantyja 'naa'na.

¹¹ 'Je' taxoc'oq̄ntya tsjoomnancue, saa joo na'm'a'n' cwiljoo'ndyena juuna', ee ja jonlcwā'a na m'aa'n'. 'U Tsotyaya na lju' cwiluiindyū', catsa' cwenta na'm'a'n' na jnda tquiaa' l'oq̄ ñequio juu najndei' na matsei'xma'n' cha nnts'aana' ñe'cwii nla'xma'na cha'xje' jaa ñe'cwii cwilaxmaa'ya. ¹² Yoche'n na tyom'aa'ya naquii'ntaa'n na'm'a'n' na jnda tquiaa' l'oq̄, tyots'aa cwenta joona ñequio najndei' na matsei'xma'n' nncu'. Ndo' mei'cwiindyena tīcatsuūñe, macandā tsuūñe juu ts'a'n na matseixma'n na catsuūñe, cha na catseicandāñena' ñ'om' na teiljeii.

¹³ 'Saa je' na nncjolcwā'a na m'aa'n'. Ndo' matseina'ya ñ'oommei'n yoche'n na ndi m'aa'ya tsjoomnancuewaañe, cha juu na m'aa'ya na nei'ya, candāñ nla'xma'na juuna'.

¹⁴ Jnda tquiaya ñ'oom naya 'na' ndaana, saa nn'a'n tsjoomnancue ticee' n'om joona ee ticala'xma'na cantyja 'naa'n' tsjoomnancue, cha'xje' ja mei'n ticatseixma'ya cantyja 'naa'n'na'. ¹⁵ Nchii maca'n'a na cwji' joona tsjoomnancue, saa na cwañom' joona ljo' na ñe'cats'aa tsa'jndii ñ'e'ndyena. ¹⁶ Joona ticalaxma'na cantyja 'naa'n' tsjoomnancue cha'xje' ja mei'n ticatseixma'ya cantyja 'naa'n'na'. ¹⁷ Que'n joona na cwiluiindyena na lju' n'omna nc'e ñ'oom na mayuu'. Juuna' cwiluiñena' na mayuu'. ¹⁸ Cha'xje' na jñom' ja na jndyoo tsjoomnancue, mati majñoo'ya joona na c'oocatjei'yu'ndyena ndāñ nn'a'n tsjoomnancue. ¹⁹ Ee nc'e joona maqañ che'nncq̄ na lju' ts'oq̄n jo njom' cha mati nlque'ljū'na' n'omna nc'e ñ'oom na mayuu'.

²⁰ 'Ndo' nchii macandā maca'n'a cantyja 'naa' joo na'm'a'n'. Mati maca'n'a na cateijndei' joo nn'a'n na quia nla'yu' ñ'e'ndyō nc'e ñ'oom na quia nntjei'yu'ndyena ²¹ cha ñe'cwii nla'xma'na, cha'xje' 'u Tsotyaya ñe'cwii cwiluiindyū' ñ'e'ndyō, ndo' ja ñe'cwii cwiluiindyō ñ'e'ndyū'. Ee na ljo' mati joona ndāñ nla'xma'na na ñe'cwii cwiluiindyena ñequiondyō jaa. Quia jo' nla'yu' nn'a'n tsjoomnancue na 'u jñom' ja. ²² Juu na tquiaa' na matseit'maa'nñena' ja, mati tquiaya jo' na cala'xma'na, cha na ñe'cwii cala'xma'na cha'xje' jaa ñe'cwii cwila'xmaa'ya. ²³ Ja m'aa'ya ñ'e'ndye joona, ndo' 'u m'aa'n' ñ'e'ndyō ja cha nnts'aana' na ñe'cwii cwila'xma'na. Ndo' na ljo' nla'nq̄' nn'a'n na 'u jñom' ja, ndo' na candyā' ts'om' joona cha'xje' na candyā' ts'om' ja.

²⁴ 'U Tsotyaya m'aa'n' na candyā' ts'om' ja cwii tjooche'n na tque'n' tsjoomnancue. L'ue ts'oq̄n na na'm'a'n' na jnda tquiaa' l'ooya, c'omna yuu na m'aa'ya ñ'e'ndyū'. Ee quia ljo'che'n ndāñ juu na matseit'maa'nñena' ja na tquiaa' na matseixma'ya. ²⁵ Tsotyaya 'u na cwiluiindyū' na maty'iomyana', nn'a'n na la'xma'na cantyja 'naa'n' tsjoomnancue ticala'nq̄'na cantyja 'na'n', saa ja mawajna'n'a 'u ndo' na'm'a'n' cwila'nq̄'na na 'u jñom' ja. ²⁶ Jnda t'moo'ya cantyja 'na'n' ndaana, ndo' m'moo'ntya jo' ndaana. Luaa' nnts'aa cha juu na m'aa'n' na candyā' ts'om' ja, mati nlaxma'na juuna'. Ndo' mati nnc'oq̄'ya ñ'e'ndye joona.

18

'Ooñ'omna Jesús na praso

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53)

¹ Jnda na seinei'n Jesús ñ'oommei'n nnom Ty'oq̄ts'om, mana jluee'n' jo' jo' ñ'e'ndyō jā na cwilajomndyō ñ'e'nñē. Tei'ty'iōq̄'â tsjo' Cedrón. Squiaayâ cwii joo yuu waa cwii ntjom, jo' jo' santyooyâ na tjaque'n'ē. ² Ndo' Judas, juu x'iaayâ na tquiaa cwenta jom, mati mantyjii jo' jo', ee majndye ndii' ñesaayâ jo' jo' ñ'e'n Jesús. ³ Quia jo' Judas'ñee'n, to'ñoom

cwii tmaaⁿ sondaro ñ'eⁿ nt'om nn'aⁿ na cwindye'ntjom ndaa ntyee na cwiluiitquiendye, ndo' mañ'eeⁿ nt'om nn'aⁿ tmaaⁿ fariseos. Tjachom naⁿñeeⁿ jo' jo'. Ty'echona lioochom ndo' chom nlca ñ'eⁿ l'o ts'iaaⁿ ntia'. ⁴ Ndo' Jesús, nc'e na mantyjeeⁿ cha'tso na mawaa xjeⁿ na nntjoom, tjacatjomñê naⁿñeeⁿ. Tax'eeⁿ ndaana, matsoom:

—¿Ñeeⁿ juu cwil'ue'yo'?

⁵ T'oona, jluna:

—Cwil'uaayâ Jesús na jnaⁿ Nazaret.

Matsoom:

—Maja luua jo'.

Ndo' mati Judas na tquiaa cwenta jom, mañ'eⁿ ñequio naⁿñeeⁿ. ⁶ Ndo' quia tso Jesús: “Maja luua jo'”, seilcwe'ntya'na' joona hasta xjeⁿ nomtyuaacheⁿ tquiaandyena. ⁷ Quia jo' tax'eeñennda' Jesús ndaana:

—¿Ñeeⁿ juu cwil'ue'yo'?

Ndo' joona t'oqonnda'na nnoom:

—Jesús tsaⁿ na jnaⁿ Nazaret.

⁸ T'o Jesús ndaana:

—Jnda tsjooya, maja luua jo'. Jo' chii xeⁿ ja cwil'ue'yo', ca'ndye'yo' na^maⁿ na nnc'loona.

⁹ Luua' tuui cha catseicandaañena' ñ'oom na tsoom quia seineiiⁿ nnom Tsotyeeⁿ. Tsoom: “Nn'aⁿ na jnda tquiaa' l'ooya, meiⁿcwiindye joona títseicatsuuya.” ¹⁰ Quia jo' Simón Pedro tjei'ñoomñê xjo na maleiñ'oom. Seiquiee'ñê ts'aⁿ na jndyu Malco. Tyjeeⁿ tsua'qui tsaⁿñeeⁿ ntyjaya. Juu tsaⁿñeeⁿ mosoo' tyee na cwiluiitquieñe. ¹¹ Matso Jesús nnom Pedro:

—Cwja'ndyu'nnda' xjo' quii' tjaⁿwaa'na'. ¿Aa matseitiuu' na ticaty'iomyana' na catjoⁿya nawi' t'maⁿ na seijndaa'ñe Tsotyaya na nntjoⁿ?

Ty'eñ'omna Jesús na m'aaⁿ tyee na cwiluiitquieñe

(Mt. 26:57-58; Mr. 14:53-54; Lc. 22:54)

¹² Quia jo' sondaro'ñeeⁿ ñequio capeitaⁿ na cwiluiitquieñe ndaana ñequio naⁿñeeⁿ na cwindye'ntjom ndaa ntyee na cwiluiitquiendye ndaa nn'aⁿ judíos, t'uena Jesús, jla'tyeⁿna jom. ¹³ Ty'eñ'omjndyeena jom na m'aaⁿ Anás, xeeⁿ tyee na jndyu Caifás na cwiluiitquieñe chu'ñeeⁿ. ¹⁴ Majuu Caifás'ñeeⁿ jnda seijnooⁿoⁿ n'om nc'iaaⁿaⁿ nn'aⁿ judíos'ñeeⁿ na yaticheⁿ na cwii ts'aⁿ cue' cwentaa cha'tsonde joona.

Macwji'ñe Pedro cantyja 'naaⁿ Jesús

(Mt. 26:69-70; Mr. 14:66-68; Lc. 22:55-57)

¹⁵ Wendyô já, nquii Simón Pedro ñ'eⁿ ja Juan saantyooyâ nanqueⁿ naⁿñeeⁿ. Juu tyee na cwiluiitquieñe mawajnaⁿaⁿ ja. Macwe' jo' tjoquia'a tach'eⁿ waa' tyee'ñeeⁿ xjeⁿ na ty'eñ'omna Jesús jo' jo'. ¹⁶ Saa Pedro tjawintyjeeⁿeⁿ 'ndyoots'a tatiom. Jo' chii ja na mawajnaaⁿ tyee na cwiluiitquieñe, jluii'a ch'eⁿ, seinaⁿ nnom yuscu na mach'ee cwenta 'ndyoots'a'ñeeⁿ. Ndo' juu tquiaa ñ'oom' na jndyoquiee' Pedro tach'eⁿ w'aa. ¹⁷ Ndo' tax'ee yuscu'ñeeⁿ nnom Pedro:

—¿Aa nchii 'u cwii joona na matseijomñe ñ'oom na mañequiaa tsaⁿm'aaⁿ?

T'o Pedro matsoom:

—Nchii jo' ja.

¹⁸ Ndo' nn'aⁿ na cwindye'ntjom w'aa'ñeeⁿ, ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwil'a cwenta wats'om, jnda jla'cw'aana ñoom. Meintyjee'na na cwila'windyena, eejeeⁿ teiⁿ. Ndo' mati meintyjee' Pedro quii'ntaaⁿna, matseiwiñê ñ'eⁿndyena.

Mawax'ee tyee na cwiluiitquieñe ñ'oom nnom Jesús

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Lc. 22:66-71)

¹⁹ Ndo' nguii tyee na cwiluiitquieñe ndaa ntyee, tax'eeñe nnom Jesús 'ñeeñ já nn'a' na cwilajomndyô ñ'eñê ts'iaa' na mach'eeñ, ndo' mati chiuu waa ñ'oom na tyoñequiaa'.

²⁰ T'o Jesús matsoom:

—Ñequii'cheñ ñequio na jndoo' nn'a' tyotseina'ya. Ndo' na tyo'moo'ya ndaa nn'a' judíos naquii' lan'om 'naa'na ñequio wats'om t'ma' yuu na cwitjomndyena. Meincwii ñ'oom tyootseina' na cwe' ñe'we ndyee ts'a' ndii. ²¹ Na mawaxe' nōō, ¿chiuu na ticwaxe' ndaa nn'a' na jnda ñejndyena ñ'oom na mañequiaya ljo' ñetsjoo? Na'ñeeñ nquiujndaa'ndyena ñ'oom na ñet'moo'.

²² Ndo' quia na jnda tso Jesús ñ'oomwaa', cwii na'ñeeñ na cwil'a cwenta wats'om na tyom'a' jo' jo' tquiaa tsa'ñeeñ nda' watmei' jom. Tso tsa'ñeeñ nnoom:

—¿Aa laa'ti' maw'o' ndyoo nguii ts'a' na cwiluiitquieñe ndaa ntyee cwentaaya?

²³ T'o Jesús, matsoom:

—Xeñ tia ñ'oom na matsjoo, cwji'yuu'ndyu' cantyja 'naa' ñ'omtia'ñeeñ, saa xeñ ñ'oom na maty'iomyana' matseina', tis'a na macwja' ja.

²⁴ Quia jo' seicwanom Anás Jesús na ndi chu'tyeñê l'o Caifás, tyee na cwiluiitquieñe ndaa nn'a' judíos.

*Macwji'ñennda' Pedro cantyja 'naa' Jesús
(Mt. 26:71-75; Mr. 14:69-72; Lc. 22:58-62)*

²⁵ Yocheñ na meintyjee' Pedro 'ndyoo chom na matseiwíñê, ta'x'eena nnoom:

—Ndo' 'u je', ¿aa nchii macwii nquiee na'ñeeñ na cwilajomndyo' ñ'eñê?

Saa jom tjei'ñê, tsoom:

—Nchii jo' ja.

²⁶ Ndo' jo' jo' m'aa' cwii ts'a' na mach'ee ts'iaa' 'naa' tyee na cwiluiitquieñe ndaa ntyee. Juu tsa'ñeeñ mann'aa'na' ts'a' na tyjee Pedro tsua'qui. Matso tsa'ñeeñ nnom Pedro:

—¿Aa nchii nty'iaya 'u na ñ'eñ ñ'eñê yuu waa ntjom?

²⁷ Saa Pedro tjei'ñenna'na'. Ndo' mañoom' seixuaa caxtijndyo.

*Nn'a' judíos tioona cwenta Jesús l'o Pilato
(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Lc. 23:1-5)*

²⁸ Quia jo' ty'eñ'om nn'a' judíos Jesús, jna'na waa' Caifás, tquiena w'aa yuu na mac'eñ gobiernom. Ndo' ndicwa' cwitsjoom xje'ñeeñ. Saa tic'ooquie' nn'a' judíos naquii' wats'iaa' 'naa' gobiernom cha tints'aana' na tilju' laxma'na, ee xeñ na ljo' tixonquiaana' na wanaa' na nla'jomndyena xuee na cwitquiina catsma' chjoo. ²⁹ Jo' chii jlui' Pilato quii' w'aa'ñeeñ tjatseineii' ndaa nn'a'. Tsoom:

—¿Ljo' ñ'oom cwique'yo' nacjoo' tsa's'am'aa'?

³⁰ Joona t'oona nnoom:

—Xeñ nchii ts'a' na tia ts'a'ñe jom, xonquioñ'oñ'ya jom na m'aa'.

³¹ Ndo' tso Pilato ndaa judíos'ñeeñ:

—Ncjo'yo' catsaañ'om'yo' jom. Catu'xe'yo' jom cantyja 'naa' ljeii 'na'yo' na waa.

T'o na'ñeeñ nnoom:

—Tjaa'na' najndaaya na nlacuaa'â ts'a'.

³² Luaa' tuui cha catseicandaa'ñena' ñ'oom na seinei' Jesús na t'moo' cwaa' cwii nnom na nntseicuee'na' jom. ³³ Ndo' tjaquiee'nnda' Pilato quii' wats'iaa' 'naa'na'. Tax'eeñê nnom Jesús:

—¿Aa 'u cwiluiindy' Rey cwenta nn'a' judíos?

³⁴ T'o Jesús, matsoom nnom:

—¿Aa luaa' mats' ee na matsei'no' che'nnacu'? Oo, ¿aa m'a' nt'omche' nn'a' na cwilue na ljo' cantyja 'na'ya njom'?

³⁵ T'o Pilato, matsoom:

—Ja nchii ts'aⁿ judío ja. Manquiee nn'aⁿ ndyua' ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ndaa ntyee 'naⁿyo', joona tqiana cwenta 'u l'oo^oya. ¿Ljo' sa'?

³⁶ T'o Jesús nnoom:

—Juu na cwiluiindyō na catsaⁿntjōⁿya, nchii cantyja 'naaⁿ tsjoomnancuewaañe na matseixmaⁿna'. Ee xeⁿ cwiluiñena' na ljo', quia jo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿndyo nl'ana tia' cha na tiñequiaa ts'aⁿ cwenta ja luee nn'aⁿya nn'aⁿ judíos, saa nchii cantyja 'naaⁿ tsjoomnancue tseixmaⁿya na catsaⁿntjōⁿ.

³⁷ Ndo' tax'ee Pilato nnoom:

—Quia jo', ¿Aa cwiluiindyū' rey?

T'o Jesús, matsoom nnom:

—Maxjeⁿ jo' cwiluiindyō. Macwe' jo' na tuiindyō na jndyōō tsjoomnancue, cha cwji'yuu'ndyō ñ'oom na mayuu'. Ticwii cwii ts'aⁿ na matseijomñe ñ'oom na mayuu'ñeeⁿ, tsaⁿñeeⁿ mandii ñ'oom na mañequiaya.

³⁸ Tax'eeñe Pilato nnom Jesús:

—¿Ljo' jo' na cwiluiñena' na mayuu'?

Teijndaa'tyeⁿ na cue' Jesús

(Mt. 27:15-31; Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25)

Ndo' jnda na tso Pilato na luaa', jlui'nnaaⁿaⁿ jo ndaa nn'aⁿ judíos. Tsoom ndaana:

—Tjaa jnaⁿ tseixmaⁿ tsaⁿm'aaⁿl. ³⁹ Saa mawaa costumbre quii'ntaaⁿyo' na catseican-dyaandyō cwii praso na nntioō juu luee'yo' xuee na cwitquie'yo' catsmaⁿ chjoo. Quia jo' ¿aa l'ue n'om'yo' na nntseicandyaandyō juu rey na matseixmaⁿ na catsaⁿntjom 'o?

⁴⁰ Ndo' jla'xuaana, jlueña:

—Nchii tsaⁿm'aaⁿl. Catseicandyaandyū' Barrabás.

Luaa' ñ'oom taⁿ naⁿñeeⁿ. Ndo' juu Barrabás'ñeeⁿ, tsaⁿcanch'ue jo'.

19

¹ Quia jo' saⁿntjom Pilato na catjaa' sondaro Jesús. ² Ndo' sondaro'ñeeⁿ l'ana tsei nioom, jnda chii tioomna juuna' xqueⁿ Jesús, ndo' jla'cweena jom cwii liaatco colo catsioo'.

³ Ndo' ty'entyjaa' nt'om sondaro'ñeeⁿ jom. Cwe' tyoncona, jlueña:

—Caluit'maⁿndyu' 'u Rey na cwiluiindyū' na catsaⁿntjom' nn'aⁿ judíos.

Ndo' tyotmeiiⁿna nda' watmeiⁿ nnoom.

⁴ Jnda jo' jlui'nnda' Pilato jo ndaana. Matsoom:

—Canty'ia'yo', macwjii'a jom jo ndaaⁿyo' cha queⁿyo' cwenta meiⁿcwii jnaⁿ ticatseix-maaⁿ.

⁵ Xjeⁿñeeⁿ jlui' Jesús jo ndaana na ñjom tsei nioom xqueeⁿ, ndo' cweⁿ liaatco colo catsioo'. Tso Pilato ndaana:

—Luaaⁿñe tsaⁿs'am'aaⁿ.

⁶ Ndo' ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwil'a cwenta wats'om, quia nty'iaana Jesús, jla'xuaana:

—Caty'iom' jom ts'oom'naaⁿ. Caty'iom' jom ts'oom'naaⁿ.

T'o Pilato ndaana, matsoom:

—Ncjo'yo' cato'ñoom'yo' jom ndo' caty'iom'yo' jom ts'oom'naaⁿ ee jnda ljeiya na meiⁿcwii jnaⁿ ticatseixmaaⁿ.

⁷ T'oqonnda' nn'aⁿ judíos nnoom, jlueña:

—Mawaa ljeii na cwileiñ'ooⁿyâ, ndo' cantyja 'naaⁿ juuna' matsaⁿntjomna' na cueeⁿleⁿ ee na tsoom na Jnda Ty'oōts'om cwiluiñê.

⁸ Jnda na jndii Pilato ñ'oommeiⁿl, seicaty'uetina' jom. ⁹ Ndo' tjaquiee'nnaaⁿaⁿ wats'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ. Tax'eeñe 'ndyoo Jesús:

—¿'U yuu jnaⁿyu'?

Saa Jesús meiⁿcwii ñ'oom tíc'ooⁿ.

¹⁰ Jo' chii matso Pilato nnoom:

—¿Chiuu na tic'o' 'ndyo? Ja waa na jndō na nntseicandyaandyo 'u, oo na nnty'ioⁿya 'u ts'oom'naaⁿ.

¹¹ T'o Jesús, matsoom:

—Xeⁿ nchii Ty'oots'om tquiaa na jndu' tjaa meiⁿcwii na nndaā nntsa' ñ'eⁿndyo. Macwe' jo' juu ts'aⁿ na tio ja l'o' mat'maⁿti jnaaⁿ mawaa.

¹² Quia na jndii Pilato ñ'oomwaa', seijneiⁿ na nntseicandyaañê Jesús. Saa nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ndaa nn'aⁿ judíos jla'xuaana:

—Xeⁿ nntseicandyaandyu' tsaⁿm'aaⁿl, tiñe'catseix'iaa'ndyu' ñequio César, tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ, ee meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na ñe'caluiiñe rey cha'na tsaⁿm'aaⁿl, mawjaa nacjoo' César.

¹³ Ndo' jndā na jndii Pilato ñ'oommeiⁿl, tjeiiⁿe Jesús jo ndaana. Tjacjom ntio 'naaⁿaⁿ cwii joo na jndyu Nataa Ljo' yuu quicu'xeeⁿ ñ'oom. Ñequio ñ'oom na cwila'neiⁿ nn'aⁿ judíos jndyuna' Gabata. ¹⁴ Ndo' juu xuee'ñeeⁿ, xuee na cwilajndaa'ndyo jaa nn'aⁿ judíos na nntquiaaya catsmaⁿ chjoo. Tuii na luaa' cha'na quiajmeiⁿl. Quia jo' matso Pilato ndaa nn'aⁿ judíos'ñeeⁿ:

—Canty'ia'yo', luaañe rey na tseixmaⁿ na nntsaⁿntjom 'o.

¹⁵ Saa naⁿñeeⁿ jla'xuaana:

—Catseicue' jom. Catseicue' jom. Caty'iom' jom ts'oom'naaⁿ.

Matso Pilato ndaana:

—Nquii rey na nntsaⁿntjom 'o, ¿aa maxjeⁿ caty'ioⁿya jom ts'oom'naaⁿ?

Ntyee na cwiluiitquiendye t'oona, jluena:

—Jâ tjaa'naⁿ cwiicheⁿ rey na catsaⁿntjom jâ, macandā nquii César.

¹⁶ Quia jo'cheⁿ tquiaa Pilato Jesús ndaa naⁿñeeⁿ na caty'ioomna jom ts'oom'naaⁿ. Ndo' mana ty'eñ'omna jom.

Ty'ioom sondaro Jesús ts'oom'naaⁿ

(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43)

¹⁷ Quia jo' tjachuu Jesús ts'oom'naaⁿ cwentaaⁿaⁿ cwii joo na jndyuna' Tsei'xqueⁿ Ts'oo. Ñequio ñ'oom na cwila'neiⁿ nn'aⁿ judíos jndyuna' Gólgota. ¹⁸ Ndo' jo' jo' ty'ioomna jom ts'oom'naaⁿ. Ndo' mati ty'ioomna cwiicheⁿ we ts'aⁿ noom'naaⁿ. Cwii cwii ts'aⁿ ñoom ts'oom'naaⁿ na cwii ntyjaaⁿaⁿ, ndo' m'aaⁿñê xcwe. ¹⁹ Ndo' saⁿntjom Pilato na teiljeii cwii ñ'oom na ty'iom sondaro xqueⁿ ts'oom'naaⁿ. Ñ'oom'ñeeⁿ matsona': "Luaa Jesús, ts'aⁿ Nazaret na cwiluiiñe rey na matsaⁿntjom nn'aⁿ judíos." ²⁰ Jndye nn'aⁿ judíos jla'naaⁿna ljeiiwaa', ee yuu na ty'ioomna Jesús ts'oom'naaⁿ manndyoo' nnom tsjoom. Juu ñ'oom'ñeeⁿ teiljeiina' ñequio ñ'oom na cwila'neiⁿ nn'aⁿ judíos, nn'aⁿ romanos, ndo' nn'aⁿ griegos. ²¹ Quia jo' jla'neiⁿ ntyee na cwiluiitquiendye cwentaa nn'aⁿ judíos nnom Pilato. Jluena:

—Tintseiljei' na tsaⁿm'aaⁿl cwiluiiñê rey na nntsaⁿntjoom jâ. Luaa catseiljei': "Tsaⁿm'aaⁿl matsoom: Ja cwiluiindyō Rey na catsaⁿntjoⁿya nn'aⁿ judíos."

²² T'o Pilato ndaana, matsoom:

—Cantyja na jndā seiljeiya, mantyjati jo'ndyo.

²³ Jndā na ty'ioom sondaro Jesús ts'oom'naaⁿ, quia jo' ñequieendye joona to'ñoomna cwii cwii liaⁿaⁿ. Mati to'ñoomna liaatco 'naaⁿaⁿ na tuiina' na tjaa yuu ñjoom'na'. ²⁴ Jluena ndaa nc'iaana:

—Ticajndii'ndyo juuna', x'iaa nncjaaya na nnty'iaaya 'ñeeⁿ cwii jaa nncwantjom juuna'.

Luaa' l'ana cha catseicandaa'ñena' ñ'oom' Ty'oots'om na teiyo teiljeii nacjoo' libro Salmos. Matsona': "Tquiaa cwii cwii liaya ndaa nc'iaana, ndo' ty'ena x'iaa na ta'ntjomna liaya." Nc'e na luaa' matso ljeii'ñee, jo' chii l'a sondaro na ljo'.

²⁵ Ndo' macañoom' ts'oom'naa' na ñoom Jesús meintyjee' tsoñee'. Mati jo' jo' m'aa' María tyjee tsoñee', scuu' Cleofas, ñequio María Magdalena. ²⁶ Jnda' na nty'iaa' Jesús na jo' jo' meintyjee' tsoñee' na cañom ja na jee' candya' ts'oom, tsoom nnom:

—'U na', tsa'm'aa' nntseixmaa' ti'jnda'.

²⁷ Jnda' jo' matso Jesús noo':

—Luaañe tso'ndyo'.

Ndo' majuu xje'ñee' to'ñño'ya tsoñee'. Teix'aya juu cha'cwijom cwii ts'a' w'aya.

Na tue' Jesús

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49)

²⁸ Jnda' tuui na luaa', ntyjii Jesús na jnda' jnda' cha'tso cantyja 'naa'na'. Jo' chii cha na nntseicanda'ñena' cha'tso ñ'oom' Ty'oqts'om na teiljeii, matsoom:

—Ñe'c'ua ndaa.

²⁹ Ndo' jo' jo' waa cwii xuaa na cwicañjom winom na ta. Quia jo' nchjeendye sondaro'ñee' cwii 'na' na ya maw'ana' winom'ñee'. Chii tioona juuna' nnom cwii ts'oom hisopo, jnda' chii ty'iroomna juuna' 'ndyoo Jesús. ³⁰ Ndo' jnda' na tjawe'na' 'ñom, matsoom:

—Jnda' seicanda'ñena' cha'tso cantyja 'na'ya. Jnda' chii seintyanquiooñe' xquee'.

Tioom cantyja na wanoom'm l'o Ty'oqts'om.

Seicjoñe cwii sondaro tsei'ntsquiee' Jesús

³¹ Xuee na cwila'tye' nn'a' judíos xuee pascua quia ty'iroomna Jesús ts'oom'naa'. Nn'a' na m'a' n'iaa' quii'ntaa' nn'a' judíos, tical'ue n'omna na ññom ndyee na'ñee' noom'naa' xuee na cwita'jndyeena. Ee juu xuee'ñee' jee' t'ma' xuee tseixma'na' quia cwila'cuee'na catsma' chjoo. Jo' chii ty'ecata'na nnom Pilato na catsa'ntjoom na catom ndei'nc'ee' na'ñee' cha catseityuaa'na' na nncwjena, ndo' cha tyuaa' nntaa'ndyena na'ñee' noom'naa'. ³² Jo' chii sondaro'ñee' ty'ecatoma' ndei'nc'ee' ts'a' najndyee, ndo' majo'ti l'ana cwiiche' tsa'ñee' na ty'iroomna jom ts'oom'naa' cwiiche' ntyjaa' Jesús. ³³ Saa quia na ty'entyjaa'na Jesús, jliuna na jnda' tuee'e'. Tatícatoma' ndei'nc'ee'.

³⁴ Saa meii' na ljo' cwii sondaro'ñee' tjaa'ñe lantsa tsei'ntsquiee'e'. Mañoom' jlui' niom' ñequio ndaa. ³⁵ Ja nty'ia na ljo' tuui, ndo' macwji'yuu'ndyo. Cala'no'yo' na mayu'a ñ'oom matseina' cha mati ndaa nla'yuyoy'. ³⁶ Ee nmeii' tuui cha na catseicanda'ñena' ñ'oom' Ty'oqts'om na teiyo teiljeiina' nacjoo' libro Salmos. Matsona': "Mei'cwii tseii'e' tîcatom." ³⁷ Ndo' mati waa cwiiche' ñ'oom' Ty'oqts'om na teiljeiina' na matsona': "Nnty'iaana nquii ts'a' na jla'cjoondyena tsei'ntsquiee'."

Tjacanty'iuu'ñe Jesús

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56)

³⁸ Jnda' teinom nmei', José ts'a' na jna' Arimatea, tjacaa' nnom Pilato na ññequiaa tsa'ñee' sei'ts'o 'naa' Jesús. José'ñee' matseijomñe' ñ'oom na mañequiaa Jesús saa cwe' nty'iu ee nquia'na nn'a' judíos. Pilato tquiaa' ñ'oom'm. Jo' chii José tjaa', tjac'oom sei'ts'o 'naa' Jesús. ³⁹ Ñ'e' Nicodemo, tsa' na tja na m'aa' Jesús cwii teijaa'. Jom tjañ'oom cha'na ntquiuu nchoo' nqui kilos nche' na tjoom'na' mirra ñequio áloes na nnty'oomndyena juuna' sei'ts'o 'naa' Jesús. ⁴⁰ Quia jo' to'ññoomna ts'oo Jesús, ty'oomndyena nche' cachi'ñee' liaa na jndyuna' lino. Jnda' chii jla'tyjoondyena liaa'ñee' jom. Ee luaa' waa costumbre 'naa' nn'a' judíos na cwity'iuuna l'oo. ⁴¹ Yuu na ty'iroom nn'a' Jesús ts'oom'naa' waa cwii ntjom. Naquii' ntjom'ñee' waa cwii tsei'tsuaa' xco, na mei'jom ndii' tyoojaanty'iuu'ñe ts'oo. ⁴² Ndo' nc'e na mawaa xje' na nnc'ooquie' nn'a' judíos xuee sauro', jo' chii jo' jo' ty'ecatjaa'ndyena ts'oo Jesús. Ee tsei'tsuaa'ñee' ndyoo' waana' yuu na ty'iroom nn'a' Jesús ts'oom'naa'.

20

Tquiaa Ty'oots'om na wando'xco Jesús
(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12)

¹ Jaancoo xuee neiⁿnco', xuee najndyee smaⁿna, tyjee'cañoom María Magdalena tsei'tsuaa'ñeeⁿ, ndicwaⁿ jaaⁿcheⁿ. Nty'iaaⁿ'aⁿ na jnda teindyō tsjo' na ñejñoom 'ndyoo juuna'. ² Quia jo' jleinoom, tjaaⁿ yuu na m'aaⁿ ja na jeeⁿ candya' ts'om Jesús ñ'eⁿ Simón Pedro. Matsoom ndaayâ:

—Jnda tjeii'na sei'ts'o 'naaⁿ! Ta Jesús tsei'tsuaa, meiⁿ ticaliuuyâ yuu tqueⁿna juuna'.

³ Quia jo' ja ñequio Pedro saayâ, squiaayâ yuu waa tsei'tsuaa. ⁴ Ñe'cwi saayâ, jleinooyâ, saa jndeiti jleinoon, nchiiti Pedro. Jo' chii ja tuajndyaaya yuu waa tsei'tsuaa. ⁵ Seintyanquiondyō, nty'iaya liaa na ñechu'tyjoone Jesús meindyuaana' naquii' tsei'tsuaa, saa tícjoquia'a. ⁶ Ndo' quia na tuee'cañoom Simón Pedro jo' jo', na cwijndyontyjoon naxaⁿ'a, jom tjaqueⁿ'eⁿ hasta naquii'cheⁿ tsei'tsuaa. Mati nty'iaaⁿ'aⁿ joo liaa'ñeeⁿ na ñechu'tyjoone Jesús meindyuaana' jo' jo'. ⁷ Ndo' juu liaa na ñeta' xqueⁿ Jesús ljeiiⁿ na ticwacatyeeⁿ'na' ñequio nt'omcheⁿ liaa na ñechu'tyjoone. Wacatyeeⁿ'na' na ñenquiina', chi'lcwiina'. ⁸ Quia jo' mati ja na matseijomndyō ñ'eⁿ Jesús, tjoquia'a naquii'cheⁿ tsei'tsuaa. Nty'iaya na ljo' waa, ndo' quia ljo'cheⁿ seiyu'a. Ee meiⁿ na ja tuajndyaa jo' jo', saa tícjoquia'a na mandiñoom'. ⁹ Ee xjeⁿ'ñeeⁿ ndicwaⁿ tjocheⁿ nla'nooⁿ'â ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii na matsona' maxjeⁿ ñnequiaa Ty'oots'om na nncwando'xco Jesús xeⁿ jnda tue'. ¹⁰ Quia jo' wendyô jâ na cwilajomndyô ñ'eⁿñê jluii'â tsei'tsuaa. Saalcwaa'â na waa w'aayâ.

Teitquioo'ñe Jesús nnom María Magdalena
(Mr. 16:9-11)

¹¹ Saa María meintyjee'cheeⁿ nacañoom' tsei'tsuaa, maty'ioom. Yocheⁿ na maty'ioom jo' jo', seintyanquione na nty'iaaⁿ'aⁿ naquii'cheⁿ tsei'tsuaa. ¹² Jo' jo' nty'iaaⁿ'aⁿ we ángeles, jeeⁿ canchii' liaa cwee'na. Cwii tsaⁿ'ñeeⁿ wacatyeeⁿ jo yuu na ñet'oom xqueⁿ Jesús, ndo' x'iaaⁿ'aⁿ wacatyeeⁿ jo yuu ñet'om nc'ee Jesús. ¹³ Ndo' ta'x'eena nnoom:

—¿Chiuu 'u ts'aⁿ na maty'ioo'?

Tsoom ndaana:

—Jnda tyeñ'omna nqueⁿ na cwiluiiñê na matsa'ntjoom ja, meiⁿ ticaljeiia yuu ty'equeⁿna jom.

¹⁴ Jnda ncue na tsoom na luaa', quia jo' teiqueeⁿ, nty'iaaⁿ'aⁿ na meintyjee' Jesús jo' jo', saa ticwajnaⁿ'aⁿ na nquii Jesús jo'. ¹⁵ Tso Jesús nnoom:

—'U yuscu, ¿chiuu na jeeⁿ maty'ioo'? ¿Ñeeⁿ juu mal'ue'?

Ndoo' ntyjeeⁿ ts'aⁿ na mach'ee cwentá ntjom'ñeeⁿ juu Jesús. Jo' chii matsoom nnom:

—Aa ndi' ta, xeⁿ 'u tjañ'oom' jom, catsu' noon yuu tja'queⁿ jom, quia jo' nncjoc'onyá jom.

¹⁶ Quia jo' matso Jesús:

—María.

Jnda na jñeeⁿ na tjei' Jesús xueⁿ'eⁿ, quia jo' teiqueeⁿ. T'oon ñequio ñ'oom na cwila'neiⁿ nn'aⁿ judíos. Matsoom:

—Raboni.

Ñ'oom'ñeeⁿ matsona' ts'aⁿ na ma'mon ñ'oom' Ty'oots'om ndaa nc'iaa'.

¹⁷ Matso Jesús nnoom:

—Tint'uii'tyeⁿ ja, ee tyoocjowaa na m'aaⁿ Tsotyaya. Saa cja' na m'aⁿ ti'nc'iaya na cwiteijndeina ja, catseicandii' na majowaa na m'aaⁿ Tsotyaya na mati cwiluiiñê Tsotyeyo', na m'aaⁿ Ty'oots'omya ndo' Ty'oots'om cwentáyo'.

¹⁸ Quia jo' tja María Magdalena, tjatseicañeeⁿ jâ na cwilajomndyô ñ'eⁿ Jesús. Juu María t'moon ndaayâ ñ'oom na jnda seinei' Jesús nnoom, ndo' na jnda nty'iaaⁿ'aⁿ juu.

Teitquioo'ñe Jesús ndaa já nn'a na cwila'jomndye ñ'e'ñê
(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49)

¹⁹ Ndo' mañejuu tmaa xuee nei'nc'o'ñee, já nn'a na t'ma Jesús tjomndyô na ñe'naa'. Jla'cata'tyaa'yâ ndyueel'a nc'e na nquiaayâ nc'iaaya nn'a judíos. Xje'ñee tyjee'cañoom na m'aa'yâ, teintyjee'e' xcwe quii'ntaayâ. Matsoom:

—C'oom'yo' na tjaa ñomtiuu.

²⁰ Ndo' jnda tsoom na luaa', t'mo'o' l'o'o' ñequio tsei'ntsquee'e' ndaayâ. Ndo' tquiaana' na jee' neii'yâ na nty'iaannndaa'â jom. ²¹ Ndo' tsoom ndaayâ:

—Quiaa Ty'oots'om na tjaa ñomtiuu laxma'yo'. Cha'xje' jnda jñoom ja ñequio ñ'oom naya 'naa'a' malaa'ti' majñoo'ya 'o.

²² Ndo' quia na jnda tsoom na luaa', tjoom'm jndye ndaayâ. Tsoom:

—Cato'ñoom'yo' Espíritu Santo. ²³ 'Ñee' joo na cwilat'ma' n'om'yo' jnaa', mati Ty'oots'om matseit'ma' ts'oom jnaa'na. Saa 'ñee' joo na ticalacandyaandyo' cantyja 'naa' jnaa', maxje' tye' jnda t'uii jnaa'na joona.

Nty'iaa' Tomás na mawando'xco Jesús

²⁴ Xje' na jndyojndyee Jesús, juu Tomás, cwii já na cwilajomndyô ts'iaa' na mach'ee' tic'oomñê, jom tsa' na cwil'uuyâ catye'nquiee. ²⁵ Jo' chii nt'omndyô já l'uuyâ nnom Tomás:

—Jnda nty'iaayâ nquii Jesús.

Saa t'o'o' ndaayâ:

—Ja xe' ticanty'ianoo' 'naa' yuu na tjaa clavos n'oml'o'o', ndo' na nncwjaa'ndyo nnomts'o'o' yuu na jla'cjoondye clavos, ndo' xe' ticantquieendyo jnda'ts'o'o' tsei'ntsquee'e' maxje' xocatseyu'a na wando'xcoom.

²⁶ Jnda ñee' xuee na tuii na luaa' quia jo' já nn'a na t'ma Jesús na calajomndyô ñ'e'ñê tyom'aa'nnndaa'â w'aa'ñee', ndo' quia ljo'che' mati ñ'e' Tomás. Ndo' tyjee'cañoom Jesús naquii' ntaayâ na ndi ta' ndyueel'a. Tsonnaa'a' ndaayâ:

—C'om'yo' na tjaa ñomtiuu.

²⁷ Mañoom' matsoom nnom Tomás:

—Caty'iom' nnomts'o' ts'om ts'ooya, ndo' canty'ia' l'ooya. Ndo' cwjaa'ndyu' jnda'ts'o' tsei'ntsquieeya. Tantsa' na tiñe'catseyu'.

²⁸ T'o Tomás nnoom, tso:

—Jee' 'u Ta, 'u cwiluiindy' Ty'oots'omya ndo' nquii na matsa'ntjom ja.

²⁹ Matso Jesús nnoom:

—'U Tomás, cwe' na je' jnda nty'ia'njom' ja, jo' na matsei'yu'. Matio'naa'ñe Ty'oots'om nn'a na cwila'yu' ñ'e'ndyô meii' tyoonty'iaandaana ja.

Jndaa' ts'iaa' na teiljeii librowaañe

³⁰ Já nn'a na t'ma Jesús na calajomndyô ñ'e'ñê jndoo'ndaayâ na jndye nt'omche' ts'iaa' s'aa' na tixocaluii na cwe' mei'quia ts'a' nnts'aa. Joona' t'cwiljeii nacjoo' librowaa.

³¹ Saa nmeii' matseiljeiya cha na calayu'yo' na juu Jesús cwiluiiñê Cristo, ndo' Jnda Ty'oots'om. Matseiljeiya nmeii' cha cantyja na cwilayu'yo' ñ'e'ñê nnto'ñoom'yo' na ticantycwii na cwitando'yo'.

21

Teitquioo'ñe Jesús ndaa ntquiee'ndyô já

¹ Jnda tuii nmei', Jesús seica'mo'ñennaa'a' ndaa já nn'a na cwilajomndyô ñ'e'ñê. S'aa' na ljo' yoch'e' na m'aa'yâ xndyaa' ndaaluee Tiberias. Luaa waa na seica'mo'ñe ndaayâ. ² Ñe'naa' m'aa' Simón Pedro ñequio Tomás tsa' na cwil'uuyâ catye'nquiee, ñequio Natanael na jna' Caná ts'ondaa Galilea, ñequio wendyô já ntseinda Zebedeo

ñequio nt'omcheⁿ nc'iaayâ na t'maⁿ Jesús na cala'jomndyô ñ'eⁿñê. ³ Tso Simón Pedro ndaayâ:

Jocwjii'a catscaa.

L'uuyâ nnoom:

—Cwitsaayâ ñ'eⁿndyu'.

Quia jo' saayâ, tuoyâ ts'om w'aandaa. Saa juu tsjom'ñeeⁿ meicwii catscaa tîcatjeii'â.

⁴ Ndo' jndâ wjaawixuee, quia jo' tyjee'cañoom Jesús jâ. Meintyjeeⁿeⁿ 'ndyoo ndaaluee, saa tîcala'nooⁿâ na manqueⁿ jo'. ⁵ Quia jo' tax'eeñê ndaayâ:

—'O tyjanⁿ, ¿aa jndâ tjei'yo' calcaa?

T'ooyâ nnoom:

—Tjaa'naⁿ.

⁶ Matsoom ndaayâ:

—Catue'yo' tsqui' 'naⁿyo' ntyjaa' w'aandaa ntyjaya, quia ljo'cheⁿ nliu'yo' calcaa.

Ndo' tuaa'â juuna' jo' jo', jndâ jo' tileicandaa nntjeii'â juuna' cwe' ee jeeⁿcheⁿ ndya' jndye calcaa chuuna'. ⁷ Quia jo' ja na jeeⁿ wi' ts'om Jesús, tsjooya nnom Pedro:

—Juu Ta Jesús luaa'.

Quia jñeeⁿ na ljo' tsjo, tcweeⁿ liaa maseta, ee jndâ tjeiiⁿeⁿ juuna' na mach'eeⁿ ts'iaaⁿ. Jndâ jo' tju'ñê ts'om ndaaluee, mana tueⁿeⁿ tyuaatcwii. ⁸ Ndo' nt'omndyô jâ tquiⁿtyjooyâ cha'na wen'aaⁿ nchoo' nqui nc'aa ñ'eⁿ w'aandaa chjoo, chii squiaayâ tyuaatcwii. Ndo' saantyjaandyô tsqui' na too' ñjom calcaa. ⁹ Quia na jndâ squiaayâ tyuaatcwii, nty'iaayâ ñoom na cwico, ndo' ljo catscaa ñ'eⁿ tyoo' cjoo ñoom'ñeeⁿ, cwineiiⁿna'. ¹⁰ Matso Jesús ndaayâ:

—Quiocho'yo' nt'om calcaa na jndâ tjei'yo' je'.

¹¹ Quia jo' tuô Simón Pedro ts'om w'aandaa chjoo. Jndyoñ'oom tsqui' tyuaatcwii na too'na' ñjom calcaa nt'maⁿ. Tue'ntyjo jooyoo' cwii siaⁿnto waljoo' wen'aaⁿ nchoo' nqui nchoo' ndyeeyo'. Ndo' meiiⁿ na jeeⁿ ndya' jndye calcaa'ñeeⁿ, saa tîcaty'ioo' tsqui'.

¹² Matso Jesús ndaayâ:

—Quio'yo' nlcwa'yo'.

Saa meicwiindyô jâ na cwilajomndyô ñ'eⁿñê, tic'oom na t'maⁿ ts'om na nncwax'ee nnoom, ¿'Ñeeⁿ 'u? Ee manquiuyayâ na manquii Ta Jesús jo'. ¹³ Quia jo' seicandyoo'ñê Jesús nacañoomyâ. To'ñoom tyoo' ñ'eⁿ catscaa. Tquiaaⁿ joona' ndaayâ.

¹⁴ Cantyjati na tquiaa Ty'oots'om na tando'xcoom na tueeⁿeⁿ, luaa' jndâ ndyee ndii' na seica'moñê ndaa jâ na cwilajomndyô ñ'eⁿñê ts'iaaⁿ na mach'eeⁿ.

Ñ'oom na sq'ntjom Jesús Simón Pedro

¹⁵ Ndo' quia na jndâ tcwaa'â tax'ee Jesús 'ndyoo Simón Pedro. Tsoom:

—'U Simón jndâ Jonás, ¿aa ja jndati ntyji' nchiiti ts'iaaⁿmeiⁿ na mache'?

T'oqⁿ, matsoom:

—Mayuu' Ta, ntyji' na 'u wi' ts'oqⁿya.

Matso Jesús nnoom ñ'oom na wjaañoom':

—Quiaa' na nlcwa' canmaⁿ nch'u cwentaya.

¹⁶ Jndâ we ndii' tax'eennaaⁿaⁿ nnom Pedro:

—'U Simón, jndâ Jonás, ¿aa mayuu' na jndati ntyji' ja?

T'o Pedro:

—Mayuu' Ta, ntyji' na wi' ts'oqⁿya 'u.

Tsonnda' Jesús ñ'oom na wjaañoom':

—Cateixe' canmaⁿ cwentaya.

¹⁷ Na jndâ ndyee ndii' tax'eeñê nnom Pedro. Tsoom:

—'U Simón, jndâ Jonás, ¿aa wi' ts'om' ja?

Seichjoo'na' ts'om Pedro na jndâ ndyee ndii' mawax'eeñê Jesús: “¿Aa wi' ts'om' ja?”
Quia jo' t'oqⁿ, tsoom:

—Ta, cha'tso matsei'noⁿl. Ndo' manty'ia'nchaa'ndyu' na wi' ts'o^ooⁿya 'u.

Matso Jesús nnoom:

—Cateixe' canmaⁿ cwentaya. ¹⁸ Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matseicandiiya 'u. Quia ñet'oom' na xcwe ts'aⁿndyu', seijndaa'ndyu' na nntsa' meiⁿljo'cheⁿ na l'ue ts'om', ndo' tjaa 'ñeeⁿ juu na nntseitsaaⁿñe 'u yuu na ñe'cja'. Saa quia na jnda teinc'uaa'ndyu' nntseiliuu' l'o' ndo' nntseityeⁿ cwiicheⁿ ts'aⁿ 'u na nncjaañ'oom 'u yuu na tiñe'cja'.

¹⁹ Luaa' ñ'oom na tso Jesús na ma'mo^ooⁿ ljo' cwii nnom na nnts'aana' na nncue' Pedro, na cantyja 'naaⁿl jo' nntseit'maaⁿñena' Ty'o^oots'om. Quia na jnda seineiiⁿ ñ'oommeiⁿl, matsoom:

—'U candyo'ntyjo' naxaⁿa.

Ñ'oom na seineiⁿ Jesús cantyja 'naaⁿl Juan

²⁰ Teiqueⁿ Pedro ndo' nty'iaaⁿaⁿ na jontyjo ja na candya' ts'om Jesús ja, ndo' maja na seintyjondyo jo ndo' jñaⁿ quia na tcwaa'â teijaaⁿñeeⁿ ñ'eⁿñê juu xjeⁿ na tax'aya 'ñom: “Ta, ¿ñeeⁿ juu ts'aⁿ na ññequiaa cwentⁿ 'u?” ²¹ Ndo' quia nty'iaa' Pedro na jontyjo, tax'eeñê 'ndyoo Jesús. Tsoom:

—Ta, ndo' tsaⁿm'aaⁿl je', ¿ljo' cwii nnom na nntjoom?

²² T'o Jesús nnoom:

—Xeⁿ l'ue ts'o^ooⁿ na ñec'oom hasta quia ndyoo^oonnda'a, ¿ljo' mach'eena' 'u? 'U candyo'ntyjo' naxaⁿa.

²³ Quia jo' t'om ñ'oom quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na cwila'yu' na tso Jesús na xoc'ioya. Saa nchii matsoom na xoc'io. Tomti tsoom: “Xeⁿ l'ue ts'o^ooⁿ na ñec'oom hasta quia ndyoo^oonnda'a, ¿ljo' mach'eena' 'u, Pedro?”

²⁴ Maja luaa jo'. Maja matseiljeiya ñ'oommeiⁿl. Ndo' joo ñ'oom na macwji'yuu'ndyo, ñ'oom na mayuu' jo', nchii cwe' na maquiu'nn'aⁿya.

²⁵ Ndo' jndye nt'omcheⁿ ts'iaaⁿ mani^om na s'aa Jesús. M'aaⁿl ts'o^ooⁿ xeⁿ nleiljeii cwii ndo' cwii joona', mach'eena' ntyjii na xocwijndeii tsjoomnancue libros na nluii na nleiljeii joo jo'. Mantyjati luaa'ndyo.

Ts'iaaⁿ na l'a Apóstoles

Ñ'oomtyeⁿ na ndyo Espíritu Santo

¹⁻² 'U ta Teófilo, tsom na seiljeijndyaa na seicwanoⁿ na m'aaⁿ seicandiiya 'u cantyja cha'tso na tyoch'ee Jesús ndo' na tyo'mooⁿ hasta xuee na tjawaaⁿ cañoom'luee. Cwii tjoqcheⁿ na nncjaawaaⁿ tjeii'ñê apóstoles. Ndo' cantyja 'naaⁿ Espíritu Santo t'mooⁿ ndaa naⁿñeeⁿ chiuu nl'ana. ³ Jnda na tueeⁿeⁿ, tando'nnaaⁿaⁿ, teitquiao'ñê ndaana ñequio jndye nnom na t'moⁿna' na wando'xcoom. Wen'aaⁿ xuee tyom'aaⁿ na nty'iaana jom. Ndo' seineiiⁿ ndaana cantyja 'naaⁿ na matsa'ntjom Ty'oots'om.

⁴ Yocheⁿ na tyom'aaⁿ ñ'eⁿndyena sa'ntjoom na ticalui'na tsjoom Jerusalén. Tsoom ndaana:

—Cwindo'yo' hasta xeⁿ jnda seicandaa'ñena' ñ'oom na tqueⁿtyeⁿ Tsotyaya na tsoom na ndyo Espíritu Santo cha'xjeⁿ jnda ñejndye'yo' na tsjoo ndaa'yo'. ⁵ Ee Juan tyot-seits'oomñê nn'aⁿ ñequio ndaatoo, saa 'o tajndye xuee ndo' njñom Ty'oots'om Espíritu Santo naquii' n'om'yo'. Luaa' waa na nleits'oomndyo'.

Cantyja na tjawa Jesús cañoom'luee

⁶ Quia na tyom'aⁿ naⁿñeeⁿ ñ'eⁿ Jesús ta'x'eena nnoom, jluena:

—Ta, ¿aa je' na nntsa' na catsa'ntjomndyennda' nn'aⁿ Israel?

⁷ Tsoom ndaana:

—Tsotyaya waa najndeii na matseixmaaⁿ na matseijndaa'ñê cwaaⁿ xuee oo ljo' xjeⁿ ntyjeeⁿ na nluii cwii cwii nnom na matseijndaa'ñê. ⁸ Saa quia na jnda jndyo Espíritu Santo naquii' n'om'yo', quia jo' ñnequiaaⁿ na nlaxmaⁿyo' najndeii na cwiluiiñê. Ndo' nntjei'yuu'ndyo' cantyja 'na' ja naquii' tsjoom Jerusalén, ñ'eⁿ cha'waa ts'ondaa Judea ñ'eⁿ ndyuaa Samaria, ndo' hasta cha'waa nnom tsjoomnancue.

⁹ Jnda na tsoom na luaa' jndoo'cheⁿna tjawaaⁿ. Ndo' jndyo cwii nchquiu, mana seicu'na' na cwinty'iaana jom. ¹⁰ Nquiee cwinty'iaana jo nandye tsjo'luee xjeⁿ na mawjaaⁿ, ndo' mats'iaa jo' teitquiao'ndye we yonom nacañoomna na jeeⁿ canchii' liaa cwee'. ¹¹ Jlué naⁿñeeⁿ ndaana:

—'O nn'aⁿ Galilea, ¿chiuu na jeeⁿ cwinty'ia'yo' jo nandye tsjo'luee? Jesús m'aaⁿ na jnaaⁿ jo ndaa'yo' xjeⁿ cañoom'lueecheⁿ tjaaⁿ. Ndo' cha'xjeⁿ na tjawaaⁿ maluaa' nndyonnaaⁿaⁿ.

Matías nntseinoomñê cantyja na 'ndiina' Judas

¹² Quia jo' ty'elcwee'na Jerusalén na ñet'omna ta na jndyu Olivos. Juu ta'ñeeⁿ tquia m'aaⁿna' ñequio tsjoom Jerusalén cha'na tquia na wanaaⁿ na nntseicaañe ts'aⁿ judío xuee na cwita'jndyeena. ¹³ Jnda na ty'equie'na quii' tsjoom, tquiéna yuu waa w'aa. Ty'ewana cuarto nandye w'aa yuu cwic'eeⁿyana. Ndo' ñ'eⁿ Pedro ñequio Jacobo, Juan, Andrés, Felipe, Tomás, Bartolomé, Mateo, Jacobo jnda Alfeo, Simón ts'aⁿ na cwilue nn'aⁿ cananista ndo' ñ'eⁿ Judas tyjee Jacobo. ¹⁴ Cha'tsondyena ñecwii jla'jomndyena na 'io ndi 'io tyolaneiiⁿna nnom Ty'oots'om. Mati jla'jomndye nt'om yolcu, ndo' ñ'eeⁿ ti'ntyjee Jesús ñ'eⁿ tsoñeeⁿ María.

¹⁵ Cwii xuee'ñeeⁿ teicantyja Pedro quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na cwila'yu'. Joo naⁿñeeⁿ cha'na cwii siaⁿnto waljoo' ntquiuundyena. ¹⁶ Matsoom ndaana:

—'O nn'aⁿya na cwilayu'yo', jndei'na' na seicandaa'ñena' ñ'oom na seiljeii David cantyja 'naaⁿ Judas cha'xjeⁿ tso Espíritu Santo nnoom cantyja 'naaⁿ Judas'ñeeⁿ tsaⁿ na tjaca'moⁿ Jesús ndaa nn'aⁿ na t'ue jom. ¹⁷ Judas'ñeeⁿ tyocañ'eeⁿ ñ'eⁿndyô já ndo' ñeseijomñê ts'iaaⁿ na cwilaxmaaⁿyâ. ¹⁸ Ñequio s'om na tantjoom cantyja natia na s'aaⁿ, tioml'uaaⁿ cwii taⁿ tyuaa. Jo' jo' tiooñê meintyjee' xqueeⁿ, t'ioo'ñexcweeⁿ. Jlui' cha'tso tsiaⁿaⁿ. ¹⁹ Ndo' cha'tso nn'aⁿ Jerusalén nquiuna na luaa' s'aaⁿ. Quia jo' ñequio ñ'oom

na cwila'neiⁿna jla'cajndyuna tyuaa'ñeeⁿ Acéldama. Ñ'oomwaa' matsona' Tyuaa Niom'.
²⁰ Ee waa ñ'oom nacjoo' libro Salmos na matsona':

Caljo waⁿaⁿ na ñeⁿnquiina'.

Tinc'om nn'aⁿ juuna'.

Mati matsona':

Cwiicheⁿ ts'aⁿ coñom ts'iaaⁿ na ñeseixmaaⁿ.

²¹ 'Quia jo' cwii ts'aⁿ na maxjeⁿ ñ'eeⁿ ñ'eⁿndyô cha'waati xuee na tyocañ'aaⁿyâ ñ'eⁿ nquii Ta Jesús na tjawa tjacueeⁿ tyomanoom naquii' njoom, ²² ts'aⁿ na maxjeⁿ ñ'eeⁿ ñ'eⁿndyô cantyjati xuee na teits'oomñe Jesús s'aa Juan hasta xuee quia na tjawaaⁿ. Macaⁿna' na nntseijomñe tsaⁿñeeⁿ ñ'eⁿndyô na nntjei'yuu'ndyô na jnda tando'xco Jesús.

²³ Quia jo' tyot'moⁿna we ts'aⁿ, José ñequio Matías. José'ñeeⁿ mati cwila'cajndyuna jom Barsabás, ndo' xqueⁿ xueⁿeⁿ Justo. ²⁴⁻²⁵ Tyolaneⁿna nnom Ty'oⁿots'om, tyoluena:

—'U Ta na mawa'naⁿ naquii' n'om cha'tsondye nn'aⁿ, ca'moⁿ cwaaⁿ cwii na wendye naⁿm'aⁿ na nncwjii'ndyu' na nntseijomñe ñequio nn'aⁿ na ma'jñoom' ts'iaaⁿ 'naⁿ. Nntseinoomñe tsaⁿñeeⁿ ts'iaaⁿ na ñeseixmaⁿ Judas na jnda tjei'ñe, ndo' jnda tja yuu tseixmaⁿ na nncjaa cantyja 'naaⁿ jnaaⁿ.

²⁶ Quia jo' ty'ena x'iaa cha m'moⁿna' 'ñeeⁿ nleijnoom' ts'iaaⁿñeeⁿ. Ndo' teijnoom' Matías. Jo' chii ty'oomna' jom ts'iaaⁿ cha'xjeⁿ ts'iaaⁿ na m'aⁿ canchoo'cwii apóstoles.

2

Jndyo Espíritu Santo

¹ Quia na tuee' xuee Pentecostés, cha'tsondye nn'aⁿ na cwila'yu' ñe'cwii tmaaⁿ tjomndyena. ² Mats'ia jo' jnaⁿ na teic'uaa jo nandye cañoom'luee cha'cwijom quia na jndei mandyo jndye. Ndo' s'aana' na c'uaa cha'waa naquii' w'aa yuu na meindyuaandyena. ³ Teitquioo' nty'iaana nacjoo cha'tsondyena ntyjo cha'cwijom ntsaachom. ⁴ Ndo' cha'tsondyena t'omna na too' Espíritu Santo cha'waañ'eⁿ naquii' n'omna. Tquiaaⁿ na la'xmaⁿna cantyja najneiⁿ. Ndo' jnaⁿna' na jla'neiⁿna nt'omcheⁿ nnom ñ'oom na nchii ñ'oom na maxjeⁿ cwila'neiⁿna.

⁵ Joo ncuee'ñeeⁿ m'aⁿya nn'aⁿ judíos naquii' tsjoom Jerusalén na jeeⁿ queeⁿ n'om ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oⁿots'om. Naⁿñeeⁿ jnaⁿna cha'waa nnom tsjoomnancue. ⁶ Quia na teic'uaa na luaa', quia jo' ty'ecanty'iaana. Meiⁿ leicala'noⁿna ee cha'tsondyena tyondyena na tyola'neiⁿ naⁿñeeⁿ cwii cwii nnom ñ'oom na cwila'neiⁿ nquieena. ⁷ Jeeⁿ ndya' tyueneiⁿna, ndo' tyom'aaⁿ n'omna. Tyoluena ndaa ntyjeena:

—Cha'tsondye naⁿm'aⁿ na cwila'neiⁿna ñequi'cheⁿ nn'aⁿ ts'ondaa Galilea joona, ⁸ quia jo' ¿chiiu waayuu na cwindyaaya na ya cwila'neiⁿna cwii cwii nnom ñ'oom na cwilanaaⁿya xjeⁿ na tquiowijndaaya? ⁹ Ee jaa tiñe'cwii ndyuaa jnaaⁿya. Nt'omndyo jnaaⁿ ndyuaa Partia, nt'omndyo Media, Elam ñ'eⁿ Mesopotamia, ts'ondaa Judea ñ'eⁿ Capadocia, mati Ponto ñ'eⁿ ndyuaa Asia. ¹⁰ Ndo' nt'omndyo jaa jnaaⁿya ndyuaa Frigia ñ'eⁿ Panfilia, Egipto ñ'eⁿ nt'omcheⁿ l'ondaa África na manndyoo' Cirene. Ndo' nt'omndyo jnaaⁿya tsjoom Roma, na tuiindyô nn'aⁿ judíos ndo' mati ñ'eⁿ nn'aⁿ meiⁿ nchii tuiindyena nn'aⁿ tsjaaⁿ jaa, saa macwila't'maaⁿndyena Ty'oⁿots'om cha'xjeⁿ na jaa nn'aⁿ judíos cwilat'maaⁿndyô jom. ¹¹ Ndo' nt'omndyo jaa jnaaⁿya Creta ñ'eⁿ Arabia. Saa cha'tsondyô cwindyaa na ya cwila'neiⁿ naⁿm'aaⁿ ñ'oomya. Cwiluena cantyja na jeeⁿ t'maⁿ mach'ee Ty'oⁿots'om.

¹² Cha'tsondye naⁿñeeⁿ na jnaⁿ cwii cwii joo, jeeⁿ ndya' tyojaawee' n'omna ndo' seiñ'eeⁿna' joona. Tyoluena ndaa nc'iaana:

—¿Ljo' ñeca'moⁿna' na luaa' cwiluii?

¹³ Saa nt'omcheⁿ cwe' tyonco, tyolue:

—Naⁿm'aⁿ jnda jndyena.

Ñ'oom na tso Pedro ndaa nn'aⁿ

¹⁴ Quia jo' Pedro teintyjeeⁿeⁿ ñequio canchoo'cwii apóstoles. Jndei seineiⁿ, tsoom ndaa nn'aⁿ:

—'O nn'aⁿya ntyjaññoⁿya nn'aⁿ judíos ñequiondyo' 'o na tsjom'yo' ñjaaⁿ Jerusalén, queⁿyo' cwenta ndo' candye'yo' ñ'oom na nntsjoō. ¹⁵ Ee naⁿm'aⁿl' nchii na candyeena cha'xjeⁿ na cwila'tiuu'yo', ee je' quia tuee'cheⁿ na ñjeeⁿ na cwitsjoom. ¹⁶ Saa juu na cwinty'ia'yo' na cwiluii matseicandaa'ñena' ñ'oom na tyoñequiaa profeta Joel, tsoom:

¹⁷ Ncuee na macandā, matso Ty'oōts'om,

njñooⁿya Espíritu na cwiluiindyō naquii' n'om jndye nn'aⁿ.

Nda'yo' na naⁿnom ñequio nda'yo' na naⁿlcu nla'neiⁿna ñ'oom na nntsjoō ndaana.

Naⁿnom na titquiendye waa na nlco'na' ndaana na nnty'iaana.

Ndo' naⁿnom na tquiendye ndaa nntsoona.

¹⁸ Ncuee'ñeeⁿ njñooⁿya Espíritu na cwiluiindyō naquii' n'om nn'aⁿ na cwindye'ntjom nōōⁿ meiiⁿ naⁿnom ndo' meiiⁿ naⁿlcu.

Nñequia naⁿñeeⁿ ñ'oom na nntsjoō ndaana.

¹⁹ Ndo' nnts'aaya na nleitquioo' jndye nnom 'naaⁿ jo nandye tsjo'luee na nla'catyuendye nn'aⁿ quia na nnty'iaana.

Ndo' nnts'aaya 'naaⁿ na nleitquioo' jo nacje nnom tsjoomnancue, cha'na niom' ñequio chom ñequio ndioom.

²⁰ Ñe'quioom' nntseicwaqueⁿna' na jōōⁿñe nnom,

ndo' chi' nntseicwaqueⁿna' cha'cwijom niom'.

Nmeiⁿl'luui cwii tjoōcheⁿ na nncuee' xuee cantyja 'naⁿ ja na cwiluiindyō na matsa'ntjoⁿ.

Juu xuee'ñeeⁿ t'maⁿticheⁿ matseixmaⁿna' na nleitquioo' najndei na matseixmaⁿya.

²¹ Saa cwii cwii ts'aⁿ na nncwji' xueya na cwiluiindyō na matsa'ntjoⁿ, juu tsaⁿñeeⁿ nluiin'maaⁿñe."

Luaa' ñ'oom na tso Ty'oōts'om ñequio 'ndyoo Joel.

²² Tsoti Pedro:

—'O nn'aⁿya Israel, candyeya'yo' na nntsjoō cantyja 'naaⁿl' Jesús tsaⁿ na jnaⁿ Nazaret. Tquioo' na nquii Ty'oōts'om jñom jom ee jndye nnom ts'iaaⁿ t'maⁿ s'aaⁿ quii'ntaaⁿyo' na nchii na nndaā nluui na cwe' ts'aⁿ nnts'aa, meiⁿ xocjaantyjoō' n'om nn'aⁿ chiuu tuiiyuu. Ndo' 'o manquiu'yo' na ljo' ee cantyja najndei na matseixmaⁿ nquii Ty'oōts'om, jo' na tyoch'ee Jesús 'naaⁿ t'maⁿ quii'ntaaⁿyo'. ²³ Maxjeⁿ teiyo ntyjii Ty'oōts'om na nnc'oom Jesús luee'yo' ee seiindaa'ñê na tuii na ljo'. Jo' na tio'yo' Jesús luee nn'aⁿ romanos. 'O l'a'yo' na ty'ioomna jom ts'oom'naaⁿ na jlacuee'na jom. ²⁴ Saa Ty'oōts'om tquiaa na tando'xcoom na tueeⁿeⁿ. Seicandyaañe jom na ñet'omts'ooñê ee tijoom jndaa caljoo'ñê nacje 'naaⁿl' na cwiwje nn'aⁿ. ²⁵ Seineiⁿ rey David na ndoo' matseineiⁿ nquii Jesús. Matsoom:

Manty'iaaya Ty'oōts'om na ñequi'cheⁿ m'aaⁿñê jo nōōⁿya.

Nc'e na m'aaⁿñê ñ'eⁿndyō, jo' chii xocju'cjena' ja.

²⁶ Jo' na jeeⁿ neiⁿnco ts'oōⁿya,

ndo' ñequio na neiⁿya mataya.

Ndo' cwe' nc'e meindōō'nty'iaandyō,

jo' na mach'eena' na mawajndyaya.

²⁷ Ee xonquiaa' na nljoo'ndyō tsei'tsuua

meiⁿ xonquiaa' na nnto'ndyō ee cwiluiindyō na lju' ts'oōⁿ na mandi'ntjoⁿya njom'.

²⁸ 'U t'mōⁿl' nōōⁿya nato cantyja na nncwando'xco ts'aⁿ.

Ndo' na nnc'oōⁿya ñ'eⁿndyū' nnts'aana' na neiⁿtyaya.

Luaa' ñ'oom na seineiⁿ David.

²⁹ Tsoti Pedro:

—'O nn'aⁿya, ndyeyu nntsjoō ndye'yo' na tue' welooya David na ñet'oom teiyo. Ty'ecat'iuuna jom, ndo' tsei'tsuanaⁿ ndicwaⁿ waana' tsjoom ñjaaⁿ hasta xuee je'. ³⁰ Jom

tyoluiiñê profeta, ndo' ntyjiiyaa' na tso Ty'oots'om ñ'oomtye' nnoom na nluiiñe Cristo quii'ntaa' nn'a' tsjaa' 'naa'na' na nndyowicantyjo' ndo' juu tsa'ñee' nncjaacjo' ntio na ñetacatyee'. ³¹ Ndo' cha'cwijom na nnty'iaa' nnoom najnda' tuiina', jo' na tsoom na xocaljoo'ñe añmaa' yuu na cwiljoo'ndye añmaa' nn'a' na jnda' tja' ndo' mei' seii' xocatoo'. ³² Ñ'oommei' seineii' cantyja 'naa' Jesús. Ndo' cha'tsondyô cweitjei'yuu'ndyô na mayuu' na tquiaa Ty'oots'om na tando'xco juu. ³³ Je' m'aa' ntyjaa' ts'o Ty'oots'om ntyjaya yuu na matseit'maa'ñena' jom. Jo' na jnda' ñom Tsotyee' Espíritu Santo naquii' n'om nn'a' cha'xe' ñ'oomtye' na tque' ndo' na cwiluii cha'tso na cwinty'ia'yo' je' ndo' na cwindye'yo'. ³⁴ Ee nchii nquii David tja cañoom'luee. Jo' chii ma'mo'na' cantyja 'naa' Jesús seneii'. Ee tso David:

Seinei' Ta Ty'oots'om nnom Ta na matsa'ntjom ja.

Matsoom nnom:

“Cajma' jo ntyjaa' ts'ooya ntyjaya

³⁵ hasta xje' na jnda' ts'a' nn'a' na jndoo 'u cjee' nc'e'.”

³⁶ Tsoti Pedro:

—Quia jo' cha'tsondyo' 'o nn'a' Israel cala'no'yo' na mayuu' na juu Jesús na ty'iom'yo' ts'oom'naa', tque' Ty'oots'om na Ta jom na matsa'ntjoom jaa' ndo' na Cristo jom na macwji'n'maa'ñê jaa.

³⁷ Ndo' quia jndye nn'a' Israel na luaa', jee' sei'ndaa'na' nquiuna. Jluena nnom Pedro ñequio ndaa' nt'omche' apóstoles:

—'O nn'aa'ya, ¿chiiu maca'na' na cal'aayâ?

³⁸ Quia jo' t'o Pedro ndaana:

—Ticwiindy'o' 'o calcwe' n'om'yo' ndo' cwits'oomndyo' ñequio xuee' Jesucristo, cha nntseit'ma' ts'om Ty'oots'om jna'yo'. Quia jo' nnto'ñoom'yo' Espíritu Santo naquii' n'om'yo'. ³⁹ Ee ñ'oomtye'waa' tseixma'na' cwent'a' 'o ñ'e'nda'yo', ndo' cwentaa' cha'tso nn'a' na m'a' na tquia, ndo' mati ticwii cwii ts'a' na ma'ma' Ta Ty'oots'om cwentaa'ya.

⁴⁰ Pedro jndye nt'omche' ñ'oom tyocwji'yuu'ñetyee' ndaana. Ndo' tyotseijndo'tyee' n'omna. Tsoom:

—Catjei'ndyo' cantyja 'naa' nn'a' na m'a' je' na quie' n'om cha nnda' nlui'n'maa'ndyo'.

⁴¹ Quia jo' nn'a' na jla'yu' ñ'oom na tsoom teits'oomndyena. Juu xuee'ñee', cha'na ndyee mei'ndyena jla'yu'na. ⁴² Tyoque'ndyena na tyondyena ñ'oom na tyot'moo' apóstoles'ñee'. Tjoom' tyom'a'na ñequio na'ñee'. Tyotjomndyena na tyotyjena tyoo' na tyocañjom n'omna Jesús. Ndo' tyola'nei'na nnom Ty'oots'om.

Luaa tyom'a' nn'a' na tyola'yu'jndyee

⁴³ Cha'tsondye nn'a' tyotseitsa'na' joona ee na tyonty'iaana jndye ts'iaa' t'ma' na tyol'a apóstoles na xocandaa' nluii na cwe' na jnda' nquieena mei' xocjaantyjo' n'om nn'a' 'naa' na tuii. ⁴⁴ Cha'tsondye nn'a' na jnda' jla'yu', ñe'cwii n'omna. Ndo' cha'tso 'na' na tyowil'uee'ndyena tjom na 'naa'na joona'. ⁴⁵ Tyondaana ndyuaana ñequio nt'omche' 'naa'na na waa. Ndo' s'om na tyoto'ñoomna tyoto'na joona', tyoñequiana ndaa' nn'a' na tyotseitjoona' joo. ⁴⁶ 'Io ndi 'io tyotjomndyena wats'om t'ma'. Mati naquii' l'aana tyola'jomndyena na tyotyjena tyoo' na tyocañjom n'omna Jesús. Tyocwa'na ñequio na neii'na ndo' na xcwee' n'omna. ⁴⁷ Tyola't'maa'ndyena Ty'oots'om ndo' cha'tsondye nt'omche' nn'a' tyotjeii'ya joona. Ndo' 'io ndi 'io tyocwji'n'maa'ñetiche' Ty'oots'om nn'a'. Jo' chii tjawit'ma'ti tmaa' nn'a' na macwji' Ty'oots'om cwentaa'na'.

3

Tco'yana' cwii ts'a' na ntjei' nc'ee

¹ Cwii xuee Pedro ñ'e' Juan ljo'yu ty'ena wats'om t'ma' na ndyee na matmaa' xje' na cwi'oola'nei' nn'a' nnom Ty'oots'om. ² Ndo' jo' jo' m'aa' cwii tsa's'a na tuiiñe na

ntjeiⁿ nc'ee. Juu tsaⁿñeeⁿ 'io ndi 'io tyo'oon'om nn'aⁿ jom wats'om t'maⁿ, tyoqueⁿna jom 'ndyoots'a na jndyuna' Jeeⁿ Neiⁿncoo' cha ndaaⁿ nlcaaⁿ ljo' na matseitjoona' jom ndaaⁿ nn'aⁿ na cwi'ooquie' jo' jo'. ³ Quia na nty'iaaⁿ'aⁿ Pedro ñ'eⁿ Juan na macwi'ooquie'na naquii' wats'om'ñeeⁿ tcaaⁿ s'om ndaana. ⁴ Ndo' nty'iaa' Pedro ñequio Juan jom. Tso Pedro nnoom:

—Aa re sa, canty'ia' ndaayâ.

⁵ Quia jo' nty'iaaⁿ'aⁿ ndaana ee seitoom waa na ñequiana na nncol'ñoom. ⁶ Saa matso Pedro nnoom:

—Ja meiⁿ s'om xuee meiⁿ s'om cajaan' tjaa'naⁿ na maleiñ'oⁿya, saa cantyja na maleiñ'oⁿtya ñequiaya na nncol'ñom'. Ñequio xuee' Jesucristo, tsaⁿ na jnaⁿ Nazaret, quicantyja' ndo' cja'ca'.

⁷ Jnda chii t'uii Pedro ts'oⁿ ntyjaya seiwe tsaⁿñeeⁿ jom. Mañoom' tco'yana' nda'nc'eeⁿ ñequio candyo'nc'eeⁿ. ⁸ Jo' na ñejomto teicantyjaaⁿ. Teintyjeeⁿ'eⁿ ndo' tooⁿ'oⁿ na tjacaⁿ. Tjaqueⁿ'eⁿ naquii' wats'om t'maⁿ ñ'eⁿndyena. Tyojaacaⁿ ndo' tyowantyjaaⁿ ndo' tyotseit'maaⁿñê Ty'oⁿots'om. ⁹ Ndo' cha'tsondye nn'aⁿ na too'ndye naquii' wats'om tyonty'iaana na tyojaacaⁿ ndo' tyotseit'maaⁿñê Ty'oⁿots'om. ¹⁰ Ee tajnaaⁿ'na na jom ts'aⁿ na ñetacatyeeⁿ 'ndyoots'a wats'om t'maⁿñeeⁿ na jndyuna' Jeeⁿ Neiⁿncoo'. Majom na tyocaaⁿ ljo' na matseitjoona' jom ndaaⁿ nn'aⁿ. Jo' na jeeⁿ tyotseitsaⁿ'na' joona ndo' jeeⁿ tjawee' n'omna na jnda tco'yana' nc'eeⁿ.

Ñ'oom na seineiⁿ Pedro leiroom' wats'om t'maⁿ

¹¹ Wats'om'ñeeⁿ waa cwii leiroom'na' na jndyuna' Salomón. Jo' jo' tquiontyjaa' cha'tsondye nn'aⁿ na cwityueneiⁿna. Ee ts'aⁿ na tco'yana' nc'ee jo' jo' tiñe'ca'ñeeⁿ Pedro ñequio Juan. ¹² Quia na nty'iaa' Pedro na cha'tsondye nn'aⁿ jnda jla'candyoo'ndyena, matsoom ndaana:

—'O re nn'aⁿya Israel, ¿chiiu na jeeⁿ matseitsaⁿ'na' 'o? ¿Chiiu na jeeⁿ cwinty'ia'yo' ndaayâ na chacwijom cwila'tiuu'yo' na cwe' na jnda ncjooyâ oo cwe' nc'e na jeeⁿ cwila't'maaⁿndyô Ty'oⁿots'om jo' na majaacaa tsaⁿm'aaⁿ? Meiⁿchjoo nchiijo'. ¹³ Ee nquii Ty'oⁿots'om na tyotseit'maaⁿñê welooya Abraham na ñet'oom teiyo, na tyotseit'maaⁿñê welooya Isaac, ndo' welooya Jacob, ndo' tyola't'maaⁿndye nt'omcheⁿ welooya na jndy-owi'cantyjo', jom seit'maaⁿñê Jnaaⁿ Jesús, na jla'quioo'yo' luee naⁿmaⁿn'iaaⁿ cha cue'. Ndo' meiⁿ Pilato ñe'catseicandyaañe jom, saa tâtancue'yo'. Sa'yo' nacjoom'm meiⁿ juu ñe'catseicandyaañe jom. ¹⁴ 'O nchii taⁿ'yo' na nndyaañe nquii na cwiluiiñe na lju' ts'om ndo' na tyoch'ee yuu na maty'iomyana'. 'O taⁿ'yo'yo' na nndyaañe ts'aⁿ na ñeseicwjee nn'aⁿ. ¹⁵ Jla'cue'yo' nqueⁿ na mañequiaaⁿ na cwitando' nn'aⁿ. Saa Ty'oⁿots'om tquiaa na tando'xcoom na tueeⁿ'eⁿ ndo' jâ cwitjei'yuu'ndyô na ljo'. ¹⁶ Nc'e na cwilayu'ya cwii n'oⁿoyâ ñ'eⁿ xuee' Jesús, jo' na tquiaana' najnda nc'ee tsaⁿm'aaⁿ na cwinty'ia'yo' ndo' na cwita'jna'yo'. Ee nc'e juu na cwilayuuyâ n'oⁿoyâ ñequio Jesús, jo' na cha'tsondyo' cwinty'ia'yo' na candaq' tco'yana' tsaⁿm'aaⁿ.

¹⁷ 'Ndo' ntyjiiya, 'o nn'aⁿya, na ticala'noⁿ'yo' ljo' l'a'yo' ñequio naⁿmaⁿn'iaaⁿ 'naⁿ'yo' jla'cue'yo' Jesús. ¹⁸ Saa laa'ti' waa na seicandañe Ty'oⁿots'om ñ'oom na seineiⁿ ñequio ndyuee profetas na maxjeⁿ nncue' Cristo tsaⁿ na jñoom. ¹⁹ Jo' chii calcwe' n'om'yo' ndo' cata'ndyo'xcwe'yo' nnom Ty'oⁿots'om cha nntseicanoom'm jnaⁿ'yo' ndo' na ñnequiaaⁿ na ntseixcona' cantyja na cwitsaam'aⁿ'yo' joo nnoom. ²⁰ Ndo' na ljo' njñomnaaⁿ'aⁿ Jesucristo, tsaⁿ na nncwji'n'maaⁿñe 'o, ee teiyo seiindaa'ñê na luaa' nnts'aaⁿ. ²¹ Saa macaⁿ'na' na caljoo'ñe Jesucristo cañoom'luee hasta quia na jnda seicandañe'na' cha'tso ñ'oom na seineiⁿ ñequio ndyuee profetas na tyoñequia ñ'oom'm tandyo xuee. ²² Ee tyotso Moisés ndaaⁿ welooya na ñet'om teiyo: “Nquii Ta Ty'oⁿots'om njñoom cwii nn'aⁿ'yo' na m'aⁿ'yo' na ñnequiaa ñ'oom'm cha'xjeⁿ na jñoom ja. Queⁿ'yo' cwenta cha'tso ñ'oom na nntseineiⁿ tsaⁿñeeⁿ ndaa'yo'. ²³ Ee meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na tiqueⁿ cwenta ñ'oom na nntso tsaⁿñeeⁿ nncwji'ndyona' juu quii'ntaaⁿ nn'aⁿ Israel.”

²⁴ Tsoti Pedro:

—Cha'tsondye profetas cha'na Samuel ñequio nn'aⁿ na cwiñet'om jnda na tue' tsaⁿñeeⁿ, tyoluena na nluii cha'xjeⁿ na cwiluii je'. ²⁵ Ñequio ndyuee profetas tquiaa Ty'ooots'om ñ'oomtyeⁿ ndo' 'o laxmaⁿ'yo' na nnda'yo' naya na cwit'mooⁿ joona' ndo' cha'xjeⁿ ñ'oom na seijndaa'ñetyeⁿ Ty'ooots'om ndaa welooya na ñet'om teiyo quia tsoom nnom welooya Abraham: “Quii'ntaaⁿ nn'aⁿ tsjaaⁿ 'naⁿ na nncjaawi'cantyoo' nluiiñe ts'aⁿ na njñooⁿya na m'aⁿ'yo'. Ndo' nc'e juu nntio'naaⁿndyō cha'tsondye nn'aⁿ tsjoomnancue.” ²⁶ Jo' chii quia na s'aa Ty'ooots'om na ta'ndo'xco Jnaaⁿ na tue', najndyee tio'naaⁿñê 'o na jñoom juu na m'aⁿ'yo' cha tincwiindyo' 'o nlcwe' n'om'yo' natia na cwil'a'yo'.

4

Pedro ñ'eⁿ Juan jo ndaa naⁿmaⁿn'iaaⁿ

¹ Pedro ñ'eⁿ Juan xcwe na cwila'neiⁿna ndaa nn'aⁿ, ndo' tquie ntyee na m'aⁿna ñequio ts'aⁿ na matsa'ntjom nn'aⁿ na cwil'a cwentá wats'om t'maⁿ. Mati nt'om nn'aⁿ judíos na laxmaⁿna tmaaⁿ! saduceos tquiéna. ² Jnda teilioo naⁿñeeⁿ ee Pedro ñ'eⁿ Juan cwit'mooⁿna ndaa nn'aⁿ na jnda mawando'xco Jesús, jo' chii mati nn'aⁿ na jnda tja maxjeⁿ ntando'xcona. ³ Quia jo' t'ue naⁿñeeⁿ joona. Ndo' cwe' nc'e na jnda tmaaⁿ, jo' chii tiomya naⁿñeeⁿ joona w'aancjo hasta quia nneiⁿncoo cwiicheⁿ xuee. ⁴ Saa nn'aⁿ na tyondye ñ'oom Ty'ooots'om na tyoñe'quiána, jndyendye naⁿñeeⁿ jla'yu'na. Ndo' cha'tsoñ'eⁿ nn'aⁿ na cwila'yu' tue'ntyjo cha'na 'om meiⁿndyena na cwe' naⁿnom.

⁵ Teincoo cwiicheⁿ xuee naquii' Jerusalén tjomndye nn'aⁿ na m'aⁿ n'iaaⁿ cwentaa nn'aⁿ judíos ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye, ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés. ⁶ Ñ'eⁿ Anás, tyee na cwiluiitquiéne, ñequio Caifás, ñ'eⁿ Juan ñequio Alejandro, ndo' ñ'eeⁿ cha'tsondye nt'omcheⁿ nn'aⁿ na nn'aaⁿna ntyee na cwiluiitquiendye. ⁷ Tqueeⁿndyena Pedro ñ'eⁿ Juan ndo' tsá'na naⁿñeeⁿ quii'ntaaⁿna. Jluena:

—¿Ñeeⁿ tquiaa na jnda'yo', ndo' ñeeⁿ ts'aⁿ xuee' cwilei'ñ'om'yo' na luaa' cwil'a'yo'?

⁸ Ndo' Pedro too' quii' ts'oom m'aaⁿ Espíritu Santo, matsoom ndaana:

—'O re nn'aⁿ na m'aⁿ'yo' n'iaaⁿ ñequio 'o nn'aⁿ na cwiluiitquiendyo' joo ndaa jaa nn'aⁿ Israel, ⁹ na cwita'x'ee'yo' ndaayâ cantyja naya na tuii ñ'eⁿ ts'aⁿ na ñet'oom na ntjeiⁿ nc'ee, ¿aa ñe'candy'e'yo' chiuu tuiyuu na jnda tco'yana'jom? ¹⁰ Xeⁿ na ljo', quia jo' cha'tsondye 'o ñequio cha'tsondye nn'aⁿ Israel cala'nqⁿ'yo' chiuu waa. Nquii Jesucristo, ts'aⁿ na jnaⁿ Nazaret na ty'iom'yo' ts'oom'naaⁿ, tquiaa Ty'ooots'om na tando'xcoom jnda na tueeⁿeⁿ. Ñequio xuee' jom jo' na jnda n'maⁿ tsaⁿs'am'aaⁿ na cwinty'ia'yo' na meintyjeeⁿeⁿ jo ndaa'yo'. ¹¹ Juu Jesús cwiluiine tsjo' na 'o na cwiluiitquiendyo' jo ndaaya jnda tquie'yo'. Saa jnda tacatyeeⁿtyeⁿ tsjo'ñeeⁿ nquii tsiaⁿtsjo' yuu na t'maⁿti matseixmaⁿna' na cha'tso ljo'. ¹² Tjaa'naⁿ ñeeⁿ cwiicheⁿ na ndaa nncwji'n'maaⁿñe nn'aⁿ macanda nquii Jesús. Ee cha'waa nnom tsjoomnancue tjaa'naⁿ xuee' cwiicheⁿ na tqueⁿ Ty'ooots'om na juu ndaa nncwji'n'maaⁿñe jaa.

¹³ Jnda na nty'iaa naⁿmaⁿn'iaaⁿ na tinquiaa' Pedro ñ'eⁿ Juan, ndo' jla'nqⁿ'na na tyoola'naaⁿ naⁿñeeⁿ cha'xjeⁿ na nquiuna, ee cwe' nn'aⁿ meiⁿquiandye joona, quia jo' jeeⁿ tyotseitsaⁿna' joona, ndo' tjañjoom' n'omna na tyocañ'eeⁿ naⁿñeeⁿ ñ'eⁿ Jesús. ¹⁴ Ndo' majndeiti quia na nty'iaana nacañoom naⁿñeeⁿ meintyjee' ts'aⁿ na jnda tco'yana', jo' chii seicu'ñ'eⁿna' na nluena ñ'oom nacjoo naⁿñeeⁿ. ¹⁵ Quia jo' tjeii'yana naⁿñeeⁿ quii'ntaaⁿna. Jnda chii tyola'neiⁿ cheⁿnquieena. ¹⁶ Tyoluena:

—¿Chiuu nl'aayoo ñequio ti'm'aⁿ? Ee cha'tsondye nn'aⁿ tsjoom ñjaaⁿ Jerusalén manquiuyana na jnda l'a naⁿm'aⁿ cwii ts'iaaⁿ t'maⁿ na xocanda nnts'aa na cwe' na jndei nquii ts'aⁿ ndo' jaa xonda nl'uuya na tiyuu' na ljo'. ¹⁷ Jo' chii yati cal'uuya ndaa naⁿm'aⁿ ñequio na jndei'na' meiⁿcwii nnom ts'aⁿ tala'neiⁿtina ñ'oom cantyja 'naaⁿ Jesús, cha tant'omti ñ'oommeiⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ.

¹⁸ Quia jo' t'maⁿna naⁿñeeⁿ. Saⁿntjomna na meⁿcwii ñ'oom tala'neiⁿti naⁿñeeⁿ, tant'mo^ona ñequio xuee' Jesús. ¹⁹ Sa^a Pedro ñequio Juan, jluena:

—Ncjo'yo' calatiuu'ya'yo' aa maty'iomna' jo nnom Ty'o^ots'om na calacanda^ayâ ñ'oom na cwindu' 'o, nchii ñ'oom na matso jom. ²⁰ Ee jâ tijoom jndaa ca'ndya^ayâ na nlan^ayâ ljo' na ñenty'iaayâ na tyoch'ee Jesús ndo' na tyondya^ayâ na tyotseineiⁿ.

²¹ Sa^a joo naⁿmaⁿ'iaaⁿ jndeiⁿti ñ'oom tyolueⁿ nda^a naⁿñeeⁿ. Jnda^a chii jñoomna naⁿñeeⁿ, ee tileicaliuna chiuu ya nnta'wi'na naⁿñeeⁿ ee nquiaana nn'aⁿ quii' tsjoom, ee cha'tsondye nn'aⁿ tyolat'maaⁿndyena Ty'o^ots'om cantyja na nty'iaana na tco'yana' ts'aⁿ na ñet'oom na ntjeiⁿ nc'ee. ²² Ee tsaⁿs'a'ñeeⁿ, na jeeⁿ t'maⁿ ts'iaaⁿ s'aa Ty'o^ots'om na tco'yana' jom, jnda^a teinom wen'aaⁿ choom'm.

Nn'aⁿ na cwila'yu' ñe'cwii t'maⁿ jla'neiⁿna nnom Ty'o^ots'om

²³ Pedro ñ'eⁿ Juan, jnda^a na jndyaandyena, ty'ena na m'aⁿ nc'iaana. Jla'candiina naⁿñeeⁿ cha'tso ñ'oom na tyolue ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwilui-itquiendye quii' tsjoom. ²⁴ Ndo' joo naⁿñeeⁿ, quia na jndyena ñ'oom'ñeeⁿ, ñe'cwii t'maⁿ jla'neiⁿna nnom Ty'o^ots'om, jluena:

—'U Ta Ty'o^ots'om, macanda^a 'U na mayuu'cheⁿ na matsaⁿntjom'. 'U tqueⁿ cañoom'luee ñequio tsjoomnancue, ñequio ndaaluee, ndo' ñequio cha'tso na niom. ²⁵ Ñequio Espíritu Santo seiⁿndo' ts'om moso' David. Jo' na seiljeiⁿ ñ'oom na tsu'. Tsoom:
¿Chiuu na cwila'wjee nn'aⁿ na nchii judíos?

Ndo' ¿chiuu na cwila'tiuu nn'aⁿ judíos cwii na cwe' ts'iaaⁿndyo?

²⁶ Nn'aⁿ tsjoomnancue na cwitsaⁿntjom jla'wendyena.

Ndo' nn'aⁿ na m'aⁿ n'iaaⁿ jla'jomndyena.

Ñe'cwii ty'ena nacjoo' nquii Ty'o^ots'om,

ñequio Cristo tsaⁿ na jñoom.

²⁷ Jlueti naⁿñeeⁿ nnom Ty'o^ots'om:

—Mayuu' ñ'oom'ñeeⁿ na tso David ee Herodes ñequio Poncio Pilato jla'jomndyena naquii' tsjoomwaa ñequio nn'aⁿ judíos ñequio nn'aⁿ na nchii judíos. Ty'ena nacjoo' Jnda' na lju' tseixmaaⁿ ndo' na majndaa' ts'iaⁿ'aⁿ na tqueⁿ jom. ²⁸ Tandyo xuee seiⁿndaa'ndyu' ljo' nl'ana. Ndo' majo' jnda^a l'ana je'. ²⁹ Ndo' je' je' 'u Ta, queⁿ cwentâ ñ'oom wi' na jndei'na' na cwiluena nda^ayâ, ndo' cateijndei' jâ na cwindyaⁿntjo^oyâ njom' na calana^ayâ ñ'oom naya 'naⁿ ñequio na t'maⁿ n'o^oyâ. ³⁰ Ndo' catseintyo' ts'o' nacjoo nn'aⁿwii. Catsein'maⁿ joona. Catsa' 'naaⁿ t'maⁿ ñequio 'naaⁿ na xocjaantyjo^o n'om nn'aⁿ chiuu tuiyuu. Nmeiⁿ catsa' ee cwilcwii'â xuee' Jnda' Jesús na lju' tseixmaⁿ.

³¹ Jnda^a na jla'neiⁿna nnom Ty'o^ots'om tei'ncwii' w'aa yuu na cwiⁿjomndyena. Ndo' joona too' m'aaⁿ Espíritu Santo naquii' n'omna. Ndo' tyola'neiⁿna ñ'oom' Ty'o^ots'om ñequio na t'maⁿ n'omna.

Cha'tso 'naⁿ tjom na 'naaⁿna joona'

³² Cha'tsondye nn'aⁿ na cwila'yu' tyom'aⁿna na ñe'cwii n'omna, ndo' ñe'cwii tyola'tiuuna. Meiⁿcwiindye joona ticatso na joo 'naⁿ na maleiⁿ'oom macanda^a juu 'naaⁿ jo', ee cha'tso 'naⁿ na tyoleichona tyol'ana na tjom na 'naaⁿna joona'. ³³ Ndo' nquiee apóstoles tyotjeii'yuu'ndyena ñequio najndeiⁿ na matseixmaaⁿ na jnda^a mawando'xco Ta Jesús. Ndo' t'maⁿ tio'naaⁿñe Ty'o^ots'om joona. ³⁴ Ndo' quii'ntaaⁿ cha'tso nn'aⁿ na cwila'yu' tjaa'naⁿ 'ñeeⁿ c'oom na matseitjoona' juu ee nn'aⁿ na niom ndyuaa ndo' niom l'aa tyonda^ana joona' ndo' cantyjati s'om na to'ñoomna na nda^ana joona' tquioñ'omna.

³⁵ Tquiana s'om'ñeeⁿ nda^a apóstoles. Ndo' naⁿñeeⁿ tyoñequiana joona' nnom ticwii cwii ts'aⁿ na matseitjoona' 'naⁿ na macaⁿna' juu. ³⁶ Quii'ntaaⁿna tyom'aaⁿ ts'aⁿ na jndy José. Jom ts'aⁿ tsjaaⁿ Leví na jndyowicantyjo', tuiiñe tyuaaxeⁿncwe Chipre. Apóstoles tqueⁿna xueeⁿ'eⁿ Bernabé. Ñ'oomwaa' matsona' ts'aⁿ na mañequiaa na t'maⁿ ts'om x'iaa'.

³⁷ Jom waa tyuaaⁿaⁿ. Jnaaⁿ juuna', jnda chii jndyoñ'oom s'om na to'ñoom, tquiaaⁿ s'om'ñeeⁿ ndaaⁿ apóstoles.

5

Seitjooñe Ananías ñ'eⁿ Safira

¹ Saa cwii tsaⁿs'a na jndyu Ananías ñequio scoom'm Safira ndaana cwii tyuaana. ² Ananías'ñeeⁿ seitjooⁿ cantya na jnaaⁿ juuna', ndo' mati ntyjii scoom'm na ljo'. Jndyochom meiⁿ ndyee s'om'ñeeⁿ tquiaaⁿ joona' ndaaⁿ apóstoles. ³ Quia jo' matso Pedro nnoom:

—'U re Ananías, ¿chiiu na tquiaandyu' na seicattoo' Satanás naquii' ts'om' na tsu' cantu nnom Espíritu Santo na seitjoo' s'om cantya na jndaa' tyua'? ⁴ Yocheⁿ na tyoojndaa' juuna' tseixmaⁿna' cwenta'. Ndo' mati meiiⁿ na jnda jndaa' juuna' wanaaⁿ na nntsa' yuu na l'ue ts'om' ñequio s'om'ñeeⁿ. 'U je' ¿chiiu na luaa' seitiiu' naquii' ts'om'? Ee nchii ndaaⁿ nn'aⁿ sa' cantu, nnom nquii Ty'ooots'om waa jnaⁿ.

⁵ Jnda na jndii Ananías ñ'oommeiⁿ cwe' tiooñetoom na ts'oo jom. Quia jo' cha'tsondye nn'aⁿ na nquiuna na luaa' tuii, jeeⁿ ndya' nioom tyuena. ⁶ Teicantya naⁿnom na titquiendye. Jla'tyjoondyena liaa jom. Jnda chii tjeii'na jom, mana ty'ecat'iuuna jom.

⁷ Jnda teinom cha'na ndyee hora na tuii na ljo' ndo' tyjee' scuu' Ananías. Meiⁿchjoo ticaljeiiⁿ aa waa ljo' tuii. ⁸ Quia jo' Pedro matsoom nnom tsaⁿñeeⁿ:

—Catsu' nooⁿ, ¿aa mayuu' na laa'ti'ndyo ndaa'yo' tyuaa'yo'?

Ndo' matso tsaⁿñeeⁿ nnoom:

—Mayuu' na laa'ti'.

⁹ Matso Pedro nnoom:

—Chiiu na jla'tjom'yo' ñ'oom na tqiuo'nn'aⁿyo' Espíritu na cwiluiiñe Ty'ooots'om. Aa ndi', je' cwiquie nn'aⁿ na ty'ecat'iuu sa'. Mati 'u maje'ndyo nnc'oocat'iuuna 'u.

¹⁰ Mantyjacheⁿ cwe' tiooñetoom jo nc'ee Pedro, mana tueeⁿeⁿ. Quia na ty'equie' naⁿnom na titquiendye jliuna na jnda tueeⁿeⁿ. Mati tjeii'na jom, ty'ecat'iuuna jom nacañoom' saaⁿaⁿ. ¹¹ Quia jo', tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'ooots'om cwentaaⁿaⁿ, jeeⁿ t'maⁿ seicaty'uena' ndo' mati nt'omcheⁿ nn'aⁿ na tyondye na luaa' tuii.

Ts'iaaⁿ t'maⁿ na tyol'a apóstoles

¹² Nn'aⁿ na cwiluiindyena apóstoles jndye nnom 'naaⁿ l'ana ñequio ts'iaaⁿ t'maⁿ na xondaa nluui na cwe' najndeii nquii ts'aⁿ. Ndo' cha'tsondye nn'aⁿ na jnda cwila'yu' tjoom' t'maⁿna na tyotjomndyena wats'om t'maⁿ na jndyu leiroo'na' Salomón. ¹³ Saa nt'omcheⁿ nn'aⁿ nquiaana na nla'jomndyena, meiiⁿ na ljo' tyotjeii'yana nn'aⁿ na cwila'yu'. ¹⁴ Ndo' tjawijndyendyeti nn'aⁿ na tyola'yu' ñequio Ta Jesús, naⁿnom ndo' naⁿlcu. ¹⁵ Tyotsa'na nn'aⁿwii ndyuee nantaa, cjoo' nduu ndo' cjoo' luee, cha quia na wjaawinom Pedro nnquioo ncwaaⁿaⁿ nacjoo cwantindye joona cha nn'maaⁿna. ¹⁶ Mati nn'aⁿ na m'aⁿ njoom na ndyoo' Jerusalén tquiochona nn'aⁿwii ñ'eⁿ nn'aⁿ na tyoleichuu jndyetia. Ndo' cha'tsondye naⁿñeeⁿ n'maaⁿna.

Naⁿmaⁿn'iaaⁿ tyota'wi'na Pedro ñ'eⁿ Juan

¹⁷ Quia jo' tyee na cwiluiitquieñe ñequio tmaaⁿ nn'aⁿ judíos na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñê na jndyu saduceos, jlawendyena nacjoo apóstoles ee jeeⁿ lioona naⁿñeeⁿ. ¹⁸ Jo' chii t'uena naⁿñeeⁿ. Tioomna joo w'aancjo. ¹⁹ Saa teijaaⁿ tyjee' cwii ángel cwentaa' Ta Ty'ooots'om. Seicanaaⁿñê ndyueel'a w'aancjo. Tjeiiⁿeⁿ naⁿñeeⁿ ch'eⁿ. ²⁰ Matsoom ndaana:

—Catsa'yo' wats'om t'maⁿ. Calaneiⁿyo' ndaaⁿ nn'aⁿ ñ'oomwaa' cantya 'naaⁿ na nncwando' añaⁿ ts'aⁿ.

²¹ Jnda na jndyena ñ'oomwaa' ty'ena. Ndo' cwitsjoom ty'equie'na wats'om t'maⁿ. Tyot'mooⁿna ndaaⁿ nn'aⁿ.

Quia jo' tyee na cwiluiitquieñe ñequio nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñê, jnda na tjomndyena ñequio cha'tsondye nn'aⁿ na cwiluiindyena naⁿmaⁿn'iaaⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ Israel, saⁿntjomna

na cjaacandyoo'ndye apóstoles na tiomna w'aancjo. ²² Saa quia na jnda tquie sondaro 'ndyoots'a w'aancjo jliuna na tac'om na'ñee'n jo' jo'. Jo' chii ty'elcwee'na. Ty'ela'candiina na tac'om na'ñee'n. ²³ Jluena:

—Quia na squiaayâ 'ndyoots'a w'aancjo tye'n ta'na'ndo' m'a'n sondaro na cwil'a cwenta, saa quia na jla'canaa'ndyô jo' jliuuyâ tjaa'ñee'n c'oom.

²⁴ Ndo' tyee na cwiluiitquieñe ñequio ts'a'n na matsa'ntjom nn'a'n na cwil'a cwenta wats'om t'ma'n ñequio nt'omche'n ntyee na cwiluiitquiendye, quia na jndyena na luaa', tyom'aa'n' n'omna chiuu ya nluui cha nleichen' ñ'oomwaa'. ²⁵ Ndo' mañejuu xje'n'ñee'n tyjee'cañoom cwii ts'a'n, seicandii joona, matso:

—Nn'a'n na tiom'yo' w'aancjo, naquii' wats'om t'ma'n meintyjee'na je'. Cwit'moq'na ndaa nn'a'n.

²⁶ Quia jo' ts'a'n na matsa'ntjom tjaa'n ñ'e'n nn'a'n 'naa'n'a'n. Ty'ecachona na'ñee'n saa nchii ñequio na jndei'na' ee nquiaana xe'n nn'a'n na cwindye ñ'oom'ñee'n njñom ljo' joona. ²⁷ Ndo' quia na jnda tquiennada'na yuu cwitjomndye na'man'iaa'n, tquiana cwenta praso ndaa na'ñee'n. Ndo' tyee na cwiluiitquieñe, seilcwii'ñê ndaa praso'ñee'n. ²⁸ Matsoom:

—Mandye'yo' na tyol'uuyâ ndaa'yo' ñequio ñ'oom na jndei'na' na tant'moq'yo' ñ'oom cantyja 'naa'n' Jesús. Saa 'o je' cha'waa naquii' Jerusalén jnda manquiu nn'a'n ñ'oom na cwit'moq'yo' ndaana. Mati cwindu'yo' na jâ chooyâ jna'n na tue' Jesús.

²⁹ Quia jo' Pedro ñequio nt'omche'n apóstoles, t'oona, jluena:

—Jndei'tina' na calacandaayâ ñ'oom na matso Ty'oots'om nchiiti ñ'oom na cwilue nn'a'n. ³⁰ Manque'n na tyola't'maa'ndye welooya na ñet'om teiyo, tquiaa'n na wando'xco Jesús na jla'cue'yo' na ty'iom'yo' nacjoo' ts'oom'naa'n. ³¹ Seit'maa'n'ñê juu. Tquee'n juu ntyjaa' ts'oq' ntyjaya. Tquee'n juu na cwiluiit'maa'ñe ndo' na macwji'n'maa'ñe nn'a'n cha calcwe' n'om nn'a'n Israel ndo' na nntseit'ma' ts'om jnaa'na. ³² Já cwitjei'yuu'ndyô cantyja 'naa'n ñ'oommei'n, ndo' majo'ti mach'ee Espiritu Santo, nquii na mañequiaa Ty'oots'om naquii' n'om nn'a'n na cwila'candâ ñ'oom na matsoom.

³³ Jnda na jndye na'ma'n'iaa'n ñ'oommei'n' jee'n ndya' lioona hasta ñe'cala'cwjeena na'ñee'n. ³⁴ Saa teicantyja cwiindye joona, ts'a'n na jndyu Gamaliel. Jom ts'a'n tmaa'n' fariseos ndo' ma'moq' chiuu matsa'ntjom ljei na tque'n Moisés, cha'tsondye nn'a'n ya ñ'oom nquiuna cantyja 'naa'n'a'n. Teintyjee'n' ndo' sa'ntjoom na calui'ya apóstoles ch'e'n chjoowi' ta'ndyo. ³⁵ Tsoom ndaa nc'iaa'n'a'n:

—'O ntyjañq' nn'a'n Israel, cal'a'yo' cwenta ljo' na cwilatiuu'yo' na ñe'cal'a'yo' ñ'e'n na'nomm'a'n'. ³⁶ Ee cjañjoom' n'om'yo' jaach'eeti xuee tyom'aa'n Teudas. Tyotsoom na jom ts'a'n na t'ma'n cwiluiiñe, ndo' cha'na ñequiee sia'nto na'nom jla'jomndyena ñ'e'n'ñê. Saa jla'cuee' nn'a'n jom, ndo' cha'tsondye nn'a'n na jla'jomndye ñ'e'n'ñê t'oom'ndyena. Mana ntycwii cantyja 'naa'n'a'n. ³⁷ Jnda teinom na ljo', xcwe na cwiwiljeiixco ncuee nn'a'n, mati seis'añe Judas ts'a'n Galileo. Ndo' jndye nn'a'n jla'jomndyena ñ'e'n'ñê. Saa mati jla'cuee' nn'a'n jom, ndo' cha'tsondye nn'a'n na tyola'jomndye ñ'e'n'ñê majo'ti t'oom'ndyena. ³⁸ Jo' chii matseijndo'a n'om'yo', ca'ndye'yo' ti'm'a'n'. Cajndoo' nquieena, ee xe'n ñ'oommei'n' ñequio ts'iaa'mei'n' cwila'xma'na' cwe' ts'iaa'n 'naa'n nn'a'n quia jo' nncjaandyue che'nquieena'. ³⁹ Saa xe'n cwila'xma'na' ts'iaa'n 'naa'n Ty'oots'om, quia jo' tijoom candaq na nlatyui'yo' joona'. Nleitquioo'to na cwitsa'yo' nacjoo' Ty'oots'om.

⁴⁰ Ndo' jla'jomndye nc'iaa' Gamaliel ñ'oom na tsoom ndaana. Jo' chii tquee'n'nda'na apóstoles. Cwe' tyotjaa'na na'ñee'n. Ndo' ñequio na jndei'na' tyoluena na tant'moq' na'ñee'n ñ'oom ñequio xuee' Jesús. Jnda chii jñoomna na'ñee'n. ⁴¹ Ndo' na'ñee'n je', jlui'na quii'ntaa'n na'ma'n'iaa'n ñequio na neii'na na tquiaa Ty'oots'om na cwila'xma'na na co'wi'na' joona nc'e na cwitjei'yuu'ndyena ñ'oom ñequio xuee' Jesús. ⁴² Ndo' 'io ndi 'io tíc'oomeintyjee'na na tyot'moq'na naquii' wats'om t'ma'n ndo' mati l'aa nn'a'n. Tyot'moq'na ndo' tyola'nei'na ñ'oom cantyja 'naa'n' Jesús na cwiluiiñe Cristo.

6

Tjeii'ndyena ntquiee' nn'a' na ndye'ntjom naquii' ntaa'na

¹ Majoo ncuue'ñee' tjawijndyendye nn'a' na cwila'yu'. Saa we ndi'ndyena. Nt'omndyena nn'a' judíos na cwila'nei' griego ndo' nt'om nc'iaana cwila'nei' hebreo. Ndo' na'ñee' na cwila'nei'na griego to'na na jla'ncjoo'ndyena nacjoo' nn'a' na cwilayu' na cwila'nei' hebreo. Ee cha'tso yolcu na cwila'yu' na jnda tja noom ticwii xuee cwito'ñoomna nantquie. Saa joo yolcu na cwila'nei' griego tijndyeti cwito'ñoomna cha'xje' cwito'ñoom nc'iaana na cwila'nei' hebreo. Jo' na to'na na jla'ncjoo'ndyena. ² Jo' chii canchoo'we apóstoles jla'tjomna cha'tso nn'a' na cwila'yu'. Jluena ndaa na'ñee':

—Ticatsa'ntjomna' na n'ndyaayâ na cwiñe'quiaayâ ñ'oom' Ty'ooots'om na njndoo'â cantyja 'naa' nantquie. ³ Jo' chii 'o nn'aa'ya, catjeii'ndyo' ntquiee' tsa's'a quii'ntaa'yo' na waa ñ'oom ya cantyja 'naa'na, na too' m'aa' Espíritu Santo naquii' n'omna, ndo' na jndo' n'omna. Jooná nnt'ioo'ya ts'iaa' na njndoo'na cantyja 'naa' nantquie na nnto'ñoom yolcu na jnda tja noom. ⁴ Saa já ñecwitco nlanaa'nyâ nnom Ty'ooots'om ndo' na ñequiaayâ ñ'oom'm ndaa nn'a'.

⁵ Ndo' cha'tso nn'a' na cwila'yu' jla'jomndyena na ljo'. Jo' tjeii'ndyena Esteban, ts'a' na matseyu'ya ts'om ndo' too' naquii' ts'oom m'aa' Espíritu Santo. Ndo' mati Felipe, Prócoro, Nicanor, Timón ñequio Parmenas. Mati tjeii'ndyena Nicolás, ts'a' tsjoom Antioquía. Jom nchii ts'a' judío saa jaach'ee xuee matseijomñe ñ'oom na cwila't'maa'ndye nn'a' judíos. ⁶ Jnda na tjeii'ndyena na'ñee' chii tquiochona joo na m'a' apóstoles. Ndo' joona jla'nei'na nnom Ty'ooots'om cantyja 'naa' na'ñee'. Jnda chii tioona lueena nacjoo na'ñee' na cwito'ñoom ts'iaa'.

⁷ Ndo' ñ'oom' Ty'ooots'om jndyeti tjanty'eena'. Ndo' ty'ewijndyendyeti nn'a' na cwila'yu' naquii' Jerusalén hasta mati jndye ntyee cantyja 'naa' nn'a' judíos tyola'yu'ya cwii n'om.

Cwita'wi'na Esteban

⁸ Esteban t'ma' najndeii Ty'ooots'om tyotseixmaa'. Jndye 'naa' s'aa' quii'ntaa' nn'a' ñequio ts'iaa' t'ma' na xocandaa nluii na cwe' najndeii nquii ts'a'. ⁹ Tyowaa cwii wats'om cwentaa nn'a' judíos na jndyu tmaa' nn'a' m'a'candyaa'ndye. Na'ñee' jna'na tsjoom Cirene ñequio tsjoom Alejandría ndo' ndyuaa Cilicia ñequio ndyuaa Asia. Nt'omndye na'ñee' to'na tjawa ñ'oom na tyola'nei'na ñ'e' Esteban. ¹⁰ Saa tileicana'ndyena na nncwinom'na jom ñ'oom na matseinei' ee jom matseinei' ñequio na jndo'ya ts'oom nc'e matseixmaa' Espíritu Santo. ¹¹ Quia jo' cwe' nt'iu tyotsa'ntjomna nn'a' na calue cantu nacjoo' Esteban, na jnda jndyena na tyotseinei' ñ'oom tia nacjoo' Moisés ndo' nacjoo' Ty'ooots'om. ¹² Jnda na jlue na'ñee' cantu jee' seijmei'na' nn'a' quii' tsjoom ñequio nn'a' na cwiluiitquiendye ñequio nn'a' na cwit'moo' ljeii na tque' Moisés. Ndo' ty'ena nacjoo' Esteban. T'uena jom. Ty'eñ'omna jom jo ndaa na'ma'n'iaa'. ¹³ Ndo' tquee'ndyena nt'omche' nn'a' na calue cantu nacjoom'm. Tyolue na'ñee':

—Tsa's'am'aa' ñequii'che' matseinei' ñ'oom tia nacjoo' wats'om t'ma' na matseixma'na' cwentaa' Ty'ooots'om ndo' nacjoo' ljeii na tque' Moisés. ¹⁴ Ee jnda jndyaayâ na tyotsoom na Jesús na jna' Nazaret nntseityuii' wats'omwaa'ne ndo' nntseichuii' costumbre na tquiaa Moisés ndaaya.

¹⁵ Ndo' cha'tso na'ma'n'iaa' na meindyuaandye nty'iaana Esteban. Jliuna seichuii'na' nnoom, s'aana' cha'cwijom nnom ángel.

7

Ñ'oom na seilcwe' Esteban ndaa nn'a' na t'ue jom

¹ Quia jo' tyee na cwiluiitquieñe tax'ee' nnom Esteban, matsoom:

—¿Aa mayuu' na ljo' tsu'?

² T'o Esteban matsoom:

—'O ta na cwiluiitquiendyo' ñequio 'o nn'a'ya, candye'yo' ñ'oom na nntsjoō. Nquii Taya Ty'oōts'om na jee'n t'ma'n cwiluiñê, jom seica'mo'ñê nnom welooya Abraham quia na tyom'aa'n tsa'ñee'n ndyuaa Mesopotamia cwii tjōōche'n na nnc'oom tsjoom Harán. ³ Tsoom nnom: “Calui' ñjaa'ñe ndyuaa tsjom'. Ca'ndii' nn'a'n, cja' ndyuaa yuu na m'moō'ya njom'.” ⁴ Quia jo' jluee'n'e'n ndyuaa tsjom'm, ndyuaa Caldea. Tjaa'n ndyuaa Harán, tyom'aa'ñê jo' jo'. Ndo' jnda na tue' tsotyee'n, jndyoñ'oom Ty'oōts'om jom ndyuaameii'n yuu na m'a'nyo' je'. ⁵ Saa tñquiaa Ty'oōts'om na nnaa'n'a'n ndyuaameii'ñe mei'n cwe' yuu na nncwintyjee'n'e'n. Saa tye'n 'ndii Ty'oōts'om ñ'oom nnom na maxje'n nnaa'n'a'n ndyuaameii'n. Nncuaana' cwentaa nn'a'n na nluiindyena tsjaa'n 'naa'n' jom xe'n jnda tuee'n'e'n meii'n xje'ñee'n tjaa'na'n ntseinaa'n. ⁶ Tso Ty'oōts'om na joo nn'a'n na nluiindyena tsjaa'n 'naa'n' Abraham cwiiche'n ndyuaa na nnc'omna na nchii ndyuaana. Tye'n ndye'ntjomna ndaa nn'a'n ndyuaa'ñee'n ndo' wi' nntjoomna nl'a na'ñee'n cwii ñequiee sia'nto ntyu. ⁷ Ndo' tso Ty'oōts'om nnom: “Ja nncu'xa'n nn'a'n ndyuaa'ñee'n yuu na ndye'ntjomtye'n nn'a'n na nluiindyena tsjaa'n 'naa'n' na wjaawicantjoo', jnda chii nlui'na jo' jo'. Tyuaawaañe nnc'omna nlat'maa'ndyena ja.” ⁸ Tque'tye'n Ty'oōts'om ñ'oom nnom Abraham na cats'aa'n 'naa'n' tjaa'n' yu'ndaa na nluiñe na tsa's'a. Jo' chii quia na tuiñe jnaa'n Isaac, s'aa'n na ljo' juu jnda na jndaa' ñee'n xuee na tuiñe. Majo'ti s'aa Isaac ñequio jnaa'n Jacob. Ndo' Jacob ñecwii xje'n s'aa'n ñequio canchoo'we ntseinaa'n na yonom, nn'a'n na cwiluiindyee weloo jaa na canchoo'we ntmaa'n nn'a'n Israel.

⁹ 'Saa joo ntseinda Jacob, jo' welooya na ñet'om teiyo, jee'n taa' n'omna tyjeena José. Ndaana jom ndaa nn'a'n na ty'eñ'om jom ndyuaa Egipto. Saa Ty'oōts'om tyom'aa'n ñ'eñê ndyuaa'ñee'n. ¹⁰ Seicandyaañe jom naquii' cha'tso nawi' na tyotjoom. Tquiaa na jndo' ts'oom ndo' s'aa na neii' ts'om Faraón jom. Faraón'ñee'n cwiluiñê tsa'ma'nts'iaa'n t'ma'n ndyuaa Egipto, ndo' jom ty'ioom ts'iaa'n José na catsa'ntjom tsa'ñee'n cha'waa ndyuaa Egipto hasta mati catsa'ntjom naquii' wats'iaa'n 'naa'n'a'n.

¹¹ 'Xje'ñee'n jna'na' na jndyo cwii jndo' t'ma'n cha'waa ndyuaa Egipto ñequio ndyuaa Canaán. T'ma'n nawi' tyotjoom nn'a'n. Ndo' welooya taticaliuna ljo' na nlcwa'na. ¹² Saa jnda na jndii Jacob na niom nantquie ndyuaa Egipto, jñoom ntseinaa'n welooya najndyee ty'ena jo' jo'. ¹³ Jnda chii ty'ennda'na na jnda we. Jo' na secañoo'n José na tyjeena jom. Ndo' tsa'ma'nts'iaa'n t'ma'ñee'n tajna'n'a'n na nn'aa'n' José na'ñee'n. ¹⁴ Ndanquia sei jndaa'ñe José na quiona ñequio tsotyena Jacob ñequio cha'tso nn'a'n w'aana. Joona jndaa' ndyeen'aa'n nchoo' qui nchoo' 'omndyena. ¹⁵ Quia jo' tja Jacob ndyuaa Egipto. Jo' jo' m'aa'n ndo' tuee'n'e'n ndo' mati jo' jo' tja ntseinaa'n, joo welooya na ñet'om teiyo. ¹⁶ Jnda chii ty'eñ'omlcwe' ntseinda Jacob sei'ts'o 'naa'n'a'n tsjoom Siquem ndyuaa yuu na jna'na. Jo' jo' tjacant'iuu'ñê naquii' tsei'tsuaa na sei jnda Abraham ñequio s'om xuee ndaa ntseinda Hamor.

¹⁷ Tsoti Esteban:

—Welooya nn'a'n Israel na ñet'om teiyo, tyom'a'tina ndyuaa Egipto. Ndo' yochee'n na tjatseicandaa'ñena' ñ'oom na tso Ty'oōts'om nnom Abraham na nnts'aa'n, yache'n tjawijndyendyena. ¹⁸ Jndye nn'a'n ñet'om ts'iaa'n t'ma'n ndyuaa Egipto. Ndo' tuee'ntyjo na tjaquiee' cwii ts'a'n ts'iaa'ñee'n na ticaljeii cantyja 'naa'n' ts'oo José. ¹⁹ Cwajndii s'aa'n. Tco'wee'n'e'n welooya. Sa'ntjoom na ca'ndyetona yo'ndaa ndana na cwjeto. ²⁰ Joo ncuee'ñee'n tuiñe Moisés. Tjawee' ts'om Ty'oōts'om yu'ndaa. Tyom'aa'ñê waa' tsotyee'n cha'na ndyee chi' na teix'eetina jom. ²¹ Jnda chii 'ndyena jom na cuee'n'e'n saa majuuto yuscu jnda tsa'ma'nts'iaa'n t'ma'ñee'n ljeii jom. S'aa cha'na jnda jom. ²² Jo' chii tyotsei'na'n'a'n cha'tso na jndo' n'om nn'a'n ndyuaa Egipto. T'oom na jndo' ts'oom na tyotseinei'n ndo' na tyoch'ee'n.

²³ 'Ndo' Moisés, quia na tuee' cha'na wen'aa'n choom'm s'aana' ts'oom na ñe'cjaacanoom'm nn'a'n tsjaa'n na tuiñê ntseindacantjyo Israel. ²⁴ Tjaa'n ndo' nty'iaa'n'a'n na maco'wi' cwii ts'a'n Egipto cwii ts'a'n tsjaa'n na tuiñê. Jo' chii tjacwañom'm tsa'ñee'n.

Tjeii'ñê juu nawi' na matjom. Seicueⁿ ts'aⁿ Egipto. ²⁵ Ee seitioom na nla'noⁿ nn'aaⁿ Israel na Ty'o^ots'om nntseicandyaañe joona ñequio l'o jom, saa ticala'noⁿna. ²⁶ Ndo' cwiicheⁿ xuee ljeiⁿ we nn'aⁿ Israel na cwilantja'ndye. Ndo' na l'ue ts'oom na caljoyaandyena, jo' chii tsoom ndaana: “O re mann'aaⁿndyo'. ¿Chiuu na cwilantja'ndyo'?” ²⁷ Quia jo' juu ts'aⁿ na mal'ue tia' ñ'eⁿ x'iaa', ntqueeⁿ Moisés. Matsoom nnom: “¿Ñeeⁿ juu tqueⁿ 'u na nntsa'ntjom' já, ndo' na nncu'xeⁿ já? ²⁸ ¿Aa ñe'catseicue' ja, cha'na seicue' ts'aⁿ Egipto wja?” ²⁹ Jnda na jndii Moisés ñ'oomwaa', jleinoom. Tjaaⁿ ndyuaa Madián. Mana ljoo'ñeyaaⁿ jo' jo'. Ndo' jo' jo' tocoom, tuiindywe we ntseinaaⁿ nom.

³⁰ Quia na jnda teinom wen'aaⁿ ntyu na m'aaⁿ jo' jo' seijomna' na m'aaⁿ cwii joo quii' jnda na ndyoo' sjo Sinaí ndo' teitquioo'ñe cwii ángel nnoom naquii' ntsaachom na cwico tsa' ts'o^o n'ioom. ³¹ T'maⁿ seitsaⁿ na' jom na nty'iaaⁿ na ljo'. Ndo' seicandyoo'ñe na nnty'iaa'yaaⁿ ndo' jñeeⁿ na matseineiⁿ Ta Ty'o^ots'om. ³² Matso: “Ja cwiluindy^o Ty'o^ots'om cwentaa' welo' Abraham tsaⁿ na ñet'oom teiyoticheⁿ, ñ'eⁿ Isaac, ñ'eⁿ Jacob.” Quia na jndii Moisés na ljo', teiñê na macaty'ueeⁿ. Meiⁿ tíc'oomt'maaⁿñê ts'oom na nnty'iaaⁿ. ³³ Ndo' matso Ty'o^ots'om nnoom: “Cwji' lcom' na ñjom' ee yujo' yuu na meintye' matseixmaⁿ na tyuaa na lju' ee ñjaaⁿ tyje'cañooⁿya. ³⁴ Ja jnda nty'iaayaya na cwita'wi' nn'aⁿ ndyuaa Egipto nn'aⁿya nn'aⁿ Israel ndo' jnda jndiia na cwtcweena. Ndo' jnda jndyocuaⁿ na nntseicandyaandy^o joona. Jo' chii majñooⁿya 'u na cja'lcwe' ndyuaa Egipto.”

³⁵ Tsoticheⁿ Esteban:

—Moisés'ñeeⁿ, ñel'a nn'aⁿ Israel na ticuee' n'omna jom. Jluena nnoom: “¿Ñeeⁿ tqueⁿ 'u na nntsa'ntjom' já ndo' na nncu'xeⁿ já?” Saa majuutoom ty'iom Ty'o^ots'om ts'iaaⁿ jom na catsa'ntjoom joona ndo' cantyja 'naaⁿ na ndyaandyena nawi' na tyom'aⁿna. Luaa' s'aa Ty'o^ots'om xjeⁿ na teitquioo'ñe ángel nnoom naquii' tsa' ts'o^o nioom na cwico. ³⁶ Majuu Moisés'ñeeⁿ tjeiiⁿelooya nn'aⁿ Israel na ñet'om ndyuaa Egipto. Jndye 'naaⁿ t'maⁿ tyoch'eeⁿ ndyuaa'ñeeⁿ na tjaa 'ñeeⁿ juu ndaa nnts'aa na cwe' na jndeiⁿ quii. Mati tyoch'eeⁿ ts'iaaⁿ t'maⁿ quia na tei'nomna Ndaaluee Wee ndo' quia na tyom'aⁿna ndyuaa yuu tjaa nn'aⁿ c'oom wen'aaⁿ ntyu. ³⁷ Manqueⁿ na tsoom ndaa nn'aⁿ Israel: “Ty'o^ots'om nlqueeⁿ cwii nn'aⁿyo' na ñnequiaa ñ'oom'm ndaa'yo' cha'xjeⁿ na tqueeⁿ ja.” ³⁸ Majom na tyocañ'eeⁿ ñ'eⁿndyena quia na tyotjomndyena ndyuaa yuu tjaa nn'aⁿ c'oom. Jo' jo' seineiⁿ ángel ñ'eⁿñê sjo Sinaí. Jnda chii jom seineiⁿ ndaa welooya nn'aⁿ Israel. Jom to'ñoom ñ'oom na mañequiaana' na tseixmaⁿ ts'aⁿ na wando' añmaaⁿ na jndyoteincoo' ñ'oom'ñeeⁿ ndaa jaa.

³⁹ Saa welooya tiñe'calacandana ñ'oom na tsoom ndaana. Tiñe'calañ'oom'ndyena jom ndo' l'ana na ñe'c'oolcwee'na ndyuaa Egipto. ⁴⁰ Yocheⁿ na tyom'aaⁿ xqueⁿ sjo Sinaí jluena nnom Aarón: “Catsa' 'naⁿ na nlat'maaⁿndyo na nnc'oojndyena' jo ndaaya na nntsaalcwaa'a Egipto ee ticaliuuya ljo' tjom Moisés ts'aⁿ na tjei' jaa jo' jo'.” ⁴¹ Ndo' l'ana cwii 'naⁿ cha'cwijom quioo'jndyo chjoo. Ndo' nnom juuna' tyola'cwjeena quioo' na tyola't'maaⁿndyena na l'ana xuee. Jeeⁿ neiiⁿna ñequio juuna', ndo' cwe' 'naⁿ na l'a nquieena. ⁴² Jo' chii 'ndii Ty'o^ots'om joona. 'Ndiitoom na calat'maaⁿndyetona meiiⁿ cwe' cancjuu na m'aⁿ tsjo'luee. Ee naquii' libro na teiljeii ñ'oom ndyuee profetas, matsona':

'O nn'aⁿ Israel, ¿aa nooⁿya tyoñequia'yo' quioo' na tyolacwje'yo' wen'aaⁿ ntyu'ñeeⁿ na tyom'aⁿyo' ndyuaa yuu tjaa nn'aⁿ c'oom?

⁴³ Nchii jo' l'a'yo' ee ñejleiñ'om'yo' w'aaliaa na ndii' juu na tyolat'maaⁿndyo' na jndyu Moloc.

Ndo' ñejleiñ'om'yo' caxjuu cwentaa' juu na tyolat'maaⁿndyo' na jndyu Renfán.

Ñequii'cheⁿ 'naⁿ na ñel'a ncjo'yo' ñejlat'maaⁿndyo'.

Jo' chii je' nncwjiia 'o ndyuaa tsjom'yo', nntsa'yo' hasta cwiicheⁿ na ntyjaa' tsjoom Babilonia.

⁴⁴ Tsoti Esteban:

—Juu ndyuaa yuu tjaa nn'aⁿ c'oom, tyoleiñ'om welooya w'aaliaa yuu tyolawena ljo' lcaa' na chuu' ljeii na tqueⁿ Ty'o^oots'om na matsa'ntjomna'. W'aaliaa'ñeeⁿ tuiina' cha'xjeⁿ na sa'ntjom Ty'o^oots'om Moisés na cats'aaⁿ juuna' cha'xjeⁿ na jnda t'mooⁿ nnom. ⁴⁵ Juuna' tquioñ'om ndacantyjo welooya quia na jndyochuu Josué joona ndyuaameiⁿñe, ndyuaa na seijndaa'ñe Ty'o^oots'om na ndaana. Jo' chii tjeiiⁿeⁿ nn'aⁿ na ñet'om ndyuaameiⁿñe cha ljoonⁿdye welooya juuna'. Ndo' ljoonⁿdye tyoleiñ'omtina w'aaliaa'ñeeⁿ hasta quia na tyom'aaⁿ David. ⁴⁶ Tjawee' ts'om Ty'o^oots'om ñ'eⁿ David. Ñe'cats'aaⁿ w'aa yuu na nnc'oom Ty'o^oots'om na tyotseit'maaⁿñe weloom'm Jacob tsaⁿ na ñet'oom teiyocheⁿ. ⁴⁷ Saa jnaaⁿ Salomón juu s'aa w'aa'ñeeⁿ cwentaa' Ty'o^oots'om. ⁴⁸ Saa nquii Ty'o^oots'om na m'aaⁿ na ndyeticheⁿ, nchii cwe' naquii' l'aa na cwil'a nn'aⁿ mac'eeⁿ. Ee luaa' tyotso profeta. Seineiⁿ tsaⁿñeeⁿ ñ'oom na seijnooⁿ ts'om. Matsoom:

⁴⁹ Cañoom'luee matseixmaⁿna' ndio 'naⁿya yuu na mawacatyⁿ na matsa'ntjoⁿya.

Ndo' tsjoomnancue matseixmaⁿna' cwe' cha'na 'naⁿ yuu na cwiique' nc'a.

Nc'e na ljo', ¿cwaaⁿ w'aa na nl'a'yo' cwentaya?

Ndo' ¿yuu waa cwii joo na ya na nncwajndyaya?

⁵⁰ ¿Aa nchii nnco s'aa cañoom'luee ñ'eⁿ tsjoomnancue?

⁵¹ Tsoti Esteban:

—'O maxjeⁿ quie' n'om'yo'. Matseijomna' 'o cha'na nn'aⁿ na tyoolat'maaⁿndye Ty'o^oots'om ee tiñe'candy'e'yo' meiⁿ tiñe'calacanda'yo'. Ñequii' na cwitsa'yo' nacjoo' Espíritu Santo. Cha'na tyol'a welo'yo' na ñet'om teiyo majo'ti cwil'a' 'o. ⁵² Welo'yo' na ñet'om teiyo, ¿Aa tyom'aaⁿ 'ñeeⁿ na tyoñequiaa ñ'oom' Ty'o^oots'om na tícata'wi'na juu? Maxjeⁿ tjaa'naⁿ. Jla'cwjee welo'yo' nn'aⁿ na tyola'candii na nndyo nquii Cristo na cwiluiñe na maty'iomyana'. Ndo' 'o je' jnda tquia'yo' cwentá jom ndo' jnda jla'cue'yo' jom. ⁵³ Mancjo'to'yo' na to'ñoom'yo' ljeii na tqueⁿ Moisés na tquia ángeles. Saa ticalacanda'yo' juuna'.

Jla'cuee'na Esteban

⁵⁴ Jnda na jndye nañ'ñeeⁿ ñ'oommeiⁿ jla'jmeiⁿndyena. Tyoteinquiena ndei'n'omna na jeeⁿ lioona Esteban. ⁵⁵ Saa jom na too' naquii' ts'oom m'aaⁿ Espíritu Santo, jlundañe nty'iaaⁿaⁿ cañoom'luee. Nty'iaaⁿaⁿ na nei'coo' caxuee yuu na m'aaⁿ nquii Ty'o^oots'om ndo' nty'iaaⁿaⁿ Jesús na meintyjee' jo ntyjaa' Ty'o^oots'om ntyjaya. ⁵⁶ Ndo' matsoom:

—Canty'ia'yo'. Manty'iaya na jnda jnaaⁿ cañoom'luee, ndo' nquii Jesús na jnaⁿ jo' jo', meintyjee' ntyjaa' Ty'o^oots'om ntyjaya.

⁵⁷ Quia jo' jndei tyolaxuaana na jmeiⁿndyena. Jlacu'na lua'quina ndo' ñejom ty'enomna nacjoom'm. ⁵⁸ Ndo' jndei ty'entquieena jom nnom tsjoom. Jnda chii nn'aⁿ na tyolue na waa jnaaⁿaⁿ tjeii'na liaa na teincoo na cwee'na. Tsa'na joona', ndo' cwii ts'aⁿ na titquieñe na jndy Saulo jom s'aaⁿ cwentá joona'. Jnda chii tyotmeiⁿna ljo' Esteban.

⁵⁹ Ndo' yocheeⁿ na cwiitmeiⁿna ljo' jom, seineiⁿ nnom Ty'o^oots'om, matsoom:

—Ta Jesús, coñom' añmaⁿ 'naⁿya.

⁶⁰ Jnda chii tcoom'm xtyeeⁿ. Jndei seixuaⁿ, matsoom:

—Ta, tincwjaa'ndyu' cwentá jnaaⁿna na cwila'cuee'na ja.

Jnda tsoom na luaa' mana tueeⁿeⁿ.

8

¹ Ndo' tyom'aaⁿ Saulo jo' jo', seijomñe na jla'cuee' nn'aⁿ Esteban.

Tyoco'wi' Saulo nn'aⁿ na laxmaⁿ cwentaa' Ty'o^oots'om

Majuu xuee na jlacuee'na Esteban jnaⁿna' cwajndii tyontyjo nn'aⁿ Jerusalén tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'o^oots'om cwentaaⁿaⁿ jo' jo'. Jo' chii cha'tsondyena

tyot'oom'ndyena cha'waa ts'ondaa Judea ñequio ts'ondaa Samaria. Macandā nquiee apóstoles tîcat'oom'ndyena. ² Nt'om naⁿnom na jeeⁿ xcwee' n'om ñ'eⁿ Ty'oōts'om ty'ecat'iuuna Esteban. Jeeⁿ tyotyueena na jnda nquiuna jom. ³ Ndo' Saulo cwajndii tyoco'weeⁿeⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oōts'om cwentaaⁿaⁿ. Tyojaaqueⁿeⁿ meiⁿ quii' l'aa ndo' ñequio na jndei'na' tyocwjeeⁿeⁿ naⁿnom ndo' naⁿlcu. Tyocjaachom joona. Tyotioom joona w'aancjo.

Tyoñe'quia nn'aⁿ ñ'oom naya ndyuua Samaria

⁴ Saa naⁿñeeⁿ na t'oom'ndye tyoma'nomna. Meiⁿyuucheⁿ na tquiena tyola'neiⁿna ñ'oom' Ty'oōts'om ndaa nn'aⁿ. ⁵ Cwii joona, ts'aⁿ na jndyu Felipe, tjacueeⁿ cwii tsjoom ts'ondaa Samaria. Tyotseineiⁿ cantyja 'naaⁿ Cristo ndaa nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ. ⁶ Cha'tsondye nn'aⁿ jeeⁿ ya tqueⁿna cwentā ñ'oom na tyotseineiⁿ ndo' nty'iaana 'naaⁿ t'maⁿ na tyoch'eeⁿ na xocandaa nnts'aa na cwe' najndeiⁿ nquii' ts'aⁿ. ⁷ Jndye nn'aⁿ na tyoleichuu jndyetia n'maaⁿna s'aaⁿ. Quia na jlui' jndyetia'ñeeⁿ quii' n'omna jndeiⁿ jla'xuaana'. Ndo' jndye nn'aⁿ na ntjeiⁿ nc'ee' ndo' ntjeiⁿ luee tco'yana' joona s'aa Felipe. ⁸ Nc'e na ljo', jndye nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ tyom'aⁿna na jeeⁿ neiiⁿna.

⁹ Jnda jaach'ee xuee m'aaⁿ cwii ts'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ na calua'ñe na jndyu Simón. Tyon-quiu'nn'aaⁿ nn'aⁿ ts'ondaa Samaria, na tyotsoom ndaana na jom jeeⁿ t'maⁿ tseixmaaⁿ. ¹⁰ Cha'tsondye nn'aⁿ meiiⁿ nn'aⁿ na t'maⁿ cwiluiindyē meiiⁿ nn'aⁿ na cje laxmaⁿ jeeⁿ tyoqueⁿna cwentā ñ'oom na tyotseineiⁿ. Tyoluena:

—Simónm'aaⁿl, juu najndeiⁿ na matseixmaⁿ Ty'oōts'om, t'maⁿ matseixmaaⁿ jo'.

¹¹ Nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ tyoqueⁿna cwentā ñ'oom na tyotseineiⁿ ee teiyo manquiu'nn'aaⁿ joona ñequio ts'iaaⁿ calua' na mach'eeⁿ. ¹² Saa quia na jnda jla'yu'na ñ'oom na tyotseineiⁿ Felipe cantyja na matsa'ntjom Ty'oōts'om ndo' cantyja 'naaⁿ xuee' Jesucristo, quia jo' naⁿnom ndo' naⁿlcu teits'oomndyena. ¹³ Ndo' manquiiⁿ Simón seiyoomb'm ndo' teits'oomñê. Ndo' ñequii'cheⁿ na ñ'eⁿñ'eeⁿ ñ'eⁿ Felipe. Jeeⁿ tyocjaawee' ts'oom 'naaⁿ t'maⁿ na tyoch'ee Felipe na xocandaa nnts'aa na cwe' najndeiⁿ nquii' ts'aⁿ meiⁿ xocjaantyjo' ts'om ts'aⁿ chiuu tuiyyuu.

¹⁴ Ndo' Jerusalén m'aⁿ apóstoles, jnda na jndyena na mati nn'aⁿ ts'ondaa Samaria macwila'yu'na ñ'oom' Ty'oōts'om, jo' chii jñoomna we x'iaana, Pedro ñ'eⁿ Juan, na c'oo naⁿñeeⁿ na m'aⁿ nn'aⁿ ndyuua Samaria. ¹⁵ Ndo' jnda na tquie naⁿñeeⁿ jo' jo', tyola'neiⁿna nnom Ty'oōts'om. Taⁿna nnoom na quiaaⁿ Espíritu Santo naquii' n'om naⁿñeeⁿ. ¹⁶ Ee meiⁿcwiindyē naⁿñeeⁿ tyooto'ñoomna Espíritu Santo, macandā na jnda teits'oomndyena ñequio xuee' Ta Jesús. ¹⁷ Quia jo' Pedro ñ'eⁿ Juan tioona lueena nacjoo naⁿñeeⁿ. Mana to'ñoomna Espíritu Santo naquii' n'omna.

¹⁸ Jnda na nty'iaa' Simón na joo nn'aⁿ na jñom Ty'oōts'om tioona lueena nacjoo naⁿñeeⁿ, to'ñoomna Espíritu Santo naquii' n'omna, quia jo' seiqueeⁿna' ts'oom na mati jom ñe'cats'aaⁿ na ljo'. Jo' chii toom ndaana na s'om ññequiaaⁿ. ¹⁹ Matsoom:

—Quia'yo' na ntseixmaⁿya najndeiⁿ na cwilaxmaⁿyo' cha mati ja meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nntioo l'oo nacjoo' maxjeⁿ nnco'ñom Espíritu Santo naquii' ts'om.

²⁰ Saa matso Pedro nnoom:

—S'om 'naⁿl catsuuna' ñ'eⁿndyu', 'u matsei'tiuu' na cwe' ñequio s'om nncoñom' naya na mañequiaa Ty'oōts'om na cwicandaa nn'aⁿ na cwe'yu. ²¹ 'U ticatsona' na nntseijomndyu' ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oōts'om na cwil'aayâ ee tiyuu' na xcwee' ts'om' jo nnoom. ²² Calcwe' ts'om' jnaⁿ luaa', ndo' catseity'oondyu' nnom Ty'oōts'om nts'aacheⁿndyo ndya' nntseit'maⁿ ts'oom 'u na luaa' m'aaⁿ ts'om'. ²³ Ee manty'iaya juu jnaⁿl matseijomna' cha'cwijom 'naⁿ ja na nnc'uu ts'aⁿ ndo' cha'cwijom l'uaancjo na chu'tyeⁿndyu'.

²⁴ Quia jo' tso Simón ndaana:

—Cataⁿyo' nnom Ty'oōts'om na meiⁿcwii ticatjoⁿya cha'na cwindu'yo'.

²⁵ Pedro ñ'eⁿ Juan jla'neiⁿna ñ'oom' Ty'o^oots'om ndo' tjei'yuu'ndyena cantyja 'naaⁿl Jesús. Jnda chii jnaⁿna tsjoom'ñeeⁿ ndyu^aaa Samaria na nnc'oolcwee'na Jerusalén. Jndye njoom nch'u tyo'oowi'nomna ndyu^aaa'ñeeⁿ. Tyoñequiana ñ'oom naya nda^a nn'aⁿ.

Felipe ñequio ts'aⁿ ndyu^aaa Etiopía

²⁶ Ndo' seineiⁿ ángel 'naaⁿl Ty'o^oots'om nnom Felipe. Tso: “Cja' nato Jerusalén na wjaana' tsjoom Gaza jo ntyja na macalui' caxjuu tsoom'naaⁿ.” Juu nato'ñeeⁿ maw-inomna' ndyu^aaa yuu tjaa nn'aⁿ c'oom. ²⁷ Quia jo' teicantyyaaⁿ tjaaⁿ. Ndo' nato'ñeeⁿ teincwiñê ñ'eⁿ ts'aⁿ na jnaⁿ ndyu^aaa Etiopía. Tsaⁿl'ñeeⁿ tsaⁿs'a eunuco na mandi'ntjom nnom Candace tsaⁿscu na matsa'ntjom ndyu^aaa Etiopía. Tyom'aaⁿ ts'iaaⁿ na tyotseiweeⁿ s'om naquii' wats'iaaⁿ 'naaⁿl tsaⁿscu'ñeeⁿ. Tjatseit'maaⁿñê Ty'o^oots'om Jerusalén. ²⁸ Ndo' je' majaalcweeⁿeⁿ. Ñjoom ts'om tornom 'naaⁿaⁿ. Matsei'naⁿaⁿ tsom na chuu' ñ'oom' Ty'o^oots'om na seiljeii Isaías. ²⁹ Ndo' tso Espíritu nnom Felipe:

—Catseicandyoo'ndyu' nacañoom' tornomwaa'. Catseijomndyu' ñ'eⁿ ts'aⁿ na maleiñ'oom juuna'.

³⁰ Quia jo' tjantyyaa' Felipe tsaⁿl'ñeeⁿ. Jñeeⁿ na matsei'naaⁿl tsaⁿl'ñeeⁿ ñ'oom' Ty'o^oots'om na seiljeii Isaías. Tax'eeñê nnom, matsoom:

—¿Aa matsei'n^oñ' ñ'oom na matsei'naⁿl?

³¹ Matso tsaⁿl'ñeeⁿ nnoom:

—¿Chiuu nnts'aayo na nntsei'n^oñ'a ee tjaa 'ñeeⁿ juu m'm^oñ' n^oñ'?

Ndo' tcaⁿ tsaⁿl'ñeeⁿ na cjawa Felipe tornom 'naaⁿaⁿ na nncwacatyeeⁿ na cañoom'm.

³² Luaa matso ñ'oom' Ty'o^oots'om na matsei'naaⁿl tsaⁿl'ñeeⁿ:

Quia na wjaañ'oom ts'aⁿ catsmaⁿ na nntseicueⁿeⁿ juuyo' mei'chjoo ticatseixuaayo'.

Mati cha'na catsmaⁿ chjoo quia na matyjee ts'aⁿ som'm ñemaaⁿl 'ñom,

malaa'ti' tjaa ljo' tso ts'aⁿ na cwiluiiñe catsmaⁿ cwentaa' Ty'o^oots'om meiiⁿ na wi' tyotjoom.

³³ Jla'jnaaⁿl nn'aⁿ jom meiⁿ tîcatu'xeⁿyana ñ'oom cantyja 'naaⁿaⁿ.

Ndo' 'ñeeⁿ juu nnda^a nntseineiⁿ cantyja 'naaⁿ nn'aaⁿaⁿ na tjawicantyyoo',

maxjeⁿ tjaa'naⁿ ee tyuaa' jla'cuee'na jom.

³⁴ Quia jo' tax'ee ts'aⁿ Etiopía nnom Felipe, matsoom:

—Cwii naya'ñeeⁿ, catsu'ya' n^oñ', ts'aⁿ na tyoñequiaa ñ'oommeiiⁿñe ¿aa matseineiⁿ cantyja 'naaⁿl nqueⁿ oo aa cantyja 'naaⁿl cwiicheⁿ?

³⁵ Quia jo' Felipe to^oñ'ñ' na tyotseineiⁿ cantyja 'naaⁿl juu ñ'oom'ñeeⁿ na teiljeii naquii' ñ'oom' Ty'o^oots'om na sei'naaⁿl tsaⁿl'ñeeⁿ. Tyotseineiⁿ nnom tsaⁿl'ñeeⁿ ñ'oom naya cantyja 'naaⁿl Jesús. ³⁶ Ndo' yocheⁿ na cwi'oona nato, tquiena cwii joo yuu waa ndaatoo. Quia jo' matso ts'aⁿ Etiopía nnoom:

—Canty'ia', ñjaaⁿ waa ndaatoo. ¿Aa waa na nntseicu'na' na nnleits'oomndyo?

³⁷ Quia jo' matso Felipe nnoom:

—Xeⁿ matsei'yu' ñequio na xcwee' ts'om' nnda^a nleits'oomndyu'.

T'o tsaⁿl'ñeeⁿ matsoom:

—Matseyu'a na Jesucristo cwiluiiñê Jnda Ty'o^oots'om.

³⁸ Quia jo' ts'aⁿ Etiopía sa'ntjoom na cjaameintyjee' tornom. Jnda chii wendyena tquiocuena, ty'ecuona quii' ndaatoo, mana seits'oomñe Felipe jom. ³⁹ Jnda na jlui'na quii' ndaatoo, nquii Espíritu na cwiluiiñe Ty'o^oots'om tjañ'oom Felipe. Ndo' ts'aⁿ Etiopía'ñeeⁿ taticanty'iaa'tyeeⁿ Felipe, sa^a tjaaⁿ nato na mawjaⁿ ñequio na neiiⁿl ts'oom.

⁴⁰ Ndo' Felipe je', teitquioo'ñê tsjoom Azoto, ndo' jndye njoom tyomanoom tyoñequiaaⁿ ñ'oom naya hasta tuee'nnaaⁿaⁿ tsjoom Cesarea.

9

Lcwe' ts'om Saulo jnaaⁿaⁿ
(Hch. 22:6-16; 26:12-18)

¹ Ndo' Saulo ticando' nncjaameintyjeeⁿ na matseicaty'ueeⁿ nn'aⁿ na cwila'yu' ñequio Ta Jesús. Ndicwaⁿ macantyjaa'ñê na nntseicwjeⁿ joona. Jo' chii tjaaⁿ na m'aaⁿ tyee na cwiluitquieñe. ² Tcaaⁿ ljeii nnom juu na nncjaañ'oom tsjoom Damasco na m'aⁿ nn'aⁿ judíos lan'om 'naaⁿna. Ljeii'ñeeⁿ tquiaana' najneiⁿ na nncjaacwjaaⁿ naⁿnom ndo' naⁿlcu nn'aⁿ na m'aⁿ natoo' Jesús, na nncjaachom joona praso Jerusalén. ³ Njoom nato na jnda jaawinoom'm tsjoom Damasco ndo' mats'ia jo' tioo cwii chom ndiocheⁿ nacañom'm na jnaⁿna' cañoom'luee. ⁴ Ndo' tiooñê nomtyuaa ndo' jñeeⁿ na seineiⁿ ts'aⁿ. Matso nnoom:

—Aa ndi', Saulo, ¿chiiu na jeeⁿ mantyjo' ja?

⁵ Ndo' t'ooⁿ:

—¿Ñeeⁿ 'u Ta?

Matso nnoom:

—Ja Jesús ts'aⁿ na mantyjo'.

⁶ Ndo' Saulo cwriteiñê na macaty'ueeⁿ. Matsoom:

—¿Chiiu l'ue ts'om' Ta na cats'aa?

Quia jo' matso Jesús nnoom:

—Quicantya', cja'quie' quii' tsjoom. Jo' jo' nntso ts'aⁿ njom' ljo' macaⁿna' na nntsa'.

⁷ Ndo' naⁿnom na cwi'oo ñ'eⁿ Saulo, s'aana' na jeeⁿ tyuena ee jndyena na seineiⁿ ts'aⁿ saa titquioo'ñe. ⁸ Quia jo' teicantya Saulo nomtyuaa. Sein'meiⁿeⁿ lua'nnoom saa tileicanty'iaaⁿaⁿ. Jo' chii t'ueⁿ ts'ooⁿ ty'eñ'omna jom tsjoom Damasco. ⁹ Jo' jo' tyom'aaⁿ cwii ndyee xuee na tileicanty'iaaⁿaⁿ, ndo' tîcwaaⁿaⁿ meiⁿ na nnc'om ndaa tjaa'naⁿ.

¹⁰ Tsjoom'ñeeⁿ tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ na matseyu' na jndyu Ananías. Tsaⁿñeeⁿ tco'na' nty'iaaⁿaⁿ Ta Jesús. Seineiⁿ matso:

—Ananías.

T'ooⁿ, matsoom:

—Luaa ja Ta.

¹¹ Quia jo' matso Ta Jesús nnoom:

—Quicantya' cja' nataa na jndyuna' na Ndyeyu tja. Waa' Judas cal'ue' ts'aⁿ na jndyu Saulo, ts'aⁿ na jnaⁿ tsjoom Tarso. Tsaⁿñeeⁿ mamatseineiⁿ nooⁿ. ¹² Ndo' jnda tco'na' nty'iaaⁿaⁿ na 'u Ananías jnda jndyo'quie' na m'aaⁿ ndo' jndyo'catioo' l'o' nacjoom'm cha nndaⁿ nnty'iaaⁿnaaⁿaⁿ.

¹³ Jnda na jndii Ananías na luaa', tsoom:

—Jndye ñ'oom jnda mandiiya, Ta, na cwila'neiⁿ nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ tsaⁿm'aaⁿ cwanti nawi' mach'eeⁿ nn'aⁿ cwenta' na m'aⁿ Jerusalén. ¹⁴ Ndo' je' ñjaaⁿ jnda tyjeeⁿeⁿ ñequio ljeii na tquia ntyee na cwiluitquiendye na mañequiaana' najneiⁿ cha na cha'tso nn'aⁿ na cwilcwii' xue' nncjaachom joona na chu'tyeⁿndyena na nntioom joona w'aancjo.

¹⁵ Saa matso Jesús nnoom:

—Cja' ee jnda tjeii'ndyo jom na nntseineiⁿ cantyja 'naⁿya jo ndaa nn'aⁿ nt'omcheⁿ ndyuaa ñequio nn'aⁿ na cwitsaⁿntjom joona, ndo' mati ndaa nn'aⁿ Israel. ¹⁶ Ndo' nnts'aa na nncjaaljeiiⁿ na maxjeⁿ jndye nawi' macaⁿna' na nncwinoom cantyja na matseyoom'm ñ'eⁿndyo.

¹⁷ Quia jo' tja Ananías w'aa na m'aaⁿ Saulo'ñeeⁿ. Jnda na tjaqueⁿeⁿ, tioom l'ooⁿ nacjoo' tsaⁿñeeⁿ. Matsoom:

—'U re nn'aⁿya Saulo, nquii Ta Jesús na teitquioo'ñê njom' nato na jndyo', jñoom ja na m'aaⁿ. L'ue ts'oom na nnty'iaⁿnda' ndo' na too' nntseixmaⁿ Espíritu Santo naquii' ts'om'.

¹⁸ Mañoom' tquiaa cha'cwijom lua'tsja n'om nnom Saulo. Jndaⁿ na nty'iaaⁿnaaⁿaⁿ. Quia jo' teicantyyaaⁿ, teits'oomñê. ¹⁹ Jnda chii tcwaaⁿaⁿ ndo' tquiaannda'na' najneiⁿ. Ljoo'ñê cwantindyo xuee ñequio nn'aⁿ na cwilayu' tsjoom Damasco.

Saulo mañequiaaⁿ ñ'oom' Ty'oots'om Damasco

²⁰ Mantya to^o na tyoñequiaaⁿ ñ'oom quii' lan'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos na nquii Jesús cwiluiñê Jnda Ty'o^ots'om. ²¹ Ndo' cha'tso nn'aⁿ na tyondye ñ'oom na tyoñequiaaⁿ seitsaⁿ na' joona. Tyoluena:

—¿Aa nchii tsaⁿ m'aaⁿ ts'aⁿ na tyoma'nom Jerusalén na tyoco'weeⁿ nn'aⁿ na cwilcwii' xuee' Jesús? Ndo' ¿aa nchii mati jnda jñoom ñjaaⁿ na nncjaachom nn'aⁿ na cwilayu' na chu'tyeⁿ ndye jo ndaa ntyee na cwiluiitquiendye?

²² Ndo' Saulo tjanaⁿ jndeiityeeⁿ na tyoñequiaaⁿ ñ'oom Ty'o^ots'om. Tyo'mo^o na mayuu' na Jesús cwiluiñê Cristo. Jo' na tjatseiñ'eeⁿ ñena' nn'aⁿ judíos na m'aⁿ Damasco.

Jlui'n'maa'ñe Saulo luee nn'aⁿ judíos

²³ Jnda jaach'ee xuee na ma'moⁿ Saulo ndo' jnda chii tjoom' ñ'oom t'maⁿ nn'aⁿ judíos na nlacuee'na jom. ²⁴ Saa jñeeⁿ na ljo'. Ndo' naⁿ ñeeⁿ naxuee ndo' natsjom tyondoona jom ndyueel'a tatiom nnom tsjoomna na nlacuee'na jom. ²⁵ Saa nn'aⁿ na cwilayu' teijndeiina jom natsjom. Tu^o ts'om cwii tsquiee l'o^o. Jlac'oⁿ na jom mantana na waa na ndye 'ndyoo tatiom nnom tsjoom. Chii tjacueeⁿ cwiicheⁿ na ntyja, mana tjaaⁿ.

Saulo tyoñequiaaⁿ ñ'oom Ty'o^ots'om tsjoom Jerusalén

²⁶ Quia na jnda tueⁿ Jerusalén ñ'catseijomñê ñ'eⁿ nn'aⁿ na cwilayu', saa cha'tsondye naⁿ ñeeⁿ nquiaana jom ee tiñe'calayu'na na ts'aⁿ na matseyiu' jom. ²⁷ Saa tjañ'oom Bernabé jom na m'aⁿ apóstoles. Tso tsaⁿ ñeeⁿ ndaa naⁿ ñeeⁿ chiuu waa na nty'iaa' Saulo Ta Jesús na njoom nato, ndo' na seineiⁿ Ta Jesús nnoom ndo' chiuu waa na meiⁿ chjoo tinguiaⁿ na tyoñequiaaⁿ ñ'oom ñequio xuee' Jesús Damasco. ²⁸ Ndo' ljoo'ñe Saulo Jerusalén na ñ'eeⁿ ñ'eⁿ naⁿ ñeeⁿ. ²⁹ Meiⁿ chjoo ti'maaⁿ ts'oom na tyoñequiaaⁿ ñ'oom cantya 'naaⁿ Ta Jesús. Tyotseineiⁿ ñ'eⁿ nn'aⁿ judíos na cwila'neiⁿ ñ'oom griego, saa joona tyol'ueena chiuu ya nl'ana na nlacuee'na jom. ³⁰ Saa jnda na jndye nn'aⁿ na cwilayu' na ljo', ty'eñ'omna jom Cesarea, ndo' jo' jo' jla'cwanomtina jom tsjoom Tarso.

³¹ Quia jo' ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji Ty'o^ots'om cwentaaⁿ na m'aⁿ cha'waa ts'ondaa Judea ñequio Galilea ñequio Samaria ya tyom'aⁿna. Tjaa na cwit'uiitina' joona l'a nn'aⁿ ndo' ty'enajndana. Tyom'aⁿna na nquiaana Ty'o^ots'om ndo' ñequio na tyoteijndei Espíritu Santo tjawijndyendyetina.

Cantya na n'maⁿ Eneas

³² Pedro tyomanoom tyojaacanoom'm nn'aⁿ na cwilayu'. Mati tsjoom Lida tja-canoom'm nn'aⁿ na laxmaⁿ cwentaa Ty'o^ots'om. ³³ Jo' jo' ljeiiⁿ cwii tsaⁿ s'a na jndyu Eneas. Jnda ñeeⁿ chu na ljo tsaⁿ ñeeⁿ cjoo' jnduu na wii' na ntjeiⁿ nc'ee. ³⁴ Matso Pedro nnom:

—U re Eneas, Jesucristo matsein'maaⁿ 'u. Quicantya'. Tseijndaa'ndyu'ya' jndu'.

Quia jo' mantya teicantya tsaⁿ ñeeⁿ. Jnda na tco'yana' jom. ³⁵ Ndo' cha'tso nn'aⁿ tsjoom Lida ñequio ndyuua su Sarón tyonty'iaana tsaⁿ ñeeⁿ ndo' lcwe' n'omna, jlayu'na ñequio Ta Jesús.

Tando'nda' Dorcas na tueeⁿ

³⁶ Tsjoom Jope tyom'aaⁿ cwii tsaⁿ scu na matseyiu' na jndyu Tabita. Ñequio ñ'oom griego cwiluena jom Dorcas. Tsaⁿ ñeeⁿ ñequii'cheⁿ na ya tyoch'eeⁿ ndo' tyoteijneiⁿ ndyeñeeⁿ. ³⁷ Ncuee'ñeeⁿ teiweeⁿ ndo' tueeⁿ. Jnda tueeⁿ chii jlacandaaⁿ na jom, ndo' tqueⁿ na jom w'aa na nda we teicantyyoo'. ³⁸ Tsjoom Jope'ñeeⁿ manndyoo' m'aaⁿ na ñequio tsjoom Lida. Ndo' nn'aⁿ na cwilayu' na m'aⁿ tsjoom Jope'ñeeⁿ jndyena na tsjoom Lida m'aaⁿ Pedro. Jo' chii jñoomna we tsaⁿ s'a na c'oocataⁿ na nnom Pedro na ntyjantya cjaⁿ na m'aⁿna.

³⁹ Ndo' tjañ'eⁿ Pedro ñ'eⁿ ndyena. Ndo' jnda na tueⁿ na m'aⁿ nn'aⁿ na meindoo' jom chii ty'eñ'omna jom w'aa na jnda we teicantyyoo'. Cha'tso yolcu na jnda ljondye na tja noom tjaa'ndyena tsei jom. Tyotyueena ndo' tyot'mo^o na nchuee ñequio cotoⁿ na tyoch'ee Dorcas xjeⁿ na ñetanoom'm. ⁴⁰ Saa Pedro jñoom cha'tso naⁿ ñeeⁿ ch'eⁿ. Jnda

chii tcoom'm xtyeeⁿ, seineiⁿ nnom Ty'o^ots'om. Jnda jo' taqueeⁿ jo ndo' yuu m'aaⁿ ts'oo, nty'iaaⁿ'aⁿ juu. Matsoom:

—Tabita, quicantyja'.

Quia jo' tsaⁿ'ñeeⁿ sein'meiⁿ'eⁿ lua'nnom. Nty'iaaⁿ'aⁿ Pedro, mana tacatyeeⁿ. ⁴¹ Ndo' Pedro t'ueeⁿ ts'o^o tsaⁿ'ñeeⁿ seiweeⁿ juu. Jnda chii t'maaⁿ yolcu na jnda ljondye ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwilayu'. T'moⁿ Pedro yuscu'ñeeⁿ ndaana na mawando'. ⁴² Cha'tso nn'aⁿ tsjoom Jope jndyena na luaa' tuii, ndo' jndyendyena tyolayu'na ñequio Ta Jesús. ⁴³ Ndo' Pedro majndye xuee ljoo'ñe tsjoom'ñeeⁿ waa' ts'aⁿ na jndyu Simón ts'aⁿ na matseitoo'ñe ntjaⁿ.

10

Pedro ñequio Cornelio

¹ Tsjoom Cesarea tyom'aaⁿ cwii tsaⁿ's'a na jndyu Cornelio. Tsaⁿ'ñeeⁿ ts'aⁿ na matsa'ntjom cwii tmaaⁿ sondaro na jndyuna' Italiano. ² Tsaⁿ'ñeeⁿ jeeⁿ xcwee' ts'oom tyotseit'maaⁿ'ñe Ty'o^ots'om ñequio cha'tso nn'aⁿ waⁿ'aⁿ. M'aaⁿ na nquiaⁿ'aⁿ Ty'o^ots'om. Mati jndye waa na tyoteijneiⁿ nn'aⁿ judíos na jñeeⁿ'ndye. Ndo' ñequii'cheⁿ tyotseineiⁿ nnom Ty'o^ots'om. ³ Cwii xuee cha'na na ndyee na matmaaⁿ tco'na' ángel cwentaa' Ty'o^ots'om nnoom. Ndo'yaaⁿ na jndyoquiee' ángel'ñeeⁿ na m'aaⁿ. Matso nnoom:

—Aa ndi', Cornelio.

⁴ Ndo' jom cwe' nty'iaa'toom ángel na jeeⁿ nioom ty'ueeⁿ hasta seiqueeⁿ'ñena' jom. Jnda chii matsoom:

—¿Ljo' nntsa' Ta?

T'o^o ángel nnoom matso:

—Mandii Ty'o^ots'om na matsei'neiⁿ nnoom. Ndo' maqueeⁿ cwenta na mateijndeiⁿ ndyeñeeⁿ ndo' macañjom ts'oom 'u. ⁵ Jo'chii cajñom' nn'aⁿ na c'oona tsjoom Jope na c'ooqueeⁿ'ndyena Simón tsaⁿ na mati jndyu Pedro. ⁶ Tsaⁿ'ñeeⁿ nntsoom ljo' catsa'. Jom cwe' mac'e'yaaⁿ waa' tcayoom'm Simón ts'aⁿ na matseicatoo' ntjaⁿ. Nndyoo' 'ndyoo ndaaluee waa waa' tsaⁿ'ñeeⁿ.

⁷ Ndo' Cornelio quia na jnda tja ángel na seineiⁿ ñ'eⁿ'ñe tcwaaⁿ we mosoom'm ndo' cwii sondaro. Sondaro'ñeeⁿ matseit'maaⁿ'ñe Ty'o^ots'om ndo' mandi'ntjoom nnom Cornelio.

⁸ Cornelio tsoñ'eeⁿ ndaaⁿ naⁿ'ñeeⁿ chiuu waa na tco'na na nty'iaaⁿ'aⁿ. Jnda chii jñoom naⁿ'ñeeⁿ tsjoom Jope.

⁹ Ndo' cwiicheⁿ xuee manjomndye naⁿ'ñeeⁿ nato. Cha'na manndyoo' quiajmeiⁿ 'oowindyona tsjoom Jope. Majuu xjeⁿ'ñeeⁿ tjawa Pedro xqueⁿ w'aa yuu su na nnt-seineiⁿ nnom Ty'o^ots'om. ¹⁰ M'aaⁿ jo' jo' ndo' tyjee' na ñe'jnoom'm, saa yocheⁿ na cwila'ñ'oom'ndyena na nlcwaaⁿ'aⁿ waa na tco'na' nty'iaaⁿ'aⁿ. ¹¹ Nty'iaaⁿ'aⁿ na jnaaⁿ cañoom'luee. Jndyocue cwii 'na' cha'cwijom cwii liaa tsca'ndyu' tmeiⁿ na chu'tyeⁿ ñequiee nguina'. Tioona' xjeⁿ yuu na m'aaⁿ'cheⁿ. ¹² Liaa'ñeeⁿ ñjom cha'tso nnom quioo' na cwi'ooca' ñequio quioo' na cwi'ootscoo'ndye ñequio cantsaa. ¹³ Ndo' jndii Pedro na teic'uaa, seineiⁿ, matso:

—Quicantyja' Pedro. Catseicue' quioo' na nlqui'.

¹⁴ Ndo' t'o^o Pedro, matsoom:

—Xoquia Ta. Ee meiⁿ'jom tyooquia cwii nnom na cwe' cwantindyo oo na tilju' tseixmaⁿ'na' jo njom' nncu'.

¹⁵ Teic'uaannda', matso nnoom:

—'Naⁿ na jnda tqueⁿ Ty'o^ots'om na lju' tseixmaⁿ'na', 'u tintsu' na cwe' na cwantindyo juuna'.

¹⁶ Ndyee ndii' teic'uaa seineiⁿ. Jnda chii juu 'naⁿ'ñeeⁿ tjalcwe'nnda'na' cañoom'luee.

¹⁷ Ndo' xcwe na m'aaⁿ ts'om Pedro ljo' ñe'ca'moⁿ 'naaⁿ na tco'na' nty'iaaⁿ'aⁿ, ndo' nn'aⁿ

na jñom Cornelio jnda tquiena tsjoom'ñeeⁿ, na tax'eendyena yuu waa waa' Simón na cwe' mac'eⁿya Pedro. ¹⁸ Jnda na tquiena 'ndyoots'a w'aa'ñeeⁿ, jluena:

—¿Aa ljoo m'aaⁿ Simón ts'aⁿ na mati jndyu Pedro?

¹⁹ Xjeⁿñeeⁿ ndicwaⁿ m'aaⁿ ts'om Pedro cantyja na tco'na' nty'iaaⁿ'aⁿ ndo' matso Espíritu Santo nnoom:

—Ndyee naⁿnom cwil'uee 'u. ²⁰ Jo' chii quicantya', cja'cue'. Cja' ñ'eⁿndyena. Tinc'oom' ñomtiuu' ee ja jñooⁿya joona.

²¹ Quia jo' Pedro tjacueeⁿ na m'aⁿna. Matsoom ndaana:

—Ja ts'aⁿ na cwil'ue'yo'. ¿Aa waa na nl'a'yo' ja?

²² Jluena nnoom:

—Jâ tqui^{oo}yâ ts'iaaⁿ 'naaⁿ ts'aⁿ na jndyu Cornelio, ts'aⁿ na matsa'ntjom cwii tmaaⁿ sondaro. Jom ts'aⁿ na mach'ee yuu na maty'iomyana' ndo' na matseit'maaⁿñê Ty'o^ots'om. Cha'tsondye nn'aⁿ judíos ya ñ'oom cwilaneⁿna cantyja 'naaⁿ'aⁿ ndo' jnda nquiuna jom. Cwii ángel cwentaa' Ty'o^ots'om tso nnoom na catseicañeeⁿ 'u na cja' waⁿ'aⁿ ndo' na ññeeⁿ ñ'oom na nntseineiⁿ.

²³ Quia jo' seiñ'oom'ñe Pedro joona na caljoo'ndyena jo' jo'. Ndo' teincoo cwiicheⁿ xuee tjaaⁿ ñ'eⁿndyena. Ndo' nt'om nn'aⁿ tsjoom Joep na cwilayu' ty'ena ñ'eⁿñê.

²⁴ Cwiicheⁿ xuee tquiena tsjoom Cesarea. Mameindoo' Cornelio joona. Jnda seitjoom nn'aaⁿ'aⁿ ñequio nn'aⁿ na ya ñ'oom jom ñ'eⁿndye. ²⁵ Jom jlui'noom naquii' waⁿ'aⁿ quia na ljeiⁿ na jnda tyjee'cañoom Pedro, tjacatjomñê juu. Tcoom'm xtyeeⁿ jo nnom na seit'maaⁿñê juu. ²⁶ Saa seiwe tsaⁿñeeⁿ jom. Matso nnoom:

—Quicantya' sa, ee mats'aⁿ ja cha'na 'u.

²⁷ Ndo' yocheeⁿ na cwila'neiⁿna 'ooquie'na naquii' w'aa. Jo' jo' ljeiⁿ Pedro cwa jndye nn'aⁿ jnda tjomndye. ²⁸ Quia jo' matsoom ndaana:

—'O nqui^u'yo' juu ljeiⁿ na cwileiñ'ooⁿyâ matsona' na ticaty'iomyana' na cwii ts'aⁿ judío nncjaantyyaa' meiⁿnquia ts'aⁿ na nchii ts'aⁿ judío oo meiⁿ na nncjaaqueⁿ'eⁿ quii' waa'. Saa Ty'o^ots'om jnda t'mooⁿ nooⁿ na meiⁿcwii ts'aⁿ tantsjoo na cwe' cwantindyo juu oo na tilju' tseixmaⁿ. ²⁹ Jo' chii quia na tqueⁿ'yo' ja tjaa na seitsaaⁿ'ndyo, maxjeⁿ jndyoo. Saa je' ñecaljeiya chiuu na tqueⁿ'yo' ja.

³⁰ Ndo' t'o Cornelio matsoom:

—Xuee je' jnda ñequiee xuee maxjeⁿmeiⁿ tyom'aaⁿya naquii' w'aya. Matseicwe-jndo'ndyo ndo' matseinaⁿya nnom Ty'o^ots'om cha'na quil'a' 'o nn'aⁿ judíos na ticwii xuee na ndyee na matmaaⁿ. Juu xjeⁿñeeⁿ teitquioo'ñe cwii ts'aⁿ nooⁿ na jeenⁿ caxuee liaa'. ³¹ Matso tsaⁿñeeⁿ nooⁿ: “'U re Cornelio, mandii Ty'o^ots'om ñ'oom na matsei'neiⁿ nnoom ndo' macañjom ts'oom na mateijndeiⁿ nn'aⁿ ljo' na matseitjoona' joona. ³² Jo' chii cajñom' nn'aⁿ na c'oona tsjoom Joep na nnc'ooqueeⁿ'ndyena Simón ts'aⁿ na mati jndyu Pedro. Jom cwe' mac'eⁿyaaⁿ waa' tcayoom'm Simón ts'aⁿ na matseicatoo'ñe ntjaⁿ, ts'aⁿ na waa waa' 'ndyoo ndaaluee.” ³³ Jo' chii mantya jñooⁿ nn'aⁿ na c'ooc'omna 'u. Ndo' 'u quianl'ua' na jndyo'. Je' je' cha'tsondyô ljoo m'aaⁿyâ jo nnom Ty'o^ots'om na ndyaayâ cha'tso na l'ue ts'oom na nntsu' ndaayâ.

Ñ'oom na seineiⁿ Pedro waa' Cornelio

³⁴ Quia jo' to' Pedro na matseineiⁿ, matsoom ndaana:

—Je' quia matsei'noⁿ'chaⁿya, na mayuu' Ty'o^ots'om tiquich'eeⁿ na cwe' ñejndaa' nn'aⁿ na candya' ts'oom. ³⁵ Ee meiⁿquia ndyuaa na m'aⁿ nn'aⁿ na cwila't'maaⁿ'ndye jom ndo' na cwil'a yuu na maty'iomyana' maxjeⁿ macjaawee' ts'oom ñ'eⁿndyena. ³⁶ Tyoñequiaaⁿ ñ'oom'm ndaaⁿ já nn'aⁿ Israel. Tyotseicañeeⁿ já ñ'oom naya na mañequiaana' na meiⁿcwii ñ'omtiuu tic'oom naquii' n'ooⁿyâ nc'e Jesucristo tsaⁿ na cwiluiñe na matsa'ntjom cha'tsondye nn'aⁿ. ³⁷ 'O manqui^u'yo' ñ'oom cantyja 'naaⁿ Jesús. Jnda teinom na tyotseineiⁿ Juan ñ'oom na nleits'oomndye nn'aⁿ, to' Jesús tyoñequiaaⁿ ñ'oom ndaaⁿ nn'aⁿ ts'ondaa Galilea ndo' t'oom'na' cha'waa ts'ondaa Judea. ³⁸ Cantyja 'naaⁿ Jesús'ñeeⁿ

na jnaⁿ Nazaret, tquiaa Ty'oōts'om na jom matseixmaaⁿ najndeii Espíritu Santo. Ty-omanoom, tyoch'eeⁿ naya ndo' tyotsein'maaⁿ cha'tso nn'aⁿ na ñenchje tsaⁿjndii ee maxjeⁿ ñ'eⁿñ'eⁿ Ty'oōts'om ñ'eⁿñê. ³⁹ Jâ cweitjei'yuundyô cantyja 'naaⁿ cha'tso na tyoch'eeⁿ ts'ondaa Judea, ndo' mati naquii' tsjoom Jerusalén. Jla'cuee' naⁿñeeⁿ jom na ty'ioomna jom cjoo' ts'oom'naaⁿ, ⁴⁰ saa xuee jnda ndyee na tueeⁿeⁿ s'aa Ty'oōts'om na tando'xcoom, ndo' na teitquioo'ñennaaⁿaⁿ ndaa jâ. ⁴¹ Ticwitquioo'ñê ndaa cha'tsondye nn'aⁿ, macanda ndaa jâ. Ee jnda tjeii'ñe Ty'oōts'om jâ na cwilaxmaaⁿyâ na catjei'yuundyô cantyja 'naaⁿ Jesús ndaa nn'aⁿ. Jâ tyocwaa'â ndo' tyowaayâ ñ'eⁿñê jnda na tando'xcoom. ⁴² Sa'ntjom Ty'oōts'om jâ na ñnequiaayâ ñ'oom ndaa nn'aⁿ ndo' na catjei'yuundyô na tqueeⁿ Jesús na cu'xeⁿ nn'aⁿ na ta'ndo' ñequio nn'aⁿ na jnda tja. ⁴³ Mati profetas tyola'neiⁿna cantyja 'naaⁿ Jesús. Tyoluena na cha'tsondye nn'aⁿ na nlayu' ñ'eⁿñê maxjeⁿ nntseit'maⁿ ts'om Ty'oōts'om jnaaⁿna nc'e xuee' jom.

Nn'aⁿ na nchii judíos cwito'ñoomna Espíritu Santo

⁴⁴ Ndicwaⁿ matseineiⁿ Pedro ndaana ndo' to'ñoom naⁿñeeⁿ Espíritu Santo naquii' n'om. ⁴⁵ Ndo' nn'aⁿ judíos na cwilayu' na ñ'eeⁿ ñ'eⁿ Pedro jeeⁿ seiñ'eeⁿñena' joona na mati nn'aⁿ na nchii judíos to'ñoomna Espíritu Santo naquii' n'om. ⁴⁶ Ee nn'aⁿ judíos'ñeeⁿ jndyena na xuii' ñ'oom jla'neiⁿ naⁿñeeⁿ na lcwii'na Ty'oōts'om. ⁴⁷ Jo' chii matso Pedro:
—Aa tiyuu' tjaa 'ñeeⁿ nntso na ticwits'oomndye naⁿm'aⁿ ee jnda to'ñoomna Espíritu Santo naquii' n'omna majo'ti cha'xjeⁿ to'ñooⁿ jaa jom naquii' n'ooⁿya.
⁴⁸ Quia jo' seijndaa'ñê na cwits'oomndye naⁿñeeⁿ ñequio xuee' Jesucristo. Jnda chii taⁿ naⁿñeeⁿ nnoom na caljoo'ñê ñ'eⁿndyena cwantindyo xuee.

11

Tso Pedro chiuu s'aaⁿ

¹ Nquiee apóstoles ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwilayu' ts'ondaa Judea, jndyena na mati nn'aⁿ na nchii judíos jnda to'ñoomna ñ'oom' Ty'oōts'om. ² Saa jnda na tjalcwe' Pedro Jerusalén, nt'om nn'aⁿ judíos na cwilayu' jla'tia'na jom. ³ Tyoluena nnoom:
—¿Chiuu na tja' na m'aⁿ nn'aⁿ na nchii judíos ndo' chiuu na tcwa' ñ'eⁿndyena?
⁴ Quia jo' Pedro toōⁿ na tcuu tcuu tsoom ndaana cha'tso na tuii. ⁵ Tsoom:
—Tyom'aaⁿya tsjoom Jope. Yocheⁿ na matseinaⁿya nnom Ty'oōts'om waa na tco'na' noōⁿya. Ntyi'aya cwii 'naⁿ cha'cwijom cwii liaa tsca'ndyu' tmeiⁿ na chu'tyeⁿ ñequiee nquina'. Cañoom'luee jnaⁿna', tioona' xjeⁿ yuu na m'aaⁿya. ⁶ Quia na ntyi'ayaya ljo' njom, jo' na ndoo'a na njom quioo' xiom' ñequio quioo' jnda ndo' quioo' na cwi'ootscoo'ndye ñequio cantsaa. ⁷ Ndo' jndii na seineiⁿ Ty'oōts'om noōⁿ, matsoom: “Quicantya' Pedro. Catseicue' quioo' nlqui'.” ⁸ Saa tsjoo: “Xoquia Ta, ee ja tijoom ñetquiaa meiⁿnquia nnom na cwe' cwantindyo oo na tilju' tseixmaⁿna'.” ⁹ Na jnda we t'onnda' Ty'oōts'om na m'aaⁿ cañoom'luee, matsoom noōⁿya: “'Naⁿ na jnda tquaaⁿya na lju' tseixmaⁿna' 'u tintsu' na cwajndiina'.” ¹⁰ Cwii ndyee ndii' seineiⁿ Ty'oōts'om. Jnda chii cha'waa juuna' tjalcwe'nnda'na' cañoom'luee. ¹¹ Majuu xjeⁿñeeⁿ tyjee' ndyee ts'aⁿ w'aa yuu na tyom'aaⁿyaya. Jnaⁿ naⁿñeeⁿ tsjoom Cesarea na jñom ts'aⁿ joona na quical'ueena ja. ¹² Ndo' tso Espíritu noōⁿ na cjo ñ'eⁿndyena na meiⁿcwii'ñomtiiu tic'ooⁿ. Mati yom nn'aaⁿya nmeiiⁿ na cwilayu' tyeⁿñeeⁿna ñ'eⁿndyo. Cha'tsondyô saquiaa'â naquii' waa' tsaⁿñeeⁿ. ¹³ Ndo' tso tsaⁿñeeⁿ ndaayâ na ntyi'aaⁿaⁿ cwii ángel na meintyjee' quii' waⁿaⁿ. Matso nnoom: “Cajñom' nn'aⁿ na c'oona Jope na nnc'ooc'omna Simón tsaⁿ na mati jndyu Pedro. ¹⁴ Jom nntsoom njom' chiuu waa na nntsa' cha nlui'n'maaⁿndyu' nncu' ndo' mati cha'tso nn'aⁿ wa'.” ¹⁵ Ndo' quia jnda to'a na matseinaⁿya ndaana to'ñoomna Espíritu Santo naquii' n'omna cha'xjeⁿ na to'ñooⁿ jaa jom xuee'ñeeⁿcheⁿ. ¹⁶ Xjeⁿñeeⁿ tjañjoom' ts'ooⁿ ñ'oom na seineiⁿ Ta Jesús na matsoom: “Juan tyotseits'oomñê nn'aⁿ ñequio ndaatoo saa 'o xuii' na nleits'oomndyo'. Ee njñom Ty'oōts'om Espíritu

Santo naquii' n'om'yo'. Luaa' waa na nleits'oomndyo'." ¹⁷ Quia jo' mañecwii xjeⁿ tqiaa Ty'o^ots'om na to'ñoomna Espíritu Santo naquii' n'omna cha'xjeⁿ tqiaaⁿ na to'ñooⁿ jaa jom quia na jlayuu'a ñequio Ta Jesucristo. Quia jo' ¿ñeeⁿ cwiluiindy^o ja na nntseitsaaⁿndyo Ty'o^ots'om?

¹⁸ Nn'aⁿ na cwilayu' tsjoom Jerusalén quia na jndyena ñ'oommeiⁿ jla'cheⁿna. Tyolat'maaⁿndyena Ty'o^ots'om. Tyoluena:

—Cwa mati nn'aⁿ na nchii judíos mañequiaa Ty'o^ots'om na ticantycwii na cwitando' añmaaⁿna quia cwilcwe' n'omna.

Tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'o^ots'om cwentaaⁿaⁿ tsjoom Antioquía

¹⁹ Jnda na jla'cuee' nn'aⁿ Esteban jnaⁿna' na tyoco'wi'na' nn'aⁿ na cwilayu'. Jo' chii jndyendye naⁿñeeⁿ t'oom'ndyena, jleinomna. Nt'om ty'e hasta ndyuaa Fenicia ñequio ndyuaaxeⁿncwe Chipre ñequio tsjoom Antioquía. Jo' jo' tyola'neiⁿna ñ'oom' Ty'o^ots'om saa ñequii'cheⁿ ndaa nc'iaana nn'aⁿ judíos, ²⁰ quii'ntaaⁿna ñ'eeⁿndye nt'om nn'aⁿ na jnaⁿ ndyuaaxeⁿncwe Chipre ñequio nn'aⁿ na jnaⁿ tsjoom Cirene. Naⁿñeeⁿ jnda na tqiiena tsjoom Antioquía, mati tyola'neiⁿna ñ'oom naya cantyja 'naaⁿ Ta Jesús ndaa nn'aⁿ na nchii judíos. ²¹ Tyoteijndeii Ty'o^ots'om joona. Jo' chii jndye nn'aⁿ lcwe' n'om, jlayu' ñequio Ta Jesús.

²² Ndo' tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'o^ots'om cwentaaⁿaⁿ na m'aⁿ Jerusalén, jnda na jndyena na ljo', jñoomna Bernabé tsjoom Antioquía. ²³ Jnda na tueⁿeⁿ nty'iaaⁿaⁿ na t'maⁿ matio'naaⁿñe Ty'o^ots'om nn'aⁿ na jnda jlayu'. Quia jo' s'aana' na jeeⁿ neiiⁿeⁿ. Ndo' cha'tsondyena tyotseijnooⁿoⁿ n'omna na ñe'cwii cala'tiuuna na caljoo'ndyetyeⁿna cantyja 'naaⁿ Ta Jesús. ²⁴ Jeeⁿ ya ts'aⁿñe Bernabé, too' naquii ts'oom m'aaⁿ Espíritu Santo ndo' na matseyu'ya ts'oom. Jo' chii majndyendyeti nn'aⁿ tyolayu' ñequio Ta Jesús.

²⁵ Jnda jo' tjaaⁿ tsjoom Tarso na tjacal'ueeⁿ Saulo. ²⁶ Jnda na ljeiiⁿ tsaⁿñeeⁿ jndyoñ'oom juu Antioquía. Cha'waa cwii chu tyotjomndyena jo' jo' ñequio tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'o^ots'om cwentaaⁿaⁿ. Jndye nn'aⁿ tyot'mooⁿna ndaa. Ndo' nn'aⁿ tsjoom Antioquíaⁿñeeⁿ, joona najndyee jla'cajndyuuna cristianos joo nn'aⁿ na cwilayu' ñequio Cristo.

²⁷ Ncuaeⁿñeeⁿ nt'om nn'aⁿ na tyoñe'quia ñ'oom' Ty'o^ots'om jlui'na Jerusalén, ty'ena Antioquía. ²⁸ Cwiindy^e joona, ts'aⁿ na jndyu Agabo, teicantyyaaⁿ ndo' nc'e na seijndo' Espíritu ts'oom tsoom na cwajndii nleiindo' cha'waa ndyuaaⁿñeeⁿ. Ndo' ñ'oom na tsoom seicandaⁿñeⁿ quia tyom'aaⁿ Claudio tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma. ²⁹ Jo' chii nn'aⁿ na cwilayu' tsjoom Antioquía jla'jndaa'ndyena na nl'ana naya tsjo'ñjeeⁿ nn'aⁿ na cwilayu' na m'aⁿ ndyuaa Judea nc'e na matseitjoonaⁿ naⁿñeeⁿ. Cwii cwii ts'aⁿ nnteijneiⁿ cantyjati na ndaa nnts'aaⁿ. ³⁰ Luaa' tyol'ana. Ndo' tsjo'ñjeeⁿ na tyola'tjomna tqiiana joona' l'o Bernabé ñ'eⁿ Saulo. Ty'echo naⁿñeeⁿ s'om'ñeeⁿ na m'aⁿ nn'aⁿ na cwiluiitquiendye quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na cwilayu' ts'ondaa Judea.

12

Tue' Jacobo ndo' na tyocanjom Pedro w'aancjo

¹ Ncuaeⁿñeeⁿ nquii rey Herodes, cwajndii tyoco'weeⁿeⁿ nt'om nn'aⁿ na cwilaxmaⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'o^ots'om cwentaaⁿaⁿ. ² Saⁿntjoom na cue' Jacobo xio Juan ñ'eⁿ xjo espada. ³ Ndo' quia na nty'iaaⁿaⁿ na tjawee' n'om nn'aⁿ judíos na tue' Jacobo mati t'ueeⁿ Pedro. Luaa' tuui xcwe ncuae na cwicwa' nn'aⁿ judíos tyoo' na tjaa'naⁿ ndaaljo' tjaquiee'. ⁴ Ndo' jnda na t'ueeⁿ Pedro tjoom'm tsaⁿñeeⁿ w'aancjo. Tquiaaⁿ cwenta tsaⁿñeeⁿ luee quin'oom nchoo' cwii sondaro na jom jom ndii' ñequiee ñequieendye naⁿñeeⁿ na cal'ana cwenta tsaⁿñeeⁿ. Ee seitioom xeⁿ jnda teinom ncuae pascua nncwjeeⁿeⁿ juu na nntu'xeⁿñe joo ndaa nn'aⁿ. ⁵ Jo' chii tyol'ana cwenta tsaⁿñeeⁿ naquii' w'aancjo, saa tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'o^ots'om cwentaaⁿaⁿ tic'oomeintyjeeⁿna na tyola'neiⁿna nnom Ty'o^ots'om na cateijneiⁿ tsaⁿñeeⁿ.

Ty'oots'om tjei'n'maa'ñê Pedro

⁶ Ndo' Pedro, majuu tsjom'ñee na nnei'ncoo nncwji' Herodes jom jo ndaa nn'aⁿ, watsom quii'ntaaⁿ we sondaro na chu'tye'ñê we l'uaancjo. Ndo' nt'om sondaro m'aⁿ 'ndyoots'a na cwil'a cwenta. ⁷ Mats'ia jo' tyjee' cwii ángel cwentaa' Ta Ty'oots'om ndo' teixueeñe naquii' w'aancjo. Ángel'ñeeⁿ tii' l'oqⁿ tsei'ntsquiee' Pedro, seilcweeⁿ juu. Matsoom nnom:

—Maje' maje'ndyo quicantyja'.

Quia jo' mana tquiaa l'uaancjo na chu'tye' l'o Pedro. ⁸ Tso ángel'ñeeⁿ nnoom:

—Cwe' lia' ndo' cañjom' lcom'.

Jnda s'aaⁿ na ljo' tso ángel nnoom:

—Cwe' liaatco 'na' ndo' candyo'ntyjo' naxaⁿa.

⁹ Jluu' Pedro, tjantyjoqⁿ naxeⁿ ángel, saa ticaljeiiⁿ aa mayuu'cheⁿ na jndyaañê s'aa ángel. Ndo' s'aana' ntyjeeⁿ na cwe' tsoom'm ndaa. ¹⁰ Tei'nomna yuu m'aaⁿ sondaro najndyee. Jnda chii yuu m'aaⁿ sondaro na jnda we. Mana tquiena 'ndyoots'a xjo yuu na nlui' ts'aⁿ na nncuqⁿ nataa quii' tsjoom. 'Ndyoots'a'ñeeⁿ jnaaⁿ che'nquiina'. Jo' chii tei'nomna. Ty'ena cwii nataa, mana 'ndii ángel jom na ñee'nquen'. ¹¹ Quia jo' sei'nqⁿ'yaaⁿ, matsoom:

—Cwa mayuu'cheⁿ na Ty'oots'om jñoom ángel 'naa'naⁿ na catseicandyaañê ja l'o Herodes ñequio luee nn'aⁿ judíos cha'tso na cwiqueⁿ n'omna na nl'ana ñ'e'ndyo.

¹² Jnda na ljeiiyaaⁿ na mayuu' na jndyaañê, tjaaⁿ waa' María tsondyee Juan ts'aⁿ na mati jndyu Marcos. Ee jo' jo' jndye nn'aⁿ jnda tjomndye na cwila'neiⁿ nnom Ty'oots'om cwentaa'naⁿ. ¹³ Tjo' Pedro 'ndyoots'a w'aa'ñeeⁿ. Cwii yuscu na mandi'ntjom na jndyu Rode tjacanty'iaa' 'ñeeⁿ cacjo'. ¹⁴ Tajna'naⁿ na jndyee' Pedro, jo' na tquiaana' na jeeⁿ neii'eⁿ. Meiⁿ na nntseicanaa'ñê 'ndyoots'a tîcatseicanaa'ñê. Seityuaa'toom tjaaⁿ naquii' w'aa' tjatseicañeeⁿ nn'aⁿ cwa Pedro luaa' jnda tyjee', macjo' 'ndyoots'a.

¹⁵ Saa jluena nnoom:

—Jee'cheⁿ ntjeiⁿ xqueⁿ.

Saa jom ñe'cwii ñ'oom matsoom na mayuu'cheⁿ na Pedro luaa'. Quia jo' jluena:

—Luaa' ángel na mach'ee cwenta jom. Cwe' na mach'eeyana' ntyji' na jom.

¹⁶ Yocheⁿ na luaa', tîcjaamei'ntyjee' Pedro na macjoqⁿ 'ndyoots'a hasta quia na jlacanaa'ndyena. Ndo' quia nty'iaana jom jeeⁿ seicaty'ueneii'na' joona. ¹⁷ Saa s'oqⁿ l'oqⁿ na calache'na. Tsoom ndaana chiuu s'aa Ta Ty'oots'om na tjei' jom naquii' w'aancjo. Ndo' matsoom:

—Ñ'oomwaa' calacandii'yo' Jacobo ñequio nt'omcheⁿ nn'aa'ya na cwilayu'.

Jnda jo' jluee'eⁿ, tjaaⁿ cwiicheⁿ joo.

¹⁸ Jnda teixuee jeeⁿ ndyaa' tyolañ'eeⁿ ndyuee sondaro ee tîleicaliuna ljo' tuui ñequio Pedro. ¹⁹ Herodes tcuu tcuu tyol'ueeⁿ tsa'ñeeⁿ saa tîcaljeiiⁿ juu, Jnda jo' chii tyowajndooñê sondaro ndo' sa'ntjoom na cwje na'ñeeⁿ. Jnda jo' jluee'eⁿ ndyuaa Judea. Tjaaⁿ Cesarea na nnc'oomñê jo' jo'.

Tue' Herodes

²⁰ Herodes jeeⁿ lioom'm nn'aⁿ tsjoom Tiro ñequio tsjoom Sidón. Jo' chii joona jlajnda'ndyena na nnc'oona na m'aaⁿ. Saa ty'ecal'ueendye jndyena ñ'oom nnom Blasto ts'aⁿ na wjaañoom'ñe nacañom'm. Tyol'ana ty'oo nnom tsa'ñeeⁿ na cateijneiⁿ joona na cantycwii tia'ñeeⁿ na lioo' Herodes ñ'e'ndyena ee nantquie na maca'na' joona cwina'na' yuu na matsa'ntjom tsa'ñeeⁿ. ²¹ Quia jo' tqueⁿ Herodes cwii xuee ndo' quia na tue'ntyjo xuee'ñeeⁿ tcweeⁿ liaa na ya cantyja na matsa'ntjoom ndo' tjawacatyeeⁿ sula yuu na maxjeⁿ mawacatyeeⁿ quia na matseijndaa'ñê ñ'oom. Jnda jo' tyoñequiaaⁿ ñ'oom ndaa nn'aⁿ. ²² Quia jo' jlat'maa'ndye nn'aⁿ jom. Jluxaana, jluena:

—Luaa' cwii ty'oots'om matseineiiⁿ nchii cwe' ts'aⁿ.

²³ Ndo' ángel cwentaa' nquii Ty'oots'om mañoom' s'aa na teiwii' Herodes ee tîcatseit'maa'ñê Ty'oots'om. Tuee'eⁿ na tcwa' canti jom.

²⁴ Saa ñ'oom' Ty'oots'om tjanty'eetina', tjawijndyendyeti nn'aⁿ tyolayu'.

²⁵ Ndo' Bernabé ñ'eⁿ Saulo, jnda na jnda^a ts'iaaⁿ na ty'ena Jerusalén, quia jo' ty'elcwee'na Antioquía. Ty'eñ'omna Juan ts'aⁿ na mati jndyu Marcos.

13

Bernabé ñ'eⁿ Saulo cwi'oonquiiana ñ'oom' Ty'oots'om

¹ Tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿ tsjoom Antioquía, quii'ntaaⁿ na tyom'aⁿ profetas ndo' ñ'eeⁿ nn'aⁿ na tyot'mooⁿ. Joo naⁿ ñ'eeⁿ Bernabé ñ'eⁿ Simón, tsaⁿ na cwiluena negro juu, ndo' Lucio ts'aⁿ tsjoom Cirene ñ'eⁿ Manaén ndo' Saulo. Ndo' juu Manaén ñecwii ty'ewijndana ñ'eⁿ Herodes tsaⁿ na tyotsa'ntjom ts'ondaa Galilea.

² Cwii xuee na cwila't'maaⁿ ndye naⁿ ñ'eeⁿ Ty'oots'om, ndo' cwilacwe'jndo'ndyena, juu xjeⁿ ñ'eeⁿ tso Espíritu Santo ndaana:

—Catjeii'ndyo'yo' Bernabé ñ'eⁿ Saulo na nnc'oona ts'iaaⁿ na t'ioⁿya joona.

³ Quia jo' jlacwe'jndo'ndyetina, ndo' tyola'neiⁿ tina nnom Ty'oots'om. Jnda chii tioona lueena nacjoo naⁿ ñ'eeⁿ ndo' jñoomna joo na c'oo ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oots'om.

Bernabé ñ'eⁿ Saulo cwiñe'quiiana ñ'oom' Chipre

⁴ Jo' chii Bernabé ñ'eⁿ Saulo ty'ena yuu na jñom Espíritu Santo joona. Ty'ecuenta tsjoom Seleucia. Jo' jo' jnaⁿ na ty'ena ñ'eⁿ w'aandaa na nlquiiana ndyuaaxeⁿncwe Chipre.

⁵ Ndo' jnda na tqiiana tsjoom Salamina, quia jo' tyoñe'quiiana ñ'oom' Ty'oots'om naquii' lan'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos. Ndo' Juan, ts'aⁿ na mati jndyu Marcos, tyocañ'eeⁿ ñ'eⁿ ndyena na tyoteijneiⁿ joona. ⁶ Tei'nomna cha'waa ndyuaaxeⁿncwe'ñeeⁿ. Tqiiana hasta tsjoom Pafos. Jo' jo' jliuna cwii tsaⁿcalua', ts'aⁿ judío na tyoch'ee na profeta juu saa tiyuu' ñ'oom tyoñequiaa. Jndyu tsaⁿ ñ'eeⁿ Barjesús. ⁷ Tyocañ'eⁿ tsaⁿ ñ'eeⁿ ñ'eⁿ tsaⁿ na tyotsa'ntjom na jndyu Sergio Paulo ts'aⁿ na jeeⁿ jndo' ts'om. Ndo' Sergio'ñeeⁿ tqueeⁿñê Bernabé ñ'eⁿ Saulo ee ñe'cañeeⁿ ñ'oom' Ty'oots'om. ⁸ Tsaⁿcalua'ñeeⁿ waa cwiicheⁿ xueⁿeⁿ na jñoom Elimas. Jom ñe'catseitsaaⁿñê naⁿ ñ'eeⁿ na tacala'neiⁿ na nnom ts'aⁿ na matsa'ntjom ndo' seijneiⁿ na tintseiñ'oom'ñe tsaⁿ ñ'eeⁿ ñ'oom na cwit'mooⁿ naⁿ ñ'eeⁿ, ee tical'ue ts'oom na nntseyu' juu. ⁹ Jo' chii Saulo na mati jndyu Pablo, cha'waañ'eⁿ naquii' ts'oom too' Espíritu Santo, nquiee nty'iaaⁿ tsaⁿcalua'ñeeⁿ. ¹⁰ Matsoom nnom tsaⁿ ñ'eeⁿ:

—'U ts'aⁿ na jeeⁿ t'maⁿ manquiu'nn'aⁿ ndo' na jeeⁿ tia ts'aⁿndyu', 'u jnda tsaⁿjndii. 'U na jndoo' cha'tso nnom na ya, ¿Aa tixocja'meintye' na matsei'cu' na nnc'ooquie' nn'aⁿ nato na yuu cantya 'naaⁿ Ty'oots'om? ¹¹ Na nmeii' mache' m'aaⁿ Ty'oots'om nacjo'. Jo' chii nnc'oom' na nchjaⁿ. Ndo' cwantindyo xuee taxocanty'ia' naxueeñe ñe'quoom'.

Ndo' mañoom' s'aana' cha'cwijom tioo nchquiuts'o nacjoom'm ndo' s'aana' ntyjeeⁿ najaañe. Tyol'ueeⁿ ts'aⁿ na nnt'uii ts'oqⁿ na wjaañ'oom jom ee na titquoom'm. ¹² Ndo' ts'aⁿ na matsa'ntjom, quia na nty'iaaⁿ na luaa' tuii seiyoorm'm ee jeeⁿ tjawee' ts'oom ñ'oom na cwit'mooⁿ na cantya 'naaⁿ Ta Ty'oots'om.

Ndo' mañoom' s'aana' cha'cwijom tioo nchquiuts'o nacjoom'm ndo' s'aana' ntyjeeⁿ najaañe. Tyol'ueeⁿ ts'aⁿ na nnt'uii ts'oqⁿ na wjaañ'oom jom ee na titquoom'm. ¹² Ndo' ts'aⁿ na matsa'ntjom, quia na nty'iaaⁿ na luaa' tuii seiyoorm'm ee jeeⁿ tjawee' ts'oom ñ'oom na cwit'mooⁿ na cantya 'naaⁿ Ta Ty'oots'om.

Pablo ñ'eⁿ Bernabé cwiñequiana ñ'oom' Ty'oots'om tsjoom Antioquía ndyuaa Pisidia

¹³ Quia jo' Pablo ñequio nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñê jlui'na tsjoom Pafos. Tuona w'aandaa. Ty'ena, tqiiana tsjoom Perge ndyuaa Panfilia. Jo' jo' 'ndii Juan joona, tjalcweeⁿeⁿ Jerusalén. ¹⁴ Jnda jo' jlui'na Perge, ty'etyetina. Tqiiana tsjoom Antioquía ndyuaa Pisidia. Ndo' xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ judíos ty'equie'na naquii' wats'om 'naaⁿ naⁿ ñ'eeⁿ ndo' ty'emeindyuaandyena. ¹⁵ Jnda jo' sei'naaⁿ ts'aⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés ñequio ñ'oom na tyola'ljeii profetas, jnda chii nn'aⁿ na cwiluiitquiendye cantya 'naaⁿ wats'om'ñeeⁿ jluea nnom Pablo ñ'eⁿ Bernabé:

—'O nn'aaⁿya xeⁿ waa na ñe'calajndo'yo' n'oqⁿyâ, candu'yo' nndyaayâ.

¹⁶ Jo' chii teicantya Pablo, seintyaaⁿ ts'oqⁿ na cala'cheⁿna. Matsoom:

—'O nn'aaⁿya tsjaaⁿ Israel ñ'eⁿ nt'omndyo' 'o na mati cwila't'maaⁿndyo' Ty'oots'om, candye'yo' ñ'oom na nntsjo: ¹⁷ Nquii Ty'oots'om cwentaa jaa nn'aⁿ Israel tjeii'ñê

welooya na ñet'om teiyo cwentaaⁿaⁿ. S'aaⁿ na teit'maⁿ tmaaⁿ joona yocheⁿ na tyom'aⁿyana ndyuaa Egipto, ndo' jndanquiacheⁿ ñequio najneiⁿ tañom'm joona, tjeiiⁿeⁿ joona ndyuaaⁿñeeⁿ. ¹⁸ Tyotseiqui ts'oom ñ'eⁿndyena cha'na wen'aaⁿ ntyu quia tyom'aⁿna ndyuaa yuu tjaa nn'aⁿ c'oom. ¹⁹ Jnda chii tquiaaⁿ na jndaana ndyuaa Canaán ee seityueeⁿeⁿ ntquiee' ntmaaⁿ nn'aⁿ na ñet'om ndyuaaⁿñeeⁿ cha jo' jo' nnc'om joona. ²⁰ Jnda jo' tqueeⁿ na tyotsaⁿntjom jwe joona cha'na cwii ñequiee siaⁿnto waljoo' wen'aaⁿ nchoo' qui ntyu. Tyotsaⁿntjom naⁿñeeⁿ joona hasta na macanda cwii t'oom profeta Samuel. ²¹ Xjeⁿñeeⁿ tyotaⁿna nnom Ty'o^oots'om na ñequiaaⁿ cwii rey na nnts'aⁿntjom joona. Ndo' ty'i^ooom ts'iaaⁿñeeⁿ Saúl jnda Cis, tsjaaⁿ 'naaⁿ Benjamín, na tsaⁿñeeⁿ saⁿntjom joona cwii wen'aaⁿ ntyu. ²² Jnda jo' tjeiiⁿeⁿ tsaⁿñeeⁿ ndo' ty'i^ooom ts'iaaⁿñeeⁿ David. Tyotsoom cantyja 'naaⁿ juu: “Juu David jnda Isaí, nts'aaⁿ cha'xjeⁿ cjaawee' ts'o^oñ. Cha'tso na l'ue ts'o^oñ nntseicanaaⁿ.” ²³ Nquii David'ñeeⁿ, matsjaaⁿ 'naaⁿaⁿ Jesús, tsaⁿ na macwji'n'maaⁿñe nn'aⁿ Israel cha'xjeⁿ ñ'oom na tso Ty'o^oots'om na nnts'aaⁿ. ²⁴ Cwii tjoocheⁿ na nnto' Jesús ts'iaaⁿ na ty'i^oom Ty'o^oots'om jom tyom'aaⁿ Juan, tyoñequiaaⁿ ñ'oom ndaaⁿ cha'tso nn'aⁿ Israel. Tyotsoom ndaana na calcwe' n'omna ndo' cwits'oomndyena. ²⁵ Quia na jnda majaatseicandaⁿñe Juan ts'iaaⁿ na tyotseixmaaⁿ, tsoom: “O m'aaⁿ n'om'yo' na ja ts'aⁿ na nndyocwji'n'maaⁿñe 'o saaⁿ nchii jom ja. Jom manncwjeeⁿeⁿ ndo' t'maⁿ tseixmaaⁿ. Ja meiⁿ cwe' l'oom'm ticatseixmaⁿya na nntseicanaⁿa.”

²⁶ Tsoti Pablo ndaana:

—O nn'aaⁿya, nt'omndyoⁿ jaa cwiluiindyⁿ tsjaaⁿ 'naaⁿ Abraham ndo' nt'omndyoⁿ 'o nchii jo' saaⁿ mati cwila't'maaⁿndyoⁿ Ty'o^oots'om. Ndaaⁿ jaa na cha'tsondyⁿ seicwanom Ty'o^oots'om ñ'oomwaa na ma'moⁿna' ndaaya chiuu cal'aaya cha nlui'n'maaⁿndyoⁿ. ²⁷ Nn'aⁿ na m'aⁿ Jerusalén ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye jo ndaana ticala'n^onaⁿ ñeeⁿ cwiluiiñe Jesús. Ee meiiⁿ ticwii cwii xuee na cwila'jndyeena cwila'naaⁿna ñ'oom na tyola'ljeii profetas saaⁿ ticala'n^onaⁿ na matseineiⁿ ñ'oom'ñeeⁿ cantyja 'naaⁿ Jesús. Jo' na manquieetona tquiana jnaaⁿaⁿ cha'xjeⁿ tso ñ'oom'ñeeⁿ na nntjoom. ²⁸ Meiⁿ t'icatseixmaaⁿ na nncueeⁿeⁿ ee meiⁿcwii jnaaⁿaⁿ tjaa'naⁿ, saaⁿ tyotaⁿna nnom Pilato na cueeⁿeⁿ. ²⁹ Jnda na jlacandaⁿñeⁿna cha'tso ñ'oom cha'xjeⁿ na matso ljeii 'naaⁿ Ty'o^oots'om na nntjom Jesús, tyjeendye nn'aⁿ jom ts'oom'naaⁿ. Chii ty'ecat'iuuna jom quii' tsei'tsuaa. ³⁰ Saaⁿ s'aa Ty'o^oots'om na tando'xcoom. Je' tac'oomñeⁿ quii'ntaaⁿ l'oo. ³¹ Ndo' nn'aⁿ na tyocañ'eeⁿ ñ'eⁿñeⁿ na jnaⁿna Galilea na ty'ewana Jerusalén jndye xuee tyonty'iaatina jom jnda na wando'xcoom. Je' majoona cwi'tjei'yuu'ndyena cantyja 'naaⁿaⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ.

³² Jo' chii cwiñequiaayâ ñ'oom naya ndaaⁿ'yo' cantyja 'naaⁿ ñ'oom na tso Ty'o^oots'om ndaaⁿ welooya na ñet'om teiyo na nnts'aaⁿ. ³³ Ndo' je' ndaaⁿ jaa nn'aⁿ tsjaaⁿ joona jnda seicandaⁿñeⁿ ñ'oom'ñeeⁿ ee wando'xco Jesús jnda na tue'. Teiyo teiljeii ñ'oom naquii' salmo jnda we na matsona': “U cwiluiindyⁿ ti'jndaaya ndo' xuee je' ma'moⁿya ndaaⁿ nn'aⁿ na cwiluiindyⁿ tsotye'.” ³⁴ Jnda t'moⁿ Ty'o^oots'om na nnts'aaⁿ na nncwando'xco Jesús jnda na tueeⁿeⁿ, meiⁿ xocatoo' sei'ts'o 'naaⁿaⁿ cha'xjeⁿ matso salmo jnda we. Matsona': “Nntio'naaⁿndyoⁿ 'o cha'xjeⁿ ñ'om na tsjooⁿ nnom David na nnts'aaⁿ.” ³⁵ Mati teiljeii ñ'oom naquii' cwiicheⁿ salmo na ndoo' matseineiⁿ quii' Jesús. Matsona': “U xonquiaaⁿ na nnto'ndyoⁿ ee na cwiluiindyⁿ ti'jnda' na lju' ts'o^oya jo njom'.” ³⁶ David, tsaⁿ na seiljeii ñ'oom'ñeeⁿ ñeⁿjndi'ntjoom ndaaⁿ nn'aⁿ cha'xjeⁿ na l'ue ts'om Ty'o^oots'om. Jnda chii tueeⁿeⁿ. Ty'ecat'iuu nn'aⁿ jom yuu tjacant'iuu'ndye weloom'm na ñet'om teiyocheⁿ ndo' to'ñe. ³⁷ Saaⁿ Jesús t'icatoo'ñe. S'aa Ty'o^oots'om na tando'xcoom. ³⁸ Jo' chii 'o nn'aaⁿya, cala'n^oyo' ñ'oom na cwiñequiaayâ ndaaⁿ'yo', ee cantyja 'naaⁿ jom jo' na matseit'maⁿ ts'om Ty'o^oots'om jnaⁿyo'. ³⁹ Cantyja 'naaⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés xocalui'n'maaⁿñe ts'aⁿ. Saaⁿ cantyja 'naaⁿ Jesús meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nntseyu' ñ'eⁿñeⁿ nlui'n'maaⁿñe. ⁴⁰ Jo' chii queⁿ queⁿyo' cwent'a cha tintjom'yo' cha'xjeⁿ matso ñ'oom na tyola'ljeii profetas.

⁴¹ Tyoluena:

Queⁿyo' cwenta 'o nn'aⁿ na ticuee' n'om'yo' ñ'oom na mayuu'.

Catseicaty'uena' 'o. Ndo' na nntsuundyoy'.

Ee ncuee na cwitando'yo' ja Ty'oots'om nnts'aa ts'iaaⁿ t'maⁿ na nntseicaty'uena' 'o, na xocala'yu'yo' ñ'eⁿndyoy meiiⁿ na nntso ts'aⁿ ndaa'yo' na cal'a'yo' na ljo'.

⁴² Jnda na seineiⁿ Pablo jlueeⁿeⁿ naquii' wats'om'ñeeⁿ ñequio nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñê. Ndo' nn'aⁿ na nchii judíos tyol'ana ty'oo ndaaⁿ naⁿñeeⁿ na cala'nei'tina ñ'oom'ñeeⁿ ndaana cwiicheⁿ xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ judíos. ⁴³ Quia na jnda t'oom'ndye nn'aⁿ na tyotjomndye wats'om'ñeeⁿ jndye nn'aⁿ ty'elajomndyena ñ'eⁿ Pablo ñ'eⁿ Bernabé. Ñ'eeⁿ nn'aⁿ judíos ndo' ñ'eeⁿ nn'aⁿ na nchii judíos saa ñequio na xcwee' n'omna cwila't'maaⁿndyena Ty'oots'om cha'xjeⁿ nn'aⁿ judíos. Pablo ñ'eⁿ Bernabé tyolajndo'na n'om naⁿñeeⁿ na tyeⁿ c'omna na quit'maⁿ n'omna Ty'oots'om ee jom matseixmaaⁿ naya.

⁴⁴ Quia na tue'ntyjonnda' xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ judíos manndyoy ndyuendye nn'aⁿ quii' tsjoom tjomndyena na ndyena ñ'oom' Ty'oots'om. ⁴⁵ Saa nn'aⁿ judíos, quia na nty'iaana na jndyendye nn'aⁿ jnda tjomndye, tyola'taa' n'omna. Tyoluena na tiyuu' ñ'oom na tyotseineiⁿ Pablo ndo' tyoluena ñ'oom ntjeiⁿ nacjoom'm. ⁴⁶ Jo' chii Pablo ñ'eⁿ Bernabé tyolaneⁿna ñequio na t'maⁿya n'omna. Jluena:

—Matsa'ntjomna' na nleinei'jndyee ñ'oom' Ty'oots'om ndaa' 'o nn'aⁿ judíos, saa tiñe'cato'ñoom'yo' juuna'. Cwil'a'yo' cha'cwijom ticalaxmaⁿyo' na nnto'ñoom'yo' na ticantycwii na nntando'yo'. Jo' chii je' ññequiaayâ ñ'oom nayawaa ndaaⁿ nn'aⁿ na nchii judíos. ⁴⁷ Ee luaa sa'ntjom Ta Ty'oots'om jâ, tsoom:

Ja jnda tquaaⁿya 'o na nlaxmaⁿyo' cha'cwijom chom na nntseixueeñena' ndaaⁿ nn'aⁿ na nchii judíos.

Hasta cha'waa nnom tsjoomnancue ññequia'yo' ñ'oom ndaaⁿ nn'aⁿ cantyja na nlui'n'maaⁿndyena.

⁴⁸ Quia na jndye nn'aⁿ na nchii judíos ñ'oomwaa' tquiaana' na jeeⁿ neiiⁿ n'omna. Tyolat'maaⁿndyena ñ'oom' Ty'oots'om. Ndo' jlayu' cha'tsondyee nn'aⁿ na maxjeⁿ ntyjii Ty'oots'om na nnto'ñoomna na ticantycwii na nntando'na. ⁴⁹ Ndo' t'oom' ñ'oom' Ta Ty'oots'om cha'waa ndyuaa'ñeeⁿ. ⁵⁰ Saa nn'aⁿ judíos tyolajndo'na n'om naⁿlcu na t'maⁿ cwilaxmaⁿ ndo' na cwilacanda cantyja na cw'oo wats'om 'naaⁿna. Mati tyolajndo'na n'om naⁿnom na cwiluiitquiendye tsjoom Antioquí'añeeⁿ. Jo' na jla'jomndye nn'aⁿ na tyota'wi'na Pablo ñ'eⁿ Bernabé hasta tjeii'na naⁿñeeⁿ ndyuaana. ⁵¹ Jo' chii Pablo ñ'eⁿ Bernabé jla'teincwii'na nc'ee'na chii tquiaa ts'ojndaaⁿ na chuu' na t'moⁿna' na tis'a l'a nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ. Jnda chii ty'ena tsjoom Iconio. ⁵² Saa nn'aⁿ na cwilayu' na m'aⁿ tsjoom Antioquí'añeeⁿ neiiⁿna ndo' too' naquii' n'omna m'aaⁿ Espíritu Santo.

14

Cwiñequiana ñ'oom' Ty'oots'om tsjoom Iconio

¹ Ndo' Pablo ñ'eⁿ Bernabé majo'ti l'ana tsjoom Iconio. Ty'equie'na naquii' wats'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos. Tyoñequiana ñ'oom' Ty'oots'om. Jeeⁿ ya tyola'nei'na. Jo' chii jndyendye nn'aⁿ judíos jlayu' ndo' mati nt'omcheⁿ nn'aⁿ na nchii judíos. ² Saa nn'aⁿ judíos na tyoolayu' tyola'ndaa'na n'om nn'aⁿ na nchii judíos. Tyol'ana na calancjoo'ndye naⁿñeeⁿ nacjoo nn'aⁿ na cwilayu'. ³ Jo' chii Pablo ñ'eⁿ Bernabé majndye xuee ljoo'ndyena tsjoom'ñeeⁿ. Ndo' ñequio na t'maⁿya n'omna tyoñequiana ñ'oom cantyja 'naaⁿ naya na matseixmaⁿ Ty'oots'om ee nquiuna na ñ'eⁿñ'eeⁿ ñ'eⁿndyena. Ndo' jom t'moⁿ na mayuu' ñ'oom na tyoñequiana ee s'aaⁿ na tyol'ana 'naaⁿ t'maⁿ na xocandaⁿ nnts'aa na cwe' najndeiⁿ nquii ts'aⁿ meiiⁿ xocatsei'noⁿ ts'aⁿ chiuu tuiyuu. ⁴ Saa nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ toⁿna' joona. Ee nt'omndyena tyola'jomndyena ñequio nn'aⁿ judíos ndo' nt'omcheⁿ tyola'jomndye ñequio apóstoles. ⁵ Quia jo' nn'aⁿ judíos ñequio nn'aⁿ na nchii jo' jla'jomndyena ñequio naⁿmaⁿn'iaaⁿ tsjoomna na tyol'ueendyena chiuu nnta'wi'na naⁿñeeⁿ ndo' na njñomna ljo'. ⁶ Saa Pablo ñ'eⁿ Bernabé jndyena na ljo'. Jo' chii jleinomna.

Ty'ena tsjoom Listra ñequio tsjoom Derbe, jo' jo' ndyuaa Licaonia. Ndo' ty'ena ndyuaa na mat'uiina' ñ'e' ndyuaa'ñee'. ⁷ Jo' jo' tyoñequiana ñ'oom naya 'naa' Ty'oqots'om.

Nn'a' tsjoom Listra cwijñomna ljo' Pablo

⁸ Tsjoom Listra tyowacatyee' cwii tsa'ns'a na tileicjaacaa ee maxje' ntjei' nc'ee' tuiñê. Mei'jom ndii' tyoojaaca'. ⁹ Jndii tsa'ñee' na seinei' Pablo. Ndo' nquiee nty'iaa'na' juu, ee sei'noq'na' na tseixma' tsa'ñee' na matseyu'ya ts'om na nlco'yana' juu. ¹⁰ Quia jo' jndei' seinei', matsoom:

—Quintya', cwintye'.

Quia jo' mañoom' teintyee', to' tjacaa. ¹¹ Ndo' nn'a' ndyuaa Licaonia, quia na nty'iaana na luaa' s'aa Pablo, to'na tyola'xuaana ñequio ñ'oomna. Tyoluena:

—Cwa we nty'oq cha'na nn'a' jnda tquiecañomna jaa.

¹² Jo' chii jluea na Bernabé ty'oq Júpiter jom, ndo' Pablo je' jluea na jom ty'oq Mercurio ee jom mañequiaa' ñ'oom ndaana. ¹³ Nnom tsjoom meintyee' wats'om cwentaa' ty'oq Júpiter. Ndo' tyee cwentaa' Júpiter'ñee' jndyochom quioo'ndyo na ta'njoom' l'uaaljaa' cantyo'yo' hasta 'ndyoots'atoom' tsjoom ee jom ñequio nn'a' quii' tsjoom ñe'cala'cwjeena quioo'ñee' na nla't'maa'ndyena Bernabé ñ'e' Pablo. ¹⁴ Saa apóstoles, quia na nty'iaana na luaa' nl'a nn'a', to'na tyojndii'ndyena liaana na matsei'ndaa'na' nquiuna na luaa' cwil'a na'ñee'. Jndei' ty'eque'na quii'ntaa' nn'a'. ¹⁵ Tyolaxuaana tyoluena:

—Chiuu sa 'o nn'a' na luaa' ñe'cal'a'yo'. Mann'a' já cha'na 'o. Tquioñ'oq'ya ñ'oom naya na ndye'yo' cha ca'ndye'yo' nmei' na cwe' ts'iaa'ndyo. Calat'maa'ndyo' nquii Ty'oqots'om na wando' ee jom tquee' cañoom'luee ñequio tsjoomnancue ñequio ndaaluee ndo' cha'tso nnom na cwilaxma'na'. ¹⁶ Ncuae na ñejndyowaana' ñe'ndiitoom na cal'a cha'tso nn'a' mei'jlo'che' na l'ue n'omna. ¹⁷ Saa tica'ñee' na ticwji'yuu'ñê cantya 'naa' nque', ee mach'ee' naya cha'tsondye nn'a'. Mañequiaa' ndaaluaa' na cwina'na' tsjo'luee. Ndo' mach'ee' na cwiquie ntjom. Mach'ee' na cwijaacjooya ñ'e' nantquie na mañequiaa' ndo' mach'eena' na neii'ya.

¹⁸ Saa meii' na jluea ñ'oommei' jee' nc'uaa' tjawitsaa' na ñe'calacwjee nn'a' quioo' jo ndaana na nlat'maa'ndye na'ñee' joona.

¹⁹ Juu xje'ñee' tquiecañom nn'a' judíos na jna' tsjoom Antioquía ñequio Iconio. L'ana na ñe'cwii ñ'oom t'ma'na ñequio nn'a' tsjoom Listra. Jo' chii tyojñomna ljo' Pablo. Jnda chii ty'eñ'omtscoo'ndyena jom nnom tsjoom ee jla'tiuuna na jnda tuee'ne'. ²⁰ Saa nn'a' na cwilayu' ty'ecwintyee'na ndioche' nacañom'm. Quia jo' teicantya'na', tjaquie'naa'na' quii' tsjoom. Ndo' teincoo cwiiche' xuee jluee'ne' tjaa' ñ'e' Bernabé tsjoom Derbe.

²¹ Tyoñequiana ñ'oom naya ndaa' nn'a' tsjoom'ñee', ndo' jndye nn'a' jlayu'. Jnda chii ty'elcwee'nnda'na Listra ñequio Iconio ñequio Antioquía. ²² Njoom'ñee' tyoteijndeitina nn'a' na cwilayu' na c'omt'maa'ndyeti na'ñee' n'omna. Tyola'jndo'na n'om na'ñee' na cwintyee'tye'na na cwilayu'na. Ndo' tyoluena:

—Maxje' cwilaxmaa'ya na jndye nawi' nntjoq'ya na cwitsaaquiaa' cantya 'naa' na matsa'ntjom Ty'oqots'om.

²³ Mati tjei'ndyena nn'a' na nntioona ts'iaa' na nluiitquiendye cwentaa' cwii cwii tmaa' nn'a' na macwji' Ty'oqots'om cwentaa'na'. Tyola'nei'na nnoom Ty'oqots'om ndo' tyola'cwejndo'ndyena. Ndo' tioona na'ñee' l'oq' ee na ñ'e' jom jnda jlayu'na.

Cwi'oolcwee'nnda'na tsjoom Antioquía ndyuaa Siria

²⁴ Jnda jo' tei'nomna ndyuaa Pisidia, tquiena ndyuaa Panfilia. ²⁵ Jo' jo' tyoñequiana ñ'oom tsjoom Perge. Jnda chii ty'ena tsjoom Atalia. ²⁶ Tsjoom'ñee' tuona w'aandaa. Ty'elcwee'nnda'na tsjoom Antioquía yuu na jna'na jnda na tioo nn'a' joona l'o Ty'oqots'om ndo' je' jnda jlacandana ts'iaa'ñee'. ²⁷ Ndo' jnda na tquiena Antioquía

jl'a'tjomna nn'aⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ. Tyoluena ndaa naⁿñeeⁿ cha'tso na tyoteijndei Ty'oots'om na tyol'ana ndo' na mati s'aaⁿ na cwilayu' nn'aⁿ na nchii judíos. ²⁸ Jndye xuee ljoonⁿdyena ñequio nn'aⁿ na cwilayu' jo' jo'.

15

Tjomndye nn'aⁿ na cwilayu' tsjoom Jerusalén

¹ Xjeⁿñeeⁿ nt'om nn'aⁿ jnaⁿna ts'ondaa Judea, tquiocuena Antioquía. Tyot'mooⁿna ndaa nn'aⁿ na cwilayu' jo' jo'. Tyoluena na jndei'na' na cal'a naⁿñeeⁿ costumbre cha'xjeⁿ ñ'oom na saⁿntjom Moisés na cal'a nn'aⁿ judíos ñequio yo'ndaa na naⁿnom. Ee xeⁿ ticalacandaa naⁿñeeⁿ jo', jluena na xocalui'n'maaⁿndye naⁿñeeⁿ. ² Ndo' Pablo ñ'eⁿ Bernabé tyolañ'eeⁿ ndyueena ñ'eⁿ naⁿñeeⁿ na tquie Antioquía. Tyoluena na tiyuu' na macaⁿna' na cal'a naⁿñeeⁿ costumbreⁿñeeⁿ. Jndaⁿ chii teijndaa' na wendye joona ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwilayu' nnc'oona Jerusalén. Nnc'oontyaa'na nquie apóstoles ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye quii'ntaaⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ tsjoomⁿñeeⁿ. Jo ndaa naⁿñeeⁿ nleijndaa' ñ'oomwaa'.

³ Quia jo' tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ tsjoom Antioquía ty'ioomna ts'iaaⁿ naⁿñeeⁿ. Jo' chii ty'ena. Teinomna ndyuaa Fenicia ñequio Samaria. Tyolacandiina nn'aⁿ na cwilayu' jo' jo' na mati nn'aⁿ na nchii judíos macwilcwe' n'om, macwilayu'na. Ndo' quia na jndye naⁿñeeⁿ na ljo', cha'tsondyena tquiaana' na jeeⁿ neiiⁿna.

⁴ Quia tuee' Pablo ñ'eⁿ Bernabé Jerusalén, cha'waa tmaaⁿ nn'aⁿ na cwilayu' jo' jo' ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye quii'ntaaⁿna ñequio apóstoles to'ñoomna naⁿñeeⁿ ñequio na neiiⁿna. Quia jo' naⁿñeeⁿ tyoluena cha'tso na jndaⁿ s'aa Ty'oots'om ñ'eⁿndyena. ⁵ Saa nt'om nn'aⁿ na cwilayu' na cwilaxmaⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ judíos na jndyu fariseos teicantyjana. Tyoluena:

—Jndei'na' na cal'a naⁿñeeⁿ costumbre na cwil'aa jaa nn'aⁿ judíos ñequio yo'ndaa na naⁿnom ndo' cal'uuya ndaana na calacandaaⁿndyena cha'tso ljeii na tqueⁿ Moisés.

⁶ Ndo' apóstoles ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye tjomndyena na m'maⁿna ñ'oomwaa'.

⁷ Mayo tyol'ueeⁿndyena chiuu nl'ayoona na nlajndaaⁿndyena ñ'oomⁿñeeⁿ. Jndaⁿ chii teicantyja Pedro. Tsoom ndaana:

—'O re nn'aⁿya na cwilayu'yo' manqui'u'yo' na jaach'ee xuee tjeii'ñe Ty'oots'om ja quii'ntaaⁿyo' na ñnequiaya ñ'oom naya chiuu na nlui'n'maaⁿndye nn'aⁿ na nchii judíos cha nlayu'na. ⁸ Ee nqueⁿ mantyjeenⁿ chiuu cwila'xmaⁿ nn'aⁿ naquii' n'om. Ndo' jndaⁿ t'mooⁿ na mati maco'ñoom nn'aⁿ na nchii judíos laxmaⁿ ee tquiaaⁿ Espíritu Santo na nnc'oomñe naquii' n'omna cha'xjeⁿ tquiaaⁿ juu na nnc'oomñe naquii' n'ooⁿ jaa. ⁹ Meinⁿ tiquich'eeⁿ na we waa ñ'eⁿndye joona ndo' ñ'eⁿndyo jaa ee seiljoom'm n'omna nc'e na cwilayu'ya n'omna ñ'eⁿñê. ¹⁰ Quia jo' je' je' ¿chiuu na ñe'cal'a'yo' xjeⁿ Ty'oots'om? 'O cwil'a'yo' na jndei'na' na joo nn'aⁿ na cwilayu' na nchii judíos calacandaaⁿ ñ'oom na matsaⁿntjomna' jaa nn'aⁿ judíos na juuna' matseijomna' cwii xuu, ndo' xuuⁿñeeⁿ meiⁿ welooya na ñet'om teiyo tîcanaⁿndyena meiⁿ jaa. ¹¹ Saa tiyuu' na ljo' macaⁿna' ee cwilayu'na na macandaa juu naya na matseixmaⁿ Ta Jesús na cwe' yu jo' na cwilui'n'maaⁿndyo jaa ndo' mati joona.

¹² Quia jo' cha'tsondye nn'aⁿ na tjomndye jla'cheⁿna. Tyoqueⁿna cwentaa ñ'oom na tyotseineiⁿ Bernabé ñequio Pablo cantyja 'naaⁿ ts'iaaⁿ t'maⁿ ñequio 'naaⁿ na tyol'ana quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na nchii judíos na xocandaaⁿ nluiina' na cwe' najndeiⁿ quii' ts'aⁿ. ¹³ Jndaⁿ na jla'neiⁿ naⁿñeeⁿ quia jo' t'o Jacobo, matsoom:

—'O re nn'aⁿya na cwilayu'yo' candye'yo' ñ'oom na nntsjo. ¹⁴ Juu Simón Pedro jndaⁿ tsoom ndaaya chiuu waa na jnaⁿjndyena' na tio'naaⁿñe Ty'oots'om nn'aⁿ na nchii judíos na macwji'ñe nn'aⁿ quii'ntaaⁿ naⁿñeeⁿ na nlaxmaⁿ tmaaⁿ cwentaaⁿaⁿ. ¹⁵ Juu ñ'oomwaa' ljo'yu tseixmaⁿna' ñequio ñ'oom na tyola'ljeii profetas. ¹⁶ Luaa matsona': Quia na jndaⁿ tuii cha'tso nmeiⁿ,

nnc'ooⁿnda'a na wi' ts'ooⁿya tsjaaⁿ 'naaⁿ David na jndyowicantyjo^ol.

Matseijndaaⁿndyo na cwii joona nntsajⁿntjom.

¹⁷ Luaa' matseijndaaⁿndyo cha mati nn'aⁿ na nchii judíos nl'ueena ja na cwiluiindy^o na matsajⁿntjoⁿya.

Cha'tsondye naⁿñeeⁿ na quia nlaxmaⁿ cwentaya nl'ueena ja.

¹⁸ Ñ'oom'ñeeⁿ tsotina':

Luaa' ñ'oom na teiyo t'moⁿ Ty'o^oots'om ndaⁿaya ñequio ts'iaaⁿmeiiⁿ na mach'eeⁿ.

¹⁹ Tsoti Jacobo:

—Nc'e ñ'oom'ñeeⁿ, jo' chii matseitiuuya cantya 'naaⁿ nn'aⁿ na nchii judíos na cwilcwe' n'om na cwilayu', meiⁿ ticatsona' na nlacachuuya xuu joona joo ñ'oom na matsajⁿntjomna' jaa. ²⁰ Malei'tyeⁿ xeⁿ cwe' nlaljeiia ñ'oom na nlacwanooⁿya na m'aⁿna na tacwa'na nantquie na jnda tsajⁿ nn'aⁿ jo ndaa 'naⁿ na cwila't'maaⁿndyena na nchii Ty'o^oots'om. Ndo' tanc'omna na cwe' nnc'omyana ñ'eⁿ nc'iaana. Tantquiina sei quioo' na cwe' cwi'uoo cantyo'. Ndo' tantquiina niom'. ²¹ Ee teiyo maxjeⁿ cwi't'mooⁿ nn'aⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés. Ndo' cha'tso njoom cwila'naaⁿ nn'aⁿ judíos ñ'oom'ñeeⁿ naquii' lan'om 'naaⁿna ticwii cwii xuee na cwita'jndyena.

Carta na tja na m'aⁿ nn'aⁿ na nchii judíos

²² Quia jo' apóstoles ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ñequio cha'waa tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'o^oots'om cwentaaⁿaⁿ tsjoom Jerusalén t'maⁿna na ya na nntjeii'ndyena nn'aⁿ quii'ntaaⁿna na nnc'oo tsjoom Antioquía ñequio Pablo ñ'eⁿ Bernabé. Ty'iroomna ts'iaaⁿñeeⁿ Judas ts'aⁿ na jnda we xuee' Barsabás, ñequio Silas. Naⁿnomm'aⁿ cwiluiitquiendye quii'ntaaⁿna. ²³ Ndo' jla'cwanomna cwii carta ñequio naⁿñeeⁿ. Carta'ñeeⁿ matsona':

“Jâ apóstoles ñequiondyo jâ nn'aⁿ na cwiluiitquiendyô quii'ntaaⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'o^oots'om cwentaaⁿaⁿ tsjoom Jerusalén, cwilacwanooⁿyâ cartawaa na m'aⁿl'o nn'aⁿ na nchii judíos na m'aⁿyo' tsjoom Antioquía ñequio ndyuua Siria ñ'eⁿ Cilicia. Cwil'uuyâ na xmaⁿndyo' l'o nn'aaⁿya na cwilayu'yo'. ²⁴ Jâ jnda jndyaayâ na ljoo jnaⁿ nt'om nn'aⁿ na ty'e na m'aⁿyo' ndo' tyolañ'eeⁿndyena l'o ñ'eⁿ ñ'oom na tyoluena. Tyola'ndaa'na n'om'yo' ñequio ñ'oom'ñeeⁿ. Saa nchii jâ l'uuyâ na caluena na ljo'. ²⁵ Jo' chii jâ tjomndyô ndo' ñe'cwii jnda t'maaⁿyâ na ya na nntjeii'ndyô nt'om nn'aⁿ quii'ntaaⁿyâ na nnc'oonna na m'aⁿyo' ñequio Bernabé ñ'eⁿ Pablo, nquiee nn'aaⁿya na jeeⁿ jnda nquiuya. ²⁶ Ee naⁿm'aⁿl' ti'maaⁿl' n'omna meiⁿ cwjena na m'aⁿna cantya 'naaⁿl' Taya Jesucristo. ²⁷ Jo' chii cwijñooⁿyâ Judas ñequio Silas na m'aⁿyo'. Joona nlue jndaa'ndyena ndaaⁿyo' ñ'oom na cwil'uuyâ. ²⁸ Ee nquii Espíritu Santo jnda t'mooⁿ ndaayâ na tilacachuutyayâ xuu l'o, macandâ nmeiiⁿ laxmaⁿyo' na calacandâ'yo'. ²⁹ Tacwa'yo' nantquie na jnda tsajⁿ nn'aⁿ jo ndaa 'naⁿ na cwe' nn'aⁿ l'a. Tantquie'yo' niom' meiⁿ sei quioo' na cwe' cwi'uoo cantyo'. Ndo' meiⁿ tanc'om'yo' na cwe' nnc'om'ya'yo' ñ'eⁿ nn'aⁿ. Xeⁿ cwilacandâ'yo' nmeiⁿ quia jo' malei'tyeⁿ, ya cwil'a'yo'. Macandâ ñ'oommeiiⁿ cwil'uuyâ ndaaⁿyo'. Xmaⁿndyo' na cha'tsondyo'.”

³⁰ Quia jo' jlui' Judas ñ'eⁿ Silas. Ty'ena tsjoom Antioquía ñ'eⁿ Pablo ñ'eⁿ Bernabé. Quia na tquiana jo' jo' jla'tjomna nn'aⁿ na cwilayu' ndo' tquiana carta na cwileiñ'omna ndaaⁿ naⁿñeeⁿ. ³¹ Ndo' jnda na jla'naaⁿ naⁿñeeⁿ juuna' tquiaana' na neiiⁿna, ty'omt'maaⁿndyena n'omna. ³² Ndo' Judas ñequio Silas, mati cwiluiindyena profetas. Jo' chii jndye ñ'oom tyola'neiⁿna ndaaⁿ naⁿñeeⁿ, tquiana na t'maⁿ n'om naⁿñeeⁿ ndo' ty'enajndana na cwilayu'na. ³³ Judas ñ'eⁿ Silas tyom'aⁿna jo' jo' cwantindyo xuee. Xjeⁿ na macwi'oolcwee'na Jerusalén yuu m'aⁿ nn'aⁿ na jñoom joona, nn'aⁿ na cwilayu' tsjoom Antioquía tioo joona l'o Ty'o^oots'om na c'oonna na tjaa ñomtiuu c'omna. ³⁴ Saa Silas seitoom na nljoo'ñetyeeⁿ jo' jo'. ³⁵ Mati Pablo ñ'eⁿ Bernabé ljoo'ndyena. Joona ñequio jndye nt'omcheⁿ nn'aⁿ tyot'mooⁿna ndo' tyoñequiana ñ'oom naya 'naaⁿl' Ty'o^oots'om ndaaⁿ nn'aⁿ.

Pablo na nda we ndii' wjaanquiaa' ñ'oom' Ty'oots'om

³⁶ Jnda na teinom cwanti xuee na ñet'omna jo' jo', tso Pablo nnom Bernabé:

—Cwa nntsaalcwaa'nndaa'a nntsacanty'iaaya chiuu cwi'oom'a' nn'aa'ya na cwilayu' cwii cwii tsjoom yuu na tyoñequiaaya ñ'oom 'naa' Ta Ty'oots'om.

³⁷ Ndo' Bernabé l'ue ts'oom na nncjaañ'e' Juan ñ'e'ndyena, ts'a' na nda we xuee' Marcos. ³⁸ Saa Pablo tiljoya ts'oom na nncjaa tsa'ñee' ee 'ñee' joona ndyuaa Panfilia ts'iaa' na ty'ena. ³⁹ Jo' chii Pablo ñequio Bernabé ticjaañjoom' t'ma'na hasta to'ndyena. Bernabé tjañ'oom Marcos. Tuona ts'om w'aandaa. Ty'ena ndyuaaxe'ncwe Chipre. ⁴⁰ Saa Pablo, tjeii'ñê Silas. Cwii tjoche' na nnc'oona tioo nn'a' na cwilayu' joona l'o Ty'oots'om na catio'naa'ñê joona. Jnda chii ty'ena. ⁴¹ Tyowi'nomna ndyuaa Siria ñequio Cilicia. Tyotei'jndeina na ty'enajnda ntmaa' nn'a' na macwji' Ty'oots'om cwentaa'a'.

16

Pablo ñequio Silas ty'eñ'omna Timoteo

¹ Quia jo' Pablo ñ'e' Silas tquiena tsjoom Derbe. Jnda chii ty'ena tsjoom Listra. Jo' jo' tajnaa'na cwii ts'a' na matseyu' na jndyu Timoteo. Jom jnda yuscu ts'a' judía na matseyu' saa tsotyeen' nchii ts'a' judío juu. ² Nn'a' na cwilayu' na m'a' tsjoom Listra ñ'e' tsjoom Iconio tyotjeii'yana Timoteo. ³ L'ue ts'om Pablo na nncjaañ'e' Timoteo ñ'e'ñê. Jo' chii seijsndaa'ñê na tuii ñ'e' tsa'ñee' cha'xje' costumbre na cwil'a nn'a' judíos ñequio yo'ndaa na na'nom. S'aa' na ljo' cha nn'a' judíos na m'a' ndyuaa na cwi'oona til'ana na tila'ñoom'ndyena ñ'oom na cwiñequiana ee nquiu na'ñee' na Timoteo nchii ts'a' judío tsotyeen'. ⁴ Pablo ñequio Silas ñ'e' Timoteo tyoma'nomna. Ndo' ticwii cwii tsjoom yuu na tyoquiena tyola'candiina nn'a' na cwila'yu' ñ'oom na jla'jndaa'ndye apóstoles ñequio nn'a' na cwiluitquiendye quii'ntaa' tmaa' nn'a' na macwji' Ty'oots'om cwentaa'a' tsjoom Jerusalén. ⁵ Jo' chii cwii cwii tmaa' nn'a' na macwji' Ty'oots'om cwentaa'a' tyo'oonajndana na cwila'yu'ya n'omna ndo' 'io ndii' 'io ty'ewijndyendyetina.

Tco'na' nnom Pablo cwii ts'a' ndyuaa Macedonia

⁶ Pablo ñequio nn'a' na ñ'ee' ñ'e'ñê, seicu' Espíritu Santo na nnc'oola'nei'na ñ'oom' Ty'oots'om ndyuaa Asia. Jo' chii tei'nomna ndyuaa Frigia ñequio ndyuaa Galacia. ⁷ Quia na tquiena tye'ncoo ndyuaa Misia jla'tiuuna na nnc'ooquie'na ndyuaa Bitinia saa tinquiaa Espíritu Santo na nnc'oona jo'. ⁸ Jo' chii cwe' tei'nomna ndyuaa Misia. Ty'ecuenta hasta tquiena tsjoom Troas, ndyoo' 'ndyoo ndaaluee. ⁹ Jo' jo' waa na tco'na' nty'iaa' Pablo natsjom. Nty'iaa'a' meintyjee' cwii tsa's'a ts'a' ndyuaa Macedonia. S'aa tsa'ñee' ty'oo nnoom, tso: “Cwinoom' ntyjawaa ndyuaa Macedonia. Candyo'tei'jndeí' já.” ¹⁰ Jnda na nty'iaa' Pablo na tco'na' nnoom, mantya jla'jndaa'ndyô na nncwit'ioo'â ndaaluee nntsaayâ ndyuaa Macedonia. Ee jla'nqo'â na majñom Ty'oots'om já na nntsaanquiaayâ ñ'oom naya ndaa nn'a' ndyuaa'ñee'.

Tyjee' Pablo ñ'e' Silas tsjoom Filipos

¹¹ Jo' chii tuqoyâ ts'om w'aandaa tsjoom Troas. Saandyeyuuyâ squiaayâ ndyuaaxe'ncwe Samotracia. Teincoo cwiiche' xuee saayâ squiaayâ tsjoom Neápolis. ¹² Jo' jluii'â ñ'e' w'aandaa, saayâ squiaayâ tsjoom Filipos. Tsjoom'ñee' m'aa'na' nacje 'naa' nn'a' romanos ndo' t'ma'ti matseixma'na' na cha'tso njoom cha'waa ndyuaa Macedonia. Tsjoom Filipos'ñee' ljoo'ndyoyaayâ cwantindyo xuee. ¹³ Xuee na cwita'jndyee nn'a' judíos jluii'â nnom tsjoom 'ndyoo jndaa. Ee jla'tiuuyâ aa nchii nliuuyâ yuu cwila'nei' nn'a' nnom Ty'oots'om, nlajomndyô ñ'e'ndyena. Jo' jo' jliuuyâ nt'om yolcu. Saacwindyuaandyô jlanaayâ ñ'oom' Ty'oots'om ndaa na'ñee'. ¹⁴ Quii'ntaa' yolcu'ñee' ñ'e' ts'a' na jndyu Lidia. Jom ts'a' na jna' tsjoom Tiatira na majndaa liaa ya, liaa colo catsioo'. Jom ts'a' na matseit'maa'ñê Ty'oots'om. S'aa Ta

Ty'oots'om naquii' ts'oom na ya tqueeⁿ cwenta ñ'oom na tyoñeeⁿ na seineiⁿ Pablo.
¹⁵ Ndo' teits'oomñê ñ'eⁿ nn'aⁿ waⁿaⁿ. Jndaⁿ chii seity'oonê ndaayâ, tsoom:

—Xeⁿ cwinty'ia'yo' na matseicandaya na matseyu'a ñequio Ta Jesús cwa caljoo'ndyo' w'aya.

Ndo' s'aaⁿ na caljoo'ndyô waⁿaⁿ.

Pablo ñ'eⁿ Silas ñjomndyena w'aancjo tsjoom Filipos

¹⁶ Cwii xuee'ñeeⁿ saayâ yuu cwila'neiⁿ nn'aⁿ nnom Ty'oots'om ndo' tjomndyô cwii yuscuchjoo na macjawee' 'ndyoo nc'e na m'aaⁿ jndyetia naquii' ts'om. Tsaⁿñeeⁿ m'aaⁿtyeeⁿ luee nn'aⁿ na cwita'ntjom cantyja 'naaⁿaⁿ. T'maaⁿ s'om cwiquioo luee naⁿñeeⁿ nc'e na macjawee' 'ñom. ¹⁷ Toqⁿoⁿ na tyojaantyjoqⁿ nanquaaⁿâ ñ'eⁿ Pablo. Tacwaxua 'ñom, tyotsoom:

—Naⁿnomm'aⁿ cwindye'ntjomna nnom Ty'oots'om na m'aaⁿ nandyetichēⁿ. Cwila'candiina 'o cantyja nato na cwicalui'n'maaⁿndye nn'aⁿ.

¹⁸ Jndye xuee tyoch'ee yuscuchjoo'ñeeⁿ na ljo'. Jo' chii seiloo'ñe Pablo, taqueeⁿ seineiiⁿ nnom jndyetia na m'aaⁿ naquii' ts'om yuscuchjoo'ñeeⁿ. Tsoom:

—'U jndyetia, ñequio xuee' Jesucristo matsa'ntjoⁿya, calui' naquii' ts'om yuscuchjoom'aaⁿl.

Ndo' mantyjacheⁿ jlui' jndyetia'ñeeⁿ.

¹⁹ Ndo' nn'aⁿ na cwita'ntjom cantyja 'naaⁿ juu, quia na nty'iaana na jndaⁿ jlui' jndyetia'ñeeⁿ naquii' ts'oom jla'nqⁿna na jndaⁿ tsuundyena s'om na cwiquioo lueena cantyja na macjawee' 'ñom. Jo' chii t'uena Pablo ñ'eⁿ Silas. Ty'echona naⁿñeeⁿ jo ndaa naⁿmaⁿn'iaaⁿ naquii' ts'ua t'maⁿ. ²⁰ Quia na tqiuna ndaa naⁿmaⁿn'iaaⁿ jluena:

—Nn'aⁿ judíos m'aⁿ, cwitjaa'ndyena tia' nn'aⁿ tsjoomya. ²¹ Ee cwit'mooⁿna ñ'oom na jaa na cwilaxmaaⁿya nn'aⁿ romanos, ticaty'iomna' na nnto'ñooⁿya meiⁿ na nl'aaya chiuu na cwiluena.

²² Quia jo' jla'wendye nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ nacjoo' Pablo ñ'eⁿ Silas ndo' naⁿmaⁿn'iaaⁿ sa'ntjomna na calui' liaa naⁿñeeⁿ ndo' cacho'na n'oomjneiⁿ. ²³ Jndye tjaa'na naⁿñeeⁿ. Jndaⁿ chii tiomna joo w'aancjo. Jluena nnom ts'aⁿ na mach'ee cwenta w'aancjo na ya ya cats'aaⁿ cwenta joona. ²⁴ Ndo' tsaⁿñeeⁿ, jndaⁿ na jñeeⁿ ñ'oomwaa' tjaa'ñê naⁿñeeⁿ w'aancjo naquii'cheⁿ ndo' seityeeⁿ joona na tyēⁿ ñjoom' nc'ee'na ts'oom tscaaⁿ.

²⁵ Ndo' Pablo ñ'eⁿ Silas, cha'na xcwe tsjom tq'na tyola'neiⁿna nnom Ty'oots'om, tyotana luantsa, ndo' praso na too'ndye ñ'eⁿndyena naquii' w'aancjo, tyondyeendye naⁿñeeⁿ. ²⁶ Ndo' mats'ia jo' jndei s'eii, teincwii' tsia'ntsjo' w'aancjo. Xjeⁿñeeⁿ cha'tso ndyueel'a w'aancjo'ñeeⁿ jnaaⁿ cheⁿnquieena' ndo' mati l'uaancjo na ñjoom cha'tso praso jnaⁿna'. ²⁷ Ndo' juu ts'aⁿ na mach'ee cwenta w'aancjo lcweeⁿ, nty'iaaⁿaⁿ na meiⁿnaaⁿ ndyueel'a w'aancjo. Jo' chii tjeii'ñê espada 'naaⁿaⁿ na nntseicuee'ñe cheⁿnqueⁿ ee seitoom na jndaⁿ jleinom praso. ²⁸ Saa Pablo jndei seixuaⁿ nnom tsaⁿñeeⁿ tsoom:

—Aa ndi' re, tintseicuee'ndyu' ee cha'tsondyô ndi m'aaⁿyâ.

²⁹ Quia jo' tcaⁿ tsaⁿñeeⁿ chom. Jndei tjaqueⁿeⁿ naquii' w'aancjo. Cwiteiñê na ty'ueeⁿ. Cwe' seiquiooñetoom jo nnom Pablo ñ'eⁿ Silas. ³⁰ Jndaⁿ chii tjeiiⁿeⁿ joona ch'eⁿ. Matsoom ndaana:

—'O ta, ¿ljo' maca'na' na cats'aaya cha nlui'n'maaⁿndyo?

³¹ Jluena nnoom:

—Catseyu' ñequio Ta Jesucristo, quia jo' nlui'n'maaⁿndyu' 'u ndo' mati nn'aⁿ waⁿaⁿ.

³² Quia jo' tyola'neiⁿna ñ'oom' Ty'oots'om nnom tsaⁿñeeⁿ ñequio cha'tso nn'aⁿ waⁿaⁿ.
³³ Juu xjeⁿñeeⁿ na ndicwaⁿ jaaⁿcheⁿ tjachom joona ndo' tmaaⁿ yuu na tquiee'ndyena na cho'na. Jndaⁿ chii teits'oomñê ndo' mati cha'tso nn'aⁿ waⁿaⁿ. ³⁴ Jndaⁿ jo' tjañ'oom Pablo ñequio Silas waⁿaⁿ, tquiaaⁿ na tcwa'na. Jom ndo' ñequio cha'tso nn'aⁿ waⁿaⁿ neiiⁿna na jndaⁿ macwilayu'na ñequio Ty'oots'om.

³⁵ Quia na jndā teixuee, naⁿmaⁿn'iaaⁿ jñoomna policia na m'aaⁿ tsaⁿ na mach'ee cwenta w'aancjo na candyaañe Pablo ñ'eⁿ Silas. ³⁶ Jo' chii ts'aⁿ na mach'ee cwenta w'aancjo seicañeeⁿ Pablo, matsoom nnom:

—Naⁿmaⁿn'iaaⁿ jndā jla'cwanomna ñ'oom na nndyaandyo'. Wanaaⁿ na nlui'yo'. Catsa'yo', meiⁿcwii ñomtiuu tac'om'yo'.

³⁷ Saa Pablo matsoom ndaa policia:

—Jā cwilaxmaaⁿyā cantyja 'naaⁿ tsjoom Roma. Saa meiiⁿ na ljo' tjaa'na jā na jndoo' cha'tso nn'aⁿ meiiⁿ na tyoowijndaa' aa waa na jla'tjoondyô. Jndā chii tioomna jā w'aancjo. Nmeiiⁿ l'ana jā meiiⁿ na meiⁿchjoo ticatsona' na nl'ana na ljo' nn'aⁿ romanos. Ndo' je' ¿aa cwe' nt'iu nntjeii'na jā? Xoya na ljo'. Nquieena quiocatjeii'na jā.

³⁸ Quia jo' policia'ñeeⁿ ty'elacandiina naⁿmaⁿn'iaaⁿñeeⁿ ñ'oommeiⁿ. Ndo' naⁿñeeⁿ quia jndyena na Pablo ñequio Silas cwilaxmaⁿna nn'aⁿ romanos, jeeⁿ tyuena. ³⁹ Jo' chii naⁿmaⁿn'iaaⁿ ty'ecataⁿna ñ'oom t'maⁿ ts'om ndaa naⁿñeeⁿ. Jndā chii tjeii'na joo w'aancjo. Jla'ty'oondyena na calui' naⁿñeeⁿ tsjoomna. ⁴⁰ Quia jo' jlui'na w'aancjo, ty'ena waa' Lidia. Jo' jo' tyola'neiⁿna ñequio nn'aⁿ na cwila'yu'. Tyoñe'quiana na t'maⁿ n'om naⁿñeeⁿ. Jndā jo' jlui'na tsjoom Filipos'ñeeⁿ.

17

Jlajmeiⁿndye nn'aⁿ tsjoom Tesalónica

¹ Pablo ñ'eⁿ Silas ty'ena tei'nomna tsjoom Anfípolis ñ'eⁿ tsjoom Apolonia. Jndā chii tquiena tsjoom Tesalónica yuu waa cwii wats'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos. ² Ndyee smaⁿna tyom'aⁿna tsjoom'ñeeⁿ. Ñequi' quia xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ judíos, Pablo s'aaⁿ cha'xeⁿ quich'eeⁿ. Tjatseijomñê ñ'eⁿ naⁿñeeⁿ na cwi'tjomndyena wats'om 'naaⁿna. Tyotseineiⁿ ndaana. ³ T'mooⁿ na juu ñ'oom' Ty'oots'om na teiyo teiljeii matsona' na maxjeⁿ jndei'na' na cwajndii nntjom Cristo. Nnty'ioom nn'aⁿ jom ts'oom'naaⁿ, maxjeⁿ nncueeⁿeⁿ jndā chii nncwando'xcoom. Tsoti Pablo:

—Jndyocwji'yuu'ndyo cantyja 'naaⁿ Jesús ndaa'yo', jom cwiluiiñê Cristo.

⁴ Quia jo' nt'om nn'aⁿ judíos'ñeeⁿ jla'yu'na, jla'jomndyena ñequio Pablo ñ'eⁿ Silas. Mati nn'aⁿ na nchii judíos na cwila't'maaⁿndye Ty'oots'om jndyendyena jla'yu'na. Mati jndye yolcu na cwiluiitquiendye jla'yu'na. ⁵ Saa joo nn'aⁿ judíos na tyoola'yu' jeeⁿ ndya' taa' n'omna nn'aⁿ na cwila'yu' ñ'oom na mañequiaa Pablo. Jo' chii jla'tjomna cwii tmaaⁿ nn'aⁿ na wi'ndye. Jndā chii jlajmeiⁿna nn'aⁿ tsjoomna. Ndo' ty'ena waa' ts'aⁿ na jndyu Jasón. Ty'equie'na w'aa'ñeeⁿ ñequio na jndei'na' na cwil'ueena Pablo ñequio Silas ee ñe'catsa'na naⁿñeeⁿ jo ndaa nn'aⁿ tsjoomna. ⁶ Saa ticaluina naⁿñeeⁿ, jo' chii ty'eñ'omna Jasón ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwila'yu'. Ñequio na jndei'na' ty'echona naⁿñeeⁿ jo ndaa naⁿmaⁿn'iaaⁿ tsjoomna. Jndei tyolaxuaana, jlueña:

—Joo naⁿnom na cwila'ñ'eeⁿndyena nn'aⁿ na cha'waa tsjoomnancue, mati ñjaaⁿ jndā tquiena. ⁷ Ndo' Jasónm'aaⁿ jndā seiljoom joona waⁿaⁿ. Ndo' cha'tso naⁿm'aⁿ cwil'ana na tjaa yuu l'ue ñ'oom na maqueⁿ tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma, ee cwiluena cwiicheⁿ ts'aⁿ m'aaⁿ na matsa'ntjom na jndyu Jesús.

⁸ Ndo' naⁿmaⁿn'iaaⁿ ñequio nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ, quia jndyena ñ'oommeiⁿ jlajmeiⁿndyena. ⁹ Saa Jasón ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwila'yu', jndā na tioomna s'om, quia jo' jla'candyaandye naⁿñeeⁿ joona.

Pablo ñ'eⁿ Silas cwiñequiana ñ'oom' Ty'oots'om tsjoom Berea

¹⁰ Jndā na teijaaⁿ xuee'ñeeⁿ nn'aⁿ na cwila'yu' mañoom' jñoomna Pablo ñ'eⁿ Silas na c'oo naⁿñeeⁿ tsjoom Berea. Quia na jndā tquiena tsjoom'ñeeⁿ ty'ena wats'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos. ¹¹ Nn'aⁿ judíos tsjoom Berea'ñeeⁿ ya nn'aⁿndyetina nchiiti nc'iaana na m'aⁿ tsjoom Tesalónica. Ñequio na xcwee' n'omna tyoqueⁿna cwenta ñ'oom na tyolue naⁿñeeⁿ. Ndo' 'io ndi 'io tyola'naaⁿna ñ'oom' Ty'oots'om na teiyo teiljeii na tyol'ueena aa mayuu'

ñ'oom na cwilue naⁿñeeⁿ ndaana. ¹² Jo' chii jndyendye nn'aⁿ judíos jla'yu'na. Mati nn'aⁿ na cwilaneiⁿ ñ'oom griego, jndye yolcu na t'maⁿti cwiluiitquiendye ndo' mati naⁿnom na cwilaneiⁿ griego jndyendyena jla'yu'na. ¹³ Saa nn'aⁿ judíos na m'aⁿ Tesalónica jndyena na mañequiaa Pablo ñ'oom' Ty'oots'om ndaa nn'aⁿ Berea. Jo' chii ty'ena tsjoom'ñeeⁿ, ty'ela'jmeiⁿna naⁿñeeⁿ. ¹⁴ Jo' chii nn'aⁿ na cwila'yu' jla'tyuaa'na jñoomna Pablo na cjaⁿ 'ndyoo ndaaluee. Saa Silas ñequio Timoteo ljoo'ndyena Berea'ñeeⁿ. ¹⁵ Nn'aⁿ na ty'ela'jomndye ñ'eⁿ Pablo ty'eca'ndyena jom tsjoom Atenas. Jnda chii ty'elcwee'na tsjoomna Berea. Ty'eñ'omna ñ'oom na seintyjaañe Pablo ndaana na catseityuaa' Silas ñ'eⁿ Timoteo na nnc'oontyjona naxeeⁿeⁿ. Tila'yoo'ndyena.

Pablo matseineiⁿ ndaa nn'aⁿ tsjoom Atenas

¹⁶ Yocheⁿ na meindoo' Pablo joona tsjoom Atenas seiloo'ñê na nty'iaaⁿaⁿ na cha'waa quii' tsjoom'ñeeⁿ too' 'naⁿ na cwe' nn'aⁿ l'a. ¹⁷ Jo' chii tyotseineiⁿ ndaa nn'aⁿ judíos naquii' wats'om 'naaⁿna ñequio ndaa nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwitjomndye jo' jo' na cwila't'maaⁿndye Ty'oots'om. Mati 'io ndi 'io tyotseineiⁿ ndaa nn'aⁿ na m'aⁿ ts'ua t'maⁿ. ¹⁸ Tyom'aⁿ nt'om nn'aⁿ naquii' tsjoom'ñeeⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na cwit'mooⁿ nn'aⁿ epicúreos ndo' tyom'aⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwilajomndye ñ'oom na cwit'mooⁿ nn'aⁿ estoicos. To' naⁿñeeⁿ na cwila'neiⁿna ñ'eⁿ Pablo. Nt'omndye joona jluena:

—¿Ljo' ñ'oom matseineiⁿ tsaⁿm'aaⁿ na jeeⁿ jndye ñ'oom ntyjeeⁿ?

Ndo' nt'omndyena jluena:

—Ndoo' ntyjii matseineiⁿ cantyja 'naaⁿ nty'oots'om xcondye.

Luaa' jluena ee tyotseineiⁿ Pablo ndaana cantyja 'naaⁿ Jesús ndo' cantyja na nncwando'xco ts'aⁿ xeⁿ jnda tue'. ¹⁹ Quia jo' ty'eñ'omna jom cwii joo na jndyu Areópago yuu cwitjomndye nn'aⁿ na cwi'oocandye ñ'oom. Jluena nnoom:

—Cwa catsu' ndaayâ chiuu waa ñ'oom xco na ma'mooⁿ ndaa nn'aⁿ. ²⁰ Ee tijoom ñejndyaayâ ñ'oom na mañequiaa', jeeⁿ xuii' juuna'. Jo' chii ñe'caliuyâ chiuu cwit'mooⁿ ñ'oommeiⁿ.

²¹ Ee nn'aⁿ tsjoom Atenas ñequio nn'aⁿ na jnaⁿ nt'omcheⁿ njoom na cwic'eeⁿya tsjoom'ñeeⁿ jeeⁿ ntyjaa' n'omna na ñe'candyena ndo' ñe'cala'neiⁿna meiⁿnquia nnom ñ'oom na xcoti.

²² Quia jo' tjameintyjee' Pablo quii'ntaaⁿ nn'aⁿ yuu cwiwijndaa' ñ'oom. Tsoom:

—'O re nn'aⁿ tsjoom Atenas, ndiocheⁿ na manty'iaya, jnda ljeiya na 'o jeeⁿ cwila't'maaⁿndyo'. ²³ Ee quia na tjotseicaandyo quii' tsjom'yo', jndye joo nty'iaya yuu cwila't'maaⁿndyo'. Jo' ljeiya cwii tio na chuna' ljeii: “Tiowaa' cwentaa' Ty'oots'om na ticata'jnaaⁿa.” Majuu Ty'oots'om na cwe' cwila't'maaⁿndyo'to'yo' meiⁿ ticata'jnaaⁿyo' jom, majom na matseinaⁿya ndaa'yo' cantyja 'naaⁿaⁿ.

²⁴ Jom s'aaⁿ tsjoomnancue ñequio cha'tso 'naⁿ na niom nnomna'. Cwiluiiñê na matsaⁿntjoom cha'waa cañoom'luee ñequio tsjoomnancue. Jo' chii ticaⁿna' w'aa na nl'a nn'aⁿ yuu na nnc'oomñê. ²⁵ Meiⁿ ticaⁿna' nn'aⁿ na nntei'x'ee jom ee tjaa'naⁿ ljo' na matsei'tjoona' jom. Ee nqueⁿ mañequiaaⁿ na cha'tsondyo cwitandoo'a, cwitjaaya jndye ñequio cha'tsoti 'naⁿ na macaⁿna' jaa.

²⁶ Ñequio ñe'cwii ts'aⁿ s'aaⁿ tsjaaⁿ jaa nn'aⁿ tsjoomnancue meiⁿ na meinch'o ndyuaa na m'aaⁿya ee nqueⁿ s'aaⁿ na jnda t'oom'ndyo cha'waa nnom tsjoomnancue. Ndo' seiⁿndaa'ñê cwaaⁿ xjeⁿ nncue'ntyjo na nnc'oom ts'aⁿ ndo' yuu na cwii cwii joo. ²⁷ Luaa' s'aaⁿ cha cha'tsondyo jaa cal'uaaya jom, cal'aanc'uaa'ndyo na calacandyoo'ndyo na nnta'jnaaⁿa jom, meiⁿ na mayuu' titquia m'aaⁿ ñequio cwii cwiindyo. ²⁸ Ee cantyja 'naaⁿ jom cwitandoo'a, cwima'nqoⁿya ndo' cwic'aaⁿya cha'xjeⁿ tyolue nt'om nn'aⁿyo' na jndo' n'om. Tyoluena: “Jaa laxmaaⁿya ntseinda Ty'oots'om.” ²⁹ Jo' chii nc'e na cwilaxmaaⁿya ntseinda Ty'oots'om ticaty'iomna' na nlajoom'ndyo jom cwe' cwii 'naⁿ na tuiina' ñequio s'om cajaⁿ, oo s'om xuee, oo ljo' na cwil'a nn'aⁿ cwe' cantyja na cwila'tiuu cheⁿnquieena. ³⁰ Ncuee na jnda teinom, Ty'oots'om seiⁿquii' ts'oom ñequio nn'aⁿ cantyja

na tijndo' n'omna, saa je' je' cha'tso nn'aⁿ meiⁿyuucheⁿ joo na m'aⁿna matsaⁿntjoom na calcwe' n'omna. ³¹ Ee jnda seijndaa'ñê xuee na nncu'xeeⁿ jaa nn'aⁿ tsjoomnancue cantyja na maty'iomyana'. Jnda tqueeⁿ na nguii Jesús nncu'xeⁿ jaa. Ndo' jnda t'mooⁿ na mayuu' na nluii na ljo' ndaa cha'tso nn'aⁿ ee s'aaⁿ na tando'xco juu jnda na tue'.

³² Ndo' nn'aⁿ tsjoom Atenas quia jndyena na matseineiⁿ Pablo cantyja na nntando'xco nn'aⁿ na jnda tja, cwantindye joona cwe' tyoncona. Saa nt'omndye joona tyoluena:

—'Io cha luaa' ndyaayaayâ ñ'oomwaa'.

³³ Quia jo' jlui' Pablo quii'ntaaⁿna. ³⁴ Saa cwantindye nn'aⁿ jla'jomndyena ñequio Pablo ndo' jla'yu'na, mandiñ'eⁿ Dionisio. Jom ts'aⁿ na cwiluiitquieñe Areópago yuu cwiwijndaa' ñ'oom. Mati yuscu na jndyu Dámaris ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ jla'yu'na.

18

Pablo mañequiaaⁿ ñ'oom' Ty'oots'om tsjoom Corinto

¹ Jnda tuii na nmeiiⁿ jlui' Pablo Atenas, tjaaⁿ tsjoom Corinto. ² Jo' jo' ljeiiⁿ cwii ts'aⁿ judío na jndyu Aquila. Tsaⁿñeeⁿ tuiiñê ndyuaa Ponto. Nmeiiⁿndyo ñejnaaⁿ ndyuaa Italia ñequio scoom'm Priscila. Saa jlui'na jo' jo' ee Claudio, tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma na matsaⁿntjom ndyuaa Italia tqueⁿ ñ'oom na calui' cha'tso nn'aⁿ judíos tsjoom'ñeeⁿ. Jo' na tja Aquila ñequio scoom'm jlui'na jo' jo', ty'ena tsjoom Corinto. Tjacando' Pablo joona. ³ Ndo' na ñe'cwii ts'iaaⁿ 'naaⁿna ñ'eⁿ Pablo na cwil'ana l'aaliaa, jo' chii ljoo'ñê ñ'eⁿndyena. Ñe'naaⁿ tyol'ana ts'iaaⁿñeeⁿ. ⁴ Ticwii cwii xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ judíos tyocaa Pablo wats'om 'naaⁿ naⁿñeeⁿ. Tyotseineiⁿ ndaana ñequio ndaa nn'aⁿ na nchii judíos ee na l'ue ts'oom na nla'yu'na ñ'eⁿ Cristo.

⁵ Silas ñequio Timoteo jnda tquiena na m'aaⁿ Pablo na jnaⁿna ndyuaa Macedonia. Quia jo' Pablo, macanda ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oots'om na tyoqueⁿñê. Tyocwji'yuu'ñê ndaa nn'aⁿ judíos na Jesús cwiluiiñê Cristo tsaⁿ na meindoo'na na ndyocwji'n'maaⁿñe joona.

⁶ Saa joona ty'ena nacjoom'm, tyola'jmeiⁿndyena nnoom. Jo' chii seitei'ncweeⁿeⁿ liaⁿaⁿ ndaana na ma'mooⁿ na nts'oⁿ joona, je' nncjaⁿ cwiicheⁿ ntyja. Matsoom ndaana:

—Je' meiiⁿ na nntsuundyo' saa jnaⁿ ncjo'yo' nchii jnaⁿ ja. Na je' xuee na cwii wjaana' nncjo na m'aⁿ nn'aⁿ na nchii laxmaⁿna nn'aⁿ judíos.

⁷ Quia jo' jlueeⁿeⁿ quii' wats'om'ñeeⁿ, tjaaⁿ waa' ts'aⁿ na jndyu Justo, tsaⁿ na matseit'maaⁿñe Ty'oots'om. Waa' tsaⁿñeeⁿ ñe'cwii t'uii' ñequio wats'om'ñeeⁿ. ⁸ Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ na jndyu Crispo na cwiluiitquieñe cantyja 'naaⁿ wats'om'ñeeⁿ. Jom ñequio cha'tso nn'aⁿ waⁿaⁿ jla'yu'na ñequio Ta Jesús. Ndo' jndye nt'omcheⁿ nn'aⁿ tsjoom Corinto, quia na jndyena ñ'oom na tyoñequiaa Pablo, jla'yu'na ndo' teits'oomndyena. ⁹ Pablo waa na tco'na' nnoom cwii teijaaⁿ. Jñeeⁿ na seineiⁿ Ta Jesús. Matso nnoom:

—Tinty'ue'. Tincjaameintye' na matseineiⁿ ñ'oom 'naⁿya. Tintseicheⁿ. ¹⁰ Ee ja m'aaⁿya ñ'eⁿndyu' ndo' meiⁿcwii ts'aⁿ tixocats'aa wi' ñ'eⁿndyu'. Ee ja jndye nn'aⁿ m'aⁿ tsjoomwaañe quia nla'xmaⁿ cwentaya.

¹¹ Jo' chii ljoo'ñe Pablo tsjoom Corinto cwii chu waljoo' xcwe na tyo'mooⁿ ñ'oom' Ty'oots'om ndaa naⁿñeeⁿ.

¹² Jnda chii t'oom Galión gobiernom tsjoom Corinto na matsaⁿntjoom cha'waa ndyuaa Acaya. Quia jo' nn'aⁿ judíos na m'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ ñe'cwii jla'jomndyena na jla'wendyena nacjoo' Pablo. Ty'eñ'omna jom wats'iaaⁿ. ¹³ Ty'enquiana jnaaⁿaⁿ nnom gobiernom. Jluena:

—Tsaⁿm'aaⁿ matseijnooⁿ n'om nn'aⁿ na xuii' calat'maaⁿndyena Ty'oots'om, tachii cha'xjeⁿ na matso ljeiiⁿ na tqueⁿ Moisés.

¹⁴ Xjeⁿ na manntseineiⁿ Pablo, seityuaa'ti Galión. Tso tsaⁿñeeⁿ ndaa nn'aⁿ judíos:

—'O nn'aⁿ judíos, xeⁿ waa ljo' mach'ee tsaⁿm'aaⁿ oo xeⁿ t'maⁿ jnaaⁿaⁿ waa quia jo' maty'iomna' na nntseicachjuundyo na nndii ñ'oom na cwindu'yo'. ¹⁵ Saa 'o cwe' jnaaⁿ ñ'oom na mañequiaa tsaⁿm'aaⁿ ndo' xuee' ts'aⁿ na maleiñ'oom, jo' cwilancjoo'ndyo', ndo'

cwe' cantyja 'naa' ljeii na cwileiñ'om' 'o nn'a' judíos nchii ljeii cantyja 'naa' wats'iaa'. Jo' chii cajndo'to' ncjo'yo', ee ja tiñe'cu'xā'ya ñ'oommei'.

¹⁶ Ndo' tjeii'e' na'ñee' naquii' wats'iaa'. ¹⁷ Quia jo' cha'tso nn'a' na tyoolayu' na nchii judíos t'uena Sóstenes, ts'a' na cwiluiitquieñe wats'om 'naa' nn'a' judíos. Tyotjaa'na jom tach'e' wats'iaa'. Saa Galión tîcatseiñ'oom'ñê na'ñee'.

Tjalcwe' Pablo Antioquía, jnda chii wjaanquiaa' ñ'oom' Ty'oots'om na jnda ndyee ndii'

¹⁸ Pablo, jndyeti xuee tyoljoo'ñetyee' Corinto. Jnda jo' tsoom ndaa' nn'a' na cwila'yu' na mawja'. Jnda chii mana tjaa'. Ndo' Priscila ñ'e' Aquila ty'ena ñ'e'ñê. Tquiena tsjoom Cencrea. Jo' jo' teinqui' xquee' na ma'mo'na' na matseicandaa'ñê ñ'oom na jnda tsoom nnom Ty'oots'om na nnts'aa'. Jnda jo' tuona w'aandaa na wjaana' ndyuaa Siria.

¹⁹ Tquiena tsjoom Éfeso. Priscila ñ'e' Aquila ljoo'ndyena jo' jo'. Pablo tjaa' wats'om 'naa' nn'a' judíos, tjaque'e' tyotseinei' ndaa' na'ñee'. ²⁰ Ndo' na'ñee' tyol'ana ty'oo' nnoom na majndyeti xuee caljoo'ñê ñ'e'ndyena, saa ticwancue'e'. ²¹ Jnda chii t'maa' joona na mawja'. Tsoom ndaana:

—Jndeina' na jo Jerusalén na manndyoo' na nncuee' xuee saa xe' Ty'oots'om l'ue ts'oom ndyondaa' na m'a'yo'.

Jnda jo' jluee'e' Éfeso ñ'e' w'aandaa. ²² Ndo' quia na jnda tue'e' tsjoom Cesarea, tjawaa' Jerusalén yuu na tjanquiaa' na xma'ndye tmaa' nn'a' na macwji' Ty'oots'om cwentaa'a'. Jnda chii jluee'e' jo' tue'e' tsjoom Antioquía. ²³ Ndo' quia na jnda teinom cwantindyo xuee na tyom'aa' tsjoom'ñee' jluee'e' jo' jo'. Tcuu tcuu tyomanoom ndyuaa Galacia ñequio ndyuaa Frigia, ndo' ñ'oom na tyoñequiaa', tquiaana' na ty'enajndati cha'tsondye nn'a' na cwila'yu'.

Apolos mañe'quiaa' ñ'oom' Ty'oots'om tsjoom Éfeso

²⁴ Tsjoom Éfeso tuee' cwii ts'a' judío na jndyu Apolos, ts'a' tsjoom Alejandría. Jom ts'a' na mawajnaa'ya ñ'oom' Ty'oots'om na teiyo teiljeii, ndo' jee' ya matseinei' cantyja 'naa'na'. ²⁵ Jnda ñet'moo' nn'a' nnoom cantyja 'naa' natoo' nquii na ndyocwji'n'maa'ñe nn'a'. Jo' chii ñequio na ntyjaa' ts'oom tyotseinei' ndaa' nn'a'. Xcwe tyo'moo' cha'waa na ntyjiityee' cantyja 'naa' na ndyocwji'n'maa'ñe Jesús nn'a', saa cantyja 'naa' na nleits'oomndye nn'a', macanda ntyjee' cantyja 'naa' ñ'oom na tyoñequia Juan. ²⁶ Toot'o' na tyotseinei' naquii' wats'om 'naa' nn'a' judíos. Mei'chjoo tî'maa' ts'oom. Ndo' Priscila ñ'e' Aquila, quia na jndyena ñ'oom na seinei', quia jo' ty'eñ'omna jom w'aana. T'mootina nnoom cantyja 'naa' natoo' Ty'oots'om. ²⁷ Ndo' quia s'aana' ts'oom na ñe'cja' ndyuaa Acaya, quia jo' nn'a' na cwila'yu' tyoluena na ya. Tyola'ljeiina ñ'oom na tjañ'oom na m'a' nn'a' na cwila'yu' ndyuaa'ñee' na cala'ljo na'ñee' jom. Na'ñee' jnda jla'yu'na nc'e naya na matseixma' Ty'oots'om. Jo' chii quia na tuee' Apolos na m'a'na t'ma' tyoteijndei' tsa'ñee' joona. ²⁸ Ndo' tyo'moo' ndaa' nn'a' judíos chiuu waa na tixcwe cwila'yu'na. Ndo' na jee' jnda ñ'oom tyotseinei' tîcandaa' nluena na tiyuu'. Ee ñequio ñ'oom' Ty'oots'om na teiyo teiljeii tyo'moo' ndaana na Jesús tseixma' Cristo tsa' na meindoo'na na ndyocwji'n'maa'ñe joona.

19

Pablo mañequiaa' ñ'oom' Ty'oots'om tsjoom Éfeso

¹ Yoche' na m'aa' Apolos tsjoom Corinto ndyuaa Acaya, Pablo tyomanoom njoom nch'u quii' ntsjo. Jnda chii tue'e' tsjoom Éfeso yuu na ljeii' cwanti nn'a' na jla'jomndye ñ'oom na tyoñequiaa Juan. ² Matsoom ndaa' na'ñee':

—¿Aa tjaquiee' Espíritu Santo naquii' n'om'yo' quia na jlayu'yo'?

Jluena nnoom:

—Tjaa'na'. Mei'chjoo tyoondyaayâ aa m'aa' Espíritu Santo.

³ Quia jo' matsoom ndaana:

—¿Cwaañ'oom t'moñ' nn'añ ndaa'yo' na teits'oomndyo'?

Jluena nnoom:

—Aa jâ cantyja 'naa'ñ'oom na tyo'moñ Juan, jo' na teits'oomndyô.

⁴ Quia jo' tsoom ndaana:

—Juan tyotseits'oomñê nn'añ quia na tyolcwe' n'omna. Ndo' tyotsoom ndaa nañ'ñeeñ na cala'yu'na ñequio Jesús tsañ na ndyontyjo naxeeñ'eñ. Juu tseixmañ Cristo.

⁵ Ndo' jndâ na jndyena ñ'oommeiñ' quia jo' teits'oomndyena ñequio xuee' Ta Jesús.

⁶ Ndo' quia na jndâ tio Pablo l'oñ' nacjoona quia jo' tjaquiee' Espíritu Santo naquii' n'omna. Mana to'na tyola'nei'na nt'omcheñ nnom ñ'oom na nchii ñ'oom na maxjeñ cwila'nei'na. Tyoñe'quiana ñ'oom na t'moñ Ty'oñts'om ndaana. ⁷ Nañ'nom'ñeeñ cha'na canchoo'wendyena.

⁸ Cha'na ndyee chi' tyom'aañ'ñe Pablo tsjoom Éfeso ndo' ñequii'cheñ tyocañ wats'om 'naa'ñ nn'añ judíos. Tyotseineiñ ndaa nañ'ñeeñ ñequio na t'mañ ts'oom. Tyoqueñê tyo'moñ ndaana cantyja na matsa'ntjom Ty'oñts'om na mal'uee'ñê na nla'yu'na. ⁹ Saa cwantindyene nañ'ñeeñ tyola'quie' n'omna, tiñe'cala'yu'na. Ndo' quii'ntaañ nn'añ na jndâ tjomndye tyoluena ñ'oom ntjeiñ cantyja 'naa'ñ natoo' Ty'oñts'om. Quia jo' Pablo 'ñeeñ joona, tjachom nn'añ na cwila'yu' w'aa scwela cwentaa' ts'añ na jndyu Tirano. Jo' jo' ticwii xuee tyo'moñ ndaana. ¹⁰ We chu tyo'moñ ndaa nn'añ hasta cha'tsondyene nn'añ judíos ñequio nn'añ na nchii judíos na tyom'añ ndyuaa Asia jndyena ñ'oom naya cantyja 'naa'ñ Ta Jesús. ¹¹ S'aa Ty'oñts'om na tyoch'ee Pablo 'naa'ñ t'mañ na xocandaa nnts'aa na cwe' najndeii nguii ts'añ. ¹² Ee liaa ñequio payom 'naa'ñ nn'añwii, jndâ na ty'oom nn'añ joona' Pablo, n'maañ na'wii'ñeeñ. Mati nn'añ na m'añ jndyetia naquii' n'om tjei'na' jndyetia'ñeeñ.

¹³ Nt'om nn'añ judíos na calua'ndye tyoma'nomna, tyotjei'na jndyetia naquii' n'om nn'añ. Jndâ chii jla'tiuuna na nntjei'na jndyetia ñequio xuee' Ta Jesús. Jo' chii cwii cwiindyena tyoluena ndaa jndyetia:

—Matsa'ntjo'ya na calui'yo' ñequio xuee' Jesús, tsañ na matseineiñ Pablo cantyja 'naa'ñ.

¹⁴ Maljo' tyol'a cha'tso ntquiee' ntseinda cwii ts'añ judío na jndyu Esceva. Tsañ'ñeeñ tyee na cwiluiitquieñe. ¹⁵ Saa t'o jndyetia, matsoom ndaana:

—Jesús mawajna'a, ndo' mati Pablo, saa 'o je' ¿ñeeñ cwiluiindyô'?

¹⁶ Ndo' juu tsa'ns'a'ñeeñ na maleiñ'oom jndyetia, tju'ñê nacjoona. Jnaañ joona. Cwa-jndii s'aañ hasta 'ñeeñ joona na ñecantsei'ndyena ndo' tquiee'ndyena. Jndeii jlui'na naquii' w'aa na jlei'nomna jom. ¹⁷ Ndo' cha'tso nn'añ judíos ñequio nn'añ na nchii judíos na tyom'añ tsjoom Éfeso'ñeeñ jliuna na ljo' tuii. Jo' chii cha'tsondyena tyuena, ndo' tyola't'maañ'ndyena xuee' Ta Jesús.

¹⁸ Mati nn'añ na jndâ jla'yu' jndyendyena tquionquiana jnaañna, tjei'yuu'ndyena ljo' ñel'ana na ticatsa'ntjomna'. ¹⁹ Jndye nn'añ na ñet'om na calua'ndye, tquiochona nom 'naañna na quio cwil'ana ts'iaañ'ñeeñ. Jla'cona joona' jo ndaa cha'tso nn'añ. Ndo' quia na tjei'na cwentá cwanti na jndâ nom'ñeeñ jliuna na jndana' wen'aañ nchoo' qui meiñ s'om xuee. ²⁰ Maxjeñ tjawit'maañ' ñ'oom 'naa'ñ Ta Ty'oñts'om. Tjawijndyendyeti nn'añ tyola'yu'.

²¹ Jndanquia seitiuu Pablo na nncjaawinoom ndyuaa Macedonia ñequio ndyuaa Acaya. Jndâ chii nncjañ tsjoom Jerusalén. Xeñ jndâ tjaañ Jerusalén maxjeñ jndeina' na cjañ tsjoom Roma. ²² Quia jo' we nn'añ na cwitei'jndeii jom, juu Timoteo ñequio Erasto, jñoom joona, ty'eñetina ndyuaa Macedonia, saa nqueñ ljoo'ñetyeeñ ndyuaa Asia.

Jla'jmei'ndye nn'añ tsjoom Éfeso

²³ Ncuae'ñeeñ jeeñ t'mañ ñ'oom s'aana' tsjoom Éfeso na tyotseineiñ Pablo cantyja 'naa'ñ natoo' Ty'oñts'om. ²⁴ Ee jo' jo' tyom'aañ cwii tsa'ns'a na jndyu Demetrio na tyotseindo

s'om. Ñequio s'om xuee tyoch'eeⁿ na jlui'tsjaaⁿ wats'om cwentaa' ndyoo Diana. T'maaⁿ tantjoom ñequio nc'iaaⁿ na tyol'ana ts'iaaⁿ ñeeⁿ. ²⁵ Seitjoom naⁿ ñeeⁿ ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ na majo' ts'iaaⁿ cwil'a. Matsoom ndaana:

—O re nn'aⁿ ya manquiu'yo' cantyja 'naaⁿ ts'iaaⁿ waa jeeⁿ ya cwitantjooⁿ ya. ²⁶ Saa cwindye'yo' ndo' cwinty'ia'yo' na manom Pablo. Matsoom ts'iaaⁿ na cwil'a nn'aⁿ ñequio lueena, tiyuu' na Ty'oots'om joona'. Ndo' nchii macanda nn'aⁿ tsjoom ñjaaⁿ Éfeso saa manntycwii ndyuaa Asia jnda s'aaⁿ na cwiñequiandye nn'aⁿ ñequio ñ'oomwaaⁿ na matseineiⁿ. ²⁷ Jo' na jeeⁿ teincuu' ee ts'iaaⁿ na cwil'aaya jaach'eetona' na cwe' ts'iaaⁿ ndyo. Ndo' mati wats'om t'maⁿ na ndii' Diana, ndyoo na nquiu cha'tso nn'aⁿ na t'maⁿ ti ñ'oom tseixmaⁿ, jaach'eetona' tjaa ñeeⁿ cwitjooⁿ ñeeⁿ wats'om ñeeⁿ. Je' nn'aⁿ na m'aⁿ cha'waa ndyuaa Asia ñequio cha'waa tsjoomnancue cwila't'maaⁿ ndyena juu saa cwe' ts'iaaⁿ na mach'ee Pablo nntycwii na jeeⁿ t'maⁿ ñ'oom juu nquiuna.

²⁸ Quia jndyena ñ'oommeiⁿ jeeⁿ cheⁿ ndya' jla'wjeena. Jndei tyola'xuaana, tyoluena:

—Nquii Diana cwentaa jaa nn'aⁿ Éfeso, jeeⁿ t'maⁿ ñ'oom.

²⁹ Quia jo' cwe' seiñ'eeⁿ tona' nn'aⁿ cha'waa naquii' tsjoom'ñeeⁿ. Mantya t'uena Gayo ñequio Aristarco, nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿ Pablo na jnaⁿ ndyuaa Macedonia. Ty'echona naⁿ ñeeⁿ, ty'equie'na naquii' w'aa yuu cwitjomndye nn'aⁿ quia na waa jomta. ³⁰ Pablo ñe'cjaaqueⁿ eⁿ w'aa ñeeⁿ saa tinqia nn'aⁿ na cwila'yu' na nncjaⁿ. ³¹ Mati cwanti nn'aⁿ na m'aⁿ n'iaaⁿ ndaa nn'aⁿ ndyuaa Asia na ya ñ'oom ñ'eⁿ Pablo, jla'cwanomna ñ'oom na m'aaⁿ na tincjaaqueⁿ eⁿ w'aa ñeeⁿ. ³² Nn'aⁿ na jnda tjomndye naquii' w'aa ñeeⁿ nchii na nndi' ljo' cwiluena, cwe' c'uaato m'aⁿ na. Nt'omndye naⁿ ñeeⁿ cwii ñ'oom cwila'xuaana, ndo' nt'omndyena cwiicheⁿ ñ'oom cwila'xuaana. Ee majndyendyetina ticaliuna ljo ts'iaaⁿ na tjomndyena. ³³ Saa nn'aⁿ judíos l'ana na cjaatseineiⁿ cwii ts'aⁿ na jndyu Alejandro ndaa nn'aⁿ. Ee nt'om nn'aⁿ majnda jluena nnoom ljo' ts'iaaⁿ na tjomndyena. Jo' chii seiweeⁿ ts'oqⁿ na cala'cheⁿ nn'aⁿ ee na ñe'catseineiⁿ ñ'oom ndaana ñ'oom na ncwañoom'na' nn'aⁿ judíos. ³⁴ Saa quia na tqueⁿ na cwentaa na jom ts'aⁿ judío, cha'tsondyena jla'tjoom'na jndyena. Cha'na cwii we hora ñe'cwii tyola'xuaana, tyoluena:

—Jeeⁿ t'maⁿ ñ'oom tseixmaⁿ Diana cwentaa jaa nn'aⁿ Éfeso.

³⁵ Quia jo' tsaⁿ tseiljeii tsjoom'ñeeⁿ, quia na jnda jnda s'aaⁿ na seicheeⁿ joona, tsoom:

—O nn'aⁿ Éfeso, nn'aⁿ cha'waa tsjoomnancue manquiuna na jaa nn'aⁿ tsjoomwaa teijnoomya na nntei'x'aaya wats'oom' ndyoo Diana na nquiuuya na t'maⁿ ti ñ'oom tseixmaⁿ. Mati cwitei'x'aaya tsjo' na tuina' cha'xeⁿ nqueⁿ na jnaⁿ na cañoom'luee jndyocuenta' na m'aaⁿ ya. ³⁶ Meiⁿ tjaa ñeeⁿ nntso na tiyuu' na ljo'. Jo' chii cala'cheⁿ ndyo'. Tacal'a'yo' na ñoomñoom ljo' nl'a'yo'. ³⁷ Ee ti'm'aⁿ na tquio'cho'yo' ñjaaⁿ chaa' l'uu jnda nty'ueena 'na na tseixmaⁿ ndyoo Diana na cwila't'maaⁿ ndyo, meiⁿ tyooluena ñ'oom ntjeiⁿ nacjoom'm. ³⁸ Jo' chii Demetrio ñequio nn'aⁿ na ñe'cwii ts'iaaⁿ cwil'ana ñ'eⁿ ñê, xeⁿ waa ñ'oom na ñe'queⁿ na nacjoo' ts'aⁿ quia jo' c'oonaa na m'aaⁿ jwe. Ee na m'aaⁿ jom cwiwijndaa' ñ'oom na cwiiqueⁿ nn'aⁿ nacjoo nc'iaana. ³⁹ Ndo' xeⁿ waa cwiicheⁿ ñ'oom na l'ue n'om'yo' na nleijndaa', nleijndaa'na' quia na nncuaa jomta. ⁴⁰ Ee teincuu' na luaa' cwil'a'yo' xuee je' ee ndaa nntso gobiernom na cwilawendyo nacjoom'm ee xeⁿ nncwax'eeⁿ ndaaya tjaa'na' ljo' ñ'oom ya nnt'ooya nnoom.

⁴¹ Quia na jnda seineiⁿ ñ'oomwaa', tsoom na cat'oom'ndyena.

20

Tja Pablo ndyuaa Macedonia ñ'eⁿ ndyuaa Grecia

¹ Jnda na teicheⁿ tia' t'maⁿ ñeeⁿ, Pablo tqueeⁿ eⁿ nn'aⁿ na cwila'yu'. Tyotseineiⁿ ndaana ñ'oom na ñequeiaana' na t'maⁿ n'omna. Ndo' t'maⁿ ndye ntyjeena. Jnda chii jlueeⁿ eⁿ tjaaⁿ ndyuaa Macedonia. ² Tyomanoom cha'waa ndyuaa ñeeⁿ. Tyotseineiⁿ ndaa nn'aⁿ na

cwila'yu' ñ'oom na tquiaatina' na t'ma' n'omna. Jnda chii tjaa'n, tue'n' ndyuaa Grecia. ³ Ndyee chi' t'oomñê jo' jo'. Jnda chii manncuqo' w'aandaa na wja' ndyuaa Siria, ndo' ljeii' ñ'oom na cwindoqo' nn'a' judíos jom. Jo' chii seitioom na nomtyuaa nncjaalcwee'n', nncwinomnnaa'n' ndyuaa Macedonia. ⁴ Tyom'a' nt'om nn'a' na tyocañ'ee' ñ'e'ñê. Tyocañ'ee' Sópater ts'a' tsjoom Berea. Mati ñ'e' Aristarco ñequio Segundo, joona nn'a' tsjoom Tesalónica. Ndo' tyoñ'ee' Gayo ts'a' tsjoom Derbe. Tyoñ'ee' Timoteo. Mati Tíquico ñequio Trófimo nn'a' ndyuaa Asia tyocañ'ee'na ñ'e' Pablo. ⁵ Joo na'ñee' ty'eñetina. Tquiena tsjoom Troas. Jo' jo' tyomei'ndoo'na Pablo ñ'e' ja Lucas. ⁶ Já tyom'aa'yâ tsjoom Filipos ncuee na cwicwa' nn'a' judíos tyoo' na tjaa'na' ndaaljo' tjaquiee'. Quia na jnda teinom ncuee'ñee' tuqoyâ w'aandaa. Saayâ squiaaçañ'oq'yâ na'ñee' tsjoom Troas xuee jnda 'om. Jo' jo' ljoo'ndyô cwii ntquiee' xuee.

Tyotseinei' Pablo ndaa' nn'a' na cwila'yu' tsjoom Troas

⁷ Xuee najndyee sma'na, nn'a' na cwila'yu' tjomndyena na nl'ana xe'nta' tyoo' na nlcwa'na na cwicañjom n'omna Jesús. Ndo' tyotseinei' Pablo ndaana. Na nnei'ncoo cwiiche' xuee mawja', jo' chii tyotseinei' tyotseinei' ndaana hasta tuee' xcwe tsjom. ⁸ Jee' jndye ncjocandi na niom chom cuarto nandye yuu tyom'a'na. ⁹ Ndo' cwii tsa's'a na titquieñe na jndyu Eutico wacatyee' mantana cuarto'ñee' na jnda ndyee na teicantyjoo'na'. Tyjee' na ñe'catsom ee teincoo ñ'oom tyoñequiaa Pablo. Jo' chii jna'jndei' tsa'ntsjom ñ'e'ñê. Mana tíoñê xje' nomtyuaache'. Ty'ela'we nn'a' jom, jnda tuee'n'. ¹⁰ Quia jo' Pablo tjacuee'. Tcoom'm xtyee' nacañoom' tsa'ñee', taxcweeñê juu. Matsoom ndaa' nn'a' na cwila'yu':

—C'om't'maa'ndyo' n'om'yo'. Mawando'nnda' tsa'm'aa'.

¹¹ Jnda tsoom na ljo' tjawanna'a' naquii' w'aa. Tyoch'ee' xe'nta' tyoo' tcwa'na na tyocañjom n'omna Jesús. Jnda chii tyotseinei'tyee' hasta na tjawixueeche'. Jnda jo' mana tjaa'. ¹² Ndo' tsa's'a'ñee' na titquieñe nchii cwe' cwantindyo tquiaana' na neii' nn'a' na wando'nnaa'a'.

Tjanty'iaa' Pablo nn'a' tsjoom Troas ñ'e' Mileto

¹³ Já saañetyaayâ ñ'e' w'aandaa hasta tsjoom Asón. Jnda t'maa'yâ na jo' jo' nleincwindyô ñ'e' Pablo ee jom nomtyuaa wja'. ¹⁴ Jnda na teincwindyô tsjoom Asón ñe'cwi saayâ ñ'e' w'aandaa. Squiaayâ tsjoom Mitilene. ¹⁵ Jluu'â jo' jo' ndo' cwiiche' xuee tei'noq'yâ ndyuaaxe'ncwe na jndyu Quío. Cwiiche' xuee squiaayâ ndyuaaxe'ncwe Samos. Jnda chii saayâ ta'jndyaayâ ndyuaa Trogilio. Cwiiche' xuee saatyayâ squiaayâ tsjoom Mileto. ¹⁶ Ee jnda seitiuu Pablo na ticjaameintyjee'n' tsjoom Éfeso ndyuaa Asia ee ntyjee' xe' nncwinoom jo' jo' nntseyoo'na' jom ndo' matseytyuaa'a' cha xe' na aa ndaa' mam'aa' Jerusalén ndo' ncuee' xuee Pentecostés.

Seinei' Pablo ndaa' nn'a' na cwiluiitquiendye wats'om tsjoom Éfeso

¹⁷ M'aa'yâ tsjoom Mileto'ñee' ndo' jñoom nn'a' na nnc'ooquee'ndyena nn'a' Éfeso na cwiluiitquiendye naquii' tmaa' nn'a' na cwila'yu' tsjoom'ñee'. ¹⁸ Ndo' jnda na tquie'cañom na'ñee', matsoom ndaana:

—'O manquiu'yo' chiuu tyom'aa'ya quii'ntaa'yo' cantyjati xuee na tyajjndyaaya ndyuaa Asiawaa. ¹⁹ Tyondi'ntjō'ya nnom Ta Ty'oqts'om ñequio na tyoju'ndyocjaya. Ndo' tyot'ioqya na jnda ntyjiia ndo' wi' tyotjō'ya na tyondqo' nn'a' judíos ja. ²⁰ Saa tícjomeintyja'a na tyotseina'ya ndaa'yo' na tyotsjoo' cha'tso ñ'oom na mateijndeina' 'o. Tyo'moqo' ndaa'yo' quia na tyotjomndyo' ndo' mati naquii' l'a'yo'. ²¹ Cha'tsondyo' tyocwji'yuu'ndyō ndaa'yo', meii' nn'a' judíos meii' nchii nn'a' judíos. Tsjoo' na calcwe' n'om'yo' nnom Ty'oqts'om ndo' cala'yu'yo' ñequio Taya Jesucristo. ²² Ndo' je', majo Jerusalén ee luaa' matsa'ntjom Espíritu Santo ja, mei' ticaljeiia ljo' nntjō'ya la'ñe'. ²³ Macanda ntyjii ticwii cwii tsjoom na mawinoq'ya ma'mo' Espíritu Santo noq' na

maxjeⁿ nnta'wi' nn'aⁿ ja la'ñeⁿ ndo' nntuee'na ja w'aancjo. ²⁴ Saa tjaa na coch'eena' ja na ljo' catjoⁿ meiⁿ ticajnda ntyjii meiⁿ xeⁿ na nlacuee' nn'aⁿ ja. Ñe'cwii ntyjaa' ts'o^oya na ñequio na neiⁿya nntseicandaa'ndyo ts'iaaⁿ na tquiaa Ta Jesús no^o na nncwji'yuu'ndyo ñ'oom naya cantyja na wi' ts'om Ty'o^ots'om nn'aⁿ. Ee jo' na macwji'n'maa'ñeⁿ nn'aⁿ na cwila'yu'.

²⁵ 'Ndo' je' je' canty'ia'yo', cha'tsondyo' na tyoñequiaya ñ'oom ndaa'yo' cantyja 'naaⁿ na matsa'ntjom Ty'o^ots'om, ntyjii na taxocanty'ia'nda'yo' ja. ²⁶ Jo' chii xuee je' macwji'yuu'ndyo ndaa'yo' na meiⁿ na nntsuuñe cwii ts'aⁿ saa ja tatjaa'naⁿ jnaⁿ cwii cachoo^oya ndaa'yo'. ²⁷ Ee cha'tso ñ'oom na l'ue ts'om Ty'o^ots'om na catsjo^o ndaa'yo' jnda tsjo^o. Mei'cwii ñ'oom tîcat'iuu'ndyo ndaa'yo'. ²⁸ Quia jo' cal'a'ndyo'che'ncjo'yo' cwenta ndo' mati cha'tso nn'aⁿ na cwila'yu', ee jnda ty'i^om Espíritu Santo ts'iaaⁿ 'o na catei'x'e'yo' tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'o^ots'om cwentaⁿ na tue' Jesús cwentaana. ²⁹ Ee ntyjii quia na tac'o^ondyo ñ'e'ndyo', nlquie nn'aⁿ naquii' ntaa'yo' na nla'ndaa'na n'om'yo' na cwilayu'yo' cha'na cwitjoom canmaⁿ. Ee quia na cwiquie lowo quii'ntaa'yo' cwila'cwjee lowo'ñeeⁿ jooyo'. ³⁰ Hasta quii'ntaaⁿ ncjo'yo' nnto' nt'om nc'iaa'yo' nnt'mo^ona ndaa'yo' saa taxcwe cha'xeⁿ ñ'oom na mayuu'. Laa'ti' nnt'mo^ona cha nt'omndyo' 'o ñequio nc'iaa'yo' na mati cwila'yu' nlajomndyo' ñ'e'ndyena. ³¹ Jo' chii c'omc'eendyo', ndo' cjaañjoom' n'om'yo' cwii ndyee chu naxuee ndo' natsjom tîcjomeintyja^a na tyoteijndeityaya 'o cha nntsaala'noⁿti'yo' ñ'oom' Ty'o^ots'om. Ñes'aa na ljo' ñequio na tyot'io^oya na jnda ntyjiiya.

³² 'Ndo' je' je' 'o nn'aⁿya ma'ndiya 'o ñequio l'o Ty'o^ots'om ñequio juu ñ'oom naya na matseixmaaⁿ. Cantyja 'naaⁿ juuna' nntsaanajnda'yo' ndo' tjom nnto'ñoom'yo' naya na mañequiaaⁿ ndaa cha'tsondye nn'aⁿ na cwiluiindy^e cwentaⁿaⁿ. ³³ Ja tyootseiqueeⁿ ts'o^o meiⁿ s'om xuee, meiⁿ s'om cajan, meiⁿ liaa' ts'aⁿ. ³⁴ 'O nqui'u'yo' nnc^o tyots'aa ts'iaaⁿ ñequio l'o^o na tyowantyjoⁿ 'naⁿ na tyoca'na' ja ñequio nn'aⁿ na ñeñ'eeⁿ ñ'e'ndyo'. ³⁵ Cantyja na tyots'aa ñequii'cheⁿ tyo'mo^oya ndaa'yo' na ts'iaaⁿ cal'a'yo' cha ndaa nntei'jnde'yo' nn'aⁿ na matsei'tjoona'. Cjaañjoom' n'om'yo' ñ'oom na tyotseinei' Ta Jesús. Tyotsoom: "Mat'ma'nti matio'naa'ñena' ts'aⁿ na mañequiaa nchiiti ts'aⁿ na maco'ñom."

³⁶ Quia na jnda seineiⁿ Pablo ñ'oommeiⁿ, quia jo' tcoom'm xtyeeⁿ. Ndo' ñequio cha'tsondye na'ñeeⁿ tyola'neiⁿna nnom Ty'o^ots'om. ³⁷ Cha'tsondyena tyotyueena, tyota'xcweendyena Pablo, ndo' tyot'uena ts'o^o. ³⁸ Ee jeeⁿ jnda nquiuna na tsoom ndaana na taxocanty'iaannda'na jom. Jnda chii ty'eca'ndyena jom yuu waa w'aandaa.

21

Tja Pablo Jerusalén

¹ Jnda toⁿndyô ñequio na'ñeeⁿ, tuooyâ w'aandaa, saandyeyuuyâ, squiaayâ ndyuaaxe'ncwe Cos. Cwiicheⁿ xuee saatyayâ hasta tsjoom Rodas. Jluui'â jo' jo' saayâ squiaayâ tsjoom Pátara. ² Jo' jo' jliuuyâ cwii w'aandaa na ncwit'iona' na wjaana' ndyuaa Fenicia. Jo' chii tuooyâ juuna', mana saayâ. ³ Quia na jnda teitquioo' ndyuaaxe'ncwe Chipre, 'ndyaayâ ndyuaa'ñeeⁿ jo ntyja tymaaⁿ. Saayâ, squiaayâ tsjoom Tiro ndyuaa Siria. Jo' jo' jluui'â w'aandaa ee tsjoom'ñeeⁿ tjameintyjee'na' na nlui' canchuu na ñjom ts'omna'. ⁴ Tyol'uaayâ nn'aⁿ na cwila'yu' tsjoom'ñeeⁿ ndo' quia jliuuyâ joona ljoo'ndyô ñ'e'ndyena cwii ntquiee' xuee. Joona jnda t'moⁿ Espíritu Santo ndaana ljo' nntjom Pablo, jo' chii tyoluena nnom na tincjaⁿ Jerusalén. ⁵ Jnda na teinom ntquiee' xuee na ljoo'ndyô tsjoom'ñeeⁿ, cha'tsondye nn'aⁿ na cwila'yu' ñequio lcuuna, ndana ty'eca'ndyena jâ nnom tsjoom. Squiaayâ su ts'otei' 'ndyoo ndaaluee. Jo' jo' taa'â cantyaayâ jlanaaⁿya nnom Ty'o^ots'om. ⁶ Jnda jo' t'ma'ndyo ntyjaayâ ndo' tyota'xcweendyô. Jnda chii tuooyâ ts'om w'aandaa. Ndo' na'ñeeⁿ ty'elcwee'na l'aana.

⁷ Jluui'â tsjoom Tiro'ñeeⁿ, saayâ squiaayâ tsjoom Tolemaida. Jo' jo' jluii'â w'aandaa. Saanquiaayâ na xmaⁿndye nn'aⁿ na cwila'yu' tsjoom'ñeeⁿ ndo' ljoo'ndyô ñ'eⁿndyena cwii xuee. ⁸ Teincoo cwiicheⁿ xuee jluii'â tsjoom'ñeeⁿ, saayâ squiaayâ tsjoom Cesarea. Squiaayâ waa' Felipe ts'aⁿ na quijaanquiaa ñ'oom naya cantyja 'naaⁿ' Jesucristo. Jom cwii joo nn'aⁿ na ntquieeⁿndye na tyoty'ioom nn'aⁿ ts'iaaⁿ joona na nndyeⁿntjomna naquii' tmaaⁿ' nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿ'aⁿ Jerusalén. Jo' ljoo'ndyô na m'aaⁿ jom. ⁹ M'aⁿ ñequiee yolcu ntseinaaⁿ na tyooma'co. Joona tyoñequiana ñ'oom' Ty'oots'om. ¹⁰ Cwantindyo xuee na m'aaⁿyâ jo' jo' ndo' tyjee' cwii ts'aⁿ na jndyu Agabo na jnaⁿ ts'ondaa Judea. Jom profeta. ¹¹ Na m'aaⁿ jâ tyjeeⁿ'eⁿ. Seityeeⁿ nc'eeⁿ l'ooⁿ ñequio 'naⁿ na chu'tyeⁿ tsiaa' Pablo. Matsoom:

—Luaa matso Espíritu Santo na nl'a nn'aⁿ judíos na m'aⁿ Jerusalén. Malaa'ti' nla'tyeⁿna ts'aⁿ na 'naaⁿ' 'naⁿwaa ndo' nntioona jom luee nn'aⁿ na nchii nn'aⁿ judíos.

¹² Quia na jndyaayâ ñ'oommeiⁿ, jâ ndo' mati nn'aⁿ na cwila'yu' tsjoom Cesarea'ñeeⁿ tyola'ty'oondyô nnom Pablo na ticjaⁿ Jerusalén. ¹³ Saa matsoom:

—¿Chiuu na cwityuee'yo'? Na nmeiiⁿ cwil'a'yo' yacheⁿ ññe'quia'yo' na chjoo' ts'ooⁿya. Ee ja mañequiaandyô ljo'cheⁿ na ñe'cal'a nn'aⁿ Jerusalén ñ'eⁿndyô. Meiiⁿ na nlatyeⁿna ja oo meiiⁿ na nlacueeⁿna ja cantyja 'naaⁿ' xuee' Ta Jesús maxjeⁿ ñecuaato.

¹⁴ Tîcandaa nl'aayâ nlalcwaa'â jom na wjaⁿ Jerusalén. Jo' chii 'ndyaatooyâ, ndo' l'uuyâ:

—Cats'aa Ta Ty'oots'om yuu na l'ue ts'oom ñ'eⁿ Pablo.

¹⁵ Jnda jo' mana jla'jndaa'ndyô saawaayâ Jerusalén. ¹⁶ Ndo' cwantindye nn'aⁿ na cwila'yu' tsjoom Cesarea ty'eñ'eeⁿna ñ'eⁿndyô. Squiaayâ na m'aaⁿ Mnasón. Jom ts'aⁿ na jnaⁿ ndyuaaxeⁿncwe Chipre ndo' jaach'ee xuee na matseyoom'm. Waa' jom ljoo'ndyô.

Pablo tjacanoom'm Jacobo

¹⁷ Quia na jnda squiaayâ Jerusalén, nn'aⁿ na cwila'yu' to'ñoomna jâ ñequio na neiiⁿna.

¹⁸ Teincoo cwiicheⁿ xuee saayâ ñ'eⁿ Pablo na m'aaⁿ Jacobo. Jo' jo' jnda tjomndye cha'tso nn'aⁿ na cwiluiitquiendye quii'ntaaⁿ tmaaⁿ' nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿ'aⁿ.

¹⁹ Pablo tquiaaⁿ na xmaⁿndye na'ñeeⁿ. Jnda chii tcuu tcuu tyotseineiⁿ cha'tso na tyotei-jndeiⁿ Ty'oots'om jom ts'iaaⁿ na tyoch'eeⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na nchii judíos. ²⁰ Ndo' joona jnda na jndyena na tyotseineiⁿ tyola't'maaⁿ'ndyena Ty'oots'om. Tyoluena nnoom:

—Mayuu' re nn'aaⁿya saa mantyi' cwanti meiⁿ nn'aⁿ judíos jnda jla'yu'na tsjoom ñjaaⁿ, ndo' cha'tsondyena cwiluena na jndei'na' na catseicandâ ts'aⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés.

²¹ Saa jnda jndyena cantyja 'naⁿ' na 'u xuii' ma'mooⁿ' ndaa cha'tso nn'aⁿ judíos na cwic'eeⁿ nt'omcheⁿ njoom naquii' ntaaⁿ nn'aⁿ na nchii judíos. Jnda jndyena na matsu' na tacalan'oom'ndye na'ñeeⁿ ñ'oom na tqueⁿ Moisés. Mati jnda jndyena na matseijndo' n'om na'ñeeⁿ na tacal'ana costumbre na cwil'aaya ñequio yo'ndaa na naⁿnom, meiⁿ tacalacandaa'ndyena nt'omcheⁿ costumbre 'naaⁿ' welooya na ñet'om teiyo. ²² Quia jo' ¿chiuu ya nl'aayooⁿya? Ee nn'aaⁿya na cwila'yu' na m'aⁿ tsjoomwaa, maxjeⁿ nntjomndyena quia na jnda jndyena na mam'aaⁿndyu'. ²³ Cwa sa luaa catsa' cha'xeⁿ na nl'uuyâ njom'. Quii'ntaaⁿyâ m'aⁿ ñequiee naⁿnom na jndei'na' na cala'candaa'ndyena cwii ñ'oomtyeⁿ na jnda tqueⁿna nnom Ty'oots'om. ²⁴ Catseijomndyu' ñ'eⁿndyena, na nlqueⁿ lju'na' 'o nnom Ty'oots'om. Ndo' catiom'l'ua' cantyja na maca'na' 'o na nlqueⁿlju'na' 'o. Quia na jnda t'ioo' ñ'oom 'naaⁿna quia jo' ya nnteinqui' nqueⁿna. Luaa' catsa' cha nla'noⁿ' cha'tso nn'aⁿ na tiyuu' ñ'oom na jnda jndyena cantyja 'naⁿ'. Nliuna na mati 'u matseicandaa'ndyu' ljeii na tqueⁿ Moisés. ²⁵ Saa cantyja 'naaⁿ' nn'aⁿ na cwila'yu' na nchii nn'aⁿ judíos, jnda jla'cwanooⁿyâ ljeii na m'aⁿna na tanc'oom' n'omna cantyja 'naaⁿ' costumbre 'naaⁿ' jâ nn'aⁿ judíos. Macandâ t'maaⁿyâ na tacwa'na nantquie na jnda tsâ' nn'aⁿ ndaa' 'naⁿ na cwe' nn'aⁿ nl'a. Tantquiina niom' meiⁿ seii quioo' na cwe' cwi'uoo cantyo'. Ndo' tanc'omna na cwe' nnc'omyana ñ'eⁿ nc'iaana.

T'uena nawi' Pablo naquii' wats'om t'maⁿ

²⁶ Quia jo' Pablo seijomñê ñequio ñequiee naⁿnom'ñeeⁿ. Teincoo cwiicheⁿ xuee s'aaⁿ ts'iaaⁿ na tqueⁿ lju'na' joona jo nnom Ty'o^oots'om. Jndaⁿ chii tjaqueⁿeⁿ naquii' wats'om t'maⁿ. Tjatseicañeeⁿ ntyee cwaaⁿ xuee na nla'candaaⁿndyena ñ'oom na waa ndaana ndo' na ñequiana quioo' na nncwje cwentaa' Ty'o^oots'om.

²⁷ Quia na wjaacandaa' ntquiee' xuee'ñeeⁿ cantyja na nla'candaaⁿndyena, nt'om nn'aⁿ judíos na jnaⁿ ndyuaa Asia nty'iaana Pablo naquii' wats'om t'maⁿ. Jo' chii tyola'jmeiⁿ'na cha'tso nn'aⁿ ndo' t'uena Pablo. ²⁸ Jeeⁿ jndei tyola'xuaana jluena:

—'O re nn'aaⁿya Israel catei'jndei'yo' jâ ee luaa ts'aⁿ na ñetonom cha'tso njoom. Tyotseineiⁿ ñ'oom nacjoo cha'tsondyo ñequio nacjoo' ljeii na tqueⁿ Moisés, ndo' nacjoo' wats'om t'maⁿwaa. Ndo' nchii macanda luaa', mati jnda jndyochom nt'om nn'aⁿ na nchii judíos naquii' wats'om t'maⁿwaa. Jo' na jnda seits'iaaⁿñê juuna' na matseixmaⁿ'na' cwentaa' Ty'o^oots'om.

²⁹ Luaa' tyoluena ee cwe' na nty'iaana Pablo naquii' tsjoom ñequio ts'aⁿ na nchii judío na jndyu Trófimo, jom ts'aⁿ Éfeso, jo' chii jla'tiuuna na tjañ'oom Pablo tsaⁿ'ñeeⁿ naquii' wats'om t'maⁿ.

³⁰ Quia jo' cha'tso nn'aⁿ quii' tsjoom jla'jmeiⁿ'ndyena. Maje' maje'ndyo jla'tjomndyena. T'uena Pablo, ty'eñ'omtscooⁿndyena jom, tjeii'na jom tach'eⁿ wats'om t'maⁿ. Jnda jo' ntyja ntyja jla'cu'na ndyueel'a juuna'. ³¹ Manla'cuee'na jom saa majuu xjeⁿ'ñeeⁿ tuee' ñ'oom na m'aaⁿ ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaa sondaro na cha'tsondye nn'aⁿ quii' tsjoom Jerusalén cwila'jmeiⁿ'ndyena. ³² Jo' chii tsaⁿ'ñeeⁿ mantya tjachom sondaro ñequio capeitaⁿ na cwitsaⁿ'ntjom cwii cwii siaⁿnto sondaro'ñeeⁿ. Jndei ty'ena yuu m'aⁿ nn'aⁿ na cwila'jmeiⁿ'ndye. Quia na nty'iaa naⁿ'ñeeⁿ ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ñequio sondaro 'naaⁿ'aⁿ, quia jo' mañoom' 'ndyena na cwitjaa'na Pablo. ³³ Ndo' ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaa sondaro, quia na jnda tyjee'cañoom, saⁿ'ntjom sondaro na cat'uena Pablo, cala'tyeⁿ'na tsaⁿ'ñeeⁿ ñequio we l'uaancjo. Jnda chii tax'eeⁿ 'ñeeⁿ ts'aⁿ Pablo ndo' ljo' s'aa tsaⁿ'ñeeⁿ. ³⁴ Saa nn'aⁿ na cwila'jmeiⁿ'ndye tiñe'cwii ñ'oom tyola'xuaana. Cwe' c'uaato ndyueena. Ndo' na luaa' tileicaljeiiⁿ ñ'oom na mayuu'. Yati saⁿ'ntjom sondaro na c'ooñ'omna Pablo w'aa yuu na cwic'eeⁿna. ³⁵ Quia na jnda tqiiena tiao' yuu na jaawa ts'aⁿ na wjaaquee' naquii' w'aa'ñeeⁿ jla'wena Pablo ee manchjena' jom na cwajndii cwil'a nn'aⁿ na jndyendye. ³⁶ Ee cha'tsondye naⁿ'ñeeⁿ ty'entyjona. Tacwaxua ndyueena, tyoluena:

—Calacue'yo' jom.

Pablo macaaⁿ na nntseineiⁿ ndaa nn'aⁿ

³⁷ Mannc'ooñ'om sondaro Pablo naquii' w'aa ndo' tsoom nnom ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaa sondaro:

—¿Aa wanaaⁿ na nntsjo^o cwii ñ'oom njom'?

Matso tsaⁿ'ñeeⁿ:

—¿Aa 'naⁿl' ñ'oom griego? ³⁸ Quia jo' aa nchii ts'aⁿ egipto 'u na nmeiiⁿndyo ñeseiweñe nacjoo' gobiernom na seitjoom cwii ñequiee meiⁿ nn'aⁿ na tia nn'aⁿndye na tjachom joona ndyuaa yuu tjaa nn'aⁿ c'oom.

³⁹ Ndo' t'o Pablo nnom tyo na cwiluiitquieñe:

—Ja ts'aⁿ judío. Ja tuiindy^o tsjoom Tarso, tsjoom t'maⁿ na matsaⁿ'ntjom ndyuaa Cilicia. Saa mats'aaya ty'oo njom' quiaaⁿ ñ'om' na nntseinaⁿ ndaa nn'aⁿ.

⁴⁰ Tquiaa tsaⁿ'ñeeⁿ ñ'oom'm. Quia jo' teintyjee' Pablo cjoo' ntioo' yuu na jaawa ts'aⁿ na wjaaquee' naquii' w'aa'ñeeⁿ. Seiweeⁿ ts'o^o ndaa nn'aⁿ na waa na nntsoom. Quia jo' jla'cheⁿ'na, seiineiⁿ ndaana ñequio ñ'oomna ñ'oom hebreo.

22

¹ Matsoom:

—'O ta ñequio 'o re nn'aⁿya, candye'yo' nntseinaⁿya ndaa'yo' cantyja 'naⁿya.

² Quia na jndyena na seineiiⁿ ndaana ñequio ñ'oomna ñ'oom hebreo, jla'cheⁿna, tyoqueⁿtina cwentá. ³ Matsoom ndaana:

—Ja ts'aⁿ judío. Tuiindyó tsjoom Tarso ndyuaa Cilicia, saa tjowijndoya tsjoom Jerusalénwaa na tyotseiⁿnaⁿya na tyo'moⁿ maestro Gamaliel nooⁿ. Jom tcuu tyo'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés na tyoleiñ^{'om} welooya na ñet^{'om} teiyo. Ñequio na xcwee' ts'ooⁿya mandí^{'ntjo}n nnom Ty'oots^{'om} majo'ti cha'xjeⁿ na xcwee' n'om' 'o na cwindye^{'ntjom}'yo' nnoom. ⁴ Ja ñetco'wi'a nn'aⁿ na m'aⁿ natoo' Jesús, hasta s'a na tja joona. Tyowjaya naⁿnom ndo' naⁿlcu, tyoti^{oo}ya joona w'aancjo. ⁵ Nquii tyee na cwiluiitquieñe ñequio cha'tso nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ndaa'yo' manquiuna na to'ñoⁿ carta lueena na nncjoñ^{'o}ya na m'aⁿ nn'aaⁿya nn'aⁿ judíos na m'aⁿ tsjoom Damasco. Tjocachooya nn'aⁿ na cwila'yu' na m'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ na ñnequiona w'aancjo ñjaaⁿñe Jerusalén na nntioomna cantyja na cwila'yu'na ñ'eⁿ Jesús.

Pablo matseineiⁿ cantyja na nlcwe' ts'oom jnaaⁿaⁿ
(Hch. 9:1-19; 26:12-18)

⁶ Tsoti Pablo:

—Xcwe na wa'njo^on nato na jo Damasco na manndyoo' nncuaya, ndo' cha'na quia-jmeiⁿ ñejomto tioo chom ndiocheⁿ nacañomya. Jnaⁿna' cañoom'luee ndo' jeeⁿ ndya' xueena'. ⁷ Quia jo' tioondyo nomtyuaa ndo' jndiia na matseineiⁿ ts'aⁿ nooⁿ, matso: “Aa ndi' Saulo, ¿chiiu na maco'wi' ja?” ⁸ Ndo' t'oya: “¿Ñeeⁿ 'u Ta?” Quia jo' tso nooⁿ: “Ja Jesús ts'aⁿ Nazaret na maco'wi'.” ⁹ Ndo' nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿndyo nty'iaana chom'ñeeⁿ ndo' tyuena, saa tícandyena ñ'oom na seineiⁿ ts'aⁿ ñ'eⁿndyo. ¹⁰ Ndo' tsjooya: “¿Chiiu nnts'aayo Ta?” Quia jo' matsoom nooⁿ: “Quicantya', cja' quii' tsjoom Damasco. Jo' jo' nndi' cha'tso ts'iaaⁿ na matsa^{'ntjo}ya na nntsa'.” ¹¹ Seinchjaaⁿna' ja na jeeⁿ ndya' xuee chom'ñeeⁿ. Jo' chii nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿndyo cwe' ts'oo ty'et'uena chii tuaya Damasco.

¹² Jo' jo' m'aaⁿ cwii ts'aⁿ na jndyu Ananías. Jom ñequio na xcwee' ts'oom matseicanaaⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés. Ndo' cha'tso nn'aⁿ judíos na m'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ tyotjeii'yana jom. ¹³ Tueⁿleⁿ na m'aaⁿya. Matsoom nooⁿ: “'U re nn'aⁿya Saulo canty'ia'nnda'.” Ndo' majuu xjeⁿñeeⁿ teitquionnda'a, mana teitquioo'ñe nty'ia. ¹⁴ Tsotyeⁿ nooⁿ: “Nquii Ty'oots^{'om} cwentaa welooya na ñet^{'om} teiyo majnda seijndaa'ñe na 'u nljei' chiiu waa na l'ue ts'oom. 'U nnty'ia' nquii Jnaaⁿ tsaⁿ na tja jnaⁿ tseixmaⁿ, ndo' na nndi' ñ'oom na nntseineiⁿ njom'. ¹⁵ Ee nncwji'yuu'ndyu' cantyja 'naaⁿaⁿ ndaaⁿ cha'tso nn'aⁿ. Nntsu' ndaana cantyja na jnda nty'ia' jom ndo' na jnda jndi' ñ'oom na seineiⁿ njom'. ¹⁶ Quia jo' ¿ljo' meindo' je'? Quicantya' ndo' cwits'oomndyu'. Caⁿ nnom Ta Jesús na catseiljoom'm 'u jnaⁿ na matsei'xmaⁿ.”

Matseineiⁿ Pablo na jñom Ty'oots^{'om} jom na m'aⁿ nn'aⁿ na nchii judíos

¹⁷ Tsoti Pablo:

—Quia na jnda jndyoolcwa'a ñjaaⁿñe Jerusalén waa na tco'na' nooⁿ naquii' wats'om t'maⁿ xcwe na matseinaⁿya nnom Ty'oots^{'om}. ¹⁸ Nty'iaya Jesús. Matsoom nooⁿ: “Cat-seityua' calui' quii' tsjoomwaa ee xocandye nn'aⁿ ñ'oom na nncwji'yuu'ndyu' cantyja 'naⁿya.” ¹⁹ Quia jo' tsjo^o nnoom: “Nquieena, Ta, nquiuna na ja tyojoquia'a naquii' cha'tso lan'om 'naaⁿna. Nquiuna na tyocwjaa'a nn'aⁿ na cwila'yu' ñ'eⁿndyu' ndo' tyoti^{oo}ya joona w'aancjo. ²⁰ Ndo' quia na jla'cuee' nn'aⁿ Esteban, ts'aⁿ na tyocwji'yuu'ñe cantyja 'naⁿ, ja ñ'aⁿya. Seijomndyo na cal'ana na ljo' jom, ndo' tyots'aa cwentá liaa naⁿñeeⁿ xjeⁿ na jla'cuee'na jom.” ²¹ Saa matso Ta Jesús nooⁿ: “Cja', ee tquia majño^oya 'u na m'aⁿ nn'aⁿ na nchii judíos.”

Pablo m'aaⁿ l'o ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaaⁿ sondaro

²² Tyotqueⁿ nn'aⁿ cwentá ñ'oom na tyotseineiⁿ Pablo, saa quia na tsoom ñ'oomwaa' taticandyetina. To'na tyolaxuaana. Tyoluena ndaaⁿ sondaro:

—Calacue'yo' tsaⁿm'aaⁿ ee tacatseixmaaⁿ na nncwanoom'm.

²³ Jndei tyola'xuaana. Tjeii'na liaana, tyola'caandyena joona' na jee' ndya' lioona. Ndo' tyotju'ndyeendyena ts'ojndaa na ticuee' n'omna. ²⁴ Jo' chii ts'a' na cwiluiitquieñe ndaa sondaro sa'ntjoom na c'ooñ'om na'ñee' Pablo naquii' w'aa yuu cwic'ee'na. Matsoom:

—Catja'yo' tsa'm'aa' cha nntsoom ljo' s'aa' ee ñe'caljeiia chiuu na jee' jla'xuaa nn'a' nacjoom'm.

²⁵ Quia jo' jla'tye'na jom na nntjaa'na jom. Saa tsoom nnom capeita' na meintyjee' jo' jo':

—¿Aa wanaa' na nntja'yo' ts'a' meii' na matseixmaa' ts'a' tsjoom Roma ndo' tyoowi-jndaa' jnaa'a'?

²⁶ Ndo' capeita'ñee' quia na jñee' ñ'oomwaa' tjaa' na m'aa' ts'a' na cwiluiitquieñe ndaa cha'tso sondaro. Matsoom nnom tsa'ñee':

—Catsa' cwent na luaa' ñe'catsa' ñ'e' tsa'm'aa' ee tseixmaa' ts'a' tsjoom Roma.

²⁷ Quia jo' ts'a' na cwiluiitquieñe ndaa sondaro tjaa' na m'aa' Pablo. Matsoom:

—Catsu' noo' ¿aa ts'a' tsjoom Roma matsei'xma'?

Ndo' t'oo' matsoom:

—Mayuu' na jo' ja.

²⁸ Quia jo' tso ts'a' na cwiluiitquieñe ndaa sondaro:

—Ja t'maa' s'om tquiaya chii tseixma'ya ts'a' tsjoom Roma.

Matso Pablo nnom:

—Saa ja cantyja na tuiindyō tseixma'ya jo'.

²⁹ Jo' chii sondaro na manntjaa' Pablo mana 'ndyena jom, tei'ndyona nacañom'm. Ndo' ts'a' na cwiluiitquieñe ndaana quia na jñee' na ts'a' tsjoom Roma matseixma' Pablo ty'uee' ee nque' sa'ntjoom na cwitye'ñe tsa'ñee'.

Pablo m'aa' jo ndaa na'ma'n'iaa' 'naa' nn'a' judíos

³⁰ Saa juu tsa' na cwiluiitquieñe ndaa sondaro ñe'caljeii' chiuu na cwique' nn'a' judíos ñ'oom nacjoo' Pablo. Jo' chii teincoo cwiiche' xuee sa'ntjoom na catjomndye ntyee na cwiluiitquiendye ñequio cha'tso na'ma'n'iaa' 'naa' nn'a' judíos. Jnda chii seicanaa'a' l'uaancjo na chu'tye'ñe Pablo, tjañ'oom tsa'ñee' jo ndaa na'ma'n'iaa'ñee'.

23

¹ Pablo nty'iaa'a' ndaa na'ma'n'iaa' 'naa' nn'a' judíos. Matsoom ndaana:

—Ja ntyjii, 'o re nn'a'ya, cha'tso xuee na jnda jndyowana' ñequi'che' mats'aaya cantyja na matsei'no'a na maty'iomna' jo nnom Ty'oots'om.

² Quia jo' tyee na cwiluiitquieñe, tsa' na jndyu Ananías, sa'ntjoom nn'a' na meintyjee' nacañoom' Pablo na catmeii'na nda' 'ndyoo tsa'ñee'. ³ Ndo' jo' matso Pablo nnom tyee'ñee':

—Ty'oots'om nlco'wee'e' 'u ee 'u ts'a' na we waa mache'. 'U matsei'xma' na nncu'xe' ja cha'xe' na matso ljeii na tque' Moisés saa matsu' na catjaa' nn'a' ja meii' ljeii'ñee' matsona' na ticwanaa'.

⁴ Ndo' nn'a' na meintyjee' jo' jo' tyoluena nnom Pablo:

—¿Chiuu na matsei'nei' ñ'oom na matseijnaa'na' tyee na cwiluiitquieñe na mandiantjom nnom Ty'oots'om?

⁵ Matso Pablo:

“'O re nn'a'ya, ticaljeiia na jom tyee na cwiluiitquieñe. Ee mayuu' ñ'oom' Ty'oots'om na maxje' waa na jnda teiljeiina' matsona' na tintseinei' ts'a' ñ'oom na matseijnaa'na' ts'a' na cwiluiitquieñe ndaa nn'a' tsjom'm.”

⁶ Pablo ntyjee' na we ndii' na'ma'n'iaa' na matseinei' ndaa. Nt'omndye joona cwilaxma'na tmaa' nn'a' judíos na jndyu saduceos. Ndo' nt'omndye joona cwilaxma'na tmaa' fariseos. Jo' chii jndei seinei', tsoom:

—'O re nn'a^{nya} ja tseixma^{nya} fariseo. Mati tsotyā majo' jom. Saa 'o cwitu'xe^{nyo}' ja cwe' nc'e na matseyu'a na nnta'ndo'xco nn'aⁿ na jnda tja.

⁷ Quia na jnda toom na nmeiiⁿ, jla'ntja'ndye nn'aⁿ fariseos ñ'eⁿ saduceos. Tati-catjoom' jla'nei^{na}. ⁸ Ee nn'aⁿ saduceos cwiluena xocatando'nnda' nn'aⁿ na jnda tja, meiⁿ ángel meiⁿ espíritu, tjaa'naⁿ. Saa nn'aⁿ fariseos cwilayu'na na m'aⁿ ángel, ndo' na m'aaⁿ espíritu ndo' na nntando'nnda' nn'aⁿ na jnda tja. ⁹ Quia jo' cha'tsondye nn'aⁿ na tjomndye tacwaxua ndyueena na tyolantja'ndyena. Ndo' nt'om nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés na laxmaⁿ nn'aⁿ fariseos tei'cantyjana, jluena:

—Tsa'm'aaⁿ tjaa jnaaⁿ coliuuyâ. Ndo' xeⁿ mayuu' na seineiⁿ cwii espíritu oo cwii ángel nnoom, quia jo' tantsaaya nacjoo' Ty'oots'om.

¹⁰ Jeeⁿ cwajndii tyolantja'ndyena hasta ty'ue ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaa sondaro. Nty'iaaⁿ maxjeⁿ nla'cuee'na Pablo. Jo' chii sa'ntjoom na c'oocatjeii'ndye sondaro tsaⁿ ñeeⁿ naquii' luee nn'aⁿ na cwiluiitquiendye, c'ooñ'omnnda'na jom naquii' w'aa yuu cwic'ee^{na}.

¹¹ Quia na jnda teijaaⁿ teitquioo'ñe Ta Jesús nnom Pablo, matso nnoom:

—C'om't'maaⁿ ndyu' ts'om', ee cha'na jnda tjei'yuu'ndyu' cantyja 'na^{nya} naquii' tsjoom Jerusalénwaa, malaa'ti' nncwji'yuu'ndyu' cantyja 'na^{nya} tsjoom Roma.

Cantyja na cwiwijndaa' chiuu nla'cuee'na Pablo

¹² Teincoo cwiicheⁿ xuee nt'om nn'aⁿ judíos jla'jomndyena. Tqueⁿtye^{na} cwii ñ'oom na w'ii nacjoona na tacwa'na tacwena ndaa hasta xeⁿ jnda jla'cuee'na Pablo. ¹³ Teinom wen'aaⁿ ts'aⁿ na tqueⁿtyeⁿ ñ'oomwaa' cjoo'. ¹⁴ Ty'e naⁿ ñeeⁿ na m'aⁿ ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ndaa nn'aⁿ judíos. Jluena ndaa naⁿ ñeeⁿ:

—Jâ jnda tquaⁿtyaa^{nyâ} ñ'oom na w'ii nacjooyâ na tacwaa'â hasta cue'jndyee Pablo nl'aayâ. ¹⁵ Ndo' je' je' 'o ñequio cha'tso naⁿ maⁿ n'iaaⁿ 'naaⁿ jaa nn'aⁿ judíos, cataⁿyo' nnom ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaa sondaro na 'io catseicwanoom tsaⁿ ñeeⁿ na m'aⁿyo'. Cal'a'yo' na ndoo' na tcuuti ñe'cata'x'eendyo' cantyja 'naaⁿna. Ndo' jâ m'aaⁿ c'eendyo' na nlacuaⁿâ jom cwii tjoocheⁿ na nlquie'ñ'omna jom na m'aⁿyo'.

¹⁶ Saa tyochjoo jnda yuscu tyjee Pablo jndii na ljo' nl'ana. Jo' chii tjaaⁿ w'aa yuu cwic'eeⁿ sondaro. Tjaqueⁿeⁿ seicañeeⁿ Pablo na ljo'. ¹⁷ Quia jo' Pablo t'maaⁿ cwii capeitaⁿ. Matsoom nnom:

—Cja'ñ'oom'ya' tyochjoom'aaⁿ na m'aaⁿ ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaa'yo' ee waa ñ'oom na nntsoom nnom tsaⁿ ñeeⁿ.

¹⁸ Quia jo' capeitaⁿ ñeeⁿ tjañ'oom tyochjoo yuu na m'aaⁿ nquii ts'aⁿ na cwiluiitquieñeti ndaana. Matsoom:

—Nquii praso Pablo t'maaⁿ ja. Tcaaⁿ na candyoñ'oⁿ tyochjoom'aaⁿ na m'aaⁿ, ee waa na nntsoom njom'.

¹⁹ Quia jo' ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaana t'ueeⁿ ts'o tyochjoo, tjañ'oom juu yuu na ñe'wendyena. Tax'eeñê nnom, matsoom:

—¿Cwaaⁿ ñ'oom na ñe'catsu' nooⁿ?

²⁰ Quia jo' matso tyochjoo'ñeeⁿ:

—Nn'aⁿ judíos jnda t'maⁿna na ntaⁿna njom' na 'io nntseicwanom' Pablo na m'aⁿ naⁿ maⁿ n'iaaⁿ 'naaⁿna. Nl'ana na ndoo' ñe'cata'x'eeti naⁿ maⁿ n'iaaⁿ cantyja 'naaⁿna.

²¹ Saa 'u tintseyu' na ljo' ee joona teinom wen'aaⁿ ndyena na m'aⁿ c'eendyena na nla'cuee'na jom. Jnda ta'wi'ndye cheⁿ nquieena na tacwa'na ndo' tacwena hasta xjeⁿ na nla'cuee'cheⁿna jom. Je' macandaⁿ cwii meindoo'na xeⁿ chiuu nntsu' 'u.

²² Ndo' ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaa sondaro seicoom'm 'ndyoo tyochjoo'ñeeⁿ na tintseineiⁿ nnom meiⁿ cwii ts'aⁿ na jnda seicandii jom ñ'oomwaa'. Jnda chii jñoom tyochjoo'ñeeⁿ.

Cwilacwanomna Pablo na m'aaⁿ gobiernom Félix

²³ Quia jo' ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaa sondaro t'maaⁿ we capeitaⁿ. Sa'ntjoom na cala'jndaa'ndyena we siaⁿto sondaro na cwi'ooca' nc'ee' ñequio ndyeen'aaⁿ nchoo' qui sondaro na ntyjondye catso ndo' we siaⁿto sondaro na cwileicho ncjo lantsa. Sa'ntjoom na ñjeeⁿ na teijaaⁿ nlui' naⁿñeeⁿ na nnc'oona tsjoom Cesarea. ²⁴ Mati tsoom na calajndaa'ndyena quioo' na nncjaawa'ljoo Pablo, ndo' ya ya cal'ana cwenta jom cha mati ya nncueⁿeⁿ na m'aaⁿ Félix ts'aⁿ na m'aaⁿ gobiernom. ²⁵ Ndo' seiljeiⁿ cwii carta na 'ooñ'omna na m'aaⁿ tsaⁿñeeⁿ.

²⁶ Matsona': "Ja Claudio Lisias matseicwan^o na xmaⁿndyu' 'u ta gobiernom Félix. ²⁷ Tsaⁿs'am'aaⁿ t'ue nn'aⁿ judíos jom ndo' mawaa na nla'cuee'na jom. Saa quia na jndiia na jom matseixmaaⁿ ts'aⁿ tsjoom Roma jo' na saayâ ñ'eⁿ sondaro 'naⁿya. Tjeii'ndyo jom luee naⁿñeeⁿ. ²⁸ Ee l'ue ts'o^o na nleijndaa'ya chiuu na cwiqueⁿna ñ'oom nacjoom'm. Jo' chii yati tjoñ'oⁿ jom jo ndaa na'maⁿ'iaaⁿ 'naaⁿ naⁿñeeⁿ. ²⁹ Ndo' ljeiya na cwe' cwiqueⁿtona ñ'oom nacjoom'm cantyja 'naaⁿ ljeii na cwileiñ'om nquieena. Saa nchaa l'uu waa ljo' s'aaⁿ na tseixmaaⁿ na nncueeⁿeⁿ oo na nljoo'ñê w'aancjo. ³⁰ Saa jndiia na cwindoo nn'aⁿ jom. Jo' chii matseicwan^oya jom na m'aaⁿ. Ndo' mati matsjoo ndaa nn'aⁿ na cwiqueⁿ ñ'oom nacjoom'm na c'oona na m'aaⁿ na cala'jndaa'ndyeyana ñ'oom'ñeeⁿ. Cwe' la'ti' waa na matsjoo."

³¹ Ndo' sondaro'ñeeⁿ jla'candana ñ'oom na sa'ntjom ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaana. Ty'eñ'omna Pablo natsjom hasta na tquiena tsjoom Antípatris. ³² Teincoo cwiicheⁿ xuee sondaro na cwi'ooca' nc'ee' ty'elcwee'na w'aa yuu cwic'eeⁿna. Ndo' sondaro na ntyjondye catso ty'eca'ndyena Pablo. ³³ Jnda na tquiena Cesarea, tquiana carta na ñ'omna nnom gobiernom ndo' tioona cwenta Pablo l'o^o. ³⁴ Quia sei'naaⁿ gobiernom carta'ñeeⁿ, ta'x'eeⁿ 'ndyoo Pablo cwaaⁿ ts'ondaa jnaⁿ. Ndo' ljeii na jnaⁿ tsaⁿñeeⁿ ts'ondaa Cilicia. ³⁵ Jo' chii matsoom nnom tsaⁿñeeⁿ:

—Quiejndyee nn'aⁿ na cwiqueⁿ ñ'oom cjo' quia jo' nndiia ñ'oom 'ndyo' ndo' nleijn-daa'ya.

Ndo' sa'ntjoom na cal'a sondaro cwenta tsaⁿñeeⁿ naquii' wats'iaaⁿ na jndo' Herodes na tuii.

24

Pablo matseineiⁿ cantyja 'naaⁿ nqueⁿ jo nnom Félix

¹ Xuee jnda 'om tjacue Ananías tsjoom Cesarea. Jom tyee na cwiluiitquieñe. Mati nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwiluiitquiendye quii'ntaaⁿ nn'aⁿ judíos tsjoom Jerusalén ty'ena ñ'eⁿñê. Jnda na tquiena Cesarea ty'entyjaa'na gobiernom na ññe'quiana jnaaⁿ Pablo. Mati Tértulo, ts'aⁿ na 'naaⁿti na nntseitjoom' ñ'oom, tjañ'eeⁿ ñ'eⁿndyena. ² Quia jo' tqueeⁿñe gobiernom Pablo. Jnda chii to' Tértulo tyoñequiaaⁿ jnaaⁿ Pablo. Tsoom nnom gobiernom:

—Cwe' cantyja na jndo' ts'om' 'u ta Félix cwic'aaⁿyâ na tjaa'naⁿ ntia' quii'ntaaⁿyâ. Ndo' t'maⁿ waa na matsei'jndaa'ndyu'ti' naquii' njoommeiⁿ. ³ Jo' chii jâ cwila't'maaⁿndyô 'u. Ndo' ñequii'cheⁿ cwil'uuyâ na quianl'ua' cha'tso naya na mache'. ⁴ Saa ticaⁿna' na jeeⁿ jndye ñ'oom nla'cachjuuyâ 'u. Macaⁿ'a cwii naya'ñeeⁿ njom' na catseit'maⁿ ts'om' na nndi' ljo' nl'uuyâ meiⁿ na tiyo. ⁵ Jâ jnda jliuuyâ Pablom'aaⁿ jeeⁿcheⁿ ndya' tia ljo' mach'eeⁿ. Tia' macwjaa'ñê jâ nn'aⁿ judíos cha'waa tsjoomnancue. Ndo' majuutyeeⁿ cwiluiiñê xqueⁿ ñ'oom quii'ntaaⁿ ntmaaⁿ nn'aⁿ na cwila'yu' ñ'eⁿ ts'aⁿ na jnaⁿ tsjoom Nazaret. ⁶ Ñe'cjaachom nn'aⁿ na nchii judíos naquii' wats'om t'maⁿ 'naaⁿyâ. Ndo' na luaa' nnts'aaⁿ nntseits'iaaⁿñê juuna'. Jo' chii jâ t'uaayâ jom na ñe'catu'xaaⁿyâ jom ñequio ljeii na tqeⁿ Moisés na cwileiñ'o^oyâ. ⁷ Saa tjacatii'ñe naquii Claudio Lisias, tsaⁿ na cwiluiitquieñe ndaa sondaro. Ndo' ñequio na jndei'na' tjacwjii'ñê Pablom'aaⁿ luaayâ. ⁸ Tsoom na jâ nn'aⁿ na cwiquaaⁿyâ ñ'oom nacjoo' tsaⁿm'aaⁿ quiiooyâ na m'aaⁿ. Quia jo'

'u nndaā nncwax'e' nnom tsa'm'aa' ndo' nljei' na mayuu' cha'tso ñ'oom na cwiquaa'yâ nacjoom'm.

⁹ Ndo' mati nn'a' judíos na ñ'ee'na ñ'e' Tértulo jla'jomndyena. Jluena na mayuu' na luaa' waa. ¹⁰ Quia jo' gobiernom s'oo l'oo' na catseinei' Pablo. Jo' chii t'ō Pablo matsoom:

—Ntyjiyaya 'u ta na jndye ndyu macu'xe' ndyuua njoomyâ. Jo' chii t'ma'ya ts'oo'ya na nnc'oya 'ndyo'. ¹¹ Ja cwe' jnda'ti canchoo'we xuee na tjowaa Jerusalén na tjocatseit'maa'ndyo Ty'oots'om, ndo' 'u ta nndaā nljei' na mayuu' na ljo'. ¹² Ja mei'cwii ticatseintja'ndyo ñ'e' nn'a' mei' ticwjaa'ndyo tia' nn'a' naquii' wats'om t'ma' mei' naquii' lan'om nch'u oo mei'quia joo naquii' tsjoom. ¹³ Jo' chii na'm'a' xocalui'yuu' ñ'oom na cwiluena nacjoya. ¹⁴ Saa xonquiu'nn'a'ya 'u ta. Ja maxje' matseit'maa'ndyo Ty'oots'om na tyola't'maa'ndye weloya na ñet'om teiyo. M'aa'ya na matseijomndyo majuu nato xco na cwilue na'm'a' na tachii jo'ndyo. Saa tiyuu' na tachii jo'ndyo ee matseiyu'a cha'tso ljeii na tque' Moisés ñequio cha'tso ñ'oom na tyola'ljeii profetas. ¹⁵ Ja ljo'waayu ntyjaa'ya ts'oo'ya cantyja 'naa' Ty'oots'om cha'xje' na ntyjaa'ya n'om na'm'a'. Ntyjaa'ya ts'oo'ya na cha'tso nn'a' na jnda tja nnta'ndo'nnda' meii' laxma'na nn'a' na jnda jlui'ya oo meii' nn'a' na waa jnaa'. ¹⁶ Jo' chii maque'ndyo na ñequi'che' nnc'oo'ya na tico'tiana' ntyjiya jo nnom Ty'oots'om ndo' ticatseitjoondyo meii' nnom jom meii' jo ndaa' nn'a'.

¹⁷ 'Je' jnda s'aa xuee na tacoca ndyuua tsjomya Jerusalén. Jo' chii tjolcwa'a na ñe'quiaya cwentaa' Ty'oots'om ndo' mati na nnts'aaya naya nn'a' ndyuuaaya. ¹⁸ Majo' mats'aaya naquii' wats'om t'ma'. Jnda tque'lju'ndyo cha'xje' costumbre na cwil'aayâ nnom Ty'oots'om. Nchii na jee' jndye nn'a' m'a' ñ'e'ndyo ndo' meii' nchii c'uaa ndyueena na cwila'ntja'ndyena. Saa jnda na tque'lju'ndyo cwanti nn'a' judíos na jna' ndyuua Asia jliuna ja jo' jo'. ¹⁹ Maty'iomna' na nquiee na'ñee' quicaluena njom' xe' na mayuu' waa ñ'oom na cwituee'na nacjoya. ²⁰ Oo xe' tinguio na'ñee' quia jo' calue na'm'a' ljo' waa na tis'a jliuna na s'aaya quia na tyom'aa'ya jo ndaa' na'man'iaa' cwentaa' jâ nn'a' judíos. ²¹ Macanda cwii waa na c'uaa sein'a'ya quii'ntaa' na'ñee'. Tsjooya ndaana: “Meintyja'a jo ndaa'yo' xuee je' na cwitu'xe'yo' ja cwe' nc'e na matseiyu'a na nta'ndo'nnda' nn'a' xe' jnda tja.”

²² Ndo' Félix mantyiitcuuñê chiuu waa ñ'oom cantyja 'naa' nn'a' na cwila'jomndyena cantyja 'naa' Cristo. Jo' chii ticatsein'oom'ñê nn'a' na tquionquia jnaa' Pablo. Matsoom:

—Quia na nncwjee' nquii Lisias, tsa' na cwiluiitquieñe ndaa' sondaro, nncwax'atya ñom cha nljeijndaa'ndyo ñ'oom na cwindu'yo'.

²³ Ndo' jo' sa'ntjom Félix capeita' na cal'ana cwentaa Pablo na cwe' nnc'oomjna'yaan ndo' nchii na nla'cu'na na nquiocajndoo' nc'iaa'na' jom.

²⁴ Tyoowijndyeche' xuee matyjee'nnda' Félix ndi ñ'e' scoom'm Drusila, ts'a' judía. Tquee'ñê Pablo na ndyena nntseinei' cantyja na nntseyu' ts'a' ñequio Jesucristo.

²⁵ Quia jo' Pablo tyotseinei' na cats'aa ts'a' cantyja na maty'iomyana' ndo' na tiñequiaañe ts'a' na nnts'aa' yuu na tis'a. Mati tyotseinei' na maxje' nncuee' xuee na nncu'xe' Ty'oots'om nn'a'. Quia na jndii Félix ñ'oommei', ty'uee'. Mana tsoom nnom Pablo:

—Cja'nnda' je'. Nnty'iaa cwaa' na nncju'naa'ñena' ja, nlquee'ndyonnda'a 'u.

²⁶ Mati macantyyaa' ts'om Félix na nntso Pablo nnoom aa xoquiñoom s'om cha nntseicandyaañe tsa'ñee'. Jo' chii jndye ndii' tyoquee'ñê Pablo na tyola'nei'na. ²⁷ Jnda teinom we chu na m'aa' Pablo jo' jo' teijndyooñe gobiernom Félix, to'ñom Porcio Festo. Ndo' cwe' na jee' l'ue ts'om Félix na cala'tiuu nn'a' judíos na jom ya ts'a'ñê, ñee' Pablo na ndicwa' m'aa' tsa'ñee' na praso.

¹ Jnda'ti ndyee xuee na mam'aa'n Festo ts'iaa'n quia jo' jluee'n'e'n Cesarea tjaa'n Jerusalén. ² Ndo' ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'a'n na cwiluiitquiendye ndaa' nn'a'n judíos ty'enquiana jnaa'n Pablo nnom tsa'n'ñee'n. ³ Tyota'nna na cats'aa'n cwii naya'ñee'n na cjaacandyoo'ñe Pablo. Ta'nna na ljo' ee jnda' jla'tiuuna na nndoona tsa'n'ñee'n nato na nla'cuee'na juu. ⁴ Saa Festo tinquiaa'n ñ'oom'm. Tsoom ndaana:

—Pablo maxje'n m'aa'n praso Cesarea ndo' ja tajndye cwii tjoo' na nncjolcwa'a jo' jo'. ⁵ Jo' chii 'o nn'a'n na cwiluiitquiendyo' tsa'yo' Cesarea ñ'e'ndyo. Jo' jo' nñe'quia'yo' jnaa'n' tsa'n'ñee'n xe'n waa ljo' s'aa'n.

⁶ Ñe'ñee'n ñe'qui xuee ljoo'ñe Festo Jerusalén. Jnda' chii tjalcwee'n'e'n Cesarea. Teincoo cwiiche'n xuee tjawacatyee'n yuu na maxje'n quiwacatyee'n na m'aa'n gobiernom. Sa'ntjoom na quioñ'omna Pablo. ⁷ Quia na jnda' tyjee' Pablo, mam'a'n nn'a'n judíos na tquiona Cesarea na jna'nna Jerusalén. Ty'ela'candyoo'ndyena nacañom'm. Ndo' t'ma'n jnaa'n'a'n tyol'ana saa ticalui'yuu' ñ'oom na cwiluena nacjoom'm. ⁸ Quia jo' tso Pablo na tiyuu' ñ'oom na cwiluena. Tsoom:

—Ja mei'nchjoo tjaa na cotseitjoondyo mei'n na cjoo' ljeii na tqee'n Moisés na cwileiñ'oo' ja' nn'a'n judíos, mei'n na cjoo' wats'om t'ma'n, mei'n nnom tsa'ma'ts'iaa'n t'ma'n tsjoom Roma.

⁹ Saa Festo l'ue ts'oom na c'om nn'a'n judíos na ya ñ'oom ñ'e'ñê. Jo' chii tsoom nnom Pablo:

—¿Aa ñe'cja' Jerusalén na jo' jo' nleijndaa'ya ñ'oom 'na'n na nncu'xa'ya 'u?

¹⁰ Matso Pablo nnom:

—Je' mameintyja'a jo' njom' 'u ta yuu na maty'iomna' na nntu'xe'ndyo ee 'u waa na matsei'xma'n' cantyja 'naa'n' tsa'ma'ts'iaa'n t'ma'n tsjoom Roma. Ee nn'a'n judíos tjaa na cotseitjoondyo ndaana ndo' mantyji'ya' na ljo'. ¹¹ Ja ñnequiaandyo na nnc'io xe'n waa ljo' s'aa na maty'iomna' na c'io na nntioo'ya jna'ya. Saa tiyuu' ñ'oom na cwique'n na'm'a'n nacjoya. Jo' chii ticwanaa'n na ñnequiaa ts'a'n ja lueena. Ja maca'n'a na nquii tsa'ma'ts'iaa'n t'ma'n tsjoom Roma nncu'xe'n ja.

¹² Quia jo' seinei'n Festo ñequio na'tquie. Jnda' chii tsoom nnom Pablo:

—Jnda' tca'n' ñ'oom na tsa'ma'ts'iaa'n t'ma'n tsjoom Roma nncu'xe'n 'u. Jo' chii maxje'n wja' na m'aa'n jom.

Matseinei'n Festo cantyja 'naa'n' Pablo nnom Agripa

¹³ Jnda' teinom cwantindyo xuee ndo' tuee' Agripa tsjoom Cesarea ñequio tyjee'n Berenice. Ty'enquiana na xma'ñe Festo. Agripa'ñee'n cwiluiiñê tsa'n na matsa'ntjom nn'a'n judíos. ¹⁴ Jndye xuee ljoo'ndyena jo' jo'. Jo' chii seinei'n Festo cantyja 'naa'n' Pablo nnom Agripa'ñee'n. Matsoom:

—Ljoo m'aa'n cwii tsa'n's'a na 'ndii Félix na praso juu. ¹⁵ Quia na tjoya Jerusalén, ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'a'n na cwiluiitquiendye ndaa' nn'a'n judíos tyoñe'quiiana jnaa'n'a'n noo'ya. Tyota'nna na catsa'ntjony'a na cuee'n'e'n. ¹⁶ Saa tsjoo ndaana na tiquil'a nn'a'n romanos na cwe' nncue'to ts'a'n. Najndyee nntjomndye nn'a'n wats'iaa'n nluena ljo' s'aa ts'a'n. Ndo' mati nquii ts'a'n nntsoom ljo' s'aa'n. ¹⁷ Jo' chii quia na jnda' tquie na'ñee'n ñjaa'n tîcatseyoo'ndyo. Teincoo cwiiche'n xuee mana tjowa'catya'ya yuu na maxje'n quiwa'catya'ya na m'aa'ya ts'iaa'n. Sa'ntjo'n na cjaacandyoo'ñe Pablo. ¹⁸ Seituu'ya aa nchii t'ma'n jnaa'n'a'n. Saa quia na jlue na'ñee'n jnaa'n'a'n sei'no'a tiyuu' na waa ljo' s'aa'n. ¹⁹ Macanda cwila'ncjoo'ndyena ñ'e'ñê cantyja ñ'oom na cwila't'maa'ndyena ndo' cantyja 'naa'n' Jesús. Ee jnda' tue' tsa'n'ñee'n saa Pablo matsoom na mawando'xco tsa'n'ñee'n. ²⁰ Saa ja ticaljeii chiuu nnts'aayo na nntseijndaa'ndyo ñ'oom'ñee'n. Jo' chii tax'aya 'ndyoo Pablo aa ya na wja'n Jerusalén na jo' jo' nncu'xa'ya jom cantyja 'naa'n' ñ'oom'ñee'n. ²¹ Saa jom tcaa'n na nquii Augusto, tsa'ma'ts'iaa'n t'ma'n tsjoom Roma, nncu'xe'n jom. Jo' chii sa'ntjony'a na caljoo'ñê na praso jom hasta xje'n na ndaa' njño'ny'a jom na m'aa'n tsa'ma'ts'iaa'n t'ma'n'ñee'n.

²² Quia jo' matso Agripa nnom Festo:

—Mati ja ñe'candiiya na nntseineiⁿ.

Matso Festo nnoom:

—'Iocheⁿ nndi' nntseineiⁿ.

²³ Teincoo, quia ljo' Agripa ñequio Berenice tcwee'na liaa na jeeⁿ ndya' ya. Ty'ena na m'aaⁿ Festo. Ty'equie'na naquii' w'aa ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ndaa sondaro ndo' ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye quii' tsjoom. Quia jo' sa'ntjom Festo na c'ooc'omna Pablo. ²⁴ Ndo' matso Festo:

—'U ta Agripa ñequio 'o na m'aⁿyo' ñjaaⁿ, macwinty'ia'yo' tsaⁿs'am'aaⁿ. Cha'tso nn'aⁿ judíos na m'aⁿ Jerusalén ndo' mati nn'aⁿ na m'aⁿ ñjaaⁿ Cesarea cwiqueⁿna ñ'oom nacjoom'm. Jndei' ndyueena cwiluena na tseixmaaⁿ na cueeⁿeⁿ. ²⁵ Saa ja jnda ljeiya na tjaa ljo' mach'eeⁿ na tseixmaaⁿ na cueeⁿeⁿ. Ndo' jnda tcaaⁿ na nquii Augusto, tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma, nncu'xeⁿ tsaⁿñeeⁿ jom. Jo' chii jnda seitiuuya na nntseicwan^oya jom na m'aaⁿ tsaⁿñeeⁿ. ²⁶ Saa tjaa'naⁿ jnaaⁿaⁿ na majndaa' na nntseiljeiya na m'aaⁿ ta tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿñeeⁿ. Jo' na jnda jndyoñ'oⁿya jom jo ndaa'yo', ndo' majndeiticheⁿ jo njom' 'u ta Agripa. L'ue ts'o^oya na nncwaxe' nnoom. Aa nchii nleijndaa' jnaaⁿaⁿ na nntseiljeiya. ²⁷ Ee ja matsjo^o cwe' ts'iaaⁿndyo na nntseicwan^oya cwii praso ndo' ticatsjo^oya chiuu waa jnaaⁿaⁿ.

26

Pablo ma'mooⁿ cantyja 'naaⁿaⁿ nnom Agripa

¹ Quia jo' matso Agripa nnom Pablo:

—Wanaaⁿ na catseineiⁿ cantyja 'naⁿ.

Seintyja Pablo ts'o^o. To^oⁿoⁿ na tyotseineiⁿ cantyja 'naaⁿaⁿ. ² Matsoom:

—Mañequiaana' na neiⁿya, 'u rey Agripa, na nndi' ñ'oom ndyo nnc^o xuee je'. Nntsjo^oya cantyja na ntyjiiya na mei'chjoo tiyuu' ñ'oom na cwiqueⁿ nn'aⁿ judíos nacjoya. ³ Ee 'u mantyi'ya' cha'tso costumbre na cwil'aa ja nn'aⁿ judíos ñequio cha'tso ñ'oom na tileicatjoom' m'maaⁿyâ. Jo' chii mats'aa ty'oo njom' na c'oom' na t'maⁿ ts'om' na nndi' ñ'oom na nntsjo^o.

Chiuu tyom'aaⁿ Pablo cwii tjoocheⁿ na nlcwe' ts'oom jnaaⁿaⁿ

⁴ Tsoti Pablo:

—Cha'tsondey nciaya nn'aⁿ judíos manquiuyana chiuu na ñet'o^oya quii'ntaaⁿna xjeⁿ na cachjoondyo ndyuaa tsjomya ndo' mati na ñet'o^oya tsjoom Jerusalén. ⁵ Toom cwe' nla'tiuuna na nntjei'yuu'ndyena na mats'aⁿ fariseo ja ee jnda jaach'ee xuee manquiuna na ljo'. Manquiuna na mats'aa cha'na cwil'a nn'aⁿ fariseo'ñeeⁿ na cwila'candatina chiuu na t'maⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés. ⁶ Je' m'aaⁿya ljoo na nntu'xeⁿndyo cwe' ee ntyjiiyaya naquii' ts'o^oya na nnta'ndo'nnda' nn'aⁿ na jnda tja. Ee luaa' ñ'oom na tso Ty'o^ots'om ndaa welooyâ na ñet'om teiyo na nnts'aaⁿ. Ja ntyjaa'ya ts'o^oya na nncue'ntyjo ñ'oom'ñeeⁿ. ⁷ Ndo' cha'tso na canchoo'we ntmaaⁿ nciayâ nn'aⁿ Israel majo'ti ntyjaa'ya n'omna na nnta'ndo'nnda' nn'aⁿ na jnda tja. Jo' na tic'oomeintyjee'na na cwila't'maaⁿndyena Ty'o^ots'om ñequio na xcwee' n'omna. Ndo' ja, nc'e na maluaa' ntyjaa'ya ts'o^oya, 'u ta Agripa, jo' na jnda tqueⁿ nt'om nciaya nn'aⁿ judíos ñ'oom nacjoya. ⁸ Ticatsona' na cwila'tiuu'yo' na tiyuu' na matseilcwinnda' Ty'o^ots'om nn'aⁿ xeⁿ jnda tja.

Ñetco'wi' Pablo nn'aⁿ na cwilayu'

⁹ Tsoti Pablo:

—Nnc^o tyotseitiuuya na maxjeⁿ jndei'na' na nlc^owi'a nn'aⁿ na cwila'yu' ñ'eⁿ Jesús tsaⁿ na jnaⁿ Nazaret. ¹⁰ Ndo' mayuu' na tc^owi'a nn'aⁿ naquii' tsjoom Jerusalén. Jndye nn'aⁿ na la'xmaⁿ cwentaa' Ty'o^ots'om ti^oya w'aancjo ñ'oom ndyuee ntyee na cwiluiitquiendye. Ndo' mati seijomndyo na tja na'ñeeⁿ. ¹¹ Jndye ndii' tyoco'wi'a nn'aⁿ

cha'tso lan'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos. Tyol'uee'ndyo chiuu nnts'aa cha catjeii'ndye nn'aⁿ cantyja na cwila'yu'. Mayuu'cheⁿ na seijmei'na' ja hasta mati nt'omcheⁿ njoom na tquia tjo na tyoco'wi'a nn'aⁿ na cwila'yu'.

Matseinei'nda' Pablo na nlcwe' ts'oom jnaa'aⁿ
(Hch. 9:1-19; 22:6-16)

¹² Tsoti Pablo:

—Majo' ts'iaaⁿ na tjo tsjoom Damasco ñequio ljeii na tquia ntyee na cwiluiitquiendye na mañequiaana' na jndoya ee ty'ioomna ts'iaaⁿ ñeeⁿ ja. ¹³ 'U ta, wa'njo^oya nato, ndo' cha'na quiajmeiⁿ nty'iaa chom na jna'na' cañoom'luee na xueetina' nchiiti ñe'quoom'. Seixueena' ndiocheⁿ yuu m'aaⁿya ñequio nn'aⁿ na ñeeⁿ ñe'ndyo. ¹⁴ Cha'tsondyô tquiaandyô nomtyuaa, ndo' jndiia na seineiⁿ ts'aⁿ no^o ñequio ñoom hebreo. Matso: “Aa ndi' Saulo, ¿chuu na maco'wi' ja? 'U maco'wi'ndyu' che'nnu' cha'na matjom quioo'jndyo na mameiⁿ ntsio' nnom ts'oom ta na ñe' matseityuaa' ts'aⁿ juuyo!” ¹⁵ Quia jo' tsjo^o: “¿Ñeeⁿ 'u Ta?” Ndo' matsoom no^o: “Ja Jesús tsaⁿ na maco'wi'. ¹⁶ Saa quicantja', cwintye', ee ja jnda teitquioo'ndyo njom' na nnt'ioⁿ ts'iaaⁿ 'u na nndi'ntjom' no^o. Nncwji'yuu'ndyu' ljo' na jnda nty'ia' je' ndo' mati na quia nnty'ia'ti' ja. ¹⁷ Nncwañooⁿ 'a 'u ljo' na ñe'cal'a nn'aⁿ judíos ñequio nn'aⁿ na nchii judíos. Ee majñooⁿya 'u na m'aⁿ nn'aⁿ na nchii judíos. ¹⁸ 'U nnteijnde' na ñeeⁿ na nla'noⁿna cha tacal'ana yuu na tia ee jo' matseijomna' cha'cwijom mac'eⁿ ts'aⁿ yuu na jo^oñe. Saa nl'ana yuu na l'ue ts'om Ty'oots'om ee jo' matseijomna' cha'na mac'eⁿ ts'aⁿ yuu na xueeñe. Ndo' nnc'oomeintyee'na na m'aⁿna nacje 'naaⁿ Satanás, nnc'omna nacje 'naaⁿ Ty'oots'om. Cantyja na nla'yu'na ñe'ndyo jo' na nntseit'maⁿ ts'ooⁿya jnaa'na ndo' maxjeⁿ matjom ndaana cha'xjeⁿ cwicandaa nt'omcheⁿ nn'aⁿ na jnda lju' naquii' n'om.”

Pablo matseicanaqⁿ ñ'oom na tso Jesús nnoom

¹⁹ Tsoti Pablo:

—Jo' chii seicandaya, 'u rey Agripa, ñ'oom na tso Jesús quia na teitquioo'ñe no^o. ²⁰ Najndyee seināⁿya ndaa nn'aⁿ tsjoom Damasco. Tsjo^o na calcwe' n'omna jnaa'na, c'oontyona naxeⁿ Ty'oots'om. Mati tsjo^o na cal'ana yuu na maty'iomana' cha ca'moⁿna' na mayuu' na jnda lcwe' n'omna. Jnda jo' majo'ti seināⁿya ndaa nn'aⁿ Jerusalén ñequio cha'waa ts'ondaa Judea. Mati seināⁿya ndaa nn'aⁿ na nchii judíos. ²¹ Cwe' jnaaⁿ na tyotseināⁿya ñ'oommeiⁿ jo' na t'ue nn'aⁿ judíos ja naquii' wats'om t'maⁿ na nla'cuee'na ja. ²² Saa mateijndei Ty'oots'om ja. Jo' chii hasta je' ndicwaⁿ mañequiaa ñ'oom ndaa cha'tso nn'aⁿ meiiⁿ nn'aⁿ na t'maⁿ cwiluiindy ndo' meiiⁿ nn'aⁿ na tjaa ljo' coluiindy. Ñ'oom na matseināⁿya meinchjoo tjaa na matseicwaljo^o'a ntyjati cha'xjeⁿ ñ'oom na tyoñequiaa Moisés ñequio profetas na jluena chiuu waa na quia nluii. ²³ Na ñeeⁿ tyoluena na maxjeⁿ wi' nntjom Cristo, quii na nncwji'n'maañe nn'aⁿ. Nncueeⁿ ndo' nncwando'xcoom. Jom ts'oo najndyee na nncwando'xco na cha'tso nn'aⁿ na jnda tja. Cantyja na nncwando'xcoom m'moⁿna' ndaa ja nn'aⁿ judíos ndo' ndaa nt'omcheⁿ nn'aⁿ na nchii judíos na quii Cristo, tsaⁿ na nncwji'n'maañe nn'aⁿ, jnda jndyo.

Pablo mal'uee'ñe chiuu ndaa nnts'aaⁿ na nntseyu' Agripa

²⁴ Xcwe na matseineiⁿ Pablo ñ'oommeiiⁿ ndo' majndeito t'o Festo. Jndei seinēiⁿ matsoom:

—Xqueⁿ 'u Pablo, matseintjei'na', cwe' na jeeⁿ jndye sei'naⁿ, jo' na luaa' matjom'.

²⁵ Saa tso Pablo:

—'U ta, ja tjaa'naⁿ na matsei'ndaa'na' xquaaⁿ. Matseitiuuyaya naquii' xquaaⁿ ndo' matseināⁿya ñ'oom na mayuu'. ²⁶ Luaa m'aaⁿ Agripa, ts'aⁿ na matsa'ntjom. Jom tcuu ntyjeeⁿ ñ'oommeiⁿ. Jo' chii ja ñequio na t'maⁿ ts'ooⁿ matseināⁿya jo nnoom ee ntyjiia na jom cha'tso ñ'oommeiⁿ mantyjeeⁿ cantyja na jnda tuii, ee nchii na tuii jo' na cwe'

wanty'iuu'. ²⁷ 'U ta Agripa, ¿aa matsei'yu' ñ'oom na tyola'ljeii profetas? Ja ntyjii na matsei'yu' ñ'oom na tyolue na'ñeeⁿ.

²⁸ Matso Agripa nnoom:

—'U cwaaⁿti matsei'tiuu' na cwe' chjoowi' ñ'oom na jnda tsu' luaa', manntseyu'ya ja ñequio Cristo.

²⁹ Matso Pablo nnom:

—Meiiⁿ na jndye oo meiiⁿ na tijndye ñ'oom na jnda jndi' tsjoo ñequio cha'tsondye nn'aⁿ na cwindye na matseinaⁿya, toom cwe' na nnts'aa Ty'ooots'om na nc'om'yo' cha'na m'aaⁿ ja cwe' na nchii na chu'tyeⁿndyo' cha'na chu'tyeⁿndyo ja, saa na nlayu'yo' cha'xjeⁿ na matseyu'a.

³⁰ Jnda seineiⁿ Pablo ñ'oommeiⁿ teintyjee' rey'ñeeⁿ ñequio gobiernom, ñ'eⁿ Berenice, ñequio cha'tso nn'aⁿ na meindyuaandye ñ'eⁿndyena. ³¹ Jlui'na ch'eⁿ. Tyola'neiⁿ ntyjeena ndaana. Jluena:

—Tjaa ljo' s'aa tsaⁿm'aaⁿ na tseixmaaⁿ na nncueeⁿeⁿ oo na nljoo'ñê w'aancjo.

³² Tso Agripa nnom Festo:

—Nndaⁿ na ndyaañe tsaⁿm'aaⁿ xeⁿ nchii na tcaaⁿ na nncu'xeⁿ nguii tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma jom.

27

Pablo cwilacwanomna jom tsjoom Roma

¹ Jla'tiuuna na njñoomna Pablo ndyuaa Italia. Jo' chii tioona cwenta jom ñequio nt'omcheⁿ praso l'o capeitaⁿ na jndyu Julio, ts'aⁿ na matsaⁿntjom cwii tmaaⁿ sondaro na jndyuna' Augusto. Ndo' ja Lucas, tjoñ'aⁿ ñ'eⁿ Pablo. ² Saacuoyâ w'aandaa. Ndo' tjañ'eⁿ Aristarco ñ'eⁿndyô. Jom ts'aⁿ tsjoom Tesalónica ndyuaa Macedonia. Ndo' w'aandaa'ñeeⁿ jnaⁿna' tsjoom Adramitio na wjaana' njoom na m'aⁿ 'ndyoo ndaaluee ndyuaa Asia. Jnda tuoyâ, mana saayâ. ³ Cwiicheⁿ xuee squiaayâ tsjoom Sidón. Ndo' Pablo, s'aa Julio na wi' ts'om jom. Tquiaa tsaⁿñeeⁿ ñ'oom' na nncjaacando'yaaⁿ nn'aⁿ na ya ñ'oom jom ñ'eⁿndye ndo' na nntei'x'eeyana jom. ⁴ Jnda chii saacuoonndaa'â w'aandaa. Jnaa'yâ tsjoom Sidón. Saanquiandyô nandyee' ndyuaaxeⁿncwe Chipre ee jo' jo' tijndeiti maqui'caljoo jndye sta w'aandaa cantyja na tsaayâ. ⁵ Saawi'nqoyâ ñ'eⁿ w'aandaa nacjee' ndyuaa Cilicia ñequio ndyuaa Panfilia. Squiaayâ tsjoom Mira ndyuaa Licia.

⁶ Jo' jo' ljeii capeitaⁿ w'aandaa na jnaⁿna' tsjoom Alejandría na wjaana' ndyuaa Italia. Tsoom na jo' cuoyâ. Jo' chii tuoyâ juuna'. ⁷ Jndye xuee nioom tyotsaayâ. Nc'uaa' chii saacatsquiaayâ ndyeyu yuu na waa tsjoom Gnido. Ndo' na taleicandaⁿ nntsaandyeyuuyâ na ndicwaⁿ maqui'caljoo jndye sta w'aandaa, jo' chii saanquiandyô tei'nqoyâ ndyuaa Salmón, saawi'nqoyâ nacjee' ndyuaaxeⁿncwe Creta. ⁸ Jeeⁿ ndyaa' nc'uaa' saawi'nqoyâ nacañoom'wi' tyuaa'ñeeⁿ. Chii squiaayâ cwii joo na ndyoo' tsjoom Lasea na jndyuna' Buenos Puertos yuu na tjaquiee'ndii'ñe ndaaluee.

⁹ Jndye xuee t'qoyâ nato ñ'eⁿ w'aandaa nc'e na tis'a m'aaⁿ jndye. Ndo' je' jnda tue'ntyjo ncuee na teincuu' na cwii nncjaati w'aandaa ee jnda macwitsaaquiaâ'â ncueesua'. Jo' chii Pablo seijnqon'om n'om nn'aⁿ. ¹⁰ Matsoom:

—Luaa matsei'nq'a 'o re, xeⁿ nntsaatyaaya nntjooⁿya nata', ndo' t'maⁿ nntsuundyô. Nchii macanda canchuu ñequio w'aandaa, saa mati ncjooya nncwjaaya.

¹¹ Saa capeitaⁿ seiyoome m' ñ'oom na tso ts'aⁿ na maleiñ'oom w'aandaa ñequio ts'aⁿ na 'naaⁿ juuna'. Ñ'oom na tso Pablo tîcatseiñ'oom'ñê. ¹² W'aandaa'ñeeⁿ meintyjee'na' yuu na maxjeⁿ cwiloomeintyjee' l'aandaa. Saa ticuee'cheⁿ na ya na jo' jo' nncwintyjee'na' naquii' ncueesua'. Ndo' majndyendyetina cwiluena na tsaatsaayaayâ. Jluena aa nchii nnts'aana' na nntsquiaañqoyâ yuu na cwi'oomeintyjee' l'aandaa tsjoom Fenice majuu ndyuaaxeⁿncwe Creta. Ee jo' jo' ya nljoo'ndyô ncueesua' ee tijndeii mawinom jndye.

Jndeii tioo jndye ts'om ndaaluee

¹³ Jndyo jndye tijndeii tijndeii. Tjantquiēna' w'aandaa jo ntyja na cwitsaayâ. Jo' chii jla'tiuuna na ya na nntsaayâ. Quia jo' xjo na majaacue quii' ndaaluee cha nncwintyjee'cheⁿ w'aandaa, jla'wena juuna'. Chii saayâ saawi'nooⁿyâ cañoom'wi' tyuaaxeⁿncwe Creta. ¹⁴ Tyoowijndye na saayâ ndo' tei'caljoo jndye t'maⁿ w'aandaa. Majuu ndyuaaxeⁿncwe Creta jnaⁿna' jondo' cantyja na cwicalui' cancjuu ntquiee'. ¹⁵ Jndye'ñeeⁿ tjomñe w'aandaa. Tyotseilcwe'na' juuna'. Jo' chii 'ndyaatooyâ, cjaañ'oomto jndye juuna' yuu na ñe'cjaañ'oomna'. ¹⁶ Tei'nooⁿyâ cwii ndyuaaxeⁿncwe chjoo na jndyu Clauda. Jo' jo' ticuee'cheⁿ na jeeⁿcheⁿ jndeii m'aaⁿ jndye. Tyolajndaayâ ndo' juu xuljoo na tsaacantyjaandyô, nc'uaa' chii jndaâ tuââ'â juuna' ts'om w'aandaa. ¹⁷ Jnda tuââ'â xuljoo ts'om w'aandaa jla'tyeⁿna w'aandaa ñequio l'uaa cha tintyuii'na'. Nquiaana xeⁿ nncjaac'oô' w'aandaa cwii joo na jndyuna' Sirte yuu na jndye tei'ñjom. Jo' chii to'ñoomna liaa ntmeiⁿ na macwjaa'ñena' jndye ee ñe'cala'xjeeⁿndyena na jndeii mantquie jndye w'aandaa. Jnda jo' 'ndyetona tjantquie jndye juuna'. ¹⁸ Teincoo cwiicheⁿ xuee ndicwaⁿ jndeii maqui'caljoo jndye w'aandaa. Jo' chii to'na tyotjeii'na canchuu ts'omna'. Tyotuee'na joona' ts'om ndaaluee cha na nntseixjeeⁿñena' na jaa' w'aandaa. ¹⁹ Ndo' xuee jnda ndyee cha'tso l'oô ts'iaaⁿ cwentaa' w'aandaa ncjooyâ tyotjeii'â joona' ñequio luaayâ, tyotuââ'â joona' ts'om ndaaluee. ²⁰ Jndye xuee taticanty'iaayâ ñe'quiom' meiⁿ cancjuu. Ndo' jeeⁿ ndya' jndeii tyoqui'caljoo jndye t'maⁿ w'aandaa hasta tyolatuiyâ tjaa chiuu cwii ya, maxjeⁿ nncwjaayâ.

²¹ Jnda jaach'ee xuee tacocwaa'â. Jo' chii teintyjee' Pablo quii'ntaaⁿ nn'aⁿ. Matsoom:

—O re, yati xeⁿ cwe' jndye'yo' ñ'oom na tsjoo xjeⁿ na m'aaⁿya Creta na tinguiooya. Quia jo' xocatjooⁿya na nmeiⁿ, ndo' meiⁿ canchuu xocatsuuna'. ²² Saa je' mat-sjoo c'om't'maaⁿndyo' n'om'yo' ee meiⁿcwiindyô xocwjaaya macanda nquii' w'aandaa nntsuuna'. ²³ Ee ja matseixmaⁿya cwentaa' Ty'oôts'om ndo' mandi'ntjoⁿya nnoom. Tsjom teincoo je' jñoom cwii ángel cwentaaⁿaⁿ na m'aaⁿya. ²⁴ Matso ángel'ñeeⁿ nooⁿ: “Tinc'oom' 'u Pablo na nquia' ee maxjeⁿ nncue' na m'aaⁿ tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma. Ndo' cantyja 'na' 'u cha'tso nn'aⁿ na quio ñ'eⁿ, Ty'oôts'om nnts'aa na ticwjena.” ²⁵ Jo' chii 'o re c'om't'maaⁿndyo' n'om'yo' ee ja matseyu'a na nnts'aa Ty'oôts'om cha'xjeⁿ na tso ángel nooⁿ. ²⁶ Saa nncjaaju'yuuna' jaa cwii ndyuaaxeⁿncwe.

²⁷ Teinom cha'na quin'oom xuee na tyotsaayâ chii squiaayâ ndaaluee Adria. Lomañjaaⁿ maju' jndye w'aandaa na wjaana'. Cha'na xcwe tsjom ndo' jla'noⁿ nn'aⁿ na cwileiñ'om w'aandaa na manndyoo' nntsquiaayâ yuu m'aaⁿ tyuaa. ²⁸ Tuee'na 'na' na nnty'iaana cwanti njoom naquii' ndaatoo ndo' jliuna njoom cha'na ntquiuu nc'aa. Ty'ety'etina chii jliuna njoom cha'na quin'oom nc'aa. ²⁹ Nquiaana na nnguill'joo w'aandaa ljo'. Jo' chii tuee'na ñequiee xjo quii' ndaaluee na ñjoomna' jo ts'aaⁿ w'aandaa na nl'ana' na nncjaawintyjee'cheⁿna'. Jnda jo' ñequio na chjoo' n'omna cwii tyomeindo'tina na nleixuee. ³⁰ Jnda jo' nn'aⁿ na cwileiñ'om w'aandaa jla'tiuuna na nlei'nomna. Jo' chii ty'ena sta w'aandaa. Cwe' l'ayana na ndoo' cwituee'na ncjo naquii' ndaaluee na nl'ana' na nncjaameintyje'cheⁿ w'aandaa. Saa tiyuu', ee xuljoo cwituee'na quii' ndaaluee na nlei'nomna. ³¹ Saa Pablo matsoom nnom capeitaⁿ ñequio sondaro 'naaⁿ:

—Xeⁿ naⁿm'aⁿ ticaljoo'ndye ts'om w'aandaa quia jo' 'o xocandaâ nlui'n'maaⁿndyo' ñjaaⁿ.

³² Jo' chii tyjee sondaro ts'uaa na chu'tyeⁿ xuljoo. Mana 'ndyena na tjawjaana'.

³³ Quia na jaawindyoo' nleixuee seineiⁿ Pablo ndaaⁿ nn'aⁿ na cwa'na. Matsoom:

—Je' jnda quin'oom xuee na m'aⁿyo' na chjoo' n'om'yo', tyoocwa'yo', ndo' tyoonda'yo'. ³⁴ Jo' chii mats'aa ty'oo ndaa'yo' na nlcwa'yo' cha nnc'omjndeii' n'om'yo' ee meiⁿcwiindyô xocwje'yo'. Cha'tsondyo' nlui'n'maaⁿndyo'.

³⁵ Jndā tsoom na luaa' to'ñoom tyoo'. Tquiaa' na quianl'uaa' Ty'ooots'om jo ndaa cha'tso na'ñee'. Jndā jo' tyjee' juuna', to'o'ñ na macwaa'n'a'. ³⁶ Ndo' na luaa' s'aa' cha'tsondyena ty'omt'maa'ndyena n'omna. Mati joona to'na tcwa'na. ³⁷ Na cha'tsondyô na m'aa'yâ ts'om w'aandaa, we sia'nto waljoo' ndyeen'aa' nchoo' nqui nchoo' yomndyô. ³⁸ Jndā na tjacjoona na tcwa'na, quia jo' tyotioomna canchuu lquee' trigo ts'om ndaaluee cha nntseixjee'ñena' na jaa' w'aandaa.

Tjac'o'o' w'aandaa ndo' na tei'ndaa'na'

³⁹ Quia na jndā teixuee, nn'a'na cwilei'ñ'om w'aandaa tîcata'n'aa'na ndyuaa'ñee'. Saa jliuna cwii joo yuu na tjaquiee'ndii' na m'aa' ndaaluee yuu ñequii' ts'otei'. Jla'tiuuna ya xē' nndaa nl'ana na nncjaaquiee' w'aandaa jo' jo'. ⁴⁰ Quia jo' ncjo na tuee'na ts'om ndaaluee na nncjaawintyjee'che' w'aandaa, tyjena l'uaa na ñjoomna'. 'Ndyena ncjo'ñee' ts'om ndaaluee. Ndo' jla'cana'na n'oom pala' na jla'tye'na ee joona' cwileil'uee'ndyena na wjaantquiēna' w'aandaa. Ndo' jla'ntyjana liaa jo sta w'aandaa na macwjaa'ñena' jndye cha wjaantquiēna' w'aandaa. Jndā chii to' w'aandaa na wjaana' jo yuu tjaquiee'ndii' na m'aa' ndaaluee. ⁴¹ Saa squiaayâ cwii joo yuu cwitjom we tseii' ndaa. Mana tjac'o'o' sta w'aandaa naquii' tei' yuu na cañjeii' m'aa' ndaa. Mana taticandaa nntjeii'ndyena juuna'. Ndo' ts'aa'na' jna'na' na tjatyuii' s'aa nmō' t'ma'. ⁴² Quia jo' jla'tiuu sondaro na nla'cwjeena praso cha tinc'oota'ljoo' na'ñee' na mana nlei'nomna. ⁴³ Saa capeita' ñe'cwañom'm Pablo. Jo' chii tinguiaa' na nla'cwjee sondaro praso. Ndo' praso na 'naa'na nnta'ljoo' sa'ntjoom na joona najndyee catuee'ndyena ts'om ndaaluee, c'oota'ljoo'na cha nlquiēna tyuaatcwii. ⁴⁴ Ndo' nt'omche' c'oontyjondye cjoo' lcaa' oo cjoo' lcaa'nta' na tyuii' w'aandaa. Jo' na cha'tsondyô ya squiaayâ tyuaatcwii.

28

'Naa' na tyoch'ee Pablo na tyom'aa' ndyuaaxe'ncwe Malta

¹ Jndā na jlui'n'maa'ndyô nawi'ñee' chii jliuuyâ na Malta jndyu ndyuaaxe'ncwe yuu squiaayâ. ² Nn'a'na ndyuaa'ñee' l'ana na ya nn'a'ndyena ñ'e'ndyô. Jla'canaa'ndyena chom. Jluena na calawiindyô, ee jee' tei' ndo' jndā macwiwa'. ³ Pablo seixcwee' cwii saa' n'oom teincwe. Ndo' quia na tioom joona' naquii' chom jlui'nom cwii catsuu na maleinomyo' chom. Mana t'uiiyo' ts'o'o' tyē'. ⁴ Ndo' nn'a'na ndyuaa'ñee' quia na nty'iaana na tiñe'ca'ndiyo' ts'o'o' tyola'nei' che'nquieēna ndaa nc'iaana. Jluena:

—Tsa'm'aa' ÿaa nchii maxje' ts'a'na na ñeseicwjee nn'a'na jom? Ee meii' na jlui'n'maa'ñê ts'om ndaaluee saa je' maxje' nntioom cantyja na tis'a' ñes'aa' nncuee'le'.

⁵ Saa Pablo seitei'ncwee'le' ts'o'o'. Mana tiooñeyo' naquii' chom. Tjaa na teinioom'm. ⁶ Na'ñee' tyomeindoo'na, jla'tiuuna na nncwjaa'ñena' tcoo' Pablo oo na mats'ia jo' cwe' nnquiooñetoom mana nncuee'le'. Saa jndā tjawiquiuu' na meindoo'na, cwinty'iaana na tjaa na teinioom'm, jo' chii cwiiche' ljo jla'tiuuna. Jluena na jom cwii ty'ooots'om.

⁷ Nndyoo' yuu tyolawindyô waa tyuaa cwentaa' ts'a'na na cwiluiitquieeñeti tyuaaxe'ncwe'ñee'. Publio jndyu tsa'ñee'. Tsoom na caljoo'ndyoyaayâ wa'n'a'. Quia jo' ljoo'ndyô jo' jo' cwii ndyee xuee. Seiñ'oom'ñê jâ tquiaa' na tcwaa'â. ⁸ Ndo' seijomna' na wii' tsotyee'. Matseiconā' juu ndo' mateii' ndaanom'. Tjantyyaa' Pablo tsa'ñee'. Seineii' nnom Ty'ooots'om. Jndā chii tioom l'o'o' nacjoo' tsa'ñee', sein'maa' juu. ⁹ Jndā tuii na luaa', nt'omche' nn'a'wii ndyuaaxe'ncwe'ñee' ty'entyjaa'na Pablo, ndo' n'maa'na. ¹⁰ Jndye naya l'a na'ñee' jâ. Ndo' quia na saacuoyâ w'aandaa na macwitsaayâ, tquiāna cha'tso 'na'na nleil'uee'ndyô yoche'na na cwitsaayâ.

Na tuee' Pablo tsjoom Roma

¹¹ Jndā teinom ndyee chi' na squiaayâ ndyuaaxe'ncwe'ñee' ndo' saacuoyâ w'aandaa'ñee'. Juuna' jna'na' tsjoom Alejandría, saa tjameintyjee'yana' ndyuaaxe'ncwe'ñee' cha'waa ncueesua'. Juuna' ñoom 'ndyoonnom Cástor ñequio

Pólux. ¹² Saayâ squiaayâ tsjoom Siracusa yuu na cwi'oomeintyjee' l'aandaa. Jo' jo' ljoo'ndyoyaayâ cwii ndyee xuee. ¹³ Jluui'â jo' jo'. Saasaatyaayâ saawi'noo'yâ cañoom'wi' ndyuua hasta xje' na squiaayâ tsjoom Regio. Teincoo cwiiche' xuee jndyo jndye na jna'na' jo' ndo' cantyja na macalui' caxjuu ts'oom'naa'. Tjantquie jndye'ñee' w'aandaa jo' cantyja na cwitsaayâ. Ndo' xuee jndâ we squiaayâ tsjoom Puteoli. Jo' jo' jluui'â w'aandaa na macandâ. ¹⁴ Tsjoom'ñee' jliuuyâ nt'om nn'a' na cwila'yu'. Jluue na'ñee' na caljoo'ndyô ñ'e'ndyena cwii ntquiee' xuee. Jo' na ljoo'ndyô. Jndâ chii saayâ tsjoom Roma. ¹⁵ Ndo' nn'a' na cwila'yu' tsjoom Roma, quia na jndyena na mañjomndyô nato, quia jo' nt'omndye joona tquiocatjomndyena jâ xje' tsjoom Foro de Apio ndo' nt'omndye joona tquiocatjomndye jâ cwii joo na jndyu Tres Tabernas. Jndâ na nty'iaa' Pablo na'ñee' tquiaa' na quianl'uaa' Ty'oots'om ndo' ty'oomt'maa'ñê ts'oom. ¹⁶ Quia na jndâ squiaayâ tsjoom Roma, capeita' tquiaa' cwenta praso l'o ts'a' na cwiluiitquieñe cantyja 'naa' sondaro. Saa Pablo tquiana na wandyo' nnc'oom ñequio cwii sondaro na nnts'aa cwenta jom.

Pablo mañequiaa' ñ'oom' Ty'oots'om tsjoom Roma

¹⁷ Jndâ ndyee xuee na squiaayâ, tquee' Pablo nn'a' na cwiluiitquiendye naquii' lan'om cwentaa nn'a' judíos tsjoom'ñee'. Quia na jndâ tjomndyena seinei' ndaana. Matsoom:

—O nn'a'ya mei'chjoo tjaa ljo' s'aaya nacjoo nc'iaaya nn'a' judíos, mei' nacjoo' costumbre 'naa' welooya na ñet'om teiyo. Saa mei' na ljo' t'uena ja na praso tsjoom Jerusalén. Tioona ja luee nn'a' romanos. ¹⁸ Ndo' na'ñee' ta'na na catsjoō nncō chiuu waa. Jndâ jndyena ñ'oom'ñee' ñe'cala'candyaandyena ja ee jla'nō'na tjaa ljo' s'aa na tseixma' na c'io. ¹⁹ Saa tical'ue n'om nn'a' judíos na ljo'. Jo' na jndei'na' s'aa ty'oo na nquii tsa'ma'ts'iaa' t'ma' tsjoomwaañe nncu'xee' ja. Saa ja nchii na maqua'ya ñ'oom nacjoo nn'a' ndyuua tsjomya na jndyōō ñjaa'. ²⁰ Tquee'ndyō 'o na nnty'iaa' 'o ndo' na nntseina'ya ñ'e'ndyō'. Ee cantyja 'naa' na matseyu'a na jndâ jndyō nque' na ntyjaa' n'ōō' jaa nn'a' judíos na nncwji'n'maa'ñe jaa, jo' na chu'tye'ndyō ñequio l'uaancjomei'ñe.

²¹ Quia jo' jluea nnoom:

—Jâ mei'cwii carta tyoocwjee' na m'aa'yâ na nna'na' ts'ondaa Judea na matseinei'na' cantyja 'na'. Ndo' mati nc'iaaya nn'a' judíos na cwiquie ñjaa' tjaa'na' ñ'oom cotuee'na nacjo'. ²² Saa ñe'candyaayaayâ chiuu waa na matsei'nō' cantyja 'naa' ñ'oom xco na cwilayu'yo' ee manquiuuyâ na cha'tso nn'a' cwiluena na tis'a ñ'oom'ñee'.

²³ Jo' chii jla'jndaa'ndyena cwaa' cwii xuee na nntjomndyennda'na. Quia na tue'ntyjo xuee'ñee' jndyendye nn'a' tjomndye yuu mac'e' Pablo. Cwitsjoom toō'ō' tyotseinei' ndaana hasta xje' na tmaa'che'. Tyotseinei' cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om. L'ue ts'oom na nla'nō'na cantyja 'naa' Jesús. Jo' chii tjac'oomna' na seinei' cantyja 'naa' ljei' na tque' Moisés ndo' cantyja 'naa' ñ'oom na tyola'ljei' profetas. ²⁴ Nt'om na'ñee' jla'yu'na ñ'oom na seinei', ndo' nt'om na'ñee' ticala'yu'na. ²⁵ Ticatjoom' jla'tiuuna ñ'oom na jndyena. Jo' chii t'oom'ndyena. Saa tsojndyee Pablo cwii ñ'oom ndaana. Matsoom:

—Mayuu' ñ'oom na seijndō' Espíritu Santo ts'om profeta Isaías. Juu ñ'oom'ñee' seinei' ndaa welooya na ñet'om teiyo. ²⁶ Matsoom:

Cja' na m'a' na m'a'. Catsu' ndaana:

Luua matseicandii Ty'oots'om 'o:

'O mayuu' ndyeyo' saa xocala'nō'yo'.

Ndo' mayuu' na nnty'ia'nda'yo' saa xoque'yo' cwenta.

²⁷ Ee jndâ teiquie' n'om'yo'.

Jndâ s'aana' ñ'e'ndyō' cha'cwijom na candaa'yo'.

Ndo' jndâ s'aana' cha'cwijom na nchjaa'yo'.

Jeeⁿ cachjoo cwila'noⁿyo' cantyja 'naaⁿ Ty'o^oots'om.
 Jo' na matseijomna' 'o na ndoo' nchjaaⁿyo' ndo' na candaa'yo'.
 Jo' chii xolcwe' n'om'yo' ndo' na luaa' waa xocatseit'maⁿ ts'o^ooⁿya jnaⁿyo'.

²⁸ Tsoti Pablo:

—Saa cala'noⁿyo' cantyja 'naaⁿ ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'o^oots'om na macwji'n'maaⁿñê nn'aⁿ. Na je' xuee na cwii wjaana', nncjaa ñ'oomwaa na m'aⁿ nn'aⁿ na nchii judíos. Joona nndyena juuna'.

²⁹ Jnda na tso Pablo ñ'oomwaa' mana t'oom'ndye nn'aⁿ judíos. Jndye ñ'oom cwity-ola'neiⁿ cheⁿnquieena ndaa nc'iaana.

³⁰ Candaa' we chu ljoo'ñe Pablo cwii w'aa na cwe' tyotioml'uaaⁿ na tyom'aaⁿyaaⁿ. Ndo' neiiⁿ ts'oom cha'tso nn'aⁿ na tyo'oocajndoo' jom. ³¹ Tyoñequiaaⁿ ñ'oom cantyja 'naaⁿ na matsa'ntjom Ty'o^oots'om ndo' tyo'mooⁿ cantyja 'naaⁿ Ta Jesucristo. T'maⁿ waa na tju'naaⁿñena' na tyotseineiⁿ. Meiⁿcwii tjaa 'ñeeⁿ seitsaaⁿñe jom.

Carta na seicwanom Pablo na m'aⁿ nn'aⁿ Roma

Xmaⁿndye nn'aⁿ na cwila'yu' tsjoom Roma

¹ Ja Pablo cwiluiindyō apóstol cwentaa' Jesucristo. Jom ty'ioom ts'iaaⁿ ja na matseixmaⁿya ts'aⁿ na majñom Ty'oots'om jo ndaaⁿ nn'aⁿ na ñnequiaya ñ'oom naya 'naaⁿ'aⁿ cantyja na macwji'n'maaⁿñê joona.

² Matseicwanom Ty'oots'om ñ'oom na macwji'n'maaⁿñê nn'aⁿ. Tandyo xuee t'moqⁿ na ljo' nnts'aaⁿ ñequio ñ'omndyuee profetas. Jla'ljeiina ñ'oom'ñeeⁿ na lju' la'xmaⁿ'na'.

³ Juu ñ'oom naya'ñeeⁿ mat'uiina' cantyja 'naaⁿ' Jnaaⁿ, nquii Ta Jesucristo. Cantyja na ts'aⁿ jom, tuiiñê tsjaaⁿ 'naaⁿ' rey David na jndyowicantyjoo'. ⁴ Jndaⁿ chii t'moⁿ Espíritu Santo na Jnda Ty'oots'om juu ndo' waa najndeii. Teitquioo' naljo' ee jndaⁿ na tue' tando'xco quii'ntaaⁿ l'oo. ⁵ Ndo' cantyja 'naaⁿ' jom macandaya naya na matseixmaⁿ Ty'oots'om na majñoom ja ts'iaaⁿ 'naaⁿ'aⁿ jo ndaaⁿ nn'aⁿ cha'waa tsjoomnancue. Ee l'ue ts'oom na meiⁿquiayuucheⁿ caliu nn'aⁿ na t'maⁿ waa na jndaⁿ s'aaⁿ, cha cala'yu'ya n'omna ndo' cala'candana jo nnoom. ⁶ Mati mañ'oomna' 'o, ee maqueeⁿñê 'o na cala'xmaⁿ'yo' cantyja 'naaⁿ' Jesucristo.

⁷ Matseicwanom cartawaa na m'aⁿ' cha'tsondyo' 'o na candya' ts'om Ty'oots'om na m'aⁿ'yo' Roma, na maqueeⁿñê na cwiluiindyō cwentaaⁿ'aⁿ. Nquii Tsotyaaya Ty'oots'om ñequio Ta Jesucristo quiana na tjaa ñomtiuu c'om'yo' jo ndaana ñequio naya na laxmaⁿ'na.

Ñe'cjaacando' Pablo nn'aⁿ na cwila'yu' Roma

⁸ Najndyee nc'e Jesucristo, mañequiaya na quianl'uaa' Ty'oots'omya cantyja 'naⁿ'yo'. Ee meiⁿyuucheⁿ na mawaya, ya ñ'oom cwila'neiⁿ nn'aⁿ cantyja na cwila'yu'ya ñ'om'yo' ñ'eⁿñê. ⁹ Manoom'm na mayu'a na ticjomeintyjaⁿ na macaⁿ'a nnoom na cateijneiⁿ 'o. M'aaⁿya na xcwee' ts'oqⁿya na mandi'ntjoⁿya nnoom. Ndo' ñequii'cheⁿ matseinaⁿya ndaaⁿ nn'aⁿ ñ'oom naya cantyja 'naaⁿ' Jnaaⁿ Jesucristo. ¹⁰ Ñequii'cheⁿ na macaⁿ'a nnom Ty'oots'om cha xeⁿ na jom l'ue ts'oom nncue'ntyjo na ndaaⁿ nncjocandoⁿ'a 'o. ¹¹ Ee ntyjaa'ya ts'oqⁿya na nncua'cañooⁿya na nnteijndeiya 'o ñequio ñ'oom' Ty'oots'om cha nntsana'jnda'yo' cantyja 'naaⁿ'aⁿ. ¹² Luaa' l'ue ts'oqⁿ cha juu na cwilayu'ya n'om'yo' ñ'eⁿñê ñequio juu na matseiyu'ya ts'oqⁿya tjoom' nnteijndeina' 'o ndo' nnteijndeina' ja.

¹³ 'O nn'aⁿya na cwila'yu'yo' ñ'eⁿ Ty'oots'om, l'ue ts'oqⁿ na caliu'yo' na jndye ndii' tyotseijndaa'ndyō na nncua'cañooⁿya 'o, saaⁿ ñeseicu'na' ja. Luaa' waa na ñetqueⁿ ts'oqⁿ, cha cantyja 'naaⁿ' ts'iaaⁿ na nnts'aaya majndyeti nn'aⁿ nntioondye l'oqⁿ, ndo' mati 'o nntsaala'noⁿ'ti'yo' cantyja 'naaⁿ'aⁿ cha'xjeⁿ quiluii quii'ntaaⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ na nchii judíos. ¹⁴ Ee matseijomna' ja cha'cwijom cwii ts'aⁿ na t'maⁿ chujnaⁿ, tseixmaⁿya na ljo' ndaaⁿ nn'aⁿ na cwila'neiⁿ ñ'oom griego, ndo' mati ndaaⁿ meiⁿquia nn'aⁿ na tjachuii' ñ'oom na cwila'neiⁿ. Oo ndaaⁿ nn'aⁿ na jndo' n'om cantyja 'naaⁿ' ljeii, ndo' mati ndaaⁿ nn'aⁿ na ticata'jnaaⁿ ljeii. ¹⁵ Jo' chii jeeⁿ queeⁿ ts'oqⁿya na mati ñnequiaya ñ'oom na macwji'n'maaⁿñê Ty'oots'om nn'aⁿ ndaaⁿ 'o quia na nncuaya na m'aⁿ'yo' Roma.

Waa najndeii ñ'oom naya

¹⁶ Tijnaaⁿ'a cantyja 'naaⁿ' ñ'oom naya 'naaⁿ' Ty'oots'om, ee juuna' cwiluiiñena' najneiⁿ na macwji'n'maaⁿñê meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseiyu' ñ'oom naya'ñeeⁿ. Najndyee mach'eeⁿ na ljo' ñequio nn'aⁿ judíos ndo' mati ñequio meiⁿquia nn'aⁿ. ¹⁷ Juu ñ'oom naya'ñeeⁿ matseicandiina' chiuu mach'ee Ty'oots'om na maqueeⁿ jaa na tjaa jnaⁿ laxmaⁿya jo nnoom nc'e na cwila'yu'ya n'oqⁿya ñ'eⁿ Jesucristo. Ee waa ñ'oom'm na teiljeii na matsona' na ljo': "Nquii ts'aⁿ na maqueⁿ Ty'oots'om na tjaa jnaⁿ tseixmaⁿ, catseiyu'ya ts'om tsaⁿ'ñeeⁿ ñ'eⁿñê."

Cha'tsondye nn'a'n jnda jla'tjoondyena

¹⁸ Ee xjeⁿ cañoom'lueecheⁿ matseicanooⁿ Ty'ooots'om na matseiw'eeⁿ nacjoo nn'aⁿ na cwil'a cha'tso nnom na cwajndii ñequio natia. Na nmeiiⁿ cwil'ana, cwila'lcwe'na nt'om nn'aⁿ na ñe'caliu ñ'oom na mayuu' cantyja 'naaⁿaⁿ. ¹⁹ Ee naquii' n'omna maxjeⁿ manquiuyana ñ'oom na mayuu' cantyja 'naaⁿ Ty'ooots'om ee manquiityeeⁿ jnda t'mooⁿ chiuu matseixmaaⁿ ndaana. ²⁰ Ee ljo' na titquioo' na matseixmaⁿ Ty'ooots'om nndaⁿ nncwajnaaⁿ ts'aⁿ jo' quia na manty'iaa' cha'tso na s'aaⁿ. Ee xjeⁿ na tuiicheⁿ tsjoomnancue cwiwitquioo'ya na jom cwiluiiñê Ty'ooots'om ndo' cha'waa xuee waa na jneiⁿ. Jo' chii nn'aⁿ natia ljo' cwil'a xocandaa nluena na tjaa'naⁿ jnaⁿ cachona, meiⁿ xocandaa nta'ñoom'ndyena. ²¹ Ee meiⁿ na cwila'noⁿna cantyja 'naaⁿ Ty'ooots'om saa maxjeⁿ ticala't'maaⁿndyena jom cha'xjeⁿ na macaⁿna'. Meiⁿ na quianl'uaaⁿaⁿ tiñe'nquiiana. Ndo' joo ñ'oom na tyom'aaⁿ n'omna cantyja 'naaⁿ chiuu cwiluiiñê jeeⁿ cwe' ts'iaaⁿndyo joona'. Jo' chii s'aana' ntjeiⁿ naquii' n'omna, ndo' na ljo' cwiljo na jaa'ñe naquii' n'omna. ²² Meiⁿ na cwiluena na la'xmaⁿna nn'aⁿ na jeeⁿ jndo' n'om, saa cwinooⁿ na cwe' ntjeiⁿndyetona. ²³ Ndyena na cwila't'maaⁿndyena Ty'ooots'om na ticantycwii na wando' na m'aaⁿ yuu na jeeⁿ neiⁿncoo'. To'yoona na cwila't'maaⁿndyena ndyueendaⁿ nn'aⁿ na cwintycwii na ta'ndo', ñequio cantsaa ñequio quioo' na cwi'ooa' ñequio quioo' na tjaa'naⁿ nc'ee'.

²⁴ Jo' chii 'ndiito Ty'ooots'om na cal'atona meiⁿquia na ntjeiⁿ na ñe'cal'ana na cwajndii na queeⁿ n'om seiina na cantyja 'naaⁿ joona' ñel'ana cwii na jeeⁿ jnaaⁿ ñequio ntyjeena. ²⁵ Ticala'yu'na ñ'oom na mayuu' cantyja 'naaⁿ Ty'ooots'om. Yacheⁿ jla'yu'na ñ'oom na cwe' cantu. Ee tyola't'maaⁿndyena 'naⁿ na s'aaⁿ nchii nqueⁿ na s'aaⁿ cha'tso nnom. Ndo' matsona' na ñequii'cheⁿ cala't'maaⁿndye nn'aⁿ jom cha'waati xuee. Cal'a cha'tsondye nn'aⁿ naljo'.

²⁶ Macwe' nc'e jo' chii 'ndiito Ty'ooots'om joona na cal'ana ljo' na mach'eeⁿaⁿ nquiuna na ñe'cal'ana. Hasta yolcu tquiandye ndaa ntyjelcu ndo' nchii ljo' teincoondyena. ²⁷ Ndo' mati naⁿnom nchii macanda cwe' ñequio yolcu tyom'aⁿna. Seijmeiⁿ'tina' joona na queeⁿ n'omna nc'iaana. Tyom'aⁿna meiⁿ ñ'eⁿ ntyjenomna, ndo' nchii ljo' teincoondyena, cwii na jnaaⁿ'ticheⁿ. Ndo' na ljo' l'ana, tyota'wi'ndye cheⁿnquienea, tiomndyena ñequio seiina na ntjeiⁿ ljo' ñel'ana.

²⁸ Ndo' nc'e na l'ayana na tsuu' n'omna Ty'ooots'om, jo' chii mati 'ndiitoom na cal'atona meiⁿljo'cheⁿ natia na ñe'cal'ana. ²⁹ M'aⁿna na cwil'ana cha'tso nnom na ticaty'iomyana'. Cha'na ts'aⁿ na cwe' m'aaⁿya ñ'eⁿ x'iaa', oo ts'aⁿ na ntjeiⁿ ljo' mach'ee ñ'eⁿ x'iaa' oo ts'aⁿ na matseiqueeⁿ ts'om 'naaⁿ x'iaa', ts'aⁿ na ticatseiñ'oom'ñe yuu na maty'iomyana', ts'aⁿ na taa' ts'om x'iaa', ts'aⁿ na matseicwjee nn'aⁿ, ts'aⁿ na matseintja'ñe ñequio x'iaa', ts'aⁿ na manquiun'naⁿ x'iaa', ts'aⁿ na matsei'ndaa' ts'om x'iaa', ts'aⁿ na cwe' matseineiⁿto chiuu waa ñ'oom na mandii cantyja 'naaⁿ x'iaa', ³⁰ ts'aⁿ na mation'oom x'iaa', ts'aⁿ na ticuee' ts'om Ty'ooots'om, ts'aⁿ na wi'ñe ñequio x'iaa', ts'aⁿ na s'añe scuñe, ts'aⁿ na matseiwendyeñe cheⁿnquii, ts'aⁿ na matseijndaa'ñexco natia, ts'aⁿ na ticatseit'maaⁿñe nn'aⁿ na nda juu, ³¹ ts'aⁿ na tiñequiaañe na nntsei'noⁿ yuu na ya oo yuu na tia, ts'aⁿ na meiⁿ na ñ'oom 'ndyoo saa xocatseicanda, ts'aⁿ na ticajnda ntyjii ljo' cwitjoom nc'iaa', ts'aⁿ na tixocatseit'maⁿ ts'om x'iaa', ts'aⁿ na tic'oom na wi' ts'om nn'aⁿ, ³² joona manquiujndaa'ndyena na jnda seiijndaa'ñe Ty'ooots'om na nntsuundyene nn'aⁿ na nmeiiⁿ cwil'a, saa meiⁿ na ljo', wjaana' na 'ool'ana na ljo', ndo' yacheⁿ ya nquiuna quia na cwinty'iaana na majo'ti cwil'a nt'omcheⁿ nn'aⁿ.

2

Xcwe macu'xeⁿ Ty'ooots'om nn'aⁿ

¹ Cantyja 'naaⁿ ñ'oommeiⁿ, catsei'noⁿ na tjaa'naⁿ yuu cowañoom'na' 'u, nts'oona' ñeeⁿ cwiluiindyⁿ, maco'wi'ndyⁿ cheⁿnncu' quia na jeeⁿ matsu' na nt'omcheⁿ nn'aⁿ

jeeⁿ tiann'aⁿndye ndo' majo'to ljo' na cwil'ana mache' 'u. ² Ee manquiuyaaya quia na nt'uiityeⁿ Ty'o^ots'om nn'aⁿ na cwil'a na nmeiiⁿ, nncu'xeeⁿ joona cantyjaⁿ na mayuu' na l'ana. ³ 'U na matseitiuu' na cats'aaⁿ na cat'uiina' nn'aⁿ na cwil'a na nmeiiⁿ, ¿aa ndya' matseitiuu' na tixocat'uiina' 'u ndo' ljo'waayu mache' cha'xjeⁿ naⁿñeeⁿ? ⁴ Cwa ndya' candaⁿ ts'om' na ntso' na cajnda ntyjeeⁿ ñ'eⁿndyu'. Jom na jeeⁿ t'maⁿ ts'oom ñ'eⁿndyu', ndo' waljoo'cheⁿ na wi' ts'oom 'u. ¿Aa ticatsei'noⁿ na luaa' mach'eeⁿ cha cjaañ'oomna' 'u na calcwe' ts'om' jnaⁿ? ⁵ Saa 'u nchii jo' ñe'catsa', 'u maxjeⁿ quie' ts'om', tiñe'calcwe' ts'om'. Maty'iomna' cantyja 'naⁿ na matseit'ue'ya' na cat'uiina' 'u. Ee nncue'ntyjo xuee na nncu'xeⁿ Ty'o^ots'om cha'tso nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ na maty'iomyana'. ⁶ Maquialjo'cheⁿ manquiityeeⁿ ñequeiaaⁿ na ticwii cwii ts'aⁿ nncwantjom cantyjaⁿ na jnda ñes'aa. ⁷ Ndaa joo nn'aⁿ na cwijoo' n'om na cwil'a yuu na maty'iomyana' na cantyja 'naaⁿ jo' cwil'uee na nl'a yuu na matseit'maa'ñena' jom, ñequeiaaⁿ na nla'xmaⁿ na ticantycwii na cwita'ndo' añmaaⁿna. ⁸ Saa t'maⁿ waa na nntseiw'eeⁿ nn'aⁿ na ticatuee'ndyecje nnoom, na cwi'oo nacjoo' ñ'oom na mayuu' cantyja 'naaⁿaⁿ, na cwil'a cha'tso nnom natia. ⁹ Jeeⁿ t'maⁿ nawi' nntseiquioom nacjoo cha'tsonde nn'aⁿ na cwil'a natia ndo' t'maⁿ nntsei'ndaa'na' nquiuna. Najndyee nntjoom nn'aⁿ judíos na ljo', ndo' majo'ti nntjoom nn'aⁿ na nchii judíos. ¹⁰ Saa cha'tso nn'aⁿ na cwil'a yuu na ya, tjoom' nntseit'maaⁿñe Ty'o^ots'om joona, nnts'aaⁿ na nluiit'maⁿndyena ndo' ñequeiaaⁿ na meiⁿcwii ñomtiuu tic'omna jo nnoom. Najndyee nnts'aaⁿ na ljo' ñequio nn'aⁿ judíos, ndo' mati nn'aⁿ na nchii judíos.

¹¹ Ee Ty'o^ots'om nchii na nncjaañ'oom'ñê ñ'eⁿ cwii ts'aⁿ, saa cwiicheⁿ tineiiⁿeⁿ. ¹² Cha'tso nn'aⁿ na nchii judíos na la'xmaⁿ jnaⁿ na tyoondye chiuu matsaⁿntjom ljeii na tqueⁿ Moisés, maxjeⁿ nntsuundyena nc'e na jnda jla'tjoondyena cantyja 'naaⁿna' meiiⁿ tyoondyena juuna'. Ndo' cha'tso nn'aⁿ judíos na m'aⁿ nacje 'naaⁿ ljeii'ñeeⁿ na la'xmaⁿ jnaⁿ, majuuna' nnt'uiityeⁿna' joona. ¹³ Ee cantyja 'naaⁿ Ty'o^ots'om, nchii nn'aⁿ na cwe' cwindye chiuu matsaⁿntjom ljeii'ñeeⁿ maqueeⁿ joona na tjaa jnaⁿ la'xmaⁿna, macanda nn'aⁿ na cwil'a chiuu na matsaⁿntjomna'. ¹⁴ Saa nn'aⁿ na nchii judíos na ticuaa ljeii lueena na matsaⁿntjomna' na tqueⁿ Moisés, saa cwil'ana cha'xjeⁿ na ma'moⁿna' ndo' na ljo' nquieena laxmaⁿna' cha'cwijom ljeii na maqueⁿna' xjeⁿ joona. ¹⁵ Ee cantyja na cwil'a naⁿñeeⁿ cwit'moⁿna na juu ljeii'ñeeⁿ teiljeiina' naquii' n'omna ee juu na m'aaⁿ n'omna ma'moⁿna' na ljo'. Juu jo' macwji'yuu'ñena' na manquiuna quia cwil'ana yuu na ya, ndo' yuu na tia. ¹⁶ Ee maxjeⁿ nleitquioo' na ljo' juu xuee na nncu'xeⁿ Ty'o^ots'om cha'tso na cwe' wanty'iuu' tyol'ana. Maty'ioom ts'iaaⁿ Jesucristo na cu'xeeⁿ nn'aⁿ cantyja na jla'tjoondyena cha'xjeⁿ ma'moⁿ ñ'oom naya na mañequiaya ndaa nn'aⁿ.

Nn'aⁿ judíos ndo' ljeii na tqueⁿ Moisés

¹⁷ 'U je' na cwiluiindyⁿ ts'aⁿ judío. 'U quit'maⁿ ts'om' ljeii na tqueⁿ Moisés, ndo' macwji's'andyu' cheⁿnncu' na tseixmaⁿ cwentaa' Ty'o^ots'om. ¹⁸ Jndaa'ya ntyji' chiuu l'ue ts'oom. Ndo' ma'moⁿ ljeii'ñeeⁿ njom' cwaaⁿ na yati nncwji'ndyu'. ¹⁹ Jndaa'ya ntyji' na ndaa nntsa' na nncja'chuundyⁿ nn'aⁿ na laxmaⁿ na nchjaaⁿ, ndo' na cwiluiindyⁿ chom na matseixueeñena' ndaa nn'aⁿ na m'aⁿ cantyja 'naaⁿ na jaaⁿñe. ²⁰ 'U matseitiuu' na jeeⁿ 'naⁿ na m'moⁿ ndaa nn'aⁿ na tijndo' n'om cantyja 'naaⁿ Ty'o^ots'om ndo' na cwiluiindyⁿ cha'cwijom maestro 'naaⁿ nn'aⁿ na tijndye nquiu cantyja 'naaⁿaⁿ ee ñequio ljeii na matsaⁿntjomna' na maleiñ'oom', waa ñ'oom na matsona' chiuu na nluii ndo' tseixmaⁿna' ñ'oom na mayuu'. ²¹ 'U na ma'moⁿ ndaa nt'omcheⁿ, ¿chiuu na tiñe'ca'moⁿ njom' nncu'? Xeⁿ ma'moⁿ na tinch'uee ts'aⁿ, ¿chiuu na mach'uee'? ²² Xeⁿ ma'moⁿ na tinc'oomya ts'aⁿ ñ'eⁿ cwiicheⁿ ts'aⁿ, quia jo' ¿chiuu na majo' mache'? 'U na jndo' 'naⁿ na cwe' nn'aⁿ l'a, quia jo' ¿chiuu na mach'uee' 'naⁿ na cwiñequia nn'aⁿ ndaa joona'? ²³ Matseis'andyu' na maleiñ'oom' ljeii na tquiaa Ty'o^ots'om nnom Moisés, saa quia matsei'tjoondyu' jo nnom juuna', ¿aa nchii maju'cje' Ty'o^ots'om? ²⁴ Ndo' na luaa', jeeⁿ

xcwe ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii na matsona': "Nn'a na nchii judíos cwiluiindyena cwitio'ñ'oomna Ty'oots'om nc'e natia na cwil'a' 'o nn'a judíos."

²⁵ 'Naa na cwiluii ntjaa yo'ndaa na nom nda nn'a judíos jnda tseixma'na' xe matseicanda' ljeii na tquiaa Ty'oots'om nom Moisés. Saa xe matseit'joondyu' nom ljeii'ñee maty'iomna' cantyja 'na' cha'cwijom na ticaluii 'naa'ñee 'u. ²⁶ Ndo' ts'a na quich'ee cha'xe matsa'ntjom ljeii'ñee meii tyooluii 'naa'ñee juu, naljo' mach'ee tsa'ñee matseijndaa'ñena' cantyja 'naa' na cha'cwijom jnda tuii 'naa'ñee juu meii ticaluii. ²⁷ Juu ts'a na tyooluii 'naa'ñee, saa mach'ee chiuu t'ma ljeii na tque Moisés, ñnequiaa jna' 'u ts'a judío ee meii na waa ljeii'ñee l'o', saa tyootseicanda' juuna' ndo' 'u ts'a na jnda tuii 'naa' tjaa'. ²⁸ Ee nchii cwe' tsjaa na tuiiñe ts'a, jo' na cwiluiiñe judío, meii nchii cwe' 'naa na cwil'ana ndana na nom. ²⁹ Cwiwitquioo' na cwiluiiñe ts'a cwii judío quia na m'aa na xcwee' ts'om jo nom Ty'oots'om. Juu 'naa na cwiluii tjaa' ts'a matseicanda'ñena' quia nquii Espíritu Santo maque xcoom naquii' ts'om ts'a. Ts'a na luaa' matseixma', mal'uee yuu na nncjaawee' ntyjii Ty'oots'om ñ'eñê, tints'aa meii nn'a ticjaawee' nquiuna ñ'eñê.

3

¹ Quia jo' ¿aa waa yuu mateijndeitina' ts'a nc'e cwiluiiñê ts'a judío oo aa jndati cwiluiiñê nc'e na tuii 'naa' tjaa'a? ² Mayuu' na ljo'. Ndo' jndye nom niom na cwit'moo'na' na ljo'. Najndyee nc'e na tquiaa Ty'oots'om ñ'oom'm ndaana. ³ Saa je' je', xe na nt'omndye na'ñee ticala'yu'ya n'omna, ¿aa jo' chii mati jom taxotseicanaa' ñ'oom'ñom? ⁴ Majndaa'ya na nchii ljo' ee jom mach'ee' cantyja na maty'iomana' meii na cha'tso nn'a cwiluiindyena na cantundyena. Ee ñ'oom'm na teilejii matsona':

Ñequio ñ'om'ndyo' nleitquioo' na cwiluiindy' na maty'iomana'.

Mei' xoca'mo'na' na matseit'joondyu' quia cwilue nn'a na tixcwe mache'.

⁵ Saa xe' joo na ticaty'iomana' na cwil'aaya cwit'moo'na' na Ty'oots'om cwiluiiñê na maty'iomana', ¿chiuu nl'uuyoo'ya? ¿Aa nnts'aache'na' na tixcwe ljo' mach'ee' quia na matseijndaa'ñê na nntioo'ya jnaa'ya? Matseinchu'a ñ'oommeii' cha'xe' na cwila'nchu' nn'a ñ'oom. ⁶ Saa mei'chjoo nchii ljo', ee xe Ty'oots'om tixcwe ljo' mach'ee' quia jo' ¿chiuu nnts'aayom na nncu'xee' nn'a tsjoomnancue?

⁷ Saa xe' juu na cantu na matseixma'ya matseit'maa'ñena' Ty'oots'om na cwiluiiñê na mayom'm, quia jo' ¿chiuu na macu'xe'na' ja na cwiluiindy' ts'a jna'? ⁸ Xe' na luaa' waa quia jo' chiuu tical'aayaaya natia cha cantyja 'naa' jo' cats'aana' yuu na ya, cha'xe' cantu na cwila'nei' nt'om nn'a na cwilue na ljo' cwil'uuyâ. Maxje' maty'iomana' na cat'uiitye' Ty'oots'om na'ñee na nmeii' cwiluena.

Tjaa 'ñee' c'oom na tyootseitjoñê

⁹ Quia jo' jaa nn'a judíos, ¿aa waa cwii nom na mach'eena' na yati cantyja 'naa'ya jo nom Ty'oots'om, nchiiti nn'a na nchii judíos? Mei'chjoo nchii jo', ee jnda macwil'uuya na cha'tso nn'a m'a'na nacje 'naa' jna', meii nn'a judíos, ndo' meii nn'a na nchii judíos. ¹⁰ Cha'xe' ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii na matsona':

Mei'cwii tjaa 'ñee' juu c'oom na mach'ee na maty'iomana'.

¹¹ Mei'cwii tjaa 'ñee' c'oom na matseit'no' cantyja 'naa' Ty'oots'om.

Tjaa 'nee' juu na mal'ue jom.

¹² Cha'tsondyena jnda macwila'jomndyena nato na tis'a.

Tjaa yuu ndaa na nleil'uee'ñê joona.

Mei'cwiindy' joona tic'oom na mach'ee yuu na ya, mei'cwii, mei'cwii.

¹³ Cantyja na cwila'nei'na ñ'oom cwajndii, matseijomna' joona cha'cwijom cwii tsei'tsuua na ticatã' na maju'na' jndye c'ee.

Jee' yoo' ndyueena ñ'e' cantu.

Ñ'oom wi' na cwila'nei'na matseijomna' cha'cwijom ndaa ndyuee canduu na wjeena'.

14 Ñequii'cheⁿ cwila'neiⁿna ñ'oom ntjeiⁿ nacjoo nc'iaana.

Ñ'oom na cwila'ndaa'na' naⁿñeeⁿ.

15 Cwii ñ'oom na tit'maⁿ sãã nla'cuee'na x'iaana.

16 Meiⁿyuucheⁿ na cwiquiena, cwila'ndaa'na n'om nn'aⁿ,
ndo' cwe' nc'e jnaaⁿ joona maco'wi'na' naⁿñeeⁿ.

17 Ndo' ticaliuna chiuu waa na nnc'oom ts'aⁿ na tjaa tia' ñ'eⁿ nn'aⁿ.

18 Meiⁿ cwe' tic'oom' n'omna na nnc'omna na nquiaana Ty'oots'om.

19 Jaa manquiuuya na tquiaa Ty'oots'om ljeii na matsa'ntjomna' na tqueⁿ Moisés ndaa jaa nn'aⁿ judíos. S'aaⁿ na ljo' cha catseicheⁿna' meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na m'aaⁿ nacje 'naaⁿ ljeii'ñeeⁿ na ñe'catso na tjaa jnaaⁿ. Ee cantyja 'naaⁿ juuna' matseijndaa'ñe na cha'tsondye nn'aⁿ la'xmaⁿna jnaⁿ. 20 Ee nchii nlqueⁿna' ts'aⁿ na tjaa jnaaⁿ jo nnom Ty'oots'om nc'e na mach'ee yuu na matsa'ntjom ljeii'ñeeⁿ. Ee juuna' ts'iaaⁿna' tomti na matseijndaa'ñena' na cwiluiindyō nn'aⁿjnaⁿ jo nnoom.

Nlui'n'maa'ñe ts'aⁿ nc'e na matseyiyu'ya ts'om

21 Sãã je' jnda t'moⁿ Ty'oots'om chiuu ya yuu na tseixmaⁿ ts'aⁿ na tjaa jnaaⁿ jo nnoom, taxocwil'ue meiiⁿ na ñe'tseicanda ts'aⁿ ljeii na tquiaaⁿ nnom Moisés ñequio nt'om ñ'oom na tandyo xuee jla'ljeii profetas, cwit'moⁿna' na ljo'. 22 Je' tomti matsa' Ty'oots'om nn'aⁿ na meiⁿcwii jnaⁿ tacola'xmaⁿna, quia na cwila'yuya n'omna ñ'eⁿ Jesucristo. Meiⁿ tyooch'eeⁿ na cwe' ñejndaa' nn'aⁿ na matseñ'oom'ñe. 23 Ee cha'tsondyeñ'eⁿ nn'aⁿ tjom la'xmaⁿna jnaⁿ, ndo' meiⁿcwii ticuaa cantyja 'naaⁿna na nlquiena jo nnom Ty'oots'om na nncwji'n'maa'ñe añmaaⁿna. 24 Sãã nc'e naya na matseixmaaⁿ na cwe'yu cwicandaaya, jo' chii maqueeⁿ nn'aⁿ na tjaa jnaⁿ laxmaⁿna jo nnoom. Mach'eeⁿ na ljo' nc'e tioml'ua Jesucristo jnaaⁿ cha'tsondye nn'aⁿ. 25 Tqueⁿ Ty'oots'om jom na cueeⁿleⁿ cwentaa jnaaⁿ jaa cha meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseyiyu'ya ts'om ñ'eⁿñe matseicanduu'na' jnaaⁿ tsaⁿñeeⁿ. Laa'ti' seijndaa'ñe Ty'oots'om cha ca'moⁿna' na mach'eeⁿ yuu na maty'iomyana'. Ee teiyoticheⁿ cwii tjoocheⁿ na nncue'ntyjō xjeⁿ na nncue' Cristo, nc'e na m'aaⁿ nioomcheeⁿ, tîcwjaa'ñe cwenta jnaaⁿ nn'aⁿ. 26 Maluaa' ma'moⁿna' je', na Ty'oots'om xcwe mach'eeⁿ quia na mañequiaaⁿ na caliu nn'aⁿ na matsããⁿ aⁿ joona na tjaa jnaⁿ la'xmaⁿna jo nnoom, nc'e na cwila'yuya n'omna ñequio Jesús.

27 ¿Yuu waa je' na nndaa nntseis'añe cheⁿnquii ts'aⁿ? Tquia jnda tquie'na' jo'. ¿Chiuu na ljo'? ¿Aa ee cwila'candaⁿndyō ljo' na matsa'ntjom ljeii na tqueⁿ Moisés? Meiⁿchjoo nchii jo', tomti ee na cwila'yuya cwii n'ooⁿya ñequio Jesucristo. 28 Quia jo' cwiwitquiooⁿndyeyu na maqueⁿ Ty'oots'om ts'aⁿ na tjaa jnaⁿ tseixmaⁿ jo nnoom nc'e na matseyiyu'ya ts'om, meiⁿ ticwjaa'ñe cwenta aa matseicanda chiuu t'maⁿ ljeii'ñeeⁿ oo aa tyootseicanda juuna'. 29 Ndo' Ty'oots'om je', ¿aa ñequiicheⁿ m'aaⁿñe cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ judíos? ¿Aa nchii mati ñequio nn'aⁿ na nchii judíos? Mayuu' na ljo'. 30 Ee ñecwii Ty'oots'om m'aaⁿ na juu matsa' nn'aⁿ na tjaa jnaⁿ cwii cola'xmaⁿ ee na cwila'yuya n'omna ñ'eⁿ Jesucristo. Ticwjaa'ñe cwenta aa jnda tuii 'naaⁿ tjaaⁿ ts'aⁿ oo aa tyooluii. 31 Quia jo', ¿aa nc'e na cwila'yuya n'ooⁿya ñ'eⁿ Jesucristo jo' chii mach'eena' na tjaa yuu cwil'ue ljeii na tqueⁿ Moisés? Meiⁿchjoo nchii jo', ee mañequio na cwila'yuya cwii n'ooⁿya ñ'eⁿ Jesucristo cwitjei'yuu'ndyō na l'ue ljeii'ñeeⁿ.

4

Ñ'oom cantyja 'naaⁿ' Abraham

1 Ndo' na luaa' waa, ¿cwaaⁿ cwii nnom na jndaa tue'ntyjō s'aa weloo welooya Abraham cantyja 'naaⁿ ñ'oomwaa'? 2 Ee xeⁿ mayuu' tqueⁿ Ty'oots'om jom na tjaa jnaⁿ cwicatseixmaaⁿ cwe' ee cwii nnom na s'aaⁿ, nndaa nntseis'añe cheⁿnqueⁿ, sãã nchii cantyja 'naaⁿ Ty'oots'om na nluii na ljo'. 3 Ee ¿ljo' matso ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om cantyja 'naaⁿaⁿ? Matsona': "Tyotseyiyu'ya ts'om Abraham ñequio Ty'oots'om, ndo' na s'aaⁿ naljo',

Ty'oots'om tqueⁿ jom na tjaa jnaⁿ cwicatseixmaaⁿ.” ⁴ Quia na mach'ee ts'aⁿ ts'iaaⁿ, s'om na nnjoml'uañê, nchii cwe' na macanaaⁿ aⁿ jo', macoñoom ee jnda tantjoom. ⁵ Saa nchii cantyja ljo' na mach'ee ts'aⁿ, jo' chii maqueⁿ Ty'oots'om juu na cwiluiñe na tjaa jnaⁿ tseixmaⁿ. Maqueeⁿ nn'aⁿ jnaⁿ na tjaa jnaⁿ cwicalaxmaⁿ na nc'e na cwilayu'ya n'omna ñ'eⁿ Cristo. ⁶ Nquii David, seineiⁿ cantyja 'naaⁿ ñ'oom'ñeeⁿ. Tsoom na t'maⁿ mañequiaana' na neiiⁿ cwii ts'aⁿ jnaⁿ quia maqueⁿ Ty'oots'om jom na tjaa jnaⁿ tseixmaaⁿ, meiⁿ ticwjaa'ñê cwenta cantyja na mach'ee. ⁷ Tsoom:

Jeeⁿ neiiⁿ nn'aⁿ na cha'tso jnaaⁿ na jnda seit'maⁿ ts'om Ty'oots'om, ndo' jnda seicanoom'm joona'.

⁸ Jeeⁿ neiiⁿ ts'aⁿ na tajom catso Ty'oots'om na chujnaⁿ ti nnoom.

⁹ Quia jo' juu na luaa' matsona' nnc'om ts'aⁿ na neiiⁿ eⁿ ¿aa cwe' tomti ncjoo nn'aⁿ judíos cwicandaaya jo' oo aa mati nt'omcheⁿ nn'aⁿ? Ee jnda l'uuya quia na seiyyu'ya ts'om Abraham ñ'eⁿ Ty'oots'om, xjeⁿ ñeeⁿ tqueⁿ jom na tjaa jnaⁿ tseixmaaⁿ. ¹⁰ ¿Ljo' xjeⁿ tqueⁿ Ty'oots'om jom na ljo'? ¿Aa quia jnda na s'aañe cheⁿ nqueⁿ 'naaⁿ na seicatooⁿ oⁿ na cwil'aa jaa nn'aⁿ judíos ndaaya na naⁿ nom, oo aa xjeⁿ na tyooch'eeⁿ na ljo'? Tuui na ljo' xjeⁿ na tyooch'eeⁿ 'naaⁿ ñeeⁿ. ¹¹ Jnda quia chii saⁿ ntjom Ty'oots'om jom na cats'aañe cheⁿ nqueⁿ 'naaⁿ tjaaⁿ aⁿ. Juu 'naaⁿ ñeeⁿ ma'moⁿ na' na jnda tqueⁿ Ty'oots'om jom na tjaa jnaⁿ tseixmaaⁿ jo nnom nc'e na matseyu'ya ts'oom ñ'eⁿ ñe. Quia ljo' cheⁿ tso Ty'oots'om nnoom na nntseixmaaⁿ tsotye cha'tsondye nn'aⁿ na cwilayu' ñ'eⁿ ñe meiⁿ ticaluii 'naaⁿ joona. Ndo' nc'e na cwila'yu'ya n'omna ñ'eⁿ ñe, jo' na maqueⁿ joona na ticala'xmaⁿ na jnaⁿ. ¹² Mayuu' cwiluiñe Abraham tsotye nn'aⁿ na jnda tuui 'naaⁿ ntjaaⁿ na, saa nchii macanda cwiluiñe na ljo' ndaa nn'aⁿ na jnda tuui 'naaⁿ ntjaaⁿ xeⁿ nchii mati ndaa nn'aⁿ na majo'ti cwila'yu'ya n'omna ñ'eⁿ Ty'oots'om cha'xjeⁿ na s'aaⁿ cwitjoocheⁿ na s'aaⁿ 'naaⁿ nqueⁿ.

Seicandaa'ñe Ty'oots'om ñ'oom'm nnon Abraham nc'e na tyotseyu'ya ts'om ñ'eⁿ ñe

¹³ Ee nnom Abraham ñequio tsjaaⁿ 'naaⁿ aⁿ na jndyowicantyjo' tso Ty'oots'om ñ'oom na nnts'aaⁿ na ndaana tsjoomnancue. Nchii cwe' nc'e na seicandaa'ñe Abraham ljeii na matsaⁿ ntjomna', jo' na tso Ty'oots'om na nnts'aaⁿ na ljo', saa nc'e seiyyu'ya ts'om ñ'eⁿ ñe, jo' na tqueⁿ jom na tjaa jnaⁿ tseixmaaⁿ. ¹⁴ Ee xeⁿ na mayuu' na joo nn'aⁿ na cwila'canda ljeii na tquiaa Ty'oots'om nnom Moisés ndaana tsjoomnancue, quia jo' cwe' ts'iaaⁿ ndyo na cwila'yu'ya n'omna, ndo' mati juu ñ'oom na tsoom nnom Abraham na nnts'aaⁿ jnda tyuii'na'. ¹⁵ Ee ljeii na tquiaa Ty'oots'om nnom Moisés, matseijndaa'ñena' na nnt'ueeⁿ nn'aⁿ. Macanda xeⁿ ticuaa ljeii'ñeeⁿ ndaana, quia jo' xocatsona' na cwila'tjoondyena nnomna'.

¹⁶ Jo' chii ñ'oom na tju' Ty'oots'om nacjoom'm na nnts'aaⁿ ñequio Abraham waana' jo ndaa nn'aⁿ tsjaaⁿ 'naaⁿ aⁿ na jndyowicantyjo'. Ñ'oom na tsoom na nnts'aaⁿ na ljo', cwiluiñena' cwii naya na cwe'yu jnaaⁿ aⁿ ee na seiyyu'ya ts'oom ñ'eⁿ ñe. Jo' chii ñ'oom'ñeeⁿ nchii macanda cwentaa nn'aⁿ na cwi'oontyjo chiuu matsaⁿ ntjom ljeii, xeⁿ nchii mati cwentaa cha'tsondye nn'aⁿ na cwila'yu'ya n'omna cha'xjeⁿ na tyotseyu' cwii ts'om jom. Luaa' waa na maqueⁿ na' Abraham na cwiluiñe tsotyaaⁿ na cha'tsondyo ¹⁷ jo nnom Ty'oots'om na ñ'eⁿ seiyyoom'm. Mañejuuti na mañequiaa na cwitando'xco l'oo, ndo' mach'ee na cuua 'naⁿ na tijoom ñetuaa. Luaa' matseicandaa'ñena' cha'xjeⁿ matso ñ'oom'm na teiljeii na matsona': “Ja maquiⁿ ya 'u na cwiluiindyⁿ tsotye cha'tsondye nn'aⁿ.”

¹⁸ Ndo' meiⁿ na tjaa'naⁿ cwii nnom na m'moⁿ na' na juu ñ'oom na tso Ty'oots'om nnom Abraham na nnts'aaⁿ nntseicandaa'ñena', saa tyotseyoom'm ndo' tyocantyjaa' ts'oom na nluii cha'xjeⁿ na tso nnoom. Ndo' na ljo' tue'ntyjo na cwiluiñe tsotye jndyendye nn'aⁿ cha'xjeⁿ ñ'oom na tso Ty'oots'om nnoom: “Maluaa' nncue'ntyjo na jndye nncjaawicantyjo' tsjaaⁿ 'naⁿ!” ¹⁹ Meiⁿ na manndyoo' ndaa' cwii sianto chuu' Abraham, ndo' ntyjeeⁿ na manndyoo' na nncwjena ñequio scoom'm Sara ndo' jeeⁿ jnda

tquiendyena na nnc'oomya ndana, saa maxjeⁿ ticantycwii na tyotseyu'ya cwii ts'oom ñ'eⁿ Ty'oots'om. ²⁰ Tícats'aana' na we waa nnc'oom' ts'om Abraham meiⁿ na n'ñeeⁿ na ntyjaa' ts'oom ñ'oom na tso Ty'oots'om na nnts'aa. Yacheⁿ tyotseyu'ya ts'oom ndo' tyocantyyaa' ts'oom juu ndo' tyotseit'maaⁿñê juu, ²¹ ee majndaa'ya ntyjeeⁿ na Ty'oots'om waa najndeii na nntseicandaa'ñe ñ'oom'ndyoo. ²² Ndo' nc'e na tyotseyu'ya ts'oom, jo' chii tqueⁿ Ty'oots'om jom na cwiluiiñê na tjaa jnaⁿ cwicatseixmaaⁿ.

²³ Ndo' juu ñ'oom na teiljeii na tqueⁿ Ty'oots'om juu na tjaa jnaⁿ cwicatseixmaⁿ nc'e na tyotseyu'ya ts'om, nchii macandá waana' cantyya 'naaⁿ Abraham. ²⁴ Mati teiljeiina' cwentaa jaa. Ee na cwila'yuu'ya n'ooⁿya ñ'eⁿ Ty'oots'om, jo' chii mati jaa maw'ana' na tjaa jnaⁿ cwicola'xmaaⁿya, ee na cwila'yuu'a ñ'eⁿ nqueⁿ na s'aaⁿ na tando'xco Jesús jnda na tue', nguii na cwiluiiñe na matsa'ntjom jaa, ²⁵ manquiti tsaⁿ na tquia nn'aⁿ cwentaa na cue' cwentaa' jnaaⁿya ndo' na tquiaaⁿ na tando'xco cha nncwji'n'maaⁿñe jaa.

5

Tjaa jnaⁿ cwicola'xmaaⁿya

¹ Jo' chii nc'e na jnda tqueⁿna' na cwiluiindyó nn'aⁿ na tjaa jnaⁿ cwicolaxmaaⁿya nc'e na cwila'yuu'ya n'ooⁿya ñ'eⁿ Ty'oots'om, jnda ljoya ts'om Ty'oots'om ñ'eⁿndyó nc'e nguii Jesucristo na cwiluiiñe na matsa'ntjom jaa. ² Macantyya 'naaⁿ jom, jo' na macwjaa'ñena' jaa naquii' nayawaañe na matseixmaⁿ Ty'oots'om na cwicalui'n'maaⁿndye nn'aⁿ, na cwila'yuu'ya n'om ñ'eⁿñê. Ndo' tyeⁿ m'aaⁿya naquii' ñ'oomwaa' ndo' mañequiaana' na jeeⁿ neiiⁿya, ee ntyjaa'ya n'ooⁿya na nla'jomndyó na matseit'maaⁿñena' Ty'oots'om. ³ Ndo' nchii macandá jo', mati mañequiaana' na neiiⁿya naquii' nawi' na cwitjooⁿya. Ee nguiiyya na joo nawi'ñeeⁿ 'oon'omna' jaa na c'ooⁿya na t'maⁿ n'ooⁿ. ⁴ Ndo' juu na m'aaⁿya na t'maⁿ n'ooⁿya mach'eenaa' na cwinaⁿndyó quia cwiwinooⁿya nawi', ndo' juu na cwinaⁿndyó mañequiaana' na tyeⁿ cwicantyyaa' n'ooⁿya Ty'oots'om. ⁵ Ndo' juu na cwicantyyaa'ya n'ooⁿya Ty'oots'om, tacats'aana' nguiiyya na cwe' ts'iaaⁿndyó jo', ee jnda seicattoo' Ty'oots'om naquii' n'ooⁿya ñequio juu na candya' ts'oom jaa ee jnda tquiaaⁿ Espíritu Santo naquii' n'ooⁿya.

⁶ Juu xjeⁿ na ñet'ooⁿya na tjaa chiuuuya na nl'aaya na nntjei'n'maaⁿndyó cheⁿncjóo, majuuto xjeⁿñeeⁿ tquiaañe Cristo na cueeⁿeⁿ cwentaa jaa nn'aⁿ na tia nn'aⁿndyó. ⁷ Jeeⁿ jndeina' na ñequiaañe ts'aⁿ na cue' cwentaa' x'iaa' meiiⁿ cwiluiiñe tsaⁿñeeⁿ ts'aⁿ na mach'ee na maty'iomyana'. Saa nddaa nnts'aana' na m'aaⁿ cwii ts'aⁿ na nljoya ts'om na cue' cwentaa' cwii ts'aⁿ na mayuu'cheⁿ ya ts'aⁿñe. ⁸ Saa Ty'oots'om ma'mooⁿ na candya' ts'oom jaa, ee xjeⁿ na ndicwaⁿ cwiluiindyó nn'aⁿjnaⁿ jñoom Cristo na cue' cwentaaⁿ. ⁹ Je' je' na jnda tue' Cristo, jnda tqueⁿna' jaa na tjaa jnaⁿ cwicola'xmaaⁿya jo nnom Ty'oots'om, jo' chii cantyya 'naaⁿ Cristo, majndaa'ya na taxocat'uiina' jaa quia na nncu'xeⁿ Ty'oots'om nn'aⁿ xuee na macandá. ¹⁰ Ee xeⁿ juu xjeⁿ na ñet'ooⁿ nndiaa'ndyó ñ'eⁿ Ty'oots'om tqueenⁿ jaa na cwiljoya ts'oom ñ'eⁿndyó nc'e na tue' Jnaaⁿ, majndeiticheⁿ je' na nlui'n'maaⁿndyó nc'e na wanoom'm. ¹¹ Ndo' nchii macandá jo', xeⁿ nchii mati mañequiaana' na jeeⁿ neiiⁿya na matseitjoom'na' jaa ñ'eⁿ Ty'oots'om nc'e Taya Jesucristo jo' na cwiljoya ts'om Ty'oots'om ñ'eⁿndyó.

Xuii' cantyya 'naaⁿ Adán ñequio Cristo

¹² Luaa waa cantyya 'naaⁿ ñ'oomwaa'. Jnaaⁿ cwii ts'aⁿ, jo' na jndyoquiee' jnaⁿ tsjoomnancue ndo' jnaaⁿ jnaⁿñeeⁿ jo' na cwiwje nn'aⁿ ndo' na cwiwje nn'aⁿ, luaa' ty'oomna' cha'tsondye nn'aⁿ ee cha'tsondyena laxmaⁿna jnaⁿ. ¹³ Cwitjoocheⁿ na nncuaa ljeii na matsa'ntjomna', maxjeⁿ cwila'tjoondye nn'aⁿ jo nnom Ty'oots'om, saa tícatsoom na waa jnaaⁿ ts'aⁿ quia na tjaa'na' ljeii na maqueⁿna' xjeⁿ. ¹⁴ Saa meiiⁿ na ljo', xjeⁿ na t'oomcheⁿ Adán hasta xjeⁿ na t'oom Moisés, maxjeⁿ tyowje nn'aⁿ na tyola'tjoondyena

meiiⁿ na nchii tyola'tjoondyena nnom cwii ñ'oom na jnda sa'ntjom Ty'ooots'om, cha'xjeⁿ s'aa Adán, juu na cwiluiiñe cwii na matseijomna' nquii na quia nndyo.

¹⁵ Juu na seitjooñe Adán, meiⁿchjoo titseijomna' ñequio juu naya na mañequiaa Ty'ooots'om na cwito'ñooya. Ee cwe' na seitjooñe cwii ts'aⁿ, jo' na cwiwje nn'aⁿ, saa juu naya na cwe'yu na mañequiaa Ty'ooots'om na cwito'ñoon cantyja 'naaⁿ ñecwii ts'aⁿ, majuu Jesucristo, juuna' jndati tseixmaⁿna' ndo' mañ'omna' jndyendye nn'aⁿ. ¹⁶ Juu na seitjooñe Adán, meiⁿchjoo ticatseijomna' ñequio na macwji'n'maaⁿñe Ty'ooots'om añmaaⁿya. Ee cantyja 'naaⁿ jnaaⁿ ñecwii ts'aⁿ mat'uiityeⁿna' cha'tsondye nn'aⁿ. Saa cantyja 'naaⁿ juu na macwji'n'maaⁿñe Ty'ooots'om nn'aⁿ, cwe'yu matsaaⁿñ'ñ nn'aⁿ na cwiluiindyena na tjaa jnaⁿ la'xmaⁿna jo nnoom meiiⁿ na jndye nnom jnda jla'tjoondyena. ¹⁷ Ee xeⁿ cantyja na seitjooñe Adán, teijndaa' na maxjeⁿ nncwje cha'tso nn'aⁿ, majndeiticheⁿ naya na matseixmaⁿ Ty'ooots'om na cwe'yu, maqueⁿna' nn'aⁿ na cwilaljo Jesucristo na tjaa jnaⁿ cwila'xmaⁿna jo nnom Ty'ooots'om. Cantyja 'naaⁿ juu jndyendye nn'aⁿ nluiixcondyena.

¹⁸ Ee cha'xjeⁿ juu na seitjooñe Adán seiwndaa'ñena' na mat'uiina' cha'tsondye nn'aⁿ, maluaa' cantyja 'naaⁿ juu na seicandaa'ñe Jesucristo, maqueⁿna' jndye nn'aⁿ na cwiluiindyena nn'aⁿ na tjaa jnaⁿ la'xmaⁿ. ¹⁹ Ñe'ca'moⁿna' cwe' nc'e na títseicandá Adán jo nnom Ty'ooots'om jo' na s'aana' na cha'tsondye nn'aⁿ la'xmaⁿna jnaⁿ, maluaa' matseijomna' cantyja 'naaⁿ Cristo seicanaaⁿ jo nnom Ty'ooots'om, jo' na jndyendye nn'aⁿ maqueⁿ Ty'ooots'om na tjaa jnaⁿ cwicola'xmaⁿna jo nnoom.

²⁰ Saa quia na teitquiao' ljeii na tqueⁿ Moisés seicanto'tina' jnaaⁿ nn'aⁿ, ndo' jnda na tjawijndyeti jnaaⁿ nn'aⁿ, Ty'ooots'om seicwaljoo'tyeeⁿ na ya ts'aⁿñe ñequio nn'aⁿ. ²¹ Ndo' cha'xjeⁿ juu jnaⁿ waa najndei na tseixmaⁿna' na cwje nn'aⁿ, malaa'ti' juu naya na matseixmaⁿ Ty'ooots'om na maqueⁿna' jaa na tjaa jnaⁿ la'xmaaⁿya waaticheⁿ najndei na matseixmaⁿna' na ñnequiaana' na ticantycwii na cwitandoo'a nc'e nquii Jesucristo na cwiluiiñe na matsa'ntjoom jaa.

6

L'oo jaa cantyja 'naaⁿ jnaⁿ saa cwitandoo'a nc'e Cristo

¹ ¿Quia jo' ¿chiiu nl'uuyoo cantyja 'naaⁿ ñ'oommeiⁿ? ¿Aa tsal'aatyaaya jnaⁿ cha na nnto'ñoontyaa naya na matseixmaaⁿ? ² Tijoom jndaa. Ee juu ts'aⁿ na jnda tue' xocandaa nnts'a'ntjomti natia jom. Ndo' jaa nn'aⁿ na cwila'yuu'a ñ'eⁿ Cristo cwiluiindyoo l'oo jo nnom jnaⁿ. Jo' chii ¿chiiu nluiiyuu na nl'aatyaaya natia? ³ ¿Aa ticala'noⁿ'yo' quia na teits'oomndyo, tjaa'ñena' jaa cantyja na tue' Cristo Jesús? ⁴ Ee quia na teits'oomndyo tjoom' tjacanty'iuu'ndyo ñequio Cristo jo' na tqueⁿna' na l'oo jaa, cha na nnts'aana' na la'xmaaⁿya nn'aⁿ na cwita'ndo'xco cha'xjeⁿ na tando'xco Cristo cantyja 'naaⁿ juu na t'maⁿ najndei na matseixmaⁿ Tsotyaaya Ty'ooots'om.

⁵ Ndo' xeⁿ seitjoom'na jaa ñ'eⁿñe cantyja na tueeⁿeⁿ, mati matseitjoom'na' jaa ñ'eⁿñe cantyja na tando'xcoom. ⁶ Manquiuyu juu na ñeja'xmaaⁿya na tyol'aaya jnaⁿ, ty'loomna' jo' ts'oom'naaⁿ ñ'eⁿ Cristo, cha juu na mach'eena' na cwila'tjoondyo nnom Ty'ooots'om, catyui' najndei na matseixmaⁿna' na nndyaandyo na cwindya'ntjooⁿya nnom jnaⁿ cha'xjeⁿ mand'ntjomtyeⁿ cwii ts'aⁿ nnom ts'aⁿ na seiwnda jom. ⁷ Ee ts'aⁿ na jnda tue' jnda jndyaañe na maqueⁿ jnaⁿ xjeⁿ jom. ⁸ Ndo' nc'e na cwila'jomndyo ñ'eⁿ Cristo na tueeⁿeⁿ, mati cwila'yuu'a na nntandoo'a ñ'eⁿñe. ⁹ Ee manquiuyu na Cristo cwii ndii' na jnda tando'xcoom na tueeⁿeⁿ, tacuaa cwii xuee na nncue'nnaaⁿaⁿ ee juu na mach'ee na cwiwje nn'aⁿ tatjaa'na' ljo' cwiya nndaⁿ nnts'aana' ñ'eⁿñe. ¹⁰ Quia na tue' Cristo, ñejom ndii' tueeⁿeⁿ cwentaa jnaaⁿ nn'aⁿ, meiⁿ tacaⁿna' na cue'nnaaⁿaⁿ. Ndo' je' na wanoom'm, wanoom'm cwentaa' Ty'ooots'om. ¹¹ Jo' chii mati 'o, c'oom'ya n'om'yo' na mayuu'cheⁿ na jnda tja'yo' cantyja 'naaⁿ jnaⁿ, ndo' na tando'yo' cantyja 'naaⁿ

Ty'oots'om ee na matseitjoom'na' 'o ñequio Cristo Jesús na cwiluiñê na matsa'ntjoom jaa.

¹² Jo' chii tañequiandyo' na nna'jndei jna' na nntsa'ntjomna' seii'yo' na cwiwje, na nlque'na' xje' 'o na nla'canda'ndyo' chiuu l'ue ts'omna'. ¹³ Mei' tintio'yo' seii'yo' l'o jna', na nleil'uena' cha'na l'ots'iaa' na ñe' nluu yuu na ticaty'iomyana'. Je' je' quiandyo' che'ncjo'yo' l'o Ty'oots'om cha'xje' nn'a' na tando'xco na tja, ndo' catio'yo' seii'yo' l'oo' na nleil'uena' cha'na l'ots'iaa' na ñe' nluu yuu na maty'iomyana'. ¹⁴ Ee ticatsona' na nlque' jna' xje' 'o, ee nchii m'a'nyo' nacje 'naa' ljei na tque' Moisés, 'o m'a'nyo' nacje 'naa' naya na matseixma' Ty'oots'om.

Matseijomna' jaa cha'cwijom ts'a' na teijndañe

¹⁵ Quia jo' ¿chiuu nncuaa? ¿Aa nc'e na tic'oo'ya xje' 'naa' ljei'ñee', jo' chii nla'tjoondyotyaa nnom Ty'oots'om? ¿Aa nl'aa na ljo' nc'e na cwicandaaya naya na matseixmaa'? Jee' tic'oom'na' jo'. ¹⁶ 'O manquiujndaa'ndyo' quia mañequiaañe ts'a' na nndi'ntjomtyee' nnom cwiiche' na nntseicanaa' ljo' na matsa'ntjom, cwiluiñe tsa'ñee' ts'a' na tye' mandi'ntjom nnom patrom 'naa' ndo' jndei'na' na catse-icanaa' ljo' na matsa'ntjom tsa'ñee'. Jo' chii xe' mandi'ntjom ts'a' nnom jna', wjaan'omna' juu na nntsuuñe, oo aa nntseicanaa' nnom Ty'oots'om, na cantyja 'naa' jo' nnc'oom cha'xje' na ma'mo'na'. ¹⁷ Saa jee' ndya' quianl'uaa' Ty'oots'om, na 'o meii' na tye' ñejndye'ntjom'yo' nnom jna', saa je' ñequio na xcwee'ya n'om'yo' cwila'ñoom'ndyo' ñoom na t'moo' nn'a' ndaa'yo' cantyja 'naa'a'. ¹⁸ Ndo' je' na jnda seicandyaañê 'o nnom jna', jo' chii cwiluiindyoy' nn'a' na cwindye'ntjomtye' cantyja na maty'iomyana'. ¹⁹ Matseina' ñoommei' ndaa'yo' cha'xje' ñoom na cwila'nei' nn'a' nc'e 'o ticala'no'ya'yo' joona'. Quia jo' cha'xje' na jnda tquia'ñe'yo' seii'yo' na ñejndye'ntjom'tye'yo' nnom jna' ñequio ndaa' cha'tso nnom natia, ndo' na ñel'a'yo' yuu na matso ljei na matsa'ntjomna' na tal'a'yo', maluaa' je' quiandyo'ñe'yo' na nndye'ntjom'yo' cha'xje' na maty'iomyana' na cantyja 'naa' jo' xcwe nc'om'yo' jo nnom Ty'oots'om.

²⁰ Xje' na ñejndye'ntjom'tye'yo' nnom jna', tîc'oom' n'om'yo' na nl'a'yo' yuu na ya. ²¹ Ndo' na luaa' tyol'a'yo', ¿yuu waa na teijndeina' 'o? Je' cantyja na nmeii' ñel'a'yo', yache' mach'eena' jnaa'yo', ee joona' 'oochona' 'o na nntsuundyoy'. ²² Saa je' je' jnda jndyaandyo' na ñejndye'ntjom'tye'yo' nnom jna', ndo' jnda saaquiee'ndyo' na cwindye'ntjom'tye'yo' nnom Ty'oots'om, ndo' cantyja 'naa' jo' waa naya 'na'yo' na maque'lju'na' 'o jo nnoom, ndo' na nnto'ñoom'yo' na ticantycwii na nntando'yo'. ²³ Ee nquii jna' matioml'uana' jaa na cwiwjaaya, saa naya na cwicandaaya nnom Ty'oots'om mañequiaana' na ticantycwii na cwita'ndo'a nc'e Jesucristo na cwiluiñê na matsa'ntjoom jaa.

7

Matseijomna' jaa cha'cwijom ts'a' na jnda toco

¹ 'O nn'a'ya na cwila'yu'yo' ñe' Cristo, manquiuyoy' chiuu waa na matsa'ntjom ljei na tquiaa Ty'oots'om nnom Moisés, na juu ljei'ñee' taxoque'tina' xje' ts'a' na jnda tue'. ² Ee matseijomna' cha'xje' cwii yuscu na jnda toco, matseitye' ljei jom ñequio saa'a' yoche' na wando'. Saa xe' nncue' quia jo' cwindyaañê l'o ljei 'naa'na. ³ Jo' chii xe' ndicwa' wando' saa'a' ndo' nnc'oo' ndyoo cwiiche' tsa's'a quia jo' matsona' na jom yuscu na cwe' m'aa'ya ñe' tsa's'a'ñee'. Saa xe' na jnda tue' saa'a' quia jo' wanaa' na nncoonnaa'a' ndo' xocatsona' na cwe' m'aa'yaa' ñe' tsa'ñee'.

⁴ Jo' chii 'o nn'a'ya na cwila'yu'yo', mati 'o cwiluiindyoy' l'oo cantyja 'naa' ljei na matsa'ntjomna' na tque' Moisés nc'e ts'oom'naa' ty'ioom nn'a' Cristo, cha na nndaa nla'xma'yo' cwentaa' cwiiche', manque' na wando'xcoom jnda na tuee'ne'. Maluaa'

waa cha nndaa nleil'uee'ñê 'o. ⁵ Ee quia na ñet'oo'ya xje' 'naa' na teincoondyo na nn'a' jna' jaa, ljeii'ñee' tyotseilcwii'ñena' ndaaya na cwil'aaya cha'tso nnom natia na quee' ts'om seii'a, jo' na tjachuuna' jaa na nntsuundyo. ⁶ Saa je' je' jnda tjaaya cantyja 'naa' ljeii na ñetque'na' xje' jaa, jo' chii je' mam'a'candyaandyo na ndya'ntjoo'ya nnom Ty'oots'om nc'e cwitandoo'xcoo'ya na m'aa'ya nacje 'naa' Espíritu, tachii cantyja 'naa' ñ'oom tq IEEE na ñesa'ntjom.

Jna' ñe'que'na' xje' 'naa'na' ja

⁷ Quia jo' ¿chiiu nl'uuyoo'ya je' cantyja 'naa' ljeii na tque' Moisés, aa jna' matseixma'na'? Mei'chjoo nchii jo' ee xe' nchii juuna', xocatsei'no'na na ticatsa'ntjomna' na matseiquee' ts'oo' 'naa' cwiiche' ts'a' hasta quia ljeiya na tso ljeii'ñee': "Tintseiquee' ts'om' 'naa' x'ia'". ⁸ Saa juu ljeii'ñee' teil'uee'ñe jna' na s'aana' na tyotseiquee'na' ts'oo' jndye nnom natia. Ee yuu na ticuaa ljeii'ñee' m'aa' ts'oo'ne jna'. ⁹ Tyowaa xje' na ticaljeii chiiu matsa'ntjom ljeii na tque' Moisés, xje'ñee' t'icatsei'ndaa'na' ntyjiiya na ñeseitjoondyo nnomna', saa quia na sei'no'na chiiu matsa'ntjomna', quia jo' ljeiya na wando' jna', na wjaañ'oomna' ja na ntsuundyo. ¹⁰ Ndo' juu ljeii'ñee' na ts'iaa'na' na ñnequiaana' na ndaya na ticantycwii na wando'a, teijndaa'yuu na nntsuundyo cantyja 'naa'na'. ¹¹ Ee juu jna' teil'uee'ñena' ljeii'ñee' na tqiuu'nn'a'na' ja ndo' tque'na' na nntsuundyo.

¹² Jo' chii nquii ljeii'ñee' lju' cwiluiiñena' cantyja 'naa'na', ndo' ñ'oom na matsa'ntjom cwiluiiñena' na lju', mati xcwe ndo' jee' yana'. ¹³ Quia jo' ¿aa ñe'catsona' na ljeii na cwiluiiñe na yana' tjañ'oomna' ja na nntsuundyo? Mei'chjoo nchii ljo'. Juu jna' na waana' quii' ts'oo', seijndaa'ñena' na nntsuundyo ndo' t'mo' jndaa'ñena' na jna' jo', juu jo' teil'uee'ñena' cwii na jee' ya ndo' laa'ti waa na juu ñ'oom na matsa'ntjomna' t'mo'na' na jee' tia tseixma' jna'.

¹⁴ Manquiuuya na tqiaa Espíritu ljeii na matsa'ntjomna'. Saa nc'e na ts'a' ja matseijomna' cantyja 'na'ya na cwiluiindy ts'a' na seijnda jna', na tye' mandi'ntjoo'ya nnomna'. ¹⁵ Tileicatsei'no'na chiiu na matjoo'ya na tileicats'aaya ljo' na ñe'cats'aa, yache' mats'aayoya majo'to ljo' na jee' jndoya. ¹⁶ Saa quia na mats'aa yuu na tiñe'cats'aa, matsei'no'na na jee' ya juu ljeii na matsa'ntjomna'. ¹⁷ Ndo' na ljo', ma'mo'na' na nchii nncō mats'aa. Juu jna' na m'aa' naquii' ts'oo' mach'eenaa' na ljo'. ¹⁸ Ndo' ntyjiiya nc'e na ts'a' ja, tjaa'na' cwii na matseixma'ya na nts'aa yuu na ya. L'ue ts'oo' na nnts'aa yuu na ya saa leicandaa nnts'aa. ¹⁹ Juu na ya na ñe'cats'aa, ticats'aa jo', ñequii'che' natia na tiñe'cats'aa, juu jo' mats'aa. ²⁰ Quia jo' xe' juu na tiñe'cats'aa mats'aa, nchii manncotyā mats'aa jo'. Juu jna' na m'aa' quii' ts'oo', juuna' mach'eenaa' na ljo'.

²¹ Jo' chii luaa waa na maljeiya cantyja 'na'ya. Quia na matseijndo na nnts'aa yuu na ya na l'ue ts'oo', yache' maljeiya na m'aa' natia naquii' ts'oo'. ²² Ee nncō jee' nei'ncōo' ntyjii ljeii 'naa' Ty'oots'om na tqiaa' nnom Moisés, ²³ saa maqua' cwentā naquii' seii'a m'aa' cwii na matseiwēne nacjoo' juu na m'aa' ts'oo' na ma'mo'na' na cats'aa, majuu jna' na matsa'ntjomna' seii'a, na maleiñ'oomna' ja praso.

²⁴ Jee' ndya' nty'iaa'ndyo. ¿Ñee' nndaa nntseicandyaañe ja ñequio seii'a na wjaañ'oomna' ja na nntsuundyo? ²⁵ Jee' ndya' quianl'uaa' Ty'oots'om na macandā jom nndaa nncwji'n'maa'ñê ja nc'e Taya Jesucristo. Je' je' matsei'no'na na tseixma'ya na cju'ndyo cja jo' nnom ljeii 'naa' Ty'oots'om na matsa'ntjomna'. Saa cantyja 'naa' na ts'a' jna' ja ndicwa' m'aa'ya nacje 'naa' jna'.

8

C'oo'ya cha'xje' matsa'ntjom Espíritu cwiluiiñe Ty'oots'om

¹ Jo' chii jaa nn'a' na cwilajomndyo ñequio Jesucristo, ticat'uii Ty'oots'om jaa cantyja 'naa' jnaa'ya. Luaa' waa nc'e na cwil'aaya yuu na l'ue ts'om Espíritu Santo, nchii yuu

na l'ue n'ooⁿ ncjoo. ² Ee juu ljeii na matsa'ntjomna' cantyja 'naaⁿ Espíritu na mañequiaa na wando'a jo nnom Ty'ooots'om nc'e na matseijomndyo ñequio Cristo Jesús, ljeii'ñeeⁿ jnda seicandyaañena' ja jo nnom ljeii na ma'moⁿna' na matseixmaⁿya jnaⁿ na cantyja 'naaⁿ jo' nntsuundyo. ³ Ee ljeii na tqueⁿ Moisés, tîcandaa nlqueⁿna' na tjaa jnaⁿ laxmaaⁿya ee tjaa'naⁿ najndeii na matseixmaⁿna' cha nla'candaaya juuna' ee la'xmaaⁿya nn'aⁿ na cwila'tjoondye. Saa yuu na tîcandaa nnts'aa juuna', nquii Ty'ooots'om jnda s'aaⁿ. Ee jñoom Jnaaⁿ na ts'aⁿ cha'na jaa nmeiiⁿ, na juu nncue' cwentaa jnaaⁿya. Ndo' na ljo' seijndaa'ñê na cwintycwii najndeii na matseixmaⁿ jnaⁿ na c'ooⁿya nacje 'naaⁿna'. ⁴ Luaa' s'aaⁿ cha nndaⁿ nla'candaaya ljo' na matsa'ntjom ljeii'ñeeⁿ. Ee jaa tac'oⁿtyaaya cantyja 'naaⁿ natia na cwila'queeⁿ n'ooⁿya. Jaa cwitsaam'aaⁿya nacje 'naaⁿ na l'ue ts'om Espíritu Santo.

⁵ Nn'aⁿ na cwiñe'quiandye na cwil'a yuu na l'ue ts'om seii macanda tomti jo' cwijoo' n'omna. Saa nn'aⁿ na cwil'a ljo' na l'ue ts'om Espíritu Santo macanda cwijoo' n'omna ljo' na l'ue ts'om Ty'ooots'om. ⁶ Quia na macanda tomti nnc'oom' ts'om ts'aⁿ cantyja 'naaⁿ ljo' na l'ue ts'om seii'eⁿ, wjaañ'omna' jom na nntsuuñê. Saa quia na nnc'oom' ts'om ts'aⁿ ljo' na l'ue ts'om Espíritu Santo wjaañ'oomna' jom na ticantycwii na nncwanoom'm ndo' tjaa ljo' chjoo' ts'oom. ⁷ Saa nn'aⁿ na cwiñequiandye cantyja 'naaⁿ jnaⁿ, m'aⁿwjeena nacjoo' Ty'ooots'om, ee tiñe'catuee'ndyecjena jo nnom ljeii na matsa'ntjomna', meiⁿ xondaⁿ nl'ana. ⁸ Jo' chii nn'aⁿ na 'oom'aⁿ cantyja 'naaⁿ jnaⁿ, xocandaⁿ nl'ana yuu na cjaawee' ntyjii Ty'ooots'om.

⁹ Saa 'o tac'om'yo' cantyja 'naaⁿ na teincoondyo' na nn'aⁿ, 'o tsaam'aⁿyo' nacje 'naaⁿ Espíritu na cwiluiñe Ty'ooots'om, xeⁿ na mayuu'cheⁿ Espíritu na cwiluiñê m'aaⁿñe naquii' n'om'yo'. Ts'aⁿ na ticatseixmaⁿ Espíritu na cwiluiñe Cristo tyooluiñe cwentaaⁿaⁿ. ¹⁰ Ndo' xeⁿ Cristo wanoom'm naquii' n'om'yo' meiⁿ na mayuu' seii'yo' m'aⁿl'oondyena' nc'e jnaⁿ, nquii espíritu na la'xmaⁿyo' m'aaⁿ na wando' ee jnda seicandyaañe Ty'ooots'om 'o cantyja 'naaⁿ jnaⁿyo'. ¹¹ Ndo' xeⁿ Ty'ooots'om na tquiaaⁿ na tando'xco Cristo m'aaⁿ Espíritu na cwiluiñê naquii' n'om'yo', majom ñnequiaaⁿ na nnta'ndo'nnda' seii'yo' ñequio mañejuuti Espíritu na cwiluiñê m'aaⁿñe naquii' n'om'yo'.

¹² Jo' chii 'o nn'aⁿya na cwila'yuyoy', waa cwii na jeeⁿ matsona' na cal'aaya, saa nchii nl'aya yuu na l'ue n'ooⁿ ncjoo. ¹³ Ee xeⁿ na cwiñequiandyo' joo na teincoondyo' ñequio seii'yo' nntsuundyo', saa xeⁿ ñequio Espíritu Santo cwil'a'yo' na joo na teincoondyo' ñequio seii'yo' cwjena', quia jo' nlui'n'maaⁿndyo'.

¹⁴ Cha'tsonde nn'aⁿ na 'oontyjo ljo' na ma'moⁿ Espíritu na cwiluiñe Ty'ooots'om, naⁿñeeⁿ cwiluiindyena ntseinaaⁿ. ¹⁵ 'O nchii to'ñoom'yo' cwii espíritu na nnts'aayuuna' nquiu'yo' na ndicwaⁿ la'xmaⁿyo' moso ndaa joo na l'ue n'om seii'yo', na jo' jo' cwiicheⁿ cwiindii' nnc'om'yo' na nquia'yo' na nnt'uii Ty'ooots'om 'o. 'O jnda to'ñoom'yo' Espíritu Santo na macjwaa'ñe 'o na cwiluiindyoy' ntseinaaⁿ. Jom mach'eeⁿ na cwil'uuya: "Ta Tsotyaaya." ¹⁶ Manquiti Espíritu Santo macwji'yuu'ñê nnom espíritu na laxmaaⁿya na matsoom na cwiluiindyoy' ntseinda Ty'ooots'om. ¹⁷ Ndo' na cwiluiindyoy' ntseinaaⁿ, mati la'xmaaⁿya na ndaaya cha'tso na jnda seijndaa'ñê na ndaa nn'aⁿ na cwiluiindyoy' ntseinaaⁿ, mañejuuti na ndaa' Cristo, mati jo' ndaaya xeⁿ cwilajomndyo' nawi' na tjatjoom cha ndanquia nlajomndyo' na cwiluiit'maⁿñê.

¹⁸ Ee ntyjiyaya na nawi' na tsatjooⁿya je', mei'chjoo xocatseijomna' ñequio na nnt-seit'maaⁿñena' jaa xuee na macanda. ¹⁹ Cha'tso na tqueⁿ Ty'ooots'om ñequio na ntyjaa' n'omna mei'ndoo'nty'iaandye xuee quia na m'moⁿ 'ñeeⁿ joo cwiluiindyoy' na nntseinaaⁿ. ²⁰ Ee cha'tso na tqueⁿ Ty'ooots'om tei'ndaa'na' saa nchii tjoomna' na luaa' ee na l'ue n'om nquieena', tjoomna' na ljo' ee luaa' l'ue ts'oom. Saa maxjeⁿ ntyjaa'ya n'omna' na nncue'ntyjo cwii xuee na nlco'yannda'na', ²¹ na nncue'ntyjo xjeⁿ na ndyaandye joona' na tyeⁿ m'aⁿna' nacje 'naaⁿ na cwiwi'ndaa'na' ndo' cwiwjena', cha nla'jomndye joona' ñequio juu na cwindyaandye ntseinaaⁿ, cwii na jeeⁿ ndya' jnda tseixmaⁿna'.

²² Manquiuuya na cha'tso na tquee Ty'ooots'om hasta xjeⁿ je'cheⁿ jeeⁿ cwitcweena' nawi' cwitjoom joona' cha'xjeⁿ maquiina' yuscu na matseincuii. ²³ Ndo' nchii macanda joo na tqueeⁿ cwitjoomna' na wi', mati jaa na jnda to'ñoⁿya Espíritu Santo, cwii na cwe' tyuaa'ya na xeⁿ jnda nnto'ñoⁿñ'aaⁿ na jnda seijndaa'ñê na ndaaya, jaa t'maⁿ wi' cwitjooⁿya yocheⁿ na cwimeinⁿdoⁿo'a na nncwjaa'ñe Ty'ooots'om jaa na cwiluiindy ntseinaaⁿ, cha na ndaaⁿ ndyaandye seiia. ²⁴ Nc'e na luaa' waa na cwicantyyaa' n'ooⁿya, jo' chii na cwilui'n'maaⁿndyo, saa quia jnda nty'iaa' ts'aⁿ cwii na macantyyaa' ts'oom, tacatsona' na ntyjaa'ti ts'oom ee cwii na mamantyyaa' ts'aⁿ, ticatsona' na ntyjaa'ti ts'oom. ²⁵ Saa xeⁿ ljo' na meiⁿndoo'a na nnty'iaaya ndicwaⁿ tyoontyyaaya jo', macaⁿna' na c'oⁿt'maaⁿndyo n'ooⁿya yocheⁿ na meiⁿndoo'a juuna'.

²⁶ Maluaa' mach'ee Espíritu, mateijneiⁿ jaa yuu na tixcwe cwil'uuya. Ee jaa ti'naaⁿya nlanaaⁿya nnom Ty'ooots'om cha'xjeⁿ na macaⁿna', jo' chii manquiti Espíritu Santo matseity'ooñê nnom Ty'ooots'om ñequio na cwicom ts'oom cwentaaya ñequio ñ'oom na tileicatso ts'aⁿ. ²⁷ Ndo' Ty'ooots'om tcuu mal'ueeⁿ chiuu waa naquii' ts'om ts'aⁿ, jo' chii ntyjeeⁿ ñ'oom na matseity'ooñê Espíritu nnoom cwentaa nn'aⁿ na cwiluiindy cwentaaⁿaⁿ, ee juu matseity'ooñê cha'xjeⁿ na l'ue ts'oom.

Nndaa nna'ñe ts'aⁿ nc'e Jesucristo

²⁸ Ee manquiuuya nn'aⁿ na jnda nquiu Ty'ooots'om, cha'tso nnom na cwiwi'nomna cweitei'ndeina' joona, nquiee nn'aⁿ na maqueeⁿñê cha'xjeⁿ na l'ue ts'om nqueⁿ. ²⁹ Ty'ooots'om ntyjeeⁿ cwaaⁿ nn'aⁿ nla'xmaⁿ cwentaaⁿaⁿ cwitjoocheⁿ na nluiindyena. Ndo' teiyo tqueeⁿ na catseijomna' joona cha'xjeⁿ na Jnaaⁿ Jesucristo cha na juu nlui-itquieñe quii'ntaaⁿ cha'tsondye ntseinaaⁿ. ³⁰ Ndo' nn'aⁿ na tqueeⁿ na cwiluiindy cwentaaⁿaⁿ, maqueeⁿñê joona. Ndo' joo nn'aⁿ na maqueeⁿñê, maqueeⁿ joona na tjaa jnaⁿ cwicola'xmaⁿna, ndo' na tjaa jnaⁿ cwicola'xmaⁿna, ñnequiaaⁿ na nluiit'maⁿndyena ñ'eñê.

³¹ Quia jo' ¿ljo' cwii ya nl'uuya cantyya 'naaⁿ ñ'oommeiⁿ? Xeⁿ Ty'ooots'om m'aaⁿ cantyya 'naaⁿya, ¿ñeeⁿ nleichuu xjeⁿ 'naaⁿ jaa? ³² Ee Ty'ooots'om tîcwañom'm Jnaaⁿ, tquiaaⁿ na tue' juu cwentaaya. Ndo' na luaa' s'aaⁿ, ma'moⁿna' na mati ñnequiaaⁿ na nnto'ñoⁿya cha'tso nnom na macaⁿna' jaa cha'xjeⁿ mañequiaaⁿ na tseixmaⁿ Jnaaⁿ. ³³ ¿Ñeeⁿ juu ndaaⁿ nncju' jnaⁿ cjoo nn'aⁿ na macwji' Ty'ooots'om cwentaaⁿaⁿ? Tjaa 'ñeeⁿ juu ee manquityeeⁿ jnda tqueeⁿ jaa na tjaa jnaⁿ cwicola'xmaaⁿya jo nnoom. ³⁴ Ndo' na ljo' ¿ñeeⁿ joo nntuee' jnaⁿ nacjoona? ¿Aa nnts'aa Cristo? Xocats'aaⁿ ee nqueⁿ tquiaaⁿñê na tueeⁿeⁿ cwentaaya ndo' tando'xcoom jnda na tueeⁿeⁿ. Je' wacatyeeⁿ ntyjaa' ts'o Ty'ooots'om ntyjaya na macaaⁿ ñ'oom 'naaⁿya nnom. ³⁵ ¿Aa waa cwii nnom nawi' na ndaaⁿ nnts'aana' na nntseitsaaⁿñena' na Cristo m'aaⁿ na candya' ts'oom jaa? Nawi' na cwitjooⁿya, ¿aa ndaaⁿ nnts'aana' oo na cwintyjo nn'aⁿ jaa nc'e na m'aaⁿya cantyya 'naaⁿaⁿ, ndo' na matsei'tjoona' na nlcwaa'a, oo na matsei'tjoona' liaaya? Oo, ¿cwii nnom na jeeⁿ teincuu' na cwitjooⁿya oo na cwila'jndaa'ndye nn'aⁿ na nla'cwjeena jaa? Maxjeⁿ tjaa'naⁿ meiⁿcwii nnom na ndaaⁿ nntseitsaaⁿñena' na m'aaⁿ Cristo na candya' ts'oom jaa. ³⁶ Ee ñ'oom na teiljeii naquii' libro Salmos, matsona':

Nc'e na cwiluiindyô nn'aⁿ cwenta', jo' chii meinchaⁿ xuee na ñe'cala'cwjee nn'aⁿ jâ. Cwil'ana ñ'eⁿndyô cha'na cwitjoom canmaⁿ na jnda teijndaa' na nncwje.

³⁷ Saa meiiⁿ na luaa' waa cantyya 'naaⁿ cha'tso nmeiⁿ, waljoo'cheⁿ na tsanandyo nmeiⁿ, nc'e Cristo m'aaⁿ na candya' ts'oom jaa. ³⁸ Ee ntyjiiya tjaa meiⁿcwii na ndaaⁿ nntoⁿna' jaa na m'aaⁿ Ty'ooots'om na candya' ts'oom jaa. Cantyya na cwiwjaa, cantyya na cwitandoo'a, meiⁿ ángeles, meiⁿ ljo' na t'maⁿ waa najnda, meiⁿ nn'aⁿ na t'maⁿ n'iaaⁿ la'xmaⁿ, meiⁿ ljo'cheⁿ na matseicaty'uena' jaa na maje', ndo' meiⁿ ljo' na wjaach'eena' jaa 'io cha, ³⁹ meiⁿ ljo' na m'aⁿ nandye, meiⁿ ljo' na niom yuu na njoomti ts'om ndaaluee, meiⁿ ljo' na s'aa Ty'ooots'om. Meiⁿcwii na cha'tso nmeiⁿ, xocandaa nntoⁿna' jaa na

t'mooⁿ na m'aaⁿ na candya' ts'oom jaa nc'e Cristo Jesús na cwiluiiñê na catsa'ntjoom jaa.

9

Tjeii'ñe Ty'oots'om nn'aⁿ Israel na nla'xmaⁿ na cwentaaⁿ aⁿ

¹ Ja Pablo, nc'e na matseyu'a ñ'eⁿ Jesucristo, matseinaⁿya ñ'oom na mayuu', nchii cwe' cantu. Juu na m'aaⁿ ts'ooⁿ, ma'moⁿ Espíritu Santo na mayuu' jo'. ² Ee t'maⁿ waa na matseichjoo'na' ts'ooⁿ ndo' matsei'ndaa'na ntyjiya cantyja 'naaⁿ nn'aⁿya nn'aⁿ judíos na ti'ñe'calayu' ñ'eⁿ Cristo, ³ ee cwiljoya ts'ooⁿ meiiⁿ na caton'na' ja ñ'eⁿ Cristo, ndo' meiiⁿ nncju'wi'na' añaⁿya xeⁿ na cantyja 'naaⁿ jo' nnteijndeina' nn'aⁿya na mañe'cwii tsjaaⁿ cwiluiindy^o ñ'eⁿndyena. ⁴ Joona cwiluiindyena tsjaaⁿ 'naaⁿ nquii Israel na jndyowicantyjo'. Tjaa'ñe Ty'oots'om joona na ntseinaaⁿ. Juu na tseixmaaⁿ na caxueeñê tyom'aaⁿ quii'ntaaⁿna quia na tyocañ'eeⁿ ñ'eⁿndyena. Tquiaaⁿ ljeii nnom Moisés na matsa'ntjomna' chiuu nnc'omna. Seijndaa'ñê chiuu l'ue ts'oom na nla't'maaⁿndyena jom naquii' wats'om, ndo' jndye nnom nt'omcheⁿ ñ'oom tsoom ndaⁿna na nnts'aaⁿ. ⁵ Cwiluiindyena ndacantyjo welooya ndo' cantyja 'naaⁿ tsjaaⁿ 'naaⁿ joona tuiiñe Cristo na ts'aⁿ jom, na cha'tso na cha'tso cantyja 'naaⁿaⁿ cwiluiiñê Ty'oots'om. Ñequii'cheⁿ na cala't'maaⁿndye nn'aⁿ jom. Amén.

⁶ Ndo' meiⁿ nchii ñ'oom na tso Ty'oots'om ndaaⁿ nn'aⁿ Israel na nnts'aaⁿ, tîcatseicandaa'ñena'. Luaa' waa ee nn'aⁿ na jndyowicantyjo' tsjaaⁿ 'naaⁿ nn'aⁿ Israel, ticha'tsondyena na mayuu'cheⁿ cwiluiindyena nn'aⁿ Israel. ⁷ Ee ticha'tsondye ntseindacantyjo Abraham mayuu'cheⁿ na cwiluiindyena ntseinaaⁿ, ee tso Ty'oots'om nnoom: “Ntseindacantyjo ti'jnda' Isaac, joona nncwjaa'ñena' na nluiindyena tsjaaⁿ 'naⁿ.” ⁸ Ñ'oommeiⁿ cwiñe'quiana' na caliuuya na nchii cwe' cantyja 'naaⁿ tsjaaⁿ na cwiluiindy^e nn'aⁿ, jo' na macwjaa'ñena' na cwiluiindyena ntseinda Ty'oots'om. Tomti cwiluiindyena ntseinaaⁿ nc'e ñ'oom na tsoom ndaaⁿ nn'aⁿ Israel na nnts'aaⁿ. ⁹ Ee tso Ty'oots'om nnom Abraham chiuu na nnts'aaⁿ, luaa matsona': “Tiepmomeiiⁿ ndyoonnda'a na m'aⁿyo', ndo' nquii scu' Sara nnleiñ'oom cwii tyochjoo nda'yo'.”

¹⁰ Ndo' nchii macanda luaa' waa na ma'moⁿna' chiuu na maqueⁿ Ty'oots'om nn'aⁿ na ntseinaaⁿ. Ee we ntseinda Rebeca ñecwii tsotyena majuu Isaac na cwiluiiñe welooya. ¹¹⁻¹³ Ee cwiitjoocheⁿ na nluiindy^e catyeⁿnquiee'ñeeⁿ, meiⁿ na l'ana na tis'a oo ljo' na ya, ndo' tso Ty'oots'om nnom Rebeca: “Juu tsaⁿ na nluiiñejndyee nndi'ntjoom nnom tyjeeⁿ.” Ñ'oomwaa' matseiljoyuna' ñequio ñ'oom'm na teiljeii na matsona': “T'ooⁿya na wi' ts'ooⁿya Jacob ndo' s'aaya na ticuee' ts'ooⁿya Esaú.” Luaa' ma'moⁿna' na Ty'oots'om wanaaⁿ na nncwjiiñê nn'aⁿ na nluiindy^e cwentaaⁿaⁿ cha'xjeⁿ nqueⁿ na l'ue ts'oom, joo nn'aⁿ na macwaaⁿ na nluiindyena cwentaaⁿaⁿ. Meiⁿ ticwjaa'ñê cwentaaⁿ ljo' cwii nnom na cwil'ana. ¹⁴ Ndo' na luaa' waa, ¿chiuu ya nl'uu? ¿Aa ticwixcwe ljo' mach'ee Ty'oots'om? Jeeⁿ tic'oom'na'. ¹⁵ Ee tsoom nnom Moisés: “Ñeeⁿ juu na matseitiuuya na nnteijndeiya maxjeⁿ nnteijndeiya tsaⁿñeeⁿ, ndo' ñeeⁿ juu na matseitiuuya na nnc'ooⁿya na wi' ts'ooⁿya maxjeⁿ jo' nnts'aaya.” ¹⁶ Jo' chii Ty'oots'om nchii macwjeeⁿeⁿ ts'aⁿ na nntseixmaⁿ cwentaaⁿaⁿ cwe' ee na l'ue ts'om nquii, oo cwe' nc'e na jeeⁿ matseijndeii ts'aⁿ na nncjaawee' ts'oom ñ'eⁿñe. Jom macwjeeⁿeⁿ ts'aⁿ na nluiiñe cwentaaⁿaⁿ ee na wi' ts'oom juu. ¹⁷ Ee naquii' ñ'oom'm na teiljeii matsona' chiuu tsoom nnom rey ndyuaa Egipto. Tsoom: “Ja tquiaya na cwiluiindy^u rey, cha cantyja 'naⁿ nleitquoo' na jndoya ndo' cha nn'aⁿ na cha'waa tsjoomnancue caliuna chiuu t'maⁿ tseixmaⁿ xueya.” ¹⁸ Ndo' na luaa' waa, ñeeⁿ juu na l'ue ts'oom na nnc'oom na wi' ts'oom maxjeⁿ jo' nnts'aaⁿ, ndo' ñeeⁿ juu na nnts'aaⁿ na nntseiquie' ts'om, maxjeⁿ jo' nluii. ¹⁹ Nndaⁿ nnts'aana' na m'aaⁿ ts'aⁿ na nntso noⁿ: “Xeⁿ na luaa' waa quia jo' ¿chiuu na matseincjoo'ñe Ty'oots'om ljo' cwil'a nn'aⁿ? Ee tjaa'na' ts'aⁿ ndaaⁿ nncjaaⁿ nacjoo' ljo' na l'ue ts'oom.” ²⁰ U na cwe' ts'aⁿ

'u, ɛljo' ts'iaaⁿ na ñe'catseincjoo'ndyu' nacjoo' Ty'ooots'om? ɛAa maty'iomna' na xuaa na tuii ñ'eⁿ ts'ocachu nntsona' nnom ts'aⁿ na s'aa juuna': "ɛChiuu ts'iaaⁿ na luaa' sa' ja?"
²¹ Ee ts'aⁿ na mach'ee ts'iaaⁿ ñ'eⁿ ts'ocachu, nqueⁿ ntyjeeⁿ ljo' ts'iaaⁿ na ñe'cats'aaⁿ ñ'eⁿ joona'. Mañ'eⁿ ts'o'ñeeⁿ nnts'aaⁿ cwii xuaa na yaticheⁿ oo cwii na cwe' cwantindyo.

²² Ndo' nquii Ty'ooots'om ɛljo' mach'eena' xeⁿ seijndaa'ñê na m'mooⁿ na matseiw'eeⁿ nn'aⁿ na cwila'tjoondyena nnoom, ndo' nnts'aaⁿ na nleitquioo' juu najndei na cwilui-iñê? Jndyocaa xuee na tintycwii na mach'eeⁿ na wjaanioomñe ñequio nn'aⁿ na la'xmaⁿ na nnt'ueeⁿ joona nc'e na ticalcwe' n'omna jnaaⁿna, na la'xmaⁿ na nntsuundyena.

²³ S'aaⁿ na luaa' cha cantyja 'naaⁿ jaa nleitquioo' na juu na cwiluiit'ma'ñê, jeeⁿ t'maⁿ tseixmaⁿna', jaa na cwiitjoocheⁿ na ncuaa cha'tso, ty'oom na wi' ts'oom na seijndaa'ñê na nla'jomndyo na matseit'maaⁿñena' jom. ²⁴ Ty'ooots'om tqueeⁿñê jaa na la'xmaaⁿ cwentaaⁿaⁿ. Nt'omndyo jaa tjeii'ñê quii'ntaaⁿ nn'aⁿ judíos ndo' nt'om tjeii'ñê quii'ntaaⁿ nn'aⁿ gentiles. ²⁵ Cha'xjeⁿ na matso ñ'oom naquii' libro na seiljeii Oseas:

Nn'aⁿ na nchii laxmaⁿ nn'aⁿya,

je' nntsjoo ndaana na mann'aⁿya joona.

Ndo' nn'aⁿ na ñet'om na tjaa 'ñeeⁿ wi' ts'om joo, je' la'xmaⁿna nn'aⁿ na wi' ts'ooⁿya joona.

²⁶ Matsoticheⁿ ljeii'ñeeⁿ:

"O na nchii cwiluiindyo' nn'aⁿ tmaaⁿ cwentaya",

na'ñeeⁿ nntseicajndyu'na' na cwiluiindyena ntseinda Ty'ooots'om na wando'.

²⁷ Mati seineiⁿ Isaías cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ Israel, tsoom: "Nn'aⁿ na wjaawicantyjoo' nn'aⁿ Israel, meiiⁿ na nleiindyendyena cha'na jndye tei' 'ndyoo ndaaluee, saa cwe' cwantindye joona nlui'n'maaⁿndyena." ²⁸ Ndo' tjatsoticheⁿna': "Ta Ty'ooots'om maxjeⁿ nntseicandaa'ñê ñ'om 'ñom ñequio nn'aⁿ tsjoomnancue, na nncu'xeeⁿ joona cha'xjeⁿ na matsona' ndo' jndei m'aaⁿ na nnts'aaⁿ na ljo'."

²⁹ Cha'xjeⁿ na jnda tso Isaías:

Nquii Ty'ooots'om na matsa'ntjoom cañoom'luee,

xeⁿ nchii 'ñeeⁿ cwantindyo tsjaaⁿ jaa nn'aⁿ judíos,

maxjeⁿ jnda ljoo'ndyo cha'xjeⁿ tjoom nn'aⁿ tsjoom Sodoma ñ'eⁿ Gomorra.

Luua mañ'oomna' nn'aⁿ judíos cantyja 'naaⁿ ñ'oom naya

³⁰ ɛChiuu nl'uuyoo je' cantyja 'naaⁿ ñ'oommeiⁿ? Joo nn'aⁿ na nchii judíos cwilui-indyena tqueⁿ Ty'ooots'om joona na tjaa jnaⁿ cwicola'xmaⁿna, nc'e na cwila'yu'ya n'omna ñ'eⁿñê. Ndo' majootona na nchii ñel'ueena na nlui'n'maaⁿndyena. ³¹ Ndo' nn'aⁿ Israel je', na tyoqueⁿndyena na nla'candaaⁿndyena chiuu t'maⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés cha queⁿna' joona na tjaa jnaⁿ la'xmaⁿna, tîcandaaⁿ nla'candana juuna'. ³² ɛNdo' chiuu na luaa' tjoomna? Luaa' tjoomna ee tyocantyyaa'ya n'omna na nlui'n'maaⁿndyena nc'e na tyola'candaaⁿndyena ljo' na matsa'ntjom ljeii na tqueⁿ Moisés, ee nchii tyola'yu'ya n'omna ñ'eⁿ Ty'ooots'om. Ndo' nc'e naljo', jo' chii matseijoom'na' cantyja 'naaⁿna na jnda tei'ty'uiina "Tsjo' na cwiwi'ty'uii nn'aⁿ" ³³ ee waa ñ'oom cantyja 'naaⁿaⁿ naquii' ñ'oom' Ty'ooots'om na teiljeii na matsona':

Ja maquiaⁿya tsaⁿ na nluiiñe tsjo' na nquiee nn'aⁿ tsjoom Sión nncwity'uiina cantyja 'naaⁿaⁿ,

jom nluiiñe tsjo'ty'a na cantyja 'naaⁿaⁿ nntseiquiaana' nn'aⁿ,

saa ts'aⁿ na nntseyu' ñ'eⁿñê, xocats'aana' ntyjeeⁿ ndoo' cwe' ts'iaaⁿndyo na matseiy-oom'm.

10

¹ O nn'aⁿya na cwila'yu'yo', macaⁿa nnom Ty'ooots'om na nlui'n'maaⁿndye nn'aⁿ Israel ndo' ntyjaa'ya ts'ooⁿya na nluii na ljo'. ² Ee macwji'yuu'ndyo cantyja 'naaⁿna na cwijoo' n'omna na nluiit'ma'ñe Ty'ooots'om cantyja 'naaⁿna. Saa ticwixcwe na cwindye'ntjomna nnoom cha'xjeⁿ na l'ue ts'oom. ³ Ee tîcala'nōⁿna chiuu waa na maqueeⁿ nn'aⁿ na tjaa

jnaⁿ cwicola'xmaⁿ jo nnoom. Joonā cwil'uee'ndye cheⁿnquieena chiuu ya na nlqueⁿna' joona na ljo'. Tîcatuee'ndyecjena cha'xjeⁿ na seijndaa'ñê na maqueeⁿ nn'aⁿ na tjaa jnaⁿ laxmaⁿ jo nnoom. ⁴ Ee juu ljeii na tquiaa Ty'oôts'om nnom Moisés, cwintycwii najndeii na matseixmaⁿna' quia na matseyu' ts'aⁿ ñequio Cristo. Jo' chii ts'aⁿ na matseyu' ñ'eⁿñê, maqueⁿna' tsaⁿñeeⁿ na tjaa jnaⁿ cwicatseixmaaⁿ.

⁵ Ee cantyja 'naaⁿ na nlqueⁿna' ts'aⁿ na tjaa jnaⁿ cwicatseixmaⁿ jo nnom ljeii na matsaⁿntjomna', luaa seiljeii Moisés: “Juu ts'aⁿ na matseicanda ñ'oom na matsaⁿntjomna', maxjeⁿ c'oom nacje 'naaⁿna'.” ⁶ Saa juu ñ'oom cantyja 'naaⁿ na nlqueⁿna' ts'aⁿ na tjaa jnaⁿ cwicatseixmaⁿ nc'e na matseyu'ya ts'om ñ'eⁿñê, luaa matsona': “Tinc'oom' ts'om': ¿Ñeeⁿ nncjaawa cañoom'luee na juu nndyoñ'oom Cristo? ⁷ Oo meiⁿ tintsu': 'Ñeeⁿ nncjaacue yuu na m'aⁿ añmaaⁿ l'oo” cha na nndyoñ'oomlcwe' jom. ⁸ ¿Ljo' matso ñ'oomwaa'? Matsona': “Juu ñ'oom' Ty'oôts'om candyoo' nacañom' waana', mati naquii' 'ndyo' ndo' naquii' ts'om'.” Majuu ñ'oomwaa' na cwiñe'quiaayâ na c'oom ts'aⁿ na matseyu'ya ts'oom ñ'eⁿ Cristo. ⁹ Xeⁿ na macwji'yuu'ndyu' na Jesús cwiluiñê na matsaⁿntjoom 'u, ndo' ñequio na xcwee' ts'om' matseyu' na tquiaa Ty'oôts'om na tando'xcoom jnda na tueeⁿeⁿ, quia jo' nlui'n'maaⁿndyu'. ¹⁰ Ee quia ñequio cha'waa ts'om ts'aⁿ matseyoom'm ñ'eⁿ Ty'oôts'om, jo' na maqueⁿna' jom na tjaa jnaⁿ cwicatseixmaaⁿ. Ndo' ñequio ñom macwji'yuu'ñê na cwilui'n'maaⁿñe nc'e Jesucristo.

¹¹ Ee ñ'oom' Ty'oôts'om na teiljeii matsona': “Xocats'aana' na cwe' ts'iaaⁿndyo na seiyu' ts'aⁿ ñ'eⁿ Ty'oôts'om.” ¹² Ee jo nnoom meiiⁿ nn'aⁿ judíos, oo meiiⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ, jom ñecwii xjeⁿ ntyjeeⁿ ñ'eⁿndye joona. Ee manquiti na cwiluiñê na matsaⁿntjom, cwiluiñê na matsaⁿntjoom cha'tso nn'aⁿ. Ndo' ndaa cha'tsonde nn'aⁿ na cwilcwii'na xueⁿeⁿ, candaⁿya mañequiaaⁿ na macaⁿna' joona. ¹³ Cha'xjeⁿ tso ñ'oom' Ty'oôts'om na teiljeii: “Nlui'n'maaⁿñe meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na malcwii' xuee' nquii na cwiluiñê na matsaⁿntjom jaa.” ¹⁴ Saa ¿chiuu nl'ayoona na nlcwii'na jom na cwji'n'maaⁿñê joona xeⁿ na tyoola'yu'na ñ'eⁿñê? ¿Ndo' chiuu nl'ayoona na nla'yu'na ñ'eⁿñê xeⁿ tyoondyena cantyja 'naaⁿaⁿ? Ndo' ¿chiuu nl'ayoona na nndyena cantyja 'naaⁿaⁿ xeⁿ tjaa ñeeⁿ nñequiaa ñ'oom'm ndaⁿana? ¹⁵ Ndo' ¿chiuu nluiyuu na nnc'oonquia nn'aⁿ ñ'oom'm ndaa nt'omcheⁿ xeⁿ na tjaa ñeeⁿ majñom na ñeeⁿ? Cha'xjeⁿ matso ñ'oom'm na teiljeii: “Jeeⁿ neiⁿncoo' quia cwiquie'cañom nn'aⁿ na cwiñequia ñ'oom naya.”

¹⁶ Saa ticha'tsonde nn'aⁿ na cwindye ñ'oom' Ty'oôts'om cwilañ'oom'ndyena juuna'. Ma'moⁿna' na ljo' ee tso Isaías: “Jeeⁿ 'u Ta, tijndye nn'aⁿ cwila'yu' ñ'oom na cwiñequiaayâ.” ¹⁷ Jo' chii cwe' nc'e na mandii ts'aⁿ ñ'oom cantyja 'naaⁿ Cristo, jo' na mawee'na' na matseyu'ya ts'om ñ'eⁿ Ty'oôts'om.

¹⁸ Saa mawax'a: ¿Aa nnts'aacheⁿna' na tyoondye nn'aⁿ Israel ñ'oom' Ty'oôts'om? Maxjeⁿ jnda jndyena juuna', ee luaa matso ñ'oom'm na teiljeii:

Jnda teineiⁿ ñ'oom' Ty'oôts'om meiⁿyuucheⁿ na m'aⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue, ee tcuu tcuu cwii cwii ndyuaa jnda tja ñ'oom'm.

¹⁹ Mawax'aⁿtya: ¿Aa ndya' nnts'aacheⁿna' na nn'aⁿ Israel tîcala'nqⁿna na luaa' nnts'aa Ty'oôts'om? Maxjeⁿ jla'nqⁿna ee Moisés najndyee tsoom ñ'oom 'ndyoo Ty'oôts'om: Ja nnts'aaya na nla'xueena quia na nntseñ'oom'ndyo nn'aⁿ na nchii tsjaaⁿ joona. Ndo' nnts'aa na nla'lloo'ndyena cwe' jnaaⁿ nc'e nn'aⁿ na ticata'jnaaⁿna cantyja 'naⁿya.

²⁰ Tîcatseiwie ts'om Isaías quia na tsoom ñ'oom 'ndyoo Ty'oôts'om:

Nn'aⁿ na tîcal'uee ja joona jliuna ja.

Ndo' ndaa nn'aⁿ na tîcata'x'e ja, seica'moⁿndyo ndaⁿana.

²¹ Saa cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ Israel seiñeⁿ Isaías ñ'oom 'ndyoo Ty'oôts'om: “Ty-oocjomeintyjaⁿa na matseiliuuya l'ooya ndaa'yo' na ñe'cateijndeiya 'o. Saa 'o jeeⁿ quieⁿ n'om'yo' ndo' cwila'wendyo' nacjoya.”

11

Nn'aⁿ Israel na cwicalui'n'maaⁿndye

¹ Ñ'oomwaa ñe'cwax'a, ¿aa jnda tyeⁿnquie' Ty'o^oots'om nn'aaⁿaⁿ nn'aⁿ Israel? Ty-ooch'eeⁿ na ljo', ee mati ja luaaⁿñe cwii joona. Tuiindy^o na jndyowicantyjo^o tsjaaⁿ 'naaⁿ Abraham ñeⁿ jndacantyjo^oom Benjamín. ² Xocats'aana' na cwii ndii' s'aa Ty'o^oots'om na jnda ntyjeeⁿ nn'aⁿ Israel ndo' je' tal'uendyena ntyjeeⁿ. ¿Aa ticaliu'yo' ñ'oom'm na teiljei na seineiⁿ Elías xjeⁿ na matseineiⁿ nnom Ty'o^oots'om na mañequiaaⁿ jnaaⁿ nc'iaaⁿaⁿ nn'aⁿ Israel? Tsoom: ³ “Jeeⁿ 'u Ta, jnda jla'cwjeena nc'iaaya profetas ndo' jnda jla'tyuii'na ndio yuu na ñejla't'maaⁿndye nn'aⁿ 'u. Je' ñenco cwima'ndiina', ndo' mati ñe'cala'cuee'na ja.” ⁴ Saa t'o Ty'o^oots'om nnoom, tso: “Tiñencu' cwima'ndiina', ee m'aⁿ ntquiee' meiⁿ nn'aⁿ na jnda tjeii'ndyo cwentaya na tyoota' cantye jo nnom ty'o^o Baal.” ⁵ Ndo' majo'ti je', nc'e naya na matseixmaⁿ Ty'o^oots'om, ma'ndiina' cwii tmaaⁿ chjoo na macwjii'ñe cwentaaⁿaⁿ. ⁶ Ndo' xeⁿ cantyja 'naaⁿ naya na matseixmaⁿ Ty'o^oots'om, jo' na cwicalui'n'maaⁿndyena, quia jo' nchii cwiluii na ljo' nc'e chiuu na cwil'a nquieena. Ee xeⁿ naljo', juu naya na matseixmaaⁿ na cwe' yu, tixocatseixmaⁿna' naya.

⁷ Luaa waa ñ'oomwaa'. Majndyendyeti nn'aⁿ Israel tîcato'ñoomna naya na matseixmaⁿ Ty'o^oots'om na tyol'ueena, macanda nt'omndye joona na tjeii'ñe Ty'o^oots'om to'ñoomna jo'. Saa nt'omndye joona s'aana' na quie' n'omna. ⁸ Tjaa chiuu xuii' cha'na matso Isaías: “Na Ty'o^oots'om tquiaaⁿ na tjoomna, s'aana' cha'na ts'aⁿ na ñe'catsoo cha meiiⁿ na niom n'om ndaana saa titquioona, ndo' meiiⁿ na niom lua'quina saa ticandyena ndo' luaa' cwitjoomna hasta xjeⁿ je'cheⁿ.” ⁹ Mati seineiⁿ David cantyja 'naaⁿna, tsoom: Majoo nantquie na cwicwa'na catseicwaqueⁿna' teiⁿnco' na nntseityuu'na' joona, ndo' mañequio joona' cwi'ty'uiina cha na catioomndyena natia na cwil'ana.

¹⁰ Cats'aana' ñeⁿndyena cha'cwijom nn'aⁿ na 'oowinchjaaⁿ na tileicanty'iaa. Cats'aana' na ñequii'cheⁿ catseijomna' joona cha'cwijom ts'aⁿ na jaa' xuu' na jnda'jom ntyjo wjaa.

Waa chiuu ya na nlui'n'maaⁿndye nn'aⁿ na nchii judíos

¹¹ Quia jo' ¿chiuu waa na cala'nooⁿa na luaa' waa? ¿Aa ñe'catsona' na ticjaañjoom' l'a nn'aⁿ judíos, jo' cha wjaachuuna' joona na nntsuundyena? Jeeⁿ nchii jo'. Nc'e na jla'tjoondyena na tîcala'yu'na ñeⁿ Ty'o^oots'om, jo' chii tju'naaⁿñeyuuna' na nlui'n'maaⁿndye nt'omcheⁿ nn'aⁿ na tachii judíos. Tuii na luaa' cha mati catseiqueeⁿna' n'omna na nla'xmaⁿna cha'na nn'aⁿ na cwiluiindy^e cwentaa' Ty'o^oots'om. ¹² Xeⁿ juu na jla'tjoondye nn'aⁿ judíos mañequiaana' na nlui'n'maaⁿndye nn'aⁿ tsjoomnancue ndo' juu na ticjaacañjoom' na l'ana seijndaa'ñena' na waa naya 'naaⁿ nn'aⁿ na nchii tsjaaⁿ joona, quia jo' juu xjeⁿ na nnc'ooquie'nda'na cantyja 'naaⁿ Ty'o^oots'om, cwanti t'maⁿti naya nntseixmaⁿna'.

¹³ Nc'e na maty'iom Ty'o^oots'om ts'iaaⁿ ja jo ndaa nn'aⁿ tsjaaⁿ na cwiluiindy^o, macwjii'a cwentaa na jeeⁿ jnda tseixmaⁿ juuna'. ¹⁴ Queeⁿ ts'o^oya na cats'aana' na ticjaawee' n'om nn'aⁿya na ñe'cwii tsjaaⁿ quio tuiindy^o na macanda 'o cwicalui'n'maaⁿndyo' ndo' catseiqueeⁿna' n'omna na mati joona cwji'n'maaⁿñe Ty'o^oots'om. ¹⁵ Ee xeⁿ cantyja 'naaⁿ na 'ndiina' nn'aⁿ judíos, tju'naaⁿñena' na joo nn'aⁿ tsjoomnancue nljoyaandyena jo nnom Ty'o^oots'om, c'oom' n'om'yo' chiuu nnts'aana' quia na jnda tju'na' na cwiluiindyennda'na cwentaaⁿaⁿ. Na nluii na luaa', nntseijomna' cantyja 'naaⁿna cha'cwijom ts'aⁿ na wando'xco na jnda tue'. ¹⁶ Ee xeⁿ juu tsqueeⁿtyoo' na cwineii'jndyee cwiluiiñena' na lju'na', ma'moⁿna' na mati cha'waa tsqueeⁿñeeⁿ lju'na'. Ndo' mati nch'ioo' ts'oom, xeⁿ maqueⁿ lju'na' joona', mati chatso l'o ts'oom jnda tqueⁿlju'na'. ¹⁷ Saa xeⁿ nt'om l'o ts'oom olivo xiom', jnda jndii'na' ndo' 'u je' na matseijomna' 'u cha'na ts'oom olivo jndaa, jnda ñjoom'ndyu' quii'ntaaⁿ l'o ts'oom

olivo xiom', ndo' na ljo' macwjaa'ñena' 'u cantyja 'naa' nch'ioo' ts'oom'ñee' ndo' ndaa' juuna' mañequiaana' na wjaanajndu'. ¹⁸ Saa tinc'oom' ts'om' na 'u cwiluiit'ma'ndyu'ti' nchiiti l'o nquii ts'oom. Ee xe' na nnts'aana' na ljo' ntyji', cjaañjoom' ts'om' na nchii 'u cwiluiindy' nch'ioo' ts'oom na mañequiaa' na jnda l'ona', nch'ioo'na' cwiñequia na jnda l'ona'.

¹⁹ Nnts'aache'na' na nntsu': "Mayuu' na ljo', saa nc'e na jndii' l'o ts'oom olivo'ñee', jo' chii ñjoom'ndyō ja." ²⁰ Mayuu' na ljo'. Jndii'ñena' joona nc'e na ticala'yu'ya n'omna, ndo' 'u tye' mei'ntyje' na matseyu'ya ts'om'. Jo' chii tintseis'andyu' ndo' tintseiscundyu', yati c'oom' na nquia'. ²¹ Ee xe' tîcatseit'ma' ts'om Ty'oōts'om l'o nquii ts'oom'ñee', majndeitiche' cwe' 'u. ²² Canty'ia' chiuu t'ma' ts'om Ty'oōts'om ndo' mati jee' ñecwii ñ'oom jom. Cantyja na ñecwii ñ'oom jom, jo' na seiquiaana' na'ñee'. Saa ñequiondyu' 'u yats'a'ñê. Que'ndyu' na nntsa' yuu na l'ue ts'oom ee xe' tjaa jo' mati 'u nntseiquioona'. ²³ Mati nn'a' judíos na tiñe'cala'yu' ñ'e' Jesucristo, xe' nncue'ntyjō na nla'yu'na ñ'e'ñê, nndaā nnts'aa Ty'oōts'om na nntseicañjoom'nnaa'na' joona, ee waa na jnei' na nndaā nntseicañjoom'nnaa'na' joona. ²⁴ Ee 'u na nchii ts'a' judío cwiluiindy', xe' na matseijomna' 'u cha'na ts'oom olivo jndaā, saa jnda ñjoom'ndyu' ts'oom olivo xiom', meii' na tiquilui na ljo', majndeitiche' cantyja 'naa' nn'a' judíos, tijndeina' na ññjoom'ndyennda'na manquiti ts'oom olivo xiom' na la'xma'na.

Na cwii macandā nlui'n'maa'ndye nn'a' Israel

²⁵ 'O nn'a'ya na cwila'yu'yo', l'ue ts'oō'ya na caliu'yo' ñ'oomwaa na wanty'iuu' waana', cha tints'aana' ndoo' nquiu'yo' na jee' jndo' n'om'yo'. Nt'om nn'a' judíos cwila'quie' n'omna cantyja 'naa' Jesucristo hasta xje' na nntseicandaa'ñena' lojoo nn'a' na cwila'yu' ñ'e' jom na nchii cwiluiindyena tsjaa' nn'a' judíos. ²⁶ Quia na jnda tuii nmei', cha'tsondye nn'a' judíos nlui'n'maa'ndyena cha'xje' na matso ñ'oom' Ty'oōts'om na seiljeii Isaías:

Naquii' tsjoom Sión nna' tsa' na nntseicandyaañe nn'a'

ndo' nn'a' na jndyowicantyjoo' tsjaa' 'naa' Jacob nnquindyō natia na la'xma'na.

²⁷ Quia na nntseicanduu'a jnaa'na quia jo' nntseicandaa'ñena' ñ'oom na t'ma'tyaa'ya ñ'e'ndyena.

²⁸ Nc'e ñ'oom naya na macwji'n'maa'ñe Ty'oōts'om nn'a', jo' na m'a'ntiaa'ndye nn'a' judíos ñ'e'ñê, ndo' na luaa' s'aana', tju'naa'ñena' na cwitsaaquiee'ndyo' 'o. Saa ndicwa' m'aa' na wi' ts'oom joona na tjeii'ñê weloona na nluiindy' cwentaa'na'. ²⁹ Ee quia na jnda tquiaa Ty'oōts'om cwii nnom na macandaa' ts'a' ndo' na maquee'ñê juu na nntseixma' cwentaa'na' taxocatseichuee'na' jo'. ³⁰ Ee cha'xje' na ñet'om'yo' na ñejla'quie' n'om'yo' nnom Ty'oōts'om, je' mañ'oom na wi' ts'oom 'o, saa je' je' nn'a' judíos cwila'quie' n'omna nnoom. ³¹ Maluaa' matseijomna' cantyja 'naa'na. Je' cwila'quie' n'omna cha ndanquia nnc'oom Ty'oōts'om na wi' ts'oom joona, cha'xje' je' m'aa' na wi' ts'oom 'o. ³² Ee s'aa Ty'oōts'om na cha'tsondyō la'xmaa'ya na tyoola'candaa'ndyō jo nnoom, cha na cha'tsondyō nnc'oom na wi' ts'oom.

³³ Joo na maque'na' Ty'oōts'om na tyañe, jee' jnda laxma'na', jee' jndo' ts'oom, cha'tso matsei'nōō'na'. Tjaa 'ñee' nntseinchu'tcuuñe chiuu matseijndaa'ñê, tjaa 'ñee' nndaā nntsei'nō' ljo' na mach'ee'. ³⁴ Cha'na teiljeii ñ'oom na tso Isaías: "¿Ñee' cwii jaa nmeii'ñe nndaā nntseinō' chiuu m'aa' ts'om nque' na matsa'ntjoom? ¿Aa m'aa' ñee' juu na jee'che' jndo' ts'om cha na nndaā nntseijndo' ts'oom? ³⁵ ¿Ñee' teijndeiiindyee jom cha je' maca'na' na catseilcwee'na' jo' nnom juu?" ³⁶ Ee cha'tsoñ'e' niom nc'e jom, ndo' tseixma'ñ'ee' jo'. Jo' chii macandā jom caluiit'ma'ñê cha'waati xuee. Amén.

12

Maque' lju'na' ts'a' jo nnom Ty'oōts'om

¹ Macwe' jo' 'o nn'a^{ny}a na cwila'yu'yo', nc'e na m'aaⁿ Ty'o^oots'om na jeeⁿ wi' ts'oom jaa, macaⁿ'a ndaaⁿ'yo' yocheⁿ na cwitsaam'aⁿti'yo' na ñeⁿequiandyo'ñ'eⁿ'yo' na nla'xmaⁿ'yo' cha'cwijom quioo' na cwila'cwjee nn'aⁿ judíos, cwii nnom na lju', na cjaawee' ts'oom. Na nl'a'yo' na ljo' jeeⁿ xcwe nla't'maaⁿndyo' jom. ² Tanc'om'yo' na mati 'o cwil'a'yo' ljo' na cwinty'ia'yo' na cwil'a nn'aⁿ tsjoomnancue, cala'chui'yo' cantyja na cwila'tiuu'yo' cha na luaa' ntseixcona' cha'tso cantyja na cwitsaam'aⁿ'yo'. Ee na nl'a'yo' naljo' nncue'ntyjo na nla'noⁿ'yo' chiuu waa na l'ue ts'om Ty'o^oots'om ñ'eⁿndyo', na juu jo' tjacantyja naya tseixmaⁿ, ndo' cjaawee' ts'oom ndo' candaⁿ' tseixmaⁿ'na'.

³ Nc'e ts'iaaⁿ na jnda tquiaa Ty'o^oots'om na matseixmaⁿ'ya, jo' na matsjooya ndaaⁿ'yo', meiⁿ'cwiindy'o' 'o tincwinom' na nnc'oom' ts'om cantyja 'naaⁿ' nquii cha'xjeⁿ na matsona' na nncwjeiiⁿ'eⁿ cwenta chiuu matseixmaaⁿ. Cwii ndo' cwiindy'o' cwji'ya cwenta cwanti na jnda tquiaa Ty'o^oots'om nnom na matseixmaⁿ na matseyiu'ya ts'om ñ'eⁿñê. ⁴ Ts'aⁿ ñecwiiñê saa jndye tjaacañjoom'ñê, ndo' cwii cwii joo na tjacañjoom'ñê tiljo'yu ts'iaaⁿ'na' ñ'eⁿ nc'iaana'. ⁵ Maluaa' waa na matseijomna' jaa nn'aⁿ na cwila'yu'u'a, meiiⁿ na jndyendyo saa matseijoom'na' cantyja 'naaⁿ'ya na ñe'cwii sei' cwiluiindy'o cantyja 'naaⁿ' Cristo. Ndo' ts'iaaⁿ na mañequiaa Ty'o^oots'om na cal'aaya cwentaaⁿ'a' tjachuii'na' na cwii cwiindy'o.

⁶ Ts'iaaⁿ na mañequiaa Ty'o^oots'om na cal'aaya, tiñecwii xjeⁿ joona'. Nqueⁿ matseijndaa'ñê cwaaⁿ ts'iaaⁿ nntseixmaⁿ cwii cwiindy'o. Saa macaⁿ'na' na calacandaⁿ'ndyo cwii cwii nnom ts'iaaⁿ na mañequiaaⁿ. Xeⁿ na jnda tquiaaⁿ na 'naaⁿ' ts'aⁿ na nndaⁿ nntseiteincoo' ñ'oom'm ndaaⁿ nn'aⁿ, cwa catseicandaⁿ'ñê tsaⁿ'ñeeⁿ juuna'. ⁷ Ndo' xeⁿ mañequiaaⁿ na macandaa' ts'aⁿ na candi'ntjom quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na cwila'yu', cats'aa ts'iaaⁿ'ñeeⁿ ñequio na xcwee' ts'om. Ndo' juu ts'aⁿ na macandaa' na ma'moⁿ ndaaⁿ nc'iaa', queⁿñê ts'iaaⁿ'ñeeⁿ. ⁸ Ts'aⁿ na macandaa' na mañequiaa na t'maⁿ n'om nn'aⁿ, ts'iaaⁿ'ñeeⁿ cats'aa. Ndo' juu ts'aⁿ na niom s'om l'o tintseintycwii' na nnteijndeii nc'iaa' 'naⁿ na matsei'tjoona' joona. Ts'aⁿ na 'naaⁿ' na nluiitquieñe cats'aa naljo' ñequio na mach'eeñe cwenta. Ndo' ts'aⁿ na mateijndeii nn'aⁿ na nty'iaandye cats'aa naljo' ñequio na neiiⁿ'.

Ñ'oomeiiⁿ laxmaaⁿ'ya na calacandaⁿ'ndyo

⁹ C'om'yo' na wi' n'om'yo' nc'iaa'yo' ñequio na mayo'cheⁿ'yo', nchii cwe' cwil'a'ya'yo'. Catseiqueeⁿ'na' n'om'yo' cha'tso yuu na ya, saa yuu na tia c'om'yo' na jndoo'yo'. ¹⁰ C'om'yo' na jnda nqui'u'yo' nc'iaa'yo' cha'xjeⁿ ñeⁿnquii ts'aⁿ ntseinda 'o, ñequii'cheⁿ cal'a'yo' na joona t'maⁿti caluiindy'e, ñecuaa meiiⁿ 'o tjaa 'ñeeⁿ catseit'maaⁿ'ñe.

¹¹ Tila'nchqueeⁿ'ndyo' ts'iaaⁿ 'naaⁿ' Ty'o^oots'om na la'xmaⁿ'yo'. Cjoo' n'om'yo' na cwindye'ntjom'yo' nnom Jesucristo.

¹² C'om'yo' na neiⁿ'yo' cha'tso na matseijndaa'ñe Ty'o^oots'om na ñeⁿequiaaⁿ na nda'yo'. Quia majuw'ina' 'o, c'om't'maaⁿndyo' n'om'yo'. Ndo' ñequii'cheⁿ calaneiⁿ'yo' nnoom.

¹³ Quia matseitjoona' 'naⁿ nn'aⁿ na maqueeⁿ cwentaaⁿ'a', quia'yo' cantyja na cwileiñ'om'yo' na nnteijndeina' naⁿ'ñeeⁿ. Catei'x'ee'yo' nn'aⁿ na cwila'yu' na cwe' cwiquieya na m'aⁿ'yo'.

¹⁴ Quia matseitaa' ts'om ts'aⁿ 'o, nchii mati nlcwe' 'o ñ'oom wi' cjoo' tsaⁿ'ñeeⁿ. 'O cataⁿ'yo' na Ty'o^oots'om catio'naaⁿ'ñê juu.

¹⁵ Quia cwinty'ia'yo' na neiiⁿ nc'iaa'yo' na cwila'yu', mati 'o c'om'yo' na neiⁿ'yo' ñ'eⁿndyena. Saa quia cwitjoomna na matseichjoo'na' n'omna, mati 'o c'om'yo' na chjoo' n'om'yo' ñ'eⁿndyena.

¹⁶ Tjoom' c'om'yo' ñ'eⁿ nc'iaa'yo'. Tinc'om'yo' na s'andyo' ndo' lcundyo'. Cat-sañ'oomndyo' ñequio nn'aⁿ na nty'iaandye, tints'aana' nqui'u'yo' na cwe' 'o jndo'ti n'om'yo'.

¹⁷ Natia na nnts'aa ts'aⁿ 'o, til'a'yo' na nnjoom. Ñequii'cheⁿ cala'jnda'yo' na cha'tso na cwil'a'yo' nla'xmaⁿ'yo' na ya nn'aⁿndyo' jo ndaaⁿ cha'tso nn'aⁿ. ¹⁸ 'O tacala'ntja'ndyo'

ñequio nn'aⁿ. 'O cha'tso na nndaā nl'a'yo' ñequii'cheⁿ cal'a'yo' yuu na ya cha tincju'naaⁿñena' na nl'uee'ndye nn'aⁿ tia' ñ'e'ndyo'. ¹⁹ 'O nn'aⁿya na jeeⁿ wi' ts'ooⁿya, til'a'yo' na canjoom. Quiandyo' na nquii Ty'oots'om nnts'aaⁿ na nnjoom, xeⁿ naljo' l'ue ts'oom. Ee waa ñ'oom'm na teiljeii na matsona': "Matso Ty'oots'om: Nncō nnts'aa na nnjoom. Ja nnts'aa na nntioomndye nn'aⁿ na cwila'tjoondye nōōⁿ." ²⁰ Ndo' mati waa cwiicheⁿ ñ'oom na teiljeii na matsona': "Juu ts'aⁿ na jndoo' 'u, xeⁿ na ñejnoom'm, quiaa' na nlcwaaⁿaⁿ. Xeⁿ na ñec'om ndaa, quiaa' ndaa na nnc'om ee na nnts'a' na luaa', nnts'aana' na jnaaⁿaⁿ chiuu waa na mach'eeⁿ ñ'e'ndyu'." ²¹ Tiñe'quiaandyu' na joo na ticatsa'ntjomna' nnaⁿndyena' ñ'e'ndyu'. Catsa' yuu na ya cha canaⁿndyu' nacjoo' joo na ticatsa'ntjomna'.

13

Calan'ooⁿndyo ñ'oom ntyuee naⁿmaⁿn'iaaⁿ

¹ Cwii cwiindyō' 'o cju'ñecje ndaaⁿ naⁿmaⁿn'iaaⁿ, ee nn'aⁿ na m'aⁿ n'iaaⁿ, Ty'oots'om maqueeⁿ joona ts'iaaⁿñeeⁿ. Tjaa'naⁿ cwii ts'aⁿ na m'aaⁿ ts'iaaⁿ na nchii jom tqueeⁿ juu. ² Quia jo' ñeeⁿ juu na wjaa nacjoo naⁿmaⁿn'iaaⁿ, mawjaa tsaⁿñeeⁿ nacjoo' na seijndaa'ñe nquii Ty'oots'om. Ndo' maxjeⁿ nnt'uiina' jom na nntioomñe na ljo' mach'eeⁿ. ³ Jo' chii ts'aⁿ na mach'ee yuu na tia m'aaⁿ na nquiaⁿaⁿ naⁿmaⁿn'iaaⁿ. Saa ts'aⁿ na mach'ee yuu na cwitsa'ntjom n'iaaⁿ, ya m'aaⁿ, tyoocaty'ueeⁿ naⁿñeeⁿ. Jo' chii catsa' yuu na cwitsa'ntjomna 'u, quia ljo'cheⁿ taxoc'oom' ts'om' aa nla'wjeena 'u. Maxjeⁿ nnc'omna na neiiⁿna 'u. ⁴ Ee naⁿmaⁿn'iaaⁿ la'xmaⁿna na cwindye'ntjomna nnom Ty'oots'om cha catei'jndeina 'u. Saa xeⁿ mache' na til'uee ljeii na cwilein'omna, quia jo' c'oom' na nquia' joona, ee ticwe' ts'iaaⁿndyo na la'xmaⁿna sayo ee cwiluindyena na cwindye'ntjomna nnom Ty'oots'om na cwita'wi'na nn'aⁿ na cwil'a yuu na tia. ⁵ Quia jo' we ndii' macaⁿna' na cala'canda'yo' jo ndaaⁿ naⁿmaⁿn'iaaⁿ. Najndyee nc'e na tical'ue n'om'yo' na cat'uii ljeii na cwileiñ'omna 'o. Ndo' na jnda we nc'e na nquiu'yo' naquii' n'om'yo' na matsona' na cal'a'yo' na ljo'. ⁶ Macwe' jo' na cwitiom'yo' ts'iaaⁿndaⁿyo', ee nn'aⁿ na m'aⁿ n'iaaⁿ, ñequio ts'iaaⁿmeiⁿ cwita'ntjomna cha nl'ana ts'iaaⁿ na maqueeⁿ Ty'oots'om joona. ⁷ Nnom cwii cwii ts'aⁿ na waa na matseixmaⁿ na nntseit'maaⁿndyu' juu, catsa' naljo' ñ'e'ñe. Quia macaⁿna' na nntiom'yo' ndaaⁿ naⁿmaⁿn'iaaⁿ, cation'yo', cha'na ts'iaaⁿ nnom tyuaa. Cal'a'canda'yo' nnom ljeii na cwiqueⁿ naⁿmaⁿn'iaaⁿ, ndo' cala't'maaⁿndyo' cha'tsondye joona na matsona' na cala't'maaⁿndyo'. ⁸ Meiⁿncwii ts'aⁿ tincho'jna'yo' nnom. C'om'yo' na wi' n'om'yo' nc'iaa'yo' ee juuna' matseijomna' cha'cwijom na cho'jna'yo'. Juu ts'aⁿ na m'aaⁿ na wi' ts'om x'iaa', matseicañaaⁿ chiuu t'maⁿ ljeii na matsa'ntjomna' na tqueⁿ Moisés, ⁹ ee ljeii'ñeeⁿ matsa'ntjomna': "Tinc'om'ya' ñequio cwiicheⁿ ts'aⁿ, tintseicue' ts'aⁿ, tinch'uee' 'naaⁿ ts'aⁿ, tintseiqueeⁿ ts'om' 'naaⁿ ts'aⁿ." Ee cha'tso ñ'oommeiⁿ ñequio nt'omcheⁿ na sa'ntjom ljeii na tqueⁿ Moisés, cwila'x'iaa'ndye joona' ñequio ñ'oomwaa na matsona': "C'oom' na jnda ntyji' tyjets'aⁿndyu' cha'xjeⁿ na wi' ts'omndyu' cheⁿncu'." ¹⁰ Ee quia na m'aaⁿ ts'aⁿ na jnda ntyjii tyjets'aⁿñe, xocats'aa na wi'ñe ñ'eⁿ tsaⁿñeeⁿ. Ee ts'aⁿ na jnda ntyjii ntyjenn'aⁿñe, matseicandañeeⁿ ljeii na tquiaa Ty'oots'om nnom Moisés.

¹¹ Calan'ooⁿyo' naljo' ndo' c'oom' n'om'yo' cantyja 'naaⁿ tiempo na m'aaⁿya je'. Matseijomna' cantyja 'naⁿyo' cha'cwijom na cwind'a'yo'. Jo' chii calcwi'yo' ee je' mandyoo'ti m'aaⁿna' na nlui'n'maaⁿndyo, nchiiti quia jlayuu'jndyaa ñ'oom'm. ¹² Juu na cwit-saam'aaⁿya matseijomna' cha'cwijom natsjom, juuna' wjaawinomna'. Wjaawindyoo'ti xuee quia na nlui'n'maaⁿndyo. Jo' chii ca'ndyaa na cwilajomndyo ts'iaaⁿ na laxmaⁿna' cantyja 'naaⁿ najaaⁿ. Cal'uee'ndyo l'ō ts'iaaⁿ ya na laxmaⁿna' cantyja 'naaⁿ nax-uee. ¹³ C'ooⁿya cha'xjeⁿ na macaⁿna' na cats'aa ts'aⁿ quia naxuee. Nchii c'ooⁿya na cwicwa'jndoo'ndyo meiⁿ nchii na cwicandyaaya. Nchii c'ooⁿ ñequio nn'aⁿ na cwe' luaa'ndyo ñequio nt'omcheⁿ nnom natia la'xmaⁿ. Tac'ooⁿya na cwila'ntja'ndyo ñequio

nn'aⁿ meiⁿ tala'taa' n'ooⁿya joona. ¹⁴ Saa 'o wandyo' cal'a'yo', 'o cwee'yo' Jesucristo cha'xjeⁿ macwee ts'aⁿ liaa. Tañe'quiandyo' na joo na neiⁿnco nquiⁿu nn'aⁿ na matseixmaⁿ tsjoomnancue nlqueⁿna' xjeⁿ 'naaⁿna' 'o.

14

Tintio'ñ'oom' cwii nn'aⁿ na matseyiu'

¹ Cato'ñoom'yo' meiⁿ ts'aⁿ na ticuee' na matseyiu'ya ts'om, saa nchii na nnto'yo' na nla'ñ'eeⁿndyue'yo' ñ'eⁿñê. ² Cal'uu, m'aⁿ nn'aⁿ nquiⁿu na wanaaⁿ na nlcwa' ts'aⁿ cha'tso nnom 'naⁿ, saa m'aⁿ nt'omcheⁿ na ticuee' na cwilayu'ya n'om ñ'eⁿ Ty'o^ots'om, joona cwe' tsc^o cwicwa'na. ³ Luaa macaⁿna': Juu ts'aⁿ na ntyjii na meiⁿquia nantquie wanaaⁿ na nlcwa', tints'aa na ticuee' ts'om ts'aⁿ na cwe' jndaa' ljo' macwa'. Ndo' mati 'u ts'aⁿ na cwe' jndaa' ljo' macwa' tincwjaⁿndyu' cwenta cwe' na cha'tso nnom macwa' x'ia', ee maco'ñom Ty'o^ots'om jom. ⁴ ¿Ñeeⁿ cwiluiindyⁿu' na matseiⁿcjooⁿndyu' ljo' mach'ee cwiicheⁿ x'ia' na matseyiu'? Ee nquiⁿ na matsaⁿ'ntjom jom nntso na aa xcwe aa tixcwe mach'eeⁿ. Nljoñeya tsaⁿñeeⁿ ee waa najndeiⁿ na matseixmaⁿ Jesús na matsaⁿ'ntjom jom.

⁵ M'aⁿ nn'aⁿ na cwiⁿtejiⁿna cwenta na waa cwii xuee na t'maⁿti tseixmaⁿna' ndo' m'aⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwila'tiuu na meiⁿquia xuee ñecwii xjeⁿ. Saa cwii cwii ts'aⁿ c'oom'tyeⁿ ts'om cantyja 'naaⁿ ñ'oom'waa'. ⁶ Ts'aⁿ na maqueⁿ na t'maⁿti cwii xuee, mach'eeⁿ na ljo' ee na matseit'maaⁿñê Nquiⁿ na matsaⁿ'ntjom jom. Ndo' ts'aⁿ na mach'ee na ñe'cwii xjeⁿ tseixmaⁿna', mach'ee na ljo' ee na matseit'maaⁿñê Nquiⁿ na matsaⁿ'ntjom juu. Ndo' ts'aⁿ na macwa' cha'tso nnom nantquie, macwaaⁿa' joona' ee na matseit'maaⁿñê Nquiⁿ na matsaⁿ'ntjom jom, ndo' mañequiaaⁿ na quianl'uaa' Ty'o^ots'om. Mati ts'aⁿ na cwe' jndaa' nantquie na macwa' mach'eeⁿ na ljo' ee na matseit'maaⁿñê Ty'o^ots'om ndo' mañequiaaⁿ na quianl'uaa'. ⁷ Ee tjaa 'ñeeⁿ jaa c'oom na wando' cwe' ee na l'ue ts'om nquiⁿ, ndo' tjaa 'ñeeⁿ jaa c'oom na nncue' ee na l'ue ts'om nquiⁿ. ⁸ Cantyja na tandoo'a, tandoo'a cwe' ee Jesucristo, ndo' cantyja na cwiwjaaya, ncwjaaya cantyja 'naaⁿ jom. Jo' chii aa na tandoo'a oo aa na nncwjaaya, maxjeⁿ m'aaⁿya cantyja 'naaⁿ jom. ⁹ Manc'e jo' na tueeⁿeⁿ ndo' tando'xcoom cha na nntseixmaaⁿ na matsaⁿ'ntjoom jaa cha queⁿna' jom na cwiluiiñê na matsaⁿ'ntjoom nn'aⁿ na jnda' tjaa ndo' cwentaa nn'aⁿ na ta'ndo'.

¹⁰ Saa 'u je', ¿chiiu na xjeⁿto 'u ñe'cu'xeⁿ cwii nn'aⁿ na matseyiu' oo chiiu na m'aaⁿ na ticuee' ts'om' jom? Ee cha'tsondyo' nncwinooⁿ jo nnom Cristo na nncu'xeeⁿ jaa. ¹¹ Ee mawaa ñ'oom' Ty'o^ots'om na teiljeiⁿ na matsona':

Ja wando'a, matso nquiⁿ Ty'o^ots'om,
nc'e naljo' jo' chii cha'tsondye nn'aⁿ nnta'na cantyena jo nooⁿya,
ndo' nla't'maaⁿndyena Ty'o^ots'om ñequio na jndoo' cha'tsondye nn'aⁿ.

¹² Luaa waa cantyja 'naaⁿ ñ'oom'ñeeⁿ, cwii cwiindyⁿo' ñequiaaya cwenta nnoom cantyja 'naaⁿya.

Tintsa' na nntseilcwe'na' x'ia' na matseyiu'

¹³ Jo' chii tacatsona' na nntio'ñ'ooⁿya cwii ndo' cwii nc'iaaya. 'O cala'jnda'yo' na til'a'yo' cwii nnom na jnaaⁿ jo' nntseicwachuu'ñena' juu ndo' nnts'aana' na nntseitjooñê.

¹⁴ Nc'e na matseixmaⁿya ts'aⁿ na matseyiu'a ñ'eⁿ Jesucristo, jo' chii m'aaⁿtyeⁿ ts'ooⁿ na tjaa'na' cwii nnom 'naⁿ na tilju' matseixmaⁿna'. Saa xeⁿ na m'aaⁿ ts'aⁿ na matseituu na niom 'naⁿ na tilju', cantyja 'naaⁿ nquiⁿ tsaⁿñeeⁿ mach'eena' na tilju'na'. ¹⁵ Ee xeⁿ cwe' cantyja 'naaⁿ ljo' na macwa' matseiⁿndaa'na' ntyjii cwii nn'aⁿ na matseyiu' ndo' na luaa' mache', tic'oom' na jnda ntyji' jom. Jo' chii tantsa' cwii na ya ntyji' macwa' nntseiⁿndaa'na' cwii nn'aⁿ na tue' Cristo cwentaaⁿaⁿ.

¹⁶ Tiñe'quia'yo' na nncju'naaⁿñena' na nlaneiⁿ nn'aⁿ ñ'oom na tijo'ndyo nacjo'yo' ljo' na 'o nquiⁿyo' na ya. ¹⁷ Ee juu na matsaⁿ'ntjom Ty'o^ots'om, nchii tomti waana' na nleijndaa' ljo' na wanaaⁿ na nntquiaaya oo na nncwaaaya. Matsaⁿ'ntjoom jaa cha cantyja 'naaⁿ Espíritu Santo nnda

nl'aaya yuu na maty'iomyana'. Ndo' mati na nnc'oo^{ya} na neii^{ya} ndo' na mei^{cwii} ñomtiuu tic'oo^{ya} jo nnoom. ¹⁸ Ts'aⁿ na luaa' mandi'ntjom nnom Cristo, cwijaawee' ntyjii Ty'oots'om ñ'eⁿñê, ndo' mati neiiⁿ nn'aⁿ jom.

¹⁹ Cwe'nc'e jo' tsantyjooya meiⁿquia nnom na ndaaⁿ nl'aaya na tical'uaaⁿ ndia' ñequio nn'aa^{ya} na cwila'yuu'. Ee na nl'aaya na ljo' nnteijndeiindy^o ntyjaaⁿ na nntsanajndaaya na cwila'yuu'a. ²⁰ Jo' chii tintseityui' ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oots'om na cwe' jndaa' cwii nnom nantquie na macwa'. Mayuu' cha'tso nnom nantquie lju' la'xmaaⁿna', saaⁿ tia matseixmaⁿ xeⁿ cantyja 'naaⁿ cwii nnom na macwa' matsei'ndaaⁿna' ntyjii cwii x'ia' na matseyu'ya ts'oom ñ'eⁿ Ty'oots'om. ²¹ Yati na tinlqui' sei', tinc'ua' winom ndo' tintsa' cwii nnom na cantyja 'naaⁿ jo' nntseilcwe'tya'na' cwii x'ia' na matseyu', oo na nntseiquioona' jom na nnts'aaⁿ jnaⁿ oo na nnts'aana' na tityeⁿ matseyu'ya ts'oom ñ'eⁿ Ty'oots'om. ²² Juu na matseyu' cantyja 'naaⁿ ñ'oommeiⁿ, matsaⁿntjomna' na c'oom'tyeⁿ cantyja 'naaⁿna' jo nnom Ty'oots'om. Ee jeeⁿ neiiⁿ ts'aⁿ na m'aaⁿ ts'om na xcwe mach'ee cantyja 'naaⁿ ñ'oommeiⁿ na tjaa meiⁿcwii na maco'tia'na' ntyjii. ²³ Saaⁿ ts'aⁿ na tijndaa'ya ntyjii aa mayuu' na ya na nlcwa' ts'aⁿ cwii nnom nantquie ndo' xeⁿ nlcwaaⁿna' jo', nnts'aayuuna' jnaaⁿna' waa, ee cha'tso ljo' na mach'ee ts'aⁿ ndo' ticaljeiiyaaⁿ aa mayuu' na ya jo', maxjeⁿ jnaⁿ jo' mach'eena'.

15

Cal'aaya cha'tso na cateijndeiindy^o ntyjaa

¹ Jaa na tyeⁿ la'xmaa^{ya} na cwila'yuu'ya n'oo^{ya} ñ'eⁿ Ty'oots'om cantyja 'naaⁿ ñ'oommeiⁿ, joo nn'aⁿ na tityeⁿ cwila'yuu'na cantyja 'naaⁿ jo', laxmaa^{ya} na cachoo^{ya} na cateijndeiⁱ joona, nchii macand^a cwijndoo^a cantyja 'naaⁿ ncjo^oya. ² Cwii cwiindy^o cal'aaya yuu na nncjaawee' n'om nc'iaaya, cha nnteijndeiina' joona, ndo' cha na nnc'oonajndana na cwila'yuu'ya n'omna ñ'eⁿ Ty'oots'om. ³ Ee meiⁿ nquii Cristo ticats'aaⁿ yuu na cjaawee' ntyjeeⁿ. Jom tjoom cha'xjeⁿ waa ljeii naquii' libro Salmos na matsona': "Ñ'oomwi' na tyotuee' nn'a nacjo', mati ty'oomna' ja." ⁴ Ee cha'tso ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii tandyo xuee, teiljeiina' cha ca'moⁿna' ndaa^{ya} chiuu na c'oo^{ya} jo nnoom. Teiljeiina' cha cantyja 'naaⁿ joona' ndaaⁿ nntsaantyjooya cantyja 'naaⁿna' na ñecwii n'oo^{ya} ndo' na nnc'ooⁿt'maaⁿndyo n'oo^{ya} na nntyjaa' n'oo^{ya} na nluii cha'tso chiuu t'maⁿ ljeii'ñeeⁿ. ⁵ Nquii Ty'oots'om na mañequiaaⁿ ndaa^{ya} na cwicantyyaa' n'oo^{ya} jom, cateijneiⁿ 'o na ya c'om'yo' ñequio nc'iaa'yo' cha'xjeⁿ na l'ue ts'om Cristo Jesús, ⁶ cha na cha'tsondyo'ñ'eⁿyo' ñequio ñecwii jndyee'yo' na nla't'maaⁿndyo' Ty'oots'om Tsotye nquii Ta Jesucristo.

Cwindye nt'omcheⁿ nn'aⁿ ñ'oom naya

⁷ Jo' chii cato'ñoom'yo' nc'iaa'yo' cha'xjeⁿ Cristo maco'ñoom 'o, cha na nluiit'maⁿñe Ty'oots'om. ⁸ Luaa matsjo^o ndaa^{yo}', Cristo jñoom na jndyondi'ntjoom ndaaⁿ nn'aⁿ judíos cha na nntseicandaaⁿñê ñ'oom na tso Ty'oots'om ndaaⁿ welooya na nnts'aaⁿ ndo' mati cha m'moⁿna' na mayom'm. ⁹ Mati jndyo Cristo cha nn'aⁿ na nchii judíos ndaaⁿ nla't'maaⁿndyena Ty'oots'om na m'aaⁿ na wi' ts'oom joona. Ee matso ñ'oom'm na teiljeii:

Maxjeⁿ nntseit'maaⁿndyo 'u quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na nchii judíos.

Nntaya luantsa na nntseit'maaⁿñena' 'u.

¹⁰ Ndo' cwiicheⁿ ñ'oom na teiljeii matsona':

'O nn'aⁿ na nchii judíos, c'om'yo' na neiⁿyo' ñequio nn'aⁿ na maqueⁿ Ty'oots'om na cwiluiindy^e cwentaaⁿna'.

¹¹ Mati mawaa cwiicheⁿ ñ'oom na teiljeii na matsona':

Cha'tsondyo' 'o nn'aⁿ na nchii judíos cwiluiindy^o,

cala't'maaⁿndyo' Ta Ty'oots'om.

¹² Ndo' mati teiljeii ñ'oom na tso Isaías:

Nch'ioo' Isai nndeí' ts'oom'ndaa,

jom nntseiwena' na nntsa'ntjoom nn'aⁿ na nchii judíos cwiluiindyé.

Joona nla'cantyja^a n'omna jom.

¹³ Nquii Ty'oots'om mañequiaaⁿ na cwicantyyaa' n'ooⁿya. Macaⁿla na ññequiaaⁿ na nla'xmaⁿñ'eⁿyo' na neiⁿyo' jo nnoom, ndo' na nnc'om'yo' na tjañomtiuu m'aⁿyo' nc'e na cwilayu'yo' ñ'eⁿñê, cha cantyya 'naaⁿl Espíritu Santo nntseicwaljoo'tina' na laxmaⁿyo' na cwicantyyaa' n'om'yo' jom.

¹⁴ Cantyya 'naⁿl 'o nn'aⁿya na cwila'yu'yo', matsei'noⁿa na cwila'xmaⁿyo' cha'tso nnom na nnteijndeíina' nc'iaa'yo'. Ndo' mati cwila'noⁿya'yo' cantyya 'naaⁿl ñ'oom na cwilayuu'a, hasta mati ndaa^a nnt'moⁿyo' joona' ndaa^a nc'iaa'yo'. ¹⁵ Saa ti'maaⁿl ts'ooⁿya na matseiljeiya cartawaa na m'aⁿl 'o nn'aⁿya na cwila'yu'yo' cha tintsuu' n'om'yo' joona'. Mats'aa naljo' nc'e cha'cwijom cwii xuu na maju'na' nacjoya na cats'aaya. Mats'aa na ljo' ee naya na mañequiaa Ty'oots'om na matseixmaⁿ. ¹⁶ Ndo' naljo', majo' na tqueeⁿ ja na mandi'ntjoⁿya nnom Jesucristo quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na nchii judíos. Mañequiaya ñ'oom naya 'naaⁿaⁿ na macwji'n'maaⁿñê nn'aⁿ na cwila'ljo Jesucristo naquii' n'om, cha ññequiaya joona nnom Ty'oots'om cha'xjeⁿ mañequiaa ts'aⁿ cwii ofrenda na nnc'o'ñoom, ee nquii Espíritu Santo jnda^a tqueeⁿ ljoom'm joona.

¹⁷ Nc'e na matseyiu'a ñ'eⁿ Cristo Jesús, mañequiaana' na neiⁿya na laa'ti' waa na mandi'ntjoⁿya nnom Ty'oots'om. ¹⁸ Ticats'aana' ntyjii na nncwjiia' cwentá cwanti ya ts'iaaⁿ na nl'a nt'omcheⁿ, macandá ntyjiia na Ty'oots'om ñeteil'uee'ñê ja na nncwan-tjoⁿya nn'aⁿ na nchii judíos cwentaaⁿaⁿ, cha nla'candaa^andyena jo nnoom. Ñetantjoⁿya joona ñequio ñ'om'ndyoya, ndo' ñequio ljo' na ñenty'iaana chiuu waa na tyom'aaⁿya quii'ntaaⁿna. ¹⁹ Ndo' na luaa' waa, jnda^a seicandaa^andyo^a na mañequia ñ'oom naya na macwji'n'maaⁿñê Cristo nn'aⁿ, tyots'aa na ljo' Jerusalén ñequio cha'tso ntyja hasta tue'ñoomna' ndyuaa Ilírico. ²⁰ Luaa' waa na tyotseijndo^a na tyoñequiaya ñ'oom ndaa^a nn'aⁿ cantyya 'naaⁿl na cwilui'n'maaⁿndyena, tyots'aa ts'iaaⁿ yuu na tijoom ñejndye nn'aⁿ ñ'oom cantyya 'naaⁿl Cristo, cha nchii ts'iaaⁿ na jnda^a to' nt'omcheⁿ nntseicañjooⁿa. ²¹ Ee waa ñ'oom 'ndyoo Isaías na teiljeii cantyya 'naaⁿl Cristo, tsoom:

Nn'aⁿ na tijoom ñenty'iaa jom ndyena cantyya 'naaⁿa.

Ndo' joo nn'aⁿ na tijoom ñejndye cantyya 'naaⁿaⁿ, nla'noⁿna.

Ñe'cjaa Pablo Roma

²² Nc'e ts'iaaⁿmeiⁿl, jndye xuee tyotseicu'na' ja na nncuacañooⁿya 'o na m'aⁿyo' Roma. ²³ Saa je' ticaⁿna' na ñequii'cheⁿ nñ'aⁿ ñjaaⁿ. Ndo' nc'e na majndye ndyu matseiqueeⁿna' ts'ooⁿya na ñe'cjocando^a 'o, ²⁴ jo' chii na matseitiuuya na nncwinooⁿya na m'aⁿyo' quia na nncjoya ndyuaa España, ndo' xeⁿ jnda^a tquiaana' na neiⁿya na mam'aaⁿtjooⁿya cwantindyó xuee, quia jo' mancjo'ti'yo' nnteijndeí'yo' na nncjo ncjotyá. ²⁵ Saa joindyaa^aya Jerusalén, ee jon'oⁿya cwii na nnteijndeíina' nn'aⁿya nn'aⁿ judíos na cwila'yu' na m'aⁿ jo' jo'. ²⁶ Ee nn'aaⁿya na m'aⁿ ndyuaa Macedonia ñequio Acaya jnda^a jla'tjomna tsjo'ñjeeⁿ na nla'cwanomna na matei'jndeíina' nn'aaⁿya na cwila'yu' na jeeⁿ jñeeⁿndye na m'aⁿ Jerusalén. ²⁷ Ee jla'tiuuna na nl'a naya'ñeeⁿ nn'aⁿ jndíos na cwilayu', ndo' maty'iomna' na ljo' cal'ana ee cha'cwijom na cho'jnaⁿna ndaa^a naⁿñeeⁿ, ee cwican-daana na cwicalui'n'maaⁿndyena nc'e nn'aⁿ judíos. Jo' chii matsona' na catei'jndeíina naⁿñeeⁿ 'naⁿ na macaⁿna'. ²⁸ Ndo' quia na jnda^a seicandaa^andyo^a ts'iaaⁿmeiⁿl, ndo' xeⁿ jnda^a ljo tsjo'ñjeeⁿñeeⁿ lueena, quia ljo' nncwinooⁿya na m'aⁿyo' na jo ndyuaa España. ²⁹ Ee ntyjiyaya quia na nncuaya na m'aⁿyo', jeeⁿ ya nntio'naaⁿñê Cristo 'o na ññequiaya ñ'oom'm ndaa^ayo'.

³⁰ 'O nn'aⁿ na cwila'yu'yo', nc'e Taya Jesucristo ndo' cantyya 'naaⁿl na mañequiaa Espíritu Santo na wi' n'ooⁿya nc'iaaya, macaⁿna' na queⁿndyo' na calajomndyo' ñ'eⁿndyo

na nlanaa^aya nnom Ty'ooots'om cantyja 'na^aya. ³¹ Cata^ayo' nnoom na nlui'n'maa^andyo luee joo nn'a^a na m'a^a ts'ondaa Judea na tiñe'cala'yu'. Ndo' mati joo nn'a^a cwentaa^a na m'a^a Jerusalén nncjaawee' n'omna na nnto'ñoomna naya na joñ'o^a cwentaana. ³² Cha xe^a na Ty'ooots'om l'ue ts'om nncue'caño^aya 'o ñequio na nei^aya, ndo' na nnty'iaa 'o nnts'aana' jndaa'jom na nncwajndyaya. ³³ Nquii Ty'ooots'om na mañequiaa na tjaa'na^a ñomtiuu cwic'o^aya jo nnoom, c'oomñê ñ'e^andyo' na cha'tsondyo'. Amén.

16

Mañequiaa Pablo na xma^andye nn'a^a

¹ Cal'a'yo' cwii naya'ñee^a na cateijndei'yo' nomnn'aa^aya Febe. Jom mandi'ntjoom quii'ntaa^a tmaa^a nn'a^a na macwji' Ty'ooots'om cwentaa^a na tsjoom Cencia. ² Cato'ñoom'yo' jom ñequio xuee' Nquii na cwiluiiñe na matsa'ntjom jaa cha'xe^a na maca^ana' na cal'aa jaa nn'a^a na cwilayu'ya n'o^aya ñ'e^a Ty'ooots'om. Ndo' catei'ndei'yo' jom ñequio mei'nquia nnom na maca^ana'. Ee jom jndye nn'a^a jnda ñeteijnei^a, ndo' mati ja.

³ Quia'yo' na xma^añe Priscila ñ'e^a ti'Aquila. Joona cwila'jomndyena ts'iaa^a naa^a Cristo Jesús ñ'e^andyo. ⁴ Ee seiteincuu'ñena' cantyja na m'a^ana, cwe' cha calui'n'maa^andyo ja. Jo' chii cha'tso ntmaa^a nn'a^a na macwji' Ty'ooots'om cwentaa^a na nchii judíos cwiñequia na quianl'uaa' Ty'ooots'om cantyja 'naa^ana, ndo' mati ja. ⁵ Mati quia'yo' na xma^andye tmaa^a nn'a^a na macwji' Ty'ooots'om cwentaa^a na cwitjomndye w'aana. Xma^añe Epeneto, tsa^a na jee^a jnda ntyjiiya. Jom ts'a^a najndyee na sei'yu' ñ'e^a Cristo ndyuaa Acaya. ⁶ Candu'yo' xma^añe María. Jom jee^a jndye ts'iaa^a na s'aa^a quii'ntaa^ayo'. ⁷ Candu'yo' na xma^andye nn'a^a na ñecwii tsjaa^a ñ'e^andyo juu Andrónico ñ'e^a Junias. Maljoyu ñet'o^aya w'aancjo ñ'e^andyena. Jnda nquiu apóstoles joona. Joona tyuaa'ti jla'yu'na ñ'e^a Cristo, nchiiti ja.

⁸ Candu'yo' nnom ti'x'iaa Amplias xma^añê. Ee na jnda ntyjee^a Ta Jesús, mati na jee^a wi' ts'o^aya jom. ⁹ Ndo' xma^añe Urbano. Jom matseijomñê ts'iaa^a naa^a Cristo ñ'e^andyo. Ndo' mati xma^añe Estaquis, jom jee^a wi' ts'o^aya. ¹⁰ Candu'yo' na xma^añe Apeles. Cantyja na mach'ee^a jnda teitquiao' na matseyu'ya ts'oom ñ'e^a Cristo. Ndo' mati xma^andye nn'aa^a Aristóbulo. ¹¹ Xma^añe Herodión tsa^a na mañe'cwii tsjaa^a jâ ñ'e^añe. Ndo' xma^andye nn'aa^a Narciso na m'a^ana cantyja 'naa^a Jesucristo. ¹² Xma^añe nomnn'aa^aya Trifena ñ'e^a Trifosa na cwil'ana ts'iaa^a naa^a Ta Jesucristo. Ndo' xma^añe nomnn'a^aya Pérsida, jom jee^a jnda ntyjiiya. Jee^a maque^añê na mach'ee^a ts'iaa^a naa^a Ta Jesús. ¹³ Xma^añe Rufo. Jom jee^a t'ma^a matseixmaa^a cantyja 'naa^a Ta Jesucristo. Ndo' mati xma^añe tsoñee^a. Juu jnda ntyjiiya cha'cwijom ntyjii na tsondyo nncjo. ¹⁴ Mati cal'a'yo' cwii naya'ñee^a na candu'yo' na xma^añe Asíncrito, Flegonte, Hermas, Patrobas, Hermes ñequio nn'a^a na cwila'yu' na m'a^a ñ'e^andyena. ¹⁵ Candu'yo' na xma^añe Filólogo, Julia, Nereo, ñequio nomtyjee^a, ñequio Olimpás, ñequio cha'tso nn'a^a na macwji' Ty'ooots'om cwentaa^a na m'a^a ñ'e^andyena.

¹⁶ Quia'yo' na xma^andyo' ntyjee'yo' ñequio na xcwee' n'om'yo' na cwita^ayo' luee'yo'. Ticwii tmaa^a nn'a^a na macwji' Ty'ooots'om cwentaa^a ñ'e^a Cristo ndyuaameii^a cwila'cwanomna na xma^andyo'.

¹⁷ 'O nn'a^aya na cwila'yu'yo', mats'aa ty'oo ndaa'yo' na que^andyo' cwenta cantyja 'naa^a joo nn'a^a na cwil'a na cwito^andye nn'a^a tmaa^a 'o, na cwil'ana na cwila'tjoondye nc'iaa'yo' jo nnom Ty'ooots'om. Ee ñ'oom na cwit'moo^a na^añee^a tixcwe m'a^ana' ñ'e^a ñ'oom na jnda t'moo^ayâ ndaa'yo'. Catjei'ndyo' cantyja 'naa^a na^añee^a, ¹⁸ ee ticala'xma^ana nn'a^a na cwindye'ntjom nnom nquii Ta Jesucristo. Na^añee^a ticatuee'ndyecjena cantyja 'naa^ana. Macanda na cwijndoo'na ljo' na maca^ana' nquieena. Cwila'nei^ana ñ'oom ca'naa^a na jee^a nei'ncoo' joona, saa joo ñ'oom'ñee^a cwinquo'nn'a^ana' joo nn'a^a na ticuee' na cwila'no^a. ¹⁹ Saa jnda t'om ñ'oom cantyja 'na'yo' na 'o cwitue'ndyo'cje'yo' nnom ñ'oom na xcwe. Jo' na mañequiaana' na jee^a nei^aya. Ndo' l'ue ts'o^a na c'om'c'eendyo'

na nl'a'yo' ljo' na majo'ndyo', nchii nl'a'yo'yo' yuu na tis'a. ²⁰ Nquii Ty'oōts'om na mañequiaaⁿ na meiⁿcwii ñomtiuu tic'oōⁿya jo nnoom, mawaa xjeⁿ na nnts'aaⁿ na nnt-seicachquiaañena' Satanás nacjee' nc'ee'yo'. Juu naya na tseixmaⁿ Jesucristo, c'omna' ñ'eⁿndyo'.

²¹ Timoteo na ñ'eⁿ cwil'aayâ ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oōts'om, matseicwanoom na xmaⁿndyo'. Mati Lucio, Jasón, ndo' Sosípater, nn'aⁿ na mañecwii tsjaaⁿ ja ñ'eⁿndye cwilacwanomna na xmaⁿndyo'.

²² Maja Tercio matseicwanomⁿ na xmaⁿndyo' ñequio xuee' Ta Jesús. Cartawaañe matseiljeiya na matseicwanom Pablo na m'aⁿ'yo'.

²³ Matseicwanom Gayo na xmaⁿndyo'. Ja Pablo m'aaⁿya waⁿ'aⁿ na mateix'eeⁿ ja. Ndo' mañjaaⁿ cwitjomndye nn'aⁿ na cwila'yu'. Ndo' mati Erasto matseicwanoom na xmaⁿndyo'. Jom tsaⁿcoñom s'om tsjoomwaa. Mati juu nn'aⁿya Cuarto matseicwanoom na xmaⁿndyo'.

²⁴ Ty'oōts'om quiaaⁿ na c'oom naya na matseixmaⁿ Ta Jesucristo ñ'eⁿ cha'tsondyo' 'o. Amén.

Pablo malcwii'nnaaⁿ'aⁿ Ty'oōts'om

²⁵ Ndo' je', cwila't'maaⁿndyo Ty'oōts'om. Jom waa najneiⁿ na nnts'aaⁿ na nnc'om'jnda'ti'yo' cantyja 'naaⁿ ñ'oom naya na mañequiaya na cwilui'n'maaⁿndye nn'aⁿ ndo' nc'e ñ'oom na ma'moōⁿya cantyja 'naaⁿ Jesucristo. Ndo' na luaa' waa, matseijomna' ñequio juu na cwe' wanty'iuu' tyom'aaⁿna' xjeⁿ cwitjoocheⁿ na ncuaa tsjoomnancue. ²⁶ Saa je' je' cwiwitquioo' xcweyana' ndaaⁿ nn'aⁿ ee ñ'oom Ty'oōts'om na teiljeii na tyola'neiⁿ profetas na tyondye'ntjom nnoom, cantyjati xjeⁿ na tyotsa'ntjom Nqueⁿ na ticantycwii na m'aaⁿ. Juu ñ'oom waanty'iuu'ñeeⁿ jnda seicanooⁿ cha nn'aⁿ meiⁿnguia ndyuuaa nndaⁿ nla'yu'na ndo' nla'candana jo nnoom.

²⁷ Nnom nquii Ty'oōts'om na ñecwiiñê, na tjacantyja na jndo' ts'oom, ñecwiitco caluiit'maⁿñê nc'e Jesucristo. Amén.

Carta najndyee na seicwanom Pablo na m'aⁿ nn'aⁿ tsjoom Corinto

Xmaⁿndyee nn'aⁿ na cwila'yu' tsjoom Corinto

¹ Maja Pablo, cwiluiindyō apóstol cwentaa' Jesucristo na mañequiaya ñ'oom naya 'naaⁿ'aⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ nc'e na l'ue ts'om Ty'oots'om. Nquii nn'aaⁿya Sóstenes matseijomñê ñ'eⁿndyō na matseiljeiya cartawaañe. ² Matseicwanōⁿya juuna' ndaaⁿ 'o nn'aⁿ na cwiluiindyō' tmaaⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿ'aⁿ na m'aⁿ'yo' tsjoom Corinto, 'o na maqueⁿñōōⁿ cwentaaⁿ'aⁿ nc'e Cristo Jesús, na jnda tqueeⁿñê na calajomndyō' ñ'eⁿñê, ndo' mati ñ'eⁿ nn'aⁿ meiⁿquiayuucheⁿ na cwilcwii'na xuee' Ta Jesucristo, na cwiluiñê na matsaⁿntjoom joona ndo' mati jaa. ³ Nquii Tsotyaaya Ty'oots'om ñequio Ta Jesucristo catio'naaⁿndyena 'o. Quiana na meiⁿcwii ñomtiuu tic'om'yo' jo ndaana.

Matio'naaⁿñê Ty'oots'om nn'aⁿ nc'e Cristo

⁴ Ñequii'cheⁿ mañequia na quianl'uua' Ty'oots'om cantyja 'naⁿ'yo' ee naya na matseixmaaⁿ na mañequiaaⁿ na cwito'ñoom'yo' cantyja 'naaⁿ' Jesucristo. ⁵ Ndo' nc'e na matseitjoom'na' 'o ñ'eⁿñê, mañequiaa Ty'oots'om na la'xmaⁿ'yo' cha'tso nnom na matei-jndeina' 'o jo nnoom, cha'tso na cwicandaaⁿ na cwila'teinco'yo' ñ'oom'm ndaaⁿ nn'aⁿ ndo' ñequio na cwila'noⁿ'ya'yo' cantyja 'naaⁿ'aⁿ. ⁶ Ndo' na luaa', juu ñ'oom cantyja 'naaⁿ' Cristo teitquioo' na mayuu' juuna' cantyja 'naⁿ'yo'. ⁷ Ndo' na ljo', titseitjōona' 'o meiⁿcwii nnom na mañequiaa Ty'oots'om cha cwicandaaⁿ cwil'a'yo' ts'iaaⁿ 'naaⁿ'aⁿ yochēⁿ na cwimeⁿ'ndo'yo' na nncuee' xuee quia na nncwjee'nnda' Ta Jesucristo. ⁸ Nquii Ty'oots'om wjaañequiaaⁿ najnda'yo' na cwindye'ntjom'tyeⁿ'yo' nnoom. Ndo' wjaach'eeⁿ na ljo' hasta na nncue'ntyjō xuee na nncwjee'nnda' Jesucristo na nntu'xeⁿndyee nn'aⁿ. Quia jo' nleitquioo' na tatjaa'naⁿ jnaⁿ cwicwila'xmaⁿ'yo'. ⁹ Ty'oots'om ñequii'cheⁿ matseicañaⁿ ñ'oom na jnda tjoom'm na cjoom'm, ndo' manquiiyteeⁿ jnda tqueeⁿñê 'o na calajomndyō' ñequio Jnaaⁿ Jesucristo na cwiluiñê na matsaⁿntjom jaa.

Nn'aⁿ tsjoom Corinto na cwila'yu' titjoom' m'aⁿna

¹⁰ 'O nn'aⁿya na cwila'yu'yo' ñequio Jesucristo na cwiluiñê na matsaⁿntjoom jaa, ñequio najndeii na cwiluiñê matseity'oondyō ndaaⁿ'yo' na c'om'yo' na tjoom' m'aⁿ'yo' ñequio nc'iaa'yo' na cwila'yu', tanc'om'yo' na meiⁿtoⁿ' ñ'eⁿndyena. C'om'yo' na ñecwiixjeⁿ nquiu'yo' ñ'eⁿndyena. ¹¹ Luaa' matsjōō ndaaⁿ'yo' 'o nn'aⁿya ee joo nn'aⁿ waa' Cloé jnda jluena nōōⁿya na m'aⁿ'ntiaa'ndyō' ñequio ntyjee'yo' na cwilayu'. ¹² Luaa waa na ñe'catsjōō cantyja 'naaⁿ' ñ'oomwaa', ñ'eeⁿ'ndyō' 'o na cwindu'yo': "Ja matseijomndyō cantyja 'naaⁿ' Pablo"; nt'omndyō' 'o: "Ja ñ'eⁿ Apolos"; ndo' nt'omndyō': "Ja ñ'eⁿ Pedro"; ndo' nt'omndyō': "Ja ñ'eⁿ Cristo". ¹³ ¿Aa nts'aacheⁿna' na matōⁿ'ñê Cristo? Ndo' ja Pablo, ¿aa ty'ioom nn'aⁿ ja ts'oom'naaⁿ cwent'a'yo'? Oo, ¿aa ñequio xueeya teits'oomndyō'? ¹⁴ Quianl'uua' Ty'oots'om na macandā Crispo ñ'eⁿ Gayo na seits'oomndyō, tjaa'naⁿ nt'omndyō' 'o na seits'oomndyō, ¹⁵ cha tjaa 'ñeeⁿ nndaⁿ nntso na ñequio xueeya seits'oomndyō jom. ¹⁶ Ndo' je' macjaañjoom' ts'ōōⁿ na mati seits'oomndyō Estéfnas ñequio nn'aⁿ waⁿ'aⁿ. Meiⁿ tileicjaañjoom'ti ts'ōōⁿ aa m'aⁿ nt'omndyō' 'o na seits'oomndyō. ¹⁷ Ee nchii ty'iom Cristo ts'iaaⁿ ja na catseits'oomndyō nn'aⁿ. Jñoom ja na catseicandiiya nn'aⁿ na macwji'n'maaⁿñê añmaaⁿna, meiⁿ nchii nts'aaya ts'iaaⁿ'ñeeⁿ ñequio ñ'oom na jndo' n'om nn'aⁿ, ee xeⁿ naljo', juu ñ'oom cantyja 'naaⁿ' na ty'ioom nn'aⁿ jom ts'oom'naaⁿ, tjaa'naⁿ najndeii na matseixmaⁿ'na'.

Cristo cwiluiñê najndeii Ty'oots'om ñequio na jndo' ts'om

¹⁸ Ndaa nn'aⁿ na cwi'ootsuundyẽ añmaaⁿ, juu ñ'oom na ty'ioom nn'aⁿ Cristo ts'oom'naaⁿ, nquiuna ticaɓndana', saa jo ndaa jaa na matsaacadui'n'maaⁿndyo, tseixmaⁿna' ñ'oom najndeii cantyja 'naaⁿ Ty'ooots'om. ¹⁹ Cha'xjeⁿ matseicandii ñ'oom'm na teiljeii:

Nn'aⁿ na jeeⁿ jndye nquiu,
nnts'aa na catyuii' na jndo' n'omna,
ndo' juu na jeeⁿ cwila'noⁿna, nnts'aa na cwe' ts'iaaⁿndyo juu jo'.

²⁰ Nc'e luaa' tso ljeii'ñeeⁿ, ɓyuu l'ueñe ts'aⁿ na jeeⁿ jndo' ts'om ndo' mati ts'aⁿ na jndye matsei'naaⁿ ndo' ñequio ts'aⁿ na jeeⁿ ya matseitjoom' ñ'oom? Ee jnda tqueⁿ Ty'ooots'om cha'tso na jndo' n'om nn'aⁿ, cwe' ts'iaaⁿndyo joona'. ²¹ Nc'e na jndo' ts'om Ty'ooots'om, sei'nooⁿ na nquiee nn'aⁿ tsjoomnancue tixocata'jnaaⁿna jom cantyja 'naaⁿ na jndo' n'omna, jo' chii majaawee' ts'oom na nncwji'n'maaⁿñe añmaaⁿ nn'aⁿ cwe' cantyja 'naaⁿ ñ'oom'm na cwiñequia nn'aⁿ, meiiⁿ cwitjeii'na cwenta na juuna' ñ'oom na ticaɓnda tseixmaⁿna'.

²² Nn'aⁿ judíos cwitaⁿna na nnty'iaandaana cwii ts'iaaⁿ t'maⁿ na tixocaluiina' na cwe' najndeii nquii ts'aⁿ cha nla'yu'na. Saa nn'aⁿ na nchii judíos, joona cwil'uee'ndyena ñ'oom na nntseijndo'tina' n'omna cha na nla'yu'na, ²³ saa ja cwiñequiaayâ ñ'oom na ty'ioom nn'aⁿ Cristo ts'oom'naaⁿ. Ñ'oom'ñeeⁿ tia nquiu nn'aⁿ judíos ndo' nn'aⁿ na nchii judíos cwitjeii'na cwenta na jeeⁿ cje tseixmaⁿna'. ²⁴ Ndo' cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na ma'maⁿ Ty'ooots'om, meiiⁿ nn'aⁿ judíos oo meiiⁿ nn'aⁿ nt'omcheⁿ tsjaaⁿ, macwji'n'maaⁿñe nn'aⁿ, ndo' na cwiluiiñe na jndo' ts'oom. ²⁵ Ee juu na ndoo' nquiu nn'aⁿ na tseixmaⁿna' na tixcwe mach'ee Ty'ooots'om jndo'ti ts'oom na luua' mach'eeⁿ, nchiiti juu na jndo' n'om nn'aⁿ, ndo' juu na cwitjeii'na cwenta na tijneiⁿ na tquiaaⁿ na luua' tjom Cristo, juu jo' ma'moⁿna' na jndeii'tyeeⁿ, nchiiti cha'tso najnda na la'xmaⁿ nn'aⁿ. ²⁶ 'O nn'aⁿya na cwila'yu'yo', queⁿyo' cwenta na ma'maⁿ Ty'ooots'om 'o meiⁿ tijndyendyo' cwitjeii' nn'aⁿ cwenta na la'xmaⁿyo' nn'aⁿ na jndo' n'om, tijndyendyo' cwiluiindyo' nn'aⁿ na t'maⁿ cwiluiindyẽ, tijndyendyo' tuiindyo' nda nn'aⁿ na tyandyẽ. ²⁷ Ee macwjii'ñe Ty'ooots'om nn'aⁿ cwentaⁿna na tijndo' n'om cha catseijnaaⁿna' nn'aⁿ na ndoo' nquiuna na jndo' n'om nquieena. Ndo' macwjii'ñe cwentaⁿna' nn'aⁿ na tit'maⁿ cwiluiindyẽ cha cantseijnaaⁿna' nn'aⁿ na waa na jnda la'xmaⁿ. ²⁸ Quii'ntaaⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue macwjii'ñe nn'aⁿ cwentaⁿna' na cje la'xmaⁿ, macwjii'ñe nn'aⁿ na ticuee' n'om nt'omcheⁿ nn'aⁿ, nn'aⁿ na cwitjeii' nt'omcheⁿ cwenta na tjaa yuu l'uendyẽ. Nmeiiⁿ mach'eeⁿ cha' m'moⁿna' na joo nn'aⁿ na nquiu na t'maⁿ la'xmaⁿ ticjaaquee' cantyja 'naaⁿna. ²⁹ Cha'tso nmeiⁿ mach'eeⁿ cha meiⁿcwii ts'aⁿ tincwji's'añe tincwji'scuñe cheⁿnquii jo nnoom. ³⁰ Manquii'tyeeⁿ jnda s'aaⁿ na tjoom' cwiluiindyo' cantyja 'naaⁿ Cristo Jesús, ndo' cantyja 'naaⁿ jom cwicanda'yo' na jndo' n'om'yo', ndo' na m'aⁿyo' na tjaa jnaⁿ cwila'xmaⁿyo', ndo' na maqueⁿñooⁿ 'o na lju' n'om'yo' jo nnoom, ndo' na cwilui'n'maaⁿndyo'. ³¹ Cha'xjeⁿ na matseicandii ñ'oom'm na teiljeii: “Xeⁿ na m'aaⁿ ts'aⁿ na ñe'catseis'aañe cheⁿnquii, cwji's'aaⁿ Ty'ooots'om cantyja na mach'ee ñ'eñê.”

2

Cristo jñoom ts'oom'naaⁿ

¹ Saa 'o nn'aⁿya na cwila'yu'yo', quia tuacañoⁿya 'o na ñnequiaya ñ'oom na mayuu' na ticaliu nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ Ty'ooots'om, nchii seinⁿya ndaa'yo' ñ'oom na jndo' n'om nn'aⁿ meiⁿ nchii ñ'oom na jeeⁿ ca'naaⁿ na cwila'neiⁿ nn'aⁿ na jndye ñ'oom nquiu.

² Xjeⁿñeeⁿ tyeⁿ tyom'aaⁿ ts'ooⁿ na ñe'cwii ñ'oom na ñnequiaya ndaa'yo', ndo' cantyja 'naaⁿ nquii Jesucristo, saa ñequii'cheⁿ cantyja 'naaⁿ na ty'ioom nn'aⁿ jom ts'oom'naaⁿ.

³ Ñet'ooⁿya quii'ntaaⁿyo' na tijndo, tyoteindyõ na tyocat'ua na aa nncjaacañjoom' ts'iaaⁿ na nnts'aa. ⁴ Saa quia tyoñequiaya ñ'oom' Ty'ooots'om ndaa'yo', nchii seinⁿ ñ'oom na cwila'neiⁿ nn'aⁿ na jeeⁿ jndo' n'om, tquioo' na nquii Espíritu ñequio najndeii

na matseixmaaⁿ teil'uee'ñê ñ'oom'ñeeⁿ. ⁵ Luaa' tuui cha juu na cwila'yu'ya n'om'yo' c'oomna' cantyja 'naaⁿ najndeii na matseixmaⁿ Ty'ooots'om, nchii cwe' nc'e juu na jndo' n'om nn'aⁿ.

Nc'e Espíritu Santo, cwijaantyjo' n'om nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ Ty'ooots'om

⁶ Saa jo ndaa nn'aⁿ na queeⁿ n'om na cwila'yu'ya n'om, cwilanaaⁿya ñ'oom na jndo' n'oonyâ, saa juuna' titseijomna' cha'na juu na jndo' n'om nn'aⁿ tsjoomnancue, meiⁿ nchii cha'na ñ'oom na jndo' n'om nn'aⁿ na la'xmaⁿ n'iaaⁿ, na juu jo' wjaantycwii cantyja 'naaⁿna. ⁷ Ee já cwilanaaⁿya ñ'oom na jndo' ts'om Ty'ooots'om. Teiyoticheⁿ wanty'iuu' tyom'aaⁿ ñ'oom'ñeeⁿ ee tyoowe'ntyjo xjeⁿ na ntyjeeⁿ na caliu nn'aⁿ juuna'. Ee cwtijocheⁿ na nlqueeⁿ tsjoomnancue saa jnda seijndaa'ñê na nnto'ñooⁿya na nlui'n'maa'ndyo. ⁸ Nquiee nn'aⁿ na cwiluiindy^e n'iaaⁿ tsjoomnancue ticala'noⁿna cantyja 'naaⁿ na luaa' seijndaa'ñê Ty'ooots'om. Ee xeⁿ jla'noⁿna na Jesús cwiluiñê nquii na matsa'ntjom yuu na tjacantyja na jeeⁿ nei'ncoo', quia jo' tîxocaty'ioomna jom ts'oom'naaⁿ. ⁹ Naⁿñeeⁿ tjoomna cha'xjeⁿ na matseineiⁿ ñ'oom' Ty'ooots'om na teiljeii. Matsona':

Joo nn'aⁿ na jnda nquiu Ty'ooots'om,

jnda seijndaa'ñê jndye nnom cwentaana na tjacantyja na ya na mei'jom tyoonty'iaa nn'aⁿ.

Meiⁿ tyoondyena cantyja 'naaⁿ joo jo',

majndeitiicheⁿ na nnc'oom' n'omna chiuu la'xmaⁿna'.

¹⁰ Nquii Espíritu Santo t'mooⁿ ñ'oommeiⁿ ndaaya, ee jom mal'uetcuuñê cha'tso, hasta ñ'oom na t'maⁿti na matsei'noⁿ nquii Ty'ooots'om.

¹¹ Cantyja 'naaⁿ ts'aⁿ, ¿ñeeⁿ nntsei'noⁿ chiuu m'aaⁿ ts'om cwiicheⁿ ts'aⁿ? Macanda nquii ntyjii. Maluaa' waa cantyja 'naaⁿ Ty'ooots'om, macanda nquii Espíritu na cwiluiñê ntyjii chiuu m'aaⁿ ts'oom. ¹² Jaa tyooto'ñooⁿya juu na m'aaⁿ n'om nn'aⁿ na tyoola'xmaⁿna cantyja 'naaⁿ Ty'ooots'om. Jaa cwito'ñooⁿya Espíritu na mañequiaaⁿ cha ndaa nla'nooⁿa cha'tso na cwe'yu na mañequiaaⁿ na cwicandaaya. ¹³ Quia cwilanaaⁿya cantyja 'naaⁿ ñ'oommeiⁿ, cwiwil'uee'ndyô ñ'oom na ma'moⁿ Espíritu ndaayâ, nqueⁿ na cwiluiñê Ty'ooots'om, nchii ñequio ñ'oom na cwti'mooⁿ nn'aⁿ cantyja na jndo' n'om nquiee. Ndo' na luaa', cwiwil'uee'ndyô ñ'oom na matseijndaa'ñê Espíritu na cwti'mooⁿya ndaa nn'aⁿ na la'xmaⁿna jom.

¹⁴ Saa ts'aⁿ na ticaluiñê cwentaa' Ty'ooots'om titseiñ'oom'ñê ñ'oom na matseijndaa'ñê Espíritu na cwiluiñê ee ndoo' ntyjii tsaⁿñeeⁿ na cwe' ñ'oom na til'ue joona'. Ee manda ts'aⁿ na matseixmaⁿ cantyja 'naaⁿ Espíritu, juu ndaa nntsei'noⁿ. ¹⁵ Saa ts'aⁿ na matseixmaⁿ Espíritu ndaa nntsei'noⁿ ñ'oommeiⁿ, meiⁿ tjaa ñeeⁿ ts'aⁿ na wanaaⁿ na nntso na tixcwe mach'eeⁿ. ¹⁶ Ee ñ'oom' Ty'ooots'om na teiljeii matsona': “¿Ñeeⁿ ts'aⁿ jnda sei'noⁿ chiuu na m'aaⁿ ts'om Nquii na cwiluiñê na matsa'ntjom jaa? ¿Ñeeⁿ ts'aⁿ ndaa nntseijndo' ts'oom?” Saa jaa laxmaaⁿya juu na m'aaⁿ ts'om Cristo.

3

Cwiluiindy^e nn'aⁿ na cwila'x'iaa'ndye ñ'eⁿ Ty'ooots'om

¹ Cantyja 'naⁿya, 'o nn'aⁿya na cwila'yu'yo', tîcandaa nntseinaⁿya ñ'oom cantyja 'naaⁿ Cristo ndaa'yo' cha'xjeⁿ na ma'moⁿ ts'aⁿ juuna' ndaa nn'aⁿ na la'xmaⁿ Espíritu. Tcaⁿna' na nntseinaⁿya juuna' ndaa'yo' na cha'cwijom cwiluiindy^e cantyja 'naaⁿ tsjoomnancue, cha'cwijom ndaa yonch'uu. ² Ee yo'ndaa tileicandaa nntquiina sei'. Joona macanda ndaatsuu' tsondyeena cwiwena. Maluaa' matseijomna' cantyja 'naⁿ 'o. 'O tileicala'noⁿyo' ñ'oom' Ty'ooots'om na jndeit'ina', ee tyooquiee n'om'yo' cantyja 'naaⁿaⁿ. Ndo' meiⁿ je' tileicala'noⁿyo' ñ'oom'm na jndeit'ina'. ³ 'O ndicwaⁿ la'xmaⁿyo' cantyja 'naaⁿ tsjoomnancue. Ee na cwila'taa' n'om'yo' nc'iaa'yo' ndo' cwila'ntja'ndyo' ñ'e'ndyena, ma'moⁿna' na tjaa na matseichuii'na' 'o ñequio nn'aⁿ na la'xmaⁿ cantyja

'naaⁿna'. ⁴ Ee quia cwiindyô 'o nntso: “Ja matseijomndyô cantyja 'naaⁿ Pablo”, ndo' cwiicheⁿ nntso: “Ja matseijomndyô cantyja 'naaⁿ Apolos”, ma'moⁿna' na la'xmaⁿyo' cha'xjeⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue.

⁵ Ja Pablo ¿ñeeⁿ cwiluiindyô? Ndo' ¿ñeeⁿ cwiluiñee Apolos? Ñequii'cheⁿ cwiluiindyô nn'aⁿ na cwindyâ'ntjooⁿyâ nnom Jesucristo na cantyja 'naaⁿyâ jla'yu'yo' ñ'eⁿñê. Cwii cwiindyô ñel'aayâ ts'iaaⁿ na tquiaaⁿ ndaayâ. ⁶ Ts'iaaⁿ na s'aa matseijomna' cha'cwijom ts'aⁿ na manom'. Ndo' ts'iaaⁿ na s'aa Apolos matseijomna' cha'cwijom ts'aⁿ na matseicandaa' ntjom. Saa nquii Ty'oots'om mach'eeⁿ na tjaanajndeii ts'iaaⁿñeeⁿ. ⁷ Ndo' na luaa', meiⁿ juu ts'aⁿ na manom' tit'maⁿ cwiluiñee, meiⁿ ts'aⁿ na matseicandaa'. Nquii Ty'oots'om t'maⁿ cwiluiñê ee jom mach'eeⁿ na wjaanajndeii ts'iaaⁿñeeⁿ. ⁸ Juu ts'aⁿ na manom' ñequio ts'aⁿ na matseicandaa', ñe'cwii xjeⁿ cwiluiindyena. Ndo' nquii Ty'oots'om nntioml'uaaⁿ ts'aⁿ cantyjati na jnda ñeindi'ntjom nnoom. ⁹ Ee já cwe' cwila'xmaaⁿyâ nn'aⁿ na cwilajomndyô ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oots'om, ndo' 'o la'xmaⁿyo' tyuaaⁿaⁿ, la'xmaⁿyo' cha'cwijom w'aa na mach'eeⁿ. ¹⁰ Cantyja 'naaⁿna', ja cwiluiindyô cha'cwijom luañetquiee na seijndaa'ñe Ty'oots'om na maquaⁿ tsiaⁿtsjo' ndo' cwiicheⁿ ts'aⁿ matseicandaa'ñe w'aa nacjoo' juuna'. Saa cwii cwii ts'aⁿ quenñe cwenta cantyja 'naaⁿ ts'iaaⁿ na mach'ee. ¹¹ Ee tjaa 'ñeeⁿ ts'aⁿ na nndaⁿ nlqueⁿndyô cwiicheⁿ ts'iaaⁿtsjo' ñequio tsiaⁿtsjo' na waa, na juu jo' tseixmaⁿna' Jesucristo. ¹² Saa tiñe'cwii nnom 'naⁿ na cwileil'ueeⁿndye nn'aⁿ na cwil'a ts'iaaⁿ nacjoo' tsiaⁿtsjo'ñeeⁿ. Ee ts'aⁿ na xcwee'ya ts'om na mandi'ntjom nnom Ty'oots'om, matseijomna' ts'iaaⁿ na mach'eeⁿ cha'cwijom cwii w'aa na cwiluiina' ñ'eⁿ s'om cajan, oo ñ'eⁿ s'om xuee, oo ñ'eⁿ ljo' na jeeⁿ jnda. Saa ts'aⁿ na tixcwee' ts'om na mandi'ntjom nnom Ty'oots'om, matseijomna' ts'iaaⁿ na mach'eeⁿ cha'cwijom cwii w'aa na cwiluiina' ñ'eⁿ n'oom, oo ñ'eⁿ neiiⁿjnda, oo ñ'eⁿ n'oomljooto'. ¹³ Juu xuee quia na nncu'xeⁿ Ty'oots'om nn'aⁿ, nleitquioo'ya chiuu tseixmaⁿ ts'iaaⁿ na tyoch'ee cwii cwii ts'aⁿ. Juu xuee'ñeeⁿ t'maⁿ chom nncuaa, jo' jo' m'moⁿna' chiuu tseixmaⁿ ts'iaaⁿ na tyoch'ee cwii cwii ts'aⁿ. ¹⁴ Jo' chii xeⁿ tilco ts'iaaⁿ na tyoch'ee ts'aⁿ, waa naya na nlo'ñoom cantyja 'naaⁿ ts'iaaⁿ na jnda ñes'aaⁿ. ¹⁵ Saa xeⁿ nlco ts'iaaⁿñeeⁿ, nntsuuñê cantyja 'naaⁿ juuna'. Nqueⁿ nlui'n'maaⁿñê, saa cwe' ñetomti jo'. Ndo' na luaa' nntjoom nntseijomna' cantyja 'naaⁿaⁿ cha'cwijom na nc'uaa' chii jluii'ñê naquii' chom.

¹⁶ ¿Aa ticaliu'yo' na 'o cwiluiindyô' waa' Ty'oots'om ndo' na m'aaⁿ Espíritu Santo naquii' n'om'yo'? ¹⁷ Xeⁿ na m'aaⁿ ñeeⁿ juu na nntseityuii' waa' Ty'oots'om, nntseityueeⁿen tsaⁿñeeⁿ ee lju' cwiluiñee juuna', ndo' manco'yo' cwiluiindyô' w'aa'ñeeⁿ.

¹⁸ Meiⁿcwiindyô' 'o tinguu'nn'aⁿñe cheⁿnquii cantyja 'naaⁿ ñ'oomwaa'. Xeⁿ m'aaⁿ ñeeⁿ ts'aⁿ quii'ntaaⁿyo' na matseituu na jndo' ts'om cha'xjeⁿ nquiee nn'aⁿ tsjoomanancue cwiitjeii'na cwenta, c'oom juu cha'na ts'aⁿ na meiⁿchjoo tijndo' ts'om, cha mayuu'cheⁿ nntseixmaaⁿ ts'aⁿ na jndo' ts'om. ¹⁹ Ee juu na cwiitjeii' nn'aⁿ tsjoomnancue cwenta na jndo' n'omna, Ty'oots'om macwjeeⁿen cwenta na ntjeiⁿ jo'. Ee waa ñ'oom'm na teiljeiina' na matsona': “Nnt'uii Ty'oots'om nn'aⁿ ñequio mañejuu na jndo' n'omna”. ²⁰ Ndo' waa cwiicheⁿ ñ'oom'm na teiljeii na matsona': “Nqueⁿ na cwiluiñê na catsaⁿntjoom jaa mantyjeeⁿ joo ñomtiuu 'naaⁿ nn'aⁿ na jeeⁿ jndo' n'om, cwe' ts'iaaⁿndyô joona’.” ²¹ Nc'e na ljo', tintjei's'andyo' na majndaa' ts'aⁿ na cwilajomndyô' ñ'eⁿñê. Ee cha'tso na matseijndaa'ñe Ty'oots'om la'xmaⁿna' cwenta'yo'. ²² Meiiⁿ nncô Pablo, oo nquii Apolos, oo nquii Pedro, cha'tsondyô cwiluiindyô na cwindyâ'ntjooⁿyâ ndaa'yo'. Ee cha'tso na s'aa Ty'oots'om m'aaⁿna' cwentaaya. Cantyja na cwiitandoo'a tsjoomnancuewaañe matseixmaⁿna' naya 'naaⁿya ee na cwito'ñooⁿya na cwiitandoo'a ñ'eⁿñê. Mati cantyja na cwiwjaaya matseixmaⁿna' naya 'naaⁿya, nc'e cantyja 'naaⁿ jo' cwiitaaquiaa'a cañoom'luee. Cha'tso na cwiwinooⁿya je' ñequio na quia wjaawe'cañoomna' cwila'xmaⁿna' na nnteijndeiiina' jaa. ²³ Ndo' 'o m'aⁿyo' cwentaa' Cristo ndo' jom cwiluiñê cwentaa' Ty'oots'om.

4

Ts'iaa' na maty'iom Jesucristo apóstoles

¹ Jo' chii catjei'yo' cwenta cantyja 'naa'nyâ na cwiluiindyô nn'a' na cwindye'ntjom nnom Cristo, ndo' na cwit'moq'nyâ ndaa' nn'a' ñ'oom' Ty'oq's'om na wanty'iuu' tyom'a'na'. ² Juu ts'a' na waa cwii ts'iaa' na matseixma', maca'na' na cwitquioo' cantyja 'naa'na' na cwiluiiñê ts'a' na matseicanda. ³ Saa cantyja 'na'ya, ticwjaa'ndyo cwenta chiuu waa na 'o cwitjei'yo' cwenta cantyja 'naa' ts'iaa' na matseixma'ya oo chiuu nquiu nt'omche'. Mei' ticu'xa' che'nnco cantyja 'na'ya. ⁴ Juu na m'aa' ts'oq' tica'mo'na' aa waa na matseitjoondyo, saa meii' na ljo' tica'mo'na' na tjaa jna'ya. Nquii Ty'oq's'om nncu'xee' ja. ⁵ Nc'e na luaa', cwitjooche' na nncwjee'nnda' Ta Jesús, tintjei'yo' cwenta cantyja 'naa' nn'a' na cwindye'ntjom ndaa'yo'. Ee xje'ñee' nnts'aa' na nleitquioo'ya 'na' na cwe' wanty'iuu' cwil'a nn'a' ñequio joo 'na' na cwila'jndaa'ndyena naquii' n'omna. Quia jo' ñequiaa Ty'oq's'om nnom cwii cwii ts'a' cha'xje' na matsona'.

⁶ 'O nn'a'ya na cwila'yu'yo', matseina'ya ñ'oommei' ndaa'yo' cantyja 'na'ya ñ'e' Apolos cha nnteijndeina' 'o, ndo' cha cantyja 'naa'nyâ nntsaala'no'yo' na tincwinom'yo' ñ'oom na teiljei', ndo' cha mei'cwii ts'a' tincwji's'aa' cwii ts'a' na mañequiaa ñ'oom' Ty'oq's'om cha nnts'aana' na ticwentyo 'naa' cwiiche'. ⁷ Ee ¿chiuu waa cantyja 'na' na mach'eena' ntyji' na jndandyu'ti' nchiiti cwiiche'? Ndo' ¿cwaa' cwii nnom na matseixma' na nchii nquii Ty'oq's'om mañequiaa na matseixma' jo'? Ndo' xe' cwe' jnda' naya'ñee', ¿chiuu na matseis'andyu' na cha'cwijom tiyuu' na jnda' juuna'?

⁸ Mach'eena' na nquiu'yo' na la'xma'yo' nn'a' na tyandye. Cha'cwijom tjaa mei'cwii na maca'tina' 'o. Cha'cwijom na cwiluiindyô' nn'a' na cwitsa'ntjom, meii' na ticañ'aa'nyâ. Toom cwe' na mayuu' cwiluiindyô' nn'a' na cwitsa'ntjom cha mati jâ nla'jomndyo' jo' ñ'e'ndyo'. ⁹ Mach'eena' ntyjii na maque' Ty'oq's'om jâ apóstoles na wanty'iaa'ndyotyayâ na cha'tsondye nn'a'. Matseijomna' cantyja 'naa'nyâ cha'cwijom nn'a' na jnda' teijndaa' na nncwje na jndoo'che' nn'a' ndo' nnty'iaa' ángeles. ¹⁰ Cwitjei' nn'a' cwenta na jâ na cwiñequiaayâ ñ'oom cantyja 'naa' Cristo la'xmaa'nyâ nn'a' na ntjei'ndye saa 'o cwitjei' che'ncjo'yo' cwenta na la'xma'yo' na jee' jndo' n'om'yo' cantyja 'naa'na'. Cwitjei'yo' cwenta na tileicjaanjoom' cwil'aayâ saa 'o jee' cwijaanjoom' cwil'a'yo'. Cwila't'maa'ndye nn'a' 'o saa jâ ticuee' n'omna. ¹¹ Hasta xje' je', waa xje' na matseitjoona' na nntquiaayâ ndo' na nncwaa'nyâ ñequio liaa na nlcwaa'â. Jndye ndii' cwicachoo'â, ndo' mei' tjaa'na' w'aaya. ¹² Cwiwijndyaayâ na cwil'aayâ ts'iaa'. Quia cwitioo nn'a' ñ'oomwi' cjooyâ, cwitaa'nyâ na catio'naa'ñe Ty'oq's'om joona. Quia cwileintyjona jâ, cwila'quii n'oq'nyâ. ¹³ Quia cwila'nei' nn'a' ñ'om taa' ts'om nacjooyâ, cwila'joom'na jâ cha'cwijom to' na niom nnom tsjoomnancue saa cwit'ooyâ ñequio ñ'oom ya. Hasta xje' je' cwil'a nn'a' na cwila'xmaa'nyâ cwii na jee' ts'iaa'.

¹⁴ Nchii cwe' matseiljeiya ñ'oommei' cha catseijnana' na 'o saa cha na nntseijndo'na' n'om'yo' nc'e na cwiluiindyô' ntseindaaya na jee' wi' ts'oq'nyâ 'o. ¹⁵ Ee meii' na aa m'a' qui mei' nn'a' na cwit'moq'na cantyja 'naa' Cristo ndaa'yo', saa tijndye lotye'yo' m'a'. Cantyja 'naa' na cwila'yu'ya n'om'yo' ñ'e' Ty'oq's'om, ja cwiluiindyô' tsotye'yo' nc'e ñ'oom naya na macwji'n'maa'ñê nn'a'. ¹⁶ Jo' chii matseijndo'a n'om'yo', cal'a'yo' cha'xje' na quits'aaya.

¹⁷ Jo' chii majñoq'nyâ Timoteo na m'a'nyo', cwiluiiñê jndaaya na jee' matseicañaa' ndo' na jnda ntyjiiya jom, jom nnts'aa' na nncjaañjoom' n'om'yo' chiuu waa na jom'aa' na matseixma'ya cwentaa' Cristo Jesús cha'xje' na ma'moq' ndaa' nn'a' cwii cwii tmaa' nn'a' na macwjee'ne' cwentaa'na'. ¹⁸ Ñ'ee'ndyo' 'o na cwilas'andyo' che'ncjo'yo' na cwindu'yo' na tixocjonty'iannda'a 'o. ¹⁹ Saa tyuaa' nncjocandoo'a 'o xe' l'ue ts'om Ta Jesús, ndo' quia ljo'che' nljeiya chiuu n'om na'ñee' na luaa' cwil'ana, nljeiya chiuu tseixma' ñ'oom na cwila's'andyena. ²⁰ Ee juu na ma'mo'na' na matseixma' ts'a' na

matsa'ntjom Ty'oots'om jom, xocwitquioo' jo' cwe' nc'e ñ'loom na matseinei' ts'an, nleitquioo' jo' cantyja 'naa' na aa matseixmaa' najndeii na cwiluiñe Ty'oots'om. ²¹ ¿Chiuu nl'ue n'om'yo' na cats'aa? ¿Aa nncjocandoo'a 'o na nntseitia'a 'o, oo aa nnc'oo'ya na wi' ts'oo'ya 'o, ñequio na jee' jnda ntyjiya 'o?

5

Catjei'yo' ts'a' na m'aa'ya ñ'e' cwiiche' yuscu

¹ Waa ñ'loom na cwiindyo' 'o mañ'oom tsondyee t'ma' ndo' na ljo' mei' nn'a' na tyoola't'maa'ndye Ty'oots'om tiquil'ana na luaa'. ² Ndo' 'o cwitjei' che'ncjo'yo' cwenta na jee' cwila'candaa'ndyo' mei' tatiato nquiu'yo' na luaa' waa. Matsona' na catjei'yo' tsa'ñee' quii'ntaa'yo' na luaa' mach'ee'. ³ Mei' na tic'oo'ndyo ñ'e'ndyo', saa cantyja 'naa' espíritu 'na'ya m'aa'ya ñ'e'ndyo', ñequio xuee' Ta Jesucristo jnda tu'xá'ya ts'a' na luaa' mach'ee'. ⁴ Quia cwitjomndyo' na nla't'maa'ndyo' Ty'oots'om ja nnc'oo'ya ñ'e'ndyo' cwe' cantyja 'naa' espíritu 'na'ya ndo' mati ñequio juu najndeii na matseixma' Ta Jesús nnc'oomna' ñ'e'ndyo'. ⁵ Ndo' na luaa', la'xma'yo' na catio'yo' tsa'ñee' l'o Satanás cha cwi'ndaa' seii'e' saa nlui'n'maa'ñe espíritu 'naa'a' quia na nncwjee'nda' Ta Jesús.

⁶ Tixcwe na cwitjei'yo' cwenta na jee' cwila'candaa'ndyo' jo nnom Ty'oots'om ndo' na cwiljoya n'om'yo' na luaa' waa quii'ntaa'yo'. ¿Aa ticaliu'yo' na mei' ñechjoowi' ndaaljo' matseicandeii'na' cha'waa tsquee'tyoo'? ⁷ Jo' chii catjei'ndyo' cantyja 'naa' cha'tsoñ'e' na la'xma'na' ndaaljo' tquie na matsei'ndaa'na' 'o cha nntseijomna' 'o tyoo' na tuiina' ñ'e' tsquee'tyoo' xco na tjaa ndaaljo' tjaquiee' na cwicwa' nn'a' judíos xuee Pascua, na juu tyoo'ñee' cwiluiindyo'. Ee Cristo cwiluiñe Catsma' chjoo cwentaaya cantyja 'naa' xuee Pascua 'na'ya. Jla'cuae' nn'a' jom ndo' tuee'en cwentaaya. ⁸ Jo' chii matsona' na calajomndyo xuee Pascua ñequio na xcwee' n'oo'ya ndo' na mayuu'a, na joo jo' la'xma'na' cha'cwijom tyoo' na tjaa ndaaljo' tjaquiee'. Nchii nlajomndyo xuee Pascua'ñee' ñequio ndaaljo' tquie na tseixma'na' na quie' n'oo'ya ndo' natia na cwil'aaya.

⁹ Ñequio cwiiche' carta'ñee' tsjooya na tilajomndyo' ñequio nn'a' na cwe' m'a'ya ñequio nt'omche' nn'a'. ¹⁰ Saa ñ'e' carta'ñee' nchii ñe'catsjooya na catjei'ndyo'ñ'e'yo' ñequio nn'a' tsjoomnancue na cwe' m'a'yana ñequio nn'a' oo na m'a'na na cwila'quee' n'omna 'naa' cwiiche' ts'a', oo na jee' ya cwinquo'nn'a'na nc'iaana cha ndaa' ntjeii'na 'naa' na'ñee' oo ñ'e' joo nn'a' na cwila't'maa'ndye 'na' na cwe' nn'a' l'a. Ee xe' tilajomndyo' ñequio nn'a' na laxma' nmei', nlca'na' na calui'yo' tsjoomnancue. ¹¹ Ñ'oom na l'ue ts'oo'na cala'no'yo' cantyja 'naa' carta'ñee', ts'a'na matso na matseyu' ñ'e' Jesucristo, mei'chjoo tilajomndyo' ñ'e'ñe xe' m'aa'yaa' ñ'e' ts'a' na cwe' luaa'ndyo', oo quee' ts'oom 'naa' cwiiche' ts'a', oo matseit'maa'ñe 'na' na cwe' nn'a' l'a, oo cantuñe, oo tsa' candii jom, oo mach'uee'. Mei' na nlcwa' ñequio ts'a' na matseixma' nmei' til'a'yo'. ¹² Titseixma'ya na nncu'xá'ya nn'a' na tyoola'yu'. Ncjo'yo' la'xma'yo' na nntu'xe'yo' nn'a' na m'a' quii'ntaa'yo'. ¹³ Nquii Ty'oots'om nncu'xee' nn'a' na tyoola'yu'. Quia jo' catjei'yo' ts'a' jna'ñee' quii'ntaa'yo'.

6

Ticaty'iomyana' na nlquaa'ya ñ'oom cjoo nc'iaaya

¹ Quia cwiindyo' 'o waa ñ'loom na malein'oomna' juu ñequio cwiiche' x'iaa' na matseyu', ¿chiuu na cwique'yo' ñ'oom tsa'ñee' jo nnom jwe na nchii ts'a' na matseyu'? Cwa nchii ncjo'yo' na cwila'yu'yo' ñ'e' Ty'oots'om nla'jndaa'ndyo' ñ'oom'ñee'. ² ¿Aa ticaliu'yo' na joo nn'a' na cwiluiindye cwenta' Ty'oots'om nntu'xe'na nn'a' tsjoomnancue? Ndo' nc'e na nntu'xe'yo' nn'a' tsjoomnancue, ¿chiuu na tileicandaa' nntu'xe'yo' ñ'oommei' na cwe' cwantindyo joona'? ³ ¿Aa ticaliu'yo' na nntu'xá'ya ángeles? Ndo'

nc'e na ljo', majndeiticheⁿ nndaā nla'jndaa'ndyo' ñ'oom na mat'uiina' jaa yuu na ticjaañjoom' na cwil'aaya je'. ⁴ Jo' chii xeⁿ niom ñ'oom na maleichuuna' 'o ñequio nn'aⁿyo' na cwilayu', caty'iom'yo' ts'iaaⁿ ñeeⁿ nn'aⁿ quii'ntaaⁿyo' na tit'maⁿ la'xmaⁿ na catu'xeⁿ na ñ'oom 'naⁿyo'. ⁵ Matsjoo na luaa' cha catseijnaaⁿna' o'. ¿Aa nnts'aacheⁿna' na tjaa'naⁿ meiⁿñecwii ts'aⁿ quii'ntaaⁿyo' na jndo' ts'om na nntseijndaa'ñê ñ'oom na maleichuuna' 'o? ⁶ ¿Aa maxjeⁿ maty'iomyaana' na cwiqueⁿyo' ñ'oom cjoo' cwii nn'aⁿyo' na mati matseyu'? Jo' chii cwitjomndyo' jo ndaaⁿ na cwitu'xeⁿ ñ'oom, meiiⁿ na joona nchii nn'aⁿ na cwila'yu'.

⁷ Juu na cwila'ntja'ndyo' ñequio nc'iaa'yo' na cwila'yu' ma'moⁿna' na t'maⁿ waa na cwila'tjoondyo'. Yati caljoya n'om'yo' nawil' na cwil'ana 'o, meiiⁿ na cwinty'ueena 'naⁿyo'. ⁸ Saa 'o xuii' na cwil'a'yo', mancjoondyo' cwita'wi'yo' nn'aⁿyo' na cwila'yu' hasta cwinty'uee'yo' 'naaⁿna. ⁹ ¿Aa ticaliu'yo' na joo nn'aⁿ na cwiñequiandy cantyja 'naaⁿ natia ticalaxmaⁿna cantyja na matsa'ntjom Ty'ooots'om? Tiñe'quio'nn'aⁿndyo' cheⁿncjo'yo' cantyja 'naaⁿ ñ'oomwaañê. Nn'aⁿ na cwe' cwitjomndyeyana ñ'eⁿ nn'aⁿ na tyoo'uncona, tixocala'xmaⁿna cantyja na matsa'ntjom Ty'ooots'om, meiⁿ nn'aⁿ na cwila't'maaⁿndye 'naⁿ na cwe' nn'aⁿ l'a, meiⁿ nn'aⁿ na cwe' m'aⁿya ñ'eⁿ nn'aⁿ, meiⁿ naⁿnom na cwe' ñ'eⁿ ntyjenom m'aⁿ, ¹⁰ meiⁿ nn'aⁿ na cwinty'uee, meiⁿ nn'aⁿ na queen n'om 'naaⁿ cwiicheⁿ ts'aⁿ, meiⁿ naⁿcandye, meiⁿ nn'aⁿ na cwitioñ'oom nn'aⁿ, meiⁿ nn'aⁿ na cwinquio'nn'aⁿ ts'aⁿ cha nndaā ntjeii'na 'naaⁿna. ¹¹ Ñ'eeⁿndyo' 'o na ñeja'xmaⁿyo' nmeiⁿ cwitjoocheⁿ na nla'yu'yo', saa je' jnda tmaⁿndyo', jnda tqueⁿndyo Ty'ooots'om 'o, jnda tqueen 'o na tjaa jnaⁿ la'xmaⁿyo' ñequio xuee' Ta Jesucristo ndo' cantyja 'naaⁿ nquii Espíritu na cwiluiñê Ty'ooots'om cwentaaya.

Maqueⁿlju' Ty'ooots'om seii' ts'aⁿ

¹² Waa ñ'oom na cwilue nn'aⁿ: “Wanaaⁿ na nnts'aa meiⁿljo'cheⁿ na l'ue ts'oōⁿ”. Mayuu' na ljo', saa ticha'tso mateijndeina' ts'aⁿ. Ñ'oom na mayuu' wanaaⁿ na nnts'aa yuu na l'ue ts'oōⁿ saa ticatsona' na cwii na mats'aa nlqueⁿna' xjeⁿ 'naaⁿna' ja. ¹³ Mati cwilue nn'aⁿ: “Juu nantquie tseixmaⁿna' cwentaa' tsiaa' ts'aⁿ, ndo' tsiaa' ts'aⁿ tseixmaⁿna' cwentaa nantquie.” Ñ'oom na mayuu' jo', saa we nnom nmeiⁿ nnts'aa Ty'ooots'om na nndyuena'. Saa nchii tqueen seii' ts'aⁿ na cwe' luaa' nnc'oom ñ'eⁿ cwiicheⁿ ts'aⁿ, tqueen seii'a na laxmaⁿna' cwentaa' nqueⁿ na matsa'ntjoom, ndo' jom m'aaⁿ cwentaa' seii'a. ¹⁴ Ndo' cha'xjeⁿ na tquiaaⁿ na wando'xco Jesús mati ññequiaaⁿ na nntandoo'xcōoya nc'e najndeii na cwiluiñê.

¹⁵ ¿Aa ticaliu'yo' na juu seii'yo' laxmaⁿna' cwii taⁿ seii' Cristo? ¿Aa maty'iomna' na nntseitjooⁿa juuna' ñ'eⁿ cwii yuscu na cwe' luaa' m'aaⁿ ñ'eⁿ nn'aⁿ? Meiⁿchjoo ticaty'iomna' ¹⁶ ¿Aa ticala'noⁿyo' quia na matseitjoom'ñê ts'aⁿ ñequio sculjaa', ñe'cwii sei' laxmaⁿna? Ee ñ'oom' Ty'ooots'om na teiljeii matsona': “Wendye joona, ñe'cwii sei' la'xmaⁿna.” ¹⁷ Ndo' na luaa' waa, quia na matseijomñê ts'aⁿ ñequio Ta Jesús, ñe'cwii cwiluiñê tsaⁿñeeⁿ ñ'eⁿñê.

¹⁸ Cha'cwijom na jndeii maleinom ts'aⁿ cha na ticat'uii cwii na teincuu' jom, maluaa' cal'a'yo' na tic'om'ya'yo' ñ'eⁿ ts'aⁿ na cwe' luaa'. Ee nt'omcheⁿ jnaⁿ na mach'ee ts'aⁿ ticat'uiina' seiiⁿeⁿ, saa ts'aⁿ na matseitjoom'ñê ñ'eⁿ cwiicheⁿ ts'aⁿ na cwe' luaa', matse-icw'aa'ñê jnaⁿ seiiⁿeⁿ. ¹⁹ ¿Aa ticaliu'yo' na cwiluiñê seii'yo' wats'om cwentaa' Espíritu Santo na m'aaⁿ quii' n'om'yo' na jnda tquiaa Ty'ooots'om na c'oom ñ'eⁿndyo'? Jo' chii ticalaxmaⁿyo' na ññequiandyo' na nl'a seii'yo' yuu na queen n'omna'. ²⁰ Ee jnda seijnda Ty'ooots'om 'o ñequio cwii na jeeⁿcheⁿ ndya' jnda. Jo' chii laxmaⁿyo' na cala't'maaⁿndyo' jom ñequio seii'yo' ñequio espíritu 'naⁿyo' ee na we ndii' joona' la'xmaⁿna' cwentaaⁿna.

¹ Ndo' je' maw'o ñ'oom na cwita'x'e'yo' nooⁿ nacjoo' carta na jla'cwanom'yo'. Ñecuaa meiiⁿ ticoco tsaⁿs'a, ² saa jnaaⁿ na jeeⁿ cwe' luaa' cwic'eeⁿ nn'aⁿ ñ'eⁿ nc'iaana, jo' chii yati cwii cwii tsaⁿs'a cocoom ndo' mati cwii cwii tsaⁿscu c'oom saaⁿaⁿ. ³ Nquii tsaⁿs'a waa cwii nnom na matseixmaaⁿ na nnts'aaⁿ ñ'eⁿ scoom'm ndo' mati tsaⁿscu waa cwii nnom na matseixmaaⁿ na nnts'aaⁿ ñ'eⁿ saaⁿaⁿ. Wendyena quiandye ntyjeena ndaana na cala'candaⁿ ndyena ñ'oomwaa'. ⁴ Tsaⁿscu titseixmaaⁿ na nntseintycwii'ñê nnom saaⁿaⁿ ee saaⁿaⁿ tseixmaⁿ cwenta jom, meiⁿ tsaⁿs'a titseixmaaⁿ na nntseintycwii'ñê nnom scoom'm ee scoom'm tseixmaⁿ cwenta jom. ⁵ Cwe' jo' tintseintycwii'ñê ts'aⁿ nnom saaⁿaⁿ, nnom scoom'm saa ñequii'cheⁿ wanaaⁿ na nla'ljondyo' xeⁿ waa ñ'oom na jnda t'maⁿyo' na ñe'calanei'yo' nnom Ty'ooots'om. Saa nchii na jndye xuee, tints'aana' na tileicala'quii n'om'yo' ndo' na ljo' nnts'aa Satanás na nla'tjoondyo'.

⁶ Luaa' waa na matsjoo cantyja 'naaⁿ ñ'oomwaa', saa tintjei'yo' cwenta na tseixmaⁿ ñ'oom na matsa'ntjomna'. ⁷ Cantyja 'na'ya toom cwe' cha'tso naⁿ nom laxmaⁿ na cha'na ja, saa tiñe'cwii xjeⁿ na mañequiaa Ty'ooots'om na laxmaⁿya. Ee ñ'eeⁿ nn'aⁿ waa cwii nnom na la'xmaⁿ, ndo' nt'omcheⁿ cwiicheⁿ ljo la'xmaⁿ.

⁸ Ndaa joo naⁿ nom na tyoo'unco ndo' mati joo yolcu na jnda ljondye, matsjoo na yati caljoo'ndyena na ñenqueena cha'na m'aaⁿ ja luaaⁿ. ⁹ Saa xeⁿ tileicwiquii n'omna na m'aⁿ ñenqueena, ñecuaa, c'uncona, ee yati na m'aaⁿ ts'aⁿ na we caⁿ, nchiiti na cwe' matseiqueeⁿ ts'oom na ñe'c'oom ñ'eⁿ ts'aⁿ.

¹⁰ Saa ndaa 'o na jnda tma'co'yo', luaa waa ñ'oom na matsa'ntjomna', nchii cwe' ñ'oom 'ndyo ja, ñ'oom 'ndyoo nquii Ta Jesús jo': juu scuu' ts'aⁿ ticatⁿñê ñequio saaⁿaⁿ. ¹¹ Saa xeⁿ ma'ñeeⁿ saaⁿaⁿ, ticwanaaⁿ na ncoonnaaⁿaⁿ, matsona' na caljoyaandyennda'na. Ndo' mati juu saaⁿaⁿ, tintseityuii' ljeii 'naaⁿna.

¹² Ndaa nt'omndyo' 'o na jnda t'unco'yo', luaa matsjoo nncⁿo, nchii matsa'ntjom Ta Jesús na caluii na ljo', xeⁿ na m'aaⁿ ts'aⁿ na matseyu' saa scoom'm tyootseyu' ndo' tsaⁿñeeⁿ cwiljoya ts'om na m'aaⁿ ñ'eⁿñê, tintⁿñê ñequio scoom'm. ¹³ Ndo' cwii yuscu na matseyu', xeⁿ saaⁿaⁿ tyootseyu', saa cwiljoya ts'om na cwiljoo'ñê ñ'eⁿñê, tintseityueeⁿ ljeii na tocoom ñ'eⁿñê. ¹⁴ Ee maqueⁿndyoo Ty'ooots'om saa' yuscu na tyootseyu' nc'e na cwiluiiñê saa' yuscu na matseyu'. Ndo' mati maqueⁿñooⁿ scuu' ts'aⁿ na tyootseyu' nc'e saaⁿaⁿ tseixmaⁿ ts'aⁿ na matseyu'. Ee xeⁿ nchii na luaa' waa, quia jo' nda joona nla'xmaⁿ cha'na nda nn'aⁿ na tyoola'yu', saa na mayuu' maqueⁿna' nda joona cantyja 'naaⁿ tmaaⁿ cwentaa' Ty'ooots'om. ¹⁵ Saa xeⁿ juu ts'aⁿ na tyootseyu' ñe'catseityueeⁿ ljeii na tocoom ñ'eⁿ saaⁿaⁿ oo scoom'm, quia jo' ñecuaato na ca'ñeeⁿ. Quia na luaa' waa maxjeⁿ til'aaya na jndei'na' na caljoo'ñê ts'aⁿ. Ee Ty'ooots'om l'ue ts'oom na ticachooⁿya tia' ñequio nn'aⁿ w'aaya. ¹⁶ Ee ¿chiiu ntyji'yu' 'u tsaⁿscu na matseyu' na jnda tma'co' na xocatseyu' sa' ñ'eⁿ Ty'ooots'om cantyja 'na'? Ndo' mati 'u tsaⁿs'a na matseyu' na jnda tma'co', ¿chiiu ntyji'yu' na xocatseyu' scu' cantyja 'na'?

Tilajndaqaya na nlachuii'a na tyolaxmaa'ya

¹⁷ Ticwii cwiindyo' 'o, caljoya ts'om chiiu waa na jnda tquiaa Ty'ooots'om na matseixmaⁿ quia na t'maaⁿ juu. Luaa' waa ñ'oom na mañequiaaya ndaa nn'aⁿ cha'tso ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwjeeⁿ cwentaaⁿaⁿ. ¹⁸ Quia na t'maaⁿ 'u, ¿aa jnda tuii 'naaⁿ sei' cha'xjeⁿ cwil'a nn'aⁿ judíos yonom ndana? Tintseichui' na luaa' waa. Ndo' xeⁿ aa tyooluii 'naaⁿ sei' quia na t'maaⁿ 'u, taca'na' na caluii na ljo'. ¹⁹ Ee ticateijndeina' ts'aⁿ xeⁿ na tuii 'naaⁿñeeⁿ tjaaⁿaⁿ meiiⁿ xeⁿ ticaluiina'. Ñ'oom na jndati na catseicanda ts'aⁿ ñ'oom na matsa'ntjom Ty'ooots'om. ²⁰ Jo' chii meiⁿquia cwii nnom na matseixmaⁿ ts'aⁿ quia na t'maⁿ Ty'ooots'om jom, jo' jo' caljoya ts'oom. ²¹ ¿Aa cwiluiindy' ts'aⁿ na mandi'ntjomtyeⁿ quia na t'maaⁿ 'u? Tinc'oom' ts'om' na ljo', saa xeⁿ nncju'naaⁿñena' na ndyaandyu', cwa catsa' na ljo'. ²² Ee ts'aⁿ na m'aaⁿ na mandi'ntjomtyeⁿ quia na t'maⁿ Ty'ooots'om jom na catseyoom'm ñ'eⁿ Ta Jesús, je' cwiluiiñê ts'aⁿ na jnda seicandyaa'ñê. Ndo' maljoyu cantyja 'naaⁿ ts'aⁿ na m'aaⁿ xjeⁿ 'naaⁿ quia na t'maⁿ Cristo jom, je' cwiluiiñê ts'aⁿ na

mandi'ntjomtyeⁿ nnoom. ²³ Juu ñequio na seijsda Ty'o_ots'om 'o, jeeⁿ ndya' jnda jo'. Jo' chii tiñequiandyo' na laxmaⁿ'yo' nn'aⁿ na cwindye'ntjomtyeⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ. ²⁴ Quia jo' 'o nn'aⁿya, cwii cwiindyo' caljaya ts'om chiuu waa na tyotseixmaⁿ xjeⁿ na t'maⁿ Ty'o_ots'om juu.

Nn'aⁿ na tyoonc'unco ndo' yolcu na jnda ljondye

²⁵ Ñ'oom na cwita'x'ee'yo' n_{oo}ⁿ cantyja 'naaⁿ yolcu na tyoo'unco, tjaa'naⁿ ñ'oom na matsa'ntjom Ta Jesús ja cantyja 'naaⁿ ñ'oomwaa'. Saaⁿ nc'e na matseixmaⁿya ts'aⁿ na wi' ts'oom, ntyjii na ndaaⁿ nla'ñ'oom'ndyo' ñ'oom na matsjoo cantyja 'naaⁿ ñ'oomwaa'. ²⁶ Cwe' nc'e jndye nnom quich'eena' tiempomeiiⁿ, jo' chii macwjii'a cwenta na yaticheⁿ caljoo'ñe ts'aⁿ cha'xjeⁿ na jnda teijnoom'm. ²⁷ Xeⁿ m'aaⁿ scu', tintseityuii' ljeii na tma'co' jom. Saaⁿ xeⁿ tjaa'naⁿ scu', tical'ue' ts'aⁿ na nluiiñe scu'. ²⁸ Saaⁿ xeⁿ aa mma'co', tjaa'naⁿ jnaⁿ naljo'. Ndo' mati cwii yuscundyua, tjaa jnaaⁿ xeⁿ ncoco. Ee jndye nnom nawi' quich'eena' na nntjoom nn'aⁿ na nnc'unco ndo' ñe'cateijndeiya 'o na tincwinom'yo' joona'.

²⁹ 'O nn'aⁿya na cwila'yu'yo', luaa waa na ñe'catsjooⁿya: Jnda teitsjoo' xuee na nncwjee'nda' Cristo. Nc'e na ljo' joo nn'aⁿ na jnda t'unco, c'omna cha'cwijom tjaa'naⁿ lcuuna, tjaa'naⁿ s'aana. ³⁰ Joo nn'aⁿ na m'aⁿ na chjoo' n'om, c'omna cha'xjeⁿ quia waa xuee. Ndo' joo nn'aⁿ na m'aⁿ ncuee, c'omna cha'cwijom m'aⁿna na chjoo' n'omna. Ndo' nn'aⁿ na cwilajnda 'naⁿ c'omna cha'cwijom nchii 'naaⁿna jo'. ³¹ Ndo' joo nn'aⁿ na cwiwil'uee'ndye 'naⁿ na cwila'xmaⁿ cantyja 'naaⁿ tsjoomnancuewaañe, matsona' na c'omna cha'cwijom na ticajnda nquiuna ljo' la'xmaⁿna', ee juu na matseixmaⁿ tsjoomnancuewaañe mawjaantycwiina'.

³² Til'ue ts'o_oⁿ na jndye ñomtiuu nc'om'yo', ee ts'aⁿ na tjaa'naⁿ scu', m'aaⁿ ts'oom chiuu nnc'oom jo nnom Ta Jesús, na nncjaawee' ts'oom ñ'eñe, ³³ saaⁿ ts'aⁿ na m'aaⁿ scu', m'aaⁿ ts'oom cantyja 'naaⁿ 'naⁿ na macaⁿna' cha neiiⁿ scoom'm ñ'eñe. ³⁴ Ndo' na luaa' waa, tiñecwii m'aaⁿ ts'oom. Ñecwii xjeⁿ mat'uiina' cantyja 'naaⁿ yuscu na tjaa'naⁿ saa' ñequio yuscu ndyua na tyococo. Joona m'aaⁿ n'omna cantyja 'naaⁿ ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ta Jesús, na ñequiandyen'na na la't'maaⁿndyena jom cantyja 'naaⁿ seiina ñequio espíritu 'naaⁿna. Saaⁿ yuscu na jnda mam'aaⁿ saa', m'aaⁿ ts'oom cantyja 'naaⁿ 'naⁿ na macaⁿna' ndo' ñequio chiuu na nnc'oom cha nncjaawee' ntyjii saaⁿ ñ'eñe.

³⁵ Nchii matsjooⁿ ñ'oommeiⁿ ndaaⁿ'yo' ee tical'ue ts'o_oⁿ na nnc'unco'yo' saaⁿ cha na nnteijndeiiina' 'o ndo' cha na xcwee' n'om'yo' na nndye'ntjom'yo' nnom Ta Jesús.

³⁶ Ñ'oom na jndu'yo' na m'aaⁿ cwiindyo' 'o na m'aaⁿ nomjnda na jnda jaawinom'na' na ndyuañe ndo' 'u na tsotypeⁿ jnda mamatseitiuu' na ya xeⁿ nncocotoom, maxjeⁿ ya na nluii na ljo'. Ee nchii jnaⁿ na nntsa' na ljo'. ³⁷ Saaⁿ xeⁿ m'aaⁿ cwii ts'aⁿ na jnda seijsdaa'ñe naquii' ts'om na xonquiaa na nncoco nomjnda, ee na manty'iaa' na ticaⁿna', ya cats'aa na ljo'. ³⁸ Quia jo' ya mach'ee ts'aⁿ na maw'o ñomcaa' jnda, saaⁿ yati mach'ee juu ts'aⁿ na matseiljo nomjnda.

³⁹ Yuscu na m'aaⁿ saa', mat'uiityeⁿna' juu ñ'eñe yochen na wando' tsaⁿñeeⁿ. Saaⁿ xeⁿ nncue' tsaⁿñeeⁿ, wanaaⁿ na ncoconnaaⁿ'aⁿ ñ'eñe meñquia ts'aⁿ na l'ue ts'oom, macanda ñequi'cheⁿ ñ'eñe ts'aⁿ na matseyu'. ⁴⁰ Saaⁿ matseitiuu yati mach'eeⁿ xeⁿ na nljoo'ñe na ñenqueⁿ. Luaa' m'aaⁿ ts'o_oⁿ cantyja 'naaⁿ ñ'oomwaa' ndo' mantyjii na matseixmaⁿya Espiritu na cwiluiiñe Ty'o_ots'om.

8

Nantquie na cwila't'maaⁿndye nn'aⁿ 'naⁿ na cwe' nn'aⁿ nl'a

¹ Je' nnc'oya ñ'oom na cwita'xe'yo' cantyja 'naaⁿ seii quioo' na cwila'cwjee nn'aⁿ na cwila't'maaⁿndyena 'naⁿ na cwe' nn'aⁿ l'a. Ñ'oom na mayuu' na cha'tsondyo cwiluiindyoⁿ nn'aⁿ na jndo' n'o_oⁿya cantyja 'naaⁿ ñ'oomwaa', ndo' juu jo' wjan'oomna'

jaa na c'ooⁿya na s'andyo, lcundyo. Saa juu na m'aaⁿya na jnda nquiuyu na nn'aⁿ, mateijndeiina' na tsaanajndaaya na cwila'yuu'a. ² Ts'aⁿ na matseitiuu na jndye waa na jndo' ts'om, tyootsei'noⁿ cha'xjeⁿ na macaⁿna' na caljeii. ³ Saa nquii ts'aⁿ na jnda ntyjii ñequio Ty'o^ots'om, mawajnaⁿa' tsaⁿñeeⁿ.

⁴ Cautyja 'naaⁿ aa wanaaⁿ na nntquie'yo' seii quioo' na cwiwil'uee'ndye nn'aⁿ na cwila't'maaⁿndye 'naⁿ na cwe' nn'aⁿ l'a, cwila'no^oa na meiⁿcwii tjaa ljo' la'xmaⁿ joona' ee maxjeⁿ macandaⁿ nqueⁿ m'aaⁿ. ⁵ Ee cañoom'luee ñequio tsjoomnancue jndye nnom na maniom na cwila't'maaⁿndye nn'aⁿ na cwiluena na t'maⁿ ñ'oom la'xmaⁿ, saa joona' nchii nquii Ty'o^ots'om cwiluiindyena'. Ndo' na mayuu' na jndye 'naⁿ maniom na cwilue nn'aⁿ "Ta" ndaana', ndo' cwituee'ndyecjena cantyja 'naaⁿ joona'. ⁶ Saa cantyja 'naaⁿ jaa nmeiiⁿ ñecwii Ty'o^ots'om m'aaⁿ, ndo' jom cwiluiñê Tsotyaaya. Cautyja 'naaⁿ jom cha'tso na maniom, jom tqueeⁿ jo', ndo' nc'e jom, jo' na m'aaⁿya. Ndo' mati ñecwii m'aaⁿ na cwiluiñe na matsaⁿntjom jaa, nquii Jesucristo. Cha'tsoti na maniom, cwim'aⁿna' nc'e nqueⁿ, mandii ñ'aⁿ jaa.

⁷ Saa ticha'tsonde nn'aⁿ cwila'noⁿna na ljo' ee jnda ljeii'na' na cwila't'maaⁿndyena cwii na cwe' nn'aⁿ l'a, ndo' quia cwicwa'na nantquie'ñeeⁿ, cwitjeii'na cwentana cwila't'maaⁿndyena juuna'. Ndo' nc'e na tyoowijndo' n'omna cantyja 'naaⁿ ñ'oommeiⁿ, jo' chii juu na m'aaⁿ n'omna tseixmaⁿna' cwii na jnda t'aa'na' na cwajndii. ⁸ Ee nchii cwe' aa macwa' ts'aⁿ nantquie'ñeeⁿ, oo, aa ticwaaⁿa' joona', jo' na macjaawee' ntyjii Ty'o^ots'om jom. Meiⁿ nchii na jeeⁿ ya nn'aⁿndyotyaaⁿ xeⁿ cwicwaa'a joona', oo nchii nn'aⁿ na tiann'aⁿndyotyaaⁿ xeⁿ ticwaa'a joona'. ⁹ Saa cal'andyo' cwentana juu luaa' na wanaaⁿ na c'om'yo', titseixmaⁿna' cwii na nnts'aana' na nntseitjo^oñe cwii nn'aⁿyo' na cachjoo matseyiu'. ¹⁰ Ee xeⁿ 'u na ntyji' chiuu wanaaⁿ na nnts'aⁿ, mawacatyeeⁿ cwii joo yuu na cwila't'maaⁿndye nn'aⁿ cwii na cwe' nn'aⁿ l'a, ndo' cwii ts'aⁿ na tityeⁿ na matseyiu' nty'iaaⁿa' 'u jo', nndaⁿ nnts'aana' na mache' na luaa', nnc'omt'maaⁿñe ts'oom na mati lcwaaⁿa' 'naⁿ na cwila't'maaⁿndye nn'aⁿ ty'o^oñeeⁿ. ¹¹ Ndo' na luaa', juu na matsei'noⁿ na wanaaⁿ na ljo' mache', nntsei'ndaa'na' juu nn'aⁿ na tityeⁿ matseyiu', na mati tue' Cristo cwentaaⁿa'. ¹² Quia laa'ti' cwil'a'yo' ñequio joo nn'aⁿyo' na tit'maⁿ cwilayu'ya n'om, cwila'tjo^ondyo' ndaana na cwila'ñ'eeⁿndyo' n'omna. Ndo' mati cwilaxmaⁿyo' jna' jo nnom Cristo. ¹³ Jo' chii xeⁿ cantyja 'naaⁿ na macwa'a cwii nnom nantquie na cwiwil'uee'ndye nn'aⁿ na cwila't'maaⁿndye cwii na cwe' nn'aⁿ l'a, xeⁿ jnaaⁿ jo' matseitjo^oñe cwii nn'aⁿya na matseyiu', quia jo' tajom cwinlcwaaⁿnda'a juuna' cha tintseilcwe'tya'na juu nn'aⁿya.

9

Ts'aⁿ na cwiluiñe apóstol, waa najndei na matseixmaaⁿ

¹ Joo na wanaaⁿ na l'a apóstoles, mati ja tseixmaⁿ jo' ndo' chiuu waa na laxmaⁿna, mati jo' matseixmaⁿya. Jnda nty'ianooⁿya Jesús na cwiluiñe na matsaⁿntjoom jaa, ndo' 'o cwiluiindyoy' cwentaaⁿa' nc'e ts'iaaⁿ 'naaⁿa' na tyots'aaya quii'ntaaⁿyo'. ² Nndaⁿ nnts'aana' na nt'omcheⁿ nn'aⁿ cwitjeii'na cwentana ticaluiindyoy' apóstol, saa jo ndaaⁿ 'o matsona' na cwiluiindyoy' na ljo' ee juu na cwila'yuy'yo' ma'moⁿna' na ljo'.

³ Ndaaⁿ joo nn'aⁿ na cwilue na nchii cwiluiindyoy' apóstol, luaa waa ñ'oom na matseil-cwa'a ndaana. ⁴ Waa na matseixmaⁿya na wanaaⁿ na nnc'o'ñeⁿ na macaⁿna' na nlcwaa'a ndo' na nlcwaya, ⁵ ndo' mati wanaaⁿ na nncjaañ'eⁿ cwii yuscu na matseyiu' quia jonquiaya ñ'oom naya cha'xjeⁿ cwil'a nt'omcheⁿ apóstoles, ñequio ntyjee nquii Ta Jesús ndo' mati Pedro. ⁶ Ndo' ¿aa m'aaⁿ n'om'yo' na cwe' macandaⁿ nquii Bernabé ñ'eⁿndyoy' ja na ticatsona' na nnteixe'yo' jâ? ⁷ Ee ¿ñeeⁿ sondaro na cwe' nquii matseicatsuu 'naⁿ na macaⁿna' juu na macaa ndia'? Ndo' ¿ñeeⁿ ts'aⁿ na manom' cwii ntjom l'oo uva na tiquii taa'na'? Ndo' ¿ñeeⁿ ts'aⁿ na mateix'e canmaⁿ na tic'uu ndaatsuuyo'? ⁸ Meiⁿ ticala'tiuu'yo' na cwe' tomti ñ'oom na m'aaⁿ n'om nn'aⁿ na macwjii'a. Ee ljeii na tqiaa Ty'o^ots'om

nnom Moisés, majo'ti matsa'ntjomna'. ⁹ Ee naquii' libro'ñeeⁿ teiljeii: “Tintjaa'ndyo' bosa ndyuee quioo'ndyo yochēⁿ na cwil'a'yo' ts'iaaⁿ.” Saa meiiⁿ na ljo' teiljeii, nchii macanda ma'mōⁿna' na cwe' cantyja 'naaⁿ quioo'ndyo ñjom ts'om Ty'oōts'om. ¹⁰ Nc'e na m'aaⁿ ts'oom cantyja 'naaⁿya, jo' chii teiljeii ñ'oomwaa'. Naya 'naaⁿya na teiljeina', ee juu ts'aⁿ na matseindyaa tyuaa ñequio juu ts'aⁿ na macwja' lqueeⁿ, cwil'ana ts'iaaⁿmeiⁿ na ntyjaa' n'omna na nleil'uee'ndyena na cwiwe'. ¹¹ Jo' chii nc'e na jnda jnooⁿâ tsjaaⁿ cantyja 'naaⁿ Espíritu naquii' ntaaⁿyo', ticwinom'na' na ñnequia'yo' na cwitaaⁿyâ ndaayo' chjoowi' 'naⁿyo' cha'cwijom cwii na jnda tue'. ¹² Nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwit'mōoⁿ ndaa'yo' cwil'ana na cateijndeiyō' joona. Ndo' majndeiticheⁿ jâ wanaaⁿ na cateijndeiyō'.

Meiiⁿ na wanaaⁿ na ntaaⁿyâ na cal'a'yo' na ljo', saa meiⁿjom ndii' tyool'uuyâ. Ee cwila'quii' n'oōⁿyâ naquii' na cwitjōoⁿyâ cha ticatseitsaaⁿñena' na ya tsandye'yo' ñ'oom' Ty'oōts'om. ¹³ 'O manquiu'yo' nquiee ntyee cwentaa nn'aⁿ judíos na cwindye'ntjom naquii' wats'om t'maⁿ cwitquiina seii quioo' na cwila'cwjeena na cwiñequia nn'aⁿ na cwila't'maaⁿndyena Ty'oōts'om. Wanaaⁿ na cwitquiina sei'ñeeⁿ ee jo' jo' waa tio t'maⁿ yuu cwindye'ntjomna nnoom. ¹⁴ Ndo' cha'xjeⁿ cwicandaa naⁿñeeⁿ 'naⁿ na cwiwil'uee'ndyena, maluaa' sa'ntjom Ta Jesús na joo nn'aⁿ na cwiñe'quia ñ'oom naya 'naaⁿaⁿ nnto'ñoomna ljo' na macaⁿna' joona nc'e ñ'oom'm na cwiñe'quiana. ¹⁵ Saa meiⁿjom ndii' tyoocaⁿa na ñnequia'yo' ljo' na macaⁿna' ja, meiⁿ nchii matseiljeiya ñ'oomwaañe cha nnteijndeiyō' ja. Ee yati ntyjii meiiⁿ na aa nc'io na tintsuu nayawaañe na cantyja 'naaⁿ jo' matseis'andyo.

¹⁶ Saa tyoocwji's'andyo na mañequiaya ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'oōts'om ndaa'yo' ee ts'iaaⁿñeeⁿ matseixmaⁿya. Ndo' jeeⁿ nty'iaa'ndyo xeeⁿ ticatseicandaya juuna'. ¹⁷ Jo' chii xeⁿ mañequiaya ñ'oom nc'e na l'ue ts'oōⁿ nncō, matsona' na nncwantjōⁿ, saa xeⁿ mats'aa na ljo' nc'e na maty'ioom ts'iaaⁿñeeⁿ ja, quia jo' cwe' matseicandaa'ndyo ts'iaaⁿ na ty'ioom ja. ¹⁸ Quia jo' juu na mawantjōⁿ, na m'aaⁿya na neiⁿya na mañequia ñ'oom na macwji'n'maaⁿñe Ty'oōts'om nn'aⁿ na meiⁿcwii na chojnaⁿyo' noōⁿ, na nchii nncwantjōⁿya 'naⁿ na macaⁿna' ja na mañequiaya ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'oōts'om.

¹⁹ Ja meiiⁿ nchii cwiluiindyō moso na mandi'ntjomtyeⁿ nnom patrom 'naaⁿ, saa jnda tqueⁿndyo cheⁿnncō na matseixmaⁿya na ljo' ndaa cha'tso nn'aⁿ. Mats'aa na ljo' cha majndyeti nn'aⁿ nncwantjōⁿ cwentaa' Cristo. ²⁰ Quia na m'aaⁿya quii'ntaaⁿ nn'aⁿ judíos, mats'aa cha'na cwii joona na m'aⁿna nacje 'naaⁿ ljeii na tquiaa Moisés cha nncwantjōⁿya joona cwentaa' Cristo, meiiⁿ tic'oōⁿya nacje 'naaⁿna'. ²¹ Ndo' jo ndaa nn'aⁿ na tic'omna nacje 'naaⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, mats'aa cha'na cwii nquieena cha nncwantjōⁿya joona, meiiⁿ na mayuu' m'aaⁿya nacje 'naaⁿ ljeii 'naaⁿ nquii Ty'oōts'om nc'e na m'aaⁿya nacje 'naaⁿ Cristo. ²² Quia na m'aaⁿya ñ'eⁿ nn'aⁿ na cachjoo na cwila'yu'ya n'om, mati mats'aa na cachjoo matseiyu'ya ts'oōⁿ cha mati nncwantjōⁿya joona. Ndaa cha'tso nn'aⁿ mats'aa na matseixmaⁿya cha'xjeⁿ joona cha nt'omndye joona nlui'n'maaⁿndyena. ²³ Mats'aa cha'tso nmeiⁿ nc'e ñ'oom naya na cantyja 'naaⁿ jo' cwilui'n'maaⁿndye nn'aⁿ cha mati nntseijomndyo ñequio naya na cwito'ñoom nn'aⁿ cantyja 'naaⁿna'.

²⁴ 'O manquiu'jndaa'ndyo' quia cwitjomndye nn'aⁿ na nleinom, cha'tsondyena cwileinomna, saa macanda juu ts'aⁿ na nncuee'jndyee nla't'maaⁿndye nn'aⁿ juu. Quia jo' cala'jnda'yo' cha'xjeⁿ matseijndeii ts'aⁿñeeⁿ. Cjoo'yaya n'om'yo' na cwindye'ntjom'yo' nnom Ty'oōts'om cha mati nntseit'maaⁿñê 'o. ²⁵ Saa cjaañjoom' n'om'yo' cantyja 'naaⁿ joo nn'aⁿ na cwileinom, jndye nnom na cwila'ljondyena, ee cwicantyyaa' n'omna na nnta'ntjomna, meiiⁿ juu 'naⁿ na cwita'ntjomna tyuaa' cwiwi'ndaa'na'. Jo' chii mati jaa cjoo'yaya n'oōⁿya na cwindya'ntjōoⁿtyaaⁿya nnom Ty'oōts'om nc'e juu na nnto'ñōoⁿya na ñnequiaⁿ ndaaya tijoom cwi'ndaa'na'. ²⁶ Cantyja 'naⁿ ja luaa tyoots'aa cha'na mach'ee ts'aⁿ na cwe' maleinomto na tijndaa' yuu wjaayuu. Cantyja na mandi'ntjōⁿya nnoom, meiⁿ tyoots'aa cha' cwil'a nn'aⁿ na cwe' cwituee'to

nnda' naquii' jndye. ²⁷ Nchii nmeii' mats'aa. Ja ñequio na jndei'na' maju'cja seii'a na catseicandana' na matsa'ntjo'ya juuna', cha cwii na jnda t'moo'ya ndaa nt'omche' ticwji'ndyona' ja na ticwil'uendyo naquii' ts'iaa' naa' Cristo.

10

Ticala't'maa'ndyo mei'quia na cwe' nn'a' l'a

¹ 'O nn'a'ya na cwila'yu'yo', l'ue ts'oog' na cala'no'yo' quia jlui' welooya nn'a' judíos Egipto, cha'tsondyena tyotseintyo Ty'oots'om ncwaa' nchquiu nacjoona ndo' cha'tsondyena teinomna Ndaaluee Wee. ² Ndo' na luaa', cha'tsondyena teits'oomndyena na seitjoom'na' joona ñ'e' Moisés quia na tyotseintyona' nchquiu'ñee' cjoona ndo' na teinomna ndaaluee'ñee'. ³ Ndo' mati cha'tsondyena tyocwa'na maná na tquiaa Ty'oots'om na jna'na' cañoom'luee, ⁴ ndo' cha'tsondyena tyowena ndaatoo na tyocalui'na' quii' tsjo' na ñ'e' ñ'e'na' ñ'e'ndyena. Nquii Cristo cwiluii'ne tsjo'ñee'. ⁵ Saa meii' na luaa' tyom'a'na, maxje' majndyendyetina ticjaawee' ntyjii Ty'oots'om ñ'e'ndyena ee tical'ana yuu na l'ue ts'oom. Macwe' jo' jndyendyena tjana ndyuaa yuu tja nn'a' c'oom.

⁶ Cha'tso nmei' na tyotjoomna laxma'na' cwii na ma'mo'na' ndaaya na tila'quee' n'oo'ya cwii cwii nnom natia cha'xje' tyola'quee' n'omna. ⁷ Jo' chii tila't'maa'ndyo' cwii na cwe' nn'a' l'a cha'xje' ñel'a nt'omndye joona ee tso ñ'oom na teiljeii: "Ty'ewindyuaandye nn'a' na nlcwa' ndo' na nncwe, jnda jo' teicantyjana na l'ana cha'xje' nn'a' na tic'om nacje 'naa' Ty'oots'om." ⁸ Mei' tanc'oog'ya na cwe' luaa'ndyo ñ'e' nt'omche' nn'a' cha'xje' na tyol'a joona ee jnaa' jo' na s'aa Ty'oots'om na ñecwii xuee tja ntquiuu nchoo' ndyee mei'ndyena. ⁹ Mei' tacal'aaya xje' Cristo cha'xje' ñel'a nt'omndye joona, ee jo' na tquii canduu joona ndo' tjana. ¹⁰ Mei' tilancjoo'ndyo' nnom Ty'oots'om cha'xje' ñel'a nt'omndye joona, ndo' jnaa' jo' na jñoom ángel na jndyotseicwjee joona.

¹¹ Cha'tso nmei' na tyotjoom weloo welooya, laxma'na' cwii na ma'mo'ndyeyuna' ndaaya, ndo' teiljeii joona' quii' ñ'oom Ty'oots'om cwii na matseijndo'na' n'oo'ya chiuu maca'na' na c'oo'ya ncueemeii' na macanda. ¹² Jo' chii ts'a' na matseitiuu na mein-tyjee'tye' cantyja 'naa' Ty'oots'om, cats'aañe cwenta na ticju'cjena' juu. ¹³ Ee joo na cwiwinom'yo' na maque'na' xje' 'o cha cala'tjoondyo' nnom Ty'oots'om, ticachuii'na' ñequio na cwitjoom nt'omche' nn'a'. Saa jom cwiluii'ne na mayoom'm, mei' tijoom quiaa' na juu na maque'na' xje' 'o nncwinom'na' juuna' na xocandaa nna'ndyo' ndo' mati ñequiaa' na ya nluii'ndyo' naquii' juuna'. ¹⁴ Jo' chii 'o nn'a'ya na jee' wi' ts'oog'ya, cantyja 'naa' na nla't'maa'ndyo' 'na' na cwe' nn'a' cwil'a, c'om'yo' cha'na ts'a' na jndei maleinom na nquia'na' na nnt'uii' nawi' jom. ¹⁵ Matsjoo na ljo' ndaa'yo' ee ntyjiia na 'o cwila'no'yo'. Jo' chii que'ya'yo' cwenta ñ'oom na matsjoo. ¹⁶ Ee cwiñequiaa' na quianl'uaa' Ty'oots'om xje' na cwito'ñoo'ya waso, juu jo' ma'mo'na' na cwilajomndyo cantyja 'naa' nioom' Cristo. Ndo' quia cwityjaaya tyoo' ma'mo'na' na cwilajomndyo cantyja 'naa' seii'e'. ¹⁷ Ee meii' na jndyendyo saa ñe'cwii tyoo' cwicwaa'a ndo' nc'e na ljo' ñe'cwii sei' cwiluiindyō.

¹⁸ Cala'no'yo' cantyja 'naa' tmaa' nn'a' Israel. Nn'a' na cwitquiina seii quioo' na cwitioona nacjoo' tio wats'om t'ma', xje'ñee' cwilajomndyena cantyja 'naa' quioo' na cwila'cwjeena. ¹⁹ Ndo' na matsjoo na luaa', tila'tiuu'yo' na ñe'catsjoo na juu 'na'ñee' na cwila't'maa'ndye nn'a' waa najndei na matseixma'na' mei' nchii na ñe'catsjoo na juu sei' na cwiñequia na'ñee' nnom juuna' jndati matseixma'na' ñequio mei'quia sei'. ²⁰ Ñ'oom na matsjoo cantyja 'naa' ñ'oomwaa', joo nn'a' na tic'omna cantyja 'naa' Ty'oots'om, quia cwila'cjweena quioo', nchii nnom jom cwiñequiana sei'ñee', ndaa na'jndii cwiñequiana joona'. ²¹ Ee ticatsona' na nncwe'yo' na njom waso na cwiwe nn'a' na cwila'jomndye ñequio Cristo, ndo' mati nncwe'yo' cwii na matseixma'na' cantyja

'naaⁿ naⁿjndii. Meiⁿ ticatsonaⁿ na nlcwa'yoⁿ na cwila'jomndyoⁿ ñequio Cristo, ndoⁿ mati nlcwa'yoⁿ cwii na matseixmaⁿnaⁿ cantyja 'naaⁿ naⁿjndii.

²² ¿Aa ñe'cal'aaya na jaa jndaⁿtyaⁿ nchiiti jom ndoⁿ jom jeeⁿ xueeⁿ jaa?

Ts'aⁿ na matseyu' cats'aaⁿ cha'tso ñequio na wi' ts'oom tyjenn'aⁿñê

²³ Waa ñ'oom na cwilue nn'aⁿ: “Wanaaⁿ na nnts'aa ts'aⁿ meiⁿquia na ñe'cats'aa.” Ñ'oom na mayuu' joⁿ, saa ticha'tso mateijndeinaⁿ jom. Mayuu' wanaaⁿ na nnts'aa ts'aⁿ ljoⁿ na l'ue ts'oom, saa ticha'tso mateijndeinaⁿ na nncjaanajneiⁿ jo nnom Ty'oⁿots'om.

²⁴ Ee nchii ñequii'cheⁿ nc'oom' ts'om ts'aⁿ cantyja 'naaⁿ nqueⁿ. C'oom' ts'oom cantyja 'naaⁿ nt'omcheⁿ nc'iaaⁿaⁿ na cwila'yuⁿ, cwaaⁿ cwii na nnts'aaⁿ na nnteijndeinaⁿ joona na nnc'oonajndana cantyja na cwila'yuⁿna.

²⁵ Wanaaⁿ na nntquie'yoⁿ cha'tso nnom seiⁿ na cwileil'ua. Meiⁿ tinta'xe'yoⁿ ¿aa cwiwil'uee'ndye nn'aⁿ sei'ñeeⁿ xjeⁿ na cwila't'maaⁿndyena cwii na cwe' nn'aⁿ cwil'a? Ee na nliu'yoⁿ na ljoⁿ ndaaⁿ nnts'aanaⁿ na nntsei'ndaa'naⁿ nquiu'yoⁿ. ²⁶ Ee naquii' Salmos matsonaⁿ: “Tsjoomnancue ñequio 'naⁿ na matseixmaⁿnaⁿ, cha'tso joⁿ 'naaⁿ nquii Ta Ty'oⁿots'om.”

²⁷ Cwii ts'aⁿ na nchii ts'aⁿ na matseyuⁿ, xeⁿ maqueeⁿñê cwii 'o waⁿaⁿ na nlcwaⁿ ñ'eⁿñê, wanaaⁿ na nncjaⁿ xeⁿ aa l'ue ts'om'. Cwaⁿ meiⁿquia na mañequiaa tsaⁿñeeⁿ. Saa cha tintsei'ndaa'naⁿ ntyjiⁿ tincwaxeⁿ aa ts'iaaⁿ sei'ñeeⁿ na cwila't'maaⁿndye nn'aⁿ cwii na cwe' nn'aⁿ l'a. ²⁸ Saa xeⁿ nntso cwii ts'aⁿ njom': “Sei'waañe jndaⁿ tacatyeeⁿnaⁿ cwentaaⁿ cwii na cwe' nn'aⁿ l'a”, joⁿ chii 'u je' tinlqui' juunaⁿ. Ee meiⁿ na xocatsei'ndaa'naⁿ 'u xeⁿ na nlqui' juunaⁿ saa nntsei'ndaa'naⁿ ts'om ts'aⁿ na t'moⁿ njom' ee m'aaⁿ ts'oom na ticatsonaⁿ na nlqui' juunaⁿ. ²⁹ Matseinaⁿ cantyja 'naaⁿ juu na m'aaⁿ ts'om tsaⁿñeeⁿ na seicandii 'u, nchii cantyja 'naaⁿ na m'aaⁿ ts'om' nncuⁿ.

Saa ndaaⁿ nnts'aanaⁿ na nncwax'ee cwiindyoⁿ 'o: “¿Chiuu na matsonaⁿ na ja catseiljondyoyo cwe' chiuu na m'aaⁿ ts'om cwiicheⁿ?” ³⁰ Ee xeⁿ mañequiaa na quianl'uaaⁿ Ty'oⁿots'om cantyja 'naaⁿ juu na macwa'a, quia joⁿ ¿yuu waa na nncju'naaⁿñenaⁿ na nntso ts'aⁿ na tixcwe mats'aa?” ³¹ Quia joⁿ na cwicwa'yoⁿ ñequio na cwiwe'yoⁿ, ñequio meiⁿquia na cwil'a'yoⁿ, na cha'tso na cha'tso ñequii'cheⁿ cats'aanaⁿ na caluiit'maⁿñeti Ty'oⁿots'om cantyja 'naaⁿ joⁿ. ³² Til'a'yoⁿ cwii nnom na cantyja 'naaⁿ joⁿ nntseilcwe'naⁿ ts'aⁿ cantyja 'naaⁿ Ta Jesús, meiⁿ na ts'aⁿ judío, meiⁿ nn'aⁿ na nchii judíos, ndoⁿ meiⁿ joo nn'aⁿ na laxmaⁿ tmaaⁿ cwentaaⁿ Ty'oⁿots'om. ³³ Malaa'tiⁿ waa na quits'aaya, ee matseijndoⁿ na cha'tso cantyja 'naⁿya nncjaaweeⁿ n'om nn'aⁿ. Nchii mal'ueendyoⁿ na joo na mats'aa na cwe' ja cateijndeinaⁿ, saa cateijndeinaⁿ na majndyeti nn'aⁿ nlui'n'maaⁿndyena.

11

¹ Joⁿ chii cw'aa'ndyoⁿ ja cantyja na mats'aaya ee ja jom'aanya cha'xjeⁿ na tyoch'ee Cristo.

Luaa c'om yolcu quia cwiⁿjomndye nn'aⁿ

² Matseit'maaⁿndyoⁿ 'o na ñequii'cheⁿ cwijaañjoomⁿ n'om'yoⁿ ja ndoⁿ cwilawe'yoⁿ ñ'oom na jndaⁿ tquaaⁿya ndaa'yoⁿ. ³ Saa l'ue ts'oⁿ na nla'nqⁿyoⁿ na tseixmaⁿ Cristo xqueⁿ cwii cwii tsaⁿs'a ndoⁿ juu tsaⁿs'a tseixmaaⁿ xqueⁿ scoom'm cha'xjeⁿ nquii Ty'oⁿots'om tseixmaaⁿ xqueⁿ Cristo. ⁴ Joⁿ chii xeⁿ matiom tsaⁿs'a 'naⁿ xqueⁿ quia matseineiⁿ nnoom oo quia mañequiaa ñ'oom'm, matseijnaaⁿ tsaⁿñeeⁿ Cristo na cwiluiiñe xqueeⁿ. ⁵ Saa xuiiⁿ cantyja 'naaⁿ cwii yuscu, xeⁿ ticatⁿ xqueⁿ quia na matseineiⁿ nnom Ty'oⁿots'om oo quia na mañequiaa ñ'oom'm matseijnaaⁿaⁿ saaⁿaⁿ. Xeⁿ na ljoⁿ mach'eeⁿ matseijomnaⁿ cantyja 'naaⁿaⁿ cha'cwijom na jndaⁿ teinquⁿi caseiⁿ xqueeⁿ. ⁶ Ndoⁿ xeⁿ tical'ue ts'om yuscu na ñjom 'naⁿ xqueeⁿ, quia joⁿ cateinquⁿi xqueeⁿ. Saa nc'e na jeeⁿ t'maⁿ matseijnaaⁿnaⁿ jom na nnoⁿ soxqueeⁿ oo na nnteinquⁿi caseiⁿ, quia joⁿ cañjom 'naⁿ xqueeⁿ. ⁷ Saa tsaⁿs'a jeⁿ, ticaty'iomnaⁿ na ñjom 'naⁿ xqueeⁿ ee jluiiñe Ty'oⁿots'om ndoⁿ tqueeⁿ na cantyja 'naaⁿ

juu na caluiit'maaⁿñê saa wandyo^o cantyja 'naaⁿ tsaⁿscu ee tsaⁿs'a matseit'maaⁿñena' cantyja 'naaⁿa'. ⁸ Ee quia na s'aa Ty'o^ots'om tsaⁿs'a, nchii teil'uee'ñê tsaⁿscu na tuii na ljo', teil'uee'ñê tsaⁿs'a na s'aaⁿ tsaⁿscu. ⁹ Meiⁿ nchii na s'aaⁿ tsaⁿs'a cha cateijndeina' tsaⁿscu, s'aaⁿ tsaⁿscu cha cateijndeina' tsaⁿs'a. ¹⁰ Manc'e na luaa' waa ndo' nc'e na cwiqueⁿ ángeles cwenta, jo' chii matsona' na cañjom 'naⁿ xqueⁿ yuscu cha m'moⁿna' na maju'ñecjeeⁿ nnom saaⁿa'. ¹¹ Saa cantyja 'naaⁿ jaa nn'aⁿ na cwila'yu', waa naya 'naaⁿ tsaⁿs'a nc'e tsaⁿscu, ndo' mati waa naya 'naaⁿ tsaⁿscu nc'e tsaⁿs'a. ¹² Ee meiiⁿ na mayuu' najndyee s'aa Ty'o^ots'om tsaⁿscu ee tsaⁿs'a, saa mati na mayuu' na m'aaⁿ tsaⁿs'a ee tsaⁿscu, ndo' cha'tsoñ'eⁿ cwinaⁿ na m'aaⁿ Ty'o^ots'om.

¹³ C'oom'ya n'om'yo', ¿aa ndya' maty'iomyana' na ticañjom 'naⁿ xqueⁿ yuscu na nnt-seineiⁿ nnom Ty'o^ots'om? ¹⁴ Mati ma'moⁿyana' ndaaya na matseijnaaⁿna' tsaⁿs'a quia na teincoo sooxqueeⁿ, ¹⁵ saa matseit'maaⁿñena' yuscu quia na cwiwiteincoo soxqueeⁿ, ee joona' tseixmaⁿna' cwii na matseicu'na' xqueeⁿ. ¹⁶ Saa xeⁿ m'aaⁿ ts'aⁿ na ticjaawee' ts'om ñ'oomwaa', macaⁿna' na catsei'nooⁿoⁿ na meiⁿ já meiⁿ nn'aⁿ cwii cwii tmaaⁿ na macwji' Ty'o^ots'om cwentaaⁿa', tjaa'naⁿ cwicheⁿ nnom na cwil'aaya.

Tixcwe cwil'ana quia cwicwa'na Cena na tqueⁿ Jesucristo

¹⁷ Ñ'oom na matseiljeitya ndaa'yo' leicandaa nntsjo^o na ya cwil'a'yo' ee mach'eena' quia cwitjomndyo' juu na cwil'a'yo' matseilcwe'na' 'o nchii na mateijndeina' 'o. ¹⁸ Ee najndyee jnda mandiiya quia cwitjomndyo' na nla't'maaⁿndyo' Ty'o^ots'om, titjoom' m'aⁿyo', ndo' m'aaⁿ ts'o^on na ljo'. ¹⁹ Ee maxjeⁿ nleitquioo'yu' na titjoom' m'aⁿyo' cha m'moⁿna' ñeeⁿ joo quii'ntaaⁿyo' m'aⁿna na xcwee' n'omna jo nnom Ty'o^ots'om. ²⁰ Ndo' nc'e na titjoom' m'aⁿyo', jo' chii juu na cwicwa'yo', tiyuu' na tseixmaⁿna' nquii Cena na seijndaa'ñe Ta Jesús. ²¹ Ee quia cwicwa'yo' cwii cwiindyoy' matseityuaa'ti na nlcwa' na jndyoñ'oom, meiⁿ tinguiaaⁿ na nntseijomñe cwiicheⁿ x'iaaⁿaⁿ na matseiyu', ndo' na ljo' nt'om joona ma'ndiina' na ñe'jndo' ndo' nt'om jnda jndyee. ²² ¿Chiuu 'o? ¿Aa maxjeⁿ tjaa'naⁿ l'a'yo' yuu na nleiñ'oom' na nlcwa'yo' ndo' na nncwe'yo'? ¿Aa maxjeⁿ ticuee' n'om'yo' nc'iaa'yo' na mati cwiluiindyey tmaaⁿ cwentaa' Ty'o^ots'om? Ee na laa'ti' na cwil'a'yo' cwila'jna'yo' joo nc'iaa'yo' na wanty'iaa m'aⁿ. ¿Aa cwila'tiuu'yo' na jeeⁿ xcwe na cwil'a'yo'? Leicandaa nntsjo^o na ljo'.

Cantyja na seijndaa'ñe Jesucristo na cuaa Cena (Mt. 26:26-29; Mr. 14:22-25; Lc. 22:14-20)

²³ Ee nnom Ta Jesús to'ñoⁿya ñ'oom na t'mooⁿya ndaa'yo', na mañejuu teijaaⁿ na seiquioo Judas jom luee nn'aⁿ, to'ñoⁿom tyoo' ²⁴ ndo' jnda na tquiaaⁿ na quianl'uaa' Ty'o^ots'om cantyja 'naaⁿna', tyjeeⁿ juuna'. Tsoom: “Cato'ñoⁿyo' tyoo'waa, cwa'yo' juuna'. Seii'a cwiluiñena'. Mañequiaandyo na nnc'io cha nncwañoom'na' 'o. Ñequii'cheⁿ na luaa' nntsall'a'yo' cha cat'moⁿyo' na cwicañjom n'om'yo' ja.” ²⁵ Ndo' mati jnda na tcwa'na, to'ñoⁿom waso, tsoom: “Juu wasowaañe tseixmaⁿna' ñ'oomxco na maquaⁿya ñequio nioom'a. Cwii cwii ndii' na cwiwe'yo' juuna', cjaañjoom'tyeⁿ n'om'yo' ja.” ²⁶ Jo' chii ticwii cwii ndii' na cwicwa'yo' tyoo'waa ndo' na cwiwe'yo' na ñjom wasowaa, cwitsatjei'yu'ndyo' ndaa nn'aⁿ cantyja na tue' Ta Jesús, hasta quia na ndyonnaaⁿa'.

Nchii cwe' nntseijomñeto ts'aⁿ quia cwicwa' nn'aⁿ Cena

²⁷ Jo' chii meiⁿquia ts'aⁿ na macwaaⁿaⁿ tyoo'waa oo ma'om na ñjom wasowaa na tic'oom'ya ts'oom na jnda tseixmaⁿna', waa jnaaⁿaⁿ nacjoo' seii' ndo' nioom' Ta Jesús. ²⁸ Nc'e na ljo', matsona' na cwii cwii ts'aⁿ cwitjocheⁿ na nlcwaaⁿaⁿ tyoo'ñeeⁿ ndo' na nnc'om na ñjom waso'ñeeⁿ, c'oom'ya ts'oom na aa tjaa'naⁿ cwii nnom cantyja 'naaⁿaⁿ na matseicu'na' na nntseijomñe juu jo'. ²⁹ Ee ts'aⁿ na cwe' macwa'to ndo' cwe' ma'uuto meiⁿ ticwjaañe cwenta na la'xmaⁿna' seii' Ta Jesús, juu na macwaaⁿaⁿ ndo' ma'om, matseijndaa'ñena' na waa jnaaⁿaⁿ cantyja 'naaⁿna'. ³⁰ Macwe' jnaaⁿ na nmeiiⁿ

cwil'a'yo', jo' chii majndyendyo' 'o wii'yo' ndo' tijnda'yo', hasta nt'om nc'iaa'yo' jnda tja. ³¹ Saa xe^n ñequii'che^n na cwiquaa^yaaya cwenta aa cwil'aaya yuu na maty'iomyana', quia jo' tixoca'^na' na nnts'aa Ta Jesús xje^n jaa, ³² ee quia mañequiaa Ta Jesús jaa, luaa' mach'ee^n cha ntsaala'nqo^n'a ndo' cha tica'^na' na nnt'uee^n jaa cha'xje^n nnt'uee^n nn'a^n na la'xma^n cantyja 'naa^n tsjoomnancue.

³³ Jo' chii 'o nn'a^ya na cwila'yu'yo', quia cwitjomndyo' na nlajomndyo' na nlcwa'yo' ndo' nncwe'yo' na cwicañjom n'om'yo' na tue' Ta Jesús, cwindo'yo' cwii ndo' cwii x'iaa'yo'. ³⁴ Ndo' xe^n m'aa^n cwiindyo' 'o na ñe'jndo' cwa'jñee^n na waa wa'^a^n cha' tica'^na' na nnt'uii Ty'oqts'om jom na matseijomñê quia cwilajomndyo' Cena. Nt'omche^n ñ'oom na cwita'x'ee'yo' nqo^n, cua^jndyaa na m'a^n'yo' quia jo' nntseijndaa'ndyo joona'.

12

Jndye nnom ts'iaa^n mañequiaa Espíritu Santo

¹ 'O nn'a^ya na cwila'yu'yo', l'ue ts'oq^n na caliu'yo' chiuu mach'ee Espíritu Santo na cwicandaaya cwii cwii nnom na l'ue ts'oom cha ndaa nndya'ntjoo^ya nnom Ty'oqts'om.

² 'O manquiu'jndaa'ndyo' cwitjooche^n na cwila'yu'yo', tyojaachuuna' 'o cha'cwijom na nchjaa'^yo' na cwe' tyola't'maa'^ndyo'to'yo' joo na cwe' nn'a^n ñel'a na xonda nla'nei'^na'. ³ Jo' chii matsjoo ndaa'yo', ts'a^n na matseixma^n Espíritu Santo, xocatso na cju'wi'na' Jesús. Ndo' mati xocatso ts'a^n na cwiluiiñe Jesús na matsa'ntjoom juu xe^n nchii m'aa^n tsa'^ñee^n nacje 'naa^n Espíritu Santo.

⁴ Nquii Espíritu Santo jndye nnom mañequiaa^n na cwicandaaya cha cwicandaa cwil'aaya ts'iaa^n 'naa^n Ty'oqts'om. Saa manquiiityee^n mañequiaa^n na cwilaxmaa^ya joo jo'. ⁵ Jndye nnom niom na cwindya'ntjoo^ya nnom Ta Jesús, saa manquiiiti Espíritu matseijndaa'ñê cha'tso joona'. ⁶ Jndye nnom maniom na tjachuii' na cwiwil'ue cha cwicandaa cwil'aaya ts'iaa^n 'naa^n Ty'oqts'om. Saa nque^n ñe'cwii cwiluiiñe na mateijnei^n cwii cwiindyo na cwil'aaya joona'. ⁷ Nnom cwii cwiindyo mañequiaa Ty'oqts'om cwii nnom na ma'mo^n na laxmaa^ya Espíritu cha nntei'jndeina' nnc'iaaya na cwila'yu'. ⁸ Ñ'ee^n nn'a^n na mañequiaa^n na cwiñe'quia ñ'oom' Ty'oqts'om ñequio na jndo'ya n'om. Ndo' ñ'ee^n nt'omndye joona manquiiiti Espíritu mañequiaa^n na ndaa nla'nei'^na ñ'oom cha nla'nqo^n nn'a^n chiuu l'ue ts'om Ty'oqts'om na nnc'omna. ⁹ Ñ'ee^ndye joona na cantyja 'naa^n Espíritu Santo la'xma'^na na cwila'yu'ya n'omna, ndo' nt'omndye joona cwicandaana na nla'n'ma'^na nn'a^wii. ¹⁰ Nt'omndye joona cwicandaana na ndaa nl'ana ts'iaa^n t'ma^n na ticaluiina' cantyja 'naa^n najndeii nquii ts'a^n. Ndo' nt'om joona cwicandaana na jee^n ya cwiñequiana ñ'oom na ma'mo^n Ty'oqts'om ndaana. Nt'om joona cantyja 'naa^n Espíritu mañequiaa Ty'oqts'om na ndaa ntjeii'na cwenta quia tiyuu' cwii ñ'oom na cwiñequia nn'a^n ndo' quia na mayuu' juuna'. Nt'om cwicandaa cwila'nei^n nt'omche^n nnom ñ'oom ndo' wandyoq' nn'a^n na mañequiaa^n na cwicandaa cwila'teincoo'na chiuu ma'mo^n ñ'oom'ñee^n. ¹¹ Espíritu Santo ñecwii cwiluiiñe. Manquiiityee^n mañequiaa^n cwii cwii nnom ts'iaa'mei^n ndaa nn'a^n cantyjati na l'ue ts'oom.

Luaa matseijomna' na tjat'uii'ndyo ñ'e^n Cristo

¹² Matseijomna' cantyja 'naa^n Cristo cha'cwijom ts'a^n na majndye tjat'uii' ndo' meii^n jndyena' saa ñecwii ts'a^n tseixma^n. ¹³ Ee cha'tsondyo meii^n nn'a^n judíos jaa, meii^n cwiluiindyo nn'a^n na cwila'nei^n ñ'oom griego, oo meii^n nn'a^n na cwindya'ntjoo^tyaa^ya ndaa patrom 'naa^ya, oo meii^n nn'a^n na m'aa^ya xje^n 'naa^n ncjoo, cwii na jnda teits'oomndyo cwiluiindyo ñecwii seii' Cristo nc'e ñecwii cwiluiiñe Espíritu, ndo' cha'tsondyo jnda to'ñqo^ya jom.

¹⁴ Ee seii' ts'a^n nchii ñe'cwii nnom tseixma^n, jndye nnom tjacañjoom'ñê. ¹⁵ Xe^n cwe' nntso x'ee ts'a^n: “Nc'e na titseixma^ya ts'o ts'a^n jo' chii ticatseixma^ya cantyja 'naa^n seii'

ts'aⁿ.” ¹⁶ Ndo' mati xeⁿ nntso tsua'qui ts'aⁿ: “Nc'e na nchii cwiluiindyō ts'omnnom ts'aⁿ, jo' chii ticat'uiindyō cantyja 'naaⁿ sei' ts'aⁿ.” Meiiⁿ na luaa' nntso tsua'qui ts'aⁿ, saa tiyuu' na ljo'. Maxjeⁿ t'uii'na' ts'aⁿ. ¹⁷ Ee xeⁿ cha'waañe ts'aⁿ ñequii'cheⁿ n'omnnom cwiluiiñê, ¿chiiu nnts'aayom na ñeeⁿ? Ndo' mati xeⁿ cha'waañe ts'aⁿ ñequii'cheⁿ lua'queeⁿ, ¿chiiu nnts'aayom na nncwjaaⁿ jndye? ¹⁸ Saa Ty'oots'om jnda seinchoom'm ticwii cwii nnom nmeiⁿ naquii' sei' ts'aⁿ cha'xjeⁿ na l'ue ts'oom. ¹⁹ Xeⁿ cha'waañe ts'aⁿ ñe'cwii nnom cwiluiiñê, meiⁿchjoo ticandaaⁿ ñe sei' ts'aⁿ. ²⁰ Saa meiiⁿ na jndye nnom na tqueⁿ Ty'oots'om na tjacat'uiiñe ts'aⁿ, maxjeⁿ ñ'eⁿ joo jo' candaaⁿ cwiluiiñe sei' ts'aⁿ.

²¹ Ts'omnnom ts'aⁿ tijoom ndaaⁿ nntsona' nnom ts'o ts'aⁿ: “Ja tjaa yuu l'uee'ndyo 'u.” Meiⁿ xqueⁿ ts'aⁿ tijoom ndaaⁿ nntsona' ndaaⁿ nc'ee ts'aⁿ: “Ja tjaa yuu l'uee'ndyo 'o.” ²² Saa jeeⁿ wandyoⁿ waa cantyja 'naaⁿ ñ'oomwaa'. Ee mañ'eeⁿ yuu na ñjoom'ñe ts'aⁿ na cwitjeii'a cwenta na ndoo' nquiuyaya na meiⁿ ticaⁿna' joona'. Saa jeeⁿ l'uena'. ²³ Ndo' cwii cwii nnom sei'a na nquiuyaya na tit'maⁿ la'xmaⁿna', cwil'aatyaa cwenta joona', ndo' cwii cwii nnom sei'a na tia nquiuyaya na nleitquoo'na' ndaaⁿ nn'aⁿ, cwita'nty'iuu'ndyotyaa joona'. ²⁴ saa joo na tjacañjoom'ndyo yuu na titia nquiuyaya na nnty'iaa nn'aⁿ joona' meiⁿ ticaⁿna' na nla'cuu'ndyo. Jo' chii cwiwitquoo' na Ty'oots'om seicañjoom'm cha'waandyoñ'aaⁿ, ndo' joo na cwila'cuu'ndyo, joona' t'maⁿti mañequiaaⁿ na cwila'xmaⁿna'. ²⁵ Luaa' waa na s'aaⁿ na tjacañjoom'ñe ts'aⁿ cha ticatseitiuu ts'aⁿ na ya nnc'oomñe meiiⁿ ticañ'eⁿ cwii joona'. Ee tqueeⁿ nmeiⁿ cha catei'jndeiindyena' cwii cwii nnom sei'a na tjachuii'na'. ²⁶ Manc'e jo' chii quia wi' mach'eena' cwii joo na tjacañjoom'ñe ts'aⁿ, wi' mach'eena' cha'waañê. Ndo' quia ya cwii joona', cha'waañê yaaⁿaⁿ.

²⁷ 'O cwiluiindyō sei' Cristo, ee cwii cwiindyō matseixmaⁿ cwii cwii na tjacañjoom'ñê na matseicandaaⁿñena' seiⁿeⁿ. ²⁸ Maluaa' matseijomna' na jnda sei'ndaaⁿñe Ty'oots'om quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na cwiluiindyena sei' Cristo. Najndyee tqueⁿ apóstoles, nda we nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ñ'oom na jnda t'mooⁿ ndaana, jnda ndyee nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ñ'oom naya 'naaⁿaⁿ, mati nn'aⁿ na ndaaⁿ nla'na'na' na xocandaaⁿ nluina' cwe' najndei nquii ts'aⁿ, nda jo' nn'aⁿ na ndaaⁿ nla'n'maⁿna nn'aⁿwii, nda jo' nquiee na cwila'jndaa'ndye ñ'oom, nda jo' joo nn'aⁿ na mats'ia jo' ndaaⁿ nla'neiⁿna nt'omcheⁿ nnom ñ'oom na tjachuii'. ²⁹ Ticha'tsondye cwiluiindyē apóstoles, meiⁿ nchii cha'tsondye cwiluiindyē profetas. Ticha'tsondye laxmaⁿ nn'aⁿ na cwit'mooⁿ chiiu ma'moⁿ ñ'oom'm. Meiⁿ nchii cha'tsondye cwil'a ts'iaaⁿ t'maⁿ na tixocandaaⁿ nluina' cwe' cantyja 'naaⁿ najndei na matseixmaⁿ nquii ts'aⁿ. ³⁰ Meiⁿ ticha'tsondye ndaaⁿ nla'n'maⁿ nn'aⁿwii. Mati ticha'tsondye ndaaⁿ nla'neiⁿ ñ'oom na tjachuii' ñequio ñ'oom na macwixjeⁿ cwila'neiⁿ, meiⁿ nchii cha'tsondye ndaaⁿ nla'teincoo' ljo' cwit'mooⁿ ñ'oom'ñeeⁿ. ³¹ Jo' chii jo nnom Ty'oots'om queⁿndyo' na nla'xmaⁿ'yo' nt'om ts'iaaⁿmeiⁿ na t'maⁿticheⁿ la'xmaⁿna'. Ndo' je' ñeca'mooⁿya ndaaⁿ'yo' cwii nnom na mañequiaaⁿ quii' n'ooⁿya na cwiluii'tmaⁿñeti juuna', nchiiti cha'tso nmeiⁿ.

13

C'ooⁿya na wi' n'ooⁿ nc'iaaya

¹ Xeⁿ ndaaⁿ nntseinaⁿya nt'omcheⁿ nnom ñ'oom na cwila'neiⁿ nn'aⁿ, meiiⁿ ñ'oom na cwila'neiⁿ ángeles, saa tic'ooⁿ na wi' ts'ooⁿya nn'aⁿ, matseijomna' cantyja 'naⁿya cha'cwijom na c'uaa tsom' na cwitjo' oo cha'cwijom ncjo cañjeeⁿ na cantseiiⁿ jndyeena'. ² Ndo' xeⁿ ndaaⁿ nntseinaⁿ ñ'oom na ma'moⁿ Ty'oots'om nooⁿ ndo' matsei'noⁿa cha'tso na wanty'iuu' na matseijndaa'ñê na mandíñ'eeⁿ cha'tso na matsei'noⁿa, hasta ndaaⁿ nquindyoo ntsjo nc'e na matseiyu'ya ts'ooⁿ, saa xeⁿ tic'ooⁿya nawi' ts'ooⁿya nn'aⁿ, meiⁿchjoo tjayuu l'uendyo. ³ Ndo' xeⁿ cha'tso na maleiñ'oⁿ mañequia ndaaⁿ ndyeñeeⁿ ndo' meiiⁿ mañequiandyō na nla'cuee' nn'aⁿ ja ñequio chom, saa xeⁿ tic'ooⁿ na wi' ts'ooⁿ nn'aⁿ, tjaa yuu l'uendyo.

⁴ Juu ts'aⁿ na jnda ntyjii nn'aⁿ, tication ts'om ñ'eⁿ naⁿ ñ'eeⁿ, mal'ueeⁿ chiuu nnteijneiⁿ nn'aⁿ, titaa' ts'oom, titseis'añê titseiscuñê cantyja 'naaⁿaⁿ, ⁵ tintjeiⁿñe ñ'eⁿ nc'iaa', nchii ñequii'cheⁿ na m'aaⁿ ts'om cantyja 'naaⁿ nquii, nchii ntyja ntyja matseiw'ii. ⁶ Juu na cwil'a nn'aⁿ na cwila'tjoondyena, tineiiⁿeⁿ, saa quia na majo'ndyo cwil'a nn'aⁿ, m'aaⁿ na neiiⁿeⁿ. ⁷ Ts'aⁿ na jnda ntyjii x'iaa' matseiquii ts'oom cha'tso na matjoom, ñequio na macantyyaa' ts'oom ndo' ñequio na tication ts'oom cantyja 'naaⁿ joona'.

⁸ Juu na m'aaⁿ ts'aⁿ na wi' ts'om x'iaa' tijoom cantycwiina'. Nncue'ntyjo xjeⁿ na tixocala'neiⁿ nn'aⁿ ñ'oom cantyja 'naaⁿ 'naⁿ na quia nluii, meiⁿ xocala'neiⁿna ñ'oom na tjachuii', meiⁿ xocaⁿna' ñ'oom na jndo' n'om nn'aⁿ. ⁹ Ee ticandaa' ñ'eⁿ cwila'nogoⁿâ ndo' mati quia nla'nogoⁿñ'aayâ ñ'oom'm na cwiñequiaayâ, ¹⁰ saa quia nncwjee' juu na candaa' ñ'eⁿ quia jo' n'ndiina' nmeiⁿ na ticandaa' la'xmaⁿ. ¹¹ Quia ñet'ogoⁿ na tyochjoo ja, tyotseinaⁿya, tyotseitiuuya ndo' ñet'oom' ts'ogoⁿ cha'xjeⁿ cwii yucachjoo, saa quia na tue'ntyjo chuu'a 'ndi na ñet'ogoⁿya cha'na joona. ¹² Ndo' maluaa' waa na matseijomna' cantyja 'naaⁿyâ, je' juu na cwila'nogoⁿâ cantyja 'naaⁿ Ty'oots'om, matseijomna' juuna' cha'cwijom na manty'iaa' ts'aⁿ nnon tsjo'jñom na jnda teitsa nnomna'. Saa juu na candaa' ñ'eⁿ quia na jnda tyjee'cañoom juuna' quia jo' candaa' ñ'eⁿ nntsei'noⁿa. Je' cwe' xeⁿntaⁿ xeⁿntaⁿ matsei'noⁿa saa quia ljo'cheⁿ nntsei'noⁿtcuundyö cha'xjeⁿ nquii Ty'oots'om candaa' ñ'eⁿ mawajnaⁿaⁿ ja.

¹³ Niom ndyee nnom na waa ndo' waana': na matseyu'ya ts'om ts'aⁿ ñ'eⁿ Ty'oots'om, na macantyyaa' ts'om ts'aⁿ ñ'eⁿ jom ndo' na m'aaⁿ na jeeⁿ candya' ts'oom jaa, saa t'manti naquii' ntaaⁿ ndyee nmeiiⁿ, juu na m'aaⁿ na candya' ts'oom nn'aⁿ.

14

Nn'aⁿ na ndaaq nla'neiⁿ ñ'oom na tjachuii'

¹ Jo' chii cjoo' n'om'yo' na c'om'yo' na jnda nquiu'yo' nn'aⁿ ndo' mati cantyyaa' n'om'yo' na nquii Espíritu Santo ñnequiaaⁿ na nda'yo' na ndaaq nl'a'yo' ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oots'om, majndeiticheⁿ na ndaaq ñnequia'yo' ñ'oom'm. ² Ee ts'aⁿ na matseineiⁿ meiⁿnquia nt'omcheⁿ nnom ñ'oom cwe' tomti nnom Ty'oots'om matseineiⁿ, nchii ndaa nn'aⁿ nc'e tjaa ñ'eeⁿ juu na matsei'noⁿ ñ'oom'ñeeⁿ. Cantyja 'naaⁿ Espíritu Santo matseineiⁿ ñ'oom na wanty'iuu' m'aaⁿna', saa tjaa ñ'eeⁿ juu nntsei'noⁿ ñ'oom'ñeeⁿ. ³ Saa ts'aⁿ na mañequiaa ñ'oom' Ty'oots'om, 'oonajnda nc'iaaⁿaⁿ na cwilayu' nc'e ts'iaaⁿ na mach'eeⁿ ndo' cantyja 'naaⁿ na ljo' cwiñ'omt'maaⁿndyena n'omna, ñ'oom'ñeeⁿ matseinjoom'na' joona. ⁴ Juu ts'aⁿ na ndaaq nntseineiⁿ cwiicheⁿ nnom ñ'oom na tjachuii', jaawijndei cheⁿnqueⁿ cantyja 'naaⁿ Espíritu Santo saa juu ts'aⁿ na matseineiⁿ ñ'oom na ma'moⁿ nquii Ty'oots'om nnom, ts'iaaⁿñeeⁿ mach'eena' na 'oonajnda nn'aⁿ tmaaⁿ cwentaaⁿaⁿ. ⁵ Ya ntyjii xeⁿ cha'tsondyo' ya nlaneiⁿyo' nt'omcheⁿ nnom ñ'oom na tjachuii' saa neiⁿtyaya na ñne'quia'yo' ñ'oom na ma'moⁿ Ty'oots'om ndaa'yo' ee juuna' xcweti, nchiiti juu na matseineiⁿ ts'aⁿ meiⁿnquia nnom ñ'oom na tjachuii'. Macanda xeⁿ na matseiteincoo' ts'aⁿ ñ'oom'ñeeⁿ cha joo nn'aⁿ tmaaⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ nnc'oonajndana nc'e Espíritu Santo. ⁶ Jo' chii 'o nn'aⁿya na cwilayu'yo', meiⁿchjoo xocateijndeiina' 'o na nncjocandoⁿa 'o xeⁿ na matseinaⁿ cwe' ñ'oom na tjachuii', saa xeⁿ na nntseinaⁿya ñ'oom na jnda t'moⁿ Ty'oots'om nogoⁿya, oo cwii ñ'oom na matsei'ñoⁿa cantyja 'naaⁿ ñ'oom'm, oo cwii ñ'oom cantyja 'naaⁿ 'naaⁿ na quia nluii, oo cwii ñ'oom na m'moⁿ ndaa'yo', nmeiⁿ mayuu' nnteijndeiina' 'o. ⁷ 'Naⁿ na cwi'tjo' cha'na tsmaaⁿ ñequio arpa, xeⁿ nchii tjachuii' jndyena', xotsei'ñoⁿ ts'aⁿ cwaaⁿ cwii joona' macjo' ts'aⁿ. ⁸ Ndo' sondaro na matiom jndye ntu, xeⁿ tijndaa' c'uaa jndye mach'eeⁿ, tixocala'c'eendye nc'iaaⁿaⁿ na nl'ana ndia'. ⁹ Maluaa' matseijomna' cantyja 'naⁿyo', xeⁿ ñ'oom na cwilaneiⁿyo' tijndaa' joona' na cwindye nn'aⁿ, ¿chiuuya na nla'noⁿna ljo' na cwindu'yo? Nntseijomna' cantyja 'naⁿyo' cha'cwijom ts'aⁿ cwe' matseixuaato quii' jndye. ¹⁰ Nnts'aacheⁿna' jndye nnom na tjachuii' na cwila'neiⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue,

ndo' cwii cwii joona' majndaa' ljo' ma'moⁿna'. ¹¹ Saa xeⁿ titsei'n^ona ljo' ma'moⁿ ñ'oom na matseineiⁿ ts'aⁿ cwii ñ'oom'ñeeⁿ, nntseijomna' ja cha'cwijom ts'aⁿ cwiicheⁿ ndyuaa ndo' maljo'yu ntyjeeⁿ ñ'eⁿ ja. ¹² Jo' chii nc'e na cwila'queeⁿ n'om'yo' na ñeiquiaa Espíritu Santo na nlaxmaⁿyo' ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ, cjoo'ya n'om'yo' na jndye nnom ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ na nla'xmaⁿyo' na ñeiquiaana' na nnc'oonajndann'aⁿ tmaaⁿ cwentaa' Ty'o^ots'om.

¹³ Jo' chii ts'aⁿ na matseineiⁿ ñ'oom na tjachuii', caⁿ nnom Ty'o^ots'om na nnda^a nntseiteincoom'm juuna'. ¹⁴ Ee xeⁿ matseinaⁿ nnom Ty'o^ots'om ñequio cwii nnom ñ'oom na tjachuii' na nchii ñ'oomya, na mayuu' matseinaⁿya ñequio espíritu 'naⁿya saa tic'oom' ts'o^o cantyja na mats'aa. ¹⁵ Quia jo' ¿chiiu macaⁿna' na cats'aa? Matsona' na catseinaⁿya cantyja 'naaⁿ espíritu 'naⁿya ndo' mati ñequio na nla'n^oya nn'aⁿ ljo' na matseinaⁿ. Macaⁿna' na cataya ñequio espíritu 'naⁿya ndo' mati ñequio na cwila'n^oya nn'aⁿ ljo' na mataya. ¹⁶ Xeⁿ quia na matseineiⁿ ñ'oom na tjachuii' matseit'maaⁿndyu' Ty'o^ots'om, 'u mañequiaa' na quianl'uaaⁿaⁿ ñequio na xcwee'ya ts'om', saa ts'aⁿ na ticatsei'n^o ñ'oom na matseineiⁿ, ¿chiiu nnts'aayuu na nntso Amén? ee cha ntyjii ñ'oom na matseineiⁿ. ¹⁷ Nnts'aacheⁿna' na 'u xcwe mañequiaa' na quianl'uaa' Ty'o^ots'om saa ticateijndeina' tsaⁿñeeⁿ na nncjaanajneiⁿ na matseyoom'm. ¹⁸ Mañequia na quianl'uaa' Ty'o^ots'om na majndyeti ñ'oom na cwichuii' matseinaⁿya, nchiiti 'o, ¹⁹ saa quia na m'aaⁿya quii'ntaaⁿ nn'aⁿ tmaaⁿ na macwji Ty'o^ots'om cwentaaⁿaⁿ, yati ntyjii na cwe' ñe'om ñ'oom nntseinaⁿ na ya nla'n^o nn'aⁿ, nchiiti quii meiiⁿ ñ'oom ñequio ñ'oom na tjachuii'.

²⁰ 'O nn'aⁿya na cwilayu'yo', cantyja 'naaⁿ natia, cala'xmaⁿyo' cha'na yonch'u saa cantyja 'naaⁿ na m'aaⁿ n'om'yo' ñ'oomwaa', cala'xmaⁿyo' cha'na nn'aⁿ na jnda tquiee n'om. ²¹ Ee naquii' ñ'oom' Ty'o^ots'om na teiljei matsona': “Ñequio ñ'oom na cwichuii' na cwila'neiⁿ nn'aⁿ nt'omcheⁿ ndyuaa nntseinaⁿya ndaa nn'aⁿ tyuaawaa saa meiiⁿ na luaa' tixocala'ñ'oom'ndyena chiiu matsjo^o”, luaa' matso nqueⁿ na tseixmaaⁿ na catsa'ntjoom. ²² Quia na nnda^a nntseineiⁿ ts'aⁿ ñ'oom na tjachuii' ñequio ñ'oom na maxjeⁿ matseineiⁿ, juu jo' tseixmaⁿna' 'naaⁿ jo ndaa nn'aⁿ na tyoola'yu'. Saa juu na nnda^a nntseineiⁿ ts'aⁿ ñ'oom na jnda t'moⁿ Ty'o^ots'om nnom tseixmaⁿna' 'naaⁿ jo ndaa nn'aⁿ na cwila'yu', nchii cwentaa nn'aⁿ na tyoola'yu'. ²³ Ee quia cwitjomndyo' na laxmaⁿyo' tmaaⁿ na macwji Ty'o^ots'om cwentaaⁿaⁿ, ndo' xeⁿ cha'tsondyo' cwilaneiⁿyo' ñ'oom na tjachuii', ndo' jo' jo' nncjaquiee' cwii ts'aⁿ na quia mandiicheⁿ ñ'oom' Ty'o^ots'om oo ts'aⁿ na tyootseyu' jom, nntseituu^o na 'o jnda teintjer'ndyo'. ²⁴ Saa xeⁿ cha'tsondyo' cwilaneiⁿyo' ñ'oom na ma'moⁿ Ty'o^ots'om ndaa'yo' ndo' xeⁿ juu xjeⁿñeeⁿ nncjaquiee' cwii ts'aⁿ na tyootseyu' oo ts'aⁿ na quia mandiicheⁿ ñ'oom' Ty'o^ots'om, nlco'tiana' ntyjeeⁿ na waa jnaaⁿaⁿ ndo' nnc'oom' ts'oom cantyja 'naaⁿaⁿ nc'e ñ'oom na cwilaneiⁿyo'. ²⁵ Ndo' na ljo' nleitquioo' cha'tso na wanty'iuu' na m'aaⁿ ts'oom. Quia jo' lcoom'm xtyeeⁿ na nntseit'maaⁿñê Ty'o^ots'om ndo' nntsei'n^ooⁿ na mayuu'cheⁿ m'aaⁿ Ty'o^ots'om quii'ntaaⁿyo'.

Cha'tso canda^aya caluii xjeⁿ na cwitjomndyena

²⁶ Quia jo' 'o nn'aⁿya na cwila'yu'yo' quia cwitjomndyo' na cwila't'maaⁿndyo' Ty'o^ots'om, nt'omndyo' 'o cata'yo' salmos, nt'omndyo' 'o cat'moⁿyo' ñ'oom na jnda t'moⁿ Ty'o^ots'om ndaa'yo', nt'omndyo' 'o ndaa nlaneiⁿyo' nt'omcheⁿ nnom ñ'oom na tjachuii' ñequio ñ'oom na maxjeⁿ cwilaneiⁿyo', ndo' nt'omcheⁿ nc'iaa'yo' cala'teincoo'na chiiu cwit'mo^o n'oom'ñeeⁿ. Saa cha'tso na cwil'a'yo' caluiina' na cateijndeina' na nnc'oonajnda nn'aⁿ na cwila'yu'. ²⁷ Quia na m'aⁿ nn'aⁿ na cwila'neiⁿ ñ'oom na tjachuii', ñequii'cheⁿ ñe'we oo ndyeendyena na nla'neiⁿna. Cwii ndo' cwiindyena nla'neiⁿna ndo' mati ñ'eⁿ ts'aⁿ na nntseiteincoo' ñ'oom'ñeeⁿ. ²⁸ Ndo' xeⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ tmaaⁿ cwentaa' Ty'o^ots'om tjaa'na' ts'aⁿ na nnda^a ntseiteincoo' ñ'oom'ñeeⁿ, yati na tintseineiⁿ ñ'oom na tjachuii' ndaa nn'aⁿ na cwila'yu'. Cwe' naquii' ts'om nquii catseineiⁿ ñequio

Ty'oots'om. ²⁹ Ndo' cantyja 'naa' nn'a' na cwila'nei' ñ'oom na ma'mo' Ty'oots'om naquii' n'om, cala'nei' meii' we oo ndyeendye joona ndo' nt'om nc'iaana que' cwentaa xewe n'oom'ñee'. ³⁰ Saa xe' waa na m'mo' Ty'oots'om nnom cwiiche' ts'a' na wacatyee' jo' jo', quia jo' juu ts'a' na mañequiaa ñ'oom quiaa' na wanaa' na nntseinei' tsa'ñee'. ³¹ Ndo' na luaa' cwii ndo' cwii ts'a' nnda' nntseinei' ñ'oom na ma'mo' Ty'oots'om naquii' ts'om cha nnc'ooliu nn'a' na cwila'yu' ndo' nnc'oola'no'tina. ³² Juu ts'iaa' na mañequiaa ts'a' ñ'oom na ma'mo' Ty'oots'om naquii' ts'oom, matsona' na joo nn'a' na cwiñequiaa ñ'oom c'omna xje' 'naa' x'iaana na tjom cwiñequiana ñ'oom. ³³ Ee Ty'oots'om nchii cañ'ee' cwiluiiñê, jom cwiluiiñê na tjoom' m'a' nn'a' ñequio nc'iaana.

Cha'xje' cwiwijndaa' quii'ntaa' cha'tso ntmaa' nn'a' na macwjee' cwentaa'a', ³⁴ quia na cwiitjomndye nn'a' na nla't'maa'ndyena Ty'oots'om, matsona' na joo yolcu ñema'chee'ndyo c'omna ee ticwanaa' na nla'nei'na xje'ñee'. Maca'na' na c'omna nacje 'naa' s'aana cha'xje' na matsa'ntjom ljeii 'naa' Ty'oots'om. ³⁵ Xe' waa ñ'oom na ñe'caliuna, quiejndyena w'aana, quia jo' cata'x'ena ñ'oom'ñee' ndaa' s'aana. Ee tixcwe na mawax'ee yuscu cwii ñ'oom quia cwiitjomndye nn'a' na cwila't'maa'ndyena Ty'oots'om.

³⁶ C'oom' n'om'yo' na nchii quii'ntaa' 'o jna'ndyee ñ'oom' Ty'oots'om, meii' nchii macanda' ñencjo'yo' na jnda' to'ñoom'yo' juuna'. ³⁷ Xe' m'aa' ñee' cwiindyo' 'o na matseitiuu na cwiluiiñê ts'a' na mañequiaa ñ'oom' Ty'oots'om oo na waa cwii nnom ts'iaa' na mañequiaa Espiritu na matseixma', catsei'noo' na ñ'oomwaa' na matseiljeiya, ñ'oom na matsa'ntjom Ta Jesús juuna'. ³⁸ Saa xe' titseiñ'oom'ñê ñ'oomwaa', tila'ñ'oom'ndyo' jom.

³⁹ Jo' chii 'o nn'a'ya na cwila'yu', cala'quee' n'om'yo' na nnda' ñequia'yo' ñ'oom' Ty'oots'om. Mei' ticala'cu'yo' nn'a' na cwila'nei' nt'omche' nnom ñ'oom na tjachuii'. ⁴⁰ Saa cha'tso cantyja na cwiitjomndyo', caluiina' cha'xje' na matsona' ndo' ñequio na xcweya m'aa'na'.

15

Cristo jnda' mawando'xcoom

¹ Ndo' je' je' 'o nn'a'ya na cwila'yu'yo', matseilcwii'ndyondaa' joo ñ'oom naya na jnda' ñet'moo'ya ndaa'yo'. Ñ'oom'ñee' jla'yu'yo' ndo' hasta xje' je'che' ndicwa' tye' m'a'nyo' cantyja 'naa' juuna'. ² Nc'e juu ñ'oom naya'ñee' cwilui'n'maa'ndye añmaa'yo' xe' cwiljoo'ndyo'tye'yo' cantyja 'naa' ñ'oom na tyoñequiaya ndaa'yo', mei' ticwe' ts'iaa'ndyo na jla'yu'yo'. ³ Tyo'moo' ndaa'yo' ñ'oom na to'ñoo'ya na t'ma'ti tseixma'na', na tue' Cristo cwentaa' jnaa'ya cha'xje' cwiit'moo' ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii, ⁴ ndo' na ty'iuu nn'a' jom, saa xuee na jnda' ndyee tquiaa Ty'oots'om na tando'xcoom cha'xje' na matso ñ'oom'm na teiljeii, ⁵ ndo' teitquioo'ñê nnom Pedro nda' jo' ndaa' cha'tso apóstoles. ⁶ Jnda' jo', teinoom' 'om sia'nto nn'a' na cwila'yu', ñejom teitquioo'ñê ndaana na majndyendyeti na'ñee' ndicwa' cwita'ndo'na je' saa nt'om jnda' tja. ⁷ Jnda' jo' teitquioo'ñê nnom Jacobo ndo' jnda' jo' teitquioo'ñê ndaa' cha'tsondyee apóstoles. ⁸ Ndo' na macanda' mati teitquioo'ñê noo' ja. Matseijomna' cantyja 'na'ya cha'cwijom cwii yu'ndaa na jnda' teinom'na' xje' na nluiiñê. ⁹ Ee cha'tso nt'omche' apóstoles, t'ma'ti cwiluiindyena nchiiti ja, mei' ticatseixma'ya na nntseicajndyu'na' ja cwii apóstol ee tyoco'wi'a tmaa' nn'a' na macwji' Ty'oots'om cwentaa'a'. ¹⁰ Saa na matseixma'ya apóstol je', matseixma'ya jo' nc'e naya na matseixma' Ty'oots'om, mei' ticwe' ts'iaa'ndyo juuna', ee seijndotyaya naquii' ts'iaa' 'naa'na', nchiiti nt'omche' apóstoles, mei' nchii cwiluii ts'iaa'ñee' cwe' cantyja 'na' nnc'o, saa cwiluii juuna' nc'e naya'ñee' na matseixmaa'. ¹¹ Quia jo' tints'aa aa ja oo aa joona. Ñ'oomwa' ñ'oom na cwiñequiayâ, ndo' juuna' ñ'oom na jnda' jla'yu'yo'.

Nnta'ndo'xco nn'a' na jnda' tja

¹² Cwiñequiaayâ ñ'oom na tando'xcoom jnda na tueen'en, quia jo' ¿chiiu na ñ'ee'ndyo' 'o na cwindu'yo' na taxocata'ndo'xco nn'a' na jnda tja? ¹³ Ee xe' tiyuu' na nnta'ndo'xco nn'a' na jnda tja, quia jo' mei' nquii Cristo tîcwando'xcoom. ¹⁴ Ee xe' tîcwando'xcoom quia jo' juu ñ'oom na cwiñequiaayâ cwe' ts'iaa'ndyo juuna'ndo' mati juu na cwila'yu'ya n'om'yo' cwe' ts'iaa'ndyo. ¹⁵ Ee xe' na mayuu' na ljo', quia jo' matseijndaa'ñena' cantyja 'naa'yâ na cwil'aayâ na cantuñe Ty'oots'om ee jnda macwil'uuyâ na tquiaa' na tando'xco Cristo sâa xe' xocata'ndo'xco nn'a' na jnda tja mei' xocats'aana' na mayuu' na tando'xcoom. ¹⁶ Ee joo nn'a' na jnda tja, xe' xocata'ndo'xcona, quia jo' mei' nquii Cristo tîcwando'xcoom, ¹⁷ ndo' xe' tîcwando'xcoom cwe' ts'iaa'ndyo juu na cwilayu'ya n'om'yo' ñ'eñê. Ndicwa' cho' nque'nyo' jna'yo'. ¹⁸ Ee xe' luaa' waa mati nn'a' na ñejla'yu' ñ'eñê na jnda tja, jnda tsuundye. ¹⁹ Ee juu na cwicantyyaa' n'oo'ya Cristo xe' macanda xje' na cwitandoo'a je' mawañoom'na' jaa, wanty'iaa'ndyotyaa'ya na cha'tsondye nn'a'.

²⁰ Sâa ñ'oom na mayuu'che' na tquiaa Ty'oots'om na wando'xco Cristo. Matseijomna' cantyja 'naa'a' cha'cwijom ntjom na cwiwe' jndyee ee quii'ntaa' l'oo jom ts'a' najndyee na tando'xco. ²¹ Cantyja 'naa' cwii ts'a', jna'na' na cwiwje nn'a' tsjoomnancue. Mati cantyja 'naa' cwii ts'a' jna'na' na cwita'ndo'xco nn'a'. ²² Ndo' cha'xje' cantyja 'naa' Adán cha'tsondye nn'a' cwiwje, mati cantyja 'naa' Cristo, cha'tsondye nn'a' nnta'ndo'xcona. ²³ Sâa majndaa' na nluii na ljo': najndyee tando'xco Cristo, nda jo' quia na nncwjee'nnaa'a', nnta'ndo'xco nquiee nn'a' na cwiluiindyewentaa'a'. ²⁴ Quia jnda seityuii' Cristo cha'tsoñ'e' na cwila'xma' na cwiwje xje', ñequio cha'tso na cwitsantjom, quia jo' nntycwii cha'tsoñ'e'. Nda jo' nquii na cwiluiiñê na matsa'ntjoom, ññequiaa' cwentaa' jo' l'oo Tsotyee' Ta Ty'oots'om. ²⁵ Ee tseixmaa' na nntsa'ntjoom hasta xje' na jnda tju'cje Tsotyee' nacje' nc'ee' cha'tso na cwi'oo najoomb'm. ²⁶ Juu na macanda na nntseityuee' na matseiwene najoomb'm, juu na mach'ee na cwiwje nn'a'. ²⁷ Ee jnda tju'cje Ty'oots'om cha'tso nacje' nc'ee' Cristo, jo' chii quia na matsona' naljo', cwiwitquioo'ya na tic'oomna' nquii Ty'oots'om. Ee jom cha'tso jnda tquee' nacje 'naa' Cristo. ²⁸ Nquii Cristo cwiluiiñê Jnda Ty'oots'om. Quia jnda s'aa' na cha'tso na niom cwitue'ndyecje jo' nnoom, quialjo' manguiityee' nncju'ñecjee' nnom Ty'oots'om cha nntseixma' na tjacantyya na t'ma' cwiluiiñê jo' ndaa' cha'tsoñ'e'.

²⁹ M'a' nn'a' na cwiwits'oomndye cwentaa' nn'a' na jnda tja. Sâa xe' na mayuu' tjaa'na' na cwita'ndo'xco nn'a' na jnda tja, quia jo' ¿ljo' ts'iaa' na cwiwits'oomndyena cwentaa' l'oo? ³⁰ Ndo' xe' ticata'ndo'xco nn'a' na jnda tja ¿chiiu na jâ cha'tso xje' m'aayâ na teincuu' waa na cwitjoo'yâ? ³¹ Ee 'io ndi 'io m'aayâ na teincuu' na ñe'catseicuee'na' ja. Ndo' na ljo', ñ'oom na mayuu' jo' cha'xje' mati na mayuu' na mañequiaana' na nei'ya na cwiluiindyoy' nn'a' na cwila'yu' ñequio Jesucristo na nque' cwiluiiñê na matsa'ntjoom jaa. ³² Tsjoom Éfeso seijndoya cwii ts'oo' ñequio quioo' wje sâa meii' na ljo' ¿yuu waa na mawantjo'? Ee xe' na mayuu' na ticata'ndo'xco nn'a' na jnda tja yati cal'aaya cha'xje' cwilue nn'a': "Cwa cwaa'a ndo' cwaaya ee 'iocha luaa' nncwjaaya."

³³ Tiñe'quiandyo' na ñe'nquiu'nn'a'na' 'o. Waa ñ'oom na matso ts'a': "Joo nn'a' na tis'a la'xma' cwila'ndaa'na ts'iaa' na ya na cwiluii." ³⁴ C'oom'nnda' n'om'yo' cha'xje' na matsona' na cal'a'yo'. Tsacwi'ntyje'yo' na cwil'a'yo' jna' ee m'a' nt'omndyo' 'o na ticalaxma'nyo' cantyja 'naa' Ty'oots'om. Matsjoo na ljo' cha calui'jnaa'ndyo'.

Nmeii' nlaxma' seii nn'a' na nnta'ndo'xco

³⁵ Nnts'aache'na' m'a' cwii ts'a' na nncwax'ee': "¿Chiiu nluiiyuu na nnta'ndo'xco nn'a' na jnda tja? ¿Chiiu mma' sei' na nla'xma'na?" ³⁶ Tijndo' ts'om ts'a' na luaa' nncwax'ee, ee tsjaa' na nnom' ts'a' cha'cwijom nncue'na' cha nncwando' ntjom'ndaa. ³⁷ Quia na wjaacanom' ts'a', nchii ts'oomtsjoo wjaacanoomb'm, nna' wjaacanoomb'm oo tsjaa' lquee' trigo oo cwiiche' nnom tsjaa'. ³⁸ Jnda na jnom' ts'a' tsjaa'ñee', nquii Ty'oots'om mañequiaa' chiiu mma'na' cha'xje' na l'ue ts'oom. Cwii cwii nnom tsjaa'

mañequiaaⁿ na nntseixmaⁿ juuna' cha'xjeⁿ na macaⁿna'. ³⁹ Cha'tso sei' tiñecwii xjeⁿ la'xmaⁿna'. Nn'aⁿ la'xmaⁿna cwii nnom sei', quioo' wandyo' seiyo' ndo' cantsaa ñequio calcaa cwiicheⁿ nnom sei' la'xmaⁿyo'. ⁴⁰ Mati m'aⁿ cancjuu tsjo'luee ndo' m'aⁿ nt'om nnom na cwita'ndo' na tqueⁿ Ty'ooots'om nnom tsjoomnancue, ndo' joo na m'aⁿ tsjo'luee cwichuii' na neiⁿncoo' joona' ñequio juu na neiⁿncoo' joo na m'aⁿ nnom tsjoomnancue. ⁴¹ Juu na caxueeñe ñe'quioom' cwichuii'na' ñequio na xuee chi' ñequio juu na caxueendye cancjuu, ndo' joo cancjuu cwichuii' na xueena' ñequio nt'omcheⁿ cancjuu.

⁴² Maluaa' waa na matseijomna' na cwichuii' na nla'xmaaⁿya quia na nntando'xcooya. Sei'ts'o na wjaanty'iuu'ñe ts'aⁿ tseixmaⁿna' cwii na nto' saa quia na nncwando'xcona', nntseixmaⁿna' cwii na tijoom cwii cue'. ⁴³ Juu ts'oo na nncjanty'iuu' tseixmaⁿna' cwii na tal'ue saa jeeⁿ neiⁿncoo' tseixmaⁿna' quia na nncwando'xcoom. Quia na wjaanty'iuu'ñe ts'oo, meiⁿcwii tjaa na nndaⁿ nnts'aaⁿ, saa quia na nncwando'xcoom jeeⁿ t'maⁿ najneiⁿ. ⁴⁴ Quia na wjaanty'iuu' sei'ts'o 'naaⁿ ts'aⁿ tseixmaⁿna' cantyja 'naaⁿ tyuaa, saa quia na nncwando'xcona' tseixmaⁿna' cantyja 'naaⁿ Espíritu Santo.

⁴⁵ Maluaa' waa na ma'moⁿ ñ'oom' Ty'ooots'om na teiljeii, matsona': "Adán ts'aⁿ najndyee, tuiiñe ñ'eⁿ ts'o ndo' s'aaⁿ na tando'", saa nquii Adán na macandá cwiluiiñe Espíritu, jom mañequiaaⁿ na cwita'ndo' nn'aⁿ. ⁴⁶ Nchii juu cantyja 'naaⁿ Espíritu tyowaa-jndyee, tyowaa-jndyee cantyja 'naaⁿ tyuaa, jnda jo' chii tuaa cantyja 'naaⁿ Espíritu. ⁴⁷ Juu ts'aⁿ na t'oomjndyee s'aa Ty'ooots'om juu ñ'eⁿ ts'o, tyotseixmaaⁿ cantyja 'naaⁿ tyuaa. Saa nquii ts'aⁿ na jnda we cwiluiiñe na matsa'ntjoom, tseixmaaⁿ cantyja 'naaⁿ cañoom'luee. ⁴⁸ Seii'a nmeiiⁿ la'xmaⁿna' cha'na ts'aⁿ na tuiiñejndyee ñequio ts'o. Saa seii'a na nlaxmaaⁿya quia na nntando'xcooya nlaxmaaⁿya cha'na seii' nqueⁿ na m'aaⁿ cañoom'luee.

⁴⁹ Cha'xjeⁿ tyowaa Adán na s'aa Ty'ooots'om maluaa' cwimaaⁿa. Mati xjeⁿ na nntando'xcooya mmaaⁿa cha'xjeⁿ waa Cristo na m'aaⁿ cañoom'luee.

⁵⁰ 'O nn'aⁿya, ñe'catsjooya ndaa'yo' sei' ñequio ndei' leicandaa nntseijomna' joona' yuu na matsa'ntjom Ty'ooots'om meiⁿ 'naⁿ na cwiwi'ndaa' xocandaa nntseijomna' joona' ñequio joo na ticantycwii na m'aⁿ. ⁵¹ Saa l'ue ts'ooⁿ na nla'noⁿ'yo' cwii ñ'oom na wanty'iuu' m'aⁿna'. Ticha'tsondyo nncwjaaya saa cha'tsondyo nntseichuiiⁿa'. ⁵² Jeeⁿ cjee na nluii na ljo' cha'na cwii ndii' na nntseitsja ts'aⁿ lua'nnom, xjeⁿ na nleic'uaa ndu na macandá. Ee maxjeⁿ nleic'uaa ndu ndo' nnta'ndo'xco nn'aⁿ na jnda tjá na tajom cwjennda'na. Ndo' nntseichuii'na' jaa. ⁵³ Ee jaa seii'a nmeiiⁿ na teincoondyo na wjaawi'ndaa'na' nlcwee'na' cwii na tijoom cwi'ndaa'. Jaa seii'a na nncue'na' nlcwaa'a cwii na tijoom ncue', m'aaⁿ ndo' m'aaⁿna'. ⁵⁴ Ee juu na laxmaaⁿya na cwiwi'ndaa'na', quia na jnda tcweena' juu na tijoom cwi'ndaa' ndo' juu seii'a na jaawe'na' quia na jnda tcweena' na tijoom cue', xjeⁿñeeⁿ nntseicandaa'ñena' ñ'oom' Ty'ooots'om na teiljeii na matsona': "Jnda seityuii' Ty'ooots'om najndei na mach'ee na cwiwje nn'aⁿ. ⁵⁵ 'U na mache' na cwiwje nn'aⁿ, ¿je' je' yuu waa na cwii nndaⁿ ntsa' ñ'eⁿndyo? Meiⁿchjoo tjaa yuu cwii cuaa na ncwantjom'." ⁵⁶ Juu jnaⁿ na laxmaaⁿya waa najndei na matseixmaⁿna', jo' chii cwiwjaaya. Ndo' juu ljeii na tqueⁿ Moisés waa najndei na matseixmaⁿna' na mañequiaana' na cat'uii jnaⁿ jaa. ⁵⁷ Saa jndye na quianl'uaa' Ty'ooots'om na mañequiaaⁿ na cwinaⁿndyo nc'e nquii Ta Jesucristo na matsa'ntjoom jaa.

⁵⁸ Nc'e na luaa', 'o nn'aⁿya na jeeⁿ wi' ts'ooⁿya, caljoo'ndyo'tyeⁿ'yo' ñequio Ty'ooots'om, ñecwiitco titsawintye'yo' na cwindye'ntjom'yo' nnom Ta Jesús ee manquiu'jndaa'ndyo' na jeeⁿ ticwe' ts'iaaⁿndyo juu ts'iaaⁿ nats'aⁿ nnoom.

¹ Cautyja 'naa'ñ ñ'oom na nla'tjom'yo' s'om na nl'a'yo' naya nn'a' cwentaa' Ty'ooots'om na wi' m'a'na Jerusalén, luaa matseijndo'a n'om'yo'. Cal'a'yo' cha'xje' na tsjoō na cal'a ntmaa' nn'a' na macwji' Ty'ooots'om cwentaa'a' ndyuaa Galacia. ² Ticwii xueenei'ncō' cwii cwiindyō' 'o calat'ue'yo' cwanti na ñnequia'yo' cautyja na cwantantjom'yo'. Quia jo' quia na nncuaya quii'ntaa'yo' nchii s'om quia nlat'ue'che'yo'. ³ Ndo' catjeii'ndyo' cwii oo we x'iaa'yo' na cwila'no'yo' na joona ya na nnc'oon'omna s'om'ñee' Jerusalén. Quia jo' quia na nncua' na m'a'nyo', nntseiljeiya cwii tsom na nnc'oon'omna. ⁴ Ndo' xe' maca'na' na nncjo' jo' jo', quia jo' nnc'oon' ñ'e'ndyo'.

Ñe'cjaacando' Pablo nn'a' na cwila'yu' Corinto

⁵ Nncjo' na m'a'nyo' xe' jnda' tjowinoo' ts'oondaa Macedonia ee maxje' matseijndaa'ndyo' na jo' joindyaa'. Jnda' jo' nncuacañoo'ya 'o. ⁶ Nnda' nnts'aana' na nljoo'ndyo' ñ'e'ndyo' meii' ñe'cwantindyo' xuee oo cha'waa ncueetei'. Quia jo' 'o nnda' nntsalacwanom'yo' ja nato quia na nncjo' xe' yuu cwijoyo'. ⁷ Ee ticaljoya ts'oo' na cwe' cjee cjee m'aa'na' nncwinoo' na m'a'nyo'. Ntyjaa'ya cwii ts'oo' na majndye xuee nnda' nljoo'ndyo' ñ'e'ndyo', xe' Ty'ooots'om l'ue ts'oom. ⁸ Saa jnda' seijndaa'ndyo' na nljoo'ndyotyā ñjaa' tsjoom Éfeso hasta na jnda' teinom xuee Pentecostés. ⁹ Ee jee' t'ma' maju'naa'ñena' na mats'aa ts'iaa' 'naa' Ta Jesús ndo' jee' ticwe' ts'iaa'ndyo' meii' jndye nn'a' m'a' na jndoo ja.

¹⁰ Nnda' nnts'aana' na nncuee'cañoom Timoteo 'o. Xe' na ljo', cala'lui'yo' jom cha nljeii'na' na ya nnc'oomñe' ñ'e'ndyo'. Ee mati jom mañejuu ts'iaa' 'naa' Ta Jesucristo mach'ee' cha'xje' ja. ¹¹ Jo' chii mei'cwiindyō' 'o tinc'om'yo' na tila'ñ'oom'ndyo' jom. Ñequio na xcwee' n'om'yo' cateijndei'yo' jom cha quia nluee'ñe' quii'ntaa'yo' quia jo' nndyolcwee'ñe' ñequio na neii'ñe'. Mei'ndo'a jom ñequio nt'omche' nn'a' na cwila'yu'.

¹² Tyoca'na nnom nquii' nn'aa'ya Apolos na catseijomñe' ñequio nn'aa'ya na cwila'yu' na cwi'oocajndoo'na 'o. Saa na maje'ndyo' ticats'aana' ts'oom na ñe'cja'. Majo' nncuee'cañoom 'o quia na ñnequiaana' na wanaa'.

Xma'ndyo' na cha'tsondyo'

¹³ Que' que'yo' cwentā chiuu cwii tsam'a'nti'yo'. C'om'tye'nyo' na cwila'yu'ya n'om'yo' ñ'e' Ty'ooots'om. Catsanajnda'yo' cautyja na cwila'yu'yo' ñ'e'ñe' cha'na nn'a' na 'ooquiendye na ñe'cwii waa na cwil'a. ¹⁴ Cha'tso na cwil'a'yo', cat'mo'nyo' na wi' n'om' nc'iaa'yo'.

¹⁵ 'O nn'a'ya, manqui'yo' na cha'waa ts'oondaa' Acaya, juu Estéfanos ñequio nn'a' wa'na' jla'yu'jndyeena ñ'e' Ty'ooots'om. Joona cwijoo' n'omna na cwindye'ntjomna ndaa' nn'a' na cwila'yu' ñ'e'ñe' jo' jo'. ¹⁶ Macwe' jo' maca'na' na catue'ndyo'cje'yo' ndaa' nn'a' na la'xma' cha'na joona. Ndo' malaa'ti' cal'a'yo' ñequio cha'tso nn'a' na cwilajomndye ñ'e'ndyena na cwriteijndei' ts'iaa' 'naa' Ty'ooots'om. ¹⁷ Jee' nei'ya na jnda' tyjee'cañoom Estéfanos ja, ñequio Fortunato ñequio Acaico. Cha'cwijom manty'iaya ncjo'yo' na manty'iaya joona, ee jnda' jla'noomndyena cautyja 'na'ya cwii na leicandaa' nl'a'yo' na tic'oomndyo'. ¹⁸ Na jnda' tquiena na m'aa'ya, ñ'oom na jla'candiina ja tquiaana' na t'ma' ts'oo', majo'ti nnts'aana' ñ'e'ndyo' 'o quia na nlquiennnda'na na m'a'nyo'. Nn'a' na cwindye'ntjomna cha'na joona matsona' na nla't'maa'ndye nn'a' joo na'ñee'.

¹⁹ Ntmaa' nn'a' na macwji' Ty'ooots'om cwentaa'a' na m'a' ts'oondaa' Asiawaa cwila'cwanomna na xma'ndyo'. Majuu nn'aa'ya Aquila ñequio scoom'm Priscila cwiluena na xma'ndyo' ndo' majo'ti cwilue nn'a' tmaa' na cwitjomndye w'aana ñequio xuee' nque' na cwiluiiñe' na matsa'ntjoom jaa. ²⁰ Cha'tsondye nn'a' na cwila'yu' ñjaa'ñe' cwila'cwanomna na xma'ndyo'. Nc'e na cwiluiindyō' ntseinda Ty'ooots'om, quia cwitjomndyo' ñ'e' nc'iaa'yo' na tjoom' cwila'yu'yo' ñ'e'ndyena, cata'nyo' lueena na cwiñe'quia'yo' na xma'ndyena.

²¹ Nncō Pablo na matseiljei xueya na matsjooya na xmaⁿndyo'.

²² Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na ticajnda ntyjii nquii Ta Jesucristo, quiaa Ty'oōts'om na quioo ñ'oomwi' nacjoo' tsaⁿñeeⁿ. Quiaaⁿ na matyuaa' cwjee'nnda' nquii Ta Jesucristo.

²³ Nquii Ta Jesucristo quiaaⁿ na c'oom naya na matseixmaaⁿ ñ'eⁿndyo'. ²⁴ Mañequiaana' na jeeⁿ jnda ntyjiiya 'o nc'e jom. Mantyjati luaa'ndyo. Amén.

Carta na jnda we cwentaa nn'aⁿ tsjoom Corinto

Xmaⁿndye nn'aⁿ na cwila'yu' tsjoom Corinto

¹ Mannco Pablo, cwiluiindyō apóstol, ts'aⁿ na maty'iom Jesucristo ts'iaaⁿ. Matse-icwanoⁿya cartawaa ñequio Timoteo na m'aⁿ o' tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ na m'aⁿ'yo' tsjoom Corinto ndo' mati ndaa cha'tsondye nn'aⁿ na cwilayu' ñ'eⁿñê na m'aⁿ ts'ondaa Acaya. ² Nquii Tsotyaaya Ty'oots'om ñequio Jesucristo na cwiluiiñê na matsaⁿntjoom jaa, quiana na nnto'ñoom'yo' naya na laxmaⁿna ñequio na tjaañomtiuu c'om'yo' jo ndaana.

Matseiñjoom' Ty'oots'om jaa na wi' na cwitjooⁿya

³ Cwila't'maaⁿndyô Ty'oots'om na m'aaⁿ na wi' ts'oom jaa ndo' na matseiñjoom'm jaa. Jom cwiluiiñê Tsotye Jesucristo na matsaⁿntjom jaa. ⁴ Manquiityeeⁿ mañequiaaⁿ na cwiñ'omt'maaⁿndyô n'ooⁿyâ nawi' na cwiwinooⁿyâ. Luaa' mach'eeⁿ cha' nla'xmaaⁿyâ na ndaa ñequiaayâ na t'maⁿ n'om nn'aⁿ na cwiwinom nawi'. ⁵ Ee na matcuuti na cwila-jomndyô ñequio Cristo nawi' na teinoom, juu nawi'ñeeⁿ matseijndaa'ñena' na t'maⁿti mañequiaaⁿ na cwiñ'omt'maaⁿndyô n'ooⁿyâ. ⁶ Ndo' nc'e na ljo', quia matseijaa'ñena' nawi' na cwiwinooⁿyâ, luaa' waa cha nntseiñjoom'na' 'o ndo' na nlui'n'maaⁿndyo' ee quia matseiñjoom' Ty'oots'om jâ, mach'eeⁿ na ljo' cha mati nntseiñjoom'na' 'o nawi' na cwiwinom'yo' ndo' na nlui'n'maaⁿndyo' ndo' nc'e jo' ñequio na t'maⁿ n'om'yo' ndaa nla'quii n'om'yo' na cwitjom'yo' nawi' cha'xjeⁿ cwiwinooⁿyâ. ⁷ Ee tyeⁿ waa na cwicantyjaa' n'ooⁿyâ jo nnom Ty'oots'om cantyja 'na'yo', ee manquiuyaayâ quia maleichuwi'na' 'o cha'xjeⁿ na cwitjooⁿyâ, mati mañequiaaⁿ na cwiñ'omt'maaⁿndyo' n'om'yo' cha'xjeⁿ na mañequiaaⁿ na cwiñ'omt'maaⁿndyô n'ooⁿyâ.

⁸ 'O nn'aⁿya na cwila'yu'yo', l'ue n'ooⁿyâ na caliu'yo' cantyja 'naaⁿ nawi' na tyotseijaa'ñena' nacjooyâ xjeⁿ na tyom'aaⁿyâ ndyuaa Asia. S'aana' na jeeⁿ jaa' juuna' hasta na ntycwii na m'aaⁿ n'ooⁿyâ na nlui'n'maaⁿndyô naquii' nawi'ñeeⁿ, ndo' na ljo' jla'tiuuyâ maxjeⁿ nntseicwjetona' jâ. ⁹ S'aana' nquiuuyâ na matseijomna' jâ cha'na nn'aⁿ na jnda teijndaa' na mañejom na cwje. Tuii na ljo' cha ca'moⁿyana' ndaayâ na ñequii'cheⁿ c'ooⁿyâ na quit'maⁿ n'ooⁿyâ Ty'oots'om na mañequiaa na cwitando'xco nn'aⁿ na jnda tja, meiⁿ tanc'ooⁿyâ na ntyjaa' n'ooⁿyâ chiuu cwilaxmaaⁿ nncjooyâ. ¹⁰ Jnda seicandyaañê jâ nawi' t'maⁿñeeⁿ. Ndo' ndicwaⁿ matseicandyaañê jâ. Jo' chii jom ntyjaa'tyeⁿ n'ooⁿyâ na mati xuee na wjaatina' nntseicandyaañetyeeⁿ jâ, ¹¹ xeⁿ 'o cwitei-jnde'yo' jâ na cwilaneiⁿ'yo' nnoom cantyja 'naaⁿyâ. Ee quia majndye nn'aⁿ cwitjeii'na ncueeyâ jo nnoom, nnts'aana' na majndyendyetei nn'aⁿ ñequiana na quianl'uaaⁿaⁿ na matio'naaⁿñê jâ.

Waa na seitsaaⁿñena' na tîcjaa Pablo Corinto

¹² Waa cwii nnom na mañequiaana' na neii'yâ cantyja 'naaⁿ juuna' na juu na m'aaⁿya n'ooⁿyâ matsona' na cwitsaam'aaⁿyâ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ cha'xjeⁿ macaⁿna' na c'oom ts'aⁿ na jnda tqeeⁿ Ty'oots'om na cwiluiiñê cwentaaⁿaⁿ na lju' ts'om ndo' mat'maⁿticheⁿ cwilaxmaaⁿyâ na ljo' jo ndaa 'yo' nc'e juu naya na matseixmaaⁿ, nchii cwe' na jndo' n'ooⁿ ncjooyâ. ¹³ Naquii' joo cartas na cwila'cwanooⁿyâ na m'aⁿ'yo' tomti cwit'mooⁿ joona' cha'xjeⁿ ñ'oom na cwiwiljeii nacjoona', ndo' cha'xjeⁿ na cwila'na'yo' ndo' na cwila'noⁿ'yo' ljo' cwila'candii joona'. Ntyjaa'ya cwii ts'ooⁿya na nncue'ntyjo na candaⁿ nla'noⁿ'ya'yo' cantyja 'naaⁿyâ, ¹⁴ cha meiⁿ na cwe' cwantindyo cwila'noⁿ'yo' cantyja 'naaⁿyâ je', saa juu xuee quia na nncwjee'nnda' Ta Jesús na cwila't'maaⁿndyo, 'o ndaa nla't'maaⁿndyo' jom cantyja 'naaⁿyâ cha'xjeⁿ jâ nla't'maaⁿndyô jom cantyja 'na'yo'.

¹⁵ Nc'e na luaa' waa na ntyjaa'ya cwii ts'oo^{ny}ya cantyja 'naⁿ'yo', seitiuuya na wendii' nncwinooⁿ na m'aⁿ'yo' na nty'iaaya 'o cha we ndii' ñnequiaana' na neiⁿ'yo' na nty'ia'yo' ja, ¹⁶ ee seitiuuya na nty'iaaya 'o na mawino^{ny}ya na majo ts'ondaa Macedonia, ndo' na nty'iannda'a 'o quia na ndyolcwa'a na nnaa^{ny}ya jo' jo', ndo' na ljo' 'o ndaa nnteijndei'yo' ja na jojoty na nncua ndyuaa Judea. ¹⁷ Ndo' na luaa' seijndaa'ndyo, ¿aa mach'eena' nquiu'yo' na cwe' na s'aato na seijndaa'ndyo na luaa'? ¿Aa cwitjei'yo' cwenta na mats'aa cha'na mach'ee ts'aⁿ na m'aaⁿ cantyja 'naaⁿ' tsjoomnancue quia matsjoo "majo'ndyo" cwii ñ'oom saa ndanquia cwiwitquioo' na ma'moⁿ'na' na "nchii jo'", ndo' xeⁿ matsjoo na nchii jo' cwii ñ'oom, saa ndanquia ma'moⁿ'na' na majo'ndyo juuna'? ¹⁸ Saa macwji'yuu'ñe Ty'oots'om na nchii la'xmaa^{ny}â nn'aⁿ na mañejuu xjeⁿ cwil'uuyâ ndaa'yo' na waa na l'aayâ saa tical'aayâ. ¹⁹ Juu Silvano ñ'eⁿ Timoteo ñ'eeⁿ na ñ'eⁿndyo na tyoñequiaayâ ñ'oom naya ndaa'yo' cantyja 'naaⁿ' Jesucristo Jnda Ty'oots'om. Ñ'oom'ñeeⁿ nchii we ndii' tseixmaⁿ'na', na waa xjeⁿ na majo'ndyo ndo' waa xjeⁿ na nchii jo'ndyo juuna'. Cantyja 'naaⁿ' jom, ñequii'cheⁿ tseixmaⁿ ñ'oom'ñeeⁿ ñ'oom na mayuu'. ²⁰ Ee cantyja 'naaⁿ' jom, cha'tso ñ'oom na tso Ty'oots'om na nnts'aaⁿ, laxmaⁿ joona' na majo'ndyo nc'e Cristo. Ndo' na ljo', quia cwila't'maaⁿ'ndyo Ty'oots'om, cwil'uuya Amén cantyja 'naaⁿ' Cristo Jesús. ²¹ Ee ñequii'cheⁿ mañequiaa Ty'oots'om na 'o ndo' já cwiljoo'ndyotyaa^{ny}ya cantyja 'naaⁿ' Cristo ndo' jnda tqueeⁿ na cwiluiindy^o na lju' n'oo^{ny}ya. ²² Ndo' cha m'moⁿ'na' na cwiluiindy^o cwentaaⁿ'aⁿ, jnda tquiaaⁿ Espíritu Santo quii' n'oo^{ny}ya, cwii na matseicandiina' na nnto'ñoo^{ny}ya cha'tso na matseijndaa'ñê.

²³ Macaⁿ'a nnom Ty'oots'om na cwji'yuu'ñe cantyja 'naⁿ'ya na matseinaⁿ'ya ñ'oom na mayuu'. Tícjo tsjom'yo' quia na seijndaa'ndyo na ncjo jo' ee na wi' ts'oo^{ny}ya 'o ee xeⁿ tjo na m'aⁿ'yo' jndei'na na nntseitia'a 'o. ²⁴ Ee nchii ñe'quaa^{ny}â xjeⁿ 'o cantyja na cwila'yuy^o ee 'o xcweti waa na cwila'yuy^o na n'om'yo' ñ'eⁿ Ty'oots'om. Saa nc'e na ñe'cateijndei^{ny}â 'o na c'om'yo' na neiiⁿ'ti n'om'yo'.

2

¹ Jo' chii seijndaa'ndyo na maxjeⁿ tícjo na m'aⁿ'yo', tints'aa na nntseichjoo'na' n'om'yo'. ² Ee xeⁿ cantyja 'naaⁿ' na ljo', nnts'aa na nntseichjoo'na' n'om'yo' ndo' na ljo' ntjom'yo', ¿ñeeⁿ ñnequiaa na neiⁿ'ya? Macanda 'o ee xeⁿ na maxjeⁿ tjo je' jnda s'aa cwii nnom na seichjoo'na' n'om'yo'. ³ Cwe' jo' na seiljeiya ñ'oom'ñeeⁿ na seicwan^{ny}ya na m'aⁿ'yo' ee tiñe'cjonty'ia 'o na nl'a'yo' na chjoo' ts'ooⁿ ee matsona' na 'o ñnequia'yo' na neiⁿ'ya. ⁴ Ee sei'ndaa'na' ntyjiya quia seiljeiya carta'ñeeⁿ, s'aana' na jeeⁿ jnda ntyjiya hasta ty'iooya. Nchii seiljeiya juuna' na catseichjoo'na' n'om'yo' saa cha cala'n^{ny}yo' na juu na jeeⁿ wi' ts'oo^{ny}ya 'o jeeⁿ t'maⁿ tseixmaⁿ'na'.

Cala't'maⁿ n'omna ts'aⁿ na seitjooñê

⁵ Saa xeⁿ m'aaⁿ ts'aⁿ na s'aa na chjoo' n'om nn'aⁿ, nchii cwe' tomte ja na tquiaaⁿ na chjoo' ts'ooⁿ, s'aaⁿ na ljo' ñ'eⁿ cha'tsondyo' 'o, meiⁿ nchii cwe' na mawinoⁿ'a na matsjoo na ljo'. ⁶ Saa je' malei'tyeⁿ jnda tuii chiuu na majndyendyo'ti'yo' jla'jndaa'ndyo' na catioom cantyja na seitjooñê. ⁷ Je' macaⁿ'na' na cala't'maⁿ n'om'yo' jom ndo' quia'yo' na t'maⁿ ts'oom, tints'aana' na juu na m'aaⁿ na chjoo' ts'oom na seitjooñê nncjan'oomna' jom na tacantyjaa' ts'oom Ty'oots'om. ⁸ Jo' chii macaⁿ'a ndaa'yo' na cat'moⁿ'yo' na jnda nquiu'yo' jom. ⁹ Seiljeiya carta'ñeeⁿ na seicwan^{ny}ya na m'aⁿ'yo' cha nleitquioo' aa nla'canda'yo' ñ'oom na maquaⁿ'ya ndaa'yo'. ¹⁰ Ee meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na cwila't'maⁿ n'om'yo' mati ja matseit'maⁿ ts'ooⁿ tsaⁿ'ñeeⁿ, ndo' meiⁿnquia 'ñeeⁿ na jnda seit'maⁿ ts'ooⁿ, jo nnom Cristo mats'aa na ljo' na cateijndeiina' 'o, ¹¹ cha tincwantjom Satanás jaa ee manquiuuyaaya chiuu mayaaⁿ'aⁿ.

Waa na seitsaaⁿ'ñena' Pablo tsjoom Troas

¹² Quia na tjo tsjoom Troas na ñnequiaya ñ'oom cantyja 'naa' Cristo ndaa nn'a' tsjoom'ñee, t'ma' tju'naa'ñena' na nndi'ntjō'ya nnoom jo' jo', ¹³ saa meii' na ljo' tileiquiaana' na ya ntyjii ee tîc'oomñe ti'nn'aa'ya Tito. Nc'e na ljo', tsjooya ndaa na'ñee majoya, jlui'a na m'a'na, jndyoondyeyuya ñjaa' ts'ondaa Macedonia.

Cwicandaa cwitantjō'ya nc'e na m'aa'ya nacje 'naa' Cristo

¹⁴ Matseit'maa'ndyo Ty'oots'om na jee' quianl'uaa'a'. Ee nc'e na m'aa'yâ nacje 'naa' Cristo, jo' na mei'yuuche' na cwitsaayâ, ñequi'che' nque' wjaachom jâ na cwicandaa na nna'ndyô mei'ljo'che' na cwitjō'nyâ. Jo' chii ñequi'che' mawil'uee'ñê jâ na 'oondye nn'a' ñ'oom naya 'naa'a'. Juu ts'iaa'meii' matseijomna' juuna' cha'cwijom na maju'na' jndye cachi ndaana. ¹⁵ Ee jaa nn'a' na cwilayuu'a ñ'e' Cristo matseijomna' cha'cwijom tsioom suu na mañequiaa' nnom Ty'oots'om na cwit'oom'na' quii'ntaa' nn'a' na cwicalui'n'maa'ndye ndo' mati nn'a' na 'ootsuundyena. ¹⁶ Jo ndaa nn'a' na 'ootsuundye laxmaa'ya cha'cwijom cwii jndye na matseicwjeena' joona saa jo ndaa nn'a' na cwilui'n'maa'ndye laxmaa'ya cha'cwijom cwii jndye na mañequiaana' na cwita'ndo' añaana. Mei' tjaa 'ñee' c'oom na cwe' cantyja 'naa' nquii na nleinaa' na nnts'aa ts'iaa'mei'. ¹⁷ Ee m'a' nn'a' na cwit'mōō' ñ'oom' Ty'oots'om cwe' cha ndaa nnta'ntjomna cantyja 'naa'na'. Saa jâ na cwiluiindyô apóstoles, ñequio na xcwee'ya n'ōō'yâ cwiñe'quiaayâ ñ'oom'm ndo' cwiluiindyô nn'a' na cwindye'ntjomtye' nnom Cristo.

3

Ñ'oom na tijoom cachuii' na matseijndaa'ñe Ty'oots'om

¹ Quia cwil'uuyâ na luaa', ¿aa m'aa' n'om'yo' na cwitōō'nnda'â na cwila't'maa'ndyo che'ncjooyâ cantyja 'naa' ts'iaa' na cwil'aayâ? Oo ¿aa cwila'tiuu'yo' na maca'na' na nnts'añ'ōō'nyâ cartas na cwilue nt'omche' nn'a' na jee' candaa' ts'iaa' na cwil'aayâ? Oo ¿aa nntaa'yâ na quia'yo' carta na ndu'yo' na jee' candaa' ts'iaa' cwil'aayâ? Nt'omche' nn'a' luaa' cwil'ana. ² Saa mancjo'ti'yo' cwiluiindyō' cha'cwijom cwii tsom na teiljeiina' naquii' n'ōō'yâ na ma'mō'na' ndaa nn'a' na cwijaacañjoom' ts'iaa' 'naa' Ty'oots'om na cwiluii quii'ntaa'yo'. Nc'e cantyja 'naa' juuna' ndaa nljeii ts'a' chiuu waa ts'iaa' na tyots'aa quii'ntaa'yo' ndo' ndaa nndii na jla'ljo'yo' Jesucristo. ³ Cwiwitquioo'ya na 'o laxma'yo' cwii carta na nquii Cristo seiljei' cantyja 'naa' ts'iaa' na jnda macwil'aayâ quii'ntaa'yo', na nchii teiljei juuna' ñequio ndaantom, saa ñequio Espíritu Santo, mei' nchii nacjoo' lcaa'ljo' saa teiljeiina' naquii' n'om'yo'.

⁴ Manquiuyuayâ na luaa' waa ee cwicantyjaa' n'ōō'yâ Ty'oots'om nc'e Cristo. ⁵ Mei' nchii ncjooyâ waa cwii nnom na laxmaa'yâ na ndaa nl'uuyâ na jee' cwijaacañjoom' ts'iaa' 'naa'a' na cwil'aayâ, nquii Ty'oots'om mañequiaa' na cwijaacañjoom' cwil'aayâ juuna'. ⁶ Nque' jnda ty'ioom ts'iaa' jâ na cwicandaa cwindya'ntjōō'yâ cantyja 'naa' ñ'oom na tijoom cachuii' na mañequiaana' na nlui'n'maa'ndye nn'a'. Juu ñ'oom'ñee' waa najndeina' na matseijndaa'ñena' na cwita'ndo'xco añaana nn'a' nc'e Espíritu Santo. Nchii maque'na' xje' nn'a' cha'xje' mach'ee ljeii naqui. Ee ljeii'ñee' matseijndaa'ñena' na cwje nn'a'.

⁷ Juu ljeii na tque' Moisés, teiljeiina' cjoo' lcaa' ljo'. Ñeseixma'na' na caxueena' hasta tyoch'eena' na caxuee nnom Moisés, mei' leicandaa nty'iaa nn'a' Israel nnoom ndo' juu na caxuee nnoom che'ndyoche' tjanduu'na'. Juu ljeii'ñee' na seijndaa'ñena' na cwiwje nn'a', tyjee'na' ñequio na caxuee na cwiluiiñe Ty'oots'om, ⁸ nc'e na luaa' tyotseixma' juu na caxuee'ñee', cwanti t'ma'ti tseixma' ñ'oom na tijoom cachuii' na cwito'ñōō'ya na matseijndaa'ñe Espíritu Santo. ⁹ Ee xe' juu ñ'oom na seijndaa'ñena' na nnt'uiitye'na' nn'a' tyotseixma'na' na caxuee na cwiluiiñe Ty'oots'om, quia jo' juu ñ'oom na maque'na' jaa na tjaa jna' jlaxmaa'ya, t'ma'ti na caxuee na tseixma'na', nchiiti

ñ'oom na tqueeñjñeeⁿ. ¹⁰ Meiiⁿ t'maⁿ na caxuee tyotseixmaⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, saa juu ñ'oom na maqueⁿ Ty'oots'om jaa na tjaa jnaⁿ laxmaaⁿya, t'maⁿticheⁿ nacaxuee na tseixmaⁿna'. ¹¹ Jo' chii xeⁿ juu ñ'oom'ñeeⁿ na ticwiyoⁿ meiiⁿ t'maⁿ tyotseixmaⁿna' na caxuee na cwiluiiñe Ty'oots'om, saa je' juu ñ'oom na cwiljotyeⁿ t'maⁿticheⁿ na caxuee na cwiluiiñe tseixmaⁿna'.

¹² Nc'e juu ñ'oomxcowaa' mañequiaana' na cwicantyjaa' n'ooⁿyâ, jo' jo' na cwilanaaⁿyâ juuna' ndaa nn'aⁿ ñequio na t'maⁿya n'ooⁿyâ. ¹³ Meiⁿ tiquil'aayâ cha'na tyoch'ee Moisés na tyotseicataaⁿaⁿ nnoom ñequio liaa cha juu na caxuee nnoom na ñeya tjantycwiina', titquioo' juuna' ndaa nn'aⁿ Israel. ¹⁴ Saa naⁿñeeⁿ ticala'nqⁿna na luaa' tyoch'eeⁿ ee xjeⁿ je'cheⁿ quia cwila'naaⁿna ñ'oom tquiee'ñeeⁿ na tquiaa Moisés ndaana waa cwii na cha'cwijom liaa na matseicu'na' na nla'nqⁿna na juu jo' macanda maquindyona' quia na matseyu' ts'aⁿ ñequio Cristo. ¹⁵ Ee xjeⁿ je'cheⁿ, quia na cwila'naaⁿna ñ'oom na tyoñequiaa Moisés, ticala'nqⁿna juuna'. Matseijomna' cha'cwijom na ta' na nla'nqⁿna juuna'. ¹⁶ Saa quia cwilcwe' ts'om ts'aⁿ jnaaⁿ na nntioñe l'o nquii na cwiluiiñe na matsa'ntjom, matseicanaaⁿñena' na nntsei'nqⁿ ñ'oom'ñeeⁿ. ¹⁷ Ee manquii na cwiluiiñe na matsa'ntjom jaa, manquiityeeⁿ cwiluiiñe Espíritu, ndo' meiⁿquiayuucheⁿ na m'aaⁿ Espíritu na cwiluiiñe, jo' cwindyaandye nn'aⁿ. ¹⁸ Jo' chii cha'tsondyo jaa nc'e na ticata' ndaaya ñequio cwii liaa, matseijomna' jaa cha'cwijom tsjo'jnom na maju'na' na caxuee na cwiluiiñe Jesús na matsa'ntjoom jaa, ndo' 'io ndi 'io matseijomtina' jaa cha'na nqueⁿ na jaawijndyeti matseit'maaⁿñena' jom na juu jo' cwinaⁿna' cantyja 'naaⁿ nqueⁿ na matsa'ntjoom jaa, na cwiluiiñe Espíritu.

4

Macanda Jesucristo cwiluiiñe na matsa'ntjoom

¹ Jo' chii nc'e na m'aaⁿ Ty'oots'om na wi' ts'oom já na mañequiaaⁿ na cwilaxmaaⁿyâ ts'iaaⁿmeiiⁿ na jeeⁿ cajndana', tica'ndyaanc'uaa'ndyô na cwil'aayâ juuna'. ² Ndo' meiⁿquia na jeeⁿ jnaaⁿ na cwil'a nn'aⁿ na cwe' nty'iu, jnda tjei'ndyô cantyja 'naaⁿna'. Meiⁿ tjaa'na' cwii nnom na cwil'aayâ cha ñequiu'nn'aⁿna' nn'aⁿ. Meiⁿ tiquilachuii'â ljo' na ma'mqⁿ ñ'oom' Ty'oots'om. Ñequiil'cheⁿ cwilanaaⁿyâ ñ'oom na mayuu' ndo' nc'e na ljo' cwiñe'quiandyoñ'aaⁿyâ jo nnoom meiⁿljo'cheⁿ na m'aaⁿ n'om nn'aⁿ cantyja 'naaⁿyâ. ³ Ee juu ñ'oom naya na cwiñe'quiaayâ, xeⁿ tseixmaⁿna' cha'cwijom cwii 'na' na matseicu'na' ndaana, macanda ndaa nn'aⁿ na 'ootsuundye tseixmaⁿna' na ljo'. ⁴ Ee nn'aⁿ tsjoomnancue, cwe' nc'e na tyoola'yu'na, jo' chii juu na cwiluiiñe Ty'oots'om cwentaana matseicoom'm na nla'nqⁿna, jo' na tileiqueⁿna cwenta na juu ñ'oom naya cantyja 'naaⁿ Cristo na jeeⁿ cajnda tseixmaⁿna' na jom jluii'ñe nquii Ty'oots'om. ⁵ Quia cwiñequiaayâ ñ'oom, nchii cwilanaaⁿyâ chiuu laxmaaⁿ ncjooyâ, saa cwilanaaⁿyâ na Jesucristo cwiluiiñe na catsa'ntjoom ndo' na luaa', já cwiluiindyô na cwindya'ntjooyâ ndaa'yo' nc'e na jnda nquiuuyâ Jesús. ⁶ Ee nquii Ty'oots'om na sa'ntjoom na cwixueeñe yuu na jaaⁿñe, manquiityeeⁿ jnda s'aaⁿ na seixueeñena' naquii' n'ooⁿyâ, cha cantyja 'naaⁿ juu na caxuee'ñeeⁿ ndaa nnta'jnaaⁿâ na t'maⁿ cwiluiiñe nc'e mañejuu na xuee'ñeeⁿ matseixueeñena' nnom Jesucristo.

Jaa laxmaaⁿya cha'cwijom ncuaa ts'ocachu

⁷ Juu nayawaañe na jeeⁿ jndana', la'xmaaⁿyâ juuna' naquii' seii'â na joo seii'â matseijomna' cha'cwijom ncuaa ts'ocachu. Luaa' waa cha nleitquioo'ya na cwicandaa cwil'aayâ ts'iaaⁿmeiiⁿ nc'e Ty'oots'om mañequiaaⁿ na jndaayâ, meiⁿ nchii ncjooyâ waa na cwila'xmaaⁿyâ. ⁸ Jo' chii meiiⁿ na jndye nnom na ñe'catseic'oo'na' já, saa cwinaⁿndyô, meiiⁿ niom na ñe'canchjena' já, saa ndicwaⁿ m'aaⁿyâ na quit'maⁿ n'ooⁿyâ Ty'oots'om. ⁹ Jndye nn'aⁿ cwintyjo já saa tyoo'ndii Ty'oots'om já. Cwitmeiiⁿndyena já nnom tyuaa, saa ndicwaⁿ m'aaⁿtyaayâ. ¹⁰ Meiⁿyuucheⁿ na cwitsaayâ, ñequio seii'â nmeiiⁿ

cwitjoo^{nyâ} na ñe'catseicwjeena' jâ cha'xjeⁿ seicuee'na' Ta Jesús. Luaa' waa cha mati m'mo^{na} na la'xmaa^{nyâ} juu na wando'xcoom. ¹¹ Ee yocheⁿ na cwitandoo^â, 'io ndi 'io ñe'catseicwjeena' jâ nc'e na m'aa^{nyâ} cantyja 'naaⁿ Jesús, cha mati cantyja 'naa^{nyâ} ñequio seii'â nleitquoo' na la'xmaa^{nyâ} juu na wando'xcoom. ¹² Quia jo' meiiⁿ wi' cwitjoo^{nyâ} na ñe'catseicwjeena' jâ saa cantyja 'naaⁿ jo', 'o la'xma^{nyo} na cwitando'yo' ñ'eⁿ Ty'oots'om.

¹³ Naquii' ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii matsona': "Matseyu'a ñ'eⁿ Ty'oots'om, jo' chii macwji'yuu'ndyo cantyja 'naaⁿ aⁿ." Mati jâ cwilayu'ya n'oo^{nyâ} ñ'eⁿ ñê ndo' cwilanaa^{nyâ} cantyja 'naaⁿ jo'. ¹⁴ Ee manquiuuyaayâ na nquii Ty'oots'om na tquiaaⁿ na tando'xco Jesús jnda na tue', nnts'aa na nntandoo'xcooyâ ñ'eⁿ ñê, ndo' ñecwii tmaaⁿ nncjachom 'o ñ'eⁿ ndyo jâ yuu na m'aaⁿ. ¹⁵ Cha'tso nawi'meiin na cwiwinoo^{nyâ} ts'iaaⁿ na cateijndeiina' 'o, cha na majndye nn'aⁿ nnto'ñoomna naya na matseixmaⁿ Ty'oots'om, ndo' na ljo' jndye joona ññequiana na quianl'uaaⁿ aⁿ cha catseit'maaⁿ ñena' jom.

¹⁶ Jo' chii tica'ndyenc'uaa'ndyô ee meiiⁿ na jaaju'cjena' seii'â saa 'io ndi 'io cwiwiteii'xco naquii' n'oo^{nyâ}. ¹⁷ Ee joo nawi' na cwitjoo^{nyâ} je' ñequio seii'â, cwe' chjootindyo joona', tiyocheⁿ cwiwinoo^{nyâ} joona' ndo' cantyja 'naaⁿ jo' cwicandaaya cwii na tintycwii na matseit'maaⁿ ñena' jaa na juu jo' t'maⁿ ti ndo' jndati tseixmaⁿ na', nchiiti cha'tso nmeiⁿ. ¹⁸ Ee tiquitjaa'ndyô cwenta na wi' na tquioo' na cwitjoo^{nyâ}. Cwiquaa^{nyâ} cwenta joo 'naⁿ na tileicanty'iaaya, ee joo na cwinty'iaayâ, ticaljotyeⁿ na', saa joo na titquioo' m'aaⁿ ndo' m'aaⁿ.

5

Nnto'ñoo^{nyâ} seii'a na xco

¹ Seii'a nmeiiⁿ la'xmaⁿ na' cha'cwijom cwii w'aa na cwe' cwantindyo chu waana'. Ndo' manquiuuya xeⁿ nntyuii' juuna' jnda seijndaa'ñe Ty'oots'om w'aa na xcona' jo cañoom'luee na ticantycwii na waana', na nchii nn'aⁿ l'a juuna'. ² Ee mayuu' yocheⁿ na cwitandoo'a ñequio seii'a nmeiiⁿ ñe, cwila'ncjoo'ndyo ee queeⁿ n'oo^{nyâ} na nnc'oo^{nyâ} w'aaxco na waana' cañoom'luee, ³ ee na nla'xmaa^{nyâ} juuna', nntseijomna' jaa cha'cwijom ts'aⁿ na cwee liaa', nchii cha'na ts'aⁿ na ñecasei'ñe. ⁴ Seii'a nmeiiⁿ na laxmaⁿ na' cha'cwijom w'aa yuu na cwic'aa^{nyâ}, jaawi'ndaa'na', jo' cwilancjoo'ndyo ndo' matsei'ndaa'na' nquiuuya ee nchii cwe' na ñeca'ndyaaya seii'a na n'ndiina' jaa cha'cwijom ñecantsei'ndyo, saa nc'e na ñe'cwaa'a seii'a na xcona', cha juu na laxmaa^{nyâ} na cwiwi'ndaa' ndo' na 'oowje cwiwsuun'eⁿ na' nc'e na laxmaa^{nyâ} na ticantycwii na cwitandoo'a. ⁵ Nquii Ty'oots'om jnda seijndaa'ñe na nluii na luaa', ndo' cha na m'mo^{na} na nntseicandaa'ñe juuna', jnda tquiaaⁿ Espíritu Santo naquii' n'oo^{nyâ}, cwii na ma'mo^{na} na cwiljotyeⁿ ñ'oom na jnda tsoom.

⁶ Jo' chii cwiñ'omt'maaⁿ ndyo n'oo^{nyâ} na yocheⁿ na ndicwaⁿ tandoo'a ñequio seii'a nmeiiⁿ, tyooto'ñoo^{nyâ} w'aaya, ñecatsona' na tic'oo^{nyâ} ñequio nqueⁿ na cwiluiiñe na matsa'ntjoom jaa. ⁷ Ee cwitsam'aa'tyaaya nc'e na cwila'yu'ya cwii n'oo^{nyâ} ñ'eⁿ ñê, nchii nc'e na cwinty'iaandaaya jom. ⁸ Saa m'aa^{nyâ} na quit'maⁿ n'oo^{nyâ} Ta Jesús ndo' nl'ueyaya n'oo^{nyâ} na tacatandoo'tyaaya ñequio seii'a nmeiiⁿ cha nndaⁿ nntandoo'a yuu na m'aaⁿ. ⁹ Jo' chii cha'tso na cha'tso na cwil'aaya, cwijoo' n'oo^{nyâ} na ñequi'cheⁿ cal'aaya yuu na cwijaawee'ntyjeeⁿ, meiiⁿ na cwitsam'aa'tyaaya ñ'eⁿ seii'a nmeiiⁿ, oo meiiⁿ na jnda 'ndyaaya juuna'. ¹⁰ Ee cha'tsondyo nncwintyja'a jo nnom Cristo na nncu'xeeⁿ jaa, cha cwii cwiindyo nnto'ñoo^{nyâ} cantyjati na jnda ñel'aa xjeⁿ na ñet'oo^{nyâ} ñequio seii'a, aa na maty'iomyana' ndo' aa na tia.

Cwiljoya ts'om Ty'oots'om ñ'eⁿ ndyo nc'e Cristo

¹¹ Nc'e na nntu'xeⁿ ndye nn'aⁿ, jo' chii cwijoo' n'oo^{nyâ} na quiandye nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ aⁿ. Nquii Ty'oots'om ntyjiiindaa'ñe chiuu n'oo^{nyâ} ndo' ntyjaa' n'oo^{nyâ} na mati 'o. ¹² Tinc'oom' n'om'yo' na ñe'calat'maaⁿ ndyo che'ncjoooyâ ndaa'yo'. Jâ cwe' cwiñequiaayâ na wanaaⁿ na c'om'yo' na jnda nquiu'yo' jâ, cha nndaⁿ nla'lcwe'yo' ñ'oom ndaaⁿ nn'aⁿ na

cwilas'andye cantyja chiuu na cwiwitquioo', nchii cantyja chiuu tseixmaⁿ ts'aⁿ naquii' ts'om. ¹³ Ee meiiⁿ cwilue nn'aⁿ na jnda teintjei'ndyô, luaa' laxmaaⁿyâ nc'e Ty'oots'om, ndo' xeⁿ laxmaaⁿyâ ts'aⁿ na yaa', luaa' waa cha' cateijndeina' 'o. ¹⁴ Juu na m'aaⁿ Cristo na candya' ts'oom jâ cwiluiiñena' cwii na matsa'ntjomna' ee nquiuyaya na tueeⁿeⁿ cwentaa cha'tsondye nn'aⁿ, jo' chii cha'tsondyo cwiluiindyô l'oo. ¹⁵ Tueeⁿeⁿ cwentaa cha'tsondye nn'aⁿ cha joo nn'aⁿ na cwitando'na tic'omtina cantyja na l'ue n'om nquieena, saa catando'na cantyja 'naaⁿ nqueⁿ na tueeⁿeⁿ ndo' tando'xcoom cwentana. ¹⁶ Jo' chii je' tacotjeii'â cwentaa chiuu tseixmaⁿ ts'aⁿ cha'xeⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue cwitjeii'na cwentaa chiuu tseixmaⁿ cwii x'iaana. Tyowaa cwii tiempo maluaa' tyotjeii'â cwentaa chiuu tseixmaⁿ Cristo saa je' tacol'aayâ na ljo'. ¹⁷ Jo' chii ts'aⁿ na matseitjoom'na' juu ñequio Cristo, cwiluiiñe ts'aⁿ na jnda tuiiñe xco. Cha'tso na tijo'ndyo na ñeseixmaaⁿ jnda teinom, cha'tso cantyja 'naaⁿaⁿ laxmaⁿ xcona'.

¹⁸ Nquii Ty'oots'om mach'eeⁿ ts'iaaⁿmeiⁿl, majom maqueeⁿ jaa na cwiljoya ts'oom ñ'eⁿndyô nc'e Cristo ndo' maty'ioom ts'iaaⁿ jaa na quiandye nn'aⁿ na caljoya ts'oom ñ'eⁿndyena. ¹⁹ Luaa matsona': Cwiljoya ts'om Ty'oots'om ñ'eⁿ nn'aⁿ nc'e Cristo, meiⁿ ticwjaa'ñe cwentaa na la'xmaⁿna jnaⁿ, ndo' ty'ioom ts'iaaⁿ ndaayâ na ñequiaayâ ñ'oom ndaaⁿ nn'aⁿ na cwiljoya ts'oom ñ'eⁿndyena. ²⁰ Je' cwiluiindyô nn'aⁿ na cwila'candii 'o ñ'oom na matseicwanom Cristo na m'aⁿyo'. Maty'iomna' na nquii Ty'oots'om matseity'oonê ndaaⁿyo' ñequio ñ'omndyuaayâ. Jo' chii ñequio xuee' Cristo cwila'ty'oondyô ndaaⁿyo' na caljoya n'om'yo' ñ'eⁿ Ty'oots'om. ²¹ Cristo meiⁿcwii jnaⁿ tîcatseixmaaⁿ, saa nc'e na candya' ts'om Ty'oots'om jaa, jo' na s'aa na matseixmaaⁿ jnaⁿ cha jaa na matseitjoom'na' ñ'eⁿñe nndaⁿ nla'xmaaⁿya cantyja na maty'iomyana' cha'xeⁿ na maca'na'.

6

¹ Nc'e na cwiluiindyô nn'aⁿ na cwil'a ts'iaaⁿ ñ'eⁿ Ty'oots'om, cwil'aayâ ty'oo ndaaⁿyo' na til'a'yo' na ticato'ñoom'yo' naya na matseixmaaⁿ. ² Ee naquii' ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii matsoom:

Jndiia ñ'oom na tsu' nqoⁿ juu xjeⁿ na tjawee' ts'oqⁿ ñ'eⁿndyu'.

Teijndeia 'u juu xuee na seijndaa'ndyô na nncwji'n'maaⁿndyô 'u.

Cala'nqⁿyo' ñ'oomwaa' na tso Ty'oots'om. Je' cwiwee' xjeⁿ na ñecateijneiⁿ 'o. Je' xcwe xjeⁿ na jeeⁿ ñe'cwji'n'maaⁿñe 'o.

³ Meiⁿcwii tiquil'aayaayâ cha catseilcwe'na' ts'om ts'aⁿ, tints'aana' na tia ñ'oom cwiwineiⁿ cantyja 'naaⁿ ts'iaaⁿ na cwil'aayâ. ⁴ Na cha'tso na cwil'aayâ cwijoo'ya n'ooⁿyâ na m'moⁿna' na cwiluiindyô nn'aⁿ na cwindye'ntjomtyeⁿ nnom Ty'oots'om, na jndye nnom nawi' na cwiwinooⁿyâ, m'aaⁿyâ na t'maⁿya n'ooⁿyâ, ñequio na matseitjoona' na nleil'uee'ndyô ndo' cantyja 'naaⁿ cwii cwii nnom najndeina' na mat'uiina' jâ, ⁵ cwitjooyâ na cwicachooⁿâ cwil'a nn'aⁿ, ndo' na cwitioomna jâ l'aancjo. Quia waa tacwaxua ndyueena cjooyâ. Ndo' mati m'aaⁿyâ na jndeina' na cwil'aayâ ts'iaaⁿ cha'na meiⁿquiandyo ts'aⁿ na m'aaⁿ moso. Ndo' na macwji'na' tsaⁿtsjom ndaayâ ndo' mati cwitjooyâ na matseitjoona' ljo' nntquiaayâ, ⁶ mati cwit'mooⁿyâ na cwiluiindyô nn'aⁿ na cwindye'ntjomtyeⁿ nnom Ty'oots'om cantyja 'naaⁿ na lju' na cwiisaam'aaⁿyâ ndo' mati na cwila'nqⁿâ ñ'oom na mayuu' ndo' na m'aaⁿyâ na nioom' n'ooⁿyâ ñequio nn'aⁿ, ndo' na ya nn'aⁿndyô quio joona, ma'moⁿna' na ljo' nc'e m'aaⁿ Espíritu Santo ñ'eⁿndyô, ndo' cantyja 'naaⁿ na xcwee'ya n'ooⁿyâ na wi' n'ooⁿyâ nn'aⁿ, ⁷ ma'moⁿna' na ljo' nc'e xcwee' n'ooⁿya na cwiñequiaayâ ñ'oom na mayuu', cwiluii na ljo' ñequio najndeii na matseixmaⁿ Ty'oots'om. Ntyjaya ndo' ntyjatymaⁿ cwiwil'uee'ndyô l'ots'iaaⁿ na maty'iomyana'. ⁸ Quia waa cwila't'maaⁿndye nn'aⁿ jâ, quia waa ticuee' n'omna jâ. Quia waa cwiluena na ya nn'aⁿndyô, ndo' quia waa cwiluena na tia nn'aⁿndyô. Quia waa cwiluena na cantundyô meiiⁿ ñ'oom na mayuu' cwilanaayâ. ⁹ Waa xjeⁿ na cwil'a

nn'aⁿ ñ'eⁿndyô cha'cwijom la'xmaaⁿya nn'aⁿ na tjaa 'ñeeⁿ cwajnaaⁿ! meiiⁿ jndye nn'aⁿ m'aⁿ na cwita'jnaaⁿna jâ. Waa xjeⁿ teincuu' m'aaⁿya na ñe'cala'cwjeena jâ saa ndicwaⁿ cwitandoo'a, cwicachoo'â saa tyoowjaayâ. ¹⁰ Meiiⁿ na maniom na matseichjoo'na' n'ooⁿyâ saa m'aaⁿyâ na neiiⁿyâ. Meiiⁿ na jneeⁿndyô saa cantyja 'naaⁿyâ maqueⁿna' jndye nn'aⁿ na tyandyena jo nnom Ty'ooots'om. Meiiⁿ na meiⁿchjoo tjaa na cwileiñ'ooⁿyâ, saa cha'tsoñ'eⁿ la'xmaⁿna' cwentaayâ.

¹¹ 'O nn'aⁿya na cwila'yu'yo' na m'aⁿ'yo' tsjoom Corinto, tyoonquio'nn'aaⁿyâ 'o, ndyeyu cwilanaaⁿyâ ndaa'yo'. Tyoola'cuu'â ndaa'yo' chiuu m'aaⁿ n'ooⁿyâ ñ'eⁿndyo'.

¹² Meiⁿcwii tyooch'eena' na wandii' n'ooⁿyâ ñ'eⁿndyo'. Saa xeⁿ laxmaⁿ'yo' na wandii' n'om'yo' ñ'eⁿndyô quia jo' ncjo'yo' waa chiuu cantyja 'naⁿ'yo'. ¹³ Cha'xjeⁿ nquii tquie ts'aⁿ matseineiⁿ ndaa ntseinda, mats'aa ty'oo ndaa'yo', c'om'yo' na jnda nquiu'yo' ja cha'xjeⁿ jnda ntyjiia 'o.

Cwiluiindyô wa'ts'om 'naaⁿ Ty'ooots'om na wando'

¹⁴ Tilax'iaa'ndyo' ñequio nn'aⁿ na tyoolayu', ee xeⁿ luaa' cwil'a'yo' tixotseiljoyuna' 'o ñ'eⁿndyena. Ee nn'aⁿ na cwil'a yuu na maty'iomana' xondaa nlajomndyena ñequio juu na matseixmaⁿ natia. Meiⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñequio na cwiluiiñe naxuee xondaa nnla'x'iaa'ndye ñequio na tseixmaⁿ najaaⁿ. ¹⁵ Ee xotseitjoom'na Cristo ñequio Satanás. Ndo' mati ts'aⁿ na matseyu', xondaa nntseitjoom'na' jom ñequio cwii ts'aⁿ na tyootseyu'.

¹⁶ Nn'aⁿ na cwiluiindyô waa' Ty'ooots'om, ¿aa nndaa nleijom ñ'oom joona ñequio nn'aⁿ na cwila't'maaⁿndye 'naⁿ na nchii jom cwiluiindyena'? Ee 'o cwiluiindyô wats'om 'naaⁿ Ty'ooots'om na wando', cha'xjeⁿ tsoom:

Ja nnc'ooⁿ naquii' n'omna, ndo' nnconooⁿya quii'ntaaⁿna.

Ja nntseixmaⁿya Ty'ooots'om cwentaana,

ndo' joona nluiindyena tmaaⁿ cwentaya.

¹⁷ Ndo' na luaa' waa, mati waa cwiicheⁿ ñ'oom'm na teiljeii na matso nqueⁿ na cwiluiiñe na matsa'ntjoom jaa. Matsoom:

'O je', calui'yo' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na tia nn'aⁿndye.

Catjei'ndyo' cantyja ljo' laxmaⁿ na'ñeeⁿ.

Meiⁿ tant'ue'yo' 'naⁿ na tilju' tseixmaⁿ.

Xeⁿ nmeiⁿ nla'nda'yo' quia jo' nloñ'oⁿya 'o.

¹⁸ Ndo' nntseixmaⁿya Tsotye'yo'.

Ndo' mati 'o nla'xmaⁿ'yo' ntseindaaya na naⁿnom ndo' na'lcu.

Nmeiiⁿ ñ'oom na tso nqueⁿ na matseixmaaⁿ na catsa'ntjoom jaa na tjacantyja na cwiluiiñe najneiⁿ.

7

¹ 'O nn'aⁿya na jeeⁿ wi' ts'ooⁿya, nc'e na la'xmaaⁿya ñ'oommeiⁿ na jnda tso Ty'ooots'om na nnts'aaⁿ, jo' chii macaⁿna' na cala'lju'ndyô cantyja 'naaⁿ cha'tso na matseicw'aa'ñena' seii'a ñequio n'ooⁿya. Ndo' ñequio na nquiaaya na nc'oom na ticjawee' ntyjeeⁿ ñ'eⁿndyô, candaⁿ quiandyôñ'aaⁿ cha'tso na l'ue ts'oom.

Neiiⁿ Pablo na joo nn'aⁿ Corinto tioo' n'omna ñ'eⁿñê

² Cwa quiandyô' na nntseitjoom'nda'na' jâ ñ'eⁿndyo'. Jâ meiⁿjom ndii' tyool'aayâ nawi'ndyô ñ'eⁿndyo'. Meiⁿ tyoola'tjoondyô nnom meiⁿcwiindyô' 'o, meiⁿ na ññe'nquio'nn'aaⁿyâ 'o. ³ Saa nchii luaa' matsjoo na matseitia'a 'o ee jnda ñetsjoo na m'aⁿ'yo' naquii' ts'ooⁿya meiiⁿ na nntandoo'â oo meiiⁿ na nncwjaayâ ñ'eⁿndyo'. ⁴ T'maⁿ waa na t'maⁿ ts'ooⁿya 'o ndo' jeeⁿ neiⁿya 'o. Quii'ntaaⁿ cha'tso nawi' na cwiwinooⁿyâ tileicantycwii na m'aaⁿya na neiⁿya.

⁵ Ee cantyjati na squiaayâ ts'oondaa Macedonia, tileiquiaana' na nnta'jndyaayâ ee lo-mañjaaⁿ jndye nnom na tyoco'wi'na' jâ, tyolawendye nn'aⁿ nacjooyâ ndo' macaty'uaya.

⁶ Saa nquii Ty'oots'om na mañequiaaⁿ na t'maⁿ n'om nn'aⁿ na m'aⁿ na chjoo' n'om, manquiiⁿtyeeⁿ tquiaaⁿ na t'maⁿ n'ooⁿyâ na tyjee'cañoom Tito jâ, ⁷ ee nchii macandâ cwe' na tyje'cañoom jâ, saa mati nc'e na tquia'yo' na neiiⁿeⁿ na tyom'aaⁿ ñ'eⁿndyo'. Ee seicañeeⁿ na jeeⁿ ñe'canty'ia'yo' ja, ndo' na tia nquiu'yo' ljo' na tuii quii' ntaaⁿyo'. Mati tsoom na tyojoo' n'om'yo' na nla'candâ'yo' ñ'oom na seijndo'a n'om'yo'. Ndo' quia na jndiia na ljo', t'maⁿti tioo na neiⁿya.

⁸ Ee meiiⁿ na juu carta'ñeeⁿ seichjoo'na' n'om'yo', saa tico'tiana' ntyjii na ljo' s'aa ee jndâ ljeiya na cwe' chjootindyo s'aana' na tco'tiana' nquiu'yo', ⁹ saa je' neiⁿya na seicwanoⁿya juuna' meiⁿ nchii na seichjoo'na' n'om'yo' na tquiaana' na neiⁿya, tquiaana' na neiⁿya na 'o tioo' n'om'yo', na jo' jo' tjawee' ntyjii Ty'oots'om. Ndo' na luaa' tquioo'ya na nchii s'aaya cwii nnom na seilcwe'tya'na' 'o. ¹⁰ Ee quia na mañequiaa Ty'oots'om na matseichjoo'na' ts'om ts'aⁿ cwii na ticatsa'ntjomna' na mach'ee, luaa' mach'eeⁿ cha nlcwe' ts'om ts'aⁿ, cha nndaⁿ nncwji'n'maaⁿñê juu. Ndo' na luaa' mach'eeⁿ meiⁿ xocatso tsaⁿñeeⁿ na cwe' ts'iaaⁿndyo na lcwe' ts'om. Saa nn'aⁿ na tyoola'yu' meiiⁿ jnaⁿ na laxmaⁿna mach'eeⁿ na chjoo' n'omna, maxjeⁿ tiñe'calcwe' n'omna. Ndo' cwe' jnaaⁿ jo' cwitsuundye añmaaⁿna. ¹¹ Queⁿyo' cwenta juu na tyom'aⁿyo' na chjoo' n'om'yo' teil'uee'ñe Ty'oots'om. Juuna' s'aana' na tqeⁿndyo' na jla'jndaa'ndyo'. S'aana' na jla'lloo'ndyo' na luaa' s'aa tsaⁿñeeⁿ ndo' t'om'yo' na nquia'yo' xeⁿ chiuu nnts'aa Ty'oots'om ñ'eⁿndyo'. Mati s'aana' na ñe'canty'ia'yo' ja ndo' tqeⁿtyeⁿyo' na cjameintyjeeⁿ natia na s'aaⁿ.

¹² Quia jo' nchii cwe' tomti cantyja 'naaⁿ juu ts'aⁿ na seitjooñe, jo' na seiljeiya carta'ñeeⁿ, meiiⁿ nchii cwe' cantyja 'naaⁿ tsotyeeⁿ na jlui'jnaaⁿñe, saa seiljeiya juuna' cha' jo nnom Ty'oots'om nntseica'moⁿyana' na 'o jnda nquiu'yo' ja. ¹³ Ndo' na maljeiya na ljo', tquiaana' na ty'oⁿt'maaⁿndyo ts'oⁿ.

Majndeiticheⁿ quia na ljeiya na jla'ñ'oom'ndyo' Tito ts'iaaⁿ na tjaaⁿ na m'aⁿyo'. Ndo' na teijndei'yo' jom mati tquiaana' na neiⁿya nc'e s'aana' ntyjeeⁿ cha'cwijom na m'aaⁿ waⁿaⁿ. ¹⁴ Meiⁿ ticalui'jnaaⁿndyo quia na tjei's'aya 'o nnoom, na tsjooya na ntyjiyaya na 'o nla'candaa'ndyo' ñ'oom na nntsoom, ndo' cha'xeⁿ jlui'yuu' cha'tso ñ'oom na jnda tjei'yuu'ndyo ndaa'yo', mati cha'tso ñ'oom na jnda l'uuyâ nnoom cantyja 'naⁿyo', jnda jlui'yuu'na'. ¹⁵ Ndo' nc'e na luaa', jndati ntyjeeⁿ 'o na majaañjoom' ts'oom na tyola'candaa'ndyo' ñ'oom na tsoom ndaa'yo', na ñequio na tyotue'ndyo'cje'yo' ndo' na cwigatyue' neiⁿyo'. ¹⁶ Jeeⁿ ndyaa' neiⁿya na candaa'ya nndaⁿ nnc'oⁿt'maaⁿndyo ts'oⁿya ñ'eⁿndyo'.

8

S'om na nnteijndeina' nc'iaana na cwilayu'

¹ Ndo' je' 'o nn'aaⁿyâ na cwila'yu'yo', l'ue n'ooⁿyâ na caliu'yo' cantyja 'naaⁿ naya na mach'ee Ty'oots'om ñequio ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwjeeⁿeⁿ cwentaⁿaⁿ na m'aⁿna ts'oⁿndaa Macedonia. ² Ee joona meiiⁿ jndye nnom nawi' na jaa'na' na cwiwinomna, m'aⁿna na neiiⁿna, ndo' meiiⁿ na jeeⁿ nty'iaandyena saa ndoo' ntyjii ts'aⁿ na tyandyena na tinc'uaa' tquiana s'om na nnteijndeina nn'aⁿ na matseitjoona'. ³ Macwji'yuu'ndyo cantyja 'naaⁿna ee tquiana ñequio na xcwee' n'omna, ndo' meiⁿ titomndyo tquiana ee maxjeⁿ ljo' l'ue n'omna. ⁴ Jndye ty'oo tyol'ana ndaayâ na nnta'ncueeyâ na nla'jomndyena na nnteijndeina nn'aaⁿya na cwila'yu' Jerusalén. ⁵ Meiⁿ nchii l'ana cha'xeⁿ na jla'tiuuyâ, ee tquiandyejndyena naquii' l'o Ta Jesús na caluii ñ'eⁿndyena yuu na macaⁿna', ndâ jo' jlueⁿ ndaayâ na cal'uuyâ chiuu l'ue ts'om Ty'oots'om na cal'ana. ⁶ Nc'e na luaa' waa, l'aayâ ty'oo nnom Tito na catseicandaa'ñê ts'iaaⁿ nayawaañe na to'jñeeⁿ quii'ntaaⁿyo' na cwila'tjom'yo' s'om'ñeeⁿ. ⁷ Ee 'o jndye nnom cwiwitquioo' na 'o ma'naⁿti'yo' nchiiti nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwila'yu': 'O t'maⁿti waa na cwila'yu'ya n'om'yo' ñ'eⁿ Ty'oots'om. 'O jndyendyo' ya cwit'moⁿyo' ñ'oom'm

ndaa nt'omcheⁿ. 'O xcweti cwila'noⁿ'yo' cantyja 'naaⁿ'aⁿ. 'O queeⁿti n'om'yo' na cwindye'ntjom'yo' nnoom. 'O jnda nquiu'yo' ñeⁿndyô. Nc'e na nmeiⁿ la'xmaⁿ'yo', jo' chii matsona' na mati nncwinom'yo' nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwilayu' na t'maaⁿti ñnequia'yo' na nnteijndeina' nc'iaa'yo' na cwila'yu'.

⁸ Na matsjoo ñ'oomwaa', nchii na matsa'ntjoⁿya 'o chiuu cal'a'yo'. Saa ñequii'cheⁿ l'ue ts'ooⁿ na caliu'yo' na nt'omcheⁿ nn'aⁿ queeⁿ n'omna na cwil'ana na ljo'. Ndo' na nla'jomndyo' m'moⁿyaana' na xcwee' n'om'yo' na jnda nquiu'yo' na ñ'eeⁿ. ⁹ Ee macwila'noⁿ'yo' cantyja 'naaⁿ' juu naya na matseixmaⁿ Ta Jesucristo. Ee meiiⁿ ñet'oom na tjacantyja na tyañe cañoom'luee, saa nc'e na jeeⁿ candya' ts'oom 'o s'aañe cheⁿnqueⁿ na nty'iaa'ñeñ'eeⁿ. Ndo' na ljo' s'aaⁿ maqueeⁿ 'o na cwiluiindyⁿo' na tyandyⁿo' jo nnom Ty'oots'om.

¹⁰ Matsjoo ndaa'yo' chiuu waa na m'aaⁿ ts'ooⁿ cantyja 'naaⁿ' ñ'oomwaa' cha cateijndeina' 'o. Ee 'o machu'cheⁿ jla'tiuu'yo' na ñe'cateijndeiyⁿo' nn'aⁿ Jerusalén ndo' xjeⁿñeeⁿ jla'catô'yo' na nla'tjom'yo' s'om. ¹¹ Jo' chii cjoo' n'om'yo' na nla'candaⁿ'ndyo' ñ'oomwaa', ee tyom'aⁿ'yo' na queeⁿ n'om'yo' na ñnequia'yo' s'om na nnteijndeina' nn'aⁿ na cwila'yu' jo' jo', cha'xjeⁿ na s'aana' naquii' n'om'yo' quia jo', jo' quia'yo' cantyjati na cwileiñ'om'yo'. ¹² Ee xeⁿ na mayuu' na l'ue ts'om ts'aⁿ na ñnequiaa cwentaa' Ty'oots'om, jom maco'ñoom na maleiñ'oom ts'aⁿ, nchii macaaⁿ na ticuaa l'ô ts'aⁿ.

¹³ Meiⁿ nchii matsjoo na cateijndeiyⁿo' nt'omcheⁿ nn'aⁿ cha na catseitjoona' na cwileil'uee'ndyo'. ¹⁴ Maty'iomna' na tjoom' cateijndeii nn'aⁿ nc'iaana na cwila'yu'. Je' 'o na majndaa'ti m'aⁿ'yo' maxjeⁿ nndaⁿ nnteijndeiyⁿo' nn'aⁿ Jerusalén 'naⁿ na matseitjoona' joona, cha cwiicheⁿ ndii' quia na ndaa nliu joona mati nndaⁿ nnteijndeina yuu na matseitjoona' 'o, ndo' na luaa' nl'a'yo', ñe'cwii xjeⁿ nnteijndeina' 'o ñ'eⁿndye joona, ¹⁵ cha'xjeⁿ matso ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii: "Ts'aⁿ na majndye maná tyocañeⁿ, tîtseicwaljoo'na', ndo' mati juu ts'aⁿ na tijndye tyocañeⁿ, tîcatseitjoona' jom."

Tito ñequio nn'aⁿ na cwiteijndeii jom

¹⁶ Mañequiaya na quianl'uaa' Ty'oots'om cantyja 'naaⁿ' nn'aaⁿya Tito. Ee cha'xjeⁿ na m'aaⁿ ts'ooⁿ chiuu nnteijndeitya 'o, maluaa' m'aaⁿ ts'oom cantyja 'naⁿ'yo'. ¹⁷ Ee neiiⁿeⁿ quia tsjooya nnoom na cjaacanty'iaa'nnaaⁿ'aⁿ 'o. Ndo' nc'e na queeⁿ ts'oom na ñe'cateijneiⁿ 'o, jo' chii mawjaacando'nnaaⁿ'aⁿ 'o ee mati jom l'ue ts'oom na ljo'.

¹⁸ Ñ'eⁿ Tito cwijñooⁿyâ cwiicheⁿ nn'aaⁿya na matseyu'. Quii'ntaaⁿ ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿ'aⁿ waa ñ'oom na jeeⁿ ya mañequiaa tsaⁿñeeⁿ ñ'oom naya 'naaⁿ' Ty'oots'om. ¹⁹ Ndo' nchii macandâ na luaa' waa. Joo ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿ'aⁿ ndyuaameiiⁿñe, jnda ty'ioomna ts'iaaⁿ jom, na nncjaañ'eeⁿ ñ'eⁿndyô quia nntsaayâ Jerusalén na nntsaaca'ndyaayâ s'om na cwil'a'yo' naya na ñ'eeⁿ, na cantyja 'naaⁿ' jo' matseit'maaⁿñena' Ty'oots'om ndo' m'moⁿna' na ñe'cateijndeiiya na ñ'eeⁿ. ²⁰ We ndyeendyô ñecwi nntsaayâ Jerusalén cha tjaa 'ñeeⁿ nntseituu na tis'a cwil'aayâ ñ'eⁿ s'om'ñeeⁿ. ²¹ Ee nchii macandâ jo nnom Ty'oots'om cwiqueⁿndyô na nl'aayâ yuu na maty'iomyaana', saa mati jo ndaaⁿ nn'aⁿ.

²² Ñequiondy^e joona cwila'cwanooⁿyâ cwiicheⁿ nn'aaⁿya na jndye nnom na mach'eeⁿ ma'moⁿna' ndaayâ na jeeⁿ queeⁿ ts'oom ts'iaaⁿ 'naaⁿ' Ty'oots'om ndo' je' majndeiticheⁿ na luaa' ee cantyja 'naⁿ'yo' mañ'oom t'maaⁿñê ts'oom. ²³ Xeⁿ m'aaⁿ ts'aⁿ na mawax'ee 'ñeeⁿ cwiluiiñe Tito, candu'yo' na cwiluiiñê x'iaya. Matseijomñê ñ'eⁿndyô na cwindye'ntjoⁿyâ ndaa'yo'. Ndo' xeⁿ cwita'x'ee nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ nt'omcheⁿ na m'aⁿ' candu'yo' na ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿ'aⁿ cwijñoomna na m'aⁿ' ts'iaaⁿ 'naaⁿ'aⁿ ndo' matseit'maaⁿñena' Cristo cantyja 'naaⁿna. ²⁴ Jo' chii cat'moⁿ'ndyeyu'yo' na mayuu'cheⁿ jnda nquiu'yo' na m'aⁿ' cha caliu ticwii cwii tmaaⁿ' nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿ'aⁿ. Ee na nl'a'yo' na ljo', cha'tsondy^e nn'aⁿ na cwila'yu' nliuna na ticantundyô na cwiitjeii'â ñ'oom na jeeⁿ ya cwila'candaⁿ'ndyo'.

9

Nla'tjomna s'om na nl'ana naya nc'iaana na cwila'yu'

¹ Cautyja 'naa' na nla'tjom'yo' s'om na nl'a'yo' naya nn'a' na macwji' Ty'oots'om cwenta'a'na, mei' taca'na' na nntseiljeityaya ñ'oommei'. ² Ntyjiyaya na queen' n'om'yo' na nntei'jndei'yo'. Jnda ñetjeii's'aya 'o ndaa nn'a' ñjaa' ts'ondaa Macedonia na 'o na m'a'yo' ts'ondaa Acaya, machu' jla'jndaa'ndyo' na nntei'jndei'yo'. Ndo' majndye nn'a' ts'ondaa Macedonia mati ñe'catei'jndeiina nc'e 'o jee' queen' n'om'yo' ñ'oom'ñee'. ³ Saa meii' na luaa', majñoo'ya na'm'a' na nnc'oona na m'a'yo' cha ticats'aana' na tiyuu' ñ'oom ya na jnda tsjooya cautyja 'na'yo', cha na c'omc'eendyo' cha'xje' na jnda tsjoō ndaana. ⁴ Ee quia na nntsquiaaya na m'a'yo' ñequio nn'a' Macedonia na nnc'oo ñ'e'ndyo, ndo' xe' nleitquioo' na tic'omc'eendyo' ñequio s'om'ñee', jee' t'ma' nlu'jnaa'ndyo, ndo' mati 'o. ⁵ Nc'e na ljo' matsona' na ca'a ndaa nn'aa'ya nmeii' na nnc'oojndyeena na m'a'yo' na nla'candaa'ndyo' s'ommei' na jnda jndu'yo' na ñnequia'yo'. Ndo' na luaa', joo s'ommei' cwiñequia'yo' joona' ñequio na xcwee' n'om'yo', nchii cwe' na jndei' ndyuaayâ.

⁶ Saa cjaañjoom'ya n'om'yo' ñ'oomwaa na cwe' tjañoom': Juu ts'a' na tijndye tsjaa' manom', tit'ma' nntseiwe. Saa ts'a' na maya tsjaa' manom', majndyeti nntseiwe. ⁷ Quia jo' cwii cwiindyo' 'o catseitiuu cwanti na ñnequiaa na nntei'jndei' ts'iaa'waa'. Nchii ñnequiaa ñequio najndei'na' oo na tixcwee' ts'om, ee cjaawee' ntyjii Ty'oots'om nn'a' na cwiñequia 'na' na waa luee ñequio na jnda nquiuna jom. ⁸ Ee jom candaa'ya ndaa ñnequiaa' cha'tso na maca'na' 'o hasta waljoo'che' na nleil'uee'ndyo', ndo' mati ndaa nntei'jndei'yo' nt'omche'. ⁹ Cha'xje' ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii na matsona':

Ty'oots'om ñequio na xcwee' ts'oom mateix'ee' nn'a' na nty'iaandye, Cha'tso na maty'iomyana' na matseixmaa', m'aa' ndo' m'aa'na'.

¹⁰ Jo' chii nquii Ty'oots'om na mañequiaa' tsjaa' na nnom' ts'a', ndo' na cwiwe' ntjom cha niom na lcwa' ts'a', ñnequiaa' na nleil'uee'ndyo' ndo' nleijndyena' cha ndaa nntei'jndei'yo' nt'omche' nn'a' na maca'na' joona. ¹¹ Ndo' na luaa', nleijndye 'na'yo' cha ñequio na xcwee' n'om'yo' ndaa nntei'jndei'yo' nt'omche' nn'a'. Ndo' quia na nntsañ'oo'ya tsjo'ñjee' na cwiñequia'yo' nnts'aana' na joo nn'a' na matseijjoona' ñnequiana na quianl'uaa' Ty'oots'om. ¹² Ndo' na ljo' nl'a'yo', nchii macandâ na matseijndaa'ñena' ljo' na maca'na' na'ñee', mati nla't'maa'ndyena Ty'oots'om na nluena na quianl'uaa'na cautyja 'na'yo'. ¹³ Joona nla't'maa'ndyena Ty'oots'om ee juu na cwiteijndei'yo' joona m'mo'na' ndaana na cwilacandaa'ndyo' chiuu cwit'moo' ñ'oom naya 'naa' Cristo. Ndo' mati nla't'maa'ndyena jom na jee' xcwee' n'om'yo' na cwiteijndei'yo' joona ndo' mati nt'omche' nn'a' na cwila'yu'. ¹⁴ Ndo' nc'e na ljo', nnts'aana' na nla'nei'na nnom Ty'oots'om na catio'naa'ñê 'o. Nnc'omna na jnda nquiuna 'o nc'e cautyja 'naa' juu naya na matseixmaa', jo' na cwil'a'yo' naya joona. ¹⁵ Quial'uaa' Ty'oots'om ee jnda tquiaa' cwii na jee' cajnda na cwicandaaya na tjaa'na' ñ'oom na ndaa nlanaa'ya na nleixcwe na m'mo'na' na ljo'.

10

Nc'e cwiluiñe Pablo apóstol, waa najndei na matseixmaa'

¹ Ja Pablo, nc'e Cristo m'aa' na candya' ts'oom jaa ndo' t'ma' ts'oom ñ'e'ndyo waa na mats'aa ty'oo ndaa'yo'. Ee waa ñ'oom quia na m'aa'ya ñ'e'ndyo', jee' nioom' ts'oo' saa quia na tquia m'aa'ya ñ'e'ndyo', jee' s'andyo. ² Maca'na cwii naya'ñee' ndaa'yo' quia na jnda tuandâ'a na m'a'yo', nt'omndyo' 'o na cwindu'yo' na mats'aa cha'xje' cwil'a nn'a' na tyoola'yu', til'a'yo' na nlca'na' na nntseijndei' 'ndyo nacjo'yo'. Ee quia na jnda mam'aa' quii'ntaa'yo' nliu'yo' na ti'maa' ts'oo' na nntseijndei' 'ndyo nacjoo na'ñee'. ³ Ee meii' na laxmaa'ya cha'xje' nt'omche' nn'a' saa tiquila'jndaayâ cha'xje' cwil'a

joona na cwila'jndana na cala'jomndye nn'aⁿ ñequio ñ'oom na cwiñequiana. ⁴ Ee l'ò ts'iaaⁿ na cwiwil'uee'ndyô cha catyuii' ts'iaaⁿtyeⁿ na matseijndaa'ñe tsa'jndii tila'xmaⁿna' cha'xjeⁿ joo na cwiwil'uee'ndye nt'omcheⁿ nn'aⁿ. Juu najndeii na cwiluiiñe Ty'oots'om, tseixmaⁿna' l'ò ts'iaaⁿ 'naaⁿyâ na nntseityuii'na' najndeii na matseixmaⁿ tsa'jndii.

⁵ Ñequio najndeii na matseixmaⁿ Ty'oots'om cwila'tyuii'â cha'tso ñ'oom na jndo' n'om nn'aⁿ na cwi'oo nacjoom'm. Ndo' mati meiⁿquia na matseit'maaⁿñe cheⁿnquii ts'aⁿ, na juu jo' matseitsaaⁿñena' na nntsei'noⁿ ts'aⁿ cantyja 'naaⁿaⁿ. Cha'tso cantyja na matseitiuu ts'aⁿ, mats'aa na cju'cjena' juu jo' cantyja 'naaⁿ Cristo, cha catseicandaaⁿñe ts'aⁿ jo nnoom. ⁶ Ndo' quia na jnda macwila'candaaⁿndyo'ñ'eⁿyo', m'aⁿc'aayâ na nnta'wii'a meiⁿquia nn'aⁿ na cwila'wendye nacjooyâ.

⁷ 'O macanda cwe' ljo' na cwiwitquioo', jo' cwiitjei'yo' cwenta. Meiⁿñeeⁿcheⁿ 'o na macwji' cwenta na m'aaⁿñe cantyja 'naaⁿ Cristo, matsona' na cwji'ya tsaⁿñeeⁿ cwenta na mati jâ majo' la'xmaaⁿyâ. ⁸ Meiⁿ ticats'aana' na tia ntyjii na matseijndeii' 'ndyo naquii' ts'iaaⁿ na matseixmaⁿya na ty'iom Ty'oots'om ja. Ee tquiaaⁿ na matseixmaⁿya na ljo' cha nnteijndeina' na nntsanajnda'yo' cantyja 'naaⁿaⁿ, nchii cha nlco'wi'na' 'o.

⁹ Meiⁿ ticatsona' na cwiindyo' 'o nnc'oom' ts'om na matseiljeiya cartameiiⁿ cwe' cha catseicaty'uena' juu. ¹⁰ Waa ñ'oom na cwilue nt'om nc'iaa'yo' na matseiteincuu'ndyo ndo' na jeeⁿ jnda ñ'oom cho carta 'naⁿya. Mati cwiluena quia mawâ na m'aⁿyo' quia jo' cwiwitquioo' na ja ts'aⁿ na meiⁿ cwe' ti'naaⁿto meiⁿ ti'naⁿya na nntseichu'a ñ'oom.

¹¹ Nquii ts'aⁿ na luaa' m'aaⁿ ts'om, catsei'nooⁿl'oⁿ quia na jnda mam'aⁿtjooⁿa mati mañe'cwii xjeⁿ nnts'aa cha'xjeⁿ ñ'oom na teiljeii cjoo' cartawaañe.

¹² Tquie nn'aⁿ quii'ntaaⁿyo' na jeeⁿ neiⁿncoo' ñ'oom cwila'neiⁿna ndaaⁿyo' cantyja 'naaⁿ chiuu cwila'xmaⁿ nquieena. Jâ xocal'aayâ na ljo'. Laxmaⁿna nn'aⁿ na cwe' cwil'ato quia na cwiitjeii' cheⁿnquieena cwenta cantyja 'naaⁿna ñequio chiuu cwi'oom'aⁿ nt'omcheⁿ nc'iaana. ¹³ Saa tixocwinooⁿâ na nla't'maaⁿndyo cheⁿncjooyâ cantyja 'naaⁿ ts'iaaⁿ na laxmaaⁿyâ. Jâ ñequii'cheⁿ nlanaaⁿyâ cantyjati na matseijndaa'ñe Ty'oots'om ee jom tquiaaⁿ na squia'cañoⁿyâ 'o na m'aⁿyo' tsjoom Corinto. ¹⁴ Jo' chii quia cwil'uuyâ na Ty'oots'om ty'iom ts'iaaⁿ jâ na cala'candiiyâ 'o cantyja 'naaⁿ Cristo, tyoowinooⁿâ meiiⁿ na wanaaⁿ na nla't'maaⁿndyo cheⁿncjooyâ. Ee majâ squia'cañoⁿjndyaayâ 'o ñequio ñ'oom naya'ñeeⁿ. ¹⁵ Meiⁿ tixocal'uuyâ na cwentaa jâ ts'iaaⁿ na jnda mach'ee cwiicheⁿ. Jâ wandyo' cwil'aayâ. Cwicantyyaa' n'ooⁿyâ na juu na cwilayu'ya n'om'yo' ñ'eⁿ Ty'oots'om, nleit'maⁿtina' cha' cantyja 'naaⁿ jo' nncjaawit'maⁿti ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ na cwil'aayâ quii'ntaaⁿyo', saa na nluii naljo' cha'xjeⁿ na matseijndaa'ñe. ¹⁶ Quia jo' nndaⁿ nntsañ'ooⁿyâ ñ'oom naya 'naaⁿaⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ na tquiati m'aⁿna ñequio tsjom'yo' yuu na tyoondyena juuna'. Ee naljo' nntseitsaaⁿñena' na l'uuyâ na ts'iaaⁿ na mach'ee cwiicheⁿ ts'aⁿ tseixmaⁿna' ts'iaaⁿ na l'aa jâ.

¹⁷ Jo' chii ts'aⁿ na ñe'catseit'maaⁿñe cheⁿnquii, catseit'maaⁿñe cantyja na mach'ee Ty'oots'om ñ'eⁿñe. ¹⁸ Ee nchii matseit'maaⁿñena' ts'aⁿ quia na matseijndeii cheⁿnquii na jeeⁿ cwijaacanjoom' cantyja 'naaⁿ. Matseit'maaⁿñena' juu quia na macjaawee' ntyjii Ty'oots'om ñ'eⁿñe.

11

M'aⁿ nn'aⁿ na tiyuu' na cwiluiindyena apóstoles

¹ Toom cwe' na nnc'omt'maaⁿndyo' n'om'yo' ñ'eⁿndyo na nntseinaⁿ cha'xjeⁿ ts'aⁿ na cwe' matseineiⁿto. Cwa, cal'a'yo' na ljo'. ² Ee m'aaⁿya na xuaya 'o cha'xjeⁿ nquii Ty'oots'om m'aaⁿ na xueeⁿ 'o. Ee seijndaa'ndyo ñomca 'naⁿyo' ñequio nquii Cristo. Ndo' ñe'catiooya 'o l'ooⁿ na nla'xmaⁿyo' cha'cwijom cwii yuscundyua na tyoom'aaⁿ ñ'eⁿ tsaⁿs'a. ³ Eva tquiu'nn'aⁿ catsuu jom cantyja na jndo' ts'omyo'. Mati macat'ua na joo ñomtiuu 'naⁿyo' nnquiu'nn'aⁿna' 'o, nnts'aana' na nla'tquiooⁿndyo' ñequio na xcwe c'oom ts'aⁿ na candya' ts'om Cristo. ⁴ Ee 'o cwiljoya n'om'yo' ñ'eⁿ nn'aⁿ na cwe'

cwiquireya na m'aⁿ'yo' na cwila'neiⁿ na ndaa'yo' cantyja 'naaⁿ' cwiicheⁿ Jesús, tanchii nquii Jesús na tyoñequiaayâ ñ'oom' ndaa'yo'. Ndo' wandyo' espírtu na cwito'ñoom'yo', tanchii nquii Espírtu Santo na to'ñoom'yo'. Ñ'oom na cwiñequia naⁿ'ñeeⁿ cantyja chiuu na nlui'n'maaⁿ'ñe añmaaⁿ' ts'aⁿ, wandyo' juuna' ñequio ñ'oom na tyoñequiaayâ ndaa'yo'. ⁵ Naⁿ'ñeeⁿ na cwiquire'cañom 'o na cwiluena na joona cwiluiindyena apóstoles na tjacantyja, saa meiⁿ'chjoo ticats'aana' ntyjii na cjeti matseixmaⁿ'ya ñ'eⁿndye joona. ⁶ Ee meiiⁿ na aa ti'naⁿ'ya na ya nntseinchu'a ñ'oom cha'xjeⁿ joona, saa xcweya ñ'oom mantyjiiya cantyja 'naaⁿ' Jesucristo ndo' juu jo' jnda t'mooⁿndyeyuuyâ ndaa'yo' canty-jati cha'tso na tyol'aayâ.

⁷ Tîcwantjoⁿ'ya na tyoñequiaa ñ'oom naya 'naaⁿ' Ty'ooots'om ndaa'yo', ndo' nc'e na ljo' ¿aa mach'eena' ndoo' nquii'yo' na jeeⁿ seitjoondyo ndaa'yo' na tju'ndyocja cha nluiit'maⁿndyo' 'o? ⁸ Nt'omcheⁿ ntmaaⁿ' nn'aⁿ na macwji' Ty'ooots'om cwentaaⁿ'aⁿ tquiiana s'om na tcaⁿ'na' ja. S'om'ñeeⁿ teil'uee'ndyo cha ndaa ndi'ntjoⁿ'ya ndaa'yo'. ⁹ Xjeⁿ na ñet'ooⁿ'ya quii'ntaaⁿ'yo' ndo' na ñeseitjoona' ja, tîcju'a xuu nacjo'yo'. Ee nn'aⁿ na cwila'yu' na m'aaⁿ Macedonia tquiecanomna ja, tquiiana s'om na seitjoona' ja. Na cha'tsoñ'eⁿ seiindo na tîcatioo xuu nacjo'yo', ndo' ñecwitco na nnts'aa na ljo'. ¹⁰ Cha'xjeⁿ ñ'oom na mayuu' cantyja 'naaⁿ' Cristo m'aaⁿ'na' ñ'eⁿndyo, jo' chii meiⁿ'cwii ts'aⁿ ts'ondaa Acaya xonnda nnts'aa na nntseitsaaⁿ'ñe na macwji's'andyo' na neiⁿ'ya na mats'aa naljo'. ¹¹ Ndo' na luaa' matsjoo, ¿aa nla'tiuuto'yo' na tiwi' ts'ooⁿ'ya 'o? Mantyjiiicheⁿ Ty'ooots'om na wi' ts'ooⁿ'ya 'o.

¹² Saa xuee na cwiwjaatina' jots'aa cha'xjeⁿ jnda ñes'aa cha nntseitsaaⁿ'ñena' na nnt-jeii's'andye cheⁿnquiee naⁿ'ñeeⁿ na cwiluena na ljo'yu cwil'ana ts'iaaⁿ 'naaⁿ' Ty'ooots'om cha'xjeⁿ na cwil'aayâ. ¹³ Ee naⁿ'm'aⁿ' nchaal'uuyuu' na apóstoles joona, la'xmaⁿ'na nn'aⁿ na cwe' cwinquo'nn'aⁿ. Joona cwe' cwil'ayana na cwiluiindyena nn'aⁿ na cwindyen-tjom nnom Cristo. ¹⁴ Meiⁿ ticats'aana' na jeeⁿ m'aaⁿ' n'om'yo' na nmeiⁿ' cwil'ana ee mati Satanás mach'eeyaaⁿ na cwiluiiñe cwii ángel na caxueeñe. ¹⁵ Nc'e na luaa' ts'oom, mati nn'aⁿ na cwindye'ntjom nnom, cwe' cwil'ayana na m'aⁿ'na cantyja na maty'iomyana', saa na macanda nnt'uiityeⁿ'na' joona cantyjati na jnda ñel'ana.

Nc'e na cwiluiiñe Pablo apóstol, jndye nawi' teinoom

¹⁶ Matsjoonnda'a tila'tiuu'yo' na ja ntjei'ndyo, saa xeⁿ na ljo' cwil'a'yo', quiandyo' na nntseinaⁿ cha'na ts'aⁿ na ntjei'ñe cha nncju'naaⁿ'ñena' na nncwji's'andyo cantyja 'naⁿ'ya. ¹⁷ Ñ'oom na matsjoo, nchii ñ'oom na sa'ntjom Ta Jesús na catsjooya. Cwe' na matsjoo nncjo ee mat'uiina' cantyja na macwji's'andyo. ¹⁸ Nc'e jndye nn'aⁿ m'aⁿ na cwtjeii's'andye cha'na cwil'a nn'aⁿ tsjoomnancue, mati ja nncwji's'andyo cantyja 'naⁿ'ya. ¹⁹ Ndoo' nquii'yo' na jeeⁿ jndo' n'om'yo' ee na cwindye'yo' ñ'oom na cwiñequia naⁿ'ntjei'm'aⁿ'. ²⁰ Ee cwiljoya n'om'yo' quia cwil'a naⁿ'ñeeⁿ na cwindye'ntjom'tyeⁿ'yo' ndaana, quia cwtjeii'na 'naⁿ'yo', ndo' quia cwtmeiiⁿ'na nda'watmeiⁿ ndaa'yo'. ²¹ Meiiⁿ na jeeⁿ jnaaⁿ'a na nntsjo na ljo', saa tileic'oⁿ t'maaⁿ'ndyo n'ooⁿ'yâ na nl'aayâ cha'xjeⁿ cwil'a naⁿ'ñeeⁿ.

Meiiⁿ na matseinaⁿ'ya cha'na ts'aⁿ na jnda teintjei'ñe, saa yuu na wanaaⁿ na cwila't'maaⁿ'ndye naⁿ'ñeeⁿ, mati wanaaⁿ na ljo' nnts'aa ja. ²² Joona, ¿aa cwiluiindyena nn'aⁿ hebreos? Mati ja majo' cwiluiindyjo. ¿Aa nn'aⁿ na jndyowicantyjo' tsjaaⁿ Israel joona? Mati majo' ja. ¿aa tsjaaⁿ Abraham na jndyowicantyjo' joona? Majo' ja. ²³ Joona, ¿aa cwiluiindyena nn'aⁿ na cwindye'ntjom nnom Cristo? Ntyjii na matseinaⁿ cha'na ts'aⁿ na ntjei'ñe, saa ja t'maⁿ'ti ts'iaaⁿ'ñeeⁿ mats'aa, nchiiti joona. Majndyeti ndii' jla'sei' nn'aⁿ ja jnaaⁿ' na mañequiaa ñ'oom' Ty'ooots'om. Jndyeti ndii' tuee' nn'aⁿ ja w'aancjo nc'e na mandi'ntjoⁿ'ya nnom Cristo. Ndo' jndye ndii' waa na teincuu' na nntseicuee'na' ja. ²⁴ 'Om ndii' tyola'sei' nn'aⁿ judíos ja na cwii cwii ndii' na l'ana na ljo', ntquiuunchoo'nqui waljoo' ñjeiiⁿ ndii' tioona 'naⁿ ja. ²⁵ Ndyee ndii' tyotjaa'

nn'aⁿ romanos ja ñ'eⁿ n'ooml'eii. Cwii ndii' tyotmeii' nn'aⁿ ljo' ja. Ndo' ndyee ndii' seijomna' na tyuii' w'aandaa xjeⁿ na wa'ñjooⁿya ts'om ndaaluee. Cwii ndii' tyowantyjo nnom ndaaluee mei'chaa' xuee ndo' mei'chaa' tsjom. ²⁶ Na jndye joo manooⁿya ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'ooots'om, jndye ndii' maco'wi'na' ja na cwicwjee' jndaa. Ndo' mati teincuu' quia na matjomndyo naⁿcanty'ue. Quia waa nquiee nn'aⁿya nn'aⁿ judíos cwil'ana na teincuu' m'aaⁿya, ndo' quia waa majo'ti cwil'a nn'aⁿ na nchii judíos. Quiju'na' na waa na teincuu' cjoya naquii' njoom, ndo' mati jo ndo' jndaa. Quia waa teincuu' m'aaⁿna' na mawity'ioya ndaaluee, ndo' mati quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na cwe' cwil'aya na cwila'yu'. ²⁷ Quia waa na matseicwejnadyaa'ndyoñ'aⁿ naquii' ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'ooots'om. Quia waa maquiina' ja ndo' macwji'na' tsaⁿtsjom nooⁿ. Majndye ndii' m'aaⁿya na tileicaljeiya ljo' na nlquiaaya ndo' na jaa' m'aaⁿna' na ñec'ua ndaa. Ndo' jndye ndii' mawejnodo'a. Quia waa teiⁿ m'aaⁿya na matseitjoona' liaa na nlcwaya.

²⁸ Ndo' wandyo' nmeiⁿ, 'io ndii' 'io jaawa jaacue na m'aaⁿ m'aaⁿ ts'oⁿ cantyja 'naaⁿ cwii cwii tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'ooots'om cwentaⁿaⁿ. ²⁹ Ee quia na m'aaⁿ ts'aⁿ na tijndei' ts'oom cantyja na matseyoom'm mati mach'leena' na tijndo cantyja na matseyu'a. Quia na cwinajndei' jnaⁿ ñ'eⁿ cwii nn'aⁿya na matseyu', matjoⁿ na jnaaⁿa ndo' matseiloo'ndyo. ³⁰ Xeⁿ macaⁿna' na nntseit'maaⁿndyo cheⁿnco, nntseinaⁿya cantyja 'naaⁿ joo na cwit'mooⁿna' na ticwi'naⁿya. ³¹ Nquii Ty'ooots'om na cwiluiiñê Tsotye Ta Jesucristo cwentaaya, mantyjeeⁿ na matseinaⁿya ñ'oom na mayuu'. ³² Quia ñet'oⁿya tsjoom Damasco, nquii Aretas tyom'aaⁿ gobiernom. Jom ty'ioom ts'iaaⁿ cwii ts'aⁿ Damasco na saⁿntjom na cat'ue sondaro ja xjeⁿ na jocaluii'a 'ndyoots'a nnom tsjoom'ñeeⁿ. ³³ Saa jla'c'oⁿ nn'aⁿ ja cwii mantana tatsiaⁿ nnom tsjoom na wa'njooⁿya cwii tsquieel'oⁿ. Ndo' laa'ti' jlui'n'maaⁿndyo naquii' l'o tsaⁿmaⁿts'iaaⁿñeeⁿ.

12

'Naaⁿ na tco'na' nnom Pablo

¹ Tjaa'naⁿ naya 'naaⁿ ts'aⁿ na macwji's'añe cheⁿnquii, saa nntseinaⁿtya cantyja 'naaⁿ joo na tco'na' nooⁿ ñ'eⁿ joo ñ'oom na t'moⁿ Ta Jesucristo nooⁿ. ² Wajnaⁿa cwii ts'aⁿ na matseyu' ñ'eⁿ Cristo. Jndaa' canchoo'ñequiee chu na tjañ'oom Ty'ooots'om tsaⁿñeeⁿ cañoom'luee na jnda ndyee. Aa ndiñ'eⁿ seiⁿeⁿ oo aa ticañ'eⁿ, jo' ticaljeii, Ty'ooots'om ntyjii. ³ Ntyjiiya na tja tsaⁿñeeⁿ jo' jo', ¿aa ndiñ'eⁿ seiⁿeⁿ oo aa ticañ'eⁿ? jo' ticaljeii, Ty'ooots'om ntyjii, ⁴ saa tjañ'oomna' tsaⁿñeeⁿ paraíso yuu na m'aaⁿ nquii Ty'ooots'om. Jo' jo' jndii tsaⁿñeeⁿ ñ'oom na cwe' wanty'iuu' m'aaⁿna' na ticwanaaⁿ na nntseiteincoo' ts'aⁿ joona'. ⁵ Nndaa nntseit'maaⁿndyo cantyja 'naaⁿ cwii ts'aⁿ cha'na tsaⁿñeeⁿ, saa cantyja 'naⁿya tixotseit'maaⁿndyo, macandaa nntseit'maaⁿndyo cantyja 'naaⁿ joo na cwit'mooⁿna' na ticwi'naⁿya. ⁶ Meiiⁿ xeⁿ na nntseit'maaⁿndyo cantyja 'naⁿya, tixocats'aana' na tseixmaⁿya cha'xjeⁿ ts'aⁿ na meiⁿ cwe' tijndo'to ts'om ee ñ'oom na mayuu' matseinaⁿ, saa tixocats'aa na ljo', cha titseituu ts'aⁿ na t'maⁿ cwiluiindy, nchiiti cantyja na windyena na matseinaⁿ oo na mats'aa.

⁷ Joo nmeiⁿ na tco'na' nooⁿ na jeeⁿ t'maⁿ la'xmaⁿna', cha nntseicu'na' na nntseis'andyo na cwii nnom na nty'ia, nc'e jo' jnaⁿna' na tyoquiina' ja cha'cwijom ndii' tsioom quii' seiⁿeⁿ ts'aⁿ, luaa' s'aa Satanás cha co'wi'na' ja. ⁸ Ndyee ndii' tcaaⁿa nnom Ta Jesús na cwjeeⁿeⁿ juu nawi'ñeeⁿ. ⁹ Saa nqueⁿ tsoom nooⁿ: “Juu naya na matseixmaⁿya, macwiwijndeiina' cantyati na macaⁿna' 'u, ee t'maⁿti cwiwitquoo' juu najndo quia na mateijndeiya ts'aⁿ yuu na tileicandaa nnts'aaⁿ.” Luaa' tsoom. Jo' chii m'aaⁿya na neiⁿya ndo' matseit'maaⁿndyo meiiⁿ na nquiu nn'aⁿ na cje mats'aa, cha juu najndei na cwiluiiñê Cristo nleitquoo' na m'aaⁿna' ñ'eⁿndyo. ¹⁰ Jo' chii m'aaⁿya na neiⁿya meiiⁿ na cje mats'aa, meiiⁿ cwila'jnaaⁿ nn'aⁿ ja, meiiⁿ na matseitjoona' na nleil'uee'ndyo, meiiⁿ cwintyjo nn'aⁿ ja, ñequio joo na wi' na mawinooⁿya nc'e na cwiluiindy cwentaⁿa' Cristo. Ee quia na majucjena' ja, saa cantyja 'naaⁿaⁿ m'aaⁿya najndo.

M'aa' ts'om Pablo cantyja 'naa' nn'a' Corinto na cwila'yu'

¹¹ Na nmeii' matseina'ya, maty'iomna' cantyja 'na'ya na tseixma'ya ts'a'na na tijndo'to ts'om saa 'o cwil'a'yo' najndeina' na catsjooya na ljo'. Ee matsona' na 'o ya ñ'oom nntjei'yu'ndyo' cantyja 'na'ya. Ee meii' ja tit'ma' cwiluiindyō saa tjaa'na' cwii nnom na tit'ma' tseixma'ya ñequio joo apóstoles na cwindu'yo' na jee' t'ma' cwilui-indye. ¹² Quia na tyom'aa'ya quii'ntaa'yo', tyom'aa' niomcha'ya xje' na teil'uee'ñe Ty'oots'om ja na tyoch'ee' 'naa' ñequio ts'iaa' t'ma' na tixocaluiina' cantyja najndeii nquii ts'a', niom ts'iaa' na tuii na tquiaana' na tyojaawee' n'om'yo' ndo' cha'tso nmei' tyot'moo'ndyeyuna' na cwiluiindyō apóstol quii'ntaa'yo'.

¹³ Cantyja 'na'yo' ñequio nt'omche ntmaa' nn'a' na macwji' Ty'oots'om cwentaa'a', ñecwii xje' mats'aaya ñ'e'ndyo' cha'xje' ñequio joona. Macandā tīca'a' na catei'xe'yo' ja. Calat'ma' n'om'yo' ja na mach'eena' nquiu'yo' na cantyja 'naa' jo' seitjoondyo ndaa'yo'.

¹⁴ Je' matseijndaa'ndyo na nnda' ndyee ndii' na majocandoo'nnda'a 'o. Mei' xoca'a na nntei'xe'yo' ja ee nchii mal'uaya 'na'yo', mal'uaya na 'o ncwantjo'ya ee matsona' na nquiee tquie nn'a' nla'catsuundyena cwentaa ndana, nchii ndana nnteix'ee joona. ¹⁵ Ndo' ñequio na xcwee'ya ts'oo' hasta meii' na nntseicatsuuya cha'tso na matseixma'ya, mati meii' cha'waa cantyja 'na'ya cha na nnteijndeina' añmaa'yo'. Ndo' nnts'aa naljo' meii' 'o ticajnda nquiu'yo' ja saa ja t'ma' wi'ts'oo'ya 'o.

¹⁶ Tīcatiōō xuū 'o na catei'xe'yo' ja, saa nt'omndyo' 'o cwitjei'yo' cwentā na ta'ntjo'ya 'o ñequio cwii na tquii'nn'a'na' 'o cha'cwijom tyuu'ndyo' ñ'e' cwii tei'co'. ¹⁷ ¿Aa nnts'aache'na' cwitjei'yo' cwentā na tquii'nn'a'ya 'o ñequio cwii nn'a'ya na jñoo'ya na m'a'yo'? ¹⁸ Tcaa'a nnom Tito na cjacanty'iaa'a' 'o ndo' jñoo'ya cwiiche' nn'aa'ya na matseyu' ñ'e'ñê. ¿Aa nnts'aache'na' na tquii'nn'a' Tito 'o? ¿Aa tiyuu' na wendyô ñecwii xje' m'aa' n'oo'ya?

¹⁹ Nndaā nnts'aana' na cwila'tiuu'yo' cwe' na jee' cwila'cajñoom'ndyô ndaa'yo' saa tiyuu' naljo'. Cantyja 'naa' ñ'oomwaa', wandyo' waana', ee ntyjii Ty'oots'om ñ'oom na cwilanaa'ya ndaa'yo' ndo' na cwila'xmaa'ya cwentaa' Cristo. Jo' chii 'o nn'a'ya na jee' wi' ts'oo'ya, cwil'aayā na ljo' cha nnteijndeina' 'o na nntsanaajnda'yo'. ²⁰ Ee macaty'ua xē na nncuacañoo'nnda'a 'o nndaā nnts'aana' na xocaljeiya 'o cha'xje' na ntyjaa' ts'oo', mei' 'o xocaliu'yo' ja cha'xje' na ntyjaa' n'om'yo'. Nquiaya na nljeiya na cwila'ntja'ndyo', na cwila'taa' n'om'yo' nc'iaa'yo', cwilawjee'yo' joona, cwitjei'ya'ndyo' che'ncjo'yo', ndo' cwilane'i'yo' cantu nacjoona, na cwitio'ñ'oom'yo' joona, na cwitjei's'andyo', cwitjei'lcundyo' che'ncjo'yo' ndo' na tixcwe m'a'yo' cha'xje' matsona' na c'om'yo'. ²¹ Matseicaty'uena' ja quia na ncuacañoo'nnda'a 'o, nquii Ty'oots'omya nnts'aa' na nlui'jnaa'ndyo' quii'ntaa'yo' ndo' na nntseity'ioona' ja cantyja 'naa' jndyendyo' 'o na jaach'ee xuee cwila'tjoondyo' nnoom mei' tyoolcwe' n'om'yo' jna'yo', na tilju' tsaam'a'yo' jo nnoom, na ndicwa' cwim'a'ya'yo' ñequio nn'a' ndo' na cwila'quee' n'om'yo' chiuu tseixma' tsjoomnancue.

13

Ñ'oom na macandā na matseijndo' Pablo n'omna

¹ Je' jnda' ndyee ndii' na majocandoo'a 'o. Ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii matsona' quia na m'a' we ndyee nn'a' na manquiujndaa'ndye cwii nnom na matsei'tjoōñe ts'a', maxje' nnt'uiitye'na' tsa'ñee'. ² Quia na ñet'oo'ya ñ'e'ndyo' na jnda' we tsjooya na xoc'oo'ya na t'ma' ts'oo'ya ñequio nn'a' na ndicwa' cwila'tjoondye. Je' cwitjooche' na nncuānnda'a na m'a'yo', mañejuu ñ'oom'ñee' matsjoo tixoc'oo' na t'ma' ts'oo' ñequio na'ñee', ³ ee 'o cwil'ue'yo' cwii na ma'mo'na' quia matseina'ya ndaa'yo', matseinei' nquii Cristo. Ee quii'ntaa'yo' nchii cwiluiiñe na tijnei' na nnt'ueii' 'o. Nque' waa najnei' quii'ntaa'yo'. ⁴ Ñ'oom na mayuu' na ty'ioom nn'a' jom ts'oom'naa' cha'cwijom ts'a' na tijndeii matseixma', saa wanoom'm nc'e najndeii na cwiluiiñe Ty'oots'om, ndo'

mati jâ na cwilajomndyô cantyja na tijndeii ñeseixmaaⁿ, cha nc'e jo', mati nntandoo'â ñ'e'ñê nc'e najndeii na matseixmaⁿ Ty'oōts'om cha nnteijndeiiina' 'o.

⁵ Catjei' cheⁿncjo'yo' cwenta aa xcwee' n'om'yo' jo nnom Ty'oōts'om, cha nleitquioo' ¿aa cwila'yu'ya n'om'yo' ñ'e'ñê? Queⁿya'yo' cwenta cantyja 'naa'yo'. Xeⁿ leiqueⁿyo' cwenta na m'aaⁿ Jesucristo quii' n'om'yo' quia jo' ¿aa chii ma'moⁿna' na cwiluiindyoy' nn'aⁿ na cwe' cwila'yu'to? ⁶ Saa ntyjaa'ya cwii ts'oōⁿya na nla'nōⁿyo' na jâ nchii cwila'xmaaⁿyâ nn'aⁿ na cwe' cwila'yu'to. ⁷ Cwitaⁿyâ nnom Ty'oōts'om na til'a'yo' 'naⁿ natia, nchii cwil'uuyâ naljo' cha nleitquioo' na jâ jlui'yaayâ jo', cwil'uuyâ cha nl'a'yo' 'naⁿ na maty'iomyana'. Tints'aa meiiⁿ 'o cwitjei'yo' cwenta na tixcwe cwil'aayâ. ⁸ Ee xocandaa nntsaayâ nacjoo' ñ'oom na cwiluiñena' na mayuu'. Ñequii'cheⁿ cwilajomndyô cantyja 'naaⁿ juuna'. ⁹ M'aaⁿyâ na neiiⁿyâ quia na laxmaaⁿyâ na tijndaayâ cha na m'moⁿna' na 'o laxmaⁿyo' na jnda'yo' cantyja 'naaⁿ Cristo. Ñecwitco cwitaⁿyâ na nlaxmaⁿyo' na candaa'ndyo' jo nnom Ty'oōts'om. ¹⁰ Waa najndeii na matseixmaⁿ Cristo na juu jo' mañequiaaⁿ na matseixmaⁿya cha cateijndeiiina' 'o na nntsanajnda'yo' cantyja 'naaⁿaⁿ, nchii cha na catseityuii'na' na cwiluiindyoy' cwentaaⁿaⁿ. Matseiljeiya cartawaañe na nnto'ñoom'yo' cha quia na jnda tuaya quii'ntaaⁿyo', meiⁿ ticaⁿna' na nleil'uee'ndyô najndeii na matseixmaⁿya na cat'uiina' 'o.

Matseit'maaⁿñe Pablo Ty'oōts'om

¹¹ Ñ'oom na macanda, 'o nn'aⁿya, c'om'yo' na neiⁿyo'. Calajnda'yo' na nla'xmaⁿyo' na candaa'ndyo' jo nnom Ty'oōts'om. Quia'yo' na t'maⁿ n'om nc'iaa'yo'. C'om'yo' na ya nn'aⁿndyo' ñequio joona na tjaa'naⁿ tia' cacho'yo' ñ'e'ndyena. Quia jo' nquii Ty'oōts'om na m'aaⁿ na candya' ts'oom jaa ndo' na mañequiaaⁿ na tjaa ñomtiuu c'oōⁿya jo nnoom, nnc'oomñê ñ'e'ndyo'. ¹² Cwii cwii x'iaa'yo' na matseiyu' cataⁿyo' ts'oōⁿ na cwiñequia'yo' na xmaⁿñê nc'e na jnda nquiu'yo' jom. ¹³ Cha'tsondye nn'aⁿ na m'aⁿ ñjaaⁿ na la'xmaⁿ cwentaa' Ty'oōts'om cwila'cwanomna na xmaⁿndyo' 'o.

¹⁴ Juu naya na matseixmaⁿ Ta Jesucristo, ñequio juu na m'aaⁿ Ty'oōts'om na candya' ts'oom jaa, ñequio nquii Espíritu Santo na m'aaⁿ naquii' n'oōⁿya, ñequii'cheⁿ cala'xmaⁿyo' cha'tso nmeiⁿ!. Amén.

Carta na seicwanom Pablo na m'aⁿ nn'aⁿ ndyuuaa Galacia

Xmaⁿndye nn'aⁿ na cwila'yu' ndyuua Galacia

¹ Ja Pablo cwiluiindyō apóstol na cjonquia ñ'oom naya 'naaⁿaⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ. Nchii nn'aⁿ ty'ioom ts'iaaⁿmeiⁿñe ja. Nquii Jesucristo ñequio tsotyeeⁿ Ta Ty'oots'om tquiana na matseixmaⁿya juuna'. Jom tquiaaⁿ na tando'xco juu jndaⁿ na tue'. ² Ja ñequio cha'tsondye nn'aⁿ na m'aⁿ ñ'eⁿndyō cwilaljeiia tsomwaañe na cwila'cwanooⁿya juuna' na m'aⁿ 'o ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ na m'aⁿyo' ndyuua Galacia. ³ Nquii Tsotyaaⁿ Ty'oots'om ñequio Ta Jesucristo quiana na nnto'ñoom'yo' naya na la'xmaⁿna ñequio na meiⁿcwii ñomtiuu tic'om'yo' joo ndaana. ⁴ Nqueⁿ tquiaaⁿ cheⁿnqueⁿ na cueeⁿeⁿ cwentaaⁿ jnaaⁿya cha'xjeⁿ na seiindaⁿñe nquii Tsotyaaⁿ Ty'oots'om cha ndyaandyō natia na tseixmaⁿ tsjoomnancuewaañe. ⁵ Ñequii'cheⁿ catseit'maaⁿñena' Ty'oots'om. Amén.

Tjaa'naⁿ cwiicheⁿ ñ'oom na cantyja 'naaⁿ jo' ndaaⁿ nlui'n'maaⁿñe ts'aⁿ

⁶ Matsei'ndaa'na' ntyjiiya na cwiitjei'ndyo' cantyja 'naaⁿ Ty'oots'om na jom tqueeⁿñe 'o ee Cristo m'aaⁿ na jeeⁿ candya' ts'oom 'o ndo' je' yacheⁿ cwila'jomndyo' cwiicheⁿ ñ'oom na cantyja 'naaⁿ juuna' ntyjaa' n'om'yo' na nlui'n'maaⁿndyo'. ⁷ Saaⁿ nchii na mayuu' na waa cwiicheⁿ ñ'oom na cantyja 'naaⁿ jo' nlui'n'maaⁿñe ts'aⁿ. Cwe' na m'aⁿ nn'aⁿ na cwila'ñ'eⁿndyena 'o ndo' ñe'cala'chuii'na ñ'oom na nlui'n'maaⁿñe ts'aⁿ cantyja 'naaⁿ Cristo. ⁸ Ee meiⁿ xeⁿ cwii jâ nmeiⁿ ñnequiaayâ ñ'oom na tjachuii'na' cantyja na nlui'n'maaⁿñe ts'aⁿ, oo meiⁿ cwii ángel na nnaaⁿ cañoom'luee, cju'wi' Ty'oots'om ts'aⁿñeeⁿ. ⁹ Jndaⁿ ñetsjooⁿ ndo' je' matsjooⁿ nda'a: Xeⁿ ñnequiaaⁿ ts'aⁿ ñ'oom ndaaⁿyo' cantyja na nlui'n'maaⁿñe ts'aⁿ na tjachuii'na' ñequio ñ'oom na jndaⁿ to'ñoom'yo', cju'wi' Ty'oots'om ts'aⁿñeeⁿ.

¹⁰ Quia matsjooⁿ ñ'oomwaa' ¿aa matsjooⁿ naljo' ee l'ue ts'ooⁿ na calue nn'aⁿ na jeeⁿ cwijaacanjoom' na mats'aa oo na nquii Ty'oots'om nntsoom na ljo' cantyja 'naⁿya? Ee xeⁿ ndicwaⁿ matseijndoⁿ na cjawee' n'om nn'aⁿ ñ'eⁿndyō, tixotseixmaⁿya ts'aⁿ na mandí'ntjom nnom Cristo.

Ty'iom Ty'oots'om ts'iaaⁿ Pablo

¹¹ 'O nn'aⁿya na cwila'yu'yo' ñ'eⁿ Cristo, cala'noⁿyo' na juu ñ'oom na mañequia cantyja na nlui'n'maaⁿñe ts'aⁿ, nchii nn'aⁿ jla'jndaⁿndye juuna'. ¹² Ee nchii nnom cwii ts'aⁿ to'ñooⁿya juuna' meiⁿ nchii cwe' cwii ts'aⁿ t'moⁿ juuna' nooⁿ, manquiti Jesucristo t'mooⁿ juuna' nooⁿya.

¹³ Ee jndaⁿ ñejndye'yo' chiuu ts'ooⁿya xjeⁿ na tyotseijomndyoⁿ ñequio ñ'oom na laxmaaⁿ jâ nn'aⁿ judíos, na tyoco'wi'a nn'aⁿ na laxmaⁿ tmaaⁿ cwentaa' Ty'oots'om. Tyoqueⁿya ts'ooⁿ na nntseityui'a tmaaⁿñeeⁿ. ¹⁴ Naquii' ñ'oom'ñeeⁿ, tyowinoⁿa jndye ntyjanooⁿ na ljoyu tquiendyo, ee tyojoo'ti ts'ooⁿ na nntseicandaⁿndyoⁿ ñ'oom tquie na jla'jndaⁿndye weloo welooⁿ. ¹⁵ Saaⁿ cwiitjoocheⁿ na nluiindyō, nc'e naya na matseixmaⁿ Ty'oots'om tjeiiⁿñe ja. Ndo' quia na tuee' na ntyjeeⁿ na jndaⁿ tue'ntyjo xjeⁿ, ¹⁶ seiindaⁿñe na ljeiya chiuu cwiluiiñe Jnaaⁿ cha nntseinaⁿya ñ'oom ndaaⁿ nn'aⁿ na nchii judíos chiuu ya na nlui'n'maaⁿndyena. Ndo' quia tuii na ljo', tícwax'aⁿ nnom meiⁿcwii ts'aⁿ cha na caljeiya cwaaⁿ ñ'oom na ñnequiaaⁿ. ¹⁷ Meiⁿ tícjo Jerusalén na nty'ia apóstoles na teijndye xuee jñom Cristo joona ñequio ñ'oom naya 'naaⁿaⁿ cwiitjoocheⁿ na tjaa'ñe ja ts'iaaⁿñeeⁿ. Tjojndyaaⁿ ndyuua Arabia, ndo' jndaⁿ jo' tuannda'a Damasco.

¹⁸ Tjacaⁿ cwii ndyee chu ndo' tjo Jerusalén. Quia jo' tajnaⁿaⁿ Pedro. Tyom'aⁿya ñ'eⁿñe cwii quin'oom xuee. ¹⁹ Saaⁿ tícanty'iaya nt'omcheⁿ naⁿñeeⁿ na jñom Cristo

ñequioñ'oom naya 'naa'n'a, ñenquii Jacobo, tyjee nquii Ta Jesús, nty'iaaya. ²⁰ Jo nnom Ty'oots'om, juu ñ'oom na matseiljeiya luaa', ñ'oom na mayuu' juuna'.

²¹ Jndañquia tjo ts'ondaa Siria ñequio ndyuua Cilicia. ²² Saa ntmaa' nn'a' na macwji' Cristo cwentaa'n'a na m'a'na ts'ondaa Judea, tícata'jnaa'n'na ja. ²³ Ñenquii'che' tyowic'uaa ñ'oom na tyondyena: “Juu tsa'ñ'ee' na tyotseijnei' na tyoleintyjoon' já, je' nque' mañequiaa' ñ'oom na jaach'ee xuee na ñe'catseityuee'n'e.” ²⁴ Ndo' tyola't'maa'ndyena Ty'oots'om cantyja 'na'ya.

2

Tjacanty'iaa' Pablo nt'omche' apóstoles

¹ Jnda na tjacaa cwii canchoo'ñequiee chu, tjonnda'a Jerusalén ñequio Bernabé. Mati tja Tito ñ'e'ndyo. ² Tjo jo' ee jnda t'mo' Ty'oots'om noo' na l'ue ts'oom na cjo. Jo' jlanaa'yâ na ñencjoochaayâ ñequio nn'a' na cwiluiitquiendye cantyja 'naa' ts'iaa' 'naa'n'a. Tcuu tcuu t'moo'ya ndaana ñ'oom na mañequiaya ndaa nn'a' na chii judíos cha ndaa nlui'n'maa'ndyena. S'aa na ljo' ee tical'ue ts'oo' na juu ts'iaa' na jnda ñes'aa ñequio ts'iaa' na quia nnts'aa, nleitquioo' na cwe' tsiaa'ndyo joona'. ³ Saa juu Tito na tyom'aa' ñ'e'ndyo, meii' na nchii ts'a' judío jom, tjaa'na' ñ'oom jlue na'ñ'ee' na jndei'na' na caluii ñ'e'ñê cha'na cwil'aa já nn'a' judíos ñequio ndaayâ na na'nom. ⁴ T'uiina' ñ'oom'ñ'ee' nc'e yuu na m'aa'yâ ty'equeie' nn'a' na cwil'a che'nquieena na cwiluiindyena nn'a' na cwila'yu'. Saa joona cwe' ty'eque'na cwentaa naya na la'xmaa'ya na m'a' candyaandyo jo nnom ljeii na matsa'ntjomna' nc'e cwila'jomndyo ñequio Cristo Jesús. Ee l'ue n'omna na cwiiche' ndii' candya'ntjoontyaa'ya nnom ljeii'ñ'ee'. ⁵ Saa mei' chjoowi' tícatur'ndyocjaayâ ndaa na'ñ'ee' ee til'ue n'oo'yâ na nnchuii' juu ñ'oom na xcweti ma'mo'na' cantyja 'naa' na nlui'n'maa'ñe ts'a'.

⁶ Saa joo na'ñ'ee' na cwijndoo'na ts'iaa' 'naa' Ty'oots'om Jerusalén, tjaa'na' ñ'oom na jla'cwaljoo'tina na quiaaya ndaa nn'a'. Mei' tjaa na coch'eena' ja ljo' cwiluiindyena, ee nchii cantyja na cwiwitquioo' macwji' Ty'oots'om cwentaa chiuu tseixma' ts'a'. ⁷ Ee jla'no'na na nquii Ty'oots'om jnda ty'ioom ts'iaa' ja na mañequiaya ñ'oom naya 'naa'n'a ndaa nn'a' na nchii judíos, cha'xje' jnda ty'ioom ts'iaa'ñ'ee' Pedro na mañequiaa' juuna' ndaa nn'a' judíos. ⁸ Ee manquiiti Ty'oots'om na jñoom Pedro na quiaa ñ'oom naya ndaa nn'a' judíos, mati jñoom ja na quiaa ñ'oom'ñ'ee' ndaa nn'a' na nchii judíos. ⁹ Nc'e na ljo' nquii Jacobo, Pedro ndo' Juan, na cwiluiitquiendye, jla'no'na na jnda ty'iom Ty'oots'om ts'iaa'ñ'ee' ja, ndo' ñequio na neii'na cwii cwiindy tyot'uaa ntyjaaya luaaya, joona ndo' já ñequio Bernabé. Na l'ana na ljo' t'moo'na na cwila'jomndyena na nl'aayâ ts'iaa' quii'ntaa' nn'a' na nchii judíos yoche' na cwil'a joona ts'iaa' quii'ntaa' judíos. ¹⁰ Ñe'cwii waa na ta'na na cal'aayâ, na cjañjoom' n'oo'yâ nn'a' na cwila'yu' tsjoom Jerusalén na nty'iaandye, ndo' jo' maque' ts'oo' na mats'aa na ljo'.

Tsjoom Antioquía tixcwe s'aa Pedro

¹¹ Saa quia tja Pedro tsjoom Antioquía, nnoom tsjoo na tixcwe mach'ee', ee 'na' na s'aa' tca'na' na candi'tiaa'n'a. ¹² Ee xje' na tyooquie nt'om nn'a' judíos na jñom Jacobo, tyocwa' Pedro ñequio nn'a' na cwila'yu' na nchii judíos. Saa jnda na tquie na'ñ'ee', too'q' na macwji'ñê ee nquia'n'a nn'a' na cwilue jndei'na' na caluii nacjoo' tjaa' ts'a' cha'xje' cwil'ana ndana na na'nom. ¹³ Ndo' na luaa' s'aa', mati nt'omche' nn'a' judíos na cwila'yu', jla'jomndyena ñ'e' Pedro na tis'a na we waa na s'aa', hasta mati Bernabé seijomñe na tuii na luaa'. ¹⁴ Ndo' quia na tquiaa' cwentaa na juu na cwil'ana tixcwe m'aa'na' cha'xje' ma'mo' ñ'oom na mayuu' cantyja 'naa' na nlui'n'maa'ñe ts'a', jo ndaa cha'tsondye nn'a' na cwila'yu' tsjoo nnom Pedro: “U je' na ts'a' judío 'u, saa ljoone mache' cha'cwijom nchii jo' 'u. Nn'a' na nchii judíos cwiluiindyena, ¿chiuu na ñe'catsa' na c'omna cha'xje' cwil'a nn'a' judíos?”

Ñequii'cheⁿ cantyja na cwila'yu'ya n'om nn'aⁿ nlui'n'maaⁿndyena

¹⁵ 'U ndo' ja tuiindyō nn'aⁿ judíos, nchii nn'aⁿ na cwila'tjoōndye quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na nchii judíos cwiluiindyē. ¹⁶ Saa meiiⁿ na luaa', manquiuu jndaa'ndyō na tjaa'naⁿ ts'aⁿ na nlqueⁿna' jom na tjaa jnaⁿ cotseixmaaⁿ nc'e na matseicañaⁿ ñ'oom na matsa'ntjomna' na tqueⁿ Moisés, ñequii'cheⁿ nc'e na matseyu' ñ'eⁿ Cristo, jo' na nlui'n'maaⁿñē. Ee cha na nlqueⁿna' ts'aⁿ na m'aaⁿ cwentaa' Ty'oōts'om, macaⁿna' na catseyu'ya ts'om, ee tjaa meiiⁿcwii ts'aⁿ na nlqueⁿna' jom na tjaa jnaⁿ cotseixmaaⁿ nc'e na matseicañaⁿ chiuu t'maⁿ ljeii na matsa'ntjomna' na tqueⁿ Moisés.

¹⁷ Jo' chii, xeⁿyocheⁿ na cwijoo' n'oōⁿ na nlqueⁿna' jaa na cwiluiindyō nn'aⁿ na tjaa jnaⁿ la'xmaⁿ nc'e na cwilayuu'a ñ'eⁿ Cristo, cwiwitquioo' na manncjoōtyaa cwiluiindyō nn'aⁿ na waa jnaaⁿ, ¿aa ñe'ca'moⁿna' na la'xmaaⁿya nn'aⁿ jnaⁿ nc'e jom? Tijoom jnda. ¹⁸ Ee xeⁿ waa cwii na matsetyuii'a ndo' ndanquia mats'aa xco juuna', mati matseijndaa'ñēna' na mayuu' waa jnaⁿya. ¹⁹ Ja cantyja 'naaⁿ ljeii na matsa'ntjomna', matseijomna' cantyja 'naⁿya cha'cwijom ts'oo, mañejuu ljeii'ñēⁿ na tqueⁿna' ts'oo ja cha nndaⁿ nncwando'a jo nnom Ty'oōts'om. ²⁰ Ñe'naaⁿ jnda ty'ioomna' ja ts'oom'naaⁿ ñequio Cristo. Manc'e jo' maty'iomna' cantyja 'naⁿya nchii ja cwiluiindyō na wando'a, nquii Cristo wanoom'm naquii' ts'oōⁿ. Ndo' na wando'a na ts'aⁿ ja, wando'a ee na matseyu'ya ts'oōⁿ ñequio Jnda Ty'oōts'om na m'aaⁿ na candya' ts'oom ja ndo' na tquiaaⁿñē ncheⁿnqueⁿ na tueeⁿeⁿ cwentaaⁿya. ²¹ Tiquits'aa na til'ue naya na matseixmaⁿ Ty'oōts'om ee xeⁿ nndaⁿ nlqueⁿna' ts'aⁿ na tjaa jnaⁿ tseixmaⁿ ee matseicañaⁿ chiuu t'maⁿ ljeii'ñēⁿ quia jo' cwe' ts'iaaⁿndyō na tue' Cristo.

3

Ty'oōts'om maqueeⁿ ts'aⁿ na tjaa jnaⁿ tseixmaⁿ jo nnoom

¹ 'O nn'aⁿ na cwila'yu'yo' na m'aⁿyo' ndyuaa Galacia, jeeⁿ ndya' ntjeiⁿ ljo' cwil'a'yo'. ¿Ñēⁿ tju' tycu calua' cjo'yo' na tilacandaⁿndyō' ñ'oom na tseixmaⁿna' na mayuu'? Ee ñ'oom na tyoñequiaayâ ndaa'yo' s'aana' ndoo' nquiu'yo' na nty'ia'ndaⁿyo' na jñoom Jesucristo ts'oom'naaⁿ. ² Candu'yo' nndii. ¿Aa to'ñoom'yo' Espíritu Santo nc'e na jla'candaⁿndyō' chiuu matsa'ntjom ljeii na tqueⁿ Moisés, oo aa nc'e na jla'yu'ya n'om'yo' ñ'oom na tyondye'yo'? ³ ¿Aa maxjeⁿ ntjeiⁿ nqueⁿyo'? ¿Aa nndaⁿ nts'aana' na cwila'tiuu'yo' na cwe' najnda' ncjo'yo' na nndaⁿ nla'candaⁿndyō' jo nnom Ty'oōts'om yuu na jla'cato'jndyee'yo' ñ'eⁿ Espíritu? ⁴ ¿Aa cwe' ts'iaaⁿndyō cwii cwii nnom nawi' na teinom'yo'? Toom cwe' waa na teijndeina' 'o. ⁵ Quia mañequiaa Ty'oōts'om na cwito'ñoom'yo' Espíritu ndo' mach'eeⁿ ts'iaaⁿ quii'ntaaⁿyo' na tixocaluiina' nc'e na jndei nquii ts'aⁿ, nchii mach'eeⁿ na ljo' ee na cwila'candaⁿndyō' chiuu matsa'ntjom ljeii na tqueⁿ Moisés, saa nc'e na cwila'yu'yo' ñ'oom na jnda macwindye'yo'.

⁶ Maluaa' matseijomna' cantyja 'naaⁿ Abraham. Tyotseyu'ya ts'oom ñ'eⁿ Ty'oōts'om, ndo' nc'e jo' tqueⁿ jom na tjaa jnaⁿ cwicotseixmaaⁿ. ⁷ Jo' chii cala'nqⁿyo' na cha'tsondyē nn'aⁿ na cwila'yu'ya n'om ñ'eⁿ Ty'oōts'om, maqueeⁿ joona na cwiluiindyena tsjaaⁿ 'naaⁿ Abraham na jndyowicantjoo'. ⁸ Ñ'oom'm na teiyo teiljeii, tyuaa' t'moⁿna' na nlqueⁿnn'aⁿ na nchii judíos joona na tjaa jnaⁿ la'xmaⁿna nc'e na cwila'yu'ya n'omna ñ'eⁿñē. Luaa ñ'oomya na seicañēⁿ juu: “Nndio'naaⁿndyō nn'aⁿ cwii cwii ndyuaa nc'e 'u.” ⁹ Quia jo' ljo'yu matio'naaⁿñē nn'aⁿ na cwila'yu'ya n'om ñ'eⁿñē cha'xjeⁿ seiyu' Abraham ñ'eⁿñē.

¹⁰ Nn'aⁿ na cwilacantjyaa' n'om na nlui'n'maaⁿndyena nc'e na quit'maⁿ n'omna ljeii na tqueⁿ Moisés m'aⁿna nacje 'naaⁿ ñ'oom na maco'wi'na' joona. Ee waa ñ'oom' Ty'oōts'om na teiljeii na matsona': “Cha'tsondyē nn'aⁿ na tyoola'candañēⁿ ñ'oom na jnda teiljeii naquii' ljeii na tqueⁿ Moisés, m'aⁿna nacje 'naaⁿ ñ'oom na maco'wi'na' ts'aⁿ.” ¹¹ Cwiwitquioo'ya na tjaa 'ñēⁿ maqueeⁿna' juu na tjaa jnaⁿ cwicotseixmaⁿ nc'e mach'ee chiuu macaⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, ee ñ'oom' Ty'oōts'om na teiljeii matsona':

“Ts'aⁿ na tjaa jnaⁿ cwicotseixmaⁿ jo nnom Ty'o^oots'om, macaⁿna' na catseyu'ya ts'om ñ'eⁿñê.” ¹² Saa ljeii na tqueⁿ Moisés tica'moⁿna' na macaⁿna' na catseyu'ya ts'om ts'aⁿ ñ'eⁿ Ty'o^oots'om, ee matsona': “Ts'aⁿ na matseicanda ljeii 'naaⁿ Moisés, c'oom na cje'naaⁿna'.”

¹³ Seicandyaañe Cristo jaa juu ñ'oomwi' na seijndaa'ñe ljeii na tqueⁿ Moisés na nnt'uiiwi'na' nn'aⁿ, ee t'uiiwi'na' jom cwentaaya nc'e ñ'oom' Ty'o^oots'om na teiljeii na matsona': “Meiⁿquia ts'aⁿ na cwila'ntyja nn'aⁿ cwii ts'oom, m'aaⁿ tsaⁿñeeⁿ nacje 'naaⁿ ñ'oomwi'.” ¹⁴ Luaa' matsona' cha joo nn'aⁿ na ticaluiindyee nn'aⁿ judíos, cantyja 'naaⁿ Cristo Jesús nnda^a nla'xmaⁿna juu ñ'oom na tio'naaⁿñe Ty'o^oots'om Abraham, ndo' naljo', nc'e na cwila'yu'ya n'omna ñ'eⁿ Ty'o^oots'om nnda^a nnto'ñoomna Espíritu Santo na tsoom na ñequiaaⁿ.

Ljeii na matsa'ntjomna' ndo' ñ'oom na tso Ty'o^oots'om na nnts'aaⁿ

¹⁵ 'O nn'aⁿya na cwila'yu'yo', mantseinaⁿya ñ'oom ndaa'yo' cantyja 'naaⁿ na matseijndaa'ñe cwii ts'aⁿ ñ'oomtyeⁿ ñ'eⁿ x'iaaⁿna'. Quia na jnda s'aaⁿ xueⁿleⁿ cjo^o tsom'ñeeⁿ, ticwanaaⁿ na nntso cwiicheⁿ ts'aⁿ na ticaluii chiuu tso tsom'ñeeⁿ oo na nntseicwaljo'ti ts'aⁿ ñ'oom na tso juuna'. ¹⁶ Ndo' nnom Abraham tso Ty'o^oots'om chiuu nts'aaⁿ cantyja 'naaⁿ jnda tsaⁿñeeⁿ. Ñ'oom' Ty'o^oots'om na teiljeii tic'oomna' ntseinaaⁿ, na cha'cwijom jndye nn'aⁿ ee matsona': “Cantyja 'naaⁿ jnda' nncu’”, ndo' naljo', ma'moⁿna' ñecwii ts'aⁿ, manquii Cristo. ¹⁷ Luaa waa na ñ'catsjoo ndaa'yo'. Ty'o^oots'om seijndaa'ñe cwii ñ'oom na xocachuui'na' ñequio Abraham. Tjaca ñequiee sianto waljoo' ntquiuu nchoo' nqui ndyu ndo' tyjee'cañoom ljeii na matsa'ntjomna' na tquiaa Moisés. Saa juuna' tixocanda^a nntseityuii'na' najndeii na matseixmaⁿ ñ'oom na tso Ty'o^oots'om nnom Abraham na nnts'aaⁿ. ¹⁸ Saa xeⁿ ñequii'cheⁿ nc'e na matseicanda^añe ts'aⁿ chiuu matsa'ntjom ljeii na tqueⁿ Moisés cha nloñom na jnda tso Ty'o^oots'om na ñequiaaⁿ quia jo' tixocatsona' na to'ñom ts'aⁿ juuna' nc'e ñ'oom na tsoom na ñequiaaⁿ saa ñ'oom na mayuu' cwe' yu tquiaaⁿ ñ'oom'ñeeⁿ nnom Abraham. ¹⁹ Quia jo' juu ljeii na tqueⁿ Moisés ¿yuⁿ l'uena'? Ts'iaaⁿna' nc'e jndye nnom na cwila'tjoondye nn'aⁿ, jo' chii jndanquia chii tquiaa Ty'o^oots'om juuna'. Teijndaa' na nncuaana' hasta xjeⁿ na tyjee' Nquii na cwiluiiñe tsjaaⁿ 'naaⁿ Abraham, nqueⁿ na tso Ty'o^oots'om nnoom chiuu nnts'aa. Ljeii'ñeeⁿ tyoñequia ángeles juuna', ndo' nquii Moisés ts'iaⁿna' na tyotseixmaaⁿ ts'aⁿ na tyom'aaⁿ xcwe quii'ntaaⁿ nn'aⁿ ñequio jo nnom Ty'o^oots'om. ²⁰ Quia na ñecwii ts'aⁿ, ticaⁿna' ts'aⁿ na nnc'oom xcwe ee nquii Ty'o^oots'om ñequii cwiiñê.

Luaa ts'iaaⁿ ljeii na matsa'ntjomna'

²¹ Ndo' na luaa', ¿aa ñe'catsona' na juu ljeii na matsa'ntjomna' m'aaⁿna' nacjoo' ñ'oom na jnda tso Ty'o^oots'om na nnts'aaⁿ? Jeeⁿ tic'oom'na' ee xeⁿ waa cwii ljeii na nnda^a nlqueⁿna' ts'aⁿ na tjaa jnaⁿ cwicatseixmaⁿ nc'e na matseicanda^añe juuna', quia jo' juu na tjaa jnaⁿ catseixmaⁿ ts'aⁿ, nntseixmaaⁿ juuna' ee na matseicaña^a ljo' matsa'ntjomna'. ²² Saa juu ñ'oom' Ty'o^oots'om na teiljeii matseijndaa'ñena' na cha'tsondyee nn'aⁿ m'aⁿtyeⁿna nacje 'naaⁿ jnaⁿ. Luaa' waa cha cha'tsondyee nn'aⁿ na cwila'yu' ñ'eⁿñê nnda^a nnto'ñoomna ñ'oom na jnda tsoom na nnts'aaⁿ nc'e na cwila'yu'ya n'omna ñ'eⁿ Jesucristo. ²³ Cwii tjoocheⁿ na teitquioo' na cala'yu'ya n'ooⁿya, tyeeⁿ tyom'aaⁿya nacje 'naaⁿ ljeii na matsa'ntjomna'. Majuu xjeⁿñeeⁿ tyom'aaⁿya na cwicantyjaa' n'ooⁿya na nleitquioo' na nlui'n'maaⁿndyo nc'e na cwila'yu'ya n'ooⁿya ñ'eⁿ Jesucristo. ²⁴ Jo' chii juu ljeii'ñeeⁿ ts'iaaⁿna' na nnts'aana' cwenta jaa cha'cwijom na laxmaaⁿya yonch'u na m'moⁿna' nda^aya hasta xjeⁿ na nndyo Cristo, cha nc'e na cwila'yu'ya n'ooⁿya ñ'eⁿñê nnts'aana' na tjaa jnaⁿ la'xmaaⁿya jo nnom Ty'o^oots'om. ²⁵ Saa je' na tyjee' na cwila'yu'ya n'ooⁿya ñ'eⁿ Ty'o^oots'om, tic'oⁿtyaaⁿ nacje 'naaⁿ ljeii'ñeeⁿ na tyoch'eena' cwenta jaa. ²⁶ Je' cha'tsondyo' cwiluiindyoo' ntseinda Ty'o^oots'om nc'e na cwila'yu'ya n'om'yo' ñ'eⁿ Cristo Jesús. ²⁷ Ee cha'tsondyo' 'o na jnda teits'oomndyo'

cantyja 'naaⁿ'aⁿ, cwiw'aa'ndyo' cantyja na matseixmaaⁿ cha'xjeⁿ na cwee ts'aⁿ liaa.
²⁸ Nc'e na ljo', je' nchii cwe' judío matseixmaⁿ!, meiⁿ nchii cwe' ts'aⁿ na tuiñe cwiicheⁿ
 nnom tsjaaⁿ. Je' meiⁿ nchii tseixmaⁿ! ts'aⁿ na seijnda cwii patrom, meiⁿnchii tseixmaⁿ!
 ts'aⁿ na m'aaⁿ xjeⁿ 'naaⁿ! nquii, meiⁿ nchii tseixmaⁿ! tsaⁿs'a oo tsaⁿscu 'u. 'O ñe'cwii
 cwilaxmaⁿ'yo' nc'e na cwila'jomndyo' ñequio Cristo Jesús. ²⁹ Ndo' nc'e na cwiluiindy^o
 cwentaa' Cristo, quia jo' mati cwiluiindy^o tsjaaⁿ Abraham na jndyowicantyyoo' ndo'
 maxjeⁿ nnda'yo' naya na jnda tso Ty'o^ots'om na nnts'aaⁿ.

4

¹ Luaa waa na ñe'catsjooya cantyja 'naaⁿ! ñ'oomwaa': Cwii tyochjoo meiiⁿ na matsona'
 na nlo'ñom 'naaⁿ! tsotye na jnda tue', ndo' na luaa' tseixmaⁿ, tjaa'naⁿ na cwichuii' juu
 ñequio cwii moso na seijnda tsotye, meiiⁿ cha'tso 'naaⁿ! tsotyeen la'xmaⁿna' 'naaⁿ'aⁿ.
² M'aⁿ nn'aⁿ na cwiteix'ee juu, ndo' na cwijndoo'na ts'iaaⁿ 'naaⁿ'aⁿ hasta nncue'ntyjo
 chu na jnda seijndaa'ñe tsotyeen. ³ Mati maluaa' matseijomna' jaa nn'aⁿ na cwila'yuu'a.
 Ee cwii tjo^ocheⁿ na jndyaaya ñ'oom na catseyu' ts'aⁿ ñequio Cristo, tyom'aaⁿya nacje
 'naaⁿ cha'tso nnom na quit'maⁿ n'om nn'aⁿ na cantyja 'naaⁿ joona' ntyjaa'ya n'omna na
 nlui'n'maa'ndyena. ⁴ Saa quia na tue'tyjo xjeⁿ na ntyjii Ty'o^ots'om, jñoom Jnaaⁿ. Tuiñe
 jnda cwii yuscu. Tyom'aaⁿ nacjee 'naaⁿ! ljeii na matsa'ntjomna'. ⁵ Jñoom na nntseican-
 dyaañe jaa na tyom'aaⁿya nacje 'naaⁿ! ljeii'ñeeⁿ, cha ndaaⁿ nnco'ñom Ty'o^ots'om jaa na
 nncwjaa'ñe na cwiluiindy^o ntseinaaⁿ.

⁶ Ndo' cha na m'moⁿndyeyuna' na cwiluiindy^o ntseinaaⁿ jñoom Espíritu na tseixmaⁿ
 Jnaaⁿ naquii' n'om'yo' ndo' nqueⁿ mañequiaaⁿ na cwindu'yo': "Tsotyaya Ty'o^ots'om." ⁷ Jo'
 na cwiluiindy^o jnaaⁿ, nchii cwe' ts'aⁿ na mandi'ntjomtyeⁿ nnom patrom. Ndo' nc'e na
 cwiluiindy^o jnaaⁿ, juu na ñnequiaaⁿ na ndaa' Cristo, mati 'u nnda'.

M'aaⁿ ts'om Pablo cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na cwila'yu'

⁸ Jach'ee xuee quia na tyoota'jna'yo' Ty'o^ots'om, tyondye'ntjom'tyeⁿ'yo' ndaaⁿ
 nty'o^oon'om na tyolue nn'aⁿ na jeeⁿ t'maⁿ ñ'oom la'xmaⁿ, meiiⁿ tiyuu' na la'xmaⁿna'
 nqueⁿ. ⁹ Saa je' na cwita'jna'yo' Ty'o^ots'om, oo yati na nl'uuya na mawajnaⁿ'aⁿ 'o, ¿chiiu
 waayu na cwilcwe'nnda'yo' na ntyjaa' n'om'yo' na nlui'n'maa'ndyo' cantyja 'naaⁿ! 'naⁿ
 na tijndana' ndo' til'uena', na nndye'ntjom'tyeⁿ'nnda'yo' ndaana'? ¹⁰ 'O ndicwaⁿ na
 cwitjei'yo' cwentana na niom ncuee na t'mati laxmaⁿna', ndo' mati cantyja 'naaⁿ! chi'ndaa
 ñequio nt'om ncuee na cwitjeii' nn'aⁿ cwentana na jeeⁿ t'maⁿ la'xmaⁿna', ndo' mati na
 cwitjom ndyu. ¹¹ Ndo' na nmeiiⁿ cwil'a'yo', jeeⁿ matseicaty'uena' ja na cwe' ts'iaaⁿ'ndyo
 ts'iaaⁿ na tyots'aaya quii'ntaaⁿ'yo'.

¹² 'O nn'aⁿya na cwila'yu'yo' ñ'eⁿ Cristo, macaⁿ'a ndaa'yo' na calcwe'yo' na ntyjaa'
 n'om'yo' ñ'oommeiⁿ! cha'xjeⁿ m'aaⁿ candyaandy^o cantyja 'naaⁿ! joona'. Meiiⁿ na
 mayuu' tyoota'wi'yo' ja saa matseijomna' na ljo' cwil'a'yo'. ¹³ Manquiujndaa'ndyo' quia
 tjonquiajndyaaⁿ ñ'oom' Ty'o^ots'om ndaa'yo', t'o^oya na wii'a. ¹⁴ Ndo' juu tycu'ñeeⁿ na
 tjoⁿya, cwajndii tyoch'eena' ja, saa meiiⁿ na ljo', tical'a'yo' na ty'aa'yo' ja. 'O to'ñoom'yo'
 ja na cha'cwijom cwiluiindy^o cwii ángel, cha'cwijom nquii Cristo Jesús ja. ¹⁵ Quia jo'
 ¿chiiu tuii na je' tanei'yo' ja cha'xjeⁿ quialjo'? Ee macwji'yuu'ndy^o cantyja 'naⁿ'yo'
 chiiu tyom'aaⁿ n'om'yo', hasta meiiⁿ na n'omndaa'yo' nntjei'yo' na nntiom'yo' n'om
 no^o. ¹⁶ ¿Aa mach'eeyuuna' nquiu'yo' na jndoya 'o nc'e matseinaⁿya ñ'oom na mayuu'
 ndaa'yo'?

¹⁷ Joo na'm'aⁿ na cwiñequiana ñ'oom ndaa'yo', jeeⁿ queen n'omna na nla'jomndyo'
 ñ'eⁿndyena, saa tixcwe ee l'ue n'omna na ntoⁿ'ndyo' ñ'eⁿndyô cha ñenqueena
 nla'ñ'oom'ndyo' joona. ¹⁸ Ee ya na cwila'neii'ndye na'ñeeⁿ 'o, xeⁿ xcwee' n'omna
 ñ'eⁿndyo'. Ndo' majndeiticheⁿ quia na ticañ'aⁿya ñ'eⁿndyo'. ¹⁹ 'O ntseindaaya cwiicheⁿ
 cwiindii' na maquiina' ja cantyja 'naⁿ'yo' cha'xjeⁿ na maquiina' cwii yuscu na matsein-
 cuii, maljo' na nntjoⁿ hasta xjeⁿ na nntseiluii'na' Cristo naquii' n'om'yo'. ²⁰ Toom cwe'

na ñ'a'ya ñ'e'ndyo' je' cha' nncju'naa'ñena' na ñomquia'ti nntseina' ndaa'yo', ee ñ'oom na mayuu'che' matseiñ'ee'ñena' ja cantyja 'na'yo'.

Ñ'oom cantyja 'naa' Agar ñequio Sara

²¹ 'O na l'ue n'om'yo' na ñe'c'om'yo' na cje 'naa' ljeii na tque' Moisés, candu'yo' noo': ¿Aa tyoondye'yo' chiuu matso juuna'? ²² Matso ljeii'ñee' na t'om we ntseinda Abraham. Cwii tsa'ñee' tuiiñe jnda tsa'scu na tyondi'ntjomtye' ndaana, ndo' cwiiche' tuiiñe jnda scuu' nque', Sara'ñee' titseixmaa' ts'a' na m'aa' candyaañe. ²³ Jnaa' na seincuii yuscu na tyondi'ntjomtye' ndaana, tuiiñe cha'xe' cwiluiindyemei'ñquia yo'ndaa, saa jnaa' na tuiiñe jnda scuu' nque', tuiiñe nc'e ñ'oom na jnda tso Ty'oots'om na nnts'aa'. ²⁴ Ñ'oomwaa' tseixma'na' ñ'oom tjañoom'. Ee we yolcu'ñee' la'xma'na we ñ'oom na maxje' ntseicandañ'ena'. Cwii ñ'oom'ñee' ma'mo'na' Sjo Sinaí, ndo' nn'a' na m'a' nacje'naa' ñ'oom'ñee' cwiluiindyena nn'a' na cwindye'ntjomtye'. ²⁵ Juu ñ'oom Agar ma'mo'na' sjo Sinaí na m'aa'na' ndyuaa Arabia, na juu sjo'ñee' matseijomna' cha'na Jerusalén na waa je', ee nn'a' tsjoom'ñee' cwindye'ntjomtye'na nnom ljeii na tque' Moisés. ²⁶ Saa juu tmaa' nn'a' Jerusalén na waa jo nandye na la'xmaa'ya, m'aa' candyaañena', ticandi'ntjomna' nnom ljeii na tque' Moisés. ²⁷ Ee mawaa ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeiina' na tyoñequiaa Isaías teiyo. Matsona':

'U yuscu na titsjaa'ndyu' na tjaa'na' ntseinda',
jndei catseixua' na nei',
'u na ticaljei' chiuu nlquiina' ts'a' na nntseincuii,
jndei catseixua' na manco' na nei',
ee jndyendyeti ntseinda yuscu na tyootseincuii
nchiiti cha'tsondye tyjelcoom.

²⁸ 'O nn'a'ya na cwila'yu'yo', la'xmaa'ya cha'na Isaac, ee mati jaa cwiluiindyö ntseinda Ty'oots'om na tsoom nnom Abraham na nc'om. ²⁹ Saa cha'xe' juu jnda Abraham na tuiiñe cha'xe' mei'quia ts'a', tyoco'wee' Isaac na tuiiñe nc'e Espíritu Santo, maluaa' waa je'. ³⁰ Saa ñ'oom na tso Ty'oots'om nnom Abraham na teiljei, luaa matsona': "Caleintyo' tsa'scu na mandi'ntjomtye' njom' ñequio jnaa', ee ticwanaa' na nnc'o'ñoom 'na' na waa, jnda scu' nncu' nnc'o'ñom." ³¹ Jo' chii 'o nn'a'ya, tila'xmaa'ya ntseinda yuscu na ñejdi'ntjomtye'. Laxmaa'ya ntseinda yuscu na m'aa' candyaañe.

5

Cwintyje'tye'yo' naquii' na jnda seicandyaañe Cristo 'o

¹ Jnda tquiaa Cristo na cwiluiindyö nn'a' na m'a' candyaandye jo nnom ljeii na matsa'ntjomna'. Caljoo'ndyo'tye'yo' cantyja 'naa' na laxma'yo' naljo', tantue'ndyo'cje'nda'yo' nacje 'naa' ñ'oom na nleichuuna' 'o na cwindye'ntjom'tye'yo' nnomna'.

² Candye'yo' ñ'oom na matsjooya, xe' cwiñequiandyo' na nluii 'naa' ntjaa'yo' cha'xe' cwil'a nn'a' judíos yo'ndaa ndana na na'nom, mach'eena' cantyja 'na'yo' na mei'chjoo ticajndañe Cristo. ³ Cwiiche' cwii ndii' matsjoonnda'a mei'quiaa tsa's'a na ñequiaa na nluii 'naa'ñee' tjaa' jndei'na' na catseindañ'ee' ljo' na matsa'ntjom ljeii na tque' Moisés. ⁴ 'O na cwila'tiuu'yo' na tjaa jna' cwicola'xma'yo' jo nnom Ty'oots'om nc'e na cwila'canda'ndyo' chiuu t'ma' ljeii'ñee' jnda seitquiao'na' 'o cantyja 'naa' Cristo. Ndo' jnda to'na' 'o ñequio na m'aa' Ty'oots'om na candya' ts'oom 'o. ⁵ Ee m'aa'ya na cwicantyyaa' n'oo'ya na maque'na' jaa na tjaa jna' cwicola'xmaa'ya nc'e nquii Espíritu ndo' cantyja 'naa' na cwila'yu'ya n'oo'ya. ⁶ Ndo' quia na m'aa'ya cantyja 'naa' Cristo Jesús, mei' cwii ticajnda tseixma'na' na aa tuii 'naa' ntjaa'ya oo aa tyooluii. Ñe'cwii waa na jnda tseixma'na', na cwila'yu'ya n'oo'ya ñ'e'ñe' ndo' cantyja 'naa' juu jo' m'aa'ya na wi' n'oo'ya nn'a'.

⁷ 'O ya ñeja'ljomndyo' cantyja 'naa' Ty'oots'om. ¿Ñee' seitsaa'ñe 'o na ticala'canda'yo' jo nnom ñ'oom na mayuu'? ⁸ Nchii Ty'oots'om s'aa' naljo' ee jom maquee'ñê 'o. ⁹ Tintsuu' n'om'yo' ñ'oom na matsona': "Chjoowi' ndaaljo' matseicandei'ñ'e'na' cha'waa tsquee'ntyo'." ¹⁰ Cantyja 'na' 'o, jo nnom nquii na cwiluiñe na matsa'ntjom, quit'ma' ts'oo' na tixocala'tiuu'yo' na waa cwiiche' chiuu ya cha nla'xma'yo' na tjaa jna'yo' jo nnom Ty'oots'om. Ee nque' nncu'xee' ts'a' na matseiñ'ee'ñe 'o cantyja 'naa' ñ'oomwaa', tjacwenta 'ñee' cwiluiñe tsa'ñee'.

¹¹ 'O nn'a'ya, cantyja 'na' ja luaañe, xe' ndicwa' mañequiaya ñ'oom na maca'na' na caluii 'naa' tjaa' ts'a', xocantyjo nn'a' judíos ja. Ee xe' mañequiaya ñ'oom'ñee', quia jo' tixocala'lloo'ndyena ñequio ñ'oom na ty'ioom nn'a' Jesús ts'oom'naa'. ¹² Toom cwe' joo nn'a' na cwila'ñ'ee'ndyena 'o ñequio ñ'oomwaa' nntyjeñ'e'na yuu na na'nom joona.

¹³ Ee 'o nn'a'ya tquee'ñe Ty'oots'om na cala'xma'yo' nn'a' na jnda jndyaandyo'. Saa nchii na nleil'uee'ndyo' naya'ñee' na nla'jomndyo' ñequio na nei'ncoo' na ntyjii seii' ts'a'. 'O c'om'yo' na nnteijndeii'ndyo' ntyjee'yo' nc'e na m'a'yo' na wi' n'om'yo' joona.

¹⁴ Ee ljeii na tque' Moisés ñequio ñ'oomwaa matseicanda'ñe'na': "C'oom' na wi' ts'om' tyje ts'a'ndyu' cha'xe' na jnda ntyji' nncu'." ¹⁵ Ee xe' cwitye'nquiendyo' che'ncjo'yo', cal'andyo' cwenta na nchii nla'tyui'yo' ts'iaa' 'naa' Ty'oots'om quii'ntaa'yo'.

Natia na matseiquee'na' ts'om ts'a'

¹⁶ Luaa matsjoo ndaa'yo': C'om'yo' nacje 'naa' Espíritu quia jo' tixola'canda'yo' chiuu quee' ts'om seii'yo'. ¹⁷ Ee ljo' na quee' ts'om seii' ts'a' m'aa'na' nacjoo' Espíritu, ndo' Espíritu wjaam'aa' nacjoo' na quee' ts'om seii' ts'a'. Ndo' we ndii' nmei' m'a' ndiaa'ndye. Nc'e na luaa' waa, tixocanda' nl'a'yo' ljo' na l'ue n'om'yo'. ¹⁸ Saa quia cwiñe'quiandyo' na wjaa'mo' Espíritu ndaa'yo' chiuu waa na cal'a'yo', quia jo' cwindyaandyo' cantyja 'naa' ljeii na tque' Moisés.

¹⁹ Cwiwitquioo'ya ljo' na cwil'a nn'a' na teincoondye: m'a'na na cwe' luaa'ndyo ñequio nn'a', tilju' ljo' m'aa' n'omna, wi'ndyena ñequio nn'a', ²⁰ cwila't'maa'ndyena 'na' na jnda l'a nn'a', ndo' cwil'ana ts'iaa' calua', m'a'na na jndoon na nc'iaana, xueena nn'a'. Cwii ñ'oom tit'ma'na', saa cwilawjeyayana, cwil'ana na cha'tso nn'a' tixcwe m'a', manda nquieena xcwe cwil'ana. Ñequii'che' na m'aa' n'omna cantyja 'naa' nquieena, ²¹ cwila'taa' n'omna nc'iaana, cwila'cwjeena nn'a', cwicandyeena, cwicwa'caxii'ndyena, ndo' niom nt'omche' na matseijomna' nmei' na cwil'ana. Matseijndo'a n'om'yo' cha'xe' jnda ñetsjoo ndaa'yo', nn'a' na cwila'jomndye naquii' natiamei', tixocala'jomndyena cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om.

Nmei' cwiwitquioo' mach'ee Espíritu Santo

²² Saa luaa waa ts'iaa' Espíritu: mach'ee' na m'aa'ya na wi' n'oo'ya nn'a', m'aa'ya na neii'ya, m'aa'ya na tjaa ñomtiu c'oo'ya jo nnom Ty'oots'om, m'aa'ya na nioom'che' n'oo'ya quia tixcwe ljo' cwil'a nn'a' ñ'e'ndyo, m'aa'ya na ya nn'a'ndyo ñequio nn'a', mach'ee' na cwriteijndeiya nn'a', cwila'canda'ndyo ñ'oom ntyua'ya, ²³ mach'ee' na cje cwil'aaya jo ndaa' nn'a', ndo' na cwique'ndyo che'ncjo'ya xe' joo na l'ue ts'om seii'a na cal'aaya. Quia cwil'aaya nmei' juu ljeii na matsa'ntjomna' xocat'uiina' jaa. ²⁴ Joo nn'a' na cwiluiindyena cwentaa' Cristo, nnom ts'oom'naa' jnda ty'ioomna cha'tso na quee' ts'om seii'na ñequio na tijo'ndyo na l'ue ts'omna'. ²⁵ Quia jo' cha'xe' na cwitandoo'a cantyja 'naa' Espíritu, mati matsona' na ñequeiaaya na ca'moo' nda'ya chiuu waa na tsam'aa'tya'ya.

²⁶ Ticatsona' na nla's'andyo nla'scundyo na nl'aaya na nla'lioo'a nn'a', mei' na nnc'oo'ya na taa' n'oo'ya nt'omche' nc'iaaya.

¹ 'O nn'aⁿ na cwila'yu'yo', xeⁿ m'aaⁿ cwii nn'aⁿyo' na jnda tju'cje jnaⁿ juu, 'o na cwiitsam'aⁿyo' cantyja 'naaⁿ Espíritu, laxmaⁿyo' na cateijndei'yo' jom na c'oomnnaaⁿaⁿ nacje 'naaⁿ Cristo, saa cal'a'yo' naljo' ñequio na cwitue'ndyo'cje'yo'. Ndo' ticwiindyoy' 'o cal'andyo' cwent cantyja 'naⁿyo', tints'aana' na mati nncju'cje jnaⁿ 'o. ² Cwii ndo' cwiindyoy' cateijndei'yo' nn'aⁿyo' na cwila'yu' meiⁿquia na cwitjoomna, ee na nl'a'yo' naljo' nla'canda'yo' ljeii na matsa'ntjomna'.

³ Ee xeⁿ na m'aaⁿ ts'om ts'aⁿ na t'maⁿ cwiluiiñê meiiⁿ ticatseixmaaⁿ na ljo', manquiu'nn'aⁿñe cheⁿnqueⁿ. ⁴ Cwii cwiindyoy' 'o queⁿñe cheⁿnquii cwent aa mach'ee cha'xjeⁿ na matsona', ee xeⁿ matseicandaⁿñe quia jo' ndaⁿ nnc'oom na neiiⁿ cantyja 'naaⁿ, nchii ee macwji' cwent na xcweti mach'ee, nchiiti cwiicheⁿ, ⁵ ee cwii cwiindyoy' chooya xuu 'naaⁿya.

⁶ Joo nn'aⁿ na cwindye ñ'oom' Ty'o^oots'om na cwit'mo^o nn'aⁿ ndaⁿana, matsona' ñequiana 'naⁿ na macaⁿna' naⁿñeeⁿ.

⁷ Tiñe'quiandyoy' na nquiu'nn'aⁿna' 'o, tjaa 'ñeeⁿ juu na ndaⁿ ntioñ'oom Ty'o^oots'om, ee meiⁿljo'cheⁿ na nnom' ts'aⁿ, majo' jo' nncue'. ⁸ Ee ts'aⁿ na ñequiaaⁿñeñ'eⁿ cantyja na l'ue ts'om seii', majuu jo' nnts'aana' cha'cwijom cwiwe' ntjom, nntsei'ndaa'na jom ndo' nncueeⁿeⁿ. Saa xeⁿ mach'eeⁿ yuu na cjawee' ts'om Espíritu, ñequiaaⁿ na nnlo'ñom tsaⁿñeeⁿ na ticantycwii na wando' añaⁿmaⁿ. ⁹ Jo' chii tilanchqueeⁿndyo na nl'aaya yuu naya ee xeⁿ ti'ndyaanc'uaa'ndyo, nncue'ntyjo xjeⁿ na nnto'ñooⁿya na ticantycwii na cwitandoo'a. ¹⁰ Ndo' nc'e na ljo', cwii cwii ndii' na mañequiaana' na ndaⁿ nntei'jndeiya nn'aⁿ, cal'aaya na ljo', majndeiticheⁿ joo nn'aⁿ na cwila'yu'ya n'om.

Ñ'oom na cwimacanda na ma'moⁿ tsomwaa

¹¹ Queⁿyo' cwent na t'maⁿ ljeii matsa'a. ¹² Joo naⁿñeeⁿ na cwila'jndana na quiandyoy' na caluii 'naaⁿ ntjaaⁿyo' cwil'ana na luaa' ee l'ue n'omna na ljoyaandye nn'aⁿ judíos ñ'eⁿndyena saa xeⁿ nla'jomndyena cantyja 'naaⁿ ts'oom'naaⁿ na tue' Cristo, nntyjo naⁿñeeⁿ joona. ¹³ Ee meiiⁿ joo nn'aⁿ na cwila'jndana na caluii 'naaⁿ seii'yo' ticala-candana chiuu t'maⁿ ljeii'ñeeⁿ. Saa cwijoo' n'omna na quiandyoy' na caluii naljo' cha ndaⁿ nla's'andye na jnda tantjomna 'o. ¹⁴ Saa cantyja 'naⁿya, tijoom cwji's'andyo. Mandā macwjii's'aya cantyja 'naaⁿ juu na tue' nquii Ta Jesucristo nacjoo' ts'oom'naaⁿ, ee cantyja 'naaⁿ ts'oom'naaⁿ, juu na matseixmaⁿ tsjoomnancue, maqueⁿna' ts'oo cantyja 'naⁿya ndo' mati cwiluiindyoy' ts'oo cantyja 'naaⁿ juuna'. ¹⁵ Ee quia na macw-jaa'ñena' ts'aⁿ cantyja 'naaⁿ Cristo Jesús, ticaⁿjnda meiiⁿ na aa jnda tuii 'naaⁿ seiiⁿeⁿ oo aa tjaa'naⁿ. Juu na tuiiñexco ts'aⁿ, juu jo' cajnda. ¹⁶ Cha'tsondyey' nn'aⁿ na cwilajomndyena ñ'oomwaa', quiaa Ty'o^oots'om na meiⁿcwii ñomtiuu tic'omna jo nnoom ñequio juu na m'aaⁿ na candya' ts'oom joona.

¹⁷ Na xuee je' na wjaa wjaatina', meiⁿcwii ts'aⁿ tintseintjaaⁿ ja cantyja 'naaⁿ ñ'oommeiⁿ. Ee cantsaaⁿ na choya cwit'mo^ona' na cwiluiindyoy' ts'aⁿ na mand'iⁿntjomtyeⁿ nnom Ta Jesús.

¹⁸ 'O nn'aⁿya na cwila'yu'yo' ñequio Jesucristo na cwiluiiñê na matsa'ntjoom jaa, macaⁿa na catio'naaⁿñê cha'tsondyoy' 'o. Amén.

Carta na seicwanom Pablo na m'aⁿ nn'aⁿ tsjoom Éfeso

¹ Ja Pablo, ee na l'ue ts'om Ty'oōts'om, cwiluiindyō apóstol, ñ'oomwaa' ma'moⁿna' ts'aⁿ na majñom Cristo Jesús ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ. Matseicwanōⁿya cartawaa na m'aⁿyo' tsjoom Éfeso na la'xmaⁿyo' cwentaa' Ty'oōts'om ndo' na cwila'yū'yo' ñ'eⁿ Cristo Jesús. ² Nquii Tsotyāaya Ty'oōts'om na cwila't'maaⁿndyō ñequio Jesucristo na cwiluiiñê na matsaⁿntjoom jaa, quiana na nnto'ñoom'yo' juu naya na laxmaⁿna ñequio juu na tjañomtiuu c'oom ts'aⁿ jo ndaⁿna.

Matio'naaⁿñe Cristo jaa

³ Cwila't'maaⁿndyō nquii Ty'oōts'om na cwiluiiñê tsotyē Jesucristo na matseixmaaⁿ na matsaⁿntjoom jaa. Nc'e na matseitjoom'na' jaa ñequio Cristo, jo' xjeⁿ cañoom'lueecheⁿ nc'e Espíritu Santo matio'naaⁿñê jaa ñequio cwii cwii nnom na matseixmaaⁿ na m'aaⁿ cañoom'luee. ⁴ Cwitjōōcheⁿ na tqueⁿ Ty'oōts'om tsjoomnancue, jndaⁿ tjeii'ñê jaa na nntseitjoom'na' jaa ñequio Cristo. Luaa' s'aaⁿ cha nlqueⁿna' jaa na lju'ndyō jo nnoom, ndo' na tjaa jnaⁿ cwicolaxmaaⁿya jo nnoom. ⁵ Ee na wi' ts'oom jaa jo' chii xjeⁿ na jndyeecheⁿ tjeii'ñê jaa na nluiindyō ntseinaaⁿ nc'e Jesucristo, ee luaa' tqueeⁿ ee na ljo' l'ue ts'oom na nluii. ⁶ Tuii na ljo' cha' cantyja 'naaⁿ jo' nntseit'maaⁿñena' juu naya na matseixmaaⁿ, na cwe' yu tquiaaⁿ na la'xmaaⁿya nc'e nquii Jnaaⁿ na jeeⁿ candya' ts'oom. ⁷ Cantyja 'naaⁿ juu na jeeⁿ wi' ts'oom jaa, jo' na macwji'n'maaⁿñê jaa ee na tue' Jnaaⁿ, na matseit'maⁿ ts'oom jnaaⁿya. ⁸ Candaⁿya ma'moⁿ Ty'oōts'om na wi' ts'oom jaa na matseijnooⁿoⁿ n'ooⁿya ndo' mañequiaaⁿ na cwila'nooⁿa. ⁹ Ndo' jndaⁿ t'mooⁿ ndaⁿya juu na l'ue ts'oom na wanty'iuu' tyom'aaⁿna', majuu cantyjati na jnaⁿ cha'tso na seijndaa'ñê na nncjaacandaⁿna'. ¹⁰ Juu ñ'oom wanty'iuu'ñeeⁿ ma'moⁿna' na quia nncue'ntyjō xjeⁿ nntseicandaⁿñêñeⁿna', matseijndaa'ñê na cha'tso na m'aⁿ cañoom'luee ñequio nnom tsjoomnancue nc'om joo jo' nacje 'naaⁿ Cristo.

¹¹ Nc'e na jndaⁿ seitjoom'na' jaa ñ'eⁿ Cristo, teiyo tjeii'ñe Ty'oōts'om jaa cha na nc'oomna' jaa na ndaⁿya cha'na na ndaa'jom, ndo' na nncuaa na ljo' matseiljo'yuna' ñequio na jndaⁿ seijndaa'ñê na nnts'aaⁿ ndo' cwiluiina' cha'xjeⁿ na cjaawee' ts'oom. ¹² Luaa' waa na mach'eeⁿ cha jā nn'aⁿ judíos na ñentyjaa'jndyee n'ooⁿya Cristo, catseit'maaⁿñena' Ty'oōts'om cantyja 'naaⁿyâ. ¹³ Ndo' mati 'o nn'aⁿ na nchii judíos quia na jndyeyo' ñ'oom na mayuu' cantyja 'naaⁿ Cristo, majuu ñ'oomxco naya na macwji'n'maaⁿñena' 'o, jla'yū'yo' ñ'eñê, jo' na jñoom sayo 'o ñequio Espíritu Santo na tsoom na nnto'ñoom'yo'. ¹⁴ Manquii Espíritu Santo na tjamei'ntyjee' nnom ñ'oom na cwiljotyē na maxjeⁿ nnto'ñooⁿya ljo' na ñnequia Ty'oōts'om ndaⁿya quia na jndaⁿ seicandyaañeñ'eeⁿ nn'aⁿ na nla'xmaⁿ cwentaaⁿaⁿ, cha na catseit'maaⁿñena' jom na jeeⁿ t'maⁿ cwiluiiñê.

Quiaa Ty'oōts'om na jndo' n'om nn'aⁿ na cwila'yū'

¹⁵ Cantyja 'naaⁿ nmeiⁿ mati ja quia na mandiiya na cwila'yū'ya n'om'yo' ñequio Ta Jesús ndo' na m'aⁿyo' na wi' n'om'yo' cha'tso nn'aⁿ na lju' n'om, ¹⁶ tyoocjomei'ntyjāa' na mañequiaa na quianl'uaaⁿaⁿ cantyja 'na'yo' quia na matseinaⁿya nnoom. ¹⁷ Ty'oōts'om caxuee cwiluiiñê, nqueⁿ na cwiluiiñê Tsotyē Jesucristo na matsaⁿntjoom jaa, macaⁿa nnoom na cantyja 'naaⁿ Espíritu quiaaⁿ na nla'noⁿyo' ñ'oom na ma'mooⁿ ndaⁿya ndo' yati ntsata'jnaⁿyo' jom. ¹⁸ Mati catseicanaaⁿñê naquii' nqueⁿyo' cha na nndaⁿ nla'noⁿyo' ljo' tseixmaⁿ ñ'oom na cwicantyjaa' n'om'yo' na cantyja 'naaⁿ juuna' maqueeⁿñê 'o, ndo' juu na mañequiaaⁿ na cwicandaⁿ nn'aⁿ na laxmaⁿ cwentaaⁿaⁿ, jeeⁿ cajndana' ndo' jeeⁿ t'maⁿ tseixmaⁿna', ¹⁹ ndo' mati quiaaⁿ na caliuuya na jeeⁿcheⁿ ndya' t'maⁿ waa na jneiⁿ. Ñequio juu najndeii na matseixmaaⁿ ndaaⁿ nnteijneiⁿ jaa

nn'aⁿ na cwila'yuu'a ñ'eⁿñê. Ndo' cantyja 'naaⁿ juu najneiⁿ luaa', ²⁰ s'aaⁿ na tando'xco Cristo na tue', ndo' s'aaⁿ na tjacjoo ntyjaa' ts'o^on ntyjaya la'ñeⁿ cañoom'luee, ²¹ tqueeⁿ juu na t'maⁿti cwiluiiñe nchiiti cha'tso na cwiluiitquiendye ndo' mati jo ndaa cha'tso na cwitsa'ntjom na m'aⁿ cañoom'luee ñequio cha'tso na waa najnda. Juu cwiluiit'maⁿñeti jo ndaa cha'tso na m'aⁿ je' ndo' mati 'io cha. ²² Mati s'aaⁿ na cha'tso nnom c'om nacje 'naaⁿ juu ndo' s'aaⁿ na juu cwiluiiñe xqueⁿ ñ'oom jo nnom tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'o^ots'om cwentaaⁿaⁿ, ²³ ee tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'o^ots'om cwentaaⁿaⁿ cwiluiiñena' seii' Cristo ndo' matseicandaa'ñeñ'eⁿna' jom nc'e juu tmaaⁿñeeⁿ ndo' cha'tso na niom, candaa' laxmaⁿna' nc'e Cristo.

2

Cwilui'n'maa'ndyo nc'e na jeeⁿ wi' ts'om Ty'o^ots'om jaa

¹ Mañejuu xjeⁿ na tquiaa Ty'o^ots'om na ta'ndo' xco Cristo tquiaaⁿ na 'o tando'yo' meiiⁿ na jo nnoom tyola'xmaⁿ'yo' l'oo nc'e natia ñequio jnaⁿ na ñeja'xmaⁿ'yo', ² mati 'o ñet'om'yo' naquii' natiameiⁿ, ñesantyjo'yo' ndo' ñel'a'yo' ljo' na cwil'a nn'aⁿ tsjoom-nancuewaa, cha'xjeⁿ na l'ue ts'om juu espíritu na waa najndeiⁿ na m'aaⁿ naquii' jndye na maleichuu xjeⁿ 'naaⁿna' nn'aⁿ na tiñe'cal'a chiuu na l'ue ts'om Ty'o^ots'om. ³ Mati tiempo na jnda teinom ñeja'jomndyo naquii' cha'tso natiameiⁿ, ñel'aaya ljo' na queeⁿ n'om seii'a ndo' ñeja'candaa'ndyo ñ'omtiuu 'naaⁿya. Ndo' na ljo' ñel'aaya, juu na matseiw'iityeⁿ Ty'o^ots'om nn'aⁿ laxmaaⁿya na cat'uiina' jaa cha'xjeⁿ na nnt'uiina' nt'omcheⁿ. ⁴ Saa jeeⁿcheⁿ ndya' wi' ts'om Ty'o^ots'om jaa. T'maⁿ waa na candya' ts'oom ñ'eⁿndyo, ⁵ ee xjeⁿ na ñet'o^oya na l'oo nc'e jnaaⁿya, xjeⁿñeeⁿ tquiaaⁿ na tandoo'xcooya quia na tquiaaⁿ na tando'xco Cristo. Ndo' na ljo', nc'e naya na matseixmaaⁿ, jo' na cwiluii'n'maa'ndyo'. ⁶ Ndo' na tyolaxmaaⁿya l'oo tquiaaⁿ na tandoo'xcooya ñequio Cristo Jesús, ndo' s'aaⁿ na cwimeinⁿdyuaandyo ñ'eⁿñe cañoom'luee. ⁷ Luaa' s'aaⁿ cha xuee na cwiwjaana' m'moⁿna' na juu na m'aaⁿ na jnda ntyjeeⁿ jaa, jeeⁿ cajnda tseixmaⁿna' ñequio juu naya na matseixmaaⁿ nc'e Cristo Jesús. ⁸ Nc'e naya 'naaⁿ Ty'o^ots'om na cwe' yu, jo' chii cwicaluii'n'maa'ndyo' ee na cwila'yu'ya' n'om'yo' ñ'eⁿñê. Meiⁿ nchii laxmaⁿ'yo' na ljo' nc'e cwii na jnda l'a' ncjo'yo', laxmaⁿ'yo' naljo' nc'e mach'eeⁿ na cwicanda'yo' juuna'. ⁹ Nchii cwe' waa na jnda s'aa ts'aⁿ jo' na cwilui'n'maa'ñê, cha nntseicu'na' na nntseis'añe cheⁿnqueⁿ. ¹⁰ Ee cwiluiindy^o ts'iaaⁿ na mach'ee Ty'o^ots'om. Jnda tqueeⁿxcoom jaa cantyja 'naaⁿ Cristo Jesús cha na cal'aaya cha'tso nnom na maty'iomyana' na ndyu'ñeeⁿcheⁿ seijndaa'ñê na cal'aaya.

Cwiljoyaandyo ñ'eⁿ Ty'o^ots'om nc'e na tue' Cristo

¹¹ Jo' chii cjañjoom' n'om'yo' chiuu ñeja'xmaⁿ'yo' cwtijocheⁿ na cwila'yu'yo'. 'O nchii tsjaaⁿ judío 'o ndo' nc'e naljo' joona na cwil'ana 'naaⁿ ntjaaⁿ yo'ndaa ndana na naⁿnom, cwiluena na 'o tila'xmaⁿ'yo' cwentaa' Ty'o^ots'om nc'e na tiquil'a'yo' naljo'. ¹² Tiempo'ñeeⁿ nchii cantyja 'naaⁿ Cristo ñet'om'yo', ñet'om'ndyo'yo' cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ Israel, ee watoⁿ tyom'aⁿ'yo' cantyja 'naaⁿ ñ'oomtyeⁿ na seijndaa'ñe Ty'o^ots'om ñequiondye joona, ndo' mati ñ'oom na tsoom ndaana na nnts'aaⁿ. Xjeⁿñeeⁿcheⁿ meiⁿ ticantyjaa' n'om'yo' jom, meiⁿ na nnc'om'yo' cantyja 'naaⁿaⁿ. ¹³ Saa je' je' tjoom' m'aⁿ'yo' ñ'eⁿ Cristo Jesús. Jo' chii 'o na ñet'om'ndyo'yo' ñ'eⁿ Ty'o^ots'om jnda seicandyoo'ñena' 'o cantyja 'naaⁿaⁿ nc'e na tquiaañe Cristo na tueeⁿeⁿ cwent'a'yo'. ¹⁴ Ee Cristo cwiluiiñê na cwiljoya n'o^on jaⁿ nn'aⁿ judíos ñequio 'o na nchii jo' cwiluiindy^o. Jom s'aaⁿ na ñecwii tmaaⁿ laxmaaⁿya na ñet'o^oya na we tmaaⁿ jaa, ee seityueeⁿeⁿ juu na ñet'o^o na wjeendyo ntyjaa cwii na cha'cwijom tatiom na ñetoⁿna' jaa. ¹⁵ Ñ'oom na tqueⁿ Moisés jndye nnom tyoqueⁿna' xjeⁿ nn'aⁿ. Saa cantyja na tue' Cristo seintycwiina' najndeiⁿ na tyotseixmaⁿ ñ'oom'ñeeⁿ. S'aaⁿ na ntycwii jo' cha we ntmaaⁿndyo nncwil'uee'ñê na nnts'aaⁿ cwii tmaaⁿ xco na tjoom' m'aaⁿya cantyja 'naaⁿaⁿ. Laa'ti' waa na seintycweeⁿ na ticuee'

n'om nn'aⁿ cwii cwii tmaaⁿ nc'iaana. ¹⁶ Nc'e na tue' Cristo nacjoo' ts'oom'naaⁿ jo' na seintycwiiñ'eeⁿ na m'aⁿntiaa'ndye we ntmaaⁿ nn'aⁿ, s'aaⁿ na ñecwii tmaaⁿ joona, ljoyaandyena ñ'eⁿ Ty'o^oots'om.

¹⁷ Jndyo Cristo na jndyonquiaaⁿ ñ'oom xco na mach'eena' na cwintycwii tia' quii'ntaaⁿ 'o nn'aⁿ na tquia ñet'om'yo' cantyja 'naaⁿ Ty'o^oots'om, ndo' mati quii'ntaaⁿ jâ nn'aⁿ judíos na candyoo'ti ñet'o^onyâ cantyja 'naaⁿaⁿ. ¹⁸ Nc'e cantyja 'naaⁿ Cristo jo' na meiiⁿ we ntmaaⁿ jaa, wanaaⁿ na nntsaquiaa'a na m'aaⁿ Ty'o^oots'om, cwiluii na ljo' nc'e Espíritu Santo. ¹⁹ Jo' chii 'o nn'aⁿ gentiles tacola'xmaⁿyo' nn'aⁿ na cwe' cwiquieya cwii tyuaa na nchii jo' tuiindyoy'. Xeⁿ nchii je' je' mañecwii xjeⁿ cwiluiindyoy' ñequio tmaaⁿ na cwiluiiñe cwentaa' Ty'o^oots'om, cwiluiindyoy' nn'aⁿ na ñecwii w'aa 'o, ndo' ñequii 'ñeeⁿ ntseinda 'o. ²⁰ O cwiluiindyoy' cha'cwijom w'aa na jna'na' nacjoo' ts'ia'ntsjo', na tacatyeeⁿ nacjoo' ñ'oom na tyoñequia apóstoles ñequio profetas. Manquiti Jesucristo cwiluiiñe tsjo' nqui w'aa'ñeeⁿ. ²¹ Cristo cwiluiiñe tsia'ntsjo'ñeeⁿ. Nacjoo' juuna' cha'waa w'aa'ñeeⁿ cwijom wjaacanda'a'na' hasta na ncue'ntyjo na nluiiñena' cwii wats'om na lju' cwentaa' Ta Ty'o^oots'om. ²² Jo' chii cha'tsondyoy' 'o na seitjoom'na' ñ'eⁿ Cristo matseitjomna' 'o ñ'eⁿ nc'iaa'yo' na cwiluiindyoy' cwii w'aa yuu na nnc'oomñe Ty'o^oots'om nc'e Espíritu Santo.

3

To'ñom Pablo ts'iaaⁿ na nnts'aaⁿ

¹ Jnaaⁿ ñ'oommeiⁿ, jo' na ja Pablo m'aaⁿya praso cantyja 'naaⁿ Cristo Jesús cha cateijndeiiina' 'o nn'aⁿ gentiles, ² Nc'e na jeeⁿ yañe Ty'o^oots'om, matsona' na manquiu'yo' na tquiaaⁿ ts'iaaⁿwaa na cats'aaya juuna' naquii'ntaaⁿyo' cha na cateijndeiiina' 'o. ³ Ee t'mooⁿ nooⁿya ñ'oom na jeeⁿ wanty'iuu' ñetuaa chiuu jnda seijndaa'ñê, ndo' tquiaaⁿ na catsei'noⁿa juuna'. Chjoowi' ñ'oom'ñeeⁿ jnda seiljeiya na matseicwanoⁿya na m'aⁿyo'. ⁴ Quia nla'naⁿyo' juuna' quia jo' nla'noⁿyo' na matsei'noⁿa ñ'oom na wanty'iuu' ñetuaa cantyja 'naaⁿ Cristo. ⁵ Juu na jeeⁿ wanty'iuu' ñetuaa tñquiaa Ty'o^oots'om na nliu nn'aⁿ na ñet'om teiyo juuna', cha'xjeⁿ je' ñequio Espíritu Santo jnda t'mooⁿ ndaa apóstoles na lju' n'om ñequio profetas. ⁶ Luaa waa ñ'oom na wanty'iuu' ñetuaana': Nn'aⁿ na nchii judíos joona, juu na nnts'aa Ty'o^oots'om na nndaa nn'aⁿ judíos, mati nnto'ñoomna. Matseitjoom'na' joona ñequio sei' Cristo, mati mañ'oomna' joona naquii' ñ'oom na tso Ty'o^oots'om na nnts'aaⁿ cantyja 'naaⁿ Cristo Jesús.

⁷ Macantya 'naaⁿ ñ'oomwaa' jo' na s'aa Ty'o^oots'om na jndaya na mañequiaya juuna' ndaa nn'aⁿ, ndo' tquiaaⁿ najndeii na matseixmaaⁿ na ñ'eⁿ mats'aaya tsiaaⁿwaa'. ⁸ Quii'ntaaⁿ cha'tsondye nn'aⁿ cwentaa' Ty'o^oots'om na tit'maⁿ cwiluiindyey, cantyja 'naⁿya, ja tit'maⁿndyoty, nchiiti joona. Saa meiiⁿ na ljo', nooⁿ ja tquiaaⁿ ts'iaaⁿ na catseicandiiya nn'aⁿ na nchii judíos na cha'tso na matseixmaⁿ Cristo jeeⁿ cajndana' meiⁿ xocanda nntsei'noⁿ ts'aⁿ. ⁹ Ndo' ty'ioom ts'iaaⁿ ja na cats'aaya na c'ooliu nn'aⁿ chiuu nncwji'n'maaⁿñê 'o nn'aⁿ na nchii tuiindyoy' judíos. Quia na jna'jndyeeche'na' na s'aa Ty'o^oots'om cha'tsoti na maniom seijndaa'ñê na luaa' nncuaa, saa hasta quia je'cheⁿ matseicanooⁿ na ljo', ¹⁰ cha cantyja 'naaⁿ juu tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'o^oots'om cwentaaⁿaⁿ cha'tsondye na cwiluiitquiendye na m'aⁿ cañoom'luee ñequio cha'tso na cwitsa'ntjom jo' jo', caliuna na jndye nnom na jndo' ts'om Ty'o^oots'om. ¹¹ Ty'o^oots'om s'aaⁿ cha'tso nmeiⁿ cha'xjeⁿ nqueⁿ jnda seijndaa'ñê na ticantycwii na l'ue ts'oom na nncuaa, ndo' seicandañena' naljo' ee Taya Jesucristo. ¹² Ndo' nc'e na cwila'yu'ya n'ooⁿ ñ'eⁿ Jesucristo ndo' cwicantya' n'ooⁿya jom, jo' na matseicanaaⁿñena' na cwila'candyoo'ndyo na m'aaⁿ Ty'o^oots'om. ¹³ Jo' chii macaⁿa ndaa'yo' na tintsei'ndaa'na' nquiuyoy' nawil' na matjōⁿya cantyja 'naⁿyo' ee na ljo', matseit'maaⁿñena' 'o.

Cristo candya' ts'oom jaa

¹⁴ Macwe' jo' na maco'a xtyaya jo nnom Tsotye Taya Jesucristo, ¹⁵ na cantyja 'naa' jom cha'tso yo na m'a' cañoom'luee ñequio yo na m'a' tsjoomnancue, cwilcwii'na xue'ne na cwiluiiñê Tsotyena. ¹⁶ Nquii Tsotyaya waa na jee' cajnda na tjaa ljo' cwii maca'na' na matseixmaa'. Maca'na na cantyja 'naa' joona', naquii' n'om'yo' ñequiaa' na nna'ndyo' ndo' nla'xma'yo' najndei na cwiluiiñê nc'e Espíritu, ¹⁷ cha ndaa nnc'oomñe Cristo naquii' n'om'yo' nc'e na cwila'yuya n'om'yo' ñ'eñê cha caljotye' na m'a'yo' naquii' na m'aa' Ty'oots'om na wi' ts'om 'o, cha'xje' njoom ty'e nch'loo' ts'oom. ¹⁸ Mati maca'na nnom Ty'oots'om na cala'nq'ya'yo' ñequio cha'tsondye nn'a' na cwila'yuy' cwanti na t'ma' na m'aa' Cristo na wi' ts'oom nn'a', ndo' na tco, ndo' na njoom, ndo' na ndye. ¹⁹ Juu na m'aa' Cristo na wi' ts'oom 'o luaa, maca'na na cala'nq'yo' na waljoo'che' na t'ma'na', ndo' na luaa' nla'nq'yo' jo' na nnc'om'yo' na chawaañ'e' naquii' n'om'yo' m'aa'ñe Ty'oots'om.

²⁰ Catseit'maa'ñena' Ty'oots'om na jom jndyeti ndaa nnts'aa' nchii cwe' cha'xje' cwitaa' jaa mei' nchii cwe' cha na cwila'tiutyaaya ndo' na mateijnei' jaa nc'e najndei na matseixmaa' m'aa'na' naquii' n'oq'ya. ²¹ Jom catseit'maa'ñena' naquii' tmaa' nn'a' na macwji' Ty'oots'om cwenta'a' nc'e Cristo Jesús cha'tso ndyu ndo' cha'waati xuee na cwii wjaatina'. Amén.

4

Tjoom' m'a'yo' nc'e Espíritu Santo

¹ Ja m'a'ya w'aancjo jnaa' na cwiluiindyō ts'a' na m'aa'ñe cantyja 'naa' Jesucristo, mats'aaya ty'oo ndaa'yo' na c'om'yo' quii'ntaa' nn'a' cha'xje' na maca'na' na c'om nn'a' na maquee'ñe Ty'oots'om cwenta'a' ee mancjo'yo' jo'. ² C'om'yo' na nioom' n'om'yo' ndo' yann'a'ndyo', c'om'yo' na t'ma' n'om'yo', cana'ndyo' ñ'e' nc'iaa'yo' ñequio na wi' n'om'ntyjee'yo'. ³ Ñequio na mateijndei Espíritu Santo 'o, calajnda'yo' na ñecwii n'om'yo' ñequio nn'a' na cwila'yuy' nc'e na matseitjoom'na' 'o na ya m'a'yo' ñequiondye joona. ⁴ 'O nc'e Cristo ñecwii sei' cwiluiindyō ndo' ñecwii Espíritu Santo na m'aa'ñe naquii' n'om'yo', cha'xje' jnda tquee'ñe Ty'oots'om 'o na ñecwii waa na cwicantyyaa' n'om'yo', ⁵ m'aa' ñecwiiñe Jesucristo na cwiluiiñê na matsa'ntjoom, ndo' ñecwii na cwila'yuya n'oq'ya ñ'eñê, ndo' ñe'cwii na cwileits'oomndye nn'a' cantyja 'naa'a', ⁶ ndo' m'aa' ñecwii Ty'oots'om na nque' cwiluiiñe Tsotyaya na cha'tsondyō, jom cha'tso matsa'ntjoom ndo' mach'ee' ts'iaa' 'naa'a' naquii' n'oq'ya ndo' m'aa'ñê jo' jo'.

⁷ Cwii cwiindyō cantyati na jnda jndaa' nnom Cristo na 'naa' ts'iaa' na matseixma', cantyati jo' naya na maco'ñom. ⁸ Nc'e na luaa' jo' matso ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii: Quia na tjawaa' cañoom'luee jnda na tando'xcoom na tuee'ne, tjachom cha'tso joo na ñet'om nacjoom'm, ndo' ndaa nn'a' tquiaa' cwii cwii nnom na 'naa'na.

⁹ ¿Ljo' ñe'ca'mo'na' na matsona' na tjawaa'? Matsona' naljo' ee najndyee jndyocuee' nnom tsjoomnancuewaañe. ¹⁰ Jom na jndyocuee' majuityee' tjawannaa'a' cañoom'luee cha na cha'tsoti na niom, canda' ma'mo'na' na m'aa'ñê. ¹¹ Ndo' manquityee' tquiaa' na nt'om nn'a' cwiluiindyē apóstoles. Nt'om cwiluiindyē nn'a' na cwit'moq' ñ'oom cantyja 'naa'a' cha cala'yuy' nn'a'. Nt'om cwiluiindyē na cwiñe'quia ñ'oom xco na ya cantyja na nlu'i'n'maa'ñe ts'a', ndo' nt'om cwiluiindyē na cwitei'xee ntmaa' nn'a' na macwji' Ty'oots'om cwenta'a' ndo' nt'omche' cwito'ñoom na 'naa' na cwit'moq' ndaa nc'iaa. ¹² Luaa' s'aa Cristo, jo' na ya tei'naa' nn'a' na cwila'xma' cwenta'a' na nl'ana ts'iaa' na maca'na' cha na nncjaawijndyeendye nn'a' na nnc'om cantyja 'naa'a', ¹³ hasta xje' na nncue'ntyjō na cha'tsondyō tjoom' nnc'oq'ya na cwila'yuya n'oq'ya ñ'eñê ndo' na canda'ya na cwita'jnaa'a' nquii Jnda Ty'oots'om. Ndo' na ljo' nlaxmaa'ya nn'a' na jnda tquiee' n'om na canda' nntseijomna' jaa cantyja 'naa' Cristo. ¹⁴ Quia jo' taxocatseijomnda'na' jaa cha'na yocanch'u na tiyo

yo cwila'chuii' chiuu waa na m'aa'n n'om. Meiⁿ taxonquiandyō na nleichuuna' jaa cantyja 'naa'n' ñ'oom xco na cwe' cantu na cwiñe'quia nn'aⁿ na jeeⁿ jndō' n'om na joo ñ'oom'ñeeⁿ cwi'oochoondyena' nn'aⁿ nato na tixcwe. ¹⁵ Quia jo' nc'e na wi' n'ooⁿya nn'aⁿ, calanaaⁿya ñ'oom na mayuu', matsona' na catsanajndaaya cantyja 'naa'n' cha'tso nnom chiuu waa na m'aaⁿya nc'e na matseitjoom'na' jaa ñ'eⁿ Cristo na cwiluiiñê xqueⁿ tmaaⁿ jaa na laxmaaⁿya seiiⁿeⁿ. ¹⁶ Ndo' cantyja 'naa'n' Cristo, jaa na cwiluiindyō seiiⁿeⁿ, matseijomna' cha'na tjacañjoom'ñe seii' ts'aⁿ, ndo' juu jo' quia ya t'uii'na' ñequio cwii cwii nnom na tjacañjoom'ñe ts'aⁿ, quia jo' tjoom' m'aaⁿna', ndo' nc'e jo' ya wjanajndei juuna'. Ndo' jaa na cwiluiindyō seiiⁿeⁿ, nntsawijndaaya na wi' n'ooⁿya nn'aⁿ.

Cwiluiindyoxcoo na cwila'yuua ñ'eⁿ Cristo

¹⁷ Jo' chii nc'e nquii Ta Jesús matsaⁿntjoom jaa, luaa ñ'oom na matsjoo ndaa'yo'. Tsacwi'ntyje'yo' na matseijomna' 'o cha'na nn'aⁿ na tyootioondye l'ō Ty'oōts'om. Ee joona m'aⁿna ñomtiuu 'naaⁿna na cwe' ts'iaaⁿndyo joona'. ¹⁸ Ee juu na cwila'noⁿna matseijomna' cha'cwijom na jaañe. Ee juu na wando' Ty'oōts'om ticuaana' ñ'eⁿndyena ee ticala'noⁿna cantyja 'naaⁿlaⁿ nc'e na quie' n'omna. ¹⁹ Jnda s'aana' na tajnaaⁿtona natia na cwil'ana, cwiñequiandyena nnom ljo' na queeⁿ ts'om seiina cha ñequio na neiiⁿna ndaaⁿ n'l'añ'eⁿna cha'tso nnom ljo' na ticaty'iomyana'. ²⁰ Saa 'o nchii luaa' waa ñ'oom na tyot'mooⁿ nn'aⁿ cantyja 'naa'n' Cristo ndaa'yo', ²¹ xeⁿ na mayuu' jndye'ya'yo' ñ'oom'm ndo' jla'noⁿyo' na ñ'oom na mayu'cheⁿ juuna', ²² quia jo' cantyja 'naa'n' chiuu waa na ñet'om'jndyee'yo', catjei'ndyo' cantyja 'naa'n' natia na ñeseiqueeⁿ ts'om seii'yo' ee juu jo' tseixmaⁿna' cwii na jnda tei'ndaa'ñ'eⁿ na joo natia'ñeeⁿ cwinquo'nn'aⁿna' ts'aⁿ. ²³ Macaⁿna' na cala'xco'yo' cantyja 'naa'n' espíritu 'na'yo' ñequio na m'aaⁿ n'om'yo', ²⁴ ndo' na c'omxcondyo' cha'cwijom ts'aⁿ na macwee liaa xco na juu jo' cwiluiiñena' cantyja na l'ue ts'om Ty'oōts'om na cwiwitquioo' jo' quia na mach'ee ts'aⁿ na maty'iomyana' ndo' lju' wjaam'aaⁿ.

²⁵ Jo' chii tacalaneiⁿyo' cantu, cwii ndo' cwiindyō catseineiⁿ ñ'oom na mayuu' ñ'eⁿ nc'iaa' ee cha'tsondyō cwiluiindyō cwii cwii nnom ljo' na tjacañjoom'ñe seii' Cristo.

²⁶ Quia matsei'w'ii' x'ia', tintseitjoondyu'ti' nnoom na jndaa'jom nntseicamaaⁿndyu' na tincja'cwaaⁿya' jom. ²⁷ Tiñenquia'yo' meiⁿcwii nnom na tsaⁿjndii ndaaⁿ nnts'aaⁿ xjeⁿ 'o.

²⁸ Ñeeⁿ 'o na ñex'uee, je' tanch'ueeti, je' cats'aayaaⁿ ts'iaaⁿ na yati cha nncuaa ljo' na ndaaⁿ nnteijneiⁿ nt'omcheⁿ na matseitjoona' joona.

²⁹ Meiⁿcwii ñ'oomntjeiⁿ talaneiⁿyo', macanda calaneiⁿyo' ñ'oom naya na nnteijn-deiina' ts'aⁿ na nncjaawijndeiityeeⁿ, ndo' nn'aⁿ na ndye ñ'oom'ñeeⁿ nntio'naaⁿñena' joona. ³⁰ Ndo' til'a'yo' cwii nnom na nntseichjoo'na' ts'om Espíritu Santo na cwiluiiñe Ty'oōts'om, nquii na ñequio juu ty'ioom sayo 'o, cha jndaa' ñeeⁿ 'o xuee quia na nnlui'n'maaⁿndyefñ'eⁿ nn'aⁿ.

³¹ Ca'ndye'yo' cha'tso nnom na cwil'a na matsei'ndaa'na' n'om'yo', cha'na nntseiw'ii ts'aⁿ x'iaaⁿlaⁿ, nntseiloo'ñe ts'aⁿ ñ'eⁿ x'iaaⁿlaⁿ, c'uaa c'uaati ñom na matseijmeiⁿñê nnom x'iaaⁿlaⁿ, maju' ts'aⁿ ñ'oom wi' nacjoo' x'iaaⁿlaⁿ, ñequio chatso nnom ljo' na tis'a.

³² Cal'a'yo' na ya nn'aⁿndyo' ñ'eⁿ nc'iaa'yo', c'oom na wi' n'om'yo' joona, cala't'maⁿ n'om'yo' nc'iaa'yo' cha'xjeⁿ mati matseit'maⁿ ts'om Ty'oōts'om 'o nc'e Cristo.

5

Luaa macaⁿna' na c'om ntseinda Ty'oōts'om

¹ Nc'e na cwiluiindyō ntseinda Ty'oōts'om na m'aaⁿ na jeeⁿ candya' ts'oom 'o, jo' na macaⁿla na caluii'ndyo' cha'xjeⁿ nqueⁿ. ² C'om'yo' na jnda nquiu'yo' meiⁿquia nn'aⁿ cha'xjeⁿ Cristo ty'oom na candya' ts'oom jaa, ndo' tquiaañê na tueeⁿeⁿ cwentaaya. Ndo' na ljo' s'aaⁿ s'aana' ntyjii Ty'oōts'om ñ'eⁿñê cha'cwijom catsmaⁿ na cwila'cuee' nn'aⁿ

judíos cha nntseit'maⁿ ts'oom joona jnaaⁿna. Manc'e jo' chii tío na jeeⁿ tjawee' ntyjii Ty'oots'om ñ'eⁿñê cha'cwijom cwii jndye cachi.

³ Saa quii'ntaaⁿ 'o na cwiluiindyoy' nn'aⁿ cwentaa' Ty'oots'om ticatsona' meiⁿ cwe' na nlaneiⁿ'yo' ñ'oom cantyja 'naaⁿ na cwe' nnc'oomya ts'aⁿ ñ'eⁿ x'iaa' ndo' cha'tso nnom ñ'oomtia, oo aa queeⁿ ts'om ts'aⁿ na ñe'cwityañê. ⁴ Ticaty'iomna' na nlaneiⁿ'yo' meiⁿquia nnom ñ'oom ntjeiⁿ oo ñ'oom wi', oo ñ'omjnaaⁿ na cwila'neiⁿ nn'aⁿ. Nchii jo' na nl'a'yo'. 'O cjaañjoom' n'om'yo' cwii cwii nnom na cantyja 'naaⁿ joo jo' ññe'quia'yo' na quianl'uaa' Ty'oots'om. ⁵ Ee manquiu'yo' na juu ts'aⁿ na cwe' nnc'oomya ñequio x'iaa' oo na nntseiqueeⁿ ts'om na ñe'cwityañê, jo' jo' matseijomna' cha'na quia na matseit'maaⁿñe ts'aⁿ cwii na cwe' nn'aⁿ nl'a, ndo' na ljo' nntseicu'na' na nncjaaquiee' tsaⁿñeeⁿ cantyja na matsa'ntjom Cristo ñ'eⁿ Ty'oots'om. ⁶ Meiⁿcwii ts'aⁿ tinquio'nn'aⁿ'yo' na nndu'yo' ñ'oom ntjeiⁿ nnom, ee macwe' jnaaⁿ jo' juu na t'maⁿ nntseiw'ii Ty'oots'om nnt'uiina' nn'aⁿ na tilañ'oom'ndyena chiuu na matseicañeeⁿ joona. ⁷ 'O til'a'yo' cha'xjeⁿ na cwil'ana.

⁸ Ee 'o jnda ñet'om'yo' cantyja 'naaⁿ na jaaññe saa je' na jnda seitjoom'na' 'o ñequio Ta Jesucristo, c'om'yo' cantyja 'naaⁿ naxueeñe, ⁹ ee juu naxueeñe quia na matseixueeñena' naquii' ts'om ts'aⁿ, mach'eenⁿ na yats'aⁿñê, xcwe mach'eeⁿ ndo' mayom'm ñ'oom na nntseineiⁿ. ¹⁰ Cala'jnda'yo' na nntsawi'naⁿ'yo' na nl'a'yo' cha'tso yuu na macjaawee' ntyjii Ta Jesús ñ'eⁿndyo'. ¹¹ Ticala'jomndyo' ñequio ljo' na tjaa yuu l'ue na cwil'a nn'aⁿ na m'aⁿ cantyja 'naaⁿ na jaaññe. 'O cala'canooⁿ'yo' na tixcwe ljo' cwil'ana. ¹² Ee mach'eenⁿ na jnaaⁿ ts'aⁿ na nntseineiⁿ ljo' na cwe' nty'iu cwil'a naⁿñeeⁿ, ¹³ saa quia na jnda seicanooⁿ naxueeñe cha'tso ljo' na cwe' nty'iu cwiluii, quia jo' cwiwitquioo'ya. Ee juu naxuee matseicanooⁿna' cha'tsoñ'eⁿ ljo' na wanty'iuu' niom. ¹⁴ Cantyja 'naaⁿ luaa', luaa matsona':

Calcwi' 'u na watsu',

quicantya' na wa' qui'ntaaⁿ l'oo

cha na ñnequiaa Cristo na xuee nnc'oom'.

¹⁵ Cantyja 'naaⁿ nmeiⁿ cal'andyo' cwentⁿ cantyja chiuu waa na tsam'aⁿ'yo'. Tinc'om'yo' na cwe' tijndo'to n'om'yo', 'o c'om'yo' na jndo'ya n'om'yo'. ¹⁶ Jo' chii queⁿndyo' na nl'a'yo' yuu na maty'iomyaⁿ. Meiⁿ tila'catsuu'yo' xuee 'naⁿ'yo' na cwe' chutindyoy, ee cwii cwii xuee jaawiwi'ti. ¹⁷ Til'a'yo' cwii nnom na cwe' nl'a'to'yo', cala'noⁿ'ya'yo' ljo' l'ue ts'om Ta Ty'oots'om na nl'a'yo'. ¹⁸ Tinc'om'yo' na candye'yo', ee na luaa' nl'a'yo' wjaachuna' 'o na nntsuundyoy, 'o c'om'yo' na too'ndyo' ñ'eⁿ Espíritu Santo. ¹⁹ Cala'naⁿ'yo' ñ'oom na cho salmos na nndye'yo' ñ'eⁿ nc'iaa'yo' ndo' cata'yo' cha'tso nnom na ya nnta ts'aⁿ na cwila't'maaⁿndyo' Ta Ty'oots'om ñequio na xcwee'ya n'om'yo'. ²⁰ Ñequii'cheⁿ quia'yo' na quianl'uaa' Tsotyaaⁿ Ty'oots'om cantyja cha'tsoti na matio'ñaañê 'o ñequio xuee' Taya Jesucristo.

Ñ'oom cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na t'unco.

²¹ Catue'ndyo' cje'yo' ndaa nc'iaa'yo' na cwila'yu' nc'e na t'maⁿñe Ty'oots'om nquiu'yo'.

²² 'O yolcu na m'aⁿ s'aa'yo' cal'a'yo' ljo' na l'ue n'omna cha'cwijom cwindye'ntjom'yo' nnom nquii Ta Jesucristo. ²³ Ee tsaⁿs'a cwiluiiñê xqueⁿ scoom'm, cha'xjeⁿ Cristo cwiluiiñê xqueⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿna' ndo' na macwji'n'maañê tmaaⁿñeeⁿ, ee cwiluiiñena' seiiⁿeⁿ, ²⁴ ndo' cha'xjeⁿ t'maaⁿ nn'aⁿ na cwila'yu' maju'ñecje nnom Cristo, maluaa' macaⁿna' na joo yolcu na jnda t'unco catuee'ndyecjena ndaa s'aana.

²⁵ Naⁿnom na m'aⁿ lcuu c'omna na jnda nquiuna joo cha'xjeⁿ Cristo ty'oom na candya' ts'oom tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿna' ndo' na tquiaañê na tueeⁿeⁿ cwentana. ²⁶ Luaa' s'aaⁿ cha na nntseixmaⁿ tmaaⁿñeeⁿ cwentaa' Ty'oots'om ndo' tqeⁿ ljoom'm juuna' quia na teits'oomndyena ndo' ñequio na tyondyena ñ'oom'm,

²⁷ cha ñeiquiaa cheⁿnqueⁿ tmaaⁿñeeⁿ nnoom na neiⁿncoo' caxuee tseixmaⁿna', na tjaa yuu na cwajndii cantyja 'naaⁿna' meiⁿ tjaa'naⁿ na cantseiiⁿna' meiⁿ tjaa cwiicheⁿ na nljei' na ticuaaya cantyja 'naaⁿna', na ñequii'cheⁿ tseixmaⁿna' cwentaa' Ty'ooots'om ndo' candaⁿñeⁿ matseixmaⁿna' cwentaaⁿaⁿ. ²⁸ Maluaa' waa na matsona' na c'oom tsaⁿs'a na wi' ts'oom scoom'm cha'xjeⁿ jnda ntyjeeⁿ seiⁿeⁿ. Ee ts'aⁿ na wi' ts'om scuu' ma'moⁿ na jnda ntyjiiñe cheⁿnquii. ²⁹ Ee tjaa 'ñeeⁿ quich'ee na jndoo'ñe cheⁿnquii. Macwaaⁿaⁿ nantquie cha nnc'oom na yaaⁿaⁿ. Ndo' cha'xjeⁿ Cristo mach'eeⁿ cwentaa' jaa tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'ooots'om cwentaaⁿaⁿ, maluaa' matseijomna' na cateix'ee ts'aⁿ scoom'm. ³⁰ Ee jaa tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'ooots'om cwentaaⁿaⁿ, cwiluiindyö sei' Cristo na cha'waañe. Ndo' cwii cwiindyö matseijomna' cwii cwii nnom na matseicañjoom'na' jom. ³¹ “Jo' chii tsaⁿs'a n'ñeeⁿ tsotyeⁿ tsoñeeⁿ cha na nntseitjoom'na' jom ñ'eⁿ scoom'm ndo' wendyena nla'xmaⁿna ñecwii ts'aⁿ.” ³² Jeeⁿ t'maⁿ matseixmaⁿ ñ'loomwaa' na jeeⁿ wanty'iuu' waana'. Saa ja matseijoom'ndyö ñ'oommeiⁿ cantyja 'naaⁿ Cristo ñequio tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'ooots'om cwentaaⁿaⁿ. ³³ Saa ñ'oom na macanda, cwii ndo' cwiindyö 'o c'oom na jnda ntyjii scuu' cha'xjeⁿ na jnda ntyjiiñe cheⁿnquii ndo' mati 'o naⁿlcu cala'l'uee'ndyö' s'aa'yo'.

6

Luaa macaⁿna' na c'om nda nn'aⁿ na cwila'yu'

¹ 'O yonch'u, nc'e na cwila'yu'yo' ñequio Jesucristo, laxmaⁿyo' na c'om'yo' na ndyaandyo' jo ndaa nn'aⁿ na nda o' ee maty'iomyana' na nl'a'yo' naljo'. ² Ee ljeii najndyee na matsaⁿntjomna' chuuna' ñ'oom na tso Ty'ooots'om na nnts'aaⁿ. Matsona': “Catseit'maaⁿndyu' tsotye' ñ'eⁿ tso'ndyo' ³ cha na nnc'oom' na neiⁿ ndo' tco xueechu' nnom tsjoomnancuewaa.” ⁴ Ndo' 'o je', na m'aⁿ nda'yo' til'a'yo' cwii nnom na nla'lloo'ndyena, 'o cala'quie'yo' joona ñequio ñ'oom na matseijndö'na' n'omna chiuu nnc'omna ndo' cat'moⁿyo' ndaana na candya' ts'om Ta Jesucristo joona.

Ñ'oom cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na teil'uandye na cwindye'ntjomtyeⁿ

⁵ 'O nn'aⁿ na teijndandyo', c'om'yo' na ndyaandyo' ndaa patrom 'naⁿyo', catue'ndyo'cje'yo' ndaana ndo' ñequio na nquia'yo cala't'maaⁿndyo' joona ñequio na xcwee' n'om'yo' cha'xjeⁿ nquiu'yo' na cwindye'ntjom'yo' nnom nquii Cristo. ⁶ Nchii cwe' quia na jndoo'na jo' na cwique'ndyo' ts'iaaⁿ na cwil'a'yo'. 'O cal'a'yo' na ljo' ee na manquiu'yo' na nnom nquii Cristo m'aⁿtyeⁿyo' moso, ndo' ñequio na xcwee' n'om'yo' cwil'a'yo' yuu na l'ue ts'om Ty'ooots'om. ⁷ Ts'iaaⁿ na nl'a'yo', cal'a'yo' juuna' ñequio na tinc'uaa' n'om'yo', cha'xjeⁿ nnom nquii Ta Jesucristo na cwindye'ntjom'yo', nchii cwe' ndaa nn'aⁿ.

⁸ Ee manquiu'yo' na cwii cwii ts'aⁿ, aa m'aaⁿtyeeⁿ moso oo aa m'aaⁿ xjeⁿ 'naaⁿ nqueⁿ, saa Ta Jesús ñeiquiaaⁿ na nnc'o'ñom cantyjati na ya na ñes'aa. ⁹ Ndo' 'o je' patrom, majo'ti cal'a'yo' ñequio nn'aⁿ na m'aⁿtyeⁿ moso 'naⁿyo' meiⁿ nchii na ndu'yo' cwii ñ'oom na ntseicaty'uena' joona. Ee cjañjoom' n'om'yo' na 'o ñ'eⁿndye joona cañoom'luee m'aaⁿ Ta Jesús na matsaⁿntjom jaa. Ndo' jo nnom jom ñecwii xjeⁿ cwila'xmaaⁿya.

L'ö ts'iaaⁿmeiiⁿ cwil'uee'ndyö

¹⁰ 'O nn'aⁿya, Ta Jesús tjacantyja najndeii na matseixmaaⁿ. Cantyja 'naaⁿ jo' c'oom' jndeii' n'om'yo' nc'e matseitjoom'na' 'o ñ'eⁿñe. ¹¹ Cwil'uee'ndyo' cha'tso nnom l'ö ts'iaaⁿ ndia' na jnda tquiaa Ty'ooots'om ndaa'yo', cha na ndaa nnaⁿndyo' nacjoo' cha'tso nnom na manquiu'nn'aⁿ tsaⁿjndii 'o. ¹² Ee nchii cwe' ñequio nn'aⁿ na la'xmaⁿ sei' ñequio ndeii cwil'aaya tia'. Jaa m'aaⁿya nacjoo najnda na wi'ndye na titquioo' na m'aⁿ jo ndo' ljo'luee, joo na waa najnda na cwiqueⁿ xjeⁿ, na cwitsaⁿntjom, ndo' nt'omcheⁿ na cwitsaⁿntjom tsjoomnancue jaa'waañe. ¹³ Jo' chii cwil'uee'ndyo' cha'tsoñ'eⁿ l'ö ts'iaaⁿ cwentaa ndia' na mañequiaa Ty'ooots'om cha quia na nncue'ntyjö xuee na wi' nntjom'yo'

nndaā nnaⁿndyo' ndo' na jnda jndaā jnaⁿndyo' tia', ndicwaⁿ meiⁿntyje'tyeⁿyo'.
¹⁴ Cwintyje'tyeⁿyo' cwentaaⁿaⁿ na cwil'uee'ndyo' ñ'oom'm cha'xjeⁿ sondaro matse-
 ityeⁿ xcweeⁿeⁿ ñequio tjaⁿ, cal'a'yo' na maty'iomyana' ee juuna' nncwañoom'na' 'o
 cha'xjeⁿ cotom xjo wañoom'na' sondaro. ¹⁵ Cha'xjeⁿ m'aaⁿc'eeñe sondaro na mañjoom
 lloom'm na wjaⁿ tia', mati 'o ñequii'cheⁿ c'om'c'eendyo' na nntsanguia'yo' ñ'oom na
 ya na mañequiaana' na cwiljoya ntyjii Ty'oots'om ñ'eⁿ nn'aⁿ. ¹⁶ Tsaⁿjndii majoom'm
 ndo naco'yo' na too' chom. Cha'xjeⁿ tjaⁿ tmeiⁿ mawañoom'na' sondaro na tinc'oom
 ndo jom, maluaa' cwil'uee'ndyo' juu na cwilayu'ya n'om'yo' cha nlandu'yo' ndo na
 maju' tsaⁿjndii naco'yo'. ¹⁷ Juu na macwji'n'maaⁿñe Ty'oots'om nn'aⁿ cwil'uee'ndyo'
 juuna' na nncwañoom'na' 'o cha'xjeⁿ tjaⁿxqueⁿ xjo' mawañoom'na' xqueⁿ sondaro ndo'
 mati cwil'uee'ndyo' ñ'oom'm cha'xjeⁿ xjo' espada na mañequiaa Espíritu Santo ndaa'yo'.
¹⁸ Tintsacwintyje'yo' na cwilanei'yo' nnom Ty'oots'om cha'xjeⁿ na mañequiaa Espíritu
 Santo naquii' n'om'yo', ñequii'cheⁿ cala'ty'oondyo' ndo' cataⁿyo' nnoom, tincwin-
 tqueⁿyo', ñequii'cheⁿ na c'om'c'eendyo' na calanei'yo' nnoom cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na
 m'aⁿ cwentaaⁿaⁿ. ¹⁹ Mati calanei'yo' nnom Ty'oots'om cantyja 'naⁿya na cateijneiⁿ ja
 ñ'oom na nntseinaⁿya nndaā nn'aⁿ meiⁿ tintseicaty'uena' ja na ñnequiaya na caliu nn'aⁿ
 chiuu waa ñ'oom na jeeⁿ wanty'iuu' waa na nlui'n'maaⁿñe ts'aⁿ. ²⁰ Jnda ty'ioom ts'iaaⁿ ja
 na mañequiaya ñ'oom naya 'naaⁿaⁿ, ndo' cwe' jnaaⁿ jo' na m'aaⁿya w'aancjo, calanei'yo'
 nnoom na c'oⁿt'maaⁿndyo' ts'oⁿya na nntseinaⁿya juuna' ndaaⁿ nn'aⁿ cha'xjeⁿ matsona'
 na cats'aa.

Ñ'oom na jaantycwii na matseiljeii Pablo cartawaañe

²¹ Ti'nn'aⁿya Tíquico, tsaⁿ na jeeⁿ jnda ntyjiiya, jom jeeⁿ xcwee' ts'oom ts'iaaⁿ 'naaⁿ
 Ta Jesús, jom ntseicañeeⁿ 'o chiuu waa na m'aaⁿya cha caliu'yo' ljo' mats'aaya. ²² Cwe'
 jo' na majñooⁿya jom na m'aⁿyo' na catseicañeeⁿ 'o chiuu waa na m'aaⁿya ñjaaⁿ cha na
 ñnequiaana' na t'maⁿ n'om'yo'.

²³ 'O nn'aⁿya na cwila'yu'yo', nquii Ty'oots'om na cwiluiñê Tsotyaaya ñequio Je-
 sucristo na cwiluiñê na matsaⁿntjoom jaa, quiana na nda'yo' na meiⁿcwii ñomtiuu
 tic'om'yo' jo ndaana ndo' na cato'ñoom'yo' na m'aⁿna na wi' n'omna 'o ee cwila'yu'ya
 n'om'yo' ñ'eⁿndyena, ²⁴ juu naya na matseixmaⁿ Ty'oots'om, quiaaⁿ juuna' ndaaⁿ
 cha'tsondye nn'aⁿ na ticala'chuii' na m'aⁿ na jnda nquiu Taya Jesucristo.

Carta na seicwanom Pablo na m'aⁿ nn'aⁿ Filipos

Xmaⁿndye nn'aⁿ na cwila'yu' tsjoom Filipos

¹ Maja Pablo ñequio Timoteo cwiluiindyô nn'aⁿ na cwindye'ntjomtyeⁿ nnom Jesu-cristo, cwilaljeiiyâ cartawaañe, cwilacwanooⁿya juuna' na m'aⁿ 'o na cwila'yu'yo' tsjoom Filipos na cwila'jomndyo' ñ'eⁿ Cristo Jesús, ñequiondyo' 'o na cwijndo'yo' ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oôts'om ñequio 'o na cwindye'ntjom'yo' ndaa tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oôts'om cwentaaⁿaⁿ. ² Nquii Tsotyaaya Ty'oôts'om ñequio Ta Jesucristo quiana na candaaya nnto'ñoom'yo' naya na la'xmaⁿna ñequio juu na tjaa ñomtiuu c'oom ts'aⁿ jo ndaana.

Macaⁿ Pablo cwentaa nn'aⁿ na cwila'yu'

³ Cwii cwii ndii' na macjaañjoom' ts'oōⁿya 'o, nnom Ty'oôts'omya, mañequiaya na quianl'uaaⁿaⁿ cantyja 'naⁿyo'. ⁴ Quia na matseinaⁿya nnoom, ñequio na neiⁿya macaⁿa na cateijneiⁿ 'o na cha'tsondyo'. ⁵ Ee cantyjati xuee najndyee hasta xjeⁿ je'cheⁿ, ñecwii cwila'jomndyô naquii' ts'iaaⁿ na cwiñequiaayâ ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'oôts'om. ⁶ Ee ntyjiiyaya na juu ts'iaaⁿ nayawaañe na to' Ty'oôts'om naquii' n'om'yo', ñe'cwii tco nnts'aaⁿ na nncjaacandañ'ñ'eⁿna' hasta xjeⁿ na nncwjee'nnda' Jesucristo. ⁷ Maxjeⁿ maty'iomyana' na luaa' m'aaⁿ ts'oōⁿya cantyja 'naaⁿ cha'tsondyo' ee na jeeⁿ jnda ntyji-
iya 'o na cwila'jomndyo' ñ'eⁿndyô naya na matseixmaⁿ Ty'oôts'om, meiiⁿ na m'aaⁿya w'aancjo oo meiiⁿ na meiⁿntyjaa'a jo ndaa naⁿmaⁿn'iaaⁿ na mawaññaⁿa ñ'oom naya 'naaⁿaⁿ oo na mañequiaya ñ'oom ndaa nn'aⁿ cantyja na macwji'n'maaⁿñe nn'aⁿ. ⁸ Ee mantyjiiindañe Ty'oôts'om na jeeⁿ jnda ntyjiiya 'o nc'e juu na m'aaⁿ Jesucristo na jeeⁿ candya' ts'oom 'o cha'xjeⁿ na jeeⁿ wi' ts'om yuscu jnaaⁿ na 'ndaane. ⁹ Macaⁿa nnom Ty'oôts'om na nnc'om'ti'yo' na jnda nquiu'yo' nc'iaa'yo', ñequio na jndo'ti n'om'yo' ndo' na nla'nōⁿti'yo' cha'tso, ¹⁰ cha ndaa nntjei'yo' cwentaa cwaaⁿ cwii nnom na xcweti tseixmaⁿna'. Ee na ljo' ndaa nnc'om'lju'ndyo' na cwitsam'aⁿti'yo' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ, meiⁿ ticalaxmaⁿyo' nn'aⁿ na cwila'tjoondye jo nnom Cristo xuee quia na nncwjee'nnaaⁿaⁿ, ¹¹ ndo' na luaa', nleil'uee'ñe Jesucristo joo na jnda jla'jomndyo' ñ'eⁿñe na nntseijomna' joona' cha'cwijom cwii ntjom na cwiwe' na cantyja 'naaⁿ joona' nntseit'maaⁿñena' Ty'oôts'om.

Yocheⁿ na wa'ndo'a nndi'tjoⁿya nnom Cristo

¹² 'O nn'aⁿya na cwila'yu'yo', l'ue ts'oōⁿ na cala'nōⁿyo' na joo nawi'meiⁿ na matjoⁿya, mayuu'cheⁿ cwiteijndeina' na 'oonndye nn'aⁿ ñ'oom naya na macwji'n'maaⁿñe Ty'oôts'om nn'aⁿ. ¹³ Ee cha'tso nn'aⁿ na m'aⁿ wats'iaaⁿ ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ, man-
quiuyana na m'aaⁿya w'aancjo nc'e na majontyjoya cantyja 'naaⁿ Cristo. ¹⁴ Ndo' majndyeti nn'aⁿ na cwila'yu' na cwinty'iaana na m'aaⁿya praso, cwin'omt'maaⁿndyena n'omna na ti'maaⁿ n'omna cwilaneinaⁿ ñ'oom' Ty'oôts'om ñequio na cwicantyyaa' n'omna Ta Jesús.

¹⁵ Ñ'oom na mayuu' na cwantindye joona cwilaneinaⁿ ñ'oom'ñeeⁿ na taa' n'omna ja ndo' ñequio na ñe'cwinom'na ja, saa nt'omcheⁿ ñequio na xcwee' n'om cwil'ana ts'iaaⁿñeeⁿ. ¹⁶ Saa nt'omndyena cwiñequiana ñ'oom'ñeeⁿ na ñequii'cheⁿ m'aaⁿ n'omna cantyja 'naaⁿ nquieena, tixcwee' n'omna ee cwila'tiuuna na cwil'ana na ljo', cha nnchjeetina' ja na m'aaⁿya praso, ¹⁷ saa nt'omndyena cwiñequiana ñ'oom'm ee na jnda nquiuna ja. Ee cwila'nōⁿyana na ty'iom Ty'oôts'om tis'aaⁿ ja na nncwintyyaa'a jo ndaa naⁿmaⁿn'iaaⁿ tsjoomwaañe. S'aaⁿ na ljo' ee l'ue ts'oom na nncwji'yuu'ndyô ñ'oom naya 'naaⁿaⁿ ndaana. ¹⁸ Saa meiiⁿ na luaa' waa tjaa na coch'eenaa' ja, ee meiiⁿ na xcwee'

n'omna oo na aa tixcwee' n'omna na cwiñequiana ñ'oom cantyja 'naa' Cristo, m'aa'ya na nei'ya na ljo'.

Ndo' nnc'oo'ntyaya na nei'ya, ¹⁹ ee ntyjiiya na cha'tso nmeii' nntseijndaa'ñena' na nndyaandyo w'aancjo nc'e na cwilanei'yo' nnom Ty'oots'om cantyja 'na'ya ndo' na mateijndeii nquii Espíritu na cwiluiiñe Jesucristo ja. ²⁰ Ee ntyjaa'ya cwii ts'oo' na tixonquiaa Ty'oots'om na nnts'aa cwii na cantyja 'naa' jo' nlui'jnaa'ndyo, xe' nchii ñequio na t'ma'ya ts'oo' nndaq nntseina' ndaa cha'tsonde nn'a' ndo' na maje' ndo' 'iocha luaa' nleitquioo' cantyja 'na'ya na tjacantyja na t'ma' cwiluiiñe Cristo, meii' na nncwando'tya oo meii' na nntseicuee'tona' ja. ²¹ Ee cantyja 'na'ya, meii' xe' nncwando'a, maxje' nnom Cristo nndi'ntjo'ya, ndo' xe' nla'cuee'na ja, majo' t'ma'ti naya 'na'ya. ²² Saa xe' na aa nncwando'tya nndaq nnts'aaty ts'iaa' 'naa' Ta Jesús, jo' chii ticaljeii cwaa' cwii na we joo nmei' na nncwjii'ndyo. ²³ Ee quii'ntaa' we nmei', jee' jndeina' cwaa' cwii na nncwjii'ndyo nayati, ee xe' nnc'io nncjo na m'aa' Cristo, na juu jo' jndati tseixma'na' cantyja 'na'ya, ²⁴ saa cantyja 'naa' cwiiche' luaa' maca'na' na nncwando'tya cha cateijndeina' 'o. ²⁵ Ndo' na mantyjiiyaya na ljo', matsei'no'a na nnc'o'ntya cantyja 'na'yo' cha nnteijndeina' 'o na nntsatsati'yo' cantyja 'naa' Cristo ndo' na t'ma'ti ñequiaana' na nei'yo' na cwilayu'ya n'om'yo' ñ'e' jom. ²⁶ Jo' chii na nnc'oo'nda'a quii'ntaa'yo' cha juu na nei'yo' na cwiluiindy'o' cwentaa' Jesucristo, nleit'ma'tina'.

²⁷ Luaa que'yo' cwentaa: juu cantyja na cwitsam'a'yo', cjoo' n'om'yo' na matseijomna' juuna' ñequio ñ'oom naya cantyja 'naa' Cristo, quia jo' meii' na nncjo nnty'ia 'o oo meii' na aa ti'cjo, nndaq ndiia' ñ'oom na cwiljoo'ndyo'tye'yo' na ñe'cwii n'om'yo' na cwila'jnda'yo' na cha'tsondyo' cantyja 'naa' ñ'oom na cwila'yuu'a na la'xmaa'ya nc'e juu ñ'oom na macwji'n'maa'ñe Ty'oots'om nn'a', ²⁸ na mei'cwii tintseicatyuena' 'o ljo' na nl'a nn'a' na jndoon'a 'o. Na nl'a'yo' na ljo', nntseixma'na' cwii 'naa' ndaa' joona na nntsuundyena, saa cantyja 'na'yo' tseixma'na' cwii 'naa' na ñequiaa Ty'oots'om na nlui'n'maa'ndyo'. ²⁹ Ee nchii ñequi'che' cwicanda'yo' na cwila'yuu'yo' ñ'e' Cristo, saa mati na lco'wi'na' 'o cantyja 'naa' a'. ³⁰ 'O ndo' mati ja mañe'cwii waa na cwila'jnda'ya. 'O jnda nty'ia'nda'yo' chiuu waa na seijndoya ndo' je' macwindye'yo' na ndicwa' matseijndo.

2

T'ma' tjuñecje Cristo mati t'ma' matseit'maa'ñe Ty'oots'om jom

¹ Jo' chii xe' mañequiaana' na t'ma' n'om'yo' na la'xmaa'yo' cwentaa' Cristo, xe' mañequiaana' na t'ma' n'om'yo' na m'aa' na candya' ts'oom 'o, xe' m'aa' Espíritu quii' n'om'yo', ndo' xe' m'a'yo' na wi' n'om'yo' nt'omche', ² quia jo' quia'yo' na canda'ya na nei'ya na cha'tsondyo' c'om'yo' na ñe'cwii ñ'oom 'o, na ñe'cwii c'om'yo' na jnda nquiu'yo' ntyjee'yo', na ñe'cwii na m'aa' n'om'yo' ndo' ñe'cwii ts'iaa' cwil'a'yo'. ³ Mei'cwii til'a'yo' na wat'o' m'a'yo' mei' nchii na cwilas'andyo' cwilalcundyo'. Ñequi'che' cal'a'yo' na cwitue'ndyo'cje'yo'. Cwii cwiindy'o' cwji' cwentaa na t'ma'ti cwiluiiñe x'iaa' nchiiti nquii. ⁴ Mei'cwiindy'o' 'o tinc'oom' ts'om na ñe'tomti chiuu waa na wjaawinom nquii. Mati c'oom' n'om'yo' chiuu nnteijndeina' nc'iaa'yo'.

⁵ Cwii cwiindy'o' ñe'cwii c'oom' n'om'yo' cha'xe' tyom'aa' ts'om Cristo Jesús, ⁶ ee jom: Meii' na ñe'cwii ts'oom ñ'e' Ty'oots'om, saa ticatseijnei' na ñecwii xje' cwiluiiñe ñ'e'ñe Jom.

⁷ Tjei'ndyoqoñe che'nque' cantyja na matseixmaa', ndo' t'oom cha'na cwii moso, tuiiñe cha'xe' jaa nn'a'.

⁸ Ndo' na t'oomñe cha'na jaa nmeii', tjucjeñe che'nque', ndo' na seicanda'ñe, jo' na tuee'ne,

cwii na seijnaaⁿna' na tueeⁿeⁿ cjoo' ts'oom'naaⁿ.

⁹ Ndo' nc'e na ljo', jo' chii t'maⁿ matseit'maaⁿñe Ty'o^ots'om jom.

Ndo' mati tqueⁿ na jndati tseixmaⁿ xueⁿeⁿ, nchiiti xuee' meiⁿquia ts'aⁿ,

¹⁰ cha cantyja 'naaⁿ xuee' Jesús

cha'tso joo na m'aⁿ cañoom'luee cata'na cantyena,

ndo' mati joo na m'aⁿ tsjoomnancue ñequio cha'tso joo na m'aⁿ tsjoom l'oo,

¹¹ ndo' cha'tsondyena catjei'yuu'ndyena na cwiluiiñe Jesucristo na catsaⁿntjoom na cantyja 'naaⁿ jo' nntseit'maaⁿñena' Tsotyaaya Ty'o^ots'om.

Laxmaaⁿya cha'cwijom chom na cwiwixuee ndaaⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue

¹² Jo' chii 'o nn'aⁿya na jeeⁿ jnda ntyjiya, quia ñet'o^ony^a ñ'eⁿndyo', jla'candaⁿndyo' chiuu ñetsjooya ndaaⁿyo', majndeiticheⁿ je' na tic'o^ondyo ñ'eⁿndyo' cala'candaⁿyo'. Cantyja na cwitsam'aⁿyo' ñequio na xcwee' n'om'yo' cat'moⁿyo' na cwiluiindyⁿ nn'aⁿ na macwji'n'maaⁿñe Ty'o^ots'om, ¹³ ee manquityeeⁿ mach'eeⁿ na l'ue n'om'yo' na nl'aⁿyo' yuu na ya ndo' mateijneiⁿ 'o na nla'candaⁿyo' yuu na l'ue ts'oom.

¹⁴ Cha'tso na cwil'aⁿyo', tila'ncjoo'ndyo' meiⁿ ticalañ'eeⁿ ndyue'yo' ñequio nc'iaaⁿyo' na cwila'yu' ¹⁵ cha tjaa 'ñeeⁿ juu nljei na nntso waa na cwila'tjoondyo'. Calaxmaⁿyo' ntseinda Ty'o^ots'om na lju' m'aⁿyo' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ natia laxmaⁿ na quie' n'om. Jo ndaaⁿ naⁿñeeⁿ cala'xmaⁿyo' cha'cwijom cancjuu na cwiwixuee jo nnom tsjomnancuee na jaaⁿñe, ¹⁶ yochēⁿ na cwitsañ'om'yo' ñ'oom naya jo ndaaⁿ nn'aⁿ na mañequiaana' na cwita'ndo' añmaaⁿna. Ndo' na ljo' quia na nncwjee'nda' Cristo, ndaaⁿ nnc'o^o na neiⁿya cantyja 'naⁿyo', na matseinooⁿyana' na ticwe' ts'iaaⁿndyo ñes'aaya ts'iaaⁿ quii'ntaaⁿyo'. ¹⁷ Ndo' meiiⁿ xeⁿ na aa nntseicuee'na' ja cha'cwijom quioo' na cwila'cuee' nn'aⁿ na cwila't'maaⁿndyena Ty'o^ots'om cha na nntseicandaⁿñena' na cwiñequia'yo' nnoom nc'e na cwilayu'ya n'om'yo' ñ'eⁿñē maxjeⁿ m'aaⁿya na neiⁿya ndo' matseineiⁿndyo ñequio cha'tsondyo'. ¹⁸ Mati c'om'yo' na neiⁿyo' ndo' calajomndyo' ñ'eⁿndyo na m'aaⁿya na neiⁿya.

Cantyja 'naaⁿ Timoteo ñequio Epafrodito

¹⁹ Macantyyaa' ts'o^ony^a jo nnom Ta Jesús na tyuaa' njñooⁿya Timoteo na m'aⁿyo' cha quia na ndyolcweeⁿeⁿ nndiia chiuu waa na m'aⁿyo'. ²⁰ Ee ñenqueⁿ m'aaⁿ ts'oom cantyja 'naⁿyo' cha'xjeⁿ ja luaa na jaawa jaacue na m'aaⁿ ts'o^o chiuu ya nnteijndeina' 'o, ²¹ ee cha'tso nt'omcheⁿ nn'aⁿ macanda m'aaⁿ n'omna cantyja 'naaⁿ na cwila'jndaa'ndye nquieena nchii chiuu waa na l'ue ts'om Jesucristo. ²² Saa 'o nquiu'ya'yo' chiuu wjaam'aaⁿ Timoteo ndo' chiuu waa na tyondi'ntjoom n'eⁿndyo, teijneiⁿ ja cha'cwijom mach'ee jnda ts'aⁿ ñequio tsotye. ²³ Jo' chii tyuaa'ti na nljeiya chiuu nntseijndaa'ñena' ñ'oom na maleiñ'oom ja, quia jo' njñooⁿya jom na m'aⁿyo', ²⁴ saa mati quit'maⁿ ts'o^o Nquii na matsaⁿntjom ja na tyuaa' nncjo candoo'a 'o.

²⁵ Saa maquaⁿ cwenta na macaⁿna' na catseicwanoⁿlcwa'a ti'nn'aaⁿya Epafrodito, jom na matseijomñē ts'iaaⁿ na mats'aa ndo' tseimaaⁿ sondaro cwentaa' Ta Jesús, jom na jñom'yo' na m'aaⁿya na cwiteijndeiyⁿ ja 'naⁿ na macaⁿna' ja. ²⁶ Jeeⁿ l'ue ts'oom na nnty'iaa'nnaaⁿaⁿ cha'tsondyo' 'o ee matsei'ndaa'na' ntyjeeⁿ na jnda jndye'yo' na ñeteiweeⁿeⁿ. ²⁷ Ee ñ'oom na mayuu' naljo' tjoom hasta mawaa xjeⁿ na ntseicuee'na' jom saa ty'oom Ty'o^ots'om na wi' ts'om jom, ndo' nchii macanda jom, mati ja, titseicwaljoo'tina' na chjoo' ts'o^o. ²⁸ Jo' chii matyuaa'ti majñooⁿya jom na m'aⁿyo' cha na ññequiaana' na neiⁿyo' na nnty'ia'nda'yo' jom ndo' cha tic'o^ony^a na chjoo' ts'o^o. ²⁹ Ñequio na neiⁿyo' cato'ñoom'nda'yo' jom cha'na cwii ts'aⁿ na matseijomñē ñ'eⁿ Ta Jesús ndo' ñequii'cheⁿ cala't'maaⁿndyo' nn'aⁿ na laxmaⁿ cha'na jom. ³⁰ Ee mawaa mawaaxjeⁿ na nntseicuee'na' jom na mandi'ntjoom nnom Cristo. Tju'teincuul'ñena' jom na mateijneiⁿ ja ts'iaaⁿ na leicandaⁿ nl'aⁿ ncjo'yo'.

3

Cwii na mayuu'cheⁿ na jndana'

¹ Ndo' je' je' 'o nn'aⁿya na cwila'yu'yo', quiaana' na nei'yo' na cwiluiindyoy' cwentaa' Ta Jesús. Ticjomeintyjaa'a na nntsjoonnda'a ñ'oom na jnda seiljeiyya ndaa'yo' ndo' mateijndeina' 'o. ² Cal'andyo' cwentaa' cantyja 'naa' na m'aⁿ na cha'cwijom calue' joona natia na cwil'ana na cwityjena seii' ts'aⁿ, ³ ee jaa laxmaaⁿya nn'aⁿ na mayuu'cheⁿ tuii 'naaⁿ, jaa na cwila't'maaⁿndyo Ty'ooots'om nc'e Espíritu Santo, na m'aaⁿya na nei'ya na laxmaaⁿya cantyja 'naaⁿ! Cristo Jesús meiⁿ ticantyyaa' n'ooⁿya 'naaⁿ na tuii seii' ts'aⁿ. ⁴ Cantyja 'naⁿ ja luaa, wanaaⁿ na nntseicantyyaa' ts'ooⁿ cha'na ts'iaaⁿwaa'. Xeⁿ aa m'aaⁿ ts'aⁿ na matseitiuu wanaaⁿ na matseicantyyaa' ts'om ts'iaaⁿmeiⁿ, majndeiticheⁿ ja, ⁵ jnda ñeeⁿ xuee na tuiindyoy' tuii 'naaⁿ tjaaⁿya. Ts'aⁿ tsjaaⁿ nn'aⁿ Israel ja, tmaaⁿ! cwentaa' Benjamín, ts'aⁿ hebreo ja ndo' tsotyá tsondyoy' mann'aⁿ hebreos joona. Cantyja 'naaⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, ts'aⁿ tmaaⁿ! fariseo ja. ⁶ Cantyja na tyojoo' ts'ooⁿ naquii' ñ'oom cwilein'om nn'aⁿ judíos, tyontyjoya tmaaⁿ! nn'aⁿ na macwji' Ty'ooots'om cwentaaⁿaⁿ. Cantyja 'naaⁿ na matseicandaa' ñe ts'aⁿ jo nnom ljeii na tqueⁿ Moisés, tjaa 'ñeeⁿ juu na ndaa' m'moⁿ na tyootseicandaa'ndyo jo nnom juuna'. ⁷ Saa cha'tso nmeiⁿ na tandyo xuee tjeii'a cwentaa' na tjacantyya na jnda laxmaⁿna', je' nc'e na m'aaⁿya cantyja 'naaⁿ! Cristo macwji'a cwentaa' na cwe' ts'iaaⁿndyo laxmaⁿna', ⁸ ndo' nchii macandaa' luaa', tjaa'na' cwiicheⁿ na jnda ntyjiiya quia na macwji'a cwentaa' na tjacantyya naya tseixmaⁿna' na cwiluiindyoy' cwentaa' Cristo Jesús na cwiluiiñe na matsa'ntjoom ja. Nc'e jom, cha'tso na ñetjii'a cwentaa' na jnda laxmaⁿna', je' macwjaa'ndyo cwentaa' na laxmaⁿna' cha'cwijom to' cha ndaa' nntseixmaⁿya cwentaaⁿaⁿ, ⁹ ndo' na nleitquioo' na matseitjoom'na' ja cantyja 'naaⁿaⁿ. Nchii mal'uaya na matseixmaⁿya ts'aⁿ na tjaa jnaaⁿ! nc'e matseicandaa'ndyo ljeii na tqueⁿ Moisés saa nc'e na matseyu'ya ts'ooⁿ ñ'eⁿ Cristo. ¹⁰ Ñe'catseiljeii'ndyo cantyja 'naaⁿ! Cristo ndo' na nntseixmaⁿya juu najndeii na matseixmaⁿ Ty'ooots'om na s'aa na tando'xcoom, ndo' na nntseijomndyo ñequio joo nawi' na teinoom ndo' na nntseixmaⁿya cha'xjeⁿ na seixmaaⁿ xjeⁿ na tueeⁿeⁿ, ¹¹ ee na ntyjaa' ts'ooⁿ na ñ'aⁿ quia na nnta'ndo'xco nn'aⁿ na jnda tjaa.

Cala'jndaqya cha nntantjooⁿya

¹² Nchii ñe'catsjoo na jnda mamatseixmaⁿya cha'tso nmeiⁿ! meiⁿ nchii na candaa' matseixmaⁿya saa matseijndoya ts'ooⁿ na macantyyaa' ts'ooⁿ na ntseixmaⁿya joona' nc'e nquii Cristo tjei'ñeeⁿ ja. ¹³ 'O nn'aⁿya na cwila'yu'yo', nchii matsjooⁿya na mamatseixmaⁿya juuna', saa luaa mats'aa, cwitsuu'yaya ts'ooⁿ ljo' ñeseixmaⁿya jaach'ee xuee ndo' matseijndoyaya na nncua'ntyjoya juu na waa jo nnooⁿ, ¹⁴ cha nncua'cañooⁿya yuu na jnda t'moⁿ Ty'ooots'om nnooⁿ ndo' na nnto'ñooⁿya naya na ñnequiaa nqueⁿ na ma'maaⁿ jaa cantyja 'naaⁿ! Cristo Jesús.

¹⁵ Cha'tsondyoy' jaa na laxmaaⁿya na candaa' cwila'yu'ya n'ooⁿya matsona' na laa'ti' c'oom' n'ooⁿya. Ndo' xeⁿ waa cwiicheⁿ nnom na m'aaⁿ! n'om'yo' cantyja 'naaⁿ! ñ'oomwaa', nntseijndo' Ty'ooots'om n'om'yo' cantyja 'naaⁿna'. ¹⁶ Saa ñ'oom na mayuu'cheⁿ, macaⁿna' na tjoom' c'ooⁿya cantyja 'naaⁿ ñ'oom na jnda to'ñooⁿya.

¹⁷ 'O nn'aⁿya na cwila'yu'yo', cala'ljeii'ndyo' cha'xjeⁿ na mats'aa. Ndo' mati quen'yo' cwentaa' cwaaⁿ nc'iaa'yo' na cwila'ljeii'ndye cha'xjeⁿ na cwil'aayâ, caluii'ndyo' joona. ¹⁸ Jndye ndii' jnda ñetsjooⁿya ndaa'yo', ndo' ñequio na mat'iooya matsjoonnda'a, jndye nn'aⁿ m'aⁿ na jndoo ñ'oom cantyja 'naaⁿ na tue' Cristo nacjoo' ts'oom'naaⁿ, ¹⁹ saa na macandaa' maxjeⁿ nntsuundyena. Ñequii'cheⁿ cwila't'maaⁿndyena juu na l'ue n'om seiina. Matsona' na c'omna na jnaaⁿna cantyja 'naaⁿna' saa juu na matsona' na c'omna na jnaaⁿna, cwitjeii's'andyena cantyja 'naaⁿna'. ²⁰ Saa jaa nmeiiⁿ la'xmaaⁿya cantyja 'naaⁿ! cañoom'luee, juu jo' tseixmaⁿna' tsjoomya, ndo' cwimeii'ndo'nty'iaandyo na jo' jo' nnaⁿ nquii na macwji'n'maaⁿñe jaa, juu Jesucristo. ²¹ Jom nntseichueeⁿeⁿ seii'a na jeeⁿ

cje tseixma^{na} na nntseijomna' joona' cha'na seii^{en} na xocwi'ndaa' na matseixmaaⁿ jnda na wando'xcoom. Nnts'aaⁿ na ljo' nc'e najndeii na tseixmaaⁿ na nlqueeⁿ xjeⁿ cha'tso na niom.

4

C'ooⁿ na neii^{ya} na m'aa^{ya} ñ'eⁿ Ta Jesús

¹ Jo' chii 'o nn'a^{ya} na cwila'yu'yo' na jeeⁿ wi' ts'oo^{ya}, ndo' na jeeⁿ ñe'canty'iaya, 'o na jeeⁿ jnda ntyjiiya, jeeⁿ nei^{ya} cantyja 'na'yo', na cwiluiindyoy' cwii na tantjo^{ya}, tyeⁿ caljoo'ndyo' cantyja 'naaⁿ Ta Jesús.

² Macaⁿa nnom Evodia ndo' mati nnom Síntique, nc'e na cwiluiindyena ntyjelcuna na cwila'yu' ñ'eⁿ Ta Jesús, caljoyaandyena ñ'eⁿ ntyjeena. ³ Ndo' 'u ti'x'iaaya na tjoom' ñel'aaya ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'ooots'om, macaⁿa na cateijndei' yolcum'aⁿ, ee tyolajomndyena ñ'eⁿndyo na tjoom' tyoñequiaaya ñ'oom na macwji'n'maaⁿñê nn'aⁿ, mandíñ'eⁿ Clemente ñequio nt'omndye joona na ñel'ana ts'iaaⁿ ñ'eⁿndyo na jnda teiljeii ncueena naquii' libro na chuuna' ncuee nn'aⁿ na laxmaⁿ na ticantycwii na cwita'ndo'.

⁴ Ñequii'cheⁿ c'om'yo' na nei'yo' na laxmaⁿyo' cwentaa' Ta Jesús. Matsjooⁿnda'a: C'om'yo' na nei'yo'. ⁵ Cal'a'yo' na cha'tsondye nn'aⁿ nnta'jnaaⁿ na na 'o la'xmaⁿyo' nn'aⁿ na yann'aⁿndyo'. Jnda teindyoo' na nncwjee'nnda' Ta Jesús.

⁶ Mei'ljo'cheⁿ na cwiwinom'yo', tiñequiandyoy' na nntseiñ'eeñ'ena' 'o. Quia na cwilaneii'yo' nnom Ty'ooots'om, cha'tso jo' cata'yo' nnoom ndo' ñequio na quianl'uaaⁿaⁿ. ⁷ Na nl'a'yo' na ljo' ññequiaaⁿ na tjaa ñomtiuu c'om'yo' jo nnoom na juu jo' t'mati tseixma^{na} nchiiti na ndaaⁿ nntseiñ'yo' ts'aⁿ, ndo' juuna' nnts'aana' cwent'a n'om'yo' ñequio joo ñomtiuu na m'a'yo' ee na matseitjoom'na' 'o ñ'eⁿ Cristo Jesús.

C'oom' n'om'yo' cha'tso na ya la'xma^{na}

⁸ Ñ'oom na macanda' 'o nn'a^{ya} na cwila'yu'yo', c'oom'ya n'om'yo' cha'tso na cwiluiñ'ena' na mayuu', cha'tso na matseit'maaⁿñ'ena' cwiicheⁿ ts'aⁿ, cha'tso na maty'iomyana', cha'tso na lju' tseixma^{na}, cha'tso na cjaawee' nquiu nn'aⁿ, cha'tso na waa ñ'oom ya cantyja 'naaⁿna'. Mei'nquia na ya laxma^{na} ndo' na matseixma^{na} na nntseiwendyena' ts'aⁿ, cha'tso nmeiⁿ c'oom'ya n'om'yo' cantyja 'naaⁿna'.

⁹ Cha'tso na jnda ñet'moo^{ya} ndaa'yo' ñequio joo na jnda ñenty'ia'yo' na ñes'aa, na jnda ñejndye'yo' na ñeseinaⁿ, ñequii'cheⁿ jo' cal'a'yo', quia jo' nquii Ty'ooots'om na mach'eeⁿ na cwiljoya ts'oom ñ'eⁿndyo jaa, nc'oomñê ñ'eⁿndyo'.

Nn'aⁿ na tyolayu' tsjoom Filipos tyoteijndeiina Pablo

¹⁰ Mañequiaa Ta Jesús na nei^{ya} na cwijaañjoom'nnda' n'om'yo' ja. Nchii na matsjoo na jnda tsuu' n'om'yo' ja, cwe' na tîcju'naaⁿñ'ena' na nnteijndei'ti'yo' ja. ¹¹ Nchii matsjoo na luaa' ee na matseitjooⁿna' ja nc'e jnda ljeii'na' na cwiljoya ts'ooⁿ aa maleiñ'o^{ya} oo aa tjaa'naⁿ. ¹² Ee jnda ljeii'na' chiuu waa na m'aa^{ya} ee quitjo^{ya} na matseitjooⁿna' ja, ndo' quia waa maya na maleiñ'oⁿ. Jnda sei'noⁿyaya na c'oo^{ya} na nei^{ya} mei'nquia na matjoⁿ, meiiⁿ na aa tcwaa'a, meiiⁿ ticwa'a, meiiⁿ na ma'ndiina' l'oo, oo meiiⁿ na matseitjooⁿna'. ¹³ Cha'tso cwicandaⁿ mats'aa nc'e najndeii nquii Cristo. ¹⁴ Saa jeeⁿ xcwe l'a'yo' na teijndei'yo' cantyja na matseitjooⁿna' ja.

¹⁵ Quia na jluii'a ts'ondaa Macedonia na to'a na mañequia ñ'oom naya na macwji'n'maaⁿñê Ty'ooots'om nn'aⁿ, macanda' 'o tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'ooots'om cwentaaⁿaⁿ na m'aⁿyo' Filipos jla'cwanom'yo' tsjo'ñjeeⁿ na teijndei'yo' ja na jndu'yo' na quianl'uaa' Ty'ooots'om na teijndei ñ'oom'ñeeⁿ 'o. ¹⁶ Ndo' mati quia tyom'aa^{ya} Tesalónica nchii cwe' ñejom ndii' jla'cwanom'yo' tsjo'ñjeeⁿ na teijndei'yo' ja 'naⁿ na matseitjooⁿna' ja. ¹⁷ Saa nchii cwe' ñequii'cheⁿ na m'aaⁿ ts'ooⁿ cantyja 'naaⁿ s'om na maco'ñ'oⁿ. Ja l'ue ts'ooⁿ nleijndyeti naya 'na'yo' na cwileiwe jo nnom Ty'ooots'om.

¹⁸ Jnda to'ñõ'ya cha'tso na jla'cwanom'yo' hasta waljoo'cheⁿ jndye to'ñõ'ya. Cautyja 'naaⁿ joo s'om na jla'cwanom'yo' ñequio l'õ Epafrodito, jeeⁿ tinc'uaa' l'a'yo'. Juu jo' matseijomna' cha'cwijom jndyee' tsioom suu na jeeⁿ cachi ntyjii Ty'õõts'om, ¹⁹ Ndo' nquii Ty'õõts'omya nc'e Cristo Jesús ññequiaaⁿ cha'tsoti na macaⁿna' 'o cantyjati na matseixmaaⁿ na tjacautyja na tyañê. ²⁰ Ñequii'cheⁿ caluiit'maⁿñe Ty'õõts'om na nqueⁿ Tsotyaaⁿya. Caluii na ljo'.

Xmaⁿndyo' na cha'tsondyo'

²¹ Cautyja 'naⁿya candu'yo' na xmaⁿndye cha'tso nn'aⁿ na cwila'xmaⁿna tmaaⁿ cwentaa' Ty'õõts'om nc'e m'aⁿna cantyja 'naaⁿ Jesucristo. Joo nn'aⁿ na cwila'yu' na m'aⁿ ljooñe ñ'eⁿndyo cwila'cwanomna na xmaⁿndyo'. ²² Mati cha'tsondye nn'aⁿ na la'xmaⁿna tmaaⁿ cwentaa' Ty'õõts'om cwila'cwanomna na xmaⁿndyo', majndeiticheⁿ nn'aⁿ na cwindye'ntjomna nnom tsaⁿmats'iaaⁿt'maⁿ tsjoom Roma.

²³ Juu naya na matseixmaⁿ Ta Jesucristo cwentaaya, c'oomna' ñ'eⁿ cha'tsondyo' 'o.

Carta na seicwanom Pablo na m'aⁿ nn'aⁿ tsjoom Colosas

Nn'aⁿ na cwila'yu' Colosas to'ñoom carta

¹⁻² Ja Pablo cwiluiindyō apóstol na majñom Jesucristo na jonquia ñ'oom naya 'naaⁿaⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ, matseixmaⁿya ts'iaaⁿmeiⁿ ee na l'ue ts'om Ty'oōts'om. Wendyô ñequio ti'nn'aⁿya Timoteo cwilaljeiiyâ cartawaa na m'aⁿyo' tsjoom Colosas na cwila'yu'yo' ñequio Cristo ndo' na cwiluiindyō' cwentaa' Ty'oōts'om. Cwitaⁿyaⁿ na quiaa Tsotyaaⁿya Ty'oōts'om naya na matseixmaaⁿ ndaaⁿyo' ñequio na meiⁿcwii ñomtiuu tic'om'yo' jo nnoom.

Macaⁿ Pablo na catio'naaⁿñe Ty'oōts'om nn'aⁿ na cwila'yu'

³ Quia cwilanaaⁿyaⁿ nnom Ta Ty'oōts'om, ñequii'cheⁿ cwiñe'quiaayâ na quianl'uaaⁿaⁿ cantyja 'naⁿyo'. Jom cwiluiñê Tsotype nquii Ta Jesucristo cwentaaⁿya. ⁴ Ee jnda macwindyaayâ na mati 'o cwiluiindyō' nn'aⁿ na cwila'yu'ya n'om'yo' ñ'eⁿ Jesucristo, ndo' na jnda nquii'yo' cha'tsondeyē nn'aⁿ na cwiluiindyē cwentaa' Ty'oōts'om. ⁵ Juu na m'aⁿyo' na wi' n'om' ntyjee'yo' mat'uiina' juu na cwicantyyaa' n'om'yo' na cwileiwenā' cañoom'luee. Quia tyondye'yo' ñ'oom na mayuu' na macwji'n'maaⁿñe Ty'oōts'om nn'aⁿ, jo' tqiaana' na cwicantyyaa' n'om'yo'. ⁶ Ñ'oomwaa' na tqia nn'aⁿ ndaaⁿyo' wjaanty'eena' cha'waa tsjoomnancue ndo' mateijndeina' nn'aⁿ. Ljo'yu mach'eena' cha'na s'aana' quii' n'om'yo' xjeⁿ na jndye'yo' na tyola'neiⁿ nn'aⁿ cantyja na candyā' ts'om Ty'oōts'om nn'aⁿ ndo' jla'noⁿ'yo' na mayuu'cheⁿ na ljo' tseixmaaⁿ. ⁷ Juu Epafraas tyo'mooⁿ ñ'oom nayawaañe ndaaⁿyo'. Tjom cwindyaⁿntjooⁿyaⁿ nnom Cristo ñ'eⁿñê, ndo' jeeⁿ jnda nquiiuuyâ jom. Mati jeeⁿ xcwee' ts'oom na mandi'ntjoom ndaaⁿyo'. ⁸ Nqueⁿ seicañeeⁿ jâ cantyja 'naⁿyo' ndo' cantyja na mañequiaa Espíritu Santo na wi' n'om'yo' nn'aⁿ na cwila'yu'.

⁹ Manc'e jo', xjeⁿ na jndyaayâ cantyja 'naⁿyo', ñecwii tco cwilanaaⁿyaⁿ nnom Ty'oōts'om cwentā'yo'. Cwitaⁿyaⁿ nnoom na m'mooⁿ ndaaⁿyo' chiuu l'ue ts'oom ñ'eⁿndyo' ndo' na ññequiaaⁿ na jndo' n'om'yo' ndo' na nla'noⁿ'yo' ljo' l'ue ts'om Espíritu Santo. ¹⁰ Ndo' naljo' nndaⁿ nnc'om'yo' cha'xjeⁿ matsona' na c'om nn'aⁿ na laxmaⁿna' cwentaa' Ta Jesús, na ñequii'cheⁿ cwil'a'yo' yuu na cjaawee' ntyjeeⁿ, na cha'tso nnom ts'iaaⁿ na ya nleitquioo' cantyja 'naⁿyo' na cha'cwijom cwiwe' ntjom, na nncjaachuuñetina' 'o na yati nnta'jnaⁿ'yo' Ty'oōts'om. ¹¹ Jom tjacantyya cwiluiñê najneiⁿ. Cwitaⁿyaⁿ na cantyja 'naaⁿ jo' ññequiaaⁿ na jnda'yo' cha ñequio na t'maⁿ n'om'yo' ndo' na neiⁿ n'om'yo' nndaⁿ nnaⁿndyo' cha'tso nnom nawi' na cwiwinom'yo'. ¹² Ndo' mati na ññe'quia'yo' na quianl'uaa' Tsotyaaⁿya Ty'oōts'om. Ee na jnda tqueeⁿ na la'xmaaⁿya na nnto'ñooⁿya cha'tso nnom na cwito'ñoom nn'aⁿ na macwjeeⁿeⁿ cwentaaⁿaⁿ na cwila'jomndyena cantyja na cwiluiñê na matsaⁿntjoom yuu na jeeⁿ caxuee. ¹³ Ndo' seicandyaañê jaa na ñet'ooⁿya nacje 'naaⁿ najaaⁿñe. Ndo' jnda tjaaⁿñê jaa nacje 'naaⁿ na matsaⁿntjom Jnaaⁿ, nquii na jeeⁿ candyā' ts'oom, ¹⁴ cantyja na tue' juu, jo' cwilui'n'maaⁿndyo, na matseit'maⁿ ts'oom jnaaⁿya.

Ljoyaandye nn'aⁿ ñequio Ty'oōts'om nc'e na tue' Cristo

¹⁵ Tixocandaⁿ nnty'iaa' ts'aⁿ Ty'oōts'om saaⁿ na nty'iaa nn'aⁿ Jnaaⁿ jla'noⁿ'na chiuu cwiluiñê. Juu m'aaⁿ najndyee cwitjoocheⁿ na jl'ana cha'tso na niom. ¹⁶ Ñequio Cristo s'aa Ty'oōts'om cha'tsoti na m'aⁿ cañoom'luee ñequio tsjoomnancue. Nt'om ya cwinty'iaandaⁿya ndo' ñ'eeⁿ nt'om na tileicantyyaⁿya, cha'na cantyja na cwitsaⁿntjom ángeles, ndo' cha'na joo na cwiluiitquiendye na nchii nn'aⁿ joo. Ñ'eⁿ Cristo s'aaⁿ cha'tsoñ'eⁿ, cha catseit'maaⁿñena' juu cantyja 'naaⁿ cha'tso nmeiⁿ. ¹⁷ M'aaⁿ Cristo

cwitjoocheⁿ na ncuaa cha'tso nmeiⁿ! ndo' cantyja 'naaⁿ jom teinchu' cha'tso na sei-jndaa'ñê. ¹⁸ Nqueⁿ cwiluiñê xqueⁿ tmaaⁿ! jaa nn'aⁿ na cwila'yuu'a ndo' cwiluiindyô seiⁿeⁿ. Cwitandoo'a nc'e jom, nqueⁿ na tquiaa jndyee Ty'ooots'om na tando'xcoom quii'ntaaⁿ l'oo. Cantyja 'naaⁿ cha'tso nmeiⁿ! maqueⁿna' jom na tjacantyja na cwiluiit'maⁿñê na cha'tso na cha'tso. ¹⁹ Ty'ooots'om l'ueya ts'oom na catseixmaⁿ Cristo cha'tsoti na matseixmaaⁿ. ²⁰ Ndo' mati nc'e Cristo l'ue ts'oom na nnc'omyaandye ñ'eñê cha'tsoti na m'aⁿ, meiiⁿ jaa nn'aⁿ tsjoomnancue, ndo' mati joo na m'aⁿ cañoom'luee nc'e na tue' Cristo nnom ts'oom'naaⁿ.

²¹ Na ñejndyowana', meiⁿtoⁿ! ñet'om'yo' cantyja 'naaⁿ Ty'ooots'om, ndo' wjee'yo' jom xjeⁿ naquii' n'om'yo'cheⁿ nc'e natia na ñel'a'yo', saa je' jnda tqueeⁿ 'o na cwiljoya ts'oom ñ'eñdyo', ²² nc'e na wi' na teinom Cristo na tueeⁿeⁿ cantyja na ts'aⁿ jom. S'aaⁿ naljo' cha ndaaⁿ m'mooⁿ 'o nnom Tsotyeeⁿ na cwiluiindyô' cwentaaⁿaⁿ na meiⁿcwii tacwajndiindyô' ndo' tatjaa'na' jnaⁿyo'. ²³ Saa cantyja 'naⁿyo' macaⁿna' na caljoo'ndyo'tyeⁿyo' na cwila'yuy'a n'om'yo' ñ'eñê cha'cwijom na njoom na wjaa nch'ioo' ts'oom. Tintjei'ndyo' na ntyjaa' n'om'yo' ñ'oom naya na jnda jndye'yo' na mañequiaana' na cwilui'n'maaⁿndyo'. Juu ñ'oom'ñeeⁿ cwit'omna' cha'waa tsjoomnancue ndo' ja Pablo majuuna' mañequiaya ndaaⁿ nn'aⁿ.

Mandi'ntjom Pablo ndaa nn'aⁿ na macwji'n'maaⁿñe Ty'ooots'om

²⁴ Waa nawi' na mawinooⁿya cwent'a'yo', saa neiⁿya na ljo' matjoⁿ ee cantyja 'naaⁿ jo', ñequio seiⁿa matseicandaa'ñena' juu nawi' na teinom Cristo cwentaa nn'aⁿ tmaaⁿ! 'naaⁿaⁿ, na juu jo' seiⁿeⁿ tseixmaⁿna'. ²⁵ Ee nc'e ts'iaaⁿ na jnda ty'iom Ty'ooots'om ja, jo' na cwiluiindyô ts'aⁿ na mandi'ntjom ndaaⁿ nn'aⁿ na macwjeeⁿeⁿ cwentaaⁿaⁿ. Cantyja 'naaⁿ ts'iaaⁿñeeⁿ seiⁿjndaa'ñê na mañequiaya ñ'oom naya 'naaⁿaⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ meiⁿquiayyuucheⁿ, ndo' mati mateijndeina' 'o. ²⁶ Jndye ndyu na jnda teinom, ñet'oomnty'iu juu ñ'oom naya'ñeeⁿ saa je' ma'moⁿ Ty'ooots'om juuna' ndaaⁿ nn'aⁿ cwentaaⁿaⁿ. ²⁷ Ee tjaawee' ts'oom na matseicañeeⁿ nn'aⁿ cwentaaⁿaⁿ na juu na jeeⁿ cajnda na tseixmaⁿ Cristo na matseit'maaⁿñena' jom, mati m'aaⁿ jo' cwent'a' 'o. Juu ñ'oom wanty'iuu'ñeeⁿ, luaa ma'moⁿna': Cristo m'aaⁿñê naquii' n'om'yo', na juu jo' mañequiaana' na cwicantyjaa' n'om'yo' na nla'jomndyo' na nluiit'maⁿñê.

²⁸ Jâ cwilacandiiyâ cantyja 'naaⁿ Cristo. Cwilaⁿjndoo'â n'om nn'aⁿ ndo' mati ñequio ñ'oom na xcweti cwit'mooⁿyâ ndaaⁿ cha'tso nn'aⁿ cha cantyja 'naaⁿ Cristo nnc'omna na candaaⁿndyena jo nnom Ty'ooots'om. ²⁹ Ee na luaa' waa ts'iaaⁿ na to'ñoⁿ, matseijndoya na mats'aa juuna' ñequio najndeii na mañequiaa Cristo na matseixmaⁿya.

2

¹ L'ue ts'ooⁿ na caliu'yo' na jeeⁿ t'maⁿ waa na matseijndoya cantyja 'naⁿyo', 'o ndo' mati nn'aⁿ na cwila'yuy' na m'aⁿna tsjoom Laodicea, ndo' mati cha'tsondye nn'aⁿ na ticata'jnaaⁿ ja, ² matseijndo cha nnc'om t'maaⁿndye n'om, ndo' cha tjoom' nc'om na wi' n'om nc'iaa na cwila'yuy', ndo' na jndyeti na cwi'oola'nqⁿ cantyja 'naaⁿ ñ'oom wanty'iuu' na matseicandii Ty'ooots'om na juuna' maquiiti Cristo cwiluiñena'. ³ Ee cantyja 'naaⁿ jom m'aⁿ nty'iu cha'tso na jndo' ts'om Ty'ooots'om na jeeⁿ jnda laxmaⁿna' ñequio joo na mantyiicheⁿ. ⁴ Matsjoo ñ'oomwaa' ndaaⁿyo' cha tiñe'quiandyô' na nñe'quiu'nn'aⁿna' 'o cwii ñ'oom na nla'neiⁿ nn'aⁿ ndaaⁿyo' na nncjaachuñena' 'o. ⁵ Ee meiiⁿ na tic'ooⁿya quii'ntaaⁿyo', saa naquii' ts'ooⁿya cha'cwijom na ñ'aⁿya ñ'eñdyo' na jeeⁿ neiⁿya na maquaⁿ cwent'a na jeeⁿ xcwe cwil'a'yo' ndo' na cwila'yuy'a n'om'yo' ñ'eⁿ Ty'ooots'om.

⁶ 'O jnda jla'ljo'yo' Cristo Jesús naquiii' n'om'yo' na cwiluiñê na matsa'ntjoom 'o. Jo' chii ñequii'cheⁿ c'om'yo' na cwila'jomndyo' ñ'eñê. ⁷ C'om'tyeⁿyo' cantyja 'naaⁿaⁿ cha'xjeⁿ tyeⁿ m'aⁿ nch'ioo' ts'oom quii' tyuaa. Ndo' catsana'jnda'yo' cantyja na

cwila'yu'yo' ñ'eñê. Cal'a'yo' cha'xjeñ ñ'oom na t'moñ ts'añ ndaa'yo'. Ndo' ñequii'cheñ quia'yo' na jeeñ quianl'uaa' Ty'oots'om cha'tso nnom na matio'naa'ñê 'o.

Nmeii' la'xmaa'ya nc'e na cwitandoo'xcoo'ya ñ'eñ Cristo

⁸ Cal'andyo' cwenta na tiñequiandyo' na nla'jomndyo' ñequio nn'añ na cwinquo'nn'añ nt'omcheñ ñequio ñ'oom na m'aañ n'omna, ñ'oom na matseiñ'eeñ'ñena' nn'añ ee nchii cantyja 'naañ Cristo cwila'jomndyena, macandā cwi'oola'jomndye chiuu na nquiu nquiee ndo' ñequio natia najndā na cwitsā'ntjom tsjoomnancuewaañe.

⁹ Ee cha'tso na cwiluiñe Ty'oots'om candāñ'ñ'eñ tseixmañ Cristo na tuiñê na ts'añ jom. ¹⁰ Cantyja 'naañ jom maque'na' 'o na candā'ndyo' jo nnom Ty'oots'om ee cwila'jomndyo' ñ'eñ Cristo na cwiluiñê na catsā'ntjoom cha'tsondyen'ñ'eñ na nchii nn'añ cwiluiindyena na waa najndā na cwitsā'ntjom. ¹¹ Ndo' mati 'o jndā tui ñ'eñdyo' cwii na matseijomna' cha'cwijom na cwil'añ nn'añ judíos ñ'eñ yonom'ndaa ndana. Saa juu na s'aa Cristo ñ'eñdyo', nchii cwe' cjoo' seii' ts'añ tuiina', jom macwji'n'maa'ñê 'o cantyja 'naañ jnañ na laxma'nyo' na teincoondyo' na nn'añ jnañ 'o. Luaa' ts'iaañ na mach'ee Cristo. ¹² Quia na teits'oomndyo', tjacant'iuu'ndyo' ñequio Cristo. Ndo' mati cwitando'xco'yo' ñ'eñê nc'e cwila'yu'yo' na waa najndeii na matseixmañ Ty'oots'om na tquiaañ na tando'xco juu. ¹³ Ncuae na jndā teinom, ñejla'xma'nyo' l'oo nc'e jna'nyo' ndo' nc'e na tyoolui ñ'eñdyo' cha'na cwil'añ nn'añ judíos yonom'ndaa ndana. Saa je' je' mañequiaa Ty'oots'om na tjoom' cwitando'yo' ñequio Cristo na jndā seit'mañ ts'oom jna'nyo'. ¹⁴ Juu na tyowaa na cho'jnaa'ya nnom ljeii na matsā'ntjomna', na tyoque'na' xjeñ 'naañ'na' jaa, seicanduu' Ty'oots'om. S'aañ na mawinom ts'oom ee na ty'ioom juuna' ts'oom'naañ. ¹⁵ Cwe' nc'e na tue' Cristo cjoo' ts'oom'naañ, jo' tju'cje Ty'oots'om cha'tsondyen' joo na waa najndā na m'añ jo nandyen' do' jlui'jnaa'ndyen' joo jo ndāa cha'tso na s'aañ. Tjachu Cristo joona nawi' ee na jndā tantjoom.

Cal'uaqya naya na niom cañoom'luee

¹⁶ Nc'e na luaa' s'aa Cristo, tiñequiandyo' na nntso cwii ts'añ na tixcwe cwil'a'yo' cantyja 'naañ na cwicwa'yo' oo na cwiwe'yo' oo ñ'oom cantyja 'naañ cwii xuee na cwilue nn'añ na jeeñ t'mañ tseixmañ oo quia na m'aañ chi'ndaa oo xuee na cwita'jndyena. ¹⁷ Ee ñ'oommeiñ' cwe' ncwaañ juu na quia ndyo na manquii Cristo cwiluiñê na candā'. ¹⁸ Tiñequiandyo' na nntjeii' na'm'añ naya 'na'nyo' na jeeñ jndana' na cwe' cwil'ayana na jeeñ niom' n'omna ndo' na cwila't'maa'ndyena ángeles. Joona cwitii'ndyena cantyja 'naañ ñ'oom na tyoonty'iaana na cantyja 'naañ jo' cwila's'andyena nc'e ñ'oom na m'aañ n'om nquieena. ¹⁹ Joo na'm'añ cwitjeii'ndyena cantyja 'naañ Cristo na cwiluiñê xqueñ tmaañ nn'añ na cwiluiindyen' seii'ñ'eñ. Nc'e na mateix'eeñ tmaañ nn'añ cwentaa'añ, 'oonajndāna ndo' macwjaa'ñena' joona cantyja 'naañ'na' cha'xjeñ tjat'uii cwii cwii nnom na tjacañjoom'ñe sei'ts'o 'naañya cha'xjeñ na sei'ndaa'ñe Ty'oots'om.

²⁰ 'O jndā tjā'yo' ñequio Cristo, jo' chii je' tic'om'yo' nacje 'naañ ñ'oom na maque'na' xjeñ nn'añ na la'xma'na cantyja 'naañ tsjoomnancue. Quia jo' ¿chiuu na ndicwañ cwil'a'yo' cha'na nn'añ tsjoomnancue, na cwilañ'oom'ndyo' ñ'oom na maque'na' xjeñ nn'añ? ²¹ Cha'na ñ'oom na cwiluena: “Tiñequii' quii' luaa'. 'Na'waa' ticwanaañ na nlqui' meiñ tileiñ'oom'”. ²² Cha'tso ñ'oommeiñ' na cwiqueñ joona xjeñ nn'añ, mat'uiina' 'nañ na cwintycwii na mawil'uee'ñe ts'añ, ñequii'cheñ la'xma'na' ñ'oom na cwiqueñ nn'añ na matsā'ntjomna' ñequio ñ'oom na cwit'mooñ na'ñeeñ ndāa nn'añ. ²³ Na mayuu' mach'eeñ ndoo' ntyjii ts'añ na jndō' ts'om ts'añ na luaa' ñ'oom tseineiñ ee cwit'mooñ'na' na jeeñ matseit'maa'ñe ndo' jeeñ maqueñ xjeñ seii', saa ñ'oom'ñeeñ mei'chjoo ticateijn-deiina' juu na wjaa nacjoo joo na cwique'na' xjeñ juu na matsei'tjooñe nnom Ty'oots'om.

3

¹ Quia jo' nc'e na jnda macwitando'xco'yo' ñ'eⁿ Cristo, cal'ue'ya'yo' na nnto'ñoom'yo' 'naⁿ na niom cañoom'luee yuu na wacatyeeⁿ ntyjaa' ts'o Ty'oōts'om ntyjaya. ² C'oom' n'om'yo' cantyja 'naaⁿ cwii cwii nnom na matseixmaⁿ cañoom'luee, nchii 'naⁿ na matseixmaⁿ tsjoomnancue. ³ Ee laxmaⁿ'yo' l'oo ndo' juu na cwita'ndo'yo' je', wanty'iuu' m'aaⁿna' ñ'eⁿ Cristo nc'e m'aaⁿ ñ'eⁿ Ty'oōts'om. ⁴ Je' cwitando'yo' jo nnom Ty'oōts'om nc'e wando' Cristo. Quia nleitquioo'ñê, mati 'o nleitquioo'ndyo' ñ'eⁿñê ndo' nlajom-ndyo' na nluiit'ma'ñê.

Catjei'ndyo' ñequio cha'tso natia na ñejla'jomndyo'

⁵ Jo' chii cha'tso nmeiⁿ na cwiqueⁿ n'om'yo' cha'xjeⁿ cwiqueⁿ n'om' nn'aⁿ na tyoolayu', queⁿ'yo' cwenta na l'oo laxmaⁿna', cha'na na nc'oomya ts'aⁿ ñ'eⁿ cwiicheⁿ ts'aⁿ na nchii saaⁿaⁿ, nchii scoom'm, meiⁿ talajomndyo' ts'iaaⁿ na tilju' laxmaⁿ, meiⁿ tañequiandyo' ñequio joo na queeⁿ n'om' sei'yo', meiⁿ tala'jomndyo' ñequio joo natia na l'ue n'om'yo', meiⁿ tila'queeⁿ n'om'yo' 'naaⁿ cwiicheⁿ ts'aⁿ, na juu jo' ljo'yu jnaaⁿ ts'aⁿ cha'xjeⁿ na matseit'maaⁿñê cwii na nl'a nn'aⁿ. ⁶ Ee cwe' jnaaⁿ nmeiⁿ, juu na jeeⁿ cwajndii matseiw'ii Ty'oōts'om nnt'uiina' nn'aⁿ na cwilaquie' n'omna. ⁷ 'O ndyu na teinom tyolaxmaⁿ'yo' natiameiⁿ, ⁸ saa' je' je' tsacwintyje'yo' na cwil'a'yo' nmeiⁿ. Talawjee'yo' nn'aⁿ, talaqueeⁿ n'om'yo' nt'omcheⁿ, talataa' n'om'yo' nn'aⁿ, tala'jna'yo' joona, talanei'yo' ñ'oomwi'. ⁹ Talanei'yo' cantu ndaa' nc'iaa'yo' ee jnda tyuii' juu na tyolaxmaⁿ'yo' na cjee' xuee na cwila'yu'yo' ñ'eⁿ Jesucristo ñequio cwii cwii nnom na ñel'ajndyee'yo'. ¹⁰ Jnda seichuii'xco'na' o' cantyja na tsam'a'yo', cwii na laxmaⁿ'yo' nc'e na tuiindyoxco'yo', cha'nluii'ndyo' Ty'oōts'om, nqueⁿ na s'aaⁿ jaa, cha na ya ndo' canda'a' nla'nqo'a cantyja 'naaⁿaⁿ. ¹¹ Je' ticwjaa'ñê cwenta ljo' cwiluiindyee nn'aⁿ, aa griego oo aa judío, aa jnda tuii oo aa tyooluii ñ'eⁿñê cha'xjeⁿ cwil'a nn'aⁿ judíos ñ'eⁿ yonom'ndaa ndana, aa ts'aⁿ na cwe' ñetyjee'ya oo ts'a'jnda'a juu, aa moso na m'aaⁿtyeⁿ oo aa ts'aⁿ m'aaⁿ xjeⁿ 'naaⁿ. Ñ'oom na macwjaa'ñê cwenta na nquii Cristo tjacantyja na t'maⁿ cwiluiiñê ndo' na m'aaⁿ naquii' n'oō'ya.

¹² Jeeⁿ candya' ts'om Ty'oōts'om 'o ndo' jnda tjeiiⁿeⁿ 'o na cwiluiindyoo' nn'aaⁿaⁿ. Jo' chii c'om'yo' na wi' n'om'yo' nn'aⁿ ndo' na ya nn'aⁿndyo' ñequio cha'tsondyena. C'om'cje'yo' ndaa' nn'aⁿ, c'om'yo' na cwentandyo' ñequio cha'tso nn'aⁿ, c'om'yo' na m'aaⁿ nioomcheⁿ n'om'yo'. ¹³ C'om't'maaⁿndyo' n'om'yo' ñequio nc'iaa'yo'. Ndo' cala't'maⁿ n'om'yo' joona quia cwila'tjoondyena ndaa'yo'. Cal'a'yo' ñ'eⁿndyena cha'xjeⁿ s'aa Cristo na seit'maⁿ ts'oom 'o. ¹⁴ Ndo' cha'tso na cha'tso, c'om'yo' na canda'a'ya m'aⁿ'yo' na wi' n'om'yo' nc'iaa'yo', ee juu jo' matseitjoom'na' cha'tso ndo' canda'a' tseixmaⁿna'. ¹⁵ Nc'e Cristo cwiljoya ts'om Ty'oōts'om ñ'eⁿndyo'. Quiandyo' na juu jo' nntsa'ntjomna' 'o ee cantyja 'naaⁿna' t'maaⁿ 'o na nlaxmaⁿ'yo' ñecwii ts'aⁿ cwiluiindyoo'. Ndo' quia'yo' na quianl'uaaⁿaⁿ.

¹⁶ Cats'aana' na canda'a'ya c'oom ñ'oom' Cristo naquii' n'om'yo', na cwit'moⁿ'yo' ndo' cwilajndo'yo' n'om' nc'iaa'yo' na cwila'yu', na cwita'yo' salmos, luantsa ñequio nt'omcheⁿ na cwila't'maaⁿndyo' jom, ndo' naquii' n'om'yo' na quianl'uaa' Ty'oōts'om. ¹⁷ Ndo' meiⁿnquia na cwil'a'yo' oo na cwilanei'yo', cal'a'yo' cha'tso jo' ñequio xuee' Ta Jesús na cwiñequia'yo' na quianl'uaa' Tsotyaa'ya Ty'oōts'om nc'e jom.

Nmeiⁿ matsona' na cal'aqya

¹⁸ 'O yolcu na m'aⁿ s'aa'yo', cala'canda'a'ndyo' ndaana, ee maxjeⁿ luaa' matsona' na cal'a yolcu na cwila'yu' ñequio Ta Jesús. ¹⁹ 'O naⁿnom na m'aⁿ lcuu'yo', c'om'yo' na wi' n'om'yo' joona. Tal'a'yo' na cwe' cwila'tia'to'yo' joona. ²⁰ 'O nda nn'aⁿ, cala'canda'a'ndyo' ñ'oom na cwitsa'ntjom tyendyee'yo' 'o. Ee jeeⁿ ya ntyjii Ta Jesús na cwil'a'yo' na ljo'. ²¹ 'O naⁿnom na m'aⁿ nda'yo', tal'a'yo' ljo' na nlawjeena ñ'eⁿndyo' ee xeⁿ naljo' n'ndyena na ñe'cal'ana yuu na ncjaawee' nquiu'yo' ñ'eⁿndyena. ²² 'O na

m'aⁿtyeⁿyo' moso ndaa patrom 'naⁿyo', cala'candaa'ndyo'ñ'eⁿyo' ndaana. Nchii cwe' quia na cwiqueⁿna cwenta ljo' na cwil'a'yo' cha nnjaawee' n'omna ñ'eⁿndyo', ñequii'cheⁿ candye'ntjom'yo' ndaana na xcwee' n'om'yo' nc'e na nquia'yo' Nqueⁿ na matsa'ntjoom 'o. ²³ Cha'tsoti na cwil'a'yo', caluiina' ñequio na xcwee'ya n'om'yo', cha'cwijom nnom nquii Ta Jesús cwindye'ntjom'yo', nchii cwe' ndaa nn'aⁿ. ²⁴ Ee manquiu'ya'yo' na ñnequiaa Ta Jesús na nnto'ñoom'yo' cwii na jeeⁿ jnda na nnda'yo'. Ee 'o nnom Cristo cwindye'ntjom'yo', jom cwiluiiñê patrom na tjacantyja na matsa'ntjoom 'o. ²⁵ Saa ts'aⁿ na matsei'tjooñe, nntioml'uaaⁿ juu ñequio mañejuuti natia na mach'ee tsaⁿñeeⁿ. Ee jom xocjaañ'oomñê ñ'eⁿ cwii ts'aⁿ saa cwiicheⁿ ticuee' ts'oom.

4

¹ 'O patrom na m'aⁿ moso 'naⁿyo' na cwindye'ntjomtyeⁿna ndaa'yo', cal'a'yo' ñ'eⁿndyena ljo' na maty'iomyana' ee manquiu'ya'yo' cañoom'luee m'aaⁿ cwii na cwiluiiñe na matsa'ntjom 'o na ñnequia'yo' cwenta nnoom.

Nmeiiⁿ ñ'oom na matseijndo' Pablo n'ooⁿya

² Ticwintqueⁿyo' na ñequii'cheⁿ cwilaneiⁿyo' nnom Ty'oots'om. C'oom'ya n'om'yo' na cwil'a'yo' na ljo'. Ndo' ñequii'cheⁿ quia'yo' na quianl'uaaⁿaⁿ. ³ Mati calaneiⁿyo' nnoom cantyja 'naaⁿyâ cha' nncju'naaⁿñena' na ñnequiaayâ ñ'oom'm na cwe' wanty'iu m'aaⁿna' na cantyja 'naaⁿ juuna' m'aaⁿya w'aancjo. ⁴ Cataⁿyo' nnoom na xcwe ñnequiaa ñ'oom'ñeeⁿ cha'xjeⁿ na matsona'.

⁵ Quia na m'aⁿyo' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na tyoola'yu', c'om'yo' na jndo'ya n'om'yo'. Ticwii cwii ndii' na maju'naaⁿñena' na nlaneiⁿyo' ndaana cantyja 'naaⁿ Cristo, cal'a'yo' na ljo'. ⁶ Ñ'oom na cwilaneiⁿyo', ñequii'cheⁿ cats'aana' na cjawee' nquiu nn'aⁿ, cha ya nla'nqⁿyo' cwaaⁿ ñ'oom nnt'o'yo' ndaana.

Matseicwanom Pablo na xmaⁿndye nn'aⁿ

⁷ Nquii ti'nn'aaⁿya Tíquico na jeeⁿ wi' ts'ooⁿya, nntseicañeeⁿ 'o cantyja 'naⁿya. Jeeⁿ xcwee' ts'oom na mateijneiⁿ ja na mandi'ntjoom nnom Ta Jesús. ⁸ Macwe' jo' majñooⁿya jom na m'aⁿyo' na nntsoom ndaa'yo' chiuu waa na jom'aaⁿya ndo' na ñnequiaaⁿ na jnda'yo' naquii' na cwilayu'yo'. ⁹ Mati ñequio jom mawjaa Onésimo, cwii ncjo'yo' na jeeⁿ wi' ts'ooⁿya jom na jeeⁿ xcwee' ts'oom ñ'eⁿ Ty'oots'om. Wendye joona nluena ndaa'yo' cha'tso na cwiluii ljoñe.

¹⁰ Matseicwanom Aristarco na xmaⁿndyo'. M'aaⁿñê w'aancjo ñ'eⁿndyo. Mati Marcos tyjee Bernabé matseicwanoom na xmaⁿndyo'. Jnda jndye'yo' ñ'oom xeⁿ na aa nncue'cañoom 'o cato'ñoom'yo' jom na xcwee' n'om'yo'. ¹¹ Juu Jesús tsaⁿ na jnda we xuee' Justo, matsoom na xmaⁿndyo'. Quii'ntaaⁿ nn'aⁿ judíos na cwila'yu' manda ndyeendye joona cwiñequiana na t'maⁿ ts'ooⁿ na cwiñequiaayâ ñ'oom na quiandye nn'aⁿ na nntsa'ntjom Ty'oots'om joona. ¹² Juu Epafra, cwii ncjo'yo', matseicwanoom na xmaⁿndyo'. Cwiluiiñê ts'aⁿ na mandi'ntjom nnom Cristo Jesús. Ñequii'cheⁿ matseineiⁿ nnom Ty'oots'om cantyja 'naⁿyo' na nncwintye'tyeⁿyo' jo nnom ndo' ñequio na xcwee' n'om'yo' na nl'a'yo' yuu na l'ue ts'om. ¹³ Macwji'yuu'ndyo cantyja 'naaⁿaⁿ na jeeⁿ majoo' ts'oom, ñequii'cheⁿ matseineiⁿ nnom Ty'oots'om cantyja 'naⁿyo', 'o ndo' mati nn'aⁿ tsjoom Laodicea ñequio tsjoom Hierápolis. ¹⁴ Nquii Lucas, tyonasei, matseicwanoom na xmaⁿndyo'. Jeeⁿ jnda ntyjiia ñ'eⁿñê. Ndo' mati tso Demas xmaⁿndyo'.

¹⁵ Candu'yo' na xmaⁿndye nn'aⁿ na cwila'yu' na m'aⁿ Laodicea. Mati xmaⁿñe Ninfas ñequio tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ na cwtjomndye waⁿaⁿ. ¹⁶ Quia na jnda jla'naⁿyo' cartawaañe, cala'cwanom'yo' juuna' na m'aⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ na m'aⁿ Laodicea cha na nla'naaⁿna juuna', ndo' mati 'o cala'naⁿyo' carta na matseicwanom'ya na m'aⁿ joona. ¹⁷ Ndo' candu'yo' nnom Arquipo na matsjoo queñê na nntseicandaaⁿñê ts'iaaⁿ na jnda ty'iom Ta Jesús jom.

¹⁸ Mannco Pablo ñequio ts'ooya matseiljeiya na xmaⁿndyo'. Cjaañjoom' n'om'yo' na m'aaⁿya praso. Quiaa Ty'o^ots'om na nto'noom'yo' naya na matseixmaaⁿ. Amén.

Carta najndyee na seicwanom Pablo na m'aⁿ nn'aⁿ Tesalónica

Matseiljeii Pablo cwii carta ñequio nc'iaaⁿaⁿ

¹ Ja Pablo matseiljeiya cartawaañe, ñequio Silvano ñ'eⁿ Timoteo, matseicwanon^{ya} juuna' ndaa' 'o tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'ooots'om cwentaaⁿaⁿ na m'aⁿyo' tsjoom Tesalónica, 'o na cwila'xmaⁿyo' cwentaa' Tsotyaaya Ty'ooots'om ndo' mati Ta Jesucristo. Quiana na nnto'ñoom'yo' naya na cwila'xmaⁿna ndo' na nnda'yo' na tjaa ñomtiuu c'om'yo' jo ndaana.

Nn'aⁿ Tesalónica la'xmaⁿna na cwila'yu'ya n'omna

² Ñenquii'cheⁿ na cwiñe'quiaayâ na quianl'uaa' Ty'ooots'om cantyja 'naⁿyo' na cha'tsondyo'. Cwijaañjoom' n'ooⁿyâ 'o quia na cwilanaaⁿyâ nnoom. ³ Tyootsuu' n'ooⁿyâ 'o jo nnom nquii Tsotyaaya na jeeⁿ xcwee' n'om'yo' na cwila'yu'ya n'om'yo'. Jo' chii jndye ts'iaaⁿ na ya cwileitquoo' na cwil'a'yo'. Ndo' jeeⁿ cwiqueⁿya n'om'yo' na cwitei'jndei'yo' nc'iaa'yo' nc'e na wi' n'om'yo' joona. Ndo' tîca'ndye'nc'uaa'ndyo' na wi' na cwitjom'yo' nc'e na ntyjaa' n'om'yo' Ta Jesucristo. ⁴ 'O nn'aaⁿya, Ty'ooots'om m'aaⁿ na candya' ts'oom 'o, ndo' manquiuuyaayâ na jnda tjeii'ñê 'o cwentaaⁿaⁿ. ⁵ Ee quia tyoñequiaayâ ñ'oom ndaa'yo' na macwji'n'maaⁿñe Ty'ooots'om nn'aⁿ, nchii cwe' tomti teil'uena' nc'e ñ'oom na tyolanaaⁿyâ saa nc'e najndei na matseixmaⁿ Espíritu Santo ndo' na tquiaana' na jla'noⁿyo' na juu ñ'oom'ñeeⁿ ñ'oom na mayuu' jo'. Ndo' ñequio na tyol'uaayâ chiuu na nnteijndeiina' 'o.

⁶ Jo' chii mati 'o macwitsantyjo'yo' cha'xjeⁿ na cwil'aayâ. Ndo' maluaa', macwitsantyjo'yo' naxeⁿ nquii Ta Jesucristo. Nc'e jo' na tquiaa Espíritu Santo na jeeⁿ neiⁿyo' meiiⁿ wi' ñel'a nn'aⁿ tsjom'yo' jnda na to'ñoom'yo' ñ'oom naya na tyoñequiaayâ ndaa'yo'. ⁷ Ndo' na luaa', tyolaxmaⁿyo' cwii na ma'moⁿna' ndaa nn'aⁿ ts'ondaa Macedonia ñequio Acaya chiuu na nnc'oom'aⁿna. ⁸ Ee na m'aⁿ 'o jnaⁿna' na tjanty'ee ñ'oom naya 'naaⁿ Ta Jesucristo. Ndo' je' tachii macanda ndyuaa'yo' Macedonia ñequio Acaya saa mati jndye joo jnda manquiu nn'aⁿ na cwila'yu'ya n'om'yo' ñequio Ty'ooots'om. Jo' chii mein' taca'tina' na nl'uuyâ ñ'oom cantyja 'naⁿyo' ndaa na'ñeeⁿ. ⁹ Ee manquieeti na'ñeeⁿ cwila'neiⁿna chiuu waa na sacajndoo'â 'o ndo' na ya to'ñoom'yo' jâ. Mati cwila'neiⁿna chiuu waa na jnda 'ndye'yo' na tyola't'maa'ndyo' 'naⁿ na cwe' nn'aⁿ nl'a, ndo' je' naxeⁿ Ty'ooots'om macwitsantyjo'yo'. Je' jnda macwindye'ntjom'yo' nnom nqueⁿ na wanoom'm, na macanda jom cwiluiiñê Ty'ooots'om. ¹⁰ Mati cwila'neiⁿ na'ñeeⁿ na cwimein'ndo'yo' na nncwjee'nnda' Jesús, Jnda Ty'ooots'om na nnaaⁿ cañoom'luee, nquii na tquiaaⁿ na wando'xco jnda na tue', nquii na macwji'n'maaⁿñe jaa na wi' na jeeⁿ cwajndii na quia nncwjee'cañoom.

2

Ts'iaaⁿ na s'aa Pablo Tesalónica

¹ 'O nn'aaⁿya na cwila'yu'yo', mancjo'ti'yo' nquiu'yo' na ticwe' ts'iaaⁿndyo na saca-jndoo'â 'o. ² 'O manquiu'ya'yo' na jeeⁿ t'maⁿ jla'jnaaⁿ nn'aⁿ tsjoom Filipos jâ ndo' jla'sei'na jâ, saa meiiⁿ na luaa', xcwe xjeⁿ na tjooyâ nawi'waa', tquiaa Ty'ooots'om na t'maⁿ n'ooⁿyâ na tquiaayâ ñ'oom ndaa'yo' cantyja na macwji'n'maaⁿñe añmaaⁿ nn'aⁿ. ³ Ee ñ'oom na cwiñequiaayâ cwiluiiñena' ñ'oom na mayuu', nchii ñ'oom na tijndaa'ya nquiuuyâ, ndo' nchii cwe' na ñe'cala'ntjaaⁿyâ nn'aⁿ, meiⁿ nchii na cwinquio'nn'aaⁿyâ nn'aⁿ. ⁴ Wandyo' waa cantyja 'naaⁿyâ, ee tjawee' ntyjii Ty'ooots'om ñ'eⁿndyô ndo' ty'loom ts'iaaⁿ jâ na ññequiaayâ ñ'oom na macwji'n'maaⁿñe añmaaⁿ nn'aⁿ. Nchii cwil'aayâ

ts'iaaⁿñeeⁿ cha na nncjaawee' n'om nn'aⁿ ñ'eⁿndyô, saa cha nqueⁿ nncjaawee' ts'oom, ee jom nlqueeⁿ cwenta chiuu n'ooⁿyâ. ⁵ 'O manquiuyu'yo' na tijoom ñe'jla'ca'naaⁿndyô ndaa'yo', meiⁿ nchii tquio'nn'aaⁿyâ 'o na nntjeii'â tsjô'ñjeeⁿ luee'yo'. Ty'oots'om noom'm na ljo'. ⁶ Meiiⁿjom ndii' tyool'uaayâ na nla't'maaⁿndye nn'aⁿ jâ, meiⁿ ndaa' 'o meiⁿ ndaa nt'omcheⁿ. ⁷ Jâ tyojndoo'â 'o ñequio na jnda nquiuyu'yo' ñ'eⁿndyo' cha'xeⁿ cwii yuscu na jeeⁿ wi' ts'om ntseinda, ya cwenta mach'ee joona. ⁸ T'maⁿ waa na jeeⁿ wi' n'ooⁿyâ 'o, nchii tomti neiiⁿyâ na tyoñequiaayâ ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'oots'om ndaa'yo' saa mati chiuu waa na tyom'aaⁿyâ quii'ntaaⁿyo'. Luaa' waa nc'e na jeeⁿ jnda nquiuyu'yo' 'o. ⁹ 'O nn'aⁿya na cwila'yuy'yo' tyootsuu' n'om'yo' chiuu na tyola'jndaayayâ na nnta'ntjooⁿyâ na tcaⁿna' jâ. Naxuee natsjom tyol'aayâ ts'iaaⁿ cha tîcatiooyâ xuu nacjo'yo' na nntei'xe'yo' jâ yocheⁿ na tyoñequiaayâ ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'oots'om ndaa'yo'.

¹⁰ 'O nn'aaⁿya na cwila'yuy'yo', manquiuyu'yo' ndo' mati mantyjii Ty'oots'om chiuu ñet'ooⁿyâ quii'ntaaⁿyo'. Tyola'candaaⁿndyô jo nnoom na tyol'aayâ yuu na maty'iomiana' ndo' meiⁿcwii ts'aⁿ xondaâ ntso na jla'tjoondyô ndaa'yo'. ¹¹ 'O manquiuyu'yo' chiuu waa na ñet'ooⁿyâ quii'ntaaⁿyo' na tyom'aaⁿyâ cha'cwijom mach'ee ts'aⁿ ñequio ntseinda, ¹² tyolanaaⁿyâ ñ'oom ndaa'yo' na tyoñequiaana' na t'maⁿ n'om'yo', tyola'jndoo'â n'om'yo' na c'om'yo' cha'xeⁿ na matsona' na c'om nn'aⁿ na maqueeⁿñe Ty'oots'om na calajomndyena cantyja na matsa'ntjoom ndo' ñequio na matseit'maaⁿñena' jom.

¹³ Quia tyondye'yo' ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'oots'om na tyoñequiaayâ ndaa'yo' mana to'ñoom'yo' juuna'. Jo' na cwiñe'quiaayâ na quianl'uuaⁿaⁿ cantyja 'naⁿyo'. Ee jla'nqⁿyo' na ñ'oom Ty'oots'om juuna' nchii ñ'oom na cwe' cwila'tiuu nn'aⁿ. Ndo' mayuu' na jo' juuna'. Jo' chii cwiwitquioo' ts'iaaⁿ na mach'eeⁿ naquii' n'om' 'o na cwila'yuy'yo' ñ'eⁿñê. ¹⁴ 'O nn'aaⁿya, ljo'waayu ñetjom'yo' cha'xeⁿ ñetjoom ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaⁿaⁿ ndyuaa Judea. Ee nquiee nn'aⁿ tsjom'yo' ñeta'wi'na 'o cha'xeⁿ tuii ndyuaa Judea, tyota'wi' nn'aⁿ judíos nc'iaana na cwilayu' ñequio Cristo Jesús. ¹⁵ Nn'aⁿ judíos'ñeeⁿ jla'cuee'na Ta Jesús, cha'xeⁿ weloona tyola'cwjeena profetas ndo' mati jleintyjo nn'aⁿ judíos jâ. Tiquill'ana yuu na cjaawee' ntyjeeⁿ ñ'eⁿndyena, ndo' m'aⁿna nacjoo cha'tsondye nn'aⁿ, ¹⁶ ee quia na ñe'calanaaⁿyâ ñequio nn'aⁿ na tachii judíos cha mati nndaâ nncwji'n'maaⁿñe Ty'oots'om joona, tiñe'quiandyena na nl'aayâ na ljo', ndo' na cwil'ana na luaa', cwila'cwaljoo'tina jnaaⁿna jo nnoom. Saa je' juu na jeeⁿ cwajndii na matseiw'eeⁿ nn'aⁿ mama t'uiina' joona.

Ñe'cjaacando'nda' Pablo nn'aⁿ Tesalónica

¹⁷ 'O nn'aaⁿya, cantyjati xuee na tjei'na' jâ quii'ntaaⁿyo', meiⁿ taconty'iaayâ 'o saa ñequii'cheⁿ cwijaañjoom' n'ooⁿyâ 'o chiuu cwitsam'aⁿti'yo'. Jo' chii jeeⁿ cwicantyjaa' n'ooⁿyâ na nntsaacajndooⁿnda'â 'o. ¹⁸ Jeeⁿ ñe'catsaayâ na m'aⁿyo', majndeiticheⁿ ja Pablo jndye ndii' s'aana' na ñe'cjo saa seitsaaⁿñe Satanás na nl'aayâ na ljo'. ¹⁹ ¿Ljo' jo' na ñnequiaana' na cwicantyjaa' n'ooⁿyâ jo nnom Ty'oots'om, ndo' na ñnequiaana' na neiiⁿyâ oo na nntantjooⁿyâ jo nnoom? ¿Aa nchii ma'o jo'? Ee ma'o cwiluiindyoy' cha'tso nmeiⁿ na nntseit'maaⁿñena' ja jo nnom Ta Jesucristo quia na ndyonnaaⁿaⁿ. ²⁰ Nc'e 'o, jo' matseit'maaⁿñena' jâ ndo' mañequiaana' na neiiⁿyâ.

3

¹ Quia tileicatseiquiiti ts'ooⁿ na tjaa ñ'oom cantyja 'naⁿyo' seijndaa'ndyo na nljoo'ndyo na ñeⁿncq tsjoom Atenas. ² Jo' chii jñooⁿyâ juu nn'aaⁿya Timoteo na m'aⁿyo', jom cwiluiiñê mosoo' Ty'oots'om. Matseijomñê ñ'eⁿndyô na cwiñe'quiaayâ ñ'oom naya 'naaⁿ Cristo. Tjacanoom'm 'o na ñnequiaaⁿ na t'maⁿ n'om'yo' ndo' na nnc'oom'jndeii' n'om'yo' cantyja na jnda jla'yuy'yo'. ³ Ee na l'ue n'ooⁿyâ na meiⁿcwiindyoy' 'o tintseil-cwe'na' ts'om cwe' nc'e na wi' na cwitjom'yo'. Ee manquiuyu'yo' na maxjeⁿ mañequiaa Ty'oots'om na catjooⁿya nawi'meiⁿ. ⁴ Ee quia tyom'aaⁿyâ ñ'eⁿndyo' t'mooⁿyâ ndaa'yo'

na maxjeⁿ nncwinoo^{ny}a nawi' ndo' jnda macwiluii naljo' cha'xjeⁿ na manquiu'yo'. ⁵ Nc'e na tileicwiquiti ts'ooⁿ, jo' chii jñoo^{ny}a Timoteo na ncjacwax'eeⁿ aa ndicwaⁿ cwila'yu'ya n'om'yo' ñ'eⁿ Ty'ooots'om ee nquiaya xeⁿ na aa jnda s'aa tsaⁿjndii na jla'tjoondyo' ndo' jo' nnts'aana' na cwe' ts'iaaⁿndyo ts'iaaⁿ na ñel'aayâ quii'ntaaⁿyo'.

⁶ Saa je' jnda jndyolcweeⁿeⁿ na ñet'oom Tesalónica ndo' jeeⁿ ya ñ'oom jndyoñ'oom na cwilayu'ya n'om'yo' ñ'eⁿ Ty'ooots'om ndo' na jnda nquiu'yo' jâ. Tsoom na ñequii'cheⁿ cwijaañjoom' n'om'yo' jâ ñequio na jnda nquiu'yo' ndo' jeeⁿ queeⁿ n'om'yo' na nnty'ia'yo' jâ cha'xjeⁿ ñe'canty'iaayâ 'o. ⁷ Jo' chii 'o nn'a^{ny}a, quii'ntaaⁿ cha'tso na matseijaa'ñena' nacjooyâ ñequio nawi' na cwiwinoo^{ny}â t'maⁿ waa na mañequiaana' na t'maⁿ n'oo^{ny}â na cwiljoo'ndyo'tyeⁿyo' na cwila'yu'ya n'om'yo' ñ'eⁿ Ty'ooots'om. ⁸ Ndo' na cwindyaayâ na cwiljoo'ndyo'tyeⁿyo' cantyja 'naaⁿ Ta Jesús, mach'eeⁿa' cantyja 'naa^{ny}â cha'cwijom na cwiluiindyoxcooyâ. ⁹ Meiiⁿ ncjooyâ tileicwijndaayâ na cwiñe'quiaayâ na quianl'uaa' Ty'ooots'om cantyja 'naⁿyo'. Quianl'uaaⁿa' na waljoo'cheⁿ na nei^{ny}â jo nnoom cantyja 'naⁿyo'. ¹⁰ Naxuee natsjom cwitaa^{ny}â nnom Ty'ooots'om na ñnequiaaⁿ na nnty'iaandaayâ 'o na nla'candaayⁿndyotyayâ yuu na cwimatseitjoona' na cwila'yu'ya n'om'yo' ñ'eⁿñe.

¹¹ Cwitaayâ na nquii Tsotyayâ Ty'ooots'om ñequio Ta Jesucristo cateijndeii na jâ cha ndaa nntsaacajndoo'nndaa'â 'o. ¹² Mati cwitaa^{ny}â na cateijndeii Ta Ty'ooots'om na nncjaaquindyoy' na m'aⁿyo' na wi' n'om'yo' cwii cwii ntyjee'yo'. Ndo' catse-icwaljoo'tina' na wi' n'om'yo' cha'tso nt'omcheⁿ nn'aⁿ cha'xjeⁿ m'aaⁿ jâ na wi' n'oo^{ny}â 'o. ¹³ Quiaaⁿ na nleijndeii' n'om'yo' cha nla'xmaⁿyo' na lju' n'om'yo' na candaayⁿndyo' jo nnom Tsotyayâ Ty'ooots'om quia na nncwjee'nnda' Ta Jesús ñequio cha'tsondye nn'aⁿ cwentaaⁿaⁿ.

4

Nmeii' cal'aaya cha nncjaawee' ts'om Ty'ooots'om

¹ Ndo' je' 'o nn'aa^{ny}a ñequio xuee' Ta Jesús cwitaa^{ny}â ndaa'yo' ndo' cwitsa'ntjooyâ 'o na c'om'yo' cha'xjeⁿ na jnda t'moo^{ny}â na cal'a'yo' cha nncjaawee' ts'om Ty'ooots'om ñ'eⁿndyo'.

² Ndo' manquiu'ya'yo' ñ'oom'ñeeⁿ na tquaa^{ny}tyaa^{ny}â ndaa'yo' ñequio najndeii na matseixmaⁿ Ta Jesús. ³ Ee luaa waa na l'ue ts'om Ty'ooots'om ñ'eⁿndyo' na calaxmaⁿyo' na lju' n'om'yo' cantyja 'naaⁿa' meiⁿ tanc'om'ya'yo' ñequio nn'aⁿ na cwe' luaa', ⁴ ticwiindyoy' 'o nn'aa^{ny}a, cala'nqⁿyo' na l'ue ts'om Ty'ooots'om na c'om'yo' na yandyoy' ñequio lcuu'yo', ndo' na cala't'maaⁿndyo' joona, ⁵ nchii nnc'oom tsaⁿs'a ñequio scoom'm na ncwinom'na' ljo' mach'eeⁿ na tia na matseitoom ñ'eⁿñe cha'xjeⁿ cwil'a nn'aⁿ na tic'om nacje 'naaⁿ Ty'ooots'om. ⁶ Meiⁿcwii tsaⁿs'a tintseitjoone nnom x'iaa' na nnc'oomya ñ'eⁿ scuu' tsaⁿñeeⁿ meiⁿ tinguu'nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ ñ'oommeiⁿ ee jeeⁿ t'maⁿ na wi' nntseiquioo Ta Jesús nacjoo' ts'aⁿ na mach'ee cha'tso nmeiⁿ cha'xjeⁿ na jnda ñejla'candiiyâ 'o. ⁷ Ee nchii na tqueeⁿñe Ty'ooots'om jaa na nlajomndyo cantyja 'naaⁿ natia, saa jom l'ue ts'oom na c'oo^{ny}a na lju' n'oo^{ny}a jo nnoom. ⁸ Cwe' jo' xeⁿ m'aaⁿ ts'aⁿ na ticuee' ts'om ñ'oommeiⁿ na cwit'moo^{ny}â ndaa'yo', catsei'nqⁿ tsaⁿñeeⁿ na nchii cwe' ñ'oom na tqueeⁿ nn'aⁿ mach'ee na til'ue. Juu mach'ee na til'ue ñ'oom na tqueeⁿ nquii Ty'ooots'om, na jom tquiaaⁿ Espíritu Santo naquii' n'oo^{ny}â.

⁹ Cantyja 'naaⁿ na c'om'yo' na wi' n'om ntyjee'yo' na cwila'yu', tacaⁿna' na cwin-ntseiljeiya ñ'oom'ñeeⁿ ee manquiti Ty'ooots'om ma'mooⁿ ndaa'yo' na c'om'yo' na wi' n'om'yo' joona. ¹⁰ Ee 'o wi' n'om'yo' nn'aⁿ na cwila'yu' na m'aⁿ ts'ondaa Macedonia. Saa cwitaa^{ny}â ndaa'yo' na c'om'yo' na mat'maⁿti na wi' n'om'yo' joona. ¹¹ Calajnda'yo' na tjoom' ñ'oom nnc'om'yo' ñ'eⁿ nc'iaa'yo'. Tacatii'ndyo' ñ'oom 'naaⁿna na ticatseixmaⁿna' na nla'jomndyo'. Cjoo' n'om'yo' na cal'a'yo' ts'iaaⁿ 'naⁿyo' cha'xjeⁿ ñ'oom na jnda tquaa^{ny}tyaa^{ny}â ndaa'yo', ¹² ee na nl'a'yo' na ljo', nn'aⁿ na tyoola'yu' nla't'maaⁿndyena 'o meiⁿ xotseitjoona' 'naⁿ na nleil'uee'ndyo'.

Cantyja na ndyonnda' Ta Jesucristo

¹³ Ndo' je' 'o nn'a'ya, tacal'ue n'oo'ya na mati ticala'no'yo' chiuu nnts'aana' ñequio nn'a' na jnda tja mei' tanc'om'yo' na chjoo' n'om'yo' cha'xje' nt'omche' nn'a' na tin-tyjaa' n'om Ty'oots'om. ¹⁴ Ndo' cha'xje' cwila'yuu'a na tue' Jesús ndo' na tando'xcoom, maluaa' cwila'yuu'a na cantyja 'naa' jom ñequiaa Ty'oots'om na joo nn'a' na jnda tja na ñeja'yu' ñ'e'ñe nnta'ndo'xcona.

¹⁵ Jo' chii cwil'uuyâ ndaa'yo' ñ'oom na t'mo' nquii na cwiluiñe na catsa'ntjom jaa na ndicwa' cwitando'a hasta xje' na ndyonnaa'a', xocwinoo'a nn'a' na jnda tja. ¹⁶ Ee manquiti Jesús nnaa' cañoom'luee, jndei' ñ'oom na nntsa'ntjoom, ndo' ndyocuee', xje'ñee' nleic'uaa jndyee' ángel na cwiluiitquieñe ndo' mati ndu 'naa' Ty'oots'om. Quia jo' joo nn'a' na jnda tja na ñeja'yu' ñ'e' Jesús, joona najndyee nnta'ndo'xcona. ¹⁷ Jnda jo' jaa na ndicwa' cwitando'a xje'ñee' ñe'naa' nncjaachuuna' jaa ñ'e'ndyena quii' nchquiu na nntjomndyo ñequio Ta Jesús quii' jndye ndo' nnc'oo'tyaa'ya ñ'e'ñe. ¹⁸ Jo' chii ñequio ñ'oommei' quia'yo' na t'ma' n'om nn'a'yo' na cwila'yu'.

5

¹ 'O nn'a'ya, cantyja 'naa' cwaa' xuee oo cwaa' xje' na ndyonnda' Ta Jesús, mei' tica'na' na nntseiljeiya. ² Ee manqui'ya'yo' nncue'ntyjo xuee na ndyonnda' Ta Jesús xje' na tic'om c'ee nn'a' na nluu na ljo'. Matseijomna' cha'na quia na macwjee' tsa'nch'ue. ³ Xcwe xje' quia cwilue nn'a': "Je' tjaa'na' tia', tjaa'na' na teincuu'", majuu xje'ñee' ñejomto nguioo nawi' t'ma' nacjoona cha'xje' quia na mana'na' na maquiina' yuscu na manntseincuii, mei' tjaa'na' na cwii ndaa' ndyaandye nn'a' juu nawi'ñee'. ⁴ Saa 'o nn'a'ya, ticalaxma'yo' cantyja 'naa' na jaa'ñe, jo' chii juu xuee na nncwjee'nda' Ta Jesús xocatseijomna' juuna' cantyja 'na'yo' cha'na quia na nncwjee' tsa'nch'ue waa' ts'a'. ⁵ Jaa la'xmaa'ya cantyja 'naa' naxuee. Tila'xmaa'ya cantyja 'naa' natsjom oo cantyja 'naa' najaa'ñe. ⁶ Jo' chii maty'iomna' na c'oo'ya na wando' n'oo'ya ndo' que'ndyoche'ncjooya xje' cantyja 'naa'ya jo nnom Ty'oots'om. Ee ticatsona' na c'oo'ya cha'cwijom na cwindaya cha'na nt'omche' nn'a' na tyoola'yu'. ⁷ Ee nn'a' na cwindana, natsjom cwindana, ndo' nn'a' na cwicandyee, natsjom cwindy-eena, ⁸ saa nc'e na cwilaxmaa'ya cantyja 'naa' naxuee, cwa que'ndyoche'ncjooya xje', cha'waati xuee c'oo'ya cha'na ts'a' na canda' xque'. Matsona' na cata'ñoom'ndyo che'ncjooya ñequio na cwilayu'ya n'oo'ya ñ'e' Ty'oots'om ndo' ñequio juu na m'aa'ya na wi' n'oo'ya nn'a' ñequio juu na ntyjaa' n'oo' na nncwji'n'maa'ñe Ty'oots'om aña'ya cha'xje' mawañoom' tja'xque'xjo xque' sondaro. ⁹ Ee nchii seijndaa'ñe Ty'oots'om na nnt'uiityee' jaa naquii' nawi' t'ma'. Saa tqueen' jaa na ndaaya na nluu'n'maa'ndyo nc'e nquii Ta Jesucristo. ¹⁰ Jom tueen'e' cwentaaya cha' tjoom' na nntando'a ñ'e'ñe quia na ndyonnaa'a', meii' na ndicwa' tando'a ndo' meii' na aa jnda tjaaya. ¹¹ Jo' chii cwii ndo' cwiindyoy' quia'yo' na t'ma' n'om ntyjee'yo' na nc'oonajndana cha'xje' na cwil'a'yo'.

Ñ'oom na matseijndo' Pablo n'omna

¹² 'O nn'a'ya, cwitaa'ya na cala'tmaa'ndyo' nn'a' na cwil'a ts'iaa' 'naa' Ty'oots'om quii'ntaa'yo' na cwijndoo'na ts'iaa' 'naa'a' ndo' na cwila'jndo'na n'om'yo'. ¹³ Maty'iomna' na cala't'maa'ndyo' na'ñee' ñequio na jnda nquiu'yo' joona, ee joona jee' cwila'jndana naquii' ts'iaa'waa'. C'om'yo' na tjoom' ñ'oom ñequio nc'iaa'yo' na tjaa ndia' cacho'yo' ñ'e'ndyena.

¹⁴ Ndo' cwila'jndei' ndyuaayâ ndaa'yo' 'o nn'a'ya, na cala'tia'yo' nn'a'yo' na tiñe'cal'a ts'iaa'. Quia'yo' na t'ma' n'om nn'a' na leic'om t'maa'ndye n'om. Cateijndei'yo' nn'a' na tijndana na tila'yu'ya n'omna. C'om' nioomche' n'om'yo' ñequio cha'tsondye nn'a'.

¹⁵ Xe' tis'a cwil'a nn'a' 'o, cal'andyo' cwenta na tinl'a'yo' wi' joona. 'O xuii' cal'a'yo', 'o ñequi'che' cal'a'yo' yuu na ya ñ'e' nn'a', meii' mancjo'ti'yo' oo meii' ñ'e' mei'quia ts'a'.

¹⁶ Ñequii'cheⁿ c'om'yo' na nei'nco n'om'yo'. ¹⁷ Tintsawi'ntyje'yo' na cwilanei'yo' nnom Ty'o^ots'om. ¹⁸ Cha'tso na mach'eena' ñequiondyo' quia'yo' na quianl'uaa' Ty'o^ots'om ee luaa' l'ue ts'oom ñ'e'ndyo' 'o na cwila'yu'yo' ñ'e' Cristo Jesús. ¹⁹ Tila'tsaa'ndyo' ts'iaa' na mach'ee Espíritu Santo quii'ntaa'yo'. ²⁰ Joo ñ'oom na cwiñequia nn'a' na ma'moⁿ Ty'o^ots'om nda^ana, til'a'yo' na ticuee' n'om'yo' ñ'oom'ñeeⁿ. ²¹ Cha'tso ñ'oommei' catjei'yo' cwenta aa xcwe joona', ndo' ñ'oom na cwiwitquioo' na xcwe, caljoo'ndyo'tye'yo' ñequio joona'. ²² Cala'tquio^ondyo' ñequio cha'tso nnom natia. ²³ Manquiti Ty'o^ots'om, nqueⁿ na mañequiaa' na tjaa ñomtiuu m'aa' ts'a' jo nnoom, jom que'ñooⁿ 'o na canda^andyo'. Cwañom'm cha'waa espíritu 'na'yo', ñequio añmaa'yo' ndo' sei'yo' cha caljoo' joona' na mei'cwii jna' tilaxma'na' hasta xje' na nncwjee'nnda' Jesucristo na cwiluiñê na matsa'ntjoom jaa. ²⁴ Nquii Ty'o^ots'om na macwaa' 'o cwiluiñê na mayom'm, maxje' nntseicana^a cha'tso nmei' cantyja 'na'yo'.

Cwiñequiana na xma'ndye nn'a'

²⁵ 'O nn'aa'ya ñequii'che' calanei'yo' cantyja 'naa'ya nnom Ty'o^ots'om. ²⁶ Quia'yo' na xma'ndye cha'tso nn'aa'ya na m'a' ñ'e'ndyo' na cwita'yo' lueena. ²⁷ Ñequio na jndei' ts'iaa' na matseixma'ya na tquiaa Ta Jesucristo mati^ooya xu-uwaañe nacjo'yo' na cala'na'yo' cartawaa na ndye cha'tsondye nn'aa'ya na cwila'yu'. ²⁸ Nquii Ta Jesucristo cwentaaya quiaa' na nla'xma'yo' naya na matseixmaa'.

Carta na jnda we na seicwanom Pablo na m'aⁿ nn'aⁿ Tesalónica

Mañequiaa Pablo na xmaⁿndyena

¹ Ñ'eⁿ Silvano ndo' ñ'eⁿ Timoteo, ja Pablo matseiljeiya cartawaañe na matseicwanon^{ya} juuna' na m'aⁿ 'o tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ tsjoom Tesalónica, na cwila'xmaⁿ'yo' cwentaa' Tsotyaaya Ty'oots'om ndo' Jesucristo na cwiluiñê na matsa'ntjoom jaa. ² Nquii Tsotyaaya Ty'oots'om ñequio Jesucristo, quiana na canda^a'ya nto'ñoom'yo' naya na la'xmaⁿna ñequio na meiⁿcwii ñomtiuu tinc'om'yo' jo nda^ana.

Quia na ndyond^a' Cristo nntu'xeⁿndye nn'aⁿ

³ 'O nn'aⁿya, ñequii'cheⁿ macaⁿna' na ñnequiaayâ na quianl'uaa' Ty'oots'om cantyja 'naⁿ'yo', ndo' maty'iomyana' na cwil'aayâ na ljo' ee wjaawixcweti na cwila'yuya n'om'yo' ñ'eñê ndo' nc'e cwii ndo' cwiindy^o' wi'ti n'om'yo' ntyjee'yo'. ⁴ Hasta quii'ntaaⁿ ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ cwilanaaⁿyâ cantyja 'naⁿ'yo'. Cwit-jei's'aayâ 'o na m'aⁿ nioom'cheⁿ n'om'yo' meiiⁿ na jndye nnom nawi' na cwiwinom'yo' ndo' na cwintyjo nn'aⁿ 'o saa cwit'moⁿ'yo' na cwila'yuya n'om'yo' ñ'eⁿ Ty'oots'om. ⁵ Nc'e na luaa' cwil'a'yo', ma'moⁿna' na jeeⁿ xcwe macwji' Ty'oots'om cwenta cantyja 'naⁿ'yo'. Ee matsaaⁿaⁿ 'o na la'xmaⁿ'yo' na nntsaquiee'ndyo' yuu na matsa'ntjoom. Nc'e na ljo', je' cwiwinom'yo' nawi'.

⁶ Ty'oots'om mach'eeⁿ na maty'iomyana' na joo nn'aⁿ na cwita'wi' 'o je', nlco'weeⁿeⁿ joona. ⁷ Ndo' mati 'o na wi' na cwitjom'yo' ñnequiaaⁿ na nnta'jndyaayâ ñ'eⁿndyo' majuu xuee quia na nleitquioo'ñennda' Ta Jesús. Ee mats'ia jo' na nnaaⁿ cañoom'luee nddyocueeⁿ. Nleitquioo'ñê naquii' ntsaachom ñequio ángeles cwentaaⁿaⁿ na jeeⁿ jnda. ⁸ Nñoom na nnt'ueeⁿ nn'aⁿ na ticala'xmaⁿna cwentaa' Ty'oots'om meiⁿ tical'añ'oomndyena ñ'oom na tseixmaⁿ Ta Jesús na macwji'n'maaⁿñê añaⁿ nn'aⁿ. ⁹ Na'ñeeⁿ tixocantycwii na nnt'uiityeⁿna' joona. Ndo' tquia nncwji'ndyona' joona ñequio yuu na nnc'oom Jesucristo na nluiit'maⁿñê ndo' ñequio najndeii na matseixmaaⁿ. ¹⁰ Nluui na ljo' juu xuee quia na nñoom na nla't'maaⁿndye nn'aⁿ 'naaⁿaⁿ jom, na cha'tsondye nn'aⁿ na cwila'yuna ñ'eñê nncjaawee' n'omna, mati ñ'eⁿ 'o na jnda macwila'yuya'yo' ñ'oom na tyoñequiaayâ cantyja 'naaⁿaⁿ.

¹¹ Jo' chii ñequii'cheⁿ cwilanaaⁿyâ nnom Ty'oots'om cantyja 'naⁿ'yo'. Cwitaⁿyâ nnom nqueⁿ na jnda tqueeⁿ 'o na cala'xmaⁿ'yo' cwentaaⁿaⁿ na ñequii'cheⁿ nncjaawee' ts'oom ñ'eⁿndyo'. Mati cwitaⁿyâ na ñnequiaaⁿ cantyja najneiⁿ naquii' n'om'yo' cha nnda^a nla'canda'ndyo' cha'tso ñ'oom na ya na cwiqueⁿ n'om'yo', ndo' na nntseicanda^añena' cha'tso ts'iaaⁿ na ya na cwil'a'yo' nc'e na cwila'yuya n'om'yo' ñ'eñê. ¹² Nc'e na luaa', nntseit'maaⁿñena' xuee' Ta Jesús cantyja 'naⁿ'yo', ndo' mati nntseit'maaⁿñê 'o nc'e naya na matseixmaⁿ nquii Ty'oots'om na cwila't'maaⁿndyo' ndo' cantyja 'naaⁿ Ta Jesucristo.

2

Nleitquioo'ñe ts'aⁿ na wi'ñeti

¹ 'O nn'aaⁿya, cantyja 'naaⁿ na nncwjee'nnda' Ta Jesucristo cwentaaⁿya ndo' na nntjomndyo yuu na m'aaⁿ, cwitaⁿyâ ndaaⁿ'yo' ² na tilachui'yo' chiuu m'aaⁿ n'om'yo' ñ'oomwaa' meiⁿ tiñequiandy^o' cantyja cwii nnom na quia nluii nntseicaty'uena' 'o oo cwii ñ'oom na mañequiaa ts'aⁿ cantyja 'naaⁿ jo' oo cwii carta na waa ñ'oom na jâ jla'cwanooⁿyâ juuna' na matsona' na jnda tue'ntyjo xjeⁿ na nncwjeeⁿeⁿ. ³ Meiⁿcwii tiñe'quiandy^o' na nquiu'nn'aⁿ ñ'oomwaa' 'o ee cwitjoocheⁿ na nncue'ntyjo xuee'ñeeⁿ maxjeⁿ nla'wendye nn'aⁿ nacjoo' Ty'oots'om ndo' nleitquioo'ñe juu tsaⁿs'a na jeeⁿ tiaa',

majndaa' na nntsuuñê nnts'aa Ty'oots'om. ⁴ Jom nncjaⁿ nacjoo cha'tso na la'xmaⁿ cwen-taa' Ty'oots'om ñequio cha'tso nnom na cwila't'maaⁿndye nn'aⁿ. Jo' chii ncjaaqueⁿeⁿ naquii' wats'om t'maⁿ 'naaⁿ Ty'oots'om. Nncwjeeⁿeⁿ ñ'oom na jom cwiluiñê nquii Ty'oots'om ndo' cala't'maaⁿndye nn'aⁿ jom.

⁵ ¿Aa ticjaañjoom' n'om'yo' na jnda tsjooya ñ'oommeiⁿ ndaa'yo' quia na ñet'ooⁿya ñ'eⁿndyo'? ⁶ Ndo' macwila'nqⁿ'ya'yo' 'ñeeⁿ na matseitsaaⁿñeya tsaⁿñeeⁿ cha na ticwitquioo'ñe cwitjoocheⁿ na nncue'ntyjo xjeⁿ na ntyjii Ty'oots'om. ⁷ Ee juu ts'iaaⁿ natia na wanty'iuu' m'aⁿna' je' mach'leena' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ, na maje'ndyo macanda macaⁿna' na nleindyoo nqueⁿ na matseitsaaⁿñê na nnc'oom tsaⁿñeeⁿ. ⁸ Quia ljo'cheⁿ nleitquioo'ñe juu tsaⁿñeeⁿ na waljoo'cheⁿ na tia ts'aⁿñe. Ndo' nquii Ta Jesús quia na nncwjeeⁿeⁿ ñequio najndeii na neiⁿncoo' nacaxuee na cwiluiñê, nntseicueeⁿeⁿ tsaⁿñeeⁿ ñequio jndye ñom. ⁹ Juu tsaⁿñeeⁿ na wi'ñeti ññoom ñequio najndeii na matseixmaⁿ Satanás. Nnquiu'nn'aaⁿ nn'aⁿ ñequio ts'iaaⁿ na nnts'aaⁿ ndo' ñequio jndye nnom 'naaⁿ na mei'jom tiquinty'iaa nn'aⁿ. ¹⁰ Nntseineiⁿ cha'tso nnom ñ'oom na wi' na ñnequiu'nn'aaⁿ nn'aⁿ na jnda teijndaa' na nntsuundye. Ee joona tñquiandyena na nnquioo na jnda nquiuna ñ'oom na mayuu' na nncwji'n'maaⁿñena' joona. ¹¹ Nc'e na luaa', 'ndii Ty'oots'om na cwe' ñ'oom cantu ñe'quiu'nn'aⁿna' joona ndo' nla'yu'na ñ'oom na tiyuu', ¹² s'aaⁿ na luaa' cha nnt'uiityeⁿna' cha'tsonde nn'aⁿ jnaaⁿ na ti'cato'ññoomna ñ'oom na mayuu' ee neii'tina na nl'ana natia.

Tjeii'ñe Ty'oots'om 'o na nlui'n'maa'ndyo'

¹³ 'O nn'aaⁿya na jeeⁿ candya' ts'om Ta Jesús, jeeⁿ maty'iomyana' na ñequii'cheⁿ ñnequiaayâ na quial'uaa' Ty'oots'om cantyja 'na'yo' ee cwitjoocheⁿ na nncuaa tsjoom-nancue tjeii'ñê 'o na nlui'n'maa'ndyo'. Ndo' tqueⁿñooⁿ 'o cantyja 'naaⁿaⁿ nc'e Espíritu, ndo' teil'uee'ñê ñ'oom na mayuu' na jnda macwila'yu'yo'. ¹⁴ Ee ñequio juu ñ'oom naya na tyoñequiaayâ ndaa'yo', jo' na tcwaaⁿ 'o cha ndaaⁿ nla'jomndyo' cantyja na cwiluiit'maⁿñe Jesucristo na cwiluiñê na matsaⁿntjoom jaa.

¹⁵ Jo' chii 'o nn'aⁿya, caljoo'ndyo'tyeⁿyo' ñequio ñ'oom na ñet'mooⁿyâ ndaa'yo' ñequio carta na jla'cwanooⁿyâ na m'aⁿyo', tintsuu' n'om'yo' joona'. ¹⁶ Nquii Jesucristo na cwiluiñê na matsaⁿntjoom jaa ndo' nquii Tsotyaaya Ty'oots'om na jom nc'e naya na matseixmaaⁿ m'aaⁿ na jeeⁿ wi' ts'oom jaa mañequiaaⁿ na ticantycwii na m'aaⁿya na t'maⁿ n'ooⁿya ñequio na cwicantyyaa'ya n'ooⁿya jom, ¹⁷ quiaaⁿ na nla'xmaⁿyo' na t'maⁿ n'om'yo' ndo' na nnc'om' jnda'yo' cantyja 'naaⁿaⁿ cha cha'tso na cwilaneⁿyo' ñequio na cwil'a'yo' nla'xmaⁿ joona' na ya.

3

Cjaañjoom' n'om'yo' já jo nnom Ty'oots'om

¹ 'O nn'aⁿya, ñ'oom na macanda, calaneiⁿyo' nnom Ty'oots'om cantyja 'naaⁿyâ na tyuaa' nt'om ñ'oom cantyja 'naaⁿ Ta Jesús cha'tso joo, ndo' nnts'aana' na jnda nquiu nn'aⁿ juuna' cha'xjeⁿ na tuii ñ'eⁿndyo' 'o. ² Ndo' mati cataⁿyo' na nndyaandyô ljo' na ñe'cal'a nn'aⁿ na tia nn'aⁿndye ñ'eⁿndyô na quie' n'omna ee ticha'tso nn'aⁿ cwilayu'ya n'omna ñ'eⁿ Ty'oots'om. ³ Saa cwiluiñê na mayom'm ndo' ñnequiaaⁿ na nntsaana jnda'yo' cantyja 'naaⁿaⁿ ndo' na nncwañoom'm 'o ljo' ñe'cats'aa nquii tsaⁿjndii 'o. ⁴ Já cwicantyyaa' n'ooⁿyâ Ty'oots'om cantyja 'na'yo' ee 'o cwila'canda'yo' ñ'oom na ñet'mooⁿyâ ndaa'yo'. Ndo' nquiuuyâ na ntsal'a'ti'yo' cha'xjeⁿ na cwitsaⁿntjooⁿyâ 'o. ⁵ Nqueⁿ na cwiluiñê na matsaⁿntjoom, cateijneiⁿ 'o na nnc'om'yo' na wi' n'om'yo' nn'aⁿ cha'xjeⁿ m'aaⁿ na candya' ts'oom joona, ndo' na nnc'om nioomcheⁿ n'om'yo' nawi' na cwiwinom'yo' cha'xjeⁿ tyom'aaⁿ jom quia na teinoom nawi' t'maⁿ.

Que'ndyo na cal'aaya ts'iaaⁿ 'naaⁿya

⁶ 'O nn'aa^{ny}a, ñequio xuee' Ta Jesucristo cwitsa'ntjoo^{ny}â na catjei'ndyo' ñequio ts'aⁿ na matseyu' na tiñe'cats'aa ts'iaaⁿ meiⁿ tiñe'tseijomñe ñequio ñ'oom na ñet'moo^{ny}a ndaa'yo'. ⁷ Saa 'o manqui^u'yo' na matsona' na cal'a'yo' cha'na ñel'aayâ. Ee quia na ñet'oo^{ny}â quii'ntaaⁿ'yo', meiⁿjom ndii' tîcanty'ia'yo' na tîcal'aayâ ts'iaaⁿ. ⁸ Ee jâ tîcato'ñoo^{ny}â naya luee'yo' na cwe'yu. Ñetqueⁿndyô na ñel'aayâ ts'iaaⁿ, ñetantjoo^{ny}â 'naⁿ na ñetcaⁿ'na' jâ. Naxuee natsjom ñejla'jndaayâ cha ticatuaa'â xuu nacjoo' meiⁿcwiindyo' 'o na nnteix'ee jâ. ⁹ Meiiⁿ na maty'iomna' na cataa^{ny}â ndaa'yo' ljo' na ñetcaⁿ'na' jâ saa tîcal'aayâ na ljo'. Ee ntyjaa' n'oo^{ny}â na cal'oondyo' cha'xjeⁿ na cwil'aayâ. ¹⁰ Ee quia ñet'oo^{ny}â quii'ntaaⁿ'yo' tquiaⁿtyaa^{ny}â ñ'oom ndaa'yo' juu ts'aⁿ na tiñe'cats'aa ts'iaaⁿ, meiⁿ ticatsona' na nlcwaaⁿ'aⁿ. ¹¹ Saa cwindyaayâ na ñ'eeⁿ nt'omndyo' 'o na tiquil'a'yo' ts'iaaⁿ, cwe' cwiqueⁿndyo' na cwitii'ndyo' ljo' mach'eena' nt'omcheⁿ ntyjee'yo'. ¹² Ndaa nn'aⁿ na nmeiiⁿ m'aⁿ, nc'e najndeii na matseixmaⁿ Ta Jesucristo, cwitsa'ntjoo^{ny}â ndo' cwijñoom' ntyuaayâ 'o na cal'a'yo' ts'iaaⁿ na nntantjom'yo' 'naⁿ na macaⁿ'na' 'o.

¹³ Ndo' 'o, nn'aa^{ny}a, ticwintqueⁿ'yo' na cwil'a'yo' yuu na maty'iomyana'. ¹⁴ Queⁿ'yo' cwenta 'ñeeⁿ juu ts'aⁿ na tiñe'catseicanda ñ'oom na cwil'uuyâ ndaa'yo' nacjoo' cartawaañe. Ticala'quii'ndyo' ñ'eⁿ tsaⁿ'ñeeⁿ cha nlco'tiana' ntyjeeⁿ. ¹⁵ Saa tinc'om ndiaa'ndyo' ñ'eⁿñê, 'o cala'jndo'yo' ts'oom cha'xjeⁿ cwii ts'aⁿ na matseyu'.

Ñ'oom na macanda

¹⁶ Nqueⁿ na matsa'ntjoom na tseixmaaⁿ na tjaa ñomtiuu c'oom ts'aⁿ jo nnoom quiaaⁿ na 'o tjaa ñomtiuu c'om'yo' na cha'waa xjeⁿ ñequio cha'tso na cwiwinom'yo'.

¹⁷ Ja Pablo, nncq matseiljeiya xueya nacjoo' cartawaañe cha'xjeⁿ quits'aa cha'tso carta 'na^{ny}a. ¹⁸ Juu naya na matseixmaⁿ Jesucristo, c'oomna' ñequio cha'tsondyo'. Amén.

Carta najndyee na seicwanom Pablo na m'aaⁿ Timoteo

Matseiljeii Pablo carta cwentaa' Timoteo

¹ Nncō Pablo cwiluiindyō apóstol cwentaa' Jesucristo. Nquii Ty'ōots'om na cwiluiñê na macwji'n'maaⁿñê jaa sa'ntjoom na matseixmaⁿya na ljo' ñequio Ta Jesucristo na cantyja 'naaⁿ jom m'aaⁿya na cwicantyyaa' n'ōōⁿya. ² Matseiljeiya cartawaañê na matseicwanōⁿya na m'aaⁿ 'u Timoteo, na cwiluiindyū' jndaaya nc'e na matseyiyya ts'om' ñ'eⁿ Ty'ōots'om. Ntyjaa' ts'ōōⁿ nquii Tsotyaaya Ty'ōots'om ñequio Cristo Jesús na cwiluiñê na matsa'ntjoom jaa na ñequiana na nnco'ñom' naya na la'xmaⁿna ñequio na m'aⁿna nawi' n'omna nn'aⁿ ndo' na meiⁿcwii ñomtiuu tinc'oom' jo ndaana.

Cats'aañê Timoteo cwenta ñ'oom na tiyuu'

³ Cha'xjeⁿ na tsjooya njom' quia na jluii'a Macedonia na caljoo'ndyu' Éfeso na catsa'ntjom' nt'omcheⁿ nn'aⁿ na ticat'mōōⁿna ñ'oom na tiyuu', ⁴ tilqueⁿ cwenta ñ'oom na cwe' cuento laxmaⁿna' ñequio ñ'oom cantyja 'naaⁿ weloo nn'aⁿ na ñet'om teiyo ee ñ'oommeiⁿ cwil'ana' na cwe' cwila'ñ'eeⁿ ndyuee nn'aⁿ meiⁿ ticateijndeina' ts'aⁿ na nntseyiyya ts'om' ñ'eⁿ Ty'ōots'om.

⁵ Ts'iaaⁿ ñ'oom'ñeeⁿ na sa'ntjōⁿya na c'ōōⁿya na wi' n'ōōⁿya cwii ndo' cwii nn'aⁿ ñequio na lju' n'ōōⁿya na m'aaⁿya n'ōōⁿya ñequio na xcwee' n'ōōⁿya na cwila'yū'ya n'ōōⁿya ñ'eⁿ Ty'ōots'om. ⁶ Ñ'eeⁿ nn'aⁿ jnaaⁿ ñ'oom'ñeeⁿ na jnda tju'tya'na' joona cantyja 'naaⁿ ñ'oom na mayuu', ñ'oom na cwe' ts'iaaⁿndyo cwila'jomndyena. ⁷ Ñe'calaxmaⁿna nn'aⁿ na cwit'mōōⁿ ljeii 'naaⁿ Ty'ōots'om na matsa'ntjomna' meiiⁿ ticala'noⁿna ljo' tseicandii ñ'oom na cwila'neiⁿna cantyja 'naaⁿna', meiⁿ ljo' na ma'mōⁿ ñ'oom na cwiñequiana ñequio na t'maⁿya n'omna.

⁸ Manquiuuya na jeeⁿ l'ue ljeii na tqueⁿ Moisés xeⁿ mawil'uee'ñe ts'aⁿ juuna' cha'xjeⁿ na seiwndaa'ñe Ty'ōots'om. ⁹ Macaⁿna' na cjaanjoom' n'ōōⁿya na nchii teijndaa' ljeii na qui cwentaa nn'aⁿ na cwil'a na maty'iomyana'. Teijndaa' juuna' cwentaa nn'aⁿ na quie' n'om, cwentaa nn'aⁿ na ticatuee'ndyecje, cwentaa nn'aⁿ na tia cwil'a, nn'aⁿ na laxmaⁿ jnaⁿ, cwentaa nn'aⁿ na ticala't'maaⁿndye Ty'ōots'om oo cwiicheⁿ nnom na matseit'maaⁿñe ts'aⁿ, teijndaa' juuna' cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na cwila'cwjee tye ndyeena ndo' mati cwentaa cha'tsondey nn'a na cwila'cwjee nn'aⁿ, ¹⁰ cwentaa nn'aⁿ na cwe' m'aⁿya ñequio nn'aⁿ, cwentaa naⁿnom na m'aⁿ ñequio tyjenom, cwentaa nn'aⁿ na cwila'jnda ntyje nn'aⁿndyena, cwentaa nn'aⁿ na cwilanein cantu, cwentaa nn'aⁿ na tyeⁿ cwiqueⁿ ñ'oom na nlacanda saa tiquil'a, ljeii'ñeeⁿ m'aⁿna' na mat'uiina' meiⁿquia na wjaana' nacjoo' ñ'oom na xcwe na cwit'mōōⁿ nn'aⁿ. ¹¹ Juu ñ'oom xcwewaa' ñecwii xjeⁿ matseicandiina' ñequio ñ'oom na jeeⁿ jnda'na' cantyja na cwilui'n'maaⁿndye nn'aⁿ. Nquii Ty'ōots'om na tjacantyya na t'maⁿ cwiluiñê maty'ioom ts'iaaⁿ ja na mañequiaya ñ'oom'ñeeⁿ ndaā nn'aⁿ.

Quianl'uaa' Ty'ōots'om t'maⁿ wi' ts'oom Pablo

¹² Mañequiaya na quianl'uaa' Ta Jesucristo cwentaaⁿya na mañequiaaⁿ najndeii' ts'ōōⁿ na maqueeⁿ cwenta na cwiluiindyō ts'aⁿ na matseicanda na macwjaa'ñê ja naquii' ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ. ¹³ Jaach'ee xuee tyotseinaⁿya ñ'oom ntjeiⁿ nacjoom'm, ñetco'wi'a nn'aⁿ na cwila'yū' ñ'eⁿñê, ndo' tyotseijnaaⁿa jom. Saa ty'oom Ty'ōots'om na wi' ts'oom ñ'eⁿndyō, ee xjeⁿñeeⁿ meiⁿ tyootseyiyya meiⁿ ticaljeii na tixcwe tyots'aa. ¹⁴ Juu naya na matseixmaⁿ Jesucristo, tquiaaⁿ na candaⁿya matseixmaⁿya juuna' ndo' t'mōōⁿ na jeeⁿ wi' ts'oom ja ndo' jndaya na matseyiyya ts'ōōⁿ ñ'eⁿñê, joona' na cwila'xmaaⁿya nc'e na cwila'jomndyō ñ'eⁿñê.

¹⁵ Ñ'oomwaa ñ'oom na mayuu' juuna', ndo' matsona' na cha'tsondye nn'a'n cala'yu'na juuna': jndyo Cristo Jesús tsjoomnancue cha nncwji'n'maa'ñê nn'a'n jna', quii'ntaa'n joona ja cwiluiindyō ts'a'n na t'ma'nti ñeseitjōōndyō nnoom. ¹⁶ Luaa waa na ty'oom Ty'ōōts'om na wi' ts'oom ñ'e'ndyō cha cantyja 'na'ya m'mō'n Jesucristo na m'aa'n na nioom'che'n ts'oom. Ndo' cantyja 'naa'ya waa na ma'mō'na' chiuu nc'om nn'a'n na nla'yu' ñ'e'ñê cha nnto'ñoomna na ticantycwii na cwita'ndo' añmaa'na. ¹⁷ Nc'e na luaa', cha'waati xuee cala't'maa'ndyō nque'n na ticantycwii na cwiluiñê na matsa'ntjoom, nque'n na wanoom'm ndo' na wanoom'm, nque'n na leicandaa nty'iaa ts'a'n jom, na macandā nque'n cwiluiñê Ty'ōōts'om ndo' na jndō' ts'oom.

¹⁸ 'U jndaaya Timoteo, luaa ñ'oom na matsa'ntjō'ya 'u. Ts'iaa'n 'naa'n Ty'ōōts'om matseijomna' cha'cwijom tia'. C'oom' na ti'maa'n ts'om' na matseijndu' naquii' ts'iaa'n 'naa'n'a'. Catsa' na ljo' na matseiyu'ya' ts'om' ñ'e'ñê ndo' ñequio na tico'tiana' ntyji' nc'e na matseicandā' cha'xje'n ñ'oom na ñejlue nn'a'n na cwila'yu' cantyja 'na' quia na jla'nei'na ñ'oom na t'mō'n Ty'ōōts'om naquii' n'omna. ¹⁹ Ñ'ee'n nn'a'n na tila'ñ'oomndye na maco'tiana' nquiuna, ndo' nc'e na ljo', juu na cwila'yu'ya n'omna ñ'e'n Ty'ōōts'om, jnda tyuii'na'. ²⁰ Luaa' tseixma'n Himeneo ñequio Alejandro. Jo' chii jnda tioōya joona l'ō Satanás, cha cala'no'n na tantjeii'na ñ'oom ntjei'n nacjoo' Ty'ōōts'om.

2

Ma'mō'na' chiuu calanaa'ya nnom Ty'ōōts'om

¹ Najndyee matseijndō'a ts'om' na maty'iomna' na cataa'ya nnom Ty'ōōts'om 'na' na maca'na' jaa, ndo' calanaa'ya nnoom cwentaa cha'tsondye nn'a'n. Quiaaya na quianl'uaa'n'a' cantyja 'naa'na. ² Laxmaa'ya na cataa'ya nnoom cantyja 'naa' cha'tsondye nn'a'n na cwiluiindyē gobiernom, ñequio joo nn'a'n na laxma'n na'ma'n'iaa'n cha nndaā nnc'ōō'ya na ya m'aa'ya, tjaa'na' ndia', na xcwee' n'ōō'ya ñ'e'n Ty'ōōts'om ndo' tjaa'na' ñ'oom tia cwila'nei' nn'a'n cantyja 'naa'ya. ³ Maty'iomya'na' na luaa' cal'aaya. Ndo' nquii Ty'ōōts'om na macwji'n'maa'ñê jaa cjaawee' ts'oom na ljo', ⁴ ee l'ue ts'oom na cha'tsondye nn'a'n nlui'n'maa'ndye ndo' na nnta'jnaa'na ñ'oom na mayuu'. ⁵ Ñecwii Ty'ōōts'om m'aa'n ndo' ñe'cwii m'aa'n na matseiljoyaañe jom ñ'e'n nn'a'n, manquii Jesucristo na ts'a'n jom. ⁶ Ee tquiaañê na tuee'n'e' cha ntioom na cho'jna' cha'tsondye nn'a'n cha nndaā nlui'n'maa'ndyena, teitquioo' na jo' quia na tue'ntyjō xje'n. ⁷ Nc'e na luaa', ty'oom ts'iaa'n ja na cwiluiindyō ts'a'n na mañequiaa ñ'oom cantyja 'naa'n'a' ndo' ts'a'n na majñoom ts'iaa'n 'naa'n'a', na ca'mōō'ya ndaa' nn'a'n na nchii judíos ñ'oom na xcweti na cala'yu'ya n'omna, ñ'oom na mayuu' matseina'n, nchii cwe' cantu.

⁸ Mei'nyuuche'n joo na cwitjomndye nn'a'n l'ue ts'ōō'n cala'nei'na n'nom nnom Ty'ōōts'om na nlawena lueena ñequio na xcwee' n'omna. Tic'omna na wjeena nc'iaana, mei'n ticañjom n'omna ñ'oom na nquiuna ñequio nc'iaana. ⁹ Ndo' mati yolcu l'ue ts'ōō'n na cwee'na liaa na cwe' na ya xje'n na nchii jee'che'n tycwi' nchii liaa jnda. Cal'ana xje'n cha'tso cantyja 'naa'na. Ticwinom'na' na nla'chjoomndyena soonque'na, mei'n ticwinom'na' na nla'chjoomndyena ñ'e'n 'na' na cwiluiina' ñequio s'om cajan oo ñequio tā' perla na jee'n jnda. ¹⁰ Saa yolcu na cwiñequiaandye na nntsa'ntjom Ty'ōōts'om joona, cal'ana cha'tso nnom ts'iaa'n na ya, ee macandā cantyja 'naa' joo jo' ntyjii Ty'ōōts'om cha'cwijom matseichjoomñena' joona. ¹¹ Matsona' na candyeche'n yolcu ñ'oom na cwit'mōō'n nn'a'n ndo' na catuee'ndyecjena: ¹² ee tyooñequiaya na nnt'mōō'n yolcu quia na cwitjomndye nn'a'n mei'n na nlque'na xje'n tsa'n's'a. L'ue ts'ōō'n na cwe' candyeche'na. ¹³ Ee najndyee s'aa Ty'ōōts'om Adán, jnda chii s'aa'n Eva, ¹⁴ ndo' nchii Adán tquiun'nn'a'na', tquiun'nn'a'na' yuscu'ñee'n, ndo' jnda na tquiun'nn'a'na' juu, jo' seijndaa'ñena' na waa jnaa'n'a'. ¹⁵ Saa nlui'n'maa'ndye yolcu xe'n cwila'candaa'ndye na mañequiaa Ty'ōōts'om na c'om ndana ndo' m'a'na na cwila'yu'ya n'omna ñ'e'ñê, ñequio na m'a'na na jnda nquiuna nt'omche'n ndo' na 'oom'a'na na lju' n'omna.

3

Nmeii' cal'a nn'a' na cwijndoo' ts'iaa' 'naa' Ty'oqots'om

¹ Luaa ñ'oom na mayuu': xeⁿ m'aaⁿ ts'aⁿ na macantyjaa' ts'oom na nluiitquieñê jo nnom tmaaⁿ na macwji' Ty'oqots'om cwentaaⁿaⁿ, jeeⁿ xcwe na macantyjaa' ts'oom. ² Jo' chii ts'aⁿ na jnda ty'oomna' na cwiluiitquieñê quii' ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oqots'om, matsa'ntjomna' na tjaa'naⁿ ñ'oom cjoom'm. Ñecwii scoom'm m'aaⁿ. Ts'aⁿ na xcwe matseitiuu jom. Ts'aⁿ na maqueñê cwentanda' na cwiluiñê ts'aⁿ na jnda nquiu nn'aⁿ. Matsona' na ñequii'cheⁿ m'aaⁿc'eeñê na nnteix'eeⁿ nn'aⁿ na cwe' cwiquieya waⁿaⁿ, ndo' 'naⁿaⁿ na m'mooⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ, ³ ticatsona' na tsaⁿcandii jom, meiⁿ na nl'ueeⁿ ndia'. Macaⁿna' ts'aⁿ na yats'aⁿñê jom, ts'aⁿ na xiom'ñê ñequio nn'aⁿ, na tintseiqueeⁿ ts'oom s'om. ⁴ Maty'iomna' na ya maqueeⁿ xjeⁿ nn'aⁿ waⁿaⁿ, mati cwila'candaaⁿndye ntseinaaⁿ nnoom, ndo' cwila't'maaⁿndyena jom, ⁵ ee xeⁿ ti'naⁿaⁿ na nlqueeⁿxjeⁿ nn'aⁿ waⁿaⁿ, tixocandaaⁿ nnteix'eeⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oqots'om cwentaaⁿaⁿ. ⁶ Nc'e na ljo', ts'aⁿ na nluiitquieñê jo ndaaⁿ nn'aⁿ tmaaⁿ cwentaa' Ty'oqots'om ticatsona' na jom ts'aⁿ na nmeii'ndyo tioñê l'o Ty'oqots'om, tints'aana' na nnc'oom' ts'oom na jeeⁿ t'maⁿ cwiluiñê, ndo' na ljo' ntseijndaa'ñena' cantyja 'naaⁿaⁿ na waa jnaaⁿaⁿ cha'xjeⁿ jnaⁿ na t'uiina' tsaⁿjndii. ⁷ Mati macaⁿna' na waa ñ'oom ya cantyja 'naaⁿaⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na tyoola'yu', cha ticalui'jnaaⁿñê ndo' na ncjaañ'oom tsaⁿjndii jom xjeⁿ 'naaⁿ.

Nn'a' na cwindye'ntjom, nmeii' matsona' calaxma'na

⁸ Mati cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na cwindye'ntjom quii' tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oqots'om cwentaaⁿaⁿ, matsona' na macanda ñ'oom ya nquiu nn'aⁿ cantyja 'naaⁿna, ndo' cwila'candaaⁿndyena ñ'om ndyueena. Tinc'omna na nn'aⁿ candyee joona, meiⁿ tinc'omna na queeⁿ n'omna s'om na nchii jndyaa' 'naaⁿna. ⁹ Maty'iomna' cantyja 'naaⁿna na cwiljoo'ndyetyeⁿna ñequio ñ'oom na xcwe na cwila'yuu'a cantyja 'naaⁿ Cristo na meiⁿcwii ñomtiuu cantyja 'naaⁿna'. ¹⁰ Najndyee macaⁿna' na nlqueⁿ nn'aⁿ cwentaaⁿ na cwila'candaaⁿndye naⁿñeeⁿ ndo' xeⁿ teitquioo' na ya cwil'ana, quia jo' ya nndye'ntjomna nnom tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oqots'om cwentaaⁿaⁿ. ¹¹ Mati matsona' lcuu naⁿñeeⁿ cuua ñ'oom ya cantyja 'naaⁿna, nchii la'xmaⁿna nn'aⁿ na cwila'tjom cantu, xcwe cantyja 'naaⁿna ndo' cwila'candaaⁿndyena cantyja 'naaⁿ cha'tso. ¹² Matsona' na cwii tsaⁿs'a na mandi'ntjom, ñecwii scoom'm ndo' ya maqueeⁿ xjeⁿ ntseinaaⁿ ñequio cha'tsondye nn'aⁿ waⁿaⁿ. ¹³ Nn'aⁿ na cwindye'ntjom naquii' tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oqots'om cwentaaⁿaⁿ, xeⁿ na ya cwil'ana ts'iaaⁿñeeⁿ quia jo' nquioo na jnda nquiu naⁿñeeⁿ joona. Ndo' mati ññequiaana' na ti'maaⁿ n'omna na nntjei'yuu'ndyena na cwila'yu'ya n'omna ñequio Cristo Jesús.

Ñ'oom na mayuu' na ticala'nq' nn'a' na cwilayuu'a

¹⁴ Ntyjaa' ts'oqⁿ na tyuaa' nncjocandoo'a 'u, jo' chii matseiljeiya ñ'oommeiiⁿ ¹⁵ cha xeⁿ na nntseitsaaⁿñena' na nncjo, quia jo' mantyi'jndaa'ndyu' chiuu matsa'ntjomna' na nnc'oom' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na cwila'yu' na la'xmaⁿna tmaaⁿ cwentaa' Ty'oqots'om na wando', na juu jo' cwiluiñena' tax'ee w'aa ñ'oom na mayuu'. ¹⁶ Ñ'oom na mayuu', juu ñ'oom wanty'iuu' m'aaⁿna' cantyja 'naaⁿ na cwila't'maaⁿndyo, jeeⁿ t'maⁿ tseixmaⁿna', matsona':

Teitquioo'ñê Cristo tsjoomnancue na ts'aⁿ jom,
cantyja 'naaⁿ Espíritu teijndaa' na tjaa jnaⁿ tseixmaaⁿ,
nty'iaa ángeles jom.

Ndaaⁿ nn'aⁿ jndye njoomnancue tyoñequia nn'aⁿ ñ'oom cantyja 'naaⁿaⁿ,
nn'aⁿ cha'waa tsjoomnancue tyola'yu'na ñ'eⁿñê,
cañoom'luee to'ñom Ty'oqots'om jom.

4

Nn'aⁿ na cwitjeii'ndye cantyja 'naaⁿ ñ'oom na cwila'yuu'a

¹ Ma'moⁿjndaa'ñe Espíritu Santo na ncuee na macandá nt'om nn'aⁿ nntjeii'ndye cantyja na matseyu'ya ts'om ts'aⁿ ñ'eⁿ Cristo, na nla'jomndyena ñequio jndye espíritu na cwinquio'nn'aⁿ, ndo' ñ'eⁿ ñ'oom na cwila'cwanom na'jndii. ² Nn'aⁿ na tixcwe 'oom'aⁿ na cantundyena nl'ana na luaa'. Nc'e natia na cwil'ana, juu na m'aaⁿ n'omna leica'moⁿna' ndaana na tixcwe 'oom'aⁿna. ³ Cwilue naⁿñeeⁿ na ticwanaaⁿ na ncoco ts'aⁿ, ndo' na niom nantquie na cwitsa'ntjomna na ticwanaaⁿ na nlcwa' ts'aⁿ, meiiⁿ na mañequiaa Ty'o^ots'om joona' na jaa nn'aⁿ na cwila'yuu'a cwiwil'uee'ndyo joona' ndo' cwiñe'quiaa na quianl'uaaⁿaⁿ, ndo' mati nn'aⁿ na cwita'jnaaⁿ ñ'oom na mayuu'. ⁴ Ee cha'tso na tqueeⁿ, ya laxmaⁿ joona', meiⁿ ticatsona' na c'o^oya na ticuee' n'o^oya joona' na ñequiaa na quianl'uaaⁿaⁿ cantyja 'naaⁿna', ⁵ ee cantyja 'naaⁿ ñ'oom'm ñequio na cwilanaaⁿya nnoom, jo' na maqueⁿlju'na' joona'.

Ts'aⁿ na xcwe mandi'ntjom nnom Jesucristo

⁶ Xeⁿ na m'moⁿ ñ'oommeiⁿ ndaa nn'aⁿ na cwila'yu', nntseixmaⁿ cwii mosoo' Jesucristo na candaⁿ wjaawijndu' cantyja 'naaⁿ ñ'oom na cwila'yuu'a ñequio ñ'oom na xcweti m'aaⁿ na matseijomndyu'.

⁷ Tintseñ'oom'ndyu' ñ'oom na tiyuu'na' na cwe' ts'iaaⁿndyo na ticjaawee' ts'om Ty'o^ots'om. Queⁿya ts'om' na matseit'maaⁿndyu' jom. ⁸ Waa na mateijndeina' ts'aⁿ quia na matseits'eiiñe na maleinoom. Saa t'maⁿti mateijndeina' jom quia na matseijneiⁿ na matseit'maaⁿñe Ty'o^ots'om. Ee quia na cwila't'maaⁿndyo jom jndye mateijndeina' jaa cha'waa xuee na m'aaⁿya tsjoomnancue ndo' mati na nnc'o^oya na ticantycwii na cwitandoo'a. ⁹ Ñ'oommeiⁿ jeeⁿ xcwe cwit'mooⁿna', jo' chii cha'tsondye nn'aⁿ macaⁿna' na cato'ñoomna joona'. ¹⁰ Ee jaa nn'aⁿ na cwila'yuu'a cwila'jndaaya ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'o^ots'om ndo' cwiñe'quiandyo na wi' cwitjooⁿya ee na m'aaⁿya na nty-jaa'tyeⁿ n'o^oya ñ'eⁿ nqueⁿ na wanoom'm. Cha'tsondye nn'aⁿ ndaaⁿ nlui'n'maaⁿndye cantyja 'naaⁿaⁿ ndo' majndeiticheⁿ cwilui'n'maaⁿndye joo nn'aⁿ na cwila'yu' ñ'eⁿñe.

¹¹ Ca'moⁿ ñ'oommeiⁿ ndaa nn'aⁿ. Catsa'ntjom' na cala'candaⁿndyena joona'. ¹² Tiñequiaandyu' na ticuee' n'om nn'aⁿ 'u cwe' ee na titquiendyu'. Cantyja na matseineiⁿ, catseixmaⁿ cwii na m'moⁿna' ndaa nn'aⁿ na cwila'yu' chiuu na nnc'oom'aⁿna, ndo' mati cantyja chiuu na wjaam'aaⁿndyu' ndaa nn'aⁿ, ndo' cantyja na m'aaⁿ na wi' ts'om' joona, ndo' cantyja na matseyu'ya' ts'om' ñ'eⁿ Ty'o^ots'om, ndo' cantyja na lju' nquiu nn'aⁿ cantyja 'naⁿ. ¹³ Cwitjoocheⁿ na nncuaⁿcanooⁿya na m'aaⁿ, queⁿndyu' na catsei'naⁿ ñ'oom' Ty'o^ots'om na jnda teiljeii ndaa nn'aⁿ. Cwil'uee'ndyu' juuna' cha ñequiaana' na t'maⁿ n'omna ndo' ca'moⁿ juuna' ndaana. ¹⁴ Joo najndei na tseixmaⁿ Ty'o^ots'om na tquiaaⁿ na matseixmaⁿ cha ndaaⁿ ndi'ntjom' nnoom ya ya cwil'uee'ndyu' joona'. Ee jnda' joona' quia tiao nn'aⁿ na cwiluiitquiendye lueena nacjo' ndo' jla'nei'na ñ'oom cantyja 'naⁿ na t'moⁿ Ty'o^ots'om naquii' n'omna.

¹⁵ Ñequio na xcwee' ts'om' queⁿndyu' naquii' ñ'oommeiⁿ, cha jo ndaa cha'tsondye nn'aⁿ nleitquiao' na xcweti wjaam'aaⁿ.

¹⁶ Cats'aandyu' cwenta cantyja 'naⁿ ndo' cantyja ñ'oom na ma'mooⁿ. Ticwinchqueⁿ na mache' ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'o^ots'om. Ee xeⁿ luaa' nlqueⁿndyu' nchii macandá nncu' nlui'n'maaⁿndyu' mati nn'aⁿ na cwindye ñ'oom na mañequiaa'.

5

Nmeiiⁿ cats'aa ts'aⁿ na mandi'ntjom quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na cwila'yu'

¹ Cwii ts'aⁿ na jnda tquieñe, tintseitia' jom. Catseijndo' ts'oom cha'cwijom na cwiluiiñe tsotye'. Ndo' nn'aⁿ na cje m'aⁿ, catsa' ñ'eⁿndyena cha'cwijom na cwiluiindyena nt'iu' nncu'. ² Ndaa yolcu na jnda tquiendye, catseineiⁿ ñ'eⁿndyena na cha'na tso'ndyo'. Ndo'

ñ'eⁿ yolcu na cje m'aⁿ, catsa' na cha'na nt'iu' nncu' saa ñequio na meiⁿcwii tjaa'naⁿ na matseitiuu' ñ'eⁿndyena.

³ Cal'uee'ndyu' chiuu nntei'jndei'yo' yolcu na jnda ljondye na mayuu'cheⁿ tjaa 'ñeeⁿ na ndaa nntei'x'ee joona. ⁴ Ee cwii yuscu na jnda ljoñe xeⁿ m'aⁿ ntseinaaⁿ oo ntseindacantyoom macaⁿna' najndyee cala'noⁿ nañeeⁿ na jndei'na' na joona catei'x'eena jom ee cha'cwijom chojnaⁿ na nnoom na seiqueeⁿ joona. Jeeⁿ xcwe na nl'ana na ljo' ndo' cjaawee' ntyjii Ty'ooots'om. ⁵ Juu yuscu na jnda ljoñe na tue' saa' ndo' na mayuu' tjaa'naⁿ nn'aaⁿ na nntei'x'ee jom, m'aaⁿ tsaⁿñeeⁿ na macanda nquii Ty'ooots'om na macantyjaa' ts'oom. Jo' chii naxuee ndo' natsjom macaaⁿ nnom. ⁶ Saa yuscu na jnda ljoñe na mach'ee cantyja na neiⁿnco tsjoomnancuee, meiiⁿ na ndi wanoom'm, saa jo nnom Ty'ooots'om matseijomna' jom cha'cwijom ts'oo. ⁷ Ñ'oommeiⁿ catsa'ntjom' nn'aⁿ na cwila'yu' na cala'candaⁿndyena joona' cha xocuaa ñ'oom na tis'a cwil'ana. ⁸ Ee ts'aⁿ na tic'oom' ts'om cantyja 'naaⁿ nn'aaⁿ na tjawitquioo', majndeiticheⁿ nn'aaⁿ nquii, tsaⁿñeeⁿ macwji'ñe na matseyu'ya ts'oom ñ'eⁿ Ty'ooots'om ndo' na ljo' mach'eeⁿ wi'ñetyeeⁿ nchiiti ts'aⁿ na tyootseyu'.

⁹ Quia cwiwiljeii ncuee yolcu na jnda ljondye, macanda cala'ljei'yo' xuee' yuscu na jnda jndaa' ndyeen'aaⁿ chuu' ndo' na macanda ñ'eⁿ saa' ñet'oom. ¹⁰ Macaⁿna' na waa ñ'oomya cantyja 'naaⁿ na ya seiqueeⁿ ntseinaaⁿ, tyotseiljoom nn'aⁿ na cwe' tyoquieya waⁿaⁿ, mati tyoju'ñe cjeeⁿ na tyondi'ntjoom ndaa nn'aⁿ na cwila'yu'ya n'om, ndo' tyoteijneiⁿ nn'aⁿ na wi' cwiwinom, ñequiicheⁿ tyojoo'ya ts'oom na ñes'aaⁿ cha'tso nnom naya.

¹¹ Saa yolcu na jnda ljondye na titquiendye, tintseiljei' ncueena, ee quia na wjaachuuna' joona na neiⁿnco nquiuna na ñec'omnnda'na na we ca'na quia jo' ñe'c'unconnda'na. Ndo' jo' nntjeii'ndyena na macanda Cristo cwicantyjaa' n'omna. ¹² Ndo' na luaa', matseijndaa'ñena' na cwila'tjoondyena na tyoola'candana na macanda Cristo m'aⁿna na quit'maⁿ n'omna. ¹³ Ndo' mati cwe' w'aa ndo' w'aa nc'iaana cwi'oona, ndo' na ljo', cwila'nchqueeⁿndyena. Ndo' nchii macanda jo', mati cantundyena, cwitii'ndyena ljo' cwitjoom nt'omcheⁿ nn'aⁿ, cwila'neiⁿna ñ'oom na ticatsona' na nluena. ¹⁴ Nc'e na luaa' waa, jo' na l'ue ts'ooⁿ na yolcu na jnda ljondye na cje m'aⁿna, c'unconnda'na, c'om ndana, cateix'eena w'aana meiⁿ tinguiana na wanaaⁿ na nla'neiⁿ nn'aⁿ ñ'oom wi' nacjoo nn'aⁿ na cwila'yu'. ¹⁵ Ee ñ'eeⁿ yolcu na jnda ljondye na jnda tjeii'ndyena cantyja 'naaⁿ Cristo na cwilajomndyena cantyja ñaaⁿ Satanás.

¹⁶ Cwii tsaⁿscu na matseyu', xeⁿ quii'ntaaⁿ nn'aaⁿ na jnda teitquioo' m'aⁿ yolcu na jnda ljondye, macaⁿna' na cateix'eeⁿ yolcu ñeeⁿ cha ticaⁿna' na joo nn'aⁿ tmaaⁿ cwentaa' Ty'ooots'om cateix'eena yolcu ñeeⁿ.

¹⁷ Nn'aⁿ na cwiluiitquiendye na ya cwilei'choondyena tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'ooots'om cwentaaⁿna, matsona' na candaⁿ cala't'maaⁿndye nn'aⁿ joona. Majndeiticheⁿ nquieena na laxmaⁿna na cwiñequiana ñ'oom' Ty'ooots'om ndo' na cwit'mooⁿna juuna'. ¹⁸ Ee waa ñ'oom' Ty'ooots'om na teiljeii na matsona': "Tincwjaa'ndyu' bosa 'ndyoo quioo'jndyo na mach'ee ts'iaaⁿ." Ndo' mati waa cwiicheⁿ ñ'oom na matsona': "Na'ntjom laxmaⁿna na nnto'ñoomna na cwitantjomna."

¹⁹ Quia na waa ñ'oom nacjoo' cwii ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaa nn'aⁿ na cwila'yu', tintseñ'oom'ndyu' ñ'oom'ñeeⁿ xeⁿ tjaa'naⁿ we oo ndyee ts'aⁿ na nncwji'yuu'ñe juuna'.

²⁰ Saa nn'aⁿ na cwiluiitquiendye quii' ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'ooots'om, xeⁿ cwila'tjoondyena meiⁿ tiñe'ca'ndyena na ljo' cwil'ana, catseitia' joona jo ndaa nn'aⁿ na cwila'yu' cha' catseicaty'uena' joona.

²¹ Jo nnom Ty'ooots'om ñequio Ta Jesucristo, ndo' jo ndaa ángeles na cwiluiindye cwentaa' Ty'ooots'om, catseicandaⁿndyu' ñ'oommeiⁿ, meiⁿ tintsa' na wja'ñ'oomndyu' ñ'eⁿ cwii ts'aⁿ saa cwiicheⁿ tineiⁿ. ²² Tintseicjeendyu' na nndio' l'o' cjoo' cwii ts'aⁿ na

nluiitquieñe ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'o^oots'om, cha xeⁿ waa na matseitjooñê tixocats'aana' na nnt'uii jnaaⁿ 'u. 'U cwji'ndyu' cantyja 'naaⁿ cha'tso nnom natia.

²³ Quia na wi' tsia', nchii ñequii'cheⁿ ndaatoo ma'ua'. Mati c'ua' chjoowi' winom.

²⁴ Nt'om nn'aⁿ mañoom' cwiwitquioo' na cwila'tjooⁿndye cwii tjo^ocheⁿ na nnt'uiina' joona saa nt'omcheⁿ nn'aⁿ ndanquia cwiwitquioo' naljo' laxmaⁿna. ²⁵ Ndo' maljo'yu waa cantyja 'naaⁿ ts'aⁿ na mach'ee yuu naya, mañoom' cwiwitquioo' na ya mach'eeⁿ, ndo' ts'iaaⁿ ya na cwil'a nn'aⁿ meiiⁿ titquioo'na', saa ndanquia nleitquioo'na'.

6

¹ Cha'tsonⁿdye nn'aⁿ na cwindye'ntjomtyeⁿ ndaa patrom, matsona' na cala't'maaⁿndyena patrom 'naaⁿna ñequio na xcwee' n'omna cha tincju'naaⁿñena' na ñoomñoom ñ'oom nlaneiⁿ nn'aⁿ nacjoo' Ty'o^oots'om ndo' mati nacjoo' ñ'oom na cwit'mooⁿya. ² Ndo' quia la'xmaⁿ patrom 'naaⁿna nn'aⁿ na cwila'yu', jeeⁿ matsona' na cala't'maaⁿndyena naⁿñeeⁿ ee na nn'aaⁿndyena nc'e na cwila'yu'na. Maty'iomna' na yati candye'ntjomna ndaa naⁿñeeⁿ. Ee ts'iaaⁿ 'naaⁿnaⁿñeeⁿ cwil'ana ndo' cwiluiindyena na nn'aaⁿndyena na wi' n'om ntyjeendyena nc'e tjom na cwila'yu'na. Ca'moⁿ ndo' quiaa' ñ'oommeiⁿ ndaa nn'aⁿ.

Caljoya n'ooⁿya cantyjati na mañequiaa Ty'o^oots'om

³ Xeⁿ m'aaⁿ cwii ts'aⁿ na ñomquiati ñ'oom na ma'mooⁿ na juu ñ'oom'ñeeⁿ titseijomna' ñequio ñ'oom na xcweti cantyja 'naaⁿ Ta Jesucristo na ticateijndeina' na wjaaqueieñe ts'aⁿ cantyja 'naaⁿaⁿ, ⁴jom matseis'aañê saa meiⁿchjoo ticatei'nooⁿoⁿ, cwe' jndyeto matseineiⁿ cantyja 'naaⁿ ñ'oom na nquiⁿu nn'aⁿ judíos ndo' matseintja'ñê ñ'eⁿ nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ n'oom'ñeeⁿ. Jo' na cwinaⁿna' na cwila'taa' n'om nn'aⁿ nc'iaana, ndo' m'aⁿna na jndoondye ntyjeena, cwila'jnaaⁿndyena, ndo' tiya m'aaⁿ n'omna cantyja 'naaⁿ nc'iaana, ⁵jo' chii tileicantycwii na cwila'ntja'ndye nn'aⁿ na tajo'ndyo cwicwila'tiuuna, na tatîcata'jnaaⁿna ñ'oom na mayuu'. Cwila'tiuuⁿyoonna na ñ'oom 'naaⁿ Ty'o^oots'om na matseyu' ts'aⁿ cwiluiiñena' cwii nnom na nleityañe ts'aⁿ. ⁶ Ñ'oom na mayuu' na ts'aⁿ na matseyu' ñequio Ty'o^oots'om, cantyja 'naaⁿ jo' matseixmaⁿ cwii na jndati nchiiti na nleityañe ts'aⁿ tsjoomnancue. Saa macaⁿna' na caljoya ts'oom ñequio cha'tso na jnda jnaaⁿaⁿ nnom Ty'o^oots'om. ⁷Ee tjaa'naⁿ ljo' tquiⁿochooya tuiindyⁿo tsjoomnancue ndo' tjaa'naⁿ ljo' ya nntsaachoo, ⁸xeⁿ niom na cwicwaa'a ndo' niom liaaya, maty'iomna' ñequio nmeiⁿ caljoya n'ooⁿya. ⁹Ee nn'aⁿ na ñe'cwityandye, mat'uiina' joona cha'cwijom cwii teinco', na jndye nnom na ntjeiⁿ na matsei'ndaa'na' joona na matiomna' joona na nnt'uiiwi'na' na nntsuundyena. ¹⁰Ee juu na matseicandya' ts'om ts'aⁿ s'om, tseixmaⁿna' x'ee cha'tso nnom natia. Ndo' m'aⁿ nn'aⁿ nc'e na queeⁿ n'omna s'om jnda maju'taaⁿñena' joona cantyja na cwila'yu'ya cwii n'omna ñ'eⁿ Ty'o^oots'om ndo' jndye nnom nawi' jnda mamanchjena' joona.

Ts'aⁿ na matseyu' luaa macaⁿna' na queⁿya ts'om

¹¹ Saa 'u je' na cwiluiindy' cwentaa' Ty'o^oots'om, cwji'ndyu' cantyja 'naaⁿ nmeiiⁿ. Cja'ntyjo' cantyja 'naaⁿ cha'tso na maty'iomyana'. Quiaandyu'ñ'eⁿ cantyja 'naaⁿ Ty'o^oots'om, na nntseyu'ya' ts'om' ñ'eⁿñê, na c'oom' na wi' ts'om' nn'aⁿ, meiiⁿ wi' matjom' saa ti'ndiinc'uaa'ndyu', c'oom niom'cheⁿ ts'om' ñequio nn'aⁿ. ¹²Catseijndu' cha nla'yu' nn'aⁿ. Tye'caljoo'ndyu' cantyja na mañequiaa Ty'o^oots'om na matseixmaⁿ na ticantycwii na wando' añaⁿ 'naⁿ ee macwe' jo' tqueeⁿñê 'u, ndo' na tjei'yuu'ndyu' cantyja 'naaⁿ na matseyu'ya' ts'om' ndaa jndyendye nn'aⁿ. ¹³Jesucristo ya ñ'oom tjei'yuu'ñê jo nnom Poncio Pilato. Jo' chii jo nnoom ñequio jo nnom Ty'o^oots'om na mañequiaa na cwita'ndo' cha'tso, luaa ñ'oom na matsa'ntjoⁿya 'u Timoteo, ¹⁴na catseicanda' ñ'oom na maquaⁿya njom', tintseichui' joona' cha ticaⁿna' na ndi'tia'. Catseicanda' joona' hasta xjeⁿ na nncwjee'nnda' Jesucristo. ¹⁵Quia na ntyjii Ty'o^oots'om na

jnda tue'ntyjo xjeⁿ, nnts'aaⁿ na nntseicandaa'ñenaⁿ na luaaⁿ ee macanda nqueⁿ cwiluiiñê na tjacantyja na matsa'ntjoom. Jom tseixmaaⁿ Rey ndaa cha'tsondye nn'aⁿ na tjacantyja na cwitsa'ntjom, jom cwiluiiñê na matsa'ntjoom cha'tsondye nn'aⁿ na cwitsa'ntjom. ¹⁶ Mandā nqueⁿ m'aaⁿ ndo' m'aaⁿ na tijoom cueeⁿeⁿ. M'aaⁿ yuu caxuee yuu na leicandaa nntseindyoo'ñe ts'aⁿ. Tjaa 'ñeeⁿ juu na jnda nty'iaa' jom meiⁿ xondaa nty'iaa' ts'aⁿ jom. Tseixmaaⁿ na ñequii'cheⁿ catseit'maaⁿñenaⁿ jom ndo' najndei na matsa'ntjoom. Amén. ¹⁷ Nn'aⁿ na tyandy, catsa'ntjom' na ticatjeii's'andyena meiⁿ tilacantyjaa' n'omna juu na tyandyena, ee tijndaa' aa nljotypeⁿna' lueena. Cantyjaⁿ n'omna nquii Ty'ooots'om na jeeⁿ candaa' mañequiaaⁿ cha'tso 'naⁿ na nnteijndeiina' jaa. ¹⁸ Catsa'ntjom' joona na cal'ana naya nn'aⁿ, jo' na nncuaa na tyandyena na majndye nnom na ya cwil'ana, na tic'omna na ntycwiina, 'naⁿ na niom lueena, catei'jndeiina nn'aⁿ. ¹⁹ Ee na nl'ana na ljo', nla'wena cwii nnom na tyandyena, na juuna' matseijomna' x'ee ñ'oom na nnc'ona' ñ'eⁿndyena 'io cha, ndo' na nla'xmaⁿna na ticantycwii na cwita'ndo'na.

Ñ'oom na macandā na maco'ñom Timoteo

²⁰ 'U Timoteo, cateixe' ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'ooots'om na jnda to'ñom'. Tintseĩñ'oom'ndyu' ñ'oom na cwilue nn'aⁿ na cwe' cwila'ñ'eeⁿto ndyuee, na tileicwijndaa'. Meiⁿ tintseĩñ'oom'ndyu' ñ'oom na wjaana' nacjoo' ñ'oom na mayuu' na cwilue nn'aⁿ na tjacantyja na yana' meiiⁿ na tiyuu' juuna' ²¹ ee ñ'eeⁿ nn'aⁿ na nmeiiⁿ laxmaⁿ ndo' na ljo', jnda tju'taaⁿñena' joona na cwilayu'ya n'omna.

Quiaa Ty'ooots'om na nncoñom' naya na matseixmaaⁿ.

Carta na jnda we na seicwanom Pablo na m'aaⁿ Timoteo

Pablo matseicwanoom ñ'oom na m'aaⁿ Timoteo

¹ Ja Pablo cwiluiindyō apóstol 'naaⁿ Jesucristo, Ty'oots'om ty'ioom tsiaaⁿ waañe ja nc'e na l'ue ts'oom, cha'xjeⁿ ñ'oom na jnda tsoom na mañequiaaⁿ na cwita'ndo' añaⁿ na na cwilajomndyena ñ'eⁿ Cristo Jesús. ² Matseiljeiya cartawaañe na matseicwanoⁿ ya juuna' na m'aaⁿ 'u jndaaya Timoteo na jeeⁿ wi' ts'ooⁿ ya. L'ue ts'ooⁿ na nquii Tsotyaaya Ty'oots'om ndo' Ta Jesucristo cwentaaya nntio'naaⁿ ndyena 'u ñequio naya na la'xmaⁿ na, ñequio na wi' n'omna 'u tjaañomtiuu c'oom' jo ndaana.

Cwji'yuu'ñe Timoteo cantyja 'naaⁿ Cristo

³ Naxuee ndo' natsjom quia na matseinaⁿ ya nnom Ty'oots'om, ñequii'cheⁿ qui-jaañjoom' ts'ooⁿ ya 'u. Mandi'ntjoⁿ ya nnoom ñequio na mei'cwii titia ntyjii cha'xjeⁿ tyol'a nn'aⁿ tsjaaⁿ na tuiindyō. ⁴ Ñequii'cheⁿ macjaañjoom' ts'ooⁿ ya na tiomna' ndaa n'om njom' quia na toⁿ ndyō ndo' jeeⁿ ñe'canty'iannda'a 'u cha ñnequiaana' na nei'ya. ⁵ Macjaañjoom' ts'ooⁿ na jeeⁿ xcwe matsel'yu'ya' ts'om' ñ'eⁿ Ty'oots'om. Najndyee tyotseyiu' tso'ndyō' tsaⁿ tquiee Loida mati nquii tso'ndyō' Eunice ndo' mantyjii jndaa'ndyō na mati 'u.

⁶ Quia na tioo l'ooⁿ ya nacjo', jnda' juu najndeii na matseixmaⁿ Ty'oots'om cha nndaⁿ nndi'ntjom' nnoom. Cwil'uee'ndyu' juu naya'ñeeⁿ. ⁷ Nchii Ty'oots'om mañequiaaⁿ na m'aaⁿ ya na nquiaaya. Jom mañequiaaⁿ na laxmaaⁿ ya najndeii na matseixmaaⁿ ñequio na c'ooⁿ ya na wi' n'ooⁿ ya nn'aⁿ ndo' mati na que'ndyō cheⁿ ncjoo xjeⁿ cantyja 'naaⁿ ya. ⁸ Ja wa'njooⁿ w'aancjo, saa tinc'oom' na jnaⁿ na nncwji'yuu'ndyu' cantyja 'naaⁿ nqueⁿ na cwiluiiñe na matsa'ntjoom jaa, meiⁿ tinc'oom' na jnaⁿ cantyja 'naⁿ ya. Ñequio najndeii na mañequiaa Ty'oots'om, catseijomndyu' nawi' na cwiwinooⁿ ya nc'e juu ñ'oom na cwiñequiaaya na macwji'n'maaⁿ ñeⁿ nn'aⁿ. ⁹ Jnda tjei'n'maaⁿ ñeⁿ jaa ndo' maqueeⁿ ñeⁿ jaa na calaxmaaⁿ ya nn'aⁿ na maqueeⁿ ñooⁿ cwentaⁿ aⁿ nchii cwe' nc'e cwii nnom na jnda ñel'aaya, saa nc'e na luaa' jnda seijndaa'ñeⁿ ndo' na m'aaⁿ na wi' ts'oom jaa nc'e cwilajomndyō ñ'eⁿ Cristo Jesús ee cwii tjoocheⁿ na ncuaa tsjoomnancue, m'aaⁿ na candya' ts'oom jaa. ¹⁰ Je' ma'mooⁿ na candya' ts'oom jaa na jnda jndyō nquii na macwji'n'maaⁿ ñeⁿ jaa, Jesucristo. Jom seityueeⁿ eⁿ na jndeii na matseixmaⁿ juu na mach'ee na cwiwje nn'aⁿ. Cantyja 'naaⁿ juu ñ'oom naya na cwiñequiaaya cwito'ñoom nn'aⁿ na ticantycwii na cwita'ndo' na.

¹¹ Ty'oots'om ty'ioom ts'iaaⁿ ja na ñnequiaaya ñ'oom naya 'naaⁿ aⁿ ndo' na cwiluiindyō ts'aⁿ na majñoom ts'iaaⁿ 'naaⁿ aⁿ na ca'mooⁿ ya juuna' ndaa nn'aⁿ na nchii judíos. ¹² Nc'e na luaa' jo' chii mawinooⁿ ya nawi'meiⁿ, saa tic'ooⁿ na jnaaⁿ aⁿ na ljo' ee mawajnaⁿ aⁿ nqueⁿ na ntyjaa' ts'ooⁿ ndo' ntyjii jndaa'ndyō na waa najndeii na matseixmaaⁿ na mach'eeⁿ cwenta juu na m'aaⁿ ya na quit'maⁿ ts'ooⁿ ya jom hasta xuee quia na nncu'xeeⁿ nn'aⁿ.

¹³ Ñ'oom na xcweti na jnda jndi' na tyoñequiaaya njom', queⁿ juuna' jo njom' cwii na ma'moⁿ na' chiuu na ncjaam'aaⁿ na matsei'yu'ya' ts'om' ndo' na c'oom' na wi' ts'om' nn'aⁿ nc'e na cwilajomndyō ñ'eⁿ Cristo Jesús. ¹⁴ M'aaⁿ Espíritu Santo quii' n'ooⁿ ya, ñequio na mateijñeiⁿ jaa catsa' cwenta ñ'oom na jeeⁿ xcwe na mañequiaa Ty'oots'om luaaya.

¹⁵ Cha'xjeⁿ na jnda jndi' cha'tsondyee nn'aⁿ ndyuaa Asia jnda 'ndyena ja. Quii'ntaaⁿ joona ñ'eⁿ Figelo ñequio Hermógenes. ¹⁶ C'oom Ty'oots'om nawi' ts'oom nn'aaⁿ Onesíforo ee jndye ndii' teijneiⁿ ja ndo' meiⁿ tîc'oom na jnaaⁿ aⁿ na m'aaⁿ ya praso. ¹⁷ Ee quia na tyjeeⁿ eⁿ ñjaaⁿ Roma tyoqueⁿ ñeⁿ na tyol'ueeⁿ ja hasta xjeⁿ na nljeii'cheⁿ ja. ¹⁸ Xuee quia

na nncu'xeⁿ Ty'oqts'om nn'aⁿ quiaaⁿ na nnc'oom na wi' ts'oom juu. 'U ntyji' na jeeⁿ t'maⁿ teijneiⁿ jâ tsjoom Éfeso.

2

Sondaro 'naaⁿ Jesucristo na ya mandi'ntjom nnoom

¹ Quia jo' 'u jndaaya, c'oom'jndei' ts'om' cantyja 'naaⁿ naya na laxmaaⁿya nc'e na cwilajomndyo ñ'eⁿ Cristo Jesús. ² 'U jnda ñejndi' ñ'oom na tyoñequiaya ndaa jndyendye nn'aⁿ, ñ'oom'ñeeⁿ caty'iom' ts'iaaⁿ nn'aⁿ na cwiicantyyaa' n'om Ty'oqts'om na nnt'mooⁿ na joona' ndaa nt'omcheⁿ nn'aⁿ.

³ 'U cwiluiindy' sondaro 'naaⁿ Jesucristo. Jo' chii catseiquii ts'om' nawi' na mawi'noom' ee na mandi'ntjom nnoom. ⁴ Tixocatii'ñe cwii sondaro ts'iaaⁿ na tseixmaⁿ tsjoomnancue, ee l'ue ts'oom na nquii ts'aⁿ na matsa'ntjom jom c'oom na ya ntyjii ñ'eñê. ⁵ Ndo' maljoyu cantyja 'naaⁿ cwii ts'aⁿ na maleinom na ñecwantjom, tixocwantjoom xeⁿ ticatseicañaⁿ ñ'oom na cwiqueⁿna nnoom. ⁶ Ndo' mati ts'aⁿ na mach'ee ts'iaaⁿ jndaⁿ tseixmaaⁿ na jom nleil'uee'ñe jñeeⁿ na cwiwe' ntjom'm. ⁷ Yaya c'oom' ts'om' cantyja 'naaⁿ ndyee nnom ñ'oommeiⁿ na matsjoⁿ quia jo' nquii Ty'oqts'om ñeiquiaaⁿ na nntsei'noⁿ joona'.

⁸ Cjaañjoom' ts'om' cantyja 'naaⁿ Jesucristo. Tuiñê tsjaaⁿ rey David na jndyow-icantyyoo', tando'xcoom jnda na tueeⁿeⁿ. Luaa' ñ'oom na mañequia ndaa nn'aⁿ na cantyja 'naaⁿ juuna' macwji'n'maaⁿñe Ty'oqts'om nn'aⁿ. ⁹ Nc'e na mañequiaya ñ'oom nayawaañe jo' na wi' matjoⁿ, ndo' jnaaⁿ jo' na chu'tyeⁿndyo ñ'eⁿ l'uaancjo cha'xeⁿ cwii ts'aⁿ na t'maⁿ jnaaⁿ, saa ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'oqts'om xocandaa nla'tyeⁿ nn'aⁿ juuna'. ¹⁰ Jo' chii matseiquii ts'oqⁿ cha'tso na matjoⁿ cha nnteijndeiina' nn'aⁿ na macwji' Ty'oqts'om cwentaⁿaⁿ cha mati nnto'ñoomna na macwji'n'maaⁿñe joona nc'e Cristo Jesús, juu jo' na jeeⁿ jndana' ndo' na ticantycwii na matseixmaⁿ ts'aⁿ juuna'.

¹¹ Ñ'oomwaa jeeⁿ mayuu' juuna':

Xeⁿ la'xmaaⁿya l'oo cantyja 'naaⁿ Jesucristo mati nntandoo'a ñequioñê,

¹² xeⁿ cwila'jomndyo nawi' na tjoom, mati nla'jomndyo cantyja na matsa'ntjom, saa xeⁿ cwitjei'ndyo cantyja 'naaⁿaⁿ, mati nncwji'ñe cantyja 'naaⁿya.

¹³ Meiⁿ xeⁿ jaa tila'candaaya saa jom ñequii'cheⁿ na matseicañaⁿ, ee tixocandaa nncwji'ñe cheⁿnqueⁿ cantyja na matseixmaaⁿ.

Ts'aⁿ na cjaawee' ts'om Ty'oqts'om juu

¹⁴ Catseilcwii'ndyu' ñ'oommeiⁿ ndaa nn'aⁿ. Ñequio na ndo' Ty'oqts'om catsa'ntjom' na tacala'ntja'ndyena na cwe' cantyja 'naaⁿ ñ'oom na niom naquii' ntaaⁿ'yo' ee tjaa 'ñeeⁿ mateijndeiina', ndo' yacheⁿ matseñ'eeⁿñena' nn'aⁿ na cwindye. ¹⁵ Catseijndu' naquii' ts'iaaⁿ na mache' cha nncjaawee' ntyjii Ty'oqts'om ñ'eⁿndyu', quia jo' xocats'aana' na tia ntyji' ee cwiluiindy' mosoom'm na xcwe mandi'ntjom nnoom. Catsei'noⁿ chiuu ma'moⁿ ñ'oom na mayuu' ndo' xcwe ca'moⁿ juuna'. ¹⁶ Tintseijomndyu' ñ'oom na cwe' ts'iaaⁿndyo na cwila'neiⁿ nn'aⁿ na cwe' cwila'ñ'eeⁿto ndyuee. Ee naⁿñeeⁿ yacheⁿ wjaachuuna' joona na 'ool'atina natia. ¹⁷ Ndo' mati ñ'oom na cwit'mooⁿna wjaanty'eena' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ cha'cwijom cwii tycu. Maluaa' mach'eena' ñequio ñ'oom na ma'moⁿ Himeneo ñequio Fileto, ¹⁸ joona jnda toⁿ'ndyena ñequio ñ'oom na mayuu', ee cwiluena na jnda teinom na nlcwinnda' nn'aⁿ na jnda tja, ndo' na laa'ti' ñ'oom na cwiñequiana, matseiyuii'na' na cwila'yuy'a n'om nt'omcheⁿ nn'aⁿ. ¹⁹ Saa jnda tqueⁿtyeⁿ Ty'oqts'om ñ'oom na matseijomna' cha'na tsiaⁿtsjo', na teiljeiina': "Mawa-jnaaⁿya Ty'oqts'om cha'tsondye nn'aⁿ na cwiluiindy' cwentaⁿaⁿ", ndo' mati waa cwiicheⁿ ñ'oom'm na matsona': "Cha'tsondye nn'aⁿ na cwilcwii'na xuee' Ty'oqts'om, catjei'ndyena cantyja 'naaⁿ natia."

²⁰ Waa' cwii ts'antya, jndye nnom 'na' niom na cwiwil'ue. Nt'om joona' tuii ñequio s'om cajan' ndo' s'om xuee, saa nt'om tuiina' ñ'e'n n'oom oo ts'ocachu. Nt'om joona' cwiwil'uena' ts'iaa' na ya saa nt'om joona' cwiwil'uena' ts'iaa' na cwe' cwantindyo. ²¹ Cha na nndaā nleil'uee'ñe Ty'oōts'om jaa cwii ts'iaa' na jnda, maca'na' na cala'xmaa'ya na lju' n'oō'ya, na cwitjei'ndyo cantyja 'naa' natia, quia jo' nndaā nleil'uee'ñe jaa cwii ts'iaa' na ya juuna'.

²² Tica'ndiindy' na wjaañ'oomna' 'u ñ'e'n natia na cwila'quee' n'om nn'a' na cje m'a'. Catseijomndy' ñequio nn'a' na 'oom'a' cantyja na maty'iomyana', ñequio nn'a' na cwila'yu'ya n'om ñ'e'n Ty'oōts'om, ñequio nn'a' na m'a' na wi' n'om ntyjee, ñequio nn'a' na ya m'a' ñ'e'n nt'omche' tjaa'na' ndia' cachona. ²³ Tintseijomndy' ñequio ñ'oom na cwe' cwila'ñ'ee'nto ndyuee nn'a' na tjaa ljo' mateijndeina' ee ntyji'ya' na cwe' jnaa' jo' na cwila'ntja'ndye nn'a'. ²⁴ Ee ts'a' na mandi'ntjom nnom Ty'oōts'om, ticatsona' na nntii'ñe ndia'. Jom matsona' na c'oom na ya ts'a'ñe ñequio cha'tsondye nn'a', ndo' tseixmaa' ts'a' na 'naa' m'mo'ndaā nn'a', tintseitoom na ndioomndye nn'a' na cwila'tjoondye nnoom. ²⁵ Nn'a' na cwila'wendye nacjoom'm maca'na' na m'mo'ndaā ñequio na nioom' ts'oom na ntyjaa' ts'oom na nnts'aa Ty'oōts'om na nlcwe' n'omna ndo' na nla'no'na ñ'oom na mayuu', ²⁶ cha nntseijndo'na' n'omna ndo' na ndyaandyena cantyja 'naa' juu teinco' na seijndaa'ñe tsa'jndii na maleichom joona praso na cwil'ana yuu na l'ue ts'oom.

3

Luaa nnc'om nn'a' ncuee na macanda

¹ Catsei'no' na ncuee na macanda wi'ti nntjoom nn'a'. ² Ee quia ljo'che' nnc'om nn'a' na cwila'neii'ndye che'nquieena. Neii'na s'om. Cwila't'maa'ndye che'nquieena. Cwila's'andyena, cwila'lcundyena. Cwit'mo'na na ticuee' n'omna nquii Ty'oōts'om. Xola'candana ñ'oom na cwilue lotyena, londyeena. L'ona cwe' na wi' n'om na'ñee' joona. Xocala't'maa'ndyena ñ'oom na cwila'yu' nn'a' ñequio Ty'oōts'om. ³ Tixoc'omna na wi' n'omna nc'iaana, l'ona meii' wi' cwitjoom na'ñee'. Cwila'tjomna cantu, tixoque'ndye che'nquieena xje' cantyja 'naa'na. Jee' wi'ndyena ñequio nn'a', macwi'oona nacjoo' cha'tso na la'xma' na ya. ⁴ Cwil'ueena yuu na nlco'wi'na' nc'iaana nc'e cwe' ljoljo na ya m'a'na ñ'e'n na'ñee'. M'a'na na ti'maa' n'omna. Cwitjeii'yandye che'nquieena. Cwil'ueena yuu na tomti na nñequiaana' na neii' nquieena nchii yuu na l'ue ts'om Ty'oōts'om. ⁵ Cwil'ana na ndoo' jee' cwila't'maa'ndyena saa cantyja na cwil'ana macwji'na' na waa najndeii ñ'oom na cwila'jomndyena.

Tintseiquii'ndy' ñequio nn'a' na nmeii' cwil'a. ⁶ Na'ñee' laxma'na nn'a' na cwiquire l'aa nn'a', ndo' cwinquioo'nn'a'na yolcu na jee' cwila'tjoondye, na joona m'a'na xje' 'naa' na quee' n'omna, ⁷ ñe'quii'che' ñe'candye yolcu'ñee' meii'nquia ñ'oom na cwit'mo'na nn'a' saa tileicala'no'na cwaa' ñ'oom na mayuu'. ⁸ Ndo' cha'xje' na'calua' Janes ñequio Jambres jla'wendyena nacjoo' Moisés, mati na'm'a' cwilawendyena nacjoo' ñ'oom na mayuu', la'xma'na nn'a' na ntjei' nque', ndo' joona cantyja na matseyu'ya ts'om ts'a' ñ'e'n Ty'oōts'om, macwji'ndyona' joona. ⁹ Saa nn'a' na nmeii' cwinquio'nn'a' xocwiyo na luaa' cwil'ana ee cha'xje' jla'no' nn'a' na joo we na'ñee' na tyola'wendyena nacjoo' Moisés tyom'a'na na ntjei' nque'na, mati cha'tso nn'a' nnc'ooliu na majo'ti laxma' na'm'a'.

Ñ'oom na macanda na maque'tye' Pablo nnom Timoteo

¹⁰ Saa mawajna'ya' chiuu tseixma' ñ'oom na ma'mo'na, ntyji' chiuu waa ts'iaa' na teijnoomya, ñequio na matseyu'ya cwii ts'oō'ya, ndo' na m'a' nioomche' ts'oō', ntyji' chiuu waa na jnda ntyjiiya Ty'oōts'om, ndo' na wi'ts'oō'ya nn'a', ndo' mati na tica'ndiinc'uaa'ndyo, ¹¹ mantyji' na tyontyjo nn'a' ja ndo' nawi' na tyowino'na. Mantyji'

chiiu tjoⁿ tsjoom Antioquía, Iconio ndo' Lистра, ta'wi' nn'aⁿ ja jo' jo'. Saa seicandyaañe Ty'o^ots'om ja cantyja 'naaⁿ cha'tso nmeiⁿ'. ¹² Ee ñ'oom na mayuu' na cha'tsondye nn'aⁿ na ñe'c'omna na xcwee' n'omna cantyja 'naaⁿ Cristo Jesús, maxjeⁿ wi' ncwinomna. ¹³ Ee nn'aⁿ na wi'ndye ndo' nn'aⁿ na cwinquo'nn'aⁿ, yacheⁿ cwajndiiti ñe'quio'nn'aⁿndye ntyjeena.

¹⁴ Saa 'u je' c'om'tyeⁿ cantyja 'naaⁿ cha'tso na jnda sei'naⁿ ndo' na matsei'noⁿ na mayuu'na', ee mawajnaⁿya' ñeeⁿ joona na t'mo^ona juuna' njom'. ¹⁵ Ee xjeⁿ na cachjoondyu'cheⁿ tajnaⁿ ñ'oom' Ty'o^ots'om na teiljeiina' tandyo xuee. Juuna' matseijndo'na' ts'om' ndo' mañequiaana' na nlui'n'maaⁿndyu' nc'e na matsei'yu'ya ts'om' ñequio Cristo Jesús. ¹⁶ Cha'tso ljei 'naaⁿ Ty'o^ots'om teiljeiina' jndye ñ'oom' nqueⁿ ndo' ts'iaaⁿna' na ma'moⁿna' nnom ts'aⁿ, ndo' na nntseitia'na' ts'aⁿ quia tixcwe wjaam'aaⁿ, ndo' na nlco'xcwena' ts'aⁿ, mati na m'moⁿna' nnom ts'aⁿ na c'oom cantyja na maty'iomyana', ¹⁷ cha ts'aⁿ na cwiluiñe cwentaa' Ty'o^ots'om candaⁿya m'aaⁿ c'eeñe na nnts'aaⁿ cwii cwii nnom ts'iaaⁿ na ya.

4

¹ Jo nnom nquii Ty'o^ots'om ñequio nnom Jesucristo na nncwjee'cañoom na cwiluiñe rey na nncu'xeeⁿ nn'aⁿ na nndita'ndo' ndo' nn'aⁿ na jnda tja, mat'ioⁿya ts'iaaⁿmeiiⁿ 'u, ² na catseineiⁿ ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'o^ots'om ndaaⁿ nn'aⁿ. C'omc'eendyu' na nntsa' ts'iaaⁿwaa' meiiⁿ naaⁿ ticanaaⁿndyu', cwil'uee'ndyu' juuna' cha ñe'quiandye nn'aⁿ, cha nntseitia'na' ts'aⁿ na tixcwe m'aaⁿ, ndo' na ñequiaana' na t'maⁿ ts'om ts'aⁿ ndo' na m'moⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ ñequio na nioom'cheⁿ ts'om'. ³ Ee nncue'ntyjo xjeⁿ na tax-ola'ñ'oom'ndye nn'aⁿ ñ'oom na xcweti ma'moⁿna' saa ñ'oom na ñe'candye nquieena nl'uee nquiana nn'aⁿ na nt'mo^o ñ'oom'ñeeⁿ ndaana. ⁴ Tañe'candyena ñ'oom na mayuu', cwe' ñ'oom na cwila'jndaa'ndye che'nquieena jo' ñe'candyena. ⁵ Saa 'u je', tintseiñ'eeⁿñena' 'u, caljoya ts'om' meiiⁿ wi' na matjom', cjoo' ts'om na mañequiaa' ñ'oom naya na cantyja 'naaⁿ jo' cwilui'n'maaⁿndye nn'aⁿ. Catseicandaⁿndyu' ts'iaaⁿ na matseixmaⁿ.

⁶ Mawjaawindyoo' xjeⁿ na nla'cuee' nn'aⁿ ja, cha'cwijom cwila'cuee'na quioo' na cwila't'maaⁿndyena Ty'o^ots'om, mawaa mawaa xjeⁿ na nnc'io. ⁷ Ja jnda ñeseijndoyaya naquii' ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'o^ots'om. Jnda seicandaⁿndyo cantyja na macaⁿna' na cats'aaya. Tîcatseitjooya na matsei'yu'ya cwii ts'o^onya ñ'eⁿñe. ⁸ Je' macanda cwimeinⁿdo'a na nco'ñ'oⁿya juu na nntseit'maaⁿñena' ja nc'e na matseijomndyo cantyja 'naaⁿ na maty'iomyana' na nquii Ta Jesús ñe'quiaaⁿ juuna' no^onya, jom cwiluiñe jwe na xcwe macu'xeeⁿ, meiⁿ nchii macanda nennc^o ñe'quiaaⁿ na nndaya juu naya'ñeeⁿ saa mati ñe'quiaaⁿ jo' ndaaⁿ cha'tso nn'aⁿ na cwimeinⁿdoo'na na nncwjee' nnaaⁿaⁿ.

Matseicandii Pablo Timoteo cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na cwita'jnaaⁿna

⁹ Catseijndu' na cjee nncwje'cañoom' ja, ¹⁰ ee Demas jnda ñeeⁿ ja, tjaaⁿ Tesalónica, neiiⁿtyeⁿ 'naⁿ na tseixmaⁿ tsjoomnancue. Crescente tjaaⁿ ndaandyuaa Galacia ndo' Tito tjaaⁿ ndaandyuaa Dalmacia. ¹¹ Macanda Lucas ndicwaⁿ m'aaⁿ ñ'eⁿndyo. Quia nndyo' candyo'ñ'oom' Marcos ee t'maⁿ nndaⁿ nnteijneiⁿ ja ts'iaaⁿ na waa. ¹² Ndo' Tíquico jñ'o^onya jom tsjoom Efeso. ¹³ Quia na nndyo' candyo'ñ'oom' liaatco 'naⁿya na 'ndiya waa' Carpo tsjoom Troas. Mati candyo'chu' libro 'naⁿya majndeiticheⁿ nom 'naⁿya na chu'lcwiina'.

¹⁴ Alejandro, tsaⁿ na macwja' ncjo jeeⁿ t'maⁿ nawi' s'aaⁿ ja. Saa nquii Ta Ty'o^ots'om nnts'aaⁿ na nnjoom na ljo' s'aaⁿ. ¹⁵ Mati 'u re, cats'aandyu' cwentaa' ñ'eⁿñe ee matseijneiⁿ na wjaⁿ nacjoo' ñ'oom naya na cwit'mo^onya. ¹⁶ Najndyee na tjomeintyjaⁿa jo ndaaⁿ na'man'iaaⁿ ñjaaⁿ na ntseinchu'a ñ'oom na waa nacjoya, tjaaⁿ ñeeⁿ na seijomñe ñ'eⁿndyo. Cha'tsondyena 'ndyena ja. Ntyjaa' ts'o^o na ticwjaⁿñe Ty'o^ots'om jnaaⁿna na luaa' l'ana. ¹⁷ Saa teijndei Ta Jesús ja, tquiaaⁿ najndo cha na jo ndaaⁿ cha'tsondye nn'aⁿ na tyoola'yu' jnda tquiaaⁿ ñ'oom cantyja 'naaⁿ na macwji'n'maaⁿñe Ty'o^ots'om añaⁿnn'aⁿ. Laa'ti'

waa na seicandyaañe Ta Jesús ja nawi' na mawaa xjeⁿna nnt'uiityeⁿna' ja, ¹⁸ ndo' nntseicandyaañetyeeⁿ ja cha'tso nnom nawi' ndo' nnts'aaⁿ cwenta ja na nntseijomndyo cantyja 'naaⁿ na matsa'ntjoom cañoom'luee. Ñecwii tco caluiit'maⁿñê. Amén.

Mañequiaaⁿ na xmaⁿndye nn'aⁿ

¹⁹ Xmaⁿñe nomnn'aaⁿya Prisca ñequio saaⁿ'aⁿ Aquila, mati nn'aⁿ waa' Onesíforo. ²⁰ Ljoo'ñe Erasto Corinto, ndo' 'ndiya Trófimo tsjoom Mileto na weeⁿ'eⁿ. ²¹ Xeeⁿ nnda^a nntsa' candyo cwii tjoocheⁿ na nntsaquia^a'a ncueeteiⁿ. Juu Eubulo, Pudente, Lino, ñequio Claudia ñequio cha'tsondye nn'aⁿ na cwilayu' ñjaaⁿ cwila'cwanomna na xmaⁿndyu'.

²² Ta Jesucristo c'oomñê ñ'eⁿndyu'. Ndo' Ty'ooots'om catio'naaⁿñê cha'tsondyo' 'o. Mantyjati luaa'.

Carta na seicwanom Pablo na m'aa'n Tito

Xma'ñe Tito

¹ Ja Pablo cwiluiindyō mosoo' Ty'oots'om, ndo' mati apóstol 'naa'n Jesucristo cha joo nn'a'n na jnda tjeii'ñê na cwila'yu'ya n'om nnta'jnaa'n'na ñ'oom na mayuu' na wjaañ'oomna' ts'a'n na nntseijomñe ñ'e'n Ty'oots'om, ² na cantyja 'naa'n' jo' cwicanty-jaa' n'oo'ya na ndaaya na ticantycwii na cwitandoo'a. Nquii Ty'oots'om na tijoom ññequiu'nn'aa'n tque'ntyeen ñ'oom'm na nlaxmaa'ya na ljo' cwitjooche' na nluii tsjoom-nancue. ³ Ndo' quia tue'ntyjo xje'n, t'moo' ñ'oom naya 'naa'n'aa', cwiluii naljo' cantyja 'naa'n' ñ'oom na mañequia nc'e nquii Ty'oots'om na macwji'n'maa'ñê jaa sa'ntjoom na cats'aa ts'iaa'waa'. ⁴ Matseiljeiya cartawaañe na matseicwanoo'ya na m'aa'n' 'u Tito, cwiluiindy' jndaaya na mayuu'che' nc'e mañejuu na cwila'yu'ya n'oo'ya, na ntyjaa' ts'oo'ya nquii Tsotyaa'ya Ty'oots'om ñequio Jesucristo na macwji'n'maa'ñê jaa, canda'a'ya ññequiana na nnc'o'ñom' naya na la'xma'na.

Ts'iaa' na nnts'aa Tito ndyuaaxe'ncwe Creta

⁵ Quia na 'ndiya 'u ndyuaaxencwe Creta, s'aa naljo' na nntseijndaa'ndyu' ts'iaa' na ticwityuaa'a na nntseijndaa'ndyo na quia nncjacanda'a' jo', ndo' na nleijndaa' nn'a'n na nluiitquiendye ndaa' nn'a'n cwii cwii tmaa'n' nn'a'n na macwji' Ty'oots'om cwentaa'n'a'. ⁶ Maca'na' na cwii ts'a'n na nluiitquieñe quii'ntaa' nn'a'n na cwila'yu' c'oom na tjaa'na' ñ'oom cjoom'm, na ñe'cwii scoom'm, ndo' cwila'yu' ntseinaa' na tjaa'na' ñ'oom cantyja 'naa'na na ti'ya 'oom'a'na oo na tiñe'la'ndana nnom tsotyena. ⁷ Ee ts'a'n na matseixma' na cando' ts'iaa' quii'ntaa' nn'a'n tmaa'n' na macwji' Ty'oots'om cwentaa'n'a', ts'iaa'mei' chuu xquee'n. Jo' chii matsona' na jee'n xcwe c'oom jo ndaa' nn'a'n. Ticatsona' na ts'a'n na jee'n s'añe, jmei'ñe, nchii tsa'uu, nchii tsa'mal'ue tia', nchii quee'n ts'om s'om na nchii jndyaa' 'naa'n'. ⁸ Matsona' na catseixma' ts'a'n na matseñ'oom'ñe nn'a'n na cwiñequia ñ'oom' Ty'oots'om na cwe' cwiquieya waa', ts'a'n na neii' cha'tso na ya laxma'n, na tseixma' na jndo' ts'om, na wjaam'aa' cantyja 'naa'n' na maty'iomyana', na xcwee' ts'om jo nnom Ty'oots'om ndo' na maque'ñe che'nquii xje'n. ⁹ Maca'na na caljoo'ñetyeen cantyja 'naa'n' ñ'oom na mayuu' na jnda t'moo' nn'a'n nnoom, cha mati ndaa' nntseijnoo'q'n n'om nt'omche' nn'a'n ñequio ñ'oom na jee'n xcwe ndo' na ññequiandye nn'a'n na cwi'oo nacjoo' ñ'oom' Ty'oots'om.

¹⁰ Ee jndye nn'a'n m'a'n na tiñe'catuee'ndyecje, majndeitiche' quii'ntaa' nn'a'n na cwilue najndeina' na caluii 'naa' ntjaa' na'nom, jndye ñ'oom na cwe' cwila'nei'tona' na cwinquio'nn'a'na' nn'a'n. ¹¹ Maca'na' na catseiche' joona ee cwila'ndaa'na n'om nn'a'n hasta cha'waañ'e'n na cwii w'aa' nn'a'n. Ee cwit'moo'na ñ'oom na mei'chjoo ticaty'iomyana' cwe' ee na ñe'cata'ntjomna.

¹² Cwii nquiee nn'a'n ndyuaa xe'ncwe Creta na tyoñequiaa ñ'oom tioñ'oom nn'a'n ndyuaa'n'a', tsoom: "Nn'a'n ndyuaa Creta, cwe' nn'a'n cantundye, tia nn'a'ndye, cwe' ñecwa'to, ntquee'na." ¹³ Ndo' ñ'oom na tsoom cantyja 'naa' na'ñee'n, mayuu' jo'. Jo' chii jndeii' ñ'oom catsu' ndaana, cha xcwe nnc'omna cantyja na cwila'yu'ya n'omna. ¹⁴ Ndo' mati cha tila'ñ'oom'ndye na'ñee'n cuento na cwe' cwila'jndaa'ndye che'nquiee nn'a'n judíos, mei' ñ'oom na cwique' nn'a'n na ticuee' n'om ñ'oom na mayuu'.

¹⁵ Nn'a'n na laxma' na lju' n'om, cha'tso na m'aa'n' n'omna laxma'na' na lju'. Saa joo na m'aa'n' quii' nque' nn'a'n na tyoolayu' ñequio joo na m'aa'n' n'omna, tilju' laxma' jo'. ¹⁶ Ee meii' na cwiluena na cwita'jnaa'n'na Ty'oots'om, saa joo na cwil'ana cwit'moo'na' na tiyuu'. Laxma'na nn'a'n na tiann'a'ndye, nn'a'n na cwilawendye nacjoo' Ty'oots'om, mei'cwii leicanda'a' nl'ana yuu na ya.

2

Ñ'oom na xcweya m'aa'na'

¹ Saa 'u je', ñ'oom na mañequiaa', ñequii'cheⁿ catseijomna' ñequio ñ'oom na jeeⁿ xcwe na cwit'mooⁿyâ cantyja 'naaⁿ Ty'oots'om. ² Naⁿnom na tquiendye, ca'moⁿ ndaana na c'omna na xcwe cwil'ana, c'omna na macanda ñ'oom ya nquiu nn'aⁿ cantyja 'naa'na, nn'aⁿ na xcwe m'aⁿ na cwila'yu'ya n'om, m'aⁿna na jnda nquiuna nc'iaana na cwila'yu', ndo' na cwila'quii n'omna nawi' na cwiwinomna. ³ Ndaa yolcu na tquiendye, catsu' na cal'ana yuu na matseit'maaⁿñena' Ty'oots'om. Tala'neiⁿna cantu nacjoo ntyjelcuna, meiⁿ nchii na cwicandyeena. Calaxmaⁿna cwii na ma'moⁿna' ndaa nt'omcheⁿ, ⁴ cat'mooⁿna ndaa ntyjelcuna na titquiendye na c'om na wi' n'om s'aa ñ'eⁿ nda, ⁵ ndo' cal'a cheⁿnquieena xjeⁿ cantyja 'naa'na, na lju' m'aⁿna jo nnom Ty'oots'om, ya cwitei'x'eena l'aana, ya nn'aⁿndyena ñequio cha'tso, na cwila'candaⁿndyena jo ndaa s'aana, cha cantyja 'naa'na tala'neiⁿ nn'aⁿ ñ'oomwi' nacjoo' ñ'oom' Ty'oots'om.

⁶ Ndaa naⁿnom na titquiendye catsu' na cal'a cheⁿnquieena xjeⁿ cantyja 'naa'na, ⁷ ndo' 'u cha'tso cantyja 'naⁿ, catseixmaⁿ cwii na ma'moⁿna' ndaana chiuu na c'omna ee na xcwe na wja'm'aaⁿ. Catsa' naljo' ñequio na xcwee' ts'om', ⁸ xcwe catseineiⁿ cha xonquiaana' na nlue nn'aⁿ na tiyuu' ñ'oom na matsei'neiⁿ. Ee naljo' nn'aⁿ na ñe'c'oo nacjooya nntseijnaaⁿna' joona, xocandaⁿ nliuna ñ'oomwi' na nluena nacjooya.

⁹ Ndaa nn'aⁿ na cwindye'ntjomtyeⁿ, catsu' na catuee'ndyecjena ndaa patrom 'naa'na. Cala'candana na nncjaawee' nquiu patrom 'naa'na joona meiⁿ nchii nnc'oot'oona ljo' cwilue naⁿñeeⁿ. ¹⁰ Meiⁿ tinty'ueena, cat'mooⁿna na cwila'candaⁿna ndaa naⁿñeeⁿ, cha cantyja 'naa'na nleitquioo' na jeeⁿ neiⁿncoo' tseixmaⁿ ñ'oom naya 'naaⁿ nquii Ty'oots'om na macwji'n'maaⁿñê jaa.

¹¹ Ee juu naya na matseixmaⁿ Ty'oots'om na cantyja 'naaⁿ jo' cwicalui'n'maaⁿndye nn'aⁿ cwiwitquioo'na' ndaa cha'tso nn'aⁿ, ¹² juu naya'ñeeⁿ ma'moⁿna' ndaaya na catjei'ndyo cantyja 'naaⁿ cha'tso natia laxmaⁿ, ñequio cha'tso na queueⁿ n'om seiⁿla, na quaⁿ cheⁿncjoo xjeⁿ cha nnc'oⁿya quii'ntaaⁿ nn'aⁿ cwii na nncjaawee' ntyjii Ty'oots'om, ¹³ yocheⁿ na cwimeinⁿdoⁿa na nntseicandaⁿñena' ñ'oom na jnda toom na nnts'aaⁿ na nncwjee'nnda' Ty'oots'om Jesucristo nquii na tjacantyja t'maⁿ cwiluiiñe na macwji'n'maaⁿñê jaa. ¹⁴ Nqueⁿ tquiaañe cheⁿnqueⁿ na tueeⁿen cwentaaya cha na nncwji'n'maaⁿñê jaa quii' cha'tso nnom natia, ndo' cha na candaⁿñeⁿ nntseiljoom'm naquii' n'oⁿya, na nlqueeⁿ jaa na cwilaxmaaⁿya cwentaⁿaⁿ, na queueⁿ n'oⁿya na nl'aaya yuu na ya.

¹⁵ Ñ'oommeiⁿ ca'moⁿ ndaa nn'aⁿ. Ñequio joona' catseijndo' n'omna, ndo' quia na maca'na' na catseitia' joona, catsa' na ljo' ñequio najndeii na matseixmaⁿ. Tiñequiaa' na nnts'aa ts'aⁿ na ticuee' ts'oom 'u.

3

Nmeii' cal'aaya

¹ Catseilcwii'ndyu' ndaana na catuee'ndyecjena nnom gobiernom ñequio nt'omcheⁿ naⁿman'iaaⁿ, calacandaⁿndyena ndo' c'omc'eendyena na nl'ana yuu naya. ² Meiⁿcwiindyena tala'neiⁿna ñ'oomwi' nacjoo' x'iaana. Calaxmaⁿna nn'aⁿ na tjtia' cachona ñequio nt'omcheⁿ, ya nn'aⁿndyena ñequio cha'tso. Cat'mooⁿna na nioom' n'omna ñequio cha'tsondye nn'aⁿ.

³ Ee xuee na ñejndyowana' mati jaa ñet'oⁿya na ntjeiⁿ ljo' ñel'aaya, na quie' n'oⁿya jo nnom Ty'oots'om. Tyolaxmaaⁿya nn'aⁿ na jnda tsuundye. Tyondya'ntjoⁿtyaaⁿ ndaa cha'tso nnom na queueⁿ n'om seiⁿla ñequio na jeeⁿ neinco nquiuuya. Tyolajomndyo ñequio natia. Tyolataⁿ n'oⁿya, jndoo nn'aⁿ jaa ndo' jndooⁿya joona. ⁴ Saa nquii Ty'oots'om na macwji'n'maaⁿñê jaa, t'mooⁿ na jeeⁿ ya mach'eeⁿ ndo' na candya' ts'oom nn'aⁿ, ⁵ tjei'n'maaⁿñê jaa, nchii nc'e na ñel'aaya yuu na maty'iomyana', saa nc'e na wi' ts'oom

jaa. Tjei'n'maañê jaa na seiljoom'm jaa na tuiindyoxcoo cha cantyja 'naa' Espíritu nlaxmaa'ya nn'a' na cwita'ndo' xco. ⁶ Cantyja 'naa' Jesucristo na macwji'n'maañê jaa, canda'ya jnda tquiaa Ty'oots'om Espíritu Santo quii' n'oo'ya, ⁷ cha na ndaa nnto'ñoo'ya juu na ntyjaa'ya n'oo'ya na ticantycwii na cwitandoo'a nc'e na jnda jndyaandyo jnaa'ya nc'e naya na matseixmaa'.

⁸ Ñ'oomwaa' ñ'oom na mayuu' juuna', tintseitsaa'ndyu' na matseinei' joona' ndaa nn'a' na cwila'yu'. Cjoo' n'omna na nl'ana cha'xje' na maty'iomyana' ee jee' ya na nluii naljo' ndo' cwritei'jndeina' cha'tsondye nn'a'. ⁹ Saa cwji'ndyu' cantyja 'naa' ñ'oom na cwila'ñ'ee' ndyuee nn'a', ñ'oom na cwilanei'na cantyja 'naa' nn'a' na ñet'om teiyo, ñ'oom na cañ'ee' cantyja 'naa' ljeii na tque' Moisés na cantyja 'naa' jo' cwila'ntja'ndyena, ee nmei' jee' cwe' ts'iaa'ndyo, ticateijndeina' nn'a'.

¹⁰ Xe' na m'aa' ñ'ee' juu quii' ntaa'yo' na mach'ee na cwito'ndye nn'a' tmaa' na macwji' Ty'oots'om cwenta'a', cwa' tsañ'ee' cwii oo we ndii', saa xe' titseñ'oom'ñê 'u, tañequiaa' na nntseijomñê quia cwitjomndyo', ¹¹ ee maca'na' na catsei'no' na tixcwe m'aa' tsañ'ee' jo nnom Ty'oots'om ndo' tseixmaa' jna', ndo' juuna' matseijndaa'ñena' na nnt'uiina' jom.

Nmeii' cats'aa Tito

¹² Quia na njñoo'ya Artemas oo Tíquico na m'aa', que'ndyu' na nncja'ndo' ja tsjoom Nicópolis, ee jnda seijndaa'ndyo na nnc'oo'ya jo' jo' ncuee na tei'. ¹³ Ndo' cateijndei' Apolos ñ'e' ti'Zenas, tsa' na matsei'no' ljeii na tque' Moisés. Catsa' cwanti na ndaa nntsa' na nnteijndei' joona na nnc'oonquiiana ñ'oom' Ty'oots'om, cha mei'cwii ticatseitjoona' joona. ¹⁴ Mati catsu' ndaa nn'aa'ya na cwila'yu' na que'ndyena na cal'ana cha'tso nnom na maty'iomyana' cha ndaa nntei'jndeina nn'a' na matseitjoona' joo. Cal'ana na ljo' cha nlaxma'na nn'a' na ya nn'a'ndye.

Xma'ndyo' Ty'oots'om catio'naa'ñe 'o

¹⁵ Cha'tsondye nn'a' na m'a' ñ'e'ndyo cwiluena na xma'ndyu'. Mati 'u catsu' na xma'ndye nn'a' na wi' n'om jaa na tjoom' cwila'yu'ya n'oo'ya. Ty'oots'om catio'naa'ñê cha'tsondyo'. Amén.

Carta na seicwanom Pablo na m'aaⁿ Filemón

Pablo matseiljeiⁿ carta cwentaa' Filemón

¹ Ja Pablo na m'aaⁿya w'aancjo nc'e Cristo Jesús, ñequio ti'nn'aⁿya Timoteo matseiljeiya cartawaa na matseicwanom na m'aaⁿ Filemón, 'u na matseiljomndyu' ts'iaaⁿ 'naaⁿ nquen. ² Xmaⁿndye nn'aⁿ na cwitjomndye wa', mati xmaⁿñe nomnn'aaⁿya Apia ñequio Arquipo na mati matseijomñê na cwilajndaayâ naquii' ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'ooots'om. ³ Nquii Tsotyaaya Ty'ooots'om ñequio Ta Jesucristo quiana na candaaya nnto'ñoom'yo' naya na la'xmaⁿna ndo' mati na meiⁿ cwii ñomtiuu tic'om'yo' jo ndaana.

Matseyu'ya ts'om Filemón ndo' wi' ts'oom nc'iaaⁿaⁿ

⁴ Ñequii'cheⁿ mañequiaya na quial'uaa' Ty'ooots'omya na mañjom ts'ooⁿya 'u na matseinaⁿya nnoom. ⁵ Ee jnda jndiia na jeeⁿ jnda ntyji' Ta Jesús ndo' matseyu'ya ts'om' ñ'eñê ndo' na wi' ts'om' cha'tsondye nn'aⁿ na jnda tqeⁿlju' Ty'ooots'om n'om. ⁶ Macaⁿa nnom Ty'ooots'om na cha'xjeⁿ matseijomndyu' na cwila'yu'ya cwii n'ooⁿya, na nncue'ntyjo xjeⁿ na candaaya nntseinoⁿ cha'tso na matio'naaⁿñe Ty'ooots'om jaa nc'e Cristo Jesús. ⁷ 'U nn'aⁿya, juu na m'aaⁿ na jnda ntyji' nn'aⁿ mañequiaana' na neiⁿya ndo' quianl'ua' na cantyja 'naaⁿ juuna', nn'aⁿ na cwilayu', cwiñ'omt'maaⁿndye n'om.

Pablo macaaⁿ naya cantyja 'naaⁿ Onésimo

⁸ Nc'e na cwiluiindyō apóstol 'naaⁿ Cristo ja, jo' chii wanaaⁿ na nntsjoō yuu na ntyjii na maty'iomyana' na catsa', ⁹ saa xcweti ntyjii na nlcaaⁿa cwii ñ'omwi' ts'om nc'e na wi' n'ooⁿ ntyjaa. Ee manncotquia Pablo je' m'aaⁿya praso nc'e na tseixmaⁿya cwentaa' Cristo Jesús, ¹⁰ macaⁿa cwii naya'ñeeⁿ cantyja 'naaⁿ juu ti'jndaaya Onésimo, na tuiñexcoom ñjaaⁿñe yuu na m'aaⁿya w'aancjo.

¹¹ Ñet'oomna' ndoo' ntyji' na til'ueñê, saa je' jnda cwiluiiñê cantyja 'naⁿ ndo' mati ja. ¹² Matseilcwa'a jom na m'aaⁿ. Je' coñom'nnda' jom cha'cwijom ntyji' na nnco'ñom' nnco. ¹³ Ja ya ntyjii xeⁿ na ljoo'ñê ñjaaⁿñe ñ'eñdyo cha nndi'ntjoom nooⁿ yochen na m'aaⁿya praso nc'e na mañequiaya ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'ooots'om. ¹⁴ Saa tiñe'cats'aa na ljo' na nchii ñ'om'ndyo', ee juu naya na nntsa' ja nntsa' juuna' nc'e na l'ue ts'om', nchii cwe' na jndeii' 'ndyo. ¹⁵ Nndaaya nnts'aana' na tquiaa Ty'ooots'om na jleinoom 'u cwantindyō xuee cha quia na nlo'ñom'nnda' jom, tajom cwii catoⁿndyo' ñ'eñê. ¹⁶ Ee je' tachii maco'ñom' cwe' cwii moso na ndi'ntjomtyeⁿ njom'. Jom cwiluiiñê cwii nn'aaⁿya na wi' n'ooⁿya. Mayuu' ja jnda ntyjiia ñ'eñê ndo' majndeiticheⁿ 'u je' nnc'oom' na wi' ts'om' jom, cwii ndii' nc'e na ts'aⁿ jom cha'na jaa ndo' jnda we nc'e na cwiluiiñê cwii nn'aaⁿya na m'aaⁿñê cwentaa' Ta Jesucristo.

¹⁷ Jo' chii xeⁿ ntyji' na tjoom' cwilayu'ua, co'ñom' jom cha'xjeⁿ ntyji' maco'ñom' ja. ¹⁸ Ndo' xeⁿ waa cwii nata' na s'aaⁿ, oo xeⁿ chujnaaⁿ njom', cwjaa'ndyu' na nnco chojnaⁿ. ¹⁹ Maja Pablo, matseiljeiya xueeya, ja nndiooⁿ, meiⁿ na ticatsjooya njom' na chujnaⁿ nooⁿ na cwiluiindyū cwentaa' Ty'ooots'om. ²⁰ Jo' chii 'u re nn'aⁿya na matseyu', tinsa' na tiñe'quiaa' naya na macaⁿa. Nc'e na cwiluiindyō tjom na cwilayu'ua ñequio Cristo, quiaa' na t'maⁿ ts'ooⁿ.

²¹ Matseiljeiya cartawaa na matseicwanomⁿya na m'aaⁿ ee ntyjiyaya na nntseicanda' ñ'oom na macaⁿa, ndo' na t'maⁿticheⁿ nntsa' nchii cwe' tomti na macaⁿa. ²² Ndo' cwiicheⁿ na macaⁿa njom', catseijndaa'ndyu' cwii cuarto wa' yuu na nnc'ooⁿya, ee ntyjaa' ts'ooⁿya na nncuacañoⁿnda'a 'o nc'e na cwilaneiⁿyo' nnom Ty'ooots'om cantyja 'naⁿya.

Xmaⁿñe Filemón

²³ Matseicwanom Epafra na xmaⁿndyu'. M'aaⁿ praso ñjaaⁿñe ñ'eⁿndyo nc'e na laxmaaⁿya cwentaa' Cristo Jesús. ²⁴ Mati Marcos, Aristarco, Demas ñequio Lucas, nn'aaⁿya na cwila'jomndye ñ'eⁿndyo ts'iaaⁿ 'naaⁿ! Ty'o^ots'om.

²⁵ Quiaa Ta Jesucristo na canda^a' nnto'ñoom'yo' naya na matseixmaaⁿ.

Carta na to'ñoom nn'aⁿ hebreos

Tquiaa Ty'oqots'om ñ'oom'm nnom Jnaaⁿ na quiaa juuna' ndaaya

¹ Ncúee na ñejndyowa jndye ndii' ndo' jndye nnom ñ'oom teil'uee'ñe Ty'oqots'om na tyotseineiⁿ ndaa weloo welooya ñequio ñ'oom ndyuee profetas na tyola'neiⁿ na chiuu na quia nluui. ² Saa je' ncúee na macanda, jnda mamatseineiⁿ ndaaya ñequio ñ'oom 'ndyoo Jnaaⁿ. Cha'tsoti na niom, ñ'eⁿ juu quia tqueeⁿ joona', ndo' seijndaa'ñê na cha'tso joo jo' calaxmaⁿ na' cwentaa' juu. ³ Ty'oqots'om t'maⁿ cwiluiiñê, ndo' juu na neiⁿ ncoo' na caxuee na cwiluiiñê, maljo' cwiluiiñê Jnaaⁿ. Cha'xjeⁿ na matseixmaⁿ Ty'oqots'om, maluaa' t'maⁿ matseixmaⁿ Jnaaⁿ. Manquiiyeeⁿ t'maⁿ ñ'oom matseixmaaⁿ, jo' na waa waati tsjoomnancue ñequio cha'tso na niom cañoom'luee. Cantyja na tueeⁿ en teijndaa' na matseilju' Ty'oqots'om cha'tso jnaaⁿ ya. Jnda na teinom na tueeⁿ en quia jo' tjawacatyeeⁿ ntyjaa' ts'o Ty'oqots'om ntyjaya cañoom'luee.

T'maⁿti cwiluiiñê Jnda Ty'oqots'om nchiiti ángeles

⁴ Nquii Jnda Ty'oqots'om t'maⁿti ñ'oom tseixmaaⁿ nchiiti ángeles, ee jnda tqueⁿ na' jom na t'maⁿti ts'iaaⁿ tseixmaaⁿ, nchiiti joona. ⁵ Ee tijoom ñetso Ty'oqots'om nnom cwii ángel: 'U cwiluiindy' Jndaaya;

je' majndaa' na cwiluiindy' tsotye'.

Meiⁿ cwii ndii' tîquitso Ty'oqots'om cantyja 'naaⁿ cwii ángel:

Ja nntseixmaⁿ ya tsotyeⁿ

ndo' juu nntseixmaⁿ jndaaya.

⁶ Ndo' quia na t'moⁿ Ty'oqots'om Jnaaⁿ na ñequiicheⁿ tuiiñê ndaa nn'aⁿ tsjoomnancue, tsoom:

Cha'tsondye ángeles 'naaⁿ Ty'oqots'om cala't'maaⁿ ndyena juu.

⁷ Saa luaa ñ'oom tso Ty'oqots'om cantyja 'naaⁿ ángeles:

Mats'aa na cjeendyena cha'na jndye.

Joona cwindye'ntjomna nooⁿ ndo' matseijomna' joona cha'na ntsaachom.

⁸ Nmeiⁿ tsoom cantyja 'naaⁿ ángeles, saa nnom Jnaaⁿ tsoom:

'U Ty'oqots'om, juu cantyja na matsa'ntjom',

m'aaⁿ ndo' m'aaⁿ na'

juu jo' m'aaⁿ na' cantyja na maty'iomyana'.

⁹ 'U neiⁿ na cwil'a nn'aⁿ yuu na ya, ndo' jeeⁿ jndo' natia na cwil'ana, Nc'e na ljo', nquii Ty'oqots'om na matseit'maaⁿ ndyu', jnda tjeiⁿ en' 'U, ndo' mañequiaaⁿ na neiⁿ ti'cheⁿ 'u, nchiiti nc'ia'.

¹⁰ Mati matso Ty'oqots'om:

'U Ta, quia na jnaⁿ jndyeecheⁿ cha'tso, 'U tqueⁿ tsjoomanancue; manncu'ti' tqueⁿ ljo'luee.

¹¹ Cha'tso nmeiⁿ nntsuuna',

saa 'u m'aaⁿ ndo' m'aaⁿ ndyu'.

Nleindy' joona' cha'na liaa.

¹² Nntseilcwiindy' joona' cha'xjeⁿ mach'ee ts'aⁿ ñ'eⁿ cwii liaa,

nntseijndyoondyu' joona' cha'xjeⁿ ts'aⁿ nntseijndyooñê liaⁿ aⁿ.

Saa 'u ñecwixjeⁿ:

ticantycwii xuee chu'.

¹³ Saa meiⁿ jom ndii' tyootso Ty'oqots'om nnom cwii ángel:

Cajmaⁿ ñjaaⁿ ñe jo ntyjaa' ts'o ntyjaya

hasta xjeⁿ na nntsa'a nn'aⁿ na jndoo 'u na la'xmaⁿ na ts'oom na ntyjo nc'e'.

¹⁴ Ee cha'tso ángeles cwiluiindyena na cwindye'ntjomna nnom Ty'ooots'om na majñoom joona na cateijndeina nn'a na cwicandaa na nlui'n'maa'ndye añmaa'na.

2

Na macwji'n'maa'ñe Ty'ooots'om nn'a, jee' t'ma' tseixma'na'

¹ Nc'e na jee' t'ma' cwiluiiñe Cristo, jo' chii maca'na' na jaa nn'a na cwila'yuu'a ñ'e Ty'ooots'om qua'tyaache' cwenta ñ'oom na cwindyaaya, tints'aana' na n'ndyaaya joona'. ² Ljeii na matsa'ntjomna' na tquiaa Ty'ooots'om tandyo xuee ñequio luee ángeles, tye' tyoque'na' xje' nn'a, ndo' cha'xje' na maty'iomyana' tyot'uiina' nn'a na waa jna' tyolaxma' ndo' tyola'tjoondyena nnom juuna'. ³ Nc'e na luaa' waa, ¿chiiu nl'aa na nndyaandyo xe' tila'ñ'o'o'ndyo juu na macwji'n'maa'ñe Ty'ooots'om nn'a na jee' jnda tseixma' juuna'? Juu jo' tyotseicandii jndyee nquii Ta Jesús cantya 'naa'na', ndo' nn'a na tyondye na seinei', tyot'moo'na juuna' ndaayâ. ⁴ Ndo' mati tjei'yuu'ñe Ty'ooots'om cantya 'naa' ñ'oom'ñee' na s'aa' 'naa' quii'ntaa' nn'a, ñequio nt'omche' nnom na jee' tyojaawee' n'omna, ñequio ts'iaa' na tixocaluiina' cantya 'naa' najndeii nquii ts'a', ñequio cwii nnom ts'iaa' na cwicandaana na mach'ee Espíritu Santo cha'xje' na l'ue ts'oom.

Tuiñe Jesucristo na matseixmaa' cha'na jaa nmei'

⁵ Juu tsjoomnancue na quia ncuaa na cwilanaa'ya cantya 'naa'na', nchii tju'cje Ty'ooots'om juuna' nacje 'naa' ángeles. ⁶ Ee waa ñ'oom naquii' libro Salmos na seinei' David nnom Ty'ooots'om. Tsoom:

¿Ljo'to cwiluiindyena nn'a tsjoomnancue na jee' m'aa' ts'om' joona?

Ndo' ¿ljo' cwiluiindyena na mache' cwenta joona?

⁷ Cwe' cwantindyo xuee tqe' joona na ticue'ntyjo na t'ma' cwiluiindyena ñequio ángeles.

Saa matseiwe'ndye' joona na matsei't'maa'ndyu' joona,

⁸ cha'tsoti na tqe', tju'cje' joona' nacje 'naa' ts'a'.

Ndo' na tju'cjee' cha'tsoti tjaa'na' na ñee' na quia nnc'omna' nacje 'naa' ts'a'. Saa me' na luaa' tsoom, tyoonty'iaaya cha'tsoti na m'a'na' nacjee 'naa' ts'a'. ⁹ Saa cwinty'iaaya Jesús, na cwe' cwantindyo xuee na tqe' Ty'ooots'om na ticue'ntyjo na t'ma' cwiluiiñe cha'na ángeles, je' canda'ya matsei't'maa'ñena' jom nc'e na teinoom nawi' na tuee'ne', cha cantya 'naa' naya na matseixma' Ty'ooots'om, tuee'ne' cwentaa cha'tsondye nn'a.

¹⁰ Cha'tsoti na m'a', m'a' nc'e na tqe' Ty'ooots'om ndo' laxma' cwentaa'na'. Jom l'ue ts'oom na cha'tsondye nn'a na cwiluiindyena ntseinaa', cala'jomndyena na matsei't'maa'ñena' jom. Nc'e na ljo', sei'ndaa'ñe na tquiina' Jesús cha nntseixma' na canda'ñe, nquii na macwji'n'maa'ñe nn'a'. ¹¹ Ee jaa nn'a na la'xmaa'ya na lju' n'o'o'ya ñecwii Tsotyaa'ya ñequio nquii na maque' jaa na lju' n'o'o'ya. Nc'e na ljo' tijnaa' Jnda Ty'ooots'om na nntseicajñoom jaa ntyjee nque'. ¹² Ee naquii' libro Salmos teiljeii ñ'oom na tsoom:

'U Tsotyaa', nntseina'ya cantya 'na' ndaa' cha'tso ndyentyjo na cwila'yu' ñ'e'ndyo.

Ñequio luantsa nntsei't'maa'ndyo 'u ñ'e'ndye joona yuu na cwtjomndyena.

¹³ Ndo' waa cwiiche' ñ'oom na teiljeii na tsoom:

Ñequii'che' nntseicantya' tye' ts'o'o'ya Ty'ooots'om.

Ndo' mati waa cwiiche' ñ'oom na tsoom:

Luaa ja ñequio ntseindaaya na jnda tquiaa Ty'ooots'om l'o'o.

¹⁴ Ndo' cha'xje' ntseinda we ts'a' laxma'na mañecwii sei' ñequio niom' mati tyotseixma' Jesús sei' ñequio niom' cha'xje' laxma' nn'a' cha cantya na nncuee'ne' ndaa' nntseityuee'ne' najndeii na mach'ee na cwiwje nn'a', manquii tsa'ndii jo'. ¹⁵ Ndo' na luaa', jnda seicandyaañe cha'tsondye nn'a' na cha'waa xuee chuuna na la'xmaa'na cha'cwijom moso na mandi'ntjomtye' na m'a'na na nquiaana na nncwjena. ¹⁶ Ee

ñ'oom na mayuu' tachii cwe' ángeles na jndyoteijneiⁿ, saa jndyoteijneiⁿ nn'aⁿ tsjaaⁿ Abraham na jndyoteincoo'. ¹⁷ Ndo' cha na nluii na ljo', tcaⁿna' na ñecwii xjeⁿ tseixmaaⁿ ñequio ntyjeeⁿ, cha jo nnom Ty'oots'om nntseixmaaⁿ cwii tyee na tjacantyja na t'maⁿ cwiluiiñê, na matseicanaaⁿ ndo' na m'aaⁿ na wi' ts'oom nc'iaaⁿaⁿ cha nndaⁿ nntseit'maⁿ ts'om Ty'oots'om nn'aⁿ jnaⁿ na laxmaⁿna nc'e na tueeⁿeⁿ cwentaana. ¹⁸ Ee cha'xjeⁿ na tjoom nawil' ndo' tyocantyjaa'ñena' na catseitjoñê, jo' chii je' nndaⁿ nnteijneiⁿ nn'aⁿ na maqueⁿna' xjeⁿ joona na nla'tjoondyena.

3

Jesús t'maⁿti cwiluiiñê, nchiiti Moisés

¹ Jo' chii, 'o nn'aⁿya na jnda tjei'ndyo Ty'oots'om 'o, na jnda tqueeⁿñê 'o na la'xmaⁿyo' nn'aaⁿaⁿ, c'oom'ya n'om'yo' cantyja 'naaⁿ Cristo Jesús, na cwiluiiñê apóstol ndo' mati tyee na tjacantyja cantyja 'naaⁿyo' na cwila'yu'yo' ñ'eñê. ² Tyotseicanaaⁿ nnom Ty'oots'om na ty'iom ts'iaaⁿ jom cha'xjeⁿ tyotseicanda Moisés quii' waa' Ty'oots'om. ³ Saa Jesús t'maⁿti tseixmaaⁿ na nluii'tmaⁿñê nchiiti Moisés cha'xjeⁿ ts'aⁿ na mach'ee w'aa cwiluii'tmaⁿñetyeⁿ nchiiti w'aa na s'aaⁿ. ⁴ Cwii cwii w'aa majndaa' ts'aⁿ na s'aa juuna', saa cha'tso na niom, Ty'oots'om s'aa joo jo'. ⁵ Tyotseixmaⁿ Moisés moso quii' waa' Ty'oots'om. Tyotseicanaaⁿ ts'iaaⁿ na ty'iom jom. Ts'iaaⁿ na tyoch'eeⁿ tyocwji'yuu'ñê ndaaⁿ naⁿñeeⁿ ñ'oom na secandii jom. ⁶ Saa Cristo na cwiluiiñê jnda Ty'oots'om, matseicanaaⁿ quii' waa' Ty'oots'om. Jaa laxmaaⁿya w'aaⁿñeeⁿ xeⁿ tica'ndyaaⁿ nc'uaa'ndyoo na m'aaⁿya na jom quit'maⁿ n'ooⁿ ndo' na cwicantyjaa'tyeⁿ n'ooⁿya jom.

Waa na nnta'jndyee nn'aⁿ cwentaa' Ty'oots'om

⁷ Jo' chii cha'xjeⁿ matso Espíritu Santo naquii' ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii: Xuee je', xeⁿ cwindye'yo' ñ'oom na matseineiⁿ Ty'oots'om, ⁸ tala'quie' n'om'yo' cha'xjeⁿ ñel'a nn'aⁿyo' nn'aⁿ Israel, na tyola'wendyena nacjoo' Ty'oots'om ndo' tyoqueⁿna xjeⁿ jom quia na tyom'aⁿna ndyuaa yuu tjaa nn'aⁿ c'om. ⁹ Jo' jo' weloo welo'yo' tyoqueⁿna xjeⁿ 'naaⁿna ja meiiⁿ wenn'aaⁿ ndyu tyonty'iaana ts'iaaⁿ t'maⁿ na tyots'aaya quii'ntaaⁿna, ¹⁰ macwe' jo' seiw'iiya naⁿñeeⁿ.

Ndo' tsjooya:

“Naⁿm'aⁿñi ñenquii'cheⁿ cwila'tjoondyena nooⁿ.

Ticantyjaa' n'omna ja.

Meiⁿ tiñe'cala'nqⁿna' chiuu waa na l'ue ts'ooⁿ na c'omna.”

¹¹ Ndo' tiqo ñ'oom wi' cjoona nc'e na jeeⁿ seiw'iiya joona na tijoom nnc'ooquiee'ndyena yuu na seijsndaa'ndyo na nnta'jndyena.

¹² Jo' chii 'o nn'aⁿya, cal'andyo' cwenta na tjaa meiⁿ cwiindyoy' 'o na nntseixmaⁿ jnaⁿ na ticatseyu' ñ'eⁿ nquii Ty'oots'om na wando'. ¹³ 'O je' 'io ndi 'io quia'yo' na t'maⁿ n'om nc'iaa'yo' yoch'eⁿ na ndicwaⁿ wanaaⁿ na matseineiⁿ ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii cantyja 'naaⁿna', cha tjaa ñeeⁿ juu quii'ntaaⁿyo' na ñnequiu'nn'aⁿ jnaⁿ juu na mati nntseiquie' ts'om. ¹⁴ Ee cha nndaⁿ nlaxmaaⁿya cwentaa' Cristo, macaⁿna' na caljoo'ndyotyaaⁿya cantyja 'naaⁿaⁿ cha'xjeⁿ quia na too'a na cwicantyjaa' n'ooⁿya jom hasta na macanda.

¹⁵ Cha'xjeⁿ ñ'oom na matsona':

Xeⁿ xuee je' cwindye'yo' ñ'oom na matseineiⁿ Ty'oots'om, talaquie' n'om'yo' cha'xjeⁿ l'a nn'aⁿ Israel quia tyola'wendyena nacjoom'm.

¹⁶ ¿Cwaaⁿ nn'aⁿ na tyola'wendyena jnda na jndyena jndyee' Ty'oots'om? Manquieeti nn'aⁿ na tjei' Moisés ndyuaa Egipto. ¹⁷ Mawax'atya, ¿ñee naⁿñeeⁿ na tyotseiw'eeⁿ joona wenn'aaⁿ ndyu? Ñequio joo na tyolaxmaⁿ jnaⁿ na tja ndyuaa yuu tjaa nn'aⁿ c'om. ¹⁸ Ndo' ¿ñeeⁿ naⁿñeeⁿ na tso Ty'oots'om ñ'oomtyeⁿ na w'iina' na tijoom xuee nnc'ooquiee'ndye

yuu na ñnequiaa na nnta'jndyeena? Tsoom na ljo' ndaa joo nn'a na ticalacandaa'ndye.
¹⁹ Ndo' na luaa' waa, ma'mo'ntye'nquiona' ndaaya nc'e na ticala'yu' na'ñee', jo' na seicu'na' na nnc'ooquie'na ndyuaa'ñee'.

4

Waa na nta'jndyee nn'a' cwentaa' Ty'oots'om

¹ Jo' chii ndicwa' waa ñ'oom na tso Ty'oots'om na wanaa' na nntsaaquiaa'a na nnta'jndyaaya na m'aa'. Jo' chii cal'aaya cwentaa' na tintseicu'na' na nt'omndyo' 'o taxocandaa' nlajomndyo' cantyja 'naa' jo'. ² Ee je' macwindyaaya ñ'oom naya 'naa' Ty'oots'om cha'na joo nn'a' Israel. Saa tjaa'na' na teijndeii ñ'oom'ñee' joona, ee ticala'yu'ya n'omna quia tyondyena juuna'. ³ Saa jaa na cwila'yuu'a nntsaaquiaa'a yuu na nnta'jndyaaya cha'xje' jnda tso Ty'oots'om:

Xje' na w'iiya joona tsjoo

na tijoom ñequia na nnc'ooquiee'ndyena yuu na tsjoo na nnta'jndyeena.

Waa cwii ta' ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii na matseinei'na' cantyja 'naa' xuee na jnda ntquiee':

Xje' na tquee' tsjoomnancue tjacandaa' ts'iaa' na s'aa'.

⁴ Saa waa cwiiche' ta' ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii cantyja 'naa' xuee na jnda ntquiee'. Matsona':

Xuee jnda yom tjacandaa' cha'tso ts'iaa' na s'aa Ty'oots'om.

Xuee jnda ntquiee' taca'na' na nnts'aatyee' ts'iaa', tajñee'.

⁵ Ndo' mati waa cwiiche' ñ'oom'm na teiljeii na ma'mo'na' cantyja 'naa' juu ñ'oom'ñee'. Matsona':

Tijoom xuee ñequia na nnc'ooquie'na ndyuaa yuu na mats'aa naya na nnta'jndyeena cantyja 'na'ya.

⁶ Ndicwa' wanaa' na nt'om nn'a' nnc'ooquiee'ndyena yuu na nnta'jndyeena ee nn'a' na tyondye jndyee ñ'oom na macwji'n'maa'ñe Ty'oots'om nn'a' tîc'ooquiee'ndyena jo' jo' nc'e na tyola'tjoondyena. ⁷ Nc'e naljo' ma'mo'xco Ty'oots'om cwiiche' xuee na matseicajndyuna' xuee je'. Tjaca jndye ndyu quia jo' ñequio 'ndyoo David seineii' ñ'oom'm na jnda teiljeii:

Xuee je' xe' nndye'yo' jñee'e',
 tilaquie' n'om'yo'.

⁸ Ee xe' jndaa tquiaa Josué yuu na nnta'jndyee nn'a' Israel, tixocatseinei' Ty'oots'om cantyja 'naa' cwiiche' xuee. ⁹ Jo' chii nn'a' cwentaa' Ty'oots'om ndicwa' waa na nnta'jndyeena cantyja 'naa'a', ¹⁰ ee ts'a' na nncjaquiee' yuu na mawajndye Ty'oots'om, nncwajndye cantyja na mach'ee cha'xje' nque' tajñee' ts'iaa' na s'aa'. ¹¹ Jo' chii matsona' na calajndaaya na nntsaaquiaa'a yuu na nnta'jndyaaya cha tjamei'cwii ts'a' na nntseijomna' na tintseyoom'm cha'na nn'a' Israel.

¹² Ee juu ñ'oom' Ty'oots'om wando'na' ndo' waa najndeii na matseixma'na'. Taatichen' juuna' nchiiti cwii xjo na we ntyja taa. Mawindi' juuna' na matoo'ñena' aña' ts'a' ñequio espíritu 'naa' ts'a'. Matseicanoo'na' ñ'oom na ñjoomtiche' na m'aa' ts'om ts'a' ndo' macu'xe'na' ñomtiuu na m'aa' ts'om ts'a'. ¹³ Na cha'tso na jnda tquee' Ty'oots'om, tjaa mei'cwii na ndaa nncwenty'iu jo nnoom, ee cha'tsoñ'e' m'a' xueena' jo nnom nque' na ñnequandyo cwentaa'.

Jesús cwiluiñê tyee na tjacantyja na cwiluiit'mañê

¹⁴ Nquii Jesús Jnda Ty'oots'om cwiluiñê tyee na tjacantyja cwentaa'ya. Jnda tjaque'e' cañoom'luee, jo' chii maca'na' na caljoo'ndyotyaa'ya cantyja 'naa' na cwila'yu'ya n'oo'ya ñ'e'ñê. ¹⁵ Ee m'aa' na wi' ts'oom jaa cha'tso na tijo'ndyo na la'xmaa'ya. Ee teinoom cha'tso na mach'eenaa' xje' jaa na cwila'tjoondyo nnom Ty'oots'om, saa mei'cwii tîcatseitjoñê. ¹⁶ Jo' chii ñequio na t'manya n'oo'ya calacandyoo'ndyo tio 'naa'

Tsotyaaya Ty'ooots'om cha nnto'ñooⁿya na wi' ts'oom jaa ñequio naya na matseixmaaⁿ na nnteijndeina' jaa quia na macaⁿna'.

5

¹ Cwitjeii'ndye nn'aⁿ cwii ts'aⁿ na nluiiñe tyee na tjacantyja cwiluiit'mañe quii'ntaaⁿna. Cwity'iomna ts'iaaⁿ jom na meiⁿntyjeeⁿeⁿ jo nnom Ty'ooots'om cwentaana, na ñnequiaa tsaⁿñeeⁿ 'naⁿ na cwiñequiana nnoom ñequio quioo' na cwila'cwjeena na cwila't'maaⁿndyena jom. ² Ndo' nc'e juu tyee'ñeeⁿ ñecwiixjeⁿ matseitjooñe cha'xjeⁿ joona, jo' chii ndaaⁿ nc'oom na wi' ts'oom nc'iaaⁿaⁿ na leicala'noⁿna chiuu waa na matsa'ntjom Ty'ooots'om nc'e mati jom cwiluiiñe ts'aⁿ na matseitjooñe, ³ ndo' nc'e na matseixmaaⁿ na ljo', jo' chii matseicueⁿeⁿ quioo' na mañequiaaⁿ nnom Ty'ooots'om cwentaa jnaaⁿaⁿ cha'xjeⁿ mati cwentaa nn'aⁿ tmaaⁿ na matseixmaaⁿ.

⁴ Meiⁿ tjaa 'ñeeⁿ juu na cwe' l'ue cheⁿnquii ts'om na caluiit'mañe na nnc'oom ts'iaaⁿ tyee'ñeeⁿ. Maxjeⁿ nquii Ty'ooots'om nnty'ioom ts'iaaⁿñeeⁿ juu cha'xjeⁿ na ty'ioom juuna' Aarón. ⁵ Maluaa' waa cantyja 'naaⁿ Cristo, nchii ty'iomñe cheⁿnqueⁿ ts'iaaⁿ na cwiluiiñe tyee na tjacantyja, nquii Ty'ooots'om seit'maaⁿñe jom na catseixmaaⁿ ts'iaaⁿñeeⁿ, ee manquiityeeⁿ tsoom:

'U cwiluiindy' jndaaya.

Xuee je' majndaa' na cwiluiindy' tsotye'.

⁶ Ndo' mati waa cwiicheⁿ ñ'oom'm na teiljeii na matsoom:

'U ñequii'cheⁿ na cwiluiindy' tyee

cha'xjeⁿ ts'iaaⁿ na tyotseixmaⁿ Melquisedec.

⁷ Xjeⁿ na tando' Cristo nnom tsjomnancue jndei tyotseineiiⁿ nnom Ty'ooots'om, hasta tyoquiaa ndaannoom na tyoch'eeⁿ ty'oo nnom nquii na waa najndei na matseixmaⁿ na tintseicuee'na' jom na tyuaa', ndo' nc'e na tyotseicañaⁿ, jo' chii jndii Ty'ooots'om ñ'oom 'ñom. ⁸ Ndo' nc'e na luaa', meiiⁿ na cwiluiiñe Cristo Jnda Ty'ooots'om saa ljeiiⁿ na tcaⁿna' na catseicandaa'ñe jo nnom, ⁹ ndo' cwii na jnda tqueⁿna' na cwiluiiñe na candaa'ñe, seijndaa'ñena' na cha'tso nn'aⁿ na cwila'candaa'ndye joo nnoom, mañequiaaⁿ na la'xmaⁿna na ticantycwii na cwicalui'n'maaⁿndyena ¹⁰ ee tqueⁿ Ty'ooots'om jom tyee na tjacantyja na cwiluiit'mañe, cha'na ts'iaaⁿ na tyotseixmaⁿ juu tyee Melquisedec.

Waa na teincuu' xe' macwji'ñe ts'aⁿ na matseyoom'm

¹¹ Jndye ñ'oom niom na matsona' na catsjooya ndaa'yo' cantyja 'naaⁿ ts'iaaⁿ na matseixmaⁿ tyee'ñeeⁿ saa mach'eena' na jndei'na' na nntseiteincoo'a juuna' ndaa'yo' ee 'o jeeⁿ nc'uaa' cwila'noⁿyo'. ¹² Jaach'ee xuee cwila'yu'yo' ñ'eⁿ Ty'ooots'om, jo' chii matsona' na je' cwiluiindy' nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ñ'oom' Ty'ooots'om ndaa nt'omcheⁿ, saa 'o ndicwaⁿ macaⁿna' na catseineiⁿxco ts'aⁿ ndaa'yo' ñ'oom'm na tijndei'tina' na nntsei'noⁿ ts'aⁿ, 'o ndaatsuu macaⁿna' nchii nantquie na candaa'. ¹³ Ndo' nn'aⁿ na cwe' ndaatsuu macaⁿna' joo, matseijomna' joona cha'cwijom yo'ndaa na ndicwaⁿ cwintei', ti'naaⁿ naⁿñeeⁿ na ntjeii'na cwentaa cantyja 'naaⁿ ñ'oom na jndei'tina'. ¹⁴ Saa nantquie na candaa', tseixmaⁿ juuna' cwentaa nn'aⁿ na candaa' cwila'noⁿ ñ'oom' Ty'ooots'om. M'aaⁿna' cwentaa nn'aⁿ na ya cwitjeii' cwentaa yuu na maty'iomyana' ndo' yuu na ticat'iomyana'.

6

¹ Jo' chii tsatsatyaaya naquii' ñ'oom' Ty'ooots'om cha nla'xmaaⁿya nn'aⁿ na jnda tquiee n'om. Ca'ndyaaya cwii ntija ñ'oom na cwe' we'yandyo na cwit'mooⁿ nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ Cristo, nchii macandaa tomti nlanaaⁿya ñ'oom na calcwe' ts'om ts'aⁿ jnaaⁿaⁿ, ndo' mati ñ'oom na cwji'ñe ts'aⁿ cantyja na mach'eeⁿ na titseicantyyaa' ts'oom na cantyja 'naaⁿ jo' nlui'n'maaⁿñe, ndo' ñ'oom na macaⁿna' na catseyu'ya ts'om ts'aⁿ ñ'eⁿ Ty'ooots'om, ² ndo' ñ'oom cantyja 'naaⁿ na cwiwits'oomndye nn'aⁿ, ndo' ñ'oom cantyja 'naaⁿ na cwitioo

nn'aⁿ lueena nacjoo' x'iaana quia cwitaⁿ nn'aⁿ na cwil'uee'ñe Ty'o^oots'om juu, ndo' ñ'oom cantyja 'naaⁿ na cwitando'xco nn'aⁿ na jnda tja ndo' ñ'oom cantyja 'naaⁿ na ticantycwii na nnt'uiiwi'na' nn'aⁿ na nncu'xeⁿ Ty'o^oots'om. ³ Ndo' xeⁿ ññequiaa Ty'o^oots'om na nnt'mo^onyâ ndaa'yo' ñ'oom na nnteijndeina' na nntseiquieeñena' n'om'yo' cantyja 'naaⁿaⁿ, maxjeⁿ nl'aayâ.

⁴ Ee nn'aⁿ na cwila'jomndye cantyja 'naaⁿ nguii na cwiluiiñe naxuee ndo' jnda jliuna na juu na mañequiaa Ty'o^oots'om na cwicandaana, jeeⁿ ya juu jo' ndo' cwito'ñoomna Espíritu Santo, ⁵ ndo' jnda jliuna na jeeⁿ ya ñ'oom' Ty'o^oots'om ndo' najndeii na cwiluiiñe cha'waa ndyu ndo' ndyu na cwindyona', ⁶ ndo' jnda na tajnaaⁿna cha'tso nmeiⁿ, xeⁿ cwitjeii'ndyena cantyja 'naaⁿ Ty'o^oots'om, xonda^a nlcwe'nnda' n'omna, ee na luaa' l'ana cwity'iroomxcona Jnda Ty'o^oots'om ts'oom'naaⁿ na cwilui'jnaaⁿñe ndaa cha'tso nn'aⁿ. ⁷ Nn'aⁿ na luaa' la'xmaⁿ, matseijomna' joona cha'na tyuaa na ya cwiwicandi' ndaaluaa' na cwiquioo cjoo'na', xeⁿ ya cwiwe' ntjom na nleil'uee'ñe ts'aⁿ na tyoch'ee ts'iaaⁿ, ma'moⁿna' na matio'ñaaⁿñe Ty'o^oots'om tyuaa'ñeeⁿ, ⁸ saa xeⁿ cwe' n'oomnioom ñequio l'o^oonioom cwi'oom tyuaa'ñeeⁿ, cwiwitquioo' na maju'wi' Ty'o^oots'om tyuaa'ñeeⁿ ndo' na macanda njñom ts'aⁿ chom juuna'.

Mateijndeii ñ'oom' Ty'o^oots'om na cwiljoo'ndyotyaa'ya

⁹ Saa 'o nn'aⁿya na jeeⁿ wi' n'o^onyâ, meiiⁿ na luaa' waa ñ'oom na cwil'uuyâ ndaa'yo', jndaa'ya nguiiuyâ na titseijomna' 'o cha'na tyuaa na til'uena'. Niom na cwit'mo^ona' na m'aⁿyo' nato na macwji'n'maaⁿñe Ty'o^oots'om nn'aⁿ. ¹⁰ Ee Ty'o^oots'om cwiluiiñe na maty'iomyana', meiⁿ xocatsuu' ts'oom na jnda nguii'yo' jom na ñeteijndeii'yo' nn'aⁿ na cwila'yu' ñ'eñe ndo' ndicwaⁿ cwil'a'yo' na ljo'. ¹¹ L'ue n'o^onyâ na cwii cwiindy'o' 'o hasta xuee na macanda ñequii'cheⁿ nnt'moⁿyo' na m'aⁿyo' na wi' n'om' ntyjee'yo' na cwila'yu' cha nda'yo' juu na cwicantyyaa' n'om'yo' nnom Ty'o^oots'om. ¹² Til'ue n'o^onyâ na nnc'om'yo' na ntqueⁿyo' saa calajnda'yo' na nluii'ndyo'tyeⁿyo' cha'xeⁿ tyol'a nn'aⁿ na tyoñ'omt'maaⁿndyena n'omna na nnto'ñoomna cha'tso na jnda tso Ty'o^oots'om na ññequiaaⁿ ndaana.

¹³ Quia na tso Ty'o^oots'om ñ'oom nnom Abraham waa na nnts'aaⁿ, tjaa 'ñeeⁿ cwiicheⁿ na t'maⁿti cwiluiiñe cha'na jom na cantyja 'naaⁿ xuee' juu nnda^a nntseityeⁿtyeeⁿ ñ'oom'm. Jo' chii tqueⁿtyeⁿñe cheⁿnqueⁿ ñ'oom'm nnom tsaⁿñeeⁿ.

¹⁴ Tsoom nnom: “Na mayuu'cheⁿ t'maⁿ nntio'naaⁿndyo 'u ndo' nnts'aa na nlei-jndyendye nn'aⁿ tsjaaⁿ 'naⁿ na nncjawintyjoo'.” ¹⁵ Tyom'aaⁿ Abraham na jeeⁿ t'maⁿ ts'oom na ñeteinom'm na nluii na ljo', ndo' jnaaⁿaⁿ cha'xeⁿ na tso Ty'o^oots'om nnoom. ¹⁶ Quia na ntyjaa' ts'om ts'aⁿ na cala'yu' nn'aⁿ na nntseicanda^añe ñ'oom na jnda tsoom nnom cwii x'iaaⁿaⁿ na nnts'aaⁿ, malcweeⁿeⁿ nguii Ty'o^oots'om na queⁿya cwenta na nchii cantu matseineiⁿ. Ndo' na ljo' mach'eeⁿ, meiⁿchjoo xonquiaana' na nntseineiⁿti ts'aⁿ cantyja 'naaⁿ ñ'oom'ñeeⁿ. ¹⁷ Jo' chii l'ue ts'om Ty'o^oots'om na nleitquioo'ya ndaa nn'aⁿ na manto'ñoomna juu na ndaana na jnda tsoom na nnto'ñoomna, ee na nntseicanda^añe ñ'oom na jnda tqueⁿtyeeⁿ, meiⁿ xocatseichueeⁿeⁿ ñ'oom na jnda tsoom. Jo' chii cha na m'moⁿna' na mayuu' juu ñ'oom'ñeeⁿ, seityeⁿñe cheⁿnqueⁿ ñ'oomtyeⁿ nacjoom'm. ¹⁸ Cantyja 'naaⁿ we nnom ñ'oommeiiⁿñe na xocwijndyoona' meiⁿ xonquiu'nn'aⁿ Ty'o^oots'om cantyja 'naaⁿ joona', jaa cwito'ñooⁿya cwii na mañequiaana' na t'maⁿ n'o^onyâ na xotseichuii'na' nc'e cwila'quit'maⁿ n'o^onyâ juu na cwicantyyaa' n'o^onyâ jom. ¹⁹ Ndo' juu na m'aaⁿya na cwicantyyaa' n'o^onyâ jom, matseixmaⁿna' cwii na tyeⁿ matseiljona' añaⁿya cantyja 'naaⁿaⁿ. Juu jo' meiⁿ tixocatyuii'na', m'aaⁿ ndo' m'aaⁿna'. Macjaquiee'na' naxeⁿ liaa na ntyja quii' wats'om cañoom'luee, ²⁰ yuu na jnda tjaquiee' Jesús cantyja 'naaⁿya. Ndo' na luaa', maqueⁿna' jom na cwiluiiñe tyee na tjacantyya cantyja 'naaⁿya, na mañecwii ts'iaaⁿ matseixmaaⁿ cha'xeⁿ ñeseixmaⁿ Melquisedec.

7

Jesús matseixmaa' ts'iaa' tyee cha'xje' Melquisedec

¹ Nquii Melquisedec tyom'aa' rey ndaa' nn'a' tsjoom Salem ndo' mati tyotseixmaa' tyee cwentaa' Ty'oots'om na m'aa' na ndyetiche'. Quia na jndyolcwe' Abraham jnda na tantjoom tia' ñ'e' nt'omche' nn'a' na cwitsa'ntjom, tjacatjomñe Melquisedec jom, tca' tsa'ñee' na catio'naa'ñe Ty'oots'om jom. ² Ndo' cha'tso 'na' na tjei' Abraham luee nn'a' ñ'e' na s'aa' tia', tquiaa' diezmo cantyja 'naa' joo jo' nnom Melquisedec. Xuee' Melquisedec ma'mo'na' na cwiluiiñe ts'a' na matsa'ntjom cha'xje' na maty'iomana' ndo' xuee' tsjoom Salem ma'mo'na' na tjaa tia' nn'a' tsjoom'ñee, jo' ma'mo'na' na tyoluiiñe ts'a' na ya matsa'ntjoom na'ñee' na tjaa tia' cachona. ³ Tijndaa' mei' tsotyee', mei' tsoñee', mei' cwaa' nn'a' tsjaa' na tuiiñe. Tijndaa' cwaa' na tuiiñe, mei' cwaa' na tuee'ne. Ndo' na ljo' ñequii'che' matseijomna' jom cha'na nquii Jnda Ty'oots'om, ñequii'che' matseixmaa' tyee.

⁴ C'oom' n'om'yo' na jee' t'ma' tyoluiiñe Melquisedec na nquii weloo welooya Abraham, cha'tso na tjeii'ne' luee nn'a' na ñequio s'aa' tia', tquiaa' diezmo nnom. ⁵ Cantyja 'naa' ljeii na tqee' Moisés, nquiee ntyee na cwiluiindy tsjaa' Leví na jndyowicantyjo', matsa'ntjom ljeii'ñee' na quia nn'a' judíos diezmo ndaana, mei' na nn'aa'ndyena ndo' mati cwiluiindy ntyee'ñee' tsjaa' 'naa' Abraham. ⁶ Saa juu Melquisedec, mei' nchii cwiluiiñe tsjaa' Leví jom, to'ñoom cwentaa' diezmo l'jo' Abraham, tsa' na jnda tso Ty'oots'om nnom chiuu nnts'aa'. Ndo' tca' Melquisedec na catio'naa'ñe Ty'oots'om Abraham. ⁷ Ee ñ'oom na mayuu' ts'a' na t'ma'nti cwiluiiñe matio'naa'ñe ts'a' na cjeti tseixma'. ⁸ Cantyja 'naa' na waa quii'ntaa' nn'a' judíos, nn'a' na cwito'ñoom diezmo, joona nn'a' na cwiwje, saa ñ'oom' Ty'oots'om na jnda teiljeii matseinei'na' cantyja 'naa' Melquisedec na cha'cwijom na ndicwa' wanoom'm. ⁹ Jo' chii ndaa' nntso ts'a' na joo ntyee na la'xma'na tsjaa' Leví na je' cwito'ñoomna diezmo, mati tquiana diezmo cantyja 'naa'na nnom Melquisedec nc'e nquii Abraham. ¹⁰ Ee quia na tquiaa Abraham diezmo nnom Melquisedec xje' na tjacatjomñe tsa'ñe' jom, mei' na tyooluiiñe Leví saa cantyja na macwji' Ty'oots'om cwentaa', nc'e nquii Abraham, jo' maty'iomna' na tquiaa Leví diezmo.

¹¹ To'ñoom nn'a' Israel ljeii na matsa'ntjomna' cantyja 'naa' ntyee tsjaa' Leví na joona tsjaa' Aarón na jndyowicantyjo'. Quia jo' ts'iaa' na ñel'a ntyee'ñee', xe' ndaa' nlque'na' ts'a' na candaa'ñe jo nnom Ty'oots'om, maxje' taxoca'na' na nnc'oom cwiiche' tyee na nchii cha'na ts'iaa' na ñeseixma' Aarón saa nlca'na' cwii tyee na nntseixma' ts'iaa' cha'na juu na ñeseixma' Melquisedec. ¹² Ee quia na cwileijndyoo ts'iaa' na la'xma' ntyee, mati maca'na' na nleijndyoo ljeii na matseijndaa'ñena' ts'iaa' na cwil'ana. ¹³ Ndo' nquii na cwiluiiñe na matsa'ntjom jaa na cantyja 'naa' matseinei' ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii, jom tuiiñe tsjaa' cwiiche' tmaa' nn'a' Israel, ndo' cantyja 'naa' tmaa'ñee', tjaa mei' ncwii ts'a' na jnda ñet'oom tyee. ¹⁴ Ee maxje' majndaa'ya na nquii na cwiluiiñe na matsa'ntjom jaa, tuiiñe tsjaa' tmaa' Judá, ndo' quia seinei' Moisés cantyja 'naa' ts'iaa' ntyee, ticwjaa'ñe ñ'oom cantyja 'naa' nn'a' tmaa'ñee'.

¹⁵ Ndo' majndaa'ya na ljo' quia cwiwitquiao' na juu tyee cantyja 'naa'ya matseijomna' jom cha'na Melquisedec, ¹⁶ na nchii ñeseixmaa' tyee nc'e na mawaa ljeii na matseijn-daa'ñena' cwaa' tsjaa' nn'a' nla'xma'na ntyee, saa nc'e na waa najndeii na wando' na tijoom catyuii'. ¹⁷ Ee matso Ty'oots'om na ljo' cantyja 'naa' Cristo:

'U ñequii'che' matseixma' tyee

cha'xje' ts'iaa' na tyotseixma' Melquisedec.

¹⁸ Jo' chii ñ'oom na teijndaa'jndyee na tyotsa'ntjomna', 'ndiina', nc'e na tijndeina' na nlui'n'maa'ñe ts'a' cantyja 'naa'na', ticwil'uena'. ¹⁹ Ee ljeii na tqee' Moisés mei'cwii ts'a' tique'na' na candaa'ñe jo nnom Ty'oots'om. Saa waa cwiiche' na matseinoomñe

juuna' na la'xmaa^aya cwii na candaa'ti na mañequiaana' na cwicantyyjaa' n'oo^aya na cantyyja 'naa^a juu jo' matseicandyoo'ñena' jaa na m'aa^a Ty'ooots'om.

²⁰ Ndo' t'moo^a na mayuu' na ljo' nc'e ñ'oomtye^a na seineii^a. Nt'omche^a ntyee na ñet'om, quia na t'omna ts'iaa^a, tjaa'na^a ñ'oomtye^a tuua cantyyja 'naa^ana. ²¹ Saa cantyyja 'naa^a Ta Jesús ty'iomna' ts'iaa^a tyee jom ñequio ñ'oomtye^a ee matso ñ'oom' Ty'ooots'om na teiljeii: Nquii na matsa'ntjom seineii^a ñ'oomtye^a

mei^a xotseichueii^a na seitioom:

“U ñequii'che^a nntseixma^a ts'iaa^a tyee cha'xje^a ts'iaa^a na tyotseixma^a Melquisedec.”

²² Nc'e juu ñ'oomtye^awaa', ma'mo^andyeyuna' na Jesús waa ñ'oom na candaa'ti cantyyja 'naa^aa^a, nchiiti juu na tyowaajndyee. ²³ Jee^a jndyendye ntyee na tyom'a^a najndyee, ee leicaljoo'ndye ts'iaa^añee^a nc'e na tyowjena, ²⁴ saa nc'e na ticue' Jesús, jo' chii tjaa'na^a cwiiche^a ts'a^a tjaquiee' ts'iaa^a tyee na matseixmaa^a. ²⁵ Jo' chii candaa'ya nnda^a nncwji'n'maa^añê cha'tsondye nn'a^a na cwila'candyoo'ndyena na m'aa^a Ty'ooots'om cantyyja 'naa^aa^a, ee ticantycwii na wanoom'm ndo' na macaa^a nnom cantyyja 'naa^ana.

²⁶ Jo' chii candaa'ya cwiluiiñe Jesús tyee na tjacantyyja na maca'na' jaa. Jom lju' ts'oom, tyootseitjooñê, juu na cwajndii tjaa'na^a na t'aa'na' jom, tiquich'ee^a cha'na cwil'a nn'a^a jna^a, je' matseit'maa^añena' jom nandyeti cañoom'luee. ²⁷ Mei^a tica'na' na cats'aa^a cha'na tyol'a nt'omche^a ntyee na tjacantyyja tyoluiit'ma^andye, na 'io ndii 'io tyola'cwjeena quioo' na tyoñequiana jooyo' nnom Ty'ooots'om, najndyee cwentaa jnaa^a nquieena ndo' nda jo' mati cwentaa jnaa^a nn'a^a. Saa xuii' na s'aa Jesús, ñejomndii' tquiaañe che^anque^a na tuee^ae^a, cwii na macanda. ²⁸ Ljeii na tque^a Moisés tque^ana' nn'a^a ts'iaa^a ntyee na ticandaa' la'xma^ana. Saa ñ'oom na ndanquia tque^atye^a Ty'ooots'om maty'iomna' ts'iaa^a nquii jnaa^a na tjaa yuu ntycwii na tseixmaa^a na candaa'ñê.

8

Jesús cwiluiiñê na matioom'ñê ñ'oom cwentaa^a

¹ Cantyyja 'naa^a ñ'oomwaa na matseina^a cantyyja 'naa^a ntyee, luaa ñ'oom na t'ma^ati tseixma^ana' na cha'tso. Cristo matseixmaa^a tyee na tjacantyyja na cwiluiit'ma^añê cwentaa^a. Jnda tjaa^a cañoom'lueeche^a. Je' mawacatyee^a ntyjaa' ts'o Ty'ooots'om ntyjaya na macwiluiit'ma^añê, ² na mamandi'ntjoom naquii' yuu na tjacantyyja na lju' tseixma^ana', juu na s'aa nquii Ty'ooots'om, nchii nn'a^a l'a jo'.

³ Cwii cwii tyee na tjacantyyja na t'ma^a cwiluiiñe cwity'ioomna ts'iaa^a jom na nntseicue^ae^a quioo' ndo' na ñequiaa^a jooyo' nnom Ty'ooots'om cwentaa nn'a^a. Nc'e na luaa', mati tca'na' na waa na ñequiaa Jesús Cristo. ⁴ Xe^a na ndi m'aa^a tsjoomnancue, mei^a xoc'oomna' jom na nntseixmaa^a tyee, ee m'a^a ntyee ljooñe na cwinequia quioo' nnom Ty'ooots'om cha'xje^a matseijndaa'ñe ljeii na tque^a Moisés. ⁵ Wats'om yuu na cwindye'ntjom ntyee'ñee^a, cwe' tseixma^ana' ncwaa^a na jlui'tsjaa^a juu na waa cañoom'luee. Nquiuuyaaya na cwe' ncwaa^a jo' ee quia to' Moisés na nnts'aa^a wats'omliaa, matso Ty'ooots'om nnoom: “Que^a que^a cwentaa na catsa' juuna' cha'xje^a na t'moo^aya njom' quia t'oom' sjo Sinaí.” ⁶ Saa nquii tyee na tjacantyyja cwentaa^a, mach'ee^a ts'iaa^a yuu na xcweti cwiwit'maa^a, matseitjoom nn'a^a ñequio Ty'ooots'om nc'e cwii ñ'oomtye^a na xcwetina', na cajndati ñ'oom chuuna' na tso Ty'ooots'om na nntseicana^a.

⁷ Juu ñ'oomtye^a na seijndaa'ñe jndyee Ty'ooots'om, xe^a tque^ana' na candaa'ndye nn'a^a, quia jo' tica'na' cwiiche^a ñ'oom. ⁸ Saa ljeii Ty'ooots'om na juu ñ'oom'ñee^a tique^ana' nn'a^a na candaa'ndye jo nnoom, jo' chii tsoom:

Matso nquii Ta: Mancue'ntyjo xje^a

na nlquaa^axc^a ñ'oomtye^a ñequio nn'a^a Israel ndo' ñequio nn'a^a Judá.

⁹ Juu ñ'oom'ñee^a tixotseijomna' ñequio ñ'oomtye^a na seijndaa'ndyo ñequio weloona, quia na t'uiya lueena na tjeii'a joona ndyuaa Egipto;

saa nc'e na tîcala'candaa'ndyena ñ'oom'ñeeⁿ,
 jo' chii 'ndiya joona, luaa' matso nqueⁿ na matsa'ntjoom.
¹⁰ Juu ñ'oomtyeⁿ na nntseijndaa'ndyo ñequio nn'aⁿ Israel
 quia na nncue'ntyjo xjeⁿ,
 luaa nntseixmaⁿna' matso nquii na matsa'ntjom:
 Ñ'oom 'naⁿya na matsa'ntjomna', nncwjaa'ndyo joona' naquii' nqueⁿna,
 ndo' nntseiljeiya joona' naquii' n'omna.
 Ja nntseixmaⁿya Ty'oots'om cwentaana
 ndo' joona nla'xmaⁿna nn'aⁿya.
¹¹ Quia ljo'cheⁿ tixocaⁿna' na ca'moⁿ cwii cwii ts'aⁿ ndaa nc'iaa',
 oo ndaa nn'aaⁿaⁿ oo ndaa nt'omcheⁿ,
 cha nnta'jnaaⁿna nqueⁿ na cwiluiiñe na matsa'ntjoom,
 ee xjeⁿñeeⁿ cha'tsonde nn'aⁿ nnta'jnaaⁿna ja,
 meiiⁿ ts'aⁿ na tit'maⁿ cwiluiiñe, meiiⁿ ts'aⁿ na tjacantyja na matsa'ntjom.
¹² Ndo' natia na cwil'ana nntseit'maⁿ ts'oqⁿ
 ndo' xocañjomti ts'oqⁿya jnaaⁿna.
¹³ Quia na matseineiⁿ Ty'oots'om cantyja 'naaⁿ cwii ñ'oomtyeⁿ xco, ma'moⁿna' na jnda
 tquieeñe ñ'oom na tyowaa jndyee ndo' juu na jnda tquiee tseixmaⁿna', mawaa xjeⁿ na
 nntsuuna'.

9

Wats'om tsjoomnancue ndo' wats'om cañoom'luee

¹ Juu ñ'oomtyeⁿ na tqueⁿjndyee Ty'oots'om ñequio nn'aⁿ Israel, jndaa' seijndaa'ñena'
 chiuu nla'tt'maaⁿndyena jom ndo' na nl'ana cwii w'aaliaa. ² Juu cuarto na cwe'
 we'yandyo cantyja 'naaⁿ w'aaliaa'ñeeⁿ tyomeintyjee' xjo na tyocantyyoo chom ndo'
 ñ'eⁿ cwii meiⁿsa yuu na tyocantyyo ntyoo'. Cuarto'ñeeⁿ jndyuna' Cuarto Lju'. ³ Naxeⁿ
 liaa na ntyja na jnda we, tyowaa cwiicheⁿ cuarto na jndyuna' na Lju'ticheⁿ Tseixmaⁿ.
⁴ Naquii' cuarto'ñeeⁿ tyowaa tio s'om cajaan yuu tyola'co ntyee suu ndo' cwii castom
 na tcweeñ'eⁿna' s'om cajaan. Ts'om castom'ñeeⁿ tyowaa cwii xuaa na tuiina' ñ'eⁿ s'om
 cajaan na too'cheⁿ ñjom maná ndo' mati ñ'eⁿ ts'oom l'eii 'naaⁿ Aarón na jndei'na' ndo'
 ñjom lcaa' ljo' na chona' ljeii ñ'oomtyeⁿ na seijndaa'ñe Ty'oots'om ñ'eⁿndyena. ⁵ Nacjoo'
 castom'ñeeⁿ tyocantyyo we querubines na tuii ñequio s'om cajaan. Joona' cwit'mooⁿna'
 na m'aaⁿ Ty'oots'om ñequio nn'aⁿ. Ndyeyu nacjoo' tscaa' na ta' 'ndyoo castom'ñeeⁿ,
 tjom lquii querubines'ñeeⁿ yuu cwiñequia ntyee nioom quioo' na jnda jla'cwjeena cha
 catseit'maⁿ ts'om Ty'oots'om jaa nn'aⁿ Israel. Jndye ñ'oom maniom na cwit'mooⁿ cwii
 cwii nmeiⁿ, saa ticaⁿna' na nlanaaⁿyâ cantyja 'naaⁿ joona' na maje'ndyo.
⁶ Quia na jnda teijndaa' cha'tso nmeiⁿ, nquiee ntyee 'io ndi 'io tyo'ooquie'na cuarto
 na we'yandyo na tyol'ana ts'iaaⁿ na la'xmaⁿna. ⁷ Saa cuarto na jnda we, macanda
 tyojaaquiee' nquii tyee na tjacantyja cwiluiit'maⁿñe, ndo' ñejom ndii' na cwii cwii chu.
 Tyojaachom nioom quioo' na cwila'cwjee nn'aⁿ na cwila'tt'maaⁿndyena Ty'oots'om.
 Niom'ñeeⁿ tyoñequiaaⁿ cwentaa' jnaaⁿ nqueⁿ ndo' mati cwentaa' jnaaⁿ nn'aⁿ. ⁸ Ndo' na
 luaa' tuaa, ma'moⁿ Espíritu Santo na yocheⁿ na tyowaa wats'om liaa'ñeeⁿ, ticwanaaⁿ na
 nncjaquiee' meiⁿquia ts'aⁿ cuarto na lju'ticheⁿ tseixmaⁿna'. ⁹ Cha'tso nmeiⁿ la'xmaⁿna'
 cwii na ma'moⁿna' ndaaya ncuee meiiⁿñe, ee 'naⁿ na tyoñequia nn'aⁿ ñequio quioo' na
 tyola'cwjeena na cwila'tt'maaⁿndyena Ty'oots'om, ts'iaaⁿñeeⁿ tîcandaa nlqueⁿna' joona
 na la'xmaⁿna na candaa'ndyena jo nnom Ty'oots'om. ¹⁰ Ñ'oom'ñeeⁿ cwe' t'uiina' cantyja
 'naⁿ na cwicwa'na ndo' na cwiwena ñequio nt'omcheⁿ nnom na maqueⁿlju'na' joona. Saa
 cwe' tomti la'xmaⁿna' cwii na matsa'ntjomna' chiuu na nc'omna, ndo' joo ñ'oommeiⁿ
 ñequi'cheⁿ tyowaa najndana' hasta xjeⁿ na seichuii' Ty'oots'om chiuu nla'tt'maaⁿndyee
 nn'aⁿ jom.

Nioom' Cristo

¹¹ Saa jnda jndyo Cristo na cwiluiiñe tyee na tjacantyja cantyja 'naa' cha'tso naya na maniom. Juu wats'om yuu na mand'i ntjoom, yati ndo' candaa'ti tseixma'na', mei' nchii nn'a' l'a juuna' ee nchii tseixma'na' cantyja 'naa' tsjoomnancue. ¹² Jnda tjaque' en yuu na lju'tiche' wats'om cañoom'luee, saa nchii cha na ñequiaa' nioom canch'ioo ñequio nioom quioo'ndyo nch'u, jom tquiaa' nioom' nque', mei' tica'na' na nnts'aannaa' na ljo' ndo' nc'e jo', seijndaa'ñe na la'xmaa'ya na ticatycwii na cwicalui'n'maa'ndyo. ¹³ Ñ'oom na mayuu' quia tyolacandaandye ntyee nioom quioo'ndyo ñequio nioom canch'ioo nacjoo nn'a' ñequio tsjaa' na tcoñe casondyecu, tyowaa najndeii na tyola'xma' ts'iaa'mei' na tque' lju'na' nn'a' cha ndaa nla't'maa'ndyena Ty'oots'om. ¹⁴ Ndo' nc'e na luaa' waa, juu nioom' Cristo mat'ma'ti waa najndeii na matseixma'na', ee cantyja 'naa' najndeii na matseixma' Espíritu Santo na ticantycwii na m'aa', Cristo tquiaa' che'nque' nnom Ty'oots'om na seijomna' jom cha'na quioo' na candaa'ñe ndo' nioom' jom matseilju'na' na m'aa'tye' n'o'o'ya cantyja 'naa' joo ts'iaa' na wjaachuuna' jaa na nncwjaaya cha ndaa ndya'ntjoo'ya nnom Ty'oots'om na wando'.

¹⁵ Nc'e na luaa', tquiaa'ñe Cristo na tuee' en cha cantyja 'naa' cwii ñ'oom xco na matseijndaa'ñe ndaa nntseitjoom nn'a' ñequio Ty'oots'om, ndo' na ljo' ndaa nntseit'ma' ts'oom nn'a' jnaa'na na ñel'ana quia tyom'a'na nacje 'naa' ñ'oomtye' na tyowaajndyee ndo' cha joo nn'a' na ma'ma' Ty'oots'om ndaa nnto'ñoomna juu naya na tijoom ntycwii na jnda tsoom na ñequiaa' ndaa na'ñee'. ¹⁶ Quia matseiljeii ts'a' tsom na matseijndaa'ñena' cwii na l'ue ts'om, ñ'oom na chuu tsom'ñee', tjaa'na' najndeina' yoch'e na ndicwa' wando' tsan'ñee'. ¹⁷ Ee tsom na seiljeii ts'a' na ma'mo'na' chiuu waa na matseijndaa'ñe, tjaa'na' najndeii tsom'ñee' yoch'e na wando' tsan'ñee', xe' jnda tuee' en quia jo' waa najndeii na matseixma'na'. ¹⁸ Nc'e na ljo', ñ'oom na teijndaa' najndyee mati tque'tye'na' cwe' ñ'e' nioom quioo'. ¹⁹ Ee quia na jnda sei'naa' Moisés cha'tso ljeii na matsa'ntjomna' ndaa nn'a' Israel, quia jo' seityee' soo wee cwii ts'oom hisopo, seicana'na' soo'ñee' quii' nioom catsondyench'u ñequio nioom canch'ioo na tjoom'na' ñ'e' ndaatoo, jnda jo' seicandaañe niom'ñee' tsom na chuu ljeii'ñee' ndo' mati nn'a' Israel. ²⁰ Ndo' tsoom ndaana: "Cantyja 'naa' niom'waa ma'mo'na' na cwiljotype' ñ'oom na matsa'ntjomna' na matseijndaa'ñe Ty'oots'om ñ'e'ndyo'." ²¹ Ndo' mati seicandaañe niom'ñee' wats'omliaa ñequio cha'tso 'na' na cwiwil'ue jo' jo' na cwila't'maa'ndyena Ty'oots'om. ²² Cantyja 'naa' ljeii na matsa'ntjomna', mandyo na cha'tsoti 'na' maque'lju'na' ñequio niom', ndo' xe' ticwe' niom', ticatseit'ma' ts'om Ty'oots'om jnaa' nn'a'.

Tquiaa'ñe Cristo na tuee' en, jo' na matseiljoom'm jnaa'ya

²³ Ndo' na luaa', jo' chii tca'na' na cwe' nioom quioo' cha que'lju'na' joo 'na' na teil'ue quii' wats'omliaa na joona' jlui'tsjaa'na' joo 'na' na niom cañoom'luee, saa joo 'na'ñee' tca'na' na cue' cwii na candaa'ti. ²⁴ Ee Cristo, nchii tjaque' en wats'om na ñel'a nn'a', cwii na cwe' jlui'tsjaa'na' wats'om na mayuu'che' na waa cañoom'luee. Jom tjaque' en cañoom'luee yuu na matioom'ñe ñ'oom 'naa'ya jo nnom Ty'oots'om. ²⁵ Nchii tjaque' en cañoom'luee na jndye ndii' na nncuee' en cwentaa nn'a', cha'xe' quich'ee tyee na cwiluiitquieñe jo ndaa nn'a' judíos na chu ndo' chu mawjaaque' en cuarto na macanda na lju' tseixma'na' na ñequiaa' nioom quioo'. ²⁶ Ee xe' na ljo' tca'na', quia jo' jndye ndii' xje' na tque' Ty'oots'om tsjoomnancue, nlca'na' na cue' Cristo. Saa ncueemeii' na mawjaantycwii cantyja 'naa' tsjoomnancue, ñejomndii' teitquioo'ñe Cristo, na tquiaa'ñe na tuee' en na nntseicanoom'm jnaa' nn'a'. ²⁷ Ndo' cha'xe' na majndaa' na ñejomndii' nncwjaaya na cha'tsondyo, ndo' jnda jo' nncu'xe' Ty'oots'om jaa, ²⁸ maluaa' ñejomndii' na tquiaa'ñe Cristo na tuee' en cha nntseinoom'm jnaa' jndyendye nn'a'. Nda jo' nleitquioo'ñe na ndaa we, nchii cwe' na nntseijndaa'ñe cantyja 'naa' jnaa' nn'a', saa na nncwji'n'maa'ñe nn'a' na cwicantyyaa' n'om jom.

10

Ñejom tue' Cristo cwentaa cha'tsondye nn'a'

¹ Juu ljeii na tqueⁿ Moisés matseijomna' juuna' cwe' cwii ncwaaⁿ joo naya na tseixmaⁿ Cristo na quia nnto'ñooⁿya, nchii tseixmaⁿna' cwii na nlqueⁿna' ts'aⁿ na candaⁿñe jo nnom Ty'oots'om. Nc'e na luaa', juu ljeii'ñeeⁿ tijoom candaⁿ nlqueⁿna' na candaⁿ la'xmaⁿ nn'aⁿ na chu ndo' chu cwilacandyoo'ndyena na m'aaⁿ Ty'oots'om. ² Ee cantyja 'naaⁿ ljeii'ñeeⁿ, xeⁿ waa na nndaⁿ nlqueⁿna' ts'aⁿ na tjaa jnaⁿ tseixmaaⁿ, quia jo' jnda 'ndye nn'aⁿ Israel na cwila'cwjeena quioo' cha nntseit'maⁿ ts'om Ty'oots'om joona. ³ Saa nc'e na chu ndo' chu ñejla'cwjeena quioo' cha catseit'maⁿ ts'om Ty'oots'om jnaⁿ na laxmaⁿna, na luaa' ñel'ana yacheⁿ s'aana' na tjañjoom' n'omna na ndicwaⁿ laxmaⁿna jnaⁿ, ⁴ ee tijoom jndaa nlju'ñe ts'aⁿ jnaaⁿaⁿ cwe' ee na cwiquioo nioom quioondyo ñequio canch'ioo.

⁵ Macwe' jo' quia jndyo Cristo tsjoomnancue, tsoom nnom Ty'oots'om: Tileiquiaana' na nljoya ntyji' na cwe' quioo' cwila'cwjee nn'aⁿ, ñequio 'naⁿ na cwiñe'quiana na cwila't'maaⁿndyena 'u.

Jo' chii tquiaa' na ts'aⁿ ja cha nnc'iq cwentaa nn'aⁿ cha nntseit'maⁿ ts'om' jnaⁿ na la'xmaⁿna.

⁶ Tineiⁿ na cwila'cona quioo' ñequio nt'omcheⁿ na cwil'ana naya 'U cha nndaⁿ nntseit'maⁿ ts'om' jnaaⁿna.

⁷ Jo' chii tsjoo:

“Luaa ja Ta, waa ñ'oom na teiljeii cantyja 'naⁿya na matsona':

'U Ty'oots'om, jnda jndyoo na nnts'aaya yuu na l'ue' ts'om',

cha'xjeⁿ ñ'oom na teiljeii cantyja 'naⁿya nacjoo' libro.”

⁸ Najndyee tso Cristo na tineiiⁿ Ty'oots'om quioo' na cwila'cwjeena na cwila'cona nnom tio, ñequio nt'omcheⁿ nnom na cwil'ana naya jom meiiⁿ juu ljeii na matsa'ntjomna' ñequio najndeina' matsona' na cal'ana naljo'. ⁹ Jnda jo' tsoom: “Jnda jndyoo na nnts'aa yuu na l'ue ts'om'.” Ñ'oomwaa' ma'moⁿna' na matseityueeⁿeⁿ ñ'oom na cwila'cwjee nn'aⁿ quioo' cha nntseit'maⁿ ts'oom jnaaⁿna ndo' macwjaa'ñe ñ'oom xco na jnda we na ñejom ndii' nncue' Cristo cwentaa jnaaⁿ nn'aⁿ. ¹⁰ Jnda tqueⁿ Ty'oots'om jaa na lju' n'ooⁿya nc'e s'aa Jesucristo cantyja na l'ue ts'oom, na tquiaañe cheⁿnqueⁿ na tueeⁿeⁿ cwentaa, ñejom tuii na ljo' cwentaa cha'tsondyoñ'aaⁿ.

¹¹ Ntyee cwentaa nn'aⁿ judíos na ñet'om nacje 'naaⁿ ñ'oom najndyee na tacatyeeⁿtyeⁿ, 'io ndi 'io mañe'joo mañe'joo ts'iaaⁿ tyol'ana na tyola'cwjeena quioo' cha nntseit'maⁿ ts'om Ty'oots'om joona. Saa tijoom candaⁿ na nntseicanduu' Ty'oots'om jnaaⁿ nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ jo'. ¹² Saa Cristo ñejom ndii' tquiaañe nnom Ty'oots'om na cueeⁿeⁿ cha nndaⁿ nlju'ndyo cantyja 'naaⁿ jnaaⁿya. Jnda jo' tjawacatyeeⁿ ntyjaa' ts'o Ty'oots'om ntyjaya yuu na matseit'maaⁿñena' jom. ¹³ Je' meinom'm hasta xjeⁿ na nnts'a Ty'oots'om nn'aⁿ na jndoo jom na nntseijomna' naⁿñeeⁿ cha'cwijom ts'oom na ntyjo nc'eeⁿ, ¹⁴ ee ñejom ndii' na tquiaañe na tueeⁿeⁿ, ndo' nc'e na ljo', juu na candaⁿ na maqueⁿna' na lju' n'om nn'aⁿ na cwicantyyaa' n'omna jom, ticantycwiina'. ¹⁵ Ndo' mati nquii Espíritu Santo macwji'yuu'ñe na ljo' ndaaya, na tsoom:

¹⁶ Nqueⁿ na matsa'ntjoom tsoom:

“Luaa ñ'oom na nlquaaⁿxco ñ'eⁿ nn'aⁿ Israel jnda na tjacaa jndye ntyu.

Nlquaaⁿya ñ'oom na matsa'ntjomna' quii' n'omna,

ndo' nntseiljeiya joona' naquii' nqueⁿna.”

¹⁷ Jnda jo' tsotyeeⁿcheⁿ:

Meiⁿ xocjaañjoom'ti ts'ooⁿya jnaaⁿna ñequio natia na cwil'ana.

¹⁸ Jo' chii quia jnda seit'maⁿ ts'om Ty'oots'om jnaaⁿ nn'aⁿ, tacaⁿtina' na cwiicheⁿ nncue'nda'.

Calacandyoo'ndyo na m'aaⁿ Ty'oots'om

¹⁹ Jo' chii 'o nn'a'ya na cwila'yu'yo' ñ'e'n Ty'ooots'om, cwiñ'ooot'maa'ndyo n'ooya na ndyeyu macwitsaaquiaa'a yuu na tseixma' na lju'tiche' na m'aa'. Ee nioom' Jesucristo mañequiaana' na wanaa' na cal'aaya na ljo'. ²⁰ Cwitsquiaaya jo' jo' cantyja 'naa' nato xco. Juuna' mañequiaana' na ticantycwii na wando' ts'a'. Cristo seiindaa'ñê natowaa' quia na tjaa'ñe ts'a' lantsa tsei'ntsquee'ne'. Na luaa' tjoom matseijomna' cha'cwijom quia na t'ioo' liaa tco na ñentyja yuu na tyowjaaquiee' tyee cuarto na macandā na lju'tiche'. ²¹ Jesús cwiluiiñê tyee cwentaaya na tjacantya na cwiluii'tma'ñê na matsa'ntjoom nn'a' na cwiluiindyee cwenta' Ty'ooots'om. ²² Jo' chii jndei'na' na cala'candyoo'ndyo na m'aa' Ty'ooots'om ñequio na xcwee'ya n'ooya, ñequio na canda'ya na cwila'yu'ya n'ooya ñ'e'nñê, ee jndā seiljoom'm jaa naquii' n'ooya cha tinc'ooya na maco'tiana' nquiuyaa na nntsaantya'a jom, na jndā tmaa' jaa na cha'waandyo ñequio cwii na matseijomna' ndaatoo lju'. ²³ Caljoo'ndyotyaa'ya ñequio ñ'oom na cwicantya'a n'ooya. Til'aaya na we waa cantyja 'naa'na'. Ee ñ'oom na jndā tso Ty'ooots'om ndaaya na nnts'aa', maxje' nntseicanda'ñê. ²⁴ Mati la'xmaa'ya na cateijndeiya nn'aa'ya na cwila'yu' cha na cantyja 'naa' jo' nntseiquee'na' n'omna na mati nnc'omna na wi' n'omna nc'iaana, ndo' na cal'ana yuu na ya. ²⁵ Tacal'aaya na ticala'jomndyo quia cwitjomndye nn'a' na cwila'yu'. M'a' nn'a' na cwil'a na ljo' saa jaa quiaaya na t'ma' n'om cha'tsondyee nn'a' na cwila'yu'. Majndeitiche' je' na cwinty'iaaya na wjaawindyoo' na nncwjee'nnda' nquii Ta Jesús.

²⁶ Ee xe' cwil'aayaaya na nla'tjoondyo nnom Ty'ooots'om ndo' macwita'jnaa'a ñ'oom na mayuu', tjaa'na' cwiiche' nnom na nnc'o juuna' ñequiondyo cantyja 'naa' jna' na cwil'aatyaa. ²⁷ Xe' cwil'aaya na ljo', macandā mei'ndoo'na' na nncu'xe' Ty'ooots'om jaa, ee waa cwii na matseicaty'uena' ee ncuua chom na jee' wii na nnt'uiina' nn'a' na cwi'oo nacjoom'm. ²⁸ Tyowaa na teiyo na mei'quia ts'a' na tiñe'catseicandā ñ'oom na tqe' Moisés, cwe' ñequio ñ'oom 'ndyoo mei'ñê'we ndyee ts'a' na ntyjii na ljo' mach'ee tsa'ñee', seiindaa'ñena' na cuee'ne'. Maxje' tjaa 'ñee' nnc'oom na wi' ts'om tsa'ñee'. ²⁹ Nc'e na luaa' waa, c'oom'ya n'om'yo' cwanti na wi'ti nntjom cwii ts'a' na matseyu' na mach'eeya jnaa'. Cha'cwijom macandyuee' Jnda Ty'ooots'om. Mach'ee' na ticuee' ts'oom na juu nioom' Jesús na maque'tye'na' ñ'oom xco na matseijndaa'ñê, s'aa' na cwe' cwantindyo niom'ñee' ndo' juuna' maque'na' jom na tseixmaa' cwenta' Ty'ooots'om. Matseijnaa' tsa'ñee' nquii Espíritu na cwiluiiñê Ty'ooots'om na jom jee' wi' ts'oom juu. ³⁰ Ee manquiuyaa na tso Ty'ooots'om: "Ja tseixma'ya na nntioom nn'a' n'ooya cantyja na cwila'tjoondyena. Cha'tso na nnjoom, nncō nnts'aa na nntioomna." Ndo' mati waa cwiiche' ñ'oom na toom: "Nquii Ta Ty'ooots'om nncu'xee' nn'aa'na' cantyja na jndā jla'tjoondyena nnoom." ³¹ Jee' cwajndii nlco'wi'na' ts'a' na nncju'na' juu l'o Ty'ooots'om na wando'.

³² Cjaañjoom'ya n'om'yo' ncuee na ñejndyocaana', quia na to'yo' na cwila'yu'yo' ñ'e'n Ty'ooots'om, tyola'quiiyaa n'om'yo' na jee' wi' tyotjom'yo' na la'xma'yo' cwenta'na'. ³³ Ñ'ee'ndyo 'o na tyocalui'jnaa'ndyo' l'a nn'a' ndo' na tyota'wi'na' o jo ndaa' nt'omche', ndo' nt'omndyo' 'o tyoteijndei'yo' nn'a'yo' na cwila'yu' na teinomna nawi'ñee'. ³⁴ Mati t'om'yo' na wi' n'om'yo' nn'a'yo' na cwila'yu' na too'ndyena w'aancjo, teijndei'yo' joona 'na' na ñetca'na'. Ndo' quia tjeii' nn'a' 'na'yo' nc'e na cwila'yu'yo', tyom'a'yo' na nei'yo' mei' na tjom'yo' na ljo'. Ee cwila'n'o'yo' na cañoom'luee waa cwii nnom na jndati tseixma'na', na tixontycwiina'. ³⁵ Jo' chii nc'e na nmei' jndā teinom'yo', tica'ndyenc'uaa'ndyo' na cwicantya'a n'om'yo' Ty'ooots'om, ee juuna' matseijndaa'ñena' na nnto'ñoom'yo' cwii na jee' jnda tseixma'. ³⁶ Maca'na' na cala'quii n'om'yo' nawi' na cwiwinom'yo'. Ee na nl'a'yo' na ljo', nla'jomndyo' ñequio na l'ue ts'om Ty'ooots'om ndo' na nnda' ñequiaa' na nnto'ñoom'yo' cha'tso na jndā toom na nnts'aa'. ³⁷ Ee waa ñ'oom'm na teiljeii cantyja 'naa' Cristo na matsona': Nque' na waa ñ'oom na nncwjee'ne',

mawaa mawaa xjeⁿ na nncwjee'cañoom.
Tayo mancwjeeⁿeⁿ.

³⁸ Ts'aⁿ na maquaⁿ na tjaa jnaⁿ tseixmaⁿ,
nnc'oom cantyja 'naⁿya nc'e na matseyiu'ya ts'oom ñ'eⁿndyō;
saa xeⁿ lcwe'ntyaaⁿaⁿ cantyja 'naⁿya,
xoc'ōōⁿya na neiⁿya jom.

³⁹ Saa jaa ticala'xmaaⁿya cha'na nn'aⁿ na cwitjeii'lcwee'ndye na cantyja 'naaⁿ jo'
cwitsuundye. Jaa la'xmaaⁿya nn'aⁿ na cwila'yu'ya n'ōōⁿya ñ'eⁿ Ty'ōōts'om, ndo' na ljo'
maqueeⁿ jaa na cwicalui'n'maaⁿndyō.

11

Matsona' na catseyiu'ya ts'om ts'aⁿ ñ'eⁿ Ty'ōōts'om

¹ Ts'aⁿ na matseyiu'ya ts'om ñ'eⁿ Ty'ōōts'om, majndaa'ya ntyjii na nlo'ñom ljo' na
macantyjaa' ts'om jo nnoom. Ndo' mati maniom 'naⁿ meiiⁿ na tyoonty'iaa ndaaya. ² Nc'e
na tyola'yu'ya n'om weloo nn'aⁿ Israel, jo' chii tjawee' ntyjii Ty'ōōts'om ñ'eⁿndyena.

³ Cantyja na cwila'yu'ya n'ōōⁿ ñ'eⁿ Ty'ōōts'om, cwila'nōōⁿa na tqueeⁿ tsjoomnancue
ñequio tsjō'luee. Ndo' teil'uee'ñê 'naⁿ na xocandaā nty'iaa' ts'aⁿ joona' na tqueeⁿ 'naⁿ na
niom na cwinty'iaaya je'.

⁴ Abel tyotseyiu'ya ts'oom. Nc'e na ljo' xcweti seit'maaⁿñê juu, nchiiti Caín. Ndo'
nc'e na ljo' tyotseixmaaⁿ, tso Ty'ōōts'om na tjaa jnaaⁿaⁿ ndo' 'naⁿ na tyoñequiaaⁿ tjawee'
ts'om. Ndo' na tyotseyiu'ya ts'oom, meiiⁿ na jnda tueeⁿeⁿ ndicwaⁿ matseijnōōⁿōⁿ
n'ōōⁿya.

⁵ Mati Enoc tyotseyiu'ya ts'oom ñ'eⁿ Ty'ōōts'om. Wanoom'm quia na tjañ'oom jom
cañoom'luee, ticueeⁿeⁿ. Taticaliu nn'aⁿ jom, ndo' cwitjōōcheⁿ na nncjaañ'oom jom,
ñ'oom' Ty'ōōts'om na teiljeii matsona' na tjaawee' ntyjii ñ'eⁿñê. ⁶ Xocjaawee' ntyjii
Ty'ōōts'om ñ'eⁿ ts'aⁿ xeⁿ ticatseyiu'ya ts'om ñ'eⁿñê, ee cha na nntseicandyoo'ñena' ts'aⁿ
ñ'eⁿñê, macaⁿna' na catseyiu' na m'aaⁿ ndo' na t'maⁿ naya nnts'aaⁿ juu na xcweti mal'ue
jom.

⁷ Nquii Noé, nc'e na tyotseyiu'ya ts'oom ñ'eⁿ Ty'ōōts'om, quia na seicandii jom na
nluii cwii na tijoom ñenty'iaa nn'aⁿ na tuii, seicandaā'ñê ndo' s'aaⁿ w'aandaa cha
nlui'n'maaⁿndye nn'aⁿ waⁿaⁿ. Ndo' nc'e na tyotseyiroom'm, t'mōōⁿ na nn'aⁿ tsjoomnan-
cue la'xmaⁿ jnaⁿ saa nqueⁿ jlui'n'maaⁿñê nc'e na tyotseyiu'ya ts'oom ñ'eⁿñê.

⁸ Mati Abraham tyotseyiu'ya ts'oom ñ'eⁿ Ty'ōōts'om. Jo' chii quia na t'maⁿ jom,
seicañaaⁿ. Jluueⁿeⁿ tsjom'm na wjaⁿ ndyuaa na macanaaⁿaⁿ. Tjaaⁿ meiⁿ ticaljeiiⁿ yuu
wjaayom. ⁹ Ndo' nc'e na tyotseyiu'ya ts'oom, ñeseijomna' jom na tyom'aaⁿ tyuaa'ñeeⁿ
cha'na ts'aⁿ na cwe' tyjee'ya, ndo' juuna' tyuaa na macanaaⁿaⁿ na tquiaa Ty'ōōts'om.
Cwe' l'aaliaa tyom'aaⁿ jo' jo' ndo' majo'ti Isaac ñ'eⁿ Jacob na mañejuu ñ'oom tsoom na
nndaana na nnts'aaⁿ. ¹⁰ Ee tyomeindoo'nty'iaaⁿñê Abraham na nncjaⁿ yuu waa tsjoom na
jeeⁿ tyeⁿ tsiaⁿtsjō' ñ'eⁿ tuiina' na seijndaa'ñê nquii Ty'ōōts'om ndo' ñenqueⁿ s'aaⁿ juuna'.

¹¹ Mati nc'e na tyotseyiu'ya ts'om Sara, meiiⁿ na jnda teinoom' xjeⁿ na nc'oom jnaaⁿ,
ndo' mati nquii Abraham jnda tquieñeñ'eeⁿ, ty'oom Sara najneiⁿ na nnc'oom jnaaⁿ
nc'e na tyotseyiroom'm na tixotseitjōōñê Ty'ōōts'om na nntseicandaā'ñê ñ'oom na tso
nnoom na nnts'aa. ¹² Nc'e na jeeⁿ ndya' tquieñê Abraham matseijomna' jom cha'cwijom
cwii ts'oo. Saa meiiⁿ na ljo', tue'ntyjō na jndyendye nda ntseindacantyjoom cha'na
jndyendye cancjuu na m'aⁿ tsjō'luee, oo cha'na tei' 'ndyoo ndaaluee, cwii na xocandaā
nncuncho ts'aⁿ.

¹³ Cha'tsonde na'm'aⁿ tjana meiⁿ tîcato'ñoomna na jnda tso Ty'ōōts'om ndaana na
nndaana, saa nc'e na tyola'yu'ya n'omna, nty'iaatquiana joona' na jnda tso Ty'ōōts'om
na nndaana ndo' tyom'aⁿna na neiiⁿna ee jla'nōⁿyana na la'xmaⁿna nn'aⁿ na cwe'
m'aⁿyana ljooñê, cwe' cwiwinomyana tsjoomnancue. ¹⁴ Ndo' nn'aⁿ na cwilue na ljo',

cwit'mooⁿndyeyuna na cwil'ueena cwii joo na tseixmaⁿna' tsjoomna. ¹⁵ Ee xeⁿ cwe' na tyeⁿ ñjom n'omna ndyuaa yuu na jnaⁿna, tijndei'na' na nnc'oolcwee'na jo' jo'. ¹⁶ Saa tyola'queeⁿ n'omna na lquiena cwii joo na yati yuu na m'aaⁿ Ty'ooots'om. Jo' chii tijnaaⁿaⁿ na cwiluena na cwiluiiñê Ty'ooots'om cwentaana, ee jnda seijndaa'ñê cwii tsjoom yuu na nnc'omna.

¹⁷ Tue'ntyjo na ñe'caljeii Ty'ooots'om chiuu ts'om Abraham ñ'eⁿñê. Jo' chii nc'e na matseyu'ya ts'oom ñ'eⁿñê, tjañ'oom jnaaⁿ na ñecwiiñê na nnts'aaⁿ ñ'eⁿñê cha'xjeⁿ cwila'cwjee nn'aⁿ quioo' na cwila't'maaⁿndyena Ty'ooots'om. Ljoya ts'oom na s'aaⁿnaljo' ee ntyjii jndaa'ñê na jnda tso Ty'ooots'om nnoom chiuu nnts'aa. ¹⁸ Ñ'oom na jnda tso nnoom: "Cantyja 'naaⁿ Isaac jeeⁿ ndya' jndyendye nda ntseindacantyjo' nnc'om." ¹⁹ Ee sei'nqoⁿ Abraham meiiⁿ na cue' Isaac, saa waa najndei na matseixmaⁿ Ty'ooots'om na nncwando'xco juu. Ndo' cantyja na seicandaa'ñê, maty'iomna' na to'ñomnaaⁿaⁿ jnaaⁿ, cha'cwijom na tue' tsaⁿñeeⁿ, jnda chii tando'nnda'.

²⁰ Mati tyotseyu'ya ts'om Isaac ñ'eⁿ Ty'ooots'om. Ndo' tio'naaⁿñê ntseinaaⁿ Jacob ñ'eⁿ Esaú cantyja 'naaⁿ ndyu na wjaa wjaatina'. ²¹ Mati Jacob tyotseyu'ya ts'oom ñ'eⁿ Ty'ooots'om ee quia na mawaa xjeⁿ na nncueeⁿeⁿ, seit'maaⁿñê Ty'ooots'om xjeⁿ na tio'naaⁿñê we ntseinda José cwe' ts'ooml'eii cwintyjee'ñê. ²² Mati José tyotseyu'ya cwii ts'oom ñ'eⁿ Ty'ooots'om. Quia na mancueeⁿeⁿ seineiiⁿ ndaa nn'aaⁿaⁿ nn'aⁿ Israel na nncwji'lcwe' Ty'ooots'om joona ndyuaa Egipto. Ndo' sa'ntjoom quia na nlui na ljo', c'oochona ndei' sei'ts'o 'naaⁿaⁿ.

²³ Ndo' mati nn'aⁿ na ndana Moisés tyola'yua'ya n'omna ñ'eⁿ Ty'ooots'om. Jo' chii jnda na tuiiñê, tany'iuuna jom ndyee chi', ee tqueⁿna cwenta nchii cwe' meiⁿquia ts'aⁿ ndana, meiⁿ tîcatyuena na sa'ntjom rey na cwje cha'tsondye yo'ndaa na naⁿnom. ²⁴ Ndo' mati nquii Moisés tyotseyu'ya ts'oom ñ'eⁿ Ty'ooots'om. Ee quia na jnda tue'ntyjo choom'm tatinquiaaⁿñê na nlue nn'aⁿ na jom tsoñeeⁿ yuscu jnda Faraón'ñeeⁿ. ²⁵ Ee tjawee'ti ts'oom na matseijomñê ñequio nn'aⁿ na cwiluiindy cwentaa' Ty'ooots'om meiiⁿ wi' tyotjoomna, nchiiti na nntseijomñê cantyja 'naaⁿ jnaⁿ na cwila'neiiⁿndye nn'aⁿ. ²⁶ Ee sei'nqoⁿ na jndati tseixmaⁿna' quia cwicalui'jnaaⁿñê ts'aⁿ nc'e na matseixmaⁿ cwentaa' Cristo, nchiiti na jnda la'xmaⁿ s'om cajan ñequio nt'omcheⁿ na jeeⁿ cajnda na tyoniom Egipto quia jo'. Jom tyoqueⁿtyeeⁿ cwenta juu na jndati na nnc'oñoom na ñnequiaa Ty'ooots'om nnoom.

²⁷ Ndo' nc'e na tyotseyu'ya ts'om Moisés, jlueeⁿeⁿ ndyuaa Egipto, meiⁿ tinquiaⁿaⁿ na matseiw'ii tyo na matsa'ntjom ndyuaa'ñeeⁿ jom, tî'ndiinc'uaa'ñê ee nty'iaaⁿaⁿ nquii na ñnequiaa naya na nnaaⁿaⁿ. ²⁸ Nc'e na tyotseyu'ya ts'oom ñ'eⁿ Ty'ooots'om, tqueeⁿ xuee Pascua ndo' sa'ntjoom na cala'candaandyee nn'aⁿ Israel niom' we ntyja ndyueel'a l'aana cha tintseicuee' ángel meiⁿcwii tsaⁿs'a na tuiiñejndyee w'aa'ñeeⁿ nda nn'aⁿ Israel. ²⁹ Nc'e na tyola'yua'ya n'om nn'aⁿ Israel ñ'eⁿ Ty'ooots'om, jo' chii teinomna Ndaalwee Wee na s'aana' cha'cwijom tyuaatcwii. Saa nn'aⁿ Egipto quia na l'ana na ljo', seitjomnnda'na' ndaa, mana tjana.

³⁰ Macantyja 'naaⁿ na tyola'yua'ya n'om nn'aⁿ Israel, jo' chii taniaⁿljo' tsjoom Jericó tquiaana' jo ndaana jnda na tyowintcoomndyena ndiocheⁿ tsjoom'ñeeⁿ ntquiee' xuee. ³¹ Mati sculjaa' Rahab tyotseyu'ya ts'oom ñ'eⁿ Ty'ooots'om. Nc'e na teijneiⁿ nn'aⁿ Israel na ty'equeⁿ cwenta chiuu waa tsjoom'ñeeⁿ, jo' chii ticueeⁿeⁿ quia tja nn'aⁿ tsjoom'm na tyoola'yua'.

³² Ndo' cwaaⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ na jotseinaⁿtya cantyja 'naaⁿ na cwila'yua'ya n'om ñ'eⁿ Ty'ooots'om. Ee tileicju'naaⁿñena' na nntseinaⁿya cantyja 'naaⁿ Gedeón, Barac, Sansón, Jefté, David, Samuel, ndo' ñequio joo profetas. ³³ Ee na tyola'yua'ya n'om naⁿñeeⁿ ñ'eⁿ Ty'ooots'om, jo' chii tyola'tyuii'na n'iaaⁿ nt'omcheⁿ ndyuaa, tju'cjena' naⁿñeeⁿ nacje 'naaⁿ nn'aⁿ Israel. Nt'omndye joona tyotsa'ntjomna nn'aⁿ ndyuaa'ñeeⁿ cantyja na maty'iomyana'. Nt'omndye joona na tyola'yua'na ñ'eⁿ Ty'ooots'om jndaana

na seicandaa'ñê ñ'oom'm na jnda tsoom na nnts'aa'. Ndo' juu Daniel na tyotseyu'ya ts'om ñ'e' Ty'oqots'om, jndyaañê na tîcatquii liom jom quia tuee' nn'a' jom ts'om tsue'w'aa quioo'ñee', ³⁴ ndo' nt'omndye joona nc'e na tyola'yuy'a n'omna, jo' chii tîcwjena quia tiom nn'a' joona ntom' na waljoo'che' na jmei' chom, jlui'n'maa'ndyena. Nt'omndye joona jndyaandyena quia teijndaa' na nla'cwjee nn'a' joona ñequio xjo. Ndo' nt'omndye na'ñee' na ñeteiwiina s'aana' na tco'yana' joona nc'e na tyola'yuy'a n'omna ñ'e' Ty'oqots'om. Ndo' nt'omche' nn'a' jndaana na jee' jndana quia tyowaa ndia', hasta jleintyjona mei'che' sondaro nc'e na tyola'yuy'a n'omna ñ'e'ñê. ³⁵ Nt'om yolcu nc'e na tyola'yuy'a n'omna ñ'e' Ty'oqots'om, tando'nda' nn'aa'na na jnda tja.

Saa nt'om nn'a' na tyola'yuy'a n'omna ñ'e'ñê, l'a nn'a' na tjanioomndyena ñequio na cwajndii tyoquiina' joona. L'ona meii' tyolue na'ñee' ndaana na ndyaandyena xe' nntjeii'ndyena cantyja 'naa'a'. Ee jla'no'na meii' na nncwjena, saa ntyjaa' n'omna na nlcwinnda'na na xcweti na nnta'ndo'na ñ'e'ñê. ³⁶ Ndo' nt'om nn'a' jee' tyolajnaa' nn'a' joona na quit'ma' n'omna Ty'oqots'om, nt'om tyola'sei'yaya nn'a' jnaa' na tyolayuy'a n'omna ñ'e' jom, ñ'ee'ndyena na tyochu'tye'ndye l'uaancjo ndo' ñ'ee'ndyena na tyotioom nn'a' joona l'aancjo. ³⁷ Ndo' nt'om nn'a' na tyola'yuy'a n'omna, tyola'cwjee nn'a' joona ñ'e' ljo'. Nt'om joona to'ndyexcwena l'a nn'a' ñ'e' xjo sierra, oo ñ'e' xjo espada. Nt'omndye joona cwe' ntja' canma' ñequio ntja' canch'ioo tyocwee'na. Tyom'a'na na nty'iaandyeñ'e'na, wi' tyotjoomna ndo' cwajndii tyol'a nn'a' ñ'e'ndyena. ³⁸ Nn'a' tsjoomnancue mei'chjoo ticala'xma'na na nnc'om na'ñee' quii'ntaa'na, cwe' jnaa' jo' joona mei' cwe' tijndaa' yuu nnc'omna, aa quii' ntsjo, aa ndyuua yuu tjaa nn'a' c'om, aa quii' lue'ljo' ñequio lue'ndyuua. ³⁹ Cha'tsondye na'm'a' na tyola'yuy'a n'omna ñ'e' Ty'oqots'om jndaa' na tjawee' ntyjee' ñ'e'ndyena. Saa tîcandaana ñ'oom na jnda tsoom ndaana na nnts'aa', ⁴⁰ ee waa cwii na yati na jnda seijndaa'ñe Ty'oqots'om na nla'xmaa'ya cha ñequii'che' nla'xma'na na candaa'ndyena ñ'e'ndyo.

12

Canty'iaatyaa' nnom Jesús

¹ Jee' t'ma' tmaa' na'ñee' na jnda t'moo'ndyena na cwila'yuy'a n'omna ñ'e' Ty'oqots'om. Jo' chii catjei'ndyo cantyja 'naa' cwii cwii nnom na matseitsaa'ñena' na tsantyjooya cantyja 'naa'a' ndo' mati cantyja 'naa' jna' na maju'tya'na' jaa. Ñequio na t'ma'ya n'oo'ya cjoo' n'oo'ya na nntsantyjooya naxe' Jesucristo. ² Ñequii'che' canty'iaatyaa'ya nnom Jesús ee cantyja 'naa' jom cwina' na cwila'yuy'a n'oo'ya ñ'e' Ty'oqots'om ndo' juu jo' nntseicandaa'ñena' cantyja 'naa' jom. Cwajndii tjoom na ty'ioom nn'a' jom ts'oom'naa', saa ticwjaa'ñê cwenta na seijnaa'na' jom na tuee'le' jo' ee ntyjiichee' xe' jnda teinom nawi'ñee', nnc'oom na neii'le'. Jnda jo' tjawacatyee' ntyjaa' tio 'naa' Ty'oqots'om ntyjaya.

³ Jo' chii c'oom'ya n'om'yo' cantyja 'naa' na s'aa Jesús na tyotseiquii ts'oom ñequio nn'a' jna' na tyo'oo nacjoom'm cha tila'nchquee'ndyo' mei' ticantycwii na t'ma' n'om'yo' na wi' na cwiwinom'yo'. ⁴ Ee meii' na cwila'jnda'yo' nacjoo jna', saa tyootjom'yo' na nla'cwjee nn'a' 'o. ⁵ ¿Aa jnda tsuu' n'om'yo' ñ'oom na matseijndo' Ty'oqots'om n'om'yo' na cwiluiindyoy' ntseinaa'? Ee naquii' n'oom'm na teiljeii matsona': 'U jndaaya, tintiom ts'om' quia macwja' Ty'oqots'om 'u, tintycwii na t'ma' ts'om' quia matseitaa'na' 'u.

⁶ Ee matseijnoo'q' n'om nn'a' na wi' ts'oom, ndo' ts'a' na macwjaa'ñê cwenta'na' na cwiluiñe jnaa', matseiseii'le' tsa'ñee'. Luaa' ñ'oom tso Ty'oqots'om. ⁷ Jo' chii cala'quii n'om'yo' quia matseiseii'le' 'o ee na nl'a'yo' naljo' m'mo'na' na macwjaa'ñê na 'o cwiluiindyoy' ntseinaa', ¿aa m'aa' ñee' tiqui'ma' jnda? ⁸ Ee xe' tiqui'ma' Ty'oqots'om 'o cha'xje' quich'ee' ñequio nt'omche' ntseinaa', ma'mo'na' na nchii ntseinaa' 'o, la'xma'yo' nn'a' na tijndaa' tsotyena.

⁹ Ee quia ñet'oo'ya na nch'uundyö, tyo'ma' lotyaaya jaa saa tyotue'ndyocjaa ndaana. Ndo' na luaa', chiuuti nntue'ndyocjaa jo nnom Tsotyaa'ya na m'aa' cañoom'luee cha nntandoo'a cantyja 'naa'a'. ¹⁰ Nquiee lotyaaya cantyjati na jla'nö'na tyo'ma'na jaa quia na tca'na', ndo' mati nquii Ty'oöts'om ma'maa' jaa cha nlco'yana' jaa ndo' na nlque'na' na lju' n'oo' cha'xje' nque'. ¹¹ Ñ'oom na mayuu' ticjaawee' n'oo'ya quia matseisei'ne' jaa, wi' nquiuuya, saa xe' cwila'nöo'a chiuu waa na ñeca'möo'ndaaya, nntantyoö'ya na ya m'aa'ya jo nnoom.

Teincuu' na nts'oo ts'a'na na macwa' Ty'oöts'om jom

¹² Jo' chii yuu na teijndyaa luee'yo' ñequio ndei'cantye'yo', c'om'yo' na jnda'yo'. ¹³ Cala'jnda'yo' na nnc'om'yo' nato yuu cha juu ts'a'na na jnda' t'uöo x'ee ndaa nlco'xcwena' jom, mei' ticwinioom'm.

¹⁴ Cjoo' n'om'yo' na tinc'om'ndiaa'ndyo' ñequio mei'cwii ts'a'. Mati c'om'yo' na lju' n'om'yo' jo nnom Ty'oöts'om, ee ts'a'na na ticatseixma'na lju' ts'om, tixocuee' na m'aa'. ¹⁵ Que'ndyo'ya'yo' cwenta na tjaa 'ñee' 'o na titseijom'ne cantyja 'naa' naya na matseixma' Ty'oöts'om, tints'aana' na nntseijomna' tsa'ñee' cwii ts'oo na jana' na matse'i'ndaa'na' nn'a' xe' nleil'uee'ndyena juuna', hasta ndaa' nncwjena. ¹⁶ Mei'cwiindyö' 'o tinc'oom'ne ñequio cwiiche' ts'a'na na cwe' luaa' mei' ticats'aa ts'a'na na ticajnda ntyjee' joo naya na seijndaa'ne Ty'oöts'om cha'xje' s'aa Esaú, ee na jom tuiñej'ne', jo' chii we ndii' 'naa' tsotyeen' nnaa'a' saa cwe' cwii nantquie' ñ'e' seijndyooñe' juu naya'ñee'. ¹⁷ Ndo' manquiu'yo' na ndanquia quia na tcaa'na catio'naa'ne tsotyeen' jom, tîcatseyu' tsotyeen'. Taticatseichui' tsotyeen' ñ'oom na tso meii'na na jee' tyot'ioom.

¹⁸ 'O tyootjom'yo' cha'na tjoom nn'a' Israel. Joona ty'entyjaa'na sjo Sinaí quia tquiaa Ty'oöts'om ljeii naqui ndaana. Juu sjo'ñee' tyowaa chom na tyo'oowandii'ndye. Quia waa cwe' na joo'ne, quia waa jaa'ntom ndo' indeii tyom'aa'ndye, ¹⁹ mei' tyoondye'yo' jndyee' ntu na tyondye na'ñee' mei' jndyee' nquii Ty'oöts'om. Quia na jndye na'ñee' jñee'ne', l'ana ty'oo na tintseinei'tyee'ndaana. ²⁰ Ee tileicala'ñ'oom'ndyena ñ'oom na sa'ntjom Ty'oöts'om, na tsoom: “Meii' ts'a'na ndo' meii' quioo', xe' nntö' na nncjaawa sjowaañe, cala'cwje'yo' joo ñ'e' ljo' oo ñ'e' lantsa.” ²¹ Juu na teitquioo'ndaana, jee' cwajndii seicaty'uena' hasta tso nquii Moisés: “Cwiteindyö na jee' macaty'ua.”

²² Saa 'o cwila'candyoo'ndyo' na m'aa' Sjo Sión, tsjoom' nquii Ty'oöts'om na wando', juu Jerusalén na m'aa'na' cañoom'luee, ndo' m'a' mei' mei'che' ángeles na cwila'jomndyena na cwila't'maa'ndyena jom, ²³ Cwila'candyoo'ndyo' na m'a' tmaa'nn'a'na na cwiluiindyena cwentaa' Ty'oöts'om na jnda' teiljeii ncueena libro cañoom'luee. 'O cwila'candyoo'ndyo' na m'aa' nque'na na cwiluiñe' na macu'xee' cha'tsondye nn'a', cwila'candyoo'ndyo' na m'a' espíritu na laxma'nn'a'na na jnda' tquee'na na tjaa jna'la'xma'na. ²⁴ 'O cwila'candyoo'ndyo' na m'aa' Jesús na seijndaa'ne ñ'oomtye' xco, 'o cwila'candyoo'ndyo' na m'aa' niom' na maque'lju'na' jaa, na juuna' yati waa ñ'oom cantyja 'naa'na', nchiiti niom' Abel na tcwe'.

²⁵ Jo' chii cal'andyo' cwenta na nchii na ticala'ñ'oom'ndyo' nque'na na matseinei'ndaaya. Ee xe' tîcandyaandye na'ñee'na na jndyena na seiñe' Ty'oöts'om ndaana xje' ljooche' tsjoomnancue, majndeitiche' jaa na cwindyaa'na matseinei' nque'na na m'aa' cañoom'lueeche', tixocandyaandyo. ²⁶ Xje'ñee'che' jndyee' Ty'oöts'om s'aana' na teincwii' tyuaa saa je' matsoom: “Cwiiche' cwii ndii' nchii cwe' nntseiteincwii'a tyuaa, mati tsjo'luee.” ²⁷ Ñ'oom'ñee' “cwiiche' cwii ndii'” ma'mö'na' na nquiñöo' tsjoomnancue ñequio tsjo'luee na tquee'na cha nljoo'ndyetye' cha'tso na maquee'na na tixocateincwii'na'. ²⁸ Juu na matsa'ntjom Ty'oöts'om na cwila'jomndyo, tjaa'na' cwii nnom na nntseiteincwii'na' juuna'. Cwa quiaaya na quian'l'uaa'a' cantyja 'naa'jo' ndo' cala't'maa'ndyo jom ñequio na xcwee' n'oo'ya ndo' mati ñequio na jnda' nquiuuya. ²⁹ Ee nquii Ty'oöts'om na cwila't'maa'ndyo, cwiluiñe' chom na matseindyuee'ña' cha'tso.

13

Nmeii' nncjaawee' ntyjii Ty'oots'om ñ'e'ndyo

¹ Ñequii'che' c'om'yo' na wi' n'om'yo' nc'iaa'yo' na cwila'yu' nc'e cwiluiindyoy' na nn'aa'ndyo'. ² Tintsuu' n'om'yo' na nntei'xe'yo' nn'a' na cwila'yu' na cwe' cwiquireya na m'a'yo'. Ee nt'om nn'a' na jnda ñel'a na ljo', maángeles jnda ñetei'x'eena, meii' ticaliuna na ljo'.

³ Cjaañjoom' n'om'yo' nn'a'yo' na cwila'yu' na m'a'na w'aancjo. C'oom' n'om'yo' cantyja 'naa'na na cha'cwijom ncjo'yo' m'a'yo' jo' jo' ñ'e'ndyena, mati cantyja 'naa' nn'a' na wi' cwiwinomna na cha'cwijom nncjo'yo' wi' cwiwinom'yo'.

⁴ Cala'canda'yo' cantyja na tma'co'yo'. Nquii tsa'ns'a c'oom na macanda ñequio scoom'm. Nquii yuscu macanda c'oom ñequio saa'a'. Quia jo' m'a' lju'na jo' nnom Ty'oots'om cantyja na m'a'na na we ca'na. Ee nncu'xee' joo nn'a' na cwe' cwim'a'ya ñequio nc'iaa'.

⁵ Tila'quee' n'om'yo' s'om. Caljoya n'om'yo' cwanti na cwileiñ'om'ti'yo'. Ee manquiti Ty'oots'om jnda tsoom: "Tijoom nntseitjoo na ñnequiaya na maca'na' 'u. Tijoom 'ndiya 'u.'" ⁶ Manc'e na luaa' cwiñ'o'o't'maa'ndyo n'o'o'ya na cwila'jomndyo na cwil'uuya ñ'oom na tso juu ts'a' na seiljeii Salmos. Tsoom:

Nquii Ta Ty'oots'om mateijnei' ja.

Jo' chii tixocaty'ua ljo' cwii nnom na ndaa nnts'aa ts'a' ñ'e'ndyo.

⁷ Cjaañjoom' n'om'yo' nquiee nn'a' na ñetuiitquiendye na tyot'moo'na ñ'oom' Ty'oots'om ndaa'yo'. C'oom' n'om'yo' cantyja 'naa' na tyola'canda'ndyena ndo' cala'yu'ya n'om'yo' ñ'e'ñê cha'xe' tyola' joona.

⁸ Jesucristo ñecwii xje' cwiluiiñê xuee wja, je' ndo' cha'tsoti ndyu. ⁹ Tiñequiandyoy' na nt'omche' nnom ñ'oom na ñomquiiana' na cwiñequia nn'a' na nnc'oochoondyena' 'o xje' 'naa'na'. Ee xcweti na nntsanajnda'ya cantyja 'naa' naya na matseixma' Ty'oots'om, nchii cwe' aa cwicwaa'a oo aa ticwaa'a cwii nnom nantquie, ee joo jo' mei' ticateijndeina' nn'a' jo' nnom.

¹⁰ 'O manquiu'yo' naquii' wats'om 'naa' nn'a' judíos waa tio yuu na cwindye'ntjom ntyee. Cwicwa'na cantyja 'naa' jo', saa jaa xuii', cwila't'maa'ndyo cantyja na jñoom Cristo ts'oom'naa', juuna' tseixma'na' tio cwentaaya, ndo' nquiee ntyee'ñee', tila'xma'na na nlcwa'na cantyja 'naa'na'. ¹¹ Juu tyee na tyoluiitquieñe na tyoch'ee ts'iaa' wats'om 'naa' nn'a' judíos, tyojaachom nioom quioo' na jnda seicwje'. Tyojaaque'ñe' ñ'e' juuna' naquii' cuarto na tjacantyja na lju' tseixma', cha ndaa nntseit'ma' ts'om Ty'oots'om jnaa' cha'tsondey nn'a' judíos. Saa jo' ndo' nnom tsjoom tyola'coñ'e'na joo quioo'ñee'. ¹² Jo' chii mati Jesús tquiaañê na jla'cuee' nn'a' jom jo' ndo' nnom tsjoom Jerusalén. Tioo nioom'm jo' jo' cha que'lju'na' jaa jo' nnom Ty'oots'om. ¹³ Manc'e jo' catsaaya na m'aa' Jesús nnom tsjoom na cwila'jomndyo juu na jlui'jnaa'ñê. ¹⁴ Saa jaa na m'aa'ya tsjoomnancuewaañe, tjaa'na' cwii tsjoom na m'aa'tye'na' yuu ya nnc'o'o'tyaa'ya. Jaa cwil'uaatcuundyo juu tsjoom na quia nncwjee'. ¹⁵ Jo' chii ñequii'che' la'xmaa'ya na cala't'maa'ndyo Ty'oots'om cantyja 'naa' Jesucristo, cwii na jee' cjaawee' ntyjee' na nl'uuya: Caluiit'ma'ndyu'. ¹⁶ Tintsuu' n'om'yo' na nl'a'yo' naya nt'omche' nn'a'. Cateijndeiyoy' nt'om nc'iaa'yo' 'na' na matsei'tjoona' joona. Ee na mach'ee ts'a' nmei' jndati ntyjii Ty'oots'om, nchiiti quia matseicuee' ts'a' quioo' na matseit'maa'ñe jom.

¹⁷ Cala'canda'ndyo' ndaa' nn'a' na cwiluiitquiendye jo' ndaa'yo'. Cala'ñ'oom'ndyo' na cwitsa'ntjomna ee cwique'na cwenta cantyja 'naa'yo' ndo' ñnequiiana cwenta nnom Ty'oots'om cantyja 'naa' ts'iaa' na cwil'ana. Na nla'canda'ndyo' jo' ndaana nquioo na neii'na ts'iaa' na cwil'ana, nchii na nnc'omna na chjoo' n'omna.

¹⁸ Calaneiⁿyo' nnom Ty'oots'om cantyja 'naaⁿyâ. M'aaⁿyâ na titia nquiuyâ jo nnoom ndo' l'ue n'ootⁿyâ na ñequii'cheⁿ cal'aayâ cha'tso cha'xeⁿ na maty'iomyana'. ¹⁹ Cataⁿyo' nnom Ty'oots'om na ñequiaaⁿ na tyuaa' nndaã nncjocandoo'nnda'a 'o.

Naya na macaⁿ ts'aⁿ na seiljeii cartawaañe

²⁰ Nquii Ty'oots'om na mañequiaaⁿ na meiⁿcwii ñomtiuu tic'ootⁿya jo nnoom, na tquiaaⁿ na tando'xco Ta Jesucristo, nqueⁿ na cwiluiinê na mateix'eeⁿ canmaⁿ ntsmeiiⁿeⁿ na tqueⁿtyeeⁿ ñ'oomxco ñ'eⁿ nioom'm, ²¹ quiaaⁿ cha'tso na macaⁿna' 'o cha nla'xmaⁿyo' na candaã'ndyo' jo nnoom na nl'a'yo' yuu na l'ue ts'oom. Cats'aaⁿ ñequiondyê yuu na l'ue ts'oom nc'e Jesucristo. Ñequii'cheⁿ catseit'maaⁿñena' jom. Caluii na ljo'.

²² 'O nn'aⁿya na cwilayu'yo', macaⁿa na candye'yo' ñ'oommeiⁿ na mañequiaana' na t'maⁿ n'om'yo'. Ee chjoowi' ñ'oomwaañe na matseicwanooⁿya na m'aⁿyo', titco juuna'. ²³ Caliu'yo' na m'aaⁿcandyaañe juu nn'aaⁿya Timoteo. Xeⁿ nleityuaaⁿaⁿ na nncwjee'cañoom ja, nntsaaya ñe'cwi ñ'eⁿñê quia na jocandoo'a 'o.

²⁴ Candu'yo' na xmaⁿndye cha'tso nn'aⁿ na cwiluiitquiendye tmaaⁿ na cwitjomndyo'. Mati xmaⁿndye cha'tso nn'aⁿ na cwiluiindye cwentaa' Ty'oots'om jo' jo'. Joo nn'aⁿ ndyuua Italia na cwila'yu' cwila'cwanomna na xmaⁿndyo'.

²⁵ Quiaa Ty'oots'om na candaã' na nto'ñoom'yo' naya na matseixmaaⁿ.

Carta na seiljeii Santiago

Xmaⁿndye nn'aⁿ na cwila'yu' na jleinom

¹ Ja Santiago na cwiluiindyō mosoo' Ty'oots'om ndo' Ta Jesucristo. Matseicwanōⁿya na xmaⁿndyo' 'o nn'aⁿ na canchoo'we ntmaaⁿ jaa nn'aⁿ Israel na jnda t'oom'ndyo' cha'waa tsjoomnancue.

M'aaⁿc'eeñe Ty'oots'om na nntseijnōōⁿ ts'om ts'aⁿ

² 'O nn'aⁿya na cwila'yu'yo', matsona' na c'om'yo' na neiⁿyo' cantyja 'naaⁿ cwii cwii nnom nawi' na cwiwinom'yo'. ³ Ee manquiū'yo' quia maqueⁿna' xjeⁿ juu na cwila'yu'ya n'om'yo' ñ'eⁿ Ty'oots'om, matseijndaa'ñena' na nnc'om' niom'cheⁿ n'om'yo'. ⁴ Ndo' quiandyō' na juu na m'aaⁿ niom'cheⁿ n'om'yo', cats'aana' na candaā'ndyo' jo nnom Ty'oots'om cha nla'xmaⁿyo' nn'aⁿ na wjaaqueiendye cantyja na cwila'yu' na meiⁿncwii titseitjoona' 'o.

⁵ Xeⁿ m'aaⁿ cwiindyō' 'o na matseitjoona' na jndō' ts'om, caⁿ juuna' nnom Ty'oots'om, ee jom nchii cwe' xjeⁿ ññequiaaⁿ ndaa'yo' meiⁿ tiquitseitiaaⁿ ts'aⁿ na macaⁿ. ⁶ Ndo' quia cwitaⁿyo' nnoom, cal'a'yo' naljo' na cwila'yu'ya cwii n'om'yo' ñ'eⁿñê tinc'om'yo' na we waa m'aaⁿ n'om'yo', ee ts'aⁿ na luaa' m'aaⁿ ts'om, matseijomna' juu cha'cwijom nmōⁿ ndaaluee, na lomañjaaⁿ maleiñ'oomñe jndye juuna'. ⁷ Ts'aⁿ na laa'ti' m'aaⁿ ts'om tintseituu na ññequiaa Ty'oots'om ñ'oom na macaⁿ. ⁸ Ee jom xuee je' matseitioom cwii nnom, sãa 'io jnda xuii' na m'aaⁿ ts'oom, jo' chii tiñe'cwii nnom na wjaam'aaⁿ.

Cantyja 'naaⁿ ts'aⁿ na nty'iaa'ñe ndo' ts'aⁿ na tyañe

⁹ Nn'aⁿya na nty'iaa'ñe macaⁿna' na c'oom na neiiⁿeⁿ na matseiwendye Ty'oots'om jom. ¹⁰ Ndo' tsaⁿtya na matseyu' macaⁿna' na c'oom na neiiⁿeⁿ xeⁿ na maju'cje Ty'oots'om jom. Ee tsaⁿtya matseijomna' jom cha'na ljaa' 'naaⁿ tscojndaa na tiyo ntyjana'. ¹¹ Ee quia na nlui' ñe'quioom' ndo' xeⁿ jnda teijmeiⁿya, nlcaaⁿ tscojndaa ndo' mati ljaa' 'naaⁿna' cwiquiaa, mana cwintycwii na jeeⁿ neiⁿncooⁿna'. Maluaa' matseijomna' cwii tsaⁿtya, cwintycwiiñê naquii' cha'tso ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ.

Cana'ñe ts'aⁿ quia na ñe'cats'aana' xjeⁿ jom

¹² Mañequiaana' na neiiⁿ ts'aⁿ quia na cwina'ñe na maqueⁿna' xjeⁿ juu ndo' ticats'aa jnaⁿ. Ee quia na jnda jna'ñe nncō'ñom na ticantycwii na nncwando' ee jnda tso Ty'oots'om na ññequiaaⁿ jo'. Matseijomna' juuna' cha'cwijom corona na nnto'ñoom nn'aⁿ na wi' n'om jom. ¹³ Quia na mach'eena' ts'om ts'aⁿ na ñe'cats'aaⁿ cwii nnom natia, tintseitioom na Ty'oots'om mach'ee na ljo' ee jom tyooch'eena' ntyjeeⁿ na ñe'cats'aaⁿ natia, meiⁿ titseijndaa'ñê na cats'aa ts'aⁿ naljo'. ¹⁴ Sãa mach'eena' xjeⁿ ts'aⁿ quia na mañequiaaⁿñê nnom juu natia na matseiqueeⁿ ts'oom, ndo' juu na matseiqueeⁿ ts'oom mawjaañ'oomna' jom xjeⁿ 'naaⁿna'. ¹⁵ Ndo' quia na jnda jnda s'aa ñ'omtiuu 'ñaaⁿ ts'aⁿ na cats'aaⁿ yuu na l'ue ts'omna', quia jo' mana wjaañ'oomna' ts'aⁿ na nntsuuñê.

¹⁶ 'O nn'aⁿya na cwila'yu'yo' na jeeⁿ wi' ts'ōōⁿya 'o, tañequiandyō' na ññequiū'nn'aⁿna' 'o na nla'tiuu'yo' na nquii Ty'oots'om mach'eeⁿ na cwila'tjoondyo nnoom. ¹⁷ Nquii Tsotyaaya Ty'oots'om na m'aaⁿ nandye mañequiaaⁿ cha'tso nnom na cwito'ñōōⁿya na jeeⁿ ya laxmaⁿna' ndo' candaā'na'. Jom ñecwii xjeⁿ cwiluiiñê, meiⁿ tyootseichuiiñê cha'xjeⁿ cwichuii' ncwaⁿ. ¹⁸ Nqueⁿ nc'e na l'ue ts'oom, tqueeⁿ jaa na tuiindyōxcoo quia jla'yuu'a ñ'oom'm na cwiluiiñena' na mayuu'. S'aaⁿ na ljo' cha nlqueⁿna' jaa cha'cwijom ntjom na cwiwel'jndyee quii'ntaaⁿ cha'tso na jnda tqueeⁿ.

Calacandaā'ndyo cha'tso na matsa'ntjom ñ'oom' Ty'oots'om

¹⁹ 'O nn'a^{ny}a na cwila'y^u'yo' na wi' ts'o^o^{ny}a, ticwiindyo' 'o catseiqueeⁿna' ts'om na candiⁱya ñ'oom' Ty'o^ots'om. Tinc'oom na jeeⁿ cjee 'ndyoo na ndoo' mantyji ljo' ma'moⁿna'. Meiⁿ nchii na nntseiteincuu'ñe na nntseiw'ii x'iaa'. ²⁰ Ee quia na matseiw'ii ts'aⁿ x'iaaⁿ'aⁿ, tyooch'eeⁿ yuu na maty'iom^yana' na l'ue ts'om Ty'o^ots'om na cal'aaya. ²¹ Cwe' nc'e jo', cha'tso na cwajndii na la'xmaⁿ nn'aⁿ ñequio cha'tso na waljoo'cheⁿ na tia na cwil'ana, catjei'ndyo' cantyja 'naaⁿ nmeiⁿ'. Ndo' ñequio na cwitue'ndyo'cje'yo' jo nnom Ty'o^ots'om, cala'ljo'yo' ñ'oom'm na jnda jnoom'm naquii' n'om'yo', na cantyja 'naaⁿ juuna' nnda^a nluin'maaⁿndyo'.

²² Saa tjaa yuu mateijndeina' na cwe' mandii ts'aⁿ ñ'oom naya, xeⁿ nchii macaⁿna' na nnts'aaⁿ ljo' na matsona', ee xeⁿ tical'a'yo' naljo' cwinquo'nn'aⁿndyo' cheⁿncjo'yo'. ²³ Ee ts'aⁿ na cwe' tomti mandii ñ'oom'ñeeⁿ ndo' ticats'aa ljo' na matsona' matseijomna' tsaⁿñeeⁿ cha'na ts'aⁿ na manty'iaa' nnom ñ'eⁿ tsjo'jnom. ²⁴ Tsaⁿñeeⁿ ntyjeeⁿ chiuu waaⁿ xjeⁿ na manty'iaaⁿ'aⁿ tsjo'jnom, saa quia na n'ñeeⁿ na manty'iaaⁿ'aⁿ juuna' mana cwitsuu' ts'oom chiuu waaⁿ. ²⁵ Saa tsaⁿ na tyeⁿ ñjom ts'om ñ'oom na mandii, ndo' maqueⁿya cwenta chiuu xcwe matsaⁿntjom ljeii na matseicandyaañena' jaa ndo' tyeⁿ meiⁿntyjee' na matseicandaⁿ chiuu matsaⁿntjomna', tsaⁿñeeⁿ nnc'oom na neiiⁿ'eⁿ cantyja 'naaⁿ cha'tso na mach'eeⁿ.

²⁶ Xeⁿ m'aaⁿ cwii ts'aⁿ quii'ntaaⁿ'yo' na matseituu na macanda juu jeeⁿ xcwe mach'ee saa ticats'aa xjeⁿ tsaa, quia jo' manquiu'nn'aⁿñe cheⁿnquii, ndo' ñ'oom na matseituu jo' tjaa yuu l'uena'. ²⁷ Jo nnom Ty'o^ots'om, ñ'oom na xcweti ndo' lju' tseixmaⁿ na cwila'yuu'a, luaa matsona': Cateijndeiⁱ ts'aⁿ ndyeñeeⁿ na jnda tja tyendyee, ndo' yolcu na jnda ljondye na tja s'aa, cateijndeiⁱ ts'aⁿ joona nawi' na cwitjoomna ndo' tintseiquii'ñe ñequio natia na matseixmaⁿ tsjoomnancue.

2

Tical'a'yo' na cwe' jndaa' nn'aⁿ na cwila't'maaⁿndyo'

¹ 'O nn'a^{ny}a na cwila'y^u'yo' ñequio Ta Jesucristo, jom tjacantyja na cwiluiit'maⁿñê. L'ue ts'oom na til'a'yo' na cwe' jndaa' nn'aⁿ na cwila't'maaⁿndyo'. ² Nnts'aana' na wjaaqueie' cwii ts'aⁿ yuu na cwitjomndyo' na ndii' tseix'ii s'om cajaⁿ ts'o ndo' cwee liaa na ya. Ndo' mati wjaaqueie' cwii ts'aⁿ na cwee liaa na cwantindyo, ³ saa 'o nla'ñ'oom'ndyo'ti'yo' ts'aⁿ na cwee liaa na ya, ndo' nndu'yo' nnoom: “Cajmaⁿ ljoo yuu na yati”, saa nnom ts'aⁿ na jñeeⁿñe nndu'yo': “Luaa' cwintyje’”, oo “Luaa' cajmaⁿ nomtyuaa”, ⁴ ndo' na luaa' cwil'a'yo' cwit'moⁿ cheⁿncjo'yo' na cwe' jndaa' 'ñeeⁿ na cwiluiit'maⁿñeti quii'ntaaⁿ'yo', ndo' naljo' ma'moⁿna' na tis'a cwila'tiuu'yo', tixcwe cwitjei'yo' cwenta.

⁵ 'O nn'a^{ny}a na cwila'y^u'yo' na jeeⁿ wi' ts'o^o^{ny}a, candye'yo' ñ'oomwaa: Nn'aⁿ tsjoomnancue na nty'iaandye, jnda tjei' Ty'o^ots'om joona na laxmaⁿna na tyandyena nc'e na cwila'y^u'ya n'omna ñ'eⁿñê, nc'e na candya' n'omna jom, nnto'ñoomna cantyja na matsaⁿntjoom cha'xjeⁿ na jnda tqeeⁿ na nnts'aaⁿ. ⁶ Saa 'o je', yacheⁿ cwil'a'yo' na catseijnaaⁿ'na' ndyeñeeⁿ ndo' ¿aa nchii manaⁿtya cwinchjeena 'o? Ndo' joona cwilei'cho xjeⁿnaaⁿna 'o jo ndaa naⁿmaⁿ'iaaⁿ. ⁷ Ndo' aa chii majoo naⁿtya cwila'neiⁿna ñ'oomntjeiⁿ nacjoo' xuee nqueⁿ na jeeⁿ jnda tseixmaⁿna' na cantyja 'naaⁿ juu jo' matseicajndyuna' 'o.

⁸ Waa ljeii na tjacantyja na matsaⁿntjomna'. Luaa matsona': “C'oom' na wi' ts'om' x'ia' cha'xjeⁿ na jnda ntyji' ñequio nncu'.” Xeⁿ na mayuu'cheⁿ cwila'canda'yo' ljeii'ñeeⁿ, quia jo' ya cwil'a'yo'. ⁹ Saa xeⁿ cwe' jndaa' 'ñeeⁿ na cwila't'maaⁿndyo'ti'yo', mach'eenⁿ na waa jnaⁿ'yo' ee cwila'tjoondyo' jo nnom ljeii 'naaⁿ Ty'o^ots'om na matsaⁿntjomna'. ¹⁰ Ee xeⁿ matseicandaⁿñe ts'aⁿ cha'tso ljeii'ñeeⁿ, saa matseitjooⁿñe cantyja 'naaⁿ cwii joona', matseijndaa'ñena' na waa jnaaⁿ'aⁿ jo ndaa cha'tso ljeii'ñeeⁿ. ¹¹ Ee nquii Ty'o^ots'om na tso: “Tinc'oom'ya' ñequio cwiicheⁿ ts'aⁿ”, majom matsoom: “Tintseicue' ts'aⁿ.” Jo' chii xeⁿ na tyooche' na cwe' m'aaⁿ'ya' ñ'eⁿ cwiicheⁿ ts'aⁿ, saa nntseicue' ts'aⁿ, maxjeⁿ

jnda seitjoondyu' nnom cha'waa ljeii'ñeeⁿ. ¹² Jo' chii maca'na' na cal'andyo' cwenta ñ'oom na cwila'nei'yo', ndo' ljo' na cwil'a'yo', cha'xjeⁿ cwil'a nn'aⁿ na maxjeⁿ nquiu na mei'chiuucheⁿ nleijndaa' ñ'oom 'naaⁿ nnts'aa ljeii na matseicandyaañena' jaa. ¹³ Ndo' nn'aⁿ na tíc'om na jnda nquiu nc'iaa, quia na nntu'xe'ndye nn'aⁿ, tjaa'na' ñeeⁿ nnc'oom na wi' ts'om joona. Saa nn'aⁿ na t'om na wi' n'om nc'iaa, na'ñeeⁿ nlui'yana quia na nntu'xe'ndye nn'aⁿ.

Cal'aaya yuu na maty'iommyana' nc'e na cwilayuu'a

¹⁴ O nn'a'ya na cwila'yu'yo' na jeeⁿ wi' ts'oq'ya, ¿yuu l'ue na nntso ts'aⁿ na matseyu'ya ts'oom ñ'eⁿ Ty'oqts'om, saa tjaa na mach'eeⁿ na ma'mo'na' na ljo'? Na luaa' ts'oom, ¿aa ndaaⁿ nlui'n'maa'ñê? ¹⁵ Cal'uu, xeⁿ m'aaⁿ cwii nn'aa'ya na tsa'ns'a oo tsa'nsu na matseitjoona' liaana ndo' nantquie na nlcwa'na na ticwii xuee, ¹⁶ ndo' cwiindyo' 'o nntso ndaana: “Catsa'to'yo'.” Ty'oqts'om catio'naa'ñê 'o na nlcwee'yo' liaa ndo' na nlcwa'cjaacjo'yo', saa xeⁿ tinquiaa' ljo' na maca'na' joona, ¿yuu nnteijndei ñ'oom na luaa' tsu' ndaana? ¹⁷ Maluaa' cantyja 'naa' ñ'oom na matseyu'ya ts'om' ñ'e'ñê xeⁿ tjaa'na' ts'iaa' coch'eena' ñ'e'ndyu' quia jo' ma'mo'na' na ticwando'na' naquii' ts'om'.

¹⁸ Nnts'aache'na' na cwiindyo' 'o nntso: “U matseyu'ya ts'om' ñ'eⁿ Ty'oqts'om ndo' ja mats'aa yuu na maty'iommyana'.” Xeⁿ na ljo', ca'mo'na' na matseyu'ya ts'om' ñ'e'ñê meiⁿ tyoowitquioo' ñequio na mache', ndo' ja ñequio ljo' na mats'aaya m'moq'ya na matseyu'ya ts'oq'ya ñ'e'ñê. ¹⁹ U matseyu' na ñecwii Ty'oqts'om m'aaⁿ, ya na ljo' mache', mati na'jndii maluaa' cwila'yu'na ndo' cwiteindyena na nquiaana. ²⁰ Tintsa' na cwe' ntjei'ndyu'to', que'ya' cwenta. Na cwe' na nntso ts'aⁿ na matseyu'ya ts'oom ñ'eⁿ Ty'oqts'om, saa cantyja na mach'eeⁿ tyoowitquioo' na mayuu' na ljo', quia jo' juu na matseyu'ya ts'om', matseixma'na' ts'oo. ²¹ Cjaañjoom' n'om'yo' ljo' na s'aa welooya Abraham, jo' na tqueⁿ Ty'oqts'om jom na tacatseixmaaⁿ jnaⁿ ee na tqiaaⁿ ti'jnaaⁿ Isaac na cue' cwentaa' Ty'oqts'om. ²² Queⁿ cwenta ñ'oomwaa' cantyja 'naa' Abraham, cantyja na s'aaⁿ ma'mo'na' na tyotseyu'ya ts'oom ndo' juu jo' matseicandaa'ñena' cantyja na luaa' s'aaⁿ. ²³ Ndo' na luaa' s'aaⁿ seicandaa'ñena' ñ'oom' Ty'oqts'om na teiljeii na matsona': “Tyotseyu'ya ts'om Abraham ñequio Ty'oqts'om, jo' na tque'na' jom na tjaa jnaⁿ cwicotseixmaaⁿ, ndo' seicajndyuna' jom ts'aⁿ na jeeⁿ ya ñ'oom juu ñequio Ty'oqts'om.”

²⁴ Ndo' na ljo', ¿aa cwique'yo' cwenta? Nchii tomti maco'ñom Ty'oqts'om ts'aⁿ cwe' cantyja na matseyu'ya ts'om ñ'e'ñê saa mati cantyja na mach'ee. ²⁵ Majo'ti tuii ñequio sculjaa' na jndyu Rahab, tqueⁿ Ty'oqts'om jom na tacatseixmaaⁿ jnaⁿ nc'e ljo' na s'aaⁿ, na tqiaaⁿ wa'na' na ljoo'ndye nn'aⁿ na ty'equeⁿ cwenta chiuu m'aⁿ nn'aⁿ tsjom'm, ndo' jñoom joona cwiicheⁿ nato. ²⁶ Ee cha'xjeⁿ cha'waa seii' ts'aⁿ xeⁿ ticuaa espíritu 'naa'na', maxjeⁿ ts'oo juuna', majo'ti matseijomna' na matseyu'ya ts'om ts'aⁿ, ts'oo juuna' xeⁿ ticañ'eⁿ na mach'ee ts'aⁿ.

3

Cantyja 'naa' tsaa ts'a'

¹ Tinc'om'yo' na jeeⁿ jndyendyo' na ñe'cat'mo'yo' ndaaⁿ nn'aⁿ, ee manquiu'yo' na jaa na cwit'moq'ya majaa'ti m'aa'na' nacjooya quia na nleijndaa' jnaa'ya ñ'eⁿ nn'aⁿ. ² Cha'tsondyo jndye nnom niom na ticjaacanjoom' na cwil'aaya, saa xeⁿ m'aaⁿ cwii ts'aⁿ na maque'ñe xjeⁿ cha'tso na matseineiⁿ, tsa'ñeeⁿ matseixmaaⁿ ts'aⁿ na yañe jom, ee maque'ñe che'nqueⁿ xjeⁿ cantyja 'naa'na'. ³ Cwitjaa'ndyo xjo frenom naquii' 'ndyoo caso cha ñequiaañeyo' cantyja na cwitsa'ntjoq'ya. Ndo' na luaa' cwil'aaya ndaaⁿ nlquaⁿya xjeⁿ cha'waañeyo'. ⁴ Mati que'yo' cwenta cantyja 'naa' w'aandaa, meiiⁿ na jeeⁿ t'ma'na' ndo' jeeⁿ jndei jndye na mantquie juuna', ndo' ts'oom pala' na ñequio wjaañ'oom ts'aⁿ juuna' jeeⁿ cachjoona', saa ndaaⁿ nncjaañ'oom ts'aⁿ w'aandaa'ñeeⁿ mei'yuucheⁿ na l'ue ts'om ts'aⁿ. ⁵ Maluaa' mach'eena' ñequio tsaa ts'aⁿ na matseixma'na'

cwii na tjacañjoom'ñe ts'aⁿ, meiiⁿ na jeeⁿ cachjoona' saa teinom'na' na jndye ljo' nndaā nnts'aana'. Cwii chom cachjoo saa nndaā nntseicona' cwii jndaā t'maⁿ. ⁶ Ndo' tsaa ts'aⁿ tseixmaⁿna' ntsaachom. Juuna' too'cheⁿna' ñequio cha'tso nnom natia ndo' waa najndeii na matseixmaⁿna' na matsei'ndaa'na' cha'waa cantyja na wjaam'aaⁿ ts'aⁿ. Juuna' nndaā nncju'na' na nlei'ndaa'ñ'eⁿ chiuu ya na m'aaⁿ ts'aⁿ, ee chom b'io matseic'uaa juuna'. ⁷ Ts'aⁿ nndaā nntseixioom'm cha'tso quioo', cha'na: quioo' quii'jndaā na wjee, cantsaa, canduu, ndo' quioo' na m'aⁿ ts'om ndaaluee, ndo' maxjeⁿ macwila'xiom' nn'aⁿ quioo'm'aⁿ. ⁸ Saa tsaa ts'aⁿ meiⁿcwii ts'aⁿ xocandaā nntseixiom' juuna', ee juuna' matseixmaⁿna' cwii natia na xondaā nts'aa ts'aⁿ xjeⁿ. ⁹ Ñequio juuna' cwila't'maaⁿndyo Tsotyaaⁿ Ty'oōts'om ndo' mañ'eⁿ juuna' cwtuāa' ñ'oomwi' nacjoo nn'aⁿ na s'aaⁿ na tuiindyē cha'xjeⁿ na waa nqueⁿ. ¹⁰ Ñequio 'ndyoo ts'aⁿ matseit'maaⁿñē Ty'oōts'om ndo' mañequio juuna' majoom'm n'oomwi' nacjoo' ts'aⁿ. 'O nn'aⁿya na jeeⁿ wi' ts'oōⁿya, meiⁿchjoo ticaty'iomyana' na luaa' cwiluii. ¹¹ ¿Aa nndaā nnts'aana' cwii xo' na cwinaaⁿ ndaatiooya majo' jo' cwinaaⁿ ndaatioo na ja? ¹² 'O nn'aⁿya na cwila'yu'yo' na jeeⁿ wi' ts'oōⁿya, cwii ts'oom higuera xocandaā nnaⁿ tā aceitunas juuna', meiⁿ ts'oō tauva xonnaⁿ tā higos juuna'.

Na m'aaⁿ Ty'oōts'om cwinaⁿ na jndo' ts'om ts'aⁿ

¹³ Xeⁿ na m'aaⁿ cwii ts'aⁿ quii'ntaaⁿyo' na jndo' ts'om, ndo' t'maⁿ matsei'nōⁿ, ca'mōōⁿ na ljo' ñequio na c'oom na yats'aⁿñē, c'oom na nioom' ts'oom ee jo' na m'mōⁿna' na jndo' ts'oom. ¹⁴ Saa xeⁿ quii' n'om'yo' laxmaⁿyo' cwii na matsei'ndaa'na' 'o cha'cwijom cwii na ja jnaaⁿ na jeeⁿ xuee'yo' ndo' jeeⁿ cwila'jnda'yo' na nluii t'maⁿndyo', quia jo' tintjei'yo' cwentā na jndo' n'om'yo', ee na cwilaxmaⁿyo' na ljo' maty'iomna' na cantundyo' ndo' cwtije'ndyo' ñequio ñ'oom na mayuu'. ¹⁵ Ee ts'aⁿ na luaa' waa na jndo' ts'om nchii na m'aaⁿ Ty'oōts'om cwinaⁿna', m'aaⁿna' cantyja 'naaⁿ tsjoomnancue, tseixmaⁿna' na jndo' n'om nn'aⁿ, laxmaⁿna' cwentaa' tsaⁿjndii. ¹⁶ Ee yuu na m'aⁿ nn'aⁿ na taaⁿ n'om nc'iaa, ndo' jeeⁿ xueena, jo' jo' cwe' cañ'eeⁿto m'aⁿna, ndo' niom cha'tso nnom natia. ¹⁷ Saa juu na jndo' n'om nn'aⁿ na mañequiaa Ty'oōts'om, m'aⁿ nn'aⁿ na lju' n'omna jo nnoom ndo' ndaa nn'aⁿ, m'aⁿna na tjaa'naⁿ tia' cachona, m'aⁿna na yann'aⁿndye ñequio nc'iaana, ndyaandyena, wi' n'omna nt'omcheⁿ nn'aⁿ, cwil'ana yuu na ya, jndaā' m'aaⁿ n'omna chiuu cwi'oom'aⁿna, ndo' xcwee' n'omna ljo' cwil'ana. ¹⁸ Ndo' nn'aⁿ na cwita'ya nc'iaa na cho tia', na luaa' cwil'ana cwinomna cwii na nnts'aana' cha'cwijom cwiwe' ntjom ndo' cantyja 'naaⁿ naljo', jndye ncue' nnts'aana' na maty'iomyana'.

4

Tacatseix'iaa'ñe ts'aⁿ na matseyiu' ñequio tsjoomnancue

¹ ¿Yuu cwinaⁿ ndia', ndo' yuu cwinaⁿ na cwila'ntja'ndyo' ñ'eⁿ nc'iaa'yo'? Cwinaⁿ joona' naquii' n'om'yo' nc'e natia na queen' n'om seii'yo'. ² 'O tjoōndyo' cwii nnom, saa tileicuaana' luee'yo', jo' na nla'cue'yo' ts'aⁿ, ndo' queen' n'om'yo' na nncuaa cwii nnom 'naⁿ luee'yo', saa tileicuaana', jo' na cwinōⁿyo' mana matseiwena' tia'. Tileicuaa ljo' na l'ue n'om'yo' ee na tyootaⁿyo' nnom Ty'oōts'om. ³ Ndo' xeⁿ na cwitaⁿyo' saa tileicato'ñoom'yo', mach'eena' na ljo' ee tixcwe cwitaⁿyo', ee 'o ñequiom 'naⁿ luee'yo' cha na nla'catsuu'yo' joona' yuu na queen' n'om seii'yo'. ⁴ Nty'iaandyo' 'o nn'aⁿ na tixcwe cwil'a'yo'. ¿Aa ticaliu'yo' na ts'aⁿ na m'aaⁿ na ya ñ'oom juu ñequio tsjoomnancue mach'eena' na jnoom'm Ty'oōts'om? ⁵ Manc'e jo' chii luaa tso ñ'oom' Ty'oōts'om na teiljeii: “Nquii Espíritu na jnda tquiaa Ty'oōts'om na c'oomñē quii' n'oōⁿya na m'aaⁿ na candya' ts'oom jaa, candaā'ya waa na xueeⁿ jaa.” ⁶ Saa Ty'oōts'om mateijndeiiⁿteeⁿ jaa ñequio naya na matseixmaaⁿ. Ee cha'na matso ñ'oom'm na teiljeii: “Ty'oōts'om m'aaⁿ nacjoo nn'aⁿ na cwilas'andye, cwila'lcundye, saa mateijneiⁿ nn'aⁿ na cwtuee'ndyecje.” ⁷ Jo' chii catue'ndyo'cje'yo' jo nnom Ty'oōts'om cha nnaⁿndyo' ñequio tsaⁿjndii ndo'

nleinoom 'o. ⁸ Cala'candyoo'ndyo' na m'aaⁿ Ty'ooots'om quia jo' nntseicandyoo'ñê na m'aⁿyo'. 'O na laxmaⁿyo' jnaⁿ, calalju'yo' luee'yo' ndo' 'o na ñe'c'om'yo' na wi' n'om'yo' Ty'ooots'om ndo' mañejuu xjeⁿ mati cwila'candya' n'om'yo' tsjoomnancue, na luaa' laxmaⁿyo', calalju'yo' n'om'yo'. ⁹ Co'tiana' nquiu'yo', catyuee'yo' ndo' cata'tio'yo' na cwila'tjoondyo'. Na cwinco'yo' na neiⁿnco n'om'yo', catseicwaqueⁿna' jo' na chjoo' n'om'yo' na cwila'tjoondyo'. ¹⁰ Catue'ndyo'cje'yo' jo nnom Ta Ty'ooots'om cha na jom nnts'aaⁿ na nntseiwendyena' 'o.

Tantu'xaqⁿya nn'aaⁿya na cwila'yu'

¹¹ 'O nn'aⁿya, tintio'ñ'oom'yo' ntyjee'yo'. Ee ts'aⁿ na nntio'ñ'oom oo matseijndaa'ñê jnaaⁿ x'iaa', wjaⁿ nacjoo' ljo' na ma'moⁿ ljeii, ndo' matseijndaa'ñê ljo' tis'a matseixmaⁿ ljeii. Ee xeⁿ na 'u matseijndaa'ndyu' na tijo'ndyo ljo' matso ljeii quia jo' mach'eena' na 'u cwiluiindy' ts'aⁿ na matseijndaa'ñê ljo' tijo'ndyo matseineiⁿ ljeii, nchii cwiluiindy' ts'aⁿ na matseicandaa'ñê ljo' na matsona'. ¹² Ee ñecwii m'aaⁿ na tquiaa ljeii na matsaⁿntjomna' ndo' manquiiⁿtyeeⁿ tseixmaaⁿ na nncu'xeeⁿ na aa cwila'tjoondye nn'aⁿ cantyja 'naaⁿna' ndo' manquiiⁿtyeeⁿ nndaⁿ nncwji'n'maaⁿñê oo nncu'xeeⁿ 'u. Saa 'u je', çljo' cwiluiindy' na jeeⁿ ñe'cu'xeⁿ x'ia'?

Ticatseit'maaⁿñê cheⁿnquii ts'aⁿ cantyja chiuu nnts'aaⁿ

¹³ Candye'yo' ñ'oom na matsjoo luaa, 'o nn'aⁿ na quindu'yo': "Iocha luaa', nntsaaya tsjoomwaa oo tsjoomwaa', jo' jo' nnc'oqⁿya cwii chu na nla'jndaa ndo' nndaⁿ na nntantjooⁿ s'om." ¹⁴ Ndo' mein cwe' ticaliu'to'yo' aa cwintando'yo' 'iochati. 'O matseijomna' cha'na nchquiuts'o na chjoowi'taⁿndyo na cwiwitquioo'na' xeⁿ jnda mana cwitsuna'. ¹⁵ 'O luaa macaⁿna' ndu'yo': "Xeⁿ Ty'ooots'om l'ue ts'oom na ndicwaⁿ tandoo'tyaaya, quia jo' nl'aaya nmeiiⁿ oo nt'omcheⁿ." ¹⁶ Saa 'o nchaa l'uu ljo' cwindu'yo', 'o ndicwaⁿ cwilanein'yo' ñ'ooms'a, ñ'oomscu, ndo' cha'tso ñ'oom na macwji's'añê oo na macwji'scuñê ts'aⁿ tia laxmaⁿna'. ¹⁷ Jo' chii meiⁿquia ts'aⁿ na mantyjii na cats'aa yuu na maty'iomyana', ndo' ticats'aa, maxjeⁿ jnaⁿ tseixmaⁿ tsaⁿñeeⁿ.

5

Waa na nnt'uiina' naⁿtya

¹ ¡Candy'e'yo' ñ'oommeiiⁿ 'o naⁿtya! ¡Catyuee'yo' ndo' cala'xua'yo' cantyja na cwajndii nntjom'yo' na nlco'wi'na' 'o! ² Ee 'naⁿ na tyandyo', jnda tei'ndaa'na', ndo' lia'yo' na jndati jnda tcwa' canty'ua. ³ S'om cajaⁿ ndo' s'om xuee 'naⁿyo' jnda t'oom ntsaana', ndo' joo tsaaⁿñeeⁿ nntjei'yuu'ndyena' na tia na cwil'a'yo', ndo' nla'tyuii'ñ'e'na' 'o cha'xeⁿ mach'ee chom. Ñeila't'ue'yo' 'naⁿyo' na ñ'eⁿ cwileityandyo' cwentaa' ndyumeiiⁿñê. ⁴ S'om na t'icatiom'l'ua'yo' nn'aⁿ na ñel'a ts'iaaⁿ 'naⁿyo' cwiñequiana' jnaⁿyo' na tis'a cwil'a'yo'. Ndo' Ta Ty'ooots'om jnda jñeeⁿ ñ'omndyuee naⁿntjoom'yo' na ñel'a ts'iaaⁿ 'naⁿyo'. ⁵ Nnom tyuaawaa jeeⁿ neiⁿncoo' m'aⁿyo' ndo' cwil'a'yo' cha'xeⁿ na 'o l'ue n'om'yo', cwila'ca'meiiⁿndyo' cha'cwijom quioo' na nntseicuee' ts'aⁿ. Ndo' jnda tue'ntyjo xuee na nncwje'yo'. ⁶ Cwil'a'yo' na cat'uiityeⁿ w'aancjo nn'aⁿ na tjaa jnaaⁿ hasta cwil'a'yo' na cwjena, ee na tjaa'naⁿ ljo' ya nndaⁿ nl'ana ñ'eⁿndyo'.

C'om't'maaⁿndyo' n'om'yo' ndo' calanein'yo' nnom Ty'ooots'om.

⁷ Jo' chii 'o nn'aⁿya na cwila'yu'yo' c'om't'maaⁿndyo' n'om'yo' hasta na nncwjee'nnda' Ta Jesucristo. Cha'xeⁿ na t'maⁿ ts'om cwii ts'aⁿ na mach'ee ts'iaaⁿ jndaⁿ, na xjeⁿ na tyjee'cheⁿ ndaalua' hasta xjeⁿ na nnmaⁿcheⁿ na meiⁿnom'm na nlquie ntjoom'm. ⁸ Mati 'o c'om't'maaⁿndyo' n'om'yo' ndo' cwintye'tyeⁿyo', ee mandyoo' nncwjee'nnda' Ta Jesucristo. ⁹ 'O nn'aⁿya, tila'ncjoo'ndyo' cheⁿncjo'yo' nacjoo nc'iaa'yo' cha ticaⁿna' na nncu'xeⁿ Ty'ooots'om 'o ee nqueⁿ cwiluiiñê na macu'xeeⁿ nn'aⁿ, ndo' mam'aaⁿc'eeñê na nnts'aaⁿ naljo'. ¹⁰ 'O nn'aⁿya na cwila'yu'yo', c'om't'maaⁿndyo' n'om'yo' cha'xeⁿ nquiee

profetas na tyoñequia ñ'oom' Ty'oots'om na jeeⁿ wi' tyotjoom. ¹¹ Jaa manquiuuya na neiⁿnco n'om nn'aⁿ na cwinaⁿndye nawi' na cwiitjoom. 'O manquiu'yo' chiuu jnaⁿñe Job nawi' na tyotjoom ndo' manquiu'yo' chiuu s'aa Ty'oots'om ñ'eⁿñê na cwimacanda, ee Ty'oots'om matsei'nqoⁿljo' cwiitjoⁿya ndo' m'aaⁿ na wi' ts'oom jaa.

¹² Ñ'oom na macaⁿtyaya ndaa'yo' 'o nn'aⁿya, na tilcwi'yo' meiⁿ cañoom'luee, meiⁿ tyuaa ndo' meiⁿcwii nnom 'naⁿ, macanda candu'yo' na mayuu' ñ'oom na nquiu'yo' na mayuu' ndo' ñ'oom na nquiu'yo' na tiyuu', candu'yo' na tiyuu' jo' cha na tint'uii Ty'oots'om 'o cantyja 'naaⁿ jnaⁿyo'.

¹³ Xeⁿ m'aaⁿ cwiindyoy' 'o na manchje nawi' juu, catseineiⁿ nnom Ty'oots'om. Ndo' xeⁿ m'aaⁿ ts'aⁿ na neiⁿnco ts'om cata luantsa. ¹⁴ Xeⁿ m'aaⁿ cwiindyoy' 'o na wii', queeⁿñe nn'aⁿ na cwiluiitquiendye nnom tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ cha na cala'neiⁿ naⁿñeeⁿ nnom Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ, ndo' caty'oomndyena seitye nacjoom'm ñequio xuee' Ta Ty'oots'om. ¹⁵ Quia na cwilaneiⁿyo' nnom Ty'oots'om ñequio na cwilayu'ya n'om'yo' ñ'eⁿñê, nntsein'maaⁿ ts'aⁿ na wii', ndo' xeⁿ na seitjoⁿñe tsaⁿñeeⁿ nnoom nntseit'maⁿ ts'oom juu. ¹⁶ Jo' chii ticwiindyoy' 'o catjei'yuu'ndyo' jnaⁿyo' ndaaⁿ nc'iaa'yo', cha na nn'maaⁿyo'. Ee ts'aⁿ na cwiluiiñe cantyja na maty'iomyana', quia matseineiⁿ nnom Ty'oots'om ñequio na jndaya ntyjii, jndye waa na nnts'aana'. ¹⁷ Profeta Elías tyotseixmaaⁿ cha'xeⁿ jaa nmeiiⁿ, saa quia na seineiiⁿ nnom Ty'oots'om ñequio na seicantyyaa'ya ts'oom na tcaaⁿ na ticua', ndyee chu waljoo' xcwe taticua'. ¹⁸ Jnda jo' tcaⁿnnaaⁿaⁿ na cua', quia jo' s'aa Ty'oots'om na jnaⁿnnda'na' na tyowa' ndo' tue' ntjom.

¹⁹ 'O nn'aⁿya, xeⁿ ma'ndii cwiindyoy' 'o ñ'oom na mayuu', ndo' cwii x'iaaⁿaⁿ mach'ee na calcwe'nnaaⁿaⁿ, ²⁰ caliu'yo', ts'aⁿ na nnts'aa na calcwe' ts'aⁿjnaⁿ nato na tijo'ndyo', macwji'n'maaⁿñê tsaⁿñeeⁿ na nntsuuñe añmaaⁿ, ndo' mach'eeⁿ na jndye jnaaⁿ tsaⁿñeeⁿ matseit'maⁿ ts'om Ty'oots'om.

Carta najndyee na seiljeii Pedro

Pedro seicwanoom carta na m'aⁿ nn'aⁿ na t'oom'ndye

¹ Maja Pedro na cwiluiindyō apóstol, ts'aⁿ na majñom Jesucristo ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ mat-seiljeiya ñ'oomwaa na matseicwanōⁿya juuna' ndaa' 'o na jnda t'oom'ndyo', na m'aⁿyo' l'ondaa Ponto, Galacia, Capadocia, Asia ñ'eⁿ Bitinia, ² ndaa' 'o na jaach'ee xuee tjeiiñe Tsotyaaya Ty'oōts'om 'o na laxmaⁿyo' cwentaaⁿaⁿ cha'xjeⁿ na seijndaa'ñê. Cantyja 'naaⁿ Espíritu Santo tqueñōōⁿ 'o na nlaxmaⁿyo' na calacanda'yo' jo noom ndo' na nlaxmaⁿyo' na lju' n'om'yo' ñequio nioom' Jesucristo. Quiaa Ty'oōts'om na candaaya nnto'ñoom'yo' naya na matseixmaaⁿ ñequio na tjaa ñomtiuu c'om'yo' jo nnoom.

Cwicantyyaa' n'ōō'ya na nntandōō'nda'a

³ Catseit'maaⁿñena' nquii Ty'oōts'om na cwiluiñê Tsotye Ta Jesucristo cwentaaaya. Jom nc'e na jeeⁿ wi' ts'oom jaa jnda s'aaⁿ na cwiluiindyōxcoo nc'e na tando'xco Jesucristo. Cantyja 'naaⁿ jo' m'aaⁿya na cwicantyyaa' n'ōō'ya na ndaaya na nntandōō'a.

⁴ Cantyja 'naaⁿ Jesucristo nnts'aa Ty'oōts'om na nnto'ñoom'yo' juu na nda'yo' na cwileiwe cañoom'luee na lju' tseixmaⁿna' na tijoom cwi'ndaa' meiⁿ xoc'uaana' cha'na ljaa'. ⁵ Nc'e na cwilayu'ya n'om'yo' ñ'eⁿ Ty'oōts'om mawañoom'm 'o ñequio najndeii na matseixmaaⁿ. Nnts'aaⁿ na ljo' hasta ncuee na macanda quia na nleitquioo' na nncwji'n'maaⁿñê 'o.

⁶ Nc'e na manquiu'yo' na macwji'n'maaⁿñê 'o, t'maⁿ cwiquioo na neiⁿyo', meiiⁿ mach'eena' maniom jndye nnom nawi' na cwiwinom'yo' je'. Saa tiyo macaⁿna' na nntjom'yo' nmeiⁿ, ntyja nncwinomna'. ⁷ Juu na cwila'yu'ya n'om'yo' matseijomna' juuna' cha'cwijom s'om cajaan, juuna' macaⁿna' na nncwinom'yo' nawi' cha nleitquioo' cwanti na jdana'. Juu na matseiyu'ya ts'om ts'aⁿ na ya nncwinomna' nawi', jndati tseixmaⁿ jo' nchiiti s'om cajaan na cwintycwiina'. Ndo' naljo', juu na cwila'yu'ya n'om'yo', jnda teitquioo' na ya jlui'yo', quia na nncwjee'nnda' Jesucristo, nluii't'maⁿndyo' cantyja 'naaⁿ juu jo'.

⁸ 'O meiiⁿ tyoonty'ia'yo' jom, saa candya' n'om'yo' ñ'eⁿñê. Meiiⁿ na nchii cwinty'ia'ndaa'yo' jom, saa nc'e na jom quit'maⁿ n'om'yo', mañequiaana' na t'maⁿ waa na neiⁿyo'. Meiⁿ tileicaliu'yo' cwaaⁿ ñ'oom na ndu'yo' na neiⁿyo'. Ndo' juu na neiⁿyo' matseit'maaⁿñena' Ty'oōts'om. ⁹ Ee nc'e na cwila'yu'yo' ñ'eⁿ Jesucristo, cwito'ñoom'yo' na macwji'n'maaⁿñê Ty'oōts'om añaⁿ 'naⁿyo'.

¹⁰ Ncuee na teinom nquiee profetas na tyoñequia ñ'oom' Ty'oōts'om cantyja 'naaⁿ na quia nluii, tyola'naaⁿna ñ'oom'm ndo' tcuu tcuu ñe'cala'nōⁿna cantyja 'naaⁿ na nncwji'n'maaⁿñê nn'aⁿ, ndo' nc'e naya na matseixmaaⁿ ñejlaneiⁿna cantyja 'naaⁿna'.

¹¹ Nquii Espíritu na matseixmaⁿ Cristo na tyom'aaⁿ quii' n'omna, tyuaa' t'mōōⁿ ndaaⁿ nañeeⁿ nawi' na ntjom Cristo ndo' na ndaquia nntseit'maaⁿñena' juu. Tcuu tcuu tyol'ueena 'ñeeⁿ ts'aⁿ tsaⁿñeeⁿ na t'mōⁿ Espíritu ndaana ndo' cwaaⁿ xjeⁿ nncwjee'.

¹² Nañeeⁿ t'mōⁿ Ty'oōts'om ndaana na tixocaluiiñe Cristo xjeⁿ na cwita'ndo' nquieena. T'mōōⁿ ndaana na nnc'oom juu xjeⁿ na m'aaⁿ jaa. Jo' chii ndyumeiⁿñe, ñequio na mateijndeii Espíritu Santo na jñom Ty'oōts'om, cwiñe'quia nn'aⁿ ñ'oom naya ndaa'yo' cantyja 'naaⁿ Jesucristo. Jeeⁿ cajnda ñ'oom nayawaañe hasta matseiqueeⁿna' n'om ángeles na ñe'cala'nōⁿna juuna'.

Ty'oōts'om maqueeⁿñê na c'ōōⁿ na lju' n'ōōⁿ

¹³ Queⁿtyeⁿyo' cantyja na cwila'tiuu'yo'. Cal'a' cheⁿncjo'yo' xjeⁿ na ñe'cwii n'om'yo'. C'om'yo' na ñe'cwii waa na quit'maⁿ n'om'yo' cantyja naya na nnts'aa Ty'oōts'om 'o quia na ndyonna' Ta Jesucristo. ¹⁴ Nc'e na cwiluiindyō' ntseinda Ty'oōts'om na

cwila'candaa'ndyo', catjei'ndyo' cantyja 'naa' joo ts'iaa' na ñejla'jomndyo' cwitjooche' na ta'jna'yo' jom. ¹⁵ Nquii Ty'oots'om na t'maa' 'o cwiluiñê na lju' ts'oom. Jo' chii mati 'o c'om'yo' na lju' n'om'yo' jo nnoom cantyja cha'tsoti na cwitsam'a'yo'. ¹⁶ Ee teiyo teiljeii ñ'oom' Ty'oots'om na matsona': "Nc'e na ja cwiluiindyö na lju' ts'oö'ya, mati 'o c'om'yo' na lju' n'om'yo'."

¹⁷ Nc'e na cwilcwi'yo' Tsotye'yo' na nque' xocats'aa' na neii'e' cwii ts'a' saa cwiiche' tineii'e', jo' chii c'om'yo' na nquia'yo' jom yoché na m'a'yo' ljooñe cha'cwijom nn'a' na cwe' cwiueya. ¹⁸ Juu na ñet'om'yo' cwitjooche' na jla'yu'yo' ñ'e' Ty'oots'om na jee' cwe' ts'iaa'ndyo' jo', tjei'ñ'maa'ñê 'o cantyja 'naa'na', joo jo' t'moö' welo'yo' ndaa'yo'. Manquiu'jndaa'ndyo' na juu na tjei'n'maa'ñê 'o, nchii ñjom'ua juuna' ñequio 'na' na cwindyue, cha'na s'om cajan oo s'om xuee, ¹⁹ 'o ñjom'uandyo' ñequio nioom' Cristo na jee' ndya' jnda, na tquiaa'ñe che'nque' na jla'cuee'na jom cha'cwijom cwii catsma' na cwiñe'quia nn'a' na cwila't'maa'ndyena Ty'oots'om, na mei'cwii ticatseixmaa' na ticandaa'ñê, cha'cwijom catsma' na canchii'ñeñ'e'. ²⁰ Cwitjooche' na nlque' Ty'oots'om tsjoomnancue, saa jnda tquee' na nntjom Cristo na ljo'. Saa hasta ndyumeii' tquiaa Ty'oots'om na teitquioo'ñê cha nnteijndeina' 'o. ²¹ Je' cantyja 'naa' Jesucristo m'a'yo' na cwila'yu'yo' ñ'e' Ty'oots'om. Manquiiyee' tquiaa' na tando'xco juu jnda na tue', ndo' seit'maa'ñê juu. Ndo' nc'e na ljo' cwila'yu'ya n'om'yo' ñ'e'ñê, ndo' cwiicantyyaa' n'om'yo' jom.

²² Ndo' je', nc'e na cwito'ñoom'yo' ñ'oom na mayuu', jo' na lju' aña'aa'yo' cha xcwee' n'om'yo' cwil'a'yo' na cwilawi' n'om'yo' nn'a'yo' na cwila'yu'. Ndo' matsona' na c'om'yo' na wi' n'om'yo' cwii ndo' cwiindyö' ñequio na lju' n'om'yo' ndo' ñequio cha'waa na jnda'yo'. ²³ Ee jnda tuiixcondyo' cwe' nchii cantyja 'naa' nn'a' na cwiwje. 'O jnda tuiixcondyo' cantyja 'naa' ñ'oom' Ty'oots'om na wando', cwii na m'aa' ndo' m'aa'.

²⁴ Ee ñ'oom' Ty'oots'om na seiljeii Isaías, matsona':
Cha'tsondye nn'a' matseijomna' joona cha'cwijom tsco jndaa.
Ndo' juu na t'ma' na cwiluiindyena matseijomna' juuna' cha'cwijom ljaa' tsco jndaa.
Saa quia na cwicaa' tsco jndaa, cwiquiaa ljaa'na',

²⁵ saa ñ'oom' Ty'oots'om ticantycwii na m'aa'na'.
Ndo' juu ñ'oom'ñee' na tyoñequia nn'a' ndaa'yo' tseixma'na' ñ'oom na nlui'n'maa'ndye aña'aa' nn'a'.

2

¹ Nc'e na luaa', catjei'ndyo' cantyja 'naa' cwii cwii nnom natia, cha'tso na maquiu'nn'a'na', cha'tso na we waa na mach'ee ts'a', cha'tso na cwila'taa' n'om nn'a' nc'iaana, cha'tso na cwitio'ñ'oom nn'a' nt'omche'. ² Cha'xje' yo'ndaa na 'ndaandye cwil'ueena ndaatsuu' tsondyena, cjoo' n'om'yo' na cal'ue'yo' ndaatsuu ñequii' cantyja 'naa' Espíritu, cha cantyja 'naa' jo' nntsanajnda'yo' na laxma'yo' nn'a' na macwji'n'maa'ñe Ty'oots'om, ³ xe' na aa mayuu'che' jnda cwiue'yo' cwenta na jee' ya cwiluiñe nque' na matsa'ntjoom 'o.

Cristo cwiluiñê tsjo' na wando'

⁴ Jo' chii cala'candyoo'ndyo' jo nnom nque' na cwiluiñê tsjo' na wando', nque' na tjeii' nn'a' cwenta na xocwil'ueñê, saa tjei' Ty'oots'om jom na l'ueñê ndo' jnda ntyjii jom. ⁵ Ndo' mati 'o, na cwiluiindyö' ljo' na cwita'ndo', quiandyo' na mawil'uee'ñe Ty'oots'om 'o na cwiluiindyö' wats'om yuu na m'aa' Espíritu, cwiluiindyö' cwii tmaa' ntyee na lju' n'om, na cantyja 'naa' Jesucristo cwila't'maa'ndyo' Ty'oots'om, ts'iaa' cantyja 'naa' Espíritu na jee' cwijaawee' ts'oom.

⁶ Ee naquii' ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii matsona':
Quii' tsjoom Sión maqua'ya cwii tsjo' na tseixma'na' tsjo' nquii tsia'ntsjö' w'aa.
Matso Ty'oots'om:

Ja tjeii'a jom cwentaya ndo' jeeⁿ ndya' jnda cwiluiiñê;

Meiⁿñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseyu' ñ'eⁿñê,

tijoom xuee nnts'aana' na cwe' ts'iaaⁿndyo na ñentyjaa' ts'om jom.

⁷ Cautyja 'naⁿ 'o na cwila'yu'yo' ñ'eⁿ nqueⁿ na cwiluiiñê tsjo'waa, jeeⁿ jnda cwiluiiñê saa cautyja 'naaⁿ joo nn'aⁿ na ticalayu' ñ'eⁿñê, matseicandaa'ñena' na matso ñ'oom' Ty'o^ots'om na teiljeii:

Juu tsjo' na tquiee' luañê na cwil'a w'aa,

tseixmaⁿna' tsjo' nqui tsiaⁿtsjo'.

⁸ Ndo' mati waa cwiicheⁿ ñ'oom na matseineiⁿna' cautyja 'naaⁿaⁿ:

Jom matseijomna' cha'cwijom cwii tsjo' ty'a, cwii tsjo' na matseiquiaana' nn'aⁿ.

Tquiaandyena ee tilañ'oom'ndyena ñ'oom cautyja naaⁿaⁿ ee luaa' teijnoomna.

Nn'aⁿ na cwiluiindy cwentaa' Ty'o^ots'om

⁹ Saa 'o cwiluiindy' tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'o^ots'om cwentaaⁿaⁿ, cwii tmaaⁿ ntyee na cwindye'ntjom'yo' nnom nqueⁿ na tjacautyja cwiluiiñê na matsa'ntjoom, cwiluiindy' nn'aⁿ cwii tsjoomnancue na lju' ts'om, cwii tmaaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿyo' cwentaaⁿaⁿ, nmeiiⁿ laxmaⁿyo' cha nntjei'yuⁿndyo' na jeeⁿ t'maⁿ ts'iaaⁿ mach'eeⁿ ñ'eⁿndyo', nqueⁿ na t'maaⁿ 'o na calui'yo' naquii' najaaⁿ ndo' na nlajomndyo' ñequio na neiⁿncoo' naxuee na cwiluiiñê. ¹⁰ Ñet'om'yo' na tîlaxmaⁿyo' tmaaⁿ cwentaa' Ty'o^ots'om, saa je' je' cwila'xmaⁿyo' juuna'. Jaach'eeⁿti xuee tîcaliu'yo' na candya' ts'oom 'o, saa je' je' cwiliu'yo' na ljo' jom ñ'eⁿndyo'.

Xcwe c'om'yo' cha ndaa ndye'ntjom'yo' nnom Ty'o^ots'om.

¹¹ 'O nn'aⁿya na jeeⁿ wi' ts'o^onyaa, nc'e na cwiluiindy' cha'cwijom nn'aⁿ na cwe' cwiquieya, ndo' cwe' cwiwinom'yo' tsjoomnancue, macaⁿa ndaa'yo' na tañequiandyo' na joo na l'ue n'om sei'yo' na nnc'oochona' 'o xjeⁿ 'naaⁿna'. ¹² Xcwe c'om'yo' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na tic'om nacje 'naaⁿ Ty'o^ots'om, ee na nl'a'yo' na ljo' meiiⁿ na tia ñ'oom cwilaneiⁿna nacjo'yo' na cha'cwijom tiann'aⁿndyo', nlqueⁿna cwentaa naya na cwil'a'yo' ndo' xuee quia na ñnequiana cwentaa nnom Ty'o^ots'om, nla't'maaⁿndyena jom cautyja 'naⁿyo'.

¹³ Ndo' cwe' nc'e na cwiluiindy' cwentaa' nquii Ta Jesús, jo' chii catue'ndyo'cje'yo' ndaa cha'tso nn'aⁿ na m'aⁿ n'iaaⁿ. Najndyee nnom nquii tsaⁿmaⁿts'iaaⁿt'maⁿ, ¹⁴ ndo' mati ndaa nn'aⁿ na matsaaⁿaⁿ nacje 'naaⁿaⁿ na cwic'eeⁿ n'iaaⁿ. Ee joona cwito'ñoomna ñ'oom na catu'xeⁿna nn'aⁿ na cwil'a natia. Ndo' mati cwila't'maaⁿndyena nn'aⁿ na cwil'a yuu na maty'iomyana'. ¹⁵ Ee l'ue ts'om Ty'o^ots'om na cal'a'yo' yuu na maty'iomyana' cha cautyja 'naaⁿ jo' nntseicheⁿna' nn'aⁿ na tijndo' n'om na ntjeiⁿ ljo' cwil'a.

¹⁶ 'O cwiluiindy' nn'aⁿ na jnda seicandyaañe Ty'o^ots'om naquii' natia. Saa ticala'tiuu'yo' na ljo' s'aaⁿ ñ'eⁿndyo' cha nncju'naaⁿñena' na nl'a'ti'yo' na ticaty'iomyana'. Cal'a'yo' cha'xjeⁿ na macaⁿna' na cal'a nn'aⁿ na cwiluiindy moso jo nnoom. ¹⁷ C'om'yo' na cwila't'maaⁿndyo' cwii cwii ts'aⁿ cautyjati na matsona'. Mati c'om'yo' na jnda nquiu'yo' nn'aⁿ na cwila'yu'. Cala't'maaⁿndyo' Ty'o^ots'om ñequio na jnda nquiu'yo' jom. Mati tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ, cala't'maaⁿndyo' jom.

Juu na tjom Cristo na wi' t'maⁿ, luaa ma'moⁿna'.

¹⁸ 'O na tyeⁿ m'aⁿyo' moso ndaa patrom 'naⁿyo', catue'ndyo'cje'yo' ndaa joona meiiⁿ aa ya nn'aⁿndyena oo aa tiann'aⁿndyena. ¹⁹ Ee jeeⁿ ya cautyja 'naaⁿ ts'aⁿ quia mañequiaañe na ñecuaa na ticaty'iomyana' ljo' matjoom ee ntyjeeⁿ xcwe m'aaⁿ jo nnom Ty'o^ots'om. ²⁰ Ee xeⁿ cwila'sei'na 'o nc'e cwii nnom na tia na jnda l'a'yo', ¿yuu waa naya 'naⁿyo' meiiⁿ na m'aⁿyo' na cwiljoya n'om'yo' na cwicacho'yo'? Saa xeⁿ cwila'quii n'om'yo' quia na cwicacho'yo' jnaaⁿ na l'a'yo' yuu na ya, luaa' jeeⁿ xcwe jo nnom Ty'o^ots'om. ²¹ T'maⁿ Ty'o^ots'om 'o na caljoya n'om'yo' meiiⁿ na nntjom'yo' nmeiⁿ, ee teinom Cristo na wi't'maⁿ, cwii na nluii'ndyo' jom na ntsantyjo'yo' 'naaⁿ nc'eeⁿ.

22 Ee meincwii tîcatseitjooñê meinc tîquinquiunnaa. 23 Quia na jla'jnaa' nn'a' jom, tîtseilcwee'e' ñ'oom jnaa' ndaana. Quia na ta'wi'na jom, saa tîco'wee'e' joona, cwe' 'ndiifetoom ñequio l'o Ty'oqots'om na xcwe macu'xe'. 24 Ñequio seii'e' tjachom jnaa'ya nacjoo' ts'oom'naa' cha nla'xmaa'ya l'oo jo nnom jna' ndo' quii'ntaa' nn'a' nc'oo'ya cha'xje' na maty'iomyana'. 25 Ee cweitjooche' na tajna'yo' Cristo, ñeseijomna' 'o cha'na canma' na jnda' tsuundyeyoo', saa je' na jnda' l'cwe'yo' cantyja 'naa' Cristo, mach'ee' cwenta añmaa'yo' cha'xje' mateix'ee sto quioo'ñee' ndo' na mawañoom'm 'o.

3

Luaa matsona' na c'om nn'a' na jnda' tuncu

1 'O yolcu na m'a' s'aa'yo', mala'ti' catue'ndyo'cje'yo' ndaana cha 'ñee' joona na tyoola'yu' ñ'oom naya 'naa' Ty'oqots'om, nc'oola'nq'na na mayuu' juuna' nc'e na cwique'na' cwenta chiuu m'a'yo' joo ndaana meii' tyoondyo' ndaana, 2 ee na cwique'na' cwenta na xcwe tsam'a'yo' jo ndaana ñequio na cwila't'maa'ndyo'. 3 Juu na cwilatycwi'ndyo' cantyja 'na'yo' til'a'yo' cwe' ñequio 'na' na cwiwitquioo' cha'na cwila'tycwi'yo' soonque'yo', 'na' na tuiina' ñequio s'om cajaan' oo liaa na jee' chjoom. 4 'O calaxma'yo' na tycwi'ndyo' naquii' n'om'yo', na juu na nei'ncoo'ndyo' xocanty-cwiina', na nleitquioo' jo' laxma'yo' quia na ya nn'a'ndyo' meii' titsei'ndaa'na' 'o ljo' na cweitjom'yo'. 5 Ee yolcu na tyom'a' na tandyo xuee na tyoluiindy na lju' n'om, maluaa' tyola'xma'na, tyocantyyaa' n'omna Ty'oqots'om ndo' tyotuee'ndyecjena ndaa' s'aana. 6 Maluaa' tyotseixma' Sara. Tyotseicandaa'ñê nnom Abraham, ndo' tsoom nnom saa'a' Ta.

7 Ndo' mati 'o na'nom na m'a' l'cuu'yo', c'oom'ya n'om'yo' cantyja 'naa'na, cala't'maa'ndyo' joona na ticwe'ntyjo na jdana' cha'na 'o, saa mati nc'e juu naya na matseixma' Ty'oqots'om na ñecwii xje' mañequiaa' na laxma'na na ticantycwii na cwita'ndo'na cha'xje' 'o. Luaa' cal'a'yo' cha tintseicu'na' na nñee' ñ'oom na cwita'yo' nnoom.

Cwitjoom nn'a' nawi' na cwil'ana na maty'iomyana'

8 Ndo' cha'tsondyo' c'om'yo' ñequio nn'a' na cwila'yu' na ñecwii cwila'tiuu'yo' na jnda nquiu'yo' joona. C'om'yo' na wi' n'om'yo' cha'cwijom ñenquii ts'a' ntseinda 'o. Cal'a'yo' na jndati nquiu'yo' nt'omche' ñequio na nty'iaandyo' ñ'e'ndyena. 9 Ts'a' natia mach'ee 'o, tilalcwe'yo' nawi' nacjoo' ts'a'ñee'. Xe' na matseijnaa'a' 'o, 'o tila'jna'yo' jom. 'O cwiiche' ljo cal'a'yo', cata'yo' na catio'naa'ñe Ty'oqots'om ts'a' na nmeii' mach'ee, ee jnda' seijndaa'ñê na 'o nnto'ñoom'yo' na nntio'ñaa'ñê 'o. 10 Ee waa ñ'oom' Ty'oqots'om na teiljeii na matsona':

Mei'quia ts'a' na ñe'c'oom na ya quii'ntaa' nc'iaa',
xe' ntyjaa' ts'om na cha'tso xuee na wando' nnc'oom na neii',
quia jo' cats'aañe che'nquii xje' tsaa.
Tantseinei' ñ'oom na tia, meii' tañe'quiaañe na nntseinei' cantu.

11 Cwji'ñê cantyja 'naa' natia, cats'aa' yuu na ya,
cal'uee' na caljoyaandye nn'a' ñ'e' nc'iaana.
Que'ñê na cats'aa' naljo'.

12 Ee maque' Ty'oqots'om cwenta nn'a' na cwiluiindy cwentaa'a',
ndo' mañee' ñ'oom na cwilaneina' nnoom,
saa nn'a' na cwil'a natia, m'aa' nacjoo na'ñee'.

13 Ee xe' ñequii'che' cwil'a'yo' na ya, ¿ñee' nnda' nnts'aa nawi'ñe ñ'e'ndyo'?

14 Saa meii' xe' cwiwinom'yo' nawi' na jnda' l'a'yo' naya, matio'naa'ñe Ty'oqots'om 'o. Mei' ncwii ts'a' tinc'om'yo' na nquia'yo' juu, tila'catyuendyo'. 15 'O naquii' n'om'yo' cala't'maa'ndyo' Cristo na cwiluiiñê na matsa'ntjoom 'o. Ñequii'che' c'omc'eendyo' na nt'o'yo' nnom ts'a' na mawax'ee chiuu waa na cwicantyyaa' n'om'yo' jom, 16 c'om'yo'

cha'xjeⁿ na macaⁿna' cha meiⁿcwii ñomtiuu tacandii' nquiu'yo' cha joo nn'aⁿ na tia cwilaneiⁿna cantyja chiuu cwitsaam'aⁿyo' na cwilayu'yo' ñ'eⁿ Cristo, nc'omna na jnaaⁿna cantyja 'naaⁿl ñ'oom na cwilaneiⁿna.

¹⁷ Ee xeⁿ na l'ue ts'om Ty'oots'om, yati na co'wi'na' ts'aⁿ nc'e mach'ee yuu naya, nchiiti na co'wi'na' juu na mach'ee natia. ¹⁸ Cristo ñejom tjoom naw'i' nc'e jnaaⁿ jaa, tacaⁿna' na cue'nnaaⁿaⁿ. Jom na ticatseixmaaⁿ jnaⁿ tueeⁿeⁿ cwentaa jaa nn'aⁿ jnaⁿ, cha ndaaⁿ nncwjaa'ñê jaa cwentaa' Ty'oots'om. Cantyja 'naaⁿl seiiⁿeⁿ tueeⁿeⁿ, saaⁿ nc'e espíritu 'naaⁿaⁿ tando'xcoom. ¹⁹ Ndo' cantyja 'naaⁿl espíritu na tseixmaaⁿ, tjanquiaaⁿ ñ'oom ndaaⁿ espíritu 'naaⁿl'oo na m'aⁿ jnaⁿ, ²⁰ na joona xuee'ñeeⁿcheⁿ ñejla'tjoondyena yocheⁿ na tyom'aⁿ Noé. Xjeⁿñeeⁿ tyomeiⁿndoo'nty'iaaⁿñe Ty'oots'om na calcwe' n'omna' yocheⁿ na tjaluii w'aandaa, na cantyja 'naaⁿl juuna' ñe'ñeeⁿ ts'aⁿ jlui'n'maaⁿñe naquii' ndaatioo'ñeeⁿ. ²¹ Ndaatioo'ñeeⁿ matseijomna' juu ndaa na cwiwits'oomndyo, na cantyja 'naaⁿl jo' laxmaaⁿya nn'aⁿ na cwilui'n'maaⁿndyo je'. Na cwiwits'oomñe ts'aⁿ tica'moⁿna' cantyja 'naaⁿl na nlju'ñê, cantyja 'naaⁿl juuna' ma'moⁿna' na macaⁿ ts'aⁿ na tic'oom na m'aaⁿl m'aaⁿl ts'oom jo nnom Ty'oots'om ndo' na tseixmaⁿ ts'aⁿ na cwilui'n'maaⁿñe nc'e na tando'xco Jesucristo. ²² Tjalcweeⁿeⁿ cañoom'luee ndo' wacatyeeⁿ ntyjaa' ts'o Ty'oots'om ntyjaya yuu cwituee'ndyecje cha'tso ángeles ñequio nt'omcheⁿ nnom na cwiluiitquiendye ndo' m'aⁿ nt'omcheⁿ na waa na jndaⁿ la'xmaⁿ.

4

Candya'ntjooⁿya cantyjati naya na cwicandaaya nnom Ty'oots'om

¹ Jo' chii, cha'xjeⁿ na tco'wi'na' Cristo ñequio seiiⁿeⁿ, mati 'o la'xmaⁿyo' na ñnequiandyo' na co'wi'na' 'o, ee ts'aⁿ na maco'wi'na' juu ñequio seii', jndaⁿ ty'ioo'ñê na ñe'queⁿ jnaⁿ xjeⁿ jom, ² cha cantyjati xuee na wañoom'm nnc'oom cha'xjeⁿ na l'ue ts'om Ty'oots'om, nchii cha'xjeⁿ na queen ts'om seii' ts'aⁿ. ³ Tco xuee na ñel'a'yo' cha'xjeⁿ cwil'a nn'aⁿ na tic'om nacje 'naaⁿl Ty'oots'om, ñel'a'yo' natia na cwil'a naⁿñeeⁿ, tyom'aⁿyo' na queen n'om'yo' nt'omcheⁿ, ñejla'xmaⁿyo' nn'aⁿ candyee, tyocwa'jndoo'ndyo' ndo' tyowe'yo', ndo' tyola't'maaⁿndyo' joo na cwe' nn'aⁿ l'a. ⁴ Saa je' nc'e na ticalajomndyo'ti'yo' ñequio na mawinom'na' natia na cwil'a naⁿñeeⁿ, jo' matseñ'eeⁿñena' joona ndo' tia ñ'oom cwilaneiⁿna cantyja 'naaⁿyo'. ⁵ Saa ncue'ntyjo xjeⁿ na nlcaⁿna' na ñnequiana cwentaa nnom Nqueⁿ na m'aaⁿc'eeñê na nncu'xeeⁿ nn'aⁿ na cwita'ndo' ndo' nn'aⁿ na jndaⁿ tja. ⁶ Jo' chii ndaaⁿ l'oo jndaⁿ teineiⁿ ñ'oom' Ty'oots'om cha cha'xjeⁿ jom wanoom'm, mati ndaaⁿ nnta'ndo'na meiiⁿ jndaⁿ tu'xeⁿndyena cha'xjeⁿ cwitu'xeⁿndye cha'tso nn'aⁿ.

⁷ Jndaⁿ wjaawindyoo' na nntycwii cha'tso. Nc'e na ljo' catjei'ya'yo' cwentaa chiuu cwitsam'aⁿyo', ndo' calanei'yo' nnom Ty'oots'om ñequio na xcwee' n'om'yo'. ⁸ Ndo' na t'maⁿti c'om'yo' na xcwe na m'aⁿyo' na jndaⁿ nquiu'yo' nc'iaa'yo' na cwilayu' ee quia na m'aaⁿ ts'aⁿ na jndaⁿ ntyjeeⁿ x'iaaⁿaⁿ, matseit'maⁿya ts'oom ts'aⁿ na matseitjoñe nnom. ⁹ Cateix'ee'yo' nn'aⁿ na cwe' cwiquieya l'a'yo', meiⁿ tila'ncjoo'ndyo' ñ'eⁿndyena. ¹⁰ Cwii cwiindyo' cwicanda'yo' cwii nnom na ndaaⁿ nl'a'yo' ts'iaaⁿ 'naaⁿl Ty'oots'om. Cha'xjeⁿ mach'ee cwii ts'aⁿ na matoⁿl ts'iaaⁿ, jo' cwil'uee'ndyo'ya'yo' jndye nnom naya na matseixmaⁿ Ty'oots'om. ¹¹ Xeⁿ macandaa' ts'aⁿ na catseineiⁿ, ñ'oom na mañequiaaⁿ cats'aana' cha'cwijom nquii Ty'oots'om matseineiⁿ. Xeⁿ macandaa' ts'aⁿ na mateijneiⁿ nn'aⁿ, cats'aaⁿ naljo' ñequio najndeii na matseixmaaⁿ na mañequiaa Ty'oots'om. Cha'tso na cwil'a'yo' cal'a'yo' juuna' cha caluiit'maⁿñe Ty'oots'om nc'e Jesucristo, ee jom tseixmaaⁿ na caluiit'maⁿñê, ticantycwii najndeii na matseixmaaⁿ. Amén.

Xeⁿ cwita'wi' nn'aⁿ 'o, nmeiiⁿ cal'a'yo'

¹² O nn'aⁿya na cwila'yu'yo', tints'aana' na tileicala'noⁿyo' cantyja 'naaⁿl juu na wi' na cwiwinom'yo' na juuna' matseijomna' cha'cwijom mawinom ts'aⁿ quii' chom, tinc'oom' n'om'yo' na juu jo' t'maⁿ waa na cwichuii'na' ñequio na cwitjoom nt'omcheⁿ nn'aⁿ.

¹³ Nchii jo' na nl'a'yo'. 'O c'om'yo' na nei'yo' na cwitjom'yo' na ljo' ee cantyja 'naa' jo' cwilajomndyo' na tco'wi'na' Cristo cha mati candaa' na nei'yo' quia na nleitquoo'ñê na nluiit'mañê. ¹⁴ Xe' na cwitio'ñ'oom nn'a' 'o ee na cwiluiindyo' cwentaa' Cristo matio'naañê Ty'oots'om 'o. Mach'ee' na ljo' ee nguii Espíritu na cwiluiiñê m'aa' naquii' n'om'yo'. Mayuu' na cwilaneina'ñ'oom ntjei' nacjoo' Cristo saa cwiluiit'mañê cantyja 'na'yo'. ¹⁵ Xe' na m'aa' cwiindyo' 'o na wi' matjom, nchii cats'aana' na ljo' nc'e na seicuee' ts'a', oo na mach'uee, oo cwiiche' nnom natia, mei' nchii nc'e na matii'ñê cwii nnom ñ'oom 'naa' cwiiche' ts'a'. ¹⁶ Saa xe' maco'wi'na' 'u nc'e na matseijomndyu' ñequio Cristo, ticatsona' na c'oom' na jna', 'u catseit'maa'ndyu' Ty'oots'om na matjom' naljo'.

¹⁷ Ee jnda' tue'ntyjo xje' na juu na macu'xe' Ty'oots'om nn'a' nna'na quii'ntaa' jaa na laxmaa'ya nn'a' 'naa'la'. Ndo' xe' mana'na' ñequiondyo' jaa majndeitiche' nn'a' na tilacandaa'ndye ñ'oom'm. ¹⁸ Ndo' xe' nc'uaa' nlui'n'maa'ndye nn'a' na maque'na' joo na tjaa jna' laxma', ¿chiiu nluiiyuu na nlui'n'maa'ndye nn'a' na tia nn'a'ndye ñequio nn'a' jna'? ¹⁹ Jo' chii nn'a' na wi' cwitjoomna nc'e na l'ue ts'om Ty'oots'om, ñecwitco cal'ana na maty'iomyana', ndo' catioona añmaa'na l'o Ty'oots'om na s'aa joona, ee cwiluiñê na mayom'm.

5

Ñ'oom na matseijndo'na' n'om nn'a' cwentaa' Ty'oots'om

¹ Nncō na cwiluiitquiendyo', waa na ñe'catseijndo'a n'om' 'o na cwiluiitquiendyo' quii' ntmaa' nn'a' na macwji' Ty'oots'om cwentaa'la', ja na ndoo'noo' na wi't'ma' na teinom Cristo, ndo' na mati nntseijomndyo' na nluiit'mañê quia na nndyonnaa'la' ndo' mati 'o. ² Nn'a' na cwiluiindyee canma' ntsmei' Ty'oots'om cal'a'yo' cwentaa' joona, nchii ñequio najndei'na' na nl'a'yo' ts'iaa'ñêe', mei' nchii na queen' n'om'yo' s'om, saa ñequio na xcwee'ya n'om'yo' cha'xe' nguii Ty'oots'om l'ue ts'oom, ³ Ty'oots'om ty'ioom ts'iaa' 'o, mei' nchii nlque'ndyo' na nluiit'ma'ndyo' ndaa' joo nn'a' na cwilayu'. 'O xcweya c'om'yo' jo ndaana cha nnda' nluii'ndyena 'o. ⁴ Ndo' na luaa', nque' na cwiluiitquieñê na mateix'ee' tmaa' cwentaa'la', quia na nndyonnaa'la', nnts'aa' na nnto'ñoom'yo' cwii corona na tijoom nc'uaana' na cantyja 'naa' jo' nntseit'maa'ñena' 'o.

⁵ Ndo' mati 'o nn'a' na cjeti m'a'yo', catue'ndyo'cje'yo' ndaa' nn'a' na cwiluiitquiendye naquii' ts'iaa' 'naa' Ty'oots'om. Matsona' na cha'tsondyo'ñ'e'yo' catue'ndyo'cje'yo' ndaa' nc'iaa'yo' na cwila'yu' ñequio na nioom' n'om'yo', ee waa ljeii na matsona':

M'aa' Ty'oots'om nacjoo nn'a' na cwitjeii's'andye,
cwitjeii'lcundye,

saa ndaa' nn'a' na cwituee'ndyecje mañequiaa' naya na matseixmaa'.

⁶ Jo' chii catue'ndyo'cje'yo' nacje 'naa' ts'o Ty'oots'om na tjacantyja najndei' cwiluiiñê cha quia nncue'ntyjo xje' ntyjee' nntseit'maa'ñê 'o. ⁷ Catue'yo' nacjoo' nque' cha'tsoñ'e' na matseiñ'ee'ñena' 'o ee m'aa' m'aa' ts'oom 'o.

⁸ C'om'yo' na jndo' n'om'yo' ndo' cal'a'yo' cwentaa', ee m'aa' tsa'jndii na jnoom'm 'o. Matseijomna' jom cha'cwijom catsia' liom na manom manomyo' na mal'ueyo' quoo' na nlquiiyo'. ⁹ Calajnda'yo' na cwitsa'yo' nacjoom'm ñequio na cwila'yu'ya ñ'om'yo' ñ'e' Ty'oots'om ee manquiu'yo' na cha'waa tsjoomnancue nquiee nn'a'yo' na cwila'yu', maljoyu na wi' cwiwinomna cha'xe' na cwitjom'yo'. ¹⁰ Ndo' ndanguia cwantindyo xuee na cwiwinom'yo' nawi'mei', manquiti Ty'oots'om nnts'aa' na laxma'yo' na candaa'ndyo', na nncwintye'tye'yo' cantyja 'naa'la', na nc'om'yo' na jnda'yo' jo nnoom, na tjaa'na' na cwii nntseits'eina' 'o. Nnts'aa' na nmeii' nc'e naya na matseixmaa' na m'aa' na candya' ts'oom 'o. Jnda' maquee'ñê 'o na nla'jomndyo' yuu na caxuee

na ticantycwii na cwiluiiñê nc'e Jesucristo. ¹¹ Ñenqueⁿ tintycwii na tseixmaaⁿ najneiⁿ na catsaⁿntjoom. Amén.

Matseicwanom Pedro na xmaⁿndye nn'aⁿ na cwila'yu'

¹² Mateijndeiⁱ Silvano ja na teiljeiⁱ carta chjoowaañê. Macwjii'a cwenta na cwiluiiñê ts'aⁿ na matseyu' na xcwee' ts'oom. Cantyja 'naaⁿ juuna' mañequiaya na t'maⁿ n'om'yo' ndo' macwji'yuu'ndyo na juu naya na matseixmaⁿ Ty'o^oots'om, cwiluiiñena' na mayuu'.

¹³ Tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'o^oots'om cwentaaⁿaⁿ na m'aⁿna Babilonia, na ljo'yu macwjeeⁿeⁿ joona cwentaaⁿaⁿ cha'xjeⁿ macwjeeⁿeⁿ 'o, cwila'cwanomna na xmaⁿndyo'. Ndo' mati maljo' mach'ee jndaaya ti'Marcos. ¹⁴ Cwii cwiindyoy' ñequio luee'yo' quia'yo' na xmaⁿndye ntyjee'yo'.

Ndaa cha'tsondyo' na laxmaⁿyo' cwentaa' Cristo, quiaa Ty'o^oots'om na nnto'ñoom'yo' na meiⁿcwii ñomtuiu tinc'om'yo' jo ndaana.

Carta na jnda we na seiljeii Pedro

Carta na seicwanom Pedro ndaa nn'a na cwilayu'

¹ Ja Simón Pedro cwiluiindyō moso 'naaⁿ Jesucristo ndo' apóstol na majñoom na mañequiaya ñ'oom naya ndaa nn'aⁿ. Matseiljeiya ndo' matseicwanōⁿya cartawaañe ndaa 'o na mati laxmaⁿ'yo' juu na cwila'yu'ya n'om'yo' cha'xjeⁿ jâ, na juu jo' jeeⁿ ndya' jnda tseixmaⁿna'. Laxmaⁿ'yo' juuna' nc'e nquii Ty'oōts'om na cwila't'maaⁿndyo ñequio Jesucristo na macwji'n'maaⁿñê jaa cwiluiñê na maty'iomyaⁿna'. ² Nc'e na cwita'jnaⁿ'yo' Ty'oōts'om ñequio Jesús na cwiluiñê na matsa'ntjoom jaa, cwijndye naya na cato'ñoom'yo' na la'xmaⁿna ñequio na tjaa ñomtiuu c'om'yo' jo ndaana.

Jndaa' chiuu l'ue ts'om Ty'oōts'om na calaxmaaⁿ jaa

³ Nquii Ty'oōts'om, cantyja 'naaⁿ najndeii na cwiluiñê, mañequiaaⁿ na cwicandaaya cha'tso na macaⁿna' jaa cha ndaa nnc'oōⁿya jo nnoom ndo' cha ndaa nlajomndyo cantyja na cwiluiñê. Mach'eeⁿ na ljo' nc'e nqueⁿ na maqueeⁿñê 'o na jeeⁿ ndya' t'maⁿ cwiluiñê ndo' mati ñequio cha'tso naya na t'maⁿ na mach'eeⁿ. ⁴ Cantyja 'naaⁿ nmeiⁿ, jnda tquiaaⁿ ñ'oom ndaaya chiuu na nnts'aaⁿ, na joo ñ'oom'ñeeⁿ jeeⁿ jnda laxmaⁿna', cha cantyja 'naaⁿ joona' 'o ndaa ntsalajomndyo' na jom Ty'oōts'om teincooñe ndo' cha ndaa ndyaandyo' natia na cwajndii na chuu tsjoomnancue na matseiqueeⁿna' ts'om ts'aⁿ. ⁵ Nc'e na luaa', juu na cwilayu'ya n'om'yo', macaⁿna' na c'om'yo' na xcwe cantyja 'naⁿ'yo' ñequio nn'aⁿ, ndo' ñequio juu jo' c'om'yo' na xcwe cala'noⁿ'yo', ⁶ ndo' quia cwilaxmaⁿ'yo' jo' c'om'yo' na queⁿndyo' cheⁿncjo'yo' xjeⁿ, ndo' ñequio juu jo', c'om'yo' na nioom'cheⁿ n'om'yo', ndo' ñequio juu jo', quiandyo' na nleitquioo' na m'aⁿ'yo' cantyja 'naaⁿ Ty'oōts'om, ⁷ ndo' quia laxmaⁿ'yo' jo', c'om'yo' cha'xjeⁿ ñequii ts'aⁿ ntseinda, ndo' na ljo', c'om'yo' na jnda nquiu'yo' nn'aⁿ.

⁸ Ee xeⁿ cwila'xmaⁿ'yo' cha'tso nmeiⁿ ndo' cwileijndye joona' cantyja 'naⁿ'yo', xocats'aana' na ticwil'uendyo' meiⁿ ticwe' ts'iaaⁿndyo na cwilaxmaⁿ'yo' cwentaa' Ta Jesucristo. ⁹ Saa ts'aⁿ na ticatseixmaⁿ nmeiⁿ, cwiluiñê ts'aⁿ na tsâ manty'iaa' oo nchjaaⁿ. Jnda tsuu' ts'oom na seilju' Ty'oōts'om jom jnaaⁿaⁿ na ñeseixmaaⁿ. ¹⁰ Jo' chii 'o nn'aⁿya na cwila'yu'yo' ñ'eⁿ Ty'oōts'om nc'e na tqueeⁿñê 'o ndo' tjeiiñê 'o cwentaaⁿaⁿ, cjoo' n'om'yo' na calaxmaⁿ'yo' nmeiⁿ, ee xeⁿ na nmeiⁿ cwil'a'yo' quia jo' tijoom nntseilcwe'tya'na' 'o cantyja 'naaⁿaⁿ. ¹¹ Ndo' xeⁿ nmeiⁿ nl'a'yo', jeeⁿ tinc'uaa' ññequiaaⁿ na nntsaquiee'ndyo' yuu na ticantycwii na matsa'ntjom nquii na tjacantyja na t'maⁿ cwiluiñê ndo' na macwji'n'maaⁿñê jaa, juu Ta Jesucristo.

¹² Jo' chii ñequii'cheⁿ na matseilcwii'ndyo ñ'oommeiⁿ ndaa'yo' meiiⁿ na manquiu'ya'yo' joona' ndo' mantyjiiya na 'o m'aaⁿ'tyeⁿ n'om'yo' ñ'oom na mayuu' na jnda to'ñoom'yo'. ¹³ Ee maxjeⁿ ntyjii na maty'iomyaⁿna' na matseilcwii'ndyo ñ'oommeiiⁿ ndaa'yo' yocheⁿ na wa'ndo'a. ¹⁴ Ee ntyjiiya na mawaxjeⁿ na nnc'io, cha'xjeⁿ t'moⁿ Ta Jesucristo nooⁿ. ¹⁵ Saa nnts'aa cha'tso na ndaa nnts'aa cha meiiⁿ na jnda ty'io nncjaañjoom' n'om'yo' ñ'oommeiⁿ.

Ñ'eⁿ Pedro quia seit'maaⁿñê Ty'oōts'om Jesucristo

¹⁶ Quia na t'moōⁿyâ ndaa'yo' cantyja 'naaⁿ najndeii na matseixmaⁿ Jesucristo na cwiluiñê na matsa'ntjoom jaa, ndo' cantyja 'naaⁿ na nntseixmaaⁿ quia na ndyonnaaⁿaⁿ, nchii cwe' cuento ñ'oom'ñeeⁿ, ee jndoo'ndaayâ na tjacantyja na t'maⁿ seit'maaⁿñê Ty'oōts'om jom. ¹⁷ Ee nty'iaandaayâ xjeⁿ na nquii Tsotyaaya Ty'oōts'om t'maⁿ seit'maaⁿñê jom, tso: “Luaa nquii ti'Jndaaya na jeeⁿ candya' ts'oōⁿya jom, ñ'eⁿ jom jeeⁿ nei'ya.” ¹⁸ Mancjootyaayâ jndyaayâ ñ'oom'ñeeⁿ na tso na jnaⁿna' nandye cañoom'luee, xjeⁿ na t'oōⁿyâ ñ'eⁿñê sjo'ñeeⁿ na lju' tseixmaⁿna'.

¹⁹ Ndo' mati waa na cwileiñ'oo^{ya} na majndaa'ya, juu ñ'oom na tyolaneiⁿ profetas na tyoñequia ñ'oom' Ty'oots'om tandyo xuee, 'o jeeⁿ xcwe nl'a'yo' xeⁿ cwilañ'oom'ndyo' ñ'oom'ñeeⁿ na laxmaⁿna' cha'cwijom lámpara na matseixueeñena' yuu na jaaⁿñe, hasta nquii na cwiluiiñe caxjuuncoo matseixueeñe naquii' n'om'yo'. ²⁰ Saa najndyee macaⁿna' na catsei'noⁿ ts'aⁿ na tjaa'naⁿ cwii ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii nc'e na seijndaa'ñe nquii na seiljeii juuna', ²¹ ee profetas na tyoñequia ñ'oom cantyja 'naaⁿ 'naaⁿ na quia nluii, ticalaneiⁿna chiuu tyom'aaⁿ n'om nquieena. Joona tyolaxmaⁿna nn'aⁿ na tyolaneiⁿ cwentaa' Ty'oots'om chiuu t'moⁿ Espíritu Santo ndaana.

2

M'aⁿ nn'aⁿ na tiyuu' ñ'oom cwit'mooⁿ (Jud. 4-13)

¹ Mati tiempo'ñeeⁿ tyom'aⁿ profetas na tiyuu' ñ'oom tyoñequia ndaa nn'aⁿ Israel, ndo' majo'ti nnts'aana' quii'ntaaⁿyo'. Joona cwe' nty'iu nt'mooⁿna ñ'oom na nntsei'ndaa'na' 'o, hasta nluena na tiyuu' ñ'oom cantyja 'naaⁿ nqueⁿ na macwji'n'maaⁿñê joona, ndo' na luaa' n'omna tyuaa' nnt'uiiwi'na' joona. ² Jndye nn'aⁿ nla'jomndye natia na jeeⁿ wi' laxmaⁿna, ndo' jnaaⁿ na luaa' laxmaⁿ naⁿñeeⁿ, tis'a ñ'oom ncwineiⁿ cantyja 'naaⁿ ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'oots'om. ³ Nc'e na jeeⁿ queeⁿ n'omna s'om, jo' na nl'ana nawi' 'o ñequio ñ'oom na cwit'mooⁿna ndaa'yo' na tiyuu' saa Ty'oots'om teiyo seijndaa'ñê na nnt'uiityeⁿna' joona, ndo' maxjeⁿ nluii cha'xjeⁿ na jnda seijndaa'ñê.

⁴ Ee ángeles na l'a jnaⁿ tîcatseit'maⁿ ts'om Ty'oots'om. Tioom joona naquii' b'io yuu na jaaⁿñe, na chu'tyeⁿndyena l'uaancjo na caljoo'ndyetyeⁿna jo' jo' na nncwindoo'na hasta quia na nncu'xeeⁿ cha'tso. ⁵ Meiⁿ nn'aⁿ na tyom'aⁿ tsjoomnancue teiyo, tîcatseit'maⁿ ts'om Ty'oots'om joona quia seiquioom ndaalua'nty'a nacjoona na tia nn'aⁿndyena. Manda tjei'n'maaⁿñê Noé, ndi ñ'eeⁿ ntquiee' nn'aaⁿ tsaⁿñeeⁿ. Jom tsaⁿ na tyoñequiaa ñ'oom ndaa nn'aⁿ na c'omna cantyja na maty'iomyana'. ⁶ Ndo' mati seijndaa'ñe Ty'oots'om na tyuii' tsjoom Sodoma ñ'eⁿ Gomorra na tco ñ'eⁿna' cwe' tsjaa' 'ndiina'. S'aaⁿ na ljo' cha na m'moⁿna' ndaa nn'aⁿ na quia nnc'om na tal'ana cha'xjeⁿ tyol'a naⁿñeeⁿ. ⁷ Saa seicandyaañê Lot na tyom'aaⁿ tsjoom'ñeeⁿ ee tyotseixmaⁿ cantyja na maty'iomyana'. Tyotsei'ndaa'na' ntyjeeⁿ na tyonty'iaaⁿaⁿ na cwajndii natia na tyol'a naⁿñeeⁿ. ⁸ Juu Lot'ñeeⁿ tyoluiiñê cantyja na maty'iomyana'. Jo' chii 'io ndi 'io tyotsei'ndaa'na' ntyjeeⁿ na tyonty'iaaⁿaⁿ ndo' tyoñeeⁿ cha'tso nnom natia na tyol'a naⁿñeeⁿ. ⁹ Jo' chii nn'aⁿ na cwiñequiandyenⁿ cantyja na l'ue ts'om Ty'oots'om, mantyji-ijndaa'ñê chiuu nntseicandyaañê ts'aⁿ quia na maqueⁿna' xjeⁿ juu. Ndo' mati nn'aⁿ na cwiñequiandyen cantyja 'naaⁿ natia, nljoo'ndyena nacje 'naaⁿ nawi' na nt'uiityeⁿna' joona xuee na nntu'xeⁿndye nn'aⁿ.

¹⁰ Maluaa' nnts'aaⁿ ñequio nn'aⁿ na cwe' cwiñequiandyeto cantyja na neiⁿnco nquiu nn'aⁿ tsjoomnancue, ndo' na ticuee' n'omna na nnts'aⁿntjom Ta Jesús joona. Tjaa na matseicaty'uena' joona na cwiñequiandyetona cantyja na l'ue n'om nquieena. Meiⁿ tinquiaana na nluena cwii ñ'oomntjeiⁿ nacjoo joo na jndaⁿti na t'maⁿ cwiluiindyen na m'aⁿ yuu na jeeⁿ neiⁿncoo', ¹¹ saa wandyo' waa cantyja 'naaⁿ ángeles ee meiiⁿ na jndaⁿtina ndo' t'maⁿti laxmaⁿna, saa tiquila'jnaaⁿna joo na jeeⁿ t'maⁿ cwiluiindyen jo nnom nquii na mats'aⁿntjom.

¹² Saa joo nn'aⁿ na tiyuu' ñ'oom na cwiñequia matseijomna' joona cha'cwijom quioo' na tijndo' n'om. Ee quioo' cwe' cwil'atoyo'. Tuiindyeyo' na ndaa nnt'ue nn'aⁿ na nla'cwjeena jooyo'. Naⁿñeeⁿ meiiⁿ ñ'oom na ticala'noⁿna saa cwilaneiⁿna ñ'oom ntjeiⁿ cantyja 'naaⁿna', ndo' nncwjena cha'xjeⁿ cwiwje quioo', ¹³ nnt'uiiwi'na' joona nc'e na jnda ta'wi'na nt'omcheⁿ. Joona m'aⁿna na neiiⁿna na cwiñequiandyena cantyja 'naaⁿ joo na neiⁿnco nquiu nn'aⁿ tsjoomnancue. Matseijnaaⁿna' 'o na cwilajomndyena ñ'eⁿndyo'

quia cwicwa'yo' na cwila't'maan'ndyo' xjeⁿ na cwila'neiⁿndyena na cwiñequiandyena ñequio na neiⁿnco n'omna na manquiu'nn'a'na' joona.

¹⁴ Na nty'iaana cwii yuscu, queeⁿ n'omna jom, tyoojaacjoona na cwila'tjoondyena. Nn'aⁿ na tityeⁿ cwila'yu', cwi'oochoondyena naⁿñeeⁿ na n'ndye ñ'oom' Ty'oots'om. Laxmaⁿna nn'aⁿ na queeⁿ n'om 'naaⁿ cwiicheⁿ ts'aⁿ na ñe'cuaana' lueena. Laxmaⁿna nn'aⁿ na nlco'wi' Ty'oots'om. ¹⁵ La'xmaⁿ na^m'aⁿ nn'aⁿ na jndaⁿ tsuundye ee jndaⁿ 'ndyena nato na yuu. Joona cwila'jomndyena ñ'oom na tyoñequiaa profeta Balaam jndaⁿ Beor na tyoqueⁿ ts'oom na nncwantjoom s'om cantyja 'naaⁿ natia na nnts'aaⁿ. ¹⁶ Saaⁿ na tia na s'aaⁿ, jndi'tiaaⁿ'aⁿ ñ'oom 'ndyoo ts'aⁿ na seineiⁿ snom tsmeiⁿ'eⁿ, ndo' na ljo' seitsaaⁿñena' na ntjeiⁿ ljo' wjacats'aaⁿ.

¹⁷ Na^m'aⁿ na cwit'mooⁿ ndaaⁿ'yo', la'xmaⁿna cha'cwijom lui' na jndaⁿ tcaaⁿ, cha'cwijom nchquiu na lomañjaaⁿ mantquie jndye. Ndo' jndaⁿ teijndaa' cantyja 'naaⁿna na ticantycwii na ljoo'ndyetyeⁿna yuu na jaaⁿ ntom. ¹⁸ Na^m'aⁿ s'a ñ'oom cwilaneiⁿna na tixocateijndeina' ts'aⁿ na c'oom cha'xjeⁿ na l'ue ts'om Ty'oots'om, cantyja 'naaⁿ natia na cwiluii ndo' na queeⁿ n'om nn'aⁿ, cwil'a na^m'aⁿ na joo nn'aⁿ na quia jnaⁿcheⁿna' na cwindyaandye natia na matseixmaⁿ tsjoomnancue, quiandye naⁿñeeⁿ cantyja na l'ue n'omna. ¹⁹ Cwiluena xeⁿ nntseijomñe ts'aⁿ ñequio ñ'oom na cwiñequiana, nnc'oom candyaañe ts'aⁿ saaⁿ nquiee tquiena laxmaⁿna na cwindye'ntjomtyeⁿna ndaaⁿ natia, ee meiⁿquia na maqueⁿ'na' xjeⁿ 'naaⁿ'na' ts'aⁿ, tseixmaⁿ tsaⁿñeeⁿ ts'aⁿ na mandi'ntjomtyeⁿ nnom juuna'. ²⁰ Ee quia matseyu' ts'aⁿ ñequio nquii na cwiluiiñe na matsaⁿ'ntjom, nquii Jesucristo na macwji'n'maaⁿñe nn'aⁿ, ee na matseyu' ts'aⁿ jo' jndaⁿ jndyaañe natia na matseixmaⁿ tsjoomnancue ndo' ndaⁿquia xeⁿ nntseijomñennaⁿ'aⁿ ñequio natiameiⁿ, cwajndiiti nntjoom, nchiiti na tjom jñeeⁿ. ²¹ Tit'maⁿti nnt'uiina' na^m'aⁿ xeⁿ tyootaj-naaⁿna ñ'oom na mayuu', saaⁿ nc'e na ta'jnaaⁿ'na juuna' ndo' ndaⁿquia tjeiⁿ'lcwe'ndyena, tyeⁿti nt'uiina' joona nc'e ta'jnaaⁿ'na ñ'oom na lju' na matsaⁿ'ntjomna'. ²² Ndo' na luaa' waa ma'moⁿ'na' na mayuu' ñ'oom na tjañoom'. Matso ñ'oom'ñeeⁿ: “Juu catsue' wjaacwa'nnaaⁿ'aⁿ 'naⁿ na jndaⁿ tooⁿ. Ndo' catscu na jndaⁿ seicandaaⁿ ts'aⁿ, wjaalcwe'yo', nntseicantyeⁿñennaⁿ'yo' quii' tsoo'.”

3

Nndyonnda' Jesucristo

¹ 'O nn'aⁿya na jeeⁿ jndaⁿ ntyjiiya, cartawaañe carta jndaⁿ we matseicwanqⁿya na m'aⁿ'yo'. Ntyjaa' ts'oqⁿ na nnc'oom'ya n'om'yo' ñequio we joona'. ² L'ue ts'oqⁿ na cjañjoom' n'om'yo' ñ'oom na tandyo xuee tyoñequia profetas na lju' n'om. Ndo' mati cjaañjoom' n'om'yo' ñ'oom na t'moⁿ nqueⁿ na cwiluiiñe na matsaⁿ'ntjoom jaa ndo' macwji'n'maaⁿñe jaa, ñ'oom na tyoñequia apóstoles 'naaⁿ'aⁿ ndaaⁿ'yo'.

³ Najndyee c'oom' n'om'yo' ncuee na macanda nnc'om nn'aⁿ na nneiⁿ'ncona nn'aⁿ na cwila't'maan'ndye Ty'oots'om. Macanda nnc'om naⁿñeeⁿ cantyja 'naaⁿ natia na cwila'queeⁿ n'omna. ⁴ Nluena: “¿Yuu waa na ma'moⁿ'na' na matseicandaaⁿñena' ñ'oom na seineiⁿ Ta Jesús na nncwjee'nnaaⁿ'aⁿ? Ee cantyjati xjeⁿ na tjaⁿ nn'aaⁿya na tyolayu'jndyee, ñecwiixjeⁿ m'aⁿ cha'tsoñeⁿ cha'xjeⁿ quia na tqueⁿ Ty'oots'om joo jo'.” ⁵ Na^m'aⁿ cwil'ayana na cwitsuu' n'omna quia to' Ty'oots'om na maqueeⁿ cha'tso, nc'e ñ'oom 'ñom, teitquioo' cha'tso na niom jo nandye mati jlui' tsjoomnancue quii' ndaaⁿ ndo' cantyja 'naaⁿ ndaaⁿñeeⁿ. ⁶ Ndo' mati cantyja 'naaⁿ ndaaⁿ, juu tsjoomnancue na tyowaa, tyuii' juuna' ñ'eⁿ ndaalua'nty'a. ⁷ Ndo' mati nc'e ñ'oom 'ndyoo Ty'oots'om, joo ljo'luee ñequio tyuaa na waa je', cwileiwenaa' na lcona' juu xuee quia na nncu'xeeⁿ nn'aⁿ. Xjeⁿñeeⁿ nn'aⁿ natia nn'aⁿndye nntsuundye. ⁸ Saaⁿ 'o nn'aⁿya na cwila'yu'yo' na jeeⁿ wi' ts'oqⁿya 'o, tintsuu' n'om'yo' na ntyjii Ty'oots'om cwii xuee matseijomna' cha'na cwii meiⁿ ndyu ndo' cwii meiⁿ ndyu laxmaⁿ'na' ntyjeeⁿ cha'cwijom cwii xuee. ⁹ Saaⁿ nchii cwe' na jeeⁿ niroomñe Ty'oots'om na nntseicañaaⁿ ñ'oom na jndaⁿ tsoom na nnts'aaⁿ cha'xjeⁿ

cwila'tiuu nt'omcheⁿ nn'aⁿ, saa m'aaⁿ nioomcheⁿ ts'oom, ee tical'ue ts'oom na nntsuuñe meiⁿcwii ts'aⁿ. Jom l'ue ts'oom na cha'tsondye nn'aⁿ calcwe' n'omna jnaaⁿna.

¹⁰ Saa nncue'cañoom xuee quia na ndyonnda' Nquii na matsa'ntjom quia na tic'omc'ee nn'aⁿ. Nntseijomna' cha'cwijom quia na nncwjee'cañoom tsa'nch'ue nat-sjom. Jeeⁿ nntseicaty'uena' nn'aⁿ na jndei nleic'uaa ljo'luee na nntsuuna', ndo' cha'tso na teil'uee'ñe Ty'oots'om na tqueeⁿ tsjoomnancue nlcoñ'eⁿna' ñequio chom.

¹¹ Nc'e na luaa' waa na jnda teijndaa' na nntyuii' cha'tso nmeiⁿ, maty'iomna' na c'om'yo' na lju' n'om'yo' jo nnoom ndo' na xcwee' n'om'yo' na cwila't'maaⁿndyo' jom.

¹² Cwindo'nty'iaandyo' na nncue'ntyjo xuee quia na nncwjee' Ty'oots'om. Cal'a'yo' cha'tso na ndaaⁿ nl'a'yo' cha nntseityuaa'na' na nncuee' xuee'ñeeⁿ. Quia jo' nntyuii' ljo'luee ñequio chom ndo' 'naⁿ na ñequio tuii tsjoomnancue nndi' joona' ñequio ntsaa-chom. ¹³ Saa jaa meiⁿndoo'a na nnc'om ljo'luee xco ñequio tsjoomnancue xco na jnda tsoom na nncuaa na cantyja 'naaⁿ joona' ñequii'cheⁿ nncuaa na maty'iomyana', ndo' cha'tso ya.

¹⁴ Nc'e na luaa', 'o nn'aⁿya na jeeⁿ wi' ts'oōⁿya, yochēⁿ na cwimeⁿndoo'a nmeiⁿ, cal'a'yo' cha'tso na ndaaⁿ nl'a'yo' cha na nljei Ty'oots'om na ya m'aⁿyo' jo nnoom, na tjaa'naⁿ na cwajndiindyo' meiⁿ tacolatjoondyo' jo nnoom. ¹⁵ Tintsuu' n'om'yo' na juu na meiⁿndoo'nty'iaañe Ta Jesús, luaa' tseixmaaⁿ cha wanaaⁿ na nlui'n'maaⁿndye nn'aⁿ. Mati ti'nn'aaⁿya Pablo na jeeⁿ jnda nquiuuya, luaa' waa ñ'oom na seiljeiⁿ na seicwanoom ndaa'yo' cha'xjeⁿ na matseijndo' Ty'oots'om ts'oom. ¹⁶ Ñequio cha'tso carta na matseiljeiⁿ, matseineiⁿ cantyja 'naaⁿ ñ'oommeiⁿ. Nacjoo' carta'ñeeⁿ ñ'eeⁿ ñ'oom na jndei'na' na nntsei'noⁿ ts'aⁿ, na joo nn'aⁿ na tyoola'yu'ya n'om ndo' na tijndo' n'om, tixcwe cwila'teincoo'na joona' cha'xjeⁿ mati cwil'ana ñequio nt'omcheⁿ ñ'oom' Ty'oots'om na jnda teiljei, ndo' wi' ntjoomna na cwil'ana na ljo'.

¹⁷ Jo' chii 'o nn'aⁿya na wi' ts'oōⁿya, nc'e na manquiu'ti'yo' ñ'oommeiⁿ, cal'andyo' cwenta, tints'aana' na joo ñ'oom na cwinquio'nn'aⁿ naⁿñeeⁿ na tia nn'aⁿndye, nnc'oochona' 'o na nncju'tya'na' 'o na xcwe m'aⁿyo' jo nnom Ty'oots'om. ¹⁸ Jo' chii cat-sata'jnaⁿti'yo' Ta Jesucristo na cwiluiñê na matsa'ntjoom jaa ndo' na macwji'n'maaⁿñê jaa. Jom candya' ts'oom 'o, catsana'jnda'yo' cantyja 'naaⁿ juu jo'. Ticantycwii na cwiluiit'maⁿñê. Amén.

Carta najndyee na seiljeii Juan

Nquii na cwiluiiñe ñ'oom na mañequiaa na wando' ts'aⁿ

¹ Cwilaljeiiyâ ñ'oom na cwilacwanooⁿyâ ndaa'yo' cantyja 'naaⁿ' nqueⁿ na maxjeⁿ m'aaⁿ cwitjoocheⁿ na jnaⁿ cha'tso. Jnda jndyaayâ na seineiⁿ ndo' jnda nty'iaa ndaayâ jom. Nty'iaayaayâ jom ndo' jnda t'uaa ntyjaayâ luaayâ ñ'eñê, nqueⁿ na cwiluiiñe Ñ'oom na mañequiaa na cwitandoo'a. ² Ndo' jom na mañequiaaⁿ na wando' añaⁿ ts'aⁿ, teitquoo'ñê ndo' jnda nty'iaa ndaayâ jom ndo' cwitjei'yuu'ndyô ndaa'yo' cantyja 'naaⁿ' na matseixmaaⁿ. Cwiñequiaayâ ñ'oom ndaa'yo' na mañequiaaⁿ na ticantycwii na wando' añaⁿ ts'aⁿ. Tyom'aaⁿ ñequio Tsotyaaya Ty'oots'om ndo' tyjee'cañoom jaa. ³ Ndo' cwit'mooⁿyâ ndaa'yo' cantyja 'naaⁿ' na tyonty'iaa ndaayâ na tyoch'eeⁿ, ñequio ñ'oom na tyoñequiaaⁿ na tyondyaayâ, cha nndaⁿ nla'jomndyo' ñ'eⁿndyô ee juu na cwilajomndyô m'aaⁿna' ñequio Tsotyaaya Ty'oots'om ndo' ñequio Jnaaⁿ Jesucristo. ⁴ Nc'e na luaa', cwila'ljeiiyâ ñ'oommeiⁿ cha candaa' nnc'om'yo' na neiⁿyo'.

Ty'oots'om cwiluiiñe naxuee

⁵ Luaa waa ñ'oom na tyondaayâ na tyoñequiaa Jesucristo na cwit'mooⁿyâ ndaa'yo', cwiluiiñe Ty'oots'om na xueeñe meiⁿ tjaa'naⁿ na matseixmaaⁿ na jaaⁿ. ⁶ Xeⁿ cwil'uuya na cwilajomndyô ñ'eⁿ Ty'oots'om, ndo' mati cwitsaam'aaⁿya cantyja 'naaⁿ' na jaañe, cantu cwilanaaⁿya meiⁿ tic'oⁿya nacje 'naaⁿ' ñ'oom na mayuu'. ⁷ Saa xeⁿ cwiljoo'ndyô nacje 'naaⁿ' na cwiluiiñe naxuee cha'xjeⁿ nqueⁿ cwiluiiñe naxuee, jeeⁿ xcwe cwilajomndyô ñequio nn'aaⁿya na cwila'yu', ndo' juu nioom' Jnaaⁿ Jesucristo matseilju'na' jaa cha'tso jnaⁿ na laxmaaⁿya.

⁸ Saa xeⁿ cwil'uuya na tjaa jnaⁿ laxmaaⁿya, cwinquio'nn'aⁿndyô cheⁿncjooya, meiⁿ tilaxmaaⁿya cantyja 'naaⁿ' na mayuu'. ⁹ Xeⁿ cwitjei'yuu'ndyô na laxmaaⁿya jnaⁿ, jom cwiluiiñe na mayoom'm. Mach'eeⁿ na maty'iomyana' na matseit'maⁿ ts'oom jnaaⁿya ndo' na matseiljoom'm jaa cha'tso na laxmaaⁿya na ticaty'iomyana'. ¹⁰ Saa xeⁿ cwil'uuya na tyool'aaya jnaⁿ, cwil'aaya na ndoo' nquiuya cantuñe Ty'oots'om, meiⁿ tyoñequiaaya na nntsa'ntjom ñ'oom'm jaa.

2

Matioom'ñe Cristo ñ'oom 'naaⁿ' ts'aⁿ jo nnom Ty'oots'om

¹ 'O na laxmaⁿ'yo' ntseindaaya, matseiljeiya ñ'oommeiⁿ cha' tal'a'yo' jnaⁿ, saa xeⁿ m'aaⁿ 'neeⁿ juu na mach'ee jnaⁿ, m'aaⁿ cwii na matioom'ñe ñ'oom 'naaⁿya jo nnom Tsotye, nquii Jesucristo na cwiluiiñe na maty'iomyana'. ² Cantyja na tueeⁿ'eⁿ jo' chii cwiljoya ts'om Ty'oots'om ñ'eⁿndyô ndo' nchii macandâ cwentaa jnaaⁿ jaa, mati cwentaa jnaaⁿ nn'aⁿ cha'waa tsjoomnancue.

³ Cwila'nqooⁿa na cwila'xmaaⁿya cwentaaⁿaⁿ quia cwila'candaa'ndyô ñ'oom na matsa'ntjoom jaa. ⁴ Saa xeⁿ nntso ts'aⁿ: “Ja mam'aaⁿya cwentaaⁿaⁿ”, saa titseinda ñ'oom na matsa'ntjoom, tseixmaⁿ tsaⁿ'ñeeⁿ tsaⁿ'cantu meiⁿ tic'oomñe cantyja 'naaⁿ' na mayuu'. ⁵ Saa xeⁿ matseicandâ ts'aⁿ ñ'oom'm ma'moⁿna' na juu na candya' ts'om Ty'oots'om juu, candaa' m'aaⁿna' naquii' ts'om tsaⁿ'ñeeⁿ maluaa' waa na cwila'nqooⁿa na cwiluiindyô cwentaaⁿaⁿ. ⁶ Juu ts'aⁿ na matso na cwiluiiñe cwentaa' Ty'oots'om, matsona' na c'oom cha'xjeⁿ ñet'oom Jesucristo.

Ñ'oom xco na matsa'ntjomna'

⁷ 'O nn'aⁿya na cwila'yu'yo', nchii ñ'oom xco na matsa'ntjomna' na matseiljeiya ndaa'yo', ñ'oomwaañe ñ'oom teiyo, juuna' waana' jo ndaa'yo' xjeⁿ na jnaⁿ jndyeecheⁿ

na cwila'yu'yo'. Juuna' mañejuutina' na jnda ñejndye'yo'. ⁸ Saa ñ'oom na matseiljeiya cwenta'yo' tseixma'na' ñ'oom xco ndo' cantyja 'naa' Cristo cwiwitquioo' na mayuu' juuna' ndo' mati cantyja 'na'yo' ee jnda wjaawinom na juu najaa' maque'na' xje' ndo' juu naxuee mamatseixueeña'.

⁹ Xe' m'aa' ts'a' na tso na matseixmaa' cantyja 'naa' naxuee, saa jnoom'm cwii nn'aa'a' na matseiyu', tsa'ñee' ndicwa' matseijomñe ñequio najaa'. ¹⁰ Juu ts'a' na wi' ts'om x'iaa' na matseiyu', matseijomñe cantyja 'naa' naxuee ndo' tjaa'na' na matseixmaa' na nncju'cje jna' jom. ¹¹ Saa ts'a' na jndoo' cwii nn'aa' na matseiyu' ndicwa' m'aa' cantyja 'naa' najaa'ñe, matseijomñe ñ'e' juuna', mei' ticaljeii' yuu wja', ee juu najaa' matseinchjaa'na' jom.

¹² 'O ntseindaaya, matseiljeiya ñ'oomwaañe ndaa'yo' nc'e jnda seit'ma' ts'om Ty'oots'om jna'yo' cwe' ee Jesucristo. ¹³ Matseiljeiya ñ'oomwaa cwentaa' 'o ta na ncjo'tquie'yo' nc'e jnda macwila'jomndyo' ñequio Cristo na m'aa' xje' na jna'jndyeeche' cha'tso. 'O na titquiendyo' matseiljeiya ñ'oomwaa nc'e jnda macwina'ndyo' nacjoo' tsa'jndii.

'O ntseindaaya, matseiljeiya ñ'oomwaa nc'e macwita'jna'yo' nque' na cwilui-ñe Tsotyaaaya. ¹⁴ Matseiljeiya ñ'oomwaa cwenta' 'o ta na ncjo'tquie'yo' nc'e jnda macwita'jna'yo' nque' na mam'aa' xje' na jna'jndyeeche'na' cha'tso. Mati matseiljeiya ñ'oom cwenta' 'o na titquiendyo' nc'e laxma'yo' na jnda'yo' ndo' jnda mam'aa' ñ'oom' Ty'oots'om quii' n'om'yo' ndo' jnda macwina'ndyo' nacjoo' tsa'jndii.

¹⁵ Tilacandya' n'om'yo' na matseixma' tsjoomnancue mei' ts'iaa' na matseixma'na'. Cwii ts'a' na candya' ntyjii na matseixma' tsjoomnancue, titseixmaa' juu na candya' ts'om Ty'oots'om nn'a'. ¹⁶ Ee tjaamei'cwii na matseixma' tsjoomnancue na jna'na' na m'aa' nquii Tsotyaaaya Ty'oots'om, ñequi'che' cwina' joona' cantyja 'naa' tsjoomnancue, cha'na natia na quee' ts'om ts'a' na macanda laxma' joona' na teincooñe na ts'a' jna' jom, na quee' ts'oom na jndyeti 'na' na nty'iaa'a' cuaana' l'oo', ndo' na macwji'sañe macwji'scuñe nc'e 'na' na maleichom. Cha'tso nmeii' laxma'na' cantyja 'naa' tsjoomnancue. ¹⁷ Ndo' joo na matseixma' tsjoomnancue na cwilaquee' n'om nn'a', mawjaatseicjena', ñequio cha'tso natia na quee' n'om nn'a' na matseixma'na'. Saa ts'a' na mach'ee yuu na l'ue ts'om Ty'oots'om, ticantycwii na wando'.

Ñ'oom na mayuu' ndo' ñ'oom cwe' cantu

¹⁸ 'O ntseindaaya, je' m'aa'ya ncuee na macanda. Jnda jndye'yo' na nleitquioo'ñe cwii na m'aa' nacjoo' Cristo, ndo' nc'e na cwiwitquioo' jndye nn'a' na cwi'oonaa nacjoom'm jo' chii cwila'nqo'a na je' m'aa'ya ncuee na macanda. ¹⁹ Na'ñee' tjeii'ndyena quii' ntmaa' na cwila'xmaa'ya cwe' ee tiyuu' na ñejla'xma'na cwentaa' Ty'oots'om. Ee xe' na mayuu' na ñejla'xma'na cwentaa'a', maxje' xocatjeii'ndyena. Saa jnda l'ana na ljo' cha nleitquioo'ya na tiyuu' na la'xma'na cwentaa' Ty'oots'om.

²⁰ Saa jnda tquiaa Cristo Espíritu Santo naquii' n'om'yo'. Jo' chii cwila'nqo'yo' cha'tso ñ'oom na cwiluiñe'na' na mayuu'. ²¹ Jo' chii matseiljeiya ñ'oomwaa nc'e cwila'nqo'yo' ñ'oom na mayuu', nchii nc'e na ticala'nqo'yo' juuna', ndo' manquiu'ya'yo' na cwii ñ'oom cantu tijoom nna'na' naquii' ñ'oom na mayuu'.

²² ¿Ñee' juu cwiluiñe' na cantuñe? Nquii ts'a' na mañequiaa ñ'oom na nquii Jesús nchii cwiluiñe' Cristo. Tsa'ñee' cwiluiñe' ts'a' na m'aa' nacjoo' Cristo ee maljo'yu macwji'ñe cantyja 'naa' Tsotyaaaya Ty'oots'om cha'xje' cantyja 'naa' Jnaa' Jesucristo. ²³ Cha'tsondye nn'a' na cwiitjeii'ndye cantyja 'naa' Jnda Ty'oots'om, tilaxma'na cwentaa' Tsotyaaaya Ty'oots'om, saa ts'a' na matseijomñe ñ'e' Jnaa', mati matseijomñe cwentaa' Tsotyaaaya Ty'oots'om.

²⁴ Jo' chii ñ'oom na tyondye'jndyee'yo' caljoo'na' quii' n'om'yo' ee xeⁿ cwiljoo'na' naquii' n'om'yo', mati cwiljoo'ndyo'tyeⁿ'yo' cantyja 'naaⁿ Jnda Ty'o^ots'om ñequio Tso-tyeeⁿ. ²⁵ Ndo' luaa waa ñ'oom na matseineiⁿ nda^aya na nntseicaña^a na laxmaaⁿya na ticantycwii na cwitandoo'a.

²⁶ Matseiljeiya ñ'oommeiⁿ ndaa'yo' cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na ñe'quio'nn'aⁿ na 'o. ²⁷ Saa 'o laxmaⁿ'yo' Espíritu Santo na jnda tquiaa Jesucristo naquii' n'om'yo', jo' chii meiⁿ tacaⁿna' ts'aⁿ na m'moⁿ ndaa'yo', ee nquii Espíritu ma'mooⁿ cha'tso ñ'oommeiⁿ ndaa'yo', ndo' joona' laxmaⁿna' ñ'oom na mayuu' nchii cwe' cantu. Jo' chii ñequii'cheⁿ calajom-ndyo'tyeⁿ'yo' ñequio Cristo cha'xjeⁿ na ma'moⁿ Espíritu ndaa'yo'.

²⁸ Jo' chii 'o ntseindaaya, ñequii'cheⁿ calajomndyo' ñ'eⁿñê cha quia na nleitquioo'ñê na nndyonnaaⁿaⁿ, ñequii'cheⁿ m'aⁿ'yo' na cwila'qui t'maⁿ n'om'yo' jom. ²⁹ Nc'e na manquiuyu na Cristo cwiluiñê na maty'iomyana', jo' chii cwila'nooⁿa na cha'tso nn'aⁿ na cwil'a na maty'iomyana' cwiluiindyena ntseinda Ty'o^ots'om.

3

Cwiluiindyo ntseinda Ty'o^ots'om

¹ Queⁿ'yo' cwenta na jeeⁿ ndya' t'maⁿ waa na candya' ts'om Tsotyaaya Ty'o^ots'om jaa. Manc'e jo' maqueeⁿ jaa na cwiluiindyo ntseinaaⁿ, ndo' je' majo' jaa. Ndo' nc'e na luaa' waa joo nn'aⁿ na tic'om cantyja 'naaⁿaⁿ tileicala'noⁿna cantyja 'naaⁿya, jnaaⁿ na ticata'jnaaⁿna nqueⁿ. ² 'O nn'aⁿya na cwila'yu'yo' na jeeⁿ wi' ts'o^oya, je' cwiluiindyo ntseinda Ty'o^ots'om. Ndo' meiⁿ na ticala'nooⁿa je' chiuu mmaaⁿa nndanquia saa cwila'nooⁿa quia na nleitquioo'ñennda' Jesucristo, nlaxmaaⁿya cha'xjeⁿ nqueⁿ, ee nnty'iaa nda^aya jom cha'xjeⁿ waaⁿ. ³ Ndo' ticwii cwii ts'aⁿ na luaa' macanty-jaa' ts'om jom, maqueⁿlju'ñe cheⁿnquii jo nnoom cha'xjeⁿ nqueⁿ cwiluiñê na lju'ñê. ⁴ Ticwii cwii ts'aⁿ na mach'ee jnaⁿ, matseijndaa'ñena' na chujnaⁿ tsaⁿñeeⁿ nnom ljeii na matsa'ntjom Ty'o^ots'om, ee cha'tso jnaⁿ ma'moⁿna' na matseitjo^oñe ts'aⁿ nacjoo' ljeii na matsa'ntjoom. ⁵ Saa manquiuyu'yo' na tyjee'cañoom Cristo na nntseicanoom'm jnaⁿ na laxmaaⁿya. Ndo' jom meiⁿcwii nnom jnaⁿ tîcatseixmaaⁿ. ⁶ Jo' chii cwii cwii ts'aⁿ na matseijomñe ñ'eⁿñê, tiquich'eeya jnaⁿ, saa ts'aⁿ na mach'eeya jnaⁿ, meiⁿ tyoonty'iaa' jom, meiⁿ ticwajnaaⁿ jom. ⁷ 'O na cwiluiindyo' ntseindaaya, meiⁿcwii ts'aⁿ tiñenquiandyo' na ñnequii'nn'aⁿ 'o, ts'aⁿ na mach'ee yuu na maty'iomyana', ya ts'aⁿñe cha'xjeⁿ nquii Cristo cwiluiñê na ya ts'aⁿñê. ⁸ Saa juu ts'aⁿ na ñequii'cheⁿ matseitjo^oñe, matseixmaⁿ cantyja 'naaⁿ tsaⁿjndii. Ee cantyjatî xjeⁿ na jnaⁿjndyeecheⁿna' cha'tso, tsaⁿjndii jnaⁿ matseixmaaⁿ. Ndo' jnda jndyo Jnda Ty'o^ots'om na nntseityueeⁿeⁿ ts'iaaⁿ 'naaⁿ tsaⁿjndii.

⁹ Tjaa 'ñeeⁿ c'oom na cwiluiñe jnda Ty'o^ots'om na mach'eeya jnaⁿ ee jnda tquiaaⁿ na catseixmaⁿ na wando' ndo' nc'e jo' tiñecats'aa jnaⁿ nc'e cwiluiñe jnaaⁿ. ¹⁰ Luaa waa na cwila'nooⁿa 'ñeeⁿ cwiluiindye ntseinda Ty'o^ots'om ndo' 'ñeeⁿ cwiluiindye ntseinda tsaⁿjndii, meiⁿ quia ts'aⁿ na tiquich'ee na maty'iomyana' ticaluiñe jnda Ty'o^ots'om ndo' mati ts'aⁿ na tiwi' ts'om x'iaa' na matseiyu'.

C'o^oya na wi' n'o^oya nc'iaaya na cwila'yu'

¹¹ Ñ'oom na macwindye'yo' xjeⁿ na jnaⁿjndyeecheⁿna' na cwila'yu'yo' matsona' na c'o^oya na wi' n'o^oya nn'aaⁿya na cwila'yu'. ¹² Caín tyotseixmaaⁿ cantyja 'naaⁿ tsaⁿjndii. Ticaty'iomna' na nl'aaya cha'na s'aaⁿ na seicueⁿeⁿ tyjeeⁿ. Ndo' ¿chiuu na s'aaⁿ na luaa'? S'aaⁿ na ljo' ee tyotseijomñê cantyja na ticaty'iomana', saa juu tyjeeⁿ tyoch'ee na maty'iomyana'.

¹³ Jo' chii 'o nn'aⁿya na cwila'yu'yo', nc'e na luaa' waa tintseñ'eeⁿñena' 'o na joo nn'aⁿ na tyoola'yu' m'aⁿna na jndoon'a 'o. ¹⁴ Jaa na cwilayuu'a ñet'o^oya nacje 'naaⁿ na cwitsuundye nn'aⁿ saa je' laxmaaⁿya na ticantycwii na cwitandoo'a. Cwila'nooⁿa na ljo' nc'e na jnda nquiuyu nn'aaⁿya na cwilayu'. Ts'aⁿ na ticaⁿjnda ntyjii x'iaa' na matseiyu',

ndicwaⁿ m'aaⁿ nacje 'naaⁿ na cwitsuundyẽ añmaaⁿ nn'aⁿ. ¹⁵ Meiⁿquia ts'aⁿ na jndoo' x'iaa' na matseyu' cwiluiĩe ts'aⁿ na matseicwjee nn'aⁿ ndo' manquiu'yo' ts'aⁿ na matseicwjee nn'aⁿ ticatseixmaⁿ na tintycwii na wando'. ¹⁶ Luaa waa na ma'moⁿna' ndaaya chiuu tseixmaⁿna' na m'aaⁿ ts'aⁿ na wi' ts'om x'iaa'. Nquii Jesús tquiaañe cheⁿngueⁿ na tueeⁿeⁿ cwentaaya. Ndo' na ljo', juu na cwitandoo'a laxmaaⁿya na ndya'ntjooⁿya ndaa nn'aaⁿya na cwilayu'. ¹⁷ Ndo' mati quia m'aaⁿ cwii ts'aⁿ na matseyu' ndo' maya 'naⁿ na maljeii, ndo' meiiⁿ na maqueⁿ tsaⁿñeeⁿ cwenta na matseitjoona' cwii x'iaaⁿaⁿ na matseyu', saa tiquioo na wi' ts'oom juu, ¿yuu waa na ma'mooⁿ na jnda ntyjeeⁿ Ty'oots'om? ¹⁸ 'O ntseindaaya, juu na m'aaⁿya na jnda nquiuuya nn'aⁿ, xocwitquioo' na ljo' cwe' ñ'oom na cwilanaaⁿya, ma'moⁿna' na ljo' nc'e chiuu na cwil'aaya.

C'ooⁿt'maaⁿndyo n'ooⁿya jo nnom Ty'oots'om

¹⁹ Quia jo' luaa waa na ndaa nla'nooⁿa na laxmaaⁿya cantyja 'naaⁿ na mayuu' ndo' na tjaa'naⁿ na cañ'eeⁿ jo nnom Ty'oots'om, ²⁰ ee xeⁿ maco'tiana' nquiuuya naquii' n'ooⁿya, jom cwiluiit'mañetyeeⁿ, nchiiti juu na luaa' mach'eena' naquii' n'ooⁿya ndo' tcuu mantyjeeⁿ cantyja 'naaⁿya. ²¹ Jo' chii 'o nn'aⁿya na cwila'yu'yo' na jeeⁿ jnda ntyjiiya, xeⁿ tjaa'naⁿ na maco'tiana' nquiuuya jo nnoom, quia jo' cwiñ'oⁿt'maaⁿndyo n'ooⁿya, ²² ndo' cha'tso na cwitaaⁿya nnoom, ñeiquiaaⁿ na nnto'ñooⁿya jo' nc'e na cwila'candaⁿndyo ñ'oom na matsa'ntjoom jaa ndo' na cwil'aaya yuu na cjaawee' ntyjeeⁿ. ²³ Ndo' ñ'oom na matsa'ntjoom jaa matsona' na calayuu'a ñequio Jnaaⁿ Jesucristo ndo' na c'ooⁿya na wi' n'ooⁿya nc'iaaya na cwilayu' cha'xjeⁿ na matsa'ntjoom. ²⁴ Nn'aⁿ na cwila'candaⁿndye ñ'oom na matsa'ntjoom, m'aⁿna quii' ts'oom ndo' jom m'aaⁿ naquii' n'omna.

4

Cal'aaya xjeⁿ ñ'oom na cwindyaa

¹ 'O nn'aⁿya na cwilayu'yo' na jeeⁿ jnda ntyjiiya, m'aⁿ nn'aⁿ na cwiluena na ma'moⁿ Espíritu Santo ñ'oom na cwiñequiana, saa tilayu'yo' cha'tso ñ'oom'ñeeⁿ. 'O queⁿyaya'yo' cwenta ñ'oommeiⁿ cha nliu'yo' aa laxmaⁿ naⁿñeeⁿ Espíritu na cwiluiĩe Ty'oots'om ndo' aa nchii cwiicheⁿ espíritu laxmaⁿna. Ee tsjoomnancue jndyendye nn'aⁿ m'aⁿ na cwe' cwilueya na ñ'oom' Ty'oots'om cwiñequia saa cwe' cantu. ² Luaa waa na ndaa nla'noⁿyo' aa ndya' mayuu' na nquii Espíritu Santo ma'mooⁿ ñ'oom na mañequiaa ts'aⁿ. Ticwii cwii ts'aⁿ na macwji'yuu'ñe na nquii Jesús na cwiluiĩe Cristo tuiiñe na ts'aⁿ jom, tsaⁿñeeⁿ matseixmaⁿ Espíritu na mañequiaa Ty'oots'om na c'oomñe quii' n'ooⁿya. ³ Ee ts'aⁿ na ticwji'yuu'ñe na ljo', titseixmaⁿ nquii Espíritu na cwiluiĩe Ty'oots'om, tseixmaⁿ tsaⁿñeeⁿ espíritu na m'aaⁿ nacjoo' Cristo. Ndo' 'o jnda jndye'yo' na nncwje'cañoom espíritu'ñeeⁿ ndo' je' maxjeⁿ mam'aaⁿ tsjoomnancue.

⁴ 'O ntseindaaya, 'o laxmaⁿyo' cantyja 'naaⁿ Ty'oots'om ndo' jnda tantjom'yo' naⁿñeeⁿ na cwe' cantu ñ'oom cwiñequia, ee nqueⁿ na m'aaⁿ naquii' n'om'yo' jndeityeeⁿcheⁿ nchiiti juu na m'aaⁿ naquii' n'om nn'aⁿ na laxmaⁿ cantyja 'naaⁿ tsjoomnancue. ⁵ Naⁿñeeⁿ cwilaxmaⁿna cantyja 'naaⁿ tsjoomnancue, nc'e na ljo' ñ'oom na cwilaneiⁿna laxmaⁿna' cantyja 'naaⁿna'. Ndo' nn'aⁿ na cwilajomndye cantyja 'naaⁿna' cwindyena ñ'oom na cwiñequia naⁿñeeⁿ. ⁶ Saa já laxmaaⁿyâ cwentaa' Ty'oots'om. Ts'aⁿ na matseixmaⁿ cwentaaⁿa' matseiwe ñ'oom na cwiñequiaayâ, saa ts'aⁿ na titseixmaⁿ cwentaaⁿa' ticatseiñ'oom'ñe ñ'oom na cwiñequiaayâ.

Ty'oots'om cwiluiĩe na candya' ts'oom

⁷ 'O nn'aⁿya na cwila'yu'yo' na jnda ntyjiiya, matsona' na c'ooⁿya na jnda nquiuuya nc'iaaya na cwila'yu'. Juu jo' cwinaⁿna' na m'aaⁿ nquii Ty'oots'om. Jo' chii cwii cwii ts'aⁿ na m'aaⁿ na jnda ntyjii nc'iaa' na cwilayu', cwiluiĩe jnaaⁿ ndo' mawajnaaⁿ jom. ⁸ Ts'aⁿ na tic'oom na jnda ntyjii x'iaa' na matseyu' tic'oom tsaⁿñeeⁿ cantyja 'naaⁿ Ty'oots'om

ee jom cwiluiiñê na candya' ts'oom nn'aⁿ. ⁹ T'moⁿ Ty'o^ots'om na candya' ts'oom jaa ee Jnaaⁿ na ñecwiiñê jñoom juu tsjoomnancue cha nnda^a nntando^oa cantyja 'naaⁿ'. ¹⁰ Juu na m'aaⁿ Ty'o^ots'om na candya' ts'oom nn'aⁿ, luaa waa cantyja 'naaⁿ'na'. Nchii jaa ty'o^o na jnda nquiuyu jom, jom ty'oom na candya' ts'oom jaa ndo' jñoom Jnaaⁿ cha cantyja 'naaⁿ' juu nnda^a nntseit'maⁿ ts'oom jnaaⁿya.

¹¹ 'O nn'aⁿya na cwila'yuy^o na jeeⁿ jnda ntyjiiya, nc'e na luaa' waa na candya' ts'om Ty'o^ots'om jaa, mati matsona' na c'o^oya na jnda nquiuyu nn'aaⁿya na cwilayu'. ¹² Mei'jom ndii' tyoonty'iaa' nnom ts'aⁿ Ty'o^ots'om saa quia cwit'mo^oya na wi' n'o^oya nn'aaⁿya, jom m'aaⁿ quii' n'o^oya ndo' juu na m'aaⁿ na candya' ts'oom jaa, mamat-seicanda^añeñ'eⁿna' cantyja 'naaⁿya. ¹³ Luaa waa na ma'moⁿ'na' na m'aaⁿya cantyja 'naaⁿ'na' ndo' na m'aaⁿ quii' n'o^oya, na jnda tquiaaⁿ Espíritu Santo naquii' n'o^oya. ¹⁴ Já jnda nty'iandaayâ jom ndo' cwitjei'yuu'ndyô ndaa'y^o na nquii Tsotyaaya Ty'o^ots'om jnda jñoom Jnaaⁿ tsjoomnancue na nncwji'n'maañe añmaaⁿ nn'aⁿ. ¹⁵ Ee mei'quia ts'aⁿ na macwji'yuu'ñe na Jesús cwiluiiñê Jnda Ty'o^ots'om, m'aaⁿ Ty'o^ots'om quii' ts'om ndo' tseixmaⁿ cantyja 'naaⁿ'aⁿ.

¹⁶ Luaa waa na cwita'jnaaⁿ'a Ty'o^ots'om ndo' cwilayuu'a na m'aaⁿ na candya' ts'oom jaa. Cwiluiiñê Ty'o^ots'om na candya' ts'om nn'aⁿ. Juu na cwiluiiñê na candya' ts'oom, ts'aⁿ na matseixmaⁿ jo', wando' cantyja 'naaⁿ'na' ndo' m'aaⁿ quii' ts'om tsaⁿ'ñeeⁿ. ¹⁷ Luaa waa na ma'moⁿ'na' na juu na m'aaⁿ na candya' ts'oom jaa matseicanda^añeñ'eⁿna' na tixola'catyuendy^o juu xuee quia na nncu'xeeⁿ nn'aⁿ, nc'e na m'aaⁿya tsjoomnancue cha'na Jesucristo. ¹⁸ Quia na matseixmaⁿ ts'aⁿ juu na m'aaⁿ Ty'o^ots'om na candya' ts'oom nn'aⁿ ticaty'ue na nncu'xeeⁿ juu ee juu macanda^a na matseixmaⁿ na m'aaⁿ na candya' ts'oom, macwji'na' na nquiaa'. Xeⁿ na m'aaⁿya na nquiaaya, luaa' waa nc'e na m'aaⁿ' n'o^oya na nncu'xeeⁿ jaa. Ndo' na ljo' ma'moⁿ'na' na juu na m'aaⁿ na candya' ts'oom jaa, ticanda^a laxmaaⁿya juu jo'.

¹⁹ Jaa m'aaⁿya na candya' n'o^oya Ty'o^ots'om nc'e jom ty'oomjñeeⁿ na candya' ts'oom jaa. ²⁰ Xeⁿ na nntso ts'aⁿ: “Ja candya' ts'o^oya Ty'o^ots'om”, saa m'aaⁿ na jnoom'm cwii x'iaaⁿ'a na matseyu', cwe' tsaⁿcantu jom. Ee xeⁿ tic'oom na jnda ntyjeeⁿ x'iaaⁿ'a na manty'iaaⁿ'a xonda^a nnc'oom na candya' ts'oom Ty'o^ots'om na tyoonty'iaaⁿ'a. ²¹ Luaa waa ñ'oom na matsa'ntjomna' na mañequiaaⁿ ndaaya na c'o^oya na wi' n'o^oya nn'aaⁿya na cwila'yuy'.

5

Luaa cal'aaya cha nnaⁿndy^o ñequio tsjoomnancue

¹ Ticwii cwii ts'aⁿ na matseyu'ya ts'om na Jesús cwiluiiñê Cristo, macwiluiiñê cwii jnda Ty'o^ots'om. Ndo' ticwii cwii ts'aⁿ na candya' ts'om nqueⁿ na cwiluiiñê Tsotyaaya, mati matsona' na c'oom tsaⁿ'ñeeⁿ na jnda ntyjii nn'aⁿ na cwiluiindy^e ntseinaaⁿ. ² Quia laxmaaⁿya na candya' n'o^oya Ty'o^ots'om ndo' cwila'canda^andy^o yuu na matsa'ntjoom jaa, quia jo' mati cwila'no^o'a na m'aaⁿya na wi' n'o^oya ntseinaaⁿ. ³ Luaa waa na ma'moⁿ'na' na candya' n'o^oya Ty'o^ots'om na cwila'candaaya ñ'oom na tqueeⁿ na matsa'ntjoom, ndo' joona' nchii cwii na xocanda^a nla'canda^andy^o, ⁴ ee cwii cwii ts'aⁿ na cwiluiiñê jnda Ty'o^ots'om cwii canda^a manañe ñequio na tixcwe na matseixmaⁿ tsjoomnancue. Cwinaⁿndy^o nc'e na cwila'yuy'ya n'o^oya ñ'eⁿ Cristo. ⁵ Macanda ts'aⁿ na matseyu'ya ts'om na nquii Jesús cwiluiiñê Jnda Ty'o^ots'om nnda^a nnañe ñequio na matseixmaⁿ tsjoomnancue.

Ñ'oom na macwji'yuu'ñena' cantyja 'naaⁿ' Jnda Ty'o^ots'om

⁶ Cantyja na jndy^o Jesucristo tsjoomnancue, niom we nnom na ma'moⁿ'na' cantyja 'naaⁿ' jo', ndaatioo ndo' niom', nchii ñequi'cheⁿ cantyja 'naaⁿ' ndaatioo saa ñ'eⁿ ndaatioo ndo' niom'. Nquii Espíritu macwji'yuu'ñe cantyja 'naaⁿ' na ljo' ndo' jom cwiluiiñê ñ'oom

na mayuu'. ⁷ Cañoom'luee m'aⁿ ndyee na cwitjei'yuu'ndye cantyja 'naaⁿ ñ'oomwaa': Nquii Tsotyaaⁿ, ndo' Nquii na cwiluiiñe ñ'oom' Ty'o^ots'om ndo' Espíritu Santo. Ndo' ndyeendye joona ñecwii cwiluiindyena. ⁸ Ndo' nnom tsjoomnancue m'aⁿ ndyee na cwitjei'yuu'ndye cantyja 'naaⁿ ñ'oomwaa': Nquii Espíritu, ndaa ndo' niom', ndo' ndyeendye joo ñecwii ñ'oom cwilajomndye. ⁹ Ndo' nc'e na cwito'ñooⁿya ñ'oom na cwitjei'yuu'ndye nn'aⁿ, majndeiti nndaⁿ nnto'ñooⁿya ñ'oom na macwji'yuu'ñe Ty'o^ots'om na juuna' jndati tseixmaⁿna', ee tseixmaⁿna' ñ'oom na jnda tjei'yuu'ñe cantyja 'naaⁿ Jnaaⁿ. ¹⁰ Ee ts'aⁿ na matseyu' ñequio Jnaaⁿ, mawaa ñ'oom na macwji'yuu'ñena' quii' ts'om, saa ts'aⁿ na ticatseyu' ñequio Ty'o^ots'om mach'ee na cantuñe ee ticatseyu' ñ'oom na jnda tjei'yuu'ñe cantyja 'naaⁿ Jnaaⁿ. ¹¹ Ndo' ñ'oom'ñeeⁿ, luaa waa na macwji'yuu'ñena', jnda tquiaa Ty'o^ots'om na laxmaaⁿya na ticantycwii na cwitandoo'a, ndo' na laxmaaⁿya juuna' nc'e Jnaaⁿ. ¹² Jo' chii ts'aⁿ na matseixmaⁿ cwentaa' nquii na cwiluiiñe Jnda Ty'o^ots'om matseixmaⁿ tsaⁿñeeⁿ na ticantycwii na wando' añmaaⁿ, saa ts'aⁿ na ticatseixmaⁿ cwentaa' Jnaaⁿ, ticatseixmaⁿ na wando' añmaaⁿ.

Ñ'oom na macanda na chuu tsomwaañe

¹³ Matseiljeiya cartawaañe cwentaa' 'o na cwilayu'yo' ñ'eⁿ Jnda Ty'o^ots'om cha cala'noⁿyo' na laxmaⁿyo' na ticantycwii na cwitandoo'yo'.

¹⁴ Cwiñ'ooⁿt'maaⁿndyo n'ooⁿya Ty'o^ots'om ee cwila'nooⁿa quia cwitaaⁿya cwii naya nnoom cha'xjeⁿ na l'ue ts'oom, mañeeⁿ ñ'oom na cwitaaⁿya. ¹⁵ Ndo' cha'xjeⁿ cwila'nooⁿa na mañeeⁿ ñ'oom na cwitaaⁿya nnoom, mati nquiuyu na cwito'ñooⁿya ñ'oom na jnda taaⁿya nnoom.

¹⁶ Cwii ts'aⁿ na matseyu', quia nljeii cwii x'iaa' na matseyu' na matseitjooñe tsaⁿñeeⁿ cwii nnom jnaⁿ na nchii wjaañ'oomna' juu na nntsuuñe, macaⁿna' na caⁿ tsaⁿñeeⁿ cwii naya nnom Ty'o^ots'om ndo' jom ñnequiaaⁿ na nncwando' añmaaⁿ tsaⁿñeeⁿ. Waa jnaⁿ na wjaañ'oomna' ts'aⁿ na nntsuuñe, tjaa'naⁿ nasei meiⁿ cwii caⁿ ts'aⁿ ñ'oom cantyja 'naaⁿ tsaⁿñeeⁿ. ¹⁷ Cha'tso nnom natia, laxmaⁿna' jnaⁿ ndo' waa jnaⁿ na ticjaañ'oomna' ts'aⁿ na nntsuuñe.

¹⁸ Manquiuuya na ts'aⁿ na matseixmaⁿ cwentaa' Ty'o^ots'om tiquich'eeya jnaⁿ ee Jnda Ty'o^ots'om mach'ee cwentaa', meiⁿ ticwanaaⁿ na ntsei'ndaa' tsaⁿjndii juu.

¹⁹ Manquiuuya na cwiluiindyoo cwentaa' Ty'o^ots'om ndo' cha'tsondyee nn'aⁿ na laxmaⁿna cantyja 'naaⁿ tsjoomnancue m'aⁿna nacje 'naaⁿ tsaⁿjndii.

²⁰ Ndo' mati manquiuuya na jnda jndyo Jnda Ty'o^ots'om ndo' jnda teijndo' n'ooⁿya na cwila'nooⁿa na cwitajnaaⁿa nquii Ty'o^ots'om na cwiluiiñe na mayom'm. Tjoom' cwitsaam'aaⁿya cantyja 'naaⁿ nquii na cwiluiiñe na mayuu', juu Jnaaⁿ Jesucristo. Ñ'oomwaa' ma'moⁿna' cantyja 'naaⁿ Ty'o^ots'om na cwiluiiñe na mayom'm ndo' mati mañequiaa ñ'oom'ñeeⁿ na tseixmaⁿ ts'aⁿ na ticantycwii na wando'. ²¹ 'O ntseindaaya, macanda Ty'o^ots'om cala't'maaⁿndyo', nchii cwe' cwii na l'a nn'aⁿ na cwiluena na jeeⁿ t'maⁿ ñ'oom. Mantyjati luaa'ndyo matsjoo.

Carta na jnda we na seiljeii Juan

Cantyja 'naa' ñ'oom na mayuu' ñequio na wi' ts'om ts'a' x'iaa'

¹ Maja na cwiluiitquiendyo, matseiljeiya cartawaañe na matseicwanq'ya na m'aa' 'u nomnn'a'ya na macwji' Ty'oots'om cwentaa'a' ñequio ntseinda'. Ñ'oom na mayuu' na jee' wi' ts'oq'ya 'o na cwila'jomndyo' ñequio ñ'oom na mayuu'. Ndo' nchii macanda ja wi' ts'oq'ya 'o mati cha'tsondey nn'a' na cwita'jnaa'na ñ'oom na mayuu'. ² Wi' ts'oq'ya 'o nc'e ñ'oom na mayuu' na waana' quii' n'oq'ya na ñequii'che' nnc'oomna' ñ'e'ndyo. ³ Nquii Ty'oots'om na cwiluiiñe Tsotyaa'ya ñequio Jnaa' Jesucristo quiana naya na la'xma'na naquii' n'om'yo' ñequio juu na m'aa' na wi' n'omna 'o ñequio juu na tjaa ñomtiuu c'om'yo' jo ndaana nc'e ñ'oom na mayuu' ndo' na candya' n'omna 'o.

⁴ Jee' nei'ya na ljeiya nt'om ntseinda' cwilajomndyena ñequio ñ'oom na mayuu' cha'xje' nquii Tsotyaa'ya Ty'oots'om jnda sa'ntjoom. ⁵ Ndo' je' 'u nomnn'a'ya na matseyu', maca'a njom' na c'oq'ya na jnda nquiuuya nn'aa'ya na cwilayu'. Ñ'oomwaa' na matseiljeiya nchii ñ'oom xco na matsa'ntjomna', ñecwii xje' juuna' cha'xje' ñ'oom na ñejndyaa najndyee. ⁶ Luaa waa na ma'mo'na' na jnda nquiuuya nt'omche', na c'oq'ya na cwila'canda'ndyo ñ'oom'm na cwitsa'ntjomna' cha'xje' ñ'oom na tyondye'jndyee'yo' na c'oq'ya na wi'n'oq'ya nn'a' na cwila'yu'.

M'a' nn'a' na cwinquio'nn'a'

⁷ Jndye nn'a' m'a' tsjoomnancue na cwinquio'nn'a' na cwiluena na tiyuu' na jndyo Jesucristo na ts'a' jom. Ts'a' na luaa' mach'ee cwiluiiñe ts'a' na manquiu'nn'a', ndo' ts'a' na wjaa nacjoo' Cristo. ⁸ Jo' chii cal'a'yo' cwentaa' na juu ts'iaa' na jnda ñel'a'yo' titseicwaque'na' na cwe' ts'iaa'ndyo cha canda' nnto'ñoom'yo' na nntantjom'yo'.

⁹ Mei'quia ts'a' na nncwinom' ñ'oom na waa cantyja 'naa' Cristo, ticaljoo'ñe ñequio ñ'oom na t'moq', tic'oom tsa'ñee' ñ'e' Ty'oots'om. Saa ts'a' na cwiljoo'ñe ñequio ñ'oom na ma'mo'na' cantyja 'naa' Cristo, tseixma' tsa'ñee' cwentaa' Ty'oots'om ndo' ñequio Cristo. ¹⁰ Xe' nncwjee'cañoom ts'a' 'o ndo' nchii mañequiaa' ñ'oom na mayuu' cantyja 'naa' Cristo, mei' tilaljo'yo' jom l'a'yo' mei' na nñequia'yo' na xma'ñê. ¹¹ Ee ts'a' na mañequiaa' na xma'ñê, matseijomñe ñequio natia na matseixmaa'.

Ñ'oom na macanda na matseinei' Juan nacjoo' cartawaañe

¹² Jndye ñ'oom maniom na mañe'catseina'ntyaya ñ'e'ndyo'. Saa ticatseitiuuya na nncwil'uee'ndyo tsom canchii' ñequio ndaantom. Ee ntyjaa'ya cwii ts'oq' na nncjocando'a 'o na nlanaa' ntyjaa'ndaaya. Ndo' ntyjiiya na t'ma' nquioo na neii'ya xje' na nl'aaya na ljo'.

¹³ Joo ntseinda nomnn'a' na m'a' ñjaa' na macwji' Ty'oots'om cwentaa'a' na cwila'cwanomna na xma'ndyu'. Mantyja luaa' ñ'oom na matseiljeiya.

Carta na jnda ndyee na seiljeii Juan

Ñ'oom na seicwanom Juan na m'aaⁿ Gayo

¹ Ja na cwiluiitquiendyo, matseiljeiia cartawaa na wjaana' na m'aaⁿ Gayo na mayuu'cheⁿ jeeⁿ wi' ts'ooⁿya 'u.

² 'U re nn'aⁿya na jeeⁿ jnda ntyjiiya macaⁿ'a nnom Ty'o^ots'om na cha'tso cantyja 'naⁿ ya wja'm'aaⁿ, ndo' ya nc'oom' na tiwi' cha'xjeⁿ ya wjaaquiendyu' na m'aaⁿ nacje 'naaⁿ Espíritu. ³ Ee tquiecañom nt'om nn'aⁿya na cwila'yu' na m'aaⁿya, ndo' tquiaana' na jeeⁿ neiⁿya na jluena nqoⁿ na jeeⁿ xcwee' ts'om' cantyja 'naaⁿ ñ'oom na mayuu' ndo' cantyja na wjaam'aaⁿ, mache' na juu ñ'oom naya maqueⁿ'na' xjeⁿ 'naaⁿ'na' 'u. ⁴ Ee tjaa'naⁿ cwiicheⁿ nnom ñ'oom na mañequiaatina' na neiⁿya cha'xjeⁿ quia na mandiiya na joo nn'aⁿ na cwiluiindy ntseindaaya tyeⁿ cwiljoo'ndyena naquii' ñ'oom na mayuu'.

Juan matseit'maaⁿñê Gayo

⁵ 'U re nn'aⁿya na jeeⁿ jnda ntyjiiya, jeeⁿ xcwe mache' na mateixe' nn'aⁿya na cwe' cwiquieya na m'aaⁿ, meiiⁿ joona nn'aⁿ na ticwajnaⁿ. ⁶ Jo ndaaⁿ nn'aⁿ na cwila'yu' ljoofñe, jluena na jeeⁿ wi' ts'om' joona. Cwii naya'ñeeⁿ cateijndei' joona 'naⁿ na macaⁿ'na' cha nndaⁿ nc'ootina ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'o^ots'om, ee jeeⁿ cjawee' ntyjeeⁿ na mache' naljo'. ⁷ Ee joona macwi'oonomna ñ'oom naya 'naaⁿ Jesucristo jo ndaaⁿ nn'aⁿ, ndo' tícato'ñoomna s'om ndaaⁿ nn'aⁿ na tyoolayu'. ⁸ Nc'e na ljo', jaa nn'aⁿ na cwilayuu'a la'xmaaⁿya na cateix'aⁿya joona na nnteijndeiya na cwi'oonquiana ñ'oom na mayuu'.

Tixcwe s'aa Diótrfes

⁹ Seiljeiia cwii carta cwentaa' tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'o^ots'om cwentaaⁿ'aⁿ yuu na m'aⁿ'yo' saa juu Diótrfes ticwancueⁿ'eⁿ na ja nntsa'ntjoⁿ ee ñecuaa xjeⁿ 'naaⁿ'aⁿ. ¹⁰ Nc'e na luaa', quia na nncuacañooⁿya 'o, quia jo' ncwaⁿya jom na mach'eeⁿ na luaa' na matseineiⁿ ñ'oom cantu nacjooyâ. Ndo' nchii macanda nmeiⁿ mach'eeⁿ, mati nn'aⁿ na cwi'oonquia ñ'oom' Ty'o^ots'om, tiñe'coñoom joona, ndo' nn'aⁿ na ñe'cala'ljo naⁿñeeⁿ, macwjeeⁿ'eⁿ joona quii' tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'o^ots'om cwentaaⁿ'aⁿ.

¹¹ 'U re nn'aⁿya na jeeⁿ jnda ntyjiiya, tintseijomndyu' ñequio ts'iaaⁿ natia, 'u catseijomndyu' ts'iaaⁿ na ya. Ee ts'aⁿ na matseijomñe ts'iaaⁿ na ya tseixmaaⁿ cwentaa' Ty'o^ots'om, saa ts'aⁿ na wjaantyjo ñequio natia, tic'oomñe cwentaaⁿ'aⁿ.

Ya mach'ee Demetrio

¹² Cha'tsondye nn'aⁿ ya ñ'oom nquiuna cantyja 'naaⁿ nn'aⁿya Demetrio, ndo' manquiiti ñ'oom na mayuu' macwji'yuu'ñena' cantyja 'naaⁿ'aⁿ. Mati jâ cwiitjei'yuu'ndyô na ljo' ndo' 'o manquiu'yo' na cwilanaaⁿya ñ'oom na mayuu'.

Ñ'oom na macanda na seiljeii Juan

¹³ Jndye ñ'oom niom na ñe'catseiljeiia cwentaa' saa tiñe'cats'aa naljo' ñequio tsom ñequio ndaantom, ¹⁴ ee ntyjaa'ya ts'ooⁿ na tyuaa' nnty'iaya 'u quialjo'cheⁿ nlanaaⁿ ntyjaa ndaaya.

¹⁵ Quiaa Ty'o^ots'om na tjaañomtiuu c'oom'. Nn'aⁿ na m'aⁿ ñjaaⁿ na ya ñ'oom ñequiondyu' cwila'cwanomna na xmaⁿndyu', ndo' 'u je', quiaa' na xmaⁿñe cwii cwii ts'aⁿ na matseiyu' yuu na m'aaⁿ.

Carta na seiljeii Judas

Xma'ndye nn'a' na m'a' cwentaa' Ty'oots'om

¹ Ja Judas matseiljeiya cartawaañe. Cwiluiindyō ts'a' na mandi'ntjomtye' nnom Jesucristo. Ti'xiōōya jndyu Jacobo. Cartawaañe matseicwano'ya juuna' ndaa' nn'a' na ma'ma' Tsotyaaya Ty'oots'om na macwji'ñōō' joona na macwjaa'ñê cwentaa'na', nc'e na matseitjoom'na' joona ñequio Jesucristo. ² Quiaa Ty'oots'om na nleijndyeti na nnto'ñoom'yo' na wi' ts'oom 'o, ñequio na mei'cwii ñomtiuu tic'om'yo' ñequio na candya' ts'oom 'o.

M'a' nn'a' na cwinquio'nn'a'

(2 P. 2:1-17)

³ 'O nn'a'ya na wi' ts'ōō'ya, jnda seiquee'na' ts'ōō' na nntseiljeiya cwii ñ'oom cwentayo' cantyja 'naa' juu na tjoom' na macwji'n'maa'ñe Ty'oots'om jaa, saa je' maquā'ya cwentā na maca'na' na catseijndo'a n'om'yo' na cjoo' n'om'yo' cantyja 'naa' juu na cwilayu'ya n'ōō'ya na juuna' ñejom tquiaa' na laxma' nn'a' cwentaa'na'. ⁴ Ee m'a' nn'a' quii'ntaa'yo' na cwilajomndyena ñ'e'ndyo' saa cwinquio'nn'a'na 'o. Ñ'oom' Ty'oots'om na jach'ee xuee teiljeii ma'mō'na' cantyja 'naa'na na nnt'uiiwi'na' joona cha'xje' laxma'na na nntjoomna. Joona tic'omna cantyja 'naa'na, ee cwi-wil'uee'ndyena juu naya na matseixmaa' na wanaa' na nnc'omyana ñequio nn'a' ndo' naljo' cwil'ana cwi'tjeii'ndyena cantyja 'naa' Jesucristo na cwiluiiñê na matsa'ntjoom jaa ndo' macanda nque' tjacantyja na t'ma' cwiluiiñê jo ndaaya.

⁵ Meii' na ntyjii na manqui'u'yo' ñ'oomwaa saa l'ue ts'ōō' na cjaañjoom' n'om'yo' na ya tjei' Ty'oots'om nn'a' Israel ndyuua Egipto saa jndanquiache' s'aa' na tja nt'omndye joona na ticala'yu'na ñ'e'ñê. ⁶ Ndo' mati cjaañjoom' n'om'yo' nquiee ángeles na ticaljoo'ndyena ts'iaa' na laxma'na, hasta 'ndyena yuu na seijndaa'ñe Ty'oots'om cwentana, maleichom joona na praso mei' xocantycwii na chu'tye'ndyena l'uaancjo yuu na jaa'ñeñ'e' hasta juu xuee quia na nncu'xee' cha'tso. ⁷ Mati nn'a' tsjoom Sodoma ñequio Gomorra ñequio nn'a' nt'omche' njoom ndioche', tquiandyen'e'na na l'ana mei'quia nnom na quee' n'om seiina nchii cha'xje' na seijndaa'ñe Ty'oots'om na nnc'om nn'a', ndo' na luaa' tyol'a nn'a' njoom'ñee' tseixma'na' cwii na ma'mō'na' na nnt'uiiwi' chom na tijoom canduu' nn'a' na nmeii' cwil'a.

⁸ Na'ñee' na m'a'na quii'ntaa'yo' meii' na manquiuna na tuui na ljo', saa laxma'na nn'a' na cwi'catsoona ndaa, cwila'ndaa'ndyena seiina, l'ona na nlque' Ta Jesús xje' joona, cwila'jnaa'na ángeles na t'ma' cwiluiindyē cañoom'luee. ⁹ Saa ángel na cwilui-itquieñe na jndyu Miguel quia na seijmei'ñê nnom tsa'jndii cantyja 'naa' sei'ts'o 'naa' Moisés, tîcatseijnāa'na cwe' tsoom nnom juu: "Nquii Ta Ty'oots'om catseitiaa'na 'u.'" ¹⁰ Saa na'm'a' wi' ñ'oom cwila'nei'na nacjoo' mei'nquia na ticala'nō'na, ndo' chjoowi' na ndya' cwila'nō'ntina, cwila'nō'na jo' cwe' na c'ee' n'omna, cha'cwijom quioo' na cwe' mach'eetoyo'. Ndo' cantyja 'naa' jo' cwila'ndaa'ndye che'nquieena.

¹¹ Nlco'wi'na' na'm'a' ee cwi'oontyjona cha'xje' na s'aa Caín. Cha na nnta'ntjomna s'om cwila'jomndyena na tis'a s'aa Balaam ndo' cwilawendyena nacjoo' Ty'oots'om cha'xje' seiweñe Coré ndo' nc'e na ljo' s'aa seicuee' Ty'oots'om jom. ¹² Matseijnāa'na' 'o na ñ'ee' na'm'a' quia na cwilajomndyo' ñ'e'nc'iaa'yo' na cwilayu' na tjoom' cwi'cwa'yo' na cwi'cañjom n'om'yo' Ta Jesús ndo' na'm'a' ñequio na neii'na cwi'cwa'na ndo' cwiwena ñ'e'ndyo' mei' tico'tiana' nquiuna. Matseijomna' joona cha'cwijom ts'a' cwe' m'aa' ts'om cantyja 'naa' nquii mei' ticateix'ee canma'. Joona laxma'na cha'cwijom nchquiu na wjaachuu jndye na tjaa ndaluaa' cachona'. Matseijomna' joona cha'na n'oom na meii' na jnda tue'ntyjo xje' na nl'ana' ta, saa tjaa ta col'ana', na we ndii' tjāna' ee na

jnda tyena' xeⁿ quii' nch'ioona'. ¹³ Cautyja na cwil'a na^m'aⁿ la'xmaⁿna cha'na nmoⁿ t'maⁿndaaluee na mandyontquiena' chom' na tjoom' na cwajndii nt'a, la'xmaⁿna cha'na cancjuu na tijndaa' cwaaⁿ ntyja cwi'oona'. Majndaa' na ticantycwii na nljoo'ndyetyeⁿ na^m'aⁿ yuu na ntomñ'eⁿ najaaⁿ.

¹⁴ Mati Enoc, tsaⁿ na jnda ntquiee' ndii' na tei'cantyjoo' tsjaaⁿ 'naaⁿ Adán, tyotseineiⁿ ñ'oom na t'moⁿ Ty'oqots'om naquii' ts'oom cantyja 'naaⁿ na^m'aⁿ. Tsoom: “Nt'iaya nquii na cwiluiiñe na matsa'ntjom cha'tso na macwjee'cañoom ñequio meiⁿ mei'cheⁿ nn'aⁿ na lju' n'om, ¹⁵ na nncu'xeeⁿ cha'tso nn'aⁿ ndo' na nnt'uiiweeⁿeⁿ cha'tsonde joona cantyja natia na jnda ñel'ana ndo' na nnts'aaⁿ na nnt'uiityeⁿna' nn'aⁿ na jeeⁿ tia ñejla'xmaⁿ cantyja 'naaⁿ cha'tso nnom natia na jnda ñel'a, ndo' cantyja 'naaⁿ cha'tso ñ'oom wi' na jnda ñejla'neiⁿna nacjoom'm.” ¹⁶ Na^m'aⁿ ñequii'cheⁿ cwilancjoo'ndyena ljo' cwiluii na ticjaawee' nquiuna na cwil'a nt'omcheⁿ, ljo' na cwil'a nc'iaana cwiluena xocwil'ue jo'. Ñequii'cheⁿ l'ue n'omna na caluii natia na queeⁿ n'om seiina. S'a ñ'oom cwilaneiⁿna ndo' ca'naaⁿndyena cha nñquoo s'om lueena.

Matseijndo' Judas n'om nn'aⁿ na cwilayu'

¹⁷ Saa 'o nn'aⁿya na cwila'yu' na jnda ntyjiiya 'o, cjaanjoom' n'om'yo' ñ'oom na jaach'ee xuee tyoñequia apóstoles cwentaa' Ta Jesucristo, ¹⁸ na tyoluena ndaa'yo': “Joo ncuee na macanda nnc'om nn'aⁿ na nla'neiⁿ ñ'oom ticuee' ts'om nacjoo' ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'oqots'om. Ndo' nl'ana cha'tso nnom na tilju' na cwila'queeⁿ n'omna.” ¹⁹ Jnaaⁿ joona na cwiťoⁿndye nn'aⁿ na cwila'yu'. Cwila'ñ'oom'ndyena cantyja 'naaⁿ joo na queeⁿ n'om seiina, meiⁿ ticalaxmaⁿna Espíritu na cwiluiiñe Ty'oqots'om.

²⁰ Saa 'o je' nn'aⁿya na jeeⁿ jnda ntyjiiya, caljoo'ndyo'tyeⁿyo' naquii' juu na cwila'yu'ya n'om'yo' na lju' tseixmaⁿna'. Calaneiⁿyo' nnom Ty'oqots'om ñequio juu najndeii na matseixmaⁿ Espíritu Santo. ²¹ 'O caljoo'ndyo' cantyja na m'aaⁿ Ty'oqots'om na candya' ts'oom 'o ndo' cwindo'yo' juu xuee quia nquii Jesucristo na cwiluiiñe na matsa'ntjoom jaa nncwjee'nnaaⁿ'aⁿ, xjeⁿñeeⁿ nc'e na wi' ts'oom jaa nñequiaaⁿ na nnto'ñqoⁿya na ticantycwii na nntandoo'a.

²² Nn'aⁿ na we waa na m'aaⁿ n'om cantyja 'naaⁿ ñ'oommeiiⁿ, cat'moⁿ'yo' ndaana cha ñecwii nla'tiuuna. ²³ Ndo' nt'omcheⁿ nn'aⁿ na jnda tjachuuna' joona cantyja 'naaⁿ ñ'oom na cwiťmoⁿ na^m'aⁿ, catjei'n'maa'ndyo' joona' cha'cwijom na macwji' ts'aⁿ x'iaaⁿ'aⁿ quii' chom. Ndo' ñequio nt'omcheⁿ c'om'yo' na wi' n'om'yo' joona saa c'om'yo' na nquia'yo' na juu natia na laxmaⁿna tincw'uaa'ndyo' joona'.

Ñ'oom na macanda na matseit'maaⁿñena' Ty'oqots'om

²⁴ Nnom Nqueⁿ na waa najndeii na cwiluiiñe na nncwañom'm 'o na tincju'cjena' 'o na ñequio na neiiⁿeⁿ nnts'aaⁿ na nncwintye'yo' jo nnoom yuu na jeeⁿ caxuee na m'aaⁿ na mei'cwii tila'tjoondyo' jo nnoom, ²⁵ nnom Nqueⁿ na ñequii'cheⁿ cwiluiiñe Ty'oqots'om na macwji'n'maaⁿñe jaa cantyja 'naaⁿ Jesucristo na jom cwiluiiñe na matsa'ntjoom jaa cala't'maaⁿndyo jom, jom cwitaa'jndyaaya jo ndaaya, jom cha'tso najndeii matseix-maaⁿ, ndo' na maqueeⁿ xjeⁿ cha'tso, cha'xjeⁿ tyoontycwii na ñejndyowana', na waa na je', ndo' na ticantycwii na cwiwjaatina'. Amén.

Ñ'oom cantyja na tco'na' nty'iaa' Juan

'Naa' na t'mo' Jesucristo na quia nluui

¹ Ñ'oommeii' tquiaa Ty'oots'om nnom nquii Jesucristo na jom ca'mo'o' joona' ndaa nquiee nn'a' na cwindye'ntjom nnoom. Ñequio 'ndyoo ángel cwentaa'a' seica'mo'o' ñ'oom'ñee' n'o'o' ja Juan na mandi'ntjo'ya nnoom. Ee joo ñ'oommeii' cwila'nei'na' cantyja na jnda teicandyoo' na nluui. ² Jo' chii mamacwji'yuu'ndyo ñ'oommeii' na t'mo' Ty'oots'om n'o'o' ñequio Jesucristo. Macwji'yuu'ndyo cha'tsoti na tco'na' na nty'iaa' ndo' na jndiia.

³ Matio'naa'ñe Ty'oots'om juu ts'a' na matsei'naa' ñ'oommeii' cantyja chiuu cwii ndyona', ndo' mati joo nn'a' na cwindye' ndo' cwila'we joona' naquii' n'om. Ee jnda mawaa xje' na nluui cha'xje' na cwit'mo'o' ñ'oommeii'.

Ñ'oom na to'ñoom ntquiee' ntmaa' nn'a' na macwji' Ty'oots'om cwentaa'a'

⁴ Ja Juan matseicwan'o' ñ'oommeii' ndaa' 'o na cwiluiindy'o' ntquiee' ntmaa' nn'a' na macwji' Ty'oots'om cwentaa'a' na m'a'yo' ndyuaa Asia. Cato'ñoom'yo' naya na matseixmaa' ñequio juu na tjañomtiuu na mañequiaa' quii' ts'om ts'a'. Nque' na m'aa' ndo' m'aa'ñe' ndo' tyom'aa' cwitjooche' na nncuaa tsjoomnancue ndo' nncwjee'nnaa'a' ndo' mati cantyja 'naa' ntquiee' Espíritu na m'a'na jo nnom tio na wacatyee'. ⁵ Ndo' mati quiaa Jesucristo na nla'xma'yo' joo naya'ñee'. Jom cwiluiiñe' na macwji'yuu'ñe' ñ'oom na mayuu' ndaaya, ndo' jom ts'a' najndyee' na tando'xco na tue'. Cwiluiiñe' na matsa'ntjoom cha'tsondye nn'a' na cwiluiitquiendye ndaa' nn'a' tsjoomnancue. Nque' na jee' candya' ts'oom jaa ndo' ñequio nioom'm na tcwe' tmaa' jaa jnaa'ya na waa. ⁶ Jnda tquee' jaa na t'ma' cwiluiindy'o' na m'aa'ya nacje 'naa' Ty'oots'om. Ndo' tquee' na cwiluiindy'o' ntyee na cwindya'ntjo'ya nnom Ty'oots'om na juu cwiluiiñe' Tsotyeen'. Catseit'maa'ñena' jom ndo' caluiit'ma'ñe' cantyjati najndeii na matseixmaa' cha'waati na yo. Amén.

⁷ Que'yo' cwenta, manncwjee'cañoom Cristo ñequio nchquiu. Ndo' cha'tsoti nn'a' nnty'iaa' jom, ndiñ'ee' nn'a' na jla'jomndye na tuee'e'. Ndo' cha'tso ntmaa' na cwii cwii nnom nn'a', jndeii nla'xuaana na chjoo' n'omna quia na nnty'iaana jom. Maxje' nntseicandaa'ñena' na ljo'. Amén.

⁸ “Ja cwiluiindy'o Alfa ñequio Omega. Ja maxje' m'aa'ya najndyee' ndo' na macandaa.” Luaa' matso nque' na matsa'ntjoom cha'tso. Nque' na m'aa' ndo' m'aa' ndo' maxje' ñet'oom ndo' nncue'ntyjo na nncwjee'cañoom. Nque' na cwiluiiñe' na cha'tso najndeii matseixmaa'.

Tco'na' nnom Juan na nty'iaa'a' Cristo

⁹ Ja Juan na cwiluiindy'o nn'a'yo' tjom na cwiwinoo'ya nawi' ñ'e'ndyo', ndo' tjom na cwitue'ndyocjaaya nnom Ty'oots'om. Ee nquii Jesucristo mañequiaa' na tjom m'aa'ya na ticatiom n'o'o'ya. Ja tyom'aa'jna'ya ndyuaaxe'ncwe na jndyuna' Patmos nc'e na tyoñequia ñ'oom' Ty'oots'om ndo' na tyocwji'yuu'ndyo cantyja 'naa' Jesús. ¹⁰ Juu xuee na cwila't'maa'ndyo nque' na cwiluiiñe' na matsa'ntjoom jaa, m'aa'ya nacje 'naa' Espíritu Santo ndo' t'mo'o' cwii na tco'na' n'o'o'ya. Jndiia na jndeii teic'uaa na seinei' ts'a' jo naxa'a cha'cwijom jndyee' ntu. ¹¹ Tso n'o'o':

—Ja maxje' m'aa'ya najndyee' cwii tjooche' na nncuaa tsjoomnancue ndo' jom'aa'ntyaya meii' na tacuaana'. Cwa, catseiljei'tcuundyu' cantyja na manty'ia' njom'. Catsa' libro, ndo' catseicwanom' juuna' ndyuaa Asia ntquiee' tsjoom na m'a' ntmaa'

nn'aⁿ na macwji' Ty'o^ots'om cwentaaⁿaⁿ. Cjaana' tsjoom Éfeso, Esmirna, Pérgamo, Tiatira, Sardis, Filadelfia, ñequio Laodicea.

¹² Quia jo' taquāⁿxāⁿa cha ya nnty'iaya 'ñeeⁿ juu matseineiⁿ ñ'eⁿndyo. Ndo' quia na jnda taquāⁿ, nty'iaya ntquiee' xjo s'om cajan na cwicañjoom' nlca. ¹³ Xcwe quii'ntaaⁿ ncjo'ñeeⁿ nty'iaya meintyjee' nqueⁿ na matseijomna' cha'cwijom ts'aⁿ jom. Cweⁿ cwii liaatco xjeⁿ nomtyuaacheⁿ. Ndo' tsei'jñaaⁿ chu'tyeⁿ cwii 'naⁿ na tuii ñ'eⁿ s'om cajan.

¹⁴ Sooxqueeⁿ canchii'na' cha'cwijom soo' catsmaⁿ canchii', ndo' cha'na canchii' tsaaⁿ. N'omnnoom xueena' cha'cwijom chom. ¹⁵ Nc'eeⁿ caxueena' cha'na colo na matseixmaⁿ s'om wee quia na je'ndyo jlui'na' naquii' chom, ndo' seilju'ya ts'aⁿ juuna'. Ndo' c'uaa na matseineiⁿ cha'cwijom c'uaa quia na cwicwjee' jndaa. ¹⁶ Ts'o^o ntyjaya too'ndye ntquiee' cancjuu ndo' quii' ñom macalui'nom cwii xjo na we ntyja taa. Ndo' jeeⁿ caxuee nnoom cha'na xueeñe ñe'quoom' na quiajmeiⁿ.

¹⁷ Quia na nty'iaya jom, tioondyo jo nc'eeⁿ cha'cwijom ts'oo ja. Ndo' teicaljoom ts'o^o ntyjaya nacjoya, tsoom no^o:

—Tinty'ue'. Ee maja na m'aaⁿya najndyee cwii tjoocheⁿ na nncuaa tsjoomnancue ndo' jom'aaⁿtyaya meiiⁿ na tacuaana'. ¹⁸ Ja cwiluiindy^o na wando'a. Ndo' meiiⁿ na jnda t'io saa je' m'aaⁿya na ticantycwii na wando'a. Cha'tso nn'aⁿ na cwiwje m'aⁿna nacje 'naⁿya ndo' mati Hades yuu meindoo' l'oo. ¹⁹ Cwa catseiljei' cha'tso na maco'na' njom' na manty'ia', ñequio cha'tso na nlco'na' nnty'ia' na cwiluii je' ndo' na cwii nncjaaluii. ²⁰ Je' nntsjo^o ljo' ma'moⁿ ñ'oom wanty'iuu'waa cantyja 'naaⁿ ntquiee' cancjuu na nty'ia' na too'ndye ts'o^o ntyjaya, ndo' ntquiee' xjo s'om cajan na cwicañjoom' nlca. Joo ntquiee' cancjuu'ñeeⁿ, jo' jo' ntquiee' ángeles na cwil'a cwentá ntquiee' ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'o^ots'om cwentaaⁿaⁿ. Ndo' joo ntquiee' xjo s'om cajan na cwicañjoom' nlca, jo' jo' ntquiee' ntmaaⁿ na ñ'eeⁿ na la'xmaⁿ cwentaa' Ty'o^ots'om.

2

Ñ'oom cwentaa ntquiee' ntmaaⁿnn'aⁿ: Ñ'oom na tja tsjoom Éfeso

¹ Tsoti Jesús no^o:

—U Juan, catseiljei' ñ'oommeiiⁿ, catseicwanom' joona' na m'aaⁿ ángel na mach'ee cwentá tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'o^ots'om cwentaaⁿaⁿ na m'aⁿ tsjoom Éfeso. Catsu': "Nmeiiⁿ ñ'oom na matseinaⁿ nnc^o na too'ndye ntquiee' cancjuu ts'o^o ntyjaya. Ja m'aaⁿya quii'ntaaⁿ ntquiee' xjo s'om cajan na cwicañjoom' nlca: ² Mantyjiia chiuu waa ts'iaaⁿ 'naⁿya na cwil'a'yo', ndo' cantyja na cwila'jnda'yo' na tica'ndyenc'uaa'ndyo'. Mantyjiia na ticuaaya nquiu'yo' cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na tia nn'aⁿndye. Ndo' jnda jliu'yo' chiuu laxmaⁿ nn'aⁿ na cwe' cwil'aya na cwiluiindy^o apóstoles, jnda jliu'yo' na cantundye na ñ'eeⁿ. ³ Ntyjiia na t'maⁿ n'om'yo' ndo' na cwila'quii' n'om'yo' meiiⁿ t'maⁿ nawil' cwiwi'nom'yo'. Meiⁿ t'icwintqueⁿyo' na cwila'jnda'yo' na cwindye'ntjom'yo' no^o. ⁴ Saa waa na ntyjiia ñ'eⁿndyo': tacantyyaa' n'om'yo' ja cha'xjeⁿ quia to'jndyee'yo' na jeeⁿ jnda nquiu'yo' ñ'eⁿndyo. ⁵ Cjaañjoom' n'om'yo' cha'tso na ñel'ajndyee'yo' ndo' je' tacol'a'yo', calcwe' n'om'yo'. Cal'a'nda'yo' yuu na ya cha'xjeⁿ na ñel'a'jndyee'yo', Ee xeⁿ tical'a'yo' na ljo', quia jo' nncuacaño^oya 'o ndo' nncwji'a xjo na ñjoom' sca quii'ntaaⁿyo'. ⁶ Saa waa cwii na jeeⁿ majo'ndyo cantyja 'na'yo'. M'a'yo' na jndoo'yo' ts'iaaⁿ na la'xmaⁿ nn'aⁿ tmaaⁿ na jndyu nicolaítas, ndo' mati nnc^o jndoya ljo' na cwil'ana. ⁷ Ñ'eeⁿ 'o na ñe'candye'yo', candye'ya'yo' ñ'oom na matseineiⁿ Espíritu Santo ndaa ntmaaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ cwentaa' Ty'o^ots'om quia tso: 'Ñ'eeⁿ juu na jndaa jnaⁿñe ñequio natia, ññequiaya na nlquii taa' ts'oom na mañequiaana' na wando' ts'aⁿ. Juu ts'oom'ñeeⁿ meintyjee'na' xcweya paraíso cwentaa' Ty'o^ots'om."

Ñ'oom na tja tsjoom Esmirna

⁸ Tsoti Jesús no^o:

—Catseiljei' ñ'oommeiiⁿ, catseicwanom' joona' na m'aaⁿ ángel na mach'ee cwenta tmaaⁿ nn'aⁿ macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ na m'aⁿna tsjoom Esmirna. Catsu': “Ñ'oommeiiⁿ matseinaⁿ ja, na m'aaⁿya najndyee ndo' m'aaⁿya na macanda. Ja meiiⁿ na jnda t'io saa je' jnda mawando'xco. ⁹ Mantyjiiya chiuu waa na m'aⁿyo' ndo' nawi' t'maⁿ na cwiwinom'yo'. Ndo' ntyjiiya cantyja na wanty'iaandyo m'aⁿyo' saa jo nnom Ty'oots'om laxmaⁿyo' na tyandyo'. Ntyjiiya ñ'oom wi' na cwilue nn'aⁿ nacjo'yo'. Naⁿñeeⁿ tuiindyena na judíos saa cantyja na cwil'ana mach'eena' na mei'chjoo nchii jo' joona. Joona la'xmaⁿna tmaaⁿ nn'aⁿ na matseitjom Satanás cwentaaⁿaⁿ. ¹⁰ Tintyue'yo' cwii nawi' na manntjom'yo'. Ee queⁿyo' cwenta, mawaa xjeⁿ na cwantindyo' 'o nntsa'yo' w'aancjo nc'e na taa' ts'om tsaⁿjndii. Ee ñe'caljeiiⁿ chiuu n'om'yo'. Nntjom'yo' nawi'ñeeⁿ cwii qui xuee saa caljoo'ndyo'tyeⁿyo' na ñe'cwii cala'tiuu'yo' meiiⁿ ñequio jo' cwje'yo', quia jo' ja ñnequiaya na nnto'ñoom'yo' na ticantycwii na cwitando'yo'. ¹¹ Ñeeⁿ 'o na ñe'candye'yo', candye'ya'yo' ñ'oom na matseineiⁿ Espíritu Santo ndaa ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ: 'Ñeeⁿ juu na jndaa jnaⁿñe ñequio natia, juu na jnda we ndii' na nncue' ts'aⁿ, xocat'uiina' jom.”

Ñ'oom na tja tsjoom Pérgamo

¹² Tsoticheⁿ Jesús noqⁿ:

—Catseiljei' ñ'oommeiiⁿ, catseicwanom' joona' na m'aaⁿ ángel na mach'ee cwenta tmaaⁿ nn'aⁿ cwentaa' Ty'oots'om na m'aⁿ tsjoom Pérgamo. Catsu': “Luaa ñ'oom na matsjoq nncq na maleiñ'oⁿya xjo na taa we ntyja: ¹³ Mantyjiiya chiuu waa na m'aⁿyo' ndo' na majo'to cwic'eⁿyo' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na matsa'ntjom tsaⁿjndii. Ntyjiiya na tyeⁿ cwilei'ñ'om'yo' xueya ndo' tyootjei'ndyo' cantyja na cwila'yu'yo' ñ'eⁿndyo meiiⁿ na xcwe quii' tsjom'yo' jla'cuee' nn'aⁿ ti'x'iaa'yo' Antipas. Jom ñequio na xcwee' ts'oom tyocwji'yuu'ñe cantyja 'naⁿya ndaa nn'aⁿ na cwindye'ntjom nnom tsaⁿjndii na maxjeⁿ mac'eⁿ jo' jo'. ¹⁴ Saa niom nt'om na ntyjiiya ñ'eⁿndyo', ee m'aⁿ cwantindyo' 'o na cwilei'ñ'om'tyeⁿyo' ñ'oom na t'mqⁿ Balaam. Jom t'mqⁿ nnom Balac ñ'oom na s'aana' na jla'tjoondye nn'aⁿ Israel nnom Ty'oots'om. Ee tsoom na ya na cala't'maaⁿndyena 'naⁿ na cwe' nn'aⁿ nl'a. Ndo' ya na nnc'oocatsa'na seii quioo' jo ndaana', jnda jo' nntquiina sei'ñeeⁿ. Ndo' tsoom na maxjeⁿ ya na cwe' nc'omyana ñequio nc'iaana. ¹⁵ Mati waa cwiicheⁿ na ntyjiiya ñ'eⁿndyo' na m'aⁿ nt'omndyo' 'o na cwilei'ñ'om'tyeⁿyo' ñ'oom na cwit'mqⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ na jndyu nicolaítas, ndo' ñ'oom'ñeeⁿ jeeⁿ jndoya. ¹⁶ Jo' chii calcwe' n'om'yo'. Ee xeⁿ tical'a'yo' na ljo', tyuaa' nncuacañoqⁿya 'o ndo' ñequio xjo na macalui' quii' 'ndyo nnts'aaya tia' ñ'eⁿ cwantindyo' 'o na cwito'ñoom'yo' ñ'oom'ñeeⁿ. ¹⁷ Ñeeⁿ 'o na ñe'candye'yo', candye'ya'yo' ñ'oom na matseineiⁿ Espíritu Santo ndaa ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ. 'Ñeeⁿ juu na jndaa jnaⁿñe ñequio natia, ñnequiaya maná na nlcwa' na ticata'jnaaⁿ nn'aⁿ. Ndo' ñnequiaya cwii tsjo' canchii' nnom. Nacjoo' juuna' nntseiljeixco xueya ndo' mei'cwii ts'aⁿ ticaljeii' ljo' matso ljeii'ñeeⁿ, macanda quii' ts'aⁿ na nnc'oñom juuna' ntyjii.”

Ñ'oom na tja tsjoom Tiatira

¹⁸ Tsoticheⁿ Jesús noqⁿ:

—Catseiljei'ti' ñ'oommeiiⁿ, catseicwanom' joona' na m'aaⁿ ángel na mach'ee cwenta tmaaⁿ nn'aⁿ cwentaa' Ty'oots'om na m'aⁿ tsjoom Tiatira. Catsu': “Luaa ñ'oom na matseinaⁿ nncq na cwiluiindyq Jnda Ty'oots'om. N'omnoqⁿ jeeⁿ xueena' cha'cwijom chom, ndo' nc'a caxueena' cha'cwijom s'om wee na jnda seilju'ya ts'aⁿ. ¹⁹ Tcuu mantyjiiya chiuu waa ts'iaaⁿ 'naⁿya na cwil'a'yo' ndo' na wi' n'om' nc'iaa'yo' na la'xmaⁿyo' na cwila'yu'ya n'om'yo'. Ndo' ntyjiiya na ya cwindye'ntjom'yo' noqⁿ ndo' na tica'ndyenc'uaa'ndyo'. Ndo' je' candaa'ti waa na cwil'a'yo' naquii' ts'iaaⁿ 'naⁿya nchiiti quia to'jndyee'yo'. ²⁰ Saa waa na ntyjiiya ñ'eⁿndyo' ee cwiñe'quiandyo' na

ma'moⁿ cwii yuscu ñ'oom na tis'a quii'ntaaⁿyo'. Jom cwe' matsoyaaⁿ na cwiluiiñê ts'aⁿ na mañequiaa ñ'oom' Ty'o^oots'om, sã mach'eeⁿ cha'na tyoch'ee yuscu na jndyu Jezabel. Manquiu'nn'aaⁿ nn'aⁿ na cwindye'ntjom no^o. Ee ma'mo^o na wanaaⁿ na cwe' c'omyana ñ'eⁿ nc'iaana, ndo' na cala't'maaⁿndyena 'naⁿ na cwe' nn'aⁿ nl'a, ndo' ya na catquiina sei' na ty'equen nn'aⁿ jo ndaa joona'. ²¹ Ndo' jnda tquiaya na wanaaⁿ na calcwe' ts'oom jnaaⁿaⁿ, sã tiñe'calcwe' ts'oom na cwe' m'aaⁿyaaⁿ ñequio nn'aⁿ. ²² Queⁿyo' cwenta, ja nntseiquio^o cwii tycu w'ii nacjoom'm. Ndo' mati nquiee nn'aⁿ na cwe' m'aⁿya ñ'eⁿñê, nnts'aa na nntjoomna cwii nawi' t'maⁿ xeⁿ na ticalcwe' n'omna na cwila'jomndyena natia na mach'eeⁿ. ²³ Ja nntseicwaja cha'tso nn'aⁿ na cwi'oontyjo naxeeⁿeⁿ na cwiluiindy cha'cwijom ntseinaaⁿ. Ndo' na ljo' cha'tso ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji'a cwentaya nliuna na ja ntyjiitcuundy chiuu waa na matseitiuu ts'aⁿ ñequio chiuu waa na m'aaⁿ ts'om ts'aⁿ. Ndo' cantyati na jnda ñel'a'yo', malaa'ti' ñequiaya na nlo'ñom ticwiindy'o'. ²⁴ Sã nt'omndyo' 'o na m'aⁿyo' Tiatira na tyoolajomndyo' ñ'oom na cwindye naⁿñeeⁿ, meiⁿ tyoowijndo' n'om'yo' ñ'oom'ñeeⁿ na cwiluena la'xmaⁿna' ñ'oom wanty'iuu' cantyja 'naaⁿ Satanás. Ndo' na luaa' waa ticatigootya xuu nacjo'yo'. ²⁵ Sã macanda matsjo^o na caljoo'ndyo'tyeⁿyo' cantyja 'naaⁿ ñ'oom na mayuu' na cwilei'ñ'om'yo', hasta xjeⁿ na nncuaya. ²⁶ Ndaa joo nn'aⁿ na cwita'ntjom na ñe'cats'aa Satanás xjeⁿ joona ndo' cwiljoo'ndyetyeⁿna cantyja 'naⁿya hasta na macanda, ñnequia najndei na matseixmaⁿ na nntsa'ntjomna nn'aⁿ na cwii cwii ndyuaa. ²⁷ Jnda tquiaa Tsotyaya na nntseixmaⁿya na nntsa'ntjoⁿya. Cha'xjeⁿ na nntiujndaⁿ xuaa na mmeiⁿ ts'aⁿ ts'ooml'eii'xjo, maluaa' nncu'xeeⁿ nn'aⁿ. ²⁸ Ndo' ñnequiaya caxjuuncoo nnom tsaⁿñeeⁿ. ²⁹ Ñeeⁿ 'o na ñe'candye'yo', candye'ya'yo' ñ'oom na matseineiⁿ Espíritu Santo ndaa ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'o^oots'om cwentaaⁿaⁿ."

3

Ñ'oom na tja tsjoom Sardis

¹ Tsoticheⁿ Jesús no^o:

—Catseiljei'ti' ñ'oommeiⁿ, catseicwanom' joona' nam'aaⁿ ángel na mach'ee cwenta tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'o^oots'om cwentaaⁿaⁿ na m'aⁿ tsjoom Sardis. Catsu': "Luaa matsjo^o nnc^o na matseixmaⁿya ntquiee' Espíritu cwentaa' Ty'o^oots'om ndo' ntquiee' cancjuu: Tcuu mantyiiya chiuu waa ts'iaaⁿ 'naⁿya na cwil'a'yo' na m'aⁿyo' ndo' na waa ñ'oom cantyja 'naⁿyo' na jeeⁿ tando' n'om'yo', sã tiyuu'. 'O cwilaxmaⁿyo' cha'cwijom l'oo. ² 'O na m'aⁿyo' cha'cwijom na cwind'a'yo', calcwiiya n'om'yo'. Juu chjoowi' na ndi cwilei'ñ'om'yo', calajnda'yo' na nncjaanajndeiina'. Ee mawaa xjeⁿ na ñe'cantycwii naya'ñeeⁿ naquii' n'om'yo'. Ee maljeiya na tixcwe cwil'a'yo' jo nnom Tsotyaya Ty'o^oots'om. ³ Quia jo' tyeⁿ cjaañjoom' n'om'yo' ñ'oom naya na jnda to'ñoom'yo'. Calawe'yo' joona' ndo' calcwe' n'om'yo'. Ee xeⁿ ticalajndaa'ndyo' na nnc'om'c'eendyo', mats'ia jo' nncuacañooⁿya 'o cha'cwijom macwjee'cañoom tsaⁿcanch'ue quia tic'omc'eeñe ts'aⁿ. Meiⁿ xocala'noⁿyo' ljo' xjeⁿ nncuacañooⁿya 'o. ⁴ Sã m'aⁿ cwantindyo' 'o tsjoom Sardis na tyoolacwajndiindy'o' lia'yo' ñequio natia. Jo' chii ñnequiaya liaa canchii' na nlcwee'yo' ndo' nnc'om'yo' ñ'eⁿndyo ee la'xmaⁿyo' na nnda'yo' joona'. ⁵ Ñeeⁿ joo na jndaⁿ jnaⁿndye ñequio natia, nntseicwaja liaa canchii' naⁿñeeⁿ. Meiⁿ tijoom catseicandu'a ncueena nacjoo' libro na chuuna' ncuee nn'aⁿ na ticantycwii na cwita'ndo'. Ndo' nncwji'yuu'ndyo na cwiluiindyena cwentaya jo nnom Tsotyaya ndo' mati jo ndaa ángeles cwentaaⁿaⁿ. ⁶ Ñeeⁿ 'o na ñe'candye'yo', candye'ya'yo' ñ'oom na matseineiⁿ Espíritu Santo ndaa ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'o^oots'om cwentaaⁿaⁿ."

Ñ'oom na tja tsjoom Filadelfia

⁷ Tsoticheⁿ Jesús no^o:

—Catseiljei'ti' ñ'oommeiiⁿ, catseicwanom' joona' nam'aaⁿ ángel na mach'ee cwentá tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oóts'om cwentaaⁿaⁿ na m'aⁿ tsjoom Filadelfia. Catsu': "Ja cwiluiindyó na lju' ts'ooⁿ ndo' cwiluiindyó ñ'oom na mayuu'. Cha'xjeⁿ David tyowaa najneiⁿ na tyotsa'ntjoom cha'waa ndyuaaⁿaⁿ, mati ja matseixmaⁿya juu na-jndeiⁿ na matsa'ntjom Ty'oóts'om. Ee ja tseixmaⁿya na ññequiaya na wanaaⁿ na nncjaaquiee' ts'aⁿ cañoom'luee oo na ticwanaaⁿ. Nncó matseicanaaⁿndyó ndo' tjaa 'ñeeⁿ juu nndaá nntseicu'tyeⁿ. Oo matseicu'tyaⁿya ndo' tjaa 'ñeeⁿ juu nndaá nntseicanaaⁿñe. Luaa waa na matsjóo nncó: ⁸ Mantiyjiya chiuu waa ts'iaaⁿ 'naⁿya na cwil'a'yo'. Canty'ia'yo', jnda seicanaaⁿndyó cwii cha'cwijom 'ndyoots'a jo ndaa'yo' cha nndaá nntjei'yuu'ndyó' cantyja 'naⁿya, ndo' tjaa 'ñeeⁿ juu nndaá nntseicu'. Ee meiiⁿ tit'maⁿ waa na jnda'yo', saa cwilacanda'yo' ñ'oomya meiⁿ tyootjei'ndyó' cantyja 'naⁿya. ⁹ Luaa waa na nnts'aaya. M'aⁿ nn'aⁿ tsjom'yo' na cwiluena na joona na mayuu'cheⁿ judíos na wi' ts'om Ty'oóts'om. Saa cantyja na cwil'ana mach'eená na tiyuu' na ljo'. Ñenquii'cheⁿ cantu cwila'neiⁿna, ee la'xmaⁿna tmaaⁿ cwentaa' Satanás. Jo' chii queⁿyo' cwentá, nnts'aaya na nnc'oontyjaⁿna 'o na nnta'na cantyena jo ndaa'yo'. Ndo' na nnc'oola'nóⁿna na ja m'aaⁿya na candya' ts'ooⁿya 'o. ¹⁰ Nc'e na cwiqueⁿyo' cwentá ñ'oom na tsjóo na tica'ndyenc'uaa'ndyó' meiⁿchiuucheⁿ na cwitjom'yo', jo' chii mati ja nnts'aa cwentá 'o juu xjeⁿ quia na nlco'wi'na' cha'tsondye nn'aⁿ na m'aⁿ tsjoomnancue. ¹¹ Queⁿyo' cwentá, matyuaa' nncuacañooⁿya 'o. Cha'tso naya na tseixmaⁿya na jnda to'ñoom'yo', tila'candyaandyó' joona', cha' tints'aana' na ticanda'yo' cwii corona. ¹² 'Ñeeⁿ juu na cwinaⁿñe ñequio natia, ja nnts'aa na nljóo'ñetyeⁿ nacañoom' Ty'oóts'om. Nntseijomna' tsaⁿñeeⁿ cha'cwijom cwii ta ts'oomx'ee wats'om cañoom'luee. Ndo' tijoom cwinncwji'na' juu jo' ee ngui Ty'oóts'om cwentaya cwiluiiñê wats'om'ñeeⁿ. Ndo' nntseiljeiya xueⁿeⁿ nacjóo' tsaⁿñeeⁿ ñequio xuee' tsjoom 'naaⁿaⁿ, majuu tsjoom Jerusalén xco. Tsjoom'ñeeⁿ ndyocuena' na nnaⁿna' cañoom'luee yuu na m'aaⁿ nqueⁿ na cwiluiiñê cwentaya. Ndo' mati nntseiljeiya cwiicheⁿ xueya na xcona' nacjóo' tsaⁿñeeⁿ. ¹³ 'Ñeeⁿ 'o na ñe'candye'yo', candye'ya'yo' ñ'oom na matseineiⁿ Espíritu Santo ndaa ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oóts'om cwentaaⁿaⁿ."

Ñ'oom na tja tsjoom Laodicea

¹⁴ Tsoticheⁿ Jesús nqoⁿ:

—Catseiljei'ti' ñ'oommeiiⁿ, catseicwanom' joona' nam'aaⁿ ángel na mach'ee cwentá tmaaⁿ nn'aⁿ cwentaa' Ty'oóts'om na m'aⁿ tsjoom Laodicea. Catsu': "Luaa matsjóo nncó na cwiluiindyó ñ'oom na mayuu' ndo' ñequii'cheⁿ macwji'yuu'ndyó ñ'oom na candaá'. Ñ'eⁿndyó ja s'aa Ty'oóts'om cha'tso na tuii. ¹⁵ Ja mantiyjiya chiuu waa na la'xmaⁿyo'. Ticatseijomna' 'o meiⁿ cha'na ndaatíoo teiⁿ, oo meiⁿ cha'na ndaatíoo jmeiⁿ. Toom cwe' m'aⁿyo' na queeⁿya n'om'yo' cantyja 'naⁿya quia jo' nntseijomna' 'o cha'na ndaatíoo jmeiⁿ. Oo toom cwe' canda'ñ'eⁿ na l'o'yo' ja quia jo' nntseijomna' 'o cha'na ndaatíoo teiⁿ. ¹⁶ Saa nc'e na cwe' cwiljoyato n'om'yo' chiuu waa na m'aⁿyo', jo' chii matseijomna' 'o cha'cwijom ndaa na cwe' tue'ncue, meiⁿ tijmeiⁿ ndo' meiⁿ titeiⁿ. Na luaa' waa na cwila'xmaⁿyo', maxjeⁿ nncwjiia' 'o cantyja 'naⁿya cha'xjeⁿ na macwji' ts'aⁿ ndaaⁿjaⁿ quii' 'ndyoo. ¹⁷ Ee cwindu'yo': Já tyandyô, jnda teit'aa' 'naaⁿyâ. Meiⁿ cwii tjaa na cwimatseitjoona' já. Saa ticaliu'yo' na 'o la'xmaⁿyo' nn'aⁿ na nty'iaa'ndye. La'xmaⁿyo' nn'aⁿ na wi' cwitjoom, ndo' nn'aⁿ na jñeeⁿndye. La'xmaⁿyo' na nchjaaⁿyo' ndo' na ñecantsei'ndyó'. ¹⁸ Jo' chii matseijndo'a n'om'yo' na cal'uee'ndyó' naya na m'aaⁿya na matseijomna' juuna' cha'na s'om cajan na cajndati, quia jo' nnc'om'yo' na mayuu'cheⁿ na tyandyó' jo nnom Ty'oóts'om. Ndo' cal'uee'ndyó' liaa canchii' na m'aaⁿya na nlcwee'yo', quia jo' nntseicu'na' na jnaaⁿyo' na m'aⁿyo' na ñecantsei'ndyó'. Ndo' cal'uee'ndyó' ncheⁿ nasei na nnc'oocue n'omndaá'yo' quia jo' nleitquioo'yo' na nla'nóⁿyo' chiuu waa cantyja na m'aⁿyo'. ¹⁹ Cha'tso nn'aⁿ na candya' ts'ooⁿya, quia

cwila'tjoondyena macwaⁿya joona, ndo' matseisei'a joona quia na macaⁿna'. Jo' chii ñequii'cheⁿ c'om'yo' na cjoo' n'om'yo' cantyja 'naⁿya, ndo' calcwe' n'om'yo'. ²⁰ Queⁿyo' cwenta, meintyja^a 'a 'ndyoots'a ndo' macjoo'a juuna'. Xeⁿ m'aaⁿ 'ñeeⁿ juu na ndii na macwaⁿya, ndo' nntseicanaaⁿñe 'ndyoots'a, nncjoquia^a na nntseijomndyo ñ'eⁿñê. Nlcwaa'a ñ'eⁿñê ndo' mati nlcwaaⁿaⁿ ñ'eⁿndyo. ²¹ 'Ñeeⁿ juu na jnda jnaⁿñe ñequio natia, quia mawa'catyaⁿ tio 'naⁿya, ñnequiaya na nncwa'catyeeⁿ na cañomya, cha'xjeⁿ ja jnda jnaⁿndyo ñequio natia ndo' jnda jndyocajmaⁿya nacañoom' Tsotyaya tio 'naaⁿaⁿ. ²² 'Ñeeⁿ 'o na ñe'candye'yo', candye'ya'yo' ñ'oom na matseineiⁿ Espíritu Santo ndaa ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaⁿaⁿ."

4

Cwiwit'maaⁿñe Ty'oots'om cañoom'luee

¹ Jnda jndii ñ'oommeiⁿ, quia jo' tco'nnda'na' nooⁿ na nty'iaya cwii 'ndyoots'a na wanaaⁿ cañoom'luee. Ndo' jndiinnda'a na seineiⁿ juu na jndiijndyaa na teic'uaa jndyee' cha'cwijom ntu, tso nooⁿ:

—Candyo'waa' ñjaaⁿ, ndo' m'mooⁿya njom' chiuu waa na quia wjaaluiti.

² Ndo' juu xjeⁿñeeⁿ m'aaⁿya nacje 'naaⁿ Espíritu Santo. Quia jo' nty'iaya na meintyjee' cwii tio cañoom'luee, wacatyeeⁿ cwii ts'aⁿ nacjoo' juuna'. ³ Jeeⁿ neiⁿncoo' caxueeñê. Juu jo' matseijomna' cha'cwijom tsjo' jaspe ñequio cornalina na jeeⁿ wando' colo 'naaⁿna'. Tio'ñeeⁿ ndii'na' catsuutsoom'naⁿ na tseijomna' cha'na tsjo' esmeralda na jeeⁿ neiⁿncoo'na'. ⁴ Ndo' ndiocheⁿ tio'ñeeⁿ meintyjee' nt'omcheⁿ ntquiuu nchoo' ñequiee ntio. Jo' jo' meindyuaandye ntquiuu nchoo' ñequiee nn'aⁿ na cwiluiitquiendye. Cwee'na liaa canchii' ndo' ñjom corona s'om cajaanqueⁿna. ⁵ Juu tio'ñeeⁿ na meintyjee' xcwe cwicalui' chom ntsuee ndo' c'uaa cwila'na'na'. Ndo' jo' nnom tio'ñeeⁿ meintyjee' ntquiee' sca catsuu na cwiwixuee chom. Joo chom'ñeeⁿ cwiluiindy ntquiee' Espíritu na cwiluiiñe Ty'oots'om. ⁶ Ndo' jo' nnom tio'ñeeⁿ waa cwii ndaaluee na jeeⁿ caxuee cha'na tsioo.

Ndo' ndiocheⁿ tio'ñeeⁿ m'aⁿ ñequiee naⁿ na ta'ndo' na niom n'om ndaana jo nanqueⁿna ndo' jo ndaana. ⁷ Juu tsaⁿ na wando' na nty'iajndyaa, matseijomna' jom cha'cwijom liom. Ndo' tsaⁿ na jnda we, matseijomna' jom cha'cwijom quioo'jndyo. Tsaⁿ na jnda ndyee, matseijomna' nnoom cha'na nnom ts'aⁿ. Ndo' tsaⁿ na jnda ñequiee, matseijomna' jom cha'cwijom cachi na mantya. ⁸ Ndo' cha'tsondyee joo naⁿñeeⁿ na ta'ndo', niom yom yom lquiina. Cha'waandyena ñ'eⁿ lquiina chuu' n'om ndaana. Naxuee natsjom tic'oomeintyjee'na na cwiluena:

Nquii Ta Ty'oots'om matseixmaⁿñ'eeⁿ cha'tso nnom najnda.

Lju'. Lju'. Lju' cwiluiiñê.

Nqueⁿ m'aaⁿ nacjee' na jna'jndyeena'.

Maxjeⁿ m'aaⁿ ndo' m'aaⁿ ndo' nncue'ntyjo na nncwjee'cañoom.

⁹ Joo ñequiee naⁿñeeⁿ na ta'ndo', cwilcwii'na nquii Ty'oots'om na wacatyeeⁿ tio, jom na tjaa yuu cantycwii na wanoom'm. Cwila't'maaⁿndyena jom ndo' cwiñe'quiiana na quianl'uaaⁿaⁿ. ¹⁰ Quia na cwil'ana na ljo', quia jo' cha'tso ntquiuu nchoo' ñequiee naⁿ na cwiluiitquiendye cwita'na cantyena jo nnom nqueⁿ na wacatyeeⁿ tio. Cwila't'maaⁿndyena jom na tjaa yuu cantycwii na wanoom'm. Cwitsaⁿna corona 'naaⁿna jo nnom tio. Cwiluena:

¹¹ 'U Ta Ty'oots'oomyâ na t'maⁿ cwiluiindy',

jeeⁿ matsona' na cwit'maaⁿndyu'.

'U tijoom cantycwii cantyja najndu'.

'U sa' cha'tso na niom.

Tuiina' nc'e na l'ue ts'om' ndo' ndim'aⁿna' nc'e 'u.

5

Tsom na to'ñom Catsmaⁿ

¹ Ndo' nty'iaya cwii tsom na chu'lcwiina' na maleiñ'oom nqueⁿ na wacatyeeⁿ nacjoo' tio. Ndiina' ts'ooⁿ ntyjaya ndo' we ntyja teiljeiina'. Ndo' ntquiee' joo na tjatä'tyeⁿna'.

² Ndo' nty'iaya cwii ángel na jeeⁿ jndei ndo' jeeⁿ c'uaa 'ndyoo na matseineiⁿ. Mawax'ee: —¿'Ñeeⁿ juu tseixmaⁿ na nntseicanaaⁿñe yuu na tã'tyeⁿ tsomwaa ndo' na nntseicanooⁿ juuna'?

³ Saa meiⁿcwii tjaa 'ñeeⁿ c'oom na matseixmaⁿ na nntseicanaaⁿñe tsom'ñeeⁿ, meiⁿ ángeles cañoom'luee, meiⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue, meiⁿ añmaaⁿ nn'aⁿ na jnda tja na m'aⁿ tsjoom l'oo. Meiⁿ cwii na ndyee ndii'ndye joona tãcandaa nty'iaa' naquii' tsom'ñeeⁿ. ⁴ Jo' chii jeeⁿ tyot'ioo cwe' nc'e na meiⁿcwii tjaa 'ñeeⁿ tseixmaⁿ na nntseicanaaⁿñe tsom'ñeeⁿ, meiⁿ na nnty'iaa' naquii'na'. ⁵ Ndo' cwii nquiee naⁿñeeⁿ na cwiluiitquiendye tso nooⁿ:

—Tant'ioo' ee m'aaⁿ nqueⁿ na jnda seityueeⁿe juu natia. Jom tseixmaaⁿ na nntseicanaaⁿñe cwii ndo' cwii ntquiee' joo na tjatä'tyeⁿ tsom'ñeeⁿ ndo' nntseicanooⁿoⁿ juuna'. Jom matseicajndyuna' Liom cwentaa' tmaaⁿ nn'aⁿ Judá na cwiluiiñe tsjaaⁿ David na jndyowicantyjoo'.

⁶ Quia jo' nty'iaya cwii ts'aⁿ cha'cwijom catsmaⁿ na jnda jla'cuee' nn'aⁿ. Meintyjeeⁿe nacañoom' tio quii'ntaaⁿ ñequiee na'ta'ndo' ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye. Jom niom ntquiee' ndei'jñeeⁿe ndo' niom ntquiee' n'omnnoom. Joo n'omnnoom cwiluiindyena' ntquiee' Espíritu na cwiluiiñe Ty'ooots'om na jñoom cha'waa tsjoomnancue. ⁷ Ndo' tjantyjaaⁿaⁿ nquii na wacatyeeⁿ tio. To'ñoom tsom na ndii' ts'o ntyjaya. ⁸ Ndo' jom na matseicajndyuna' Catsmaⁿ quia jnda to'ñoom tsom'ñeeⁿ, quia jo' ñequiee naⁿ na ta'ndo' ta'na cantyena jo nnoom ndo' majo'ti l'a ntquiuu nchoo' ñequiee nn'aⁿ na cwiluiitquiendye. Ticwiindyene na'tquie'ñeeⁿ maleiñ'oom arpa ñequio waso s'om cajan na too'cheⁿna' ñjom suu. Suu'ñeeⁿ tseixmaⁿna' ñ'oom ndyuee nn'aⁿ na cwiluiindyene cwentaa' Ty'ooots'om quia na cwila'neiⁿna nnoom. ⁹ Ndo' cwitana cwii luantsa xco. Cwiluena:

'U tseixmaⁿ na nnc'oñom' tsomwaa' ndo' nntseicanaaⁿndyu' yuu na tjatä'tyeⁿ juuna'. Ee jla'cuee' nn'aⁿ 'u ndo' ñequio niom' tioml'ua' jnaaⁿ nn'aⁿ cha nla'xmaⁿna cwentaa' Ty'ooots'om.

Joona cwiluiindyena nn'aⁿ na ticwii cwii ntmaaⁿ, ñequio nn'aⁿ na ticwii cwii nnom ñ'oom na cwila'neiⁿ,

ñequio nn'aⁿ na ticwii cwii nnom na tjachuii'ndye, ñequio nn'aⁿ cwii cwii ndyuaa.

¹⁰ Jnda tqueⁿ na cwiluiindyena tmaaⁿ nn'aⁿ na matsa'ntjom Ty'ooots'oomya.

Ndo' jnda tqueⁿ joona na cwiluiindyena ntyee na cwindye'ntjomna nnoom.

Ndo' nntsã'ntjomna nn'aⁿ tsjoomnancue.

¹¹ Quia jo' cwiicheⁿ cwii ndii' nty'iaya ndo' jndiia na c'uaa ndyuee jndye ángeles na m'aⁿ ndiocheⁿ yuu na wacatyeeⁿ tio ñequio ñequiee naⁿ na ta'ndo', ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye. Ndo' tue'ntyjo na jndyendye ángeles'ñeeⁿ cha'na nqui meiⁿ ndii' na nqui nqui meiⁿ. ¹² C'uaa cwiluena:

Juu Catsmaⁿ na jla'cuee' nn'aⁿ,
t'maⁿ cwiluiiñe cantyja najneiⁿ,
ndo' tseixmaaⁿ na tyañê.

Macanda jom cwiluiiñe na jndo' ts'oom ndo' cha'tso nndaã nnts'aaⁿ.

Jeeⁿ maty'iomna' na cal'uuya ñ'oom ya cantyja 'naaⁿaⁿ, ndo' calawaãndyaaya jom ndo' cala't'maaⁿndyo jom.

¹³ Ndo' mati jndiia na teic'uaa ndyuee ticwii cwii nnom na s'aa Ty'ooots'om jo cañoom'luee, ñequio nnom tsjoomnancue, ñequio tsjoom l'oo, ñequio naquii' ndaaluee. Cha'tso na m'aⁿ jo' jo' luaa tyolue:

Cantyjati na tjaa yuu cwintycwii xuee,

cala't'maaⁿndyo nqueⁿ na wacatyeeⁿ tio ñequio juu Catsmaⁿ.

Maty'iomyana' na cal'uuya ñ'oom ya cantyja 'naaⁿna, ndo' calawaⁿandyaⁿaya joona, ee t'maⁿ waa najndei na la'xmaⁿna.

¹⁴ Ndo' ñequieendye naⁿ na ta'ndo', tyolue:

—Amén.

Ndo' joo ntquiuu nchoo' ñequiee nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ta'na cantyena, tyola't'maaⁿndyena nqueⁿ na tjaa yuu nntycwii na wanoom'm.

6

Ntquiee' joo na tjata'tyeⁿ tsom

¹ Quia jo' nty'iaya nquii Catsmaⁿ seicanaaⁿñê yuu najndyee na ntquiee' joo na ta' tsom'ñeeⁿ. Ndo' jndiia na matseineiⁿ cwii tsaⁿ najndyee na ñequieendye naⁿñeeⁿ na ta'ndo'. C'uaa seineiⁿ cha'cwijom c'uaa 'ndyoo tsuee. Tso:

—Candyo' ndo' canty'ia'.

² Quia jo' jleity'iom nooⁿ ndo' queⁿ cwentá, nty'iaya cwii caso canchii'. Ndo' wa'ljoo ts'aⁿ naxeⁿyo'. Maleiñ'oom casa' ndo' jnda to'ñoom corona na ñjom xqueeⁿ. Tyomanoom na jnda jnaⁿñê ñ'eⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ nacjoom'm ndo' mal'uee'ñê yuu na nnaⁿjndeiityeeⁿ.

³ Jnda na seicanaaⁿñê yuu na jnda we na ta'tyeⁿ tsom'ñeeⁿ quia jo' jndiia na matseineiⁿ tsaⁿ na jnda we na ñequieendye naⁿñeeⁿ na ta'ndo'. Tso:

—Candyo' ndo' canty'ia'.

⁴ Ndo' jlui'nom cwiicheⁿ caso wee. Ndo' juu ts'aⁿ na wa'ljoo, to'ñoom najneiⁿ na nncwjaaⁿñê tia' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ cha cantycwii na ya m'aⁿna ñ'eⁿ nc'iaana tsjoomnancue, cha yacheⁿ cala'cwjeendyena. Ndo' to'ñoom cwii xjo espada na jeeⁿ t'maⁿ.

⁵ Jnda na seicanaaⁿñê yuu na jnda ndyee na ta'tyeⁿ tsom'ñeeⁿ quia jo' jndiia na matseineiⁿ tsaⁿ na jnda ndyee na ñequieendye naⁿñeeⁿ na ta'ndo'. Tso:

—Candyo' ndo' canty'ia'.

Ndo' nty'iaya cwii caso ntoom ndo' ts'aⁿ na wa'ljoo maleichom lua'ncjeⁿ. ⁶ Ndo' jndiia teic'uaa quii'ntaaⁿ ñequiee naⁿ na ta'ndo' na catseineiⁿ ts'aⁿ, tso:

—We tsua'xjo lqueeⁿ trigo, na jdana' cwii denario, cha'xjeⁿ na mawantjom ts'aⁿ na cwii xuee. Ndo' yom tsua'xjo lqueeⁿ cebada na jdana' cwii denario, saa tinsa' na nntseitjoona' seitye ñequio winom.

⁷ Quia na seicanaaⁿñê yuu na jnda ñequiee na ta'tyeⁿ tsom'ñeeⁿ, jndiia na matseineiⁿ tsaⁿ na jnda ñequiee na ñequieendye naⁿñeeⁿ na ta'ndo'. Tso:

—Candyo' ndo' canty'ia'.

⁸ Quia jo' jleity'iomnnda' nooⁿ ndo' queⁿ cwentá nty'iaya cwii caso tsjaa'. Ndo' ts'aⁿ na wa'ljoo, matseicajndyuna' jom nquii na waa najndei na cwiwje nn'aⁿ. Ndo' jo naxeⁿeⁿ jndyontyjo tsaⁿ na cwentaa' yuu na meindoo' l'oo. To'ñoomna najdana na nla'cwjeena xcwee' na xcwe nn'aⁿ na m'aⁿ tsjoomnancue. Nl'ana na nla'cwjeendye nn'aⁿ ñ'eⁿ ncjo, ndo' ñequio jndo' t'maⁿ, ndo' ñequio ntycu, ndo' ñequio quioo' wjee.

⁹ Quia na seicanaaⁿñê yuu na jnda 'om na ta'tyeⁿ tsom'ñeeⁿ quia jo' teitquioo' nty'iaya tio t'maⁿ. Ndo' jo ndo' x'eena' m'aⁿ añmaaⁿ nn'aⁿ na jnda tja na jla'cwjee nn'aⁿ joona nc'e na tíca'ndyena ñ'oom' Ty'ooots'om, meiⁿ tíca'ndyena na tyotjeii'yuu'ndyena ñ'oom'ñeeⁿ.

¹⁰ Joo naⁿñeeⁿ jndei jla'xuaana, jluena:

—'U Ta na macanda nncu' matsaⁿntjom' cha'tso, 'U tseixmaⁿ na lju' ts'om' ndo' na matsei'canda' ñ'oom 'ndyo'. ¿Cwanti cwiyo m'aaⁿna' ndo' nncue'ntyjo na nncu'xeⁿ naⁿñeeⁿ na m'aⁿ tsjoomnancue na waa jnaaⁿna jnaaⁿ na tjaa já? ¿Cwaaⁿ nntsa' na nntioomndyena nioomyâ na tcwe'?

¹¹ Ndo' cwii cwiindye joona to'ñoomna liaa canchii' na tei'ncoona'. Ndo' matsoom ndaana na cwindo'yana chjootindyo hasta quia nntseicandaⁿñena' na nncwje nt'om

nn'aa'na na cwindye'ntjom nnoom, ee majndaa' na nla'cwjee nn'a' na'ñee' cha'xje' na tja joona.

¹² Seicanaa'ñê yuu na jnda yom na ta'tye' tsom'ñee'. Ndo' que'yo' cwenta jee' jndei s'eii. S'aana' na teintomñe ñe'quoom' cha'na cwii liaa na ntom ndo' s'aana' na teiweeñe chi' cha'cwijom niom'. ¹³ Ndo' cancjuu jnaa'ndyena tsjo'luee, tquiaandyena tsjoomnancue. Cha'xje' na cwiquiaa ta'ndaa xque' ts'oom higuera quia na jndei m'aa' jndye, maluaa' matseijomna' tquiaandye cancjuu. ¹⁴ Ndo' tjatseilcwiiñena' tsjo'luee cha'na matseilcwiiñe che'nquii tsuee mana teindyona'. Ndo' cha'tso ntsjo ñequio ndyuaaxe'ncwe, tei'ndyona'. ¹⁵ Quia jo' nty'iaya nquiee nn'a' na cwiſa'ntjom ndaa nn'a' tsjoomnancue, ty'elei'nomna ñequio nn'a' na t'ma' cwiluiindy tsjoomnancue, ñequio nn'a' na cwiſa'ntjom sondaro. Ndo' ñequio nn'a' na tyandye, ñequio nn'a' na waa najndei na cwila'xma', ñequio nn'a' na cwindye'ntjomtye', ñequio nn'a' na m'a' xje' 'naa'. Cha'tso na'ñee' ty'eta'nty'iuuna naquii' ntsjo, quii'ntaa' ljo'nty'a ndo' naquii' lue'ljo'. ¹⁶ Tyola'xuaana ndaa ntsjo ñequio ljo'nty'a, jluea:

—Cwa, quiaandyo' nacjooyâ cha ndaa nnta'nty'iuuyâ nnom nque' na mawacatyee' tio ñequio nnom nquii Catsma' na t'ma' nlco'wee'ñe' jâ. Ee nnts'aa' na catioo'ndyô.

¹⁷ Ee jnda tue'ntyjo juu xuee na t'ma'ti na matseiw'iityee' jâ cantyja 'naa' jnaa'yâ. Ndo' tjaa 'ñee' juu na ndaa nluui'ñe na ticat'uiina' juu jo'.

7

Tioo ángeles sayo cantaa nn'a' Israel

¹ Nquii Catsma', jnda teinom na seicanaa'ñê yom joo na tjata'tye' tsom'ñee' quia jo' nty'iaya ñequiee ángeles na mei'ntyjee' ñequiee nqui tsjoomnancue. Cwila'cu'na jndye cha tancjaana' nnom tsjoomnancue, mei' nnom ndaaluee, mei' nacjoo n'oom. ² Joona jnda tquiaa Ty'oots'om na waa najndana na nl'ana nata' tsjoomnancue ñequio ndaaluee. Mati nty'iaya cwiiche' ángel na jna' jo yuu na macalui' ñe'quoom', juu malei'oom sayo 'naa' Ty'oots'om na wando'. Jndei seixuaa ndaa ñequiee ángeles'ñee'. ³ Tso ndaana:

—Nntioojndyaa sayo cantaa nn'a' na cwindye'ntjom nnom Ty'oots'oomya, nda jo' wanaa' na nla'nda'yo' tsjoomnancue ñequio ndaaluee ndo' n'oom.

⁴ Ndo' jndiia cwanti nn'a' na tioo ángeles'ñee' sayo cantaa. Na'ñee' tue'ntyjo cwii sia'nto mei' waljoo' wen'aa' nchoo' ñequiee mei'ndyena na cwiluiindyena canchoo'we ntmaa' nn'a' Israel. ⁵ Na cwii cwii tmaa'ñee' jndaa'ti canchoo'we mei' nn'a' na tioo ángeles saayo cantaa. Tioona saayo canchoo'we mei' nn'a' tsjaa' Judá, canchoo'we mei' nn'a' tsjaa' Rubén, canchoo'we mei' nn'a' tsjaa' Gad, ⁶ canchoo'we mei' nn'a' tsjaa' Aser, canchoo'we mei' nn'a' tsjaa' Neftalí, canchoo'we mei' nn'a' tsjaa' Manasés, ⁷ canchoo'we mei' nn'a' tsjaa' Simeón, canchoo'we mei' nn'a' tsjaa' Leví, canchoo'we mei' nn'a' tsjaa' Isacar, ⁸ canchoo'we mei' nn'a' tsjaa' Zabulón, canchoo'we mei' nn'a' tsjaa' José, ndo' canchoo'we mei' nn'a' tsjaa' Benjamín.

Tmaa' nn'a' na cwee' liaa canchii'

⁹ Ndo' quia na jnda teinom cha'tso nmei', nty'iaya cwii tmaa' nn'a' na jndyendye na mei'cwii ts'a' xocandaa nncuncho. Jna' na'ñee' ticwii cwii ndyuaa, ndo' la'xma'na ticwii cwii tmaa' nn'a', ñequio ticwii cwii nnom na tjachuii'ndye, ñequio ticwii cwii nnom ñ'oom na cwila'nei'na. Mei'ntyjee'na jo nnom tio yuu na m'aa' Ty'oots'om ndo' na m'aa' Catsma'. Cwee'na liaa canchii' teincoo ndo' too' njom n'oom tanc'a lueena.

¹⁰ C'uaa cwila'nei'na, cwiluena:

Nquii Ty'oots'om cwentaaya na wacatyee' tio,

ñ'e' nquii Catsma',

macanda joona nquiuna cantyja na cwicalui'n'maa'ndyô.

¹¹ Ndo' meiⁿ'ntyjee' cha'tso ángeles ndiocheⁿ nacañoom' tio yuu na meindyuaandye nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ñequio ñequiee naⁿ'ñeeⁿ na ta'ndo'. Ty'etanquio ángeles nnomtyuaa jo nnom tio na wacatyeeⁿ nguii Ty'oōts'om na tyola't'maaⁿ'ndyena jom. ¹² Tyoluena: Amén. Maty'iomna' na ticantycwii na cwila't'maaⁿ'ndyo Ty'oōts'oomya ndo' na cwilawaandyaaya jom.

Macanda jom tseixmaaⁿ cha'tso na jndo' ts'oom.

Cwil'uuya na quianl'uuaⁿ'aⁿ ndo' cwil'uuya ñ'oom ya cantyja 'naaⁿ'aⁿ, ee jom t'maⁿ cwiluiiñê cantyja najneiⁿ ndo' cha'tso ndaā nnts'aaⁿ.

Tijoom cwintycwii cantyja 'naaⁿ'aⁿ. Amén.

¹³ Quia jo' cwii naⁿ'ñeeⁿ na cwiluiitquiendye, tso nōōⁿ:

—Joo na^m'aⁿ na cwee' liaa canchii' teincoo, ¿aa matsei'nōⁿ ljo' cwiluiindyena, ndo' yuu jnaⁿna?

¹⁴ Ndo' tsjooya nnom tsaⁿ'ñeeⁿ:

—'U ta, mantyi'.

Ndo' jom tsoom nōōⁿ:

—Nmeiiⁿ joo nn'aⁿ na jnda jnaⁿndye nawi' t'maⁿ na tei'nom. Jnda jla'yu'tyeⁿna ñ'eⁿ nqueⁿ na jñoom Catsmaⁿ na seiljoom'm n'omna ñequio nioom'm. Jo' na cwee'na liaa canchii'. ¹⁵ Manc'e jo' m'aⁿna jo nnom tio yuu na wacatyeeⁿ Ty'oōts'om. Naxuee natsjom cwindye'ntjomna wats'om cañoom'luee. Ndo' nqueⁿ mach'eeⁿ cwenta joona.

¹⁶ Taxoc'omna na ñe'jndo'tina, meiⁿ na ñe'cwetina ndaa. Taxocanty'iaa'ti ñe'quioom' nacjoona, meiⁿ na nntseicooñetina' joona. ¹⁷ Ee nguii Catsmaⁿ na meintyjee' ndyeyu jo nnom tio, jom nnteix'eeⁿ joona. Cha'na ts'aⁿ na maleichuu canmaⁿ, nncjaachom joona yuu waa xo'tyeⁿ na xocantquiee' ndaatoo na mañequiaana' na ticantycwii na wando' ts'aⁿ. Ndo' nguii Ty'oōts'om nncuee'ñê ndaandaana.

8

Sayo na jnda ntquiee'

¹ Nguii Catsmaⁿ, quia na seicanaaⁿ'ñê cwiicheⁿ joo na jnda ntquiee' na ta'tyeⁿ tsom'ñeeⁿ, quia jo' teicheⁿ cañoom'luee cha'na xcwe hora. ² Jnda jo' nty'ia ntquiee' ángeles na meiⁿ'ntyjee' jo nnom Ty'oōts'om. To'ñoomna ntquiee' ntu. ³ Ndo' tue'cañoom cwiicheⁿ ángel. Tjameintyjeeⁿ'eⁿ ndyeyu nomts'om na tuiina' ñ'eⁿ s'om cajaan. Maleiñ'oom xo' cwentaa' tsioomsuu na tuiina' ñ'eⁿ s'om cajaan. Ndo' to'ñoom cwenta jndye suu na nntseicoom nacjoo' nomts'om na meintyjee' jo nnom tio yuu na wacatyeeⁿ Ty'oōts'om. Seitjoom suu'ñeeⁿ ñequio ñ'oom na cwila'neiⁿ cha'tso nn'aⁿ nnom Ty'oōts'om, majoo nn'aⁿ na cwiluiindyena cwentaaⁿ'aⁿ. ⁴ Jnda jo' seicoom joona'. Tjawa tsioomsuu'ñeeⁿ jo nnom Ty'oōts'om na tjoom'na' ñequio ñ'oom na cwila'neiⁿ nn'aⁿ nnoom na la'xmaⁿ cwentaaⁿ'aⁿ. ⁵ Ndo' juu ángel'ñeeⁿ seicatom'm xo' 'naaⁿ'aⁿ ñequio ñoom na ntyjo nomts'om. Jnda chii tjoom'm juuna' xjeⁿ tsjoomnancuecheⁿ. Mañoom' teic'uaa na jndei cwila'xuaa ntsuee. Jndye nnom na tyowic'uaa. Tco'na' chom tsuee, ndo' s'eii.

Ntquiee' ntu na cwilei'cho ntquiee' ángeles

⁶ Quia jo' joo ntquiee' ángeles na cwilei'cho ntquiee' ntu, jla'jndaa'ndyena na nntjōō'na.

⁷ Juu ángel najndyee tjōō'nōⁿ ntu 'naaⁿ'aⁿ. Ndo' jnaⁿna' na tua' tsaaⁿ, tua' chom, na tjoom'na' niom'. Tquiaana' tsjoomnancue. Ndo' tco manndyoo' xcwe tsjoomnancue mati tco manndyoo' xcwe n'oom na meiⁿ'ntyjee', ndo' tco cha'tso jnda ndeii.

⁸ Ángel na jnda we tjōō'nōⁿ ntu 'naaⁿ'aⁿ, quia jo' ty'oom chom cwii cha'cwijom sjo t'maⁿ, jnda chii tju'na' jo' ts'om ndaaluee. Ndo' manndyoo' xcwe na cha'tso ndaaluee seicwaqueⁿna' niom'. ⁹ Jo' chii s'aana' na manndyoo' xcwe na cha'tso quioo' na m'aⁿ ndaaluee, tjayo'. Ndo' manndyoo' xcwe l'aandaa seityuii'na'.

¹⁰ Ángel na jnda ndyee tjooⁿoⁿ ntu 'naaⁿaⁿ, quia jo' jnaⁿ cwii caxjuu t'maaⁿ tsjo'luee. Cwicoñê cha'cwijom chom scacatsuu ndo' tiooñê nacjoo manndyoo' xcwe candaa ñ'eⁿ lui'xo'. ¹¹ Ndo' s'aana' jeeⁿ ja ndaatioo'ñeeⁿ cha'cwijom tscó tjacanoom. Jo' chii caxjuu'ñeeⁿ seicajndyuna' tscó tjacanoom. Ndo' jndye nn'aⁿ na teil'uee'ndye ndaa'ñeeⁿ, tjana ee jeeⁿ jana'.

¹² Ángel na jnda ñequiee tjooⁿoⁿ ntu 'naaⁿaⁿ, quia jo' manndyoo' cha'na xcwe ñe'quoom' ñ'eⁿ chi' sei'ndaa'na'. Teintomna'. Ndo' majo'ti cancjuu tei'ndaa'. Taticwixueena'. Mati ñe'quoom' seitjoona' cha'na ñequiee hora na taticwixueeñê. Ndo' mati natsjom, seitjoona' cha'na ñequiee hora na taticwixueeñê chi' ñequio cancjuu.

¹³ Quia jo' nty'iaya, mantya cwiicheⁿ ángel nandye. Ndo' jndiia na jndei matseixuaa, tso:

—Jeeⁿ wi' nntjoom nn'aⁿ na m'aⁿ tsjoomnancue, quia na nleic'uaa ntu na cwinntjo^o ndyee ángeles'ñeeⁿ.

9

¹ Ángel na jnda 'om tjooⁿoⁿ ntu 'naaⁿaⁿ. Quia jo' nty'iaya cwii caxjuu na jnaⁿ tsjo'luee, tiooñê tsjoomnancue. Ndo' caxjuu'ñeeⁿ tquiaa Ty'o^oots'om ts'ow'aa nnoom cwentaa' cwii tsue' na tjaa yuu ntycwii na njoom. ² Seicanaa'ñê 'ndyoo tsue'ñeeⁿ. Quia jo' jlui' ndioom jo' jo' cha'cwijom ndioom na cwicalui' ntom' t'maⁿ. Ndo' nc'e na jeeⁿ 'aa ndioom'ñeeⁿ, seijaa'ñena' tsjoomnancue hasta tatquioo' na manty'iaa' ñe'quoom'. ³ Naquii' ndioom'ñeeⁿ jnaⁿ'ndye jndye calcaa. Ty'entyjajo' nnom tsjoomnancue. To'ñoomyo' na wjeeyo' cha'na w'ii catsjo. ⁴ Ndo' Ty'o^oots'om tñquiaa' na wanaaⁿ na nl-cwa'yo' jnda na niom nnom tsjoomnancue, meiⁿ tscó jndaa, meiⁿ tscó n'oom. Macanda wanaaⁿ na nnta'wi'yo' joo nn'aⁿ na ticañoom sayo 'naaⁿaⁿ cantaana. ⁵ To'ñoomyo' ñ'oom na cha'waa 'om chi' wanaaⁿ na nl'ayo' na nlquiina' na'ñeeⁿ cha'na maquiina' ts'aⁿ quia na tco' catsjo. Saa ticwanaaⁿ na nla'cwjeeyo' na'ñeeⁿ. ⁶ Ncuee'ñeeⁿ yochē na wi' cwiitjoomna nl'uee'ndye che'nquieena na cwjetona, saa xocaliuna chiuu ya nl'ana. Nnc'omna na queeⁿ n'omna na ñe'cwjēna, saa xocaliuna chiuu ya na nncwjenā.

⁷ Calcaa'ñeeⁿ matseijomna' jooyo' cha'cwijom catso na m'aⁿc'eeyo' na nnc'ooyo' ntia'. Nqueⁿyo' ñjom cha'cwijom corona na tuiina' s'om cajan' ndo' ndaayo' matseijomna' cha'cwijom nnom ts'aⁿ. ⁸ Ndo' soonqueⁿyo' cha'cwijom soonqueⁿ yolcu, ndo' ndei'n'omyo' cha'cwijom ndei'n'om liom. ⁹ Tsuaayo' cha'cwijom ñ'eⁿ xjo tuiina'. Jeeⁿ c'uaa lquiiyo' cha'cwijom c'uaa ndyuee tornom quia na jndei 'oontyjaandye catso na cwi'ooyo' tia'. ¹⁰ Ndo' n'aaⁿ calcaa'ñeeⁿ matseijomna' cha'na n'aaⁿ caljo, ee mati jeeⁿ wjee ndaa xioomyo'. Ndo' cha'waa na 'om chi' wanaaⁿ na nnta'yo' xioomyo' nn'aⁿ. ¹¹ M'aaⁿ cwii ángel na matsaⁿntjoom calcaa'ñeeⁿ. Jom tseixmaaⁿ na mach'eeⁿ cwentā tsue' na tjaa yuu ntycwii na njoom. Jom jñoom Abadón ñequio ñ'oom hebreo ndo' ñ'oom griego Apolión. Ma'moⁿ xueⁿ'eⁿ tsaⁿ na matseicwjee nn'aⁿ.

¹² Jnda teinom na tco'na' nty'iaya cwii nawi' na quia nntjoom nn'aⁿ. Saa canty'ia', ndicwaⁿ waa we nawi' na quia nncue'ntyjo.

¹³ Ángel na jnda yom tjooⁿoⁿ ntu 'naaⁿaⁿ, quia jo' quii'ntaaⁿ ñequiee nqui nomts'om na tuiina' ñ'eⁿ s'om cajan' na meiⁿntyjee'na' jo nnom Ty'o^oots'om, jndiia na teic'uaa seineiⁿ.

¹⁴ Tso nnom ángel na jnda yom na maleiñ'oom ntu:

—Cja'tseicanaⁿ joo ñequiee ángeles na chu'tyeⁿndye na m'aⁿ joo jndaa t'maⁿ Eufrates.

¹⁵ Quia jo' tjatseicanaaⁿaⁿ ángeles'ñeeⁿ na c'oola'cwjeena nn'aⁿ cha'waa tsjoomnancue. Manndyoo' cha'na xcwe nn'aⁿ tsjoomnancue nla'cwjeena. Ee ángeles'ñeeⁿ majndaa' na m'aⁿc'eendyena na nl'ana ts'iaaⁿ'ñeeⁿ chuwaⁿ, ndo' chi'waa, ndo' xueewaa, ndo' horawaa. ¹⁶ Ndo' jndiia cantyja 'naaⁿ sondaro 'naaⁿna, na ntyjondye catso, tue'ntyjo cha'na ntquiuu meiⁿ ndii' na nqui nqui mei'ndyena.

17 Luaa' waa na tco'na' nooⁿ na nty'iaya catso'ñeeⁿ ñequio sondaro na ntyjondye jooyo'. Naⁿñeeⁿ cwee'na ncjo candyaana na mawañoom'na' joona na tilquiee'ndyena. Ndo' ncjo'ñeeⁿ chona' colo wee ñequio colo tsä, ñequio colo cajaⁿ. Ndo' matseijomna' nqueⁿ catso'ñeeⁿ cha'na nqueⁿ liom. Ndo' naquii' ndyueeyo' cwicalui' chom ñequio ndioom ñequio sufra. 18 Ñequio ndyee nnom nawi'ñeeⁿ na jlui' quii' ndyueeyo', chom ñequio ndioom ñequio sufra, jo' na tja manndyoo' xcwe nn'aⁿ na m'aⁿ tsjoomnancue. 19 Catso'ñeeⁿ we ndii' waa na jndayo' na cwita'wi'yo' nn'aⁿ, naquii' ndyueeyo' ndo' n'aa'yo'. Ee yuu na tjacantycwii n'aa'yo' jo' ntyjoo nqueⁿ canduu. Ndo' canduu'ñeeⁿ niom tyotquiiyo' nn'aⁿ.

20 Saa nn'aⁿ na 'ndiina' na tîcwje ñequio nawi'meiⁿ, tîcalcwe' n'omna. Tîca'ndyena natia na cwil'ana, meiⁿ tîc'oomeintyjee'na na cwila't'maa'ndyena naⁿjndii ñequio 'naⁿ na cwe' nn'aⁿ nl'a na tuii ñ'eⁿ s'om cajaⁿ, ñ'eⁿ s'om xuee, ñ'eⁿ s'om wee, ñ'eⁿ ljo', ndo' ñ'eⁿ n'oom. 'Na'meiⁿ tilei'canty'iaana', meiⁿ na ndyena', nmeiⁿ na nnc'ooca'na'. 21 Ndo' tîcalcwe' n'omna na cwila'cwjeena nc'iaana. Meiⁿ tîca'ndyena cantyja na cwila'calua'ndyena, meiⁿ cantyja na cwe' cwim'a'yana ñ'eⁿ nc'iaana, meiⁿ cantyja na cwinty'ueena 'naⁿ.

10

Ángel na maleiñ'oom cwii libro chjoo

1 Quia jo' nty'iaya cwiicheⁿ ángel na waa najndei na tseixmaⁿ. Jndyocueeⁿ na jnaaⁿ cañoom'luee. Cha'waañê wandi' nchquiu ndo' ntyjaty'io catsuu tsoom'naⁿ jo ts'om xqueeⁿ. Caxuee nnoom cha'cwijom ñe'quiom', ndo' nc'eeⁿ cha'cwijom ntsaachom na teincoo. 2 Cwii ts'oqⁿ ndii' libro chjoo na jnda n'meiⁿ. Tcoom'm x'eeⁿ ntyjaya nnom ndaaluee, ndo' x'eeⁿ ntyjatymaaⁿ nnom tyuaatcwii. 3 Jndei seixuaⁿ cha'na matseixuaa liom. Quia na jnda seixuaⁿ, quia jo' teic'uaa ndyuee ntquiee' ntsuee. 4 Quia na jnda teicheⁿ ndyuee ntquiee' ntsuee'ñeeⁿ, quia jo' seijndaa'ndyo na nntseiljeiya ñ'oom na jluena, saa jndiia cwii jndyee na teic'uaa cañoom'luee. Matso:

—Ñ'oom na jndi' na jlue ntquiee' ntsuee'ñeeⁿ cwanty'iuu'ndyu' joona', tintseiljei'.

5 Ndo' juu ángel na nty'iaya na meintyjee' nnom ndaaluee ndo' nnom tyuaatcwii, seiweeⁿ ts'oqⁿ ntyjaya jo cañoom'luee. 6 Tyeⁿ ñ'oom tjoom'm na cjoom'm na malcweeⁿeⁿ xuee' Ty'oqts'om na tjaa yuu ntycwii na wando', nqueⁿ na s'aaⁿ cañoom'luee ñequio tsjoomnancue ñequio ndaaluee ñequio cha'tso nnom na niom jo' jo'. Luaa ñ'oomtyeⁿ na seineiⁿ, tsoom:

—Taxocwindoo'ti Ty'oqts'om. 7 Ee jnda tue'ntyjo xjeⁿ na juu ángel na jnda ntquiee' nncjoqⁿ ntu 'naa'naⁿ. Xjeⁿñeeⁿ matseicandaa'ñena' ñ'oom na ntyjii nquii Ty'oqts'om. Majuu ñ'oom'ñeeⁿ na jnda tqueⁿtyeeⁿ ndaaⁿ nquiee profetas na cwindye'ntjomtyeⁿ nnom.

8 Quia jo' juu na jndiia na seineiⁿ cañoom'luee, seineiⁿnda' nooⁿ. Matso:

—Cja'co'ñom' libro chjoo na mein'meiⁿ na ndii'na' ts'o ángel na meintyjee' nnom ndaaluee ñequio nnom tyuaa.

9 Jo' chii tjontyja'a ángel'ñeeⁿ, tsjoqⁿ nnoom na ññequiaaⁿ libro chjoo'ñeeⁿ nooⁿ. Tsoom nooⁿ:

—Luaa libro. Qui'ñom', cwa' juuna'. Nnts'aana' na jeeⁿ chi quii' 'ndyo' cha'cwijom tsiom' canty'i saa ts'om tsia' nnts'aana' na jeeⁿ ja.

10 Quia jo' to'ñqⁿ libro chjoo'ñeeⁿ na ndii' ts'o ángel, ndo' tcwaa'a juuna'. Ndo' quii' 'ndyo' s'aana' na chi ntyjii cha'cwijom tsiom' canty'i saa ts'om tsia jeeⁿ ja s'aana'. 11 Quia jo' tso ángel'ñeeⁿ nooⁿ:

—Maxjeⁿ maca'na' na cwiicheⁿ cwii ndii' nntseineiⁿ ñ'oom na ma'moⁿ Ty'oqts'om njom'. Ññequiaaⁿ ñ'oom chiuu nntjoom nn'aⁿ jndye ndyuaa, ndo' ñequio jndye nnom ñ'oom na cwila'neiⁿna ndo' ndaaⁿ nn'aⁿ na cwiluitquiendye ndaana.

11

We nn'aⁿ na cwitjei'yuu'ndye

¹ Quia jo' to'ñ^o cwii tsmaaⁿ, cha'cwijom ts'oomxjeⁿ juuna'. Ndo' tso ángel nqoⁿ:

—Quicantyja', cwji' xjeⁿ wats'om cwentaa' Ty'o^ots'om ñequio nomts'om. Ndo' quincho' cha'tsondye nn'aⁿ na cwila't'maaⁿndye jom jo' jo'. ² Quia macwji' xjeⁿ wats'om, tincwji' xjeⁿ tach'eeⁿna'. Ee jnda tquiaya na cha'waa wen'aaⁿ nchoo' we chi' na joo nn'aⁿ na nchii judíos wanaaⁿ na ñequioque'na jo' jo'. Ndo' nlqueⁿna xjeⁿ 'naaⁿna tsjoom cwentaya na lju' cwiluiiñena' yuu na meintyjee' wats'om'ñeeⁿ. ³ M'aⁿ we nn'aⁿ 'naⁿya na cwitjei'yuu'ndye cantyja 'naⁿya. Joona nlquaaⁿya na ññe'quiana ñ'oom ndaa nn'aⁿ cwii meiⁿ xuee waljoo' we siaⁿto waljoo' ndyeen'aaⁿ xuee. Ndo' nlcwee'na liaa ntom na cwantindyo.

⁴ Wendye joona meintyjee'tyeⁿna jo nnom nquii Ta Ty'o^ots'om na matsa'ntjom cha'waa tsjoomnancue. Cwiluiindyena we n'oom olivos ñequio we 'naⁿ na cwicañjoom' nlca. ⁵ Ndo' xeⁿ m'aaⁿ 'ñeeⁿ juu na ñecats'aa nata' wendye naⁿ'ñeeⁿ, quia jo' nlui' chom ndyueena na nlcoñe tsaⁿ'ñeeⁿ. Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na ñe'cats'aa nata' joona, majndaa' na laa'ti' nncue'. ⁶ Wendye joona ññequiaa Ty'o^ots'om na nla'xmaⁿna najndana na nla'cata'na tsjo'luee cha tincua' cha'tsoti xuee na cwiñequiana ñ'oom 'naaⁿaⁿ. Ndo' mati ññequiaaⁿ najndeii na nla'xmaⁿna na nla'cwaqueⁿna ndaatoo na nnts'aana' niom'. Ndo' cwanti ndii' na l'ue n'omna ndaa nla'quioona meiⁿnquia nnom nawi' nacjoo nn'aⁿ tsjoomnancue. ⁷ Quia na jnda jndaa' na cwitjei'yuu'ndyena, quia jo' juu quioo' jndii na m'aaⁿyo' ts'om tsue' na tjaa yuu ntycwii na njoom, nlui'yo' nnts'aayo' tia' nacjoo wendye naⁿ'ñeeⁿ. Nnaⁿñeyo' ñ'eⁿndyena ndo' nntseicwjeeyo' joona. ⁸ Ndo' sei'ts'o 'naaⁿna nncwindyuaana' ts'om nataa naquii' tsjoom t'maⁿ yuu na ty'oom nn'aⁿ nquii Ta Jesucristo cwentaya nacjoo' ts'oom'naaⁿ. Ndo' ñequio ñ'oom na cwe' tjañoom' matseicajndyuyana' tsjoom t'maⁿ'ñeeⁿ Sodoma ñequio Egipto. ⁹ Ndyee xuee waljoo' xcwe nncwindyuaa sei'ts'o 'naaⁿna jo' jo'. Ndo' nn'aⁿ na ticwii cwii nnom na tjachuii'ndye, ñequio nn'aⁿ na la'xmaⁿ cwii cwii tmaaⁿndye, ñequio nn'aⁿ na cwichuii' ñ'oom na cwila'neiⁿ, ñequio nn'aⁿ na nnaⁿ ticwii cwii tsjoomnancue, nnty'iaana sei'ts'o 'naaⁿ naⁿ'ñeeⁿ, saa tixonquiana na nncjaacant'iuu'ndye naⁿ'ñeeⁿ. ¹⁰ Nn'aⁿ tsjoomnancue nla'neiⁿ'ndyena quia na jnda tja wendye naⁿ'ñeeⁿ. Nnts'aana' na jeeⁿ ya nquiuna hasta nl'ana naya nc'iaana. Ee jeeⁿ tyoco'wi'na' joona nquiuna cantyja 'naaⁿ' ñ'oom na ñetjei'yuu'ndye wendye naⁿ'ñeeⁿ na jnda tja. ¹¹ Saa quia jnda jndaa' ndyee xuee waljoo' xcwe na nncwindyuaa sei'ts'o 'naaⁿ naⁿ'ñeeⁿ, quia jo' ññequiaa Ty'o^ots'om na nnquioonnda' jndyena, nnta'ndo'nda'na. Mantyja nncwintyjee'yuna ndo' jeeⁿ ndya' nntyue nn'aⁿ na nnty'iaa na ljo' nluii. ¹² Quia jo' wendyena ndyena na nleic'uaa jndeii cañoom'luee. Nntsoom:

—Quio'wa'yo' ñjaaⁿ.

Quia jo' nnc'oowana cañoom'luee ñ'eⁿ cwii nchquiu ñequio na jndoo' joo nn'aⁿ na ñel'awi' ñ'eⁿndye joona. ¹³ Ndo' majo'to xjeⁿ'ñeeⁿ jndeii nnts'eii. Quii'ntaaⁿ qui wario na tseixmaⁿ tsjoom t'maⁿ'ñeeⁿ, nntseityuii'na' cwiina'. Ndo' ntquiee' meiⁿ nn'aⁿ nncwje cantyja na nnts'eii. Ndo' nn'aⁿ na cwin'ndiina', nla'catyuendyena, nnto'na na nlcwii'na Ty'o^ots'om na m'aaⁿ cañoom'luee.

¹⁴ Juu nawi' na jnda we, jnda teinomna'. Canty'ia', manncue'ntyjo nawi' na jnda ndyee.

Ntu na jnda ntquiee'

¹⁵ Quia jo' ángel na jnda ntquiee' tjo^o'ñ^o ntu 'naaⁿaⁿ. Ndo' teic'uaa na jndeii cwila'neiⁿ nn'aⁿ cañoom'luee. Cwilue:
Ticwii cwii ndyuaa na ñesa'ntjomndye cheⁿnquieena',
je' m'aⁿna' nacje 'naaⁿ' Ta Ty'o^ots'om cwentaya ñequio Jnaaⁿ Cristo.
Jom ticantycwii cantyja na matsa'ntjoom.

16 Ndo' joo ntquiuu nchoo' ñequiee nn'aⁿ na cwiluiitquiendye na meindyuaandye ntio ndiocheⁿ nacañoom' Ty'o^oots'om, ty'eta'nquiona, tyeⁿnquiuuna nomtyuaa na tyola't'maaⁿndyena jom. 17 Tyoluena:

Cwiñe'quiaayâ na quian'l'ua' 'u Ta Ty'o^oots'om na matsei'xmaⁿñ'eⁿ cha'tso nnom na-jnda.

'U m'aaⁿ ndo' m'aaⁿndyu',
nacjee' na jnaⁿjndyeena' mam'aaⁿndyu' ndo' ticantycwii cantyja 'naⁿ.

Mama'mo^ooⁿ chiuu waa najndu' na matsei'xmaⁿ,
ndo' je' jnda t'moⁿna' na matsa'ntjom'.

18 Nn'aⁿ tsjoomnancue cwila'jndoona 'u,

saa je' jnda tue'ntyjo xjeⁿ na matsei'w'ii' joona.

Jnda tue'ntyjo xjeⁿ na nncu'xeⁿ nn'aⁿ na jnda tja,

ndo' na ñnequiaa' juu na cwita'ntjom nn'aⁿ na tyondye'ntjom njom' na tyoñequia ñ'om'.

Ndo' mati ñnequiaa' na cwita'ntjom cha'tso nt'omcheⁿ nn'aⁿ na la'xmaⁿ cwenta' na cwila't'maaⁿndye xue',

meiiⁿ nn'aⁿ na t'maⁿ la'xmaⁿ, ndo' meiiⁿ nn'aⁿ na tit'maⁿ la'xmaⁿ.

Ndo' na nntseicandu' nquiee nn'aⁿ na cwila'ndaa' n'om nn'aⁿ na cha'waa tsjoomnancue.

19 Jnda jo' juu wats'om cwentaa' Ty'o^oots'om na waana' cañoom'luee, jnaaⁿna'. Ndo' jo' jo' nty'iaya juu castom na ñjom ñ'oom na seityeⁿtyeeⁿ ndaa nn'aⁿ Israel. Quia jo' jnaaⁿ chomntsuee ndo' teic'uaa na tyola'xuaana', tyots'eii, ndo' jndei tua'tsaaⁿ.

12

Yuscu ñequio catsoomjndii wee

1 Quia jo' teitquioo' cwii 'naaⁿ t'maⁿ tsjo'luee na ma'moⁿna' chiuu cwinluii. Nty'iaya cwii yuscu cweⁿ ñe'quioom' cha'cwijom liaⁿaⁿ. Meintyjeeⁿeⁿ nacjoo' chi' ndo' ñjom cwii corona xqueeⁿ na chuu' canchoo'we cancjuu. 2 Ndo' jndeiñê. Tyotseixuaⁿ na maquiina' jom, ee manntseincueⁿ. 3 Jnda chii teitquioo'ti cwiicheⁿ 'naaⁿ tsjo'luee. Nty'iaya cwii catsoomjndii na t'maaⁿñe ndo' weeñe cha'na chom. Juuyo' niom ntquiee' xqueⁿyo', ndo' nqui ndei'jndyee'yo'. Ndo' cha'tso na ntquiee' xqueⁿyo', jo' ñjom cwii cwii corona. 4 Quia tmeiiⁿñeyo' ts'aaⁿyo' manndyoo' cha'na xcwe cancjuu na ntyja tsjo'luee tei'caljoona', tquiaandye cancjuu'ñeeⁿ nomtyuaa. Ndo' juu catsoomjndii'ñeeⁿ tjameintyjee'yo' jo nnom yuscu'ñeeⁿ na mawaa xjeⁿ na nntseincuii cha mantyjacheⁿ nlquiiyo' jnda xeⁿ jnda tuiiñe. 5 Quia jo' seincuii yuscu'ñeeⁿ yu'ndaa na tsaⁿs'a. Jnda tqueⁿ Ty'o^oots'om yu'ndaa'ñeeⁿ na nluiit'maⁿñe, ndo' jndei ñ'oom na nntsa'ntjom cha'tso nn'aⁿ njoomnancue. Ndo' tjei'na' juu quii'l'o yuscu'ñeeⁿ. Tjañ'oom Ty'o^oots'om juu yuu waa tio 'naaⁿaⁿ. 6 Ndo' juu yuscu'ñeeⁿ tjaleinoom cwii joo yuu na nncwañoom'na' juu yuu na jnda seijndaa'ñe Ty'o^oots'om na nljoo'ñê. Jo' jo' m'aⁿ nn'aⁿ na nnteix'eena jom cwii meiⁿ waljoo' we siaⁿnto waljoo' ndyeeⁿaaⁿ xuee.

7 Quia jo' jnaⁿ tia' cañoom'luee. Juu Miguel ñequio ángeles 'naaⁿaⁿ tyol'ana tia' nacjoo' catsoomjndii. Ndo' catsoomjndii'ñeeⁿ ñequio na'jndii 'naaⁿaⁿ tyola'jndana, tyol'ana tia' ñ'eⁿ joo ángeles'ñeeⁿ. 8 Saa ticanajndana ndo' tacwanaaⁿ na nljoo'ndyena cañoom'luee. 9 Jo' chii tjeii'na jom. Jla'cwatyuna jom cañoom'luee, tiooñê tsjoomnancuecheⁿ. Mati jla'quiaana ángeles tia ñ'eⁿñê. Ee cantyjati na jnaⁿjndyeena' matseicajndyuna' jom catsuu quiee, tsaⁿjndii ndo' Satanás. Majom na manquiⁿnn'aaⁿ cha'tso nn'aⁿ tsjoomnancue.

10 Quia jo' jndiia na teic'uaa cwii jndyee jndei cañoom'luee. Matsona':

—Je' je' yuu', juu na macwji'n'maaⁿñe Ty'o^oots'om nn'aⁿ, jnda mamatseicandaa'ñena', ndo' ma'mo^ooⁿ juu najndei na matseixmaaⁿ. Jnda tue'ntyjo na macanda jom matsa'ntjoom ndo' mati cwiluiitquieñe Jnaaⁿ Cristo. Ee juu naxuee ndo' natsjom mañequiaa jnaaⁿ nn'aaⁿya jo nnom Ty'o^ots'oomya, jnda jla'cwatyuna juu. Manquiti

na tyoñequiaa jnaaⁿ nn'aa^{ny}a. ¹¹ Saa joona jnda jnaⁿndyena ñ'eⁿ tsaⁿjndii'ñeeⁿ nc'e nioom' Catsmaⁿ ndo' nc'e ñ'loom na tjei'yuu'ndyena cantyja 'naaⁿ'aⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ. Ee joona tyom'aⁿna na ticajnda nquiuna meiiⁿ cwjena cantyja na cwitjei'yuu'ndyena. ¹² Nc'e na luaa' waa, c'om'yo' na neiⁿ'yo' cha'tsondyo' na m'aⁿ'yo' cañoom'luee. Saa jeeⁿ nty'iaa'ndyo' 'o nn'aⁿ na m'aⁿ'yo' tsjoomnancue ñequio 'o na m'aⁿ'yo' ndaaluee, ee juu tsaⁿjndii jnda tiooñê na m'aⁿ'yo' na jeeⁿcheⁿ ndya' w'eeⁿ. Ee ntyjeeⁿ na jnda teitsioo' m'aaⁿna' cantyja 'naaⁿ'aⁿ.

¹³ Ndo' quia na ljeii catsoomjndii'ñeeⁿ na jnda tuee'na jom nnom tsjoomnancue quia jo' tyontyjoⁿ yuscu na seincuii tyochjoo na tsaⁿ's'a. ¹⁴ Saa tquiaa Ty'oⁿots'om we ntsquii cachi t'maaⁿ nnom yuscu'ñeeⁿ cha nndaⁿ nncuaaⁿ na nleinoom catsuujndii'ñeeⁿ. Jo' chii tjaaⁿ yuu na nncwañoom'na' jom yuu na taxondaⁿ nnts'aa catsuu tquiee'ñeeⁿ nata' jom. Jo' jo' nntel'x'ee Ty'oⁿots'om jom ndyee chu waljoo' xcwe. ¹⁵ Ndo' juu catsuu tquiee'ñeeⁿ ñequio 'ñom tyojoom'm ndaa jo naxeⁿ yuscu'ñeeⁿ. S'aana' cha'jom cwii jndaa, cha nncjaawjaañe yuscu'ñeeⁿ. ¹⁶ Saa teijndeii tyuaa yuscu'ñeeⁿ ee seintquiooñena' 'ndyoonaa' ndo' t'uuna' jndaa'ñeeⁿ na tju' catsoomjndii ñequio 'ñom. ¹⁷ Jo' chii jeeⁿ t'maⁿ seiw'ii catsoomjndii yuscu'ñeeⁿ. Tjaaⁿ, tjacats'aaⁿ tia' nacjoo cha'tso nn'aⁿ tsjaaⁿ yuscu'ñeeⁿ na cwila'canda ñ'oom na matsaⁿ'ntjom Ty'oⁿots'om ndo' na tica'ndye na cwitjei'yuu'ndye cantyja 'naaⁿ' Jesucristo.

13

¹ Quia jo' tjomeintyjaa'a nacjoo' tei' ndaaluee ndo' nty'iaya cwii quioo' na cwajndii waa na macalui' quii' ndaaluee. Niom nqui ndei'jndyee'yo' ñequio ntquiee' xque^{nyo}'. Ndo' ticwii cwii tsei'jndyee'yo' ñjom cwii cwii corona. Ndo' cjoo' cwii cwii xque^{nyo}' teiljeii ñ'oom ntjeiⁿ na matseijnaaⁿ'na' Ty'oⁿots'om. ² Ndo' juu quioo'jndii'ñeeⁿ na nty'iaya, matseijomna' juuyo' cha'cwijom cwii catsiaⁿ ljeiia, ndo' nc'eeyo' cha'cwijom nc'ee oso ndo' 'ndyooyo' cha'cwijom 'ndyoo liom. Ndo' juu catsoomjndii tquiaaⁿ cantyja najneiⁿ nnom quioo'jndii'ñeeⁿ. Ndo' tquiaaⁿ na nncwacatyee^{nyo}' ndio 'naaⁿ'aⁿ ndo' nnts'aⁿ'ntjomyo' cha'xjeⁿ na matsaⁿ'ntjoom. ³ Mati nty'iaya na cwii xque^{nyo}' jeeⁿ nioom jnda tquiee', mach'eenaa' tjaa chiuu cwii ya saa jnda chii n'ma^{nyo}'. Ndo' cha'tsoti nn'aⁿ tsjoomnancue ty'entyjona naxeⁿ quioo'jndii'ñeeⁿ. Jeeⁿ tjawee' n'omna na n'ma^{nyo}'. ⁴ Tyola't'maaⁿ'ndye nn'aⁿ juu catsoomjndii nc'e na jnda tquiaaⁿ cantyja najneiⁿ nnom quioo'jndii. Mati quioo'jndii'ñeeⁿ tyola't'maaⁿ'ndyena juuyo'. Tyoluenaa:

—¿Ñeeⁿ juu cwiluiit'maⁿ'ñe cha'na quioo'jndiim'aaⁿ? Ndo' ¿Ñeeⁿ juu nndaⁿ nnaⁿ'ñe na nnts'aa tia' ñ'eⁿñeyo'?

⁵ Ndo' tquiaa Ty'oⁿots'om na wanaaⁿ na catseinei^{nyo}' ñ'oom ntjeiⁿ nacjoom'm ñequio ñ'oom na matseit'maaⁿ'ñe cheⁿnquiiyo'. Mati tquiaaⁿ na wanaaⁿ na caluiit'maⁿ'ñeyo' wen'aaⁿ nchoo' we chi'. ⁶ Quia jo' jnaⁿ'na' na matseinei^{nyo}' ñ'oom cwajndii na ntjeiⁿ'na' nacjoo' Ty'oⁿots'om, ndo' seijnaaⁿ'yo' xueⁿ'eⁿ, ñequio cañoom'luee yuu na mac'eeⁿ, ndo' ñequio cha'tsondyee joo na m'aⁿ jo' jo'. ⁷ Mati tquiaaⁿ na wanaaⁿ na cats'aayo' tia' nacjoo nn'aⁿ na la'xmaⁿ cwentaaⁿ'aⁿ, ndo' nnaⁿ'ñeyo' ñ'eⁿ'ndyena. Ndo' tquiaaⁿ na wanaaⁿ na catsaⁿ'ntjomyo' cwii cwii ndyuaa, ñequio cwii cwii nnom nn'aⁿ na tjachuii'ndye, ñequio cwii cwii nnom nn'aⁿ na tjachuii' ñ'oom na cwila'neiⁿ, ñequio nn'aⁿ ticwii cwii tsjoomnancue. ⁸ Cha'tso nn'aⁿ tsjoomnancue na ticala'xmaⁿ cwentaa' Ty'oⁿots'om jla't'maaⁿ'ndyena juuyo'. Naⁿ'ñeeⁿ tîcwiljeii ncueena naquii' libro cwentaa' Catsmaⁿ na jla'cuee' nn'aⁿ. Ee cantyjati na tqueⁿ Ty'oⁿots'om tsjoomnancue, waa libro 'naaⁿ'aⁿ na chuu ncuee nn'aⁿ na ticantycwii na cwita'ndo'.

⁹ Ñeeⁿ juu na ñe'candii, cwa candii. ¹⁰ Ts'aⁿ na matseijndaa'ñê na nt'ueeⁿ nn'aⁿ na ncjaachom joona ndyuaaⁿ'aⁿ, majo'ti nntjoom. Ndo' xeⁿ m'aaⁿ 'ñeeⁿ juu na nntseicuee' x'iaa' ñ'eⁿ xjo, mañ'eⁿ xjo nncue'. Nc'e na luaa' waa macaⁿ'na' na nquiee nn'aⁿ na

maqueⁿ Ty'oots'om cwentaaⁿ aⁿ, cwintyjee'tyeⁿ na cantyja na cwila'yu'ya n'omna meⁿ tica'ndyenc'uaa'ndyena meⁿ wi' cwiitjoomna.

¹¹ Jnda jo' nty'iaya cwiicheⁿ quioo'jndii na jlui'yo' quii' tyuaa. Ntyjoo we ndei'jndyee'yo' cha'na ndei'jndyee' cwii catsmaⁿ chjoo, saa seinei'yo' cha'na matseineiⁿ catsoomjndii. ¹² Ndo' cha'tsoti najndeii na tyotseixmaⁿ juu quioo'jndii najndyee, majo'ti matseixmaⁿ quioo'jndii na jnda we nc'e ñ'oom 'ndyoo quioo'jndii tquiee'ñeeⁿ. Ndo' ñequio na jndeina' mach'eeyo' na cala't'maa'ndye cha'tso nn'aⁿ tsjoomnancue juu quioo'jndii tquiee, tsaⁿ na jnda n'maⁿ na jeeⁿ nioom tquiee' xqueⁿ. ¹³ Ndo' jndye ts'iaaⁿ tyoch'eeyo' na xocandaa nnts'aa na cwe' najndeii nquii ts'aⁿ. Ñequio na jndoo' nn'aⁿ tyoch'eeyo' na cwiquiaa chom nomtyuaa na cwina'na' tsjo'luee. ¹⁴ Wanaaⁿ na cats'aayo' na nmeiⁿ nc'e ñ'oom 'ndyoo quioo'jndii tquiee. Jo' chii tquiu'nn'a'na' nn'aⁿ na m'aⁿ tsjoomnancue. Sa'ntjomyo' na cal'ana cwii na nlui'tsjaa'ñe quioo'jndii tquiee, juu tsaⁿ na jeeⁿ nioom tquiee' xqueⁿ ñ'eⁿ xjo, saa ndicwaⁿ wando'. ¹⁵ Ndo' to'ñomyo' na nndaⁿ nnts'aayo' na juuna' na jlui'tsjaa'ñe quioo'jndii tquiee nndaⁿ nncwja jndye ndo' nndaⁿ nntseineiⁿ. Ndo' hasta na nndaⁿ nnts'a'ntjomna' na cwje nn'aⁿ na ticala't'maa'ndye juuna'. ¹⁶ Ndo' juu quioo'jndii na nda we s'aayo' na jndeina' na cha'tso nn'aⁿ nñom ljeii lueena ntyjaya oo cantaana. Luaa' s'aayo' ñequio meⁿ nquia nn'aⁿ, meⁿ nn'aⁿ na cwiluiit'ma'ndye ndo' meⁿ nn'aⁿ na cwe' cwi'oontyjo, oo meⁿ nn'aⁿ na tyandye ndo' meⁿ nn'aⁿ na nty'iaandye, oo meⁿ nn'aⁿ na cwindye'ntjomtyeⁿ ndo' meⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ xjeⁿ 'naaⁿ. ¹⁷ Quia jo' s'aayo' na meⁿ cwii ts'aⁿ xocandaa na nntseijnda 'naⁿ oo na njndaⁿ 'naⁿ xeⁿ ticañoom ljeii'ñeeⁿ nacjoo'. Ee ljeii'ñeeⁿ ma'moⁿna' xuee' quioo'jndii tquiee oo juu número na tseixmaⁿ xuee'yo'. ¹⁸ Luaa maca'na' na c'oom ts'aⁿ na jndo' ts'om. Cwii cwii ts'aⁿ na matsei'noⁿ cwji' cwenta cantyja 'naa' número' na tseixmaⁿ quioo'jndii'ñeeⁿ ee ma'moⁿna' xuee' ts'aⁿ. Ndo' juu número'ñeeⁿ yom siaⁿto waljoo' ndyeen'aaⁿ nchoo' yom.

14

Na cwita nn'aⁿ na jnda jlui'n'maa'ndye

¹ Jnda jo' nty'iaya na meintyjee' Catsmaⁿ xqueⁿ ta Sión. Ndo' ñeⁿ naaⁿ nacañom'm m'aⁿ cwii tmaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye. Tuee' cwii siaⁿto meⁿ waljoo' wen'aaⁿ nchoo' ñequiee meⁿ joona. Ndo' cantaana jnda teiljeii xuee' nquii Catsmaⁿ ñequio xuee' Tsotyeeⁿ. ² Ndo' jndiia na c'uaa nandye cañoom'luee cha'cwijom c'uaa na maco'na' ndaa, oo cha'cwijom najndeii matseixuaa tsuee. Jo' jo' jndiia na jndye arpa cwiitjoo' nn'aⁿ. ³ Cwitana cwii luantsa xco jo nnom tio na wacatyeeⁿ Ty'oots'om, ndo' jo ndaa ñequiee naⁿ na tando', ndo' jo ndaa ntquiuu nchoo' ñequiee nn'aⁿ na cwiluiitquiendye. Ndo' tjaa 'ñeeⁿ juu na nndaⁿ nntsei'naaⁿ luantsa'ñeeⁿ, macanda nquiee nn'aⁿ na cwii siaⁿto waljoo' wen'aaⁿ nchoo' ñequiee meⁿndye. Ee quii'ntaaⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue, macanda joona na jnda tjei'n'maa'ñe Ty'oots'om. ⁴ Joo na'm'aⁿ tyoo'ndyena Ty'oots'om. Macanda jom cwila't'maa'ndyena. Cwi'oontyjona naxeⁿ Catsmaⁿ meⁿyuucheⁿ na wjaⁿ. Tioml'ua Ty'oots'om jnaaⁿ na tjeii'ñe joona quii'ntaaⁿ nn'aⁿ cha macanda nla'xmaⁿ na cwentaaⁿ aⁿ ndo' cwentaa' juu na matseica'ndyuna' Catsmaⁿ. ⁵ Meⁿ cwii ñ'oom na cwe' cantu ticaljeii' ndyueena. Ndo' meⁿ cwii tyoola'tjoondyena nnom Ty'oots'om.

Ñ'oom na cwilue ndyee ángeles

⁶ Quia jo' nty'iaya cwiicheⁿ ángel na mantya nandye cañoom'luee. Mañequiaaⁿ ñ'oom naya na m'aaⁿ ndo' m'aa'na' ndaa nn'aⁿ tsjoomnancue. Matseicañeeⁿ nn'aⁿ ticwii cwii tsjoomnancue, ñequio ticwii cwii ndyuaa nn'aⁿ, ñequio nn'aⁿ na ticwii cwii ñ'oom na cwichuii' na cwila'neiⁿ, ñequio nn'aⁿ na ticwii cwii nnom na tjachuii'ndye. ⁷ C'uaa 'ñom matseineiⁿ, tsoom:

—Calcwi'yo' Ty'oōts'om ñequio na nquia'yo' jom ee na jnda tue'ntyjo xjeⁿ na nncu'xeeⁿ nn'aⁿ. Cala't'maa'ndyo' nqueⁿ na s'aaⁿ cañoom'luee ñequio tsjoomnancue, ñequio ndaaluee, ndo' ñequio cha'tso nque'ljo' yuu na cwinaa'ndaa.

⁸ Ndo' tjantyjo cwiicheⁿ ángel na jnda we naxeⁿ ángel'ñeeⁿ. Matso:

—Jnda tyuii' tsjoom Babilonia. Jnda tyuii' tsjoom t'ma'ñeeⁿ. Ee nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ jnda jla'ndaa'na n'om nn'aⁿ ticwii cwii ndyuua ñequio natia na cwil'ana na juu jo' matseijomna' cha'cwijom cwila'cwena nn'aⁿ winom cha candyee na'ñeeⁿ.

⁹ Ndo' tjantyjo cwiicheⁿ ángel na jnda ndyee. Jndei matseineiⁿ, matso:

—Nty'iaa'ndye joo nn'aⁿ na cwila't'maa'ndye quioo'jndii tquiee ñequio juu na jlui'tsjaa'ñeyo'. Ndo' nty'iaa'ndye joo nn'aⁿ na tquiandye na tjacañoom ljei cwentaa' quioo'jndii'ñeeⁿ cantaa oo luee. ¹⁰ Na'ñeeⁿ maxjeⁿ jndei'na' na nncwena winom 'naaⁿ Ty'oōts'om na juu jo' ma'mo'na' na matseiw'iyyayaaⁿ joona. Nntseicatom'm waso ñ'eⁿ winom'ñeeⁿ na mei'chjoo tjaa ljo' tjoom' nc'e na tyeⁿ waa na matseiw'eeⁿ. Ndo' t'maⁿ nlco'wi'na' joona naquii' chom ñequio sufrā na cwico. Joo ángeles na lju' n'om ñequio Catsmaⁿ nnty'iaana na wi' nntjoom na'ñeeⁿ. ¹¹ Tixocjaameintyjee' na cwi'oowa ndioom na maco'wi'na' na'ñeeⁿ. Mei'chjoo tixocata'jndyeena naxuee natsjom ee joona tyola't'maa'ndyena quioo'jndii tquiee ñequio juu na jlui'tsjaa'ñeyo' ndo' joona jñoom 'naaⁿ cantaana na ma'mo'na' xuee'yo'. ¹² Jo' chii joo nn'aⁿ na maqueⁿ Ty'oōts'om na lju' n'om maca'na' na tyeⁿ cwintyjee'na cantyja 'naa'aⁿ. Cala'candana ñ'oom na matsa'ntjoom, ndo' tyeⁿ cala'yu'ya n'omna ñ'eⁿ Jesús.

¹³ Quia jo' jndiia na teic'uaa jndye na jna'na' cañoom'luee. Tso noqⁿ:

—Luua catseiljei': "Juu xuee na cwiwjaana', matio'naa'ñena' joo nn'aⁿ na m'aⁿ cantyja 'naaⁿ Ta Jesucristo na quia nncwje." Majo'ti matso Espírtu Santo, ee cañoom'luee nta'jndyeena cantyja na ñejla'jndana naquii' ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oōts'om. Ndo' wjaañ'eⁿ ñ'oom ñ'eⁿndyena na ma'mo'na' cantyjati na ya na jnda ñel'ana.

Na maco'wi'na' nn'aⁿ tsjoomnancue

¹⁴ Quia jo' nty'iannda'a ndo' ljei cwii nchquiu canchii'. Nacjoo' nchquiu'ñeeⁿ wacatyeeⁿ cwii na matseijomna' ts'aⁿ. Xqueeⁿ ñjom cwii corona na tuiina' ñ'eⁿ s'om cajan, ndo' t'ueeⁿ xjo carwato na taa 'ndyoo. ¹⁵ Jnda jo' jnaⁿ cwiicheⁿ ángel wats'om cañoom'luee. Jndei seineiⁿ nnom nqueⁿ na wacatyeeⁿ nacjoo' nchquiu'ñeeⁿ. Tso:

—Cwa, c'oom' xjo carwato 'naⁿ, catyjee' ntjommeiⁿ ee jnda tue'ntyjo xjeⁿ na nntu'xe'ndye nn'aⁿ na m'aⁿ tsjoomnancue. Ndo' joona matseijomna' cha'cwijom ntjom na jnda tmaⁿ.

¹⁶ Quia jo' jom na wacatyeeⁿ nacjoo' nchquiu'ñeeⁿ, tjoom'm xjo 'naa'aⁿ nnom tsjoomnancue chii tyeeⁿ ntjom na niom nnom tsjoomnancue, jo' jo' nn'aⁿ jo'.

¹⁷ Ndo' jnaⁿ cwiicheⁿ ángel wats'om cañoom'luee. Mati juu ñ'oom xjo carwato na taa 'ndyoo. ¹⁸ Ndo' cwiicheⁿ ángel na tseixmaⁿ na mando' chom na ntyjo nomts'om jo' jo', juu jlui'nom ndo' jndei seineiⁿ nnom juu ángel na maleiñ'oom xjo carwato. Tso nnom ángel'ñeeⁿ:

—Cwa, c'oom' xjo taa 'naⁿ, catyjee' n'eiiⁿ uva l'oq na meintyjee' tsjoomnancue, ee jnda jndaq ta.

¹⁹ Quia jo' to' ángel'ñeeⁿ tjoom'm xjo carwato 'naa'aⁿ nnom tsjoomnancue. Seitjoom n'eiiⁿ uva l'oq na meintyjee' jo' jo'. Tioom ta'ñeeⁿ ts'om cwii catsiuu' tsjo' yuu na nluii' ndaa'na'. Ts'iaa'ñeeⁿ ma'mo'na' cantyja na cwajndii nntjoom nn'aⁿ na matseiw'ii Ty'oōts'om joona. ²⁰ Jo nnom tsjoom tuii ts'iaa'ñeeⁿ na tyonchjeena uva'ñeeⁿ. Jo' jo' jluii' niom nn'aⁿ hasta seijomna' cha'cwijom cwii jndaa niom'. Njoom m'aaⁿ niom' hasta tue'cañoomna' frenom ndyuee catso. Ndo' tquia tjanoomna', tuee'na' cha'na ndyee siaⁿto kilómetros.

15

Ntquiee' ntycu na cwila'quiaa ángeles

¹ Quia jo' nty'iaya cwiicheⁿ 'naaⁿ t'maⁿ cañoom'luee na seicaty'uena' ja. Nty'iaya ntquiee' ángeles na cwilei'cho ntquiee' nnom nawi' na nntjoom nn'aⁿ. Joona' la'xmaⁿna' nawi' na macandā ee quia na jndā teinom cantyja 'naaⁿ joona', mana cwintycwii na matseiw'ii Ty'oots'om nn'aⁿ.

² Ndo' mati nty'iaya cwii na matseijomna' ndaaluee na jeeⁿ caxuee cha'na tsioo jnda'jom cha'cwijom too' chom. Jndye nn'aⁿ meintyjee' 'ndyoo ndaaluee'ñeeⁿ, jo' jo' nquiee nn'aⁿ na jndā jna'ndye ñequio quioo'jndii, ñequio juu na jlui'tsjaa'ñeyo', ñequio número' na ma'moⁿna' xuee'yo'. Too' arpa lueena na jndā tquiaa Ty'oots'om. ³ Cwitana luantsa cantyja na tjei'n'maaⁿñe Ty'oots'om joona ñequio l'o Moisés, tsaⁿ na ñejndi'ntjom nnoom, ndo' mati tana luantsa na cwila't'maaⁿndyena Catsmaⁿ na tjei'n'maaⁿñe joona. Matsona':

'U Ta Ty'oots'om matseixmaⁿñ'eⁿ cha'tso nnom najndā.

Jeeⁿ t'maⁿ ts'iaaⁿ mache', tjacantyja na ya joona'.

'U cwiluiindyū' na matsa'ntjom' cha'waa tsjoomnancue.

Cha'tso cantyja 'naⁿ matseixmaⁿ na maty'iomyana' ñequio na mayuu'.

⁴ 'U Ta, tjaa'naⁿ ts'aⁿ c'oom na tinquiaa' 'u,

ndo' tjaa'naⁿ ts'aⁿ c'oom na xocatseit'maaⁿñe xue'.

Ee mañenncu'cheⁿ tseixmaⁿ na lju' ts'om'.

Cha'tso nn'aⁿ cwii cwii ndyuaa ññequiona na nla't'maaⁿndyena 'u,

nc'e na jndā tjanty'ee ñ'oom cantyja 'naⁿ na cha'tso na mache' maxjeⁿ maty'iomyana'.

⁵ Jndā teinom na nmeiⁿ, quia jo' nty'iaya wats'om cañoom'luee, na jndā jnaⁿ nacañoomticheⁿ yuu na m'aaⁿ nquii Ty'oots'om. Juu jo' yuu na tyola'we nn'aⁿ Israel jo' na teiljeii ljeii naqui quia na tyolei'ñ'omna wats'omliaa. ⁶ Ndo' jo' jo' jlui' ntquiee' ángeles. Cwilei'chona ntquiee' nnom nawi' na nntjoom nn'aⁿ. Cwee'na liaa lino na canchii', na jeeⁿ caxueena'. Ndo' cwii cwiindyena chu'tyeⁿ tsei'jndya cwii 'naⁿ na tuii ñ'eⁿ s'omcajaⁿ.

⁷ Quia jo' cwii tsaⁿñeeⁿ na ñequiee na cwita'ndo' tquiaa ntquiee' watso na tuiina' s'omcajaⁿ ndaa ángeles'ñeeⁿ. Joona' too'cheⁿ ñjom nawi' na jeeⁿ cwajndii na nntjoom nn'aⁿ ee juu Ty'oots'om na ñequii'cheⁿ na wando', matseiw'eeⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue.

⁸ Ndo' ndiocheⁿ yuu na m'aaⁿ Ty'oots'om seintyjana' ndioom nc'e na jeeⁿ nei'ncoo' caxueeñe ndo' tjacantyja najneiⁿ. Meiⁿ tjaa' ñeeⁿ juu nndaā nncjaaquiee' jo' jo' hasta na jndā teinom ntquiee' nawi' na nntjoom nn'aⁿ na cwilei'cho ntquiee' ángeles'ñeeⁿ.

16

Ntquiee' watso na ñjom nawi' na nntjoom nn'aⁿ

¹ Quia jo' jndiia najndeii teic'uaa naquii'cheⁿ cañoom'luee, tso juu ndaa ntquiee' ángeles'ñeeⁿ:

—Nmeiⁿ ntquiee' watso na ñjom na cwajndii na matseiw'ii Ty'oots'om nn'aⁿ. Catsa'yo', catsatu'nquio'yo' joona' nnom tsjoomnancue.

² Quia jo' juu ángel najndyee tjaaⁿ, tjacu'nquioom nawi' na ñjom waso 'naaⁿaⁿ nnom tsjoomnancue. Ndo' jnaⁿ ntyje' nn'aⁿ na cho ljeii cwentaa' quioo'jndii tquiee, ñequio nn'aⁿ na cwila't'maaⁿndye na jlui'tsjaa'ñeyo'. Cwajndii ntyje'ñeeⁿ ndo' tileicatsuuna'.

³ Quia jo' juu ángel najndā we tjacu'nquioom nawi' na ñjom waso 'naaⁿaⁿ nnom ndaaluee. Ndo' seicwaqueⁿna' ndaaluee cha'cwijom ntycwe niom'. Ndo' tjā cha'tsoti na tando' naquii' ndaaluee'ñeeⁿ.

⁴ Jndā jo' juu ángel na jndā ndyee tjacu'nquioom nawi' na ñjom waso 'naaⁿaⁿ n'om candaa ñequio cha'tso joo yuu na cwinaaⁿ ndaa. Ndo' seicwaqueⁿna' joona' niom'.

⁵ Quia jo' jndiia na matseineiⁿ ángel'ñeeⁿ na mach'ee cwentā ndaa. Matsoom nnom Ty'oots'om:

—'U Ta cwiluiindy' na lju' ts'om', m'aa' ndo' m'aa', ndo' nacjee' na jna'ndyeena' maxje' m'aa'. Mache' cantyja na maty'iomyana' na laa'ti' macu'xe' nn'a' na t'icatuee'ndyecje njom'. ⁶ Ee na'ñee' jnda jla'cwjeena nn'a' na tque'lju' n'om, mati profetas. Ndo' je' je' mache' na joona cwiwena niom', ee maty'iomyana' na catjoomna na ljo'.

⁷ Ndo' jndiia na matseinei' ángel na mach'ee cwenta chom na ntyjo nomts'om, matso:

—Mayuu' na ljo', 'U Ta Ty'oqots'om na matsei'xma'ñ'e' cha'tso nnom najnda, mache' cantyja na maty'iomyana' ndo' majo'ndyo' na macu'xe' nn'a'.

⁸ Jnda jo' juu ángel na jnda ñequiee tjacu'nquoom nawi' na ñjom waso 'naa'a' nacjoo' ñe'quoom'. Ndo' tquiaana' najndeii ñe'quoom' na nntseicona' nn'a'. ⁹ Nioom tcondye nn'a' nc'e na jee' jmei' ñe'quoom'. Saa t'icalcwe' n'omna, mei' t'icala't'maa'ndyena Ty'oqots'om. Yache' tyotjeii' na ñ'oom ntjei' na wi'na' nacjoo' xuee' nque' na waa najnei' na tjoom'm cha'tso nawi'ñee' nacjoona.

¹⁰ Jnda jo' juu ángel na jnda 'om tjacu'nquoom nawi' na ñjom waso 'naa'a' nacjoo' tio yuu na wacatyee' quioo'jndii tquiee. Ndo' seijaa'ñena' cha'tso ndyuaa na m'a' nn'a' na matsa'ntjoom. Ndo' joo nn'a'ñee' tyonda'na tsaana na jee' cwajndii tyoquiina' joona.

¹¹ Saa mei' na luaa', t'icalcwe' n'omna natia na cwil'ana. Yache' tyoluena ñ'oom ntjei' na wi'na' nacjoo' Ty'oqots'om na m'aa' cañoom'luee nc'e na chona ntyje'ñee' ndo' jee' maquiina' joona.

¹² Jnda jo' juu ángel na jnda yom tjacu'nquoom nawi' na ñjom waso 'naa'a' ts'om jndaa t'ma' Eufates. Mana seicaa'na' jndaa'ñee', cha nntseicanaa'ñena' cwii nato ndyuaa'ñee' na nncwinom nt'om nn'a'. Na'ñee' cwiluiindy' nn'a' na cwitsa'ntjom ndyuaa jo ndo' na mandyowa ñe'quoom'.

¹³ Quia jo' nty'iaya ndyee espíritu na cwajndiindy'. Cwii jlui'nom naquii' 'ndyoo juu catsoomjndii, cwiiche' jlui'nom 'ndyoo quioo'jndii tquiee, ndo' cwiiche' jlui'nom 'ndyoo tsa' na mañequiaa ñ'oom cantu. Matseijomna' espíritu'ñee' cha'cwijom quioo' candaa. ¹⁴ Joo espíritu'ñee' cwiluiindyena na'jndii. Jndye nnom 'naa' cwil'ana na xocandaa nnts'aa na cwe' ts'a'. Cwi'oontyjaa'na nn'a' na cwitsa'ntjom cha'waati tsjoomnancue, na nla'tjomna na'ñee' na nl'ana tia' nacjoo' Ty'oqots'om, nque' na matseixma'ñee' cha'tso nnom najnda, jnda tque' xuee' na nncuaa tia'. ¹⁵ Matso nquii Jesu-cristo: “Que'yo' cwenta, majndeiiito manncuacañoo'ya 'o cha'na quich'ee tsa'canch'ue. Jee' neii' juu ts'a' na m'aa'c'eeñe xje'ñee' na cwee liaa', ee xocalui'jnaa'ñe na ñecasei'ñe.” ¹⁶ Quia jo' ndyee na'jndii'ñee' jla'tjomna cha'tso nn'a' na cwitsa'ntjom cwii joo yuu na jndy Armagedón ñequio ñ'oom hebreo. Jo' jo' nl'ana tia' nacjoo' Ty'oqots'om.

¹⁷ Jnda jo' juu ángel na jnda ntquiee' tjacu'nquoom nawi' na ñjom waso 'naa'a' nacjoo' jndye. Ndo' naquii'che' wats'om cañoom'luee teic'uaa jndyee' nque' na wacatyee' tio 'naa'a'. Tsoom:

—Cha'tso jnda tuii.

¹⁸ Quia jo' teitquioo' chom ntsuee, jndeii teic'uaa, ndo' jee' tyola'xuaa ntsuee. Jndeii tyots'eii. Cantyati na m'a' nn'a' tsjoomnancue, tijoom ñes'eii cha'na s'eii luaa'. ¹⁹ Seityuii'ñ'e'na' tsjoom t'ma' Babilonia, ndo' sei'ndaa'na' jndye njoom cha'waa tsjoomnancue. Ee Ty'oqots'om ticatsuu' ts'oom nn'a' na la'xma' cwentaa' tsjoom t'ma' Babilonia na njoom cantyja na ñel'ana. S'aa' na jndeina' cweñ'e'na na ñjom waso 'naa'a' na jee' matseiw'ee' joona. ²⁰ Quia jo' macandā tsuu cha'tso ndyuaaxe'ncwe, ndo' mei' cwii sjo tatquioo'. ²¹ Tquiaa tsaa' t'ma' cjoo nn'a' na jna'na' tsjo'luee. Jaa'na' cha'na wen'aa' kilos na cwiina'. Ndo' jnaa' jo' tyolue nn'a' ñ'oom wi' na ntjei' nacjoo' Ty'oqots'om.

¹ Quia jo' cwii na ntquiee' ángeles'ñeeⁿ na tyolei'cho ntquiee' watso, tyje'cañoom ja. Tsoom nqoⁿ:

—Candyo' luaa ndo' m'mqoⁿya njom' na nntu'xeⁿndye nn'aⁿ tsjoom t'maⁿñeeⁿ na wacatyeeⁿna' cjoo' jndye ndaa. Juu tsjoom'ñeeⁿ matseijomna' cha'cwijom cwii sculjaa'.
² Cha'na cwila'ntjeiⁿndye nn'aⁿ na cwe' luaa' m'aⁿ ñ'eⁿ sculjaa', maluaa' cwil'a nn'aⁿ na cwitsa'ntjom tsjoomnancue, na cwilajomndye cantyja 'naaⁿ tsjoom t'maⁿñeeⁿ. Ee cwi'oontyjoⁿna cha'tso nnom jnaⁿ na cwinty'iaana na cwiluii tsjoom'ñeeⁿ. Ndo' jndye nn'aⁿ na cwinaⁿ cha'waa tsjoomnancue, cha'cwijom cwindyeena cantyja 'naaⁿ winom na matseixmaⁿ tsjoom'ñeeⁿ. Juu na cwila'jomndyeñ'eⁿna na matseixmaⁿna', matseijomna' cha'cwijom na matseitjomñe ts'aⁿ ñequio sculjaa'.

³ Quia jo' tco'na' nqoⁿ cwii na t'moⁿ Espíritu Santo. Tjañ'oom ángel'ñeeⁿ ja cwii joo yuu na tjaa'naⁿ nn'aⁿ c'oom. Jo' jo' nty'iaya cwii yuscu na wa'ljoo nacjoo' quioo'jndii na weeñe. Cha'waañeyo' teiljei ñ'oom ntjeiⁿ na matseijnaa'na' Ty'oots'om. Ndo' niom ntquiee' xqueⁿyo' ndo' nqui ndei'jndyee'yo'.
⁴ Cwee yuscu'ñeeⁿ liaa colo catsioo' ñ'eⁿ colo wee, ndo' tycwi'ñê ñequio s'omcajaan, ñequio jndye nnom ljo' ñ'eⁿ ta' na jeeⁿ jnda. Ndi' waso na tuii ñ'eⁿ s'omcajaan ts'oqⁿ. Waso'ñeeⁿ too'cheⁿ ñjom na cwajndii na matseijomna' natia na mach'eeⁿ na matseintjeiⁿ nn'aⁿ.
⁵ Ndo' staaⁿ teiljei ñ'oom na cwe' tjañoom' na matseicajjndyuna' jom. Matsona': "Luaaⁿñe tseixmaⁿ tsjoom t'maⁿ Babilonia. Cwiluiiñê tsondyee lculjaa', ndo' x'ee cha'tso na cwajndii na cwiluii tsjoomnancue."
⁶ Ndo' nty'iaya yuscu'ñeeⁿ, cha'cwijom na cañeⁿ na jeeⁿ neiiⁿeⁿ matseicwjeⁿ nn'aⁿ na cwiluiindyee cwentaa' Ty'oots'om, na tyotjei'yuu'ndye cantyja 'naaⁿ Jesús. Quia na nty'iaya jom jeeⁿ seitsaⁿna' ja.
⁷ Saa matso ángel'ñeeⁿ nqoⁿ:

—¿Chiuu na jeeⁿ m'aaⁿ ts'om'? Ja m'mqoⁿya njom' ñ'oom wanty'iuu' cantyja 'naaⁿ yuscu'maaⁿ, ndo' cantyja 'naaⁿ quioo'jndii tquiee na chuu jom luaa', na niom ntquiee' xqueⁿ ndo' nqui ndei'jndyee'.
⁸ Juu quioo'jndii'ñeeⁿ na jnda tco'na' na nty'ia' ñetando'yo' ndo' je' tacwando'yo' saa quia nlui'nnda'yo' yuu na ticantycwii na njoom. Jnda chii nncju' Ty'oots'om juuyo' yuu na nntsuañeyo'. Cantyjati na tuii tsjoomnancue maxjeⁿ waa cwii libro na chuuna' ncuee nn'aⁿ na ticantycwii na cwita'ndo'. Saa nquiee nn'aⁿ na m'aⁿ tsjoomnancue na tyoowiljei ncueena nacjoo' libro'ñeeⁿ, jeeⁿ nntseitsaⁿna' joona quia na nnty'iaannda'na quioo'jndii'ñeeⁿ. Ee teiyo ñet'oomyo' ndo' je' tac'oomñeyo' saa quia nncwje'nnda'yo'.

⁹ 'Ts'aⁿ na jndo' ts'om maca'na' na catsei'nqoⁿñ'qⁿ ñ'oomwaa: Ntquiee' xqueⁿ quioo'jndii'ñeeⁿ cwit'mqoⁿna' ntquiee' ta yuu na wacatyeeⁿ yuscu'ñeeⁿ.
¹⁰ Ndo' mati joo ntquiee' xqueⁿyo' cwit'mqoⁿna' ntquiee' nn'aⁿ na cwitsa'ntjom. 'Omndye joona jnda tja, ndo' cwii joona mam'aaⁿ ts'iaaⁿ je', ndo' cwii quia nnc'oom. Saa quia na nncwjeⁿeⁿ matsona' na tijndye xuee nnc'oom.
¹¹ Ndo' quioo'jndii'ñeeⁿ na ñetando' ndo' je' tacwando', juuyo' cwiluiiñeyo' cwiicheⁿ ts'aⁿ na matsa'ntjom na jnda ñeeⁿ ndo' matseix'iaa'ñe ñequio ntquiee' naⁿñeeⁿ. Saa xeⁿ jnda nncju' Ty'oots'om jom yuu na cwitsuundye nn'aⁿ.

¹² 'Ndo' nqui ndei'jndye na tco'na' na nty'ia' na ntyjoo xqueⁿyo' cwit'mqoⁿna' nqui nn'aⁿ na cwiluiit'maⁿndye saa tyoonaⁿna' na nnts'a'ntjomna. Quia nnto'ñoomna na nnts'a'ntjomna cwe' cwii taⁿndyo ñequio juu quioo'jndii.
¹³ Na'm'aⁿ ñe'cwii ñ'oom joona, ndo' cantyjati najnda na la'xmaⁿna ñequio na cwitsa'ntjomna nñe'quiana jo' nnom quioo'jndii'ñeeⁿ.
¹⁴ Nqui naⁿñeeⁿ nl'ana tia' nacjoo' Catsmaⁿ, saa jom nnaⁿñê ñ'eⁿndye joona ee cwiluiiñê Ta jo ndaa cha'tso nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ndo' na cwiluiiñê na matsa'ntjoom cha'tsondyee nn'aⁿ na cwitsa'ntjom. Ndo' mati nquiee nn'aⁿ na t'maⁿ Ty'oots'om, joona nla'jomndyena ñ'eⁿ nqui Catsmaⁿ, ee cwiluiindyena nn'aⁿ na jnda tjei'ñê cwentaaⁿna' ndo' cwila'candaa'ndyena jo nnoom.

¹⁵ Quia jo' tsoti ángel'ñeeⁿ nqoⁿ:

—Ndaa na tco'na' na nty'ia' na cwitjom yuu na wacatyeeⁿ sculjaa'ñeeⁿ, jo' jo' ma'moⁿna' nn'aⁿ na jndyendye na jnaⁿ ticwii cwii ndyuaa, ndo' ticwii cwii nnom nn'aⁿ na tjachuii'ndye, ñequio ticwii cwii nnom na tjachuii' ñ'oom na cwila'neiⁿna. ¹⁶Ndo' joo nqui ndei'jndye na nty'ia' na ntyjoo xqueⁿ quioo'jndii na cwit'mooⁿna' nqui nn'aⁿ na cwiluii'tmaⁿndye, nncue'ntyjo na joona nnc'omna na jndoona sculjaa'ñeeⁿ. Nla'tyuii'na jom ndo' cha'cwijom nl'ana na nljoo'ñê na ñecasei'ñê. Nntquiina seiiⁿeⁿ ndo' nla'cona jom ñ'eⁿ chom. ¹⁷Ee s'aa Ty'oots'om naquii' n'omna na cal'ana cantyja na seijndaa'ñê hasta nntseicandaa'ñeeⁿna' ñ'oom na tqueⁿtyeeⁿ. Jo' chii nnc'omna na ñecwii ñ'oom joona ndo' ññe'quia na najndei na la'xmaⁿna nnom quioo'jndii. ¹⁸Ndo' juu sculjaa'ñeeⁿ na tco'na' na nty'ia' ma'moⁿna' tsjoom t'maⁿñeeⁿ na maqueⁿna' xjeⁿ cha'tso nn'aⁿ na t'maⁿ cwiluiindy tsjoomnancue.

18

Na tyuii' tsjoom Babilonia

¹ Quia jnda teinom na tuii na luaa', nty'iaya cwiicheⁿ ángel na jnaⁿ cañoom'luee na jndyocue. Jeeⁿ t'maⁿ najndei tseixmaaⁿ ndo' juu na caxueeñê seixueeñena' cha'waa tsjoomnancue. ²Ndo' teic'uaa jndei seixuaⁿ, tsoom:

—Jnda tyuii', jnda tyuii' tsjoom t'maⁿ Babilonia. Tsjoom'ñeeⁿ tseixmaⁿna' w'aa na'jndii ñequio yuu cwic'eeⁿ cha'tso espíritu na cwajndiindy. Ndo' tseixmaⁿna' yuu cwentaa' ticwii cwii nnom cantsaa na cwajndiindy ndo' ts'iaaⁿndye. ³Ee cha'tso nn'aⁿ tsjoomnancue jnda jla'ntjei'ndyena cantyja 'naaⁿ tsjoom'ñeeⁿ, cha'cwijom cwicandy-eena mach'ee sculjaa' na matseijnooⁿoⁿ n'omna. Ndo' nn'aⁿ na cwiluii'tmaⁿndye na cwitsa'ntjom tsjoomnancue jnda jla'ndaa'ndye che'nquiee cantyja 'naaⁿ tsjoom'ñeeⁿ, cha'cwijom cwe' m'aⁿyana ñ'eⁿ sculjaa'. Ndo' nn'aⁿ nt'omcheⁿ njoomnancue na cwila'jnda ndo' cwindaa teityandyena nc'e nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ cha'tso na queeⁿ n'omna, tical'ana xjeⁿ na jla'catsuuna s'om 'naaⁿna.

⁴Jnda jo' jndiia cwiicheⁿ jndyee na teic'uaa cañoom'luee. Matso:

—O nn'aⁿya na la'xmaⁿyo' cwentaya, calui'yo' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ cha tints'aana' na mati 'o nla'jomndyo' jnaaⁿna, ndo' jo' jo' nntjom'yo' nawi' t'maⁿ na nntjoomna. ⁵Ee jnda teicanto' jnaaⁿna hasta cañoom'lueecheⁿ ndo' Ty'oots'om ñjom ts'oom natia na la'xmaⁿna. ⁶Jo' chii cal'a'yo' nawi' ñ'eⁿ nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ cha'xjeⁿ ñel'a joona ñequio nt'omcheⁿ. We ndii' nnjoom nl'a'yo' cha'cwijom cwila'c'u'yo' joona 'naⁿ na ñjom waso, jo' jo' nawi' na nntjoomna, cha'xjeⁿ na l'a joona ñ'eⁿ nt'omcheⁿ. We ndii' najnda nawi'ñeeⁿ ññe'quia'yo' ndaana. ⁷Cantyjati na tyola't'maaⁿndye che'nquiee nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ ndo' tical'ana xjeⁿ cantyja na ya tyom'aⁿna, malaa'ti' cal'a'yo' na nlquiina' joona ndo' na cwajndii nntjoomna. Ee na jla'tiuuna naquii' n'omna: “Jaa m'aaⁿtyaaⁿya na cwitsa'ntjooⁿya. Tyoo'ndiina' jaa na nnc'oⁿoⁿya cha'na cwii yuscu na jnda ljoñe. Jaa xocatjooⁿya na nnc'oⁿoⁿya na cwityuaaya.” ⁸Manc'e na luaa' waa, jo' chii majndeiito t'maⁿ nlco'wi'na' nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ. Nncwje nn'aⁿ ndo' nnquioo jndo' t'maⁿ ndo' t'maⁿ nntseichjoo'na' n'om nn'aⁿ. Ndo' nlco tsjoom'ñeeⁿ ñ'eⁿ chom. Ee nqui Ty'oots'om na macu'xeeⁿ nn'aⁿ, t'maⁿ waa najndei na cwiluiiñê.

⁹Ndo' nquiee nn'aⁿ na cwiluiindyena na cwitsa'ntjom njoomnancue, t'aa'ndyena ñequio natia na tseixmaⁿ tsjoom'ñeeⁿ, na tical'ana xjeⁿ, jla'cona 'naaⁿna ñ'eⁿ natia na tyol'ana. Naⁿñeeⁿ nntyueena ndo' nla'xuaana quia na nnty'iaana na cwi'oowa ndioom na cwico tsjoom'ñeeⁿ. ¹⁰Tquia nncwintyjeeⁿna na nquiaana nawi' t'maⁿ na cwitjoom nn'aⁿ. Nluena:

—Wi', wi' matjom tsjoom t'maⁿ, juu tsjoom Babilonia na t'maⁿ cwiluiiñena'. Ee ñejomto tyjee'cañoom na macowi'na' juuna'.

¹¹Mati nn'aⁿ nt'omcheⁿ ndyuaa na cwila'jnda ndo' cwindaa nntyueena ndo' nntseichjoo'na' n'omna cantyja 'naaⁿ tsjoom'ñeeⁿ. Ee tjaa'ñeeⁿ cwii 'ndiina' na ñe'catseijndati

'naⁿ na cwindaaⁿ. ¹² Joona cwilei'chona canchuu s'omcajaⁿ, s'omxuee, ljo' na jeeⁿ jnda, ta' perlas, liaa lino na jeeⁿ ya, liaa seda, liaa colo catsioo' ñequio colo wee. Ndo' cwindaaⁿ cha'tso nnom n'oom na jeeⁿ cachina', ñ'eⁿ cha'tso 'naⁿ na tuiina' ñ'eⁿ tseil'jndyee' elefante, ñ'eⁿ jndye 'naⁿ na tuiina' ñ'eⁿ n'oom na jndati, ñ'eⁿ 'naⁿ na tuiina' s'omwee, ñ'eⁿ xjo hierro, ndo' ñ'eⁿ tsjo' mármol. ¹³ Mati cwilei'chona canchuu tscwaa canela, ñ'eⁿ jndye nnom 'naⁿ na cachi, ñ'eⁿ suu, ñ'eⁿ ntsuee' ts'oom mirra na cwiluii ndaaljaa', ñ'eⁿ cwiicheⁿ ntsuee' ts'oom na cwiluii nasei. Ndo' ñ'eⁿ canchuu winom, seitye, jndaa tyoo' ya, ñ'eⁿ lqueeⁿ jndaa tyoo'. Mati ntmaaⁿ catsondye, ñ'eⁿ canmaⁿ, ntmaaⁿ catso, ñ'eⁿ tornom na cwicantyjandyeyo', ndo' ñ'eⁿ jndye nn'aⁿ na cwiwil'uandye na candye'ntjomtyeⁿ, na juu ts'iaaⁿ ñeeⁿ matseijomna' cha'cwijom cwiwil'ua añmaaⁿ nn'aⁿ. ¹⁴ Ndo' nlue nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ:

—Cha'tso 'naⁿ na tyolaqueeⁿ n'om'yo', jnda ntycwii cantyja 'naaⁿna'. Ndo' cha'tsoti 'naⁿ na yati na quit'maⁿ n'om'yo' ñequio cha'tso na neiⁿ nco nqui'u'yo', jnda tsuundyo' cantyja 'naaⁿna'. Tajom nnts'aannda'na' cha'xjeⁿ na ñet'om'yo'.

¹⁵ Ndo' joo nn'aⁿ na cwila'jnda ndo' cwindaa, cantyja 'naaⁿ nmeiⁿ jnda teityandyena. Tquia nncwi'ntyjee'na na mati joona nquiaana nawi' t'maⁿ na nntjoom nn'aⁿ. Nntyueena ndo' nla'xuaana na matseichjoo'na' n'omna. ¹⁶ Nluena:

—Wi', wi' matjom tsjoom t'maⁿ. Ee tsjoom'ñeeⁿ tyocwee' nn'aⁿ liaa lino na yati, ñequio liaa colo catsioo', liaa colo wee. Tyola'tycwi'ndyena s'om cajaⁿ, ta' ljo' na jeeⁿ jnda, ndo' ta' perlas. ¹⁷ Saa ñejomto mana ntycwii cantyja na tyandye naⁿ ñeeⁿ.

Ndo' cha'tso nn'aⁿ na cwilei'cho l'aandaa, ñequio nn'aⁿ na cwi'ooñjomndye joona', ñequio na'ntjom na cwil'a ts'iaaⁿ naquii' l'aandaa, ñequio cha'tsondye nn'aⁿ na cwita'ntjom cantyja 'naaⁿ joona', tquia tyomei'ntyjee' naⁿ ñeeⁿ. ¹⁸ Yocheⁿ na nty'iaana ndioom na cwico tsjoom'ñeeⁿ, tyola'xuaana, tyoluena:

—Tijoom ñetuaa cwii tsjoom na jeeⁿ tyañe cha'na tsjoomwaa'.

¹⁹ Tyotioona ts'ojndaa nqueⁿna, tyotyueena na chjoo' n'omna. Tyola'xuaana, tyoluena:

—Wi', wi' matjom juu tsjoom t'maⁿ. Cha'tsondyo jaa na cwita'ntjooⁿya ñequio l'aandaa, juu na tyañe tsjoom'ñeeⁿ seityana' jaa. Saa ñejomto tyuii'ñ'eⁿna'.

²⁰ 'O na m'aⁿyo' cañoom'luee, c'om'yo' na neiⁿyo' cantyja 'naaⁿ tsjoom'ñeeⁿ. Ndo' mati 'o nn'aⁿ na tqueⁿlju' Ty'oots'om n'om'yo', ñequio 'o apóstoles ñequio 'o profetas, je' je' c'om'yo' na neiⁿyo'. Ee na jnda tiomndyena s'aa Ty'oots'om na tyota'wi'na 'o.

²¹ Jnda jo' nty'iaya cwii ángel na jeeⁿ jndei, seiweeⁿ cwii tsjo' t'maⁿ cha'cwijom tsjo'suu na cwitua. Tjoom'm juuna' ts'om ndaaluee. Tsoom:

—Maluaa' matseijomna' na cwityuii' tsjoom t'maⁿ Babilonia. Tajom nleitquioo'nnda'na'. ²² Ndo' naquii' tsjoom'ñeeⁿ tajom nndiinnda' ts'aⁿ na c'uaa cwitjoo' música, cha'na arpa, tsmaaⁿ, ntu. Mati tajom nleitquioo'ñennda' cwii ts'aⁿ na sei'naaⁿya cwii nnom ts'iaaⁿ, meiⁿ tajom nleic'uaannda' na nntua ñ'eⁿ tsjo'molinom. ²³ Naquii' tsjoom'ñeeⁿ tajom nleixueennda' chom lámpara. Ndo' tajom nleic'uaannda' na cwiwit'maaⁿ na macoco ts'aⁿ. Nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ na tyola'jnda ndo' tyondaa ñet'oomna' na tyoluii'tma'ndyetina quii'ntaaⁿ cha'tso nn'aⁿ tsjoomnancue. Ndo' ts'iaaⁿ calua' na l'a nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ, tquiu'nn'aⁿna' nn'aⁿ cha'waa tsjoomnancue.

²⁴ Ndo' seicanooⁿna' na nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ jla'cwjeena profetas ñequio nn'aⁿ na jnda tqueⁿljoom'm n'om. Mati waa jnaaⁿna na tcwe' nioom cha'tso nn'aⁿ tsjoomnancue na jnda tja nc'e na cwila'yu'.

19

¹ Jnda teinom na nmeiiⁿ, jndiia na teic'uaa jndyee cwii tmaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye na m'aⁿ cañoom'luee. Cwiluena:
Aleluya. Nquii Ty'oots'om cwentaa tseixmaaⁿ na cwilui'n'maaⁿndyo.
Maty'iomna' na calawaandyaa jom, ee nqueⁿ tseixmaaⁿ najneiⁿ.

² Macu'xeeⁿ nn'aⁿ cha'xjeⁿ na maty'iomyaⁿ na ndo' ñequio ñ'oom na mayuu'.
Ee jnda tu'xeeⁿ juu sculjaa' na jndye ñ'oom niom cantya 'naaⁿ,
tsaⁿ na sei'ndaa' nn'aⁿ tsjoomnancue na cwe' tyom'aⁿyana ñ'eⁿñe.
Ee jnaaⁿ juu na tja nn'aⁿ cwentaa' Ty'oots'om na tyondye'ntjom nnoom,
jo' chii s'aaⁿ na tiroomne tsaⁿñeeⁿ.

³ Ndo' cwiicheⁿ cwii ndii' jluena:

—Aleluya. Ticantycwii na cwi'oowa ndioom na cwico tsjoom'ñeeⁿ.

⁴ Ndo' joo ntquiuu nchoo' ñequiee nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ñequio joo ñequiee naⁿ
na ta'ndo', ty'eta'nquiona nnom nqueⁿ na wacatyeeⁿ tio. Tyola't'maaⁿndyena jom,
tyoluena:

—Aleluya. Amén.

⁵ Quia jo' teic'uaa cwii jndye nacañoom' tio, tso:
Cha'tsondyo' 'o na cwindye'ntjom'yo' nnom Ty'oots'oomya,
cala't'maaⁿndyo' jom.
'O nn'aⁿ na cwicatyue'yo' jom, meiiⁿ na cje cwil'a'yo', meiiⁿ na t'maⁿ cwiluiindy'o',
cala't'maaⁿndyo' jom.

Na nncoco juu na cwiluiñe Catsmaⁿ

⁶ Quia jo' jndiia na teic'uaa cha'cwijom na cwila'neiⁿ jndyendye nn'aⁿ, cha'cwijom
na c'uaa 'ndyoo jndaa, ndo' cha'cwijom na jndei cwila'xuaa ntsuee. Tyoluena:
Aleluya. Nquii Ta Ty'oots'om cwentaaⁿ, cha'tso nnom najndei matseixmaaⁿ,
m'aaⁿ na matsa'ntjoom.

⁷ C'oonya na neiiⁿya. Cats'aana' na t'maⁿ na neiiⁿ n'oonya, ndo' calawaandyaaya jom.
Ee jnda tue'ntyjo na manncoco nquii Catsmaⁿ.

Ndo' tsaⁿ na nluiñe scoom'm mam'aaⁿc'eeñe.

⁸ Macwee liaa lino na jeeⁿ ya na jnda jndaa', caxueena' ndo' lju'na'.
Juuna' tseixmaⁿna' cha'tso nnom ts'iaaⁿ na maty'iomyaⁿ na ñel'a nn'aⁿ na tqueⁿ
Ty'oots'om na lju' n'om.

⁹ Quia jo' tso ángel nqoⁿ:

—Luua catseiljei': "Jeeⁿ neiiⁿ nn'aⁿ na maqueeⁿ Ty'oots'om na cala'jomndye nantquie
na macoco juu Catsmaⁿ."

Jnda chii tsoom nqoⁿ:

—Ñ'oommeiⁿ la'xmaⁿna' ñ'oom na mayuu' na matseineiⁿ nquii Ty'oots'om.

¹⁰ Quia jo' tcoo'a xtya jo nc'ee ángel'ñeeⁿ na nntseit'maaⁿndyo jom. Saa tsoom nqoⁿ:

—Tintsa' na luua' ee tjom na cwindya'ntjooⁿya nnom Ty'oots'om ñ'eⁿndyu' ñequio
nquiee nc'ia' na cwiljoo'ndyetyeⁿ cantya 'naaⁿ ñ'oom naya na t'moⁿ Jesús. Macanda
nquii Ty'oots'om catseit'maaⁿndyu'.

Ee ñ'oom na cwtjei'yuu'ndye nn'aⁿ cantya 'naaⁿ Jesús, ljo'yu la'xmaⁿna' ñequio
ñ'oom' Ty'oots'om na tyoñequia profetas.

Ts'aⁿ na ljo caso canchii'

¹¹ Quia jo' nty'iaya na wanaaⁿ cañoom'luee. Teitquioo'ñe cwii caso canchii' ndo' nqueⁿ
na ljoom juuyo' matseicajndyuna' jom tsaⁿ na ñe'cwii na mach'eeⁿ ndo' na mayom'm.
Macu'xeeⁿ nn'aⁿ cha'xjeⁿ na maty'iomyaⁿ na ndo' mach'eeⁿ tia' nacjoo nn'aⁿ na cwi'oo
nacjoom'm. ¹² N'omnnoom matseijomna' cha'cwijom ntsaachom ndo' jndye corona
ñjom xqueeⁿ. Waa xueⁿeⁿ na teiljeiina' nacjoom'm na macanda nqueⁿ ntyjeeⁿ, tjaa'naⁿ
'ñeeⁿ caljeii. ¹³ Cweⁿ cwii liaatco na teicoo'ñ'eⁿna' niom'. Ndo' xueⁿeⁿ na nquiu nn'aⁿ,
jo' jo' Ñ'oom' Ty'oots'om. ¹⁴ Ndo' joo na cwiluiindy sondaro cañoom'luee, ty'entyjona
naxeeⁿeⁿ na ntyjondyena catso canchii'. Cwee'na liaa canchii' na lju'na' na tuiina'
ñ'eⁿ lino na jeeⁿ ya. ¹⁵ Quii' ñom ndii' cwii xjo na jeeⁿ taa. Juuna' ma'moⁿna' na
nncu'xeeⁿ nn'aⁿ njoomnancue. Ndo' juu na nntsa'ntjoom t'maⁿ nlco'wi'na' joona.

Cha'xjeⁿ cwinchjee nn'aⁿ tauva na nluii' ndaa'na', maluaa' matseijomna' na nnts'aaⁿ joo nn'aⁿ na tiñe'quiandye cantyja 'naa'na'. Ee nquii Ty'oots'om na matseixma'ñ'eeⁿ cha'tso nnom najnda, cantyjaⁿ na matseiw'leeⁿ, maluaa' nnts'aaⁿ na nlco'wi'na' na'ñ'eeⁿ.
¹⁶ Cjoo' lia'na' ndo' cjoo' tcwee'eeⁿ jnda teiljei xue'eeⁿ na matsona': "Ja cwiluiindy^o na matsa'ntjoⁿya cha'tsondye nn'aⁿ na cwitsa'ntjom. Ja t'maⁿ cwiluiindy^o jo ndaa' cha'tso nn'aⁿ na cwiluiit'ma'ndye."

¹⁷ Jnda chii nty'iaya cwii ángel na meintyjee' naquii' ñe'quioom'. Jndei matseixuaⁿ na maque'eeⁿ cha'tso cantsaa na ma'ntyja tsjo'luee. Matsoom:

—Quio'yo' cala'jomndyo' nantquie t'maⁿ 'naa' Ty'oots'om. ¹⁸ Quio'yo' na nntquie'yo' sei'ts'o 'naaⁿ nn'aⁿ na t'maⁿ n'iaaⁿ cwila'xmaⁿ, nn'aⁿ na cwitsa'ntjom sondaro, nn'aⁿ na cwiluiindy^e sondaro, sei'ts'o 'naaⁿ catso, mandíñ'eeⁿ nn'aⁿ na ñentyjondye jooyo'. Jndyendye nn'aⁿ nntquie'yo' sei'ts'o 'naa'na, mati ñ'eeⁿ nn'aⁿ na cwindye'ntjomtyeⁿ ndo' nn'aⁿ na m'aaⁿ xjeⁿ 'naaⁿ ñ'eⁿ nn'aⁿ na cje m'aⁿ, ndo' nn'aⁿ na jnda tquiendye.

¹⁹ Ndo' nty'iaya juu quioo'jndii tquiee ñequio cha'tso nn'aⁿ na cwiluiitquiendye na cwitsa'ntjom tsjoomnancue ñequio sondaro 'naa'na. Tjomndyena na nl'ana tia' nacjoo' nqueⁿ na lloom caso canchii' ndo' nacjoo sondaro 'naa'na'. ²⁰ Ndo' nqueⁿ na lloom caso canchii' ñequio sondaro 'naa'na' jna'ndyena tia'ñ'eeⁿ. T'uena quioo'jndii tquiee ñequio quioo'jndii na jnda we. Juu tsaⁿ na jnda we jo', tyoñequiaa ñ'oom cantu, tyoch'ee 'naaⁿ t'maⁿ cantyja najndei quioo'jndii tquiee. Tyonquiu'nn'aⁿ tsa'ñ'eeⁿ cha'tso nn'aⁿ na tquiandye na tyocañoom ljei 'naa' quioo'ñ'eeⁿ lueena oo cantaana, ndo' tyola't'maa'ndyena na jlui'tsjaa'ñ'e juuyo'. Quia jo' nqueⁿ na lloom caso canchii' tjoom'm wendye na'ñ'eeⁿ na tando' naquii' ndaaluee chom yuu na cwico ljo' sufra.

²¹ Ndo' cha'tsondye sondaro 'naaⁿ na'ñ'eeⁿ na cwi'ndiina' tjana. Ee nqueⁿ na lloom caso canchii', seicwjeⁿ joona ñ'eⁿ xjo na macalui'nom quii' ñ'om. Ndo' cha'tso cantsaa tcwa'caxii'ndyeyo' sei'ts'o 'naaⁿ na'ñ'eeⁿ.

20

Cwii meiⁿ ndyu

¹ Jnda chii nty'iaya cwii ángel na jnaⁿ cañoom'luee, jndyocueeⁿ. Ñ'oom ts'ow'aa na nnaaⁿ yuu na ticantycwii na njoom ndo' ñ'oom ts'uaaxjo ta. ² T'ueeⁿ catsoomjndii, juu catsuu tquiee na maxjeⁿ teiyo m'aaⁿ, juu na cwiluiiñ'e tsa'jndii ndo' Satanás. Seityeeⁿ juu na cwiljoo'ñetyeⁿ cwii meiⁿ ndyu. ³ Ndo' tjoom'm tsa'ñ'eeⁿ naquii' yuu na ticantycwii na njoom. Jnda jo' seicoom'm ndo' tuua teincuu' na nnaaⁿ jo' jo', cha tacalui' tsa'ñ'eeⁿ na ññequiu'nn'a'ntyeeⁿ nn'aⁿ njoomnancue. Quia jnda jnda' cwii meiⁿ ndyu'ñ'eeⁿ maxjeⁿ matsona' na nna'ñ'eyaaⁿ cwe' tiyo.

⁴ Jnda chii nty'iaya jndye ndio na meindyuaandye nn'aⁿ na jnda to'ñoom ts'iaaⁿ na nntu'xeⁿ na nn'aⁿ. Ndo' mati nty'iaya añaⁿ nn'aⁿ na jnda jnoⁿ cantyo' cwe' nc'e na tjei'yuu'ndyena cantyja 'naa' Jesús, ndo' na tyoñe'quiana ñ'oom' Ty'oots'om. Na'ñ'eeⁿ ticala't'maa'ndyena quioo'jndii, meiⁿ juu na jlui'tsjaa'ñ'eyo'. Tinquandyena na nluii ljei 'naa'yo' cantaana meiⁿ lueena. Na'ñ'eeⁿ nty'iaya na tando'nda'na na jnda tjana ndo' sa'ntjomna ñequio Cristo cwii meiⁿ ndyu. ⁵ Jo' luaa' najndyee na cwitando'xco nn'aⁿ. Saa nt'omcheⁿ nn'aⁿ na jnda tja, ticatando'nda'na hasta quia jnda jnda' cwii meiⁿ ndyu'ñ'eeⁿ. ⁶ Matio'naa'ñ'e Ty'oots'om joo nn'aⁿ na cwila'jomndye na cwitando'nda' najndyee, ee cwiluiindyena na lju' n'omna. Juu na nncwje nn'aⁿ na jnda we, xocat'uiina' joona ee tjaa najndei na matseixma'na' ñ'e'ndyena. Nla'xma'na ntyee cwentaa' Ty'oots'om ndo' Cristo. Ndo' nnts'a'ntjomna ñ'e'ñ'e cwii meiⁿ ndyu.

⁷ Quia na jnda jnda' cwii meiⁿ ndyu'ñ'eeⁿ, nndyaañ'e Satanás yuu na chu'tye'ñ'e
⁸ cha nluee'eeⁿ na nncjaanquiu'nn'aaⁿ Gog ñ'eⁿ Magog, jo' jo' nn'aⁿ na m'aⁿ cha'waa tsjoomnancue. Ndo' nntseijoom sondaro 'naaⁿ na'ñ'eeⁿ na nl'ana tia'. Jndyendyena hasta matseijomna' cha'na jndye tei' ndyoo ndaaluee. ⁹ Ndo' nty'iaya na jna'na cha'waa

tsjoomnancue. Ty'etcuundyena cha'waa ndyuaa ndo' tjaa'ndyena tsei juu tsjoom na jeeⁿ candya' ts'om Ty'oots'om, yuu na cwic'eeⁿ nn'aⁿ na maqueeⁿ na lju' n'om. Saa seiquoom chom nacjoo sondaro'ñeeⁿ, seicoñ'e'na' joona. ¹⁰ Ndo' juu tsa'ndii na tquiu'nn'aⁿ joona, tju'na' jom naquii' ndaalueechom yuu na cwico ljo' sufra. Jo' jo' m'aaⁿ quioo'jndii tquiee ñequio ts'aⁿ na tyoñequiaa ñ'oom cantu. Naxuee natsjom ticantycwii na maco'wi'na' joona jo' jo'.

Cwitu'xe'ndye nn'aⁿ mach'ee Ty'oots'om

¹¹ Jnda jo' nty'iaya cwii tio canchii' na jeeⁿ t'ma'na' ndo' nty'iaya nquii Ty'oots'om na wacatyeeⁿ nacjoo' juuna'. Tsjoomnancue ñ'eⁿ tsjo'luee jnda tsuun'e'na' jo nnoom. ¹² Mati tco'na' nooⁿ na nty'iaya l'oo, joo nn'aⁿ na tyoluiit'ma'ndye ñequio nn'aⁿ na tjaa ljo' tyola'xmaⁿ. Meintyjee' na'ñeeⁿ jo nnom tio canchii'ñeeⁿ. Jnda chii sein'meiiⁿ Ty'oots'om cha'tso libro na chona' ljeii na matseicanooⁿ na' cantyati na ñel'a l'oo'ñeeⁿ. Cantyja 'naaⁿ joo ñ'oom'ñeeⁿ tu'xe'ndyena. Ndo' mati waa cwiicheⁿ libro na chuuna' ncuee nn'aⁿ na la'xmaⁿ na cwita'ndo', jnda sein'meiiⁿ eⁿ. ¹³ Ndo' sei'ts'o 'naaⁿ nn'aⁿ na tjā naquii' ndaaluee, jndyaandyena jo' jo'. Ndo' añmaaⁿ nn'aⁿ na jnda tjā na m'aⁿ yuu na meindoo' l'oo, jndyaandyena jo' jo'. Quia jo' cha'tsondye na'ñeeⁿ tu'xeeⁿ joona cantyati na jnda ñel'ana. ¹⁴ Xjeⁿñeeⁿ juu na mach'ee na cwiwje nn'aⁿ ndo' ñequio tsjoom l'oo, tjoom'm joona' ndaaluee chom. Juu ndaaluee chom tseixma'na' na jnda we na cwiwje nn'aⁿ. ¹⁵ Ndo' 'ñeeⁿ juu na tîcwiljeii xuee' nacjoo' libro na chuuna' ncuee nn'aⁿ na la'xmaⁿ na cwita'ndo', tsa'ñeeⁿ tjoom'm juu naquii' ndaaluee chom. Luaa' waa na tco'na' nooⁿya.

21

Tsjo'luee xco ñequio tsjoomnancue xco

¹ Quia jo' nty'ianooⁿ tsjo'luee xco ñequio tsjoomnancue xco. Ee jnda ntycwii cantyja 'naaⁿ tsjo'luee najndyee ñequio tsjoomnancue najndyee. Ndo' tatjaa'na' ndaaluee cwii cuaa. ² Ndo' nty'iaya tsjoom Jerusalén xco, tsjoom na lju' cwiluiñe. Jna'na' cañoom'luee na m'aaⁿ Ty'oots'om, tycwi'na' cha'cwijom cwii yuscundyua na manncoco ñ'eⁿ saa'. ³ Quia jo' jndiia na jndei teic'uaa matseineiⁿ ángel cañoom'luee na m'aaⁿ Ty'oots'om, matso:

—Je' mam'aaⁿ Ty'oots'om ñ'eⁿ nn'aⁿ. Jnda ljoo'ñetyeeⁿ ñ'e'ndyena ee maqueeⁿ joona na nn'aaⁿ aⁿ. Nqueⁿ nnc'oomñê ñ'e'ndyena ndo' nntseixmaaⁿ Ty'oots'om cwentaana. ⁴ Ticwii cwii ndaandaana nncuee'ñê. Taxocwjena jo' jo'. Taxoc'omna na chjoo' n'omna, meiⁿ taxocatyueena, meiⁿ na taxoquii'na' joona. Ee jnda teinom cantyja na ñetjoomna najndyee.

⁵ Quia jo' nqueⁿ na wacatyeeⁿ tio, tsoom:

—Queⁿ cwenta, mats'aa na caluiixco cha'tso.

Mati tsoom nooⁿ:

—Luaa catseiljei' ee ñ'oommeiiⁿ, ñ'oom na mayuu' joona'. Nndaā ntyjaa'tyeⁿ ts'om ts'aⁿ joona'.

⁶ Ndo' tsoticheⁿ nooⁿ:

—Jnda jndaā' cha'tso. Ja m'aaⁿya cwii tjoocheⁿ na nluii cha'tso, ndo' maxjeⁿ nnc'ooⁿya quia na jnda ntyue cha'tso. Cwiluiindyō x'e cha'tso ndo' mati ntyjii chiuu cwintycwiina'. Juu ts'aⁿ na ñe'c'uu ndaa, ja cwe' yuu ñnequia ndaa xō' nc'uu, ndaa na mañequiaana' na wando' ts'aⁿ. ⁷ Ñeeⁿ juu na jnda jna'ñe nacjoo' natia, cha'tso nayameiⁿ ndaa'. Ndo' ja nluiindyō Ty'oots'om cwentaana' ndo' jom nluiñê jndaaya. ⁸ Saa nn'aⁿ na cwiitjeii'ndye cantyja 'naⁿya ee na cwicatyueena, ndo' nn'aⁿ na ticala'yu', ñequio nn'aⁿ na jnda jlui' cha'tso nnom natia l'a, nntiomna' joona naquii' ndaalueechom. Ndo' mati nn'aⁿ na cwila'cwjee nc'iaa, nn'aⁿ na cwe' m'aⁿya ñ'eⁿ nc'iaa, nn'aⁿ na calua'ndye, nn'aⁿ na cwila't'maan'ndye 'naⁿ na cwe' nn'aⁿ nl'a, ñequio na'cantu, maxjeⁿ cha'tsondyena

jnda teijndaa' na nntiomna' joona naquii' ndaalueechom na cwico ljo' sufrā. Jo' jo' yuu na jnda we na cwiwje nn'aⁿ.

Tsjoom Jerusalén xco

⁹ Quia jo' tyjee'cañoom cwii na ntquiee'ndye ángeles na ñejleicho ntquiee' waso na too' ntquiee' nnom nawí' na macandā. Tqueeⁿ tsaⁿñeeⁿ ja, tsoom:

—Candyo' ndo' m'moqⁿya njom' yuscu na waa ñomcaa', juu nluiñe scuu' nquii Catsmaⁿ.

¹⁰ Quia jo' tco'na' noqⁿ na nty'iaya cantyja na t'moⁿ Espíritu Santo. Tjañ'oom ángel'ñeeⁿ ja yuu waa cwii sjo' t'maⁿ na ndye. Jo' jo' t'moⁿ noqⁿ tsjoom t'maⁿ Jerusalén, tsjoom na lju' cwiluiñena'. Jnaⁿna' cañoom'luee na m'aaⁿ Ty'oots'om, jndyocuenta'. ¹¹ Ñ'oomna' nacaxuee na tseixmaⁿ nquii Ty'oots'om. Maco'na' lui' cha'cwijom cwii tsjo' na jeeⁿ ndya' jnda, cha'na tsjo' jaspe, ndo' xueena' cha'cwijom tsioo. ¹² Ndiocheⁿ tsjoom'ñeeⁿ meintyjee' tatiom t'maⁿ na jeeⁿ ndye. Niom canchoo'we ndyueel'a tatiom'ñeeⁿ, ndo' meintyjee' cwii cwii ángel na cwii cwii 'ndyoots'a. Mati ncuee canchoo'we ntmaaⁿ ntseinda Israel teiljei cwii cwiina' nacjoo' cwii cwii 'ndyoots'a. ¹³ Ndyee ndyueel'a niom jo' ndo' na macalui' ñe'quoom', ndyee ndyuel'a niom jo' ndo' na m'aⁿ canjuu ntquiee', ndo' jo' ndo' na m'aaⁿ caxjuu tsoom'naaⁿ, ndo' cantyja na majaacue ñe'quoom'. ¹⁴ Tuii tsiaⁿtsjo' tatiom tsjoom'ñeeⁿ ñ'eⁿ canchoo'we ljo' na jeeⁿ nt'maⁿ. Ndo' canchoo'we apóstoles, teiljei xuee' cwii cwii joona nacjoo' cwii cwii tsjo'ñeeⁿ.

¹⁵ Nquii ángel na seineiⁿ ñ'eⁿndyo maleiñ'oom cwii ts'oomxjeⁿ na tuiina' ñ'eⁿ s'om cajaⁿ. Ñ'eⁿ juuna' nncwjeeⁿeⁿ xjeⁿ tsjoom'ñeeⁿ, ñequio tatiom na meintyjee' ndiocheⁿ ndo' ñequio ndyueel'a tatiom'ñeeⁿ. ¹⁶ Juu tsjoom'ñeeⁿ ljo'yu xjeⁿ nquina', ñe'cwii xjeⁿ cantyja na tmeiⁿna' ndo' cantyja na tcona'. Quia jo' tjeiⁿeⁿ xjeⁿ cwii ntyjaa' tsjoom'ñeeⁿ ñequio ts'oomxjeⁿ 'naaⁿaⁿ. Tue'ntyjo cha'na we meiⁿ waljoo' we siaⁿto kilómetros na tco juuna'. Ñe'cwii xjeⁿ cantyja na tcona' ñequio na tmeiⁿna' ñequio na ndyena'. ¹⁷ Mati tjeiⁿeⁿ xjeⁿ tatiom cwanti na ndyena'. Tue'ntyjo cha'na ndyeeⁿaaⁿ nchoo' qui nchoo' ñequiee metros na ndyena'. Ndo' ts'oomxjeⁿ na teil'uee'ñe ángel matseijomna' cha'xjeⁿ na tco ts'oomxjeⁿ na cwiwil'uee'ndye nn'aⁿ.

¹⁸ Tatiom'ñeeⁿ tuiina' ñ'eⁿ ljo' jaspe, ndo' juu tsjoom tuiina' ñ'eⁿ s'omcajaⁿ ya. Maco'na' lui' cha'na mach'ee cwii tsioo na caxuee. ¹⁹ Teichjoom tsiaⁿtsjo' tatiom tsjoom'ñeeⁿ ñequio cha'tso nnom ljo' na jnda. Tsjo' t'maⁿ najndyee, tsjo' cachuii' na jndyu jaspe, tsjo' na jnda we, na jndyu zafiro. Tsjo' na jnda ndyee, cachuii' na jndyu ágata. Tsjo' na jnda ñequiee, mati cachuii' na jndyu esmeralda. ²⁰ Tsjo' t'maⁿ na jnda 'om, colo wee na caljei na jndyu ónice. Tsjo' na jnda yom, tsjo' wee na jndyu cornalina. Tsjo' na jnda ntquiee', cajaⁿna' na jndyu crisólito. Tsjo' na jnda ñeeⁿ, cachuii'na' cha'na ndaaluee na jndyu berilo. Tsjo' na jnda ñjeeⁿ, colo tso'ndaa na jndyu topacio. Tsjo' na jnda nqui, colo wii na jndyu crisoprasa. Tsjo' na jnda canchoo'cwii, colo tsā na jndyu jacinto. Ndo' tsjo' na jnda canchoo'we, colo catsioo' na jndyu amatista. ²¹ Canchoo'we ndyueel'a na niom tatiom, tuiina' ñ'eⁿ tā' perlas. Cwii cwii 'ndyoots'a tuiina' ñ'eⁿ cwii tā' perla t'maⁿ. Ndo' nataa t'maⁿ tsjoom'ñeeⁿ tuiina' ñ'eⁿ s'omcajaⁿ ya. Maco'na' lui' cha'na mach'ee cwii tsioo na caxuee.

²² Ndo' tjaa'naⁿ wats'om nty'iaya tsjoom'ñeeⁿ, ee nquii Ta Ty'oots'om na tseixmaⁿñeeⁿ cha'tso nnom najnda, ñequio nquii Catsmaⁿ, joona cwiluiindyena wats'om cwentaa' tsjoom'ñeeⁿ. ²³ Ndo' jo' jo' ticaⁿna' ñe'quoom', meiⁿ chi' na nla'xuee. Ee cantyja na caxueeñe Ty'oots'om ñequio juu Catsmaⁿ, jo' naxuee jo' jo'. ²⁴ Nn'aⁿ njoomnancue na jnda jlui'n'maaⁿndye nnc'omna cantyja naxuee tsjoom'ñeeⁿ. Ndo' nn'aⁿ na cwiluiit'maⁿndyeti tsjoomnancue, juu na matseit'maaⁿñena' joona, nnc'oon'omna juuna' tsjoom'ñeeⁿ ndo' nla't'maaⁿndyena nn'aⁿ na m'aⁿ jo' jo'. ²⁵ Tsjoom'ñeeⁿ tjaa'naⁿ natsjom. Jo' chii ticatā' ndyueel'a tatiom ndiocheⁿ ee ñeⁿnquii'cheⁿ naxuee. ²⁶ Nn'aⁿ njoomnancue nnc'oochona cha'tsoti na ya na la'xmaⁿna ndo' nla't'maaⁿndyena nn'aⁿ

na m'aⁿ jo' jo'. ²⁷ Tsjoom'ñeeⁿ tijoom nncjaaquiee' meiⁿnquia na tilju', meiⁿ nn'aⁿ na cwajndii cwil'a, meiⁿ nn'aⁿ na cwila'neiⁿ cantu. Macandā nnc'ooquie' nn'aⁿ na teiljeii ncuee nacjoo' libro cwentaa' juu Catsmaⁿ. Naⁿñeeⁿ ticantycwii na cwita'ndo'na.

22

¹⁻² Jnda jo' t'moⁿ ángel'ñeeⁿ cwii jndaa na cwinaⁿna' x'ee tio na wacatyeeⁿ Ty'oots'om ñequio Catsmaⁿ. Macaana' xcwe ts'om nataa t'maⁿ tsjoom'ñeeⁿ. Ndaa na cwinaaⁿ jo' jo' jeeⁿ xueena' cha'cwijom tsioo ndo' juuna' mañequiaana' na ticantycwii na cwita'ndo' nn'aⁿ. Mati we ntyja 'ndyoo jndaa meintyjee' n'oom na cwiñe'quia na cwita'ndo' nn'aⁿ. Ntyja canchoo'we nnom tā n'oom'ñeeⁿ, ndo' cwii cwii nnom tā cwiquiena' tincwii chi'. Mati tscoo n'oom'ñeeⁿ la'xmaⁿna' nasei na matsein'maⁿna' nn'aⁿ njoomnancue. ³ Meiⁿcwii nnom nawi' na cwitjoom nn'aⁿ taxocanty'iaana jo' jo'. Macandā nquii Ty'oots'om nncwacatyeeⁿ tio 'naaⁿaⁿ jo' jo' ñequio Catsmaⁿ ndo' nn'aⁿ na cwindye'ntjom nnoom nla't'maaⁿndyena jom. ⁴ Nnty'iaandaana jom ndo' nñoom xueⁿleⁿ cantaana. ⁵ Taxocuaa natsjom ndo' taxocaⁿna' chom lámpara, meiⁿ ñe'quioom' ee nquii Ta Ty'oots'om cwiluiñê naxuee ndaana. Ndo' ticantycwii na cwitsa'ntjomna.

Manndyoo' na ndyonnda' Jesucristo

⁶ Jnda jo' tso ángel'ñeeⁿ nooⁿ:

—Cha'tso ñ'oommeiⁿ tjacantyja na mayuu'na', jo chii nndaā ntyjaa'tyeⁿ ts'om ts'aⁿ joona'. Nquii Ta Ty'oots'om cwiluiñê na matseijnooⁿoⁿ n'om nn'aⁿ na cwiñe'quia ñ'oom'm. Jo' chii jnda jñoom ángel cwentaaⁿaⁿ na ca'moⁿ ndaā nn'aⁿ na cwindye'ntjomna nnoom ljo' na mawaaxjeⁿ na nluii.

⁷ Matso Jesucristo:

—Queⁿyo' cwentā, matyuaa' nncua'cañooⁿya na m'aⁿyo'.

Neiiⁿ ts'aⁿ na matseicandā ñ'oom na chuu librowaa cantyja chiuu cwindyona'.

⁸ Ja Juan nty'iaya cha'tso nmeiⁿ ndo' jndiia cantyja 'naaⁿna'. Ndo' quia na jnda nty'iaya ndo' jnda jndiia ñ'oommeiⁿ, quia jo' tcoo'a xtya jo nnom ángel'ñeeⁿ na nntseit'maaⁿndyo jom na t'mooⁿ nmeiⁿ nooⁿ. ⁹ Saa tsoom:

—Tintsa' na luaa', ee tjom na cwindya'ntjooⁿya nnom Ty'oots'om ñ'eⁿndyu', ñequio nc'ia' na cwiñe'quia ñ'oom'm, ndo' ñequio joo nn'aⁿ na cwila'candā ñ'oom na chuu librowaañe. Macandā nquii Ty'oots'om catseit'maaⁿndyu'.

¹⁰ Mati tsoom nooⁿ:

—Joo ñ'oom na chuu librowaa cantyja chiuu cwindyona', tintseicu' joona' na ticandye nn'aⁿ ee nc'e na jnda teinndyoo' xjeⁿ na nntseicandāñena' joona'. ¹¹ Juu ts'aⁿ na mach'ee yuu na ticaty'iomyana' cats'aato na ljo'. Ndo' juu ts'aⁿ na tilju' matseituu, caljoo'ñeto na ljo'. Saa juu ts'aⁿ na matseijomñe ñequio na maty'iomyana', c'oomticheⁿ na ljo'. Ndo' juu ts'aⁿ na jnda tqueⁿlju' Ty'oots'om ts'om, caljoo'ñetyeⁿ cantyja 'naaⁿaⁿ.

¹² Matso Jesucristo:

—Mayuu'cheⁿ matyuaa' nncua'cañooⁿya. Nndyoñ'oⁿya naya na maty'iomna' na nnto'ñoom nn'aⁿ, ndo' nñequiaya jo' nnom cwii cwii ts'aⁿ cantyjati na s'aa. ¹³ Ja m'aaⁿya cwitjoocheⁿ na nluii cha'tso, ndo' maxjeⁿ nnc'ooⁿya quia na jnda ntycwii cha'tso. Ja m'aaⁿya najndyee ndo' m'aaⁿya na macandā. Cwiluiindyō x'ee cha'tso ndo' mati ntyjii chiuu cwintycwiina'.

¹⁴ Mañequiaana' na neiiⁿ nn'aⁿ na cwitmaⁿlju' naquii' n'omna ñequio nioom' Jesucristo. Ee joona wanaaⁿ na nncwinomna ndyueel'a na nnc'ooquie'na quii' tsjoom Jerusalén xco. Ndo' nndaā nlquie'cañomna ts'oom na nntquiina tā na mañequiaana' na cwita'ndo' nn'aⁿ. ¹⁵ Saa naxeⁿ tatiom nnom tsjoom'ñeeⁿ cwiljoo'ndye nn'aⁿ na tilju' laxmaⁿ ñequio na'calua', nn'aⁿ na cwe' cwim'aⁿya ñequio nc'iaa, nn'aⁿ na cwila'cwjee nc'iaa, nn'aⁿ na cwila't'maaⁿndye 'naⁿ na cwe' nn'aⁿ nl'a, ndo' ticwii cwii ts'aⁿ na neiiⁿ cantu ndo' majo'to mach'ee.

¹⁶ —Nncō Jesús jnda jñōōⁿya ángel cwentaya na m'aⁿ'yo' na macwji'yuu'ñe cha'tso ñ'oommeiⁿ ndaa' 'o, ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'ōōts'om cwentaaⁿ'aⁿ. Ja cwiluiindyō x'ee ñ'oom cantyja 'naaⁿ David, ndo' tsjaaⁿ 'naaⁿ jom na jndyowicantyjoo'. Ja cwiluiindyō caxjuuncoo.

¹⁷ Nquii Espíritu Santo ñequio joo nn'aⁿ na cwiluiindyē scuu' Catsmaⁿ cwiluena:

—Ta Jesús, candyo'.

Ndo' 'ñeeⁿ juu na mandii na matsei'naaⁿ ts'aⁿ ñ'oommeiⁿ, catso:

—Candyo', Ta Jesús.

Ndo' 'ñeeⁿ juu na ñe'c'uu ndaa, candyontyjaa' jom. Ee meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na ntyjaa' ts'om na nlui'n'maaⁿñe, candyoc'uu ndaa na cwe'yu na mañequiaa na cwita'ndo' nn'aⁿ.

¹⁸ Ticwii cwii ts'aⁿ na mandii ñ'oommeiⁿ cantyja chiuu cwindyona' na teiljeii tsomwaañe, ja Juan mañequiaya na caljeii tsaⁿ'ñeeⁿ na waa na teincuu'. Ee xeⁿ nntseicwaljoo' ts'aⁿ ñ'oom nacjoo' ñ'oommeiⁿ, quia jo' nacjoom'm nntseicwaljoo' Ty'ōōts'om cha'tso nawi' t'maⁿ na teiljeii naquii' librowaa. ¹⁹ Ndo' mati 'ñeeⁿ juu na nncwji' nt'om ñ'oom na teiljeii librowaa cantyja chiuu cwindyona', Ty'ōōts'om nncwji' na wanaaⁿ na nlquii tsaⁿ'ñeeⁿ taa' ts'oom na mañequiaa na cwita'ndo' nn'aⁿ. Ndo' nnts'aaⁿ na ticwanaaⁿ na nncjaaquiee' tsaⁿ'ñeeⁿ naquii' tsjoom na lju' cwiluiiñena'. We ñ'oommeiⁿ matseineiⁿ librowaa chiuu la'xmaⁿna'.

²⁰ Manquiiti Jesús na macwji'yuu'ñe ñ'oommeiⁿ, matsoom:

—Mayuu'cheⁿ tyuaa' nncua'cañōōⁿya na m'aⁿ'yo'.

Ndo' jaa cwit'ōōya nnoom, cwil'uuya:

—Mayuu'. Candyo' 'u Ta Jesús.

²¹ Catio'naaⁿñe Ta Jesús cha'tsondyo' 'o na macwji' Ty'ōōts'om cwentaaⁿ'aⁿ. Amén.